AARDRIJKSKUNDIG

WOORDENBOEK.

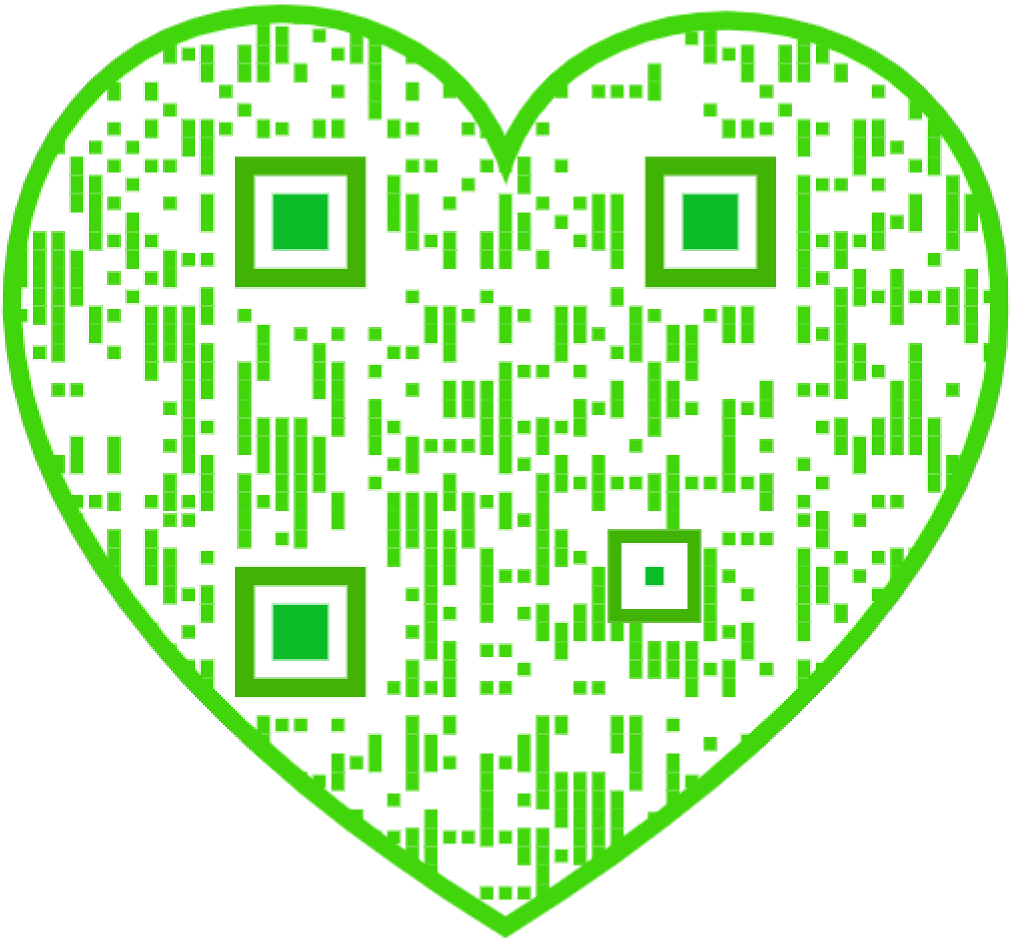

ALGEMEEN AARDRIJKSKUNDIG WOORDENBOEK;

VOLGENS DE NIEUWSTE STAATKUNDIGE VERANDERINGEN, EN DE LAATSTE, BESTE EN ZEKERSTE BERIGTEN;

DOOR

J. VAN WIJK ROELANDSZOON,

onder medewerking van onderscheidene Vaderlandsche Aardrijkskundigen.

EERSTE DEEL.

TE DORDRECHT,
BIJ J. DE VOS & COMP. EN J. PLUIM DE JAAGER.
MDCCCXXI.

V O O R R E D E.

Veel is er sedert eenigen tijd, zoo in ons Vaderland, als vooral in Duitschland, voor en tegen het nut en de vermenigvuldiging der Woordenboeken geschreven. Sommigen hebben de stelling van D'ALEMBERT. « dat, sedert « het herstel der wetenschappen, de verspreiding van al- « gemeene kundigheden in de maatschappij, gedeeltelijk « eene vrucht is van de Woordenboeken" ten volle onderschreven; anderen hebben deze meening hevig bestreden. Zonder ons nu eenigzins in dezen strijd te mengen, durven wij vaststellen, dat een Woordenboek van dien aard als dit, waarvan wij thans het genoegen hebben het eerste stuk aan te bieden, algemeen noodzakelijk en voor ons Vaderland eene wezenlijke behoefte is. Het eerste wordt door de onderscheidene werken van dezen inhoud, zoo in Duitschland en Frankrijk, als Engeland, bewezen; terwijl het tweede, als het ware, volstrekt geen betoog behoeft, daar wij, buiten het Woordenboek van

Raei de Jonge en den Staats- en Courantentolk van Hubner, die, hoe goed beide deze werken voor hunnen tijd en in hunne soort waren, thans bij zoo vele omwentelingen en veranderingen in de staatkundige wereld van den eenen, en bij zoo vele nieuwe ontdekkingen en beroemde reizen van den anderen kant, geheel verouderd, onvolledig, en dus bijna onbruikbaar zijn geworden, niets van dien aard bezitten. Geen wonder dan, dat men reeds voor lang eenen bijna algemeenen wensch hoorde uiten, dat, daar de beoefening der aardrijkskunde, bijzonder ook door de heilzame verbetering in het onderwijs, van dag tot dag algemeener wordt, wij ook in onze taal, even als andere volken, een werk mogten bezitten, dat, zoo wel bij het lezen van nieuwspapieren, reisbeschrijvingen en soortgelijke stukken, als bij de onderscheidene betrekkingen, die wij vooral in een land van koophandel en zeevaart tot afgelegene oorden der wereld kunnen hebben, ons een getrouwe gids en steeds gereede helper was.

Sedert eenen geruimen tijd een groot gedeelte van mijne tusschen-uren aan de beoefening der aardrijkskunde toegewijd hebbende, werd ik, meer dan eens, door onderscheidene voorstanders dezer wetenschap aangezocht, mijne krachten aan dat werk te beproeven; doch de groote moeite en menigvuldige zwarigheden schrikten mij, hoe zeer ik de noodzakelijkheid van zulk een werk gevoelde, af; want, ofschoon ook de werken van Vosgien, Mannert, Stein, Röder, Jäger en *Edinburgh Gazetteer*, en anderen, reeds eene ruime stof aanbieden

en

en het werk dus veel verligten, moeten echter toch steeds al de nieuwste voorvallen worden nagegaan, ook de kleinste veranderingen aangeteekend, hier en daar, vooral betrekkelijk ons Vaderland, nieuwe berigten ingewonnen, en met één woord zoo vele moeijelijkheden overwonnen worden, dat deze arbeid nimmer van één man, vooral niet van iemand, die gelijk ik, het grootste deel van den dag aan gewigtige beroepsbezigheden wijden moet, te vergen was. Ik had om deze redenen, voor lang, alle gedachten hier aan opgegeven, toen ik, reeds na de verschijning van den prospectus van dit werk, op eene zoo ernstige als voor mij vereerende wijze werd aangezocht, een aanzienlijk deel der bewerking en van de redactie van dit werk op mij te nemen. En nog zoude ik getracht hebben mij hier aan te onttrekken, indien niet de belofte van eene krachtdadige ondersteuning van onderscheidene, boven mijnen lof verhevene, mannen, en de gulle bereidvaardigheid van een' mijner geachtste en kundigste vrienden, om zich met de zoo lastige, en vooral in dit werk moeijelijke correctie, der proeven te belasten, mijnen lust voor dit zoo nuttig vak op al de moeijelijkheden, die ik mij voorstelde, en op de overtuiging van mijn onvermogen, hadden doen zegevieren, waartoe echter voorzeker ook de mij zoo dikwerf betoonde toegevendheid van het vaderlandsch publiek, welke ik nu, meer dan ooit, ongeveinsd inroep, niet weinig heeft toegebragt.

Dit meende ik voor mij in het bijzonder vooraf te moeten laten gaan, alvorens iets uit naam van allen, die

zich tot dezen arbeid verbonden hebben, en bijzonder van de wijze van bewerking zelve, te zeggen, waartoe ik nu overga.

1. Hebben wij uit al de ons bekende Woordenboeken, waarvan wij hier boven, en in ons berigt, een gedeelte hebben opgenoemd, eene zoo veel mogelijk volledige lijst van artikels gemaakt, in welke wij niet dan zeer kleine en onbeduidende plaatsen hebben uitgelaten; en voorzeker zouden wij die nog veel meer hebben kunnen uitbreiden, zoo niet de vrees, om dit werk al te uitvoerig te maken, ons gedrongen had, ons hierin eenigzins te bezuinigen. Echter durven wij ons werk, wat de volledigheid betreft, gerustelijk met de bekende werken van VOSGIEN, JÄGER, enz. ter vergelijking aanbieden.

2. Hebben wij de Hoogduitsche eigennamen, die de ä, ö en ü hadden, in zoo verre het gebruik niet anders beslist had, met *a*, *o*, en *u* gespeld, wijl deze bij ons toch zoodanig uitgesproken worden.

3. Hebben wij, zoo veel mogelijk, de onderscheidene benamingen van vele plaatsen opgegeven, en bij de herhaling van een' tweeden naam naar den eersten teruggewezen. Dit was, wat ons land betreft, vooral noodig bij vele plaatsen in de Zuidelijke provinciën, en niet minder bij eene tallooze menigte eilanden in Australië, en vooral ook bij die plaatsen in vreemde landen, welke door de Engelschen, Duitschers, Franschen en Hollanders, naar de uitspraak hunner letters, verschillend gespeld worden, zoo als: *Beloochistan*, *Beludschistan*, somtijds ook *Beloedsjistan*; — *Pulo*, *Poolo*, of *Poelo*, — *Azerbyan*, *Azer-*

Azerbidsjan, *Azerbidia*, *enz.*, *enz.* — Men heeft het, naar ons gevoelen, met regt, als eene verdienste in de kaart van ARROWSMITH aangemerkt, dat hij al de verschillende benamingen der eilanden in de Zuidzee heeft aangeteekend. Ondertusschen hebben wij het ons bij de laatsten vooral ten pligt gemaakt, de oude en eerste benamingen, die zoo duidelijk de kenmerken van de verdiensten der eerste Nederlandsche zeereizigers aan den dag leggen, aan te halen; te meer, daar het schijnt, dat de Engelschen en Franschen, door eene verkeerde ijverzucht gedreven, met het geven van nieuwe namen, ook deze sprekende bewijzen van den ouden Nederlandschen roem trachten te verdonkeren. Ondertusschen hebben wij ook hunne benamingen geplaatst, en hier bij naar de oude en ware verwezen.

4. Hebben wij de beschrijving der bijzondere artikels, zoo veel mogelijk, bij de nationale schrijvers zelven opgezocht, en meer dan eens, zoo veel het bestek toeliet, met hunne eigene woorden opgegeven. Zoo moest men in den *Edinburgh Gazetteer*, WALKER, MALHAM, enz. alles wat Groot Brittannië en deszelfs koloniën, bij HASSEL, JÄGER, STEIN, GUTHSMUTHS en vele anderen, alles wat Duitschland, bij KORABINSKY, wat Hongarije, bij DORSER, wat Denemarken, enz. enz. betrof, zoeken; alles echter met de noodige omzigtigheid vergelijken, en vooral de latere berigten zorgvuldig in aanmerking nemen.

5. Dan vooral moesten wij ons voorstellen, voor Nederlanders te schrijven. Hierom hebben wij, zoo veel mogelijk, al hetgene in het bijzonder voor ons Vaderland belang-

langrijk was, getracht mede te deelen, en de artikels der koopsteden, zoo wel door de opgave van de voorwerpen van handel, als van den wisselkoers, meer en meer doelmatig te maken. Wij zijn, echter, bij de beschrijving van de plaatsen der Noordelijke provinciën uitvoeriger geweest, dan bij die der Zuidelijke provinciën, omdat de voorraad der bronnen voor deze laatste veel minder zijn. Niemand toch zal de werken van den heer DEWEZ, hoe veel verdiensten zij ook in het geschiedkundige bij sommigen mogen hebben, als van eenigen wezenlijken dienst voor het Geographische, en vooral voor het Topographische, beschouwen.

6. Bij de opgave der lengte hebben wij gemeend, ons tot den meridiaan van Ferro, zoo als sedert lang bijna algemeen het gebruik is, te moeten bepalen (*) en hebben ons, in dit opzigt, en ook bij de breedte, naar de nieuwste sterrekundige berigten in de *Connaissance des Temps* en in den *Nautical almanac* geregeld, en omtrent de eilanden, vooral van de Zuidzee en van Australië, gehouden aan het uitmuntend werk van den heer VON KRUSENSTERN, getiteld: *Beyträge zur Hydrographie der Grössern Ozeane als Erläutrungen zu einer Charte des ganzen Erdkreizes, nach* MERCATORS *Projection*, een werk, dat te dezen aanzien de uitmuntendste ophelderingen geeft.

Verre echter zij het van ons, te denken, iets volmaakts geleverd te hebben. Neen! overtuigd van het onmogelijke

(*) Zij, die liever van eene andere middaglijn af rekenen, vinden hier achter de noodige inlichting omtrent de herleiding derzelve.

lijke van dit zoo uitgebreid vak geheel en al uit te putten, gevoelen wij volkomen, dat hetzelve nog veel te wenschen zal overlaten, en zien dus gegronde aanmerkingen, met opregt verlangen en zucht tot verbetering, te gemoet; zullende wij van dezelve, bij het vervolgen der bewerking, volgaarne gebruik maken, en na den afloop van het geheel datgene, waarin wij mogten gedwaald hebben, door een supplement herstellen. Het zij ons ondertusschen vergund, voorloopig een paar aanmerkingen, die wij te gemoet zien, te beantwoorden. Zij zijn deze:

1. Zal men ook hier, gelijk gewoonlijk bij werken van dezen aard, klagen over de ongelijkheid van sommige artikels in grootte en belangrijkheid. Dan wij moesten ons hierin naar de bronnen schikken, die voor ons open stonden. Wij konden toch van het eene artikel niet iets belangrijks terughouden, omdat ons van een ander soortgelijk artikel dergelijke berigten ontbraken. Hoe gering is niet onze kennis van een groot deel van Rusland, van de binnenlanden van Azië en Afrika, en van een groot deel van Amerika? Hoe vele bronnen, om nog nader te spreken, stonden ons open voor de Noordelijke, en, in vergelijking, hoe weinige voor vele Zuidelijke gewesten van ons Vaderland.

2. Eene tweede aanmerking zal deze zijn: « maar sommige « artikels zijn al te groot, en dus zal het werk te veel uit- « dijen." Wij antwoorden hier op, dat wij bij den prospectus hadden beloofd, van elk werelddeel, land en rijk, eene allezins naauwkeurige beschrijving te geven, waaraan wij moesten voldoen; terwijl wij hierin de nieuwste werken van dien aard tot voorbeeld hadden. Ondertusschen zal

het

het den opmerkzamen niet ontgaan, dat wij reeds onderscheidene bekortingen hebben aangenomen, en het is bekend, dat de twee eerste letters altijd de meeste plaats wegnemen, daar in dezelve niet minder dan vier wereld-deelen, en onderscheidene uitgebreide artikelen, voorkomen. Noodelooze uitbreiding zullen wij echter zorgvuldig vermijden.

Dat wij met dit stuk de letter B niet geheel afgewerkt hebben geleverd, was op verzoek van de uitgevers, die meenden, de inteekenaren niet langer te moeten laten wachten naar eene proeve van onzen arbeid, om daaruit te kunnen zien, wat zij verder te wachten hebben, en ook, dat wij onzen arbeid voortzetten.

Nog dit jaar hopen wij het tweede stuk, dat reeds eenigzins gevorderd is, te leveren. (*)

Mogten deze onze pogingen het publiek niet ongevallig zijn, en wij door dezelve eenig wezenlijk nut stichten.

Hattem 1 Mei 1821.

J. VAN WIJK ROELANDSZOON.

(*) Wij twijfelen niet of de Heeren inteekenaren zullen, uit aanmerking van den hoogst zuinigen druk, waarop wij bij de uitgevers aangedrongen hebben, en welke zoo zeer in hun voordeel is, volgaarne den noodigen tijd gunnen om dit moeijelijk werk behoorlijk ten einde te brengen. Wij vleijen ons ook, dat zij over papier en letter, waaraan wij ons tevens hebben laten gelegen liggen, tevreden zullen zijn.

OVER DE HERLEIDING

DER

MIDDAGLIJNEN.

PTOLEMEUS, die ons de oudste Geographische kaarten heeft nagelaten, plaatste zijnen eersten meridiaan over de *Gelukkige* (Kanarische) eilanden, dewijl daar toen de Westelijkste punt van het bekende land was. Deze geleerde kan aangezien worden als de eerste, die den afstand van deze lijn *lengte*, en die van de evennachtslijn *breedte* noemde.

MERCATOR, de eerste en oudste der Nederlandsche Aardrijkskundigen, trok den eersten meridiaan over een der Vlaamsche eil., *Corvo* genaamd, en toen na hem, de beoefening der Geographie in Europa meer en meer begon te ontluiken, koos zich elke natie een bijzonder punt, van waar zij de lengte begon te rekenen. Dit deed LODEWIJK XIII, koning van Frankrijk, besluiten, om een bevel uit te vaardigen, dat men voortaan, in zijn land, de eerste middaglijn over het Kanarisch eil. *Ferro* zou trekken, in de hoop, dat ook anderen dit zouden navolgen, en men dus algemeen van een en hetzelfde punt zoude uitgaan. Hoe wel nu vele, en welligt de meeste Aardrijkskundigen, dit gevolgd hebben, zoo blijft niet te min het gebruik bestaan, om ook van andere middagcirkels te rekenen; de Engelschen immers rigten zich meestal naar dien van het observatorium van *Greenwich* of naar dien van Londen; de Zweden naar dien van Stokholm; de Russen naar dien van Pe-

tersburg, en de Fransche zeelieden meestal naar dien van Parijs; — de Hollanders namen voorheen dien van de Piek van Teneriffe aan, toen zij dien berg voor den hoogsten des Aardbols hielden.

Bij dit alles moet men wel in het oog houden, dat de berekeningen der Lengte op verre na niet zoo gemakkelijk zijn als die der breedte, welke, door waarnemingen op de *Noordstar*, met zoo vele naauwkeurigheid (*) kunnen gedaan worden, dat het verschil geene halve seconde bedraagt, terwijl die der lengte, op verschillende waarnemingen gegrond, niet altijd juist dezelfde uitkomsten opleveren, maar veelal eenige minuten of secunden verschillen. DELISLE b. v., de eerste, die meer naauwkeurigheid in de geographische kaarten bragt, rekende Parijs 20 graden ten W. van *Ferro*; volgens jongere waarnemingen echter bepaalde men dit verschil op 20. 5. 50., terwijl de tafels van PINGRÉ, die nu in Frankrijk vrij algemeen gevolgd worden, 20. 30. 0. opgeven. Dit in aanmerking genomen; zal men het verschil tusschen onze opgaven, en die van andere schrijvers, niet aan onnaauwkeurigheden toeschrijven.

Verder moeten wij hier aanmerken, dat men de lengte somtijds in Oostelijke en Westelijke onderscheidt, tellende tot 180 graden naar 't O. en tot even zoo vele graden naar het W.; — sommigen echter tellen altijd Oostwaarts door, tot 360, welke laatste wijze de Nederlanders tot nu toe, en dus ook wij in dit Woordenboek, gevolgd hebben. Wil men echter de door

ons

(*) De repetitie-cirkel van BORDA, welke hiertoe van zoo veel nut is, zal men, voor deskundigen, niet behoeven te noemen.

ons opgegevene lengte in eene Oostelijke en Westelijke herleiden, zoo houde men in het oog, dat, tot 180 graden toe, ook onze opgave hiertoe goed is, als zijnde Oostelijk; doch boven dit getal komende, moet men het van 360 aftrekken om Westelijke lengte te krijgen. Men geeft b. v. eene plaats, die op 200. 5. 15. lengte (Oostelijke) ligt.

360 :	0 :	0
200 :	5 :	15
159 :	54 :	45

deze plaats ligt dan op 159. 54. 45 Westelijke lengte.

Ook om de Westelijke lengte van eene plaats in Oostelijke te veranderen, trekke men dezelve van 360 af. Zoo wordt b. v. de baai *Otaïtipiha* op Otahiti, door de zeelieden op 151. 55. 45. ten W. van Parijs bepaald, dit van 360 afgenomen geeft 208. 4. 15. Oostelijke lengte.

360 :	0 :	0
151 :	55 :	45
208 :	4 :	15 O. L.

Wanneer men nu de gegevene lengte van eene plaats tot die van eenen anderen meridiaan wil overbrengen, dan onderzoeke men eerst of de opgegevene middagcirkel ten Oosten of ten W. ligt van dien, van welken wij begeeren te rekenen. Ligt hij ten Oosten, dan telt men het verschil der beide meridianen bij de gegevene graden der lengte; ligt hij ten Westen, dan trekt men er het verschil af. Een voorbeeld zal dit duidelijker maken: Men stelt de lengte van Petersburg op 27. 58. 0. ten Oosten van Parijs; om nu te weten hoe veel deze lengte is van Greenwich gerekend, zoo moet men weten, dat

Parijs

Parijs 2. 20. 0. ten Oosten van Greenwich ligt, dus moet men dit getal bij de gegevene 27. 58 voegen, en men verkrijgt 30. 18. voor de lengte van Petersburg, ten O. van Greenwich.

De baai van *Otaïtipiha*, ligt 151. 55. 45. ten W. van Parijs, hoe veel is dit ten W. van Greenwich? Nu trekt men de 2. 20 er af, en men krijgt 149. 35. 45. voor de lengte dezer baai, ten W. van Greenwich.

Er is echter nog een derde geval mogelijk; de opgegevene plaats kan tusschen de twee meridianen (de gegevene en de begeerde) in liggen; in dit geval trekt men de gegevene lengte van het verschil der beide meridianen af, in het oog houdende, dat de Oostelijke lengte van den eenen de Westelijke van den anderen meridiaan wordt, en omgekeerd. b. v. *Douvres* ligt 1. 1. 30. ten W. van Parijs, welke is dan de ligging dezer plaats ten opzigte van Greenwich?

Verschil der beide meridianen	2 : 20 : 0
	1 : 1 : 30
	1 : 18 : 30

Deze 1. 18. 30. is nu Oostelijke lengte van Greenwich geworden.

Wij zouden hier nog eene menigte voorbeelden kunnen bijbrengen, doch meenen dat dit weinige genoegzaam zijn zal, om een denkbeeld van deze herleiding te geven.

ALPHABETISCHE LIJST

der in dit Woordenboek voorkomende verkortingen.

Afr.	Afrikaansch.
Amer.	Amerikaansch.
Arab.	Arabisch.
arr.	arrondissement.
Atl.	Atlantisch.
Austr.	Australisch.
Aziat.	Aziatisch.
Bad.	Badensch.
Beij.	Beijersch.
Ben.	Beneden.
Boh.	Boheemsch.
Bov.	Boven.
Braz.	Brazilisch.
Brunsw.	Brunswijksch.
D.	dorp.
Deen.	Deensch.
dep.	departement.
distr.	district.
Eng.	Engelsch.
Egypt.	Egyptisch.
eil.	eiland.
Eur.	Europisch.
fabr.	fabrijken.
Fr.	Fransch.
gouv.	gouvernement.
gr.	graafschap.
gr. hert.	groot hertogdom.
Han.	Hanoversch.
heerl.	heerlijkheid.
hert.	hertogdom.
Hes.	Hessisch.
Holl.	Hollandsch.
Hong.	Hongaarsch.
hoofdpl.	hoofdplaats.
hoofdst.	hoofdstad.
Ier.	Iersch.
Illyr.	Illyrisch.
Ind.	Indisch, Indië.
inw.	inwoners.
Ital.	Italiaansch.
Kerk. Staat.	Kerkelijke Staat.
kom.	komitaat, gespanschap.
kon.	koningrijk, koninklijk.
kwart.	kwartier.
landg.	landgerigt.
lands.	landschap.
landst.	landstreek.
Lomb. Ven.	Lombardisch Venetiaansch.
m.	mijlen.
markgr.	markgraaf.
Middell. zee.	Middellandsche zee.
Morav.	Moravisch.
N.	Noord, Noorden, Noordelijk.
Nap.	Napolitaansch.
Ned.	Neder.
N. Amer.	Noord Amerikaansch.
N. Amer. Rep.	Noord Amerikaansche Republiek.
Nederl.	Nederlandsch.
Noorw.	Noorweegsch.
O.	Oost, Oosten, Oostelijk.
Oostenr.	Oostenrijksch.
Op.	Opper.
Perz.	Perzisch.
Pool.	Poolsch.
Port.	Portugeesch.
prov.	provincie.
Pruis.	Pruissisch.
Pyr.	Pyreneën.
regdst.	regeringsdistrict.
regtsg.	regtsgebied.
riv.	rivier.
Rus.	Russisch.
Rus. Aziat.	Russisch Aziatisch.
Saks.	Saksisch.
Sard.	Sardinisch.
schiereil.	schiereiland.
Schot.	Schotsch.
Sicil.	Siciliaansch.
Silez.	Silezisch.
Spaan.	Spaansch.
St.	Sant, Sint.
Tosc.	Toscaansch.
Turk.	Turksch.
Turk. Aziat.	Turksch Aziatisch.
V. M. of vierk. mijl.	vierkante mijlen.
voorn.	voornoemd.
voortbr.	voortbrengselen.
vorst.	vorstendom.
waiw. woiw.	waiwoodschap.
Weim.	Weimarsch.
W.	West, Westen, Westelijk.
Wurt.	Wurtembergsch.
Z.	Zuid, Zuiden, Zuidelijk.
Zweed.	Zweedsch.
Zwits.	Zwitsersch.

De woorden, die op *berg*, *bergen* of *burg* uitgaan, zijn soms bij de *b* afgebroken, als: Zevenb., Brandenb.

Die, welke op *land* uitgaan, zijn soms bij de *l* afgebroken, als: *Rusl. Engel.* enz.

Hoe wel wij gezegd hebben eerst aan het einde van het werk de ingeslopene misstellingen te zullen opgeven, zoo kunnen wij echter niet voorbij hier aan te merken, dat in het artikel Australië, op bladz. 216, tweede kolom staat: « Het waren de Fransche zeereizigers BYRON, WALLIS « en CARTERET, benevens de Engelsche zeeman BOU- « GAINVILLE, enz: » dit moet zijn:

Het waren de Engelsche reizigers BYRON, WALLIS en CARTERET, benevens de Fransche zeeman BOUGAINVILLE, enz.

AARDRIJKSKUNDIG

WOORDENBOEK.

Aa, of *Aha*, een woordje, dat in de oude duitsche taal water beteekent, en waarvan vele riviertjes en beken hunnen naam hebben.

Aa, riviertje, dat in Munster, omtrent twee mijlen van het stadje Coesveld ontspringt, door het graafschap Zutphen vloeit, en zich, niet ver van Doesburg, in den IJssel ontlast.

Aa, riviertje, dat in Drenthe, niet ver van het dorpje Westrop ontspringt. Het heeft Groningen op deszelfs regter oever, en loopt in de Laauwerzee uit.

Aa, riviertje, dat even als het eerstgenoemde, in Munster, omtrent drie mijlen van Coesveld, ontspringt, door Twente stroomt, zich met de Regge vereenigt, daarna door Salland loopt, en omtrent Ommen in de Vecht valt.

Aa, Steenwijker of Blokzijler Aa, riviertje, dat in Drenthe ontspringt, door Overijssel, voorbij Steenwijk stroomt, en bij Blokzijl in de Zuiderzee valt.

Aa, riviertje, dat in Overijssel ontspringt en door Zwol stroomt, alwaar het zich met de Vecht vereenigt, en daarna voorbij Hasselt loopt. Wat verder draagt het den naam van Zwarte Water, vloeit voorbij Zwarte Sluis, en ontlast zich in de Zuiderzee.

Aa, riviertje, dat den naam aan de stad Breda gegeven heeft, en zich met de Mark of Merke vereenigt, en van hier ook wel Merk-Aa genaamd wordt.

Aa, verscheidene andere zeer geringe riviertjes in de Nederlanden, als: 1. een bij Emsbuiren, dat in de Eems loopt; — 2. een ander bij Borken, dat in den Yssel vloeit; — 3. een bij Boekholt; — 4. de Mossel-Aa bij Wedde; — 5. een bij Turnhout; — 6. de Pekel-Aa boven Blijham; — 7. een bij Helmond, hetwelk naar den Bosch stroomt; — 8. de Havelter-Aa bij Meppel; — 9. de oude en wijde Aa bij Leijden; — 10. de Vriesche Aa bij Almelo.

Aa, riviertje bij het dorp Dennewitz in Saksen.

Aa, riv. in het vorst. Lippe-Detmold, ontspringt bij de stad Horn aan de Paderbornsche grenzen, en valt bij Hervorden in de Wehr of Werre.

Aa, riv. in het graafs. Steinfurt, valt op de grenzen van 't graafs. Bentheim in de Vecht.

Aa, of *Alpha*, ontspringt bij Billersbeck, loopt door Munster en valt daarna in de Eems.

Aa, riv. in de Pruissische prov. Westfalen, ontspringt bij het dorp Vehlen en valt niet ver van Anholt in den IJssel.

Aa, vier riviertjes in Zwitserl., twee in het kanton Unterwalden; — een ander in Lucern; een vierde in Zürich; — ook wordt de Limmat bij haren oorsprong uit het Züricher meer Aa genoemd.

Aa, riv. in Frankrijk, ontspringt niet ver van de stad Rumilly, dép. Pas de Calais, wordt bij St. Omer bevaarbaar, en maakt tot aan zijnen mond bij Grevelingen in de N. Zee, de scheiding tusschen de dép. Pas de Calais en van 't Noorden.

Aa, riv. in Rusland, prov. Koerland; — zij ontstaat door de vereeniging der Musz en Memel, en vereenigt zich bij Bulleraa met de Duna. — Eene andere in Lijfland, die boven Riga in de Oostzee vloeit.

Aa, Ade, of *Ter Aa*, dorp, prov. Utrecht, 3 uren gaans van deze stad, bijna tegenover Nieuwersluis, aan de westzijde der Vecht, aan een water de

Aa genaamd.

AACH, riv. in Baden; stroomt in de Bodenzee. — 2. Een ander in Beijeren, ontspringt in den Opper Donaukreits, loopt door Memmingen, en valt bij Heimerdingen in de Iller. — 3. Een derde in Beijeren, dat in de Blau valt. — 4. Een in Zwitserland, dat in 't kanton Appenzell ontspringt, door dat van St. Gallen loopt, en in de Boodenzee valt. — 5. Een in Baden, dat langs de stad Aach stroomt. Deze plaats ligt in den Zeekreits, en heeft 120 huizen, papier en oliemolens; zij ligt gedeeltelijk op eenen steilen berg en heeft 506 inw. — 7. Dorp in het graafs. Königsegg-Rothenfels, eene bekende bedevaartsplaats.

AACKINGE of *Ækinga*, gehucht in Vriesland onder Appelscha, grietenij Stellingwerff.

AACKMARIJP of Egmarijp, Vriesch dorp in Utingeradeel, arr. Heerenveen.

AACY, fransch dorp, dép. Oise.

AADE, zie Aa, No. 7.

AADENEH, dorp in Syrië, pachalik Aleppo, 10 mijlen van deze stad.

AADOR, riviertje in Marocco, valt in de Seboo, 6 mijlen ten N. van Marmora.

AAGHOLM, eilandje, op de kust van Noorwegen.

AAGAARD, Deensch dorp in Aalburghuus, merkwaardig door den slag van 1441, waarin 25,000 oproerige boeren verslagen werden.

AAGTE (St.) of *St. Agatha*, Nederl. gehucht, prov. Noord-Braband, arr. den Bosch.

AAGTEKERKE, een dorp in Zeeland, eil. walcheren, bij Domburg. 277 inw.

AAGTENRODE (St.) (*Rode St. Agathe*) Nederl. dorp in Zuid-Braband, niet ver van Leuven.

AAHAUS, kreits in de pruisische provincie Westfalen, regdst. Munster. Hij is verdeeld in de zeven districten, Hombronn, Borten, Breden, Aahaus, Lembeck, Veelen en Raesfeld, en heeft 40,800 inw. De hoofdplaats van dezen kreits heeft denzelfden naam, en bevat 1559 inw. De oorlogzuchtige bisschop van Munster B. van Galen, is er in 1678 gestorven.

AAKIÄR, Deensch ambt en dorpje, in 't stift Aarhuus, hiertoe behooren de eil. Alroe en Endeklave, in den Horsenschen zeeboezem.

AAKIRKEBY, stadje op het Deensch eilandje Bornholm, stift Zeeland, met het landsgeregt en de kerkelijke sijnode.

AALBACH, riviertje in Brandenburg, hetwelk uit het Polchowsche meer ontstaat, de grenzen tusschen Pommeren en het regdst. Frankfort uitmaakt, en in de Rega valt.

AALBECK, Deensch zeedorp, stift Aalborg in N. Jutland.

AALBORG, het noordel. der vier stiften van Jutland, boven de golf van Lijm, bevat 122 vierkante mijlen, met 117,550 luth. inw. Het ligt tusschen 25. 50. en 28. 21. L. en 56. 21. en 57. 50. N. B. In dit stift zijn drie steden, twee marktvlekken en 881 dorpen. Het stift is in 3 koninkl. ambten en 1 baronnij verdeeld.

AALBORG, hoofdstad van het stift van dien naam, in het district Wendsijssel, aan den zuidelijken oever van de Lijmfiord, of de golf van Lijm, en aan twee rivieren, de Ooster- en Wester-Aue. Zij heeft 831 huizen, 4,866 inw., twee parochiekerken, een hospitaal met eene kerk, twee openbare armhuizen, eene kathedraalschool en een compagniehuis of beurs. Men drijft er veel handel in granen en vooral ook in haring. Verder maakt men er zijden stoffen, handschoenen, geweren, pistolen, zadels, zeep, leer, enz. Er loopen 's jaarlijks omtrent 150 schepen binnen, waarvan er 60 aan de stad behooren. De haven is er veilig en diep, doch heeft eenen moeijelijken ingang. Zij ligt op 57. 2. 32 N. B. en 27. 36. 26. L.

AALBORGHUUS, oud slot bij Aalborg.

AALBUCH, bergachtige landst. in Wurtemberg, aan de riv. Brenz, in de landv. Kocher, levert veel ijzer, hout en vee op.

AALBURG, nederl. dorp niet ver van Heusden, prov. N. Braband; 258 inw.

AALDEN, gehucht bij Zweelo in Drente.

AALEN, Wurtemb. stadje, aan de Kocher, in de landvoogdij van dien naam, zetel van het opper-ambt Aalen, met 2099 luth. inw.; het heeft veeteelt, fabr., landbouw, en eenigen handel.

AALFELD, zie Alfeld.

AALHEIDE, heide in Jutland; stift Rijpen, tusschen Skive en Kolding, 7 mijlen lang.

AALHEM, of *Alem*, Nederl. dorp in de meijerij van den Bosch, prov. N. Braband.

AALHOLM, ambt op het Deensch eil. Laland.

AALKASTEN, Pruis. kanaal in het regdst. Potsdam, vereenigt de kleine meren Heege en Schönow.

AALSMEER, aan de oostzijde van het Haarlemmer meer, is een dorp in de prov. Noord-Holland, kwartier Amsterdam: het ligt niet ver van Amstelveen, heeft boomkweekerijen, en is vooral om de aardbeziën bekend.

AALST of *Alost*, stad, in de prov. Oost-Vlaanderen, arr. Dendermonde, ligt aan de Dender, op den viersprong van twee groote we-

wegen, 6 uren van Brussel en 5 van Gent, tusschen deze twee steden. Zij heeft 12,020 inw., en handel in graan, hop en linnens. Er zijn oliemolens en bierbrouwerijen; men maakt er ook kanten, hoeden, spelden, pijpen, aardewerk, leer, enz. Dirk Martin, die alhier de drukkunst leerde, is hier geboren en begraven. Zoo ook Koeck, een vermaard Nederl. wiskunstenaar, schilder en bouwmeester van Karel V. Zij ligt op 50. 56. 18 B. en op 21. 41. 58 L.

AALST, nederl. dorp in de prov. N. Braband, bij Eindhoven, 550 inw.

AALST, nederl. dorp in de prov. Gelderland, kwartier Tiel, 333 inw.

AALSUM, nederl. dorp in de prov. Vriesland, Oostergo, arr. Leeuwarden.

AALTEN, groot welvarend dorp in Gelderland, kwartier Zutphen, met 3990 inw., steenbakkerijen, olie- en pelmolens, looijerijen, brouwerijen en weverijen; de platte berg Aalten enz. uit keisteenen bestaande, als mede eenige versteeningen.

AAMARA, haven aan de Middell. zee in 't Afr. lands. Barca, ten W. van Egypte.

AAMOLD, Noorw. stadje in Aggerhuus.

AANDYK, Nederl. gehuchtje in Vlaanderen, prov. Zeeland, arr. Axel.

AANE, Nederl. buurtjin Overijssel.

AANGENHIJ, ('t huis) in 't Overmaassche

AANGIUM of *Angjum*, Vriesch dorp, arrondissement Leeuwarden: 910 inw.

AANGWIRDEN of *Angwird*, Vriesche grietenij in Zevenwolden.

AANSTOOT, zie Otterlo.

AAR, riv. in Zwitserland, die in Bern aan den Schreckhorn ontspringt en door de meren van Brienz en Thun loopt; zij neemt aan den linkerkant de Kander, de Simmen, den Sauen, en de Ziel op, en aan den regterkant de Emmat of Emmen, de Reusz, en de Limmat, en vereenigt zich, na eenen loop van 27 mijlen, bij de stad Coblenz, in Aargau, met den Rijn.

AAR, riviertje in het vorst. Waldeck, dat niet ver van Arolsen ontspringt en zich bij Warburg in de Diemel stort. 2. Een ander in het Nassausche, dat bij Diez in de Lahn valt. 3. Een derde in het gr. hertogd. van den Neder-Rijn, dat in de Eifel ontspringt en bij Sinzig in den Rijn valt.

AARAI zie Airay.

AARA. Arab. stadje, prov. Hedsjas.

AARABAN, stadje in Aziat. Turkije, prov. Diarbekir, aan de Rhabur.

AARAU, hoofdstad van het kanton Aargau, in Zwits., op eenen heuvel aan de Aar, over welke eene overdekte brug ligt, met 2400 geref. inw. Zij drijft eenen aanmerkelijken handel op Duitschland, Frankrijk en Italië, en heeft zeven jaarmarkten, onderscheidene fabrijken, eene kerk, weeshuis, geleerde school, teekenschool, instituut voor meisjes, eene spaarbank, kantons bibliotheek, bijbelgenootschap, landbouwkundig- en phijsisch gezelschap. 47. 23. 31. B. 25. 38. 45. L. Vrede in 1712.

AARBERG, plaatsje van 50 huizen in 't Zwits. kanton Bern, distr. Zeeland, met sterken transito-handel.

AARBURG, Zwits. stadje, kanton Aargau, 1000 inw., met een kasteel, de eenigste Zwits. vesting op een berg.

AARD (ter) geh. bij Vries in Drenthe.

AARDAL, Noorweegsch dorp in het stift Bergen, met eene verlatene kopermijn.

AARDALS-FYORD, golf op de westkust van Noorwegen, ten N. van Stavanger.

AARDENBURG, stadje in Vlaanderen, nu prov. Zeeland, arr. Sluis, met eene haven aan het Zwin. Het heeft eene herv. doopsgez. en roomsche kerk en 600 inw., die zich meestal met den handel in mee, sterken drank, koorn en hout generen. (1672.)

AARDEY, het O. deel van een gebergte in Westfalen, met veel steenkolen.

AARGAU, kanton in Zwitserl., tusschen den Rijn en de kantons Zürich, Zug, Lucern, Bern, Soluthurn en Bazel, tusschen 47. 8. en 47. 37. B. en 25. 22. en 26. 7. L. het bevat 38 vierk. mijlen en 143,960 inw. waarvan 75,279 geref. 67,000 roomsch, en 1861 joden zijn. Het bestuur is in handen van eenen raad van 150 personen, die de wetgevende, en van eenen anderen van 9 personen, die de uitvoerende magt hebben. De inwoners generen zich met den landbouw, de veeteelt, en eenige fabrijken. Het hoofdgebergte is hier de Layerberg, die vele mineralen oplevert. Dit kanton is in de 11 volgende districten verdeeld: *Aarau*, *Zofingen*, *Kulm*, *Brugg*, *Lenzburg*, *Baden*, *Muri*, *Bremgarten*, *Zurzach*, *Rheinfelden*, en *Lauffenburg*. De hoofdplaats is *Aarau* (zie boven.)

AARHOLZEN, dorp in het hertogdom Brunswijk, met 430 inw.

AARHUUS, een van de vier stiften van Jutland, langs het Kattegat, groot 116 vierk. mijlen, met 132,229 inw., 8 steden en 1057 dorpen. Het midden van dit gewest bestaat uit heiden, doch de streek langs de zee is zeer vruchtbaar in granen; er zijn ook bosschen, en goede weilanden; de voornaamste rivier is de *Guden*.

AARHUUS, hoofdstad van het stift

 van

van dien naam, op 56. 9. 35. B. en 27. 53. 50 L. met 5,800 inw., twee hoofdkerken en eene mindere, een hospitaal, eene kathedraalschool, eene economische maatschappij en veel handel, vooral in granen; bierbrouwerijen, brandewijnstokerijen, en eene jaarmarkt. Zij is de zetel van den stifts-ambtman en van eenen bisschop. De haven is niet zeer groot noch diep. Wissel, zie Koppenhagen.

AARLANDERVEEN, dorp in Zuid Holland, district 's Gravenhage, ligt digt bij Alphen. -- Veel veengronden, levert turf op; 2050 inw.

AARLE-RIXTEL, Nederl. dorp, prov. N. Braband, arr. Eindhoven, 1000 inw.

AARLE, buurt in Oirschot, prov. N. Braband, ten N. van Eindhoven.

AARON, Fr. dorp, dép. Mayenne.

AARON, eilandje in het Fr. dép. Ille en Vilaine, waarop de stad St. Malo ligt.

AARONSBURGH, N. Amer. stad in Pennsylvanië, in het graafs. Northumberland.

AAROU of *Arrou*, eene groep eilanden ten O. van Banda, welke van de Nederl. regering in Banda afhankelijk is: zij zijn laag, met vele boomen, sterk bevolkt en leveren voornamelijk op: paarlen, vederen, schildpadden, paradijsvogels, enz.

AARSCHOT, Nederl. stadje, prov. Z. Braband, aan de Demer, met 2700 inw. Het is de hoofdplaats van een hertogdom, en beroemd in de spaansche oorlogen.

AARSEN, zie Aersen.

AARS-HERRED, onder-ambt in het deensche stift Aalburg.

AARSTAD, plaatsje in Noorwegen, stift Bergen.

AART, Nederl. dorp, prov. Gelderland, bij 't Pandersche gat, 360 inw. kwartier Arnhem.

AARTSWOUDE, N. Hollandsch dorp, kwart. Hoorn, met 300 inw.

AARWANGEN, Zwits. ambt en dorp, aan de Aar, kanton Bern.

AARWEILER, zie Ahrweiler.

AAS, forteres in Noorwegen, prov. Aggerhuus.

AAS, Fr. dorp, dép. Ned. Pyreneeën.

AASI, riv. in Aziat. Turkije, die aan den Libanon, in 't pachalik Damaskus ontspringt, en in de Middell. zee loopt.

AAST, Fr. dorp, dép. Ned. Pyreneeën.

AASTRUP, Deensch ambt in Aalburg.

AATAS, Aziat. stad, prov. Turkestan, 20 mijlen van Andegan.

AATTER, district in het Arab. landschap Yemen, op 18 N. B.

ABA, berg in Armenië, waarbij de Euphraat en de Araxes ontspringen.

ABA, stad in Japan, op 't eil. Ximo, 2 mijlen ten Z. Z. O. van Nangasaky.

ABA, Hong. dorp, kom. Stuhlweissenburg.

ABABDEN, zwart nomadisch volk in Egypte en Numidië, met eene geheel bijzondere spraak; zij handelen in gom, senebladen, aluin, slaven, enz.

ABACA, dorp in Europ. Turkije, prov. Romanië.

ABACARES, Z. Amer. volk in het land der Amazonen, aan de riv. Madera.

ABACENA, stadje in Sicilië.

ABACH, riviertje in 't duitsche graafs. Wied. 2) Dorp in Beijeren, Regenkreits, met 122 huizen en 540 inw., de Heinrichsburg en een beroemd bad.

ABACON, een der Lukayische eil. in Amerika, groot 4 vierk. mijlen, behoort aan Engeland, 26. 29. 25. B. 300. 39. 24. L.

ABACOOCHE, of Coosee, riv. in N. Amerika, in het land der Cherokees, vereenigt zich met de Oakfuskee, en vormt de Alibama.

ABACOVRE, berg in gelukkig Arabië, digt bij Aden.

ABACU, kaap op de Z. kust van St. Domingo, 18. N. B. en 303 L.

ABACUNA, riv. in Z. Amerika; zij valt in de Orinoco.

ABAD, O. Ind. stadje, in Agra, land der Maratten. Ook is Abad de uitgang van verscheidene Indische steden; het beteekent woning.

ABAD, Hong. dorp, kom. Hewesch.

ABADAN, Aziat. stad in Irak Arabi, pachalik Bagdad, aan den mond der Schat-el-Arab, in de Perz. golf, met verscheidene ruïnen.

ABADE, dorp in Egypte aan den Nijl, 26 mijlen ten Z. van Cairo.

ABADEH, Perz. stad, prov. Fars.

ABADIOTEN, een boos en wraakzuchtig volk, op het eiland Creta, ongeveer 4000 zielen sterk; zij zijn van Arabischen oorsprong, en gaan altijd gewapend.

ABAFACEM, Abyss. dorp bij Axum.

ABAFAJA, Hong. dorp met 2 kasteelen in Zevenbergen, aan den Marosch, kom. Torenburg.

ABAGAÏTOUPEFS, Russ. dorp in Azië, gouv. Irkutsk.

ABAGNERS, roofziek volk op de kust van Zanguebar.

ABAHAI, lands. in Chineesch Tartarijë.

ABAHANER, lands. in Chin. Tartarije bij den grooten muur, bewoond door Mogolsche Tartaren.

ABAI, stadje op de N. W. kust van Borneo. 6. 20. N. B.

ABAINVILLE, Fr. D., dép. van de Maas.

ABAITE, riv. in Brazilië, prov. Minas Geraes, valt in de Rio Francisco.

ABAK, riv. in Siberië, gouv. Tobolsk, valt in den Ischim bij Abatzkaia.
ABAKAN, riv. in Azië, valt in de Jenisei, 5 mijlen van Abakansk.
ABAKANSK, Russ. stad en vesting in Azië, gouv. Tomsk, met 600 inw.
ABALAK, Russ. vlek, in Azië, gouv. Tobolsk, met een wonderdoend Maria beeld, dat jaarlijks in processie naar Tobolsk gebragt wordt.
ABALIGET, Hong. D. kom. Barany.
ABAN, Fr. stadje, dép. Doubs.
ABAN, Perz. stadje, prov. Caramanië.
ABANCAY, riv. in Peru, zij valt bij Cusco in de Xauxa.
ABANCAY, lands. in Peru, ten W. van Cusco. Het levert op: suiker, granen, maïs, hennip, hoornvee en metalen. Behalve de riv. waarnaar het genoemd wordt, heeft men er ook de Apurimac. De hoofdstad *Abancay* ligt 18 uren gaans van Cusco.
ABANCOURT, Fr. stadje, dép. van 't Noorden. — 2. Dorp in het dép. van de Maas. — 3. een ander in 't dép. Oise. 4. een vierde in 't dép. Beneden Seine.
ABANGA, Afrik. stadje in 't lands. Whidah, op de kust van Guinea.
ABANILLA, Spaan. dorp in Murcia.
ABANO, dorp of stadje in 't Lomb. Venet. rijk, niet ver van Padua, met 5,000 inw. en beroemde warme baden.
ABANS, Fr. dorp, dép. Doubs.
ABANSKOJE-SIMOWJE, landstreek in Siberië.
ABANY, Hong. dorp, kom. Heweseh. Nog 2 dorpen, kom. Presburg.
ABARANER, zie Abrener.
ABARANQUEN, riv. in Z. Amerika, in Caraccas, prov. Nieuw-Andaluzië.
ABARCAL, Port. stad in Beira.
ABAREH, Aziat. dorp in Kurdistan, op de grenzen der woestijn.
ABARY, riviertje in Guiana, tusschen de Berbice en de Demerary.
ABARZKAIA, Russ. stadje, in 't gouv. Tobolsk, aan den Ischim.
ABASI, zie Abchasi.
ABASKI, Aziat. stadje in Circassië; 44. 49. N. B. en 55. 50. L.
ABASSAN, riv. in Opper-Guinea.
ABAT, Fr. dorpje, dép. Loiret.
ABATOANAS, een Kafferstam in Zuid-Afrika.
ABAU, riv. tusschen Koerl. en Lijfland.
ABAUCOURT, Fr. dorp, dép. Meurte.
ABA-UJVAR, Hong. gespanschap, aan deze zijde der Theisz, aldus genaamd naar *Aba*, de eerste christen palatijn in Hongarije, bevat 53 vierk. mijlen, met 124,000 inw. en brengt voort: ooft, heerlijken wijn, granen, hout, rundvee, metalen, edelsteenen, enz. Het wordt bespoeld door de riv. Tarza, Schajo, Bodva, en Kunnert, en is verdeeld in de districten Kaschau, Fütser, Tscherehat en Sickschow. Er zijn, behalve de hoofdplaats, 11 marktvlekken en 318 D.
ABAWY, riv. in Abyssinië.
ABAZIA, stadje in Napels, prov. Abruzzo Citra.
ABB, Arab. stad in Yemen, met 800 huizen, ligt op eenen berg, heeft eene fraaije waterleiding, en is de residentie van een' gouverneur.
ABBA-DEL-KURIA, eil. in den Ind. Oceaan, W. Z. W. van Socotora.
ABBAGAR, of *Abinga*, Vriesch dorp in de grietenij Wimbritseradeel, arr. Sneek, bij 't stadje Ylst, met 165 inw.
ABBARETS, Fr. D., dép. Neder-Loire.
ABBAS-ABAD, Perz. stad, prov. Irak. 2. Eene andere in de prov. Mazanderan.
ABBATE GRASSO, zie Abia Grosso.
ABBAY, Vulkaan op het eil. Manille, die, bij de uitbersting van 1 Jan. 1814, vijf groote dorpen verwoestte.
ABBAYE DE MONTERON, Zwits. dorp, kanton Waadland.
ABAYE-NOUVELLE, Fr. D., dép. Lot.
ABBAYE-SOUS-PLANCY, Fr. dorp, dép. Aube.
ABBAYE (l') Fr. D. dép. Ille en Vilaine.
ABBAZIA, dorp in den Kerk. Staat, bij de riv. Savena.
ABBÉ, Fr. dorp, dép. Seine en Oise.
ABBECOURT, Fr. dorp, dép. Aisne.
ABBECOURT, Fr. dorp, dép. Oise.
ABBECOURT, Fr. dorp, dép. Seine en Oise.
ABBEFORT, Noorw. stadje aan eene baai, prov. Aggerhuus.
ABBEHAUSEN, district van 9 dorpen in Oldenburg, kreits Ovelgönne.
ABBEKERK, Nederl. dorp, prov. Noord-Holland, arr. Hoorn, 360 inw.
ABBENANS, Fr. dorp, dép. Doubs.
ABBENBROEK, Nederl. dorp en heerl. op het eiland Voorne, Zuid-Holland, district Brielle, 450 inw.
ABBENFLETER-SAND, eilandje in de Elbe, tot Hanover behoorende. 58. 44 B..
ABBENSEN, Hanov. dorp, vorst. Lüneburg, district Bissendorf.
ABBERBURY, Eng. dorp, graafs. Salop.
ABBERTON, Eng. dorp, graafs. Worcester, met minerale bronnen.
ABBEVILLE, Fr. stad in 't dép. Somme, aan deze riv. Somme, voormaals hoofds. van het graafschap Ponthieu in Picardië, nu hoofdpl. van een arr., groot 28 vierk. mijlen, met 122,262 inw. Zij drijft veel handel in granen, hennip, vlas, olie, en heeft fabrijken, die lakens en an-

andere stoffen opleveren. Met den vloed kunnen de grootste schepen tot aan de stad komen. 18,000 inw. 50. 7. 4. B. en 19. 29. 43. L. Wissel, zie Parijs.

ABBEVILLE, district in den N. Amer. staat Z. Carolina, met 21,156 inw.

ABBEVILLE-ST. LUCIEN, Fr. dorp, dép. Oise.

ABBEVILLERS, Fr.D. dép.Boven-Rijn.

ABBEY-FEALE, Iersch dorp, gr. Limerick.

ABBEY-GREEN, Schotsch dorp, gr. Lanark, 500 inw.

ABBEYLEIX, Iersch dorp, gr. der koningin, aan de Nore.

ABBEY-MILTON, Eng. dorp, gr. Dorset, 620 inw.

ABBINGA, adelijk slot te Husum, Leeuwarderadeel, prov. Vriesland, arr. Leeuw. 2. Een ander in Ferwerderadeel.

ABBINTE, Lomb. Ven. stadje, hert. Milaan.

ABBITIBBIS, IndiaanschvolkinCanada.

ABBOT-ANN, Eng. stadje, gr. Souhtamton, 460 inw.

ABBOTS, riv. in N. Amer., prov. N. Carolina, valt in de Pedi.

ABBOTS-BROMLEY, Eng. stadje, gr. Stafford, 1020 inw.

ABBOTSBURY, Eng. stadje, gr. Dorset, 812 inw.

ABBOTSHALL, Schotsch dorp, gr. Fife, 2900 inw., katoenfabr. veel steenkolen.

ABBOTS-LANGLEY, Eng. dorp, gr. Hertford, 1300 inw.

ABBOTSLEIGH, Eng. dorp, gr. Sommerset, 350 inw.

ABBOTSTOWN, of Barwick, N. Amer. stadje, in Pennsylvanië, met 100 huizen, en meestal duitsche inw.

ABBRUCK, Russ. eilandje bij Osel, in de Oostzee, op de kust van Lijfland.

ABBSHEAD, kaap in Schotland, ten Z. van de Forth.

ABBY-BOYLE, Iersch dorp, gr. Roscommon, aan 't meer Key.

ABCHASI, Turksch landsc. op de kaukazische landengte, aan de Zwarte zee, tusschen 55 en 59 L. en 43 en 45 B. In het oosten is het berg- en boschachtig, en heeft een ruw klimaat, doch het overige is eene vruchtbare vlakte. De voortbr. zijn: hout, vooral palmhout, honig, was, pelterijen, granen, vruchten en vee. De inwoners, die meestal van Circassischen of Tartaarschen oorsprong zijn, noemen zich *Absne* of *Abasers*, hebben eenige fabr. voor ijzerwerk en grove kleedingstoffen, en drijven ook handel in slaven. Zij voeren hunne waren uit naar de Krim, Konstantinopel en somtijds naar Triëst; en krijgen van daar terug: zout, lijnwaden, katoen, zijden stoffen, leer, wapenen, krijgsbehoeften, enz. Voorheen waren de Abasers grieksche christenen, doch tegenwoordig hebben zij weinig meer van deze, dan het vieren van den Zondag, van eenige feestdagen, en het houden der vasten; hunne vorsten en vele voornamen zijn Mohomedaansch. Dit volk is verdeeld in stammen, waarvan sommige onder russische, en andere onder turksche bescherming staan.

ABCOUDE, dorp in de prov. Utrecht, arr. Utrecht, aan den krommen Amstel, vijf uren van Amsterdam, met eene vermaarde paardenmarkt, aangename buitenplaatsen, het vischrijke abcouder meer, en 1000 inw.

ABDA, Hong. dorp, Kom. Raab.

ABDA, lands. in Marocco, ten N. der riv. Tansif, en ten Z. van Dschebel-el-hedid, vruchtbaar in granen, heeft goede paarden, en 500,000 inw.

ABDAL-KURIA, zie Abba-del-Kuria.

ABDALLEN, zie Perzen.

ABDALOCZ, Kroatisch dorp, kom. Eisenburg.

ABDALOVA, Hong. D., kom. Neograd.

ABDAMA, groot volkrijk dorp in Syrië, pachalik Aleppo, in den omtrek kweekt men tabak, katoen en moerbezieboomen. Er is overvloed van granen.

ABD-EL-ASIS, Perz. dorp, tusschen Erbil en Mosul.

ABDEL-KEDER, eil. in den Nijl, ten Z. van Girge.

ABDERA, zie Polystila.

ABDIARA, koningrijk in Achter Indië, hangt van Pegu af, en heeft eene eveneens-genoemde hoofdst., aan de riv. Pegu.

ABDON, een der Ajou of Yowl-eilanden, op de N. kust van Waygiou, in Australië. o. 30. N. B. 149. L.

ABDULABAD, Ind. stad in Hindostan, prov. Oude.

ABDUL-AZEEM, Perz. dorp, in de vlakte van Teheran. In den omtrek vindt men de ruïnen van Rey.

ABDULGUNGE, Ind. stad in Hindostan, prov. Oude.

ABDULINA, stad in Aziat. Rusl. gouv. Upha, 20 mijlen ten N. O. van Orenburg.

ABDUN, Perz. stad, prov. Segistan.

ABDURA, Perz. stad, prov. Segistan.

ABEA, Afrik. stad, 10 mijlen ten O. van Sennaar.

ABEADH, riv. in Algiers, ontspringt bij Tezzoute, en valt in het meer Melgig.

ABEAU, Fr. dorp, dép. Isère.

ABEARES, Arab. stad, prov. Hedjas.

ABEILE, riv. in Tartarije, valt in de Jihon.

Abeilhan, Fr. dorp, dép. Hérault.

Abeilles (les), Fr. dorp, dép. Vaucluse.

Abekenär, fraai eil. in de Kaspische zee, tot de Aziat. prov. Ghilan behoorende, met schoone bosschen.

Abel, Deensch dorp, hert. Sleeswijk.

Abelcourt, Fr.D.dép.Opper-Saône.

Abelin, dorpje en kasteel in Palestina, 3 mijlen van Acre.

Abella, Spaan. stad, in Catalonië.

Abellat, eil. in de Roode zee bij de Arab. kust. 19. 59 N. B.

Abellionte, of *Apollonia*, een meer in Aziatisch Turkeije, prov. Natolië, aan den voet van den Olympus, omtrent 25 eng. mijlen in den omtrek. Het bevat verscheidene eilandjes, van welke het grootste ook Abellionte heet, en een dorp van denzelfden naam heeft.

Abeloua, zie Abelova.

Abel Tasman, schiereil. van het Austr. eil. van Diemensland, door den Hollander Tasman in 1642 ontdekt.

Abenakis, N. Amer. volk in Nieuw Schotland.

Abenberg, Beijer. stad, Rezatkreits, district Pleinfeld; met 800 inw. en eenige fabrieken.

Abendburg, zie Flinsberg.

Abendrothscher meer, ligt bij het dorp Buckow, in Brandenburg, niet ver van Potsdam; het is door eenen kleinen stroom met het Scharmutzel meer vereenigd.

Abenheim, dorp in het gr. hert. Hessen, kanton Bechtheim, eene mijl van Worms, 950 inw.

Abenoja, Spaansch stadje en riv. in Nieuw Kastilië. Deze laatste valt in de Guadiana.

Abensberg, Beijer. stad, Regenkreits, in 't district Abensberg, dat op 7 vierk. mijlen, 15,330 inw. bevat. Zij ligt aan de riv. Abens, die eene mijl beneden de stad in den Donau valt. De stad heeft muren met 32 ronde en 8 vierk. torens, (ter gedachtenis van den eersten graaf van Abensberg, Babo, die 32 zoons en 8 dochters had) drie poorten, twee kerken, een hospitaal, 226 huizen, 1200 inw. een kasteel, laken- en wollenfabr., benevens hop- en gierstteelt. Er is een mineraal bad en ruïnen. Geboorteplaats van Joh. Thurnmaier (Aventinus.) Slag van 20 April 1809.

Abenzee, meer in het aartshert. Oostenrijk.

Aber, meer in Schotland, gr. Inverness, het is door een kanaal met de Iersche zee vereenigd.

Abere, Fr. D., dép. Neder-Pyreneeën.

Aber, eng. dorp in Wallis, gr. Caernarvon, met 534 inw.

Aberavon, of *Aberhaven*, Eng. stadje in Wallis, gr. Glamorgan, aan den moud der Avon, met eene kleine haven, ijzersmederij en kalksteen.

Aberbenoit, rivier in Frankrijk, valt in het Kanaal.

Aberborn, Schotsche stad, gr. Lothian, aan de riv. Esk.

Aberbrothock of *Arbroath*, Schotsch stadje en zeehaven, gr. Angus of Forfar, aan den mond der Brothock, en van hier de naam *Aberbrothock*. Men maakt hier veel zeildoek en andere stoffen; de uitvoer bestaat in straatsteenen en granen, en de invoer in hennip, vlas, lijnzaad, talk en asch. Zes en vijftig schepen, te zamen groot 4,000 last, behooren aan de stad, die 8,000 inw. heeft. Bij ebbe kunnen schepen van 80, en bij vloed, schepen van 200 tonnen, de haven binnenloopen, 56. 31. 30 N. B. 15. 5. L.

Aber-cegid, Eng. vlek in Wallis aan de baai van Beaumaris, aan een riviertje, heeft eene haven, *Port Penryn* genaamd, en veel handel in leijen.

Aberconway, of *Conway*, Eng. stadje en vesting in Wallis, aan den mond der Conway, gr. Caernarvon, is omringd van dikke muren, heeft 1000 inw. en voert leijen en ijzer uit. Bij den vloed staat er 12 voet water. Men vindt er de overblijfsels van een oud slot. 53. 18. N. B. en 13. 40. L.

Abercorn, Schotsch dorp, gr. Linlithgow, aan den Z. oever der Forth, met gewigtige zalmvisscherijen, en 890 inw.

Abercorn, Amer. stadje in Nieuw-Georgië aan de Savannah, 10 mijlen van haren mond.

Abercouk, Perz. stad, prov. Fars. 30. 55. N. B. 72 L.

Aberdalgy, Schotsch dorp, gr. Perth, aan de Earn, met zalmvisscherijen, en 500 inw.

Aberdam, zie Abertann.

Aberdaron, dorpje, en ook de Z. O. landpunt van het voorgeb. Caernarvon.

Aberdde, kleine haven in de baai van Cardigan, prinsd. Wallis.

Aberdeen (oud), stad in Schotland, gr. Aberdeen, eene mijl van den mond der Don. Zij werd in 1153 tot eene stad en bisdom verheven, en heeft eene akademie, *King's College*, genaamd, die in 1506 gesticht is, en nu omtrent 150 studenten heeft. De bibliotheek bevat 13,000 boekdeelen, en aanzienlijke manuscripten. Er zijn kousenfabr. en linnenweverijen en 3000 inw.

ABERDEEN, (nieuw) eene stad en zeehaven, in het gr. Aberdeen, is genoegzaam met het vorige, door eene buurt, vereenigd. Zij ligt tusschen de riv. Don en Dee, over welke laatste eene schoone brug ligt, heeft 2300 huizen, 21,700 inw., veel handel, aanzienlijke brouwerijen en fabrijken, die wollen- en katoenen stoffen, en vooral kousen opleveren (in 1790 wel 70,000 dozijnen paren) als ook ruw en gebleekt garen, zeildoek, touwwerk, naalden, spelden, ijzerwaren, enz. Behalve deze artikelen wordt ook uitgevoerd: gezouten vleesch, visch, bijzonder zalm, steenen voor de straten van Londen, enz.; en ingevoerd: verschillende artikelen voor de consumptie en veel vlas. Omtrent 150 schepen behooren tot deze stad, en bevatten 17,000 tonnen; ook in de haringvisscherij neemt men hier veel deel. — Deze stad heeft eene akademie, *Marshall's College* genaamd, naar George, graaf van Marshall, die dezelve in 1593 stichtte; zij heeft doorgaans 200 studenten, die echter alleen in de godgeleerdheid kunnen gepromoveerd worden: wijders is er eene latijnsche school, caledonisch gezelschap, 9 kerken, 1 werkhuis, 1 armhuis, 3 hospitalen en minerale baden. 57. 5. 40. B. 15. 33. 15 L. Wissel, zie London.

ABERDEEN, graafschap in Midden-Schotland, ten N. en ten O. door de Noordzee bepaald, bevat 88 geog. of omtrent 1900 vierk. eng. mijlen en 135,000 inw., waarvan 13,637 door den landb. 14,286 door den handel en de fabr. en de overige op eene andere wijze bestaan. Het Grampische gebergte doorsnijdt het in het Z. en W. en beslaat een vijfde der oppervlakte. De voorn. riv. zijn de Dee, de Don en Deveron, welke laatste de Ythan, de Boggie, Ury, Ugie, Islay en anderen ontvangt. In de Ythan heeft men parelvisscherijen. — Men heeft hier ook de meren Muick, Kanders, Builg en Callader, benevens het Caledonisch kanaal, van de haven van Aberdeen tot de stad Inverury. Het graafs. is verdeeld in elf districten, als: die van Aberdeen, Alford, Deer, Ellon, Garioch, Kincardine, O'Neil, Strathbogie en Turreff. De voortbr. zijn: granen, hout, ijzer, molensteenen, eenig edelgesteente, enz. Ligging tusschen 13. 46 en 15. 49. L. en 56. 59. en 57. 42. B.

ABERDOVI, kleine zeehaven in de baai van Cardigan.

ABERDOUR, Schotsch dorp, gr. Aberdeen, met steengroeven; die molensteenen opleveren; 1440 inw.

ABERDOUR, Schotsch stadje, gr. Fife, met zeebaden en fabr. en 1300 inw.

ABERFELDIE, Schotsch dorp, gr. Perth, aan de Tay.

ABERFORD, Eng. dorp, gr. York.

ABERFORS, Russ. stadje, gouv. Wiburg.

ABERFORTH, aan de Cook, Eng. stadje, gr. York, fabr. en 700 inw.

ABERFOYLE, Schotsch dorp, gr. Perth, 600 inw.

ABERFRAW, stadje op 't eil. Anglesea, aan den mond van een riviertje, met eene haven, 1054 inw. meest visschers; voorheen was zij eene koninklijke verblijfplaats.

ABERGAVENNY, Eng. stadje, gr. Monmouth, aan de zamenvloeijing der Gavenny en Usk, met 2800 inw. die door fabr. bestaan. De bezitter voert den titel van eersten baron van Engeland.

ABERGELEY, Eng. stadje in N. Wallis, gr. Denbigh, 1950 inw. en zeebaden.

ABERGEMENT, Fr. dorp, dép. Ain, 2. Twee dorpen in 't dép. Ain, (grand et petit.) 3. Dorp, dép. Côte d'or. 4. Dorp, dép. Doubs. 5. Twee dorpen, dép. Jura. 6. Dorp, dép. Jura. 7. Dorp, dép. Saône en Loire.

ABERGEMENT DE LA RONCE, Fr. dorp, dép. Jura.

ABERGEMENT-de-MESSEY, Fr. dorp dép. Saône en Loire.

ABERGEMENT-de-VARREY, (l') Fr. dorp, dép. Ain.

ABERGEMENT-du-NAVOIS, (l) Fr. dorp, dép. Doubs.

ABERGEMENT-FOIGNY, (l') Fr. D. dép. Côte d'Or.

ABERGEMENT-le-DUC, Fr. dorp, dép. Côte d'Or.

ABERGEMENT-LES-MALANGE, (l') Fr. dorp, dép. Jura.

ABERGEMENT-LES-THESY, (l') Fr. dorp, dép. Jura.

ABERGEMENT-St.-COLOMBE, (l') Fr. dorp, dép. Saône en Loire.

ABERGEMENT-St.-JEAN, (l') Fr. dorp, dép. Jura.

ABERLEW, kleine zeehaven in Wallis, gr. Denbigh.

ABERGWILLY, Eng. dorp in Z. Wallis, 1789 inw.

ABERHAUT, riv. in Frankrijk, loopt in de N. Zee uit.

ABERILDUC, Fr. stadje, dép. Finisterre.

ABERISTWITH, zie Aberystwith.

ABERKIBOR, zeeboezem in Z. Wallis.

ABERKOH, Perz. stad in Farsistan, met een kasteel, 80 uren van Ispahan.

ABERLADY, Schotsch dorp, gr. Hadding-

dington, op den Z. oever der Forth, 912 inw.

ABERLEMNO, Schotsch dorp, gr. Angus of Forfar, op den oever der Z. Esk, 1000 inw.

ABERMAW, kleine haven in N. Wallis, met zeebaden.

ABERMALEHAVEN, haven ten Z. van het groote Falklandseil. in Z. Amerika.

ABERMENAI, ingang van de zeeëngte Menai, die Anglesea van Caernarvonshire scheidt.

ABERNETHY, Schotsche stad, gr. Perth, aan de Tay, waarschijnlijk de oude hoofdstad der Picten; zij heeft 1650 inw. en linnenweverijen. 2. Schotsch dorp in 't gr. Elgin, 1700 inw.

ABERPORTH, reede op de kust van Z. Wallis, in 't gr. Cardigan, omtrent eene halve mijl ten O. van kaap Crubbach.

ABERSEE, of St. Wolfgauger meer in den Oosteur. kreits Salzburg, anderhalve mijl lang, met veel zalmforellen.

ABERSLOOT, klippenreeks ten N. O. van de riv. Camboje in O. Indië.

ABERTANN of *Aberdam*, Boh. vlek, Ellbogner kreits, 900 inw. en bergwerk.

ABERTAY, zandbank aan den mond der Tay; zij strekt zich vier mijlen ten O. Z. O. van kaap Tentsmuir uit.

ABERTHY, baai in Z. Wallis, ten N. van David's-head.

ABERUSTWITH, Eng. dorp aan de Ystwith, gr. Monmouth, 1650 inw.

ABERVACK, riv. in Frankrijk, welke in het Kanaal uitloopt.

ABERVILLE, riv. in N. Amerika, in Nieuw-Orleans, een tak van de Missisippi.

ABERVILLE, eene kleine stad en gr. van N. Amerika, in Zuid Carolina.

ABERYSTWITH, Eng. stad en zeehaven, gr. Cardigan in Wallis, aan de Ystwith, die hier de Rhydiol ontvangt. Er zijn sterk bezochte zeebaden, visscherijen, fabr. en veel handel, welke 200 kleine schepen bezig houdt, die zamen 8000 ton groot zijn. Zij heeft 2250 inw. 52. 17. N. B. en 13. 20. L.

ABESKONN, Aziat. eiland in de Kaspische zee, 3 mijlen van Astrabad in Perzië, met eene stad van denzelfden naam.

ABET, Fr. dorp, dép. Neder-Pyreneën.

ABEUSE-de-BAS, Fr. dorp, dép. Neder Pyreneën.

ABEUSE-de-HAUT, Fr. dorp, dép. Neder Pyreneën.

ABEVILLERS, Fr. dorp, dép. Doubs.

ABEX, zie Habesch.

ABEYCOHI, stadje in de Amer. vereenigde staten, in Georgië, in het land der Creeks.

ABGHERM, Perz. stad, prov. Irak, 50 uren ten O. N. O. van Ispahan.

ABHA, groot dorp in Abyssinië, met eene wekelijksche markt, waar ijzerwaren, huiden, katoen, vee, enz. verkocht wordt.

ABHER, Perz. stadje in Al-Dschebal, het N. deel van de prov. Irak-Adschemi; het wordt door onderscheidene beken doorsneden.

ABHOSAGUR, Aziat. stad in Tibet, aan den Ganges.

ABI-ATRAH, riv. in Perzië, loopt in de Kaspische zee uit, omtrent 10 mijlen ten N. N. W. van Ashor.

ABIA, riv. in het N. van het eiland Borneo: deszelfs mond ligt over het eiland Usookan.

ABIAD, arm van de kustrivier *Wat-Schiddi*, in Algiers.

ABIAD, of *Bahr-el*, volgens BROWN, waarschijnlijk het hoofd des Nijls, ontspringende in de Maanbergen. Het dorp *Abiad* ligt aan dezelve, en heeft handel in boomwol en ebbenhout.

ABIA-GROSSO, Lomb. Ven. koopstadje, bij Milaan, aan het kanaal Naviglio Grande, dat van de riv. Ticino naar Milaan loopt, met 2900 inw.

ABIAR-ALANA, Arab. stadje, prov. Hedjas.

ABIASCO, Zwits. dorp, kant. Tessin, aan de Blegno.

ABID, Arab. stad in Yemen, 4 mijlen ten Z. van Doran.

ABIDOS, Fr. dorp, Ned. Pyreneën.

ABIHUD, dorp in Abyssinië, bij Dixan, op eenen heuvel.

ABILA, Perz. dorp, in Irak Arabe, aan den Schat-al-Arab, in een zeer aangenaam oord, een der vier paradijzen uit Azië, zoo als de Arabieren dezelve noemen.

ABILD, Zweed. stadje, prov. Halland, 6 mijlen ten N. van Helmstadt.

ABILLY, Fr. dorp, dép. Indre en Loire.

ABIN, Arab. stadje en forteres in Yemen, 20 mijlen ten N. O. van Aden, niet verre van de zee.

ABINEAU, landtong, in 't N. Amer. meer Erie, 2 mijlen van het fort Erie. 2. Haven aan 't meer Erie, 4 mijl. van 't fort.

ABINGDON, Eng. stad, gr. Berks, aan de zamenvl. der Ock en Theems, met 4,800 inw., twee gasthuizen, twee kerken, eene vrijschool, fabr. voor zeildoek, tapijten, veel handel in granen enz. Op het stadhuis worden de vergaderingen van het graafschap gehouden.

ABINGDON, N. Amer. stad in Virginië, gr. Washington, 2000 inw. 36. 41. 30 N. B. 295. 40 L. Eene andere in Maryland, aan de riv. Bush. 39. 27. 30. N. B. 301. 20. L., met eene universiteit der methodisten.

ABINGDON, een der Gallopagos eil.

ABINGTON, N. Amer. stadje in Mansachusets, gr. Plymouth. 2. Een dorp in Pennsylvanië.

ABINZEN, of gelijk zij zich zelven noemen *Abalar d. i. Vaders*, een Tartaarsch volk in het Russ. gouv. Kolywan; zij wonen op de bergen aan de riv. Kondroma en Mrasa, des zomers in tenten en des winters in aarden hutten, en leven van de jagt en den landbouw; ook hebben zij ijzersmelterijen.

ABION, Zweedsch eiland in de baai Sundswall.

ABIPONERS, Z. Amer. volk in Paraguay, aan de riv. Parana; zij leven van jagen en visschen, en een weinig landbouw. Het is een krijgshaftig volk, gehard en sterk van ligchaam; zij houden het tijgervleesch voor de grootste lekkernij, en gelooven dat het kracht en moed geeft. Slechts een deel van hen heeft zich aan de Spanjaarden onderworpen en den christelijken Godsdienst aangenomen. Hunne voornaamste plaats is Garzas op 28. 30. Z. B.

ABIRA, Perz. stad, prov. Kerman, 20 mijlen ten O. Z. O. van deze stad.

ABIRELCARA, Egypt. stadje bij Belbeis, op den weg naar Syrië.

ABISCA, prov. in Z. Amer. onderkon. Peru, ten O. van het Andisch gebergte, tusschen de riv. Yetau en Amarumain. Dit land is weinig bekend, bedekt met bosschen, rivieren en meren, en dient tot verblijfplaats van vele horden van ruwe Indianen, die uit de meer bewoonde streken verdreven zijn.

ABISCA, het volk in genoemde prov. woonachtig.

ABISCOUN, Perz. stad, prov. Korassan, aan de riv. van denzelfden naam, 37. 10. N. B. en 71. 44. L.

ABISCOUN, Perz. riv., die door Jorjan loopt; valt in de Kaspische zee, niet ver van de evenens genoemde stad.

ABISMES, (Quartel des) het N. O. deel van 't eil. Guadaloupe, aldus genaamd naar eenige kreken, die tot ankerplaats voor de schepen strekken.

ABISO of *Abissa*, riv. in Sicilië, valt niet ver van Syracuse in de zee.

ABITAIN, Fr. dorp, dép. Neder Pyr.

ABITIBBE, N. Amer. riv. in Canada, valt in de Jamesbaai.

ABITIBIS, meer in het lands. Hudson, ten N. van het Nipissing meer, heeft gemeenschap met de Jamesbaai, door de vorige rivier. 48. 39.

ABITIGAS, talrijk, wreed en krijgszuchtig volk in Peru, prov. Tarma.

ABIVERD, Perz. stad in Korassan. 38. 16. N. B. 93. 40 L.

ABJACEY, Fr. dorp, dép. Jura.

ABJAT-DE-NONTRON, Fr. dorp, dép. Dordogne.

ABJAT-D'HAUTE-FORT, Fr. dorp, dép. Dordogne.

ABKAN-HARA, Aziat. berg in Tartarije, ten N. van den Chineschen muur.

ABKUREN, Perz. riv. loopt in de Bend-Emir.

ABLACH, riv. in Baden, ontspringt 1 mijl van Möskirch, stroomt voorbij deze stad en valt in den Donau, na eenige kleine rivieren opgenomen te hebben.

ABLACH, dorp in Gutenstein eene mijl van Sigmaringen.

ABLAIKIT, dorp in Russ. Tartarije, gouv. Orel, aan de riv. van dien naam, die in den Irtisch valt, in eene woestijn door Kirguzen bewoond, met eenen afgodstempel van eenen kalmukschen vorst *Ablai*, die in het midden der 17e eeuw leefde: ook heeft men hier verscheidene Tangutsche en Kalmuksche handschriften gevonden.

ABLAINSVELLE, Fr. dorp, dép. Pas-de-Calais.

ABLAK, sterk kasteel in de Arab. prov. Nedsjed.

ABLAKET, berg in Aziat. Rusl. prov. Kolywan, tusschen den Irtisch en Ablaikit.

ABLANCOURT, Fr. dorp, dép. Marne.

ABLASZBRUNN, Silez. dorp in den Saganschen kreits.

ABLEIGES, Fr. D., dép. Seine en Oise.

ABLEMONT, Fr. D., dép. Seine en Oise.

ABLENTSCH, Zwits. dorp, kanton Tessin, aan de Blegno.

ABLEVENET, Fr. dorp, dép. Vosges.

ABLEVILLE, Fr. D., dép. Calvados.

ABLINCOURT, Fr. D., dép. Somme.

ABLINGA, dorp op 't Moluksche eil. Aruw, met eene parelvisscherij.

ABLIS, Fr. dorp, dép. Seine en Oise.

ABLITAS, Spaan. stadje, in Navarre.

ABLOIS, Fr. dorp, dép. Marne.

ABLON, Fr. stadje en kasteel, dép. Seine en Oise.

ABLON, Fr. dorp, dép. Calvados.

ABLON, Fr. dorp, dép. Indre.

ABNUB, Egyp. dorp, aan den regter Nijloever.

ABO, de hoofdstad van het eigenlijk Finland, dat sedert de vereeniging van Finland met Rusland in 1809, een van de zes stadhouderschappen van het

31 gouvernement van Rusland, of het groot hertogdom Finland uitmaakt. De stad is door ontzaggelijke rotsen als ingesloten, en ligt op eenen hoek, die door de Finsche en Bothnische golven gevormd wordt, aan de riv. Aura-Jocki, heeft 1100 meestal houten huizen en 12,550 inw. eene citadel, domkerk en bisschops zetel; eene universiteit, gestigt door Gustaaf Adolf in 1628, met 200 studenten, bibliotheek, kruidtuin, kathedraal-school, maatsch. der wetenschappen, zijden, laken, staal, zeildoek, bombazijn, linnen, tabak en leer-fabr. glasblazerijen, touwslagerijen, scheepstimmerwerven, eene suikeraf. en veel handel. Zij voert uit, ijzer, koper, pek, teer, timmerhout, visch, hout, huiden, grof linnen, enz. In 1817 is hier eene wisselbank opgerigt. Vrede van 1743. 60. 27. 7. B. 39. 58. 30. L. Wissel, zie Petersburg.

Abo, Afr. stad ten Z. van Teyzan.

Abo-hus, kasteel van Abo, aan den mond der Aura, is eene der oudste vestingen des lands, op een schiereiland, merkwaardig door de gevangenis van koning Erich XIV in de 16e eeuw.

Abod, Hong. dorp, kom. Borschod.

Abokna, Afr. stad in Sennaar, 30 mijlen van deze plaats.

Abokrow, neger-republ. in Guinea, binnen de Goudkust, alwaar ten kosten van den staat openbare bordeelen gehouden worden.

Abolens, Fr. dorp, dép. Ourte.

Abomey, of *Abomeh*, hoofdst. van 't koningrijk Dahomeh, landwaarts in van de slavenkust, bekend door deszelfs tirannijke regering. De stad is onregelmatig gebouwd, door eene gracht omgeven, heeft slechts huizen en 24,000 inw. waaronder veel mahomed. kooplieden uit Noord-Afrika; de Europeanen worden hier zeer wel ontvangen.

Abon, Fr. dorp, dép. Nièvre.

Aboncourt, Fr. dorp, dép. der Maas.

Aboncourt, Fr. D. dép. der Moezel.

Aboncourt, Fr. D. dép. Opper Saône.

Aboncourt-en-Vosges, Fr. dorp, dép. Meurte.

Abancourt-sur-Seille, Fr. dorp, dép. Meurte.

Abondance, stadje in Savoije, aan de Drance, 3 mijlen van 't Geneefsche meer.

Abondance, Fr. dorp, dép. Lot en Garonne.

Abondant, Fr. D. dép Eure en Loire.

Aboni, Negerstad, 5 mijlen van de Goudkust, waarschijnlijk tot het rijk Asiante behoorende.

Abori of *Aboni*, een klein landsch. binnen de Goudkust in Guinea, dat rijk aan goud is, en in welker hoofdstad van dien naam aanmerkelijke markten gehouden worden.

Abono, Inebolfi, stadje in Aziat. Turk. in Natolië, alwaar veel touw voor de schepen en galeijen van den grooten Heer gemaakt worden.

Abony, Hong. dorp, Pesther kom.

Aborcados, kl. eil. of rotsen in Amerika, ten N. W. van kaap St. Helena, die de N. W. punt van de baai Guayaquil uitmaakt. 1. 15. B. en 296. 45. L.

Abord, riv. op 't eil. Bourbon.

Aboro, Afr. stad, in 't kon. Acra, bij de Goudkust.

Aborrel, lands. aan de riv. Ankobar, op de Goudkust van Guinea. De inw. hebben eene soort van republikeinsche regering.

Aborroen, zeestadje in Brazilië, prov. Seara.

Abos, twee Fr. D. dép. Ned. Pyren.

Aboschfalva, Hong. dorp. in zevenbergen, kom. Scharosch aan den Harat.

Abosi. Jap. stad, op 't eil. Niphon.

Aboskun, schiereiland in Hindostan, waar Sultan Muhamed in 1220, in ballingschap stierf.

Aboucais, Arab. berg, prov. Hedjas, bij Mecca.

Aboslot, zie Abohus.

Abouillona, zie Abelionte.

Aboukir, Egypt. stad en kasteel, 10 eng. mijlen van Alexandrië, aan de landengte, die tusschen de zee en het meer Mareotis is. Er ligt een eil. Aboukir digt bij de stad. (Zeeslag 1798; veldslag 1799.) 31. 19. 44 B. 47. 46. 30 L.

Aboukir-Baai, zeeboezem bij de stad Aboukir; in denzelven werd de beroemde zeeslag van den Nijl geleverd, waarin Nelson overwon.

Aboul, Fr. dorp, dép. Aveiron.

Abouthesy, stad in Palest. bij Saphet.

Aboutige of *Aboutibe*, zie Abutige.

Abraham, Hong. dorp, kom. Presburg. 2. Riv. in O. Indië, naar eenen daarin verdronken Holl. matroos aldus genaamd.

Abrahamfalva, of Abrahamsdorp, Hong. dorp in het kom. Scharosch, met 2500 inw.

Abrahamsvlakte, eene vlakte in N. Amer. prov. Canada; de generaal Wolf sneuvelde hier in 1759.

Abrahamsgarten, eilandje in de Oder, bij Brieg, in Silezië.

Abrahams-eiland, of St. Maria, op de N. O. kust van Madagaskar: de kust bestaat uit witte koraalklippen, en het

het eiland brengt rijst, ananassen, broodvrucht en gom voort. Het vee wordt op een nabijgelegen eiland geweid: de 600 inwoners behooren tot den stam *Zaffé-Ibrahim*.

ABRAM, Eng. stadje, gr. Lancaster, 500 inw.

ABRAMS-KREEK, N. Amer. riv., gr. Nieuw York, valt in den Hudson, vier mijlen van de stad van dien naam.

ABRAMBO, Afr. lands. bij de Goudkust in Guinea, aan de riv. Volta, waar zeer veel goud verzameld, en in de hoofdstad van denzelfden naam op de jaarmarkt verkocht wordt.

ABRANTES, Port. vesting in Estremadura, aan de Taag, waarover eene brug ligt. Zij is op eene hoogte gebouwd in een aangenaam oord, waar vele olijven en perziken groeijen. Zij heeft 1053 huizen, 3500 inw., een kasteel, vier kerken, een armhuis, een hospitaal, vier kloosters, scheepvaart op Lissabon met 100 barken, en eenigen handel: ook is zij de stapelplaats van buitenlandsche waren voor de prov. Beira en Alentejo.

ABRANY, vier Hong. dorpen, 2 in 't kom. Borsch en 2 in dat van Bihar.

ABRE, riv. in Engel. welke zich op de reede van Spithead uitstort.

ABREGA, Oostenr. stad in Istria.

ABREIRO, Port. dorp, in Tra-los-Montes.

ABREISHA, stad op 't eil. Cyprus, 5 mijlen ten N. N. O. van Baffa.

ABRENER, Aziat. stad in Armenië, bij Nacsivan, welke met 20 vlekken en dorpen aan den Armenischen patriarch behoort.

ABREOJOS, (d. i. open uwe oogen) gevaarlijke klippen, niet ver van de kust van Brazilië, waarop vele schepen vergaan. Derzelver middelpunt ligt op 17. 51. 20. Z. B. en 39. 18. W. L. van Greenwich. De geheele kust is hier gevaarlijk van de riv. Caravel af tot St. Amaro toe.

ABRET, Fr. dorp, dép. Allier.

ABRETS, Fr. open stadje, dép. Isère.

ABRESVILER, voorm. hoofdpl. van het gr. Dacshburg, in den Elzas.

ABREVERACK, haven op de kust van Bretagne, ten N. O. van du Four.

ABRIÈS, Fr. stadje, dép. Opper Alpen, met 280 huizen, 1400 inw. Men wil dat Karel de Kale alhier, bij zijne terugkomst uit Italië, zou gestorven zijn.

ABRIN, Fr. dorp, dép. Gers.

ABRIZ, stad in Aziat. Turkije, prov. Caramanië.

ABROLHOS, groep eil. bij Nieuw-Holland, niet ver van Edelsland, alwaar Pelsart schipbreuk leed. De naam *Abrojos* van dezelfde beteekenis, wordt aan vele blinde klippen gegeven.

ABRON, riv. in Frankrijk, heeft haren oorsprong in het dép. Allier, en valt, tusschen Avril en la Motte in de Loire.

ABROS, Fr. dorp, dép. Neder-Alpen.

ABRUCENA, Spaan. D., prov. Granada.

ABRUD-BANYA, de voorn. bergstad in Zevenbergen aan de rivier Ompoly, in Stuhlweissenburg. Bij de Romeinen heette zij reeds *Auraria Magna*, wegens hare goud- en zilvermijnen, die nog opleveren. Zij heeft 2100 inw. van welke de roomsche, gereformeerde en vereenigde broeders elk hunne eigene kerk hebben.

ABRUSCHUREJA, eil. in de Roode zee, 3 mijlen van de Arab. kust. 59. 35. L. 16. 57. N. B.

ABRUZZO, eene der vier hoofdprov. van 't kon. Napels, grenst ten N. aan de golf van Venetië, ten O. aan de prov. Capitanata, ten Z. aan Terra di Lavoro en ten W. aan den Kerkel. staat, en ligt tusschen 30. 4. en 32. 45. L. en 41. 45. en 42. 52 N. B. Het bevat 250 vierk. mijlen, en omtrent 600,000 inw. De Apennijnen worden in dit landschap, dat door de Trontino, Acerno, Pescara en het groote Napolitaansche meer Celano bespoeld wordt, op sommige plaatsen moerassig is en nog niet algemeen bebouwd, veel vlakker: dikwerf maken, wolven en beeren hetzelve nog onveilig. — Men vindt er veel muilezels, rundvee, varkens, zijwormen, bijen en visch; — de overige voortbrengsels zijn: ooft, wijn, saffraan, rijst, olie, zoethout, maïs, wol, hennip, hout, salpeter, honig, was, zijde. De uitvoer bestaat in hamels, lammeren, lakens, houtwerk, vaatwerk, visch, balken, planken, saffraan, koorn, zalm, wijn, azijn, olie, wol, zijde enz. de Wissel zie bij Napels. Het wordt verdeeld in: 1. Abruzzo-Citra, 2. Abruzzo-Oltra, 3. Abruzzo-Teramo.

ABS, Fr. dorp, dép. Ardèche.

ABSBERG, Beijer. stadje, Rezatkreits, regtsg. Weissenburg met een slot.

ABSCHERON, Perz. schiereil., prov. Schirwan, in de Kaspische zee, waar men veel Naphta vindt.

ABSCON, Fr. dorp, dép. Noorden.

ABSEL, Rus. stadje in Lijfland, Wendische kreits, aan de Aa, met een verwoest slot.

ABSHARON, zie Abscheron.

ABSHIRIN, Perz. riv. valt in de Perz. golf

golf bij Bender Rigk.

ABSIE, Fr. dorp, dép. 2 Sèvres.

ABSTADT, Wurtemb. dorp, regtsg. Beneden-Neckar, met 600 inw., behoort aan Löwenstein-Wertheim. Niet ver van daar ligt het bergslot Wildeck.

ABSTETTEN, stadje in Neder-Oostenr., land beneden de Ens, 900 inw.

ABSTON, Eng. stadje, gr. Gloucester.

ABSTORF, twee stadjes in 't aartsh. Oostenrijk, een bij. Tonneberg en een aan de riv. Zeya.

ABSWANGEN, Pruis. stadje, in Natangen, niet ver van Koningsbergen.

ABTENAU, Oostenr. dorp, in den Salzburgschen kreits, aan de zamenvloeijing der Arbenau en Läme, met 400 inw.

ABTERODE, dorp in Hessen-Kassel, district Bilstein.

ABTHORPE, Eng. stadje, gr. Northampton, 425 inw.

ABTS-BESSINGEN, dorp in Schwarzburg-Sonderhausen, ambt. Scherenberg.

ABTSCHWIND, dorp in 't graafs. Castell, bij Kitzingen, met wijnbouw en steengroeven.

ABTSDORF, Boh. dorp, Chrudimer kreits, graafs. Waldstein, met 256 huizen.

ABTS-GEMÜND, Wurt. dorp, landv. Kocher, ambt Aalen, met 580 inw., fabr. en ijzerhutten.

ABTSKERKE (Heer) Nederl. dorp, prov. Zeeland, eil. Zuidbeveland, met 160 inw.

ABTSRECHT, Nederl. dorp en heerl., prov. Z. Holland, distr. Rotterdam, een half uur van Delft, met 96 inw. Zij behoorde voorheen aan de abtdij van Egmond.

ABTSTEDE, eene vermakelijke buurt buiten Utrecht aan de Tolsteegpoort.

ABTSWOUDE, eene uitgestrekte Nederl. buurt onder Delft behoorende, en beroemd door de geboorte van den Nederlandschen natuurdichter H. C. POOT.

ABTSTEINACH, dorp in Hessen-Darmstad, vorst. Starkenburg in 't Odenwald.

ABU, Vulkaan op 't Moluk. eiland Sanguir, wiens krater altijd rookt.

ABU-AIJAN, Koraalrif aan de Arab. kust, op 23. 16. B.

ABU-AIT, of *Selin*, Egypt. dorp, aan den regteroever des Nijls, bij Abutige.

ABU-ARISCH, Arab. lands. in Yemen, aan de Roode zee, bergachtig en dor, wordt door eenen Sherif bestuurd, en heeft eene hoofdstad van gelijken naam, tegen eenen berg, die zout oplevert.

ABUCARA, eene volkpl. in de prov. Lucanas in Peru., 15. 52. Z. B. 304. L.

ABUCAY, stadje op de N. W. kust van 't eil. Mindano, 8. 40. N. B. 143 L.

ABUCEES, Indiaansche volkpl. in Z. Amerika, aan de riv. Putumayo, o. 36. B. 302. 58 L.

ABUCHOWSCHE kruidmolens vindt men in het Russ. gouv. Moskou, ten N. O. van de stad; zij zijn verscheiden in getal, en behooren aan bijzondere personen, welke jaarlijks aan de regering tegen eenen bepaalden prijs 17,000 ponden kruid leveren.

ABU-DAHEA, rotsachtig eil. in de Roode zee, bij de Arab. kust.

ABUFEIDE, steile berg in Egypte, aan den regteroever des Nijls, tegenover Monfalout.

ABUGA, riv. in 't Russ. gouv. Tobolsk, in de Kirgiskaisakische woestijn in Siberië; zij valt in den Tobol, en dient ten verblijf van vele ganzen en zwanen, met wier veren handel gedreven wordt.

ABUGAY, riv. in 't Rus. gouv. Tobolsk, die aan de Itukbergen ontspringt, meestal onder den grond doorloopt, en in den Tobol valt. Er is zoo veel aluin in, dat bijna geen dier het water drinken kan.

ABUHILAR, Afr. stadje, lands. Tafilet, ten Z. van 't keizerrijk Marocco.

ABUKABIS, berg in Arabië bij Mecca.

ABUKIR, dorp in Neder-Egypte, prov. Bahire, 4 mijlen van Alexandrië, aan een' zeeboezem, eens de zetel van de hoogste pracht, heeft een sterk slot. Hier sloeg de Eng. admiraal Nelson in 1798, den Franschen admiraal Brueys.

ABUL-KASUM, Aziat. stad in het pachalik van Bagdad, aan den Euphraat.

ABULAHOR, Turksch dorp in de prov. Rumiliën, aan den Aspropotamus, in een oord, dat veel olie, zijde, boomwol en vruchten voortbrengt.

ABULFEIRA, meer in de Port. prov. Estremadura, dat maar door eenen kleinen dijk van de zee gescheiden wordt, en zeer vischrijk is.

ABULU, riv. op het Philippijnsche eil. Lucon, valt in de zee, op 18. 33. N. B. en 139. 18 L.

ABUMBA, Afr. stad op de Oostkust bij Brava, op 1 N. B..

ABU-MEALLE, eil. in de Roode zee, bij de Arab. kust. 25. 19. N. B.

ABUR, berg in Arabië, lands. Yemen.

ABURA, lands. bij de Goudkust in Guinea, ten W. van Aquambo, levert veel goud op.

ABURRA, Amer. stad, prov. Antioquia, in Nieuw Granada, in eene vruchtbare vlakte van denzelfden naam.

ABURY, Eng. dorp, gr. Wilts.

ABUSCHAR (Bender), Perz. stadje, prov. Farsistan, op eene landtong aan

den

den Perz. zeeboezem, met 10,000 inw., meestal Hindo's en Arabieren. Hare haven is voor schepen, die 12 voet diep gaan, alleen met den vloed bruikbaar, en kan ook als de haven van Schiras aangemerkt worden. Het is de stapelplaats van Perz. en Ind. waren, en wordt ook door Karavanen bezocht. Men voert daar uit: ruwe en gewerkte zijde, fijne wol, kemelshaar, boomvruchten, wijn enz., 28. 50 B.

ABUSCHUREIA, eil. in de Roode zee, bij de Arab. kust. 16. 54. N. B.

ABUSCHUSCHA, eil. in de Roode zee, bij de Arab. kust. 27. 20 N. B.

ABU SENAN, stad in Midden-Afrika, in Bergoo.

ABUSHAREB, stad in Midden Afrika, in Bergoo.

ABUSIR, twee versterkte hoogten, aan den zeekant, 35 mijlen van Alexandrië.

ABUSIR, Egypt. stad, aan den regter oever des Nijls.

ABUSSINEM, Aziat. stad in Palestina, 2 mijlen van Acre.

ABUTCHA, riv. in Siberië, loopt in de Yana, op 66. 30. N. B. en 150. 24 L.

ABUTIGE, of Abutidsch, Egypt. stad, aan den W. Nijloever, zetel van een' Coptischen bisschop; er wordt veel opium bereid. In de nabijheid ruïnen van het oude Abotis.

ABUYO, stadje op 't Philip. eil. Leyta, dat den Spanjaarden behoort, 10. 44. N. B. 142. 40 L.

ABWERDEN, Pruis. stadje, prov. Natangen, een uur van Koningsbergen.

ABWEILER, Nederl. dorp, prov. Luxemb., twee uren van de hoofdpl.

ABY, Zweed. stadje, in W. Bothnië, 5 mijlen ten Z. van Pithea.

ABYMES (les), D. op 't eil. Guadeloupe.

ABYSSINIË of *Habesch*, groot land op de Oost kust van Afrika, ten N. bepaald door Nubië, ten O. door de Roode zee, ten Z. gedeeltelijk door Sennaar en Kordofan, en ten W. door de binnenlanden van Afr. Het ligt tusschen 35. en 43. 30 o. L. en 9. en 15. 30 N. B., bevat 22,000 vierk. mijlen, en, volgens gissing, 4 millioenen inwoners. Dit land is zeer bergachtig, terwijl vele kruinen van de Alpen, die het doorsnijden, met eeuwigdurende sneeuw bedekt zijn; bij naam kennen wij geene andere ketenen dan de Lamalmon, die van Samen, die van Gojam en van Tigre. Het klimaat is, over het algemeen, vrij gezond, in de dalen zeer heet, op de hoogere vlakten gematigd, en op de bergen ruw. Tot de rivieren behooren: de Bahr-el-Azek, of blaauwe rivier, door BRUCE, het hoofd des Nijls genaamd; de Abiad, Anazo, Hawasch, de Tecazze, die de Arequa en de Mareb opneemt, de Dender en Mazeg, die in de Bahr-el-Azrek vallen, en meer kleine; en tot de meren Tzana of Dembea, Haik en Sawana. De landbouw is in dit land nog zeer ten achteren; vele streken liggen geheel woest, andere, daar en tegen, zijn goed bebouwd, en leveren tweemaal 'sjaars eenen overvloedigen oogst op. De fabrijken zijn van weinig belang, en leveren grove kleedingstoffen, messen, en wapenen op, terwijl de handel gering is. De produkten zijn: granen, vooral tarwe, garst, tef, groenten, zuidelijke vruchten, suiker, koffij, specerijen, vlas, boomwol, senebladeren, zijde, bamboes, sandel- en ebbenhout, goud, zilver, ijzer, zout, pisang, mirre, enz. De honig is op vele plaatsen in zulk een' grooten overvloed, dat de inwoners van eenige gewesten, en bijzonder die van het land der Agows, een groot gedeelte hunner belastingen met dit produkt betalen. Uit het dierenrijk vindt men er paarden, runderen met groote hoornen, kameelen, zwartharige schapen, geiten, vele schadelijke en wilde dieren, als vergiftige slangen, hijena's, leeuwen, luipaarden, elefanten, apen, rivierpaarden en krokodillen in bijna al de riv.; zebra's, gazellen, giraffen, onafzienbare zwermen van sprinkhanen, die soms geheele landstreken verwoesten, en andere schadelijke insekten.

De Abyssiniërs zijn nog steeds verwijderd van ware beschaving, onbekend met kunsten en wetenschappen. Zij zijn gedeeltelijk Agazianen, die door gestalte, trekken en lange haren veel naar Europeanen gelijken. Deze zijn in naam Christenen, doch hun godsdienst is veeleer een mengsel van den Christelijken, den Joodschen en den Mahomedaanschen, want zij vieren den Zaturdag, den Zondag en andere feestdagen, en behouden zoo wel de besnijdenis, als den doop; ook is de veelwijverij bij hen in zwang. Hun geestelijk opperhoofd heet *Abuna*, en staat onder den Coptischen patriarch te Caïro in Egypte. Verder vindt men onder hen vele Negerstammen, zoo als de Agows, een Nomadisch volk, de Gallas, Shengallas en andere, die Fetische aanbidders, en gedeeltelijk geheel zonder godsdienst zijn; — Ook Arabieren, die Mahomed vereeren, en Joden.

Voorheen stond Abyssinië onder éénen vorst, den grooten Negus genaamd, die onbepaald en willekeurig regeerde; doch

doch sedert vele jaren hebben de Gallas, eene aangrenzende zeer wilde natie, vele landschappen van 't rijk afgescheurd, en daarin bijzondere staten gesticht. Hun opperhoofd Guxo, maakte zich meester van *Gondar*, de hoofdstad van Dembea, en van al de prov. onder den naam van Amhara, het middelpunt der Abyssinische magt. Ook de Nas, of onderkoning van Tigre, heeft zich onafhankelijk verklaard, en een' nieuwen staat gevestigd, zoo dat dit rijk nu in vieren verdeeld is, als: 1 Het rijk Tigre in het midden, dat 30,000 gewapende mannen kan opleveren. 2. Amhara in het westen, onder den Galla Guxo, in welken staat de stad Gondar, het meer Tzana en de bronnen van den Nijl liggen. — 3. Het rijk van Galla Murd-Azimai, welke de beide zuidelijke prov. Efat en Schoa bezit, en te Ankobar woont. 4. De kust van Abyssinië of Nieuw Arabië, aan de Roode zee, van Arkiko tot Bab-el-Mandeb, een oord zonder water, en door hooge bergen van Abyssinië gescheiden, welker zeeplaatsen Massowah, Arkiko enz., in handen der Arabieren zijn. De binnenste bewoners zijn wilden.

Abzac, twee Fr. dorpen, een in 't dép. Charente, en een in dat der Gironde.

Abzal, riv. in Perzië, vloeit door Kohistan, een gedeelte der prov. Korassan, en valt in de Perz. golf. Er is eene waterleiding van deze riv. naar de stad Tostar.

Aca, of *Acha*, landst. aan den zoom der Lybische woestijn in Afrika, met drie steden, die voorheen zeer volkrijk waren, doch nu vervallen zijn.

Acaay, Z. Amer. dorp in Paraguay, bij Ascension, 25. 54. 7 Z. B. en 320. 49. 15 L.

Acabet Assollom, Afr. zeehaven in Bana, in het rijk van Tunis, omtrent 20 mijlen ten Z. O. van Tabarca, aan de Middell. zee.

Acadië, graafs. in den N. Amer. staat Orleans. 2. Naam van Nieuw Schotland, toen het aan Frankrijk behoorde.

Acadië, Fr. volkpl. in Neder Canada.

Acaguiry, Ind. stad in Hindostan, rijk van Golconda.

Acamante, of *kaap St. Epiphanio*, op 't eil. Cyprus, aan de westzijde; er ligt een voornaam dorp op.

Acambaro, Indiaansche volkpl. in de prov. Mechoacan, bevattende 500 familiën.

Acambu, Negerrijk aan de kust van Guinea, aan de riv. Volta, rijk aan goud, dat waarschijnlijk uit de binnenlanden komt.

Acamon, riv. in Guiana, valt in de Caroni.

Acanes, (groot en klein) twee steden op de kust van Guinea, ten Zuiden van Acambu, aan de Volta, waar de Europeanen veel goud halen.

Acansas, zekere Ind. volksstam in de N. Amer. staten, met 260 oorlogslieden.

Acanti, riv. in Z. Amer., in Nieuw Granada, gouv. Dariën, zij valt in de zee tusschen kaap Tiburon en de golf van Caledonië.

Acapala, Z. Amer. dorp in het gouv. Guatimala. 16. 53. N. B. 283. 47. 45.

Acapalank, twee Turks. dorpen, prov. Bulgarië, aan de Nissawa.

Acapomesa, N. Amer. stad in Nieuw Gallicië, hoofdst. van het landschap van dien naam, 80 mijlen van Guadalaxara.

Acapulco, N. Amer. stad in Nieuw Spanje, aan de stille Zuidzee, op 16. 50. 53 N. B. en 277. 50. 27 L. met eene citadel en eene uitmuntende ruime haven of baai, die door granietrotsen omringd, een woest, doch romanesk aanzien oplevert. Het eil. Roqueta of Grifo, ligt aan den mond der baai, en vormt twee ingangen, de eene, ten W. van 't eil., is 7 à 800 voet breed, en de andere omtrent 1 eng. mijl. — De voorn. handel dezer stad is met het Ind. eil. *Manille*, van waar jaarlijks eene Galjoen binnenkomt, die katoenen, ruwe en gewerkte zijde, neteldoek, postelein, kleinodiën, kruiderijen en reukwerk medebrengt. Dit vaartuig, dat half Junij, wanneer de Z. W. Mousson zich gevestigd heeft, van Manille vertrekt, heeft gewoonlijk 5 maanden voor de reis noodig. Bij deszelfs aankomst wordt eene groote jaarmarkt gehouden, die soms wel 30 dagen duurt, en door wel 5,000 kooplieden bezocht wordt. Op de terugreis, die gewoonlijk maar 40 dagen duurt, neemt het Galjoen, zilver, cochenielje, cacao, wijn, olie, wol en edelsteenen mede. Overigens is de stad van weinig belang, ligt in een ongezond oord, in de nabijheid van een stinkend moeras, is slecht bebouwd en heeft maar 4,000 inw. meest lieden van de kleur. De handel op Peru, die hier voorheen zeer levendig was, is naar Sonsonate verlegd.

Acaraga, Z. Amer. riv. in Paraguay, ontspringt in Parana, en valt in de Uruguay bij Assumption.

Acarai, oord in Paraguay, ten O. der riv. Parana, waar de Eng., Holl. en Deenen voorheen eenen aanmerkelijken slavenhandel dreven. — Het is ook

ook de naam eener riv. in Paraguay.

ACARAPU, riv. in Holl. Guiana, prov. Suriname.

ACARI, Z. Amer. dorp in Peru, prov. Cumana. — Ook de naam van eene riv. en eene kaap in deze prov., en van eene andere riv. in Brazilië, prov. Para; deze laatste valt in de riv. der Amazonen.

ACARIEZ, eil. in den Archipel, bij Naxos.

ACARIGUA, Z. Amer. riv. in Venezuela, ontspringt bij het stadje Araure, en valt in de Portuguesa, en deze weer in de Apure.

ACARMA, zeeplaatsje in Peru, niet ver van het eil. Sancta.

ACARON, zie Berkley's Sound.

ACARRETTO, Z. Amer. zeehaven in Nieuw Granada, prov. Dariën. 8. 59. B. en 200. 16. L.

ACARUACA, riv. in 't land der Amazonen, valt in de Matari.

ACARUÆ, stad in Eur. Turkije, prov. Livadië, 14 mijlen ten N.W. van Lepanto.

ACASABASTAN, stad en riv. in Z. Amer., in Mexico, prov. Vera Paz, valt in de Golfo Dolce. Ook een dorp in de prov. Chiapa.

ACASATHULA, Z. Amer. zeehaven in Mexico, prov. Guatimala, aan de Zuidzee, omtrent 4 mijlen van Trinidad.

ACASSA, riv. in Z. Amer. in Fransch Guiana, valt in de zee tusschen Ayapuco en kaap Oranje.

ACASSO, dorp op 't eil. Mitylene.

ACASUCHTITLAN, Noord Amer. stad in Mexico, prov. Tlascala, 16 mijlen van Puebla de los Angelos.

ACATAMA, Amer. riv. in Peru.

ACATEPEC, Amer. volkpl. in nieuw Mexico, district Tehuacan, bevat 860 Indiaansche familiën.

ACATLAN, zes verschillende volkpl. en ook eene stad in Nieuw Mexico.

ACAXULTA, Z. Amer. koopstad en haven in Guatimala, district Vera Paz, aan den Stillen Oceaan, drijft eenigen handel op Peru. 14. 42 B en 278. 40. L.

ACAXY, Japansche zeestad op Niphon.

ACAYUCA, district in Nieuw Mexico, prov. Mexico, met 15 Indiaansche volkpl. Het is ook de naam eener volkpl. in Nieuw Spanje.

ACAZUTLA, zie Acaxulta.

ACBOULA, Perz. stad, prov. Irak, 22 mijlen ten N. van Hamadan.

ACCABA, bergketen in Azië, die Palestina van Steenachtig Arabië scheidt.

ACCABA, forteres in Steenachtig Arabië aan het Noorder einde der Baar-el-Accaba, of Elanitische golf, oudstijds eene haven der Edomiten, het Berenice van Ptolemeus. De haven is moeijelijk te genaken, gevaarlijk en vol rotsen. 28. 45. B. en 57. 24. L.

ACCABA, een enge doortogt op eenen berg, op den weg van Algiers naar Constantina, van weerszijde met steile rotsen en afgronden omringd.

ACCADIA, stadje in Napels, prov. Principato Ulteriore.

ACCAR, stad in Aziat. Turkije, prov. Syrië, pachalik Tarablus, op 't geb. Bargylus.

ACCAS, eilandje aan den mond der Ankobar, in Guinea, dat twee kanalen of ingangen vormt.

ACCETURA, stad in Napels, prov. Basilicata.

ACCHA, dorp in Peru, prov. Chilques, op de afhelling eens bergs. 13. 19. Z. B. 306. 47 L.

ACCIA-ROVINATA, vervallene stad op Corsica.

ACCITES, riv. in Z. Amer. prov. Caraccas, in Nieuw Granada, valt in de Orinoco.

ACCLE, Eng. dorp, gr. Norfolk.

ACCOCESAWS, een Ind. volk in Sp. N. Amerika, aan de St. Bernhards baai, uit visschers en jagers bestaande.

ACCODA, Nederl. établ. op de kust van Guinea, in 't kon. Ahanta.

ACCOLANS, Fr. dorp, dép. Doubs.

ACCOLAY, Fr. dorp, dép. Yonne.

ACCOLORETTO, Ital. stad, Kerkel. staat, hert. Spoleto.

ACCOMAK, graafs. in het N. Amer. gewest Virginia, op een schiereil., heeft 15,750 inw., waaronder 4262 slaven. Het bevat 200,925 acres land.

ACCONIN, Fr. dorp, dép. Aisne.

ACCONATER RAZ, of Kaap Caxines, in Algiers in de Middell. zee, op 36. 56. N. B. en 20. 6. L.

ACCONS, Fr. dorp, dép. Ardèche.

ACCOUS, Fr. stadje, dép. Neder-Pyrenéen, met 1600 inw.

ACCUM, Oldenb. dorp, heerl. Kniphuizen, 580 inw. 2. Hanov. dorp in Harlingerland, vorst. Oostvriesland.

ACCUMULO, of *Accumuli*, stad in Napels, prov. Abruzzo Oltra; tusschen Ascoli en Rieti, 42. 45. N. B. 31. L.

ACECA, kon. lustslot in de Spaansche prov. Toledo, aan de Taag, tusschen Aranjuez en Toledo, op eene hoogte.

ACEGLIO, Lomb. Ven. vlek in Milaan, aan 't meer Maggiore, niet verre van de stad Arona.

ACERE, Lomb. Ven. vlek, prov. Pavia.

ACERENZA, stad en hert. in Napels, prov. Basilicata aan den Brandano, met een aartsbisdom, eene hoofdkerk, twee kloos-

kloosters, en 6,500 inw. 40. 48. B. en 33. 30. L.

ACERITA, dorp op 't eil. Cyprus.

ACERNO, stad in Napels, prov. Principato Citra, een bisdom, met 2,400 inw. 40. 45. N. B. en 32. 30. L.

ACERRA, stad en graafs. in Napels, in Terra di Lavoro, prov. Napoli, in een ongezond oord, een bisdom, met 6,250 inw. 31. 58. L. en 40. 55. B.

ACEY, eene voormalige monnikenabdij in het Fr. dép. Opper Saône, 5 uren van Besançon.

ACHA, drie riviertjes in Beijeren, twee vallen in den Donau, en een in de Inn. Deze laatste ontspringt in Tirol, en loopt door de Chiemzee.

ACHACACHE, Z. Amer. dorp, in Peru, prov. Omasuyos. 16. 33. 30. Z. B. en 298. 16. L.

ACHACHICA, Z. Amer. stadje in Mexico, met zilvermijnen.

ACHAGUAS, Indiaansch volk in Caraccas, aan de Beneden Apure.

ACHAIN, Fr. dorp, dep. Meurte.

ACHAJA, prov. in Griekenland, nu Livadië genaamd.

ACHALGORT, Russ. stad in Grusië, kreits Ananur, met 200 onderaardsche woningen.

ACHALM, vervallen Wurt. slot, bij Reutlingen, op den berg Achalm, die 2,180 voet hoog is.

ACHAM, Afr. lands. op de kust van Zanguebar, door Arabieren bewoond.

ACHAMBONE, Nederl. dorp op de kust van Guinea, in 't rijk Akim, aan den voet van eene rots, waarop het fort Anton ligt.

ACHANDEWIN, Schotsch stadje op 't eil. Mull.

ACHARISTON, landpunt op de westkust van Ierland, op 54. 10. N. B.

ACHASSE, riviertje in 't Fr. dep. Ardèche, valt in de Rhône.

ACHASTLIER, Indiaansch volk in 't N. Amer. schiereil. Californië.

ACHBERG, heerl. en slot in 't vorst. Hohenzollern-Siegmaringen, aan de zamenvloeijing der boven en beneden Argen.

ACHDORF, Beij. dorp bij Landshut, met 400 inw.

ACHEEN, ACHEM, of *Aschem*, koningrijk op de N. W. kust van 't eil. Sumatra, bevat 4,000 vierk. mijlen. Het heeft eenen mulligen vruchtbaren grond, die rijst, groenten, vruchten, enz. in overvloed voortbrengt; men vindt er ook veel vee, paarden, elefanten, die soms groote verwoestingen in de rijstvelden aanrigten, stofgoud, katoen, enz.; ook zijn er zeer vele rijke mijnen. — Dit land is zeer volkrijk, doch het getal der inwoners is niet te bepalen. Zij maken een vermengd menscheuras uit, afkomstig uit vreemdelingen en de oude inboorlingen, en hebben een verraderlijk en laag karakter.

De invoer bestaat hier in opium, lakens, zijde van Bengalen, ijzerwerk, buskruid, wapenen en glas; — en de uitvoer in goud, edelsteenen, betel, kamfer, peper en zwavel van het eilandje Pulo-Way. De handel is belangrijk, zoo wel met Europeanen, als met andere Zuid-Aziatische volken. — De inwoners zijn Mahomedaansch en hebben vele moskeen; zij zijn arbeidzaam en dapper in den krijg. De regering is monarchaal, despotiek, en erfelijk, en de wetten zeer gestreng. De koning wordt Tuan-Kito of Meester genaamd.

ACHEN, de hoofdstad van bovengen. koningrijk, ligt op de N. W. zijde van Sumatra aan eene rivier, omtrent eene mijl van de zee. Zij heeft 8,000 meestal houten huizen op palen gebouwd, wegens de overstroomingen, die hier dikwijls plaats hebben. Het koninklijk paleis, een groot, lomp, onaanzienlijk gebouw, staat midden in de stad, en is door eenen dikken muur en eene gracht omgeven. De stad ligt gedeeltelijk achter, en gedeeltelijk in een digt bosch van platanen, palmboomen en bamboezen, dat langs de kust ligt, hetwelk eene zonderlinge vertooning maakt. De voornaamste handel in Achen wordt door 8 of 10 schepen van Coromandel gedreven. De riv. is aan haren mond door eene zandbank bezet, en zelfs met hoog water kunnen er geene grootere vaartuigen dan van 50 ton binnenloopen. Eene mijl van de kust is de door onderscheidene reeden verzekerde haven, de eenige plaats waar Engelschen, Nederlanders, Deenen en Chinezen mogen handel drijven. 5. 35. B en 103. 24. 45. L.

ACHEEN-HEAD, kaap op de N. kust van Sumatra. 5. 26. N. B. 113. 19. 45. L.

ACHEL, bedevaartplaats der Hindo's, eene mijl van Patiala, in 't distr. Sirhind.

ACHEL, Ind. stad in Mysore, 12 mijlen van Seringapatam.

ACHEMUNEIM, Egyp. stad, ten W. des Nijls, met vele oudheden.

ACHEN, riv. in Beijeren, Isarkreits, komt uit de Koningzee, en valt in de Salza.

ACHEN-ACHENSE, meer in Tirol, ten N. der Inn, in het Beneden Inndal, district Rottenburg.

ACHENBACH, riv. in Beijeren, valt beneden Rohrdorf in de Inn.

ACHENBEIR, kleine stad in Tirol, aan een meer, ten N. van Schwatz, 10 mijlen ten N. O. van Inspruck, met fabrijken van geel koper.

ACHENHEIM, Fr. dorp, dep. Neder-Rijn, arr. Straatsburg, met 640 inw.

ACHENRAIN, Tirolsch dorp, beneden Inndal, kreits Schwatz, met bergwerken.

ACHENTHAL, vruchtbare vallei, van Tirol, tot aan de Chiemzee, in Beijeren, door de Achem besproeid. Hier wordt de zoo beroemde Durschen-olie bereid.

ACHENTHAL, dorp in Tirol, ten N. der Achenzee, met 1000 inw.

ACHEPE, golf en haven op de O. kust van 't eil. Kaap Breton.

ACHER, riv. in Baden, komt uit de Mummelzee, heet tot Kappel Zeebach.

ACHERES-LE-MARCHE, Fr. stadje, dep. Loiret.

ACHERES, Fr. dorp, dep. Cher. 2. Een ander, dep. Eure en Loire. 3. Een derde, dep. Seine en Marne. 4. Een vierde, dep. Seine en Oise.

ACHERIN, Bad. stadje in Ortenau, 1329 inw.

ACHERN, Bad. stad, Murgkreits, 1400 inw., hoofdplaats van het ambt Achern, dat 12,860 inw. heeft.

ACHERON, riv. in Eur. Turkije, prov. Rumeliën; zij komt uit het meer Acherusia, verliest zich, ten Z. van het Cassiopisch gebergte, in eene diepte, komt bij Vellestri weer te voorschijn, en valt daarna in de Adriatische zee.

ACHERUSIA, meer in Eur. Turk., prov. Rumeliën, 3 mijlen lang, is zeer vischrijk, neemt den Cocytus op, en heeft een eil. met een grieksch dorp en klooster.

ACHERY, Fr. dorp, dep. Aisne.

ACHESON'S Haven, Schotsch dorp, gr. Haddington, met eene kleine haven aan de Forth.

ACHEUX, twee dorpen, dep. Somme.

ACHEVILLE, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

ACHEY, Fr. D., dep. Opper Saône.

ACHIBAMBA, riv. in Z. Amer., in Quito, prov. Mainas, valt in Maranon.

ACHICOURT, Fr. D., dep. Pas-de-Calais.

ACHIET, le *grand* et le *petit*, twee Fr. dorpen in het dep. Pas-de-Calais.

ACHIGAN, N. Amer. riv. in Neder-Canada, valt in de Assumption, voor dat deze zich met de St. Lourenz vereenigt. Hier komen vele houtvlotten af.

ACHILL, eil. op de W. kust van Ierland, voor de Clewbaai, is bergachtig, en behoort tot het gr. Mayo.

ACHILL-HEAD, kaap op de W. kust van het eil. Achill. 54. 51 B. 7. 34 L.

ACHILTY, meer in Schotl., gr. Ross, welks water men vooronderstelt, dat door onderaardsche kanalen afloopt.

ACHIM, Hanov. dorp, hert. Bremen, met 1000 inw. 2 Een ander in Brunswijk, met 265 inw.

ACHIN, Nederl. dorp, prov. Namen, bij Dinant.

ACHINOU, kanaal tusschen Negropont en het vaste land van Griekenland.

ACHIRA, stadje op de grenzen van China; Tamerlan bouwde hier in 1390 een fort.

ACHITA, Jap. stad op de N. W. kust van Niphon. 39. 10. B. 149. 17. 45. L.

ACHITE, riv. in Z. Amer. in Guiana, valt in de Cuyuni.

ACHKARA, riv. bij den Kaukazus, valt in den Terek, tegenover Dariela.

ACHLAT, stad in Aziat. Turkije, pachalik Wan, aan een eveneens genoemd meer, met handel in gezouten visch. N. B. 38. 40. L. 60. 29.

ACHLEUTHEN, slot en heerl. in Oostenrijk, boven de Ens, Traunviertel, aan de riv. Krems.

ACHLUM, een der elf dorpen van de grietenij Franekeradeel, kwart. Westergo, in Vriesl., arr. Leeuwarden, 380 inw.

ACHMIN, stad in Opper Egypte, aan den Nijl, met 18,000 inw., vele moskeen en fraaije Coptische kerken, fabr. van katoen en aardewerk, handel in granen, dadelen en visch. Het is de hoofdplaats van 't gebied eens Arab. Emirs, die hier woont.

ACHMUNEIN, stad in Opper Egypte, met vele oudheden in den omtrek, aardewerk fabr. en 5,000 inw.: het is 't oude *Hermopolis Magna*, 40 mijlen ten Z. van Cairo, op 28. 10. N. B.

ACHNAR, eilandje der Hebriden, ten Z. van Islay.

ACHNISH, eil. in de riv. Shanon.

ACHOLFING, Beij. stadje en kasteel, Regenkreits, regtsg. Straubing.

ACHOUF, Nederl. dorp, prov. Luxemburg, 4 mijlen van Bastogne.

ACHONRY, Iersch dorp, gr. Sligo.

ACHOUPEKAHIGAN, riv. in N. Amer., Canada, valt in het meer St. Thomas.

ACHRIDA, of *Ochrida*, koopstad in Turkije, prov. Macedonië, aan het meer van dien naam, met 16,000 inw., de zetel van eenen Sandschak, en van eenen Griekschen bisschop.

ACHSIKAT, stad in onafhankelijk Tartarije aan de Sir-Daria, 65 uren van Samarkand.

ACHSTEDE, Han. stadje in Bremen, aan de Lune.

ACHST-

ACHSTETTEN, Wurt. marktvlek aan de Rottum, tusschen Ulm en Biberach; 500 inw.

ACHTERBROECK, Nederl. dorp, prov. Antwerpen.

ACHTERBROECK, met Berkwoud of Berkhoude, eene en dezelfde ambachtsheerlijkheid in Z. Holland, in de Krimpenerwaard, ten noorden van Lekkerkerk, district Rotterdam, met 400 inw.

ACHTERLAND, een gedeelte der vorige heerlijkheid.

ACHTERMANNSHÖLE, in het Harzgebergte, bij den Brockberg, 2,605 Parijsche voeten hoog.

ACHTERSPAN, Pruis. dorp, in 't gr. hert. van den Neder-Rijn, 2 mijlen van Coblenz.

ACHTERWASSER, een vischrijk meer in Pommeren, bij Anclam.

ACHTHOVEN, is met Leksmond ééne heerlijkh., 1 uur van Vianen, in Z. Holland, district Gorcum, zamen 670 inw.

ACHTHOVEN, gehuchtje tusschen Amsterdam en Woerden, met 50 inw.

ACHTIAR, of *Sewastropol*, kleine haven in Eur. Rusl., schiereil. Krim, op de Z. W. kust, aan de Zwarte zee. B. 44. 41. L. 51. 15.

ACHTIENHOVEN, ook wel *Achtienhoven* en den *Bosch* genaamd, een gehucht onder Rijnland behoorende.

ACHTIENHOVEN, eene groote buurt onder Utrecht, aan het dorp Westbroek behoorende, 265 inw.

ACHTIRKA, Rus. stad, gouv. Charkow, aan de zamenvloeijing der Achtirka en Worskla, is wel gebouwd, met 12,800 inw, veel handel en fabr. van wollenstoffen, B. 50. 23. L. 52. 40.

ACHTKARN, dorp in Baden, Treisamkreits, ambt Breisach, 400 inw., handel in hout.

ACHTUBA, arm van de Wolga, in het Rus. gouv. Saratow, 10 wersten boven Zarizyn.

ACHUN, Fr. dorp, dep. Nièvre.

ACHY, Fr. dorp, dep. Oise.

ACI, stadje in Sicilië op eene steile rots, in de vallei Demona.

ACIAPONDA, stad en haven in het koningrijk Aracan, in Achter-Indië, aan de golf van Bengalen.

ACIAR, Aziat. stadje in Klein Bucharije, prov. Acus.

ACILU, Spaan. stad in Biscaye.

ACKCHOVA, stad in Aziat. Turkije, in Natolië.

ACKELHAUSEN, Beij. stadje in Wurzburg, eene mijl van Ochsenfurt.

ACKEN, Pruis. stadje in Saksen, regdst. Magdeburg, kreits Calbe, 2 mijlen van Zerbst, aan de Elbe, 2,530 inw. en fabr.

ACKERSUND, baai op de kust van Noorwegen, 10 mijlen ten O. N. O. van Fredrikstad.

ACKIAER, beroemd Zweedsch ijzerwerk in Wärmeland.

ACKLAM, Eng. dorp, gr. York, 1000 inw.

ACKLIN'S KEY, twee eilandjes, der Bahama's, in Amerika, op 21. 53. N. B. en 203. 45. L.

ACKLINGTON, Eng. dorp, gr. Northumberland, 250 inw.

ACKHMETCHID, golf op de W. kust van de Krim; deszelfs W. kaap ligt op 45. 35. B. en 70 L.

ACKROUSE, kleine Afr., stad in het koningrijk Tunis, 10 dagreizen van de hoofdstad.

ACKRUM, een der 6 dorpen van de Vriesche grietenij Utingeradeel, kwart. Zevenwolden, nu arr. Sneek, 744 inw.

ACKSTEDE, Han. stadje in Bremen, aan de Lüne.

ACKTERAN, Aziat. dorp in Syrië, 8 mijlen ten O. van Aleppo.

ACKWORTH, Eng. dorp, gr. York, met een kwakers weeshuis en 1300 inw.

NB. Hetgeen men niet op ACK vindt, zoeke men op AK.

ACLA, Z. Amer. stadje in Nieuw Granada, prov. Dariën, aan de stille Zuidzee, aan den mond der golf van Uraba.

ACLETTA, distr. in Zwitserland, kanton Graauwbunderland.

ACLON, Fr. dorp, dep. Ben. Seine.

ACLOU, Fr. dorp, dep. Eure.

ACLYBIA, oudtijds Clypea, oude, kleine Afrik. stad in het koningrijk Tunis, 22 uren van de hoofdstad.

ACMETLI, Perz. stad, prov. Shirwan, 2 mijlen ten N. van Baku.

ACOALIEU, Fr. dorp, dep. Loire.

ACOBA, Port. stadje in Estremadura.

ACOBAMBA, volkpl. in Z. Amer. in Peru, prov. Angaraes.

ACOCLAMES, Ind. volksstam in N. Amer., in Nieuw Biscaye.

ACODA, Afr. dorp, op de Goudkust, bij kaap de drie Punten.

ACOLA, stadje in Sicilië, verwoest in 1693 door eene aardbeving.

ACOLASTRE en ACOLIN, twee riv. in 't Fr. dep. Nièvre, vallen in de Loire.

ACOMA, of *St. Estevan d'Acoma*, N. Amer. stad in Mexico, op eenen berg, met een sterk kasteel.

ACOMAC, N. Amer. schiereiland in Virginië: aan den ingang der baai, die het vormt, is kaap *Charles* de zuidelijkste punt.

ACOMB WEST, Eng. dorp, gr. Northumberland, 529 inwoners.

ACOMUER, Spaansch vlek aan de Auruin, prov. Aragon.

ACON, zie Acre.

ACON, Fr. dorp, dep. Eure.

ACONVILLE, (Val 'd) Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

ACONCAGUA, stad en prov. van Chili, in Z. Amer., aan de rivier van dien naam, op de W. zijde van het Andisch gebergte, waar over een weg loopt. Het gewest is rijk in granen, vruchten, koper en zilver, uit de mijn van Uspallata. De prov. heeft 8,000 inw. De stad heeft eene kerk en 4 kloosters.

ACONQUYA, hooge berg in Z. Amer., prov. Tucuman, met goudmijnen.

ACOOTAN, een der Aleutische of Vossen-eilanden, met hooge sneeuwbergen.

ACOPENDE, verwoeste stad in Natolië.

ACORA, volkpl. in Peru, prov. Chucuito. 16. 40 N. B. 307. 26 L.

ACORE, een der Lucayische eilanden.

ACORES, Port. stadje in Beira.

AÇORES, zie Azorische eil.

ACORI, rivier in Brazilië, prov. Para, valt in de Maranon.

ACOS, Z. Amerik. stadje, in Peru, prov. Xauxa.

ACOSSE, Nederl. dorp, prov. Luik, 3 mijlen van Huy.

ACOU, Fr. dorp, dep. Aude.

ACOU of *Acous*, vlek in het Fr. dep. Neder Pyreneën, met 1600 inw.

ACOURBIE, Armenisch dorp, aan den voet van den berg Ararat.

ACOURY, Aziat. stad in Hindostan, aan den Indus, 4 mijlen ten N. W. van Attock.

ACOZ, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, bij Charleroi.

ACQ, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

ACQUA, Ital. stad, gr. hert. Toskanen, met beroemde baden.

ACQUA BELLA, kaap in de Adriatische zee, op de O. kust van Napels.

ACQUACKNACK, stad in de N. Amer. Rep., aan de Passaic, gr. Essex, 5 mijlen ten N. W. van Nieuw York.

ACQUA-DAGNA, Ital. stadje, Kerkel. staat, in Urbino, 4 mijlen van deze stad.

ACQUA DE CORSARI, haven op de W. kust van Sardinië.

ACQUA DELLA FICO, stadje in Napels, in Calabria ultra, 5 mijlen van Squillace.

ACQUA-NEGRA, Lomb. Ven. stad in Mantua.

ACQUA NEGRA, Lomb. Ven. stadje in Milaan, bij Cremona.

ACQUA-SPARTA, Ital. stad en hert. met een kasteel in den Kerk. staat, hert. Spoleto, 3 mijlen van deze stad.

ACQUA-VIVA, stadje in Napels, prov. Bari, door eene aardbeving verwoest in 1706.

ACQUA-VIVA, stadje in den Kerkel. staat, mark Ancona, en een ander in Patrimonium Petri.

ACQUAPENDENTE, Ital. stadje des Kerk. staats, prov. Viterbo, aan den Paglia, met een' beroemden waterval, zetel eens bisschops.

ACQUARA, stad in Napels, in Principato citra, 2250 inwoners.

ACQUARIA, Ital. stadje, hert. Modena, lands. Frignana, aan de riv. Scultenna, met bronnen en baden.

ACQUI, Sard. stad, in 't hertogdom Montferrat, aan de riv. Bormida, hoofdplaats van het eveneens genoemd district, met 6,700 inw. bisschopszetel, zijdenfabr. en warme baden, wier natuurlijke hitte het gansche jaar door 100 — 120 graden Fahrenheit teekent. (Slag in 1794) 44. 40. N. B. 26. 5. L.

ACQUINO, stadje in Napels, prov. Terra di Lavoro.

ACRA, Ind. stad in Hindostan, district Condapilly.

ACRA, Arab. stad, prov. Nedsjed.

ACRA, koningrijk op de Goudkust in Afrika, omtrent 26 eng. mijlen lang, en van 12 tot 20 breed. Het heeft het gezondste klimaat van de geheele kust, doch de grond is er ligt en zandig, en ongeschikt voor den groei der granen. Men heeft er onuitputtelijke zoutgroeven. De handel is hier zeer levendig, en wordt bevorderd door vele volken uit den omtrek. De Eng. hebben hier het fort St. James, en de Holl. Acra.

ACRE, *St. Jean d'Acre*, het oude Ptolomais, Aziat. stad in Syrië, pachalik Acre of Saide, aan eene golf der Middellandsche zee, bij den berg Carmel, in een door de naburige moerassen ongezond oord, waar vele ziekten heerschen. De stad heeft zeer enge straten, slechte wallen, eene bijna verstopte haven, 16,000 inw. 6 moskeen, 1 grieksche en 1 armenische kerk, eene sijnagoge, 2 bazars of markten, 3 khans, vele baden en fonteinen. Het is ook de zetel van eenen griekschen aartsbisschop, en het verblijf van den pacha. De handel van deze stad is sedert lang gedaald, zoo dat verscheidene mogendheden hier geene konsuls meer hebben. De Europeanen genieten hier echter nog steeds alle achting en worden wel ontvangen. Zij halen van daar zijde, granen en boomwol. — Daar de reede hier in den win-

winter onveilig is, zoo ankeren dan de schepen aan de overzijde van de baai, te Caffa. — Deze plaats is in de geschiedenis der kruistogten vermaard, en was eene der beste vastigheden der christenen. Ook het vergeefsch beleg der Franschen in 1799 is bekend. B. 32. 55. 23. L. 52. 55. 23.

Het pachalik Acre heeft 420,000 inw. en brengt der Porte 750, en den pacha 10,000 beurzen op. De laatste onderhoudt 1900 man staande troepen.

ACREBACH, Fr. dorp, dep. Moezel.

ACREMONT, Fr. dorp, 3 mijlen van Bouillon.

ACRÈNE-St. GERION, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, 3 mijlen van Ath.

ACRÈNE-St.-MARTIN, Nederl. dorp, prov. Henegouwen.

ACRI, rivier in Napels, valt in de golf van Tarente., op 40. 20 N. B.

ACRI, stadje in Napels, in Calabria Citra, 2 mijlen van Bisegnano.

ACRINGTON, Eng. stadje, graafschap Lancaster, met 3,300 inw.

ACRISTIA, Sicil. stadje, in de vallei Mazzara, 12 mijlen van de stad dezes naams.

ACRON, district in Fantee, op de Goudkust van Guinea, in Afrika. De voorn. zeehaven is *Apam* of *Apang*, welke in 1811 bijna geheel verwoest is door de Ashanties. De Holl. hebben hier een klein fort, *Geduld* genaamd.

ACROPOLIE, zie Agropolie.

ACROTERIE, stadje op 't eil. Santorin in den Griekschen Archipel.

ACSA of *Achsa*, drie hong. dorpen, het eene luthersch in het Pesther, het tweede roomsch in het Stuhlweisenburger en het derde in 't Schmeger kom.

ACSAD, drie hong. dorpen, in de kom. Eisenburg, Wesprem en Bihar.

ACSAI, stad in Aziat. Rusland, gouvernement Kaukazus.

ACSARAI, of *Agsara*, verwoest dorp in Natolië, prov. Cilicië, aan den Pyramus.

ACSOU, Aziat. dorp in Natolië, 5 mijlen van Nicea. — 2 Meer bij Nicea, dat zijn' naam aan eene riv. geeft. — 3 Stad in onafhankelijk Tartarije, land der Kalmukken, 44 mijlen ten O. N. O. van Cashgar.

ACSU, twee steden van Azat. Turkije in Natolië, de eene 6 mijlen van Isnik, en de andere 5 mijlen van Bursa.

ACSU, Aziat. stad in klein Bucharije, B. 43. en L. 92. 54.

ACTA, Aziat. stad in Syrië, 10 mijlen ten Z. O. van Aleppo.

ACTAM, Perz. stad, prov. Azerbijan.

ACTAMAR, zie Van.

ACTAR, Rus. stad, gouv. Saratow.

ACTAS, Aziat. stad in Chineesch Tartarije, in 't lands. Eluts, 20 mijlen ten N. W. van Tourfan.

ACTEBOLI, kleine zeeboezem in de zeeëngte van Konstantinopel, aan de Europische zijde.

ACTIPAQUE, (St. Maria de) Z. Amer. stad in Nieuw Spanje, aan 't meer Tezcuco.

ACTON, twee Eng. dorpen, een in 't gr. Middlesex, met 1700 inw. en een in Chester met 300 inw.

ACTON, Iersch dorp, gr. Armagh.

ACTON, N. Amer. stadje, gr. Middlesex, 800 inw.

ACTON-BURNELL, Eng. dorp, gr. Salop, 300 inw., 6 mijlen van Boston.

ACTON-TRUSSEL, Eng. dorp, gr. Stafford, met 270 inw., bij het Worcester kanaal en de riv. Trent.

ACTON-TURVILLE, Eng. dorp, gr. Gloucester, 180 inw.

ACTOPAN, hoofdpl. van een eveneens genoemd district, in Nieuw Spanje, intendentschap Mexico, met 2750 Indiaansche en 50 Spaansche huisgezinnen. 20. 20. B. en 278. 50. L.

ACU, Braz. stadje, prov. Rio grande, 300 inw. aan de rivier van dien naam, die in de Atlantische zee valt.

ACUL, twee stadjes op 't eil. St. Domingo, het eene op de Noord kust, 3 mijlen van Kaap François; het andere op de Zuid kust. Er is ook eene riv. van dien naam, die bij kaap Abacu in de zee valt.

ACULEO, klein meer in Z. Amerika, in Chili, prov. Rancagua.

ACUMA, riv. in Brazilië, prov. Seara, valt in de zee tusschen het meer Upieni en kaap Sierras.

ACUMULI, zie Accumulo.

ACUNHA, zie Tristan d'Acunha.

ACURAGU, Angoras of *Camosin*, riv. in Brazilië, prov. Seara, komt uit Fernambuco, en valt in zee tusschen de kapen Tortuga en Palmeras.

ACURAIPITI, riv. in Paraguay, valt in de Parana.

ACY, Fr. stadje, dep. Aisne, arr. Soissons, met veehandel.

ACY, Fr. dorp, dep. Aisne.

ACY, Fr. dorp, dep. Ardennes, bij Rethel.

AD, riv. in Schotland, valt bij Crinan, gr. Argyle, in zee.

ADA, Aziat. stadje in Circassië.

ADA, Aziat. stadje in Natolië, 12 mijlen ten W. van Angora.

ADA, eiland aan den mond der Volta,

ta, op de Goudkust in Afrika.

ADA of *Atscha*, vlek in het Russ. gouv. Taurië aan de Bielaja.

ADACK, een der Aleutische eilanden.

ADAJA, 1 riv. in Spanje, welke ontspringt op de Sierra de Avila, aan de grenzen van Salamanca, prov. Avila, welke zij doorstroomt, en na de Cresma ontvangen te hebben bij Aniano in de Duero valt. — 2. Landgoed op het eiland Minorca, tusschen Fereyras en Mercadol, met eene groote haven, die echter uit hoofde der menigvuldige klippen en banken onbruikbaar is.

ADAIR, Noord Amer. gr. in Kentucky, met 6,011 inw. 2. Eene plaats in het Iersch graafschap Limerick.

ADAIZE, eene volkpl. in N. Amer. Rep., bij de Spaansche missie van denzelfden naam, aan den Mermentas.

ADAK, een der Aleutische eil. in de N. stille Zuidzee. 53. 40 N. B.

ADALAT DENGHISI, zie Archipelagus.

ADALGUEZ, Aziat. stad in Kurdistan, ten N. van 't meer Van.

ADALI, een der Maledivische eilanden, 100 uren ten Z. O. van Travancor.

ADALIA, slecht bevolkt oord in Egypte, bij Cairo.

ADAM, stad in Eur. Turkije, prov. Moldavië.

ADAMOW, eene Poolsche adelijke stad prov. Podlachiën, aan den grooten weg van Warschau naar Lublin.

ADAMPI, Ringo, Lampi of Lampa, Afr. landschap op de kust van Guinea, dat uit onderscheidene kleine gemeenebesten bestaat. Het ligt langs de Volta en is zeer vruchtbaar in rundvee, schapen, zwijnen, gevogelte en visschen: de inwoners drijven slavenhandel, en beoefenen den landbouw.

ADAMS, 1 Noord Amer. graafs. in Pennsylvanië, met 15,152 inwoners en de hoofdst. Gettysburg. 2 Noord Amer. graafschap in Ohio, met 9,434 inw. 3 Nog een graafs. in het land aan de Mississippi, met 15,600 inw., waar onder 5,671 negers.

ADAMSBAAI, eene baai aan de N. W. kust van Amerika, waarin de Columbia valt. 45 N. B.

ADAMSBERG, zie Adamspiek.

ADAMSBRUG, Ramas, de gevaarlijke zeeëngte en rotsbank tusschen Ceylon en Indië: slechts kleine schepen kunnen deze straat doorgaan.

ADAMSFREIHEIT, Bohem. marktvlek, kreits Tabor, bij Neu-Feistritz.

ADAMS EILAND, zie Madisons eiland.

ADAMSPIEK, door de Christenen St. Thomas, door de Cingalezen Hamalel, in het Sanscrit *Talmala*, en door eenige Arabische schrijvers *Rohvan* genaamd, is de hoogste berg op 't eiland Ceylon, aan welks voet, in een groot meer, onderscheidene beken ontspringen, waaruit de drie grootste riv. gevormd worden. Onder deze behoort de Mavelagonga, de voorn. riv. van 't eil. die naar 't N. vloeit, en in de baai van Trinconomale uitloopt, waar zij eene zeer goede haven vormt. Hier groeit de Adamsappel, eene vergiftige vrucht, van eene schitterende roode of geele kleur. De inwoners gelooven dat Adam en Eva hier begraven liggen, en wijzen de voetstappen van dezen stamvader nog in de rotsen aan. De priesters van Budda verrigten hier hunne godsdienstoefeningen, bij eene bedevaartplaats der Cingalezen, en onderhouden er eene brandende lamp. De piek ligt op 6. 49 N. B. en 106. 58. L., 12 mijlen van Colombo. Men beklimt hem met ijzeren ketenen, welke men aan denzelven heeft vastgeklonken.

ADAMSPUNT, kaap op de W. kust van N. Amer., ten Z. van den ingang der riv. Columbia, op 46. 15. N. B. en 253. 48. L.

ADAMSSTAD, Boh. dorp, kreits Budweis, met bergwerken.

ADAMSTHAL, Morav. dorp, kreits Brunn, met bergwerken.

ADAMSTOWN, Iersch dorp, gr. Wexford, 2,000 inw.

ADAMSTOWN, stad in de N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Lancaster.

ADAMSWEILER, Fr. D., dep. Ned. Rijn.

ADAMUZ, Spaan. stadje in Andaluzië, prov. Cordova ligt bij de Guadalquivir.

ADANA, Turksch pachalik in Caramanië, in Natolië, met de hoofdpl. Adana, aan de eveneens genoemde rivier, die ook de Seihhan heet, met 6,000 inw. waar onder Truchmenen, Armeniërs, Turken, Grieken en Joden, die in wijn, koorn en vruchten handelen. Het is de zetel van den pacha, die er een sterk slot heeft. In den winter is hier de lucht gezond, maar in den zomer verlaten de gegoede ingezetenen de stad, wegens de drukkende hette, en wonen buiten in het gebergte Taurus. Het ligt omtrent 4 mijlen van de zee, op 36. 59. B. en 53. 11. L.

ADANAD, Aziat. stad in Hindostan, prov. Malabar, het verblijf van eene bijzondere klasse van Braminen, Namburies genaamd, die allen omgang met andere priesters vermijden.

ADANAQUE, Aziat. stad in Curdistan, aan de Deaal, die in den Tiger uitloopt. De huizen zijn van klei, en hebben maar eene verdieping.

ADAOUS, negervolk in Guinea op de Tand-

Tandkust.

ADARE, Ier. stad, gr. Limerick, aan de Mage.

ADAREB, Afr. volk aan de zamenvloeijing des Nijls en der Tacazze, uit 10 stammen bestaande, en verwant aan de Fandschi in Sennaar.

ADASA, dorp in Abyssinië, 20 mijlen van Gondar.

ADAST, Fr. dorp, dep. Op. Pyreneën.

ADASZTEVEL, hong dorp, kom. Wesprem.

ADAT, stad in Japan, eil. Niphon.

ADAUA, Z. Amer. riv. in Nieuw Granada, prov. St. Jan, valt in de Orinoco.

ADAUQUIANA, Z. Amer. riv. in Guiana, valt in de Cauca bij deszelfs oorsprong.

ADAVEED, Aziat stad in Hindostan, lands. Cuddapa, 3 mijlen van Combam.

ADAYES, of *Mexicano*, Amer. riv. in Nieuw Spanje, die in de Cordilleres ontspringt, de Z. Marco opneemt, en in de golf van Mexico valt.

ADAYES, N. Amer. stad, prov. Nieuw Orleans.

ADBOROW, stad in Palestina, bij Saphet.

ADELAARS-EILAND, eilandje bij Nieuw Holland.

ADDA, Deensch fort, op de Goudkust in Afrika, aan den mond der Volta.

ADDA, hong. dorp, aan de Theisz, kom. Batsch.

ADDA, vischrijke riv. in Italië, die aan den berg Braulis in Graauwbunderland ontspringt, door Valteline en het meer Como vloeit, na de opneming der Serio en Oglio bevaarbaar wordt, en niet ver van Cremona in den Po valt. Zij gaf voormaals den naam aan een dep. van 't kon. Italië, waar van de hoofdpl. Sondrio was.

ADDENBROOK, kaap op de W. kust van N. Amer. tusschen River's kanaal en Fitzhugh's sond. 51. 30. B. en 249. 52. L.

ADDERBURY, Eng. stadje, gr. Oxford, 710. inw., hier bij O. Adderbury, een gehucht met 350 inw.

ADDERGEY, district in Abyssinië, op de afhelling van den Lamalmon, met vele dorpen; bezocht door BRUCE.

ADDERSBANK, klip over de N. O. punt van den ingang der riv. Essequebo in Guiana.

ADDINGHAM, Eng. stadje, gr. York, aan de Wharf, met 1500 inw. en fabr.

ADDINGTON, N. Amer. landstreek in Canada, tusschen het meer Ontario en de groote rivier.

ADDINGTON, kaap op de W. kust van den Archipel *Prins van Wallis*, op 55. 26. N. B. en 244. 2. L.

ADDISSON, graafs. in de N. Amer. Rep., prov. Vermont, aan de O. zijde van 't meer Champlain, bevat 36 vierk. mijlen en 20,000 inw., en heeft eene hoofdstad van gelijken naam met 1100 inw. — 2. Een graafs. in Opper Canada.

ADDU, groep eilandjes tot de Malediven behoorende.

ADÉ, Fr. dorp, dep. Opper Pyreneën.

ADEA, landstreek op de O. kust van Afrika, ten Z. van Adel, op de kust Ajan, met eene hoofdstad van dien naam; handel in wierook.

ADEBAREA, eene bergachtige en dorre streek in Abissynië, door den Lamalmon bezet.

ADEBIAU, stad in het gr. hert. Posen, 6 mijlen van Kalisch.

ADEBUIL, Zwits. stad, kanton Lucern.

ADEENAGUR, Aziat. stad in Cabul, aan de Kameh.

ADEENAPORE, Ind. stad in Hindostan, 20 mijlen ten N. van Lahor.

ADEGHEM, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, 4 mijl. van Gent, 2,600 inw.

ADEILLAC, Fr. dorp, dep. Opper-Garonne.

ADELANS, Fr. D., dep. Opper Saône.

ADEL, landschap op de O. kust van Afrika, ten Z. O. van Abyssinië, van Zeila, aan den ingang van de straat van Babelmandel af, tot kaap Guardafui toe, 120 mijlen lang, meestal woest en zandig, doch landwaarts in vruchtbaarder. Volgens SALT is het geen afzonderlijk rijk, maar verdeeld onder verschillende Arabische stammen, die bijna altijd met de Abyssiniërs oorlog voeren. Er wordt eenige handel gedreven in mirre, stofgoud, vee, honig, was, ivoor en slaven. Zeila is de voorn. plaats.

ADELBERG, Wurt. dorp, in de landv. aan de Rems en Fils.

ADELBODEN, Zwits. D., kanton Bern.

ADELEBSEN, Han. stadje met twee kasteelen, in 't vorst. Calenberg.

ADELFORS of *Alsheda*, Zweed. stad, prov. Smaland, met eene goudmijn, aan de kroon behoorende; dezelve is in 1738 ontdekt, doch levert niet veel op.

ADELGIANS, zie Adalguez.

ADELHAUSEN, zie Adelhusen.

ADELHOLZEN, Beij. stad in den Isarkreits, regtsg. Traunstein, met minerale baden, en kwikzilvergroeven.

ADELHUSEN, dorp in Baden, Wiesenkreits, regtsg. Schopfheim, met eene rijke abdij en 756 inw. Er worden veel vuursteenen gemaakt van de schoone chalcedone, die men hier vindt. Ook heeft

men er onlangs steenen graven met steenen deksels gevonden.

ADELIP, Aziat stad in Syrië, 7 mijlen ten O. van Aleppo.

ADELLOF, Zweed. stad in Smaland.

ADELMANNSFELDEN, Wurtemb. dorp, hoofdplaats eener groote heerlijkheid in de landvoogdij aan de Kocher, met 400 inw. Zij heeft eene lutersche kerk, papiermolen en ijzersmederij.

ADELMANNSTEIN, Beij. dorp, en slot in den Regenkreits.

ADELNAU, Poolsche stad, gr. hert. Posen, in een moerassig oord, op een eil. der riv. Bartsch, 1200 inw.

ADELPHI, of *Fratelli*, 4 eil. in den griekschen Archipel, ten O. van Scopelo.

ADELSBERG, kreits in 't kon. Illyrië in Inner Carniole, groot 6 vierk. mijlen, met 63,260 inw. Onder de hooge bergen alhier zijn het Perenboomenwoud, Nanas, Krim, of Krum, Javornik en het Sneeuwgebergte op de kroatische grenzen. De meeste riv. verliezen zich in den grond, zoo als de Poigk en de Reeca: ook is hier het Zirknitzer meer. De voortbrengselen zijn: kwikzilver, steenkolen, marmer, granen, was, honig, wijn, ooft, paarden, enz. De hoofdpl. Adelsberg ligt tusschen Laibach en Fiume, of Veith. In de nabijheid vindt men het Adelsberger hol en de Magdalener grot.

ADELSBERG, Beij. dorp, Regenkreits.

ADELSBORN, Han. dorp, ambt en slot, in 't vorst. Göttingen.

ADELSDORF, Silez. dorp, kreits Goldberg, hert. Liegnitz. Het is verdeeld in Opper en Neder Adelsdorf: het eerste heeft 585 en het laatste 433 inw.

ADELSDORF, Beij. D. en slot, Opper-Mainkreits, landgerigt Borchheim, 760 inw.

ADELSFORS, zie Alsheda.

ADELSHEIM, of, *Adolfsheim*, Bad. dorp, Main- en Tauberkreits, regtsg. Osterburoken, in 't Odenwald, met 1100 Luth inw. en 2 kerken.

ADELSHOFEN, Beij. heerl. en dorp, kreits Opper Donau. — 2 Beij. dorp, en slot, Isarkreits, regtsg. Landsberg.

ADELSRIED, Beij. dorp, Regenkreits, 522 inw.

ADEMUZ, Spaan. stad in Valencia, 3,150 inw. 42. 2 B. en 15. 25. L.

ADEN, kleine staat in gelukkig Arabië, ten Zuiden aan den Indischen Oceaan grenzende, behoorde, tot 1740, aan den iman van Yemen, doch maakte zich onafhankelijk, en wordt nu door eigene scheikhs geregeerd. De hoofds. Aden ligt op een eveneens genaamd voorgebergte, aan de zeeëngte van Babelmandel, was voorheen voornaam en sterk, doch is nu in verval. Zij heeft eene goede haven, en 6,000 inw., die handel in koffij en gom drijven. — Aden is ook een zilverrijk gebergte in 't kon. Fez. in Afrika. 12. 48. 30. B. en 62. 30. O. L.

ADENARE, Aziat. eil. ten Z. van Celebes, op 8. 20. Z. B. 140. L.

ADENAU, Pruis. stad, gr. hert. Neder Rijn, regdst. Coblenz, 1230 inw., ijzer en loodmijnen. De kreits van dezen naam heeft 18,890 inw.

ADENBACH, Beij. dorp, Rijnkreits, regtsg. Kaiserslauteren.

ADENBUTTEL, Han. dorp en riddergoed in 't vorst Luneburg, ambt Gifhorn.

ADENDA, Afr. stadje in Marocco, prov. Zemzena.

ADENDORF, Pruis. dorp, regdst. Merseburg, amt Friedeburg. — 2 Voormalige rijksheerl. 3 mijlen van Bonn.

ADENE, zie Adana.

ADENORE, Ind. stad, Hindostan, prov. Carnate.

ADENSEN, Han. voogdij en dorp, vorst. Calenberg.

ADEQUATANGIE, kreek in de N. Amer. staat Nieuw York, is eene der hoofdbronnen der riv. Susquehannah.

ADERAMPAR, Ind. stad in Hindostan, prov. Travancore.

ADERAN-PATNAM, baai op de N. kust van Ceylon.

ADERBERG, zie Oderberg.

ADERBIDSCHAN, zie Azerbidia.

ADERBORGT, Pruis. stad in Pommeren, 3 mijlen van Stettin.

ADERCAN, Perz. stad, prov. Fars. 2. Eene andere in de prov. Laristan.

ADERJASCH, Hong. D., Baranijer kom.

ADERKAND, Aziat. stadje in groot Bucharije.

ADERNO, Sicil. stad, vallei Demona aan den voet van den Etna.

ADERSBACH, Boh. dorp, kreits Koningingrätz, niet ver van Trautenau, en het Aderbachs gebergte.

ADERSTEDT, pruis. dorp, regdst. Magdenburg, Osterwieckerkreits.

ADERVAN, berg in Perzië, 20 mijlen ten N. O. van Shuster.

ADESSE of *Adasta*, dorp en reede op de O. kust van Teneriffe, over Gomera.

ADEXA, zie Adessa.

ADGE, zie Aude of Oude.

ADHELM'S-HEAD, kaap op de kust van 't Eng. gr. Dorset, 440 voet boven de zee.

ADHEMART, Fr. dorp, dep. Drome.

ADHERGAT, Syrische stad, op de grenzen van Arabië.

ADIGETTO, een arm van de riv. Adi-

go

ge of Etsch.

ADIGE, zie Etsch.

ADICONI, Z. Amer. haven in Venezuela, aan de Atlantische zee.

ADIHONO, dorp op 't eiland Java, tusschen de bergen van Tingar.

ADIJIARA, Aziat. riv. in groot Bucharije.

ADILABAD, Ind. stad in de Maratten staten, prov. Khandish.

ADILLY, Fr. dorp, dep. Sèvres.

ADINFER, Fr. D. dep. Pas-de-Calais.

ADINSEIK, Aziat. stad in Natolië.

ADIOULTA, groot dorp in Abyssinië, op den weg van Dixan naar Gondar.

ADIRBEITZAN, zie Azerbijan.

ADIS, Fr. dorp, dep. Neder Pyreneën.

ADISALAM, dorp in Abyssinië.

ADISSAN, Fr. dorp, dep. Hérault.

ADJA, of *Agga*, afrik. stadje in Guinea, kust Fantin, bij Anamabou. De Engelschen hebben er een fort.

ADJAMALI, Aziat. stad, in de prov. Imirette, aan Rusland onderworpen.

ADJAZZE, zie Ajaccio.

ADJEMIR of *Adjimere*, prov. in Hindostan, ten N. O. van Guzerate, met eene hoofdstad van dien naam, 72 mijlen van Agra.

ADJERUD, forteres op de O. grenzen van Egypte, 3 mijlen ten N. van Suez.

ADJODIN, ADJIDON, of *Pankputten*, stad in Hindostan, prov. Multan, aan de Setlege, eene bedevaartplaats der Mahomedanen. 30. 21. N. B. 91. 10. L.

ADJOTS, (les) Fr. dorp, dep. Charente.

ADJUDEA, zie Aude, Oude.

ADJURIE, Afr. eil. en dorp, op de kust van Abyssinië, in de baai van Houakil.

ADJYGHUR of *Adschyghur*, Ind. vesting in de Bengaalsche prov. Bundelkund, door de Engelschen sedert 1809 bezet.

ADLANGE, Fr. dorp, dep. Moezel.

ADLER, riv. in den Boh. kreits Königingrätz valt in de Elbe.

ADLERBERG, berg in de Oostenr. prov. Salzburg, met kopermijnen.

ADLERBERG, of *Arlberg*, een tak der Tirolsche of Norische Alpen, die Beijeren van Tirol scheidt, en wat verder de grenzen uitmaakt tusschen de Beijersche Inn- en Iller-kreitsen.

ADLHOLZ, minerale baden in den Beijer. Isarkreits, district Traunstein.

ADLIGENSCHWEIL, Zwits. dorp, kanton Lucern.

ADLINGTON, Eng. dorp, gr. Chester, 940 inw. 2. Eng. dorp, gr. Lancaster, 640 inw.

ADLISWIL, Zwits. stadje, kant. Zurich.

ADMENIL, Fr. dorp, dep. Seine.

ADMIRAALS-EILANDEN, of *Admiranten*, eene groep van 12 koraaleil. ten N. van Madagaskar, bij Afrika, in den Indischen oceaan. Men heeft er heerlijk water, kokosboomen, palmboomen, visch en tortelduiven. De drie zuidelijkste heeten Des Neufs, la Boudeuse en la Louise; het Arendseiland of Remire is het noordelijkste, doch 't voornaamste is Quebella: zij behooren den Portugezen. 4. — 6. Z. B. en 69. — 13. L.

ADMIRALITEITS-BAAI, eene baai op de N. kust van Tavai Poenamoo, het zuidelijkste eiland van Nieuw Zeeland, tusschen de kapen Stephens en Jackson. 2. Eene baai, ook Desengano of Behrings baai genoemd, op de N. W. kust van Amerika, 59. 44. B. en 236. 30. 8. L. 3. Eene baai, die eene uitmuntende haven vormt op Bequia, of het Krabben-eil.

ADMIRALITEITS - EILAND, eiland bij Nova-Zembla, door de Holl. ontdekt.

ADMIRALITEITS-EILAND, eil. op de W. kust van N. Amerika, tusschen den *Archipel* van George III. en het vaste land, omtrent 180 eng. mijlen in den omtrek, in het midden 25 zulke mijlen breed, maar aan de beide uitersten spits toeloopend. Het heeft vele baaijen, die goede ankerplaatsen opleveren, en is bedekt met bosschen, die uitnemend timmerhout opleveren. De bewoners zijn oorlogzuchtige Indianen. N. B. 57. 2 — 58. 24. L. 242. 30. — 244. 10.

ADMIRALITEITS - EILANDEN, eene groep van 30 eilanden in Australië, ten N. O. van nieuw Guinea, 150 vierk. mijlen groot, met veel kokosnoten, betel, schildpadden en visch. De inw. zijn zwart en schilderen hun aangezigt met witte strepen. Zij zijn lang van gestalte, gaan geheel naakt, en kaauwen bestendig betel. De voorn. dezer groep: zijn Negros, St. Gabriël, St. Raphaël, St. Michaël-el-Horno, Jezus Maria, en Vendola. Zij zijn ontdekt door de Hollanders in 1616, bezocht door Carteret in 1767; gezien door den Spanjaard Morello, in 1781, en door de Franschen die *La Perouse* zochten in 1793. Zij liggen tusschen 1. 58. 30. en 2. 30. Z. B. en het westelijkste op 161. 17. L.

ADMIRALITEITSSLOBODE, Russische plaats in het gouv. Kasan, met eene werf voor fregatten en andere vaartuigen voor de Kaspische zee.

ADMONT, Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Judenberg, aan de Ens, met 820 inw. en eene benedictijner abdij.

ADMUNCOTTA, Aziat. stad in Hindostan, district Baramahal.

ADO, Russ. eil., in de golf van Bothnië,

nië, aan de Finsche kust. 60. 19. N. B.

ADOJERUD, kasteel aan de O. zijde des Nijls, tusschen Kahira en Sus.

ADOLFSBURG, Pruiss. slot en riddergoed, regdst. Arnsberg, kreits Bilstein, hertogdom Westphalen.

ADOLFSECK, dorp en slot in 't Nassausch ambt Idstein, aan de Aar.

ADOLFSHAUSEN, Wurt. dorp, landvoogdij Jaxt, met 500 inw.

ADOLFSHOF, lustslot bij Fulda.

ADOLFSLUST, voorheen Weisdin, residentie slot van den hertog van Mecklenburg-Strelitz.

ADOLINS, Fr. dorp, dep. Gers.

ADOLPHUS-PUNT, kaap op de N. O. kust van den Archipel George III. op 58. 18. N. B. en 242. 8. L.

ADOLZFURTH, Wurt. dorp, landvoogdij Jaxt, heeft wijnbouw en 506 inw.

ADOLZHEIM, Wurt. D., bij Wimfen.

ADOM, of *Theton*, Hong. dorp, 4 mijlen van Buda.

ADOM, negerstaat in het binnenland van de Goudkust in Afrika, langs de rivier Sama, of St. George, tot aan de Ankobar of Kobra, heeft veel granen, vruchten, visch, wilde dieren, goud, enz.

ADOMENIL, Fr. dorp, dep. Meurte.

ADOMPT, Fr. dorp, dep. Vosges.

ADON, Fr. dorp, dep. Ardennes.

ADON, Fr. riv. in Bretagne, valt in de Vilaine.

ADONI, district in Hindostan, prov. Golconda, aan de Z. zijde van Tombudra, ten N. van Mysore, met eene eveneens gen. stad aan de Tongebadna. 15. 40. N. B. 94. 56. L.

ADONY, Hong. marktvlek, kom. Stuhlweissenburg, aan den Donau. — 2. Een ander, in het kom. Beregh. — 3. Er-Adony, kom. Bihar. — 4. Nyir-Adoni, kom. Sabolt.

ADOR, of *Adore*, Fr. riv., dep. Opper Loire, valt in de Allier.

ADORABISSI, bijriv. van den Negro, in Spaansch Guiana, in Z. Amerika.

ADORF, Saks. stad, Vogtlandsche kreits, aan de Elster, bij de Boh. grenzen, met 2000 inw., landbouw, veeteelt, fabr. Er worden vele speeltuigen gemaakt. — 2. Dorp in 't vorst. Waldeck, ambt Eisenberg, met ijzer- en kopermijnen. — 3. Slot in Beijeren, Isarkreits, district Erding.

ADORIAN, Hong. dorp, kom. Sathmar, aan de riv. Tur. — 2. Een ander in 't kom. Salad.

ADORJANHASA, Hong. dorp, kom. Wesprem.

ADORNO, Sard. stadje in Piemont, aan de Genueesche grenzen.

ADORP, Nederl. dorp, prov. Groningen, aan de oude Hunze, 300 inw.

ADOSCH, dorp in Aziat. Rusland, in Kaukazië, met veel handel.

ADOUIR, of *Awina*, negerstaat op de Goudkust in Guinea, met veel handel in goud, ivoor en slaven.

ADOUR, riv. in Frankrijk, die in de Pyreneën, in de bergen van Bigorre, ontspringt, op eene plaats Tremoula genaamd, de Gave, Bidouze, Arrat en Nive opneemt, bij Grenade bevaarbaar wordt, en door een' mond, de nieuwe Baucaut genaamd, in den Atl. oceaan valt.

ADOUR-DE-LA-SUÈBE, bijriv. der Adour, ontspringt in 't dep. Opper-Pyreneën 2. Adour de Baudean, in hetzelfde dep., ontspringt in de vallei Baudean, en valt in de Adour.

ADOWA, Afr. stad in de prov. Tigre in Abyssinië, residentie van den vorst. De huizen zijn kegelvormig in rijen gebouwd, met boomen en tuinen versierd, en 800 in getal. Er zijn fabr. voor grove wollenstoffen en perkament, en 8,000 inw., die voor de beschaafdste van het geheele land doorgaan. 14. 12. 30. N. B.

ADRA, hoofdp. van een eveneens gen. dist. in de Spaansche provincie Granada, in Alpujarrasdal, aan de Middell. zee. 36. 44. N. B. 14. 40. L. — 2. Riv. in het dist. Adra, valt bij deze stad in de Middell. zee. — 3. Riv. in Eur. Turkije, in Romanië, valt bij Adrianopel in de Marizza. — 4. Aziat. stad in Syrië, 5 mijlen ten N. O. van Damascus.

ADRAGNO, Sicil. stadje, in de vallei Mazzara.

ADRAMIT, Turk. stadje, in kl. Azië, prov. Natolië, aan den zeeboezem van dien naam, tegenover 't eiland Mitylene.

ADRANA, Perz. stad, prov. Irak.

ADRANAH, zie Adrianopel.

ADRAZHOFEN, Wurt. dorp, landv. Bodenzee.

ADREICH, Fr. dorp, dep. Var.

ADRETS, (les) Fr. dorp, dep. Isère.

ADRIA, bisschoppelijke Lomb. Ven. stad, legatie Rovigo (op een schiereil.) gevormd door de riv. Tartaro, een' arm van den Po. Zij heeft 3 voorsteden, eene kathedrale, en eene parochiekerk, 3 kloosters, 7,200 inw., eenige fabr., en handel in granen, paarden, vee, aardewerk, enz. De ruïnen van het oude Adria zijn meestal met water en aarde bedekt. Deze stad lag eertijds aan de zee, die naar haar Adriatische genoemd is, doch het land is zoodanig aangeslikt, dat zij er nu 2 mijlen van daan ligt. 45. 2. 57. N. B. 29. 43. 40. L.

ADRIAMPATAM, Ind. stad in Hindostan, op de zeekust van Tanjore. 10. 20. B. en 97. 10 L.

ADRIAN, (St.) zie St. Adrien.

ADRIANOPEL, bij de Turken en Arab. Adranah of Edreneh genaamd, is eene stad in Eur. Turkije, prov. Romanië, aan de Marizza, die hier de Tundscha en Arda opneemt. Oudtijds heette zij Uscadama, en ontleent haren tegenwoordigen naam van Keizer Adriaan. Zij heeft eene fraaije ligging, in eene vruchtbare vlakte, omringd met heuvels; doch het klimaat is er ongezond. Zij heeft goede wallen, eene citadel, 12 torens, 11 poorten, 40 prachtige moskeen, 10 grieksche kerken, een tuighuis, 24 Medressé, of hoogere scholen, verscheidene Basars, 18 Hanen of kwartieren voor kooplieden, 20 Robat of kwartieren voor reizigers, 450 tuinen, die door schepraden bevochtigd worden, eene zeer groote waterleiding, die 52 bronnen en 16 badhuizen voorziet, 13 bruggen, 16,000 huizen en 100,000 inw., waaronder 30,000 Grieken zijn, die hier eenen aartsbisschop hebben, 1000 Armeniërs en vele joden: deze drie laatste volken drijven voornamelijk den handel, die hier zeer levendig is, en naar buiten 's lands bevorderd wordt door de haven van Enos, die aan den mond der Marizza ligt. De fabr. zijn er van belang, en leveren zijden stoffen, turksch leder, fraaije tapijten, garens en wollen stoffen. — Er is hier ook een serail van den Grooten Heer, en de sultane houdt hier soms haar verblijf, het zij uit verkiezing, of om de pest en de onlusten der hoofdstad te ontwijken. — Deze stad werd in 1360 ingenomen door de Turken onder Murad I, en bleef de hoofdstad, tot de verovering van Konstantinopel door Mahomed II in 1453. Den 12 Jan. 1816 brandde een aanzienlijk deel der stad af. — Ligging 41. 47. B. en 44. 9. L.

ADRIANOPOLI, zie Argyro Castro.

ADRIANZ, 2 Hong. dorpen, een in 't kom. Eisenburg, en een in dat van Salad.

ADRIATISCHE ZEE, of *Golf van Venetië*, is een zeeboezem van de Middell. zee, die door de Turksche en Oostenrijksche provinciën, den Kerkelijken Staat en Napels ingesloten is, en eene oppervlakte van 3,950 vierk. mijlen beslaat. Men rekent dat zij zich naar het Zuiden niet verder uitstrekt dan tot de kaap *di Leuca* in Napels, en tot de Noordelijke punt van Corfu. Zij ontleent haren naam van de voorheen zoo bloeijende zeestad Adria. Aan de Oostkust vormt zij vele inhammen en baaijen, waaronder die van Quarnaro, van Cattaro, en van Triest de voorn. zijn. Ook vindt men aan dien kant eene groote menigte van eilanden.

ADRICHOA, zie Andrichoa.

ADRIEN (St.) kleine Nederl. stad, prov. Oostvlaanderen, 4 uren van Gend. 2. Fr. stadje in het dep. Opper-Saône, een uur van Grey.

ADRIÈRS, Fr. dorp, dep. Vienne.

ADRIMONT, Fr. dorp, dep. Ourte.

ADRISANS, Fr. dorp, dep. Doubs.

ADSCHAK, zie Ajag.

ADSCHIAN, Aziat. stad, in het rijk Cashgar, of klein Bucharije, een deel van Tartarije.

ADSCHIUD, stadje in Moldavië, in 't Putnische dist., aan de zamenvloeijing der Totrusch en Sireth.

ADSCHODIN, stad in Voor-Indië, land der Seiks, prov. Multan, op een eil. der riv. Sedledsch.

ADSEL, Russ. dorp en kasteel in Lijfland, kreits Wenden, aan de Aa.

ADSHIBY, Russ. vesting in 't gouv. Nikolajew, bij Oczakow.

ADSHIDER, nieuw aangelegde Russ. vesting aan den Dniester, tegenover Akirman, gouv. Cherson.

ADSJAR, Arab. stad aan de Z. zijde der Perzische golf. 26. 8. N. B. en 66. L.

ADSON'S TOWN, N. Amer. stad, prov. Nieuw Jersey, 8 mijlen ten N. W. van Patterson.

ADU, groep eil. in de Ind. Zee, ten W. der Malediven, ten getale van 12, onbewoond.

ADUARDENDIEP, een stroom, die in de Drentsche venen ontstaande, door de Groninger trekvaart naar de Hunze vloeit.

ADUARDERZYL, eene voormalige schans, aan den bovengenoemden stroom gelegen, belegerd in 1515 en 1593.

ADUART, zie Aduwart.

ADULA, Zwits. gebergte, ten O. van den St. Gothard; gedeelten daarvan zijn: de Luckmanner, Erispalt en Vogelberg.

ADUMMIM, of *Adommim*, Aziat. dorp in Palestina; in den omtrek vindt men de bouwvallen van het zoogenaamd Samaritaansch kasteel.

ADUR, riv. in Engeland, ontspringt in Sussex, en valt bij de haven Nieuw Shoreham in de Lees.

ADURKANA, Aziat. stad in onafh. Tartarije, aan de riv. Sir-Daria, 20 mijlen ten O. van Samarkand.

ADUVIEH, Egypt. stad, aan den regter Nijloever, 2 mijl. ten Z. van Cairo.

ADUWART, of *Aduart*, Nederl. dorp, prov. Groningen, westerkwartier der

Om-

Ommelanden, niet ver van de hoofdpl. ten N. O., heeft 360 inw., met een adelijk en aanzienlijk slot.

ADVELD (Neder en Opper) twee Pruis. dorpen, 10 mijlen van Trier.

ADVENTURE-BAAI, ruime baai op de O. kust van 't eil. Bruny, bij van Diemen's land, tusschen kaap Frederik Hendrik en Penguin eil. De kusten hebben hier een vrolijker en gunstiger aanzien, dan die van Nieuw Holland, en de heuvels zijn er bedekt met bosschen, waarin men boomen van 33 voet in den omtrek vindt. 43. 1. 29. Z. B. en 165. 3. 20. L.

ADVENTURE EILAND, laag eil., gevaarlijk door de omliggende koraalriffen, in de stille Zuidzee in Australië. 17. 4. Z. B. 233. 9. L.

ADWICK-LE-STREET, Eng. dorp, gr. York, 314 inw.

ADWICK-ON-DEARNE, Eng. dorp, gr. York, 159 inw.

ADZANETA, Spaan. stad in Valencia, op eenen berg gelegen, die zich tot de grenzen van Arragon uitstrekt.

ADZIUD, zie Adschiud.

ADZERBALLIG, Deensch dorp, hert. Sleeswijk.

ADZUL, stad in Eur. Turkije, in Walachië, aan de Jalonitza.

AEAU, of *Jaul*-eilanden, 16 eilanden, die tot de Molukken gerekend worden, en den sultan van Tidor toebehooren, met 2,400 inw., die van de menigte schildpadden alhier worst maken, waarmede zij handelen. Tusschen deze ligt de *Aeau Sond*.

ÆBINGA, verstrooide buurt in Vriesland, grietenij Stellingwerf, oosteinde.

AECMETLI, Aziat. dorp aan de Kaspische zee, tusschen Baku en Sallian.

AEDDSIDSING, of *Adjising*, eene bergachtige landstreek, in Voor-Indië, in het Rasbuttenland, aan de Tonsa en Suone, bijrivieren van den Ganges.

AEDELFORS, zie Alsheda.

ÆGATISCHE, eil. ten W. van Sicilië, 3 in getal, behalve de klippen: het eene heet Favagnana, met het slot St. Katharina, dit is zeer vruchtbaar; het andere Maretimo, met een slot voor staatsgevangenen; het derde Levenzo. Zij hebben 12,000 inw.

AEGELSTAWICK, Zweed. zeehaven, prov. Sudermannland, digt bij Stockholm.

AEGER, of *Eger*, vischrijk meer in 't Zwit. kanton Zug: het is met het Zügermeer verbonden door de riv. Lorenz.

AEGIDIËN, (St.) of *Gilgen*, dorp in Opper Saxen, met 150 huizen.

AEGINA, zie Engina.

AEGUM, Nederl. dorp, in Vriesl., grietenij Idaarderadeel, kwartier Oostergo, voorheen met een vischrijk meer, dat thans droog gemaakt is.

AELANA, of *Bahr-el-Acaba*, Arab. zeeboezem in de Roode zee, aan welks uiteinde de stad Aila ligt.

AELBEKE, Nederl. dorp, W. Vlaanderen, arr. Kortrijk, een uur van deze stad.

AELEN, dist. in 't Zwits. kanton Waadt, aan de N. zijde van 't Geneefsche meer; het is 5 mijlen lang en 6 breed, met 7,500 inw. In het dal is het klimaat warm, en de granen, vruchten en wijn heerlijk; ook maakt men daar goede kaas. Het dorp *Aelen* of *Aigle* heeft 600 huizen en 2500 inw. Hier vindt men het eenigste zoutwerk in Zwits. dat 15,000 cent. oplevert.

AELTERE, groot en aanzienlijk Ned. dorp, O. Vlaanderen, arr. Gent, 4 uren van deze stad, met 1300 inw.

AELSEN, oud adelijk slot in Vriesland, grietenij Wonseradeel.

AEMPFINGEN, oord in Beijeren, bij Traunstein, met minerale baden.

AENGINA, zie Engina.

AENE, Aziat. stad in Natolië, aan eene riv., die in de Mender valt.

AERDING, zie Erding.

AERENDONCK, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Turnhout, niet ver van de grenzen van N. Braband.

AEREFINGEN, Beij. slot en dorp, Isarkreits, regtsg. Landsberg.

AERLINSBACH, Zwits. dorp, kanton Solothurn.

AERNEN, welgebouwd Zwits. vlek in Walliserland.

AEROE, zie Arroe.

AEROES KOEBING, zie Aroës Koebing.

AERON, riv. in Wallis, die zijn' oorsprong neemt in het meer Llijn-Aeddwin, en in de Cardiganbaai uitloopt.

AERSCHOT, zie Aarschot.

AERSEN, Pruiss. dorp, regdst. Cleef, met 814 inw. en een fraai slot.

AERSEN, Nederl. dorp in Limburg, aan de Maas, ten N. van Venlo.

AERSEELE, groot Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gent, 4 uren van deze stad, met 2300 inw.

AERSKAIA, Sib. stad aan de riv. Irtisch, 60 mijlen ten N. W. van Tara.

AERTRYCKE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Brugge, twee uren van deze stad; 1700 inw.

AERTSWEERDE, eene plaats voor den outzaggelijken watervloed in 1421, in de Z. Holl. waard gelegen, en reeds in de

de 12 eeuw bekend, onder den naam *Villa Herewardus*. Zij wordt elders ook Hanosavard en Harmsweerde genoemd.

Aerzberg, berg in Stiermark, tusschen Eisenärz en Vordernberg, die 400 voeten hoog is, bijna geheel uit ijzer bestaat, waarvan het jaarlijks 260,000 centenaars oplevert.

Aesch, Zwits. dorp, kanton Zürich, ambt, Altstetten. 2. Dorp in 't kanton Bern. 3. Dorp in 't kanton Argau.

Aeschach, Beij. dorp, Illerkreits, regtsg. Lindau.

Aesche of *Aeschi*, Zwits. dorp, kanton Bern, regtsg. Frütingen. — 2. Zwits. dorp, kanton Solothurn, landv. Kriegstetten.

Aetrode, zie Attenrode.

Aettingen, Zwits. dorp en ambt in 't kanton Solothurn, landv. Buchenberg.

Aeugst, Zwits. dorp, kanton Zurich, dist. Horgen, met warme baden.

Afdim, dorp, op 't Eil. Cyprus, 5 mijlen ten W. van Baffa.

Afduas, riv. in Eur. Turkije, prov. Epirus, valt in de golf van Sarta.

Afergur, vesting in den westelijken Marattenstaat, in Voor-Indië, tusschen de riv. Tapti en Nerbudda.

Aferia, Eil. in de Marmerzee.

Aferradores, Amer. eil., op de W. kust van Mexico.

Affala, een der Hebridische eilanden.

Affacus, stadje in Tunis, 8 mijlen ten Z. O. van het stadje Afrika.

Affalterbach, Wurt. dorp, landv. Enz, opper ambt Marbach, 800 inw.

Affar, Arab. stad, dist. Tulla, landschap Yemen.

Affarli, stad in Eur. Turkije, prov. Romanië, aan de Marizza, 15 mijlen Z. W. van Philipopoli.

Affeking, Beij. dorp, Regenkreits, regtsg. Kehlheim, met 50 huizen.

Affeln, Pruis dorp, regdst. Arnsberg, kreits Iserlohn.

Affeltrach, Wurt. dorp, landv. Neckar, met 667 inw.

Affeltrangen, Zwits. Evang. dorp, Kanton, Thurgau.

Affenberg, zie Hercules zuilen.

Affenthal, Bad. dorp, Murgkreits, regtsg. Steinbach, 233 inw., heeft wijnbouw.

Afferde, Han. dorp, vorst. Calenberg, ambt Springe.

Afferde, Neder dorp, in 't N. van Limburg bij de Maas, op de grenzen van N. Braband.

Afferden, Nederl. dorp, Gelderland, kwart. Nymegen, met 600 inw.

Afferia, zie Aferia.

Afferis, Zwits. dorp, in Graauwbunderland, regtsg. Stalla.

Affienz, Oostenr. dorp, in Stiermarken.

Affieux, Fr. dorp, dep. Corrèze.

Affing, Beij. dorp, Opper Donaukreits, 70 huizen.

Afflek's, kanaal in de groote stille Zuidzee, bij den Archipel *Prins van Wallis*, aldus genoemd door van Couver, ter eere van den admiraal Affleck. 56. 7. N. B. 243. 58. L.

Affleville, Fr. dorp, dep. Moezel.

Afflentz, stadje in Stiermarken, niet ver van Bruck.

Afflighem, Benedictijner abdij in 't hert. Braband, waar van de ambt de eerste prelaat in het hertogdom was. Dezelve is gesticht in 1083, en opgeheven in 1796.

Affnoo, eene caravansera tusschen Fezzan en Tombuctoo, 40 mijlen ten N. O. van deze laatste.

Afflentschen, zie Ablentschen.

Affou, Afr. stad, landschap Yaffon, in Midden Afrika.

Affoux, Fr. dorp, dep. Rhône.

Affracourt, Fr. dorp, dep. Meurte.

Affranc, dorp in Savoije, niet ver van den Mont Blanc.

Affringues, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

Affrique, Fr. dorp, dep. Aveiron.

Afghanen, Aghuanen (bergbewoners) of Patanen, inw. van het rijk Cabulistan, in O. Perzië, die oorspronkelijk in de gebergten Ghore, tusschen Perzië, Hindostan en Bactriën woonden, en tot den Medischen volksstam behoorden. Onder eenen hunner stamvorsten, Miriweis genaamd, maakten zij zich, in den aanvang der 18 eeuw, meester van geheel O. Perzië, van een gedeelte van Hindostan, en van Bucharije, zoo dat het rijk Cabulistan, tot hetwelk deze landen grootendeels behooren, ook wel naar dit volk *Afghanistan* genoemd wordt. — Men wil, dat de taal der Afghanen veel overeenkomst met de Chaldeeuwsche hebbe. Zij zijn in tallooze stammen (Oolosz) en horden (Khails) verdeeld, die elk hun opperhoofd hebben. De westelijke Afghanen zijn in kleeding, taal, en karakter van de oostelijke onderscheiden, zijn verdraagzame Mahomedanen, gelooven aan vele geesten, oefenen de gastvrijheid onbepaald uit, doch beweren dat het plunderen een regt is, dat hun, bij uitsluiting, toekomt. Het zijn meestal Nomaden, zij wonen in tenten, en trekken somtijds de naburige landen in, om daar eenigen tijd te verblijven. In voorgere

gere jaren hebben zij een groot deel van het Indus- en Gangesland bevolkt, waar zij met groot geweld indrongen. Hunne hoofdstammen zijn Thuran, Bankish, Perrians, Beloges, Rohillas. Zie verder Kabulistan.

AFHOLTERN, 1 Zwits. dorp, kanton Zurich, lands. Knonau, dist. Regenstorf. 2 Zwits. dorp in Bern, voogdij Arberg. 3 Dorp in Bern opperambt Trachselwald.

AFILAR, zandbank bij Rio de la Plata, in Z. Amerika. 34. 48. 15. Z. B. en 322. 12. 18. L.

AFINEI, Russ. zeehaven in het gouv. Tauriën, kreits Feodosia, aan de Zwarte zee, met 600 inw.

AFLANA, Deensche factorij, op de Goudkust van Guinea.

AFLENZ, Oostenr. dorp, Stiermarksche kreits, met eene marmeren brug.

AFOLDERN, dorp in het vorst. Waldeck, met goudwasscherijen in de Eder.

AFON, zie Maw.

AFRA, zie Augsburg.

AFRAGOLA, Nap. stad, in de prov. Terra di Lavoro; 12,647 inw. en hoedenfabrijken.

AFRIKA, in het Arabisch *Magreb*, of westersch land (uitgenomen Egypte, dat zij Mesr. noemen) genaamd, is een van de 5 groote werelddeelen, grenzende ten N. aan de Middell. zee, ten O. aan de Roode zee en den Indischen oceaan, welke aan deszelfs Z. punt eindigt; ten Z. aan den Indischen en Atlantischen oceaan, welke laatste het ook ten Westen bespoelt. Het ligt tusschen 0 en 70 graden L. en 37. N. B. en 34. Z. B. Deszelfs uitgestrektheid van het O. naar het W. is dus 1050 geogr. mijlen; en van het N. naar het Z., van kaap Serret tot kaap Aguillas, 1065. De vlakke inhoud wordt op 531,638 of op 521,856, of ook wel op 630,000 vierk. mijlen gerekend, waarvan ons naauwelijks een vijfde bekend is. De gedaante is die van een schiereiland, aan alle zijden door water omgeven, en alleen aan Azië gehecht door de landengte van Suez.

Hoe weinig wij ook bekend zijn met de natuurlijke gesteldheid van dit groote werelddeel, over het algemeen genomen, zoo vertoonen er zich toch vele kenschetsende trekken aan ons oog, die het van andere onderscheiden. Weinig groote inhammen of zeeboezems; geene binnenlandsche zeeën, die met groote omringende oceanen gemeenschap hebben; onmeetbare brandende zandwoestijnen: minder groote rivieren, naar evenredigheid, dan in de overige werelddeelen, en, een menschenras geheel eenig in zijne soort!

Omtrent in het midden is Afrika doorsneden van eene groote bergketen, waar van het westelijk gedeelte bekend is onder den naam van Sierra Leona of het Leeuwengebergte, en het midden onder dien van Maangebergte, en Abyssinische Alpen, die oostelijk aan het voorgebergte Guardafui eindigen. Van deze loopt noordwaarts aan den Arabischen zeeboezem, eene groote bergketen, die door de landengte van Suez met de Aziatische bergen in verbindtenis staat. Ten noorden van het hoofdgebergte is de keten Atlas, die bijna het geheele bovendeel van Afrika beslaat, en in het Z. O. het gebergte Lupata, waarvan zich een tak tot aan de kaap de Goede Hoop uitstrekt.

Op de plaatsen, die voorzien zijn van water, bewerkt de zonnehitte een' snellen groei; daar waar hetzelve ontbreekt, ziet men zandwoestijnen. De grootste dezer dorre en woeste streken vindt men aan de beide zijden van den noorder keerkring, en is bekend onder den naam van *Sahra*, de uitgestrektste woestijn der bekende wereld.

De voornaamste rivieren van dit werelddeel zijn: de Nijl in het N. O.; — de Senegal en Gambia in het W.; de Zaire in het Z. W.; de Zambeze of Cuama, in het Z.; de Niger of Joliba, die van het W. naar het O. vloeit, en de Oranje rivier, die in den Atlantischen oceaan uitloopt. De voornaamste meren zijn, die van Morawi, van Dembea, Wangara en Aquilunda.

Het grootste gedeelte van Afrika heeft een zeer heet klimaat, voornamelijk de binnenlanden. Het is niet alleen de ligging in de verzengde luchtstreek, welke de hitte hier zoo groot maakt, ook andere omstandigheden werken hiertoe mede, zoo als de grondsgesteldheid, en op de kusten de landwinden, die de brandende vlakten doorloopende, eene onverdragelijke hette met zich voeren. Volgens ADAMSON is de gloed der zon zoo verbazend sterk, dat men eijeren in het zand kan koken. In Guinea staat de thermometer van Fahrenheit, in de maanden Junij en Julij, gewoonlijk op 96 graden, en niet zelden stijgt zij tot boven de honderd. GOLDBERG vond haar eens, op Sierra Leona, in de schaduw, op 108 graden. Alleen op de kusten, vooral door den zeewind, en aan den voet der bergen, is de warmte gematigd. Hinderlijke en nadeelige winden zijn de *Samum*, die brandend heet, en met zwaveldampen vermengd is, en de menschen oogen-

oogenblikkelijk dood, en hunne ligchamen dadelijk tot de verrotting doet overgaan. Daar hij niet kort langs den grond waait, kan men zich, wanneer hij komt, redden, door met het aangezigt ter aarde te vallen. Hij duurt gewoonlijk maar eenige minuten. — Op de kust van Guinea kent men den Harmattan. Deze scherpe verdroogende wind, begint na den regentijd, blaast uit het N. O., vervult de lucht, om zoo te spreken, met vuur, is met eenen droogen nevel vergezeld, en duurt van 4 tot 14 dagen. Hij droogt de kleine meren uit, doet alle houtwerk van een splijten, doch is niet ongezond: want hoewel hij de lippen doet splijten en eenen droogen hoest veroorzaakt, zoo doet hij echter de koortsen en aanstekende ziekten ophouden. Een derde wind, de Tornados genaamd, is verschrikkelijk! Hij komt uit het Z. O. op, veroorzaakt eene drukkende zoelheid, en barst weldra in eenen woedenden storm los, die alles omverwerpt, en de schepen van hunne ankers slaat, terwijl een verschrikkelijke donder, bliksem en plasregen hem vergezelt: hij duurt gewoonlijk een paar uren. — De hitte wordt echter tusschen de keerkringen aanmerkelijk gematigd door den regentijd, die 6 maanden duurt, en wel in den zomer, wanneer de zon lijnregt boven het hoofd staat, dat is, van November tot April. Over het algemeen hebben de landen der heete luchtstreek maar twee saizoenen, het drooge en het natte; wintertooneelen zijn daar geheel onbekend; alleen in het noordelijk deel van dit werelddeel, op den Atlas, ziet men somtijds een weinig sneeuw en ijs.

De voornaamste producten van Afrika zijn: goud, zilver, ijzer, koper, boomwol, ivoor, gom, granen, olie, zout, salpeter, maïs, dadelen, maniok, vlas, hennip, zuidelijke vruchten, peper, indigo, geneeskundige kruiden, senebladen, cassia, reukwerk, vooral wierook, verschillende houtsoorten, en uit het dierenrijk, elefanten, leeuwen, tijgers, panters, antilopen, apen, rivierpaarden, krokodillen, struisvogelen, papegaaijen, slangen, enz.

Het getal der inwoners kan alleen bij gissing opgegeven worden; men schat hetzelve van 80 tot 150 millioenen. Onder dezelve zijn de Mooren en de Negers de voornaamste. De eersten vindt men in de barbarijsche staten, en naar beneden tot aan den Senegal en den Niger, welke riv. men als de grenzen voor dit volk zou kunnen stellen. Hun karakter wordt als zeer ongunstig opgegeven: geslagen vijanden der Christenen, wreed, somber, barbaarsch, bijgeloovig en ruw. Zij zijn taankleurig, zonder iets zwarts te hebben. De Negers verschillen van de Mooren, zoowel door hunne zwarte kleur, als door hun beminnelijker karakter, zeden en gewoonten. Men kan hen gevoegelijkst in twee groote afdeelingen scheiden, de Foulahs en Mandingo's. De eersten zijn meestal mahomedaansch, en hebben geen' platten neus, noch dikke lippen, noch gekroest haar, hetwelk juist de kenteekenen der Mandingo's zijn. Men vindt hen in vele verschillende oorden, en vooral in Teembo, achter Sierra Leona, in Bondou, tusschen den Senegal en de Gambia, en in Foota Torra. De Mandingo's vindt men aan de kusten van Guinea, en in al de binnenlanden. Verder heeft men in het noorden de Berbern, Turken, Mammelukken en Copten, en in het zuiden de Kaffers en Hottentotten. De talen worden op 150 soorten gerekend; de wetenschappen en kunsten zijn in het noorden onbeduidend, en in het midden en zuiden geheel onbekend. De meeste volken generen zich met den akkerbouw; aan de kusten, en in de barbarijsche staten, wordt ook zijde, boomwol, teer, en lijnwaad verwerkt. De buitenlandsche handel is in handen der Europeanen; de binnenlandsche wordt door karavanen gedreven.

De regeringsvorm der meeste staten is despotick; in sommige rijken zelfs ongehoord barbaarsch, zoo als vele reizigers ons berigten.

Men verdeelt Afrika gewoonlijk in: 1. *Noord Afrika*, bevattende Egypte, Barbarije, waarin Tripoli, Tunis, Algiers, Fez en Marocco. 2. *West Afrika*, bevattende: Senegambia, Guinea, met de peper- tand- goud- en slavenkust, het rijk van Benin en Congo. 3. *Oost Afrika.* De oostelijke kust is veel minder bekend dan de westelijke; tot dezelve behoort Abyssinië, de kusten van Adel, Ajan, en Zanguebar. 4. *Zuid Afrika*, met het land omtrent de kaap de Goede Hoop, het land der Hottentotten, Monomotapa, en het land tusschen de Kaap en Congo. 5 *Midden Afrika*, het grootste van allen, waarvan zeer weinig bekend is. Hier kunnen wij noemen: aan de rivier den Niger de rijken Tumbuctoo, Houssa, Cassina en Wangara, verder die van Bornou, Asben, Bergoo en Begherme. Ten zuiden van deze staten is ons geene enkele streek lands bekend. 6. Eene zesde afdeeling maken de gezamenlijke Afrikaansche eilanden uit. Die langs de westkust

zijn:

zijn: de Azorische, Madera met Porto Santo, de Kanarische, die van de Groene kaap, Ascension, en St. Helena. Op de O. kust vindt men het groote eiland Madagaskar, Bourbon en Mauritius, de Comorische, de Sechelles, enz.

AFRIKA, Afr. zeehaven in Tunis, 30 mijlen ten Z. O. van deze stad. 35. 30. N. B. 28. 50. L.

AFRIQUE, zie Affrique.

AFSCHIN, Aziat. stad in Cabulistan, prov. Gardschestan.

AFSDASORS, Zweed. stad, in Dalecarlië.

AFSNE, Nederl. D., prov. O. Vlaanderen, arr. Gent, een uur van deze stad, aan de Lys.

AFTAN, riv. van Arabië, valt in de Perz. golf 12 mijlen ten Z. O. van El Catif, bij de Bahrein eilanden.

AFST, Pruis. dorp, gr. hert. Neder-Rijn, 12 uren van Trier.

AFTERHAUSEN, Beij. dorp, Beneden Donaukreits, regtsg. Pfarrkirchen.

AFUERA, een der eil. Juan Fernandez, in den Stillen Oceaan, op de kust van Chili. 33. 47. Z. B. 296. 58. L.

AFVA, eil. in de Oostzee, tusschen Aland en de kust van Finland. 60. 29. N. B. 58. 30. L.

AFWESTAD, Awestad, Zweedsch dorp, prov. Dalecarlië, niet ver van Fahlun, met 700 inw. en veel koper- en ijzermijnen.

AFWIOWARA, Noorw. dorp en district in Lapland, in Tornea Lappmark.

AFZULGUR, stad in Hindostan, in 't N. van Rohilcund.

AG, riv. in Beijeren, die door de Monzee loopt en zich in de Atterzee ontlast.

AGACIE, kleine Fr. zeehaven, aan de Middl. zee, 2 mijlen van Frejus.

AGACSCH, Hong. D., kom. Neutra.

AGADAC, een der Vossen-eil. in den Noorder Stillen oceaan.

AGADEEP, Ind. stad in Bengalen, aan de Bhaganutty, 4 mijlen ten Z. van Plassey.

AGADER, of *Santa Cruz*, de Zuidelijkste haven in Marocco, prov. Sus, voormaals eene groote koopstad, nu vervallen, met 300 inw.

AGADES, Afr. landschap in Asben, in Nigritië. De stad Agades is met muren omringd, drijft handel, door middel der karavanen, in boomwol, zout, manna, senebladeren, enz. 20. 20. N. B.

AGADIESCH, Hong. dorp, kom. Ujpalenk.

AGAGA, of *Aga*, lands. en stad in O. Afr., in Monomotapa, in 't N. van het meer Zaire, met heidensche inw.

AGAIEDAN, Vulkaan op 't eil. Oomnak.

AGAJACHTALIK, Rus. eil. op de N. W. kust van Amer., levert pelterijen op, en had in 1804 omtrent 400 inw.

AGAJIK, Perz. dorp, prov. Azerbijan, digt bij de Turksche grenzen; 12 mijlen van daar vindt men den oorsprong van den Euphraat.

AGAKEMAL, Perz. stad, prov. Irak.

AGALEGA, eil. bij Madagaskar, niet ver van Ile de France. 10. 25. Z. B. 54. 55 ten O. van Parijs.

AGALICPOUR, riv. in Syrië, valt in de Middell. zee, 4 mijlen ten Z. Z. W. van Scanderoon.

AGALTECA, riv. in Z. Amer., prov. Guatimala.

AGAMA, zeehaven op de N. kust van 't eil. Cyprus, 8 mijlen ten N. van Baffa.

AGAME, Afr. lands. in Tigre, een deel van Abyssinië, met de hoofds. Dschenata.

AGAMENTICUS, riv. in de N. Amer., Rep. gr. York, dist. Maine.

AGAMUNTIO, meer in de N. Amer. Rep., prov. Maine.

AGANA, stadje op 't eil. Guam, een der Ladronen, op de W. kust, gebouwd door de Spanjaarden. Zij is versterkt, de huizen zijn van hout, doch de publieke gebouwen van steen. 13. 26. N. B.

AGANIS, eilandje en stadje ten O. van Ceylon. 6. 45. N. B. 105. 40. L.

AGANLY, bijriv. der Kuban, in Azië.

AGANTIR, bijriv. der Kuban in Azië, in het Russ. gouv. Kaukazië.

AGANUSI, eilandjes in den Griekschen Archipel, bij Natolië. 39. 2. N. B. en 41. 8. L.

AGAOMA, zie Agame.

AGAPHONOVA, Aziat. riv. in Siberië, valt in de Yszee, op 71. 55. N. B. en 172. 53. L.

AGAPIA, stad in Eur. Turkije, prov. Moldavië.

AGARA, stad in Aziat. Turkije, pachalik Sivas.

AGARAK, riv. in het Rus. gouv. Tobolsk.

AGARD, vier Hong. dorpen in de kom. Semplin, Stuhlweissenburg, Neograd en Tolu.

AGAREE, Caravansera in de woestijn Sahra, tusschen Gadanus en Cassina.

AGAREV of *Agarö*, Hong. kom Schumeg.

AGARO, Lomb. Ven. stadje in Friaul, aan de Cordevoi.

AGARÖ, Hong. D., kom. Schümeg.

AGARON, stad in Hindostan, in Carnate.

AGARUM, Ind. stad in Hindostan, prov. Mysore.
AGASSAC, Fr. dorp, dep. Opper-Garonne.
AGASSAS, Fr. D., dep. Lot en Garonne.
AGASSENS, (la Grange d') Fr. dorp, dep. Aude.
AGASTOBOLI, of *Agatoboli*, zie Athaboli.
AGATA, (St.) stad en hert. in Napels, prov. Calabria Oltra, op eene hoogte der Apennijnen op de grenzen van Capitanata. 2. Stadje in Piemont, district Vercelli. — 3. Berg op 't eil. Minorca, eene mijl van de N. kust.
AGATA-DE-GOTI, (St.) Nap. stadje en bisdom, prov. Principato Oltra.
AGATHA, (St.) 2 Ital. steedjes in den Kerk. Staat, een in Urbino, en een in Bologna.
AGATHENBURG, Han. kasteel, hert. Bremen, ambt Stade, met 35 huizen en 273 inw.
AGATHON, stadje op de N. kust van Cyprus. 2. Afr. stad in Benin aan den Formosa.
AGATHONISI, eil. in den Griekschen Archipel, bij Samos. 37. 25. N. B. 43. 5. L.
AGATON (île d') Fr. dorp, dep. Noordkusten.
AGATTOO, een der Aleutische eil., 5 mijlen lang, met eenen hoogen berg. 52. 30. N. B. 192. 40. L.
AGATIU, zie Agattoo.
AGAUS, AGAWI, zie Agows.
AGAWAN, bijriv. van den Connecticut, in de N. Amer. republiek.
AGAY (Redoute d'), Fr. D., dep. Var.
AGAYAS, stadje op de W. kust van 't eil. Luçon. 16. 42. N. B. 138. 25. L.
AGDAAN, kaap op de O. kust van Samar, een der Philippijnsche eil. 11. 38. N. B. en 143. 25. L.
AGDE, Fr. stad, dep. Hérault, arr. Beziers, aan de riv. Hérault, die een uur van hier, in de Middell. zee valt. De stad heeft 1065 huizen, 6,744 inw. waaronder veel zeelieden, grooten handel in wijn, olie, zijde, enz. en aanmerkelijke fabr. 43. 19. N.B. en 21. 8. 1. L.
AGDENÄS, half eil. in den Drontheimschen zeeboezem, in Noorwegen.
AGDERUINE, vlek in het N. van het eil. Minorca, ten N. W. der haven Fornel.
AGDESIDEN, distr. in het Noorw. stift Christiania.
AGEA, Fr. dorp, dep. Jura.
AGEA, Perz. stad, prov. Irak, 30 mijlen ten O. van Ispahan.
AGEDA, Port. dorp, aan de eveneens genoemde rivier, in Beira.
AGEDABNA, Afr. haven in Tripoli, prov. Barca.
AGEL, Fr. dorp, dep. Hérault.
AGELO, Nederl. dorp in Overijssel, kwartier Twenthe.
AGELUN, Syrisch landschap ten W. van den Jordaan en de Doode zee. 2. Vlek aan den Jordaan en het meer Tiberias, 9 mijlen ten W. van Jeruzalem; de pacha heeft er zijn verblijf.
AGEMERE, of *Ajimere*, zie Adgemy.
AGEN, Fr. dorp, dep. Aveiron.
AGEN, hoofdstad van 't Fr. dep. Lot en Garonne, voormalige hoofdpl. van Agenois in Guienne, in eene heerlijke landstreek, aan de Garonne, met 900 huizen, 10,600 inw., en fabr. voor lijnwaad, zeildoek, zijden stoffen, kamelotten, behangselpapier, handschoenen, enz. goeden brandewijn, handel in granen, zetel eens bisschops, der maatschappij voor den landbouw, van kunsten en wetenschappen, van een geregtshof. Het arr. Agen bevat 19 vierkante mijlen, en 79,312 inw. Geboorteplaats van J. J. Scaliger en Lacepède.
AGENAGATENINGA, Z. Amer. riv. in 't Amazonen land, valt in de Madera.
AGENCOURT, Fr. D., dep. Côte d'or.
AGENDORF, groot Hong. dorp, kom. Oedenburg.
AGENOIS, landschap in de Fr. prov. Guienne, met de hoofdst. Agen, behoort nu tot het dep. Lot en Garonne.
AGENVILLE, Fr. dorp, dep. Somme.
AGENVILLERS, Fr. D., dep. Somme.
AGER, Spaansch stadje en kasteel aan de Segre, in Catalonië. 2. Riv. in Oostenrijk, land boven de Ens, Hausruckviertel, komt uit de Atterzee en valt in de Traun.
AGERBACH, zie Aa.
AGERCITE, Ind. stad in Hindostan, aan eene baai, op de kust van Travançore.
AGERENTHAL, zie Gerenthal.
AGERLAND, zandige landëngte, die de golf van Lym, in N. Jutland, van de Noordzee scheidt.
AGEROLA, Nap. stadje, prov. Principato Citra, met een bisdom en 2,200 inw.
AGERT, Fr. dorp, dep. Arriège.
AGESHURDYK, berg in Aziat. Rusl., aan de W. zijde van den Orenburgschen tak der Uralische bergen.
AGEUX (bois d') Fr. dorp, dep. Oise.
AGEVILLE, Fr. D., dep. Opper-Marne.
AGEY, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.
AGGA, of *Agona*, Eng. fort, op de Goudkust in Guinea.
AGGER, riv. in de Pruis. prov. Berg en Cleef, valt bij Siegbur in de Sieg.

Sieg. 2. Voogdij in 't Noordw., stift Christiania.

AGGERHOE, zie Aggeroe.

AGGERHUUS, of *Christiania*, eertijds Hammersstift en Opslo genaamd, het grootste en belangrijkste stiftsambt in Noorwegen, is ten N. bepaald door Drontheim, ten O. door Zweden, ten Z. door de Noordzee, en ten W. door Bergen en Christiaansand. Het bevat 1,798 vierk. mijlen, en 378,646 inw., 6 onder-ambten, 2 graafs., 16 voogdijen, 10 koopsteden, eene bergstad, 20 vlekken, 16 proostdijen, 124 kerspelen, 302 kerken en kapellen. Men heeft er de bergen Dorefields, Langefields, en het Zweedsch grensgebergte Sevo. De belangrijkste riv. is de Drammen. Het klimaat is er tamelijk zacht. Produkten zijn: timmerhout, vooral voor schepen, ijzer, zilver, koper, aluin en zeilsteen. Men vindt er 1 zout- 1 aluinen 1 kobaltwerk, met 5 glasblazerijen.

AGGEROE, kleine vesting, op een eil. van dien naam, in 't stift Christiania; zij verdedigt Friedrichsstad.

AGGERROES, of *Aggersoe*, Deensch eil. in de groote Belt. 55. 12. N. B. en 28. 51. L.

AGGEROUD, Egypt. stad, 3 mijlen van Suez.

AGGERS, district in Aggerhuus.

AGGERSUND, eil. in 't Kattegat, tot het Noorw. stift Aggerhuus behoorende.

AGGI, riv. in Perzië, valt in den Aras, 3 mijlen ten Z. van Nacsivan.

AGGISU, stad in Aziat. Turkije, pachalik Mossul.

AGGSBACH, Oostenrijksch dorp, land onder de Ens, aan den Donau.

AGGTELEK, Hong. dorp, kom. Tolna, met merkwaardige holen.

AGHABE, Iersch dorp, gr. Antrim.

AGHABOE, Iersch dorp, gr. der Koningin.

AGHADOE, Iersch dorp, gr. Kerry.

AGHAL-GORI, Aziat. stad in Georgië, Russ. gouv. Teflis, prov. Kartel, met fabr. en ijzermijnen in den omtrek. Zij is de zetel van eenen griekschen aartsbisschop.

AGHEH, Aziat. stad in Absa of Abchasi, aan de Zwarte zee, 3 mijlen ten Z. van Anacopia.

AGHELZIGHE, zie Akalzike.

AGHENISH, Iersch eil. in de Shanon, 5 mijlen van Limerick.

AGHER, zie Augher.

AGHISI, zie Agveh.

AGHI DAGH, berg in Aziat. Turkije, prov. Natolië. 2. Een andere berg in Armenië, 12 mijlen ten N. W. van Erzerum.

AGHNISH, kaap op de W. kust van Ierland, gr. Galway. 53. 8. N. B.

AGHO, Hong. dorp, kom. Barsch.

AGHOR, riv. in Perzië, prov. Mekran, valt in den Ind. oceaan bij kaap Arubah.

AGHOSORÄ, Aziat. stad in Turksch Georgië.

AGHRIM, Iersch dorp, gr. Galway, aan de Ovoca. 2. Een in 't gr. Wicklow.

AGHRIS, kaap in Ierland, op de N. kust van 't gr. Sligo. 54. 17. N. B.

AGHTAMAR, Aziat. eil. in het meer Van, turksch pachalik Van, met eenen Armenischen patriarch.

AGHUANEN, zie Afghanen.

AGIA, N. Amer. riv., ten N. van Pensacola, valt in de baai van Santa-Maria-Galves.

AGIA LAURA, stad in Eur. Turkije, prov. Macedonië, 6 mijlen van Salonica. 40. 5. B. en 42. 8. L.

AGIANOROS, zie Athos.

AGILOTS, Indiaansche volksstam in Z. Amer., onderkon. Rio de la Plata, aan den Rio grande del Vermejo. 25. Z. B.

AGIMONT, Fr. dorp, dep. Sambre en Maas.

AGINCOURT, Fr. dorp, dep. Meurte.

AGIOI-SARANTA, stad op 't eil. Candia.

AGIOI-SARENTO, stad in Eur. Turkije, in Albanië, tegenover Corfu. 33. 50. N. B. en 67. 45. L.

AGIO-STRATI, eil. in den Griekschen Archipel.

AGIOLOI BASSARDSECK, stad in Eur. Turkije, prov. Romanië.

AGIOT, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

AGIOMAMA, zie Ajomama.

AGIQUA, N. Amer. riv. in N. Carolina, valt in de Cherokees.

AGIRON, of *Agiru*, distr. op 't eil. Corfu, met 20 dorpen en omtrent 8,000 inw.

AGISYMBA, Afr. stad in Congo, aan de Lelunda.

AGITAKI, of *Commendo*, factorij op de Slavenkust, in Guinea.

AGIURO, kaap op de kust van Zanguebar, in Afrika.

AGLA, Afr. stad in Fez, prov. Hasbat, aan de Gijarga. In den omtrek is overvloed van vee, honig en was.

AGLAN, Fr. dorp, dep. Nièvre.

AGLANS, Fr. dorp, dep. Lot.

AGLAR, zie Aquileja.

AGLASOUN, Aziat. dorp in Natolië.

AGLASTERHAUSEN, Bad. dorp, Neckarkreits, 670 inw.

AGLIATE, Lomb. Ven. stad, hert. Mi-

Milaan, aan de Lambro.

Aglibashi-Dagh, bergtak in Aziat. Turkije, prov. Natolië.

Agliё of *Aglia*, Sard. stad in Piemont, prop. Ivrea, aan den Malosna, 5,200 inw. en een prachtig lustslot, met eene aanzienlijke bibliotheek.

Aglish, Iersch dorp, gr. Waterford.

Agmet, of *Agmat*, Afr. prov. en stad in Marocco, 6 mijlen van deze stad.

Agmondesham, Eng. dorp, gr. Buckingham, 10 mijlen van Londen.

Agnadello of *Aquadello*, Lomb. Ven. dorp, in 't hert. Milaan, district Ghiera d' Adda, aan een kanaal tusschen de Adda en de Serio.

Agnam, Afr. plaatsje in Senegambia, verblijf des opperpriesters Kamba, onder denwelken de hoofden der Fuliërs staan.

Agnan, (St.) Fr. stadje, dep. Cher, 250 inw.

Agnana, Spaan. vlek, prov. Alava, met zoutgroeven.

Agnano, klein meer, digt bij de stad Napels, aan welks oever de bekende *Hondsgrot* is, alwaar tot 10 duimen hoog zwaveldampen opstijgen, die eenen fakkel uitblusschen en een levend dier doen sterven.

Agnat, Fr. dorp, dep. Opper Loire.

Agneaux, drie Fr. dorpen, in de dep. Manche, Seine en Marne, en Seine en Oise.

Agnereins, Fr. dorp, dep. Ain.

Agnerville, Fr. dorp, dep. Calvados.

Agnes, (St.) een der Scilly of Sorlingen eil. aan de Z. W. kust van Engeland, met 200 inw. 49. 53. 30. N. B. 11. 19. L.

Agnes, Fr. dorp, dep. Opper Garonne.

Agnestin, Hong. stadje in Zevenbergen, aan de Hospach.

Agnetendorf, Silez. dorp, Hirschberger kreits, met 500 inw.

Agnetien, Hong. dorp in Zevenbergen, dist. Groszstuhl, aan den Hartbach.

Agnetiers, Fr. dorp, dep. Neder Alpen.

Agnetz, Fr. dorp, dep. Oise.

Agnez-le Duisant, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

Agnicourt, Fr. dorp, dep. Aisne.

Agnielle, Fr. dorp, dep. Opper Alpen.

Agnières, Fr. dorp, dep. Somme.

Agnières-en-Devoluy, Fr. dorp, dep. Opper Alpen.

Agnières-les-Aubigny, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

Agnin, Fr. dorp, dep. Isère.

Agno of *Anio*, riv. in Napels, die op de grenzen van Principato Oltra ontspringt, Terra di Lavoro doorloopt, en zich in de golf van Gaëta ontlast. 2. Zwits. dorp, kanton Tessin, district Agno.

Agnon, Fr. D., dep. Puy-de-Dome.

Agnona, dorp in Piemont, 1,000 inw.

Agnone, Nap. stad in Abruzzo Citra.

Agnos, Fr. D., dep. Neder-Pyreneën.

Agnou, vervallen Sicil. stadje, tusschen Leontini en Catania.

Agny, twee Fr. dorpen in de dep. Rhône en Pas-de-Calais.

Agoa de Pao, stadje op de Z. kust van St. Michiel, een der Azorische eil.

Agoabaai, zie Lagoabaai.

Agoala, Afr. stad in Geba, op de W. kust, 30 mijlen ten Z. van Gambia.

Agoas de Moura, Port. stad, prov. Estremadura.

Agoas Ouentas, Port. stad in Estremadura.

Agobel, Afr. stadje in Algiers, bij Asar.

Agof, Forteres in Abyssinië, prov. Angot.

Agoga, Afr. stad in Whydah.

Agogliastro, eilandje bij Sardinië, in de Middell. zee, niet ver van kaap Barbarossa.

Agogna, Sard. dorp in Piemont, aan de Gogna, die omtrent het meer Maggiore ontspringt, en in den Po valt.

Agomiso, eiland in de Hudsons baai, op de W. kust, ten N. N. O. van het fort Albany.

Agon, Zweed. eil., prov. Helsingland. 2. Twee Fr. dorpen in het dep. van 't Kanaal.

Agonat, Fr. dorp, dep. Dordogne.

Agonges, Fr. dorp, dep. Allier.

Agoniche, N. Amer. riv. in Nieuw Schotland, valt in de Golf van Fundy.

Agonna of *Agoona*, Negerstaat op de Goudkust van Guinea, 20 mijlen lang en 30 breed, met omtrent 10,000 inw. vruchtbaar in suiker en boomwol; men vindt er ook stofgoud. De hoofdstad is Winnebah. 5 — 5. 30. N. B.

Agonnay, Fr. dorp, dep. Beneden Charente.

Agonnés, Fr. dorp, dep. Hérault.

Agora, Afr. stad in Abyssinië, op de grenzen van de prov. Avergale.

Agordo of *Agora*, Lomb. Ven. stadje in de Ven. legatie Belluno, aan de Cordevola. In den omtrek vindt men aanmerkelijke koper-, lood-, zwavel- en vitrioolmijnen.

Agos, drie Fr. dorpen, twee in het dep.

dep. Opper Pyreneën, en een in dat der Landes.

Agosta, Sicil. stad en zeehaven, op een schiereil. in de vallei Noto, op de Z. O. kust van het eil., met 1,836 huizen, 15,000 inw. en zeehandel, vooral in zout. In 1693 werd de stad grootendeels verwoest door eene aardbeving. 33. 37. 17. N. B.

Agosta of *Augusta*, eil. in de golf van Venetië, bij Ragusa in Dalmatië.

Agostijan, zie Augustijn.

Agot, Fr. dorp, dep. Ille en Vilaine.

Agot, eiland in 't Kanaal.

Agou, Zweed. eil. en haven. prov. Velsingland. 61. 32. N. B. en 34. 53. L. 2. Afr. stad van Whydah op de Slavenkust.

Agousa, haven op het eiland Paros, in den Griekschen Archipel. 37. 7. N. B. en 42. 56. L.

Agout, riv. in het Fr. dep. Garonne, valt in den Tarn.

Agows, *Agawi*, merkwaardig volk in Abyssinië, omtrent de bronnen van den Nijl, in vruchtbare oorden. Zij zijn vrij talrijk, dapper, doch niet lang van gestalte, dragen in den zomer een lang hemd om het lijf gegord, en in den winter of regentijd, dierenvellen. Men wil dat de vrouwen onder hen reeds met haar negende jaar huwen, en met haar dertigste ophouden kinderen voort te brengen. Hunne hoofdbezigheid is de handel, vooral in rundvee, honig, was, huiden, granen en boter, op Gondar, en met de zwarte Shangallas in elefantstanden, katoen, hoornen van den rhinoceros, en goud. Hun godsdienst is een mengsel van den heidenschen en christelijken; zij vereeren eenen in den Nijl wonenden geest, dien zij het *Oog der wereld* noemen, en aan welken zij jaarlijks eene koe offeren; ook zijn de slangen bij hen geheiligd. Zij brengen in oorlogstijd 4,000 krijgslieden op de been.

Agoyarna, eiland in de golf van Bothnie. 61. 33. N. B. en 35. 30. L.

Agra, groote prov. in Hindostan, ten N. bepaald door Dehli, ten Z. door Malwaff, ten O. door Oude en Allahabad, en ten W. door Ajmeer. Zij wordt bewaterd door de riv. Ganges, Sumna en Chumbul. Het wordt door eigene vorsten bestuurd, doch staat onder Engelsche heerschapij. Voorheen vond men er beroemde fabr. voor zijden stoffen. Het levert op graan, maar geene rijst, suiker, indigo, enz. Er zijn kopermijnen, die echter niet bewerkt worden; men vindt er ook marmergroeven.

Agra of *Akbarabad*, aan de Jumna, beroemde hoofdstad van de genoemde provincie, in vorige tijden de zetel van den grooten Mogol, die in 1647 naar Dehli verlegd werd. Hoe wel in verschillende oorlogen verwoest, zijn er nog vele gedenkteekenen harer vorige grootheid. De meeste huizen zijn van steen, doch de straten zijn meestal zeer naauw. Men vindt er nog 15 marktplaatsen, vele schoone Moskeen, rijke winkels, 800 openbare baden, 80 karavansera's, verscheidene praalgraven, waaronder dat van den Mogol Akbar, tweeden stichter der stad, en dat hetwelk shah Jehan liet oprigten van wit marmer met edelsteenen versierd, welks bouwing 8 milloenen van ons geld kostte. Deze stad heeft indigo en boomwol fabr., en eenen gewigtigen transitohandel uit N. Indië en Perzië op het Z. schiereiland. De Engelschen maakten zich meester dezer stad in 1803, onder Lord Lake, en bezitten dezelve nog. 22. 58. N. B. en 97. 35. 45. L.

Agragan, riv. in het Russ. gouv. Kaukazië, bij de Perz. grenzen; het is de N. arm der Koisu.

Agragansk, forteres in Aziat. Rusl. gouv. Kaukazië, op eene landtong in de Kaspische zee.

Agram, vesting en hoofdstad van het koningrijk Croatië, hoofdpl. van het Zagraber gespanschap, tegen eenen berg, ½ mijl van de bevaarbare Save, waarover eene houten brug ligt. Zij bestaat uit 3 deelen, als: de koninklijke vrijstad, op eene hoogte gelegen; de bisschops stad, in eene laagte, door de Blutbach van de vorige gescheiden, en aldus genoemd, om dat er de bisschop zijn paleis heeft, en 3 de voorstad Harmitz. De stad heeft 5 poorten, 5 kerken, waaronder eene hoofdkerk, die met muren omgeven is, eene akademie, eene hoofdschool, archigymnasium, een convict of algemeene eetzaal der studenten, een kommitaatshuis, en vele schoone gebouwen. Zij is de zetel des Bans of onderkonings van Croatië, der hooge landscollegiën, van het militair generaal kommando, en drijft eenen aanmerkelijken handel in zout, tabak, wijn en granen naar Fiume, en de kusten van Dalmatië. Men telt hier 1200 huizen, 8,500 inw., waaronder vele Grieken en kooplieden. 45. 49. 2. B. en 33. 44. 26. L.

Agramont, Spaan. stadje in Catalonië, aan de Sio, met 3,000 inw.

Agratulca of *Aguatulca*, N. Amer. zeehaven in Mexico, aan de golf van Te-

Tecoautepec. 16. N. B. en 99. 15. ten W. van Parijs.

AGRATUMATI, Z. Amer. riv. prov. Dariën.

AGREAUX, (les) Fr. D., dep. Landes.

AGREDA, Spaan. stad in Oud Kastilië, prov. Soria, aan den berg Cayo, met 3,000 inw., levert goede wol op. 2. Z. Amer. stadje in Nieuw Granada, prov. Popayan.

AGREH, Aziat. dorp, in Natolië, 7 mijlen van Nicomedië.

AGRES, Fr. dorp, dep. Aveiron.

AGREVE, (St.) Fr. vlek, dep. Ardèche, 2,500 inw.

AGRI, riv. in Napels, ontspringt in de Apennijnen, loopt door Basilicata, en valt in de golf van Tarente.

AGRIA, Hong. stadje, kom. Hewesch. 2. Zie Eger.

AGRICO, Afr. plaatsje op de Goudkust.

AGRIGAN, of *St. Xavier*, een der grootste Marianen-eilanden in den Stillen oceaan, met verscheidene vulkanen. 19. 40. B. en 163. 39. 45. L.

AGRIGENTI, zie Gergenti.

AGRIM, Iersch dorp, bij hetwelk Willem III, stadhouder der Nederl. en koning van Engeland, in 1692 zijn' schoonvader Jakobus II overwon.

AGRIMENTO, of *Agromento*, Nap. stad, prov. Basilicata, zetel eens bisschops.

AGRIS, Aziat. zeestad in Caramanië, tusschen den mond van den Sarus en den mond der Perzische golf.

AGRISCH, twee Hong. dorpen, kom. Arad en Bihar.

AGROCA, reede in Amer. bij Porto Bello, in den Atlantischen oceaan, ten W. van Bastimentos.

AGROMELA, riv. in Eur. Turkije, prov. Thessalië, valt in de golf van Zeitoun.

AGROPOLI, of *Agripoli*, Nap. stad, prov. Principato Citra, op eenen heuvel aan de zee, in een aangenaam oord, waar de kersen en aardbeijen reeds in Januarij rijp zijn. Er zijn 650 inw. 2. Een dorp in Principato Citra.

AGSPACH, kleine stad in Neder Oostenrijk, aan den Donau.

AGSTEIN, Oostenr. dorp, land onder de Ens, aan den Donau, met een kasteel op eene rots, en koper-, steenkolen- en vitrioolmijnen.

AGTELEK, Hong. dorp, kom. Gomor, met een beroemd stalaktitenhol.

AGTHORST, Deensch dorp, in Holstein.

AGUA, haven en fort op de kust van 't eiland Terre Neuve.

AGUA DE PAO, dorp op 't eil. St. Michiel, een der Azores, met 1200 inw.

AGUA, kaap in de Spaan. prov. Murcia.

AGUA, zeehaven op de N. kust van St. Domingo.

AGUA BLANCA, Z. Amer. dorp in Venezuela, ten O. der stad Araure.

AGUA CLARA, Z. Amer. riv. in Paraguay, valt in de Parana.

AGUA DE PEIXES, of *Poxes*, Port. stad in Alentejo.

AGUA-REVES, Port. stadje in Tra-los-Montes.

AGUA VERDE, eil. in de golf van Californië, op de W. kust van Amer., tusschen de eil. van Carmen en Montserrat.

AGUACAGUA, Z. Amer. stad in Guiana, aan de Caroni, die in de Orenoco valt. 8. 22. N. B. en 314. 57. L.

AGUACATAL, Z. Amer. stad in Nieuw Granada, prov. Antioquia, aan de Cauca.

AGUACATENANGO, Z. Amer. stad in Guatimala. 16. 18. N. B. en 285. 52. L.

AGUADA, riv. in Brazilië, prov. Rio Grande, valt bij kaap San Roque in den Atl. oceaan. 2. Stad aan eene golf van dien naam, op 't eiland Porto Rico. 18. 25. N. B. 310. 33. L. 3. Kaap in de Z. Amer. prov. Carthagena, aan den mond van de golf van Dariën. 4. Kaap op de W. kust van Florida, in de golf van Mexico. 26. 22. N. B. 295. 24. L. 5. Riv. in de Spaan. prov. Salamanca, die aan de bergen van Xalama ontspringt, en in de Duero valt.

AGUADILLA, riv. in Z. Amer., in Nieuw Granada, valt in de Chagre.

AGUADORES, riv. op 't eiland Cuba, stroomt van 't N. naar 't Z.

AGUAGE, N. Amer. stad in Nieuw Spanje, prov. Sonora, waar de mijnlasten betaald worden. 29. N. B. en 266. 25. L.

AGUALEI, Z. Amer. riv. in Guiana, valt in de Caroni.

AGUALULCO, N. Amer. stad in Nieuw Spanje, prov. Guadalaxara. 20. 44. N. B. 273. 7. L.

AGUALVA, Port. dorp in Estremadura.

AGUAN, Z. Amer. riv. in Nieuw Spanje, prov. Honduras, valt in de zee, 18 mijlen ten W. van kaap Camaron.

AGUANO, meer in Z. Amer., in Quito, prov. Mainas.

AGUARAU, riv. in Z. Amer., in Paraguay, valt in de Parana.

AGUARAY, Z. Amer. riv. in La Plata, heeft op 23. 28. Z. B. eenen prachtigen waterval van 384 voet, en valt in de Jesui.

AGUARICO, riv. in Z. Amer., in Quito, prov. Mainas, ontspringt in de Andes bij St. Michiel de Ibarra, en valt in de riv. Napo, op 1. 23. Z. B. Zij voert veel goud mede.

AGUARO, riv. in Z. Amer., Nieuw Span-

Spanje, prov. Honduras, valt ten O. van Aguan in den Atlantischen oceaan.

AGUARO (Cano de) Z. Amer. riv. in Venezuela, valt in de Guarico.

AGUAS, of des *Hamagazites*, vruchtbaar gewest in Z. Amer., grenst aan Peru, Popayan en de riv. Maranan, en is 260 mijlen lang. Onder de inw. zijn de Aguas, onafhankelijk van Spanje, de voornaamste.

AGUAS BELLAS, Port. dorp in de prov. Estremadura. 2. Rivier in Z. Amer., in Paraguay, valt in de Parana.

AGUAS CALIENTES, N. Amer. stad in Nieuw Spanje, prov. Guadalaxara, met heete bronnen. 22. 2. Z. B. 275. 12. L.

AGUATIBI, N. Amer. stad in Nieuw-Spanje.

AGUATULCO, N. Amer. riv. in Nieuw Spanje, valt bij Capolita in de Zuidzee.

AGUAYOS, Z. Amer. dorp in Quito, prov. Quixos.

AGUDELLE, Fr. dorp, dep. Beneden Charente.

AGUEDA, Spaan. riv. in Leon, valt in de Douro. 2. Port. dorp in Estremadura. 3. Kaap aan de N. kust van de straat van Magellaan.

AGUEIRA, Port. stadje in de prov. Beira.

AGUELAON, een der Lakediven, in den Ind. oceaan. 11. N. B. 91. 4. L.

AGUERA, of *Agudro*, Spaan. stadje in Arragon, prov. Huesca.

AGUESSAC, Fr. dorp, dep. Aveiron.

AGUIA, kaap in Peru. 5. 45. Z. B.

AGUIAR, 2 Port. dorpen, een in Beira en een in Alentejo.

AGUIAR (de Sousa) distr. in de Port. prov. Entre Minho en Duero.

AGUIGAN, een der Karolina eilanden in de stille Zuidzee, eene mijl van Tinian, onbewoond.

AGUIGNAN, of *St. Ange*, een der Marianen eil. in de stille Zuidzee. 13. B. 197. L.

AGUILA, kaap op een der Falkland's eil. 2. Stad in Mexico, prov. Guadalaxara. 3. Afr. stad in Fez, prov. Habat, op de Erguila.

AGUILAFUENTE, stadje en markgr. in Oud Kastilië, district Segovia.

AGUILAR, Spaan. stadje in Navarre. 2. Een ander in Cordova. 3. Aguilar del Campo, stadje in Leon aan de Secco. 4. Aguilar d'Inestrillas, ook in Leon.

AGUILAS, Spaansch zee- en handelstadje in Murcia.

AGUILCOURT, Fr. dorp, dep. Aisne.

AGUILLONES, Klippengroep voor kaap Ortegal in den Atlantischen oceaan.

AGUILOT, Indianenstam in Rio de la Plata.

AGUIN, Fr. dorp, dep. Gers.

AGUIRRA, Z. Amer. riv. in Guiana, komt uit de bergen van Itamaca, en valt in de Orinoco.

AGUIRRE, riv. in de Z. Amer. prov. Venezuela, valt in de Sarara.

AGUITEQUEDICHAGAS, Ind. volk in Z. Amer., in Rio de la Plata. 18—19. Z. B.

AGULHAS, of *Naald-kaap*, de zuidelijkste punt van Afrika, op 34. 58. 30. Z. B. Voor dezelve ligt de Agulhasbank, wier uiteinde op 37. 30. Z. B. ligt.

AGUJA, kaap van Nieuw Granada, tusschen kaap Chichibacoa en de stad Santa Marta. 2. Kaap in Z. Amer., in Peru. 5. 45. Z. B. en 63. 16. L. Eene andere kaap van Peru, in de stille Zuidzee, in de prov. Piura.

AGUL, riv. in Aziat. Rusl., valt in de Kan, eene riv. van 't gouv. Kolhywan. 53. 16. B. 113. 3. L.

AGULHA, eil. in den Ind. oceaan, ten N. van Madagascar.

AGULON, kaap op de N. W. kust van Afrika, 18 mijlen ten Z. Z. W. van de rivier Sus.

AGUMA, Afr. stad in het kon. Benin.

AGUN-ALASCHKA, zie Unalaschka.

AGUNDAT, kaap op de Z. kust van 't eil. Mindanao. 6. 3. N. B. 143. 42. L.

AGUR, dorp in Brazilië, bij de baai van dien naam.

AGURANDE, of *Aigurandes*, Fr. stad, dep. Indre, aan de Bordesoule, met 1578 inw. en veehandel. 19. 35. L. 46. 25. N. B.

AGUTS, Fr. dorp, dep. Tarn.

AGUIJAN, een der Marianen in de stille Zuidzee, zie Aguignan.

AGUZAN, Fr dorp, dep. Gars.

AGY, Fr. dorp, dep. Calvados.

AGYA, Hong. dorp, kom. Arad.

AGYAGLIK, Hong. landgoed in 't kom. Wesprem.

AGYAGOSCH, 2 Hong. dorpen, kom. Semplin en Oedenburg.

AGYIDOCZ, Hong. D., kom. Semplin.

AHA, 2 riv. in Beijeren, het eene digt bij de Chiemzee, dist. Marquartstein, en het andere in 't distr. Weilheim. 2. Hong. dorp, kom. Barsch.

AHAM, dorp en slot in Beijeren aan de Vils, Isarkreits, regtsg. Bilsbiburg, met 34 huizen.

AHANTA, Afr. negerrijk, tusschen de riv. Ancobra en Chamah, ten W. bepaald door Apollonia, en ten O. door Fantee; het is het beste landschap op de Goudkust, rijk in natuurlijke voortbrengselen, en wel bebouwd. Men vindt er vele kreken en goede havenplaatsen: de voornaamste steden zijn Axim, Dixcove,

cove, en Succondee. Er is veel goud.

AHAR, stad in Hindostan, prov. Gohud. 25. 14. N. B. en 96. 9. L.

AHAUSEN, Han. ambt en dorp, vorst. Verden.

AHASKERAGH, Ier. dorp, gr. Galway.

AHAXE, Fr. dorp, dep. Neder Pyreneën.

AHDINGAR, stad in Hindostan, aan de Goyra, 12 mijlen ten Z. Z. O. van Goorachpore.

AHDUN, Perz. stad in de prov. Segistan, 10 mijlen ten Z. Z. W. van Candahar.

AHE, Pruiss. dorp, gr. hert. Neder-Rijn, regdst. Keulen, kreits Bergheim.

AHEADO, district op de N. O. kust van het eiland Owhyhee of Owaihie.

AHEERS, Ahirs, Ahiars, een wilde volksstam in Hindostan, prov. Alwahr, in het land der Rasbuten.

AHER, Perz. stad, prov. Azerbijan, 6 mijlen van Fabris.

AHETZE, Fr. dorp, dep. Neder Pyreneën.

AHEVILLE, Fr. dorp, dep. Vosges.

AHIBAS, Spaan. dorp, prov. Navarre, district Sanguesa.

AHIDU, het W. district op Owaihie.

AH-HOUSSELT, Fr. dorp, dep. Beneden Maas.

AHHUTTE, Pruiss. dorp, gr. hert. Neder-Rijn, bij Prum.

AHIN, groot Nederl. dorp, prov. Namen, met 2500 inw.

AHIOLU, kleine zeehaven in de Turk. prov. Romanië, aan de Zwarte zee, met zoutwerken.

AJOLI, zie Ahiolu.

AHKAT, woestijn, die de Arab. prov. Nedsjed en Oman van Yemen scheidt, waar men wil dat reuzen zouden hebben gewoond, die door eenen zondvloed van de aarde verdelgd zouden zijn.

AHKOOLY, stad in Hindostan, in Mysore.

AHLDEN, han. dorp en ambt in Luneburg. Het ambt heeft 454 huizen, en 5,600 inw. Het dorp ligt aan eenen arm der Leine, heeft 686 inw. en fabr.

AHLDORF, Wurt. dorp, landv. Middel-Neckar, 400 inw.

AHLE, riv. in Brunswijk, district Holzminden.

AHLEFELD, Deensch dorp, in Sleeswijk.

AHLEM, voogdij van 7 dorpen, in het Han. vorst. Calenberg.

AHLEN, Pruiss. stad in Munster, dist. Beckum, aan de Werse, met 1816 inw., 2 roomsche kerken, 1 klooster en fabrijken.

AHLERSTED, Han. dorp in Bremen, met een adelijk hof.

AHLFELD, zie Alfeld.

AHLHAUSEN, Pruiss. dorp en heerl. in Westfalen, kreits Arnsberg, met ijzerhutten en bleekerijen.

AHMADABAD, zie Guzerat.

AHMED, zie Schin.

AHMED-KENT, Aziat. dorp, in Lesghistan, verblijfplaats van den uszmei.

AHMEDNAGUR, Eng. stad en vesting in Voor-Indië, lands. Bombay, prov. Balaghat, met beroemde katoenfabrijken. 19. 10. N. B.

AHMEDPORE, stad in Hindostan, prov. Orissa.

AHMOOD, Ind. stad in Guzerat, behoort aan de Maratten. 22. N. B. en 90. 42. L.

AHN, Nederl. dorp, prov. Luxemburg, even ten N. van deze hoofdstad.

AHNA, riv. en ambt in Keurhessen, lands. aan de Fulda. Het ambt heeft 677 huizen, en 4,400 inw.

AHNEBYE, Deensch dorp in Sleeswijk.

AHNEBYLANC, Deensch dorp in Sleeswijk.

AHOGHILL, Iersch dorp, gr. Antrim.

AHOLMING, Beijersch dorp, Beneden-Donaukreits, district Deggendorf, met 80 huizen.

AHONI, handelplaats in het Afr. rijk Dahomeh, aan de Slavenkust, op de eil. van Kuramo.

AHORNBERG, Beijersch dorp, Opper Mainkreits, 317 inw.

AHR, zie Aar.

AHRBERG, Beijersch dorp en slot, Rezatkreits, regtsg. Herrieden.

AHRBERGEN, adelijk goed in Hanover, vorst. Hildesheim.

AHREN, Pruis. dorp, gr. hert. Neder Rijn, kreits Lechenich.

AHRENBACH, (Opper) Beijersch dorp, Rijnkreits, 3 mijlen van Kaiserslautern.

AHRENFELS, heerl. en kasteel aan den Rijn, niet ver van Lintz, onder de vorsten van Nassau. In den omtrek wast de alombekende Rijnsche bleekert.

AHRENHORST, adelijk goed in Hanover, vorst. Osnabruck.

AHRENLOH, Deensch D., in Holstein.

AHRENSBÖCK, zie Arnsbocke.

AHRENSBURG, Deensch dorp en slot in Holstein, 3 mijlen van Hamburg, met eene poststation.

AHRENSFELDE, Deensch dorp, in Holstein.

AHROUNY, stad in Hindostan, prov. Hissar.

AHRUP, twee adelijke goederen, in Slees-

Sleeswijk, het eene in het ambt Tonderen en het andere in Enstede.

AHRWEILER, Pruiss. kreitsstad in het gr. hert. Neder-Rijn, district Coblenz, aan de Ahr, met 2,630 inw. en fabrijken. Hier wast ook Rijnsche bleekert, hout, enz. Dit district Ahrweiler heeft 7 burgemeesterschappen en 25,000 inw.

AHSA, Perz. stad in Caramanië.

AHSA, zie LACHA.

AHTAREEN, Aziat. stad in Syrië, 5 mijlen ten N. van Aleppo.

AHTER, stad in Hindostan, prov. Agra, aan de Chumbul, behoort aan de Maratten. 26. 43. N. B. en 96. 12. L. kerspel Kliplif.

AHTETOFT, adelijk goed in Sleeswijk,

AHUACATLAN, (St. Maria de) vier dorpen in Mexico.

AHUARICA, Z. Amer. riv. in Quito, valt in de Napo.

AHUA-YANKTONS, N. Amer. volk, in het land der vrije Indianen.

AHUILLE, Fr. stadje, dep. Mayenne.

AHUN, Fr. vlek, dep. Mayenne, met 316 huizen. 2. Fr. stad, dep. Creuze. arr. Gueret, gedeeltelijk op eenen berg aan de Creuze, met 1850 inw., een oud slot en linnenweverijen. 49. 5. N. B. en 19. 38. L.

AHUS, Zweedsch zeedorp, prov. Schonen, aan den mond der Helgeo. 56. 3. N. B. en 32. 2. L. 2. zie Aahaus.

AHUWAN, Perz. stad, district Comis.

AHUY, Fr. dorp, dep. Côte d'or.

AHWAHHAWAY, Ind. volk in de N. Amer. rep. aan de riv. Missouri, heeft landbouw en veeteelt.

AHWAS, riv. zie Karasu.

AHWAS, Agwas of *Hhwisa*, groote Aziat. stad, aan de riv. van dien naam, in Chusistan. In dit oord heeft zich onlangs een onafhankelijke Arab. stam gevestigd, onder eenen schech.

AIACOA, Z. Amer. riv. in Guiana, valt in de Orenoco.

AIAGHA, Perz. gebergte, beginnende tusschen Erivan en Nagjowan, en loopende langs de Karasu, naar de oevers van den Tigris, scheidende Perzië van Aziat. Turkije.

AIA-KA-LA, eene sterkte in Turksch Armenië, op den berg Aras, 20 mijlen van Erivan.

AIAMAMA of *Cassander*, golf in den Griekschen Archipel, ten O. van de golf van Salonica. Kaap Paillouri, die het einde van deze laatste ten Z. O. uitmaakt, bepaalt gene ten Z. W. Aan den anderen kant wordt zij door kaap Drapano gevormd.

AIANDUM, stad in Aziat. Turkije, in Natolië.

AIAPEL, Z. Amer. stad, Nieuw Granada, prov. Antioquia. De omliggende oorden leveren veel goud op, dat hier gewasschen wordt.

AIAR CAZRA, Aziat. stad in groot Bucharije.

AIAS of *Ayas*, stad in Aziat. Turkije, prov. Caramanië, pachalik Adana, aan den zeeboezem dezes naams, zetel van eenen Armenischen bisschop. 2. Stad in de pachalik Anadoli, prov. Angouri, met zilver- en kopermijnen, veeteelt, enz.

AIASALUCK, dorp in Aziat. Turkije, prov. Natolië.

AIASH, stad in Aziat. Turkije, in Natolië, 10 mijlen van Angora.

AIASMATI, stad in Natolië, op de kust van den Archipel.

AIATASTO, riv. in Peru, prov. Tucuman.

AIBA, Illyrisch dorp, Gorzer kreits, 1250 inw.

AIBE, Fr. dorp, dep. van 't Noorden.

AIBECCA, stadje in Hindostan, kust van Travancore. 9. N. B. 94. 22. L.

AIBLING, Beij. stadje, Isarkreits, district Rosenheim, aan de Glou, 980 inw., landbouw en veefokkerij.

AIBRE, Fr. dorp, dep. Opper Rijn.

AICAROPA, Z. Amer. riv. in Guiana, valt in de Caura.

AICH, Wurt. dorp, landv. Alp, ambt Nurtingen. 2. Riv. in Wurt. ontspringt boven Waldbuch, en valt in den Neckar. 3. Riv. in Beijeren, die in den Donau valt.

AICHA, Beijersche stad, Opper-Donaukreits, aan de Paar; zij is door eenen muur, door eenen wal, en dubbele grachten omgeven; heeft een slot, 5 kerken en fabr. Het ambt *Aicha* heeft op 10 vierk. mijlen, 18,550 inw., en is zeer vruchtbaar in vlas, hennip en hop. 2. Alt-Aicha of Boh. Aicha, heerl. met 1215 inw. in Bohemen, Bunzlauerkreits. In dit oord vindt men den duivelsmuur, een Bazaltdam van een uur lengte.

AICHELBERG, Wurt. dorp, landv. aan de Rems en Fils, ambt Schorndorf. 2. Beij. dorp, Opper Mainkreits. 3. Dorp in Carinthië, 4 mijlen van Villach.

AICHEN, Beijersch dorp, Opper Donaukreits, 252 inw.

AICHFELD, landstreek in Oostenr., om de stad Judenburg, prov. Opper Stiermarken.

AICHHALDEN, Wurt. dorp, landv. Opper Neckar, met 590 inw.

AICHHEIM, zie Illeraichheim.

AICHLEUTEN, slot van de graven van Thun, in Opper Oostenrijk, Traunviertel aan de Krems.

AICHLING, Beijersch hofmarkt en slot. Regenkreits, district Riedenburg.

AICHLINGEN, zie Elchingen.

AICHSTÄDT, hoofdplaats van den Beij. Opper-Donaukreits, aan de Altmühl, met 4 voorsteden, 900 huizen, 5,596 inw., een' bisschops zetel, 3 opene pleinen, eene groote domkerk, en daarbij de vorstelijke residentie, een seminarium voor jonge geestelijken, een gymnasium, eene bibliotheek en museum, onderscheidene scholen, en vele fabrijken. Digt bij de stad vindt men den Wilibalds burg, aldus genaamd naar Wilibald, den eersten bisschop dezer plaats; dezelve is thans onbewoond. Het district Aichstädt bevat 5½ vierk. mijlen, met 16,780 inw. Prins Eugenius, zoon van den Franschen generaal Beauharnois, voorheen onderkoning van Italië, en schoonzoon van den koning van Beijeren, voert den titel van vorst van Aichstädt.

AICHSTETTEN, Wurt. dorp, landv. Kocher, aan de riv. Westerlich, met 500 inw. 2. Wurt. dorp, in de landv. Bodenzee, aan de Aitrach, 1380 inw.

AICIRITS, Fr. dorp, dep. Neder-Pyr.

AIDAB, of *Dschidid*, Egypt. zeehaven in de woestijn van dien naam, aan de Roode zee, zetel eens Turkschen en Nubischen stadhouders. 21. 12. N. B. en 150. L.

AIDAT, Fr. D., dep. Puy-de-Dôme.

AIDES (les) Fr. dorp, dep. Loiret.

AIDHAUSEN, Beijersch dorp, Beneden-Mainkreits, 570 inw.

AIDIN, district in Aziat. Turkije, prov. Natolië; Smyrna is er de hoofdplaats van.

AIDINSHICK, stad in Aziat. Turkije, prov. Natolië, aan de zee van Marmora. 40. 12. N. B. en 45. 20. L.

AIDLINGEN, Wurt. dorp, landv. Zwarte woud, ambt Boblingen, 1160 inw.

AIDONE, stad en heerl. in Sicilië, vallei van Noto.

AIDOS, of *Idos*, marktvlek in Eur. Turkije, prov. Romanië, dist. Silistra, aan den voet van den Hemus, met warme baden.

AIDUNAT, of *Ostanidscha*, stad in Eur. Turkije, prov. Romanië, dist. Delonia, aan de Bolina. 40. 1. 20. N. B. en 38. 31. L.

AIELLO, Nap. stad in Abruzzo met den titel van hertogdom. 2. Illyrisch dorp, kreits Gorz, 1000 inw.

AIFFRES, Fr. dorp, dep. der beide Sèvres.

AIGALADES (les) Fr. dorp, dep. Monden der Rhône.

AIGALIERS, Fr. dorp, dep. Gard.

AIGELDINGEN, Bad. dorp en slot, Zeekreits, 420 inw.

AIGEN, vlek in Neder Oostenrijk, land boven de Ens, Muhlviertel, bij het Bohemerwoud. 2. Aigen of *Aign*, Oostenr. dorp en slot in Salzburg.

AIGENDIAH, stadje op 't eil. Cyprus.

AIGHTON, Eng. stadje, gr. Lancaster, 1300 inw.

AIGLANDE, zie Eglande.

AIGLE, of *Aelen*, zie Aelen.

AIGLE, kaap in de Middell. zee, in de Fr. prov. Provence, dep. Monden van de Rhône, tusschen Marseille en Toulon. 2. Fr. stad, dep. Orne, arr. Mortagne, aan de Rille, 5,950 inw., 6 poorten, een hospitaal, een seminarium, en vele fabr. 48. 46. N. B. 18. 21. L. 3. Aigle of *Igel*, Pruiss. dorp, regdst. Trier, 2 mijlen van deze stad. 4. Riv. in 't Fr. dep. Eure en Loire, valt in de Loire. 5. Eil. in de riv. St. Lourenz in N. Amerika.

AIGLEMONT, Fr. dorp, dep. Ardennes.

AIGLEPIERRE, Fr. dorp, dep. Jura.

AIGLEVILLE, Fr. dorp, dep. Eure.

AIGLUN, Fr. dorp, dep. Var.

AIGNAN, Fr. stadje, dep. Gers, arr. Mirande, aan de Midon, 1450 inw.

AIGNAN, (Saint) 25 verschillende dorpen van dezen naam in Frankrijk, in de volgende dep., als: een in dat der Aisne, Beneden-Charente, Noordkusten, Creuse, Dordogne, Eure, Opper-Garonne, Gers, twee in dat der Gironde, Beneden-Loire, Loire en Cher, Lot, twee in Lot en Garonne, Maas, twee in dat van den Moezel, Seine en Oise, twee in Beneden-Seine, Somme, twee in Tarn, Yonne. Nog twintig andere Fr. dorpen van dien naam, met nog eenen bijnaam, als: St. Aignan-de-Cernières, in 't dep. Eure; St. Aignan-de-Craménil in Calvados; St. A. de-Sandillon, in Loiret; St. A. de-Ségur, in Aveiron; St. A. des-Gués, in Loiret; St. A. des-Noyers, in Cher; St. A-de-Versillac, in Creuse; St. A. en Craonois, in Mayenne; St. A. en Lassay, in Mayenne; St. A-en-Vercors, in Drome; St. A. la Chapelle, in Nièvre; St. A-le-Jaillard, in Loiret; St. A. le-Malherbe, in Calvados; St. A-sur-Balon in Sarte; St. A. sur-Bar, in Ardennes; St. A-sur-Erre, in Orne; St. A. sur-Loire, in Saône; St. A. sur-Roé, in Mayenne; St. A. sur-Ry, in Beneden-Seine; St. A. sur-Sarte, in Orne.

Aignan-la-Justice, Fr. dorp, dep. Gers.

Aignay, of *Aigney le Duc*, Fr. vlek, dep. Côte d'Or, arr. Chatillon, 800 inw. en fabrijken.

Aigne (St.) Fr. dorp, dep. Dordogne.

Aigne, twee Fr. dorpen, een in 't dep. Charente, en een ander in Hérault.

Aigné, Fr. dorp, dep. Sarte.

Aigny (St.) Fr. dorp, dep. Indre.

Aigny, twee Fr. dorpen, een in 't dep. Aisne, en een in dat der Marne.

Aigonnay, Fr. D., dep. beide Sèvres.

Aigou, Fr. dorp, dep. Tarn.

Aigoual, een der hoogste kruinen der Sevennes.

Aigouze, Fr. dorp, dep. Gard.

Aigre, Fr. vlek, dep. Charente.

Aigrefeuille, vier Fr. dorpen, een in 't dep. Beneden-Charente, een in Gard, een in Beneden-Loire, en een in Opper-Garonne.

Aigrefoin, Fr. D., dep. Seine en Oise.

Aigremont, vier Fr. dorpen, in de dep. Gard, Opper-Marne, Seine en Oise en Yonne.

Aiguatebia, Fr. dorp, dep. Opper Pyreneën.

Aiguebelette, dorpje in Savoije, aan een meer van dien naam.

Aiguebelle, Fr. dorp, dep. Drome.

Aiguebelle, dorp in Savoije, tusschen Chambery en Turin.

Aigueblanche, dorp in Savoije, bij Moutier.

Aiguebonne, Fr. dorp, dep. O. Pyr.

Aiguefonde, Fr. dorp, dep. Tarn.

Aiguemorte, Fr. D., dep. Gironde.

Aigueperse, Fr. stadje, dep. Puy-de-Dome, met 2,540 inw. 2. Drie Fr. dorpen in de dep. Creuse, Rhône en Opper-Vienne.

Aigues, riv. in Dauphiné, valt in de Rhône. 2. Dorp in Savoije, gr. Maurienne, bij Lans le Bourg.

Aigues (la tour d') Fr. dorp, dep. Vaucluse.

Aigues-Bonnes, Fr. dorp, dep. Aude, met minerale bronnen.

Aigues-Caudes, Fr. dorp, dep. Neder Pyreneën, met 470 inw., en eene bron, welker water zoo wel bij wonden als zweren zeer heilzaam bevonden is.

Aiguese, Fr. dorp, dep. Gard.

Aiguesjuntes, Fr. D., dep. Arriège.

Aigues-Mortes, Fr. stadje, dep. Gard, 2,550 inw., die van het hier bereid wordend zeildoek en de visscherij bestaan. In 1786 werd hier over een kanaal, van Beaucaire naar de zee gegraven, dat veel tot gezondheid van de lucht heeft bijgedragen. 2. Dorp in het dep. Gers.

Aiguesparses, twee Fr. dorpen, dep. Dordogne, en Lot en Garonne.

Aiguetinte, Fr. dorp, dep. Gers.

Aiguevive, 7 Fr. dorpen in de dep. Arriège, Aude, Gard, Opper-Garonne, Herault, Loire en Cher, en Lot en Garonne.

Aiguilles, voorgebergte in Afrika, aan de Kafferkust, niet ver van Kaap de Goede Hoop. 34. 58. Z. B. en 37. 42. L.

Aiguilles, zandbank aan de Kaap de Goede Hoop. Deszelfs Z. uiteinde ligt op 37. 30. Z. B. 2. Fr. dorp, dep. Opper-Alpen.

Aiguillon, Fr. stadje, dep. Lot en Garonne, arr. Agen, aan de zamenvloeijing der Lot en Garonne, met een fraai kasteel, 2500 inw., goede tabakssergiën- en andere fabr., en handel in wijn, granen, hennip, tabak enz. 44. 25. N. B. en 18. 8. L. 2. Fr. dorp, dep. Vendée.

Aiguilly, Fr. dorp, dep. Loire.

Aiguines, Fr. dorp, dep. Var.

Aiguisy, Fr. dorp, dep. Marne.

Aigulans, Fr. dorp, dep. Opper-Alpen.

Aigulin, (St.) Fr. dorp, dep. Beneden-Charente.

Aigurande, Fr. dorp, dep. Indre.

Aijaltan, Aziat. stad in Syrië, 10 mijlen van Tripoli.

Aijana, Arab. stad, prov. Nedsjed, geboorteplaats van den profeet Wahab, hoofd der secte der Wahabiten.

Aika, zie Ajka.

Aikes, Hong. stad in Zevenbergen, 5 mijlen van Clausenburg.

Aiklen, Hong. gehucht in het Banaat.

Aikmane, riv. in Azië, in Palestina, ontspringt in den Anti-Libanon, en valt 3 mijlen ten N. van Acre in de zee.

Aiko, Zweed. eil. in de golf van Bothnië. 61. 13. N. B. en 38. 49. L.

Ail (St.) Fr. dorp, dep. Moezel.

Ailah, Arab. zeestadje, prov. Hedjas, in de woestijn van den berg Sinaï, aan het N. W. uiteinde der Roode zee, Bahr-el-Acaba genaamd. 29. 16. N. B. en 52. 13. L.

Ailan, riv. in Siberië, valt bij Oklansk in de golf van Penziskaja.

Ailesbury, Eng. stad aan de Theems, gr. Buckingham.

Ailhon, Fr. dorp, dep. Ardèche.

Ailingen, (Opper en Neder) twee Wurt. dorpen, landv. Bodenzee, met 600 inw.

Aillac, twee Fr. dorpen, dep. Dordogne en Indre.

Aillant-sur-Milleron, Fr. dorp, dep.

dep. Loiret.

AILLANT-SUR-THOLON, Fr. dorp, dep. Yonne.

AILLAS, 2 Fr. dorpen, dep. Gironde.

AILLECOURT, Fr. D., dep. Ardennes.

AILLES, Fr. dorp, dep. Aisnes.

AILLEVANS, Fr. dorp, dep. Opper-Saône.

AILLEVILLE, Fr. dorp, dep. Aube.

AILLEVILLERS, Fr. dorp, dep. Opper-Saône.

AILLIÈRES. twee Fr. dorpen in de dep. Arriège en Sarte.

AILLON, dorp in Savoije, 2 mijlen van Chambery.

AILLY, 3 Fr. dorpen, dep. Calvados, Eure en Maas.

AILLY-LE-HAUT-CLOCHER, Fr. D., dep. Somme.

AILLY-SUR-NOYE, Fr. dorp, dep. Somme.

AILLY-SUR-SOMME, Fr. dorp, dep. Somme.

AILSA, rotsachtig eil. op de W. kust van Schotl., gr. Galloway, golf van Clyde. 55. 18. N. B. en 12. 31. L.

AILWESTON, Eng. dorp, gr. Huntingdon.

AIMAKAN, riv. in Siberië, valt in de zee van Ochotzk.

AIMAPARRA, riv. in Holl. Guiana, valt in de Cuyum, bij de zamenvloeijing van deze met de Essequebo.

AIMARAEZ, prov. in Z. Amer., in Peru, van 't N. naar 't Z. 35 mijlen lang, en van 't O. naar 't W. 8 mijlen breed. Het land is hier met hooge bergen doorsneden, heeft een ruw klimaat, doch in de valleijen is het zeer heet. Men vindt hier talrijke goud- en zilvermijnen, die nog niet bewerkt worden. Het getal der inw. is 15,000.

AIMARGUES, Fr. stadje, dep. Gard, arr. Nismes, met 1800 inw., en brandewijnstokerijen.

AIMEER, of *Rajpootana*, een groot landschap in Azië, in Hindostan, ten Z. van Delhi en Multan, en ten O. der riv. Sinde. Het is 100 mijlen lang en 60 breed, en wordt verdeeld in drie prov. als: 1. Offdeypore of Mewar, voorheen Chitore, deszelfs vorst heet *Rama*. 2. Joudpore of Marwar, deszelfs vorst heet *Rhatore Raja*. 3. Jyepore of Jyenagur, voorheen Ambeer. De inw. dezer gewesten zijn meest allen van de kaste der krijgslieden, en dienen grootendeels als ruiters. Het land is niet zeer vruchtbaar, bevat lood- en kopermijnen, en heeft een uitgebreid zoutmeer, dat veel zout oplevert. De rivieren hier zijn de Banass en Chumbul.

AIMEER, bij de Mahomedanen Daralkhier, hoofdpl. van het genoemd landschap, aan den voet van eenen heuvel, in eene zandige streek, is zeer groot, doch sedert lang in verval. Zij is thans, aan het Maratten opperhoofd DOWLET ROW SINDIA onderworpen. 26. 35. N. B. en 92. 27. L.

AIME, dorp in Savoije, 2 mijlen van Moutiers.

AIMEN, Russ. meer in Finland, prov. Savolax, ten N. van het meer Saima.

AIMERIES, Fr. dorp, dep. van 't Noorden.

AIMHEIJABAH, Afr. fort op de Goudkust in Guinea.

AIMONTE, Port. zeehaven aan de Guadiana. 37. 11. N. B. en 29. 37. L.

AIMOUTIERS, Fr. stadje, dep. Charente, 2,200 inw.

AIN, AINS, DAIN, of *Ens*, riv. in Frankrijk, die in de Jura, bij Rozeray ontspringt, en bij Loyette in de Rhône valt. Het Fr. dep. van dezen naam, bevat het Z. O. deel van Bourgogne, is 104 vierk. mijlen groot, en heeft 322,000 inw. Het is rijk aan granen, wijn en weilanden, is in het O. zeer bergachtig, en wordt door de riv. Saône, Rhône en Ain bewaterd. Het wordt verdeeld in de 5 arr. Belley, Trevoux, Nantua, Gex en Bourg, heeft 35 kantons en 448 gemeenten. Het zendt 5 gedeputeerden naar de tweede kamer, en heeft tot hoofds. Bourg en Bresse.

AIN, stad in Aziat. Turkije, pachalik Bagdad, 28 mijlen van Bassora.

AINA, zie Engia.

AINABACHTI, zie Lepanto.

AINACSTÖ, Hong. dorp, kom. Gömer.

AINADE, Arab. stad in de prov. Hadramant. 18. 25. N. B. en 73. 29. L.

AINADSCHIK, stad in Eur. Turkije, prov. Romanië, dist. Gallipoli, niet ver van de Zwarte zee.

AINARSEE, stadje op 't eil. Cyprus.

AINAY-LE-CHATEAU, Fr. stadje, dep. Allier, 1000 inw.

AINAY-LE-VIEIL, Fr. dorp, dep. Cher.

AIN-AZELL, AIN-BARTHA, AIN-BESEEZE, AIN-DILLA, AIN-EL-GRAAB, AIN-GITRAIN, AIN OP HEIDE, AIN-MYLSA, AIN-EL-TRAB, AIN-THYLLAH, namen van dorpen in de verschillende zuidelijke districten van Algiers, bij de grenzen van Sahra.

AIN-CHARIN, Aziat. dorp in Palestina, 2 mijlen van Jeruzalem.

AINCILLE, Fr. D., dep. Neder-Pyr.

AINCOURT, twee Fr. dorpen, dep. Oise en Seine en Oise.

AINCREVILLE, Fr. dorp, dep. Maas.
AINDLING, zie Ainling.
AINDÜREN, of *Eindurnen*, Beij. dorp, gr. Trauchburg, 1,100 inw.
AINE, Fr. dorp, dep. Sambre en Maas.
AINE-BOLI, of *Ineboli*, stad in Aziat. Turkije, in Natolië, aan de Zwarte zee. 42. 25. N. B. en 51. 27. L.
AINEFFE, Nederl. dorp, prov. Luxemburg, 2 mijlen van Huy.
AINE-GHUL, stad in Aziat. Turkije, Natolië, 8 mijlen van Bursa. 2. Eene andere in dezelfde prov., aan het meer Aine-Ghul.
AINES, Fr. dorp, dep. Saône en Loire.
AIN-ETTUJAR, kasteel in Palestina, op den berg Tabor, gebouwd om de karavanen te beschermen.
AIN-GEBEL, stad in Aziat. Turkije, prov. Diarbekir, 22 mijlen van Mosul.
AINGERAY, Fr. dorp, dep. Meurte.
AINGEVILLE, Fr. dorp, dep. Vosges.
AINGOULAINCOURT, Fr. dorp, dep. Opper-Marne.
AINHARP, Fr. dorp, dep. Neder-Pyr.
AINHAUSEN, Beij. dorp, dep. Beneden-Donaukreits, regtsg. Straubing.
AINHICE, Fr. dorp, dep. Neder-Pyr.
AINHOUE, Fr. dorp, dep. Neder-Pyr.
AINHOUR, Aziat. stad in Syrië, aan de rivier van dien naam.
AIMERES, zie Arcq.
AINIMOASA, groot vlek in Wallachië, N. westelijk van Tirgowisch, waar veel smokkelhandel op Zevenbergen gedreven wordt.
AINLING, Beijersch marktvlek, Opper Donaukreits, regtsg. Aichach, 550 inw.
AINO, Zwits. dorp in Graauwbunderland, hoogger. Pusclav.
AINOD, kasteel en heerl., bij de inw. Goteska genoemd, in de Illyrische prov. Carniole, kreits Neustad, aan de Gurk: in de nabijheid is eene kerk en een oud vervallen slot.
AINOS, naam der oorspronkelijke bewoners van Jesso Saghaliën, en andere eil. in 't N. van Japan, die met de Mochnatyr-Kuriliers één volk uitmaken. Zij zijn van middelmatige grootte, bijna zwart van kleur, hebben ruw zwart haar en eenen langen baard. Volgens vele reizigers hebben zij haar over het geheele ligchaam, hetwelk echter de beroemde KRUSENSTERN tegenspreekt. Men houdt hen voor gastvrij en grootmoedig; zij leven bijna alleen van de visscherij, zeer weinigen zijn gedoopt.
AINOS, een berg op het eil. Cefalonia, in de Middell. zee, die 4,000 voeten hoog geschat wordt.
AINS, Fr. dorp, dep. Neder-Pyren.
AINSA, Spaan. stad in Arragon, aan de Ainça, 500 inw. Zij was voorheen de hoofdplaats van 't kleine vorstendom Sobrarve.
AINSWORTH, Eng. stadje, gr. Lancaster, 1,430 inw.
AINTAB of *Antab*, Aziat. stad in Syrië, pachalik Merasch, aan de Seschur, met een oud kasteel, 5 Moskeen, en huizen met platte daken. Er is veel handel in ruwe huiden, geitenleer, boomwol, wollen stoffen, enz. Ook maken de inwoners eene soort van confituren uit amandelen en wijnmoer, die zij Dips noemen. De omtrek is vruchtbaar in abrikozen, appelen, en wijn; er is ook veel bijenteelt. 37. 4. 30. N. B. en 55. 12. 30. L.
AINTREE, Eng. stadje, gr. Lancaster.
AINUL-RONIE, eene heete bron in Syrië, waarvan het water voorheen naar de nu verwoeste stad Gussel-al-bain geleid werd.
AINVAL, Fr. dorp, dep. Somme.
AINVELLE, 2 Fr. dorpen, dep. Opper-Saône en Vosges.
AINZA, zie Ainsa.
AIOCUESCO, dorp in Mexico, district Valladolid.
AIOS CONSTANTINOS, stad op het eiland Candia.
AIOTITLAN, dorp in Mexico, prov. Guadalaxara, aan de stille Zuidzee.
AIOU, eene groep van 16 eil. tusschen de Aziatische eil. en die van Australië, in de groote stille Z. zee, ten N. van Waigiou, op o. 24. N. B. en 148. 49. L. Het grootste heet Aiou Baba.
AIOUSDEKA, stad op het eil. Candia.
AIR, zie Ayr.
AIR, riv. in het Fr. dep. Maas, is zeer vischrijk, en valt in het dep. der Ardennes in de Aisne.
AIRASCA, dorp in Piemont.
AIRAGUES of *Eyragues*, Fr. vlek, dep. Monden van de Rhône, met 2,400 inw. en goeden wijnbouw.
AIRAINES, Fr. dorp, dep. Somme, met olijfabr.
AIRAN, Fr. dorp, dep. Calvados.
AIRANO, Lomb. Ven. stad, niet ver van Como.
AIRD, district in het gr. Invernesz, in N. Schotland.
AIRDRIE, Schotsche stad, gr. Lanark, met brandewijnstokerijen.
AIRE, riv. in Eng. gr. York, komt uit het meer Malham, verliest zich een eind wegs onder den grond, neemt de Calder en Dun op, en valt in den Humber. 2. Fr. stad, in het dep. Landes, arr. St. Sever, aan de Adour, heeft looi-

looijerijen en hoedenfabr., en met het daartoe behoorende vlek Le Mas, 3,000 inw. 43. 41. 52. N. B. en 17. 24. 9. L.

AIRE of *Arien*, Fr. stad, dep. Pas-de-Calais, arr. St. Omer, aan de zamenvloeijing der Lanquette en der Lys, en een bevaarbaar kanaal op St. Omer, met 8,700 inw., eene citadel, 5 poorten, 8 kerken, 2 hospitalen, schoon raadhuis, groote cazernen en goede katoen-, wollen-, bombazijn- en porcelein fabrijken, zeepziederijen en oliemolens. Zij is de geboorteplaats van Mallebranche. 20. L. 50. 38. 18. N. B.

AIRE, 2 Fr. dorpen, dep. Ardennes en Pas-de-Calais. 2. D. in Zwits. bij Geneve.

AIREL, Fr. dorp, dep. van 't Kanaal.

AIRE-LA-VILLE, Zwits. dorp, bij Geneve.

AIRES, (les) Fr. D., dep. Hérault.

AIRION, Fr. dorp, dep. Oise.

AIROLA, Nap. stad, prov. Principato Oltra, met 4,400 inw.

AIROLO, *Eriels* of *Orienz*, Zwits. dorp, aan den voet van den St. Gothard, in het Livinerdal, kanton Tessin, met zuurbronnen.

AIRON, riv. in het Fr. dep. Nièvre, valt in de Loire.

AIRON-NOTRE-DAME en AIRON-St.-VAAST, 2 Fr. dorpen, dep. Pas-de-Calais.

AIROS, Fr. D., dep. Opper Pyreneën.

AIROUS, Fr. dorp, dep. Aude.

AIROUX, Fr. dorp, dep. Vienne.

AIRSAINE, Nederl. dorp, prov. Luxemburg, 5 uren van deze stad.

AIRTH, Schotsch stadje, gr. Stirling.

AIRTON, Eng. gehucht in het gr. York, aan de Aire, 160 inw.

AIRU, riv. in Schotl., ontspringt in het geb. Gransbaim, en valt in de Spey.

AIRVAULT, Fr. dorp, dep. 2 Sèvres, arr. Parthenay, aan den Thoué, met 2,100 inw., wijnbouw en fabr.

AIRY, Fr. dorp, dep. Yonne.

AISA, Spaan. stad in Arragon, in eene vallei van dien naam.

AISANVILLE, Fr. dorp, dep. Opper Marne.

AISCH, riv. in Beijeren, die in de Regnitz valt.

AISCH, Beij. dorp, Resatkreits.

AISE, riv. in Frankrijk, dep. Calvados, valt in de Orne.

AISEAU, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, aan de Sambre, 2 mijlen van Charleroi, met den titel van burggraafschap.

AISEDABAD, Perz. stad, prov. Irak, 20 mijlen van Hamadan.

AIS-DAM-GILON, Fr. D., dep. Cher.

AISEREY, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.

AISEY-LE-DUC, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.

AISKA, Japan. stad, op 't eil. Niphon.

AISLABY, Eng. stad, gr. York, met 370 inw.

AISLINGEN, Beijersch marktvlek, Opper-Donaukreits, regtsg. Dillingen, met een slot, en 1200 inw.

AISMUNDERLY, Eng. stadje, in het gr. York, 520 inw.

AISNAI-LE-CHATEAU, Fr. dorp, dep. Cher.

AISNE of *Aine*, rivier in Frankrijk, ontspringt in het dep. Marne, wordt bij Chateau-Porcien, in het dep. Ardennes, bevaarbaar, en valt bij Compiègne in de Oise.

AISNE, Fr. dep. bevat het O. deel van Picardie, en het N. O. deel van Ile de France, en heeft op 136 vierk. mijlen, 423,000 inw. Het is rijk in hout, hooi, granen, vlas, ooft, wijn, paarden en rundvee; als mede in bouw- en kalksteen, mergel, klei en veengrond; ook wordt er veel wijn en appeldrank vervaardigd en groenten geteeld. Het wordt bewaterd door de riv. Oise, Somme, Aisne en Schelde, en de kanalen van St. Quentin, Crozat, Bohain en Ourcq. Het is verdeeld in de arr. Vervins, Laon, St. Quentin, Chateau-Thiery, en Soissons, en deze weer in 37 kantons, die zamengesteld zijn uit 853 gemeenten. Het zendt 4 gedeputeerden naar de tweede kamer.

AISO, riv. in Portugeesch Estremadura.

AISONVILLE, Fr. dorp, dep. Aisne.

AISSENCE, Fr. dorp, dep. Aveiron.

AISSENCE-LA-BEISE, Fr. dorp, dep. Aveiron.

AISSEY, Fr. dorp, dep. Doubs.

AISSIAS, Fr. dorp, dep. Aveiron.

AISSUARIES, kleine Ind. stam in Z. Amerika, in Nieuw Granada, prov. Mainas aan de Maranon.

AISTAIG, Wurt. dorp, voogdij Midden-Neckar, ambt Sulz, met 530 inw.

AISTERSHEIM, marktvlek, in Neder-Oostenrijk, land boven de Ens.

AISTETTEN, Beijersch dorp, Opper-Donaukreits, 400 inw.

AISTIG, Wurt. D., regtsg. Rosenfeld.

AISU, Japan. stad, op het eil. Niphon.

AITAU, berg in Aziat. Rusl. gouv. Tobolsk. 49. 40. N. B. en 86. 53. L.

AITENBACH, Beij. dorp, Beneden Donaukreits, regtsg. Vilshofen, 560 inw.

AITERHOVEN, Beijersch dorp, Beneden-Donaukreits, aan de Lauterach.

AITH, kleine Baai, met 10 voet water, op Mousa, een der Shetlandsche ei-

eilanden.

AITIAT, Afr. stad in Marocco, aan den voet van den Atlas.

AITINGEN, Beij. dorp, Opper-Donaukreits, dist. Göggingen.

AITINKEN, Tartaarsche horde aan den Kaukazus.

AITON, adelijk geref. dorp in Zevenbergen, Beneden Kolascherkreits.

AITONA, Spaan. stad in Catalonië, aan de Segre.

AITOWN of *Eyton*, Schotsch stadje, gr. Berwick, aan de Cyr.

AITRACH, riv. in Beijeren, valt in den Donau. 2. Wurt. dorp, landv. Bodenzee, ambt Leutkirch, aan de zamenvloeijng der Aitrach en Iller, met vischvangst, scheepvaart en handel in hout.

AITRANG, Beijersch dorp, Opper-Donaukreits, 600 inw.

AITRE, (l') Fr. dorp, dep. Vosges.

AITRUP, Deensch dorp, in Sleeswijk.

AIUA, stadje op het eil. St. Domingo.

AIUDA, twee dorpen in Brazilië, het eene in de prov. Fernambuco, en het andere in Puento Leguns.

AIX, voormalige hoofdstad van Provence, nu hoofdpl. van het arr. Aix, in het dep. Monden der Rhône, aan de Arc, in een vruchtbaar oord, dat olie, wijn en zeer vele vruchten oplevert. Zij heeft regte, breede straten, eene heerlijke wandelpaats *Orbitelle* genaamd, het fraaije plein *Place des Prêcheurs*, eene hoofd- en 22 andere kerken, onder deze laatsten is de kapel van *Notre Dame de l' Espérance* de voornaamste; een hospitaal, openbare bibliotheek, een koninklijk collegie, en eene akademie voor twee faculteiten. Er zijn 500 huizen, 22,000 inw., vele fabr., en sterke handel in olie, wijn, brandewijn, vermicelli, granen, rozijnen, vijgen, pruimen, olijven, wol, zijde, lakens, lijnwaad, enz. Het in oude tijden beroemde mineraal water, werd in 1704 weergevonden, doch heeft niet meer de oude kracht. Zij is de geboorteplaats van Thomassin, Tournefort, de van Loo 's, en anderen. 43. 31. 48. N. B. en 23. 6. 52. L. Het arr. Aix heeft op 40 vierk. mijlen, 98,000 inw.

AIX, stad in het Sard. hert. Savoije, bij het meer Bourget, dat door 't kanaal Chanaz met de Rhône verbonden is. Zij heeft 2,100 inw., en 3 beroemde baden, die voor het werk der Romeinen gehouden, en veel bezocht worden. Men vindt hier nog een aantal oudheden, als triumfbogen, tempels, enz. 45. 40. N. B. en 23. 34. L.

AIX, eiland bij Rocheford, op de kust van Aunis, aan den mond der Charente, tusschen Oleron en het vasteland, tot het dep. Beneden Charente behoorende; het heeft heerlijke weilanden en wijngaarden, en een dorp, met 220 inw.

AIX, 6 Fr. dorpen, in de dep. Correze, Drome, Hérault, Somme, Moezel, en van 't Noorden.

AIX-D-ANGILLON, (les) Fr. dorp, dep. Cher.

AIX-EN-ERGNY, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

AIX-EN-GOHELLE, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

AIX-EN-ISSART, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

AIX-EN-OTHE, Fr. dorp, dep. Aube.

AIX-LA-FAYETTE, Fr. dorp, dep. Puy-de-Dôme.

AIX-SUR-CLOIX, Nederl. dorp, prov. Luxemburg, 2 mijlen van Arlon.

AIXE, Fr. stadje, dep. Opper-Vienne, arr. Limoge, met 2,000 inw., en veel wijnbouw.

AIXHEIM, Wurt. dorp, lands. Opper-Neckar, ambt Rothweil, met 500 inw.

AIXME of *Ayme*, vlek in 't Sard. hert. Savoije, aan de Isère.

AIZAC, Fr. dorp, dep. Ardèche.

AIZAM, zie Aizent.

AIZAY, zie Aisey.

AIZE, Fr. dorp, dep. Indre.

AIZECQ, Fr. dorp, dep. Charente.

AIZELLE, Fr. dorp, dep. Aisne.

AIZENAY, groot Fr. dorp, dep. Vendée, 3500 inw.

AIZENT of *Aizam*, Fr. vlek, dep. Cantal.

AIZERATH, Pruis. dorp, regdst. Dusseldorp, kreits Grevenbroich.

AIZIER, Fr. dorp, dep. Eure.

AIZY, Fr. dorp, dep. Calvados. 2. Zwits. dorp, bij Geneve.

AIZY-ALLEMAND, Fr. dorp, dep. Aisne.

AIZY-SOUS-ROUGEMONT, Fr. dorp, dep. Yonne.

AIZY-SOUS-THIL, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.

AJA, riv. in den Kerk. Staat, prov. Sabina, valt in den Tiber. 2. Riv. in 't zelfde landschap, valt bij Magliano in den Tiber.

AJA, de zuidelijkste punt van het schiereil. de Krim in Rusland.

AJABIRE, Z. Amer. stadje in Peru, tusschen Cusco en 't meer Titicaca.

AJA BURUNI, voorgebergte van den berg Sinab Dagi, in de Zwarte zee, gouv.

gouv. Tauriën. Het is de laatste trap van den Kaukazus; de hoogste kruinen zijn de Tschatardag en de Tomdschir, 6,600 voet boven de oppervlakte der zee.

AJACCIO of *Ajazzo*, Arr. hoofdpl. op het Fr. eil. Corsica, aan de zamenvloeijing der Terignano en Nestonico, en aan den zeeboezem van denzelfden naam, met eene goede haven, eene citadel, bisschopszetel, kon. geregtshof, akademie, veel handel, en 6,600 inw. 41. 55. 1. N. B. 26. 23. 49. L. Het is de geboorteplaats van Napoleon. Het arr. Ajaccio heeft 37,000 inw. op 35 vierk. mijlen.

AJACCIO, zie *Ajazzo*.

AJA-DAGHI, zie Aja-Buruni.

AJAG of ADSCHACK, een der Aleutische eil. tusschen Kamschatka en Amerika, 22 mijlen in den omtrek, deels bergachtig, deels vlak met veengronden. De inw. voeden zich met wortelgewassen, en hebben vaartuigen van walvischribben.

AJAGHA-TAG, de oude Zagros, in Azië, groote bergketen in het Z. Iran, gedeelte van Perzië, welke aan het meer Ourmia begint, en eene voortzetting van den Gaur is.

AJAGU, bergketen, voortspruitende uit het Z. deel van het Altaïsch gebergte in Azië, tusschen de bronnen van den Emil en de Czusliak: ten Z. van het meer Nor-Zaizan heet dezelve Chamar.

AJAJUNI, zie Aja- Soluk.

AJAK, Hong. dorp, kom. Sabolt.

AJALI, Tartaarsch volk in Siberië, aan den mond der Tara.

AJAMATI, stad in Aziat. Rusl. prov. Imirette, aan de Rione.

AJAN of *Aschan*, (dat is: Barbarenland) kustland in O. Afrika, aan den Ind. oceaan, tusschen kaap Guardafui en de riv. Magadoscho, 3. — 9. N. B. met een zeer heet klimaat, en eenen woesten zandigen grond, weinig landbouw en eenige veeteelt. De inw. der kusten zijn mahomedaansche Arabieren, die van het binnenl. Negers. Men vindt er verscheidene kleine staten, waaronder de Rep. Brava de voornaamste.

AJARAFFE, vlakte in de Spaan. prov. Sevilla, aan de Guadiamar.

AJA-SOLUK, Aziat. dorp in Natolië, lands. Aedin, aan de riv. Klein-Minder (Cayster) op de puinhoopen van het beroemde Ephesen gebouwd, met 40 Grieksche familien.

AJAX, Sard. stad in Piemont, in de vallei Aosta.

AJAZZO, AJACCIO of *Ajasso*, stad in Aziat. Turkije, prov. Natolië, beglerbeglik Aleppo, met eene goede haven.

AJETTO, Nap. dorp, in Calabrië Citra.

AJIGHUR, Ind. stad in Hindostan, district Bundelcund.

AJITMUL, Ind. stad in Hindostan, prov. Agra.

AJMEER, zie Aimeer.

AJO, kaap in Spanje, in den Atlantischen oceaan, op de kust van Biscaye.

AJOAM, Perz. stad, prov. Fars.

AJOFRIN, Spaan. stad, Nieuw Kastilië, prov. Toledo, aan de Guadarangue, met 3,400 inw.

AJOMAMA of *Agiomama*, Turk. vlek in Macedonië, aan de golf van dien naam, 12 mijlen van Salonica. 40. 12. N. B. 41. 10. L.

AJOS, Zweedsch eiland in het N. van de golf van Bothnie. 65. 38. N. B. 42. 4. L.

AJOS, Z. Amer. dorp, aan den voet van het gebergte, dat de riv. Paraguay en Panara vaneen scheidt, 8 mijlen van Assumption. 25. 26. Z. B.

AJOSOROS, zie Athos.

AJUDUCK, Perz. berg, ten O. van Jaron.

AJUDUK, bergketen in Perzië, aan de N. grenzen van Laristan.

AJUKZERNUK, Aziat. stad in groot Bucharije.

AKA, 2 Hong. dorpen, kom. Wesprem en Weissenburg.

AKABA, zie Aila.

AKABET-Assolon, zie ACCABET-Assolom.

AKAKAN, riv. in Siberië, valt in de Judoma, op 60. 8. N. B. en 157. 18. L.

AKAI, Jap. stad op het eil. Niphon, 18 mijlen ten Z. W. van Meaco.

AKALGORI, zie Aghal-Gori.

AKALJ, Hong. dorp, kom. Salad.

AKALZIKE of *Akhiska*, Aziat. stad in Turksch Georgië, pachalik Satabago, aan den Kaukazus en de riv. Kur. Het ligt in een vruchtbaar oord, omringd van 20 heuvelen, en is door eenen dubbelen muur ingesloten. De omliggende bergen zijn rijk aan mineralen, en de verwoeste dorpen toonen aan, dat deze streek eens bloeijend was. De inw., ten getale van 12,000 waaronder Joden, Grieken, Turken, Armeniërs, en Georgiërs, bestaan van den landbouw en van de bijen- en zijdewormenteelt. Er is een kasteel, waarin de pacha zijn verblijf houdt. 41. 55. N. B. en 60. 45. L.

AKAMAPET, Ind. Stad in Hindostan, prov. Carnate.

AKAMEZ, Afr. lands. in het binnenland der Goudkust, door oorlogzuchtige-

ge Negers bewoond.

AKANIMINA, Afr. stad op de Tandkust bij kaap Apollonia; zij heeft handel in ivoor en goud.

AKANSAS (witte Indianen) talrijke natie van Indianen in N. Amerika, aan de riv. Akansas of Imaham. Zij zijn blanker dan andere Indianen, hebben landbouw, veeteelt, en wel 20,000 krijgslieden. De riv. Akansas ontspringt in 't land der zwarte Panis, op 40 N. B. en valt in de Missisipi op 33. 45. B.

AKAR, Ind. stad in Hindostan, prov. Carnate.

AKASAKA, Jap. stad in het Z. deel van 't eil. Niphon, met zeer goede gebouwen.

AKASI, Jap. stad in het Z. deel van Niphon, aan eene breede riv., met eene forteres, het verblijf van den gouverneur.

AKASSA, Afr. riv. in Marocco, valt in den Atlantischen oceaan.

AKAST, stad in het N. deel van Arabië, 20 mijlen ten O. van Jeruzalem.

AKASTO, Hong. dorp, kom. Pest.

AKATO, Jap. stad op Niphon, 10 mijlen ten W. van Meaco.

AK-BACHI-LIMAN, het oude Sestos, stad in Eur. Turkije, aan de zeeëngte der Dardanellen.

AKBAR-ABAD, zie Agra.

AKBAR-NAGUR, zie Rajemahel.

AKBEIK-BABA, stad in Aziat. Turkije, prov. Natolië, Sandschakat Sultan Eugny.

AKDOSCH, dorp in Aziat. Rusl., prov. Schirwan, met 300 huizen en veel handel in zijde, rijst, boomwol, enz.

AKDEREH, Perz. D., prov. Azerbijan.

AKEBALA of *Akelala*, Aziat. stad in Turksch Armenië, prov. Erzerum.

AKEBAR, stad in Aziat. Turkije, aan den Tigris, prov. Irak Arabi, pachalik Bagdad.

AKEBROE, Deensch dorp in Sleeswijk, bij Flensburg.

AKEBY, Aziat. stad, in Palestina, bij Saphet.

AKEBYE, Deensch dorp, in Sleeswijk.

AKELD, Eng. stad, gr. Northumberland.

AKELO, stad in Eur. Turkijë, prov. Romanië, aan de Zwarte zee.

AKEMIN, zie Achmin.

AKEN, oude wel gebouwde stad, aan den linker Rijnoever, in het Pruis. gr. hert. van den Neder-Rijn, regdst. Aken, in 't fransch *Aix la Chapelle*, naar de kapel, die Karel de Groote aldaar oprigtte, wordt verdeeld in eene buiten- en binnenstad, heeft 3,100 huizen, en 27,200 inw., eenen bisschop, en is de zetel der regering. Zij was voormaals de tweede rijksstad in den Westfaalschen kreits, en tot 1531, de krooningsplaats der duitsche keizers, van welken er 35 alhier zijn gehuldigd geworden. Tot de voornaamste gebouwen behooren het stadhuis, waarop in 1748 de vrede gesloten werd; de Munster, of Dom- en stiftskerk, waarin men de kleinooden der krooning bewaarde, als mede eenen sabel van Karel den Grooten, een evangelieboek met gouden letters, en onderscheidene reliquien; verder 4 parochiekerken, eene lutersche kerk, het collegiaatstift van St. Adelbert, 3 gasthuizen en een gymnasium. Men had hier voormaals 21 kloosters, die nu opgeheven zijn. De fabr. die door de tijdsomstandigheden veel verminderden, zijn nog van belang, en leveren vooral lakens en kasimiren, lijnwaad, naalden, spelden, staalwaren, leer, tapijten, wasdoek, wollen en katoenen stoffen op, en geven aan vele honderden handen werk. De beroemde warme baden komen uit 5 bronnen, welke genoemd worden: het keizersbad, het voornaamste, dat jaarlijks, in tegenwoordigheid van de stadsregering en der aanzienlijkste badgasten geopend wordt; het Cornelius, het Quirinus, het kleine en het Rozenbad, welker waters in zeven badhuizen verdeeld worden. Het Campusbad is voor de armen bestemd. Slechts één van deze dient om te drinken, en de anderen alleen om te baden. 23. 55. L. 51. 55. N. B. Sedert 23 September 1794 is deze stad in handen der Franschen geweest, en sedert 1798 de hoofdplaats van het dep. van de Roer. Bij den vrede van 1813 kwam zij aan Pruissen.

AKEN, regeringsdistrict Aken bevat op 68 vierk. mijlen 314,000 inw. en 1408 gemeenten, en is verdeeld in de volgende kreitsen: stadskreits Aken, landskreits Aken, de kreitsen Geilenkirchen, Heinsberg, Erkelenz, Gulik, Duren, Eupen, Montjoie, Gemund, Blankenheim, Malmedij en St. Vith.

AKENBÖHL, Deensch dorp in Holstein.

AKENDAM, verdeeld in N. en Z. Akendam, Nederl. gehucht onder de heerl. Schooten, digt bij Haarlem, prov. N. Holland, kwartier Haarlem.

AKENSEILAND, aan de noord spits van Nieuw Holland. 167. 54. 45. L. en 22. 21. 35. Z. B.

AKEN'S ROTS, eene gezonkene rots in het N. deel der Atlantische zee, vier voet onder water, ten W. van het eiland

land Tory, op 55. 19. N. B. en 7. 46. L.

AKERBO, drie landbouw-dist. in Zweden; het eene in Westmannland, het andere in Oost-Gothland, en het derde op het eil. Oland.

AKERMANN of *Akkierman*, Poolsch Bialogrod, Russ. stad aan den mond der Dniester in de Zwarte zee, prov. Bessarabië, met 20,000 inw., 35 Grieksche en 220 Armenische familiën, eene goede haven, een groot kasteel, en veel handel. 46. 12. N. B. en 48. 23. 45. L.

AKERO, Zweedsch dorp en slot, prov. Sudermannland.

AKERS, of *Okers*, district in de Zweedsche prov. Sudermannland.

AKERSDYK, Nederl. dorpje in Z. Holland, in Delfsland, dist. Rotterdam, niet ver van Schiedam, met 116 inw.

AKERSLOOT, N. Hollandsch dorp, kwartier Alkmaar, een groot uur gaans van deze stad aan welke het behoort, digt bij het Lange Meer, bevattende met het gehucht Wouden, 840 inw. Graaf Floris III leed hier een zwaar verlies.

AKERS-SKEPSLAG, eene landstreek aan de zee, in de Zweedsche prov. Upland.

AKERSUND, eene golf van de N. Zee, op de kust van Noorwegen.

AKERVIK, Zweedsche haven, prov. Noordland, dist. Medelpad.

AKHISSAR, Aksarai (oudtijds Thyatira) stad in Aziat. Turkije, in Caramanië, dist. Sarou-Khan, ten N. O. van Smyrna, met 7,000 inw. en vele fabr. 39. 5. 10. N. B. 45. 28. L.

AKHISSAR of *Croja*, Turksch vlek en slot, prov. Romelië, met 6,000 inw., geboorteplaats van Scanderbeg.

AKHISSAR of *Vakup*, Turksch slot, Beglerbeglik Bosnië, ten O. der Dinarische Alpen.

AKI, prov. en stad van Japan, in het W. deel van het eil. Niphon.

AKIL, twee eilandjes aan de Iersche kust, tegenover 't gr. Mayo.

AKILI, stad in Aziat. Turkije, in Natolië, aan de Zwarte zee. 41. 15. N. B. 51. 12. L.

AKILY of *St Colm's*, een der Hebriden. 57. 53. N. B. 11. 20. L.

AKIM of *Axim*, Neger-republiek, aan de riv. van dien naam, aan de Goudkust. De hoofds. Akim of Achombene, ligt aan de zee, niet ver van kaap Apollonia, bij 't Hollandsche fort Anton, en heeft 2,000 inw.

AKIRKE, zie Akirkeby.

AKISIKI, Jap. stad, op 't eil. Niphon.

AKISKA, zie Akalzike.

AKIURECK, stad in Aziat. Turkije, prov. Natolië.

AKKA, plaatsje in 't lands. Suzé, in 't Z. van Marocco, grenzende aan de woestijn Sahra. Het is de verzamelplaats van de Marokkaansche karavanen naar Tombuctoo.

AKKABLY, plaatsje in 't dist. Tuas, ten Z. van Tripoli, op den karavanenweg van Gadamis naar Tombuctoo.

AKKAR, berg in Aziat. Turkije, ten Z. van Antiochië, en ten W. van Orontes.

AKKAS, Russ. stad, gouv. Finland, dist. Tavastland. 61. 11. N. B. en 41. 18. L.

AKKAWAUER, kleine volksstam in Z. Amer., in 't binnenl. van Guiana, die kleine, met vergiftig paalwerk ingeslotene dorpen, bewoont.

AKKER, Aziat. riv. in Syrië, valt in de Middell. zee.

AKKER, stad aan de genoemde riv., pachalik Tripoli, op den berg Bargylus. 34. 32. N. B. en 53. 49. L.

AKKERWOLDE of *Akkerwoude*, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, met 450 inw.

AKKIA, eil. in de Yszee, op de W. kust van O. Groenland. 60. 38. N. B. 331. 39. 45. L.

AKKRUM, zie Akrum.

AKKUL, meer in Azië, in 't land der Kirgis-Kaisaken.

AKKURU, Aziat. vlek in 't Turksch pachalik Tarablus, met een Maronitisch bisdom.

AKLANSK, Aziat. stad in Siberië, aan den Aklana, gouv. Irkutsk, op 63 N. B. aan het N. einde van den Penschinischen zeeboezem. De kreits Aklansk ligt tusschen 60 en 70 N. B. en 179—210 L., tot aan de Beringstraat en het Tschuktschische voorgebergte. Het geheele land bijna is eene wildernis, waar niets groeit, waar men niets dan beeren en rendieren ontmoet.

AKLAT of *Khalat*, Aziat. stad in Curdistan, op de N. W. kust van 't meer Van. 38. 35. N. B. 59. 2. L.

AKLEH, Aziat. stad in Syrië, op de grenzen van de groote woestijn, 8 mijl. ten Z. O. van Aleppo.

AKLI, Hong. dorp, kom. Ugotsch.

AKLIM, Aziat. landschap in Syrië, land der Drusen.

AKMETSCHET, Russ. stadje in de Krim, gouv. Taurië.

AKMI, een der Aleutische eil.

AKMIN, Egypt. stad, aan den regter Nijloever, met fabr., 80 mijlen ten Z. O. van Cairo.

AKNIDATORI, Jap. stad, eil. Niphon.

AKO, Jap. stad, eil. Niphon.

AKODA of *Aquida*, Nederl. Afr. fort op de Goudkust, in Guinea.

AKOLINGAN, stadje op 't Aziat. eil. Celebes of Makassar, aan de Buggess-baai. 2. 5. Z. B.

AKONA, een der Sandwichs eil. in Australië, met de baai Karakakua.

AKOSCH, Hong. dorp aan de Kraszna, kom. Solnok, in Zevenbergen.

AKOUKA, Z. Amer. dorp in Holl. Guiana, aan de riv. Little, bij hare vereeniging met de Maravini.

AKOY of *Acquoi*, Nederl. dorp, Z. Holland, dist. Gorcum, aan de Linge, een half uur van Leerdam, geboorteplaats van JANSENIUS.

AKRON, zeer vruchtbaar Negerrijk aan de Goudkust in Guinea, aan kaap Duivelsberg. Het is verdeeld in Klein- en Groot Akron: het eerste ligt aan zee, en wordt door eenen vorst bestuurd; het laatste is eene republiek.

AKRUM, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen, met 750 inw. en veel doorvaart van schepen.

AKSAI of *Jachsai*, vorstendom der Kumucken, op de Kaukazische landengte, aan het Kaspische meer en de riv. Aksai deze ontspringt aan den Kaukazus, op 43. N. B. en 64. L. en vloeit door het meer Tschuwal. De inw., deels Mahomedanen en deels Armeniërs, Georgiërs en Joden, leven van de veeteelt, den landbouw, en het maken van ijzerwerk. Zij hebben hunnen eigenen vorst, die van Rusland afhankelijk is. In de eveneens genoemde hoofdstad wordt eene groote slavenmarkt gehouden.

AKSAKAL of *Barby*, groot vischrijk meer in het land der Kirgis-Kaisaken, ten N. van 't Aralmeer, in het Russ. gouv. Orenburg. Er loopen 66 kleine riv. in uit.

AKSCHAR, stad in Aziat. Turkije, in Natolië, pachalik Anadoli, sandschakat Hamid.

AKSCHEHER (witte stad) voormaals Tyricum, Aziat. stad in Natolië, prov. Caramanië, pachalik Konieh, aan den Pursak, in eene door bergen ingeslotene vlakte; zij is de zetel eens Turkschen pacha's, heeft fabr. en eenigen handel in wol, was, galnoten, gom, enz.

AKSCHINSK, Aziat. dorp en fort in Russ. Tartarije, prov. Dauria, aan de Onon op de Chinesche grenzen. 50. N. B. en 51. 39. 45. L.

AKSERAI, stad in Aziat. Turkije, in Caramanië, pachalik Konieh, aan eene bijriv. van den Kisil-Irmak. 38. 24. N. B. en 51. 31. L.

AKSHESHEHR, stad in Aziat. Turkije, in Natolië, aan de Zwarte zee. 41. 15. N. B. en 48. 49. L.

AKSIA, Aziat. riv. in Armenië, valt in den Aras.

AKSICAT, Aziat. stad in Turkestan, dist. Fergana, aan eene riv., die in de Sihoun valt. 42. 12. N. B. 84. 10. L.

AKSOE, Deensch eilandje tusschen Zeeland en Laland.

AKSOR, Egypt. dorp op de puinhoopen van het oude Thebe.

AKSSAI, arm van de riv. Don.

AKSUMA, Aziat. stad in Turkhestan, 18 mijlen ten N. O. van Taraz.

AKTALA, Aziat. stad in Georgië, prov. Kartel, 20 mijlen ten Z. van Teflis.

AKTALIN, Russ. eilandje tusschen Siberië en Amerika, bij het eil. Kadjak.

AKTAMAN, Aziat. stad in Curdistan, op een eil. in 't meer Van.

AKTAN, stadje in Aziat. Rusl., gouv. Tobolsk. 49. 20. N. B. 88. 39. 45. L.

AKTAR, Russ. stad, gouv. Taurië, aan de vereeniging van het meer en de riv. van gelijken naam.

AKTAU of *Yespera*, bergketen in Azië, in 't land der Kirgis-Kaisaken, aan welke de riv. Ssarassa ontspringt. Zij loopt van de W. zijde van Belur-Tag tot aan de riv. Jihon.

AKTIAR, zie Sevastopol.

AKTUBA, arm der Wolga in Aziat. Rusl. Hij komt uit die riv., 4 mijlen boven Tzaritzin, doch valt weer in dezelve voor hare uitwatering in de Kaspische zee. Aan deszelfs oevers groeijen zoo vele moerbezieboomen, dat het Russisch gouv. hier eene volkpl. gesticht heeft, ter aankweeking van zijwormen.

AKTUBOJA GORA, berg in Aziat. Rusland, gouv. Orenburg.

AKTUNAK, Akun, Akunak, Akutan, 4 der Aleutische of Vosseneilanden, tusschen Siberië en Amerika.

AKUMI, Jap. stad, op 't eil. Niphon.

AKUNA, O. deel van 't eil. Owaihie in Australië, met de baai Karakakua.

AKUNPORE, Ind. stad in Hindostan, op den linkeroever der Goggra.

AKURLA, Aziat. stad in Perz. Armenië, 8 mijlen ten Z. Z. O. van Erivan.

AKUSCHA, Aziat. republ. in Lesghistan, in het Sneeuwgebergte, aan den oorsprong der Torkali Osen, met 34 dorpen en 8000 Lesghische inw. die door de oudsten der stammen geregeerd worden. Zij hebben weinig landbouw, doch veel schapenteelt, terwijl zij de wol zelven verwerken. Het heeft een hoofdplaatsje van denzelfden naam.

AKUSCHAL, Pers. dorp, prov. Schirwan, in het midden van 't eil. Salliën.

AKUSCHENSKAJA, Russ. Kozakkendorp aan de riv. Choper.

AKUTAN, zie Aktunak.

AL, Arab. stad, prov. Hedjas.

ALA, Jap. stad op 't eil. Ximo. 2. Ala of *Alla*, Oostenr. marktvlek in Tirol, Trenter-kreits, aan de Etsch, met 4000 inw. en fabr.

ALABAHA, Amer. riv. in O. Florida.

ALABAMA, N. Amer. riv. in Georgië, gevormd door de vereeniging der Coossa en Tallapoossee, valt in de Mobile baai, in de golf van Mexico.

ALABAMA, Indiaansch dorp in N. Amer. aan de Mississippi.

ALABASTER of *Eleuthera*, een der Bahama-eilanden, met een klein fort. 24. 40—26. 30. N. B.

ALABAT, eil. in de Ind. zee, bij de kust van Manille of Luçon. 14. 27. N. B. 140. 10. L.

ALABUSCHKOI, fort in Siberië, aan de Alabuga, in 't W. van 't gouv. Tobolsk.

ALACH, Pruis. dorp, regdst. Erfurt, 800 inw. 2. Beij. dorp, Isarkreits, ambt Dachau, met 60 huizen.

ALACHSCHAK, Alaksu, eil. tusschen Siberië en Amerika, ten N. van Kodjak.

ALACSCHKA, Hong. D., kom. Borschod.

ALACHUA-SAVANNAH, groote vlakte, met gras bedekt, zonder geboomte van belang, in 't land der eveneens genoemde Indianen, in het O. van Florida, 20 mijlen van de hoofdst St. Augustin.

ALACRANES, 5 Z. Amer. eilandjes in de golf van Mexico, bij het halfeil. Yucatan. Derzelver westelijkste punt ligt op 287. 52. 20. L. 22. 27. 50. N. B.

ALA-DAGH of *Taurus*, uitgebreid Aziat. geb. in Natolië, dat verscheidene takken verspreidt. De eene, Alma-Dagh, scheidt de pachaliks Merasche en Adana van Syrië; — de Baba-Dagh (Tmolus, Sipylus) loopt tot aan den Archipel; — tot eenen derden arm behooren de van ouds beroemde Ida en Olympus. Ook de Elkas-Dagh is een tak van dit gebergte. De Ararat is een der hoogste kruinen van deze keten.

ALADAS, Z. Amer. dorp, in Rio de la Plata, 4 mijlen ten Z. O. van Corrientes. 28. 15. Z. B. 339. 9. 45. L.

ALADINEN-EILANDEN, eene groep kleine eil. in de golf van Bengalen, bij de Siamsche kust. De voornaamste zijn: Alexander's piek, Christie, Graham, Auriol, Bruer, Watson, Dunkin en Davis. 9. 5—9. 40. N. B. 115. 30. L.

ALADJIAM, stad in Aziat. Turkije, Natolië, aan de Zwarte zee. 41. 40. N. B. 53. 30. L.

ALADA, Spaan. zeestadje in Granada, aan de golf van Almeria.

ALADSCHAHISSAR of *Kruschewatz*, stad in Eur. Turkije, pachalik Rumeliën, aan de W. Morawa.

ALADUA, Arab. stad, prov. Hedjas, 30 mijlen ten N. W. van Mecca.

ALADULAT ILI of *Aladulia*, lands. in Aziat. Turkije, in Natolië, aan de grenzen van Turcomannië, Diarbekir, Syrië en de Middell. zee. Het N. deel behoort tot het beglerbeglik Marasch; en het Z. deel tot dat van Aleppo.

ALAEJOS, Spaan. stad, prov. Leon, 8 mijlen van Salamanca.

ALAFOEUS, Port. stadje, prov. Beira.

ALAFTARA, Russ. stsdje, prov. Finland. 60. 38. N. B. en 40. 20. L.

ALAGIT, een der Kurilische eil. in de N. stille Z. Zee, of Ochotsksche zee.

ALAGNA, Sard. stadje in Piemont, in de vallei van Sesia, 10 mijlen ten N. O. van Aosta.

ALAGNON, Fr. dorp, dep. Cantal.

ALAGNON, riv. in 't Fr. dep. Cantal, valt in de Allier.

ALAGOA, stad op St. Michiel, 't grootste der Azorische eil., met 2,300 inw., eene haven, wijn en graanbouw.

ALAGOAS, (Noord en Zuid) twee plaatsjes in Brazilië, prov. Fernambuco.

ALAGON, riv. in Spaansch Estremadura, ontspringt in de prov. Salamanca, en valt in de Taag. 2. Spaan. stad in Arragon, omtrent de zamenvloeijing der Xalon en Ebro.

ALAGORE, Ind. stad in Hindostan, ryk van Mysore, 6 mijlen van Seringapatam.

ALAID, verheven eil. in de zee van Ochotsk, geheel bezet met eenen brandenden berg, die in 1790 het eerst begon te rooken. Het ligt naast het eerste der Kurilische eil., 6 mijlen ten N. W. van kaap Lopatka.

ALAIGNE, Fr. dorp, dep. Aude.

ALAIN, Z. Amer. riv., prov. Quito, valt in de Pucure.

ALAINCOURT, 3 Fr. dorpen in de dep. Aisne, Eure en Meurte.

ALAIRAC, zie Aleyrac.

ALAIS, Fr. stad, hoofdpl. van een arr. van 't dep. Gard, aan de Gardon, halverweg tusschen Orange en Montpellier, met 1200 huizen en 8,900 inw., fabr. die zijden- en wollen stoffen, kousen, band, glas- en aardewerk opleveren. 44. 7. 19. N. B. en 21. 44. 18. L. Het arr. Alais bevat op 22 vierk. mijlen 68,000 inw.

ALAISE, Fr. dorp, dep. Doubs.

ALAIT, een der Kurilische eilanden in de Ochotsksche zee, den Russen behoorende.

ALAJAH, stadje in Aziat. Turkije, aan de Z. kust van Natolië, aan de golf van Satalia.

ALAJARVI, Russ. stad in Finland, district Wasa. 62. 39. N. B. 41. 20. L.

ALAJOR of *Leor*, Spaan. dorp op het eiland Minorca, hoofdpl. van een Termino of district van 3,960 inw.

ALAJOU, Fr. dorp, dep. Hérault.

ALAKA, zie Salaka.

ALAKSU, zie Alachschak.

ALAKU, Perz. stad, prov. Azerbijan.

ALAM *of Alan*, Fr. stadje in Gascogne, nu dep. Opper-Garonne, arr. St. Gaudens.

ALAMA of *Alhama*, riv. in Spanje Oud Kastilië, prov. Soria, valt in de Ebro. 2. Spaan. stad in Granada, aan de eveneens genoemde riv., met 4,550 inw., looijerijen en een beroemd warm bad. 3. Spaan. stadje in Murcia, met 3,500 inw. en warme baden. 37. 51. 52. N. B. en 16. 23. 29. L. 4. Alama de los Banos, Spaan. stadje in Arragon, aan de Xalon, met warme baden.

ALAMAGAN of *Conception*, een der Marianen eilanden of Ladrones in Azië, tusschen Guguan en Pagon. 18. 10. N. B.

ALAMAN, Zwits. stadje, kanton Bern.

ALAMATTE, zie Guardamar.

ALAMBARI, Aziat. stadje in Z. Georgië, prov. Guria of Guriel, aan den mond eener riv., die in de Zwarte zee valt.

ALAMBON, Fr. stadje, dep. Pas-de-Calais.

ALAMBOY, een der Sundasche eil., 30 mijlen ten Z. van Borneo.

ALAMEDA, N. Amer. stadje in Mexico, 18 mijlen van St. Fé.

ALAMERA, Port. stadje in Estremadura.

ALAMILLOS, N. Amer. dorp in Mexico, prov. Sonora.

ALAMOR, Hong. dorp in Zevenbergen, kom. Beneden-Weiszenburg.

ALAMOS, Braz. stad, prov. Para.

ALAMOS REAL DE LOS, N. Amer. dorp in Mexico, prov. Cinaloa, met rijke zilvermijnen.

ALAMPARVA, plaatsje in Voor-Indië, op de kust van Coromandel, ten N. van Pondichery. De inlandsche vorsten gaven het in 1750 aan de Franschen, die er een fort stichtten, hetwelk de Engelschen, 10 jaren daarna, verwoest hebben.

ALAMPO, Afr. reede aan de Goudkust, ten O. der riv. Volta. De regentijd begint hier in Januarij en duurt tot Mei.

ALAN, riv. in het Eng. gr. Cornwall, valt in de golf van Bristol, even beneden Padstow.

ALAN, kaap op de N. W. kust van Amerika, bij de golf van Georgië. 48. 2. B. B. 255. 32. L.

ALAN, baai op de W. kust van Corsica.

ALAN, Fr. dorp, dep. Opper-Garonne.

ALANBY of *Allonby*, Eng. stadje, gr. Cumberland, aan eene baai van dezen naam; 660 inw.

ALANCHE of *Allanche*, Fr. stad in Auvergne, dep. Cantal, arr. Murat, met 2,500 inw., handel in vee, kantenfabrijken en looijerijen.

ALAND, Russ. eil. aan den ingang der Bothnische golf, waar deze zich van de Oostzee en van de Finsche golf scheidt, tusschen de Russ. en Zweedsche kust. Het water tusschen dit eiland en Zweden, heet Aland's Haf. Het eil. is omtrent 12 uren gaans lang, en 8 breed, bevat 8 dorpen, het vervallen kasteel Castelholm, en 13,400 inw., die hun bestaan vinden in den landbouw, de veeteelt, de jagt, de visscherij en den handel in hout, kalk, kolen, boter en kaas. Men vindt er vele bosschen en meren. Ligging tusschen 59. 47. en 60. 32. N. B. en 36. 57. en 37. 39. 47. L.

ALAND, Noorw. eiland, ten W. van Bergen.

ALAND, riv. in het Pruis. regdst. Magdeburg: zij ontspringt, onder den naam Milde, bij Mildehöft, neemt de Biese op, en valt bij Schnakenburg, in het Lüneburgsche, in de Elbe.

ALAND'S Archipel, hier door verstaat men een gedeelte der Oostzee, rondom het eiland Aland, hetwelk met eilandjes en rotsen als bedekt is; men telt er ongeveer 80.

ALAND'S baai, op de Z. kust van Ierland, tusschen Waterfort en Tramore-baai. 52. 8. N. B. en 10. 34. L.

ALANDROAL, Port. stadje en kasteel in Alentejo, niet ver van de Guadiana.

ALANDSHAGE, kaap in het Z. van het eiland Amack, 8 mijlen ten Z. van Koppenhagen.

ALANDSZEE, vischrijk meer in het Pruiss. regdst. Potsdam, bij Oderberg.

ALANGASI, Z. Amer. riv. in Quito, die aan den berg Sincholagua ontspringt.

ALANGATA, stad in Voor-Indië, in Travancore, aan de riv. van dien naam.

ALANGI, (Santiago de) Z. Amer. stad in Nieuw Granada; de omtrek is rijk in vruchten en vee, waarmede Panama voorzien wordt. 8. 12. N. B. 297. L.

ALANGUER, Port. stad in Estremadura,

dura, tusschen Lissabon en Leiria.

ALANIEH, stad in Aziat. Turkije, in Cilicië, pachalik Anadoli, aan den mond eener riv., die in de Middell. zee valt. In deze haven sloot Pompejus de zeeroovers in. 36. 34. N. B.

ALANIS, Spaan. dorp in Andaluzië.

ALANISCH GEBERGTE, Wolchonskischerwoud, in Eur. Rusland, tusschen de gouv. Moskou, Petersburg, Twer en Tula. Het verspreidt verscheidene takken Oosten Zuidwaarts, waarvan de Waldaïsche en Duderhofische, de voornaamste zijn. De hoogste kruinen verheffen zich niet meer dan 200 vademen boven de Oostzee. Het is rijk in ijzer, aluin, vitriool, steenkolen, versteeningen, zoutmarmer- en gipsgroeven. Men vindt hier de bronnen van de riv. Wolga, Dnieper, Duna, Don, Oka, Wolchow, Lowat, Pola, Kolp en anderen.

ALANJE of *Alhange*, Spaan. vlek en slot in Estremadura, aan de Matachel.

ALAON, Nederl. factorij op het eiland Sumatra.

ALAPAEW, stad in Aziat. Rusland, gouv. Perm, 1,000 inw. 56. N.B. 78.54. L.

ALAPAICHA, gebergte in Aziat. Rusl. gouv. Perm, met rijke kopermijnen, niet ver van de kreitsstad Alapajew.

ALAPUSCHE, groote Ind. koopstad in Travancore, kust van Malabar, met een kanaal naar zee.

ALAR, Perz. riv., valt in de Kaspische zee.

ALARA, Spaan. stadje op het eiland Minorca, 2,400 inw. 2. Riv. in Aziat. Turkije, in Caramanië, valt in de Middell. zee, 3 mijlen ten W. van Alanieh. 3. Riv. in Z. Amer. in Nieuw Granada, valt in de Cauca.

ALARCON, Spaan. dorp in Nieuw Kastilië, prov. Cuenca, aan de Xucar, op eene rots. 39. 38. N. B. en 15. 27. L.

ALARO, riv. in Napels, Calabrië Ulteriore, ontspringt in de Apennijnen, en valt in de Jonische zee. 2. Alaro, zie Alara 1.

ALARU, Perz. stad, prov. Azerbijan.

ALARYS, baai op de W. kust van Ierland, achter het eiland Enistirk.

ALAS, riv. in Perzië, die bij het eiland Kura in de Kaspische zee valt. 2. stad op de W. kust van Sumatra. 4. 15. N. B. en 120. 14. L. 3. Fr. dorp, dep. Arriège.

ALAS ANGIAS, oord in het Zwits. kanton Graauwbunderland, in Opper-Engadin, waar de landdag gehouden wordt.

ALASAN, bijriv. der Kur in Kaukazië.

ALASEIA, riv. in Aziat. Rusl., gouv. Irkutsk, kreits Jakutsk, valt in de Yszee. Aan haren oever wonen de Jakuten en Tunguzen.

ALASEY, berg in Siberië. 67. 8. N. B. 170. 50. L.

ALASEY, gebergte in Aziat. Rusl., een arm van de keten Yablonnoi, tusschen de bronnen der Omecon en Kovima; het eindigt aan de Yszee.

ALASKA of *Alaschka*, schiereil. op de N. W. kust van Amerika, aan de Ismailofsche sund, met Russ. kantoren, voor den pelterijhandel. De inw. noemen zich Kagataya-Koung'ns, d. i. mannen van het Oosten. Zij schenden hunnen neus, hunne ooren en lippen, en scheren zich het hoofd bijna kaal. Zij leven van de jagt en van de vischvangst. Het plaatsje Kukak heeft 150 inw.

ALASSAC, zie Allassac.

ALASSIO, Sard. zeestadje in Genua, met eene goede reede, en veel handel in wijn, granen, kaas, lijnwaad en vermicelli; er zijn looijerijen, scheepstimmerwerven, en 7,000 inw.

ALASSON, Hong. dorp, kom. Wesprem.

ALASSONA, dorp in Eur. Turkije, in Romanië, sandschak at Tirhala, aan den Olympus, met 3,000 inw., en handel.

ALASS STRAAT, kanaal, 14 mijlen lang, en op het naauwste 2 mijlen breed, tusschen de eil. Sumbawa en Lomboc, in de Ind. zee, ten Noorden van Java.

ALAT, Russ. stadje, gouv. Kasan.

ALATA, Afr. dorp in Abyssinië, bij de bronnen van den Nijl, die hier, volgens BRUCE, den derden waterval heeft.

ALATAMAHA, riv. in de N. Amer. Rep., prov. Georgië. Zij ontstaat uit de vereeniging der riv. Okonee en Okemulgee, en valt op 33. N. B. in zee.

ALATAU of *Alatow*, gebergte in Aziat. Tartarije, in de woestijn der Kirgisen.

ALATHALEB, rotsen, die, uitgehouwen, gedeeltelijk de woningen der Arabische stad Al-Hadschr uitmaken.

ALATI, Russ. stad, gouv. Kasan, aan de vereeniging der beekjes Alati en Aschit.

ALATOF of *Olotief*, Aziat. geb. in Tartarije, gedeelte van 't Uralische, loopt langs den O. oever der Jaik, tot deze in de Kaspische zee uitloopt. Het is rijk in ijzer, kristal en marmer.

ALATRI of *Alatro*, stad in den Kerkl. Staat, Campagna di Roma, op een' heuvel, met een' bisschop, en 4,400 inw. 41. 13. 45. N. B. en 31. 1. 5. L.

ALATSKA, geref. Hong. dorp, kom. Borschod.

ALATYAN, roomsch Hong. dorp, kom. Solnok.

ALATYR of *Allatur*, stad in Aziat. Rusl.,

Rusl., gouv. Simbirsk, aan de vereeniging der Alatyr en Sura, met 680 houten huizen en 1350 inw. 54. 39. N. B. en 63. 34. L.

ALAUCH, Fr. stad, dep. Monden der Rhône.

ALAUNISCH, zie Alanisch gebergte.

ALAUSY, Z. Amer. prov. in Quito, ten N. van Cuenca, bergachtig en vruchtbaar. De eveneens genoemde hoofdst. heeft goede fabr.. 2. 12. N. B. en 299. L.

ALAUT, zie Alt.

ALAUWEY, Schotsch dorp, gr. Fife.

ALAUX, Fr. dorp, dep. Aveiron.

ALAVA, een der drie districten der Spaan. prov. Biscaye. 14. 33—15. 38. L. en 42. 35—42. 59. N. B. bevat 54 vierk. mijlen en 71,400 inw., eene stad, 91 vlekken (Villas), 340 dorpen en 435 kerspelen. Men vindt hier de Cantabrische bergen en de riv. Ebro en Zadorra. De voortbr. zijn: granen, wijn, kastanjes, hennip, vlas, hout, vee, zout, ijzer, enz. De hoofdst. is Vittoria.

ALAVA, de zuidelijkste landpunt van 't eil. Revilla Gigedo, in de N. stille Zuidzee. 35. 6. N. B. en 246. 38. L.

ALAVIESKA, Zweed. stad, in O. Bothnië. 64. 10. N. B. en 41. 42. L.

ALAVO, Russ. stad in Finland, kreits Wasa. 62. 35. N. B. en 41. 5. L.

ALAWERDI, vesting in Aziat. Rusl., prov. Grusiën, kreits Thelawi, aan den Alasan.

ALAYA, Z. Amer. kaap, in Venezuela.

ALAYIA, Aziat. stadje in Caramanië.

ALAYOR, districtshoofdpl. op Minorca, digt bij Mahon.

ALAYRAC, Fr. dorp, dep. Aveiron.

ALAZEIA of *Alazey*, riv. in Siberië, valt in de Yszee. 72. 40. N. B. en 159. 54. L.

ALAZIESKOI, plaatsje in Siberië, aan de Alazey. 69. 40. N. B. en 161. 54. L.

ALB, 2 riv. in Baden, die in den Rijn vallen; de eene ontspringt in de Treisamkreits bij St. Blasien, en de andere komt uit Wurtemberg.

ALB, landv. in Wurtemberg, 26. 39—27. 30. L. 48. 11—48. 42. N. B. Bevat 25 vierk. mijlen, 112,500 inw., en is verdeeld in de 5 ambten Kirchheim, Munsingen, Nurringen, Reutlingen, Urach. — 2. *Alb*, ruwe Alp, zie Alpen.

ALBA, 1. Nap. stad in Abruzzo Ultra, niet ver van 't meer Fucino. 2. Sard. stad in Piemont, aan de Tanaro en Carasca, met 9,700 inw., 4 kerken, 4 kloosters, een collegie, een bisschopszetel en veel handel in vee. 44. 36. B. 45. 20. L. 3. Alba, aldus noemen de Bergschotten hun land.

ALBA CAROLINA, zie Karlsburg.

ALBA CETE, Spaan. vlek in Murcia, met 800 huizen, 5,200 inw., 4 opene pleinen, 5 kloosters, 1 hospitaal, goede fabr. en eene jaarmarkt. 39. 0. 25. N. B. en 15. 10. L.

ALBACH, dorp in Hessen-Darmstad, in de vallei Buseck.

ALBACINA, stad in den Kerk. Staat, mark van Ancona.

ALBACK, Aziat. stad in Curdistan, prov. Van.

ALBADA, vervallen slot in de Vriesche grietenij Wimbritseradeel, bij het dorp Goinga.

ALBADRA, eil. in de Ind. zee. 9. 30. Z. B. en 64. 10. L.

ALBAGNAN, Fr. dorp, dep. Hérault.

ALBAIDA, Spaan. stad in Valencia, met fabr. en 3,200 inw.

ALBAK, een der Kanarische eil. 27. 15. N. B., bij Fortavantura.

ALBALADEJO-DEL-CUENDE, Spaan. vlek in Nieuw-Kastilië, prov. Cuenca.

ALBALATE, Spaan. graafs. in Valencia.

ALBAN, kantonshoofdpl. in 't Fr. dep. Tarn, 3,100 inw.

ALBAN (St.) zes Fransche dorpen in de dep. Ain, Noordkusten, Gard, Opper-Garonne, Loire, Lozère. Nog 6 Fr. dorpen met eenen bijnaam als: St. Alban-Day, dep. Ardèche; St. A.-de-Roche, dep. Isère; St. A.-de-Vareize, dep. Isère; St. A-du-Rhône, dep. Isère; St. A. en Montagne, dep. Ardèche; St. A. Sous-Sampson, dep. Ardèche.

ALBAN (St.) Sard. dorp in Piemont, bij Chambery.

ALBAN (St.)-DES-VILLARS, Sard. dorp, bij St. Jean-de-Maurienne.

ALBAN (St.) D'URTIÈRES, Sard. stad in Savoije, 1000 inw. en ijzermijnen.

ALBAN (St.) kaap in 't kanaal, op de kust van 't Eng. gr. Dorset. 50. 4. N. B. 24. 25. L.

ALBAN (St.) zie Aubin.

ALBAN'S (St.) Eng. stad, gr. Hertford, aan de Ver, 3,650 inw. 51. 46. N. B. 17. 18. L.

ALBAN'S (St.) stad in de N. Amer. rep., in Vermont, gr. Franklin, tegenover 't eil. N. Hero, met 300 inw.

ALBAN'S (St.) dorp in de N. Amer. rep., aan 't meer Champlain.

ALBANS PUNT, rotsachtig voorgebergte in de zeeëngte van den hertog Clarence, in het N. van de stille Z. zee. 56. 7. N. B. 243. 58. L.

ALBANCHES, Spaan. vlek in Andaluzië, prov. Jaen.

ALBANETTA, Nap. dorp, bij Monte Cas-

Cassino.

ALBANHAC, Fr. dorp, dep. Aveiron.

ALBANIË, Turksche prov. in Arnaut-Wilajeti, ten N. bepaald door Dalmatië en Servië, ten O. door Macedonië en Thessalië, ten Z. door Livadië en ten W. door de Adriatische, hier ook wel Jonische zee genaamd, ligt tusschen 39. 20. en 43. N. B. en wordt door de riv. Drino, die de noordelijke grensscheiding uitmaakt, Bojana, Somini, la Pollonia, Cocytus, Spirnatza, Krevasta (Aous), Vouïssa (Celydnus) Pistritza, Pavla, Calamis, en door de meren Scutari, (Labeatis) Pelodi, dat van Jannina, enz. bewaterd. — Langs de kust vindt men verscheidene inhammen, zoo als de golf van Lodrino of der Drin, die van Vallona en van Arta (Ambracius), welke laatste de Z. grenzen sluit. Het hoofdgebergte is het Acroceraunische in 't Z.W. waarvan een gedeelte Chimera wordt genoemd, en de Monte Negro in het N. W. — Het klimaat is op de hoogten zeer ruw, doch in de valleijen zacht en aangenaam. De produkten zijn: wijn, olie, granen, maïs boomwol, galnoten, tabak, rundvee, zout, veel hout uit de menigte groote bosschen, enz. — Dit gewest is in drie sandschakaten verdeeld, als die van Scutari, of Eskedar, Awlon of Valona, en Jannina, en wordt door eenen pacha (nu den beroemden ALI) van drie paardenstaarten, die verscheidene mindere gouverneurs over de kleinere gewesten, onder zich heeft, bestuurd. Hij heeft ook de prov. Thessalië en Livadië onder zijn beheer, is een der grootste onder de Turksche bevelhebbers, daar hij over 2 millioenen menschen gebiedt, dikwerf als een onafhankelijk vorst handelt, de belastingen en regten naar zijn goeddunken regelt, en zelfs vreemde gezanten aan zijn hof heeft.

De Albanezen, veelal door de Turken Arnauten genaamd, zijn grootendeels half barbaarsch, hebben eene wanhopige dapperheid en eene woeste wreedheid, vooral de bewoners van het dist. Cimarca, die meestal Mahomedaansch zijn, terwijl de overige grootendeels tot de Grieksche kerk behooren. Het zijn goede krijgslieden, en maken een belangrijk deel des Turkschen legers uit.

ALBANIÈS, Fr. dorp, dep. Cantal.

ALBANITICORIO, stadje op 't eil. Samos.

ALBANNE, Sard. dorp in Savoije, 2 mijlen van St. Jean de Maurienne.

ALBANO, stad in den Kerkel. Staat, Campagna di Roma, aan den voet der Albanische bergen, in een aangenaam oord, aan het meer van dien naam. De waterleiding, die de Romeinen 398 jaar voor onze jaartelling maakten, om het water van dit meer af te leiden, is nog in eenen vrij goeden staat. 41. 43. 50. N. B. en 30. 18. L.

ALBANO of *Abano*, Lomb. Ven. stad, in de legatie Padua, 5,000 inw. en warme baden.

ALBANO, Nap. stad in Otranto.

ALBANO (St.) eene kleine sterkte in 't Sard. gr. Nicea. 2. Dorp in Piemont, dist. Mondovi.

ALBANOPOLIS, Turksch stadje in Albanië aan de Drin.

ALBANY, gr. in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, groot 82 vierk. mijlen, met 34,700 inw., meerendeels van Holl. afkomst. De voorn. riv. zijn de Hudson en de Mohawk, die het N. deel bewateren. De grond is hier meestal bergachtig en niet zeer vruchtbaar; brengt voort granen en hout: ook is de veeteelt van eenig belang. Hoewel dit land, niet boven de 43. N. B. ligt, is echter het klimaat guur, en de winter lang en koud. — De hoofdstad Albany, aan den Hudson, heeft 10,500 inw., 9 kerken, een hospitaal, een' fraaijen schouwburg, een gebouw, het Capitool genoemd, voor de provinciale vergaderingen, 3 banken, fabr. van allerlei aard, en veel handel: uitvoer, pelterijen; invoer, grove lakens, hemden, bijlen, geweren en verder krijgstuig. 42. 36. N. B. en 203. 8. L.

ALBANY, N. Amer. stad in Canada, aan den mond der riv. Albany in de Jamesbaai, op 52. 30. N. B. 2. Eng. fort in N. Amer., in Nieuw Z. Wallis, voor den pelshandel.

ALBARACIN, Spaan. stad in Arragon, aan de Thuria, met 1,800 inw., bisschopszetel, fabr. en ijzerwerken. 40. 32. N. B. en 16. 20. L.

ALBARADA, Lomb. Ven. vlek, prov. Verona.

ALBARÈDE, 2 Fr. dorpen, dep. Dordogne en Tarn.

ALBAREDO, Zwits. dorpje in Graauwbunderland.

ALBARET-LE-COMTAL, Fr. dorp, dep. Lozère.

ALBARET-ST.-MARIE, Fr. dorp, dep. Lozère.

ALBARETTO, Sard. vlek in Piemont.

ALBARICOQUES, kaap op de N. kust van 't eil. St. Domingo.

ALBARONNE, Lomb. Ven. vlek bij Pavia.

ALBAROUX, Fr. vlek, dep. Vaucluse.

ALBARREGAS, Z. Amer. riv. in Granada, ontspringt in de bergen van Bogota, en valt in 't meer Maracaïbo.

ALBAS, 2 Fr. dorpen, dep. Aude en Lot.

ALBASANO, Turksche stad in Albanië. 41. 30. N. B. en 37. 54. L.

ALBATERA, Spaan. vlek in Valencia, 2,400 inw. en zijteelt. 38. 22. N. B.

ALBATROSS, kaap op Nieuw Zeeland in Australië. 38. 4. Z. B. 192. 20. L.

ALBATROSZ-EIL., in Australië, ten N. van Diemensland. 40. 25. Z. B. 162. 26. 45. L.

ALBAXEN, Pruis. dorp, regdst. Minden, kreits Höxter.

ALBAXIN, verlatene stad en vesting, aan de Amur, in China, aan de Russische grenzen.

ALBAY, stadje op 't eil. Luçon. 2. Vulkaan op Luçon, die in 1814 eene geheele streek verwoestte.

ALBAYDA of *Alvelda*, Spaan. stadje in Oud Kastilië.

ALBBURGG, Bad. dorp, Wiesenkreits, dist. Waldshut, met 200 inw.

ALBE, Nap. stad in Abruzzo Ultra. 2. Riv. in Lotharingen, valt in de Sarre, dep. Moezel. 3. Riv. in Hanover, in Luneburg, valt in de Aller.

ALBE of *Arbe*, eil. in de Adriatische zee, aan de kust van Croatië.

ALBECA, Spaan. stad in Catalonië.

ALBECK, Wurt. dorp en bergslot, landv. Donau, aan de Alb, 300 inw. Het ambt Albeck bevat 5 vierk. mijlen en 14,000 inw. 2. Slot in de Wurt. landv. Midden Neckar.

ALBEFEUILLE, Fr. dorp, dep. Opper-Garonne.

ALBEGNA, riv. in Toscanen, ontspringt in 't gebied van Siena, en valt door een kanaal, in 't meer Orbitello.

ALBEINS, Oostenr. vlek en ambt in Tirol, Brunecker kreits.

ALBELL, riv. in 't Zwits. kanton Graauwbunderland, valt in den Achter Rijn bij Furstenau.

ALBEMARLE, gr. in de N. Amer. rep. in N. Carolina, aan de Roanak.

ALBEMARLE-SOND, een inham in N. Carolina, ten N. van Pamplico Sond, ontvangt de riv. Chowan, Maberren en Blackwater. 2. Graafs. in Virginië, met 18,300 inw.

ALBEN, of *Il Monte di Cassa*, gebergte in Illyrië, kreits Adelsberg, met vele kwikzilvermijnen. 2. Alben of *Planina*, vlek in Carniole, kreits Adelsberg, niet ver van 't Czirknitzer meer, aan eene riv. van dien naam. 3. Alben of *Ober-Alm*, Oostenr. dorp in de Salzburgsche kreits.

ALBENDORF, Pruis. dorp, regdst. Reichenbach, gr. Glaz, 800 inw., eene beroemde bedevaartplaats. 2. Siles. dorp, kreits Bolkenhain, 720 inw.

ALBENGA, Sard. zeestadje in Genua, aan de Middell. zee, met een bisdom en 4,000 inw., ligt in een ongezond oord, 44. 30. N. B. en 25. 48. L. Het eil. Albenga ligt niet ver in zee.

ALBENQUE, Fr. stad, dep. Lot, 2,000 inw.

ALBENREUTH, (Oud en Nieuw) 2 Beij. dorpen in den Opper-Mainkreits, aan de Boh. grenzen, met kobalt en ijzermijnen.

ALBENZEE, meer in Oostenr., land boven de Ens.

ALBENS, Sard. dorp in Savoije, bij Aix.

ALBERCHE, riv. in de Spaan. prov. Toledo, valt in de Taag.

ALBÈRES, Fr. dorp, dep. O. Pyreneën.

ALBERGARIA-DOS-FUSOS, Port. stadje in Alentejo.

ALBERGAVENNY, Eng. dorp, gr. Monmouth, aan de Gavenny.

ALBERGEN, Nederl. dorp, prov. Overijssel, kwartier Twenthe, ten N. O. van Almelo, met 900 inw.

ALBERGUISIA, Spaan. D. in Gallicië.

ALBERNDORF, Beij. dorp, Opper-Mainkreits.

ALBERNI, kanaal of inham op het eil. van Couver, aan de N. W. kust van Amerika 49. Z. B. en 253. 4. L.

ALBERO BELLO, Nap. vlek in Terra de Bari.

ALBERONE, Nap. stad in Capitanata.

ALBERRI, zie Aberni.

ALBERSCHWENDE, Oost. dorp in Tirol, aan de Bregenz, met 1,000 inw.

ALBERSHAUSEN, Wurt. dorp, landv. Rems en Fils, ambt Göppingen, 750 inw.

ALBERSRODA, Pruis. dorp en riddergoed, regdst. Merseburg, kreits Querfurt.

ALERSTROF, Fr. stadje, dep. Meurte.

ALBERSWEILER, Beij. dorp, Rijnkreits, 1,400 inw.

ALBERT of *Ancre*, Fr. stadje, dep. Somme, aan de Ancre, 2,000 inw. en goede fabrijken.

ALBERT, (St) Pruiss. stadje, regdst. Dantzig, digt bij deze stad. 2. Fr. dorp, dep. Gironde.

ALBERTAM, Boh. stadje, bij de Saksische grenzen.

ALBERTAS, Fr. dorp, dep. Monden der Rhône.

ALBERTON, N. Afr. haven, aan de Middell. zee, Landschap Barca.

ALBERTS of *Albrechts*, Pruis. dorp, regdst.

regdst. Erfurt, kreits Henneberg, 750 inw. goede fabrijken, en eene ijzermijn. 2. Fr. dorp, dep. Opper-Alpen.

ALBERTSBERG, zie Bloemendaal.

ALBERTSHAUSEN, Beij. dorp, beneden-Mainkreits.

ALBERTSHAYN, zie Olbernhau.

ALBERTSHOVEN, Beij. dorp, Beneden-Mainkreits, eene mijl van Kitzingen.

ALBESHEIM, Oldenb. dorp, vorst. Birkenfeld, voormalig dep. Sarre.

ALBESTI, marktvlek in Walachië, niet ver van de riv. Syul.

ALBEUVE, Zwitsersch dorp, kanton Freyburg, landv. Boll.

ALBI, 1. Fr. stad in Languedoc, nu hoofdpl. van het dep. Tarn, met fabr. en handel in wollenstoffen, linnens, saffraan, vlas, wijn, vruchten, enz. Er is hier een trib. van koophandel, een aartsbisschoppelijk paleis, eene fraaije hoofdkerk aan St. Cecilia gewijd, met het schoonste orgel in geheel Frankrijk, en de vermakelijke wandelplaats *La Lice*. Deze stad was reeds in de vijfde eeuw bekend. De secte der Albigenzen, had alhier haren zetel in de twaalfde eeuw en later; 9,800 inw. 43. 55. 46. N. B. en 19. 48. 15. L. 2. Nap. stad in Abruzzo Oltra.

ALBI of *Albie*, Sard. stad, in Savoije, prov. Genevois, aan de Seran, 2 mijlen van Chamberij, met 800 inw.

ALBIAC, twee Fr. dorpen, dep. Opper-Garonne en Lot.

ALBIAC-DE-COMTE, Fr. dorp, dep. Aveiron.

ALBIAC-DES-MONTAGNES, Fr. dorp, dep. Aveiron.

ALBIANI, kleine Afr. zeehaven, op de Tandkust in Guinea.

ALBIANIA, kaap op de N. W. kust van Cyprus. 35. 10. N. B. en 49. 58. L.

ALBIANO, Ital. stadje en slot in Toscanen, prov. Florence.

ALBIAS, Fr. stadje aan de Aveiron, dep. Lot., arr. Cahors.

ALBICH, dorp in het gr. hert. Hessen, in de Rijnprov. bij Maintz, met 630 inw.

ALBICIA of *Albizza*, Lomb. Ven. vlek, legatie Milaan, bij het meer Maggiore.

ALBIDONA, Nap. stad in Calabrië Citra.

ALBIE, zie Albi 2.

ALBIEZ-LE-JEUNE en LE VIEU, 2 Sard. dorpen in Savoije, bij St. Jean-de-Maurienne.

ALBIER, Fr. dorp, dep. Arriège.

ALBIÈRES, Fr. dorp, dep. Aude.

ALBIEU, Fr. dorp, dep. Loire.

ALBIGENSER, zie Albi 1.

ALBIGNAC, Fr, dorp, dep. Corrèze.

ALBIGNY, (au-mont-d'or) Fr. dorp, dep. Rhône.

ALBIN of *Aubin*, Fr. stad, dep. Aveiron, arr. Ville Franche, met 3,200 inw. en een aluinwerk.

ALBIN, (St.) 4 Fr. dorpen in de dep. Isère, Pas-de-Calais, Opper-Saône, en Saône en Loire.

ALBINE, Fr. dorp, dep. Tarn.

ALBINEN, Zwits. dorp, kanton Walliserland.

ALBINHAC, Fr. D., dep. Aveiron.

ALBINO, groot Lomb. Ven. vlek, legatie Bergamo, aan de Serio, met zijdeteelt.

ALBINQUAY, zie Arbengue.

ALBION, bij de Romeinen het tegenwoordig Engel. en Schotl. 2. Eng. volkplanting op Nieuw Z. Wallis, in Nieuw-Holland, met de stad.

ALBION, (Nieuw) lands. op de N. W. kust van Amerika, in 1578 door den Eng. zeereiziger FRANS DRAKE ontdekt. Het ligt ten N. van Californië, en ten O. van het Rotsgebergte, tusschen 43. en 48. N. B. Van Couver, die het in 1792 bezocht, geeft eene voordeelige beschrijving van deszelfs vruchtbaarheid en inwoners. Overal ontwaarde hij heerlijke weilanden en fraaije bosschen van populieren, taxis, eiken, mastboomen, wilde vijgeboomen, Canadasche elzen, Amer. essenboomen en anderen. Het klimaat is er zacht en aangenaam, en het weer tamelijk bestendig. Dit land is echter zeer schraal bevolkt, en de inwoners, welke een zwervend leven leiden, gelijken, wat hunne zeden en gewoonten aangaat, volkomen naar die van Nootka, welke Cook ons beschrijft. Landbouw is bij hen bijna onbekend, en de jagt en vischvangst zijn de eenige bestaanmiddelen. De Eng. verdeelden dit land in Nieuw Georgië, Nieuw Cornwallis, Nieuw Norfolk, en Nieuw Hanover.

ALBION, Fr. dorp, dep. Vaucluse.

ALBIOST, Fr. D., dep. Ned. Alpen.

ALBIRSHAUSEN, zie Albershausen.

ALBIS, Zwits. geb. in Zurich, langs het Silwald en de Silrar, tot het dorp Albisrieden.

ALBIS, geref. Hong. dorp, kom. Bihar.

ALBISHEIM, dorp, in het gr. hert. Hessen, in de Rijnprov. bij Maintz, met 660 inw.

ALBISOLA, Sard. dorp in Genua, met heerlijke buitenpl. tusschen Genua en Savona.

ALBIZZA, zie Albicia.

AL-BKAA, groote vlakte in de Aziat.

prov. Syrië, pachalik Damaskus, door de Letane bewaterd.

ALBLAS, Nederl. dorp, in Z. Holland, district Gorcum, aan den Alblas- of Graafstroom, in den Alblasserwaard, met 660 inw.

ALBLASSERDAM, Nederl. dorp in Z. Holland, district Gorcum, in den Alblasserwaard, met 1,200 inw.

ALBLASSERWAARD, of ook wel, wegens den lageren grond, de Lagewaard genaamd, is eene soort van schiereil. tusschen de Merwe, de Lek, het land van Arkel en dat van Vianen, en bevat ongeveer 21,340 morgen lands. De naam is ontleend van het riviertje Alblas, dat even als de Giesen in de Merwe valt, dit bij Giesendam, en gene bij Alblasserdam. Deze waard is meer dan andere blootgesteld aan overstroomingen, die, meestal, veroorzaakt worden door het opstoppen van het ijs bij eenen snellen dooi, en bijna onherstelbare schaden toebrengen, dewijl het water, door de laagte van den grond, die op vele plaatsen beneden de bedding der rivier de Merwe ligt, niet zoo als elders, van zelf weer wegloopt, maar geheel moet uitgemalen worden, hetwelk dikwerf zoo lang duurt, dat men het land in geen vol jaar gebruiken kan. Dit onheil trof deze waard in eenen meerderen of minderen graad in 1458, 1470, 1530, 1532, 1552, 1565, 1570, 1571, 1573, 1595, 1598, 1658, 1663, 1709, 1726, 1740, 1809 en 1820, Deze waard bevat het stadje Nieuwpoort en 27 dorpen. De grond dient er meestal tot weilanden; er wordt ook veel hennip geteeld.

ALBLINGEN, groot Zwits. dorp, aan de Sense, kanton Freyburg.

ALBO, riv. in Guinea op de Goudkust.

ALBOLOTA, Spaan. dorp, prov. Granada, 3 mijlen van deze plaats.

ALBON, Fr. dorp, dep. Drome.

ALBONA, riv. in het Lomb. Ven. rijk, legatie Milaan, valt in den Po.

ALBONA of *Alvona*, Illyr. vlek, kreits Triest, aan de golf van Quarnero, op een' heuvel, niet ver van den mond der Arsa, met 1000 inw. Geboorteplaats van den godgel. *M. Flacius*. 45. 2. 23. N. B. 31. 48. 11. L.

ALBONAL, Spaan. stadje in Granada.

ALBOR of *Alvor*, Port. vlek en gr. in Algarvië, bij Lagos, met eene haven, beroemde baden, wijnbouw, zouthandel, en 900 inw. 2. Een der Bahama eil. tusschen Neque en St. Salvador.

ALBORAN, Spaan. eil. in de Middell. zee, tot Granada behoorende, tusschen de Spaan. kaap Gata, en de Afr. kaap Tres Forcas, met eenige visschers hutten. 35. 57. N. B. en 14. 39. 5. L. 2. Afr. eil. bij Melilla, aan de kust van Fez. 36. N. B. en 15. 7. L.

ALBORAYA, Spaan. vlek in Valencia, met 2,500 inw.

ALBORD, Fr. dorp, dep. Moezel.

ALBOSAGIA, Lomb. Ven. dorp, in Valteline, legatie Milaan.

ALBOURN, Eng. stadje, gr. Wilts, 1,300 inw.

ALBOUZEME, kleine zeehaven in Marocco. 35. 10. N. B. 20. 34. L.

ALBOX, Spaan. vlek, prov. Granada, 6 mijlen N. O. van Vera.

ALBRAHAM, Eng. stadje, gr. Chester, 350 inw.

ALBRANDSWAARD en KIJVELANDEN, Nederl. dorp en heerl. in Z. Holland, aan de oude Maas, tusschen Rhoon en Putten, district Dordrecht, met 135 inw.

ALBRECHTAW, stadje in W. Pruissen, regdst. Marienwerder.

ALBRECHTS, zie Alberts.

ALBRECHTSBERG, Oostenr. stadje, kreits boven het Weenerwoud, 2 mijlen van St. Pölten.

ALBRECHTS en CARASICA, kanaal in 't Hong. kom. Barany.

ALBRECHTSDAL of *Weilerdal*, eene vallei in het Fr. dep. Neder- Rijn, 7 mijlen lang en 4 breed, met 30 dorpen. Hier ontspringen de riv. Breusch en Cher.

ALBREDA, Afr. dorp aan de Gambia, en het rijk Barrah, met 7,000 inw., eene Fr. factorij en fort.

ALBRET, Fr. dorp, dep. Landes.

ALBRIGHTON, Eng. gehuchtje, gr. Sallop.

ALBSEE, meer in Beijeren, aan de grenzen van Tirol.

ALBUFEIRA, Port. vlek in Algarvië, met eene goede haven, aan eene baai der Atlant. zee, beschut door een kasteel en batterijen; 3,200 inw.

ALBUFERA, meer in de Spaan. prov. Valencia, door eene smalle landstreek van de zee gescheiden, doch met dezelve gemeenschap hebbende door een kanaal: het is zeer vischrijk, bijzonder in aal; aan de oevers veel jagt.

ALBUGES, Fr. dorp, dep. Lozère.

ALBUGLET, Egypt. dorp, aan den W. arm des Nijls, 3 mijlen van Damiette.

ALBUHAT, Egypt. stadje bij het meer Menzaleh.

ALBULA, gebergte en riv. in het Zwits. kanton Graauwbunderland. Deze laatste valt in den Rijn.

ALBUNUCLAS, Spaan. stadje in Granada.

ALBUOLA, Nap. stadje, in Basilicata.

ALBUQUERQUE, Spaan. stad, kasteel en hert. in Estremadura, aan de Port. grenzen, met 2,000 inw. en fabr. 38. 52. N. B. en 11. 40. L. 2. N. Amer. stad in Nieuw Mexico, aan de Rio del Norte, met 6,000 inw. 3. (St. Rosa de) dorp in Nieuw Mexico, prov. Puebla, waar de belasting op de goud- en zilvermijnen van het district Colotlan betaald worden.

ALBURGH, N. Amer. vlek, prov. Vermont, met 1,100 inw., en de eenige haven van dit gewest.

ALBUS, Perz. gebergte in de prov. Irak, $1\frac{1}{2}$ mijl van Teheran.

ALBUSÈME, klein Afrik. eiland, in de Middell. zee, op de kust van Fez, regt over de kaap *Trois Pointes*.

ALBUSSAC, Fr. dorp. dep. Corrèze.

ALBUZINSKA, Russ. vesting, de laatste aan de Chinesche grenzen, aan den Amur, gouv. Irkutsk.

ALBY, zie Albi.

ALBY, Sard. dorp in Savoije, 2 mijlen van Annecy.

ALBY, Eng. dorp, gr. York.

ALCA, Aziat. eilandje in de Kaspische zee, aan de kusten van Tabarestan.

ALCABEHETY, Fr. dorp, dep. Neder-Pyreneën.

ALCAÇAR, de middelste der 3 kapen, in de straat van Gibraltar, op de Afr. kust, tusschen Ceuta en Tanger, tegenover Tariffa in Andaluzië.

ALCAÇAR CEGUER, Afr. stad in Fez aan de zeeëngte van Gibraltar.

ALCAÇAR DE SAL, Port. stad in Estremadura, aan de Caldao, met 650 huizen en een sterk kasteel op een' steilen berg, rijke zoutbronnen, handel in zout en visch.

ALCAÇAR DE SAN JUAN, Spaan. vlek in Oud-Kastilië, prov. Toledo, aan een meer, met eene koninklijke kruid- en salpeterfabr., welke laatste 2,000 cent. oplevert.

ALCAÇAR DE GUETE, Spaan. stad in Nieuw-Kastilië.

ALCAÇAR QUIVIR, Afr. stad in Fez, aan de Luco.

ALCACOVAS, Port. stad in Alentejo.

ALCADRE, kaap in Spanje aan de baai van Alicante; zij wordt ook wel *Overt* of *Hoverte* genoemd.

ALCAI, ruw hoog gebergte in Fez, met vele wijnbergen en afgeslotene tuinen, met vijgen-, olijven-, citroen-, limoen- en granaatappelboomen. De bewoners zijn rijk in vee.

ALCAIR, zie Cairo.

ALCALA DE CHISBERT, of *Xibert*, Spaan. vlek in Valencia, prov. Palencia met 3,600 inw. 40. 2. N. B. 60. 50. L.

ALCALA DE GUADAIRA, Spaan. vlek in Andaluzië, prov. Sevilla, aan den Guadaira, met 1,500 inw., een sterk slot en wijnbouw.

ALCALA DE HENAREZ, Spaan. stad aan den Henarez, in Nieuw Kastilië, prov. Toledo, met 1600 huizen, 4,800 inw. (in de 16 eeuw 60,000) eene voorheen zeer beroemde universiteit, door kardinaal *Ximenes* in 1499 gesticht, looijerijen, en kruidmolens. Hoogstwaarschijnlijk de geboorteplaats van CERVANTES. In den omtrek groeijen vele kermesbessen. 40. 28. 40. N. B. 14. 7. 53. L.

ALCALA DE LOS GAZULES, gering Spaansch vlek en hert. in Andaluzië.

ALCALA DEL RIO, Spaan. vlek in Andaluzië, aan den Guadalquivir, op den grooten weg van Madrid naar Cadix.

ALCALA LA REAL, Spaan. stad in Andaluzië, prov. Jaen, aan den Xenil, op eene hoogte aan de grenzen van Granada, met eene rijke abdij en 8,500 inw. De omtrek levert veel wijn op. 37. 39. N. B. 12. 26. L.

ALCAMO, Sicil. stad en graafs. in de vallei Mazzara, met 8,500 inw. 38. 2. N. B. en 30. 42. L.

ALCANEDE, Port. stad in Estremadura.

ALCANIZ, Spaan. stad in Arragon, aan de Guadalope, hoofdp. van een eveneens genoemd district, met 4,200 inw. De omtrek levert veel olijven, moerbezien, honig en aluin op.

ALCANIZAS, Spaan. vlek in Leon, prov. Zamora.

ALCANTARA, Spaan. stad in Estremadura, op eene rots aan de Taag, waarover eene brug van 670 voet lengte loopt, die tot de schoonste Romeinsche gebouwen behoort, en in het midden eenen fraaijen triumfboog heeft, ter eere van TRAJANUS opgerigt. Zij heeft 3,000 inw., twee kerken, 5 kloosters, en veel handel in wijn. De beroemde ridderorde van Alcantara wordt naar deze stad genoemd.

ALCANTARA, eene der voorsteden van Lissabon.

ALCANTARA of *Alcantarilla*, Spaan. stad in de prov. Sevilla. Er ligt bij deze stad nog eene Romeinsche brug over de moerassen.

ALCANTARA, Braz. stad, prov. Maranham, over het eil. van dezen naam, aan de baai van St. Marcus, met katoenteelt.

ALCANTARCA, (St. Antonio de,) Braz. stad, prov. Maranham. 2. Dorp in Chili.

AL-

ALCANTARILLA, Port. stadje in Algarvië.

ALCARACEIOS, Spaan. stad in Andaluzië, aan den Guadalquivir.

ALCARAI, Z. Amer. riv. in 't onderkon. Rio de la Plata, prov. Buenos-Ayres, valt in de Plata.

ALCARAZ, gebergte in Spanje, op de grenzen van la Mancha en Murcia, tusschen de bronnen der Guadiana en Guadarmena.

ALCARAZ, Spaan. stad in Nieuw-Kastilië, prov. la Mancha, op 't geb. Alcaraz, niet ver van de bronnen der Guadarmena, in eene vruchtbare vlakte, met 3,300 inw., 5 kerken, 6 kloosters, lakenfabr. en kopermijnen. 38. 38. N. B. 15. 30. L. 2. Spaan. vlek in Katalonië, dist. Lerida.

ALCARIA, Spaan. stad in Biscaye, 3 mijlen ten O. van Vittoria.

ALCARRAZAS, Spaan. vlek in Andaluzië, prov. Jaen, aan den Guadalquivir, met handel in zijde.

ALCARRIA of *Algarria*, het N. deel van Nieuw Kastilië, nu de Spaan. provincie Guadalaxara.

ALCAS, Fr. dorp, dep. Aveiron.

ALCASSAR, Afr. stad in Fez, aan de straat van Gibraltar. 35. 45. N. B.

ALCATRACES, eil. in de stille Zuidzee. 16. 3. N. B. 275. 9. L.

ALCATRACES, (eil. der) een der eil. ten N. van St. Domingo.

ALCATRAS, klein rotsachtig eil. op de W. kust van Afrika, ten Z. der Rio Grande. 10. 5. N. B. 3. 19. L.

ALCAUDETE, Spaan. vlek en graafs. in Andaluzië, prov. Jaen, op de afhelling van de Sierra de Aillo, met een slot en 4,000 inw. De huizen zijn van zwart marmer gebouwd.

ALCAY, fr. dorp, dep. Beneden-Pyreneën.

ALCAZAR SEQUER, sterk stadje in Marocco, een weinig ten W. van Ceuta. De Portugezen namen het in 1458 weg, maar verlieten het weer kort daarna, het is nu geheel vervallen.

ALCAZAR-QUIHER, Afr. stad in Marocco, aan de Sucos, 6 mijlen van de zee. Hier verloor DON SEBASTIAAN het leven, in zijnen krijgstogt tegen de Mooren.

ALCESTER of *Alncester*, Eng. stad, gr. Warwick, aan de zamenkomst der Aln en Arrow, met 1,800 inw. en naalden-fabrijken.

ALCHAPHAH, Aziat. berg in Syrië, 5 mijlen ten W. van Antakia, door Armeniers bewoond.

ALCHABUR of *Chabur*, Aziat. stad in de Turk. prov. Diarbekir, bij den mond van den Chabur, in den Euphraat.

ALCIETTE, Fr. dorp, dep. Neder-Pyreneën.

ALCIRA, Spaan. vesting in Valencia, op een eil. van den Xucar, met 9,000 inw., 2 kerken, 6 kloosters, een hospitaal en 4 armhuizen. 39. 13. N. B. 16. 22. L.

ALCISKA, stad in Aziat. Rusl. in Siberië, aan eene riv., die in den Bir valt.

ALCKEN, Pruis. stad, regdst. Coblenz, 2 mijlen van deze stad, aan den Moezel, met 275 inw.

ALCOA, riv. in de Port. prov. Estremadura, valt in den Atl. oceaan.

ALCOBAÇA of *Alcobaza*, Port. vlek in Estremadura, aan de zamenkomst der riviertjes Baca en Chaqueda, met 1,500 inw., en eene rijke abdij.

ALCOBENDAS, Spaan. vlek in Nieuw Kastilië, 4 mijlen van Madrid.

ALCOBISCAR, een der Pyreneesche kruinen, in Spanje.

ALCOCER, Spaan. vlek in Nieuw Kastilië, prov. La Mancha.

ALCOENTRE, Port. vlek in Estremadura.

ALCOHETE, Port. dorp en kasteel aan de Taag, regt over Lissabon.

ALCOKA, kaap op het eiland Cuba.

ALCOLE, Spaan. vlek in Andaluzië, aan den Guadalquivir. 2. Vlek in Arragon, aan de Cinca.

ALCOMICEM, Spaan. vlek in Granada.

ALCONBURY-WESTON, Eng. stadje, gr. Huntingdon, 300 inw.

ALCONCHEL, Port. forteres in Estremadura, aan de Alcaraque.

ALCORA, Spaan. stadje in Valencia, met beroemde fabr. voor aardewerk.

ALCORÇON, Spaan. stadje in Nieuw Kastilië, digt bij Madrid, met 250 inw.

ALCORN, Fr. dorp, dep. Aveiron.

ALCOROCHES, Spaan. vlek in Nieuw Kastilië, prov. Cuenca.

ALCORUCEN, zie Alcomicem.

ALCOSSUA, gebergte in de Spaan. prov. Alava, een tak van het oude gebergte Idubeda.

ALCOUTIM, Port. vlek en kasteel in Algarvië, bij de grenzen van Alentejo, aan de Guadiana, met 1,000 inw. 37. 26. N. B. en 10. 15. L.

ALCOVENDA, Spaan. dorp in Nieuw Kastilië, 3 mijlen van Madrid.

ALCOVER, Spaan. stad in Catalonië, met 3,000 inw. 41. 17. N. B. en 17. 48. L.

ALCOY, Spaan. stad in Valencia, aan den oorsprong der Alcoy, met 15,000 inw., en laken- zeep- en papier

pier fabrijken.

ALCRANES, zie Alacranes.

ALCUDIA, Spaan. vesting in het N. O. van het eil. Majorca, aan de golf van dien naam, met 2 havens, 800 inw. koraalvisscherij en vlasbouw. 39. 50. N. B. en 20. 39. 45. L.

ALCUDIA DE CARLET, Spaan. stadje, in Valencia, met 2,000 inw.

ALCUESCAR, Spaan. vlek in Estremadura, district Merida.

ALCUEZAR, Spaan. vlek in Arragon, district Barbastro.

ALCUIDA, kaap, zie Minorca.

ALD, riv. in Engeland, gr. Suffolk.

ALDABRA, 2 Afr. eil., tusschen de kust van Zanguëbar en het eiland Madagascar, ten N. der Comorische eil.

ALDAN, riv. in Aziat. Rusl. gouv. Irkutsk, kreits Jakutsk, ontspringt aan het gebergte Stanowoi, op de grenzen van China, neemt de Maja en Utschur op, en valt ten N. der stad Jakutsk, in de Lena.

ALDANKS, D., in Aziat. Rusl. gouv. Irkutsk, kreits Jakutsk, in 1775 aangelegd.

ALDBOROUGH, Eng. zeestadje, gr. Suffolk, aan de Ald, 1066 inw.

ALDBOROUGH of *Albrough*, 2 Eng. stadjes, gr. York, het eene met 461 inw., en het andere met 464 inw.

ALDBURY, Eng. dorp, gr. Hertford, 570 inw.

ALDE of *Olde*, eilandje op de kust van Noorwegen. 61. 25. N. B. en 22. 50. L.

ALDEA, beteekent in het Spaansch, en ALDEYA, in het Port. *een dorp*.

ALDEA DE ARAGURIA, Braz. stad, prov. Goyas, aan de Toccantins. 10. 20. Z. B. 327. 53. L.

ALDEA DE CARAJAS, Braz. stad aan den Negro, 50 mijlen van het fort Rio Negro.

ALDEA DE CURUA-VASU, Braz. stad, gouv. Goyas. 12. 10. Z. B. 324. 48. L.

ALDEA DEL ESPIRITU SANTO, Braz. dorp, prov. Todos Santos, aan den mond der Joana. 2. Braz. dorp, prov. Seregippe.

ALDEA de FORTO of *des Gordes*, zie Agitaki.

ALDEA DES INDIOS, Braz. stad, gouv. Ilheos.

ALDEA EL MURO, of *del Poco*, Spaan. stad, in Oud Kastilië, aan de grenzen van Arragon.

ALDEA NUEVA, Spaan. dorp, op de grenzen van Leon, niet ver van Placenzia, met 1,500 inw. 2. Omtrent twee mijlen ten N. W. is een ander dorp van dien naam, bijgenaamd *del Camino*. 3. Spaan. dorp in Oud Kastilië, district Rioga.

ALDEA DE PANUCO, Braz. stad, gouv. Goyas.

ALDEA DEL RIO, Spaan. vlek in Andaluzië, prov. Cordova, aan den Guadalquivir.

ALDEA GALLEGA DE MERCIANA, Port. vlek in Estremadura.

ALDEA GALLEGA DE RIBA TEJO, Port. vlek in Estremadura, aan de Taag, tegen over Lissabon, met 1,800 inw.

ALDEA DE SAHNATE DE CUX, Braz. stad, gouv. Goyas.

ALDEA DE TAPUYAS, Braz. stad, 80 mijlen ten Z. W. van St. Salvador.

ALDEAS, baai op de W. kust van Afrika, 10 mijlen ten N. van kaap Negro. 15. 41. Z. B.

ALDEGO, riv. in Opper-Italië, ontspringt bij Montebello, en valt in de Etsch of Adige.

ALDEGONDE, voormalig slot in Zeeland, op het eil. Walcheren, tusschen Middelburg en Vlissingen.

ALDEKERK of *Altekirch*, Pruis. dorp, regdst. Cleef, kreits Geldern, 600 inw. en fabrijken.

ALDEE of *Aldea*, riv. in Brazilië, die op 19. 40. Z. B. in den Atlantischen oceaan valt.

ALDENAHR, Pruiss. dorp, gr. hert. Neder-Rijn, 6 mijlen ten Z. van Keulen.

ALDENAU, zie Adenau.

ALDENBERG, dorpje in Anhalt Bernburg.

ALDENDORF, Pruiss. riddergoed, regdst. Arnsberg.

ALDENEYCK, zie Maseyck.

ALDENHAM, Eng. dorp, gr. Hertford, met 1,000 inw.

ALDENHOVEN, Pruiss. dorp, regdst. Aken, kreits Gulik, aan de Merz, met 1,100 inw.

ALDENPESCH, Pruiss. dorp, regdst. Aken, 2 mijlen van Dalen.

ALDERBURGH, Eng. stadje, gr. Wilts.

ALDERHEILIGEN-SWALM, Nederl. dorp, prov. Oost-Vlaanderen, 2 mijlen van Oudenaarden.

ALDERHOLM, Zweedsch eil., prov. Norrland, gevormd door 3 armen van de riv. Gefle. 60. 40. N. B.

ALDERLEY, stadje, Eng. gr. Chester.

ALDERNEY, ORIGNY of *Aurigny*, Eng. eil. in het kanaal, aan de Fr. kust, 2 mijlen van kaap la Hogue, 10 eng. mijlen in den omtrek, met een stadje van 1,200 inw., eene haven. Eene halve mijl van hier zijn de gevaarlijke klippen Caskets, met 3 baken. 49. 43. N. B. en 15. 30. L.

ALDERNEY, (Nieuw) zie Ourry's eil.

Aldersey's Straat, kanaal in de Mergui Archipel, in O. Indië, tusschen St. Susanna, Kelsals en Saddle eil. ten Z. 10. 28. N. B.

Aldersbach, zie Allersbach.

Aldershott, Eng. gehucht, gr. Southampton, 500 inw.

Alderton, kaap in N. Amer. ten Z. van de haven van Boston, op de kust van Massachusetts. 42. 20. N. B. en 306. 55. L.

Aldersma, adelijk huis in Groningen, bij het dorp Eringa.

Aldeya, zie Aldea.

Aldeya de Atalha, Port. stad in Alentejo.

Aldeya Gallega, 2 Port. stadjes in Estremadura.

Aldford, Eng. dorp, gr. Chester.

Aldimari, Ital. dorp in Toscanen.

Aldingen, Wurt. vlek, landv. Ens, 900. inw. 2. Aldingen op de Baar, Wurt. dorp, landv. Opper- Neckar, 1000 inw.

Aldoma, Aziat. riv. in Siberië, valt in de zee van Ochotsk.

Aldringen, Nederl. dorp, prov. Luxemburg, 2 mijlen van St. Vith.

Aldstone Moor, Eng. stadje gr. Cumberland, met 5,000 inw.

Aldudes, (les) Fr. dorp, dep. Neder- Pyreneën.

Alebama, riv. in de N. Amer. prov. Florida, in de baai van Pensacola.

Aleburger, Deensch Stadje, stift Aalburg, aan het Kattegat.

Alece, riv. in Napels, prov. Calabrië Ultra, valt in zee bij kaap Spartivento.

Alechki, Russ. stad, gouv. Taurië.

Alefcora, stadje op het eil. Cyprus.

Alefroide, Fr. D., dep. Opper-Alpen.

Alegranza, een der Canarische eil. is onbewoond. 29. 25. N. B. en 4. 7. L.

Alègre, Fr. stad, dep. Opper-Loire, arr. Puy, met 1000 inw. en een slot. 2. Fr. dorp, dep. Opper-Loire.

Alegrete, Port. vesting, in Alentejo, aan de Spaansche grenzen, met 1,100 inw.

Alegria, Spaan. vlek, prov. Alava.

Alegria de Dulanci, Spaan. stad in Biscaye, district Guipuscoa, in het geb. St. Adriaan.

Alein, Fr. dorp, dep. Monden der Rhône.

Aleine, Fr. dorp, dep. Doubs.

Alekiam, dorp in Aziat. Turkije, in Natolië, met eenige oudheden.

Aleksefskoi, stad in Aziat. Rusl., gouv. Simbirsk. 53. 15. N. B. en 67. 53. L.

Aleksiepskoe, stad in Aziat. Rusl., gouv. Saratow.

Alem, zie Aalhem.

Alem, Fr. D., dep. Opper-Garonne.

Alemann, riv. in 't Zwits. kanton Freyburg, valt in 't meer van Geneve.

Alembaddy of *Allambaddy*, Ind. stad in Hindostan, prov. Coimbetoor. 12. 8. N. B. en 95. 34. L.

Alembon, Fr. D., dep. Pas-de-Calais.

Alemparve of *Allamparva*, forteres in O. Indië, kust van Carnate.

Alempigon of *Roode Steenen riv.* in N. Amerika, lands. Canada, valt in 't Opper-Meer, op 48. 48. N. B.

Alemps, Fr. dorp, dep. Dordogne.

Alen, riv. in Hanover, hert. Calenberg, valt in de Weser. 2. Han. vlek in Luneburg. 3. Zie Ahlen.

Alenby, Noorw. stad, 14 mijlen ten Z. van Drontheim.

Alençon, hoofdst. van 't Fr. dep. Orne, en van 't arr. Alençon, dat op 20 vierk. mijlen 72,800 inw. heeft. De stad ligt aan de zamenkomst der Briante en Sarte, heeft 5 voorsteden, als: St. Blaise, Casau, Montsor, La Barre en Lancret, een slot, twee kerken, een hospitaal, prefecture, regtbank van koophandel, openbare bibliotheek, kruidtuin, vele fabr. en 13,900 inw. In den omtrek zijn steengroeven. De beroemde kantenfabr., door den minister *Colbert* in 1675 gesticht, houdt nog stand. 48. 13. 30. B. en 17. 45. 53. B.

Alençon, Fr. dorp, dep. Maine en Loire.

Alenia, Oostenr. stad in Gallicië, kreits Halitsch.

Alenjik, Perz. vesting, prov. Azerbijan.

Alenquer, zie Alanguer.

Alens, Nederl. dorp in N. Braband.

Alensteig, stadje in 't aartshert. Oostenrijk.

Alentak, dist. in de Russ. prov. Esthland, tusschen het meer Peipus en de Finsche golf.

Alentejo, ook wel naar de ligging *Entre Tejo en Guadiana* genoemd, de vruchtbaarste prov. in Portugal, is 40 mijlen lang en 36 breed, bevat 480 vierk. mijlen en 380,500 inw. De grond is deels bergachtig, deels zandig en deels vruchtbaar, doch slecht bebouwd. De bergketenen (Sierra) van Ossa, Vianna, Mamede, en in 't Z. takken van de Morena doorsnijden het land, dat door de Taag, de Guadiana, de Sado, de Odemira en anderen bewaterd wordt. Het klimaat is er, over 't algemeen warm, doch de moerassige oorden ongezond.

zond. De voortbrengselen zijn: granen, rijst, kastaniën, wijn, limoenen, citroenen en andere zuidelijke vruchten, olijfolie, was, honig, kurkhout, marmer, eene soort van porceleinaarde. Het is verdeeld in de 8 volgende districten (Correiçoes): Evora, Beja, Elvas, Portalegre, Ourique, Villavicosa, Crato en Aviz. Het bevat 4 steden, 105 vlekken, 374 kerspelen en 79,480 haardsteden. De hoofdstad is Evora. 37. 20—39. 34. N. B. en 8. 40—11. L.

ALENYA, Fr. dorp, dep. O. Pyreneën.

ALENZAC, Fr. dorp, dep. Gard.

ALEPAJEWSK, Alepoewsk, stad in Aziat. Rusl., gouv. Permiën, aan de Alepoewa, met 1,000 inw. 57. 40. N. B.

ALEPPO of *Haleb*, voorheen *Beröa*, stad in Aziat. Turkije, prov. Syrië, hoofdpl. van het pachalik van dien naam, aan de Kawick, die zich, eenige mijlen verder onder den grond verliest, en 's winters dikwerf zoodanig zwelt, dat het omliggende land, op eenen kleinen afstand, overstroomd wordt. De stad ligt op acht kleine heuvels, heeft omtrent 3 mijlen in den omtrek, 10 poorten, een sterk kasteel, 14,000 welgebouwde huizen, meestal van eene verdieping, zindelijke en vrij breede straten, en vele belangrijke gebouwen, waaronder 100 moskeen, 15 mesdjeds, 31 khans, 45 bazars, 50 badhuizen en 200 bronnen. Het getal der inw. beloopt volgens RUSSEL 235,000; — volgens TOTT en SEETZEN 150,000; — volgens VOLNEY 100,000; — en volgens BROWN 280,000, waarvan de meesten Mahomedanen zijn, 5,000 Joden, 12,000 Grieken, 6,000 Armeniërs, 4,000 Maroniten, 4,000 Syriërs en allerhande Eur. natiën. Ook vindt men hier 12 medressés of openbare scholen en twee bibliotheken. Het is de zetel van den pacha, van eenen Griekschen patriarch, en van eenen Armenischen, Jakobitischen en Maronitischen bisschop. Er zijn vele fabr. van allerlei kleedingstoffen, zoo als van atlas, damast, zijde, half zijde en boomwol, die te zamen 1200 weefgetouwen bezig houden; men maakt er ook gouddraad, bladgoud, degenklingen, zeep, enz. De handel is hier zeer uitgebreid, en men vindt er magazijnen van Arabische, Turksche, Perzische, Indische en Europische waren, waarvan de invoer 6 millioenen piasters beloopt, en bestaat in thee, suiker, papier, allerhande voorwerpen van weelde, shawls, edelsteenen, enz. Er gaan jaarlijks vier karavanen naar Konstantinopel, en verscheidene andere komen van Bagdad en Bassora. — De duivenpost, die hier voorheen bestond, is niet meer; ook is de handel aanmerkelijk gedaald, zoo dat er van de menigte vreemde konsuls, welke voormaals hun verblijf in deze stad hielden, maar weinige overblijven. Hoewel het klimaat hier zeer gezond is, hebben echter de inw. en ook de vreemdelingen, zonder onderscheid, eene ziekte uit te staan, bestaande in eene soort van gezwel op de eene of andere plaats van het ligchaam, meestal echter in het aangezigt. Deze blijft omtrent een vol jaar, en ontlast het ligchaam van vele kwade sappen. — Ook rekent men, dat alhier om de tien jaren eens de pest heerscht. — In 1797 sleepte dezelve 60,000 menschen weg.

ALEPPO, pachalik in Azië, van den Euphraat tot de Middell. zee, tusschen 35. 30. en 37. 20. N. B. en 53. 15. en 56. 1. L. bevat op 1,110 vierk. mijlen, 800,000 inw. waaronder Osmanen, Grieken, Armeniërs, Maroniten, Arabieren, Curden, Turcomannen en Europeanen. Het land wordt door het gebergte *Chaik* doorsneden, en door de riv. Frat en Aasi bewaterd. Het levert op: granen, rijst, boomwol, indigo, tabak, wijn, moerbeziën, vijgen, rundvee, schapen, geiten, wildbraad, zijde, was, honig, enz. Het is verdeeld in negen Sandschakaten, van welke de Porte 700,000 piasters inkomsten heeft.

ALERIA, verwoeste stad op de O. zijde van Corsica.

ALES, stad op Sardinië, ten O. van kaap Pachia, met 1,500 inw. en een' bisschop.

ALESANI, dorp op het eil. Corsica.

ALESBURY of *Aylesbury*, Eng. marktvlek, gr. Buckingham, met 3,200 inw. en vele fabrijken.

ALESCHANY, marktvlek in Wallachië, aan de Chricou.

ALESCHKI of *Olesch*, Russ. vesting, gouv. Cherson, op een eilandje van den Dnieper.

ALESCHKINO, Russ. dorp, gouv. Simbirsk, aan de Sisranka, met steengroeven.

ALESHAM, Eng. stadje, gr. Norfolk, met eene minerale bron en 1,800 inw.

ALESSANO, Nap. stad en hert. in Terra di Otranto, met een' bisschop en 7,000 inw. 44. 57. N. B. en 26. 20. L.

ALESSIO of *Eskenderassi*, Turksche stad in Albanië, aan den mond van den Drino, in de Adriatische zee, op eene rots gelegen, heeft eene goede haven, een' bisschop en 2,000 inw.

ALESSONE, Turk. stad in Macedonië,

5 mijlen van den Olympus, met een Grieksch klooster.

Alet, Fr. stadje, dep. Aude, 1000 inw. aan den voet der Pyreneën, met fabrijken.

Aletor, O. Ind. plaatsje op de kust van Golconda.

Alets, Alez, zie Alais.

Aletshausen, Beij. dorp, Opper-Donaukreits, lands. Burgau, aan de Kamlach, 500 inw.

Alette, Fr. D., dep. Pas-de-Calais.

Alevail, Aziat. riv. in Siberië, valt in de zee van Penjinskoe, het oppergedeelte van de zee van Ochotsk, op 62. N. B. en 174. 55. L.

Aleu, (l') Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

Aleurska, Aziat. stad in Siberië, aan de zamenkomst der Ajila en Aler.

Aleusen of *Aloysen*, voorheen een ambacht in de groote Z. Hollandsche waard, groot 1074 morgen.

Aleutische Eilanden, groep van meer dan 100 eilanden in het N. deel van de stille Zuidzee, zich uitstrekkende van het schiereil. Kamschatka in Azië, tot aan kaap *Alaska* in N. Amerika, behoorende tot het Russ. gouv. Irkutsk. Zij worden verdeeld, 1. in de *Verste eil.* of de *Vossen*, ook wel *Chao* of *Kawalangseilanden* genaamd. 2. De *Middelste* of de *Negho*, ook wel *Andreanouwsche eilanden* genaamd, naar derzelver ontdekker *Andreanow*, en 3 in de *Naaste* of eigenlijke *Aleutische*, ook wel *Sasingan* genoemd. Zij zijn over het algemeen klein en met hooge bergen bezet, waaronder men vele vulkanen vindt. In 1795 kwam er zelfs een geheel nieuw vulkanisch eiland te voorschijn, dat in 1807 wel 20 Eng. mijlen in den omtrek had. De 45 grootste liggen tusschen Kamschatka en N. Amerika, en bevatten 348 vierk. mijlen; onder deze zijn Behringseiland, Attoo en Oonalashka de voornaamste. Het klimaat is er ruw en koud, en de grond onvruchtbaar, zoo dat men geene andere gewassen ziet dan mos en kreupelhout. De andere voortbrengsels zijn: goede pelterijen, zeehonden, otters, gevogelte, walvisschen, en mineralen, waaronder sardonixsteenen.

De inwoners zijn klein, morsig, van eene donker bruine kleur, met zwarte oogen, zeer goedaardig en bescheiden, doch weinig beschaafd. Zij hebben niet veel denkbeeld van godsdienst, gelooven aan eenige goede en booze geesten en hebben waarzeggers en toovenaars. Ook is de veelwijverij bij hen in gebruik, terwijl het huwelijk eene niets beteekenende verbindtenis is, want dikwerf ziet men mannen, die hunne vrouwen onderling verruilen. De bestaanmiddelen zijn de jagt en de vischvangst, en de woningen ellendige hutten. De ligging is tusschen 50. en 57. N. B.

Alexander, baai op de O. kust van de Kaspische zee. 43. 37. N. B. 89. 4. L.

Alexander, kaap op de W. kust van een der Salomo's eil., door Shortland *Nieuw Georgië* genoemd. 6. 45. Z. B. 173. L.

Alexander, landpunt op de Z. kust van een eilandje aan den ingang van Duncan's kanaal, in de N. stille Zuidzee. 56. 36. N. B. 244. 58. L.

Alexander's haven, eene baai op de W. kust van Afrika, ten Z. van kaap Negro.

Alexander Newsky, Russ. dorp, met een prachtig klooster, gouv. Petersburg.

Alexander's bad, zuurbronnen in 't Beij. dorp Sigersreuth.

Alexander's rivier, bijriv. van de Oranje riv. in Z. Afrika, land aan de kaap de Goede Hoop.

Alexandrette, Scanderoen of *Eskienderoen*, Aziat. stad in Syrië, aan de golf van Ajas, een gedeelte der Middell. zee, in een ongezond moerassig oord. Het wordt aangezien als de haven van Aleppo, van welke stad het 4 dagreizen verwijderd is. 36. 35. 27. N. B. en 53. 35. L.

Alexandria of *Scanderia*, hoofdst. van Neder Egypte, in de prov. Bahri, op eene landtong aan de Middell. zee, niet ver van den W. arm van den Nijl, met welken zij, door een kanaal, gemeenschap heeft; zij werd door Alexander den Grooten 335 jaren voor Christus gesticht, en door de Arabieren herbouwd. Zij was het middelpunt van den handel, tot dat de Portugezen, in de 15e eeuw, den weg naar O. Indië om de Kaap ontdekten. Rome en Konstantinopel beroofden haar van de meeste harer gedenkstukken; men vindt er echter nog eenige rondom de tegenwoordige stad, die slechts een deel van het oude Alexandrië is, als: een kolom van rood graniet, ten onregte met den naam van Pompejus, beter met dien van Diocletianus benoemd, de hoogste der aarde, uit drie groote stukken graniet zamengesteld: het zoogenaamd amphitheater, de obelisk van Cleopatra, enz. De tegenwoordige stad heeft twee kastee-

teelen en twee door een schiereiland van elkander gescheidene havens, van welke de Oostelijke, die ondiep en onzeker is, alleen voor de Christenen open staat, terwijl de Westelijke, die goed en diep is, niet dan door Mahomedaansche vaartuigen mag bevaren worden; verder heeft de stad naauwe straten, 15 a 20,000 inwoners (oudtijds wel 300,000) die Mohamedanen of Europische kooplieden zijn. Men vindt er steenen huizen met platte daken, 7 putten voor het Nijlwater, schoone tuinen met zuidelijke vruchten, een hospitaal voor zeelieden, enz. De inw. vervaardigen veel groen en wit glas voor lampen en flesschen, en handelen in het bijzonder met saffraan en andere voortbrengselen uit de Indiën, rijst uit de Delta, tarw uit Opper Egypte, lijnwaad, zeep en marokijn leder, terwijl de Europische kooplieden hier nog onderscheidene soorten van Oostersche stoffen, specerijen, mumiën, en bijzonder Levantsche koffij halen. — De Franschen namen deze stad in 1799, en de Engelschen in 1802 in, wanneer zij in het volgende jaar weder aan de Turken overging. 31. 12. 8. N. B. 47. 50. 16. L.

ALEXANDRIA, Russ. stad, gouv. Wolijnsk, aan de riv. Hovyn, met 122 haardsteden.

ALEXANDRIA, Russ. stad in 't gouv. Cherson, aan den Ingületz, met 900 inw.

ALEXANDRIA, voorheen *Belhaven*, stad in de N. Amer. Rep., prov. Virginië, district Columbia, tegen over Washington, aan den regter oever der Potowmak, in een schoon oord, met twee kerken, 300 huizen, 7,227 inw., eene akademie, bank, scheepbouw, scheepvaart en handel (in 1810 voor 930,634 dollars uitvoer); zij heeft slecht drinkwater.

ALEXANDRIA, vlek in de N. Amer. Rep. in New Jersey, gr. Hunterdon, aan de Delaware, met 2,271 inwoners.

ALEXANDRIA, stad in de N. Amer. Rep., 10 mijlen beneden Washington, aan de Potowmak in 1810 met 18,500 inw.

ALEXANDRIA, stad in de N. Amer. Rep. in Pennsylvanië, gr. Huntingdon.

ALEXANDRIA, Jonische stad op het eiland Cephalonia, aan een kanaal.

ALEXANDRIA, of *St. Paul*, hoofdpl. van het Russ. eil. Kodjak, op de N. W. kust van Amerika, de zetel van den gouverneur, en voornaamste stapelplaats van de Russisch-Amerikaansche Noordwest. comp., met eene voortreffelijke haven, 50 houten huizen, en eene barak voor de gebannenen.

ALEXANDRIA, eene der voorsteden van Warschauw in Polen.

ALEXANDRIA, della Paglia (d. i. van stroo) of *Alessandria*, eene sterke en aanzienlijke stad in Italië, hertogdom Milaan, Sard. gedeelte, in een moerassig oord aan den Tanaro en de Bormida, met eene schoone opera, aanzienlijke paleizen, sterke kasteelen, eene prachtige hoofd-, en 13 andere kerken, 17 kloosters, 1 gymnasium, 1 hospitaal, 1 wees-, 1 gasthuis, 1 opvoedings-gesticht voor meisjes, 4,500 huizen en 30,216 inw. Zij is de zetel van een' bisschop, heeft een geleerd gezelschap, linnen-, zijden stoffen-, kousen-, wollen stoffen-, laken- en waskaarsen-fabrijken, veel tuinbouw, zijdeteelt, enz. en handel in wol. Hier zijn de twee voornaamste jaarmarkten van Italië. 26. 15. L. en 44. 53. N. B.

ALEXANDRINA (L') kleine landstreek in het Milanesche gebied van Alexandrië, met eenen zandigen grond.

ALEXANDRINA, stadje in de N. Amer. prov. Ohio, aan de zamenkomst der Ohio en der Scioto.

ALEXANDROKA, zie Alexandrowka.

ALEXANDROOSKAJA, zie Alexandrowsk.

ALEXANDROW, Russ. dorp, gouv. Kaukazië, aan de Podkuma. 2. Russ. stad, hoofdpl. van den kreits van dien naam, in het gouv. Wladimir.

ALEXANDROW of *Alexandrowka*, kleine Poolsche stad in Volhynië, aan de Horin. 2. Pool. stad in Podolië, kreits Brazlaw.

ALEXANDROWSK, Russ. stad in het gouv. Wladimir, aan den Sera, met 1 klooster, 700 inw. en paardenstoeterijen. Hier rigtte de Czaar JOHAN WASILJEWITSCH de eerste drukkerij in Rusland op. 56. 30 L. 56. 25. N. B.

ALEXANDROWSK, Russ. stad en vesting in het gouv. Kaukazië, aan de Gonkali, die niet ver van daar in de Kuma valt, met 2,500 inw. 60. 15. L. en 44. 30. N. B.

ALEXANDROWSK of *Alexandrowskaja*, Russ. vesting en gouv. in Jekaterinoslaw, met 850 inw.

ALEXANDROWSK, Russ. vesting op de N. W. kust van Amerika, 59. N. B. met handel in pelterijen, vooral op China.

ALEXANO, zie Alessano.

ALEXE of *Alexo*, Z. Amer. eiland, prov. Fernambuco, op de O. kust van Brazilië.

ALEXEJEWSK, Russ. vlek en vesting in het gouv. Simbirsk, aan den mond der Kinel in de Samara, door Kozakken, afgedankte soldaten, handwerks-

en akkerlieden bewoond. Van hier gaat een weg naar Uralsk.

ALEXIANOHOF, Russ. gehucht in het Z. W. van de Krim, met 4 of 5 ellendige visschershutten en holen in den grond, door CLARKE bezocht.

ALEXIEWKA, Russ. stad, gouv. Saratow, aan de uiterste grenzen van Europa.

ALEXIN, Russ. stad, gouv. Tula, aan de bevaarbare Oka, met 4 kerken, eene markt, 32 winkels, 344 huizen, 1,420 inw., zeep- en hoedenfabrijken, handel in hennip, talk, vellen, honig, hout en 2 jaarmarkten. 54. 42. N. B. en 54. 20. L.

ALEXIN, stadje in Wallachië, 14 mijlen van Bucharest.

ALEXINZA, Turksch vlek in Servië.

ALEXISBAD, een sterk bezocht bad, bij Harzgerode in het vorst. Anhalt, aan den hertog van Anhalt Bernburg behoorende.

ALEXO, kaap op het eiland Sicilië, ten N. O. van Taormina.

ALEXO, eil., zie Alexe.

ALEXOPOL, Russ. stad, gouv. Pultawa, kreits Krementschuk, aan den Orel, in een vruchtbaar oord, met 800 inwoners. 49. N. B.

ALEZ stad op het eil. Sardinië, bij de riv. Uras, 16 mijlen van Cagliari.

ALEZONNE of *Alezonnen*, Fr. stadje, voormalig Languedoc, thans dep. Aude.

ALF, Pruiss. dorp, regdst. Coblentz, kreits Zell, met 500 inw.

ALFACAR, Spaan. stad, 2 mijlen van Granada.

ALFAHA, zie Halfaia.

ALFAJATES, Port. stad, prov. Beira, dist. Pinhel. 49. 9. N. B. 11. 7. L.

ALFALTER, Beij. slot en dorp, Regenkreits, voorheen met goede loodmijnen.

ALFANDEGA-DA-FÉ, Port. vlek en district, prov. Tra-los-Montes, met 15 kerspelen.

ALFAQUES, Spaan. vlek, prov. Catalonië, aan den mond van den Ebro, met aanzienlijke zoutwerken en handel. 2. Kaap van dien naam, hier bij gelegen.

ALFAQUES of *Esfaques*, Afr. stad, in Tunis, aan de Middell. zee.. 2. Eilandje aan den mond der Ebro, in de Middell. zee.

ALFARO, Spaan. stad in de prov. Soria, aan den mond van den Alhama in den Ebro, met 4 poorten, 1 kerk, 4 kloosters, 4,800 inw., zeepziederijen, looijerijen en linnenweverijen.

ALFAYA, W. Afr. stad aan de Kalinkie, land der Foulahs, 24 mijlen ten Z. W. van Teemboo.

ALFAYATES zie Alfajates.

ALFDORF, Wurt. dorp, landv. aan de Rems en Fils, opperambt Schorndorf, met 2 kasteelen, 1,012 inw. en vlasteelt.

ALFEIZARA of *Alfeisarang*, Port. vlek in een zeer bergachtig oord, prov. Estremadura, distr. Leiria, aan de zee.

ALFELD, Han. Stad, vorst. Hildesheim, aan de Leine, die de Warne, welke midden door de stad loopt, ontvangt. Zij heeft 3 poorten, 1 luth., en 1 roomsche kerk, kweekschool voor schoolonderwijzers, vlas- hop- en veeteelt, linnenweverijen en handel in linnen en garen. 51. 58. N. B. 27. 30. L.

ALFELD, Beij. dorp, Rezatkreits, in een zeer bergachtig oord, met 559 inw., handwerken, brandewijnstokerijen en handel in 't klein.

ALFELD, Badensch dorp, niet ver van Neidena.

ALFELDHA, berg in de Perz. prov. Caramanië.

ALFEN, Nederl. dorp, prov. N. Braband, ruim 3 uren ten Z. O. van Breda.

ALFEN, zie Alphen.

ALFEO of *Carbon*, grootste riv. op het schiereil. Morea, die in de Jonische zee uitloopt, en bij welke de beroemde Olympische spelen gehouden werden.

ALFEO of *Rofeo*, vlek op genoemd schiereiland.

ALFEO, riv. op het eil. Sicilië, valt bij Syracuse in zee.

ALFERE, Arab. stad, 20 mijlen van Medina.

ALFEREZ, riv. in Brazilië, prov. Rey, valt in het meer Mini.

ALFHAUSEN, kerspel in het vorst. Osnabrug, ambt Fürstenau.

ALFHEUN, zie Alfen.

ALFIDENA, Nap. stad, prov. Abruzzo Citra, aan den Sangro, vermaard door den oorlog der Samniten.

ALFKARLEBY, Zweedsch dorp met een koninklijk hof, groote markt, in 't stadhouderschap Upsal, ter plaatse waar de Dal-Elbe in de golf van Bothnië valt, met sterken handel in zalm en prikken of negenöogen.

ALFON, zie Halifoon.

ALFONDSTOWN, stad in de N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, gr. Moor.

ALFONTES, Port. stad in Algarvië.

ALFORD, kasteel in 't Fr. dep. der Seine, twee uren van Parijs, met eene groote school voor de veeartsenijkunde, botanischen tuin, theater voor vergelijkende ontleedkunde, en rijke verzameling voor de natuurlijke historie.

ALFORD, Eng. vlek in 't gr. Lincoln, met fabr. van wollen stoffen. 53. 14. N. B. 16. 48. L. 2. Schotsch dorp, gr. Aberdeen.

ALFOREZEN, ook onder den naam van *Alfturiën*, *Alfurier* en *Haraforas* bekend, een zwart bruin volk, hetwelk men in het gebergte van Celebes, en op vele andere eil. van Oostindië vindt. Onderscheidene voor- en nadeelige berigten zijn er van hetzelve gegeven, echter houdt men het algemeen voor een stil volk, dat zich met den akkerbouw bezig houdt; zij behooren tot het Maleische ras, en leiden gedeeltelijk een zwervend leven. De ouders geven hunne kinderen aan de priesters om in den dienst van den duivel, dien zij aanbidden, onderwezen te worden. Zij mogen niet trouwen, voor dat zij eenen vijand overwonnen hebben, en vergenoegen zich met ééne vrouw, die zij getrouw blijven.

ALFRED, nieuw Amer. etablissement, in Opper Canada aan de rivier Outawas.

ALFREDON, Eng. vlek, gr. Derby, met ale-brouwerijen, eene groote steenkolenmijn, en 3,400 inw.

ALFRETON, zie Alfredon.

ALFRICK, Eng. gehucht, gr. Worcester, met 400 inw.

ALFTER, Pruiss. dorp en heerl., groot hert. Neder-Rijn, met 900 inw.

ALFTURIEN, zie Alforezen.

ALFUNDAO, Port. stadje in Alentejo.

ALGAIOLA of *Algagliola*, Fr. vlek op het eil. Corsica, tusschen de riv. Ostricone en de stad Calvi, aan de zee, met veel wijn en olijven.

ALGAIRA of *Aliara*, riv. in de Spaan. prov. Cuenca, valt in de Cabriël.

ALGANS, Fr. dorp, dep. Tarn.

ALGAR, kaap op de N. W. kust van Majorca. 2. Spaan. stad in Andaluzië.

ALGARIA (l') Spaan. prov. in Nieuw Kastilië, tusschen Madrid en de Taag, waarvan Guadalaxara de hoofdstad is.

ALGARINEJO, Spaan. vlek in Granada.

ALGARROVILLA, Spaan. vlek in Estremadura, district Merida.

ALGARVE of *Algarbië*, koningrijk en provincie in Portugal, tusschen Sierra Monchique, de Guadiana (die het van Andaluzië scheidt) en de Atl. zee gelegen. Het is van het O. naar het W. 27 a 28 mijlen lang, en van het N. naar het Z. 5 a 6 mijlen breed, bevat 99½ vierk. mijlen, met 127,615 inw. De voortbrengselen zijn: vijgen, rozijnen, granaatappelen, dadels, pisang, aloë, soda, amandelen, olie, en vooral wijn, tarw, visch, zeezout, enz. Het wordt in 3 districten, die van Tavira, Lagos en Faro verdeeld, heeft 4 steden, 14 vlekken, 64 dorpen, 71 kerspelen en 25,503 haardsteden; Tavira is er de hoofdstad van. Voorheen strekte dit koningrijk zich veel wijder uit. Ligging 8. 36—10. 20. L. 36. 56—37. 30. N. B. De Portugezen betitelen ook hunne voorheen gemaakte veroveringen in Afrika met den naam van Algarvië, waarom de koning zich noemt: *Koning van de vereënigde rijken van Portugal, Brazilië en de beide Algarviën*, of *Algarvië* aan deze en gene zijde der zee.

ALGARVISCH GEBERGTE, of de *Sierra de Caldeirao* en *Monchique*, in 't N. van het voorn. koningrijk, eene voortzetting van de Sierra Morena, welke in kaap St. Vincent eindigt.

ALGAS, riv. in de Spaan. prov. Arragon, valt in de Matarana.

ALGASSA, zie Anafe.

ALGAU, zie Algow.

ALGAVA, Spaan. vlek bij Sevilla.

ALGEMESI of *Algemesia*, Spaan. vlek in de prov. Valencia, met 4,500 inw. 39. 14. N. B. en 14. 23. L.

ALGERE, ALGHERI, ALGHIERI of *Alqueri*, sterke stad, W. kust van Sardinië, prov. Logudori, aan eene golf met de groote haven Porto de Conde, 1 hoofdkerk, 7 kloosters en 6,000 inw. Zij is de zetel van een' bisschop, en heeft 1 der 4 hoofdtolkantoren van het eil., benevens wijnteelt en koraalvisscherij in de golf. 26. 15. L. 40. 33. N. B.

ALGERIA DE DULANCI, plaats op de Pyreneën; hier bij is het hol van Adrianus, aan den heiligen van dien naam gewijd en door menschen handen gemaakt; de weg uit Frankrijk naar Biscaye loopt door hetzelve; het is niet breed, een geweerschot lang, en aan den kant van Frankrijk van eenen muur en poort voorzien; op de hoogte heeft men een onafzienbaar uitzigt.

ALGES, Fr. dorp, dep. Beneden Seine.

ALGESHEIM, Hess. bemuurde stad, aan gene zijde van den Rijn, kreits Alzei, kanton Oberingelheim, met 125 huizen en 1,400 inw. die van de wijnteelt en den korenbouw bestaan.

ALGESIRAS, Spaan. stad in Andaluzië, prov. Sevilla, aan de Miel en de golf van Gibraltar, met 4,500 inw., eene haven, scheepstimmerwerf en overblijfsels van een oud kasteel. Tweemaal 's weeks gaat van hier eene paketboot naar Ceuta in Afrika; voorheen bestond zij uit twee steden. Het drinkwater verkrijgt men door eene steenen waterleiding ¼ uurs van daar. De uitvoer is steenkolen uit de bergen van Kadix, terwijl brandewijn en koren uit

Catalonië ingevoerd worden. 12. 15. 3. L. 36. 8. N. B.

ALGEZUR, Port. vlek, prov. Algarvië, district Lagos.

ALGHIERI, zie Algere.

ALGHISE, Lomb. Ven. vlek, legatie Brescia, aan de Savarona, met 3,000 inw.

ALGIER, zie Dian.

ALGIATE, zie Agliate.

ALGIBARROTA of *Aljubarrota*, Port. dorp, prov. Estremadura, dist. Leiria, aan eenen berg, met 1,600 inw. en fabrijk van Bucaros of aarden vaten, waarin het water koeler wordt. Bij dit dorp sloeg, in 1.385 koning Johan van Portugal, koning Johan van Castilië, welke overwinning de Portugezen nog jaarlijks op den 14 Augustus gedenken.

ALGIENTA, Lomb. Ven. stad, legatie Milaan, aan de Lambro.

ALGIERS, ALGHEZAIR, ATSKWEZEIRE, een der Barbarijsche staten, in 't N. van Afrika, langs de Middell. zee gelegen (het Numidia et Mauritania Ceseriensis der ouden), strekt zich uit van 14. 50 tot 26. 10. L. en van 28 tot 37. 10. N. B., en grenst ten O. aan Tunis, ten W. aan de rijken van Fez en Marocco, ten N. aan de Middell. zee, en ten Z. aan de woestijn van Sahra. Het is ongeveer 160 uren lang, en van het N. naar het Z. 60 breed, en bevat 9,000 vierk. mijlen. De lucht is hier warm, doch wordt door de zeewinden veel gematigd. De grond is er bergachtig, vooral in het zuiden, waar men onderscheidene takken van den Atlas vindt, wier hooge toppen met altijddurende sneeuw bedekt zijn, en aan welken onderscheidene rivieren hunnen oorsprong nemen, als de Scheltif, welke door het groote moerassige oord Titterzee loopt, de Massafran, de Buberak, de Summam, de Mensureah, enz. In het Z. is de grond zandig, maar naar de kust uitmuntend vruchtbaar, en brengt koren, zuidvruchten, dadels, wijn, olijfolie, saffraan, senebladeren en suiker voort; dezelve zoude zeker veel meer opleveren, indien de luije Turk tot eenigen arbeid aan te sporen was: — ook heeft men er groote kudden rundvee, schapen met vetstaarten, geiten, kameelen, paarden, veel bijen, koper, enz. De inw., welker getal men op 1½ millioen rekent, bestaan uit Barbaren, Mooren, Arabieren, Turken, Joden, Negers en Franken (Christenen). De hoofdspraken zijn de Turksche, Arabische en Kabilische, ook Schoviah of Schilhah genoemd. De Mahomedaansche godsdienst is de heerschende, doch er worden ook alle andere geloofsbelijdenissen, behalve de Evangelische, geduld. De inw. bestaan van den landbouw en de veeteelt; vervaardigen zijden en wollen stoffen, linnen, leder, geweren, tapijten, goud- zilver- en ijzerwaren, potten, enz., terwijl zij, deels met karavanen te land naar het binnenste van Afrika, deels met de voortbrengsels van hun land en hunne fabrijken ter zee handelen, en verder rooven (waar van nader). In Algiers wordt meestal, onder den naam van geschenken der Europische staten, die met dit roofnest in vrede leven willen, onderscheidene stoffen, specerijen, metalen, krijgs- en scheepsbehoeften van allerlei soort ingevoerd. Ons vaderland, Frankrijk, Engeland en Zweden hebben hier hunne consuls, onder wier bestuur de vrije lieden van hunnen landaard staan; en zoo een van dezen, met eenen Mahomedaan verschil krijgt, moet wel de dey beslissen, maar de consul wordt altijd hier bij geraadpleegd. De dey is alleen het onbepaald opperhoofd van den staat, doch hij moet bij zijne aanstelling, te Konstantinopel, om de bevestiging hier van, en den rang van pacha verzoeken. Hij wordt door het krijgsvolk gekozen en afgezet, welk laatste gewoonlijk door zijne vermoording verzeld gaat; sterft hij echter als dey zijnen natuurlijken dood, dan wordt hij als een Heilige vereerd. Hij verkrijgt slechts twee paardenstaarten, doch voert echter den titel van pacha en beghlerbeg.

De groote Heer telt Algiers onder zijne bezittingen, en de bevelen worden gewoonlijk afgekondigd aan den pacha, den mufti, den cadi, den Janitsaren aga en de overige leden van den divan te Algiers. De Algerijnen moeten den Grooten Heer, in oorlogstijden, met schepen en volk bijstaan, terwijl de munt met den stempel van dien vorst geslagen, en de openbare voorbede voor hem verrigt wordt. In regeringszaken geeft de geheele Turksche krijgsmagt hare stem, en de wetten beginnen altijd met: *Wij groote en kleine medeleden der magtige en onoverwinnelijke krijgsmagt van Algiers en het geheele koningrijk, hebben besloten, enz.* De divan bestaat uit oude officieren en soldaten. De krijgsmagt bestaat in vrede uit 12,000 man, waaronder 4,000 Turken; in oorlog uit 40,000 Arabieren en 18,000 Janitsaren. Zij is zeer in aanzien, en heeft alleen het regt schietgeweer te voeren. De krijgslieden worden bijna nooit openbaar, en zelfs zelden in het geheim ge-

gestraft. De zeemagt bestond in 1817 uit 11 roofschepen, waaronder 1 fregat van 14, vijf corvetten van 18—24 stukken, 5 brikken, eenige schooners, enz. De Rais of opperbevelhebber der zeemagt is ook havenmeester welke alle christenschepen, indien zij de haven verlaten willen, doorzoekt. De Algerijnsche schepen zeilen zeer goed, doch kunnen tegen de Europische schepen niets uitrigten, zoo lang zij niet kunnen enteren. Zij blijven gewoonlijk 14 dagen uit, of zij iets buit maken of niet. De zeerooverij, en daartoe behoorende slavenhandel, is een der belangrijkste deelen van de openbare inkomsten. Voor elken slaaf, die los gekocht wordt, moet 10 ten honderd aan de publieke schatkist betaald worden: ook is derzelver uiten invoer belast, en moet de dey een achtste deel van al de slaven, die genomen worden, hebben; — de overige worden aan de meestbiedenden verkocht. Meer dan eens gaven de Europeanen en bijzonder ook de Nederlanders, den Algerijnen geduchte lessen: nog in Aug. 1816 vernielden de vereenigde Nederlandsche en Engelsche vloten de Algerijnsche zeemagt, en dwongen den dey tot een verdrag, waarbij de afschaffing van den slavenhandel aangenomen, en alle Europische slaven in vrijheid gesteld werden: dan dit verdrag heeft voor de ongelukkigen, die naderhand gevangen genomen zijn, geene betere gevolgen gehad. De inkomsten schat men gezamelijk op 670,400 piasters, meer dan 1½ millioen guldens, en worden uit belastingen, tollen, verpachtingen en den roof gevonden. Het land wordt, behalve de hoofdstad en deszelfs gebied, in 3 prov. verdeeld, over elk derwelke een bey gesteld is. Het Oostelijk deel, Constantine genaamd, bevat bijzonder Constantine, Bona, Gigery en Bujeja: het westelijke Mascara of Tlemsan genoemd, bevat Oran, Mascara, Tremezen, enz.: het derde Titery, in het midden gelegen, heeft de steden Beleda en Medea. Elk dorp (Duvar) heeft zijn scheik, welke, indien hij meer dorpen onder zijn gebied heeft, emir genoemd wordt. De Beduinen, welke onder tenten wonen en zwervend zijn, zijn weinig afhankelijk.

Het gangbaar geld te Algiers is gouden Sultaninen of Zechinen in meer of min Hollandsch. . *f* 3: 2: -
Aspers, waarvan 100 à 120 een' Turkschen Piaster, maken, die een kwart van een' Spaanschen is
Venet. Zechinen . . . - 5: 12: -
Maroccaansche Sultaninen.
Portugesche gouden munt . *f* 22: 10: -
Spaansche Doblons . . . - 9: 17: -
——— Piasters . . . - 2: 10: -

ALGIERS, ALSHER, GEZAIRA, ALGEZIR, de versterkte hoofdstad van het genoemd rijk, aan het hangen van eenen berg, bij wijze van een amphitheater gelegen, heeft 1½ eng. mijl in den omtrek, en is door eenen 30 a 40 voet hoogen, en 12 voet dikken muur omgeven. Zij heeft 15,000 witte en van boven platte huizen, en behalve de hoofdstraat, zeer naauwe en morsige straten. Midden in de stad is het groote slot, dat met een' vlaggestok prijkt, voor denwelken ieder vreemd voorbijganger den hoed moet afnemen. Men telt er 80,000, volgens SHAW 100,000 inw., waaronder 10,000 joden zijn, die geweren, zijden stoffen, gouden waren, leder, enz. maken, en eenigen handel drijven. Verder heeft men hier 5 kazernen, elk voor 5,000 soldaten, 5 fondakas of albergas (groote magazijnen) waarin vreemde kooplieden hunne waren opslaan; 10 groote en 5 kleine moskeen, 12 openbare baden, 62 badstoven, 6 banios of bagnes (nachtverblijven voor de voormalige christenslaven van den staat,) elk met eene kapel; 1 roomsche kerk, 1 synagoge, 6 mohamedaansche hoogere scholen en ontelbare kinderscholen. De haven wordt door een eiland, dat door eene moelje met den wal vereenigd wordt, gevormd, en is 300 treden lang. De baai is 8 uren wijd, tusschen kaap Coxine en kaap Matifou gelegen, en heeft eenen goeden ankergrond. De stad heeft verder 6 poorten, 1 citadel, midden voor de haven, 7 kasteelen, onderscheidene fonteinen op de hoeken der straten, enz. In den omtrek telt men meer dan 20,000 tuinen of beplantingen met wijngaarden, palmboomen, oranjeappelen, vijgen, olijven, aloë, cipressen en andere boomen, en waarbij men 10,000 landhuizen telt. In 1662—83 en 88 werd zij door de Franschen, in 1770 en 1772 door de Deenen, in 1783 en 1784 door de Spanjaarden, en onderscheidene malen, onder anderen ook in het genoemde jaar 1816, door de Nederlanders en Engelschen, zwaar geteisterd. 20. 41. 5. L. 36. 48. 36. N. B.

ALGING, Fr. dorp, dep. Moezel.

ALGINSKISCHÉ gebergte, in het Tartaarsch *Kitysch*, een O. tak van het Z. Uralisch gebergte, welk bij de bronnen van den Ischim begint.

ALGIWASEMES, DJIWASSEMS, een Ara-

Arabische volksstam aan de zandige kust van Kheraim, (Ras el Kimeh.) Hij is met de Wahabiten vereenigd.

ALGNIEL, Spaan. dorp, prov. Valencia, met 3,000 inw., die rijst telen.

ALGOABAAI, anders Zwartkopsbaai genoemd, eene baai aan de kust van Z. Afrika, voor de scheepvaart van niet veel belang, daar zij op elke streek van het kompas van N. O. tot Z. O. voor den wind open ligt, en de branding er gewoonlijk zeer sterk is. Echter vindt men er eenen goeden ankergrond, en digt bij de landingsplaats eene bron, die overvloed van uitmuntend water geeft. Zij ligt bij eene buitengemeen vruchtbare streek lands, en is uitmuntend voor de visscherij geschikt. Onder de onderscheidene rivieren, die in dezelve vallen, zijn de *Zondags* en *Zwartkops* rivier de voornaamste. Men vindt hier vele bosschen met onderscheiden hout, welke een aangenaam gezigt opleveren. Voor den mond ligt een eiland, en 4 mijlen oostelijker de twee kleine eilanden St. Cruz. Volgens BARROW ligt de landingsplaats op 33. 56. Z. B. en 44. 32. L.

ALGODON, eil. in den Atl. oceaan, ten N. van St. Domingo.

ALGODONALES, Z. Amer eil. op de kust van Peru, 8 mijlen ten N. van de haven Cobaya, op 21. 54. Z. B.

ALGODRES, Port. stadje in Beira.

ALGOIRE, Spaan. plaatsje in Catalonië, met een slot.

ALGON, Zweed. eilandje, aan de W. zijde van de golf van Bothnië. 63. 9. N. B. 36. 5. L.

ALGONKINEN, stam der vrije Indianen, welke in Canada in N. Amer. woonden, doch grootendeels door de Irokezen uitgeroeid, of onder andere stammen verstrooid zijn. Men wil dat hunne spraak de oudste van N. Amer. is.

ALGOTSHEIM, Fr. dorp, dep. Boven Rijn.

ALGOW, ALGAU, ALPGAU, Zwab. landschap, thans tusschen Beijeren, Wurtemberg en Baden verdeeld; het ligt tusschen het Kostnitzer meer, de riv. Lech en Donau, en Tirol, en wordt door de Iller doorstroomd. De voornaamste steden zijn Kempten, Memmingen en Kaufbeuren.

ALGOZO, Port. vlek, prov. Tra-los-Montes, met 140 huizen, en eene veemarkt.

ALGRANGE, Fr. dorp, dep. Moezel.

ALGRISTAN-HEAD, kaap op de N. W. kust van Schotland, gr. Rosz. 57. 46. N. B. en 11. 55. L.

ALGUE, Z. Amer. vlek in Chili, ten Z. W. van St. Jago, met eene beroemde goudmijn.

ALGUECHER, Afr. landschap in de woestijn Barca, aan de grenzen van Egypte en Nubië.

ALGUEDA, Spaan. vlek op Minorca, in eene zeer vruchtbare vlakte, niet ver van Manacor, met 1200 inw.

ALGUEL, Afr. sterke stad in Marocco, prov. Hea, op eenen berg gelegen. Zij behoorde voorheen aan de Portugezen, doch de inw. hebben haar aan de Mooren overgeleverd.

ALGUERY of *Algerry*, Spaan. vlek, prov. Catalonië, district Balaguer.

ALGYOGY, Hong. dorp in Zevenbergen, kom. Eschongrad, met 1 hervormde, 2 sociniaansche, en 1 grieksche kerk, warme baden en goede wijn- en vruchtenteelt.

ALHADSCHR of *Hidschr*, Arab. plaats, prov. Hedjas, tusschen rotsige bergen in welke de woningen zijn uitgehouwen.

ALHAMA, zie Alama.

ALHAMA, Spaan. stad, prov. Granada, aan den voet van eenen berg en de riv. van denzelfden naam, met 1 kerk, 3 kloosters, looijerijen, een warm bad en 4,500 inw. 14. 20. L. en 36. 12 N. B.

ALHAMA LE SECA, Spaan. stad in Granada, aan de Almeria.

ALHAMAR, zie Alama.

ALHAMBRA, (arabisch zoo veel als *het roode*) groot Spaan. vlek, prov. la Mancha, Campo de Montiel.

ALHAMBRA, Spaan. vlek, prov. Arragon, district Teruel, aan de rivier van denzelfden naam.

ALHAMBRA, wijk der Spaan. stad Granada, voorheen eene vesting, doch nu vervallen, met een oud paleis der voormalige moorsche koningen.

ALHAMRUD, Perz. stad, prov. Mazanderan, op de Z. kust der Kaspische zee. 35. 48. N. B. 70. 10. L.

ALHANDRA, Port. vlek in Estremadura, aan de Taag, ten N. van Lissabon, met 379 huizen en 1,350 inw.; goede ankerplaats, visscherij en linnenweverij.

ALHANDRA, Braz. dorp, prov. Paraiba, 600 inw.

ALHANGE of *Alanje*, Spaan. vlek met een bergslot in Estremadura, aan de riv. Matachel, die zich niet ver van hier met de Guadiana vereenigt,

ALHARA, Russ. riv. gouv. Astracan, valt in de Kaspische zee.

ALAU, Hong. dorp, kom. Eisenburg.

ALHAUR, Aziat. riv. in Natolië, valt in

in de Sacaria.

ALHAURIN EL GRANDE, Spaan. vlek, koningrijk Granada, district Malaga, op eene hoogte, met zeepziederijen, citroenen- en vijgenteelt, en 1,000 inw.

ALHAUS, Pruis. stadje bij Culm.

ALHEIDE, zie Aalheide.

ALHENDIN, Spaan. markgr. in Granada.

ALHOL VEDRAS, Port. vlek in Estremadura, prov. Setubal.

ALHOUMONT, dorp in Luxemburg, 4 mijlen van Bastogne.

ALHUCEMAS, Spaan. vesting aan de N. kust van Afrika, in het rijk van Fez, op een eiland, tegen over den mond van den Noror gelegen, met regenbakken, magazijnen en 638 inw.

ALI, zie Mohamedanen.

ALIABAD, Perz. stad, prov. Mazanderan, eene sterke karavansera.

ALIABALI, Aziat. eil. in de Kaspische zee, aan de W. kust, op 39. 5. N. B. en 85. 45. L.

ALIANA, Nap. stad in Terra di Lavoro.

ALIANELLO, Nap. stad in Basilicata.

ALIANSKOI, Russ. forteres, prov. Kolhywan. 52. 50. N. B. en 97. 13. L.

ALIAPETTA, Aziat. stad in Hindostan, prov, Barramaul.

ALIATANS, Indiaansche stam in N. Amer. bij de bronnen van den Arkansas, met paarden en muilezels; ook handel met de Spanjaarden.

ALIBAMA, N. Amer. stad in Georgië.

ALIBAMA, bron van de N. Amer. rivier Mobile.

ALIBAMAS, Indiaansch volk in de N. Amer. vrije landen.

ALIBANI of *Alibinali*, klein Arab. vorstendom in het gebied Seger, met de hoofdstad van denzelfden naam, aan de rivier Prim.

ALIBEG- KERI, stad in Eur. Turkije, prov. Bulgarië.

ALICA, kaap in Napels, op de O. kust van Calabrië, in de Jonische zee.

ALICANT, stad op de W. kust van Ceylon.

ALICANT, zie Alicante.

ALICANTE of *Alicant*, Spaan. stad in het koningrijk Valencia, aan eenen zeeboezem van de Middell. zee, welke door kaap de la Huerta en kaap de Pablos gevormd wordt, en tevens aan eenen berg, waarop 1000 voeten hoog een kasteel ligt, hetwelk met den berg half is weggeslagen, doch het kasteel is weder aangebouwd. Zij heeft 4 poorten, 1 hoofd- en drie andere kerken, 2 hospitalen, 6 armhuizen, scholen voor de teeken-zeevaart- en krijgskunde, eene akademie voor de scheepsbouwkunde en 17 a 18,000 inwoners, welke vanilla, katoen- esparto, zeep- en linnenfabrijken hebben, en verder van de visscherij en wijnteelt leven; ook is er een aanzienlijke handel, vooral in den tint-wijn (vino tinta) door Karel V hier geplant. De stad was gedurende den oorlog met Engeland eene vrijhaven, hetwelk veel tot haren bloei heeft toegebragt. In 1807 liepen er 4,084 schepen in. De uitvoer bestaat in wijn, zout, amandelen, olijven, boomolie, wol, dadels en wijngeest, en de invoer in linnen, allerlei stoffen, lakens, vlas, enz. 17. 13. 58. L. 38. 20. 41. N. B. De wissel zie Cadix.

ALICANTERILLA, Spaan. vlek in Murcia, 3,000 inw. 37. 54. B. 15. 40. L.

ALICASTRE, Fr. dorp, dep. Var.

ALICATA, Sicil. stad, vallei di Mazzara, aan de Z. kust, met eene haven, het kasteel St. Jacob, 2,096 huizen en 12,000 inw., die van den koorn en wijnbouw, soda bereiding en den handel in koorn en wijn, die alhier zeer vermaard zijn, bestaan; de stad is tevens de stapelplaats van alle behoeften voor Maltha.

ALICE, kaap in de golf van Calabrië, ten Z. van Taranto.

ALICHAMPS, 2 Fr. dorpen, dep. Cher en Opper-Marne.

ALICHE, Eyeisch, Indiaansch volk in Amer., door de pokken bijna geheel uitgestorven.

ALICUDA of *Alicuri*, een van de Liparische eilanden in de Toskaansche zee, rijk in palmboomen, olijven en zuidvruchten, door visschers bewoond.

ALICUN, Spaan. stad in Granada.

ALICUR, een der Liparische eilanden bij Sicilië.

ALIEMAMA of *Jemama*, Arabisch landschap met eene hoofdstad van denzelfden naam in een bergachtig oord, dat veel dadels voortbrengt, aan de Altau gelegen, behoort tot het rijk der Wahabiten.

ALIERMONT, Fr. dorp, dep. Beneden Seine.

ALIEZE, Fr. dorp, dep. Jura.

ALIEZIER, zie Algezur.

ALIFA, Nap. stad, prov. Terra di Lavoro, tusschen Capua en Molise, aan het Apennijnsch gebergte en aan de riv. Volturno, 1,836 inw.

ALIFE of *Alifi*, zie Alifa.

ALIGA, riv. in Hindostan, valt bij Carwar in zee.

ALIGNAN-DU-VENT, Fr. vlek, dep. He-

Herault.

ALIGNAY, een der Philippijnsche eil. bij de N. kust van Mindanao. 9. 51. N. B. 141. 8. L.

ALIGNE, zie Marcans.

ALIGRE, Fr. D., dep. Eure en Loire.

ALIGUIÈRES, Fr. dorp, dep. Lot.

ALIHAMMAN, stad in Aziat. Turkijë, gouv. Mosul, aan den Tigris.

ALIMA, Amer. riv. in Mexico, ontspringt in het dist. Mechoacan, en valt op 19. 20. N. B. in de zee.

ALIMA, riviertje in Hindostan, prov. Coimbetoor.

ALIMATTE, zie Guardamar.

ALIMIBIG, ALIMIPIGEONG- ZEE of ALINUBI, een aanzienlijk Amer. meer in Canada, hetwelk met de andere meren door eene rivier gemeenschap heeft.

ALIMPAPOU, stad op de W. kust van Mindanao. 7. N. B. en 159. 42. L.

ALINAGORE, Ind. stad in Hindostan, prov. Carnate.

ALINCOURT, Fr. D., dep. Ardennes.

ALINCTUN, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

ALING, Fr. dorp, dep. Moezel.

ALINGSAOS, zie ALINGSAS.

ALINGSAS, Zweed. stad, prov. Elfsburg, ter plaatse waar de Sewelanga in het meer Mjörn valt, met zijde-, wol- en tabakspijpenfabr., en 829 inw. Zij is de geboorteplaats van den verdienstelijken JONAS ALLSTRÖMER, welke, met het begin der vorige eeuw, hier aanzienlijke manufacturen begon, en het fabrijkwezen in geheel Zweden, eene andere gedaante gaf.

ALIOA of *Aliola*, klein eil. in de Ethiopische zee, bij Afrika, tusschen de kust van Zanguebar en het eiland Madagascar.

ALIPEE, Ind. stad aan den Rajah, van Travancore behoorende, met veel handel in peper, koren en hout. 9. 42. B.

ALIQUERVILLE, Fr. dorp, dep. Beneden Seine.

ALISE, voorheen *St. Reine d'Alise* genoemd, Fr. dorp, dep. Côte d'Or, aan het riviertje Brenne, met mineraalwater.

ALISHUNG of *Alishun*, district in Afghanistan, omringd door hooge met altijddurende sneeuw bedekte bergen, tusschen 35 en 36 graden N. B. De voornaamste plaats is Penjshehr.

ALISON-PUNT, kaap op de N. W. kust van Chatham eil., in de Z. stille Zuidzee, 5 mijlen ten W. Z. W. van kaap Young.

ALISOS, (Tarallon de los) Amer. eil. op de kust van Californië, 25 mijlen ten N. N. W. van Cinaloa.

ALISSAS, Fr. dorp, dep. Ardèche.

ALITATIS, Amer. eil. op de kust van Brazilië, tegenover het eil. Murajo.

ALITHWAITE, (Opper en Neder) 2 Eng. plaatsjes in 't gr. Lancaster.

ALIVARCOUCHY, Aziat. stad in Hindostan.

ALIX, Fr. dorp, dep. Rhône.

ALIX, (les) Fr. dorp, dep. Lot.

ALIXAN, Fr. dorp, dep. Drome.

ALIZEY, Fr. dorp, dep. Eure.

ALIZEZ, of *vaste Wind*, is eene soort van wind, welke op zekere tijden op de Caraïbische eil., als mede in de Atlantische, Ethiopische en Indische zeeën waait, en in zekere tijden van het jaar altijd dezelfde rigting behoudt.

ALJAKI, Russ. stad, gouv. Kiow.

ALJARACA, Amer. riv. in Peru, prov. Sicasica, valt in de Chuquiabo.

ALJUBARROTA, zie Algibarrota.

ALJEMAMA, zie Aliemama.

ALJUCEN, riv. en stad in Estremadura.

ALJUSTREL, Port. vlek, prov. Alentejo, met 1500 inw.

ALKAHISSAR, Turk. vervallene vesting, pachalik Basra, lands. Turcomanië.

ALKAISAN, forteres in Aziat. Turkije, pachalik Bagdad.

ALKAMARE, Perz. stad, prov. Irak.

ALKAN, Egypt. stad, aan den W. arm van den Nijl, tusschen Alexandrië en Cairo.

ALKASAR, Arab. vlek, tusschen Mecca en Medina, met eene beroemde moskee.

ALKATIF of *Catif*, Arab. stad, prov. Hedjas, in een oord, dat rijk in dadelen is, en aan een kanaal, dat met den Perz. zeeboezem gemeenschap heeft, en op hetwelk, bijzonder bij den vloed, groote schepen tot in de stad kunnen komen. Zij is aan de Wahabiten onderworpen, en de inw. bestaan van den zeehandel en de parelvisscherij.

ALKEMADE, zie Poelgeest.

ALKEN, zie Alcken.

ALKEN, groot Nederl. dorp, prov. Limburg, omtrent 1½ uur van Hasselt, met 2,000 inw.

ALKET, een der Pelew-eilanden.

ALKHOFEN, Oostenr. dorp, Hausruckviertel, land boven de Ens. 2. Een ander dorp in Opper-Oostenr. 3. Beij. dorp, Regenkreits, dist. Kehlheim.

ALKI, Ind. stad in Hindostan, prov. Sanou.

ALKINGTON, Eng. vlek, gr. Gloucester, aan de Severn, 900 inw.

ALKIS, zie Matmai.

ALKMAAR, derde kwartier van het Noord. deel der prov. Holland, in de Ne-

Nederlanden, met 45,685 inw.; in hetzelve wordt veel boter en kaas gemaakt, er wast veel koren, vlas, en om de stad Alkmaar worden veel bloemen, en bijzonder hiacinten geteeld; men rafineert er ook veel zout.

ALKMAAR, Nederl. stad, prov. Holland, Noord. gedeelte, hoofdplaats van het kwartier van dien naam, dus genoemd naar de menigvuldige meren, die haar oudtijds omringden. — Het is eene nette, zindelijke en regelmatige stad, op eene hoogte gelegen, heeft eene ruime haven, zeven poorten, twee Hervormde, 1 luthersche, 1 remonstrantsche, 1 doopsgezinde en vier roomsche kerken, eene synagoge, een hervormd en katholiek weeshuis, diakoniehuis, gasthuis, tuchthuis, en verscheidene hofjes; verder vindt men er een zeer fraai stadhuis met een' goeden toren, de waag, het prinsenhof, 't ammunitie of wapenhuis, oude en nieuwe Doelen; het hof van Sonoij, accijnshuis, bank van leening en snijkamer. Er is een natuurkundig gezelschap, een dep. der Maatschappij: tot Nut van 't Algemeen, eene Latijnsche school, eene goede inrigting voor het lager onderwijs; ook heeft zij eenen netten, zeer verfraaiden en veel vergrooten hout. De stad heeft verder 8,500 inw., welke bestaan door den ruimen handel in granen, boter, en vooral in kaas, waarvan men alhier de grootste markt van Noord Holland vindt, zoo dat er op de groote en fraaije marktplaats, in den besten jaartijd, 4 à 500,000 ponden kaas wekelijks verkocht worden. Er is ook eene kleine marktplaats en aanzienlijke koeijen- en varkenmarkten. Onder de voorname alhier geboren mannen behooren de FOREESTEN, de METIUSSEN, CORN. DREBBEL, RAFIUS, de KATER en VAN CASTRICUM genoemd te worden, (beleg van 1573) 22. 18. 20. L. 52. 37. 11. N. B. wissel als Amsterdam.

ALKMAAR, eilandje in de Indische zee, bij de kust van Java.

ALKMAAR, eilandje in de stille Zuidzee, bij de N. kust van Nieuw Guinea.

ALLA, zie Ala.

ALLA, riv. in Pruissen, valt in den Pregel.

ALLABAD, zie Allahabad.

ALLAGEN, Pruiss. dorp, regdst. Arnsberg.

ALLAGNA, Sard. vlek in Milaan, vallei Sesia, met 1,600 inw., en kopermijnen, die ook goud bevatten.

ALLAGNAT, Fr. dorp, dep. Puy-de-Dome.

ALLAGNON, Fr. dorp, dep. Opper-Loire.

ALLAHABAD of *Allahbash*, prov. in O. Indië, Eng. presidentschap Bengalen, is ten N. bepaald door de provinciën Aude en Agra, ten O. door Bahar, ten Z. door Gundwana, en ten W. door Malwah en Agra, ligt tusschen 22 en 26 N. B., is 62½ mijl lang, en 27½ mijl breed, en heeft 7 milloenen inw., die meestal Hindo's zijn. De prov. wordt door den Ganges, de Jumna, Caramnassa, Tonse, Cane en Goompty bespoeld, en brengt rijst en katoen voort, ook vindt men er diamanten, welke de inw. benevens salpeter, opium, suiker, indigo, katoen, en katoenen stoffen uitvoeren, terwijl er bijzonder zout ingevoerd wordt.

ALLAHABAD, hoofdplaats der zoo beschrevene prov., aan den mond der Jumna in den Ganges gelegen. Zij heeft 150,000 inw., een kasteel, eenen onderaardschen tempel der Hindo's, en onderscheidene zeer aanzienlijke gebouwen en schoone tuinen. Bij de stad is het heilige bad Peirag, hetwelk de Hindo's uit zeer verafgelegene landen bezoeken. 90. 29. 45. L. 25. 27 N. B.

ALLAHUN, Afr. stad in Midden Egypte, ten W. van den Nijl, met eenen dam, om de breede uitstorting van den vloed tegen te gaan.

ALLAIN-AUX-BEUFS, Fr. dorp, dep. Meurte.

ALLAINES, twee Fr. dorpen, dep. Somme, en Eure en Loire.

ALLAINVILLE, Fr. dorp, dep. Loiret.

ALLAINVILLE-AUX-BOIS, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

ALLAINVILLE-EN-DROUAIS, Fr. dorp, dep. Eure en Loire.

ALLAIRE, Fr. vlek, dep. Morbihan, heeft, met het daarbij behoorend kerspel, 4,356 inw.

ALLAIS of *Elaice* of *El-Aise*, eenige dorpen op de kleine, door de rivier den Nijl in Nubië gevormde eilanden, door visschers bewoond.

ALLAKI, dorp in het Z. van Egypte, bij Aidhab, aan de Roode zee.

ALLAKNANDARA, Aziat. riv. in Thibet, valt in den Ganges.

ALLA MADONNA, eene prachtige kerk, waarheen vele bedevaarten gedaan worden, in Velteline, over Firano, Lomb. Ven. koningrijk, legatie Milaan.

ALLAMAN, Zwits. heerl. in Walliserland.

ALLAMONT, Fr. D., 6 mijlen van Metz.

ALLAMPS, Fr. dorp, dep. Meurte.

ALLAN, Fr. dorp, dep. Drome. 2. Rivier

vier in Schotland, valt in de Forth.

ALLAN, (Bridge of) Schotsch dorp, aan de riv. Allan.

ALLAN'S CREEK, N. Amer. rivier, prov. Nieuw York, valt in de Genesee.

ALLANCHE of *Alanche* Fr. stad, dep. Cantal, aan den voet van den berg Murat, 260 huizen, 2,500 inw., met kantfabr., leerlooijerijen en handel in vee.

ALLANDE, Spaan. stad in Asturië.

ALLANDHUY, Fr. D., dep. Ardennes.

ALLARIZ, Spaan. stad in Gallicië.

ALLARMONT, Fr. dorp, dep. Vosges.

ALLART, Zweed. dorp, tusschen Landskroon en Malmoe.

ALLARTON of *Allerton*, Eng. vlek, gr. York, 1,000 inw.

ALLAS-BOCAGE, Fr. dorp, dep. Beneden Charente.

ALLASCH, Russ. dorp, gouv. en kreits Riga.

ALLAS-CHAMPAGNE, Fr. vlek, dep. Charente.

ALLAS-DE-BERBIÈRES, Fr. dorp, dep. Dordogne.

ALLAS-DE-L'EVÊQUE, Fr. dorp, dep. Dordogne.

ALLASSAC, Fr. dorp, dep. Corrèze.

ALLATAU of *Bonte Berg*, zeer hooge berg in den Uralischen keten, Russ. gouv. Ufa.

ALLA TORRE, dist. van Velteline, legatie Milaan, Lomb. Ven. koningrijk.

ALLATUR, Russ. stad, gouv. Simbirsk, 681 huizen en 1,354 inw.

ALLBURGH, de eenige haven van den N. Amer. vrijstaat Vermont, aan het meer Champlain.

ALLE, riv. in Pruissen, ontspringt in den kreits Nerdenburg, en ontlast zich in den Pregel, is zeer vischrijk.

ALLE, dorpje in Luxemburg.

ALLEAUME, Fr. dorp, dep. Kanaal.

ALLEGAH, Afr. stad, aan de riv. van dien naam, in Algiers.

ALLEGANY, ALLEGHANY, gr. in 't W. deel van de N. Amer. prov. Maryland, midden in het Alleganisch gebergte, 61 V.M., en 6,909 inw. is niet zeer vruchtbaar. De hoofdstad is Cumberland.

ALLEGANY, Amer. graafschap in het N. W. van Pennsylvanië, 330 vierk. mijlen en 25,317 inw. De grootste rivieren zijn de Monongahela, de Allegany (die vereenigd den naam van Ohio dragen), de Youghiogany Big-Beaver-Creek, Fransche-Creek, enz., terwijl zij door de gebergten Allegany, Bakbone-Mountain, Warrior, Evits, Willsberg en Chesnut-Ridge, doorsneden wordt. De luchtgesteldheid is zeer gezond; de voornaamste voortbrengsels zijn: ijzer, koper en steenkolen, men vindt er goed weiland, groote mastbosschen, wild en gevogelte; de inw. leven meest van de jagt en houden zich gedeeltelijk in de bosschen op: de hoofdplaats is Pittsburg.

ALLEGANY, graafs. in den N. Amer. staat, Nieuw York, 1,942 inw.

ALLEGANY, bergketen, welke behalve in de voornoemde graafschappen, door de geheele Amer. staten, ter lengte van 300, en ter breedte van 20—60 uren loopt.

ALLEGANY, rivier in Pennsylvanië, gr. Allegany, draagt, vereenigd met de Monongahela bij Pittsburg, den naam van Ohio.

ALLEGHANY, zie Allegany.

ALLEGRANZA, een der Kanarische eil., zie verder Kanarische eil.

ALLEGRE of *Alegre*, Fr. stadje, dep. Opper-Loire, met 886 inw., gelegen aan den voet van eenen berg, op welks top zich, in de opening van eenen vulkanischen krater, een meer bevindt.

ALLEIN, Sard. dorp in Piemont, vallei van Aosta.

ALLEM, Fr. dorp, dep. Ourte.

ALLEMAGNE, Fr. dorp, dep. Neder-Alpen.

ALLEMAGNE (Opper en Neder) twee Fr. dorpen, dep. Calvados.

ALLEMANCHE, Fr. dorp, dep. Marne.

ALLEMAND, Fr. dorp, dep. Aisne.

ALLEMANS, (les) 2 Fr. dorpen, dep. Arriège en Doubs.

ALLEMANS, 3 Fr. dorpen, 2 in 't dep. Lot en Garonne, en een in dat der Dordogne.

ALLEMANT, Fr. dorp, dep. Seine en Loire.

ALLEMBOURG, Pruiss. digt bebouwde stad, regdst. Koningsberg, aan de Alle, met eene luthersche kerk, maagdenhuis, 206 huizen, 1,353 inw., die van de looijerijen, bierbrouwerij, brandewijn-stokerij, handel in graan en akkerbouw leven. 39. 45. 45. L.

ALLEMENT, Fr. dorp, dep. Marne.

ALLEMOGNE, Zwits. dorp, twee mijlen van Geneve.

ALLEMONT, Fr. dorp, dep. Moezel.

ALLEMONT-EN-OISANS, Fr. dorp, dep. Isère.

ALLEN, Fr. vlek, dep. Monden van de Rhône, 1050 inw.

ALLEN, riv. in Schotland, gr. Perth.

ALLEN, Moeras in Ierland, groot 27 vierk. mijlen. 2. Eng. riv. in Wallis, gr. Flint. 3. Dorp in Ierl., gr. Kildare.

ALLEN, eiland gelegen in de moeras Allen, in Ierland.

ALLENAU, Pruis. dorp, prov. Natangen, 8 mijlen van Koningsbergen.

ALLENAY, Fr. dorp, dep. Somme.

ALLENBACH, Pruis. dorp, 8 mijlen van Trier.

ALLENBURG, Pruis. dorp, aan de Alle, 10 mijlen van Koningsbergen.

ALLENC, Fr. dorp, dep. Lozère.

ALLENDALE, Eng. vlek, gr. Northumberland, verdeeld in O. en W. Allendale, met 2,000 inw.

ALLENDORF IN DEN SODEN, stadje in Hessen, prov. Neder-Hessen, aan de Werra, met 5 steenen bruggen, waarvan 3 over de rivier, 2 hervormde kerken, kerkelijk opperbestuur, tabaksfabrijk, hospitaal, looijerijen, scheepvaart, en in de voorstad, welke de Soden genaamd wordt, eene zoutmijn, die jaarlijks 90,266 cent. aan zout en 30,000 daalders zuivere opbrengst geeft; zij heeft 689 huizen, 3,433 inw. 27. 39. 41. L. en 51. 16. 41. N. B.

ALLENDORF, ambt bij de Hessische stad Allendorf, 742 huizen, 4,214 inw.

ALLENDORF aan de Lomd, stad in 't gr. hert. Hessen, vorst. Opper-Hessen, (brand in 1728) 181 huizen, 1160 inw.

ALLENDORF, Pruis. stad, regdst. Arnsberg, 584 inw., kreits Iserlohn.

ALLENDORF, Russ. kerspel, gouv. Lijfland, Rigasche kreits.

ALLENDORF, dorp in 't keurvorstendom Hessen, ambt Amöneburg, 900 inw.

ALLENDORF, dorp in het vorst. Opper-Hessen, 584 inw.

ALLENDORF, dorp en ambt in het hertogdom Meiningen.

ALLENDORF, of *Aldendorf*, Brunswijks stadje.

ALLENFELD, kleine Wurt. stad.

ALLENHEIM, klein Duitsch plaatsje op den Rijn, bij Kehl.

ALLENJOIE, groot Fr. dorp, dep. Opper-Rijn, met een kasteel.

ALLENNES- EN- CAREMBAULT, Fr. dorp, dep. van 't Noorden.

ALLENS, Fr. dorp, dep. Arriège.

ALLEN 'S ISLE, eilandje bij Nieuw Holland in Australië, in de golf van Carpentaria. 17. 5. Z. B. en 157. 5. L.

ALLENSBACH, Bad. dorp aan de Bodenzee, of het meer van Constantz, met 800 inw.

ALLENSTEIN of *Olsztijn*, Pruis. stad, regdst. Koningsberg, met 3 kerken, 1 kasteel, 2 voorsteden, 299 huizen en 2,014 inw, weverijen, looijerijen, pottenbakkerijen, garen handel, en eene glasblazerij in de nabijheid.

ALLENSTOWN, stad in de N. Amer. rep., prov. Nieuw Jersey.

ALLENSTOWN, voorheen *Northampton*, stad in den N. Amer. vrijstaat Pennsylvanië, aan de vereeniging der rivier de Jordaan 's Creek en de kleine Leheigh, met eene hooge school, en 1,291 inw.

ALLENSTOWN, stad in de N. Amer. Rep. in Nieuw-Hampshire, aan de Merrimack.

ALLENTROP, Pruiss. stadje, regdst. Arnsberg, aan de Sorbecke.

ALLENWEILER, Fr. dorp, dep. Neder Rijn.

ALLEOSCH, Hong. dorp, in 't Banaat.

ALLER, riv. in het Han. hert. Luneburg, ontspringt in het Pruissisch regdst. Magdeburg, en neemt, eer zij in de Wezer valt, de Ocker, Fuhse, Leine, Innerste, Hunte en verscheidene andere riv. op.

ALLER, Eng. dorp, gr. Sommerset.

ALLERAND, Fr. dorp, dep. Marne.

ALLERBERG, zie Allersberg.

ALLERBORN, dorp in Luxemburg, twee mijlen van Bastogne.

ALLERÉ, Fr. dorp, dep. Beneden-Charente.

ALLEREY, 2 Fr. dorpen, dep. Côte d'Or, en Saône en Loire.

ALLERHEILIGEN, marktvlek in Croatië.

ALLERHEILIGEN, dorp in Baden, in het Zwarte Woud, met 80 inw. en een klooster.

ALLERHEILIGEN, Zendelings post in Oud Californië, aan de stille Zuidzee.

ALLERHEILIGEN, baai (*Bahia de todos los Santos*) eene baai in den Atl. oceaan, in de Brazilische zee, in Z. Amerika, vrije haven, zij is omgeven door eilanden, welke veel katoen opleveren. De diepte is van 15—18 vademen.

ALLERHEILIGEN EILANDEN (*Les Saintes*, *of de Todos los Santos*) W. Indische eilanden, aan Frankrijk behoorende. Hoewel geen versch water hebbende, zijn dezelve rijk in koffij en katoen; zij behooren onder de regering van het eil. Guadeloupe, hetwelk ten Noorden van hen ligt, de inw. zijn 419 blanken, 20 mulatten en bijna 900 slaven.

ALLERHEIM, Beij. dorp tusschen Herburg en Oettingen, met 134 huizen.

ALLERIOT, Fr. dorp, dep. Saône en Loire.

ALLERINGERSLEBEN, Pruis. dorp, met 65 huizen en 316 inw., regdst. Magdeburg.

ALLERSBACH, voorheen aanzienlijke abdij in Beijeren, Neder Donau-kreits.

ALLERSBERG, Beij. vlek, Rezatkreits, met goud- en zilverdraad-trekke-

kerijen, 270 huizen, 1,568 inw.

Allersberg, lustgoed, behoorende aan de Landzaten van Beijeren, Regenkreits.

Allersburg, Beij. dorp en kasteel, Regenkreits, 22 huizen.

Allersheim, ambt in Brunswijk, 100 inw., groote bosschen en glasblazerijen.

Allersheim, Beij. vlek, kreits Neder Main, met vele Joden.

Allerton of *Allarton*, kleine Eng. stad aan de Wiske, gr. York. 1,100 inw.

Allerton (chapel), Eng. dorp, gr. York, 1,400 inw.

Allerton Bywater, Eng. vlek, gr. York, 300 inw.

Allery, twee Fr. dorpen, dep. Calvados en Somme.

Allés, twee Fr. dorpen, dep. Dordogne en Lot en Garonne. 2. Nederl. dorp, prov. Namen.

Allesani, stadje op 't eil. Corsica.

Allesheim, stadje in 't gr. Leiningen, met 500 inw.

Allessar, fort en dorp op het Maleische schiereil. in O. Ind., 7 mijlen van de zee: het verblijf van den Rajah, door Chinezen, Maleijers en Chulias bewoond.

Alleuds (les), twee Fr. dorpen, dep. Maine en Loire, en dep. 2 Sèvres.

Alleur, Nederl. dorp, prov. Luik, eene mijl van deze stad, met 700 inw.

Alleux (les), drie Fr. dorpen, dep. Ardennes, Ille en Vilaine, en Somme.

Alleuze, Fr. dorp, dep. Cantal.

Allevard, Fr. marktvlek, dep. Isère, met 2,256 inw. In de naburige ijzer- en kopermijnen en ijzersmederijen, werken 250 arbeiders.

Allex, Fr. dorp, dep. Drome.

Allexan, Fr. vlek, dep. de Maine.

Alleyras, Fr. D., dep. Opper Loire.

Alleyrat, twee Fr. dorpen, dep. Corrèze en Creuse.

Allfeld, Beij. dorp, Neckarkreits, 649 inw.

Alli, riviertje in Opper Calabrië, stort zich in de golf van Squillace.

Alliancelle, Fr. dorp, dep. Marne.

Allianville, Fr. dorp, dep. Opper Marne.

Allibamis, Indiaansche volksstam in de N. Amer. Rep., 40 man sterk, aan de Roode rivier bij den Kaddoques, met tabaks- en pompoenenbouw en veeteelt.

Allibaudière, Fr. dorp, dep. Aube.

Alibanfa, Hong. dorp, kom. Salad.

Allier, riv. in Frankrijk, ontspringt aan den voet van den berg Lozère, die een deel van de Cevennes uitmaakt, in het dep. van dien naam; wordt na de Dere opgenomen te hebben bij Maringue, in het dep. Puy-de Dome volkomen bevaarbaar, en stort zich bij Nevers in de Loire.

Allier, Fr. dep. uit een gedeelte van het oude Bourbonnois bestaande, en na voornoemde riv. genoemd, behalve welke men in hetzelve nog de Loire en de Cher vindt. Het land heeft veel hout, steenkolen, molensteenen, ijzer, mineralen, bronnen en warme baden. De grond is vruchtbaar in wijn, koren, hennip, vruchten, enz. Er zijn schoone weiden, veel wild en varkens; de handel geschiedt met vruchten des lands. Het dep. zendt twee leden naar de kamer der afgev., het behoort tot de Diocese van Clermont en onder het koninkl. geregtshof te Riom, bevat 130 vierk. mijlen en 260,300 inw. en wordt verdeeld in vier arrondissementen, als Montlucon, Gannat, la Palisse en Moulins, die 26 cantons en 350 gemeenten bevatten. De hoofdstad is Moulins. 19. 54.—21. 47. L. en 46. 21—47. 18. N. B.

Allier, Fr. D., dep. Opper-Pyreneën.

Allieu, Fr. dorp, dep. Loire.

Allières, Fr. dorp, dep. Isère.

Alligator, Klip in Z. Afr., 7 uren ten W. van de Walvisch baai.

Alligator, (Baai van) op de Z. kust van Jamaica. 2. N. Amer. riv. in N. Carolina, valt in de zee bij Albemarle sond. 35. 56. N. B. 294. L.

Allighur, Ind. forteres, tusschen de riv. Ganges en Jumna, op 27. 55. N. B. en 96. 4. L. Het werd in 1803 door de Engelschen ingenomen.

Alligny, Fr. stad, dep. Nièvre, 178 huizen, 2,091 inw.

Alligny, Fr. dorp, dep. Saone en Loire, 175 huizen.

Alligunge, naam van verscheidene kleine steden in Hindostan.

Allinaghur, Ind. stad in Hindostan, 6 mijlen van Ghazypore.

Allineuc, Fr. D., dep. Noordkusten.

Alling, Beij. dorp, Isarkreits.

Allingawier, Vriesch dorp in Westergo, arr. Leeuwarden.

Allinge, Deensch stadje, op het eil. Bornholm, 338 inw.

Allinges, (les) twee dorpen niet ver van Geneve.

Allinghery, Ind. stad in Hindostan, prov. Carnate.

Allinghy, Ind. stad in Hindostan, prov. Dindigul.

Allion, berg in Hongarijë, tusschen Mehadia en Altorsowa, met gezondheidsholen voor dieren, en bekend door

de

de dapperheid van CLERFAIT en de Turken.

ALLIONCOURT, Fr. dorp, dep. Opper-Saône.

ALLIPORE, Ind. stad in Hindostan, 10 mijlen van Gwalior.

ALLIRE, Fr. dorp, dep. Puy-de-Dome.

ALLISCHWEIL, Zwits. dorp, kanton Aargau.

ALLISTAR of *Allestar*, stad in achter Indië, schiereil. Malaca.

ALLITORY, Ind. stad in Hindostan, prov. Carnate.

ALLMANN, Berg in Zwitserl., kanton Zurich, strekt zich tot aan den Rijn uit.

ALLMANNSDORF, Bad. dorp, Meerkreits, aan de Bodenzee, of meer van Constanz, met 607 inw.

ALLMANNSHAUSEN, Beij. kasteel en markt Isarkreits, aan de Wurmzee.

ALLMANNSHOFEN, dorp met 450 inw. in het vorst. Hohenzollern Sigmaringen.

ALLMANNSWEILER of *Allmensweiler*, Wurt. dorp, aan den graaf van Sternburg behoorende, met 204 inw. In de nabijheid ligt het Plankenthal, alwaar de Allemannen in 770 eene groote nederlaag leden; ook is hier in 1767 een groote Romeinsche weg en andere oudheden ontdekt.

ALLMANNSWEIR, Bad. dorp en heerl. Kinziger kreits, met 490 inw.

ALLMEDINGEN, (groot en klein) 2 Wurt. dorpen aan den Donau, ambt Ehingen, elk met 500 inw.

ALLMENSWEILER, zie Allmannsweiler.

ALLOA of *Alloway*, kleine stad in Z. Schotland, gr. Clarckmannan, goede haven aan de golf van Forth, waaruit jaarlijks, 60,000 tonnen steenkolen, benevens hout, pek, teer, vlas en hennip uitgevoerd worden: de 5,214 inw. bestaan van den scheepsbouw, en van ijzer- glas- zeildoek- en touwfabrijken.

ALLOGNY, Fr. dorp, dep. Cher.

ALLOIS, (les) Fr. dorp, dep. Opper Vienne.

ALLON, Fr. D., dep. Lot en Garonne.

ALLONAT, Fr. dorp, dep. Jura.

ALLONBY, Eng. dorp, gr. Cumberland, met eene jaarmarkt, goede haringvisscherij, zeebaden en 650 inw.

ALLONDANS, Fr. D., dep. Opper-Rijn.

ALLONE, zie Allonne.

ALLONES, riv. in Spanje, welke zich in de baai van Cornie ontlast.

ALLONNE, zes Fr. dorpen, dep. Eure en Loire, Maine en Loire, Kanaal, Oise, Sarte, 2 Sèvres.

ALLONS, Fr. dorp, dep. Neder-Alpen.

ALLONVILLE, Fr. dorp, dep. Somme.

ALLOOR, Ind. stad in Hindostan, prov. Carnate.

ALLOOS, Perz. dorp, op de grenzen van het Turksch pachalik Bagdad.

ALLOS, Fr. vlek, dep. Neder Alpen, 256 huizen, en 1,404 inw.

ALLOTS, (les) Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

ALLOUAGNES, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

ALLOUÉ, Fr. dorp, dep. de Charente.

ALLOUVILLE, Fr. dorp, dep. Beneden Seine.

ALLOUY, Fr. dorp, dep. Cher.

ALLOW, twee Eng. riv., vallen in de Tyne. 2. Riv. in het eil. Anglesey, valt in de Iersche zee.

ALLOWAY, zie Alloa.

ALLOWAY-CREEK, N. Amer. riv., prov. Nieuw Jersey.

ALLSAINTS, zie Allerheiligen.

ALLSAINTS- BAY, zie Allerheiligen-Baai.

ALLSTÄDT, ALTSTÄDT of *Alstedt*, oude stad, vorst. Weimar, aan den voet van een zandsteengebergte, de woestijn genaamd, en aan de Röhnebach, met veeteelt, schoone paardenstoeterij, potasch- en salpeterfabr., oudtijds de zetel van Otto den Grooten, 350 huizen, 1,900 inw.

ALLUDSJE, Arab. stad, 4 mijlen ten O. N. O. van Beit-el-Fakih.

ALLUETS (LES), Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

ALLUM, Ind. stad in Hindostan, prov. Carnate.

ALLUT, stad op Ceylon, 5 mijlen ten N. O. van Candy. 7. 56. N. B. en 98. 40. L.

ALLUY, Fr. dorp, dep. Nièvre.

ALLUYE of *Hallaye*, Fr. vlek, dep. Eure en Loire, 143 huizen.

ALLY, Fr. dorp, dep. Cantal.

ALLY, Fr. dorp, dep. Opper Loire.

ALLYNAGRUM, Ind. stad in Hindostan, prov. Dindigul.

ALM of *Oberalm*, Oostenr. dorp, tusschen Salzburg en Hallein, met eene geelkopermijn, die jaarlijks 1,000 centenaars opbrengt.

ALMA, kleine Toskaansche rivier, prov. Siena.

ALMA, golf in Kamschatka, waarin het eiland Telidek, zomerwoning der Lamuten.

ALMA, rivier op Kamschatka, stort zich in de golf Alma.

ALMA of *Almasarai*, voorheen door de Italianen Calamita genaamd, Russ. bijna geheel verlatene stad, gouv. Taurië aan de rivier de Alma.

Almacara of *Almacarama*, groote sterke Arab. stad, op eene rots gebouwd in Yemen.

Almacaron, Spaan. vlek, in Murcia, aan den mond van de Guadalentin, in de golf van Carthagena; men vindt hier eenige aluinbergen, benevens de Almagro, eene beroemde fabrijkaarde, waarmede men in Portugal de snuiftabak bereidt, en te St. Ildefonso de spiegels polijst; men vindt hier veel brem, zeker heestergewas, waarvan de 5,000 inwoners eene soort van wollig fluweel en matten vervaardigen. 50. 32. L. en 37. 51. N. B.

Almacarama, zie Almacara.

Almada, Port. stadje in Estremadura, aan eene golf van de Taag, over Lissabon, met 2 kerken, 1 klooster, 1 Engelsch hospitaal, 700 huizen en 3,000 inw., benevens in de nabijheid de toren St. Sebastiano, die den ingang van de Taag dekt.

Almada of *Almaden*, Spaan. stadje, N. Kastilië, prov. la Mancha, 300 huizen, een hospitaal, een gevangenhuis, 1,600 inw. Ook is hier eene rijke kwikzilvermijn, die jaarlijks 15,000 cent. opbrengt.

Almadagh, Aziat. gebergte op de grenzen van Syrië, digt bij de stad Augeuri.

Almaden, zie Almada (2)

Almaden de la Plata, Spaan. stadje aan de Colar, prov. Seville.

Almadi, de Noordelijkste der drie uitstekende punten van kaap Vend; zij is lang, en er loopt van dezelve nagenoeg twee mijlen ver klipperrif zeewaarts in.

Almadra, Port. stadje in Algarvië.

Almadronis-Baai, aan de kust van Afrika, waar men op 12 a 13 vademen gevoegelijk ankeren kan, en van den Noord en Oostkant gedekt ligt.

Almagesy, Spaan. stadje in Valencia.

Almagra, Z. Amer. stad, prov. Popayan, goud- en zilvermijnen.

Almagro, Spaan. stadje in N. Kastilië, Prov. la Mancha, 2 kerken, 2 kloosters, zijden veters fabr. met 2,300 arbeiders, minerale bronnen, 8,000 inw.

Almagrurins, inw. van het Australisch eiland, Davisland, welke naar de inw. van Otaheiti gelijken.

Almaguer, Z. Amer. stad in Quito, prov. Popayan, op eenen berg, met goudmijnen in den omtrek. 1. 55. N. B. en 300. 45. L.

Almagy, Hong. dorp, kom. Gomer.

Almajora, Spaan. stad in Valencia, 4,500 inw. 39. 53. N. B. 16. 52. L.

Almakarana, Aziat. stad in Gelukkig Arabië.

Almakerk of *Mallentroy*, Hong. vlek in Zevenbergen, kom. Weiszenburg, met Evang. inwoners.

Almali, stad in Aziat. Turkijë, prov. Natolië, ligt op 36. 38. N. B. 47. 20. L.

Almamesö, Hong. dorp, kom. Bihar.

Almanchery, Ind. stad, prov. Carnate.

Almandrel, Z. Amer. stad in Chili, aan de zeekust.

Almanesti, stad in Wallachië.

Almaneza, Spaan. stadje, prov. Leon, 10 mijlen van deze stad.

Almansa, Almanza, Spaan. stad, prov. Murcia, 1 kerk, 2 kloosters, hospitaal, markt van 14 dagen, wijnsaffraan- en moeskruiden-teelt, benevens vele lijnwaadfabr. en 4,000 inw., gedenkteeken van den slag in 1707. Ligt op 15. 57. L. 38. 48. N. B.

Almansbach, Badensche stad, ten N. van Reichenau.

Almanza of *Almaura*, Spaan. vlek, in Valencia, hennipfabrijk.

Almanzor, Spaan. rivier in Granada, ontspringt aan de Sierra Nevada, en valt bij Castello de Montroy in de Middellandsche zee.

Almanzore, Afr. stadje, in Marocco.

Almaraz, Spaan. stad in Estremadura, met eene schoone Romeinsche brug over de Taag.

Almarcha, Afr. stad, op 29. 1. 41. N. B., door Ali-Bey-el-Abassi bezocht.

Almarhha, Arab. stad aan het uiteinde der Roode zee.

Almarhha, kaap op de W. kust van Arabië, sluit de haven van Firaoun ten Z., op 29. 1. 41. N. B. en 50. 42. 40. L.

Almas of *Homorod Almas*, district in Zevenbergen, met onderaardsche gangen en versteend water.

Almas of *Almäsch*, Hong. vlek in Slavonië, ter plaatse waar de Drave in den Donau valt, met veel vischvangst en zeer talrijke bedevaarten.

Almas, Hong. vlek, kom. Temeschwar.

Almas, Hong. dorp, kom. Komor, aan den Donau, met zwavelbaden en Romeinsche oudheden.

Almas of *Nagy-Almas*, Hong. dorp in Zevenbergen, met hervormde inw., en een merkwaardig hol.

Almas of *Kis-Almas*, Hong. dorp in

in Zevenbergen, kom. Hienya, met aanzienlijke goud- en zilver-mijnen.

ALMAS, naam van verscheidene andere dorpen en vlekken in Hongarijë.

ALMASEG, Hong. dorp, kom. Bihar, met Grieksche inwoners.

ALMATINGEN, Zwits. dorp, kanton Bern.

ALMAYRAC, Fr. dorp, dep. Tarn.

ALMAZAN, Spaan. stad, prov. Soria, aan de Duero, 8 kerken, 4 kloosters, 1 hospitaal, 2,000 inw.

ALMAZARON, Spaan. dorp aan de golf van Almeria, met eenen vuurtoren.

ALMAZARRON, zie Almazaron.

ALMAZARSON, Spaan. stad in Murcia, 5,000 inw.

ALMBRANZ, zie Abornberg.

ALME, Pruis. riviertje, regdst. Minden, ontspringt in Sauerland en stort zich bij Neuhaus in de Lippe.

ALME, gerigt in Pruissen, kreits Brilon, regdst. Arnsberg.

ALME, eertijds eene Nederlandsche abdij, prov. Luik, aan de Sambre.

ALME (Opper) Pruis. dorp in het gerigt Alme, 307 inw.

ALME (Neder) Pruis. dorp in het gerigt Alma, 653 inw.

ALMEDA, Port. stadje aan de Taag, over en ten Z. van Lissabon.

ALMEDINA, ELMADINA, Afr. koopstad in Marocco; de omtrek brengt veel wijn en olie voort; dezelve is grootendeels vernield.

ALMEGG, Oostenr. kasteel en riddergoed, hertogdom Oostenrijk.

ALMEIDA, grensvesting in Beira, op eene hoogte aan den Coa, met 1 kerk, 1 klooster, 1 hospitaal, 1 armhuis, zwavelbronnen, vrijmarkten en smokkelhandel; er is een sterk kasteel, 520 huizen, 2,750 inw.. Veroverd in 1762 door de Spanjaarden, in 1810 door de Franschen, welke eene bom in het kruidmagazijn geworpen hadden, en naderhand de meeste vestingwerken deden springen, doch de Engelschen hebben die hersteld. 11. 6. L. 40. 30. N. B.

ALMEIRIM, Port. vlek en jagthuis, prov. Estremadura, 300 huizen.

ALMELO, fraaije en opene Nederl. stad, prov. Overijssel, kwartier Twenthe, tot de heerl. van Almelo behoorende. Zij heeft 1 hervormde en 1 doopsgezinde kerk, en bloeit bijzonder door de veelvuldige fabr. van onderscheidene stoffen, als mede door de groote linnenbleekerijen. Zij heeft 2,240 inw.; en wordt door onderscheidene beken bespoeld, die zich buiten de stad, onder den naam van Almelosche Aa vereenigen, en in de Regge uitloopen, hetwelk de scheepvaart en handel veel gemak aanbrengt. Het huis van den Heer van Almelo, even buiten de stad, is een fraai gebouw.

ALMEN, Pruiss. heerlijkheid, regdst. Arnsberg, waarin, behalve het adelijk Mattfeld, de drie volgende goederen.

ALMEN, (Opper en Neder) hetwelk met Almen op den Bruch één gerigt uitmaken.

ALMEN, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Zutphen, met 847 inw.

ALMENARA, Spaan. dorp in Catalonië; slag tusschen Karel III en Philips V in 1710.

ALMENARA, Spaan. vlek in Valencia, digt bij de zee.

ALMENAS, Z. Amer. riv. in Peru, prov. Arequipa.

ALMENDRA, Port. stadje in Beira.

ALMENDRALEJO, Spaan. vlek, prov. Estremadura.

ALMENDRO, Spaan. stadje in de prov. Sevilla.

ALMENESCH of *Almenèches*, Fr. vlek, dep. Orne, 226 huizen.

ALMENECHES, zie Almenesch.

ALMENHAUSEN, dorp in het gr. Schwarzburg, onder Sonderhausen, met een lustgoed.

ALMENO St. SALVATORE, en

ALMENO St. BARTOLEME, twee groote Venetiaansche vlekken, dist. Bergamo.

ALMENS, Zwits. dorp, kanton Graauwbunderland.

ALMENSBACH, zie Almansbach.

ALMENUM, dorp, in Vriesland, bij Harlingen, 500 inw.

ALMERIA, Spaan. stad, prov. Granada, aan den mond van de riv. en de golf van denzelfden naam, met 1 kerk, 4 kloosters, kasteel, eene goede haven, soda- en salpeterfabrijken, handel in lood, wijn, soda, terpentijn en teer; ook zijn er vele zoutbronnen en olijfboomen, en 7,200 inw. Niet ver van hier is Cabo de Gata, en in de nabijheid vindt men de gebergten Gador en Filabres met marmergroeven, en de Alpuxarras met schapen en varkens. 15. 8. 45. L. 36. 51. N. B. De Algerijnen houden zich veel in deze haven op.

ALMERIA, Spaan. riv. in Granada, ontspringt op de Sierra Nevada, en stort zich, bij de stad Almeria, in de golf van dien naam.

ALMERIA, golf van de Middell. zee in Spanje, prov. Granada, hier boven genoemd, door welker punten kaap de Gata gevormd wordt.

ALMERIA, N. Amer. stad in Mexico

co, prov. Vera Cruz, niet ver van de riv. Noadan. 20. 18. N. B. 280. 9. L. Alentejo. slag 1663.

ALMERODE, gehucht in Luxemburg, bij Arlon.

ALMERUS, Port. dorp, in Estremadura, voormalig verblijf der koningen.

ALMEXIAL, Port. plaatsje, prov. Alentejo.

ALMINA, (punt) uiteinde van het voorgebergte Abyla, op de N. kust van Afrika, waar Ceuta ligt: op deze punt is eene citadel.

ALMIRA, stad in Eur. Turkijë, prov. Jannina, aan de golf van dien naam.

ALMIRANTE, N. Amer. riv. in Florida, valt in de golf van Pensacola. 2. Dorp in Braziliё, prov. Paraiba, aan de Aracay.

ALMIRANTE, baai in Z. Amer. in Granada, prov. Veragua, door COLUMBUS op zijne vierde reis ontdekt.

ALMISSA, ALMISSO of *Omisch*, Illyr. vesting, in Dalmatië, kreits Macarsca, aan de rots Borak, aan den mond der Cettina, tegen over het eiland Brassa, de zetel van een' bisschop, met eene kweekschool, haven, wijnteelt, en 1,600 inw., die ook van de visscherij en den handel bestaan. Er ligt een kasteel op eenen berg.

ALMKERK, Nederl. dorp, prov. N. Braband, district 's Hertogenbosch, met 768 inw.

ALMODOVAR, open Port. stadje, prov. Alentejo, 1 klooster, 288 huizen, 2,500 inw.

ALMODOVAR DEL CAMPO, Spaan. stadje, prov. La Mancha, 3,200 inw., die, behalve van eene zilvermijn, ook nog van den wijnbouw, olie en saffraan bestaan.

ALMODOVAR DEL PINAR, Spaansch vlek, prov. Cuenca.

ALMODOVAR DEL RIO, Spaan. vlek, prov. Cordova, aan den Guadalquivir.

ALMOI, Pruiss. dorp, in Natangen.

ALMOLDA, Spaan. vlek in Arragon.

ALMON, Fr. dorp, dep. Aveiron.

ALMONACID DE ZORITA, Spaan. stadje, prov. Madrid, aan den mond van de Guadiela in de Taag, met linnenweverijen.

ALMONACIR, markgr. in Spanje, prov. Valencia, district Morella.

ALMONBURY, Eng. vlek in het gr. York, aan den Calder, met 4,613 inw.

ALMOND, riv. in Schotl., ontspringt in het gr. Lanark, en valt bij Cramond in de Forth.

ALMOND, riv. in Schotl. ontspringt aan het Grampische geb. en valt in de Tay.

ALMONT, Perz. stad, prov. Mazanderan.

ALMONTE, kleine rivier in Spanje, prov. Estremadura, valt in de Taag.

ALMONTE, Spaan. stadje, op eenen berg gelegen in de prov. Seville.

ALMORA, Aziat. stadje in Hindostan, hoofdpl. van het district Almora, in de prov. Kemaon. 29. 35. N. B. en 97. 20. L.

ALMSBURY of *Amesbury*, landingsplaats in den N. Amer. vrijstaat Massachusetts, met ijzerwerken, 1,850 inw.

ALMSTADT of *Almsry*, Zweed. stadje in Smaland.

ALMSTEDT, Han. kerkdorp en heerl. vorst. Hildesheim.

ALMSTEIN, voor den grooten watervloed in 1421 een aanzienlijk dorp, in den Z. Holl. waard.

ALMSVOET, voor den watervloed van 1421, een dorp in den Z. Holl. waard.

ALMUDEVAR, Spaan. vlek in Arragon, rijk in wijn, saffraan en koorn.

ALMUDIEL, Spaan. rivier, prov. Seville, ontspringt op de Sierra Tolosa, en stort zich, bij Don Juan, in den Guadalquivir: haar loop is bijna 11 mijlen.

ALMUNCHA, Spaan. stad in 't Westen van Arragon, aan de grenzen van Kastilië.

ALMUNDA, Aziat. stad in Hindostan, prov. Cicacole.

ALMUNECAR, Spaan. stad in Granada, aan de Middell. zee, met eene haven, kasteel, suiker- en katoen-plant., 2,100 inw., 8 uren ten Z. van Albama en 180 van Malaga.

ALMUNIA, Spaan. stad in Arragon, in eene schoone landstreek, 3,000 inw.

ALMURRADIEL, Spaan. stad in N. Kastilië, prov. la Mancha, op de grenzen van Andaluzië.

ALMUS of *Almous*, stad in Aziat. Turkijë, prov. Sivas.

ALNAPEST, berg in Ierl., gr. Donegal.

ALNE, Eng. rivier in Northumberland, stort zich in de Noordzee.

ALNE (Groote en Kleine) twee Eng. gehuchten, gr. Warwick.

ALNE, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi.

ALNEMOUTH, AILMOUTH of *Alemouth*, Eng. dorp, gr. Northumberl., waar kleine vaartuigen koren innemen.

ALNEWICK, ALNWICK of *Alnvie*, Eng. stad, Northumberland, met eene haven aan de Alne, een kasteel en 4,700 inw.

ALNEY, klein Eng. eiland in de Saverne, bij Glocester.

ALNWICH, Eng. stadje, gr. Northumberland.

ALOIR, Fr. dorp, dep. Isère.

ALOMACON, Turksche vesting in Romanië, aan 't naauw van Konstantinopel: het wordt ook *Castel Nuovo d'Europa* genoemd, daar het tegen over het kasteel *Nuovo d'Asia* ligt.

ALONA, N. Amer. stadje in Nieuw Mexico, bij Santa Fé.

ALONDRELLE, Fr. dorp, dep. Moezel.

ALONG, Aziat. riv. die op 8. 40. N. B. en 118. L. in de golf van Siam valt. Aan dezelve ligt de stad Along, 9 mijlen ten N. N. W. van Ligor.

ALONIA of *Halone*, klein eiland in de Marmerzee; het heeft eene goede haven en eene stad van denzelfden naam. Het wordt meestal voor 7,000 guld. verpacht, en is zeer vruchtbaar in witten wijn, die grootendeels naar Konstantinopel gebragt wordt.

ALONJOYE, Fr. D., dep. Boven-Rijn.

ALOO, (Straat van) Zeeëngte tusschen de eil. Lomablem en Pantar, in den Ind. oceaan.

ALOPHA, Aziat. riv. in Syrië, valt in de Middell. zee.

ALORA, Spaansche stad in Granada.

ALORE, Ind. stad in Hindostan, prov. Dowlatabad, aan de Godavery.

ALOREN, eil. aan de O. zijde van de golf van Bothnië. 63. 35. N. B. 39. 58. L.

ALORNO, Ind. stad in Hindostan, prov. Concan.

ALOS, twee Fr. dorpen, dep. Neder Pyreneën en Tarn.

ALOSEN, Kaap op 't eil. Elba.

ALOST, zie Aalst.

ALOTA, Fr. eiland, dep. Corsica, bij de golf van Ajaccio.

ALOXE, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.

ALP, Zwits. riviertje, kant. Schweitz.

ALPAHAÖ, Port. vlek in Alentejo, dist. Portalegre, met 1,200 inw.

ALPAIACU, Z. Amer. riv. in Quito, prov. Quixos en Macas.

ALPALHOA, zie Alpahoa.

ALPE, riviertje in Hanover, dat in het vorstendom Calenberg ontspringt, door het Luneburgsche stroomt, en zich bij Rethem in de Aller stort.

ALPE, Wurt. kasteel bij Sulz, aan het einde van de Alp, landv. Middel Neckar.

ALPEDRINNA of *Alpédrinha*, groot Port. vlek, prov. Beira, waarbij het dorre en onvruchtbare gebergte van dien naam, uit zand en leisteen bestaande.

ALPEDRIZ, Port. vlek, prov. Estremadura, dist. Leiria.

ALPEN, zeer hooge bergketen, welks naam van het Celtische woord *Alp*, d. i. *hoog*, afstamt: zij strekken zich uit over geheel Zwitserland, een gedeelte van Frankrijk, vooral van Italië, Duitschland, Croatië en Slavonië, en verder over Tirol, Oostenrijk, Illyrië enz. Zij zijn bijna 180 mijlen lang, beginnende bij de golf van Genua, en loopende tot aan de golf van Venetië of de Adriatische zee, van 23 tot 35 L. en van 44 tot 48 N. B. Hunne toppen zijn met eeuwige sneeuw bedekt, en zij beslaan, met hunne onpeilbare afgronden, ijsvelden, enz. eene oppervlakte van 5 tot 7,000 vierk. mijlen, en worden bewoond door meer dan 7 millioenen menschen, waarvan er bijna 2 millioenen tot de Celtisch-Gallische, 800,000 tot de Italiaansche, 1 millioen tot de Slavonische en 3 millioenen tot de Germanische stammen behooren, onder welke bew. 1½ millioen herdervolken zijn. Er liggen 4 straatwegen over, als: 1. over den berg Cenis, van Laus-le-bourg naar Suza; — 2. over den Simplon, 8 mijlen lang, met 264 stevige bruggen; de grootste hoogte van dezen weg is 6,174 voeten boven de oppervlakte der zee; — 3. over den Genèvre; 4. van Nizza naar Genua Deze bergen worden, meestal naar hunne ligging, onderscheiden benaamd, als:

ALPEN (ZEE) bij de Middell. zee; verbinden de Apennijnen met de eigenlijke Alpen, en gaan van Monaco tot aan den berg Viso, bij de bronnen van den Po; de voornaamste zijn Camellon, Tende en Monte Ardente in 't gr. Nizza.

ALPEN (COTTISCHE) beginnen bij den berg Viso en loopen tot Mont Cenis, scheidende Piemont van Frankrijk. De voornaamste zijn: Belvoux de Vallouise 13,236, de Olan 11,206 en de Viso 9,387 voet hoog; de Genèvre en Col de la Croix.

ALPEN (GRIEKSCHE) van Mont Cenis 5,829 voet hoog, over den Isarn en kleinen Berhard tot aan Col de bon homme, scheiden Piemont van Savoije.

ALPEN, (SAVOOISCHE) beginnende aan Col de bon homme, en loopende over de Montblanc (14,793 voet) in 't dist. Faucigny in Savoije; den St. Bernhard 10,380, de Combin en Servin tot aan Monte Rosa 14,580 voet hoog. Zij zijn grensscheidingen tusschen Piemont, Savoije en het Zwits. kanton Unterwalden. De toppen van deze bergen worden nog door de stralen der zon verguld, na dat deze reeds 3 kwartier is ondergegaan.

ALPEN (ZWITSERSCHE) gaan van Monte Rosa langs de Rhône, over den Gotthard, tot aan den Bernhardino, en zijn de grensscheiding tusschen Zwitserland en het Lomb. Ven. rijk; men vindt onder

dezen de Finsteraarhorn, 12,234 voet hoog, de Jongvrouw 12,872, Schreckhorn 12,562, St. Gotthard 9,964; den 13,171 voet hoogen Furca, aan welken de Rhône ontspringt enz.

ALPEN (RHETISCHE) gaan van den Bernhardino tot de grenzen van Illyrië en Oostenrijk, en scheiden Lombardije van Graauwbunderland en Duitschland: de voornaamste zijn: Ortelsspits, die 14,466, de Wetterhorn, die 11,743, de Dödi, die 11,037, de Glaserberg, die 9,775, de Pilatusberg, die 7,080 voet hoog is. De Inn, Etsch, Oglio en Addua nemen hier haren oorsprong.

ALPEN (TIROLER EN VOORARLBERGSCHE) in Tirol, waaronder de Brenner van 6,063 voeten hoog.

ALPEN (NOORDSCHE) in Illyrië, door Oostenrijk tot bij Hongarije. Men vindt hier den Grosz Glockner 11,465, de Viehbachhorn 10,826 en den Hohen Narr (hoogen gek) van 10,633 voet hoog; vervolgens de Stangalpe 7,140, den Sneeuwberg 6,521, Watzmann 9,150 voeten, enz.

ALPEN (CARNISCHE) in Illyrië, tusschen de riv. Sau en Drau tot aan den Terglou, aan de bronnen van de Sau.

ALPEN (VENETIAANSCHE) grensscheiding tusschen Illyrie en het Lomb. Ven. koningrijk; hier onder behooren de 4,266 voet hooge Loibl, de Monti della Vena, bij het meer van Czirknitz, enz.

ALPEN (DINARISCHE) van de rots Klek bij Zengh tot aan Sophia, langs den regter oever der Sau en Donau, en verliezen zich in den Hæmus, een deel van het Sardisch gebergte.

ALPEN (ZWABISCHE) of de *Alb*, in het Z. O. van Wurtemberg, tusschen den Donau en den Neckar, 20 mijlen lang en 6 breed, loopt tot Frankenland. Deze keten staat in verbindtenis met het Zwarte Woud. Het hoogste gedeelte ligt tusschen Sulz en Tubingen. De Hochstrass in Blaubeuren en de Albuch in Heidenheim, zijn gedeelten van deze keten.

ALPEN (RUWE) zijn de onvruchtbaarste van alle bergen van dezen naam; zij strekken zich uit van Sulz aan den Neckar in Wurtemberg, naar het N. O. langs deze riv. tot bij Tubingen; van deze plaats loopen zij regt Oostelijk tot Ulm. Er is schapenteelt en zeer weinig landbouw.

ALPEN (IN ALLGAU) maken de N. zijketen der Tiroler en Appenzeller bergen uit, van Mindelheim in Beijeren over Kempten tot aan de Bodenzee; de hoogste is de Hoogvogel, van 9,000 voeten. Aan deze bergen ontspringen de Loch, de Iller, de Bregenz, de Aller, enz.

ALPEN (LANDVOOGDIJ OP DE) gedeelte van Wurtemberg, met de Opper ambten Urach, Kirchheim, Nurtingen, Reutlingen en Munsingen, bevat 25 vierk. mijlen, 112,500 inw.; hoofdstad Urach.

ALPEN (DEP. DER NEDER) dep. van Frankrijk, Z. O. gedeelte van Provence, heeft 5 arrondissementen, als Barcelonette, Castellane, Sisteron, Digne en Forcalquier; de hoofdstad is Digne. De luchtgesteldheid is gematigd, de grond brengt granen, aardappelen en wijn voort; verder zijn er boomvruchten, vooral appelen en amandelen, ook is er goed vee. Het dep. bevat 134½ vierk. mijlen met 145,912 inw.

ALPEN (DEP. DER BOVEN) dep. van Frankrijk, zijnde het Z. O. deel van Dauphiné, met 3 arr., als Briançon, Embrun en Gap; de hoofdplaats is Gap. De luchtgesteldheid is er ruw, de grond onvruchtbaar en bergachtig. De voorn. riv. zijn de Durance, Drac, enz. Men vindt er steenbokken, beeren, mormeldieren, witte hazen, faizanten, arenden, enz., als mede goede muildieren, schapen en rundvee, welke goede weiden op de Alpen vinden; verder wijn, lood, koper, marmer, kwartz, turf, enz. Het dep. bevat 172 vierk. mijlen en 125,845 inw. Ligt tusschen 23. en 24. 41. L. en 44. 9 en 45. 6. N. B.

ALPEN, Pruis. stadje en heerl. in 't gr. hert. Neder-Rijn, keurvorst. Keulen.

ALPENBACH, riv. in Beijeren, Isarkreits, stort zich in de Isar.

ALPENSEE, meer in Beijeren, Opper Donaukreits, graafschap Konigseck Rothenfels; het laat deszelfs water, bij Immenstad, in de Iller.

ALPERSBACH, ALPIRSBACH, Wurt. marktvlek, 1319 inw., landv. Opper-Neckar. In deze streek graaft men veel zilver, koper en kobalt.

ALPHEN, Pruissische stad, regdst. Kleef, 282 inwoners.

ALPHEN, Nederl. dorp aan den Ouden Rijn, prov. Holland, Z. gedeelte, fraai bebouwd, zeer aangenaam gelegen, met fabrijken, veel doortogt, 2,000 inw., en veel buitenplaatsen.

ALPHEN, Nederl. vlek, prov. N. Braband, 1020 inw., 3 uren ten Z. O. van Breda.

ALPHEUS, nu CARBON, riv. in Morea, ontspringt aan den berg Boreas, en stort zich in de golf van Arcadië.

ALPHINGTON, Eng. dorp, gr. Devon, aan de Alphin, met 1000 inw.

ALPHONSO, eilandje in de Ind. zee, op 7. 4. Z. B. en 72. 30 L.

ALPINEN KANAAL, kanaal, loopende in 't Fr. dep. Monden der Rhône, moetende dienen om de Durance, tusschen Orgon en Arles, met de Rhône te vereenigen; het is in 1783 begonnen, doch nog niet voltooid.

ALPNACH of *Altnach*, Zwits. vlek, kanton Unterwalden, aan eene door het meer van Lucerne gevormde golf, het Alpnacher meer genoemd, aan den voet van den Pilatusberg, met 1,300 inw., stapelplaats van koopwaren.

ALPON (VECCHIO) riv. in het Lomb. Ven. rijk, stroomt in de Etsch.

ALPOUR, stad in Hindostan, prov. Bejapoor, op 16. 40. N. B. en 95 L.

ALPSTEIG, bergketen in Oostenrijk, tusschen Krieglach en het Dal Ratten, 3,707 Parijsche voeten boven de oppervlakte der zee.

ALPSTEIN, tak der Alpen, tusschen de kantons Appenzell en het Rijndal.

ALPUENTE, Spaan. stadje in Valencia, met een kasteel en 1,800 inw.

ALPUECH, Fr. dorp, dep. Aveiron.

ALPUJARRAS of *Alpuxarras*, hooge bergketen in Spanje, prov. Granada; deszelfs hoogste kruin is 5,010 voeten boven de oppervlakte der zee. De inwoners zijn nog afkomelingen der oude Arabieren, welke nog veel van hunne oude levenswijze hebben bijbehouden, en die in de vruchtbare dalen, veel zijde, koren, wijn, enz. telen. De dalen zijn in 10 districten verdeeld en de hoofdplaats is het vlek Uxijar.

ALQUINES, Fr. D., dep. Pas-de-Calais.

ALRAD, Pruis. D., 4 mijlen van Bonn.

ALRANCÉ, Fr. dorp, dep. Aveiron.

ALRE of *Itching*, Eng. riviertje in Hampshire, valt bij Southampton in zee.

ALRESFORD, Eng. vlek aan de Alre, in 't gr. Southampton.

ALREWAS, Eng. dorp, gr. Stafford, aan de Trent, met 1,125 inw.

ALRICK, Schotsch riv. in Tweedale, stort zich bij Selkirk in de Tweed.

ALRIKSTAD, zie Aarstad.

ALROE, Deensch eil. in de golf van Horsen, behoorende tot het Jutsche ambt Aakiär. 55. 52. N. B. 28. 10. L.

ALSACE, zie Elsasz.

ALSAGOR, Eng. vlek in Chester.

ALSBACH, kerkdorp in Keur-Hessen, ambt Zwingenberg, met 420 inw.

ALSBURG, Hanov. vlek in 't vorst. Hildesheim, aan de riv. Fuse.

ALSCHEID, dorp in Luxemburg.

ALSCHHAUSEN, zie Alshausen.

ALSCHLEBEN, zie Alsleben.

ALSCHÖ-FALU, Hong. dorp, kom. Gömer.

ALSCHOK, Hong. dorp, kom. Hont.

ALSCHOK, Hong. dorp, kom. Schumeg.

ALSCHWEILER, Fr. dorp, prov. in den Elsasz, dep. Boven Rijn.

ALSDORF, twee Nederl. dorpen in Luxemburg, het eene 11, en het andere 12 mijlen van de hoofdpl. Zie verder Allendorf.

ALSEMBERG, Nederl. dorp in Z. Braband, 3 mijlen van Brussel.

ALSEN, Deensch eil. in de kleine Belt, tusschen 27. 21. en 27. 44. L. en 54. 50. en 55. 4. N. B., bevat 6 vierk. mijlen, en is zeer vruchtbaar, heeft veeteelt, hout, vlas, vruchten, wild, en schoone visscherijen, 2 kasteelen, eene goede haven en 15,045 inw. De hoofdplaats is Sonderburg.

ALSEN, Zweed. vlek, aan een' arm van 't meer Storfio, 6 mijlen van Ostersund, op 63. 22. N. B. en 31. 24. L.

ALSENBORN, Pruiss. vlek, gr. hert. Neder Rijn, 1763. inw.

ALSENBRUCK, Pruis. vlek, gr. hert. Neder Rijn.

ALSENDERMAEL, Nederl. dorp, prov. Luik, met 285 inw.

ALSENZ of *Alseinz*, Beij. vlek, Rijnkreits, met 1,047 inw. aan de Alsenz.

ALSFELD, Hess. stad, vorst. Opper Hessen, bij de Schwalm, met een kasteel, linnenweverijen, verwerijen, 499 huizen, en 3,000 inw. 50. 40. N. B. en 26. 54. L.

ALSFELD, ambt in het vorst. Opper-Hessen, met 3,187 huizen en 18,284 inw.

ALSHASH, Aziat. gewest in Groot Bucharijë, wordt door de Sihoun bewaterd.

ALSHAUSEN, kasteel niet ver van Bibernach, aan het Buchauer meer; het behoort sedert 1806 aan Wurtemberg, landv. aan den Donau.

ALSHAUSEN, dorp, bij bovengenoemd kasteel gelegen, met 1,600 inw.

ALSHAUSEN, Brunsw. dorp, met 69 huizen, 555 inw., en garenhandel.

ALSHEDA, Zweed. kerspel in Smaland, ambt Jonköping, met de eenige goudmijn, die in 1738 ontdekt is, en voor rekening des konings bewerkt wordt.

ALSHEIM of *Adolzheim*, Hess. marktvlek, in de Rijnprov., kreits Alzei, 1 roomsche, 1 hervormde en 1 luthersche kerk, 170 huizen, en 1,117 inw.

ALSHEIM, dorp bij den burg Gronau, tusschen Manheim en Neustadt.

ALSIETE, zie Alsitz.

ALSINGSUND, Sonderburgersund, straat in de Oostzee, tusschen het eil. Alsen en Sleeswijk, 6 à 7 mijlen lang, en op sommige plaatsen geene

 mijl

mijl breed.

Alsitz, Alsiete, Elze, of *Als*, kleine riv. in het gr. hert. Luxemburg, ontspringt aan de grenzen van Lotharingen, en valt in de Sour.

Alsium, verwoeste stad in den Kerk. Staat, aan de zee.

Alsleben of *Alschleben*, *Groot Alsleben*, Pruiss. stad, regdst. Merseburg, Saalkreits, met 4 poorten, 1 kerk, 1 hospitaal, 198 huizen, (waar van 53 in de voorstad) en 1,294 inw., die van den aanzienlijken akkerbouw leven.

Alsleben, (Altdorf) Pruiss. dorp, regdst. Merseburg, Saalkreits, digt bij de stad Alsleben, 136 huizen, 800 inw.

Alsleben, Beij. dorp, kreits Neder Main, 136 huizen, 560 inw.

Alsnerode, Hess. stadje, met pottenbakkerijen.

Also- Belly, Hong. dorp. kom. Barsch.

Also-Borgo, eigenlijk 6 dorpen in de Infanterie militie grenzen van Zevenbergen, het geheel is een groot kerkdorp, aan een' met eenen straatweg toegankelijk gemaakten doortogt, in de Bukowina, die naar de plaats zijnen naam draagt.

Also-Kubin, Hong. vlek, kom. Arwa, met 2 kerken, eene synagoge en 1,119 inw. 49. 14. 30. N. B. en 36. 58. 58. L.

Also Lendva, Hong. vlek en kasteel, kom. Salad, met een zwavelbad.

Also-Rakos, dorp in Zevenbergen, kom. Weiszenburg, aan de Aluta, met een' papiermolen.

Also-Sajo, Slavonisch *Nizne Slana*, Hong. dorp, kom. Gomor, met kwikzilver- en vermiljoen-mijnen en Luthersche inw.

Also-Sdany, Hong. dorp, kom. Barsch, met minerale bronnen.

Also-Sebes, dorp in Zevenbergen, aan de Alt, kom. Fogarosch, met aluinwerken.

Alst, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, een uur van St. Truijen.

Alstadt of *Allstadt*, stadje in Saksen-Weimar, 620 inw., met handel in potasch. 51. 40. N. B. 29. 10. L.

Alstahong, Noorw. dorp, stift Drontheim, zetel van den bisschop van Finmarken en Nordland.

Alsten, Noorw. eil. in de Yszee, waarop zeven 4,000 voet hooge pieken of rotsen zijn.

Alster, Deen. riviertje in Holstein, ontspringt in Stormarn, neemt verscheidene beken op, drijft vele molens, is voor kleine schepen bevaarbaar, vormt een klein meer bij Hamburg, en stort zich aldaar in de Elbe.

Alsterdorf, Deen. dorp in Holstein, ambt Trittau.

Alsterweiler, Beij. dorp, Rijnkreits, district Spiers.

Alston, Eng. marktvlek, gr. Cumberland, met ijzergieterijen, 1 kruidmolen, en 1800 inw. aan de Zuid-Tyne.

Alston, N. Amer. stad in N. Carolina aan de Little riv. 33. 54. N. B. 299. 4. L.

Alston, Eng. dorp, gr. Lancaster, 610 inw.

Alstonmore, Eng. D., gr. Cumberl.

Alstorf of *Alsdorf*, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, voormalig land van Rolduc, met 800 inw.

Alsungen, Zweed. meer, in West-Gothland.

Alswangen, Russ. vlek en kasteel aan de Oostzee, gouv. Koerland.

Alswede, Pruiss. kerkdorp, regdst. Minden, landv. van dien naam, bestaat uit 5 dorpen, die zamen 1,650 inw. hebben.

Alt of *Aluta*, riv. in Eur. Turkije, ontspringt in Zevenbergen aan de Karpaten, valt tegenover Nicopoli in den Donau; dezelve voert veel goud mede, doch is door de menigvuldigheid der stukken rots, niet bevaarbaar.

Alt en Neu Lomnitz, 2 Silezische dorpen, regdst Reichenbach.

Alt, riv. in Engel., ontspringt in Lancashire, en valt in de Iersche zee.

Alta, Z. Amer. meer in Venezuela, prov. Cumana.

Altabonita, baai op de N. O. kust van 't eil. Cuba.

Alta Gracia, Z. Amer. stad, in Nieuw Granada, prov. Satagaos, in 1540 gesticht. 2. Z. Amer. stad in Buenos Ayres, prov. Cordova.

Altahama, N. Amer. riv. in Georgië.

Altai of *Altai-Alin*, Altaisch gebergte, een hoog gebergte in Midden Azië, tusschen den Irtisch en Jenisea, begrenzende Siberië, en schietende bijna regthoekig tegen de Uralische bergen, het Chinesche rijk van het Russisch gouv. Kolywan scheidende; zij worden verdeeld in groote en kleine; de groote gaan van het Tibetsche gebergte naar het Noorden, en verbinden de Uralische bergen met den Bogdo Oola, het hoofden hoogste geb. van Azië. De kleine uit de groote voortkomende, loopen in twee ketens door Siberië; de Westelijke tusschen den Irtisch en Ob, wordt het Kolywansche, en de Oostelijke, tusschen de Ob en Jenisea, het Kusnets-

netskische gebergte genoemd; de rivieren Irtisch, Ob, Tom, Abukan, enz. hebben op deze bergen haren oorsprong. De hoogste toppen zijn met altijddurend ijs en sneeuw bedekt. Zij bestaan hoofdzakelijk uit graniet: men vindt er echter ook jaspis, porphyr, marmer, steenkolen, thonschiefer en zandsteen, benevens veel koper, ijzer, tin, lood, en voornamelijk goud en zilver, in den tak Korbolinsk, die ook den naam van Altai-Alin, dat is Goudberg, gekregen heeft.

ALTAICH (Opper en Neder) twee vernietigde Beij. benedictijner prelaatschappen in den Neder-Donaukreits; het eerste lag een uur van Straubing, en had eene schoone bibliotheek en 50,000 Beij. florijnen inkomsten; het tweede lag aan den Donau, 1 uur van Deckendorf, had mede eene goede bibliotheek, 70 monniken, en 100,000 florijnen aan inkomsten.

ALTAMAHA of *Alatamaha*, stad in de N. Amer. prov. Georgië, aan de vereeniging der Oconee en Oakmulge, op 33. 54. N. B. 294. 40. L.

ALTAMAHA of *George's Rivier*, N. Amer. riv. in Georgië, stort zich 2 uren van Dariën in zee.

ALTAMAHA SOUND, of *kleine St. Simon Sound*, eene der baaijen, welke in de aan de kust van Georgië gelegene eilanden door de zee gevormd worden, en eene goede haven maakt.

ALTAMIRA, Spaan. dorp in Gallicië, aan de Tamara.

ALTAMONT, stadje in Calabrië, met goud- zilver- en ijzermijnen.

ALTAMURA, Nap. stad, prov. Terra di Bari, met den titel van vorst., 3 kerken, eene universiteit en handel in olie, wijn, touw, enz. 15,900 inw.

ALTAN, Russ. bijrivier van de Lena, gouv. Irkutsk. Men vindt hier een zoutmeer van denzelfden naam.

ALT-ANHALT, zie Anhalt.

ALTAN-NOR of *Alton*, Russ. meer, met zoutbronnen, in het land der Kalmukken, 50 mijlen van Saratow.

ALTAR, CAPAC URCU, Z. Amer. berg, koningrijk Nieuw Granada, prov. Quito: dezelve wordt gerekend op 16,380 voet hoogte.

ALTAR, N. Amer. vesting in Mexico, prov. Sonora.

ALTARA, Sard. stad in 't gr. hert. Genua, 2 mijlen ten N. van Savona.

ALTAURA, Lomb. Ven. stad, gebied Padua.

ALTA-VELA, klein Amer. eiland, ten Z. van St. Domingo, 306. L. 17. 28. 11. N. B.

ALTAVILLA, kleine Nap. stad, met den titel van graafs., prov. Principato Citra, met 2,399 inw. 2. Nap. stadje in Principato Ulteriore, op eenen heuvel, niet ver van de riv. Calore. 3. Vlek in Sicilië, in de vallei Mazzara.

ALT-BELGERN, Pruiss. dorp, regdst. Merseburg, Liebenwerdaer kreits, met een veer over de Elbe.

ALTBEUTNITZ, Pruis. dorp, regdst. Frankfort, Crossener kreits.

ALTBETTING, zie Betting.

ALT-BREISACH, zie Breisach.

ALT-BRUCHHAUSEN, zie Bruchhausen.

ALTBURG, Wurt. dorp, landv. Zwarte Woud, met 1,474 inw.

ALTCELLE, vervallen klooster in het kon. Saksen, bij Nossen, aan de Mulda; het was eertijds zeer groot en prachtig, werd in 1175 door OTTO den Rijken, markgraaf van Meiszen, gesticht.

ALT-CLOSTER, Han. stad in Bremen, 4 mijlen van Stade.

ALT-DAMM, DAMM, sterke Pruis. stad, regdst. Stettin, kreits Randow, aan den mond van de Plöne, op 52. 32. L. 52. 24. N. B., met 2 voorsteden, 3 poorten, 1 kerk, hospitaal, linnen-, kousen- en lakenweverijen, benevens handel en visscherijen, 268 huizen en 2,177 inw.

ALTDÖBERN, Pruis. marktvlek en riddergoed, regdst. Frankfort, Calauer kreits, schoon kasteel, 5 aanzienlijke jaarmarkten, 60 huizen en 452 inw.

ALTDORF, Beij. stad, Rezatkreits, in eene zeer schoone landstreek, met 205 huizen, 2,500 inw., buiten de stad verscheidene bewoonbare tuinen en aanzienlijke huizen, veel hopbouw, welke jaarlijks 1800 centenaars oplevert, goede bierbrouwerijen en steenkolen, handel in houtwerk op Spanje en Amerika. 29. 1. 26. L. 49. 23. 22. N. B.

ALTDORF, Wurt. marktvlek, in het opperambt Ravensburg, landv. Bodenzee, met 400 huizen en 3,034 inw. op 27. 18. 55. L. 47. 48. 20. N. B.

ALTDORF, Badensch dorp, Kinzigkreits, veel wijn, vlas, en Romeinsche oudheden en munten. Onder de 1,247 inw. zijn 32 joodsche familiën.

ALTEA, Spaan. stadje in Valencia, aan de riv. Guadalete, wol- wijn- vlas en zijdeteelt, honig, glasblazerijen en visscherij, met 4,800 inw. 16. 50. L. 38. 49. N. B.

ALTEA, twee Spaansche dorpen, liggende aan den regter- en linker oever eener riv., prov. Murcia, met kusthandel in wijn, vlas, en zijde.

ALTECA, Spaan. stadje in Arragon, dis-

district Calatagut.

ALT-EGLISH, kleine berg van 1,300 voet hoogte, in het Iersch gr. Londonderry.

ALTE-FEHR, stadje op het eiland Rugen, niet ver van de hoofdstad Bergen.

ALTE-FLUTH, kanaal tot vereeniging van de Finow met de Havel, in het Pruiss. regdst. Potsdam.

ALTEKIRCH of *Aldekerk*, Pruiss. vlek, regdst. Kleef, kreits Gelder, zijden-, laken- en lijnwaadfabrijken, en 600 inw.

ALTE LAND, Han. dist., hert. Bremen, wordt bepaald door de Schwinge en Elbe, en bewaterd door de Luhe en Este. Het is 4 mijlen lang, en van ¾ tot 1 mijl breed, heeft veel boom- en aardvruchten, rundvee en paarden, bevat 2,570 woonhuizen, 1,477 schuren en stallen, en 13,500 inw. Het wordt op onderscheidene wijzen verdeeld, als in 3 mijlen, in 12 hoofdmanschappen en 6 schoutambten, of in 10 kerspelen. Eigenlijke dorpen zijn er niet. Tot in 1106 was het land een moeras, dat door Nederlanders, die hier door den bisschop van Bremen, werden heen gelokt, is drooggemaakt. De meestal welvarende inwoners hebben hunne eigene overheid.

ALT-ELBE, Pruiss. riv., regdst. Potsdam, die uit de Elbe voortkomt, de Stepeniz en de Kartau opneemt en zich weer met de hoofdriv. vereenigt.

ALT-ELS, Zwits. berg, kanton Bern, 11,432 Parijsche voeten boven de oppervlakte der zee.

ALTEMBERG, Saks. stadje, 4 uren ten Z. van Dresden, met tinmijnen en kantwerken.

ALTEN, dorpje in Finmarken, met 20 huizen en eene zalmvisscherij.

ALTENA, Pruis. stad, regdst. Arnsberg, kreits Altena, aan de Lenne en Nette, met een kasteel op eenen berg, midden in de stad, 3 luthersche kerken, en 1 tuchthuis. Men vindt hier ijzerfabr., van onderscheidene soort, als ijzersmederijen, ijzerdraadtrekkerijen, naai-, breinaalden-, gordijn-, ringen-, gespen-, beugels-, en buiten de stad nog een aantal andere fabrijken; ook heeft de stad leerlooijerijen en kopersmederijen. Van veel meer belang zijn de inrigtingen door den burgemeester RUMPE aan de Hunegraben, buiten de stad, aangelegd, alwaar door twee midden door de rotsen aangelegde waterleidingen, ieder van 90 vademen lang, 8 voeten hoog en 12 voeten breed, 8 raderfabr. gedreven worden, als: op de eerste 1 staalsmederij, 1 blikslagerij, vingerhoedfabr. 1 naainaaldenfabr. en 2 slijpmolens; op de tweede 1 naaldenfabr. en 2 slijpmolens. De geheele uitvoer van de hier gefabriceerde goederen bedraagt 500,000 Pruiss. daalders, ongeveer 900,000 gulden hollandsch. Altena heeft verder 590 huizen en 3,420 inw., en ligt op 25. 15. 36. L. 51. 15. 36. N. B.

ALTENA, kreits van het Pruiss. regdst. Arnsberg, met 7 burgemeesterschappen en 27,996 inw. Voorheen werd het land in dezen omtrek het graafschap Altena genoemd.

ALTENA, ruinen van den ouden burg te Schuttorf in Hanover, gr. Bentheim: in de roomsche kapel wordt nog godsdienst gehouden.

ALTENA of *Altona*, (het land van) gedeelte van de Nederl. prov. N. Braband, district 's Hertogenbosch, tusschen de Merwe, de opgedroogde oude Maas en den Biesbosch gelegen; het bevat omtrent 7,000 morgen lands, wordt ligt overstroomt: en brengt rogge, tarw, gerst, vlas en koolzaad voort; ook is er goed wei-en hooiland: deszelfs voormalige eenige stad en hoofdplaats was Woudrichem of Woerkum aan de Merwe.

ALTENA, koopstad aan de N. oever van de Elbe, behoorende aan Denemarken, zie verder Altona.

ALTENA, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, derdhalf uur van Leuven.

ALTENACH, Fr. D., dep. Boven Rijn.

ALTENAHR, Pruis. kerkdorp, regdst. Keulen, aan de Ahr, bij Bonn.

AKTEN-ALBENREUT, Boh. dorp, Elbogner kreits, met bruinsteen, wapensmederijen en kobaltgroeven.

ALTENALPER-SATTEL, Zwits. berg, kanton Appenzell.

ALTENAU, kleine riv. in Brunswijk, die in de Ocker valt.

ALTENAU, Han. stad in het hert. Brunswijk, vorst. Grübenhagen, op eenen berg van den Harz gelegen, welke 1,368 voeten boven de oppervlakte van de zee, en 2 mijlen van Goslar ligt. Men vindt hier eene zilvermijn, welke jaarlijks 7,816 mark zilver, 4,363 centenaars gepolijst staal, 10,784 centenaars lood, en 62 centenaars koper levert; voorts eene ijzersmederij, die 10,616 centenaren ijzer opbrengt. De stad heeft 165 huizen, en 1,174 inw. Niet ver van hier ontspringt de Ocker.

ALTENAUER ZEE, Oostenr. meer, hert. Stiermarken.

ALTENBACH, Fr. D., dep. Boven Rijn.

ALTENBECKEN, Pruiss. kerkdorp, regdst. Minden, kreits Paderborn; aan de Egge, met eene ijzermijn, en 488 inw.

ALTENBERG, dorp en riddergoed in Gotha, vorst. Altenburg.

ALTENBERG, kerspel in het gr. Katzenellnbogen.

ALTENBERG, koninkl. Saksische vrije stad, kreits Altenberg, gelegen op eenen berg, die 2,188 parijsche voeten boven Wittenberg verheven is, heeft tinmijnen, vitrioolzuiverijen, vlas- en wolbouw, en spinnerijen, 1,380 inw.

ALTENBERG, Pruiss. dorp, regdst. Dusseldorp, bij Muhlheim.

ALTENBERG, Wurt. Evang. kerkdorp, landv. aan de Jaxt.

ALTENBERG of *Altenburg*, Pruiss. adelijk klooster aan de Lahn, regdst. Coblenz, ambt Braunfels.

ALTENBERGA, dorp in het hert. Gotha, met 57 huizen, 195 inw., die van de veeteelt leven. Op eene hoogte vindt men de puinhoopen van de eerste in Thuringen opgerigte kerk aan den H. Johannes gewijd, welke in 724—745 door BONFACIUS is gesticht, met een gedenkteeken in 1811 opgerigt.

ALTENBERNHEIM, Beij. stadje, Opper Mainkreits, 2 mijlen van Markt-Erlbach.

ALTENBIESEN (Vieux Joncs) Nederl. dorp, prov. Luik; was voorheen een bailluwschap der Duitsche ridderorden.

ALTENBOTTEN, zie Altenburg.

ALTENBRAAK, buurt in Brunswijk, kreitsgerigt Blankenburg, met ijzersmederijen, en 416 inw.

ALTENBREITUNGEN, dorp aan de Werra, in het Hennebergsch ambt Frauenbreitungen, onder Meiningen, met 500 inw., landbouw en veeteelt.

ALTENBRUCH of *Oldenbrock*, Han. vlek in 't land van Hadeln, aan de Werne, met 1 haven, visscherij, veeteelt, en 2,319 inw. 53. 59. N. B. 26. 25. L.

ALTENBRUCHHAUSEN, zie Bruchhausen.

ALTENBURG, vervallen slot in Baden, kreits Pfinz en Enz.

ALTENBURG, Duitsch vorstendom, door de Reuszische heerl. Gera in twee deelen gedeeld, waarvan het eene tot het hert. Gotha, en het overige nu tot Coburg behoort. Het eigenlijk hert. bevat nu 25½ vierk. mijlen, en 104,000 inw., benevens 11 steden en 505 vlekken en dorpen. Het is een zeer schoon, aangenaam en vruchtbaar land; wijl onderscheidene met hout bewassen bergen, schoone bosschen, voortreffelijke weiden en heerlijke vruchtbare korenvelden elkander afwisselen. De rivieren zijn: de Saale, de Orla, de Roda en de Pleisse (een tak van de Elster), en de voortbrengselen: goede paarden, tam vee, vooral rundvee, en voortreffelijke schapen, wildbraad en visch; verder granen van allerlei soort, zeer veel hout, vlas, koolzaad, anijs, hennip, zout (uit de zoutmijn te Salza), minerale bronnen te Ronneburg en veel beste kalk en bouwsteen. Het wordt verdeeld in 6 gerigtsambten, en bevat onderscheidene adelijke goederen. Er zijn vele fabrijken en handel, ook op ons vaderland.

ALTENBURG, de hoofdstad van het genoemde vorst., aan de Pleisse, is zeer goed gebouwd, aangenaam gelegen, en heeft 4 kerken, een gymnasium met eene bibliotheek en kabinet van natuураliën, een adelijk Magdalena klooster, ter opvoeding van jonge dochters van adel, eene teeken-akademie, een armhuis, 1270 huizen en 9,500 inw., benevens linnen-, wollenstoffen-, katoen-, tabaks-, leder-, handschoen-, zegellak- en porceleinfabrijken, als mede aanzienlijken handel in koren, vee, fabrijkwaren, enz. Buiten de stad, op eenen hoogen berg, ligt het hertogelijk slot, uit hetwelk in 1455 Kunz von Kaufungen, de vorsten Ernst en Albrecht roofde. 30. 6. 31. L. 50. 59. 24. N. B.

ALTENBURG, of *Duitsch Altenburg*, Oostenr. heerl. en dorp, viertel Onder 't Weener Woud, aan den Donau, niet ver van de Hong. grenzen, met 114 huizen, 686 inw., een kasteel en een gezondheidsbad.

ALTENBURG, Pruis. dorp, regdst. Merseburg, niet ver van Naumburg.

ALTENBURG, Oostenr. dorp en slot in Tirol, kreits Botzen.

ALTENBURG, Oostenr. slot en heerl. in Stiermarken, Cillier-kreits.

ALTENBURG, slot in Keur-Hessen, op eene hooge rots, ter plaatse waar de Schwalm in de Eder valt.

ALTENBURG, vlek in Neder Oostenr. benevens benedictijner klooster en abdij, viertel Obermannhartsberg, 7 uren van Crems, aan de Moravische grenzen.

ALTENBURG, oud vervallen slot, op eenen berg in Bamberg, Beij. Opper Mainkreits.

ALTENBURG of *Ovar*, Slavonisch *Stare Hrady*, Hong. vlek, kom. Wieselburg, aan den mond der Leitha in den Donau, op een eil. met 3,400 Hongaarsche en Duitsche inw., welke sterken handel in koren en vee drijven.

ALTENBURG, zie Köros Banya.
ALTENBURG, zie Altenberg, als mede Merseburg.
ALTENBURN, Pruiss. stadje in Oberland, regdst. Koningsberg, kreits Osterode.
ALTENBUSECK, burgvlek in het gr. hert. Hessen, Busecker dal, met 150 huizen, 734 inw. en eenen burg.
ALTENCELLE, vorstel. Luneburgsch kerkdorp, in Han. bij de stad Celle.
ALTENDORF, Beij. vlek, Rezatkreits, met eene post-station.
ALTENDORF, Brunsw. dorp, kreits Holzminden, met 490 inw., eene ijzermijn en verscheidene glasblazerijen.
ALTENDORF, Zwits. dorp, kanton Schweiz, aan het meer van Zurich.
ALTENDORN, stad in het gr. hert. Hessen-Darmstadt aan de Bich.
ALTENESCH, Oldenburgsch kerspel en dorp, kreits Delmenhorst.
ALTENFÄHR, Pruiss. dorp, op het eil. Rugen, regdst. Straalsund, tegen over de stad van dien naam.
ALTENFELDEN, Beij. D., Rezatkreits.
ALTENFÜHLEN of *Hauteville*, Zwits. dorp en kasteel, landv. Corbers, kanton Freyburg.
ALTENGARD, Noorw. kerspel, stift Drontheim, 1,379 inw., waaronder 1,200 Finnen. Noordelijker dan dit kerspel staat de akkerbouw in Europa stil. 69. 58. 50. N. B. en 40. 45. 46. L.
ALTENGESÄSZ, riddergoed en dorp in de aan den graaf van Reusz behoorende heerl. Ebersdorf.
ALTENGLEICHEN, bergkasteel en gerigt in Hanover, vorst. Göttingen.
ALTENGÖNNA, kerkdorp in het gr. hert. Weimar, bij Jena.
ALTENGOTTERN, Pruiss. riddergoed en dorp, regdst. Erfurt, kreits Langensalze, aan de Unstrut, 244 huizen, 1,070 inw., met koriander- en anijsteelt.
ALTENGROITZSCH, Saks. dorp, Leipzigerkreits, ambt Pegau.
ALTENGRONAU, Keur-Hessisch dorp, prov. Hanau, aan de Sinn, 1 hervormde kerk, blaauwverwerij, 791 inw..
ALTENHAGEN, Han. dorp, vorst. Calenberg, kwartier Hameln, met pottenbakkerijen en 503 inw., die voortreffelijk geel en blaauw aardewerk maken. 52. 26. 29. N. B. 26. 59. 20. L.
ALTENHAGEN, dorp in het gr. Schauenburg, ambt Hagenburg.
ALTENHASZLAU, vlek in het Keur-Hessische gr. Hanau, met 1 luthersche en 1 herv. kerk, wijnbouw, en 460 inw.
ALTENHASZLAU, ambt in het Keur-Hessische Hanau, 695 huizen, 4,456 inw.
ALTENHAUSEN, dorp in 't gr. hert. Luxemburg, 1½ uur van Arlon.
ALTENHAYN, Saksisch dorp en riddergoed, kreits Leipzig, ambt Grimma.
ALTENHEIM, Bad. kerkdorp, Kinzigkreits, ambt Offenburg, 1,329 inw. vlasbouw. 2. Bad. dorp, 2 mijlen van Wertheim.
ALTENHOF, dorp en voorstad van Fulda, 774 inw.
ALTENHOFEN, Illyr. markt, kasteel en ambtshof, Klagenfurter kreits, aan de Metnitz, met eenen smeltoven en eene ijzersmederij.
ALTENHOHENAU, Beij. dorp, Isarkreits, met een vernietigd Dominikaner vrouwenklooster.
ALTENHUNDORF, Oldenb. dorp, kreits Oldenburg, met een' houten weg, door een moeras.
ALTENKAMP, Pruiss. vlek, regdst. Dusseldorp, met 513 inw. en eene abdij.
ALTENKIRCHEN, kreits van 't Pruiss. regdst. Coblenz, met 9 schoutambten en 26,279 inw.
ALTENKIRCHEN, hoofdpl. van den genoemden kreits, aan de Wied, met een kasteel, bijkerk, weverijen en 694 inw.; 8 uren ten N. O. van Coblenz.
ALTENKIRCHEN, Pruis. marktvlek en kasteel, regdst. Straalsund.
ALTENKLINGEN, Zwits. heerl. en kasteel, kanton Thurgau.
ALTENLANDSBERG, Pruis. stad en kasteel, kreits Nederbarnim, regdst. Potsdam, 1 Luth. en 1 Herv. kerk, brouwerij, branderijen en weverijen, 144 huizen, en 1,027 inw.
ALTENLOHMB, Silezisch dorp, regdst. Liegnitz, kreits Goldberg, met 652 inw.
ALTENMARKT, Beij. hofmarkt aan de zamenvloeijing der Alza en Traun, Isarkreits, dist. Obing.
ALTENMARKT, Oostenr. marktvlek in Stiermarken, kreits Bruck, aan de Ens, met 50 huizen.
ALTENMARKT, Oostenr. ambt en marktvlek, aartshert. Oostenrijk, viertel onder 't Weener Woud. 47.43.20. N. B.
ALTENMITLAU, Keur-Hessisch dorp, vorst. Hanau, ambt Alten-Hassel.
ALTENMORSCHEN, Hessen-Kasselsch dorp, ambt Spangenberg.
ALTENMUNSTER, Beij. kerkdorp, Isarkreits, landg. Aichach, aan de Zusam, met 1100 inw.
ALTENMUR, Beij. kerkdorp en kasteel, Rezatkreits, met 430 inw.
ALTEN-OETTING of *Altötting*, Beij. kerkdorp en zetel van een landg., Neder Donaukreits, met 1,800 inw.
ALTENPLATOW of *Plato*, Pruis. kerkdorp

dorp en ambt, regdst. Maagdenburg.

ALTENRIEF, Zwits. vlek, kanton Freyburg, op de Sana.

ALTENRODE, Pruis. dorp, regdst. Merseburg, kreits Mansfeld, aan de Eine.

ALTENROTHENBURG, Wurt. bergkasteel, landv. Midden-Neckar, in het Zwarte Woud, 2 mijlen van Tubingen.

ALTENS, Noorw. zeeboezem.

ALTENSALZE, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, 89 huizen, 417 inw.

ALTENSCHLIEF, landgerigt van 't gr. hert. Hessen, met 9 dorpen, aan den Vogelsberg.

ALTENSCHLIEF, kerkdorp in 't landgerigt van dien naam, met 62 huizen.

ALTENSITTENBACH, groot Beij. dorp, Rezatkreits, landg. Hersbruck, met eene poststation en bijkerk.

ALTENSTADT, ambt en marktvlek in de Wetterau, behoorende onder den gr. hert. Hessischen burg Friedberg.

ALTENSTADT, Wurt. dorp, landvoogdij aan den Donau, 500 inw.

ALTENSTADT, voorstad van de Beij. stad Hof, Opper Mainkreits, met 1,428 inw.

ALTENSTADT, Fr. dorp, dep. Neder-Rijn, aan de Lauter, met 960 inw.

ALTENSTAIG, of *Altensteig*, Wurt: stad, landv. 't Zwarte Woud, op eenen rotsachtigen berg, met 1,551 inw., een slot, en sterke vlasteelt. 48. 35. 15. N. B. 26. 16. 40. L.

ALTENSTEIG, stad en heerl. in Neder-Oostenrijk, viertel Boven den Mannhartsberg, met een kasteel, glasblazerij, en 1400 inw.

ALTENSTEIN, dorp in Saksen Meiningen, in 't ambt van dien naam, met 211 inw.

ALTENSTEIN, ambt in 't hert. Meiningen, met een nieuw kasteel, het gewoon zomerverblijf van den hertog.

ALTENSTEIN, Beij. kasteel en heerl., Neder-Mainkreits, 334 inw. en zeer goeden landbouw.

ALTENSTEIN, ambt en *buitenwerk* in de Keur-Hessische prov. Neder-Hessen, 64 huizen, 369 inw.

ALTENSTETTEN, Pruis. kerkdorp, regdst. Coblenz, ambt Hohensolms.

ALTENTHANN, bergkasteel en ambt in Oostenrijk, kreits Salzburg.

ALTENTORP, Pruis. stadje, regdst. Arnsburg.

ALTENTROP, Pruis. dorp, gr. hert. Neder-Rijn.

ALTENTRUDINGEN, groot kerkdorp in den Beij. Opper-Donaukreits, landg. Heidenheim.

ALTENWALDE, Silezisch kerkdorp, regdst. Oppeln, Neszerkreits, 693 inw.

ALTENWEDDINGEN, Pruis. kerkdorp, regdst. Maagdenburg, kreits Wanzleben, met eene steenkolenmijn, glasblazerij, 189 huizen, 1,272 inw.

ALTENWERDER, Luneburgsch kerkdorp, ambt Wilhelmsburg, met 111 huizen en 1,015 inw. Het ligt op een zeer vruchtbaar eil. van denzelfden naam in de Elbe; er wordt koorn en boomvruchten geteeld; ook is er vee- en paardenteelt, benevens scheepvaart.

ALTENWIED, Pruis. ambt, regdst. Coblenz, met ijzermijnen, en koornbouw; behoort den vorst van Wied-Runkel.

ALTENWIED, in het ambt van denzelfden naam, Pruis. vlek met 100 huizen, 600 inw. en een kasteel.

ALTER DE CHAON, oude Port. stad in Alentejo, door de Romeinen gebouwd en Elter genoemd. 39. 8. N. B. en 10. 14 L.

ALTER PEDROSA, Port. stadje in Alentejo.

ALTERIO, Nap. stad in Calabrië Citra, 5 mijlen ten O. N. O. van Cosenza.

ALTERMAUSEN, Beij. stadje in den Opper-Mainkreits.

ALTERN, Opper Saksische stad, met een kasteel, in 't graafschap Mansfeld.

ALTES, Fr. dorp, dep. Aveiron.

ALTESFORD, Engelsch vlek in Southampton.

ALTESSAN, Sard. stad in Piemont, bij Turin.

ALTEVILLE, Fr. stadje, dep. Meurte.

ALTEWIESE, dorp in Luxemburg, 3 mijlen van deze hoofdstad.

ALTFORST of *Oud-Voorts*, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Nijmegen, met 230 inw.

ALTFREISTETT, kerkdorp in Hessen-Darmstadt, ambt Lichtenau, met 934. inw.

ALTGEBHARDSDORF, Saksisch dorp, kreits Opper-Lausnits, met 2,674 inw. meest *Bohemers*, die, in vorige jaren, om godsdienstgevoelens zijn uitgeweken. Er is eene zuurbron.

ALTGEBIRG, gebergte in Neder-Hongarije, met vele mijnwerken, smelterijen, smederijen en kolenbranderijen.

ALTGEISING, Saks. stad in 't Erzgebergte, ambt Altenberg, met mijnen, tinsmelterij, kolenbranderij, 520 inw.

ALT-GEORGSWALD, Boheemsch vlek, Leutmeritzerkreits, 3,674 inw. en fabr.

ALTGERSDORF, Saks. dorp, Opper Lausnitzerkreits, aan den oorsprong van de Spree, met 2,000 inw.

ALTGRADISCA, sterke Slavonische stad, gouv. Gradisca, met 2 kerken, 1,216 inw. De reizigers uit Turkije, moeten hier quarantaine houden, ook

is hier het graf van den christen GAIBIA, die in 1693 den Turken hunnen ongelukkigen togt naar Weenen voorspelde, waarom zij hem doodden; doch, daar naderhand zijne voorzegging bewaarheid werd, houden zij hem voor eenen profeet, doen bedevaarten naar zijn graf, en nemen heilige aarde daarvan mede. 34. 57. L. en 45. 10. 30. N. B.

ALTHALDENSLEBEN, Pruiss. dorp, regdst. Maagdenburg, kreits Calbe, aan de Ohra, met 150 huizen, 1,100 inw. en fab.

ALTHAM, zie Altheim.

ALTHAMMER, Illyr. gehucht, kreits Laibach, in 't gebergte, niet ver van 't Wacheiner meer, met ijzerfabr.

ALTHAMMER, smederij in de Pruiss. heerl. Pforten, regdst Frankfort, Sorauer kreits.

ALTHART, Morav. vlek, kreits Znaim, met katoen- en kamerdoekfabrijk.

ALTHAUS, Pruiss. dorp en kasteel, regdst. Marienwerder, kreits Culm.

ALTHEIM, Wurtenb. marktvlek, landv. aan den Donau, op de ruwe Alp, met 800 inw.

ALTHEIM of *Altham*, Neder-Oostenr. vlek, in 't Innviertel, met 130 huizen

ALTHEIM, Beij. dorp, Opper-Donaukreits, landgerigt Dillingen, 769 inw.

ALTHEIM, Beij. dorp, Neder Mainkreits, ambt Amorbach, met 750 inw.

ALTHEIM, Beij. kerkdorp, Rijnkreits, met 540 inw.

ALTHENGSTADT of *Althengstett*, Wurt. dorp, landv. Rothenberg, 676 inw.

ALTHOF of *Althofen*, zie Altenhofen.

ALTHOHENFELS, Bad. heerl. Meerkreits, aan de Bodenzee, of het meer van Constanz, met 5 kerkdorpen en eenige buurten, voortbrengende koorn, wijn en ooft. Het heeft ook veel veeteelt.

ALTHORNBACH, Pruiss. dorp bij Tweebruggen.

ALTHORP, (Port) haven op de N. W. kust van den Archipel George III, tusschen de kapen Lucan en Lavinia, met vele rotsen en eilandjes aan den ingang. 58. 11. N. B. en 241. 34. L.

ALTIER, Fr. dorp, dep. Lozère.

ALTIKON, Zwits. dist., dorp en kasteel, kanton Zurich, aan de Thur, met 900 inw.

ALTILIA, Nap. stad in Calabrië Citra.

ALTILLAC, Fr. dorp, dep. Corrèze.

ALTIN, ALTAY of *Teleskoi Osero*, meer in Aziat. Rusl., gouv. Tomsk; op eene tamelijke hoogte van den Altai. De rivier de Ob vloeit midden door dit meer, hetwelk 18 mijlen lang en 12 mijlen breed is. De Tartaren noemen het ALTIN KUL, de Kalmukken ALTINNOR. Niet ver van hier is de groote berg Altin, en het begin van het Altaisch gebergte.

ALTIN-KUL, zie Altin.

ALTIN, berg in Siberië, op 50. 45. N. B. en 104. 53. L.

ALTINNOR, zie Altin.

ALTINO. Nap. stadje, in Abruzzo Citra.

ALTISHOFEN, Zwits. vlek, kanton Lucerne, 5 mijlen van deze stad.

ALTISRIED, Beij. marktvlek, Opper Donaukreits, 3 uren beneden Kempten 1,750 inw.

ALTISRIED, Beij. dorp, opper Donaukreits, landg. Ottobeuren, aan de Gunz, met 536 inw.

ALTISVAIG, eil. der Hebriden, bij de kust van Skye, met eene goede haven.

ALTKALM, berg in het hert. Hessen, vorst. Opper-Hessen.

ALTKEMNITZ, KAMITZ, KEMPNITZ of *Chemnitz*, Pruiss. dorp in Silezië, regdts. Reichenbach, Hirschberger-kreits, met 1,239 inw. bleekerijen, verwerijen en mergelaarde.

ALTKETTENHOF, Oostenr. dorp, kreits onder het Weener Woud, aan de Schwechat, met 1 katoenfabrijk, die 15,000 arbeiders werk geeft, en jaarlijks 60—80,000 stukken van 26 Weener ellen levert, als mede brandewijn en azijnstokerijen.

ALTKIRCH, Fr. vesting, dep. Opper Rijn, hoofdstad van een arr., 5 uren van Bazel, op eene hoogte, langs welke de Ill stroomt, met eene fabr. van gedrukt linnen en 1720 inw. Het arr. van dien naam heeft 21 vierk. mijlen en 99,013 inw.

ALTKIRCH, of *Altkirchen*, zie Altenkirchen.

ALTKLOSTER, Hanov. ambt, in het hert. Bremen.

ALTKÖNIG, de hoogste berg van den bergketen de Höhe, die zich van den Rijn door Wisbaden tot in de Wetterau uitstrekt; hij ligt in het gr. hert. Hessen, prov. Opper Hessen, 3 uren ten N. W. van Frankfort.

ALTKÖSEN, Pruiss. dorp, regdst. Merseburg, kreits Weiszenfels, met eene zoutgroef.

ALTKOVEN, vlek in het aartshert. Oostenrijk, Hausruck-viertel, aan den Donau.

ALTLAND, gedeelte van de Saks. bezittingen in Zevenbergen, waar in de hoofd-

hoofdstad van het land Hermannstadt.

ALTLEINING, Pruiss. dorp, 5 uren van Worms.

ALTLINSTER, dorp, in Luxemburg, 3 mijlen van de hoofdstad.

ALTLUSZHEIM, Bad. dorp, Neckarkreits, ambt Schwetzingen, 1258 inw.

ALT-MALVASIA, Turk. stad, prov. Morea, distr. Braccio-di-Maina, met eene haven en den beroemden malvasier wijn.

ALTMANNSDORF, (Oud en Nieuw) 2 Pruiss. dorpen, een in 't regdst. Reichenbach, kreits Frankenstein, met 612 inw. en een in 't regdst. Reichenbach, kreits Munsterberg, met 503 inw.

ALTMANNSTEIN, Beij. vlek en kasteel, Regenkreits, landg. Riedenburg, 460 inw.

ALTMARK, voorheen een gedeelte van de mark Brandenburg, thans van het regdst. Maagdenburg, in de prov. Saksen; het bevat 76¾ vierk. mijlen, 11 steden, 517 dorpen, 112,000 inw. en brengt 800,000 guldens op. Het grootste deel des lands is zandig, doch er zijn ook eenige vruchtbare streken.

ALTMOOR, Iersch stadje, gr. Tyrone.

ALTMUHL, Beij. riv., ontspringt bij het dorp Hornau, neemt bijna 100 kleine riv. en beken op, en stort zich, na eenen loop van 27 mijlen, tusschen Kehlheim en Regensburg, in den Donau.

ALTMUHLMUNSTER, Beij. commanderij der Maltezer ridders in het landgerigt Riedenburg, Regenkreits, aan de Altmuhl.

ALTNAU, zwits. stadje, kanton Torgau.

ALTNOWI, Turk. vesting in Croatië, aan de zamenvloeijing der Sana en Unna.

ALTO, *Langhisch* goed, in het vorst. Piemont, kon. Sardinië.

ALTO. (San Andres del) vijf Z. Amer. dorpen; 2 in Quito, een in Brazilië, een in Peru, en een in Mexico.

ALTOBELO, hoog rotsachtig eil. bij Hispaniola. 17. 18. N. B.

ALTODOURO, landst. van de Port. prov. Tra-los-Montes, aan de Douro, bevat 78 kerspelen, 12,395 huizen, 44,660 inw. en levert jaarlijks 90,000 pijpen portwijn.

ALT-OELSE, Pruiss. dorp in Silezië, regdst. Liegnitz, Löwenbergerkreits, met eene ijzergieterij.

ALTOFEN, of *Old-Buda*, hoofdpl. eener financieele afdeeling van Neder Hongarije, kom. Pesth. 47. 33. 30. B.

ALTOFTS, Eng. vlek in 't gr. York.

ALTOMONTE, Nap. stad, prov. Calabrië Citra, op het Apennijnsche gebergte, tusschen de riv. Galatro en Granio, met zoutgroeven, goud-, zilver- en ijzermijnen.

ALTOMUNSTER, Beij. marktplaats, Opper-Donaukreits, ambt Aichach, 752 inw. 48. 23. 17. N. B. en 28. 55. 50. L.

ALTON, Eng. stad, gr. Southampton, met wolfabr.

ALTONA, of *Altena*, Deen. stad, hert. Holstein, heerl. Pinneberg, ¼ uurs van Hamburg, aan de Elbe; deszelfs naam is van de *allerdigte* ligging bij Hamburg afkomstig. Het was oorspronkelijk een dorp, dan toen het in 1640, aan Denemarken kwam, nam het zoo toe, dat het, in 1744, stadsregten kreeg. Naast Koppenhagen is het de grootste stad van Denemarken, heeft 4,000 huizen, 520 bewoonde kelders, 450 winkels, en 25,000 inw. waar onder 2,400 Joden; men vindt hier verder een akademisch gymnasium eene snijkamer, bibliotheek, school voor de vroedkunde, weeshuis, tuchthuis, munt en schouwburg. Behalve 6 scheepstimmerwerven, telt men hier fabr. voor zijden-, wollen- en katoenenstoffen, papier, leder, tabak en wasdoek; zeepziederijen en draadtrekkerijen, als ook verscheidene brouwerijen en branderijen. De handel bestaat voornamelijk in commissiën, daar Altona als de stapelplaats kan aangemerkt worden van al de waren, die uit Italië, Frankrijk, Spanje, Zwitserland en het binnenste van Duitschland komen, en naar elders verzonden worden; ook worden er jaarlijks eenige schepen tot de haring- en walvischvangst uitgerust. 27. 32. L. 53. 34. N. B. (de wissel, zie Hamburg).

ALTORF, zie Altdorf.

ALTORF, groot Zwits. vlek, hoofdpl. van 't kanton Uri, is rondom door bergen en schoone huizen omgeven, en heeft 4,000 inw., het tuighuis van het kanton, en veel handel, als mede de plaats waar GESZLER den paal met den hoed liet oprigten, eenen toren, en de bron van W. TELL. In 1799. brandde het geheele vlek, op 6 huizen na, af. 46. 54. N. B. 36. 53. L.

ALTORF, Beij. vlek en heerl., Rijnkreits, 2,000 inw. en fabr. 49. 23 N. B. 29 L.

ALTORF, O-Falu of *Stara-Wes*, Hong. marktvlek, kom. Zips, met 1,012 inw.

ALTORF, Wurt. dorp, landv. aan den Midden Neckar, met 900 inw.

ALTORF, aan de Buhler, Wurt. kerkdorp, landv. aan de Jaxt.

ALTORF of *Fehr-* en *Rugis Altorf*, Zwits. dorp, kanton Zurich, ambt Kyburg.

ALTORF, of *Basse Court*, Fr. kerspel, dep.

dep. Neder-Rijn.

ALTORF, Fr. kerkdorp, dep. Neder-Rijn, arr. Straatsburg, met 719 inw.

ALT-ORSCHOWA of *O. Orsava*, sterke Hong. stad aan den Donau, met 730 inw. 44. 42. N. B. en 40. 5. 30. L.

ALT-ORTENBURG, Beij. marktvlek, Neder-Donaukreits, landgerigt Passau, met 1 kasteel en 1,200 inw.

ALTOS, Z. Amer. riv. in Peru, prov. Guanuco, valt in de Guallaga.

ALTPILSEN of *Stara Plzen*, Boh. vlek, kreits Pilsen, met 100 huizen.

ALT-RAGUSA, voorheen *Epidaurus*, Oostenr. vlek in Dalmatië, kreits Ragusa.

ALTRANSTÄDT, Saks. dorp, Leipzigerkreits. Op deszelfs kasteel werd in 1706 de vrede tusschen Karel den XII en koning August II van Polen, als mede naderhand het godsdienstig verdrag tusschen Jozef I en den koning van Zweden gesloten.

ALTRASEN, landg., dorp en kasteel in Tirol, in 't Pustherthal, met 3,100 inw.

ALTREUSCH, Morav. vlek, behoorende aan de heerl. Pirnitz, Iglauerkreits, met 553 inw.; men vindt hier kristallen.

ALTRINGHAM of *Altrincham*, Eng. marktvlek, gr. Chester, met 2,000 inw. en fabrijken.

ALTRIPP, Beij. dorp, Rijnkreits, met 251 inw.

ALTROF, twee Fr. dorpen in de dep. Neder-Rijn en Meurte.

ALT-RUPPIN, open Pruis. stadje, regdst. Potsdam, kreits Ruppin, aan den Rhin en 't Ruppiner meer, 985 inw.

ALT-SAMBOR, STARY SZAMBOR, Gallizische stad, kreits Sambor, met 2 kerken en 2,050 inw.

ALTSANDEC of *Stary-Sandec*, Galliz. stad, kreits Sandec, aan den Poprad.

ALTSCHEID, twee dorpen in Luxemburg, het eene 3 mijlen van Bastogne, en het andere 12 mijlen van de hoofdstad.

ALTSCHOTTLAND, SCHOTTLAND, Pruis. stad, regdst. Dantzig, is eene der steden, die voor Dantzig liggen, en als voorstad aangemerkt wordt; zij heeft een roomsch gymnasium, 220 huizen, veel koertouwers en joden.

ALTSCHWEIER, Bad. dorp, Murgkreits, ambt Buhl, met 816 inw.

ALTSEIDENBERG, Pruis. dorp, in 't Silez., regdst. Liegnitz, kreits Görlitz.

ALTSOHL of *Zölyom*, Hong. stad, kom. Sohl, aan de Gran, oudtijds de residentie der Hong. koningen, met 1,488 inw., die van houtwerken en akkerbouw leven; buiten de stad zijn twee zuurbronnen. 48. 34. 55. N. B. en 36. 47. L.

ALTSTADT of *Staremiesto*, Morav. stad, Olmutzerkreits, met 1173 inw, aan den voet van den Sneeuwberg, bij de bronnen van de March.

ALTSTADT, Saks. vlek in het graafs. Meissen, met eene groote Spaansche schapenfokkerij.

ALTSTADT, Boh. vlek, Taborerkreits, met 127 huizen en eene katoenfabrijk.

ALTSTADT-WALDENBURG, groot dorp in de Schonburgsche heerl. Waldenburg, met pijpenfabr. en pottenbakkerijen.

ALTSTÄDTEN, Zwits. stadje, kanton St.Gallen, Opper Rijndal, met eene bibliotheek en fabr. 47.22.30. N.B. en 27.12.38. L.

ALTSTÄDTEN of *Alt-Stetten*, Zwits. kerkdorp, kanton Zurich, met vele landhuizen en manufacturen.

ALTSTED, Pruis. stad, gr. hert. Neder-Rijn.

ALTSTETTEN, Beij. dorp, met 758 inw., Neder-Donaukreits.

ALTSTETTEN, zie Altstädten.

ALT-STRELITZ, stadje in Mecklenburg-Strelitz, kreits Stargard, met fabr., 2,391 inw., waaronder 478 Joden.

ALTSYKE, Hanov. vlek, gr. Hoya, aan de Ochte, met 584 inw.

ALTTITSCHEIN of *Stary Giczyn*, Morav. vlek, kreits Prerau, met twee kasteelen en 490 inw.

ALTUN KUPRI of *Altoun Kopri*, dorp in Aziat. Turkije, pachalik Bagdad, aan de Zab. ABU TALEB zegt, dat de naam beteekent: *vele bruggen*, die men hier ook vindt: het heeft 2,000 inw., 35. 45. N. B. 61. L.

ALTUN-SU, Aziat. riv., valt in den Tigris, niet ver van Tecrit, in Curdistan.

ALTUN-TASH, stad in Aziat. Turkije, in Natolië.

ALTURA, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 2,200 inw. Er wordt jaarlijks meer dan 100,000 cantaren wijn gewonnen. 16. 19. L. 39. 54. N. B.

ALT-WARNSDORF, Boh. fabrijkplaats, kreits Leutmeritz, aan de Mulda, met 1,600 inw.

ALTWARP, Pruis. dorp, regdst. Stettin, kreits Anclam, op eene zandige kust, heeft 600 inw., die door den scheepbouw en de scheepvaart bestaan.

ALTWASSER, Pruis. dorp, regdst. Reichenbach in Silezië, kreits Schweidniz, met ijzer- en steenkolenmijnen, zoutbronnen, marmer- en jaspisgroeven, 556 inw.

ALTWEILER, Fr. dorp, dep. Neder-Rijn, arr. Elsas Zabern, met 698 inw.

ALTWEILNAU, Nassausch vlek, ambt Usingen.

ALTWILDUNGEN, stadje en slot in Waldeck, ambt Wildungen, met 900 inw.

ALTWILHEMSDORF, Pruis. dorp, regdst. Reichenbach, in Silezië, met gezondheidsbaden.

ALTWOLFACH, Bad. dorp, Kinzigkreits, ambt Wolfach, 1,350 inw.

ALT-WOZICZ, Boh. dorp, kreits Tabor, met eene zilvermijn.

ALTZAMOSK, kleine stad in Gallicië, kreits Zamosk, met een Lyceum.

ALT ZARA, zie Biograd.

ALTZEDLITZ of *Ezetlicze*, Boh. vlek, Pilsnerkreits, heeft 1 kasteel, met 162 huizen en eenige fabrijken.

ALTZENAU, stadje in 't gr. hert. Hessen, 500 inw. 2 mijlen van Hanau.

ALTZEY, kreits in de Rijnprov. van het gr. hert. Hessen, met 8 kantons, 15 burgemeesterschappen en 108,392 inw.

ALTZEY, kanton van den Hessischen kreits Altzey, met 15,067 inw.

ALTZEY, hoofdstad van den Hessischen kreits Altzey aan de Selz, met een sterk kasteel, en 3,193 inw., die van den akkerbouw, de veeteelt, linnenkousen- en lederfabrijken bestaan. 25. 52. L. en 50. 47. N. B.

ALTZING, stadje in Luxemburg, eene mijl van deze hoofdstad.

ALUAH, klein koningrijk aan den Nijl, in Nubië, onder eene despotieke regering. De inw. zijn zoogenaamde Jakobus-Christenen, en hun bisschop staat onder dien van Alexandrië. Men vindt hier vele paarden, kameelen, goud, dadels, enz. De hoofdstad is Sujah.

ALUMGURNAGUR, mahomedaansche naam van de stad Beyhar in Bengalen.

ALUMPORE, Ind. stad, in Bengalen, 6 mijlen ten W. van Midnapore.

ALUNKAR, een der N. districten van Afghanistan, tusschen den 35. en 36. graad N. B.

ALUR, of *Alvar*, district in het N. W. deel der Ind. prov. Agra, ook wel Mewat genaamd.

ALUTA, zie Alt.

ALVA, Portug. stad met den titel van graafs. in de prov. Beira, met 70 huizen.

ALVA, schotsch dorp, gr. Stirling, 1,000 inw.

ALVA DE ALISCHE, Spaans. vlek en graafs., prov. Oud Kastilië.

ALVA DE TORMES, Spaan. stad met den naam van hert., in Leon, prov. Salamanca, met 300 huizen en 1,800 inw. Onder deszelfs voormalige bezitters behoort de, zich hier, onder de regering van graaf Philips den III zoo beruchte gemaakt hebbende Ferdinand de Toledo, hertog van Alva, afgrijsselijker gedachtenis. Ook werden hier in 1809 de Spanjaarden door de Franschen geslagen. 41. B. 12. 40. L.

ALVAILLES of *Availles*, Fr. vlek, dep. Vienne, arr. Civray.

ALVAIRE, (St.) Fr. stad, in Perigord, dep. Dordogne.

ALVALLADA, Port. stad in Alentejo.

ALVANLEY, Eng. vlek, gr. Chester, 300 inw.

ALVANNA, Spaan. stad in Biscaye, prov. Guipuscoa.

ALVANO, Port. stad in Estremadura.

ALVAR, vesting in het land der Maratten, in O. Indië, prov. Agra. 27. 41. N. B. 94. 25. L.

ALVARADO, stad en haven in Amer. aan de riv. Alvarado, in Nieuw Spanje, prov. Vera Cruz. 18. 40. N. B. 281. L.

ALVARCOIL, Ind. stad in Hindostan, district Tinnevelley, 20 mijlen ten N. O. van kaap Comorin. 8. 50. N. B. en 95. 41. L.

ALVARD, Fr. dorp, dep. Isère, met ijzermijnen.

ALVARES, Port. stad, prov. Estremadura, met 247 huizen en 1,500 inw.

ALVARES, onbewoond eiland, bij W. Afrika, ten Z. O. van de ververschings eilanden.

ALVARO, Port. vlek, prov. Estremadura, met 1,900 inw.

ALVAYAZAR, Port. stad in Estremadura.

ALVECHURCH, Eng. stad, gr. Worcester, aan het Worcester kanaal, met 1,350 inw.

ALVED, Zweed. stad in O. Gothland. 58. 13. N. B. 33. 24. L.

ALVENAU, Zwits. dorp in Graauwbunderland, met een zwavelbad.

ALVENSHAUSEN, Han. dorp, vorst. Grubenhagen, ambt Rotenkirchen.

ALVENSLEBEN, Pruiss. vlek, regdst. Maagdenburg, kreits Neuhaldensleben, aan de Bewer, met 508 inw. en het riddergoed Veltheimsburg; ook is er eene kleine kopermijn.

ALVENSLEBEN, Pruiss. dorp, regdst. Maagdenburg, kreits Neuhaldensleben, digt bij het vorige, met 332 huizen.

ALVERCA, Portug. stad en haven, prov. Estremadura, 2 mijlen ten N. van Lissabon, aan de Taag, met 350 huizen en 1200 inw.

ALVERD, Perz. stad, prov. Mazanderan.

ALVERDISSEN, vlek, met 80 huizen en 579 inw., in het vorstendom Lippe Schauenburg, met een residentie-slot van den graaf.

ALVERE (ST.) Fr. D., dep. Dordogne.

ALVERINGHEM, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Veurne.

ALVERNIA, Poolsche stad in W. Gallizie, prov. Krakau.

ALVERTHORPE, Eng. vlek, gr. York, 3,800 inw.

ALVETON, Eng. vlek, gr. Stafford, 950 inw. In den omtrek vindt men op eene hoogte, de overoude vesting Bunbury.

ALVI, zie Erlenbach.

ALVIDONA, Nap. vlek, in Calabrië Citra, aan de golf van Rossano.

ALVIGNAC, Fr. dorp, dep. Lot.

ALVIGNANO, Nap. stad, prov. Principato Citra, met 2,092 inw.

AL-VILLAR, aangename stad in Spaan. Estremadura, met Romeinsche oudheden.

ALVIMARE, Fr. D., dep. Ben. Seine.

ALVINCZ, zie Winza.

ALVISO, Nap. stad in Terra di Lavoro, met 2,300 inw.

ALVITO, Port. stad, prov. Alentejo, met 493 huizen, 2,045 inw.

ALVORADO, N. Amer. riv. in N. Spanje, stort zich in de golf van Mexico.

ALVORNINHA, Port. stad in Estremadura 6 mijlen van Leiria.

ALWAHR, klein Hong. stad, Opper-Donaukreits, met eene aanmerkenswaardige waterleiding.

ALWAHR, vorst. in Hindostan, aan de Sadi, bewoond door Mawatter-Tschaten en Ahirs. De Rau-Radschah, van dit vorst. is een Rathore-Rasbut, die ongeveer 1,500 man ruiters, 2,000 man voetvolk, met 16 stukken geschut onder zich, en ongeveer 6 lak Ropijen (132,000 Nederl. guldens) inkomsten heeft.

ALWAHR, hoofdstad van voornoemd vorst., en verblijfplaats van den Rau-Radschah, met een kasteel.

ALWEGE, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, een uur van Tongeren, met 700 inw.

ALWEN, Eng. riv. in N. Wallis, valt in de Dee.

ALY-BUNDER, stad aan den O. arm van den Indus. 24. 31. N. B. 86. 54. L.

ALYTH, Schotsch dorp, gr. Perth, 2,600 inw.

ALZ, of *Alza*, Beij. riv., komt uit het meer Chiem en stort zich bij Marktl in den Inn.

ALZ (MANUEL DE) Z. Amer. riv. in Brazilië, ontspringt tusschen die van la Palma en Toccantins, en valt in deze laatste, omtrent op 10 graden, volgens anderen 11. 18. Z. B.

ALZANO, vlek in 't Lomb. Ven. kon. district Bergamo, aan de Serio.

ALZATO, Lomb. Ven. stad, eene mijl ten Z. van Como, legatie van dezen naam.

ALZAU, Fr. dorp, dep. Aude.

ALZEN, Fr. dorp, dep. Arriège.

ALZENAU, Beij. dorp, Neder-Mainkreits, aan de Kahl, met 90 huizen en 500 inw.

ALZENRODE, gehucht in Keur-Hessen, prov. Schmalkalden, bij den beroemden Staalberg, die zich $1\frac{1}{2}$ mijl ver uitstrekt, met smelterijen, geweerfabr., ijzerhutten, enz.

ALZEY, zie Altzey.

ALZON, Fr. vlek, dep. Gard, arr. Vigan, hoofdpl. van een kanton, met 980 inw.

ALZIRA, zie Alcira.

ALZLEBEN, zie Alsleben.

ALZONNE, hoofdpl. van het Fr. dep. Aude, arr. Carcassonne, met 208 huizen en 1,388 inw.

ALZONNE, Fr. dorp, dep. Aveiron.

ALZOU, Fr. dorp, dep. Lot.

ALZWEILER, Fr. dorp, dep. Moezel.

AM, Perz. stad, prov. Mazanderan, 6 mijlen van Fehrabad.

AMABA, Jap. stad, 28 mijlen ten O. N. O. van Meaco.

AMACHETRUM, Ind. stad in Hindostan, prov Marawar.

AMACHURA, Z. Amer. riv. in de prov. Cumana, valt in de Orenoco.

AMACK, zie Amak.

AMACORE, Z. Amer. riv., prov. Guiana, valt in den Atl. oceaan.

AMACON, Fr. Kantoor, in het rijk Fantin, aan de Goudkust, (kust van Guinea in Afrika), het bestaat slechts uit twee hutten, waarvan het eene tot een woon- en het andere tot een pakhuis gebruikt wordt.

AMACQUAS of *Namacquas*, (lander) gedeelte van het district Zwellendam, aan de kaap de Goede Hoop, ten N. van de Elefantsrivier; het is zeer droog en zandig, heeft slechts weinige bronnen, en ligt tusschen 30. 30. en 31. 30. Z. B.

AMACU, Z. Amer. meer in Holl. Guiana.

AMACURO, Z. Amer. riv., prov. Cumana, valt in de Orinoco.

AMACUSIA, Jap. eilandje en stad, bij de kust van het eiland Ximo. 31. 35. N. B. en 146. 54. L.

AMACZ, Hong. dorp, kom. Szathmar, district Kraszner.

AMADA, Jap. stadje, 18 mijlen van Meaco.

AMADABAS, Aziat. stad in Hindostan, prov. Doulatabad.

AMADABAT, AHMADABAT, ARMADABAD, HAMER-EWAT of *Guzurate*, Maratten stad, in O. Indië, prov. Guzurate, met 11 pagoden, 3 hospitalen, zijden- en katoenfakrijken. 23. 10. N. B.

AMADAN, voorheen *Ecbatana*, schoone Perz. stad, prov. Irak-Adschemi, niet ver van het gebergte Elwind, 80 uren ten N. O. van Bagdad en 80uren ten W. van Ispahan, met vele moskeen, vervallen kasteel en vestingwerken, zijden- en linnenweverijen, groote markt 12,000 huizen, en omtrend 50,000 inw. 62. 28. L. 34. 41. N. B.

AMADEA, Z. Amer. riv. in Granada, prov. St. Juan de Los Lanos, valt in de Meta.

AMADEDE, hoog Afrikaansch gebergte in Nigritië.

AMADES, Fr. dorp, dep. Gers.

AMADIA of *Amediën*, Aziat. stad en vorst., 30 mijlen ten O. van Mosul in Turcomanië, met een bergkasteel, handel in galnoten en tabak, onder de regering van eenen beij. 60. 47. L. 37. 12. 30. N. B.

AMADINGEN, Beij. dorp, Opper Donaukreits, met een hospitaal en 906 inw.

AMADOU (ST.) Fr. dorp, dep. Arriège.

AMAFFREY, Sard. dorp in Savoije, bij St. Jean de Maurienne.

AMAGE, Fr. dorp, dep. Opper Saône.

AMAGNEY, Fr. dorp, dep. Doubs.

AMAGUANA of *Amana*, N. Amer. eiland, tot de Lucayische behoorende, is niet bewoond.

AMAGUANA, Z. Amer. stad in Quito. 2. Z. Amer. riv. in Quito, ontspringt in den Andischen keten, geb. Ilinissa, valt in de Esmeraldas, die zich in de stille Zuidzee ontlast.

AMAILLOU, Fr. dorp, dep. 2 Sèvres.

AMAIUCA, Z. Amer. riviertje, ontspringt in het land der Amazonen en valt in de Maranon.

AMAJUNO, N. Amer. riv. in Florida, valt tegenover het eil. Anclote in zee.

AMAK, Deensch eil., digt aan Koppenhagen, waarvan zelfs een deel (Christiaanshaven) op het eiland ligt, met hetwelk de stad, op drie plaatsen, door bruggen, gemeenschap heeft. Het is ongeveer eene vierk. mijl groot, en werd, door de vlijt der Nederlanders (eigenlijk Waterlanders), welke CHRISTIAAN II, om zijne gemalin, zuster van KAREL V, hier naartoe lokte, tot eenen bijna onafgebroken moestuin aangelegd. De afstammelingen van deze Nederlanders zijn aan de Hollandsche zeden, taal en gewoonten getrouw gebleven. Zij weiden hun vee des zomers op het eiland Saltholm, en voorzien Koppenhagen van zuivel en moesvruchten; Op dit eiland, dat 9 dorpen telt, wonen ook eenige Deenen, bijzonder in het vlek Dragou, alwaar zij porceleinfabr. hebben; ook zijn er veel loodsen onder. 30. 28. L. 55. 40. N. B.

AMAKI, Arab. dorp, niet ver van Taas, op den weg naar Sana.

AMAKUA, district van het eiland Owaihi, in de Zuidzee.

AMAKUSA, zie Amacusa.

AMAL, Zweed. stad in W. Gothland, district Dalland, aan het Wenermeer, met eene haven, handel in hout, leijen, teer, vee, enz. en 847 inw., 16 uren ten Z. W. van Karlstad. 59. N. B.

AMALACRA of *Amalaeva*, Aziat. riv. in Siberië, valt in de Yszee op 71. 10. N. B. en 145. 54. L.

AMALAGANOR, of *Conception*, een der Ladronen of Marianen-eil., niet ver van Guguan. 18. 10. N. B. 162. 54. L.

AMALFA, zie Amalfi.

AMALFI, Nap. stad, prov. Principato Citra, met 1 hoofdkerk, 2 kloosters, zijdeteelt, fabr. en eene ijzersmelterij. Hare inw. stichtten, te Jerusalem, eene kapel bij het H. graf, van waar de Maltheser Ridders, hunnen oorsprong namen; het is de geboorteplaats van FLAVIO GIOJA, die men wil, dat hier in 1302 het zeekompas uitvond. Zij heeft 2,776 inw. en ligt op 32 7. L. en 40. 35. B.

AMALIENBAD, gezondheidsbad in 't Pruiss. regdst. Maagdenburg, ¾ mijl van Helmstadt.

AMALIENHOF, Pruiss. dorp, regdst. Potsdam, Oberbarnimsche kreits.

AMALLICALAH, een der Pelew-eilanden, in de Zuidzee.

AMALTOSOA, klein, onvruchtbaar, en bijna onbewoond eiland, in de Zuidzee.

AMAM, eene oude stad in Judea.

AMAMBAI, Z. Amer. riv. in Paraguay, valt in de Parana, over het eiland Salto.

AMAN, oude Syrische stad aan de Assie, ten N. O. van Tripoli, voorheen een aarstbisdom.

AMAN, district van 't eil. Sumatra.

AMAN, (baai) zeehaven van Marocco in Afrika, aan de kust van den Atl. Oceaan.

AMAN, bijriv. van den Irtisch.

AMANA, of *Amanibo* riv. in Fr. Guiana in Amerika ten O. van de Maroni.

AMANA, een der Lucayische eilanden het laatste der Z. oostelijke.

AMANABISSI, Amer. riv. in Spaansch Guiana, ontspringt in het meer Parime, en vloeit, na zich met de Rio Branco en de Adorabissi vereenigd te hebben; in den Negro.

AMANCE, hoofdpl. van een kanton in

in het Fr. dep. Opper Saône, arrond. Vesoul, met 862 inw.

AMANCE, 3 Fr. dorpen, dep. Aube Meurte en Opper Saône.

AMANCEY, Fr. dorp, dep. Doubs.

AMANCOUH, of *Amancoh*, Perz. forteres in de prov. Chorasan, 4 mijlen van Herat.

AMANCURI, Jap. stad op het eil. Niphon, met eene groote en goede haven.

AMAND, (ST.) Fr. stad, dep. van 't Noorden, met 5,000 inw.; is door hare minerale wateren beroemd.

AMAND, (Saint) 12 Fr. dorpen van dien naam in de volgende dep. Ardèche, Charente, Creuze, Gers, Loire en Cher, Kanaal, Marne, Meurte, Maas, Pas-de-Calais, 2 Sèvres en Tarn.

AMAND, (ST.) Nederl. dorp in Henegouwen, arr. Charleroi, digt bij deze stad, met 500 inw.

AMAND, (ST.) Nederl. dorp, prov. Antwerpen, aan de Schelde, op de grenzen van de prov. Z. Braband, met 2,500 inw.

Nog eenige Fr. dorpen, met eenen bijnaam, als: St. Amand-de-Belvez, dep. Dordogne; St. A. de-Boisse, dep. Dordogne; St. A. de-Boixe, dep. Charente; St. A. de-Bonnieure, dep. Charente: St. A. de-Coly, dep. Dordogne; St. A. de-Grave, dep. Charente; St. A. de-Noire, dep. Charente; St. A. de-Serres, dep. Lot en Garonne; St. A. des-Hautes-Terres, dep. Eure; St. A. de-Tairac, dep. Lot en Garonne; St. A. de-Vergt, dep. Dordogne; St. A. en-Puisaye, kantons hoofdp. van 't dep. Nièvre, met steengroeven; St. A-Jarloudeix, dep. Creuse; St. A-le-Petit, dep. Opper Vienne: St. A. Magnazeix, dep. Opper Vienne: St. A. Mouron, hoofdpl. eener prefecture, heeft handel in hennip, graan, wijn enz. — St. A. Roche-Savine, kantons hoofdpl. dep. Puy-de-Dome; St. Amand-Talande, dep. Puy-de-Dome.

AMANDOLA, vlek in den Kerk. Staat, legatie Ancona.

AMANGASACKI, Jap. stad, eil. Niphon, 10 mijlen ten Z. W. van Meaco.

AMANGE, Fr. vlek, dep. Meurte.

AMANGUCHI, Jap. stad, hoofdpl. van 't kon. Nangaro, eene der rijkste steden van het rijk. 34. N. B.

AMANIBO, zie Amana.

AMANIQUE, Z. Amer. riv. in Quito, prov. Mainas, valt in de Maranon.

AMANITO, Z. Amerik. riv. in Fr. Guiana.

AMANS, (St.) 10 Fr. dorpen in de dep. Arriège, Aude, 2 in Aveiron, Opper Garonne, Lot, 3 in Lot en Garonne, Lozère.

AMANS, (ST.) 17 Fr. dorpen met eenen bijnaam als: St. Amans-de-Berlas, dep. Tarn; St. A-de-Bouffiac, dep. Aveiron; St. A-de-Cabremorte, dep. Lot; St. A-de la-Bastide, dep. Tarn; St. A-de la- Guépie, dep. Tarn; St. A-de l'Epinasse, dep. Lot; St. A-de-Lizertet, dep. Aveiron; St. A-des Roubes, dep. Aveiron; St. A-des Lurzinade, dep. Lot; St. A-de-Monis, dep. Hérault; St. A-de-Négrin, dep. Tarn; St. A-de-Pellagal, dep. Lot; St. A-de-Salmiech, dep. Aveiron; St. Amans-d'Escots, dep. Aveiron; St. A-des-Vares, dep. Aveiron; St. A-de-Teulet, dep. Hérault; St. A-de-Valloret, dep. Tarn.

AMANTANO (SAN MIGUEL DE) Z. Amer. eil. in 't meer Chucuito.

AMANTEA, Nap. stad, prov. Calabrië Citra, aan den mond der Oliva, met 2,699 inw. en een' bisschops zetel. 39. 15. N. B. 33. 56. L.

AMANTY, Fr. dorp, dep. Maas.

AMANUH, stad in Midden-Azië, in 't rijk Mocampour.

AMANUS, gracht of gegraven kanaal op het eil. Java, ten W. van Batavia, met vele tuinen, doch die om de ongezondheid verlaten worden.

AMANVILLERS, Fr. D., dep. Moezel.

AMANZÉ, Fr. D., dep. Saône en Loire.

AMANZIRIFDEN, Aziat. stad in gelukkig Arabië, op 20. 25. N. B. en 85. 9. L.

AMAONOS, Z. Amer stad in Quito.

AMAPAJA Z. Amer. lands.t. in Nieuw Andaluzië, niet ver van de riv. Orenoco.

AMAPALLA, golf aan de Zuidzee in N. America, aan de kust van N. Spanje, tusschen de prov. Guatimala en Nicaragua. Dezelve bevat behalve Mangera en Amapalla, (waarbij de haven Martin Lopez) nog verscheidene eilanden. 13. 30. N. B. en 299. 44. L. De stad Amapella ligt op eene landtong.

AMAPET, Aziat. stad in Hindostan, prov. Carnate.

AMARA of *Amhara*, voorheen eene prov. van Abyssinië, aan den Nijl: het is tegenwoordig door de Edschow-Gallas, welke het voor eenige jaren veroverden, tot eenen bijzonderen staat verheven, welke in de prov. Bedschemder, Menua, Belessen, Foggora, Dembea, Tscherkin, Kuara, Tschelga, Maitscha, Godscham en Damor ver-

verdeeld wordt: het land is vol hooge bergen en de inw. zijn over het algemeen dapper; de landmagt bestaat uit 20,000 man van eene schoone gestalte.

AMARA, de hoofdstad van voorn. staat, liggende op eene vlakte, boven op eenen schoonen bergrug, die moeijelijk te beklimmen is. Koninklijke prinsen werden hier bewaard en opgevoed.

AMARA, Aziat. stad in Irak Arabi, 34 mijlen van Bassora.

AMARANTE, Portug. stad, prov. Entre Minho en Douro, aan den Tamega; het heeft met deszelfs voorstad Covelo 2 kerken, 1 hospitaal, 1 armhuis, en 4,000 inw. 41. 19. N. B. en 9. 58. L.

AMARATOOR, Aziat, stad in Hindostan, prov. Mysore.

AMARAWATI, riv. in Hindostan, prov. Coimbetoor, valt in de Cavery; daar zij voorbij de stad Caroor loopt, wordt zij veelal naar die plaats genoemd.

AMARCHETTA, Aziat. stad in Hindostan, prov. Golconda.

AMAREINS, Fr. dorp, dep. Ain.

AMARENS, Fr. dorp, dep. Tarn.

AMARGOS, Z. Amer. eil. op de kust van Chili, aan den mond der Valdivia in de Zuidzee.

AMARGOSO, riv. in Brazilië, prov. Rio Grande.

AMARGURA of *Gardners eil.*, het Noordelijkste der Vriendschaps-eil., met goed water. Het ligt vrij hoog op 202. 30. L. 18. Z. B.

AMARHUKER, volk tot de vrije Peruaansche Indianen behoorende, en aan de Abuzay rivier wonende.

AMARIBO, Z. Amer. riv. in Quito, valt in de Tumbez.

AMARIN (ST.) Fr. vlek, dep. Boven Rijn.

AMARWACHDY, Afr. stad in Ned. Ethiopië, ten N. W. van Melinden, bijna onder de Evennachtslijn.

AMARISCOGGIN, riv. in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, district Maine; dezelve ontspringt op 44. 41. N. B. uit het meer Umbagog, en stort zich in de Kennebecksche Merrymeeting baai.

AMARO (JUAN) Braz. stad, prov. Todos Santos, niet ver van de Panuaca. 13. 17. N. B. 338. 27. L.

AMARSUR, AMBERSOR, TSCHECK, RAMDASPUR, AMRETSIR, of *Amrita-Saras* (de voortreffelijke vijver der onsterfelijkheid), stad en vesting in Indië, staat der Seiks, prov. Lahore, aan de rivier Xawi, waarheen de Seiks ter bedevaart gaan; het heeft zeer naauwe straten, goede van gebakken steen gebouwde huizen, grof laken- en goede zijdenfabrijken, en veel handel in shawls en saffraan. Het ligt 9½ mijl van Lahor en heeft 2 mijlen in deszelfs omtrek. In de nabijheid ligt de heilige vijver Amretsir, welke 135 Engelsche voeten groot, en geheel in steen gemetseld is. In deszelfs midden is een tempel aan GUHRO-GOWIMD-SINGH gewijd, in denwelken, onder eenen zijden troonhemel het door dezen GUHRO geschreven wetboek ligt, en alwaar bijna 600 priesters door de offerhanden onderhoud vinden.

AMARUCO, Z. Amer. riv. in 't O. deel van Guiana, valt in de Orenoco.

AMARUMAYU, (slangen riv.) groote Z. Amer. riv., onderkoningrijk Rio della Plata; dezelve ontspringt niet ver van het meer Titicaca en stort zich op 9. Z. B. in den Madeira.

AMAS, Fr. dorp, dep. Sambre en Meuse.

AMASA, Jap. stad op 't eil. Niphon, 3 mijlen van de hoofdstad Jedo.

AMASAN, Turksche prov. in Natolië, aan de Zwarte zee gelegen; dezelve is zeer bergachtig, de luchtgesteldheid is er gezond, en de grond levert veel wijn, fijne vruchten, goud, zilver en lood op. De prov. wordt in twee pachaliks, Siwas en Tarabosan, verdeeld. De inw. zijn voor het grootste gedeelte Turcomannen.

AMASATRUM, Aziat. stad in Hindostan, in Z. Carnate, 5 mijlen van Tondy.

AMASCHA, Russ. vlek, prov. Lesghistan, met zoutbronnen.

AMASIA of *Amassiah*, stad in klein Azië, prov. Amasan, pachalik Siwas, sandschakat Kasimascha, aan den Kasalmatsch of Iris, tusschen hooge bergen gelegen, met 1 kasteel, 4,000 meestal in rotsen gehouwene huizen, en 50,000 inw. Men heeft hier goeden wijn, veel tabakshandel en linnenweverijen Het is de geboorteplaats van STRABO. 51. 31. L. 40. 20. 30. N. B.

AMASIRGH, zie Berberei.

AMASREH, of *Amestros*, stad in Aziat. Turkije, op eene landpunt in de Zwarte zee. 42. 20. N. B. 50. 4. L.

AMASSERAH, AMASSERO, kleine stad in het N. van Natolië, 50 uren ten N. van Tripoli, met eene goede door een kasteel beschermde haven, sandschakat Boli: er zijn vele ruinen van de oude stad Amastris.

AMASSIAH, zie Amasia.

AMASSIA, stad op de Z. O. kust van 't eil. Timor. 10. 18. Z. B. 143. 6. L.

AMATAFOA, eil., zie Rotterdam.

AMATHANTE, dorp op 't eil. Cyprus, niet ver van de Z. kust, aan de riv. van dien naam, schijnt voormaals eene groote stad geweest te zijn.

AMATHAY, Fr. dorp, dep Doubs.

AMATHUSA, of *Amathusia*, het N. vierendeel van het eil. Cyprus, in de Middell. zee.

AMTIQUE, golf van N. Amer., prov. Guatimala, ten Z. van Yucatan; zij is van die van Dolce afgescheiden door de kaap der drie punten. 15. 57. N. B. en 288. L.

AMATIQUES, of *St. Thomas* de Castile, stadje in 't N. Amer. lands. Honduras, aan den mond der riv. Guanucos, in de golf Amatiques.

AMATITLAN, vlek in N. Amer. prov. Guatimala, met warme baden en zoutbronnen.

AMATITUS, riv. in de N. Amer. prov. Nieuw Spanje.

AMATKINEG, *Amatygnas*, een van de Chao eil. in de zee van Kamschatka.

AMATLAN, (Santa Anna de) naam van verscheidene kleine dorpen in Z. Amerika.

AMATO, Nap. stad, prov. Calabrië Citra, aan de riv. Amato, die op de Apennijnen ontspringt, en zich in de golf van st. Euphemia stort.

AMATRICE, Nap. stad, prov. Abruzzo Ultra, met 3,547 inw. aan de bron van de Tronto bij het Apennijnsch gebergte. 42. 35. N. B. en 31. 4. L.

AMATTA DO BRAZIL, stad in Brazilië, gouv. Fernambuco.

AMATYGNAS, zie Amatkineg.

AMAXICHI, hoofdpl. van het Jonische eil. St. Maura, aan de kust van Livadië, op het schiereil., dat door eene brug met het vaste land vereenigd is. De stad is de zetel van eenen Griekschen bisschop, heeft een kasteel, dat in 1769 door eene aardbeving zeer werd beschadigd, en St. Maura genoemd wordt; ook zijn er twee havens, van welke Porto Drepano de beste is; verder 14 Grieksche kerken en 6,000 inw., die olijven, citroenen, en oranjeappelen telen, en verder van de scheepvaart en den vischhandel bestaan. Het kanaal dat haar van het vasteland van Albanië scheidt, is door de Corinthiërs aangelegd.

AMAY, Nederl. dorp, prov. Luik, $1\frac{1}{2}$ uur van Huy, aan den linker oever der Maas, met 1,700 inw.

AMAYA, N. Amer. stad in Mexico, prov. Culiacan.

AMAYA, Spaan. vlek, prov. Burgos.

AMAYE-SUR-ORNE, Fr. dorp, dep. Calvados.

AMAYE-SUR-SEULLES, Fr. dorp, dep. Calvados.

AMAZONEN (land der) een groot deel van Z. Amerika, tegenwoordig gedeeltelijk tot de prov. Para in Brazilië behoorende, terwijl het W. deel, onder den naam van Montanna Real bekend, onder Spaansche heerschappij staat. Het land ontleent zijnen naam van den *Orelhan* (zie het volg. art.), en grenst ten N. aan Guiana en Nieuw Granada, ten W. aan Peru, ten Z. aan Paraguay en ten O. aan Brazilië. Ofschoon het onder de linie ligt, is de lucht er echter gematigd, doch uit hoofde der dikke dampen, die uit de ontzaggelijke bosschen, waarin de zon nimmer kan doordringen, voortkomen, zeer ongezond. In de groote vlakten, waarin men die groote bosschen en eene menigte rivieren vindt, wonen 150 onderscheidene, hoewel niet zeer talrijke volken. De voortbr. zijn: kokosnoten, ebben- en cederhout, suiker, cochenille, katoen, enz. Het land is niet veel meer dan langs de riv. bekend, en is ongeveer 400 uren lang en 300 breed.

AMAZONEN, (Rivier der) MARANHON, MARANON, of *Orelhana*, de laatste benoeming naar J. ORELHAN, welke deze rivier in 1544 ontdekte, en die, toen hij dezelve eenige dagen was opgevaren, den oever, zoo als hij verhaalde, vol gewapende vrouwen vond, die met hare naburen oorlog voerden. Het is eene der grootste rivieren van den aardbol, bovengenoemd land doorstroomende. Zij ontspringt in het onderkon. Peru, prov. Tarma, uit het meer Lauri, aan de Cordilleras, op 10. 20. Z. B. en heeft, even als de Nijl, hare overstroomingen, ontvangt meer dan 60 riv., die naar den Donau en den Nijl gelijken. b. v. de Mamore, Ucayale, Guallaye, Aramumayn, Rurub, Madera, Negro, enz. Zij heeft door den Cassiquiari gemeenschap met den Orenoco, en valt, in het Zuiden van Fransch Guiana, juist onder de evennachtslijn, na eenen loop van 570 mijlen, in den Atlantischen Oceaan. Op 6. 50. B. bij den mond der Chugunga, wordt zij reeds bevaarbaar, doch heeft onderscheidene watervallen, waar van wij slechts den Pongo van Manseriche, boven Borja, noemen, alwaar de 250 vademen breede stroom, door rotsen, tot op 25 vademen wordt in een gedrongen, en zich als dan met eene verbazende kracht, door de twee uren lange kloof stort. Na de Ucayale ontvangen te hebben, is zij 900 toises, en na de ontvangst der Madeira, 1 uur breed; zij vormt in haren loop onderscheidene eilanden, waaronder Javari Caviana, de grootste zijn. Bij Para is zij $3\frac{1}{4}$, en aan den mond 15 mijlen breed

breed. Onder de onderscheidene rivieren, die zij ontvangt, behooren, aan den linker oever: de Pasiaxa, Morona, Piguena of Tiger, Napo, Iça, Yupura, Negro, Santiago, Pastaza, Putumayo, Yaguapiri, Curupatuba en Yari; aan den regter oever, Chiuchipe, Huallaga, Ucayale, Cassiquini, Yavari, Yntay, Yurba, Chivara, Madeira, Topayoso, Xingu, Guanapu, Muju, Cayari, en anderen.

AMAZY, Fr. dorp, dep. Nièvre.

AMBA, naam der bergen in Abyssinië.

AMBACHTEN (de vier), of vier buurten, onder Brouwershaven, als Duivendijke, Brijdorpe, of Briepe, Klaaskinderkerke en Kapelle of Loopers Kapelle, zamen met 390 inw.

AMBACKO, stad op de O. kust van Celebes. 2. 20. Z. B. 139. 30. L.

AMBACOURT, Fr. dorp dep. Vosges.

AMBAJECDURSAM, Aziat. stad in Hindostan, prov. Mysore.

AMBALA, stad van Cochin, 6 mijlen van Cranganore.

AMBALAH, Ind. sterke stad, prov. Dehli, behoort aan de Seiks. 30. 21. N. B. 94. L.

AMBALAPUSCHA, stad en gouv. der Braminen, in Travancor, op de kust van Malabar, met eene schoone pagode.

AMBANIROULE, binnenlandsche prov. van 't eil. Madagaskar, aan den voet van het gebergte, met werkzame inw.

AMBARA, zie Anbar.

AMBARD, Fr. dorp, dep. Var.

AMBARÈS, Fr. dorp, dep. Gironde, arr. Bordeaux, met 2,200 inw.

AMBARLINERS (dalbewoners), volk in de Iransche provincie Ghilan, met eenen eigenen Chan, aan wien het gebied over Tenkabun met de hoofdplaats van denzelfden naam behoort.

AMBARPET, Aziat. stad in Hisdostan, prov. Golconda.

AMBASELAM, stad in Abyssynië, 30 uren van Axum.

AMBATO, (Assiento de) Z. Amer. stad, hoofdpl. van de prov. Ambato, in Quito, 5 mijlen van deze plaats. 1. 14. N. B. 299. 14 L. Zij ligt aan de riv. Ambato.

AMBAUWANG, plaats op het eil. Borneo in O. Indië, heeft met Landak, de voornaamste goud- en diamantmijnen.

AMBATO, riv. in Z. Amer. in Quito, prov. Riobamba; zij heeft zulk eenen snellen loop, dat men dezelve niet kan overvaren.

AMBAX-LE-MEZAN, Fr. dorp, dep. Opper Garonne.

AMBAYRAC, Fr. dorp, dep. Aveiron.

AMBAZA, Afr. koningrijk op een eiland in den mond van de Rio Grande.

AMBAZAC, Fr. dorp, kantonshoofdpl. dep. Opper Vienne, arr. Limoges.

AMBDEN of *Ammen*, hooge Zwits. berg, kanton Glarus, aan het meer van Wallenstadt.

AMBEER, O. Ind. stad, hoofdpl. van 't dist. Jypore, of Jyenaghur, welks rajahs voorheen in groot aanzien waren aan 't hof van den Mogol. 26. 48. N. B. en 93. 32. L.

AMBEEZES, zie Amboises.

AMBEL, Fr. dorp, dep. Isère.

AMBELACHI, Turksch dorp, op het eil. groot Coluri; men vindt hier de ruinen van Salamis.

AMBELACHIA, AMBILAZIA of *Ambelakia*, Turk. vlek, stadhouderschap Macedonië, sandschakat Tirhala, aan de helling van den berg Ossa, digt aan de Peneus gelegen, en bijna onafhankelijk van de Porte. De 6,000 inw. zijn alle Grieken, dulden geene Turken in hun midden, en bestaan door het verwen van Turksch groen.

AMBELI, Aziat. stad in Hindostan, prov. Canara.

AMBENAY, Fr. vlek, dep. Eure, arr. Bernevil, kanton Rugles, aan de Rille, met fabr. en handel.

AMBER, kleine baai in N. Amer., in het schiereil. Yucatan, gedeelte van de golf van Honduras. 19. 42. N. B. 289. 50. L.

AMBERAC, Fr. dorp, dep. Charente.

AMBERG, Beij. stad, Regenkreits; de riv. de Vils verdeelt haar in eene boven- en beneden stad. Zij heeft een schoon koninklijk kasteel, eene zeer schoone munt, 10 kerken (waaronder de prachtige St. Martinskerk met heerlijke schilderijen, kostbaarheden en graftomben uitmunt), 10 kapellen, 6 hospitalen, een oud gesticht, raadhuis, gymnasium, kweekschool voor schoolonderwijzers, eene voor vroedvrouwen, aanzienlijke bibliotheek, 1 lazaret, 1 gast- en tuchthuis, geweer-, porcelein-, speelkaarten-, draad- en andere fabrijken, steenkolenmijnen, 960 huizen, en 6,500 inw.: de vestingwerken zijn in aangename wandelingen herschapen. 29. 31. 40. L. en 49. 26. 52. N. B.

AMBERG, Beij. landgerigt, Regenkreits, bevattende 13½ Duitsche vierk. mijlen en 21,432 inw.

AMBERGRÈSE of *Ambergrease-key*, Amer. eiland, intendentschap Merida of Yucatan, in Nieuw Spanje.

AMBÉRIEUX, Fr. vlek, dep. Ain, arrond. Bourg, kantonshoofdpl., met paarden- en beestenmarkten en 2,850 inw. 2. Een ander in 't zelfde dep.

AMBÉRIEUX-d'AZERGUES, Fr. vlek, dep. Rhône.
AMBERLOUP, dorp in Luxemburg, aan de Ourte, 3 mijlen van Bastogne.
AMBERNAC, Fr. dorp, dep. Charente.
AMBERNARD, Fr. dorp, dep. Nièvre.
AMBERRE, Fr. dorp, dep. Vienne.
AMBERSEE, zie Ammersee.
AMBERT, Fr. stad, dep. Puy-de-Dome, arr. hoofdpl. aan de Dore, met vele fabr., tribunaal van koophandel, 800 huizen en 5,500 inw. 21. 28. L. 45. 28. N. B.
AMBERT, 2 Fr. dorpen, dep. Loiret en Lot.
AMBÈS, zie Ambez.
AMBESY, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.
AMBEZ of *Ambès*, Fr. vlek, dep. Gironde, aan de Bec d'Ambez, of zamenvloeijing der Dordogne en Garonne, met 156 huizen.
AMBHER, JOINAGUR, DSCHOINAGUR of *Zepor*, cijnsbaar Rasbuten land, of vorst. in O. Indië, staat der Maratten. De hoofdstad voert denzelfden naam, is zeer goed bebouwd, heeft goede waterleidingen, en is de verblijfplaats van den rajah.
AMBIALET, Fr. vlek, dep. Tarn, 3 uren ten O. van Alby.
AMBIÈRE, Fr. dorp, dep. Vienne.
AMBIERLE, Fr. stadje, dep. Loire, arr. Rouan, met wijnbouw, 367 huizen en 2,000 inw.
AMBIEVILLERS, Fr. dorp, dep. Opper- Saône.
AMBIL, een der Philippijnsche eil., met eenen vulkaan, brengt was en eene soort van hennip voort.
AMBILLON, Fr. vlek, dep. Indre en Loire, met kolen- en steengroeven, 3 uren ren W. van Tours.
AMBILLON- DE LA-GREZILLE, Fr. vlek, dep. Maine en Loire, 4 uren ten W. van Saumur.
AMBILLY, dorp, 1½ uur van Geneve.
AMBLAGNIEU, Fr. dorp, dep. Isère.
AMBLAINCOURT, Fr. dorp, dep. Maas.
AMBLAIN- LES- PRÈS, Fr. dorp, dep. Pas- de- Calais.
AMBLAIN- St.- NAZAIRE, Fr. dorp, dep. Pas- de- Calais.
AMBLAINVILLE, Fr. dorp, dep. Oise.
AMBLAINVILLIERS, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.
AMBLANS, Fr. D., dep. Opper-Saône.
AMBLAU, AMBLON of *Belon*, een der Nederlandsche Amboine eilanden, met 2,000 inw.: die meestal van de sago bestaan; de kruidnagelen zijn, zie verder *Amboina*.
AMBLEBEN, Brunsw. dorp, kreits Schöppenstedt, met 28 huizen en 195 inw.
AMBLECOAT, Eng. dorp, gr. Stafford, 430 inw.
AMBLEMONT. Fr. dorp, dep. Moezel.
AMBLENY, Fr. vlek, dep. Aisne.
AMBLEON, Fr. dorp, dep. Ain.
AMBLESIDE, Eng. vlek in Westmoreland, aan 't meer Winandermere, in nabijheid des beroemden watervals de van Rydale, met fabr.
AMBLETEUSE, Fr. stad, dep. Pas-de-Calais, arr. Boulogne, met eene kleine haven, 133 huizen en 883 inw. 19. 14. L. 50. 47. 30. N. B. Landing van koning Jacob II in 1688.
AMBLEVE, (l') Nederl. riv. in Luxemburg, stroomende voorbij Malmedy en Stavelot, waarbij zij eenen schoonen waterval vormt, en stort zich vervolgens tusschen Luik en Durbuy in de Ourte.
AMBLEVILLE, 2 Fr. dorpen, in de dep. Charente, en Seine en Oise.
AMBLIMONT, Fr. D., dep. Ardennen.
AMBLINCOURT, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.
AMBLOY, Fr. D., dep. Loire en Cher.
AMBLY, Fr. dorp, dep. van de Maas.
AMBLY, dorp in Luxemburg, ½ uur van Nassogne, en 1½ van Rochefort.
AMBLY-SUR-AISNE en AMBLY-SUR-BAR, 2 Fr. dorpen, dep. Ardennen.
AMBLY-SUR-SEULLES, Fr. dorp in 't dep. Calvados.
AMBOAH, O. Ind. stad in Bengalen, eene mijl van Culna.
AMBOHITSMENES, volk op Madagaskar.
AMBOINA, eene Nederl. landvoogdij in O. Ind., de voornaamste in de zoogenoemde groote Oost, de oudste en eene der gewigtigste bezittingen, beoosten Java gelegen, en waartoe behooren de eilanden Amboina, Oma, Haroeko, Honimao of Saparoca, Noessa-Laoet, Boero, Amblau, Manipa, Kilang, Benoa, Ceram en Ceram-Laoet. De grond van deze eilanden is, over het algemeen, bergachtig, doch vruchtbaar; de voornaamste plant is de sagoboom, waarvan men onuitputbare bosschen, bijzonder op Ceram, vindt; verder heeft men er de andere O. Indische vruchten, bijzonder de uitmuntendste ananassen, maar vooral de kruidnagelen, welke hier meer opbrengen dan het jaarlijksch vertier bedraagt; verder onderscheidene soorten van timmerhout, (waarvan echter de meesten voor den scheepsbouw te zwaar zijn), visch in overvloed, wilde varkens, herte-bees en, en veel gevogelte; doch het vleesch is er schaarsch.

De Ambonsche schulpen en schoone koraal-gewassen zijn bekend. De inw. bestaan voornamelijk in Alforezen, welker getal men niet wel bepalen kan, en in afstammelingen van Maleischen of Javaanschen oorsprong, die men op 45,000 schat, waaronder 18,000 Christenen. Zij zijn, niettegenstaande hunnen rijken grond, arm, een gevolg hunner werkeloosheid en van den overvloed eener plant, die slechts bepaald gebruikt wordt: doorgaans mag elk huisgezin 80 nagelboomen hebben. De hitte wordt hier, door de winden, zeer gematigd, en de Europeërs schijnen hier aan minder ziekten onderhevig te zijn, dan in de meer Westelijke bezittingen.

AMBOINA, het voornaamste der in het vorig artikel genoemde eilanden, hetwelk 15 of 16 uren gaans lang en 5 of 6 uren breed is. Het bestaat eigenlijk uit twee schiereilanden, die door een smal stuk lands, de Pas Bagunla genaamd, vereenigd zijn. Het Noordelijke wordt Hitoe, en het Zuidelijke Leytimor genoemd. De grond is, gelijk hier boven opgegeven, doch aan het strand der Westzijde meestal rotsachtig, en niet door groote rivieren, maar door kleine beekjes, die goed drinkwater opleveren, doorsneden. Het bevat ongeveer 14,000 inw., de Chinezen en Europeanen daar onder begrepen, van welke ⅓ Christenen zijn. Zij zijn regtstreeks aan de Nederlandsche regtbanken onderworpen: hunne opperhoofden heeten *Orang-Kay*. Elk huisgezin is verpligt eenige nagelboomen te planten, ook is de grond voor de koffij en suiker-kultuur zeer geschikt. Behalve de hoofdstad (zie hier onder) zijn op de kusten eenige blokhuizen bij de aanzienlijkste dorpen gelegen, waarvan de voornaamste zijn, Larika, Hila, Hitoe, Lama, en Middelburg op de landengte Bagunla. De baai, die de twee schiereilanden scheidt, wordt in de binnen- en buitenbaai verdeeld, welke laatste zoo diep is, dat een schip op slechts weinige plaatsen ankeren kan. Gemiddelde lengte 126 en 3. 41. 41. Z. B.

AMBOINA, Nederl. stad in O. Indië, de hoofdstad van het voorn. eiland en landvoogdij, op het schiereiland Leytimor, aan eene ankerplaats in de buitenbaai, op eenen schoonen en naar den kant van het gebergte, langzaam opgaanden grond: zij is nagenoeg een half uur lang en breed, heeft breede en regte, doch ongeplaveide straten, 1 Nederd. en 1 Maleische kerk, vele goede en aanzienlijke huizen, die aan de Europische inw. behooren. Het riviertje de Elefant of Batoe Gadje, aan den Westkant, verschaft zeer zuiver water. Het kasteel is een der grootste forten van onze bezittingen; het bevat de woning van den gouverneur, de noodige woningen voor officieren, een garnizoen van 600 man, een verwelfd kruidhuis en de noodige magazijnen, zoo voor de bezetting, als voor de nagelen. Nabij de stad liggen de dorpen Noessanivel, Maredheyka, Soya en Halong.

AMBOISA, zeehaven op 't eil. Madagaskar, aan de Antongilbaai. 15. 30. Z. B. 67. 44. L.

AMBOISE, eilandje en kaap op de kust van Benin, aan de golf van dien naam, op de W. kust van Afrika, op 4. 9. N. B. en 13. 42. L.

AMBOISE, Fr. stad, dep. Indre en Loire, geboorteplaats van Karel VIII, met een sterk kasteel, 2 kerken, 1 hospitaal, geweer-, salpeter-, knoopen-, staal-, zijde- en wolfabrijken, 937 huizen, welke slechts in twee straten staan, en 5,113 inw. 47. 24. N. B. 18. 39. L.

AMBOISES of *Ambezes*, Afr. landschap in Guinea, op de kust van Benin, tusschen de Delrey en de Camarones.

AMBOITAC, zeehaven op het eiland Madagaskar, aan de baai Antongil. 15. 12. Z. B. 67. 50. L.

AMBOL, (St.) Z. Amer. riviertje, prov. Buenos Ayres, valt in de Plata, bij het stadje St. Lucia.

AMBOLANTA, stad op de O. kust van het eil. Celebes, behoorende aan den sultan van Ternate.

AMBON, zie Amboina.

AMBON, 2 Fr. dorpen, dep. Gers en Morbihan.

AMBONIL, Fr. dorp, dep. Drome.

AMBONNAY, Fr. dorp, dep. Marne.

AMBONVILLE, Fr. dorp, dep. Opper Marne.

AMBOON, Aziat. stadje en district in Hindostan, prov. Arcot, bij de grenzen van Barramaul. Het klimaat is hier ondragelijk heet, en het land, dat door de riv. Palar bespoeld wordt, zeer vruchtbaar. 12. 51. N. B. 96. 30. L.

AMBOONG, Aziat. stad, op de W. kust van het eil. Borneo, met eene goede haven. 6. 16. N. B. 134. 4. L.

AMBOTEN, Russ. kerspel en kasteel, gouv. Koerland, district Pilten.

AMBOTON, een der Philippijnsche eil., ten Z. van Mindano. 12. 15. N. B. 138. 48. L.

AMBOUL of *Emboul*, eene vallei op het

het Z. deel van het eil. Madagaskar, welke door de Manarpani midden door wordt gedeeld.

AMBOUL, groot vlek in W. Afrika, hoofdplaats van het koningrijk Cayor, 20 mijlen ten N. O. van Goree.

AMBOURIE, Fr. dorp, dep. Charente.

AMBOURNAY, Fr. stad in Bourgogne, nu dep. Ain, arr. Bellay, kantons hoofdplaats, met 368 huizen, en 1,538 inw. 46. 1. N. B. en 23. 5. L.

AMBOURON, Zandbank op de W. kust van Afrika, tusschen de kapen Serène en Portudal.

AMBOURVILLE, Fr. dorp, dep. Beneden Seine.

AMBOY, stad in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw Jersey. gr. Middlesex, aan de Raritonbaai, met eene der beste havens van dit land. 40. 35. N. B. 302. 50. L.

AMBOYNA, stad en eil., zie Amboina.

AMBOZEZ, of *Amboses* eil.: drie kleine eilanden, niet ver van den mond der riv. Camarones, bij de kust van Benin, in W. Afrika, het oostelijke is het grootste. Zij zijn wel bevolkt en hebben veel levensmiddelen.

AMBRAULT, Fr. dorp, dep, Indre.

AMBRAVETTY, Aziat. riv. in Hindostan, ontspringt 2 mijlen ten Z. van Coimbetoor, en valt in de Cavery, 2 mijlen ten O. N. O. van Caroor.

AMBRE, Afr. eilandje ten N. O. van Isle de France.

AMBRE, kaap in het N. van Madagaskar. 12. 2. Z. B. en 67. 31. L.

AMBREH, eiland ten N. van Madagaskar, op 67. 31. L. en 12. 2. N. B.

AMBRES, Fr. stadje, dep. Tarn, met 200 huizen.

AMBRE, Fr. dorp, dep. Doubs.

AMBRESBURY of *Amesbury*, Eng. stadje, gr. Wilt, aan de Avon, met 750 inw.

AMBREUIL, Fr. dorp, dep. Saône en Loire.

AMBRICOURT, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

AMBRIEF, Fr. dorp, dep. Aisne.

AMBRIÈRE of *Ambrières*, Fr. stadje, dep. Mayenne, kantons hoofdpl., met 237 huizen en 2,251 inw. 48. 24. N. B. en 27. 6. L.

AMBRIÈRE, Fr. dorp, dep. Marne.

AMBRINES, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

AMBRIS of *Ambriz*, Afr. rivier, kon. Congo, grensscheiding tusschen Bamba en Sogno, stort zich op 6. 16. L. 7. 5. Z. B. in den Atlantischen oceaan.

AMBRISI, zie Ambris.

AMBRO, de Zuidelijkste kaap op 't eil. Madagaskar.

AMBROISE, (ST.) onbewoond eil. in de Zuidzee, 77 mijlen ten O. van Chili, op 26. Z. B. en 298. 41. L.

AMBROISE (ST.)-DE-NARCESTET, Fr. dorp, dep. Neder-Pyreneën. 2. ST. AMBROISE-SUR-ARNON, Fr. D., dep. Cher.

AMBROIX, (St.) Fr. stadje, dep. Gard, arr. Alais, kantons hoofdpl., 4 uren N. N. O. van Alais.

AMBRONAY, zie Ambournay.

AMBROOK, Russ. eilandje in de Oostzee, ten Z. van Osel.

AMBROSE, zie Ambroise.

AMBROSIS, groep eilandjes in den Atl. oceaan, bij Z. Amer., niet ver van de kust van Dariën, op 8. 58. N. B. 299. 50. L.

AMBRUGEAC, Fr. dorp, dep. Corrèze.

AMBRUMENIL, Fr. dorp, dep. Beneden Seine.

AMBRUS, Fr. dorp, dep. Lot en Garonne.

AMBRYM, een der nieuwe Hebridische eil. in Australië, in den Archipel van den H. Geest, 20 mijlen in den omtrek. 16. 15. Z. B. en 186. L.

AMBSIN, Fr. dorp, dep. Ourte.

AMBSIN, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, omtrent een uur van dit stadje, niet ver van de Maas, met een kasteel en 600 inw.

AMBSINIAUX, Nederl. dorp, prov. Namen, $3\frac{1}{2}$ uur van Huy, en een uur van Hannut.

AMBUR, Ind. stad, presidentschap Madras, prov. Carnate.

AMBUTRIX, Fr. dorp, dep. Ain.

AMBY, Nederl. dorp, prov. Limburg, een half uur van Maastricht, op den weg naar Aken.

AMCHITCHE, een der Vossen-eil. in de N. stille Zuidzee. 53. 22. N. B. 195. 55. L.

AMCOD, Aziat. stad in Hindostan, 14 mijlen van Surate.

AMCOPELTZ of *Aincopeltz-hokill*, zeer hooge berg in 't midden van IJsland.

AMCOTTS, Eng. vlek, gr. Lincoln, aan de Trent, met 250 inw.

AMDOA, prov. van Tibet, in Azië.

AME, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

AMEAPAH, Aziat. stad in Hindostan, prov. Carnate.

AMECA, N. Amer. stad in Mexico, prov. Guadalaxara, 12 mijlen van deze stad. 2. Dorp in Mexico, prov. Valladolid.

AMECOURT, Fr. dorp, dep. Eure.

AMEDIEN, zie Amadia.

AMEDNAGUR, landschap van Voor-In-

Indië in Hindostan, ten N. bepaald door Candeish en Malwa; ten O. door Berar; ten Z. door Bejapour, en ten W. door de bergen van Balaghaut. De hoofdstad zie Ahmednagur.

AMEDPOUR, zie Ahmedpore.

AMEENABAD, Aziat. stad in Hindostan, prov. Lahore. 32. 10. N. B. 90. 40. L.

AMEIDE, zie Ameijde.

AMEIRA, stad in Aziat. Turkije, prov. Natolië. 39. 25. N. B. en 49. 54. L.

AMEL, Fr. dorp, dep. Maas.

AMEL, Nederl. dorp, prov. Luik, drie kleine uren van Malmedy.

AMEL, Afr. koningrijk, dat zich aan de kust des Atlantischen oceaans bij de monden van den Niger zeer ver uitstrekt.

AMELAND, Nederl. eiland, aan de kust der prov. Vriesland, tot welke het ook behoort. Het is een bijzonder eigendom van het huis van Oranje, met drie dorpen, als Hollum, Ballum en Nes, en 2,270 inw., meestal visschers en loodsen; ook zijn er eendenkooijen, goede wei- en vruchtbare bouwlanden en veel wild. In 1654 zonden de Amelanders afgevaardigden aan CROMWEL en werden door dezen wel ontvangen, en, op hun verzoek, voor onzijdig verklaard.

AMELANDERGAT, een zeegat aan de Noordzee, beoosten Terschelling, langs Ameland zich uitstrekkende, tot op de Binnen Wadden.

AMELANDSHUIS, zie Leeuwarden.

AMELANGE, Fr. dorp, dep. Moezel.

AMELBUREN, Pruiss. kerspel, regdst. Munster, kreits Munster.

AMELDINGEN, dorp in Luxemburg, 1½ uur van Dieckrich.

AMELECOURT, Fr. dorp, dep. Meurte.

AMELIA, stad in den Kerk. Staat, district Spoleto, op eenen berg, met 4 kerken, 13 kloosters, 5,700 inw. en een bisdom. 42. 35. N. B. en 29. 58. L.

AMELIA, N. Amer. eil., bij Florida, 13 mijlen lang en 3 breed; is zeer vruchtbaar en heeft eene schoone haven. Deszelfs Noordelijkste punt ligt op 295. 41. 23. L. en 30. 44. N. B.

AMELIA, gr. in de N. Amer. Rep., prov. Virginia, met 10,594 inw. Het ligt tusschen de Blaauwe Bergen en Tide-Waters, ten Z. van 't gr. Cumberland.

AMELIA PUNT, de Zuidelijkste kaap der eil. van den Archipel koning GEORGE. 57. 17. N. B. 242. 4. L.

AMELIA SOND, kanaal tusschen de eilanden Amelia en Cumberland in N. Amer., bij de kust van Georgië.

AMELINGHAUSEN, Hon. dorp en ambt in het vorst. Luneburg.

AMELINS, Z. O. tak van de Wabash riv. in N. Amer.

AMELISWEERD, buurt in de prov. Utrecht, bij Bunik, 20 inw.

AMEN, buurt in Drenthe, bij Rolde.

AMELIUS-PUNT, kaap op een eil. op de N. W. kust van Amer., in den N. Stillen oceaan; het is de N. O. punt van eene baai in Clarence's straat. 56. 13. N. B. 243. 40. L.

AMELROY, zie Amerzoden.

AMELSFELD, Turk. plaats, prov. Bosnië, bij de grenzen van Servië, met vruchtbare velden.

AMELUNXEN, groot Pruis. dorp, regdst. Minden, kreits Höxter.

AMENADAB, zie Ameenadab.

AMENDEUIX, Fr. D., dep. Neder Pyr.

AMENDOA, Port. vlek, prov. Estremadura, district Thomar.

AMEMDOLAIA, Nap. stad, prov. Calabrië Ultra, 4 mijlen van Cassano.

AMENDOLARA, Nap. stad in Calabrië Citra.

AMENGOACA, Z. Amer. riv. in Quito, valt in de Ucayale.

AMENONCOURT, Fr. D. dep. Meurte.

AMENUCOURT, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

AMENY, een der Lakedivische eil. in den Ind. oceaan. 11. 37. N. B. 90. 10. L.

AMER, Spaan. stad in Catalonië.

AMERANG, Beij. kasteel en markt, Isarkreits, landg. Obing, met 632 inw.

AMERDINGEN, Beij. dorp, in 't gr. Oettingen Rezatkreits, 600 inw.

AMEREN, 2 Pruis. dorpen, gouv. Dusseldorp, bij Crefeld, elk met 1,400 inw.

AMEREN, Deensch eilandje ten N. O. van Helgoland.

AMERGA, Aziat. riv. in Siberië, valt in de Aldan.

AMERIA, stad in Aziat. Turkije, in Natolië. 39. 25. N. B. en 49. 53. L.

AMERIA, zie Amelia.

AMERIES, Nederl. dorp in Henegouwen, met een kasteel aan de Sambre,

AMERIKA, het vierde der groote werelddeelen, hetwelk bijna het geheele westelijk halfrond van den aardbol beslaat, wordt aan alle zijden door de zee bepaald, hoewel het in het noordelijkste deel nog niet geheel bekend is. Het strekt zich uit van 86. N. B. tot 54. Z. B. en van 209. tot 360. L. Op 8. N. B. wordt het door de lange, en op eene plaats zeer smalle landengte, in Noord en Zuid Amerika verdeeld. Het bevat 753,600, volgens anderen 651,162 vierk. mijlen. Schoon het waarschijnlijk is dat ANDREAS BIANCO, en anderen, reeds vroeg eenige kennis van hetzelve hadden, werd

G 4 het

het echter niet voor 1492 door den schranderen en moedigen Genuees CHRISTOPH COLUMBUS ontdekt, ten onregte met den naam van eenen lateren ontdekker AMERICUS VESPUCIUS bestempeld, en met het nog later ontdekte Australië de *Nieuwe Wereld* genoemd.

De natuur heeft in Amerika eene verhevene en trotsche houding; men vindt er alles, op eene grootere schaal, dan elders; het zij wij de bergen of de dalen, de bosschen of de vlakten, de meren of de rivieren beschouwen; in uitgestrektheid overtreffen zij die der overige werelddeelen.

Niets echter onderscheidt Amerika meer van de overige gedeelten onzes aardbols, dan de grootere vochtigheid, en ook de mindere warmte op dezelfde poolshoogten. Het land der Amazonen en het naburige Guiana, hebben zamen meerdere en grootere rivieren, dan al de gewesten van Afrika, die aan de beide keerkringen grenzen, te zamen. En hoe vele honderden V. M. beslaan niet de wateren der Canadasche meren? Zonder deze te rekenen bevatten de Vereenigde Staten eene wateroppervlakte, die gelijk staat aan een derde van de uitgestrektheid van Duitschland. Men vindt er eene menigte moerassen, die in den regentijd in meren veranderen, en vele honderden mijlen groot zijn. Van hier dan ook de grootere vochtigheid in den dampkring, die door de uitwasemingen zoo zeer met water bezwangerd is, dat er in geene landen zoo veel regen valt als in Amerika. Waar kent men eenen regentijd van tien maanden, zoo als in eenige oorden van deszelfs Z. deel? Van hier dan ook dat alle dieren, die in het water of in een vochtig klimaat tieren, daar veel talrijker en grooter zijn; men vindt er waterslangen van eene ontzettende lengte; heerlegers van kaimannen, groote hagedissen, kikvorschen, zoo als men ze zich naauwelijks kan voorstellen, en welke een geluid geven als een groot viervoetig dier.

Niet minder opmerkelijk is het onderscheid in de temperatuur! FRANKLIN vond reeds dat de warmte te Philadelphia, dat op 39. 30. N. B. ligt, niet grooter is dan die van Petersburg op 59. 56. B. In Virginië, dat op dezelfde breedte ligt als het Z. Italië, Spanje en Griekenland, vertoont zich het eerste lentegroen niet voor de maand Mei, hoewel men het in 't Z. Frankrijk reeds eene maand vroeger heeft! Ook de onbestendigheid van 't weer, en de plotselinge afwisseling van warmte en koude is opmerkenswaardig. Niet zelden volgt, in sommige streken van de N. Amer. Rep., op eenen vrij warmen dag, een nacht, waarin alle wateren toevriezen.

Tot de hoogste bergen in Amerika behooren de Cordilleras de los Andes, waar van de hoogste, de Chimborasso, zich 20,148 voeten boven de oppervlakte der zee verheft, en in Z. Amer. ligt. Deze keten zet zich in N. Amer. onder vele andere benamingen voort, zoo als het Alleghanisch gebergte, de Cumberlands bergen, de Blaauwe en Witte bergen, enz., die echter zich niet hooger dan 8,000 voet boven de oppervlakte der zee verheffen, en nader beschreven zullen worden.

Het voornaamste voorgebergte is kaap Hoorn, de Zuidelijkste spits van dit werelddeel. De grootste rivieren zijn: de St. Louwrens en Mississippi in Noord-, en de Orenoco, Maranon of Amazonen riv. en la Plata in Zuid Amerika. De belangrijkste meren zijn: dat van Huron, 760 vierk. mijlen groot, en het Opper meer, dat eene oppervlakte van wel 1800 vierk. mijlen heeft, beiden in N. Amer. Tot de eigenlijke voortbrengsels van Amerika (die echter ook naar elders verplant zijn) behooren: de cacao, cochenille, mais, kina, aardappelen, vanille en tabak, die, met de gewoonte om dezelve te rooken, in de 16 eeuw uit dit werelddeel in Europa kwam, en thans het best in Brazilië en in de N. Amer. Rep., bijzonder in Virginië en Maryland, geteeld wordt.

Tot de dieren van dit werelddeel behooren: het lama of llacma, door de Spanjaarden landschaap (*carnero de la Tierra*) genaamd, bijna het eenige lastdier in Z. Amer., dat eenen zekeren tred heeft, en van 150 tot 200 ponden draagt; de vicunna, die eenige overeenkomst met onze geiten heeft, en even als het lama, de hooge bergtoppen van Peru en Chili bewoont, levert de kostbare vigogne wol, doch is niet zoo als het eerste, tembaar; buffels, rundvee, schapen en varkens uit Europa overgebragt; paarden, die men hier ook bij duizenden in het wild heeft; muilezels, het damhert, en andere soorten van herten; bevers en vele verscheurende dieren, zoo als: tijgers, tapirs, beeren, wolven, tijgerkatten, de puma of cinguar, die ook wel Amerikaansche leeuw genoemd wordt, en in alle luchtstreken tiert; de wilde hond of coyte in Mexico; apen, stinkdie-

dieren, enz. Onder de vogels verdient vooral de reusachtige condor, die verbazend sterk is, en eene vlugt van 8 tot 12 voeten heeft, onze opmerking; verder velerhande soorten van arenden, de pampas, of Amer. struisvogel, die eenen ongeloofelijk snellen loop heeft; de zonderlinge spotvogel; kalkoenen, welke sommige vermeenen in N. Amer. te huis te hooren, alwaar men ze in hoopen van 5,000 en meer vindt; vampijzen of bloedzuigers, eene soort van groote vleermuizen, papegaaijen, en tallooze soorten van fraai gevederde vogels, zoo als de *Manacus superbus*, de zonreiger, enz.. Verder vindt men er allerhande slangsoorten, en vooral de reuzenslang, die somtijds 30 a 40 voeten lang is; schorpioenen, verbazende groote spinnen, en allerlei vergiftige en lastige insekten, te veel om hier te meiden.

Uit het rijk der delfstoffen levert het, behalve een' verbazenden rijkdom van goud en zilver, ook koper, ijzer, lood, kwikzilver, porcelein- aarde, labradorsteen, steenkolen, smaragden, diamanten, paarlen. Verder heeft het timmerhout, katoen, indigo, gember, verwhout, huiden, visch, pelterijen uit het N.; was, suiker en koffij, welke de Nederlanders het eerst uit Azië naar Surinamen bragten, van waar de Engelschen en Franschen ze verder verbreidden, zoo dat nu de meeste koffij en suiker in Europa uit Amerika komt.

De inw. van Amer. worden zeer verschillend opgegeven: VOLNEY rekent dezelve op 20 millioenen; GRÄBERG op 24; MORSE op 35, en anderen op 40 of 60, ja sommigen gaan zoo ver van te beweren, dat het 150 millioen inw. bevat, hetwelk klaarblijkelijk overdreven is. Zij worden hoofdzakelijk in oorspronkelijke inw. en vreemdelingen verdeeld. Over den oorsprong der eersten is men het niet eens: HUMBOLD en BERNADUCCI stellen, dat het eerst sedert 1200 jaren bevolkt is, en wel door de bewoners van N. Azië, welke alleen de Behringstraat over te trekken hadden. RHODE gelooft dat de *Pheniciërs* zich daar het eerste in gevestigd hadden. VON MULLER beweert, dat het de *Hunnen* zijn, die over de stille Zuidzee, daarin kwamen, en vele anderen houden het daarvoor, dat de eerste menschen, hoewel toevallig, door het lijden van schipbreuk of anderzins, kunnen aangeland zijn. De oorspronkelijke bewoners zijn in de heete landen koperkleurig, met onderscheidene afwisselingen. In de Noordelijke en Zuidelijke oorden, vuil geel, mogelijk door hunne onreine levenswijze; terwijl men er ook vindt, die men voor Europeanen houden zou: allen hebben zij zwart haar. FRANCESCO LOPEZ rekent 1500 onderscheidene spraken; ATHANASIUS KIRCHER 500, en LORENZO HERVAS maar 9, terwijl HUMBOLDT ze tot twee hoofdsoorten brengt, namelijk de Toltekische en Apalachische spraak. Het getal der eigenlijke Amerikanen wordt niet hooger dan 16 millioenen geschat, hetwelk door hunne menigvuldige binnenlandsche oorlogen, de nabijheid der zich meer en meer uitbreidende Europeanen, en het onmatig gebruik van brandewijn, zeer verminderd wordt. Eenigen zijn door de verkeering met vreemdelingen meer of min beschaafd. Deze vreemdelingen zijn, of Europeanen, of Negers, welke laatsten grootendeels slaven, gedeeltelijk echter ook vrij zijn; door vermenging dezer twee rassen zijn de Creolen en Mulatten ontstaan, welker getal, de Negers daar onder gerekend, op 47 millioenen geschat wordt. Het grootste deel der landen aan de kust is door Europeanen bezet of beheerscht. In N. Amerika, in welks N. O. gedeelte men de N. Amer. Rep. vindt, welke hare bezittingen in het binnenland tot aan gene zijde van den Missisippi uitstrekt, bezitten de Engelschen Canada, Nieuw Schotland en de meeste Noordelijke aan de Hudsonsbaai liggende landen; geheel in het Zuiden aan de golf van Mexico, vindt men het nog Spaansche Florida, terwijl verder het, aan het zelfde rijk behoorende Mexicaansche rijk tot aan de stille Zuidzee rijkt. Aan de andere zijden in het N. W. breiden zich de Engelschen, en vooral de Russen, uit. In Z. Amer. verdeelen de Spanjaarden hun uitgestrekt gebied, (in hetwelk echter de geest van vrij en onafhankelijk van het Moederland te willen zijn, reeds veel bloeds heeft doen stroomen en nieuwe staten doen stichten), in de onderkoningrijken Nieuw Granada, Peru, Rio del la Plata en de Opperstadhouderschappen Caraccas of Venezuela en Chili. Hier naast bezitten de Portugezen een groot deel dezes lands in Brazilië, de Nederlanders Surinamen, de Engelschen Berbice en Demerary, de Franschen Cayenne, enz. Onder de voor den koophandel zoo merkwaardige Antilles, hebben de Nederlanders, (thans slechts Curaçao, St. Eustatius, St. Martin

en Saba), de Engelschen, Franschen, Spanjaarden, Zweden en Deenen hunne bezittingen, welke wij bij de bijzondere artikelen zullen opgeven. In 't Z. vindt men het weinig bekende Patagoniën, dat een koud klimaat heeft en onvruchtbaar is. Artikelen van uitvoer zijn de reeds opgenoemde produkten; die van invoer wijn, meel, ingezouten spijzen, olie, zeep, brandewijn, bewerkt ijzer, onderscheidene fabrijkwaren en werktuigen, wollen- en katoenen stoffen, linnen, ijzerwaren, en honderden anderen.

Onder de belangrijke reizen, welke in lateren tijd gedaan zijn om ons dit werelddeel beter te doen kennen, behooren, in de eerste plaats, die van den beroemden COOK, die op zijnen derden togt de N. W. kust onderzocht, en ons de Behringstraat, die ook naar hem zelven genaamd wordt, en de nabijheid der beide werelddeelen leerde kennen, hetwelk een nieuw veld opende voor gissingen en stellingen omtrent de bevolking der Nieuwe Wereld, daar men vroeger niet geweten had, dat Azië en Amerika daar zoo digt bij elkander lagen. Het gelukte dezen grooten zeereiziger echter niet den inham weer te vinden, die FUCA in de 16 eeuw ontdekt, en naar zijnen naam Fuca's golf genoemd had. Hierin slaagde echter VANCOUVER, die door de Engelschen gezonden werd om de Amer. W. kust tusschen 30 graden N. B. en den mond der Cook's riv. te onderzoeken. Deze beschouwde ook naauwkeuriger den Archipel, die zich langs de W. kust tot op den 59 graad uitstrekt. Ook de Spaansche reizigers hebben hier met veel naauwkeurigheid onderzoek gedaan.

Nog belangrijker zijn echter de reizen in de binnenlanden ondernomen; deze toch hebben een grooter licht over dit werelddeel verspreid. HEARNE vertrok in 1770, op bevel van de Hudson's baai Comp., om de N. grenzen van het vaste land te ontdekken. Hij begon bij het fort *Prins van Wallis*, op 58.50. N. B., en bereikte den mond der *Koper-riv.*, die in de Yszee valt op 72. N. B.; hier vond hij in 't midden van den zomer (op den 18 Julij) niets dan eeuwige sneeuw en ijs, hetgeen hem deed vermoeden, dat er nooit aan eenen N. doortogt te denken was.

Allerbelangrijkst was de reis van MACKENZIE in het jaar 1789 ondernomen, om van de O. kust af, dwars door het geheele vaste land, de W. kust aan de Stille Zuidzee te bereiken, hetwelk hij na ongelooflijke moeiten en gevaren gedaan kreeg. De gevolgen van dezen togt waren eene naauwkeurige kennis van die onmetelijke streken door hem bezocht, van de slaven-riv., het slaven meer, van een aantal Indiaansche volksstammen, enz.

Het is echter vooral het gouv. der Rep. der Vereenigde Staten, aan hetwelk de verdienste van eene meer naauwkeurige kennis van N. Amer. grootendeels toekomt. Vele ontdekkingsreizen zijn op deszelfs bevel gedaan, zoo als die van den majoor PIKE; de eerste naar de bronnen van den *Mississippi* in 1805, welke 9 maanden duurde, op dewelke hij den loop dezer belangrijke riv., als mede de barbaarsche volken, die deszelfs oevers bewonen, naauwkeurig onderzocht. De tweede in de binnendeelen van Louisiana, in welke de reizigers met de grootste gevaren en ongemakken te worstelen hadden.

Terwijl PIKE dus bezig was met het onderzoek van den Mississippi, en de riv. welke daarin uitloopen, onderzochten LEWIS en CLARKE den hoofdstroom van den Missouri, van deszelfs zamenvloeijing met den Mississippi af tot aan deszelfs oorsprong; verder gingen zij door de Rotsbergen heen tot aan de Stille Zuidzee. Deze reis, merkwaardig door de volharding, den moed en het overleg der reizigers, heeft onze kennis van N. Amerika niet weinig vermeerderd, en verdient in allen opzigte de lezing der beoefenaars der aardrijkskunde.

Nog gewigtiger echter dan deze allen is de reis van HUMBOLDT en BONPLAND in Z. Amer. Zij kwamen in 1799 te Cumana, en, nadat zij de kusten van Soria, de prov. Nieuw Andaluzië, Nieuw Barcelona, Venezuela en Spaansch Guiana bezocht hadden, vertrokken zij in 1800 van Caraccas, en reisden door de onmetelijke vlakte Calabosa, en over de riv. Apure en Orenoco. Daarna doorkruisten zij de vlakte Llanos, eene woestijn, die op eene uitgestrektheid van 2,000 vierk. mijlen, volmaakt dezelfde hoogte van grond heeft, en waar de hette zoo groot is, dat de thermometer van Fahrenheit in de schaduw 110 a 115 teekent. Te St. Fernando d' Apure begonnen zij eene moeijelijke reis van wel 1000 zeemijlen, om de riv. Apure af te zakken, tot haren mond in de Orenoco op den 7 graad Z. B. Zij bezochten daarnevens nog verscheidene andere riv., en reisden vervolgens te land naar de Rio Negro, welke zij afzakten, komende vervolgens door de Cassiquiari in de Orenoco. Naderhand hebben zij ook

nog de steden Lima, Santa- Fez, Guayaquil en de prov. Mexico bezocht, van waar zij naar Europa terugkeerden. De berigten, die deze riezigers ons geven, zijn van het hoogste aanbelang, omdat men daarin ook de naauwkeurige ligging van meer dan 300 plaatsen in Z. Amerika aantreft.

AMERIKANSKOI NOSZ, of *Zemliza Kygmalskaja*, voorgebergte aan de N. W. kust van Amerika, aan Rusland behoorende.

AMERN, St. George en St. Antonie, 2 Pruiss. dorpen bij Crefeld, ieder met 1,400 inw., en veel handel in lijnwaad.

AMERONGEN, Nederl. dorp, prov. Utrecht, aan den Rijn, en de Amersfoortsche heide, 2 uren van Rhenen, met 1106 inw. en veel handel in tabak. Het huis te Amerongen is een schoon en uitgestrekt gebouw.

AMERPORE, Aziat. stad in Hindostan, dist. Mockwanpore, aan de riv. Baymutty, behoort aan den rajah van Nepaul. 27. 31. N. B. 103. 7. L.

AMERSCHIA of *Amasia*, Arab. woestijn in de prov. Hedjas.

AMERSFOORT, bloeijende Nederlandsche stad, aan de rivier de Eems, en den voet van den Amersfoortschen berg, tusschen bouw- en weilanden en tabaksplanterijen gelegen. Zij heeft 6 hoofd- en 5 bijpoorten, 1 Hervormde, 1 Luthersche, 1 Remonstr., 2 Roomsche en 2 Jansenisten kerken, 1 hoofd synagoge, een collegie voor de Jansenisten, 2,200 huizen en 8,720 inw., ook zijn er vele fabr. van bombazijnen en dimitten, een' beroemden bokkinghang, en buiten de stad tabaksschuren en eene glasblazerij. Verder is er wekelijks eene aanzienlijke rogge- en boekweitmarkt, en veel transito-handel op Duitschland; zij is de geboorteplaats van JOH. VAN OLDENBARNEVELD, en in de groote kerk ligt de vermaarde JACOB VAN KAMPEN begraven.

AMERSFOORTSCHE BERG, een berg bijna geheel uit zandgrond bestaande en bij voornoemde stad gelegen.

AMERSHAM of *Agmondesham*, Eng. vlek, gr. Buckingham, 9 uren ten N. W. van Londen, met 3,000 inw.

AMERVAL, Fr. D., dep. P. de Calais.

AMERSWEILER, zie Ammersweier.

AMERZODEN, of *Amelroij*, Nederl. dorp, prov. Gelderland, bij de schans Crevecoeur, bevat wel 1,000 inw.

AMESBURY zie Ambresbury.

AMESBURY, stad in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Essex, aan de Merrimack, met 2,000 inw.

AMESIEU, Fr. dorp, dep. Ain.

AMETTES, Fr. dorp, dep. Pas de Calais.

AMEUGNY, Fr. dorp, dep. Saône en Loire.

AMEUVELLE, Fr. dorp, dep. Vosges.

AMEVILLE, Fr. dorp, dep. Calvados.

AMEWELL, bloeijende stad in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw Jersey, 5,000 inw.

AMEIJDE, Nederl. dorp, prov. Holland, ook wel Termeyde of Termei genoemd, aan de Lek, voorheen eene stad, en in de Nederl. geschiedenis bekend; het heeft 789 inw., eene groote kerk en een raadhuis.

AMFAR, zandbank aan den mond der Seine, 3 mijlen lang.

AMFILA, groep van 13 onbewoonde zandige eil., aan de kusten van de Roode zee.

AMFORA, kleine rivier in Illyrië, kreits Görz, werpt zich bij Aquileja in de golf van Venetië.

AMFREVILLE, 3 Fr. dorpen in de dep. Calvados, Kanaal en Beneden Seine.

AMFREVILLE, nog 5 Fr. dorpen met eenen bijnaam, als: Amfreville-la-Campagne, dep. Eure; — A.-la-Mivoye, dep. Beneden Seine; — A.-les-Champs, dep. Eure; — A.-sur-Iton, dep. Eure; — A.-sur-les-Monts, dep. Eure.

AMGINSKAJA, Russ. fort in Siberië, aan de Amga, in 't land der Tungusen, 42 uren Z. O. van Yakutsk.

AMGONG, Aziat. stad in Hindostan, prov. Dowlatabad.

AMHARA, zie Amara.

AMHERST, stad in de N. Amer. Rep., gr. Cumberland, aan de Planch riv.

AMHERST, stadje in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, in Hampshire.

AMHERST, gr. in de N. Amer. Rep., prov. Virginië, met 13,548 inw., waaronder 5,200 slaven.

AMHERST, stad in de N. Amer. rep., hoofdpl. van Nieuw Hampshire, met 3 kerken, 1 hooge school en 2,400 inw. 42. 54. N. B. en 309. L.

AMHERST, Eng. D., gr. Cumberland.

AMIANTHUS, dorp op 't eil. Cyprus bij Pallandors, oudtijds eene voorname stad.

AMIARA (ILES D') dorp in 't Fr. dep. Finisterre.

AMIAZ, Z. Amer. eil., bij de kust van Brazilië, waarop de stad Santos ligt.

AMICE, eilandje op de O. kust van Afrika, een weinig ten Z. van kaap Delgado. 10. 35. Z. B.

AMICON, Aziat. riv. in Siberië, Del-

waaraan een gehucht en posterij, op 63. 5. N. B. en 162. 40. L.

AMICU, Z. Amer. meer, prov. Cumana.

AMICULDUNGAMA, Aziat. stad in Hindostan, prov. Mysore, 4 mijlen van Bangalore.

AMID, Turk. stad in Natolië, 24 uren van Tocat en 16 van Amasia.

AMIENOIS, Fr. landschap, waarvan Amiens de hoofdstad is, vruchtbaar in koren, groenten, vlas, enz.

AMIENS, hoofdstad van het Fr. dep. Somme, aan de Somme, die met 3 armen door de stad loopt. Zij is zeer schoon gebouwd, heeft 6 poorten, 15 kerken, 2 hospitalen, een bisdom, eene akademie voor wetenschappen en kunsten, letterkunde, koophandel en akkerbouw, eene bibliotheek, lyceum, zeep-, kamelot-, tapijt-, zijden- wol- en leerfabrijken, verder 5,980 huizen en 29,000 inw. Het kasteel alhier is door Hendrik IV gesticht: zij is door den op den 25 Maart 1802 aldaar gesloten vrede beroemd, ook is zij de geboorteplaats van PETRUS DEN HEREMIET, en van de dichters DU FRESNE, VOITURE en GRESSET. Zij ligt 14 uren Z. W. van Arras, 31 N. van Parijs. 19. 57. 57. L. 49. 53. 43. N. B.

AMIÈRES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, 4 mijlen van Doornik.

AMIEVRA, Port. vlek, prov. Alentejo, 9 uren N. W. van Port-Alegre.

AMIFONTAINE, Fr. dorp, dep. Aisne.

AMIGNY, Fr. dorp, dep. Kanaal.

AMILJA, een der Aleutische eil., met omtrent 100 inw., het is bergachtig en dor.

AMILLON, Sard. dorp in Savoije, 1 mijl van St. Jean de Mauriennc.

AMILLY, 4 Fr. dorpen in de dep. Beneden Charente, Eure en Loire, Loiret en Seine en Marne.

AMILPA, N. Amer. dorp in Mexico, intendentschap Mexico.

AMINA, groot Negervolk in het binnenste gedeelte van de Goudkust (kust van Guinea) bekend door deszelfs menschen roof; het land heeft zeer veel goud.

AMINADAB, Pers. stad, prov. Cuzistan

AMINAIGPOLLAM, Ind. stad in Carnate, 6 mijlen van Trichinopoly.

AMINE, Z. Amer. riv. in Guiana.

AMINEL, kleine Afrik. stad in 't O. van 't rijk van Tripoli gelegen.

AMINGTON, Eng. vlek, gr. Warwick, met 260 inw.

AMINSIO, Zweedsche stad in Angermannland, 16 mijlen van Hernosand.

AMIONS, Fr. dorp, dep. Loire.

AMIRABAD, Ind. stad in Bengalen, 4 mijlen ten Z. Z. O. van Islamabad.

AMIRA'LS COVE, haven in de baai van Formosa, op de O. kust van Terre Neuve.

AMIRANTE of *Carnabaco*, baai op de N. kust der Amer. landengte Dariën of Panama, in de prov. Veragua.

AMIRANTEN EILANDEN, zie Admiraliteits eilanden.

AMIRAT, Fr. dorp, dep. Var.

AMIRCARE, Z. Amer. riv. in Guiana, valt in de Caroni.

AMISLOWES, Boh. stad in den kreits Königingratz.

AMISSUM, kleine baai in W. Afrika, aan de Goudkust. 5. Z. B.

AMITE, N. Amer. lands. aan den Mississippi, met 6,372 inw., waaronder 1422 Negers.

AMITERNUM, oude Nap. stad, waar van men nog de ruinen aan 't hangen van eenen berg bij Aquila vindt.

AMITITAN, AMUTAN of *Attilan*, N. Amer. meer, prov. Guatimala, de riv. Michaloye komt er uit voort.

AMITUR, stad in Hind., prov. Cocan.

AMIVAM, eil. in de Ethiopische zee, tusschen de kust van Zanguebar en Madagaskar, met eene goede haven.

AMIVOLORES, Amer. volk in 't Zuiden van Brazilië.

AMLAH, AMLACH of *Amleg*, een der Negho-eilanden tot Siberië behoorende, 30 vierk. mijlen groot, zonder landdieren.

AMLAK, een der Kawalang of Vossen-eil. in de Zee van Kamschatka, bijna 800 Russ. wersten groot.

AMLAMGODE, ondiepe riv. in 't Z. O. van Ceylon, tusschen het eil. Barberin ten N. W. en kaap Ragama ten Z. O.

AMLAV, stad in de O. kust van 't Philippijnsch eil. Panaij. 11. 10. N. B. 140. 14. L.

AMLI, een der Aleutische eil., 12 mijlen lang.

AMLIAK, een der Aleutische eil. in 't N. van den Stillen oceaan. 53. 30. N. B. 204. 53. L.

AMLJA, zeer vruchtbaar Turk. eil. in den Archipel, met 60 inw.

AMLISHAGEN, Wurt. dorp, landv. aan de Kocher, aan de Brettlach.

AMLUK, een der Aleutische eil., ten Z. W. van Alaska, op 52. 30. N. B. 195. 20. L.

AMLWICH, Eng. stadje, gr. Anglesey, met eene haven; tot het jaar 1765 was het een arm dorp, doch is sedert, door het ontginnen der belangrijke kopermijnen, zoodanig in bloei en bevolking toe-

toegenomen, dat het nu 4,650 inw. telt.

Amma, een heuvel op den weg der woestijn Gibeons gelegen.

Ammarapuram, Ommarapuram, Ummerapur, Imerapura, hoofdstad van het Birmanisch rijk, op een der eil. van de riv. Irabaddi, met aanzienlijke gebouwen, als het koninklijk slot, de kloosters, eene koninkl. bibliotheek, op 21. 50. N. B.

Ammaro, Jap. stad op 't eil. Niphon.

Ammatafua, Tofua, een der Australische Vriendschaps eil., met eenen vulkaan, die altijd brandt en die de inw. als eene Godheid, of de woonplaats van eene Godheid eerbiedigen.

Ammen, zie Ambden.

Ammendorf, Pruiss. dorp, regdst. Merseburg, Saalkreits, aan de Elster, aan de stad Halle behoorende.

Ammensleben, Roomsch mannenklooster aan hetwelk behooren:

Ammensleben (groot en klein), 2 Pruis. dorpen, Wolmirstedter kreits, regdst. Maagdenburg.

Ammer, een der hoogste kruinen van den Atlas in Algiers.

Ammerang, zie Amerang.

Ammercot, Ind. stad in het W. van de groote woestijn.

Ammeren, Pruis. dorp aan de Swalm, een uur van Roermond.

Ammerfeld, Beijer. dorp, Opper-Donau-kreits, landg. Monheim.

Ammergau (Opper en Neder), 2 Beij. dorpen in den Isarkreits, met handel in slijpsteenen; de inw. maken en verzenden veel snijwerk.

Ammerland, Oldenb. landstreek op de Oostvriesche grenzen.

Ammerland, Beij. hofmarkt, Isarkreits, aan het meer Wurm, met 2 schoone kasteelen.

Ammerndorf, Beij. dorp, Rezatkreits, landg. Cadolzburg, met veel hop.

Ammers (Groot) Nederl. dorp, prov. Holland, Zuider gedeelte, distr. Gorkum, waar men zich veel met den veehandel op Rotterdam bezig houdt; voorheen was hierbij het gesloopte kasteel Liesveld, aan het huis van Oranje behoorende; het heeft 650 inwoners.

Ammers (klein), zie Ammerstol.

Ammerstol of *klein Ammers*, Ned. dorp, nabij Schoonhoven, prov. Holland, Zuider gedeelte, distr. Rotterdam: hier is nog eene vrij aanzienlijke zalmvangst, doch de 420 inwoners zijn zeer arm.

Ammersweier of *Amertsweier*, Fr. vlek, dep. van den Neder Rijn, 2 uren ten N. O. van Colmar, 1700 inw.

Ammersee, buitengewoon vischrijk Beij. meer, Isarkreits, $4\frac{1}{2}$ uur lang en $1\frac{1}{2}$ vierk. mijl groot.

Amertham, Beij. dorpen, 2 kasteelen in den Regenkreits, dist. Amberg.

Ammersfors, Russ. stad, prov. Finland, met 602 inw.

Ammertsweier, zie Ammersweier.

Ammerthal, groot Beij. dorp, Regenkreits, landg. Amberg, met 2 kasteelen en veel wijnbouw.

Amoas, Aziat. dorp in Palestina, voormaals Nicopolis genaamd, 6 mijlen van Jeruzalem.

Amochta, een der Vossen-eil. bij Alaska. 53. 30. N. B.

Amoeneburg, Keur-Hess. stad, prov. Fritzlar, aan de Ohm, met 1047 katholijke inwoners.

Amoeneburg, Ambt in de prov. Fritzlar, keurvorstendom Hessen, met 320 huizen en 5,509 inw.

Amoerang, stad op de N. W. kust, van 't eil. Celebes, aan de golf van dien naam. o. 55. N. B. en 141. 51. L.

Amoeria, stad in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Duchess, met 3,000 inw.

Amognes (les), Fr. D., dep. Nièvre.

Amoghta, zie Amochta.

Amoi, Z. Amer. riv. in Quito, valt in de Tigré.

Amoia, Z. Amer. riv. in Granada, valt in de Madalena.

Amoku, kantoor op de kust van Guinea, waar eertijds veel slavenhandel gedreven werd.

Amol, Perz. stad, prov. Mazanderan, aan de Arasbei, met 800 inw., oudheden, ijzermijnen en rijst- en katoenbouw, 5 uren van den berg Tauris. 36. 40. N. B. 69. 54. L.

Amol, Amul, Amu, Aziat. koopstad in Groot Bucharije, aan de Jihon, daar Amol genaamd; 40 mijlen van Samarcand. 39. 30. N. B. 78. 19. L.

Amola, N. Amer. stad, prov. Nieuw Gallicië.

Amolom, zijtak van de riv. Kolyma in Siberië.

Amon (St.) Fr. dorp, dep. Meurte.

Amona, zie Moen.

Amonah, Ind. stad in Hindostan, 14 mijlen van Goorackpore.

Amoncourt, Fr. dorp, dep. Opper Saône.

Amond, Schot. riv. landsh. Linlithgow, stort zich 3 mijlen van Edenburg in de Forth. 2. Riv. in Wallis, gr. Caermarthen, valt in de Loughen.

Amondans, Fr. dorp, dep. Doubs.

AMONE, riv. in Italië, ontspringt in de Apennijnen loopt, door Fuenca en het Florentijnsche gebied en valt bij Torre Gregoriana in de Adriatische zee.

AMONE, riv. in Italië uit het Apennijnsche geb. komende in 't van 't hert. Florence, en valt in den arm van den Po.

AMONE, eil. in den Griek. Arichipel, voorheen met eene stad, nu slechts met eenige hutten en een kasteel.

AMÖNEBURY, zie Amoeneburg.

AMONNE, Fr. dorp, dep. Drome.

AMONOOSUCK, twee riv. in N. Amer. welke beiden in de Connecticut vallen, de eene bij Northumberland, en de andere bij Haverhill.

AMONS, Fr. vlek, dep. Landes, arr. kantons hoofdplaats, met 1731 inw.

AMONS, Fr. eil. aan de W. zijde van de baai van Calvados.

AMONT, Fr. dorp, dep. Jura.

AMORA, Aziat. stad in Irak Arabi, pachalik Bagdad, aan den Tigris, 34 mijlen van Bagdad.

AMORBACH, of *Amerbach*, Beij. ambt, Nedermain kreits, in 't Odenwald, met vele bosschen, vee, koorn; het bevat 28 dorpen en 6,309 huizen.

AMORBACH, of *Amerbach*, hoofdpl. van het Beij. ambt Amorbach, ter plaatse waar de Mudt in de Bilbach vloeit, met 520 huizen en 2,100 inw. ligt 2 uren ten Z. van Miltenberg. — De schoone kloostergebouwen zijn tot eene koninkl. verblijfplaats ingerigt. 26. 53. L. 49. 38. N. B.

AMORGO, of *Morgo*, Turksch eil. in den griekschen Archipel tusschen de eilanden Naksia en Stampalia, bevat 36 mijlen, en is vruchtbaar in olie, koren en wijn. 36. 49. N. B. en 43. 30. L.

AMORGO, hoofdstad van voorn. eil., de geboorteplaats van Simonides, heeft een kasteel en eene door de Franschen en Engelschen sterk bezochte haven.

AMORGO POULO, eilandje in den Griek. Archipel, 2 mijlen ten W. van Amorgo. 36. 45. N. B.

AMORGOE, zie Amergo.

AMORIA, stad in Aziat. Turkije, prov. Natolië, aan de Sacaria, 14 mijlen ten Z. W. van Angora.

AMORISCOGIN, N. Amer. riv., valt in de Kennebeck, prov. Maine, op. 47. 57. N. B. en 307. 50.

AMOROTS, Fr. D., dep. Neder Pyr.

AMOTAPE, of *Amostape*, stadje op de kust van Peru, prov. Piura 4. 50. Z. B. en 296. 57. L.

AMOTHERLY, Eng. vlek, gr. York 290 inw.

AMOU, Fr. vlek, dep. Landes.

AMOUALA, zeehaven op de N. N. O. kust van Madagaskar, tegenover 't eil. Nosse.

AMOUGIES, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 900 inw.

AMOUL, Aziat. stad in Hindostan, prov. Coimbetoor.

AMOULEE, Aziat. stad in Hindostan, prov. Dooab.

AMOULIS, Fr. vlek, dep. Arriège, bij St. Girons.

AMOUR, zie Amur.

AMOUR (ST.) of *Amours*, Fr. stadje, dep. Jura, arr. Lons le Saunier, met 2,900 inw.

AMOURA, Afr. dorp in 't Z. deel van Algiers, aan de Woestijn.

AMOURS, Fr. dorp, dep. Tarn.

AMOY, zie Emouy.

AMOYAMBO, Z. Amer. stad, prov. Tucuman, 14 mijlen ten N. W. van St. Fernando.

AMPAKA, Afr. dorp aan de O. kust, tusschen de armen van den Pati, welke zich in den Indischen oceaan stort. Het wordt door Mooren bewoond, en somtijds door Indische zeelieden bezocht, die hier slaven, ivoor en goudzand inkoopen.

AMPALLA of *Ampalia*, zie Amapalla.

AMPARAES, Z. Amer. stad in Peru, prov. Pancartambo. 19. 12. Z. B. en 310. 36. L.

AMPASA, Afr. rijk en stad op de kust van Zanguebar, tusschen de evennachtslijn en het koningrijk Melinde.

AMPATRES, Afr. landschap op de Z. kust van Madagaskar, aan de riv. Mandrerei, op 26. Z. B., het is 20 mijlen lang en 12 breed, zeer moerassig en heeft veel varkens en wilde ossen.

AMPATRES, bewoners van 't bovengenoemd landschap.

AMPAZA, Afr. eil. op de kust van Zanguebar, voor den mond van de riv. Pate; de hoofdstad van denzelfden naam heeft eene goede haven.

AMPAZITA, stad in Eur. Turkije, prov. Bessarabië, aan het meer Julpug.

AMPEDES of *Aphsia*, eil. in Aziat. Turkije, pachalik Natolië, in de Marmerzee, met twee dorpen en wijnteelt.

AMPELS, Fr. dorp, dep. Gers.

AMPENIE, plaatsje op de Goudkust van Afrika, alwaar eene groote zandbank begint, die gevaarlijk voor de zeelieden is.

AMPER, Beij. riv., welke door de Ammerzee stroomt, en boven Mosburg in den Isar valt.

AMPERLIPE, Fr. dorp, dep. Drôme.

AMPERO, Oostenr. vlek in Tirol, kreits Bruneeken, aan de Venetiaansche grenzen, met veel houthandel en eenige voorregten. Hier bij is het slot Beitelstein.

AMPFING, Beij. dorp, Isarkreits, aan den Isar. Hier bij is eene kapel ter gedachtenis aan den veldslag van 1322, waarin keizer Lodewijk IV zijn' mededinger Frederik den Schoonen gevangen nam.

AMPHILA (baai van) in de Roode zee, op de O. kust van Abyssinië, waarin 13 onbewoonde eilanden.

AMPHILOCHIA, Turk. stad, prov. Janjah, met meestal Grieksche inw., eene goede school en handel.

AMPHIPOLI, Griek. stad in Macedonië, in 't O. van 't land Jumboli, aan de riv. Strymon.

AMPHOU, Fr. dorp, dep. Var.

AMPHROGUES of *Amphroques*, Rotsenrei op de N. O. kust van het eiland Guernesey.

AMPIAC, Fr. dorp, dep. Aveiron.

AMPIGLIONE, stad in den Kerk. Staat, prov. Campagna di Roma, eene mijl van Tivoli.

AMPILLY-LES-BORDES en AMPILLY-LE-SEC, twee Fr. dorpen, dep. Cote d'Or.

AMPLAING, Fr. dorp, dep. Arriège.

AMPLEPUIS, Fr. vlek, dep. Rhône, met 3,470 inw., die vele linnen- en katoenenwaren vervaardigen en uitvoeren.

AMPLIERS, Fr. D., dep. P.-de-Calais.

AMPOIGNE, Fr. dorp, dep. Mayenne.

AMPOLA, N. Amer. riv., ontspringt in Georgië, valt in de Alabama, op 32. 32. N. B. en 290. 28. L.

AMPONVILLE, Fr. dorp, dep. Seine en Marne.

AMPOSTA, Spaan. vlek, prov. Catalonië, op eenen berg aan den Ebro, 3 uren van Tortosa.

AMPSAC, bij de inlanders, *Ampsaidive* genaamd, eil. in O. Indië, in eenen tak van de riv. Kistna, die in de Ghauts ontspringt.

AMPTHILL, Eng. vlek, gr. Bedford, met eene vrijschool voor armkinderen en een hospitaal met een gedenkteeken aan de koningin Catharina van Arragon, die hier, na de scheiding van haren man Hendrik VIII, leefde. Het heeft 1280 inw.

AMPTITZ, AMPTLITZ, AMTIZ, Pruis. vlek, Gubnerkreits, regdst. Frankfort, tusschen de Lubs en Neisse, met een slot, 400 inw. De heerl. heeft veel koornbouw, bosschen, ijzer, steen en bestaat uit ruim 7 dorpen.

AMPUDIA, Spaan. vlek in Leon, prov. Palencia.

AMPUGNANI, Fr. vlek, O. deel van Corsica, arr. Bastia, aan de Tavola, met een kerspel van 2,970 inw., het ligt 10 uren van Bastia.

AMPUIS, Fr. dorp, dep. de Rhône, arr. Lyon, aan de Falonnière, met een kasteel, 300 huizen en beroemden wijn en vruchten.

AMPULLA, kaap op de Z. kust van Spanje, 7 mijlen ten N. N. O. van Alfraque.

AMPURDAN, Spaan. lands. in het vorst. Catalonië, met wijn, en het vlek Ampurias.

AMPURE, Fr. dorp, dep. Charente.

AMPURIA, stad op 't eil. Sardinië, niet ver van de kust en de kaap Orissano.

AMPURIAS, Spaan. vlek en haven in Catalonië, hoofdpl. der prov. Ampurdan, aan den mond van de Fluvia, welke in de Pyreneën ontspringt en zich in de golf van Rosas stort. Zij heeft 3,200 inw., 42. 5. N. B. 20. 45. L.

AMPURY, Fr. dorp, dep. Nièvre.

AMPUS, Fr. dorp, dep. Var.

AMRA, Ind. stad in Hindostan, prov. Behar.

AMRA, riv. in Zweden, ontspringt in Jamtland en valt in de Ragunda.

AMRAN, Arab. stadje in 't lands. Amran, 6 mijlen ten N. W. van Sana.

AMRAN, Ind. stad in Hindostan, prov. Guzerat. 22. 35. N. B. en 88. 14 L.

AMRAS, AMBRAS, OMBRAS, of *Umbras*, versterkt vorst. kasteel in Tirol, Schwazerkreits, op een' heuvel aan den Inn. Voorheen was hier eene verzameling van meer dan 200 wapenrustingen van beroemde krijgshelden en voorname mannen uit de 15 en 16 eeuw, benevens derzelver afbeeldingen en wapenen, doch die zijn thans op Belvedere in Weenen gebragt, terwijl de boekverzameling door de keizerin MARIA THERESIA aan de universiteit van Inspruck geschonken werd. Een half uur van Inspruck.

AMRETSIR, zie Amarsur.

AMRICHSHAUSEN, dorp thans aan Hohenhohe- Nederstein behoorende, niet verre van de Kocher.

AMRITA-SARAS, zie Amarsur.

AMROAH, Ind. stad in Hindostan, prov. Rohilcund, tusschen de Raugunga en den Ganges.

AMROM, AMRON, AMRUM, Deensch eilandje in de Noordzee, op de W. kust van Sleeswijk, behoort tot het stift Rijpen, met 3 dorpjes en rijke oesterbanken.

AMSCHELBERG, Boh. vlek en slot Beraunerkreits. 40. 42. N. B. en 35. 41. L.

AMSELFELD, zie Amzerfeld.

AMSELLI, gedeelte der W. kust van Afrika, 18 mijlen ten Z. O. van de riv. Dorodus.

AMSELTINGEN, Zwits. dorp, kanton Bern, ambt Thun.

AMSEN, Nederl. havezate, prov. Gelderland, kwartier Zutphen, schout-ambt Lochem, aan de Berkel.

AMSERFELD, AMSELFELD, in 't Hong. *Rigomezrye*, in 't Ital. *Campo-Cossovo*, eene vruchtbare vlakte in de Turk. prov. Servië, Sandschakat Gersenin, aan de riv. Drino. Zij is van 't Z. naar 't N. 70,000 schreden lang, en aan beide zijden door bergen ingesloten. Zij is beroemd door de beide veldslagen tusschen de Turken en Christenen in 1389 en 1488, in welken eersten sultan MURAD zijn leven verloor.

AMSOING, dorp in 't gr. hert. Luxemburg.

AMSOMAL, eilandje in de Noordzee, bij de W. kust van Denemarken.

AMSTADTEN, Oostenr. markt, viertel, boven 't Weener Woud, aan den grooten weg van Linz, met fabr.

AMSTEG, Zwits. vlek, kanton Uri, in 't dal van de Reuss, 3 uren van Altorf.

AMSTEL, Nederl. riv. of stroom, prov. Holl. Hij ontstaat ten Z. W. van Amsterdam, uit de zamenvloeijeng van de kleine riviertjes *de Drecht*, die bij het Woerdsche verlaat den naam *de Mijdrecht*, en naderhand dien van *Kromme Mijdrecht* aanneemt. Door de Doesvliet bij Renegon, door de *Wijde Aa* aan 't Braassemermeertje, door de *Kromme Aa* bij Alphen, door de Meije bij Zwammerdam, en de *Bijleveld* bij Harmelen versterkt, neemt hij bij het dorp Thamen aan den Uithoorn, den naam van Amstel aan, en ontvangt bij Ouderkerk den Krommen Amstel, (die uit de Vecht voortkomt, en eerst de Bullewijk, Holendrecht en Kromme en Regte Angstel geheeten wordt.) Hij deelt vervolgens de hoofdstad des rijks, aan wien hij den naam geeft, in eene Oude en Nieuwe zijde, en valt door verscheidene van de stadsgrachten, in het Y.

AMSTELLAND, voorheen met het steedje, (naderhand het magtig Amsterdam) eene bijzondere heerlijkheid uitmakende, welke niet aan de graven van Holland, maar aan de heeren van Amstel behoorde; naderhand echter werd zij aan het graafschap van Holland opgedragen, of ten minste aan Holland getrokken; in vervolg van tijd werd het eene Baljuwschap, hoewel zich als toen minder ver uitstrekkende, zijnde bepaald tusschen, het Y, Gooiland, Utrecht en het Haarlemmer meer, en wordende door den Amstel in twee deelen gescheiden, waar van het wester deel *Nieuwe Amstel* genoemd werd. De grond is er over het algemeen laag, week, moerassig en broekachtig, zoo dat men er alleen gras en veengrond vindt; het land brengt goede moesvruchten, en het water, dat echter door de watermolens veel kosten veroorzaakt, heerlijke baars, snoek, karper, brasem en vooral, paling voort. Onder Amstelland behooren de dorpen *Sloten*, *Sloterdijk*, *Diemen* met *Diemerdam*, *Loenen*, en *Loosdrecht*, waar bij sommigen nog voegen, *Legmeer*, *Duivendrecht*, *Waardhuizen*, *Boxtel*, *Ruigewilnis*, *Waver* en *Waverveen*, *Mijnden* en *Oostdorp*, benevens de hoofdstad.

AMSTELLAND, was gedurende de korte regering van koning LODEWYK, de naam van een departement van ons toenmalig koningrijk, en bevatte Noord-Holland of Westvriesland en een deel van het voormalig Zuid-Holland; het werd toen in twee kwartieren, Haarlem en Hoorn verdeeld. Zie verder Holland, Noordelijk gedeelte.

AMSTELVEEN, of *Amsterveen*, Nederl. heerlijkheid en dorp, prov. Holland, N. deel, anderhalf uur ten Z. W. van Amsterdam, aan welke stad deze heerl. in 1529 door aankoop gekomen is. Het dorp is oud, doch fraai gebouwd; heeft veenderijen en met de omliggende buurten, als aan den veendijk, aan den Amstel, Waardhuizen, de Zwaluwebuurt, de Nes, enz. 5,000 inw. In de kerk is de dochter van Broekhuizen begraven. In 1787 ondervonden hier de Pruissen eenen sterken tegenstand.

AMSTENRAEDE, Nederl. dorp, prov. Limburg, met 350 inw.

AMSTERDAM, de hoofdstad van het koningrijk der Nederlanden in de prov. Holland, N. deel, op het einde der 12, en het begin der 13 eeuw nog een gehucht, door arme visschers bewoond; naderhand eene der grootste, bloeijendste, en magtigste steden van den aardbol. Zij ligt, in eene halve maan gebouwd, aan het Y en aan de riv. den Amstel, die haar in de oude en nieuwe zijde deelt; zij is geheel op palen gebouwd, en door onderscheidene grachten en kanalen, waar van er velen heerlijk bebouwd zijn, doorsneden, en beslaat eene oppervlakte van 900 morgen. Haar omtrek is 18,790 geometrische schre-

schreden, of ruim 2 uren gaans. Er zijn acht schoone poorten, benevens 26 bolwerken, op welke 23 windmolens staan, terwijl de wallen in aangename wandelingen veranderd zijn. Van den kant van het Y is zij door twee rijen palen besloten, welke hier en daar openingen voor het in- en uitloopen der schepen hebben. Verder zijn er 250 meestal steenen bruggen, waaronder de *Amstelbrug*, 660 voeten lang en 70 voeten breed, 13 opene pleinen, waaronder *de Dam* het grootste is; 260 straten en stegen, en, behalve de openbare gebouwen, 25,000 huizen, en ongeveer 200,000 inw., waaronder ruim 20,000 Joden, 90,000 Hervormden, 38,000 Roomschen en 30,000 Lutheranen; verder zijn er leden van allerhande godsdienstige gezindheden. Onder de voorname gebouwen merken wij op: 12 Hervormde kerken, waaronder 1 Engelsche en 1 Fransche (welker gemeente ook in het Walen weeshuis de godsdienstoefening verrigt), 2 Evangelische en 1 herstelde Luthersche, 1 Vereenigde Doopsgezinde, 1 Remonstrantsche, 19 Roomsche, waar onder eene Fransche, 2 Jansenisten, 1 Grieksche, 1 Perziaansche of Armenische kerk, 3 Synagogen, waar van twee voor de Hoogduitsche Joden, terwijl de Hernhutters thans aan de huizen hunner leden vergaderen. In de nieuwe hervormde kerk, die door haar schoon orgel, fraaijen predikstoel en uitmuntend koor uitmunt, en alwaar op den 29 en 30 Maart 1814 onze koning, als souverein vorst, ingehuldigd, en de eerste grondwet plegtig aangenomen werd, vindt men de graftomben van de zeehelden DE RUITER, VAN GALEN, D. ZWEERTS, BENTINCK, en een eenvoudig gedenkteeken tot herinnering aan den grooten dichter J. VAN DEN VONDEL, terwijl in de oude kerk, die zeer schoon geschilderde glazen heeft, de graven van J. ZWEERTS, HEEMSKERK, VAN DER ZAAN, VAN DER HULST en anderen pronken. Onder de liefdadige gestichten, vinden wij het burgerweeshuis, dat onlangs plegtig deszelfs derde eeuwfeest vierde; het aalmoezeniers- of vondelingshuis; het hervormd diakonie- en oude-mannen- en vrouwenhuis, het Walen weeshuis, mede voor beide seksen geschikt, de Roomschgezinde weeshuizen, een voor jongens en een voor meisjes, onder den naam van maagdenhuis, een Luthersch weeshuis, tevens voor oude mannen en vrouwen geschikt; even zulk een voor de herstelde Lutherschen, die ook een weeshuis voor bejaarden hebben, het Engelsche weeshuis als boven ingerigt, het weeshuis der collegianten de Oranjeappel, het joden werkhuis en een aantal hofjes; een instituut voor blinden, twee leer- en werkscholen voor behoeftige jonge dochters, die hunne leerjaren op de stads scholen (waarvan nader) volbragt hebben, enz.

Onder de wereldlijke gebouwen komt vooreerst in aanmerking: het prachtig paleis, tot een stadhuis, door den beroemden JACOB VAN KAMPEN gebouwd, en voor het achtste wonder van de wereld gehouden, hetwelk op 13,659 palen rust, 282 voeten lang, 235 voeten breed, en behalve den koepeltoren, die 41 voeten heeft, 116 voeten hoog is. De troonzaal in hetzelve is een der prachtigste in Europa; het heeft eene heerlijke verzameling van schilderijen, en onder hetzelve werd de wisselbank bewaard, welke echter met primo Januarij 1820 vervallen verklaard en met primo Julij geheel vernietigd is: de Nederlandsche bank op de oude Turfmarkt, bestaat echter nog. Verder het tegenwoordig *Stadhuis*, voorheen het Zeekantoor of Prinsenhof, een fraai gebouw, onlangs nog veel vergroot. *De Beurs*, 250 voeten lang en 124 voeten breed, rust op 46 pilaren. De kasernen *Oranje Nassau* 890 voeten lang, 140 voeten breed, en voor 3,000 man ingerigt. Nog 's landsmagazijn- en timmerwerf, het magazijn en de werf der voormalige O. I. Comp.; het Admiraliteitshof, het verkoophuis van dezelfde Comp., de St. Anthonies waag op de Nieuwe markt, de Regulierswaag op de Botermarkt, de waag op de Westermarkt, het W. Ind. pakhuis, het Zeeregt, het postkantoor, de groote lombard of bank van leening, het gebouw de Zon, waarin het hoofdbestuur en de beide Amsterd. departementen der Maats. tot Nut van 't Algemeen vergaderen, het groote gasthuis, een kostbaar gesticht, waarin, in de 10 laatste jaren, door elkander dagelijks 380 zieken en kraamvrouwen verzorgd werden, het rasphuis, spinhuis, verbeterhuis, werkhuis, buiten gasthuis, alwaar men, door elkander 408 personen dagelijks verzorgt, het aan de weldadigheid gewijde gebouw op de Heerenmarkt, alwaar des winters dagelijks spijzen worden uitgedeeld, enz. Onder de inrigtingen tot onderwijs en beoefening der wetenschappen en kunsten, heeft men hier het Koninklijk Instituut van kunsten en wetenschappen, met eene kostbare verzameling van schilderijen,

 enz.

enz; de Koninklijke Akademie der beeldende kunsten; het Athenaeum Illustre, waarin door onderscheidene professoren akademisch onderwijs wordt gegeven, en in welks gebouw men onder anderen de stads bibliotheek bewaard vindt; een Luthersch, een Doopsgezind, en een Remonstrantsch Seminarium, eene stads teekenakademie; de maatschappij der teekenkunde: *kunst zij ons doel*; de genootschappen *Concordia et liberta-te* en *Doctrina et Amicitia*, eene voorname afdeeling der Nederl. maatschappij van fraaije kunsten en wetenschappen; het prachtige *Felix Meritis*, bestemd ter beoefening der kunsten en wetenschappen, met de uitmuntendste kunstverzamelingen, en eene sterrenwacht; het wiskundig genootschap: *Een onvermoeide arbeid komt alles te boven*, dat door het geheele rijk leden telt; het Joodsche genootschap: *Tot nut en beschaving*; verder maatschappijen door drenkelingen, tot bevordering van den landbouw, ter bevordering der heelkunde, ter bevordering van schilder- beeldhouw- en graveerkunst, het hoofdbestuur en twee aanzienlijke departementen der Maatsch. tot Nut van 't Algemeen, het schoolonderwijzers genootschap: *Tot nut der jeugd*, en onderscheidene genootschappen tot onderwijs meer, als mede een Nederduitsche, Fransche, en Hoogduitsche schouwburg, het Joodsche tooneel, dat des winters *Theatre cassino*, en des zomers *Theatre Tivoli* genoemd wordt. Verder uitmuntende inrigtingen voor het lager onderwijs, waarvan wij alleen de stads armenscholen opnoemen, die zelfs de bewondering van vreemdelingen tot zich hebben getrokken, en in geen ander land dan in het onze zulk eene hoogte bereikt hebben.

Onder de middelen van bestaan vindt men hier, behalve eene menigte scheepstimmerwerven, mastemakerijen, zeilmakerijen en tabaksfabrijken, 129 goud- en zilversmederijen, 5 gouddraadtrekkerijen en goudslagerijen, 11 zilver dito, 10 kopergieterijen, en 1 ijzergieterij, 1 klok- en geschutgieterij, 11 messenmakerijen, 34 boekdrukkerijen, 86 suikerraffinaderijen, 3 zijdeweverijen, 2 zijdelintfabrijken, 4 chocolaadfabrijken, 1 lijmfabrijk, 1 terpentijnkokerij, 8 zeepziederijen, 8 brouwerijen, 3 lijnbanen, 3 salpeterfabrijken. Voorts zijn hier nog onderscheidene laken- sargie- en hoedenfabrijken, kamfer- en boraxraffinaderijen, eene menigte olieslagerijen, kaart- en plaatdrukkerijen, eene lettergieterij, verscheidene fabrijken voor behangselpapier, eenige leerlooijerijen, onderscheidene heel- en natuurkundige instrumentmakers, diamantslijpers, enz. Doch de voornaamste tak van bestaan, en de oorzaak van de spoedige opkomst van Amsterdam, was de koophandel: voorheen werd deze stad, met Londen, voor de voornaamste koopsteden der wereld gehouden; dan de ongelukkige omstandigheden der tijden hadden haar geheel doen vervallen, en tot nu toe zijn de gevolgen der gezegende omwenteling nog niet in staat geweest, haar geheel te herstellen; ondertusschen handelt zij op nieuw op alle werelddeelen, en, in 1816 kwamen er nog weder 2,563 schepen binnen, waaronder, behalve uit Oost en West, waren: 145 van Koningsbergen, 133 van Hamburg, 120 van Liverpool, 121 van Riga, 114 van Londen, 109 van Drammen, 84 van Dantzig, 83 van Bremen, 49 van Memel, 46 van Bordeaux, 44 van Stockholm, 35 van Elbing, 35 van Tonningen, 34 van Hull, 33 van Altona, 29 van Lissabon, 32 van Petersburg, 22 van Port au Prince, 27 van Stettin, 22 van Gluckstad, 25 van Archangel, 15 van Baltimore, 12 van Bergen, 20 van Cadix, 10 van Christiaansand, 16 van Flensburg, 22 van Libau, 15 van Lubeck, 14 van Rostock, enz. De invoer bestaat in rogge, tarwe, haver, garst, lijnzaad, koffij, tabak, suiker, thee, wijn, enz. terwijl zij vele dezer artikelen, benevens linnen, kaas, boter, gezouten visch, papier, leder, sterke dranken, enz., weder uitvoert. Men heeft in Amsterdam 9 bankiers, 34 wisselhandelaars, meer dan 300 Christen en 40 Joodsche makelaars, eene kamer van koophandel, eene maatschappij voor den Afrikaanschen handel, onderscheidene assurantie-maatschappijen, 2 voorname jaarmarkten, enz.

De wissel geschiedt hier op al de vrijsteden der wereld, als:

op Breslau	43	Stuiv. banco meer of min voor	1 livre.
Cadix	97	§	1 ducado di cambio.
Geneve	90	§	3 liv. cour.
Hamburg	35	St.	1 daald. van 2 mark.
Leipzig	36	St.	1 rijksd.
Lissabon	44	§	1 crusado 400 rees.

op

op Livorno 97 ß	1 pezza da-otto reali.
Londen f 11 : 10 court	1 pond sterl.
Parijs 55¾ ß banco	3 francs.
Weenen 36¼ St.	1 rijksd.

Op Parijs rekent men in banco, doch van Parijs in kasgeld.

Onder de voorname mannen welke in Amsterdam geboren zijn, noemen wij hier alleen den geleerden P. C. HOOFT, J. VAN DEN VONDEL, de helden J. VAN HEEMSKERK, JACOB VAN NECK, HENDRIK CORNELUSZ. LONK, terwijl men bij WAGENAAR, KOK, en anderen, brèedvoerige lijsten vinden kan. Ligging op 22. 30. 8. L. 52. 22. 5. N. B.

AMSTERDAM, eil. in de Indische zee, ⅝ vierk. mijl groot, met een' vuurspuwenden berg en kokend heete bronnen, onbewoond, zonder geboomte, maar rijk in zeehonden, zeeleeuwen, walvisschen, haaijen, kabeljaauwen, schelpdieren, enz. 94. 24. 45. L. en 3,842. Z. B.

AMSTERDAM, of *Tongatabu*, het voornaamste der Vriendschaps-eil. in de Zuidzee, met eene haven, is vruchtbaar in kokosboomen, palmen, suiker, bamboesriet, pisangs, papegaaijen, enz. Het is de zetel van eenen koning, welken de meeste dezer eilanden als hun opperhoofd erkennen, 202. 20. 34. L. en 21. 7. 35. Z. B.

AMSTERDAM, O. Ind. eilandje in de golf van Batavia, bij het eiland Java.

AMSTERDAM, eil. in de Chinesche zee, tusschen Japan en Formosa.

AMSTERDAM, of *Caradiva*, Eng. eiland in de Ind. zee, aan de O. kust van Ceylon, met een goed fort.

AMSTERDAM, onbewoond eil. in het Z. der Mauritius-eilanden, ten O van Afrika.

AMSTERDAM, onbew. eil. in de IJszee, tusschen Spitsbergen en Groenland.

AMSTERDAM, Nederl. fort op de Goudkust in Afrika, in het rijk Fanthi, op eenen hoogen rotsachtigen berg, niet ver van groot Cormantin.

AMSTERDAM, Nederl. fort op het eil. Amboina, in O. Indië.

AMSTERDAM, Nederl. fort op het eil. Celebes in O. Indië, aan de golf van Gorongtello.

AMSTERDAM, (Nieuw) fort in Nederl. Guiana, kolonie Surinamen, aan den mond der riv. Surinamen.

AMSTERDAM, (Nieuw) zie Nieuw-York.

AMSTOSS, Zwits. dorp, kanton Appenzell, in 't Rijndal.

AMSTETTEN, zie Abstetten.

AMSWEER, Nederl. buurtschap, prov. Groningen, kwart. Gron., aan de Fivel.

AMTEN, Nederl. dorp, prov. Luik met 982 inw.

AMTHILL, Eng. vlek, gr. Bedford.

AMTI, N. Amer. riv. in W. Florida, valt in de Iberville. 30. 22. N. B. 286. 36. L

AMTITZ, zie Amptitz.

AMTSCHITKA, een der Russ. Neghoof Andreanowsche eil., in de zee van Kamschatka.

AMTSZELL, Wurt. slot, dorp en kerspel, landv. aan de Bodenzee, Opperambt Ravensburg, met 2,127 inw.

AMU, Aziat. meer in 't Z. W. van Tartarije en 't lands. Dschagatai op de grenzen van Perzië; het ontlast zich in de riv. Albia, welke daar haar' naam verandert en Albeamie genoemd wordt.

AMU, AMU-DARJA, ULU, DIGHOUM, bij de Ouden *Gihon en Oxus*, voorname riv. in Z. Dschagatai, of groot Bucharije, maakt de grenzen tusschen Perzië en Bucharije uit, en ontspringt uit het N. W. gebergte van Hindostan,, aan de grenzen van Tibet, wordt eerst Harrat of Herut en Betur-Teglar genoemd, en in haren verderen loop, door de bewoners der aangrenzende woestijn, in zoo vele kanalen gedeeld, dat zich slechts een klein gedeelte in het Aral-meer stort. Zij ontvangt de riv. Andereb, Sogd, Uasch of Wasch, Debasch, Bamian, enz.

AMUCHTA, een der Kawalang eil. in de zee bij Kamschatka, aan Rusl. behoorende, met eenen vuurspuwenden berg.

AMUL, zie Amol.

AMULRIE, Schotsch dorp, gr. Perth.

AMUR, in het Tungusisch *Sachalin-Ula* (Zwarte riv.) Chineesch *Jalong-Kiang* (Draken riv.) groote bevaarbare riv. in Azië, welke de grensscheiding tusschen Rusland en China uitmaakt, en uit het Appelgebergte (Agigierkentri) in Rusland. op 49. N. B. en 126.40. L. ontspringt; zij wordt bij derzelver bron *Ingoda*, na derzelver vereeniging met den *Onon* bij het dorp Gorotische *Schilka*, en eerst, na de vereeniging met den Argun, *Amur* genoemd, en ontvangt ter regterzijde de Humar-Golin, Soangari-Ula en Usuri, en ter linkerzijde de Dschinkiri, en den Silimpdi, en stort zich, op 53 N. B, in de Ochotskische zee: zij is zeer vischrijk.

AMUR, golf nabij den mond van boven genoemde riv. gelegen.

AMURLAND, zie Tungusiën.

AMUSCHTA, Russ. eiland tot de *Andreanowsche* behoorende, in de zee van Kamschatka.

AMUSCO, Spaan. stad in Leon.

AMUTURI, Z. Amer. riv. in Granada.

AMUY, Ind. stad aan de overzijde van den Ganges.

AMUY, Ind. stad ten O. van den Ganges aan de O. kust van het meer Chianiay.

AMWELL, stad in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw Jersey, gr. Hunterdon, aan de Delaware, met 5,780 inw.

AMWELL, Eng. dorp, gr. Hertford.

AMY (le grand et le petit) 2 Fr. dorpen, dep. Oise.

AMYAK, een der Russ. Andreanow eil. in de zee van Kamschatka.

AMYCLEA, oude Ital. stad, was gelegen in het land van Labour aan de golf van Gaëta, die men toen de golf van Amyclea noemde.

ANA, Hess. riv., die bij Kassel in de Fulda valt.

ANA, Spaan. graafs. in Valencia, gebied Montesa.

ANA of *Anah*, stad in Mesopotamië, pachalik Raca, gedeeltelijk op een eil., gedeeltelijk aan de beide oevers van den Euphraat gelegen, en waarvan de Z. zijde tot Arabië behoort, met 3,000 inw. Zij behoort aan den Groot Emir der zandwoestijn van Syrië, van wien de meeste stammen dier woestijn afhankelijk zijn, en die gewoonlijk onder tenten, en slechts een gedeelte van het jaar in de stad wonen. De stad ligt in een vruchtbaar oord, dat dadels, olijven, citroenen, pomeransen, granaatappelen, katoen, koorn, gierst en wijn voortbrengt.

ANABARA, riv. in Siberië, die op 68 N. B. ontspringt, en op 73 N. B. in de IJszee valt. Zij scheidt Tobolsk van Irkutsk.

ANABOA of *Annabou*, Eng. eil. in de golf van Guinea, hetwelk tot eene ververschingplaats voor de schepen dient, en katoen en vruchten voortbrengt. 3o. 25. L. 1. 25. Z. B.

ANABOLI, zie Napoli di Romania.

ANA CAPRI, Nap. vlek op 't eil. Capri, prov. Principato Citra, met 1,534 inw., op eene rots van 1600 voeten hoogte, zoodat men met 522 trappen naar de stad opklimt.

ANACHIMUSI, volk aan de O. zijde van het Afr. eil. Madagaskar, bij de bron van de riv. Mananghare.

ANACHORETEN-EILANDEN, in Australië, midden in den Stillen oceaan door Bougainville ontdekt, met vele kokosboomen bezet, en goed bevolkt. Volgens Krusenstern o. 54. Z. B. en 145. 3o. L.

ANACUJES, volk in Brazilië, nabij het hoofdmanschap Seregipe.

ANACUR of *Nuachir*, Aziat. stad in Syrië, 2 mijlen van Acre.

ANADIR, zie Anadyr.

ANADIRSKAJA, zie Anadyrskoi.

ANADOLI, zie Natolië.

ANADOLIDAG, KIESCHISCHE, DAQUI, d. i. Monnikenberg, voorheen de *Olympus-Mysiorum* genaamd, een berg in Natolië, een der hoogste in Azië, bijna altijd met sneeuw bedekt.

ANADYR, groote bevaarbare riv. in Siberië, die op 61.1 N. B. van het gebergte Jablonnaja, uit 't meer Yoanko in het land der Tschuktschen, hetwelk zij doorstroomt, komt, de Jablona, Bjela en Kreszna ontvangt, en zich op 65. B. vlak over het Behringseiland in den oceaan stort, alwaar hare mond de golf van Anadyr maakt.

ANADYRSKOI, Russ. stad in Siberië aan de Anadyr, van welke zij haren naam ontleent.

ANAFA, zie Darbeida.

ANAFETH, Arab. stad, prov. Jemen, met wijnbouw.

ANAGA, zie Nago.

ANAGADE, een der Antilles, laag van grond; op 18. 46. N. B. en 313. 22. L.

ANAGARSKAGA, Tart. stad, prov. Taurië, aan 't meer Baical, bij de bronnen van de Amur.

ANAGHELONE, Iers. stad in Ulster, gr. Downe, aan de Ban.

ANAGIN, een der Negho-eilanden, in de zee Kamschatka.

ANAGNI, stad in den Kerk. Staat, prov. Compagna di Roma, op eenen berg.

ANAH, zie Ana.

ANAHUAC, deel van het tegenwoordig koningr. Nieuw Spanje, tusschen 14—21 B., het voornaamste deel van het oude koningrijk van Montezumas uitmakende.

ANAIA-TUBA, Z. Amer. stad in Brazilië, prov. Para. o. 12. Z. B. 326. L.

ANAKLEA, Aziat. stad in Abchasië, aan den mond der Enguri, in de Zwarte zee.

ANAKOPIA, stad in Aziat. Rusl., gouv. Kaukazië, verblijfplaats van den vorst van Awchas. 43. 10. N. B. 57. 24. L.

ANAK-SUNGEI, klein rijk op de Z. W. kust van het Aziat. eil. Sumatra, tusschen de riv. Manjuta en Urei. De hoofdplaats is Moco Moco.

ANAKUTAN, een der Kurilische eil. in den N. Stillen oceaan, 20 mijlen lang,

lang, met twee vulkanen.

ANALABOU, handelplaats op Sumatra. 4. 8. N. B.

ANALAGAN, zie Amalagan.

ANAM, rijk in Achter-Indië, zie Tonquin.

ANAMABOA, Eng. fort, op eene hooge rots in het rijk Fanthi, op de kust van Guinea, met 30 stukken bezet. De Negerstad, welke daarbij lag, werd voor 30 jaren door de Engelschen verwoest.

ANAMBAS (Groot), groep eilandjes in de Chinesche zee, op 3. N. B. 123. 35. L.

ANAMBAS (Klein), 3 eilandjes in de Chinesche zee, op 3. 56. N. B. en 123. 40. L.

ANAMBAS (Zuid), groep eil. in de Chinesche zee, op 2. 21. N. B. en 124. 2. L.

ANAMBE, groep eil. in de Ind. zee, tusschen Borneo en het schiereil. Malacca, door Maleijers bewoond, doch wegens de menigte klippen ontoeganKelijk.

ANAMOKA of *Namoka*, zie bij den eigenlijken door TASMAN gegeven naam *Rotterdam*.

ANAMSAGUR, sterke stad van Hindostan, prov. Bejapoor 16. 17. N. B. 94. 10. L.

ANAMUR, Russ. stad en vesting, prov. Grusiën.

ANAN, riv. in Achter Indië, die de Siam met de Cambodia vereenigt.

ANAN, riv. in Schotland in Dumfriesshire.

ANANA, Spaan. stad in Biscaye, distr. Alava.

ANANAS, rots, tusschen de zoogenaamde Cyclades en het schiereiland Morea, ten Z. W. van Milo.

ANANBAS, eilandje in den Ind. oceaan, bij de Wesspunt van Borneo. 2. 58. N. B. en 123. 45. L.

ANAND, riv. in Schotl., ontspringt niet ver van de Clyd, en valt in de golf van Solway, in de Iersche zee.

ANAND of *Anond*, Schotsch. stadje, aan den mond van genoemde rivier.

ANANES, 3 eilandjes in den Griek. Archipel, ten Z. W. van 't eil. Milo. 36. 31. N. B. 41. 44. L.

ANANPOUR, Ind. stad in Hindostan, prov. Bednore. 13. 35. N. B. 92. 42. L.

ANANTAPOORAM, Ind. stad in Hindostan, dist. Wandicotta. 14. 41. N. B.

ANANTAPOUR, Ind. stad, prov. Carnate.

ANANTASAGARUM, Ind. stad in Golconda.

ANANTASAPILLY, Ind. stad in Hindostan, circar Rajamundry.

ANANTOOR, Ind. stad in Hindostan, prov. Barramaul.

ANANTPOUR, Eng. stad in Hindostan, prov. Mysore. 14. 45. N. B. en 95. 7. L.

ANANURI, Aziat. stad in Georgië, dist. Sseristo, aan de Arkala.

ANAPA of *Anapolis*, Russ. stad en grensvesting tegen Perzië, aan de N. W. grenzen der kusten van Abchasië, aan de golf van Sundjik, en ten W. van het Kaukasisch gebergte, bij de Zwarte zee, met handel in honig, was, peltcrijen en slaven naar het N. deel van Rusland en naar Konstantinopel. In de nabijheid vindt men de roover woningen der Natuchaschen, en eene op de Romeinsche wijze gebouwde vierkante legerplaats; men telt er 40 huizen. 55. L. en 44. 40. B.

ANAPAPOOLY, Ind. stad in Hindostan, dist. Coimbetoor.

ANAPODARY, kleine riv. op het eil. Candia, ontspringt bij het kasteel Bonifacio, en stort zich ten Z. bij het kasteel Girapetra in zee.

ANAPOLIS, zie Anapa.

ANAPPES, Fr. vlek en kasteel, dep. Noorden, arr. Rijssel, met 1057 inw.

ANAPUYA, Spaan. prov. in Terra Firma, in Z. Amer., gebied van Venezuela.

ANAQUITO, Z. Amer. vlakte in 't N. van Peru, alwaar in 1546 een groote slag voorviel.

ANARGHIA, zee- en koopstad in Aziat. Rusl., gouv. Kaukazië, vorst. Mingrelië, aan de Zwarte zee. 42. 40. N. B. en 59. 5. L.

ANAROOGURRA, stadje op 't eil. Ceylon, 18 mijlen van Candy.

ANAS, eene rivier, zie Guadiana.

ANA-SANTA, meer dan 50 dorpen van dien naam in Z. Amerika.

ANA-SANTA, 3 woeste eilandjes bij de kust van Brazilië, in de baai van St. Louis de Maranasis. 2. 30. Z. B. en 43. 44. L. 2. Z. Amer. eilandje op de kust van de prov. Maranhan. 3. Eilandje in de straat van Magellaan. 4. Twee landpunten bij de straat van Magellaan. 5. Z. Amer. riv., prov. Buenos Ayres, valt in de Parana.

ANASEH, magtigste stam der zwervende Arabieren, in de woestijn van Syrië, tusschen Aleppo en Bagdad; zij zijn in 4 takken verdeeld, welke te zamen 60,000 strijdbare mannen uitmaken. Zij plunderen de karavanen en eischen van den pacha van Dama *de Szurra*, (zekere belasting) voor den doortogt van de groote karavaan naar Mecca.

ANASTAMIA, Jap. stad en zeehaven op de Z. kust van Niphon, met handel

in hout.

ANASTASIA, (ST.) N. Amer. eiland tegen over St. Augustijn, de hoofdpl. van Oost Florida.

ANATAIAN of *Anatacan*, een der Ladronen of Dieven-eil. Het is bergachtig en vruchtbaar, doch onbewoond. 17. 20. N. B. en 163. 9. L.

ANATO, ANATU, een der Chao of meest verwijderde Aleutische eilanden in de zee van Kamschatka.

ANATOJAR of *St. Joacham*, een der Marianen eilanden.

ANATOLIë, zie Natolië.

ANATORIA, Grieksch stadje aan de riv. Asopo.

ANATTOM, het Zuidelijkste eil. van de Nieuwe Hebriden, zeer hoog gelegen, volgens Cook op 20. 3. Z. B. en 187. 44. L.

ANAUILLANA, Z. Amer. riviertje, valt in de Negro.

ANAURA-PUCU, Z. Amer. riviertje in Port. Guiana, valt in de Maranon.

ANAUX, Z. Amer. riv. in Venezuela, valt in de Guiana.

ANAYATIKTALAK, granietrots ten N. W. van Amerika, alwaar de bewoners van Kiktah, robben slaan en vogeleijeren zoeken.

ANBAR, AMBARA of *Enbar*, oude stad in Aziat. Turkije aan den Euphraat, die haar in 2 deelen verdeelt; het was gedurende eenigen tijd de zetel der kalifs.

ANBAR, Aziat. stad in Irak Arabi, aan den Euphraat, 10 mijlen van Bagdad. 33. 15. N. B. 60. 45. L.

ANBARI, Tartaarsch stadje en vesting in den Aziat. staat Chiwa, prov. Chowaresm, aan het kanaal van Schabat, met 1000 inw. 36. N. B. 81. 57. L.

ANBORD, Perz. stad in Chorasan.

ANCA, kaap op de kust van Chili, aan den mond der riv. Valdivia.

ANCABOUE, vlek in het binnenland van Madagaskar.

ANCAM, eil. in de O. Ind. aan de kusten van het lands. Quantung.

ANCAON, Port. stad in Beira.

ANCARANO, Ital. stadje in den Kerk. Staat, mark van Ancona, aan de Tronto.

ANCASTER, Eng. vlek, gr. Lincoln, met 400 inw., en Romeinsche oudheden.

ANCASTER, nieuw Eng. etablissement in Op. Canada, ten W. van 't meer Ontario.

ANCAYE, onvruchtbare en dorre landstreek van 't eil. Madagaskar, welks inw. Bezounzons genoemd worden, en handel met hun vee drijven.

ANCE of *Anse*, Fr. stad, dep. van de Rhône, arr. Ville-Franche, kantonshoofdpl., niet ver van de Saône, met 1200 inw. en goede steengroeven. 45. 55. N. B. 20. 20. L.

ANCE, twee Fr. dorpen in de dep. Opper Loire en Neder-Pyreneën.

ANCE (GROOT), golf en stad op de N. kust van 't eil. Martinique, tusschen de riv. Capet en Lorrain.

ANCE (GROOT) baai in 't Z. O. deel van 't eil. St. Christobal. 2. Drie kleine baaijen op 't eil. Guadaloupe.

ANCEAUMEVILLE, Fr. dorp, dep. Beneden Seine.

ANCEINS, Fr. dorp, dep. Orne.

ANCELIN, Fr. dorp, dep. Drome.

ANCELLE, Fr. D., dep. Opper Alpen.

ANCEMONT, Fr. dorp, dep. Maas.

ANCENIS, Fr. stad, dep. Neder Loire, aan de Loire, die hier slechts voor kleine vaartuigen bevaarbaar is. Zij is de hoofdplaats van een arr., heeft eene poststation, ijzer- en geschutgieterij, en eenen vrij aanzienlijken handel in timmerhout, koren en wijn. Zij ligt 7 uren ten W. van Nantes, op 47. 22. N. B. en 16. 28. L.

ANCERVILLE, Fr. vlek, dep. van de Maas, arr. Bar, met 2,200 inw.

ANCERVILLE, Fr. vlek, dep. Oise.

ANCERVILLE, Fr. vlek, dep. Moezel.

ANCEY, twee Fr. dorpen, dep. Côte d'Or, en Kanaal.

ANCHA, Aziat. stad in Georgië, prov. Saltabaso.

ANCHANT, Fr. dorp, dep. Ardennes.

ANCHAY, Fr. dorp. dep. Jura.

ANCHEDIVA, ANCHADIVA, klein eil. aan de kust van van Malabar, voormaals met eene vesting aan de Portugezen, die het naderhand verlaten hebben.

ANCHENONCOURT, Fr. dorp, dep. Opper Saône.

ANCHIN, Fr. D., dep. van 't Noorden.

ANCHITTY of *Anchitty-Durgam*, Aziat. forteres in Hindostan, prov. Mysore, door de Eng. in 1799 weggenomen.

ANCHOLME, Eng. riv. valt in den Humber, nabij Wintringham, en ontspringt 26 mijlen van daar bij Market-Raisen.

ANCHORAS, riviertje op de W. kust van Afrika, niet ver van 't eil. Cayo.

ANCHORITES, groep eilandjes in Australië, ten N. van Nieuw Guinea. Het Noordelijkste ligt op 0. 45. Z. B. en 162. 55. L.

ANCHOR ISLAND, eil. in Australië, aan den Z. ingang van Dusky baai. 45. 46. N. B. en 183. 55. L.

ANCHOR POINT, kaap op de W. kust van Amer. aan den O. kant van Cooks baai. 59. 39. N. B. 226. 27. L.

ANCIAONS, Port. stad in Tra-los-Montes.

ANCICO, zie Anziko.

ANCIENVILLE, Fr. vlek, dep. Aisne.

ANCIER, Fr. dorp, dep. Opper Saône.

ANCIGNÉ, Fr. dorp, dep. 2 Sèvres. arr. Melle.

ANCILEFRANC, zie Ancylefranc.

ANCINALE, Nap. stad in Calabrië Ultra.

ANCINES, Fr. dorp, dep. Sarte.

ANCIREAU, Fr. stad, dep. Opper-Pyreneën, arr. Bagnères, met wolfabrijken, en 667 inw.

ANCISA DE MONCORVO, Ital. stad, gr. hert. Toscanen, aan de Arno, niet ver van Florence.

ANCIUNFU, Aziat. stad in 't N. van China, prov. Xensi.

ANCIZAN, Fr. dorp, dep. Opper-Pyreneën.

ANCKERHOLTZ, Pruiss. stad in Pommeren, 8 mijlen van Dantzig.

ANCKUM, stad in 't vorst. Anhalt, gedeelte Anhalt Dessau, bijna tegen de stad Zerbst.

ANCLAM, Pruiss. stad, hoofdpl. van den kreits en 't regdst. Stettin, aan de Peene, in een zeer vruchtbaar oord, heeft 3 poorten, 2 kerken, 3 hospitalen, 2 voorsteden, 12 aan de stad behoorende dorpen, en 599 huizen. De 5,640 inw. leven van den handel, en fabrijken in lijnwaad, kousen, tabak, leder, laken, enz. 31. 36. 12. L 53. 49. 15. N. B.

ANCLAUDES, Fr. dorp, dep. Opper-Pyreneeën.

ANCLIFFE, Eng. vlek, gr. Lancaster.

ANCLIN, stadje in Aziat. Turkije, prov. Natolië.

ANCLOTE, N. Amer. eil. bij Florida, tusschen Charles-baai en de riv. St. Pedro. 29. 4. N. B. en 290. L.

ANCLOTE, kaap op de W. kust van Amer., aan 't Schiereil. Californië. 29. 17. N. B. 262. 28. L.

ANCO, Z. Amer. stad in Peru, prov. Huamanga, in een vruchtbaar oord, dat echter door verslindende dieren onveilig is. 13. 14. Z. B. 304. 29. L.

ANCOBAR, ANKOBAR, klein koningrijk aan de kust van Guinea in Afrika, bij de riv. Ancobar, die zich twee uren van de driepuntige kaap, in den Atl. oceaan ontlast. Door eene bank, die voor haar ligt, kunnen er slechts boten binnen komen, schoon zij anders diep genoeg is; de oevers zijn 20 uren ver met boomen bezet. Op den O. oever ligt het Nederlandsch fort St. Antonie.

ANCOCUS CRIEK, N. Amer. riv. in Nieuw Jersey, valt in de Delaware.

ANCOLA, Indisch dorp, met de puinhoopen van een fort.

ANCON, Z. Amer. stad op de kust van Peru, 6 mijlen van Lima.

ANCON, Z. Amer. golf in Quito, prov. Emeraldas, op 1. 25. N. B. en 298. 50. L.

ANCON, kaap op de N. kust van 't Z. Amer. eil. Chiloe, op 42 Z. B. en 297. 40 L.

ANCONA (LA MARCA D') of *Markgraafschap van Ancona*, prov. van den Kerk. Staat, aan de golf van Venetië, aan welker oever, van afstand tot afstand, torens met 1 of 2 stukken geschut staan, om het landen der zeeroovers te verhinderen. Dit gewest is lang 26, breed 16 uren gaans, en bevat 172½ vierk. mijlen, met 719,830 inw. Het grenst ten W. aan de hoogste toppen der Apennijnen en de hert. van Ombrie en Urbino, ten N. O. aan de golf van Venetië, en ten Z. aan Abruzzo; is zeer bergachtig, boschrijk en vruchtbaar in zuidelijke vruchten, koren wijn, hennip, enz. Het wordt verdeeld in drie legatiën, als: die van Ancona, van Marcerata en Urbino. Ligging tusschen 30. 27. en 31. 53. L. en 42. 35—43. 34. N. B.

ANCONA, legatie in de mark Ancona van den Kerk. Staat, bevat 52¼ vierk. mijlen en 197,000 inw.

ANCONA, stad in den Kerk. Staat, hoofdstad van het markgr. Ancona, en zetel van een' bisschop. Zij ligt tusschen 2 bergen, op een' van welken eene domkerk, en op den anderen eene vesting staat, en heeft hare benaming van een Grieksch woord, dat *elleboog* beteekent, uit hoofde van den hoek, welke het Apennijnsche gebergte aldaar in de zee maakt. Zij heeft twee collegiale en 8 andere kerken, 16 kloosters, 2 gasthuizen, een quarantaine huis, eene beurs, goede haven, 1,800 huizen en 27,230 inw., waaronder vele Grieken en 5,000 Joden. Op het midden van de 2,000 voet lange en 1,000 voet breede moelje is een triumfboog ter eere van keizer TRAJANUS, die deze moelje van marmer heeft laten maken. Verder vindt men er fabr. voor loodwit, zeildoek, zijde, zeep, suiker, grof linnen, touwwerk, hoeden, leder, was- en andere kaarsen, macaroni en verw, en eenen uitgebreiden handel. De invoer bestaat in haring, fabrijkwaren, suiker, cacao, koffij, specerijen en lakens uit ons vaderland; tin, lood, kamelot, enz. van de Engelschen; juchten van de Russen; teer van de Zweden; katoen uit Turkije, en ijzer uit Duitschland. Wissel

zie Rome. 31. 9. L. 43. 37. 45. N. B.

Ancona, Afr. riv. in 't Z. van Abyssinië, valt in de Hanazo.

Ancona, dorp in Aziat. Turkije, pachalik Bagdad, 1 mijl van Erbil.

Anconitan, riv. in klein Azië, benevens een berg en kasteel van denzelfden naam, tegen over het eil. Rhodes.

Anconne, Fr. dorp, dep. Drome.

Ancora, Z. Amer. eil. op de kust van Brazilië, prov. Rio Janeiro.

Ancoraymes, Z. Amer. stad in Peru, prov. Omasuyos, aan 't meer Titicaca.

Ancos, Fr. dorp, dep. Landes.

Ancourt, Fr. dorp, dep. Ben. Seine.

Ancourteville, Fr. dorp, dep. Beneden Seine.

Ancove, Ovas, eene prov. op het eil. Madagaskar, welker inw. van de zijteelt, den katoenbouw en 't vervaardigen van ijzerwerk bestaan. Ook drijven zij eenen wreeden slavenhandel.

Ancram, dorp in N. Amer., prov. Nieuwyork, gr. Columbia, met eene aanmerkelijke smelterij en smederij.

Ancre, riv. in Frankrijk, dep. van de Somme.

Ancre, Encre of *Albert*, Fr. stad, dep. Somme, arr. Doulens, kantonshoofdpl. aan de Ancre, met 2081 inw., die van katoendrukkerijen, linnenbleekerijen en laken- tapijt- papier- en salpeterfabr. bestaan.

Ancteville, Fr. vlek, dep. Kanaal.

Anctoville, 2 Fr. vlekken, dep. Calvados en Kanaal.

Ancrum, Schotsch vlek, gr. Roxburg, aan de Teviot, 300 inw.

Ancud, zie Agualy.

Ancy, Fr. dorp, dep. Rhône.

Ancy-le-Franc, Fr. stadje, dep. Yonne, arr. Tonnerre, aan de Armançon, met 1236 inw., en porceleinfabr.
Ancy-le-Serveux, dorp, dep. Yonne.
Ancy-les-Solgne, dorp, dep. Moezel.
Ancy op de Moezel, dorp, dep. Moezel.

Ancyre, zie Angouris.

Anczakrich, Russ. riv. in de Ukrain, een uur van de stad Oczokow.

Andace, zie Andaye.

Andacoll of *Andocollo*, zeer rijke goud- en zilvermijn, in Z. Amer., prov. Chili, dist. Coquimbo.

Andadschan, Aziat. stad in Bucharije, prov. Ferghanah, met 3 poorten en een kasteel.

Andahuailas, prov. van Peru, ten N. van die van Lucanas, zeer bergachtig, met dikke bosschen en vrij vruchtbaar, vooral in suiker, heeft 12,000 inw. Zij heeft eene hoofdstad van dien naam, op 13. 25. Z. B. 294. 36.

Andaine (Forêt d') Fr. vlek, dep. Orne.

Andainville, Fr. D., dep. Somme.

Andalal of *Andil*, dist. bij den Kaukazus, van 15 dorpen met 800 huisgezinnen uit Lesghiërs bestaande, die een bijzonder dialect hebben, en aan den Chan van Jachsai cijnsbaar zijn.

Andalgala, Z. Amer. eil. en riv. in de prov. Tucuman.

Andalgata, Z. Amer. meer in 't onderkon. Rio de la Plata, door eene riv. met het meer Pacipa vereenigd.

Andaluzië, Neder Andaluzië of *Vandalucia*, naam van een gedeelte van het Zuiden van Spanje, tot hetwelk voormaals de koningrijken Sevilla, Cordova en Jaen, en zelfs ook eenigen tijd Granada of Opper Andaluzië behoorden: het ligt tusschen Portugal, Nieuw Kastilië, Murcia, Granada, de zee, en de Straat van Gibralter, en strekte zich van 11. tot 16. L. en van 36. tot 38. B. uit, terwijl het 960 vierk. mijlen en 1 millioen inw. bevatte. De naam komt af van de Vandalen, een oud Duitsch volk, hetwelk in de vijfde eeuw daar heen trok, en, gedurende eenigen tijd, in het bezit daar van bleef. De bergketen Sierra Morena scheidt dit landschap van Nieuw Kastilië. De voornaamste riv. zijn de Guadalquivir, de Guadiana, de Odie, de Tinto, de Guadalete, Guadarmena, Xenil, enz. De luchtsgesteldheid is er aangenaam, maar in den zomer is de hitte ondragelijk. De voornaamste voortbrengsels zijn: vermiljoen, lood, koren, wijn, olie, katoen, zuidvruchten, zijde, honig, schoone paarden, rundvee, enz. De inw. zijn in gedaante en inborst van de andere Spanjaarden onderscheiden: zij verwerken veel brem (zekere plant waaruit touw vervaardigd wordt) en salpeter. In 1800 en 1804 werd dit land door de gele koorts zeer ontvolkt. De hoofdstad is Seville.

Andaluzië (Opper), zie Granada.

Andaluzië (Nieuw), zie Cumana, Guiana.

Andaman, groep eilanden in de golf van Bengalen, ten W. van de kust van Siam, tusschen 10. 52. en 13. 30. N. B. en 100. 30. en 112. L. gelegen. Zij bestaan uit de eilanden: Groot en Klein Andaman, de Kleine en Groote Cocos-eilanden, de Priparis-eilanden en vele klippen. Zij zijn nog niet zeer bekend en weinig ter bebouwing geschikt. De 2,500 inw. zijn ten hoogste onbeschaafd en wild, en plunderen de strandende schepen. De voorn. voortbrengsels zijn: on-

onderscheidene soorten van hout, katoen, kleine varkens, onderscheidene vogels, visschen en schelpdieren.

ANDAMAN (GROOT), het voornaamste der genoemde eilanden, 20 mijlen lang en 4 mijlen breed, gewoonlijk als één eiland afgeteekend, doch volgens eene kaart die KRUSENSTERN van den kapit. HURD kreeg, wordt dit eiland door een kanaal in tweeën gescheiden.

ANDAMAN (KLEIN), naast het vorige, het voornaamste der genoemde eil., is 7 mijlen lang. Ten N. van hetzelve ligt het kleine eiland Chatham, eene verbanningsplaats.

ANDAMAS, Perz. stad in Chusistan, 38 mijlen ten N. van Ispahan.

ANDANCE, Fr. stad, dep. Ardèche, arr. Tournon, aan de zamenkomst der Denine en Rhône, met 860 inw.

ANDANCETTE, Fr. dorp, dep. Drome.

ANDARAVIA. Perz. eil. in de golf van Perzië, een half uur van de kust van Farsistan. 51. 43. L. 26. 49. 37. N. B.

ANDARD, Fr. vlek, dep. Maine en Loire, niet ver van Angers, aan den Authion, met 206 haardsteden.

ANDARO, Spaan. stad, aan den mond der Andaro in den Atl. oceaan, met eene kleine haven voor de kustvaarders.

ANDAVOURANTE, het grootste dorp op het Afr. eil. Madagaskar, in het land der Betanimeners, die 10,000 man in de wapenen kunnen brengen.

ANDAYE, Fr. vlek, dep. Neder Pyreneën, arr. Bayonne, tegen over de Spaansche vesting Fuentarabia, aan de riv. Bidassao, met 700 inw. die sterken handel in brandewijn drijven.

ANDAYE, Fr. dorp, dep. Ben. Pyreneën.

ANDÉ, Fr. dorp, dep. Eure.

ANDEB, zie Aintab.

ANDECHS, Beij. slot en stamhuis van de voormalige graven van Andechs, ligt op eene hoogte, 1,954 voeten boven de oppervlakte der zee, in den Isarkreits, tusschen het Ammer- en Wurmmeer, 5 uren van Munchen, op 47. 48. 26. N. B. en 28. 51. 23. L.

ANDECHUD, Aziat. stad in Cabul, prov. Balck.

ANDECHY, Fr. dorp, dep. Somme.

ANDEER, Zwits. stad in Graauwbunderland.

ANDEGAN of *Fergenah*, Aziat. stad in Turkhestan, hoofdpl. van het dist. dezes naams. 42. 18. N. B. 85. 10. L.

ANDEGAST of *Antelgast*, Bad. gehucht, Kinzigkreits, ambt Oberkirch, bij 't stadje Oppenau, aan het meer Andegast, met vermaarde zuurbronnen.

ANDEGLOU, Fr. dorp, dep. Loiret.

ANDEGUE, Fr. dorp, dep. Var.

ANDEL, Fr. dorp, dep. Noordkusten.

ANDEL, Nederl. heerlijkheid, prov. Noord Brab. arr. 's Hertogenbosch, met twee dorpen, Opper- en Neder Andel, door de inw. Opper- en Neder-Eel genoemd; zij zijn beide aan den Maasdijk, vijf kwartier van Woudrichem en van Heusden gelegen; de kerk van Opper- Andel is een oud gebouw, die van Neder Andel is vervallen. Er wordt veel handel in paarden gedreven.

ANDEL (DEN) Nederl. dorp, prov. Groningen, met 332 inw.

ANDELA, noemen de inboorlingen van Sumatra hun land. Zie Sumatra.

ANDELAIN, Fr. dorp, dep. Aisne.

ANDELARD, Fr. D., dep. Opper Saône.

ANDE-LA-ROCHE, Fr. D., dep. Allier.

ANDELAROL, Fr. D., dep. Opp. Saône.

ANDELAT, Fr. dorp, dep. Cantal.

ANDELAU, zie Andlau.

ANDELFINGEN, Zwits. marktvlek, kanton en dist. Zurich, aan de riv. de Thur, met eene brug over deze riv., een kasteel, goeden koren- en wijnbouw.

ANDELFINGEN, Wurt. kerkdorp, landv. aan den Boven Neckar, opperambt Rothweil, met 676 inw.

ANDELIS, ANDELYS, (LES) twee Fr. steden, dep. Eure, arr. hoofdpl.; eigenlijk is het maar eene stad, welke door den grooten weg van Rouan, in twee bijna een kwartier gaans van elkander verwijderde gedeelten verdeeld wordt. Groot Andelis ligt op de beek Ganbom in een dal; klein Andelis op de Seine; zij hebben een vervallen kasteel, 3 kerken, 1 gasthuis en 400 huizen; de 3,865 inw. bestaan grootendeels van de linnen- en kousenfabr., cijderstokerij, enz.; men vindt er goede boomvruchten; klein Andelis is de geboorteplaats van den schilder POUSSIN, 19. 2. L. 49. 2. B.

ANDELLY of *Andelle*, Fr. riviertje in Normandië, ontspringt bij Forgen, dep. Neder Seine, stroomt door dat der Eure, en stort zich, een uur ten O. van Pont de l'Arche, in de Seine.

ANDELNANS, Fr. D., dep. Boven Rijn.

ANDELONCOURT, Fr. dorp, dep. Opper Marne.

ANDELOT, Fr. vlek, dep. Opper Maine, arr. Chaumont, kant. hoofdpl. op de Rognon, met 832 inw.

ANDELOT, 5 Fr. dorpen, dep. Allier, 2 in Jura, Opper Marne en Puy-de-Dome.

ANDELSBACH, riv. in Zwaben, valt bij Scheer in den Donau.

ANDELSBURG, Oostenr. kerkdorp,

 gr.

gr. Tirol, kreits Bregenz, met 576 inw.

ANDELST en ZETTEN, 2 bijeenliggende dorpjes in de prov. Gelderland, Over Betue; ook wel Aalst genoemd.

ANDELU, Fr. D., dep. Seine en Oise.

ANDELYS, zie Andelis.

ANDEN, ANDENNE, Nederl. stadje, prov. Namen, aan de Maas, met porceleinfabr. en 2,600 inw. Zij werd in de 11e eeuw door de Luikenaars, en in 1467 door het garnizoen van Huy geplunderd en verbrand. Ligt 1 uur van Huy, 3 van Namen.

ANDENAC, Fr. dorp, dep. Gers.

ANDENÄS, landv. van Noorwegen, uit eil. bestaande, in het stift Drontheim, met een weinig koornbouw.

ANDENÄS, Noorw. eil. en vlek, stift Drontheim, landv. Andenäs.

ANDENAY, Fr. D., dep. Saône en Loire.

ANDENELLE, Nederl. D., prov. Namen.

ANDENES, zie Andenäs.

ANDENNE, zie Anden.

ANDEOL-DE-CLAIRGUEMONT, r. vlek, dep. Lozère.

ANDEPALEAM, Ind. stad in Hindostan, prov. Coimbetoor.

ANDER (ST.) of *Santander*, Spaan. stad en haven in Asturië, op de grenzen van Biscaye, 10 uren W. van Bilbao.

ANDERAB, Aziat. stad in Tartarije, aan den voet der bergen, die Indië en Perzië van groot Bucharije scheiden, onvermijdelijke doortogt van dit laatste gewest naar Hindostan. 36. 3. N. B. en 86. 20. L.

ANDERAB of *Anderah*, riv. in Bucharije, die zich in de Amu-Darja stort.

ANDERASSA, Afr. riv. in Abyssinië, valt in de Tacazze.

ANDEREN, buurt van 78 inw. in Overijssel, bij Aulo.

ANDERLECHT, aanzienlijk Nederl. vlek, prov. Z. Braband: het kan als eene voorstad van Brussel aangemerkt worden, met eene fraaije kerk, waarin het graf van S. GUIDO, katoendrukkerijen, ijzersmederijen, stijfselfabr., brandewijnstokerij, en 2010 inw.

ANDERLUES, Nederl. stad, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 2,048 inw. en fabrijken.

ANDERNACH, oude Pruiss. stad, regdst. Coblenz, kreits Mayen, aan de zamenvloeijing der Nette en Rijn, met 2,379 inw., veel handel op de Nederlanden in hout, hetwelk van hier met groote vlotten, die op deze plaats uit vele kleine worden zamengesteld, en met duifsteen (waaruit men in ons vaderland veel cement maakt) naar Dordrecht gebragt wordt; verder in uit Lava gehakte molensteenen; ook vervaardigt men hier vele aarden kruiken, die met Tönnessteiner water, uit de zuurbron Tillerborn, verzonden worden: in den omtrek vindt men een klooster en onderscheidene Romeinsche oudheden. 25. L. 50. 27. B. 4 uren N. W. van Coblenz.

ANDERNAY, Fr. dorp, dep. Maas.

ANDERNO, zie Scarpante.

ANDERNOS, Fr. dorp, dep. Gironde.

ANDERNY, Fr. dorp, dep. Moezel.

ANDERO (ST.), zie Santander.

ANDERO, (ST.) eil. in de Atl. zee, bij de kust van Honduras in Z. Amer.

ANDERO, (ST.) Spaan. zeestad in Biscaye.

ANDERSDORF, ONDRZEJOW, Morav. dorp, kreits Olmutz, met minerale baden, 36 huizen, en 267 inw.

ANDERSKOW, ANDWORTSKOW, Deen. koninklijk kasteel en ambt op het eil. Zeeland, niet ver van Slagelse.

ANDERSON, gr. in de N. Amer. Rep. prov. Tennessee, dist. Hamilton, met 3,959 inw.

ANDERSONS CREEK, riv. in de N. Amer. Rep., valt in de Tennessee, op 37. 46. N. B. 290. 26. L.

ANDERSONS EILAND, denkelijk een eil. tusschen Kamschatka en Amerika, op 63. 10. N. B. 210. L. Deszelfs bestaan is onzeker, daar het door de Russen te vergeefs is gezocht.

ANDERT, Fr. dorp, dep. Ain.

ANDERTON, Eng. stadje, gr. Lancaster, 408 inw.

ANDERVILLE, (kaap) voorgebergte in de Fr. prov. Normandië, 4 mijlen ten W. N. W. van Cherburg.

ANDES, (CORDILLERAS DE LOS ANDES, eigenlijk ANTIS, dat is *Kopergebergte*) de zeer hooge bergketen van Amerika, nog voor weinig tijds voor de hoogste van den geheelen aardbol gehouden, strekt zich uit van kaap Pilares, aan de straat van Magellaan, Noordwaarts, onder verschillende gedaanten, dan eens als eene enkele rij, en dan eens in twee of drie takken, tot over de landëngte van Panama, door N. Amerika, onder de benamingen van Rots- of Steenbergen, waarvan een tak in Californië aan kaap *Lucas* eindigt, en de andere tot aan de IJszee voortloopen. Reeds in Chili, waar zij 35 Duitsche mijlen breed zijn, bereiken zij eene aanmerkelijke hoogte, en staan door N. Oostwaarts loopende armen, die de provinciën La Paz, Potisi en Tucuman bezetten, in verbindtenis met de bergrijen van Paraguay en Brazilië. In Peru verdee-

len

len zich de Andes, in drie rijen of reeksen, bereiken reeds eene hoogte van 10,000 voeten, doch vereenigen zich weer in eene reeks op den zesden graad Z. B., en loopen dus voort tot in de prov. Quito, alwaar zij zich op nieuw verdeelen, doch in niet meer dan twee armen. Hier vindt men de hoogste kruinen, welke nagenoeg in geregelde lijnen staan, en fraaije gezigten opleveren. Verder naar het Noorden, in Nieuw Granada, van den tweeden tot den zesden graad N. B. maken zij drie genoegzaam evenwijdige takken uit, waarvan de Oostelijke, die niet tot de sneeuwlinie reikt, de vallei van de *Rio Madalena*, van die der *Rio Meta* scheidt en door Caraccas loopt. De midden keten, welke de vallei der *Rio Madalena* van die der *Rio Cauca* scheidt, verheft zich veel hooger, en levert, van de stad Santa Fez beschouwd, bij zonnen op- of ondergang het heerlijkste en schitterendste gezigt op. Het goudrijke Gneiszgebergte maakt hier een' arm van uit. De westelijkste arm scheidt de riv. Cauca van de prov. Choco en de kusten der Zuidzee, is naauwelijks 5,000 voet hoog, en daalt, op vele plaatsen, tot middelmatige heuvels af. Deze armen worden nogmaals tot ééne enkele reeks ineengedrongen, tusschen den 6 en 7 graad N. B., loopen over de landëngte van Dariën, verspreiden zich in Nieuw Mexico in verschillende rigtingen, en verheffen zich op vele plaatsen weer tot 8 of 10,000 voeten, terwijl enkele kruinen 15 tot 17,000 voeten hoog zijn.

De twee rijen der Andes in Quito zijn de belangrijkste van allen; zij dienden den Franschen geleerden, welke derwaarts gereisd waren, om eenen graad van de evennachtslijn te meten, tot rigtsnoeren, en zijn bij die gelegenheid, op vele plaatsen, naauwkeurig onderzocht. Het land tusschen beiden heeft, hoewel onder de Lienie gelegen, door de hooge ligging van omtrent 9,000 voeten, een gematigd aangenaam klimaat, waarin bijna alle gewassen tieren. De voornaamste kruinen zijn: de *Cayambe Urca*, 12,180 voet hoog; de vulkaan *Antisana*, 17,958, voet; de vulkaan *Cotopaxi*, 17,712 voet; de *Sangay* 16,068 voet; de *Tungurahua* 15,264 voet, de vulkaan *Rucu Pichincha*, 15,036 voet; de *Quindin* van 10,180 voet: de *Corasson* 14,820 voet: deze werd door CONDAMINE bestegen; HUMBOLDT echter is nog 3,300 voet hooger geweest; beide reizigers echter hadden veel uit te staan; de fijne buitenlucht perste hun het bloed uit de oogen, uit den neus, de lippen en het tandvleesch, en de koude ging de schaal van den thermometer te boven. Tot de overige bekende kruinen behooren hier nog: *Casitagua*, de *Atacazo*, de *Ilinissa*, de *Carguairazo*, de *Cunambay*, de *Guamani*, de *Passuchoa*, de *Ruminnavi*, de *Quelendamma*, de *Altvir*, en bovenal de *Chimborazzo*, de hoogste van allen, wiens kruin zich 20,148 voet boven de oppervlakte der zee verheft, en door zijne massa, zulk eene aanmerkelijke aantrekking heeft, dat hij den slinger 7 of 8 seconden van de regtstandige lijn doet afwijken.

Veel zijn wij, wat de kennis dezer bergen aangaat, aan den geleerden en scherpzinnigen BOUGUER verpligt. Hier was het, dat hij eene bepaalde lijn vond waar zich de sneeuw begint te vormen, en welke hij daarom *Sneeuwlijn* noemde. Dezelve begint onder den Evenaar op 2,234 vademen; in de meer gematigde gewesten op 2,100 vademen; op de Zwitsersche Alpen 1,500 vademen, en, hoe meer men de Polen nadert, hoe digter bij de aarde.

Merkwaardig zijn vooral de Andes, door de menigvuldige vulkanen; de zuidelijkste is de *St. Clemente*, op 46. 30. Z. B. Van hier tot Chili, vindt men er hier en daar; doch langs de sneeuwketen tusschen 42 en 30 Z. B. vindt men genoegzaam alle 30 mijlen eenen vulkaan, en dikwerf meer dan een bij elkander. Van 30. Z. B. tot in Quito worden zij wat zeldzamer, doch beginnen in dit gewest weer in getal toe te nemen. Sommige hebben echter nog andere uitwerpselen dan vuur, rook en lava; die van Guatumala spuwen eene groote hoeveelheid van *Sal Ammoniac*; op die van Popayan en Pasto vindt men veel zwavelbronnen, en kleine kraters vol kokend water; die van Quito werpen somtijds basalt, puimsteen en porphyr op; ja het gebeurt somtijds dat zij zoo veel slik opgeven, dat er de grond, op eenen afstand van vier of vijf mijlen, geheel door bedekt en vruchtbaar gemaakt wordt. Uit de *Jorullo* in Mexico kwam, in 1795, op den 15 September een basaltkegel te voorschijn, die 1,500 voeten boven den omringenden grond uitsteekt. Het zonderlingste verschijnsel echter van dezen aard, is het uitwerpen van de *Prennadilla*; eene soort van visch, hetwelk men bij de bergen *Cotopaxi* en *Tunguragua*, heeft

heeft waargenomen. De vulkaan *Imbubaru* overstroomde, in 1691, de omstreken van de stad Ibaria zoodanig met dezen visch, dat deszelfs verrotting naderhand voor de gezondheid der inw. nadeelig was. De kraters van deze bergen staan waarschijnlijk in verband met de beken en meren, waarin deze visch leeft, waarvan HUMBOLDT ons eene afteekening heeft geleverd.

Merkwaardig zijn ook bij deze bergen de groote diepten, steile afgronden, en verbazende openingen, die verscheidene mijlen lang zijn, en hier *Quebrados* genaamd worden. De beroemdste van deze soort is die bij Vinas, in de prov. Huancuvelica, niet ver van Conaica. Uiterst moeijelijk en gevaarlijk zijn ook de reizen over deze vervaarlijke hoogten en diepten; men leze HUMBOLDTS togt over den Quindiu, om zich hiervan een regt denkbeeld te kunnen vormen. Op vele plaatsen wordt men door hierin geoefende personen over de moeijelijkste plaatsen gedragen. De inwoners der door hooge bergen omringde prov. Antioquia, kunnen, wanneer zij te zwak zijn om moeijelijke dagreizen te voet af te leggen, hun gewest niet verlaten, zonder behulp dezer dragers.

De voornaamste kruinen, die men van dit gebergte in Nieuw Mexico vindt, zijn: de Popocatepetl, 16,626 voet hoog; de Citlatepetl 16,830 voet; de Iztaccihuatl, 14,730 voet hoog, en vele anderen.

ANDES (LES), Fr. dorp, dep. Lozère.

ANDESAGE, Fr. stadje, dep. Lot en Garonne.

ANDEVALLO, klein Spaansch lands. op de grenzen van Portugal in Andaluzie.

ANDEVANNE, Fr. D., dep. Ardennen.

ANDEVILLE, Fr. dorp, dep. Oise, met goede fabrijken.

ANDEVILLE, Fr. dorp, dep. Eure en Loire.

ANDEVOURANTE, riv. op 't eil. Madagaskar, waaraan de stad van dezen naam, de hoofdpl. van de Betalimenes.

ANDEZEION of *Dederzeion*, Oostenr. stad in W. Galizië, 14 mijlen van Krakau.

ANDGEH-BURU, kaap in Natolië, in de Zwarte zee. 41. 27. N. B. 53 L.

ANDIAH, Ind. stad in de prov. Bilsah, 9 mijlen ten N. O. van Bilsah.

ANDIAN, Aziat. stad in gr. Bucharijë, aan de Vashle, 10 uren van Vash-Gherd.

ANDICOTTA, Ind. stad in Hindostan, op de kust van Malabar. 10. 54. N. B. en 93. 46. L.

ANDIGIARA, Aziat. stad in Groot Bucharije, aan de riv. van dien naam.

ANDIJK, zie Oudijk.

ANDIJERO, Perz. stad, aan de Perz. golf, prov. Fars. 28. 28. N. B. en 74. 50. L.

ANDIL, zie Andalal.

ANDILLA, Spaan. stadje in Valencia.

ANDILLAC, Fr. dorp, dep. Tarn.

ANDILLÉ, Fr. dorp, dep. Vienne.

ANDILLY, Zwits. dorp, 2 mijlen van Geneve.

ANDILLY, 3 Fr. dorpen, in de dep. Opper Marne, Meurte, Seine en Oise.

ANDIOL (ST.), Fr. vlek, dep. Monden van de Rhône, 5 uren O. van Tarasson.

ANDIRAN, 2 Fr. dorpen, dep. Gers en Lot en Garonne.

ANDLAU, ANDLAW of *Andelau*, Fr. stad, dep. Neder Rijn, arr. Schletstadt, aan de Andlau, 2,484 inw.

ANDLAU, Fr. dorp, dep. Neder-Rijn.

ANDO, eil. bij de IJszee, tot Lapland behoorende. 68. 24. N. B.

ANDOINS, 2 Fr. dorp, dep. Neder-Pyreneën.

ANDOLZHEIM, Fr. dorp, dep. Opper-Rijn, arr. Colmar, kantonshoofdpl., met 815 inw.

ANDOMA, bevaarbare Russ. rivier, gouv. Olonezk.

ANDON, Fr. dorp, dep. Var.

ANDONVILLE, 2 Fr. dorpen, dep. Seine en Oise en Loiret.

ARDONY, riv. in W. Afrika, lands. Calabar of Waree, valt in de zee op 4. 30. N. B., en heeft een eveneensgenoemd stadje aan deszelfs mond.

ANDORA, sterk Sard. stadje, gr. hert. Genua, aan de zee, met wijnbouw, niet ver van Oneglia.

ANDORGE, Fr. dorp, dep. Gard.

ANDORNAY, Fr. D., dep. Opper Saône.

ANDORNO, Lomb. Ven. stad in Piemont, prov. Biella, in een dal, met linnenweverijen, ijzer-, koper- en loodmijnen; zij heeft met de 10 onderhoorige dorpen 12,000 inw.

ANDOROSSA, Turk. stad, Beglerbeglik Romeliën, op Morea, met 3 moskeen en een Bazar. In de nabijheid vindt men het oude Messene, thans Mavromathi, met vele oudheden.

ANEONQUE,

ANDORNE, Fr. dorp, dep. Arriège; het geeft deszelfs naam aan een dal der Pyreneën, dat 6 vierk. mijlen, 6 kerspelen en 40 dorpen bevat. Dit oord is altijd als onzijdig tusschen Spanje en Frankrijk beschouwd, staat onder de bescherming van het laatste, en is een leengoed van dit rijk. Het vormt ee-

eene Republiek, welke door 24 raden bestuurd wordt, en zijne eigene wetten heeft; 6 uren ten Z. van Foix.

ANDOUFIELLE, Fr. dorp, dep. Gers.

ANDOUILLÉ, Fr. vlek, dep. Mayenne, arr. Laval, met bergwerken, 2447 inw. 2 Fr. dorp., dep. Ille en Vilaine.

ANDOUINS, Fr. dorp, dep. Neder Pyr.

ANDOUQUE, Fr. dorp, dep. Tarn.

ANDOVER, Eng. stadje, Hampshire, met wolfabr., groote jaarmarkt en 3,304 inw., 20 uren ten W. van Londen.

ANDOVER, stadje in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, graafs Essex, 7 uren ten N. van Boston, met 2900 inw., papier- en kruidmolens.

ANDOVER, stadje in de N. Amer. Rep., gr. Sussex, prov. Nieuw Jersey, 2 uren ten Z. Z. O. van Newtown.

ANDOVER (kanaal van) in Engeland, begint bij Redbridge, en ontvangt een gedeelte van het water van Southampton; het eindigt bij Andover in Hampshire, is 21½ mijlen lang, en boven 176 voet hooger dan beneden en dient om het binnenland van steenkolen te voorzien.

ANDOVER, stadje in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw Hampshire. 2. Een ander in Vermont, 10 mijlen van Bennington.

ANDOY, Nederl. dorp, prov. Namen, op den ouden postweg, naar Luxemburg, 1 uur Z. O. van Namen.

ANDOYACO, Z. Amer. stad in Peru, prov. Lima.

ANDRACER, Z. Amer. volksstam, onderkoningrijk Nieuw Granada, intend. Quito, aan den regter oever van den Maranon, met vele voortbrengselen van kunst: de 500 inw. zijn in 2 stammen verdeeld.

ANDRACIO of *Andracy*, Spaan. stad op het eil. Majorka, in de Middell. zee; zij heeft 4,000inw. en eenen kleinen inham, die 2 mijlen landwaarts inloopt, en haar tot eene haven dient, die echter slechts voor kleine schepen bevaarbaar is.

ANDRAGIRY, riv. in het N. van Sumatra, in het rijkje Djambe. Zij ontspringt in het binnenste van het dist. Menancabow, en valt in de zee op 0. 30. Z. B. Door middel van dezelve drijven de volken van de Oostzijde van het eiland handel met die van de W. kusten. Het land om dezelve is rijk aan peper en goud.

ANDRAGIRY, stad op het eil. Sumatra, aan eene kleine baai, hoofdstad van het voorn. rijk. De Engelschen hebben er een kantoor.

ANDRAMITTI, LANDRAMITTI, DIMITRI, stadje in Aziat. Turkije, prov. Natolië, tegen over het eil. Metelino, aan de golf van Andramitti of Guerestico.

ANDRANTRAJE, prov. van het Afrik. eil. Madagaskar, met onbeschaafde inw.

ANDRARUM, het grootste aluinwerk in Zweden, stadhouderschap Christianstad. De aluin wordt uit leisteen gewonnen, doch uit gebrek aan hout kan men slechts 1,000 tonnen jaarlijks leveren.

ANDRASTAD, zie *St. André*.

ANDRAUD, Fr. dorp, dep. Gironde.

ANDRAZ of het gerigt *Buchenstein*, eene heerl. in Tirol, met een kasteel en 1500 inw.

ANDRÉ (ST.) of *Andrestadt*, Oostenr. stadje in Carinthië, in de vallei Lavant.

ANDRÉ, zie Andrewa.

ANDRE, riv. in Fr., ontspringt bij Lauroux, en valt bij Nantes in de Loire.

ANDRE (ST.) een der elf distr., waarin het eiland Bourbon verdeeld is.

ANDRÉ (ST.), zie Ander (St.)

ANDRÉ (ST.) stad in de N. Amer. Rep., distr. du Maine, in de baai van Passamaquoddy, 72 uren N. O. van Portland.

ANDRÉ (ST.) N. Amer. stad in Mexico, prov. Leon, aan de riv. Nassas.

ANDRÉ (ST.) eil. in de golf van Mexico, in de straat van Bahama.

ANDRÉ (ST.) Schotsche stad, hoofdpl. van het gr. Fife, met eene universiteit, niet verre van de Noordzee, 11 uren van Edimburg.

ANDRÉ (ST.) Nederl. plaatsje, prov. Luik, met 540 inw.

ANDRÉ (ST.) Nederl. plaatsje, prov. Oostvlaanderen, met 888 inw.

ANDRÉ (ST.) stadje in Savoije, in de vallei Maurienne.

ANDRÉ (ST.) Hong. vlek aan den Donau, 2 mijlen van Buda of Ofen.

ANDRÉ (ST.) 31 Fr. dorpen in de volgende dep. Neder Alpen, Opper Alpen, Aube, Aude, Monden der Rhône, Charente, Dordogne, Gard, 5 in dat der Opper Garonne, 3 in dat der Gers, Jura, Loiret, 2 in Lot en Garonne, Meurte, Maas, Morbihan, van 't Noorden, Puy-de-Dôme, Boven Rijn, Neder Rijn, Saône en Loire, 3 in Var.

Nog verscheidene Fr. D., met eenen bijnaam, als: Saint-André-aux-Bois, dep. P. de Calais; St. A. Capcese, dep. Lozère; St. A. d'Alban, dep. Tarn; St. A. d'Aleyrac, dep. Tarn; St. A. d'Apchon, dep. Loire; St. A. de-Bagé, dep. Ain; St. A. de-Bar, dep. Aveiron; St. A. de-Bohon, dep. Kanaal; St. A. de-Bois-Renaut, dep. Oise; St. A. de-Bressac, dep. Ardèche; St. A. de-Briord, dep. Ain; St. A. de Briouze,

onze, dep. Orne; St. A. de-Buege, dep. Hérault; St. A. de-Cabauze, dep. Gironde; St. A. de-Chalençon, dep. Opper Loire; St. A. d'Echauffour, dep. Orne; St. A. de-Corcy, dep. Ain; St. A. de-Creseilles, dep. Ardèche; St. A. de-Crugiènes, dep. Ardèche; St. A. de Cubzac, kantonshoofdpl., dep. Gironde; St. A. de-Double, dep. Dordogne; St. A. de-Feste, dep. Aude; St. A. de-Fontenay, dep. Calvados; St. A. de-Goule-d'Oye, dep. Vendée; St. A. de Hinx, dep. Landes; St. A. de Lancize, dep. Lozère; St. A. de la Surede, dep. Oost Pyreneën; St. A. de- l'Epine, dep. Kanaal; St. A. de l'Hom, dep. Tarn; St. A. de-Lidon, dep. beneden Charente; St. A. de-Magencoules, dep. der Gard; St. A. de-Magrin, dep. Tarn; St. A. de-Messey, dep. Orne; St. A. de-Mitroix, dep. Ardèche; St. A. de-Préneron, dep. Gers, St. A. de-Rocpertuis. dep. Gard; St. A. de Roque-Longue, dep. Aude; St. A. de-Rozans, dep. Opper Alpen; St. A. de-Ruissec, dep. Hérault; St. A. de-Sangonis, met handel in amandelen, brandewijn en olijfolie, dep. Herault; St. A. des-Arques, dep. Lot; St. A. des-Combes, dep. Charente; 2. St. A. des-Eaux, dep. beneden Loire en Côte du Nord; St. A. des-Effangeats; dep. Ardèche; St. A. de-Seignans, dep. Landes; St. A. des-Ramères, dep. Vaucluse; St. A. de-Treize-Voix, dep. Vendée; St. A. de Valborgne, kantonshoofdpl., dep. Gard; St. A. de-Valjouais, dep. Kanaal; St. A. de-Vesines, dep. Aveiron; St. A. d'Hebertot, dep. Calvados; St. A. d'Huiriat, dep. Ain; St. A. d'Oleirargues; dep. Gard; St. A. d'Ornay, dep. Vendée; St. A. du-Bois, dep. Gironde; St. A. du-Coing, dep. Rhône; St. A. du- Garn, dep. Gironde; St. A. d'Ustre, dep. Aude; St. A. en- Beauchêne, dep. beneden Alpen; St. A. en-Goufer, dep. Calvados; St. A. en-Morvan, dep. Nièvre; St. A. en-Royans, dep. Isère; St. A. en-Terre-Plaine, dep. Yonne; St. A. la-Champ, dep. Ardèche; St. A. la-Côte, dep. Rhône; St. A. la-Fressinouse, dep. Opper Alpen; St. A. la Marche, kantonshoofdpl., dep. Eure; St. A. la Marche, dep. Maine en Loire; St. A. la-Palud, dep. Isère; St. A. le-Bouchoux, dep. Ain; St. A. le-Désert, dep. Saône en Loire; St. A. le-Panoux, dep. Ain; St. A. le-Puy, dep. Loire; St. A. les-Embrun, dep. Opper Alpen; St. A. les-Villeneuve, dep. Gard; St. A. Montjoly; dep. Puy-de-Dome; St. A. sur-Aigue, dep. Opper Alpen; St. A. sur-Cailly, dep. Beneden Seine; St. A. sur-Mareuil, dep. Vendée; St. A. sur-Sèvre, dep. 2 Sèvres.

ANDREA, Nap. stadje in Principato Ultra, met 2,200 inw.

ANDREA, stadje op de W. kust van Afrika, aan de riv. Mesurado, hoofdpl. van een klein rijk.

ANDREA, (ST.) de Noordoostelijkste uithoek van het eil. Cyprus.

ANDREA, (ST.) Nap. eil. bij Terra d' Otranto, 1 mijl van Tarente.

ANDREAS, (ST.) Fr. vlek op het eil. Corsica, tegen over het eil. Rousse.

ANDREAS (ST.) eil. in de golf van Tarente, voor de stad Gallipoli, aan welke het, door deszelfs ligging, eene kleine haven verschaft.

ANDREAS, (ST.) Oostenr. stadje in Carinthië, 10 uren ten O. N. O. van Clagenfurt.

ANDREAS, (ST.) eene golf op de W. kust van het eil. Minorka, slechts voor kleine vaartuigen bruikbaar.

ANDREAS, (ST.) groepje eilanden in de golf van Venetië, ten N. van Ragusa. Het grootste heeft eene stad van dien naam.

ANDREAS-ARCHIPEL, zie Carolinen.

ANDREASBERG, Han. stadje, vorst. Grubenhagen, dist. Opper-Harz, 1884 voeten hoog gelegen, met 430 huizen en 3,100 inw., die in de mijnen werken of spinnerijen en kantenfabr. hebben; ook is hier eene zilvermijn, de rijkste van het Harzgebergte.

ANDREAS-GEBERGTE, voorgebergte op het eiland Madagaskar, bij de O. kust van Afrika.

ANDREAS-WALDE, of *Koszinowen*, Pruiss. dorp, regdst. Gumbinnen, Johannesburgsche kreits., met 17 huizen, door Socinianen bewoond.

ANDREEWA, zie Andrewa.

ANDREGNIES, of *Audregnies*, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, niet ver van de Fransche grenzen, met 600 inw.

ANDREHEM, Fr. D., dep. P. de-Calais.

ANDREIN, Fr. dorp, dep. Neder-Pyr.

ANDREJAPOL, (ANDRÄ POLÄ) Russ. dorp, gouv. Twer, met staal-zuurbronnen.

ANDRENEH of *Androna*, Aziat. stad in de woestijn van Syrië, 10 mijlen ten Z. Z. O. van Aleppo.

ANDREOSSI, eilandje op de Z. W. kust van Nieuw Holland, aan de voormalige Bonaparte's golf.

ANDRES of *Anderes*, stad in Aziat. Turkije, prov. Natolië, in eene vruchtbare landstreek, 18 mijlen van Angora.

ANDRES, Fr. dorp, dep. P. de-Calais.

ANDRES (SAN) omtrent 30 zeer gerin-

ringe etablissementen in Z. Amer., waarvan er 18 in Mexico liggen. Er zijn ook vele niet noemenswaardige eilandjes en kleine golven van dien naam.

ANDRESIEU, Fr. dorp, dep. Loire.

ANDRESIS, 2 Fr. dorpen, dep. Loiret en Seine en Oise.

ANDRESSEIN, Fr. dorp, dep. Arriège.

ANDREST, Fr. dorp, dep. Opper Pyr.

ANDRETTA, Nap. dorp, prov. Principato Ultra, met 4,049 inw.

ANDREW, riv. in Guinea, aan de Ivoorkust, valt in de zee op 5. N. B.

ANDREWA, ANDREEWA, of *Andre*, Russ. stad in 't Kumucksche vorst. van denzelfden naam, op de grenzen van de prov. Astracan en Daghestan. De vorst geniet alle inkomsten, zonder hiervan iets aan Rusland te behoeven uit te keeren. Voormaals behoorde de stad aan onderscheidene vorsten, welke van de door de inw. gepleegde rooverijen hun aandeel verkregen. Men heeft er verscheidene moskeën, 1 armenische kerk, 2 synagogen en 2,000 huizen. De inw. bestaan van den alhier zeer vlijtig gedrevenen landbouw en van de veeteelt, straatrooverij en slavenhandel.

ANDREWS-BAAI, baai in Schotland, tusschen Fifeness en Red Head, met eenen onlangs gebouwden vuurtoren, op eene klip Bell Rock genaamd, welke bij laag water zigtbaar is. De afstand van Fifeness tot Red Head is bijna 7 uren.

ANDREWS, (ST.) Schotsche stad, ten Z. van St. Andrews-baai, op eene rotsige landpunt, met eene door een steenen beer gevormde haven, van 10 voeten diepte, 6,000 inw. 56. 19. N. B. 14. 58. L.

ANDREWS, (ST.) dorp op het eil. Barbados.

ANDREWS, (ST.) N. Amer. stadje, op een eil. tusschen Nieuw Brunswijk en de Vereenigde Staten.

ANDREWS, (ST.) stadje in de N. Amer. Rep., prov. Vermont.

ANDREWSKAJA, Russ. vesting, gouv. Astrakan, aan de Dongusle, ten W. van de riv. Kuma. 123. 54. L. 76. 20. B.

ANDREWSKOJA, golf in de IJszee. op de kust van Siberië. 76. 20. N. B. 123. 54. L.

ANDREZÉ, Fr. vlek, dep. Maine en Loire.

ANDREZELLES, Fr. dorp, dep. Seine en Marne.

ANDRIA, Nap. stad, prov. di Bari, met den titel van hert., 2 kerken, 6 kloosters en 5,000 inw. 34. 3. L. en 41. 15. B.

ANDRIA (ST.) Spaansch dorp, prov. Biscaye, aan de zee gelegen, 12 uren Z. O. van Sebastiaan.

ANDRIA, Aziat. stadje, prov. Daghestan. 26 mijlen van Derbend.

ANDRIAN, klein en vruchtbaar distr. op de O. kust van Madagaskar.

ANDRIANOWSKIE OSTROWA, zie Andranowsche eilanden.

ANDRICHAU, vlek, slot en heerl. in Galizië, kreits Myslenitz, met linnenweverijen en 3,092 inw.

ANDRICOURT, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, 4 mijlen van Doornik.

ANDRIE, Fr. dorp, dep. Yonne.

ANDRIE, zie Andria.

ANDRIES (ST.) eil. aan de O. zijde van 't schiereil. Cizicus, in de zee van Marmora, in Europisch Turkije.

ANDRIES (ST.) een van de Carolina eil. in de groote Zuidzee, bestaat uit 2 eil. 5. 30. N. B. 132. 16. L.

ANDRIES ST. (fort) Nederl. gesloopte vesting, prov. Gelderland, kwart. Tiel, aan de eerste vereeniging van de Maas met de Waal, met 60 inw.

ANDRIES (ST.) rivier op de kust van W. Afrika, bij kaap Palmas; dezelve is, uit hoofde van de banken, voor geene groote schepen bevaarbaar.

ANDRIMONT, Nederl. dorp, prov. Luik, met 751 inw.

ANDRIVAUX, Fr. D., dep. Dordogne.

ANDRO of *Andros*, Turksch eil. in den Archipel, $5\frac{1}{2}$ vierk. mijl groot, met eene stad, 50 dorpen en 12,000 inw. Vruchtbaar in zijde, wijn, olie, erwten en garst. Het brengt der Sultane 30,000 piasters op. Tusschen 42. 17. en 42. 31. L. 37. 40. en 38. 2. N. B.

ANDRONA, lands. in het binnenste van 't eil. Madagaskar, maakt eene Rep. uit. Er zijn vele tinmijnen.

ANDRONIGA, stadje op 't eil. Cyprus.

ANDROS of *H. Geest eil.*, eenige der Lucaysche eil., in de gedaante van eene halve maan liggende in de W. Indië, ten W. van Providence, met veel mahonijhout en 139 inw. De voornaamste zijn: Groot Andros, Eleutkera, Wrek sound, Governor's, Harbour en Spanish Wells. Zij liggen tusschen de 339. 25. en 340. 40 L. en 24 en 25. 20. N. B.

ANDROS, zie Andro.

ANDROS, twee steden op het eil. van dien naam, in den Archipel.

ANDROSCOGGIN, riv. zie AmarisCoggin.

ANDROSEN of Ardrosen, Schotsche stad in het Z. gedeelte van 't graafs. Cunningham, aan de Iersche zee.

ANDROUBA, stadje op het eil. Madagaskar, hoofdpl. der Antsionacs.

ANDROWSKAJA, forteres bij eenen der bergpassen van den Kaukazus.

ANDRUSA, stadje in Eur. Turkije, op 't schiereil. Morea.

ANDRUSSOW, Russ. dorp, gouv. Smolensko, niet ver van de zamenvloeijing der Gorodnja en Wochra.

ANDRZEJOWO, Poolsche stad, waaiwoodschap Plock, kreits Ostrolenka, met 111 huizen en 488 inw.

ANDSCHENGO, zie Anjengo.

ANDUGAN, Aziat. stad in gr. Bucharijë aan de Sirr, 26 uren O. ten N. van Samarkand.

ANDUJAR, zie Anduxar.

ANDUREIN, Fr. stad, dep. Neder Pyr.

ANDUSAR, zie Anduxar.

ANDUSE, Fr. stad, dep. Gard, arr. Alais, kantonshoofdpl., met wol- lederhoeden- en kousenfabr. en pottebakkerijen, 900 huizen en 5,050 inw. op 21. 8. 53. L. en 44. 3. 11. B.

ANDUXAR of *Andusar*, stadje in de Spaansche prov. Jaen, aan den Guadalquivir, met 1 kasteel, 6 parochiekerken, 9 kloosters, 5 hospitalen en 9,000 inw. De omtrek is vruchtbaar in wijn, zijde, olie, enz. 13. 41. 15. L. 38. 1. 3. N. B.

ANDWORTSKOW, zie Anderskow.

ANE, Fr. vlek, dep. Jura, arr. St. Claude.

ANED DEL, waterplaats in de woestijn van Nubië, 14 mijlen van Chiggre.

ANEDOUR, Aziat. stad in Hindostan, prov. Madura, 6 mijlen van deze hoofdplaats.

ANEGADA, eil. der Antilles in W. Indië; het is onbewoond, doch wordt om deszelfs voortreffelijke weiden, door de inw. van Tortola en Virgin Gorda tot de veeteelt gebruikt. 15 mijlen O. van Portorico. 313. 16. 55. L. 18. 43. 48. N. B.

ANEGADE (de Fuera) Amer. eil. op de Oostkust van Nieuw Spanje: deszelfs Oostelijkste punt is op 281. 34. 35. L. en 19. 12. 55. N. B.

ANEGADE, twee baaijen; de eene aan de straat van Magellaan; de andere op de kust van Patagonië, aan den mond der Rio de los Sauces, op 44. 45. Z. B.

ANEGADIZOS, Z. Amer. riv. in de prov. Choco, valt bij kaap Salinas in zee.

ANEMABO, Afr. stad en haven, met een Engelsch fort, op de Goudkust, in Guinea.

ANEMUR, kaap in de prov. Caramanië, de Zuidelijkste punt van Klein Azië. 36. 15. N. B. en 50. 12. L.

ANEMUR, stadje in Aziat. Turkije, prov. Caramanië, op kaap Anemur, tegen over het eil. Cyprus, 3 mijlen O. ten Z. van Alansch.

ANENAS, zie Andenes.

ANERAN, Fr. dorp, dep. Opper Pyreneën.

ANERAN, stad in de N. Amer. Rep. in Carolina, bij kaap Fear river.

ANERES, Fr. D., dep. Opper Pyreneën.

ANERI, Jap. stad op 't eil. Niphon.

ANES, Fr. dorp, dep. Charente.

ANET, Fr. dorp, dep. Eure en Loire, arr. Dreux, kantons hoofdplaats, aan de Vesgre, met een groot schoon door Hendrik den tweeden gebouwd kasteel, groote ijzersmederij, handel in koren en 1,571 inw. 17 uren ten W. van Parijs. 2. Fr. dorp, dep. Seine en Marne.

ANET of *Ins*, Zwits. dorp, kanton Bern, tusschen Morat en Cerlier, met schoone gezigten.

ANETZ, Fr. dorp, dep. Beneden Loire.

ANFAN, Fr. dorp, dep. Gers.

ANFANT, Perz. stadje, 10 mijlen van Zareng.

ANFÉ, zie Darbeida.

ANFELDEN, Beij. vlek, 4 mijlen van Anspach.

ANFROIPRET, Fr. D., dep. Noorden.

ANGAD, Algiersche prov. ten Z. van Tremesen, wordt door deszelfs eigene vorsten geregeerd.

ANGACHAPURAM of *Angrypan*, stad in Hindostan, op de kust van Malabar.

ANGAIS, Fr. dorp, dep. Neder Pyr.

ANGAMALY, stad in Hindostan, prov. Cochin.

ANGAMARCA, Z. Amer. stad in Quito, prov. Lacatungu.

ANGANTOLE, stadje op het eil. Ceylon, 6 mijlen van Columbo.

ANGARA, twee bevaarbare rivieren in Siberië, in Boven en Neder Angara onderscheiden: de boven Angara ontspringt in het N. O. van Siberië, 112½ mijl van de Lena, en stort zich op 55. 51. N. B. en 5. 5. ten O. van Irkutsk in de Lena. De neder Angara komt op 123 L. 52. N. B. uit het Westen van het meer Baikal, krijgt ter plaatse, waar zij den Ilim ontvangt den naam van Tunguska, en stort zich in den Jenisea.

ANGAR, zie Angouri.

ANGAR of *Hindsham*, Aziat. eil. in de Perz. golf, ten Z. van het eil. Kishma.

ANGARA, Aziat. stad in Tibet, 6 mijlen ten N. N. W. van Dharmsaleh.

ANGARA VERCH, riv. in Siberië, valt in 't meer Baikal, op 55. 10. N. B.

ANGARAES, prov. van Peru, ten N. bepaald door de prov. Xauxa, ten W. door de Andes, ten O. door de prov. Huanta, is 10 mijlen lang en 3 breed,

zeer

zeer vruchtbaar in vruchten en koren, suikerriet, vee en vele lamas. De hoofdpl. is Guancavelica.

ANGAREY, het grootste der Comorische eilanden, zie verder Comores.

ANGARI, klein district en stadje aan de riv. van dien naam in Abyssinië.

ANGARO PORTO, Z. Amer. haven in Brazilië, tusschen de kapen Negro en Lucena.

ANGARUM, Aziat stad in Hindostan, prov. Barramaul.

ANGASA, Aziat. eil. in den Ind. Oceaan, ten O. van Madagaskar. 17. Z. B. 75. 50. L.

ANGASMAJO of *Angasmayu*, Z. Amer. riv. prov. Popayan, op de grenzen van Peru en Nieuw Granada, valt in de Palia, op 24 N. B. en 299. 20. L.

ANGAYRAC, Fr. dorp, dep. Lot.

ANGASMAYU, zie Angasmajo.

ANGAXOS of *Angoxa*, eilandje op de O. kust van Afrika, op. 16. 28. Z. B. en 57. 3. L.

ANGAZIA, of *Groot Comora*, een der Comorische eilanden, tusschen Madagaskar en het vaste land, op 25 uren afstands zigtbaar, met onderscheidene dorpen; vruchtbaar in limoenen en kokosnoten; de Mahomedaansche inw., die onder eenen sultan staan, handelen meest op Mozambique. 11. Z. B.

ANGE, (ST.) 3 Fr. dorpen, dep. Drome, Eure en Loire, Seine en Marne.

ANGE (ST.) of *Angelopolis*, kleine sterke Nap. stad, prov. Capitanata, 2 uren N. van Manfredonia, ½ uur van zee.

ANGE (ST.) Nap. stad, prov. Principato Ult. 7 uren Z. O. van Benevento.

ANGE (ST.) Nap. stad, hertogd. Urbino, 4 uren ten Z. W. van Urbino.

ANGE (ST.) kasteel te Rome.

ANGE, Fr. dorp, dep. Ardennen.

ANGE (ST.) kasteel op Malta.

ANGEAC, Fr. vlek, dep. Charente, aan de Charente, met 1,500 inw.

ANGEAC-CHAMPAGNE, Fr. dorp, dep. Charente.

ANGEAN (ST.) Fr. D., dep. Charente.

ANGECOURT, Fr. D., dep. Ardennen.

ANGEDIVA of *Angedivische eil.*, O. Ind. eil.; zij liggen bij het land Canara of Cannanur, in het Eng. presidentschap Bombay. De inw. zijn met de Molandi's, uit Cannanur, groote zeeroovers. 14. 44. N. B. 91. 40. L.

ANGEDUC, Fr. dorp, dep. Charente.

ANGEL, Eng. riv. in Wallis, gr. Montgomery, valt in de Dovey.

ANGEL, riv. in Westfalen, valt bij Munster in de Eems.

ANGEL (ST.) 5 Fr. dorpen in de dep. Allier, Corrèze, Dordogne, Puy-de-Dome en Tarn.

ANGELANA, Perz. stad, prov. Irak.

ANGELBERG, Beij. vlek en kasteel, Opper-Donaukreits, landger. Turkheim, tusschen de Mundel en Werrach, met 664 inw.

ANGELI (ST. JEAN D') Fr. stad, dep. in Saintonge aan de rivier Bontone.

ANGELICA, dorp in de N. Amer. Rep., staat Nieuw York, aan een' tak van de Gennessee.

ANGELINA, riviertje in Mexico, valt in de Trinity.

ANGELN of *Anglen*, Deensch distr. op de O. kust van 't hert. Sleeswijk, tusschen de baai van Flensburg en de Schley, met 29,000 inw.

ANGELNIEMI, Russ. stad in Finland, 6 mijlen van Abo.

ANGELO (ST.) kaap in Turkijë, aan de O. kust van Morea. 36. 27. N. B. 41. 13. L.

ANGELO (ST.) Nap. stad in Principato, bij 't Apennijnsch gebergte, met eenen bisschopszetel en 10,000 inw.

ANGELO (IN VADO) ST. Ital. stad, hert. Urbino, niet ver van 't Apennijnsch gebergte aan de Metra, op de grenzen van Toscanen.

ANGELO (ST.) stad in het Lomb. Ven. rijk, hert. Milaan, aan de Lambrettu.

ANGELO (ST.) (CIVITA DI) Nap. stad in Abruzzo Ultra, twee mijlen van de Adriatische zee.

ANGELO (ST.) Nap. stad in Capitanata, op den berg Gargano, ten N. van Manfredonia.

ANGELO, Fr. dorp, dep. Jura.

ANGELOS, kaap van de prov. Tlascala in nieuw Mexico.

ANGELOS (PUEBLA DE LOS) intendentschap in het nieuw Amer. Spaan. onderkoningrijk nieuw Spanje, in Mexico, 961 vierk. mijlen en 813,000 inw.

ANGELOS (PUEBLA DE LOS) N. Amer. stad in Mexico, onderk. Nieuw Spanje, prov. Tlascala, hoofdplaats van het intendentschap. Deze stad ligt 6,983 voeten boven de oppervlakte der zee, en heeft fabr. van porcelein, glas, goud- en zilverwerk, lakens en hoeden, benevens 68,000 inw. 25 uren Z. W. van Mexico. 279. 37. 15. O. L. 19. 0. 15. N. B.

ANGELRODA, Zwartburgsch kerkdorp en riddergoed, ambt Ehrenstein.

ANGELSBERG, dorp in Luxemburg, 3 mijlen van de hoofdstad.

ANGELSDORF, Pruis. dorp, 8 mijlen van Keulen.

ANGELSLOE, Nederl. buurt in Drenthe, bij 't dorp Emmen, met maar 15 ziel.

ANGELY, Fr. dorp, dep. Yonne.

Angen, kleine stad in Z. Oostenrijk, 10 uren ten N. O. van Weenen.

Angennes, Fr. dorp, dep. Eure en Loire, 5 uren W. van Chateau Neuf.

Angenila, Aziat. eilandje in den Ind. oceaan, aan den O. ingang der straat Sunda. 5. 48. Z. B. 124. 7. L.

Angente, Fr. dorp, dep. Aube.

Angenweel, Aziat. stadje in Hindostan, prov. Concan. 17. 34. N. B. 90. 34. L.

Angeot, Fr. dorp, dep. Boven Rijn.

Anger, Pruis. riv., regdst. Gulik, Kleef en Berg, valt bij Angeroort in den Rijn.

Anger, Oostenr. marktvlek in Stiermarken, kreits Gratz, aan de Feistritz, met lijnwaadfabr., 408 inw.

Anger, vlek in Neder Oostenrijk, kwartier Beneden Mannhartsberg, aan de Morawa, met 't kasteel Angermuhlen.

Angerac, Fr. dorp, dep. Gers.

Angerapp, Pruis. riv., prov. Pruissen, ontspringt uit het meer Strengel, ontvangt, na derzelver vereeniging met de Inster, den naam van Pregel, en stort zich, na voorbij Koningsbergen gevloeid te zijn, in de golf van Dantzig.

Angerbach, Pruis. riv. in Brandenburg, valt in de Havel.

Angerburg of *Wengobork*, Pruis. stad, regdst. Gumbinnen, kreits van dien naam, aan 't meer Angerburg, en aan de Angerapp, met 2,182 inw. Handel in lijnwaad, 39. 24. L. 54. 12. 3. N. B. 16 uren Z. O. van Koningsbergen.

Angeree Punt, kaap op de N. kust van 't eil. Java, aan de riv. van dien naam. 6. 2. Z. B. en 80. 12. L.

Angeren, Nederl. dorp, prov. Gelderland, Kwartier Tiel, met 519 inw.

Angerlo, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Zutphen, ten Z. van Doesburg, met 1052 inw. en het schoone goed *Bingerden*.

Angermann-Aa of *Angermann Elf*, eene der grootste riv. van Zweden, ontspringt in twee armen op de Zweedsche Alpen, op de grenzen van Jämtland en Asele-Lappmark, op 65. 10. N. B. Dezelve doorloopt Lapland en geheel Angermannland, is bij Liden bevaarbaar en aan deszelfs mond ½ Duitsche mijl breed. Zij valt bij Hernosand in de golf van Bothnië op. 62. 32 N. B. en 35 30. L.

Angermannland, Zweedsche prov., grenst ten N. aan Lapland en Bothnië, ten O aan de golf van Bothnië en Medelpad, en heeft op omtrent 180 vierk. Zweed. mijlen 40,000 inw. De grootste rivier is de Angermann; de belangrijkste bergen de Skula, de Täsiö-Berget; de Skistad-Berget, en Grönswiks-Berget, en de voornaamste voorbr. koren, struikvruchten, aardappelen, hop, vlas, veel hout en ijzer. Ook vindt men er goed rundvee, veel goeden zalm en anderen visch, gevogelte, enz. De handel bestaat grootendeels in boter, balken en genoemde produkten. De hoofdstad is Hernösand.

Angermannland of *Asele Lappmark*, zie Lapland, en Asele Lapland.

Angermanns Flodt, zie Angermann- Aa of *Angermann Elf*.

Angermutle, Neder Oostenr. vlek en heerl., viertel aan het Weener woud.

Angermunde of *Neu-Angermunde*, Pruiss. stad, regdst Potsdam, hoofdstad van eenen kreits, met 4 poorten, 3 kerken en 2,650 inw.; tabaksbouw en wol- en linnen-fabrijken. 53. N. B. en 31. 42. L.

Angermunde, Russ. kerkdorp, gouv. Koerland, district Pilten, aan de Irbe.

Angermunde of *Angermund*, Pruiss. vlek, regdst. Dusseldorp, aan de Anger, met 969 inw.

Angern, Pruiss. kerkdorp, regdst. Maagdenburg, met 2 riddergoederen en stokerij en 814 inw.

Angern, Russ. vlek, gouv. Koerland, hoofdmansch. Candan, met eene ijzermijn.

Angerort, Pruiss. vlek, regdst. Dusseldorp, aan de vereeniging van de Anger en den Rijn met eene brandewijnstokerij en 460 inw.

Angers, Fr. stad, hoofdpl. van het dep. Mayenne en Loire, en van het arr. Angers, met een koninkl. geregtshof, 1 kasteel, 1 hoofdkerk, en 24 gewone kerken, 3 hospitalen, bibliotheek, hoogeschool, koninklijk instituut van kunsten en handwerken, suikerraffinaderijen, wasbleekerijen, groeven van leijen in de voorstad Bresigny, fabrijken van zijde, saaijet, zeildoek, leder, enz. 5,410 huizen en 29,000 inw. Gedurende den oorlog in de Vendée, vielen hier vele bloedtooneelen voor. 21 uren N. O. van Nantes, 22 W. van Tours, 67 Z. W. van Parijs. 17. 6. 45. L. 47. 28. 9. N. B.

Angers, arr. van het Fr. dep. Mayenne en Loire, met 95,726 inw. op 20½ vierk. mijlen.

Angersbach, vlek in 't gr. hert. Hessen, dist. Lauterbach, met 990 inw.

Angersee, Russ. stadje in Koerland.

Angerskoe-Ural, Russ. dorp, gouv. Irkutsk, op een eiland van de Angara, met eene zoutziederij.

Angerum, Aziat. stadje in Hindostan, prov. Barramaul.

ANGERVILLE, Fr. stadje, dep. Loire.

ANGERVILLE BAILLEUL, Fr. dorp, dep Beneden Seine; A.-l' Archer, dep. Beneden Seine; A.-en Auge, dep. Calvados; A.-la Rivière, dep. Loiret; A.-la-Campagne, dep. Eure, A.-le Martel, dep. Beneden Seine, A.-la-Gate, Seine en Oise.

ANGERVILLIERS, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

ANGES (LES) Fr. dorp, dep. Mayenne.

ANGEVILLE, 2 Fr. dorpen, dep. Opper Garonne en Opper Marne.

ANGEVILLERS, Fr. dorp, dep. Moezel.

ANGEVAN, Perz. stad, prov. Irak, 18 mijlen van Casbin.

ANGEY, Fr. dorp, dep. van 't Kanaal.

ANGHIARI, ambt en vlek in 't gr. Hert. Toscanen.

ANGHIERA, Lomb. Ven. stad, hert. Milaan, legatie Como, op de O. kust van 't meer Maggiore; 14 uren N. W. van Milaan.

ANGICOURT, Fr. dorp, dep. Oise.

ANGIENS, Fr. dorp, dep. Ben. Seine.

ANGINI, Afr. stad, kon. Barca, ten W. van Egypte.

ANGIRA, Perz. stad, 10 mijlen van Schiras.

ANGIREY, Fr. D., dep. Opper Saône.

ANGISTOLA, riv. en stad in Napels, in 't W. van Calabrië Ultra; het riviertje valt in de golf van Eufemia. 38. 47. N. B. en 34. 8. L.

ANGISTRI, eil. van den Griekschen Archipel, op de kust van Morea, in de golf van Egina. 37. 41. N. B. en 41. L.

ANGISTRON, Fr. dorp, dep. Arriège.

ANGIVILLERS, Fr. dorp, dep. Oise.

ANGLADE, Fr. stadje, in Guienne, nu dep. Gironde, 1,500 inw.

ANGLARS of *Anglards*, Fr. stadje, in Opper Auvergne, nu dep. Cantal, met 2,139 inw., 2 uren van St. Flour.

ANGLARS, 4 Fr. dorpen, dep. Aveiron, 2 in Cantal en 2 in Lot.

ANGLARS-DU-CAUSSE, Fr. dorp, dep. Aveiron, en A.-de St. Jean, dep. Aveiron.

ANGLAS, Fr. dorp, dep. Aveiron.

ANGLE, 4 Fr. dorpen, dep. Vendée, Vienne, Charente en Beneden Charente.

ANGLEFONTAINE, Fr. vlek, dep. van 't Noorden.

ANGLEFORT, Fr. dorp, dep. Ain.

ANGLEMONT, Fr. dorp, dep. Vosges.

ANGLEN, Deensch dorp, tusschen Flensburg en Sleeswijk, ten N. der Schley.

ANGLES, 9 Fr. dorpen en vlekken in de dep. Neder Alpen, Corrèze, Eure, Gard, Gers, Hérault, Opper Pyr. Neder Pyr. en Tarn.

ANGLESEY of *Anglesea*, oudtijds *Mona* genoemd, driehoekig eil. in de Iersche zee, door het kanaal Menay, van 't landschap Caernarvon gescheiden, bevat 12 vierk. mijlen, en strekt zich ruim 1½ graad in lengte, en ruim eenen halven graad in breedte uit. Dit eil. oudtijds de laatste schuilplaats der Druiden, maakt een gr. van N. Wallis uit, en heeft 4 steden en vlekken, 74 kerspelen, 6,679 huizen en 37,091 inw., welke twee afgevaardigden naar het parlement zenden. Het eiland brengt veel delfstoffen voort, bijzonder koper; 15 à 1600 mijnwerkers vinden hier hun bestaan; ook vindt men er turf, terwijl de inw. van den akkerbouw, vee- en bijenteelt, laken-linnen-en lederfabr., en het opzamelen van zeevenkel en vogeleijeren bestaan. Men vindt er ook vele hanen, die tot het vechten afgerigt worden, als mede verscheidene Romeinsche en andere oudheden. Vele riviertjes stroomen van de hoogten, zoo als de Alaw, Braint, Cefni, Fraw en Dulas. De havens zijn, die van Beaumaris, de hoofdpl. Amlweh, Cremlyn, Dulas, Red Wharf, Maltraeth, en Holyhead. Het ligt tusschen 53. 48. en 54 20. N. B. 12. 55. en 13. 20. L.

ANGLESOLA, Spaan. stad in Catalonië.

ANGLESQUEVILLE, Fr. vlek, dep. Neder Seine, arr. Dieppe.

ANGLET, Fr. vlek, dep. Neder Pyr. arr. Bayonne met 321 haardsteden.

ANGLETERRE, Fr. dorp, dep. Oise.

ANGLEUR, Nederl. dorp, prov. Luik, met 822 inw.

ANGLIERS, 2 Fr. dorpen, dep. Beneden Charente en Vienne.

ANGLOIS, haven op de O. kust van 't N. Amer. eil. Terre Neuve.

ANGLOIS, haven ten N. W. van kaap Raphael, op de O. kust van St. Domingo. 19. 15. N. B. en 70. 56. ten W. van Parijs.

ANGLOIS, haven op de Z. kust van 't W. Ind. eil. Antigua.

ANGLOIS (CUL DE SAC) eene veilige haven op het eil. Martinique.

ANGLOIS, kaap op 't W. Ind. eil. Guadaloupe. 16. 30. N. B. 64. 14. L. ten W. van Parijs.

ANGLOISCHEVILLE, Fr. dorp, dep. Calvados.

ANGLOISE, reede op 't eil. Bonavista, een der eil. van de Groene kaap. 16. Z. B. 7. 20. L. ten W. van Ferro.

ANGLOISE, baai in O. Indië, ten W. van de golf van Manar, tusschen Ceylon en kaap Comorin, op 8. 45 B.

ANGLOISE, kaap in 't N. Amer. eil.

 Terre

Terre Neuve, op 46. 49. N. B. en 36 22. ten W. van Ferro.

ANGLOIS, kleine kreek in 't Z. O. deel van Martinique.

ANGLOIS, klip in 't kanaal van Bristol.

ANGLOIS, baai in de golf van Lourenz, op 49. 31. N. B. en 70. 26. ten W. van Parijs.

ANGLOISE, reede op 't Eng. eil. May.

ANGLOISE, reede op Eoa, een der Vriendelijke eil. 21. 30. Z. B. 202. 50. L.

ANGLOISE, kleine eil. bij de Z. kust van 't Amer. eil. Martinique.

ANGLONA, Nap. vlek, prov. Basilicata, aan de golf van Tarente.

ANGLURE, Fr. vlek, dep. Marne, arr. Epernay, aan de Aube, met 605 inw.

ANGLUZELLE, Fr. dorp, dep. Marne.

ANGOCHA, zie Angos.

ANGOISSE, Fr. dorp, dep. Dordogne.

ANGOL, Z. Amer. stad in Chili.

ANGOLA of *N'Gola*, een koningrijk in Neder Guinea, in 't Z. van Afrika; het wordt ten Z. door de rivier Danda van Congo, en ten N. door de Longo of Moreno van Benguela gescheiden, is 1500 vierk. mijlen groot, en strekt zich van 7 tot 11. Z. B. uit. In het O. heeft het zeer hooge bergen, waarbij onderscheidene rivieren ontspringen, als: de Coansa (die de Wamba, Ikole, Lutato, Lukala, Kalukala en Moses tot zijtakken heeft), de Bemzo of Zemza, de Danda en Moreno. De lucht is er zeer heet, en de grond, bijzonder aan de kusten, vlak en zeer vruchtbaar, doch weinig bebouwd; op verscheidene plaatsen ontbreekt het aan drinkwater. De voortbrengselen zijn: zout, koper, ijzer, zilver, rijst, peulvruchten, ooft, broodvrucht, angola-hout, visch, goudmosselen, elefanten, apen, wilde bijen, verscheurende dieren, (waarom ook de dorpen met doornen heggen omringd zijn) rundvee, krokodillen en rivierpaarden. De inw. zijn Negers en voor een groot gedeelte Christenen. Het inwendige des lands heeft zijn' eigen vorst, welke echter, even als de koningen van Kakongo, geene buitenlandsche waren, behalve metaal en wapens, houten- en ijzeren gereedschappen, mag aanraken. Aan de kust hebben sedert 1578 de Portugezen het bewind, die het land in 8 provinciën verdeeld hebben, als: Loanda, Bengo, Danda, Moseche, Kissama, Ilamba, Embacka en Oavii. De hoofdstad is St. Paul de Loanda.

ANGOLIN, landpunt ten N. der baai Chatelaillon, ten Z. van de Fr. haven Rochelle.

ANGONNES (LES) Fr. dorp, dep. Isère.

ANGONI, dorp op 't eil. Cyprus, in de vlakte van Masurea.

ANGORA, ANGURA, ANKERI, ANKORA, ENKURE, ANGURIEH of *Ankaria*, voorheen *Ancyra*, sterke hoofdstad van het Turksche distr. van dienzelfden naam, in het N. van Natolië, aan eenen heuvel, en aan de riv. Schibak-Su des Sakari, de zetel van eenen pacha, eenen Armen. bisschop, enz., met een berg-kasteel, vele moskeen, 7 Armenische en 3 Grieksche kerken. De beroemde tempel van Augustus, welke bijna geheel uit wit marmer bestaat, en waarin zich het beroemde Ancyranische monument bevindt, is eene vrij wel bewaarde merkwaardigheid. Verder zijn er 6,000 huizen, 25,000 inw., die voor het grootste gedeelte Turken en Armeniërs zijn, en bestaan door het maken van shawls, echte kamelotten, safian, zijden-manufacturen, enz., en drijven sterken handel in het haar der Angorische geiten (bij sommigen kemelshaar geheeten), welke slechts hier, en 30 uren in den omtrek, te huis behooren; ook heeft men er goeden rooden wijn, en voortreffelijke rijst. 50. 21. L. 39. 31. N. B.

ANGOS, ANGOXA (ANGOCHA) ANGOSECHA, landstreek op de kust van Mozambique, in Z. Afr., ten N. van de riv. Cuama; men vindt er goede rijst en gierst, en het is zeer rijk in goud en ivoor. De inw. meest Mooren en Negers, zijn zwartbruin van kleur, en bekleeden zich met wollen- en zijden stoffen. Zij bewonen ook de hier tegenoverliggende eil. Angoros, en drijven gemeenschappelijken kusthandel in goud en elpenbeen, in welke zij zich van de zelfgemaakte vaartuigen, Almadie genoemd, bedienen. 12. Z. B.

ANGOS, twee Fr. dorpen, dep Opper en Neder Pyreneën.

ANGOSTO PORT, Z. Amer. haven aan de straat van Magellaan.

ANGOSTURA, zie St. Thomas de Guiana.

ANGOT, prov. in Abyssinië, aan de riv. Sabalet, ten O. van Amhara, wordt door zwervende Gallas bewoond.

ANGOU, prov. van Congo, aan de Zaire, met de hoofdplaats Bomangor.

ANGOULE, Aziat. riv. in Syrië, valt in 't meer Bahar Caramort, 3 mijlen ten N. N. O. van Antiochië.

ANGOULÊME, hoofdst. van het Fr. dep. Charente, en van een arr. van 118,871 inw., op 26 vierk. mijlen, ligt op eenen berg, heeft een sterk kasteel, 1 hoofdkerk, 12 andere kerken, 1 hospitaal, 2,100 huizen en 14,744 inw.

Er is een bisdom, eene regtbank van koophandel, eene algemeene koninklijke marine school, eene algemeene bibliotheek, kabinet van naturaliën, kruidtuin, maatschappij voor den landbouw, kanongieterij, pottenbakkerijen, papier- en lakenfabrijken, en handel in papier, hout, en saffraan, die in den omtrek der stad groeit, als mede in wijnen, brandewijn, zout en vee. Voorheen was zij de hoofdstad van het hert. Angoumais. Zij is de geboortepl. van JEAN LOUIS GUEZ, heer van *Balzac*, ANDRÉ, THILLET en volgens sommigen ook van MELIN DE ST. GELAIS, en van den beruchten RAVAILLAC, moordenaar van Hendrik IV. 17. 49. 1. L. 45. 38. 57. N. B.

ANGOULÊME of *Angoumois*, voorheen eene Fr. prov. grenzende ten N. aan Poitou, ten O. aan Limousin, ten Z. aan Perigord, ten W. aan Saintonge: tegenwoordig een arr. van het dep. Charente, zie Angoulême.

ANGOULIN, Fr. dorp, dep. Beneden Charente.

ANGOUMÉ, Fr. dorp, dep. Landes.

ANGOUMOIS, zie Angoulême of *Angoumais*.

ANGOURI, ANGORI of *Angar*, oudtijds Ancyra, stadje in Aziat. Turkije, prov. Natolië, aan den oorsprong van den Zangari met een sandschakat; zij heeft een Grieksch bisdom, en is bijzonder merkwaardig, om hare kostbare overblijfsels. TAMERLAN sloeg hier den 7 Augustus 1401 BAJAZET en nam hem gevangen.

ANGOUS, Fr. dorp, dep. Neder Pyr.

ANGOUSTRINE, Fr. dorp, dep. Oostelijke Pyreneën.

ANGOUTCHU, stad in Tibet, bij Dharmsaleh.

ANGOVILLE, 4 Fr. dorpen, 1 in 't dep. Eure, en 3 in dat van 't Kanaal.

ANGOXOS, ANGOXA, PRIMIETAS of *Usiques*, groep van 24 eilanden, (terwijl een gedeelte van het tegenoverliggend vasteland tot dezelfde benaming behoort) bij het kanaal van Mozambique, aan de O. kust van Afr. De inw. zijn Negers en Arabieren, en staan onder de heerschappij van eenige Portugezen, die zich daar nedergezet hebben. De voortbr. zijn: rijst, vee, amber, en peerlen. Zie Angos.

ANGOY of *N'Goyo*, klein koningrijk in Neder Guinea, aan den mond der Zaire, met vele bosschen, eene zeer ongezonde lucht, daar de dagen er zeer warm en de nachten er vochtig en koel zijn. De slaven, die hier gekocht worden, waren meest krijgsgevangenen uit de binnenlanden, en waren de zwartste en sterkste van geheel Guinea. Het is afhankelijk van dat van Loango, de hoofdpl. is Angoy, en de voornaamste haven Cabinde.

ANGRA, hoofdstad en zetel van den gouverneur en bisschop der Azorische of Vlaamsche eilanden, op het eil. Terceira, met eene haven of baai, welke door twee voorgebergten gevormd wordt, die als de horens van eene halve maan uitspringen, en waarop twee kasteelen staan, St. Sebastiano en St. Joano Baptista, die de haven, welke echter geene veilige ankerplaats oplevert, daar zij tegen weinige winden zeker is, verdedigen; de stad heeft 6 kerken, 8 kloosters, 1 hospitaal, 1 armenhuis en 10,000 inw. In 1755 leed zij veel door eene aardbeving. 350. 27. 28. L. 38. 39. 7. N. B.

ANGRA DE ST. ANTONIO, DOS CAVELOS, zie Antonio, Cavelos.

ANGRA DE LOS REYES, of *St. Amaro*, stad in Brazilië, hoofdpl. van het gouv. St. Paolo, 12 uren van Rio Janeiro. 23. 4. Z. B. 332. 40. L.

ANGRA DO ILHEO, goede Afr. haven, aan den mond van de Angra, aan de kust van Guinea.

ANGRA PEQUENA, zie baai Santa Cruz.

ANGRA DOS RUIVAS of *Gurnet's baai*, baai aan de Westkust van Afrika.

ANGRA, onbewoond eilandje in de Perz. golf, met de haven Burha.

ANGRAB, Afr. riv. in Abyssinië, ontspringt bij Gondar, en valt in de Tacazze.

ANGRE, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met 818 inw.

ANGRE, Fr. dorp, dep. P.-de-Calais.

ANGREAU, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met 421 inw.

ANGRESSE, F. dorp, dep. Landes.

ANGREVILLE, Fr. D., dep. Ben. Seine.

ANGRI, Nap. dorp, prov. Principato Citra, met 4,426 inw.

ANGRIA, zie Geziah.

ANGRIE, Fr. vlek, dep. Maine en Loire, arr. Sègre, met 226 huizen.

ANGROGNA, Sard. kerspel en riv. in Piemont, in het dal van Lucerne, door Waldensen bewoond.

ANGSTOO, Aziat. stad in Tibet, 25 mijlen van Jemlah. 31. 48. N. B. en 99. L.

ANGUADA of *kaap Aiguade*, op 't eil. Porto Rico. 18. 27. 20. N. B. 49. 25. 4. ten W. van Ferro.

ANGUEAH, dist. in Abyssinië, aan de riv. van dien naam.

ANGUERNY, Fr. D., dep. Calvados.

Anguiano, Spaan. vlek in Oud Kastilië, landschap Rioja.

Anguilcourt- St.- Quentin, Fr. dorp, dep. Aisne.

Anguiliastra, Ital. eilandje in de Middell. zee, bij 't eil. Sardinië. 40. 1. N. B. 27. 36. L.

Anguilla, eil. in het Oude Bahama kanaal; ten N. van hetzelve vindt men een aantal rotsen en eilandjes, die gezamenlijk den naam van Anguilla bank dragen. 298. 19. 45. L. 23. 28. N. B.

Anguilla of *Slangen-eiland* (uit hoofde van deszelfs kromme gedaante), Eng. eil., behoorende tot de kleine Antilles in W. Indië, ten O. van Porto Rico. Het is met Barbuda 6 vierk. mijlen groot, en heeft, behalve 500 slaven, 1600 inw. De grond is krijtachtig en niet zeer vruchtbaar; de voortbrengselen zijn: suiker, katoen, tabak, hout, schapen en zout; het eiland heeft slechts twee voor kleine schepen geschikte reeden. 314. 27. 43. L. 18. 12. 6. N. B.

Anguillara, Lomb. Ven. vlek, legatie Padua, aan de Etsch, en een vischrijk meer van dien naam, met 2,860 inw.

Anguillara, vlek in den Kerk. Staat, aan den mond van de Arone en het meer Bracciano, 6 uren ten N. W. van Rome.

Anguille, zie Anguilla.

Anguille, eene baai op de N. N. O. kust van 't eilandje St. John, in de golf van Louwrens tegenover Madalena eil.

Anguille, eilandje bij de N. kust van 't eil. Cuba. 23. 25. N. B. 298. 15. L.

Anguille (kaap) eene landpunt op de W. zijde van het eil. Nieuwland, 2 mijlen ten N. van kaap Ray, op 47. 57. N. B. 41. 41. W. L.

Angulty, Ind. stad in Hindostan, prov. Mysore.

Anguncíada, Spaan. stad in Oud Kastilië aan de Ebro.

Angura of *Angurieh*, zie Angora.

Angus of *Forfar*, graafs. in Midden Schotland, aan de zee, ten N. bepaald door de gr. Aberdeen en Kincardine; ten O. door de Noordzee, ten Z. door de riv. Tay, en ten W. door 't gr. Perth. Het wordt bespoeld door de riv. Isla, Melgan, de N. en Z. Esk, Dean, Lunan, Dighty en Noran; ook vindt men er eenige kleine meren, zoo als: Lochlee, Lintrathen, Rescobie, Forfar, Lundie, enz. Het heeft 107,264 inw., op 43¼ vierk. mijlen, vruchtbaar in koren en met vele weilanden; men heeft er ook steengroeven en ijzer- en loodmijnen. De hoofdplaats is Forfar. Ligging tusschen 14. 20. en 15. 18. L. en 56. 23. en 56. 52. N. B.

Angustrina, Fr. dorp, dep. Oost Pyreneën, 9 uren W. Z. W. van Prades.

Angwina, zie Angonna.

Angy, Fr. vlek, dep. Oise, arr. Clermont, aan de Terrain, met 325 huizen.

Angy, Fr. dorp, dep. Oise.

Anhac, Fr. dorp, dep. Aveiron.

Anhalt, vorstendom in Duitschland, grenzende ten N. en O. aan de Pruis. prov. Brandenburg en Saksen, ten Z. aan het markgr. Meissen, Z. W. aan de Pruis. prov. Saksen, N. W. aan het hert. Brunswijk en de pruis. prov. Saksen, deszelfs lengte is 14, deszelfs breedte van 3 tot 4 mijlen; de geheele oppervlakte beslaat 48 vierk. mijlen. De grond is vlak, behalve het N. W. gedeelte, hetwelk tot het Harzgebergte behoort; verder zandig en moerassig. De luchtsgesteldheid is er zacht, doch in het N. W. gedeelte scherp, doch gezond; de voornaamste voortbr. zijn: koren, ooft, moeskruiden, vlas, hennip, hop, tabak en mineralen; verder heeft men er rundvee, schapen, zwijnen, visch en wild: de 117,200 inw. welke, behalve eenige uitzonderingen, van den hervormden, lutherschen en roomschen godsdienst zijn, bestaan voor een groot gedeelte door de wolweverijen. Anhalt heeft met Oldenburg en Schwarzburg eene gemeenschappelijke stem op de bondsvergadering: het wordt verdeeld in de drie volgende hert.: als Dessau, bevattende 17 vierk. mijlen en 53,013 inw., Bernburg 16 vierk. mijlen en 35,193 inw., Cöthen met 15 vierk. mijlen en 28,842 inw.

De bezittingen van den vorst van Dessau, in Pruissen zijn: de dorpen Pejorau, Schirau en Möst, tusschen Dessau en Rajuhn; de heerl. Löberitz bij Zörbig, een riddergoed in Groszmöhlau, de dorpen Salzfurth en Kapelle, Prata bij Wittenberg, het ambt Alsleben aan de Saale, een gedeelte van den burg Chemnitz, het riddergoed Maxdorf, de heerl. Mühlow en Kemnitz en het dorp Radegast in het Keulsche, zijnde te zamen 8 steden, 4 vlekken, 94 dorpen en 66,000 inw. op 26 vierk. mijlen en 200,000 gl. inkomsten. Het vorstendom Anhalt ligt tusschen 28. 36. en 30. 14. L. en 51. 35. en 52. 7. N. B.

Anhalt, (Alt Anhalt) ruinen van een oud kasteel in Anhalt- Bernburg, ¼ mijl van Harzgerode.

Anhalt, (Oud en Nieuw) 2 Pruis. koloniën, regdst. Oppeln, 4 mijlen van Plesse, behoorende aan den vorst van Anhalt Cöthen, met 260 hervorm-

de inw. Er wordt van hier veel linnen en zeildoek naar Breslau verzonden.

ANHALT, Nederl. buurt in Drenthe, bij 't dorp Pesse.

ANHAUSEN of *Ahausen*, Beij. kerkdorp, Opper Donaukreits, aan het riviertje Schmutter, met 545 inw.

ANHAUSEN of *Ahausen*, Beij. dorp, Rezatkreits, landg. Wassertrudingen, met 186 huizen.

ANHAUSEN, Wurt. klooster en buurt in de landv. aan den Kocher, Opper ambt Heidenheim, aan de Brenz, met 130 inw.

ANHANX, Fr. dorp, dep. Neder Pyr.

ANHÉE, Nederl. dorp, prov. Nameu, arr. Dinant, een uur van deze stad, aan den linkeroever der Maas.

ANHEIMBAS, Nederl. dorp, prov. Namen, met 299 inw.

ANHEIMBAS, kleine riv. van Brazilië, in de prov. Paraguay, valt in de Parana.

ANHEMBI of *Tiete*, tak van de Z. Amer. rivier Rio de la Plata.

ANHOFEN, Beij. kerkdorp, Opper Donaukreits, met 900 inw.

ANHOLT, Pruissische stad en kasteel, regdst. Munster, kreits Borken, behoorende aan den vorst van Salm-Salm en Hoogstraten, die er zijn verblijf heeft. Zij ligt aan den Ouden IJssel, met 130 huizen en 720 inw. De zoogenaamde Anholter tol is, door overeenkomst van den vorst en den koning der Nederlanden, voor eene jaarlijksche schadeloosstelling, van 22,150 guldens holl. afgeschaft.

ANHOLT, ANHOUT of *Anoë*, Deensch eilandje tusschen Jutland en Zeeland, in het Kattegat, stift Aarhuus, ½ Duitsche mijl breed en eene mijl lang. De zandbanken maken dit eiland voor de zeelieden zeer gevaarlijk, waarom er ook een vuurtoren op geplaatst is. De inw. bestaan van de jagt op zeehonden, van de visscherij en veeteelt. 29. 20. L. 56. 44. 20. N. B.

ANHOUT, zie Anholt.

ANJA, meer in Klein Bucharije, omtrnt 20 mijlen in den omtrek.

ANIAN of *Hainan*, eil. ten Z. van de Chinesche prov. Quangtong, waarvan de kusten slechts aan de Chinezen behooren; deszelfs lengte is 35 mijlen en deszelfs breedte van 20—25. De inw. zijn klein en roodachtig, en hebben in het bergachtige Li-mu-chan, hunne eigene onafhankelijke regering. De voortbrengsels zijn: rijst, suiker, tabak, katoen, indigo, boomvruchten, rozenhout-, verwhout-, ijzer- en drakenbloedboomen, areka- en kokosnoten, paarden rundvee, schapen, zwijnen, wild, visschen, paarlen, zwarte apen, goud en azuursteen ligging tusschen 107. en 110. L. en 18. en 20. N. B.

ANIAN of *Cook'sstaat*, zie Beringstraat.

ANIANE of *St. Benoit d'Aniane*, Fr. stadje, dep. Hérault, op eenen heuvel, aan de Arre, met 1736 inw. 43. 41. 3. B. 21. 14. 59. L.

ANIANS-TRAAT, zie Beringstraat.

ANIAVA, groot voorgebergte in het land Jesso, ten N. van Japan, door de Nederlanders ontdekt.

ANICHE, Fr. dorp, dep. Noorden.

ANICO, Lomb. Venet. vlek, gouv. Milaan.

ANICUL, stad in Hindostan, in Mysore.

ANIER, Fr. dorp, dep. Vienne.

ANIÈRES, 12 Fr. dorpen in de dep. Ain, Calvados, Charente, Ben. Charente, Cher, Côte d'Or, Eure, Jura, Sarte, 2 Sèvres, Vienne en Yonne.

ANIÈRES-BELLAY, Fr. dorp, dep. Maine en Loire.

ANIÈRES-SUR-OISE, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

ANIERES-SUR-SEINE, Fr. dorp, dep. Seine.

ANIKANS-EILAND, een der Valkeneil. bij Z. Amerika.

ANIMACHA, rivier aan de kust van Malabar in Oost Indië, in het rijk Calicut.

ANIMALLY of *Animaleya*, Aziat. stad in Hindostan, prov. Coimbetoor, aan de Alima. In dezen omtrek vindt men veel elefanten. 10. 41. N. B. en 94. 42. L.

ANIMAS, N. Amer. riv. in Florida, valt in de Jordun. 2 N. Amer. eil. in de golf van Californië.

ANIMAS, (RIO DE LOS) N. Amer. riv. in Mexico, valt in de Nabajoa.

ANIME, zie Dimenet.

ANINSK, Russ. dorp, gouv. Perm, met 200 huizen: voorheen was hier eene kopermijn met 300 arbeiders en 6000 boeren, waar uit jaarlijks 13,000 pudden koper gegraven werden.

ANIO, zie Agno.

ANIOIA, Nap. stad, 4 mijlen van Nicotera.

ANISA, Arab. stad, 60 mijlen van Jamama.

ANISISI, stad in Aziat. Turkije, prov. Armenië.

ANIVA of *Tambaöuora*, ruime baai op het Chineesch eil. Saghalië, tusschen de kapen Aniva en Crillon. 46. 10. N. B. 162. L.

ANIZY-LE-CHATEAU, Fr. vlek, dep. Aine, met 1,000 inw.

ANIZY, 2 Fr. dorpen, dep. Calvados en Nièvre.

ANJAR, stad in Aziat. Turkije, prov. Syrië.

ANJAR, stad in Voor-Ind., prov. Cutch.

ANJADIVA, groep eilandjes op de O. Ind. kust Canara, 12 mijlen van Goa. 91. 37 L. 14. 51. B.

ANJENGO of *Andschengo*, vesting en haven in Hindostan, prov. Travancore, aan den mond van de Madelapascha, met sterken handel in peper. 8. 39. N. B. en 94. 43. 45. L.

ANJIER, vlek op de N. kust van 't eiland Batavia.

ANJEUX, Fr. dorp, dep. Opper Saône.

ANJOING, Fr. vlek, dep. Indre.

ANJOU, Fr. dorp, dep. Isère.

ANJOU, voormalige prov. van Frankrijk, grenzende ten N. aan Le Maine, ten W. aan Bretagne, ten Z. aan Poitou, ten O. aan Touraine, is 30 uren lang en 20 breed. De tegenwoordige dep. Maine, Loire en Sarthe bestaan grootendeels uit dit landschap. Voortbr. enz. zie Maine, Loire en Sarthe.

ANJONTE, Fr. dorp, dep. Boven Rijn.

ANJOUAN, JOANNA, HINZUAN, een der Comorische eilanden, bij Afrika, aan den ingang van het kanaal van Mozambique. Het is 35 vierk. mijlen groot, en zeer bergachtig, zoo dat men kruinen van 3,000 voet hoogte vindt. De luchtsgesteldheid is er zeer aangenaam en de grond vruchtbaar in rijst, kokosnoten, palmboomen, bananas, mango-gujava-tamarinde- en papayaboomen, indigo, gember, pataten, citroenen, oranje-appelen, watermeloenen, enz. Verder vindt men er veel ooijevaars, duiven, seisjes, kolibries, apen, rundvee, schapen, geiten, enz. De 30,000 inw. zijn gedeeltelijk zwarte sterke inboorlingen, gedeeltelijk donker olijfkleurige mahomedaansche Arabieren; derzelver inborst is zacht. Zij bewonen 73 dorpen en staan onder eenen sultan. De hoofdstad Machadou heeft eene goede haven of baai, welke Europische schepen tot ververschingplaats dient.

ANJUN, Nederl. dorp, prov. Vriesland, met 909 inw.

ANKAM, riv. in het Eng. gr. Lincoln, valt in den Humber.

ANKAPILLY, Ind. stad in Hindostan, circar Cicacole.

ANKAPILLY, stadje in Hindostan, circar Rajamundry.

ANKARIA, zie Angora.

ANKAWA, dorp in Aziat. Turkije, pachalik Bagdad, aan de Zab.

ANKAYE, prov. van het eiland Madagaskar.

ANKER, rivier in Eng., ontspringt bij Hinchley in het gr. Leycester, en valt in het gr. Warwick in de Tame.

ANKEREN, Nederl. D., prov. Z. Holl.

ANKERFIELD, Schot. dorp, gr. Ross.

ANKERTON, Tartaarsche stad, in het land der Kalmukken, 10 uren ten Z. W. van Oramsdu.

ANKEVEEN, Nederl. dorp, in N. Holland, kwartier Amsterdam.

ANKEVEERE, een der polders van Zuid Beveland.

ANKLAM, zie Anclam.

ANKOBER, hoofdplaats van de prov. Efat in Abyssinië.

ANKOBER of *Slangen rivier*, rivier in Guinea, op de Goudkust, met eenen zeer breeden, doch zelfs voor booten onbevaarbaren mond. Landwaarts in is zij smaller, doch zelfs verscheidene mijlen ver bevaarbaar. Deszelfs oorsprong is onbekend; zij heeft schoone met zwaar geboomte beplante oevers.

ANKUM, Han. kerkdorp en kerspel, vorst. Osnabruck, ambt Furstenau, met 5,624 inw. linnenweverij en linnenhandel.

ANKUM, Nederl. buurt bij 't dorp Garner.

ANKUN, zie Anckun.

ANLA, Fr. dorp, dep. Opper Pyren.

ANLABY, Eng. vlek, gr. York.

ANLAUTER, Beij. rivier, Rezatkreits, valt bij Enkering in de Schwarzach.

ANLEZY, Fr. dorp, dep. Nièvre.

ANLEZY, Fr. stad, dep. Nièvre, aan een takje van de Aron.

ANLIAT, Fr. dorp, dep. Dordogne.

ANLIER, Nederl. dorp, prov. Luxemburg, met 720 inw.

ANLOO, Nederl. dorp, prov. Drenthe, onder Oostermeer behoorende, met eene kerk en 220 inw.

ANLOY, dorp in Luxemburg, 4 mijlen van Bouillon.

ANMANTAGOODY, stad in Hindostan, prov. Marawar.

ANMER-PUNT, kaap, ten Z. van de haven Snettisham, in Stephen's kanaal, op de W. kust van N. Amerika. 244. L. en 57. 51. N. B.

ANMYISKO, berg in Aziat. Rusland, behoorende tot den tak Tchariskoy, gedeelte van den kleinen Altai; hij is 10,735 voet hoog.

ANN-ARUNDEL, zie Anne-Arundel.

ANN (KAAP) de N. punt van de Massachusetts baai, in N. Amer. 42. 45. N. B. 307. 22 L.

ANN, stadje in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts.

ANNA (ST.) Nederl. plaatsje, prov. Zeeland, distr. Sluis.

ANNA (ST.) Spaan. stadje, prov. Mur-

Murcia.

ANNA (ST.) Spaan. stadje, prov. Valencia.

ANNA (ST.) Port. stad, prov. Alentejo.

ANNA (ST.) N. Amer. stad in Nieuw Mexico.

ANNA (ST.) Amer. stad in Mexico, prov. Tabasco.

ANNA (ST.) stad op de kusten van Brazilië, bij Rio Janeiro.

ANNA, N. Amer. gr., vrijstaat Maryland.

ANNA, N. Amer. gr., vrijstaat Virginië.

ANNABERG, Kon. Saks. bergstad en hoofdpl. van een' kreits, 5 mijlen van Freyberg en 9 van Dresden, 2,823 Parijsche voeten boven de oppervlakte der zee, met 3 kerken, 2 hospitalen, een bergambt, lyceüm, weeshuis, vitrioolhut, tingieterij, ijzersmederij, 592 huizen en 4,230 inw. met sterken kanthandel, 250 passementwerkers met 800 weefgetouwen en zijdehandel; de zilver-tin- en kobaltmijnen zijn zeer sterk verminderd; men graaft er echter nog marmer, dat het Carrarische in schoonheid evenaart. 29. 59. 22. L. 50. 4. 40. N. B.

ANNABERG, Pruis. dorp, regdst. Oppeln, kreits Grosz-Strelitz, 1,422 voeten boven de zee, en 800 voeten boven den Annaberg of Ehelmberg, met 35 kapellen en 184 inw. Eene andere hoogte dezes bergs heet de Kalvariberg, waarheen, naar het genadebeeld, vele bedevaarten gedaan worden.

ANNABERG, Silez. dorp, regdst. Liegnitz, Glogauerkreits, waarheen ook bedevaarten gedaan worden.

ANNABERG, voorstad van de Oostenr. stad Annaberg, liggende in het Pruis. regdst. Oppeln, kreits Ratibor.

ANNABERG, Oostenr. dorp, kreits onder het Weener Woud, aan de Turnitz, met 630 inw.; voormaals had men hier zilvermijnen.

ANNABON of *Bonanno*, (d. i. goed of gelukkig jaar), een der Guinea eilanden in den Atl. oceaan, hetwelk de Portugezen op nieuwjaarsdag van 1461 ontdekten. Het is 6 vierk. mijlen groot; de lucht is er gezond en de grond bergachtig doch vruchtbaar aan palm, tamarinden, citroenen, vijgen, bananen, enz. Ook zijn er veel geiten, maar de rotten veroorzaken er soms groote schade. De 4,000 inw. zijn een zamenmengsel van Portugezen en Negers, en geheel zwart; zij spreken Portugeesch, en hebben een vlek met 100 biezen huizen, die met palmtakken en bladen van suikerriet bedekt zijn; bij hetzelve is eene reede. Schoon het eiland in 1778 aan de Spanjaarden is afgestaan, is er altijd nog Portugesche bezetting en een Portugesche gouverneur. 23. 25. L. 1. 30. Z. B.

ANNABURG, voorheen *Lochau*, Pruiss. ambt, slot en stadje, regdst. Merseburg, kreits Torgau, op een eiland, door de Zwarte Elster gevormd, 4 mijlen van Wittenberg. In het slot is thans een opvoedings-instituut voor 400 soldaten zonen, welke met hun 16 jaar soldaat worden of een ambacht leeren kunnen; de diergaarde bij hetzelve is tot eene groote paarden-stocterij ingerigt. In de stad telt men 124 huizen en 1400 inw., die van de menigvuldige bosschen in den omtrek en van de jagt bestaan.

ANNACH, eiland aan de kust van het Iersche gr. Mayo. 8. 6. L. 53. 58. N. B.

ANNACHOUS, een volk in 't Zuiden van Brazilië, niet ver van Porto Leguro.

ANNAGH, Iersch dorp, gr. Cork.

ANNAGH, eil. op de W. kust van Ierland, tusschen 't eil. Achil en 't gr. Mayo. 53. 58. N. B. 8. L.

ANNAGH, Iersch eil. in het meer Conn, gr. Mayo.

ANNAGH, schiereil. op de Iersche kust, gr. Mayo. 54. 15. N. B. 7. 45. L.

ANNAGH NAN of *Annachnan*, Iersch eilandje op de Z. W. kust van 't gr. Galway. 53. 18. N. B. 8. 1. L.

ANNA GOOMBA, Aziat. stad in Tibet.

ANNAGOONDY of *Bijanagar*, Ind. stad zie Bisnaga.

ANNAH, stad in Aziat. Turkije, pachalik Bagdad, aan den Euphraat.

ANNA-LIFFEY, riv. in Ierland, loopt door de hoofdstad Dublin, en valt in de golf van die stad.

ANNALONG, vervallen Iersch dorp, aan de riv. van dien naam, gr. Down.

ANNAMABOA, zie Anamaboa.

ANNA MARIA'S HAVEN, haven of baai op 't eil. Nakahiva, een der Marquesas in Z. Australië, door KRUSENSTERN aldus genaamd.

ANNAMOOKA, zie Rotterdam.

ANNAN, Schotsch vlek, gr. Dumfries, aan de riv. Annan, met eene goede haven en 2,500 inw., die voornamelijk in wijn en koren handelen.

ANNAN, riv. in Schotland, welke in 't gr. Peebles, bij het gebergte Elmir ontspringt, voor schepen van 250 ton bevaarbaar is, voorbij de stad van gelijken naam vloeit, en zich in de golf van Solway ontlast: zij heeft veel zalm.

ANNANDALE, Schotsch dal in 't gr. Dumfries, ten O. aan Eskdale, ten N. aan Lusdale, ten W. aan Nithisdale en ten Z. aan de golf van Solway grenst.

ANNAPOL, Rus. stadje, in 't Poolsch gouv. Volhynië, dist. Ostrog.

ANNAPOLIS, stad en vesting in N. Amer., gouv. Nieuw Schotland, aan de riv. Annapolis en de Fundy baai, aan de Engelschen, die haar in 1710 (voor welken tijd, zij Port Royal genoemd werd) op de Franschen veroverd, en ter eere van koningin ANNA aldus genoemd hebben. Zij heeft weinig handel, hoewel zij voorzien is van eene der schoonste havens van de wereld, die 2 uren lang en 1 uur breed is en 1000 schepen bevatten kan, doch eenen moeijelijken ingang heeft. 44. 49. N. B. 312. 47. L.

ANNAPOLIS, riv., welke bij de genoemde stad loopt, zich in de baai stort, en door deszelfs snellen loop het moeijelijke van het binnenloopen veroorzaakt.

ANNAPOLIS, zie Anapa.

ANNAPOLIS, stad in de N. Amer. Rep., prov. Maryland, gr. Anne-Arundel, op een schiereil., aan den mond van de Severn en Chesapeak-baai. Zij is onregelmatig gebouwd, heeft twee kerken, een der prachtigste stadhuizen der N. Amer. Staten, dat 120 voet lang, 100 voet breed is, en eenen koepel heeft van 180 voet hoogte, voorzien van eene galerij. Men telt er 342 huizen en 1750 inw., die een weinig handel drijven, en verder hoedenmakers, kunstschilders, horologiemakers, scheepstimmerlieden, enz. zijn. De haven is zeer ruim en diep, maar uit hoofde van de scheepswormen gevaarlijk: ook is de reede onzeker. 39. 2. N.B. en 301. L.

ANNAT-DE-BELDOIRE, Fr. dorp, dep. Aveiron.

ANNATA, riv. en baai op de N. kust van 't eil. Jamaica, bijna ten N. van de baai Kingston. 18. 26. N. B. 300. 55. 30.

ANNATON of *Enatum*, een der Nieuwe Hebrides in Australië, in de Zuidzee, ten O. van de Noordelijkste kaap ven Nieuw Caledonië. 20. 4. Z. B. 187. 5. L.

ANNAY-LA-RIVIÈRE, Fr. dorp, dep. Yonne.

ANNAY-SUR-LOIRE, Fr. dorp, dep. Nièvre.

ANNY-LA-CÔTE, Fr. D., dep. Yonne.

ANNA, zie Anne.

ANNE (ST.) Boh. dorp, kreits Pilsen, bij het vlek Plane, met zilvermijn.

ANNE (ST.) haven van het eil. kaap Breton; zij is ruim en zeer vischrijk. 46 22. N. B. en 301. L.

ANNE (ST.) drie eil. op de kust van Brazilië, in de bogt van St. Louis en Maragnon.

ANNE (ST.) Z. Amer. stad in Brazilië, prov. Goyat, met goudmijnen, 16 uren Z. O. van Villa Boa.

ANNE (ST.) Eng. stad in de N. Amer. prov. Nieuw Schotland.

ANNE (ST.) Eng. stad op het eil. Anderney, aan de Fransche kust, 10 uren ten O. van Cherbourg.

ANNE, Afr. kaap en zandbank op de kust van Guinea, maakt de Z. punt van de golf Sherbrouit. 7. 45. N. B. 4. 15. L.

ANNE (ST.) of *Egane*, plaats aan eene golf in 't N. O. van 't eil. Borneo. 5. 50. N. B. 136. 20. L.

ANNE (ST.) baai in de golf van Campèche, gedeelte van die van Mexico, op 18. 15. N. B. 283. 8. L.

ANNE (ST.) haven op 't Amer. eil. Jamaica, op 18. 40. N. B. 300. 30. L.

ANNE (ST) landpunt in het W. deel der Straat van Magellaan, 4 mijlen van kaap Froward, de Zuidelijkste punt van Z. Amer. 53. 42. Z. B.

ANNE (ST) kleine haven op de O. kust van Ierland, tusschen Carlingford en Strangford.

ANNE (ST.) zandbank op de W. kust van Afrika, 10 mijlen ten Z. Z. W. van kaap Tagrin, gevaarlijk voor de schepen, die tusschen kaap Verd en de eil. door naar de Goudkust stevenen. Deszelfs middelpunt ligt op 7. 45. N. B. en 4. 15. L.

ANNE (ST.) landpunt aan den ingang der haven van Falmouth.

ANNE (ST.) baai op de kust van Labrador in N. Amer., niet ver van de straat Davis. 56. 48. N. B. 319. 30. L.

ANNE (ST.) kaap en eilandje op de W. kust van Afrika, bij den mond der rivier Sherbro.

ANNE (ST.) golf op de W. kust van Afrika, bij kaap Blanc.

ANNE (ST.) kaap ten N. O. van de haven Derby, op 't eil. Man.

ANNE (ST.) kaap in N. Amer., de Noordelijkste punt van de Massachusetts baai. 42. 40. N. B. 307. 32. L.

ANNE (ST.) fort op 't eil. Martinique.

ANNE (kaap der koningin Anna) op de kust van Groenland, ten N. van Cocken-Sond. 64. 15. N. B. 327. 5. L.

ANNE (kaap der koningin Anna) in N. Amer., ten N. der Hudson's straat. 64. 8. N. B. 303. L.

ANNE, eilandje en reede bij de O. kust van 't eil. St. Thomas, onder den Equator, bij de W. kust van Afrika.

ANNE-ARUNDEL, graafschap in de N. Amer. Rep., prov. Maryland, tusschen de Patuxent, de Patapsco en de Chesapeak baai, groot 22 vierk. mijlen, met 26,668 inw. Het land is aan de

kus-

kusten zandig, van binnen heuvelachtig, en vruchtbaar in nadelhout, tarw, Turksch koorn, tabak, enz.; ook vindt men en ijzer. Het heeft, behalve de genoemde grensrivieren, de Severn, Zuid- en West-rivier, die allen bevaarbaar zijn. De hoofdplaats is Annapolis.

ANNEAU, Fr. vlek, dep. Eure en Loir, arr. Chartres, kantonshoofdpl., heeft 1423 inw.

ANNEBAUT, Fr. vlek, dep. Eure, arr. Pont-Audemer, aan de Rille, met 500 inw.

ANNEBAULT-EN-AUGE, Fr. dorp, dep. Calvados.

ANNEBOURG, Fr. dorp, dep. Ben. Seine.

ANNECY, meer in 't hert. Savoije, 5 uren lang en 2 breed, zeer diep, koud en vischrijk. Het kanaal Thioux, dat door de volgende stad loopt, komt hier uit voort.

ANNECY, stad in 't hert. Savoije, aan het genoemde meer, met een oud slot, 2 kerken, 10 kloosters, 2 hospitalen, eene openbare bibliotheek, een collegie en 5,130 inw., welke linnen-, hoeden-, vitriool-, katoen- en glasfabr. hebben. Het kanaal Thioux, dat midden door de stad loopt, valt buiten dezelve in de Sier. De natuurkenner BERTHOLET werd hier geboren. 23. 44. L. 45. 53. N. B., 7 uren ten Z. van Geneve, 9 uren ten N. van Chambery.

ANNECY, Sard. dorp in Savoije, bij de stad Annecy, waar voorheen Annecy gelegen heeft.

ANNEGHENEY, zie Alleghany.

ANNELAND (ST.) Nederl. dorp en heerl., prov. Zeeland, distr. Zierikzee, eil. Tholen, met eene groote schoone kerk, fraaije huizen, ruime haven en 1091 inw., 2 uren van Tholen en een uur van Maartensdijk.

ANNELLES, 3 Fr. dorpen in de dep. Calvados, Oise en Ardennen.

ANNEMASSE, Zwits. stadje, kanton Geneve, 1½ uur ten O. van Geneve.

ANNENHOF, Russ. dorp, gouv. Mittau, voormalig hert. Semgalliën.

ANNEOT, Fr. dorp, dep. Yonne.

ANNE-PAROCHIE, (ST.) Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, met eene fraaije kerk, en 1,700 inw.

ANNEN, Nederl. buurt, in Drenthe, bij 't dorp Anloo.

ANNEPONT, Fr. dorp, dep. Beneden Charente.

ANNEQUIN, Fr. D., dep. P. de Calais.

ANNERVEEN, Nederl. gehucht in Drenthe, bij Anloo, met 330 inw.

ANNESLEYBAAI, baai in Afrika, aan de Roode zee, zij loopt 3½ uur landwaarts in, en heeft het eiland Valencia voor zich.

ANNESSE, Fr. dorp, dep. Dordogne.

ANNET, een der der Sorlingen of Scilly eil., ten W. N. W. van St. Agnes.

ANNEULIN, Fr. dorp, dep. van 't Noorden, arr. Ryssel, met 1,500 inw.

ANNEUX, Fr. dorp, dep. van 't Noorden.

ANNEVILLE, 4 Fr. dorpen, dep. Opper Marne, 2 in Ben. Seine, en Kanaal.

ANNEVOYE, Nederl. dorp, prov. Namen, met 373 inw.

ANNIBI, Aziat. meer, landschap en gebergte in Tartarije.

ANNISON, riv. in Wallis, gr. Pembroke, valt bij Newport in de Iersche zee.

ANNENEUVE of *Anne Nueva*, kaap in N. Amer., prov. Nieuw Californië, aan de baai van Monterey.

ANNEYRON, Fr. dorp, dep. Drome.

ANNEZAIN, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

ANNOBON, zie Annabon.

ANNOIRE, Fr. dorp, dep. Jura.

ANNOISIN, Fr. dorp, dep. Isère.

ANNONAY, Fr. stad, dep. Ardèche, kantons hoofdpl, aan de zamenkomst der Cance en Deume, met 2 voorsteden, 900 huizen en 5,550 inw. Er wordt zeer schoon papier gemaakt; ook zijn er leerfabr., wolverwerijen, en zijdeteelt. Hier werden de gebroeders MONTGOLFIER geboren, en de luchtballen uitgevonden. 45. 15. N. B. 32. 30. L.

ANNONE, Lomb. Ven. stad, gouv. Milaan, landschap Alessandria, aan de Tanaro.

ANNONVILLE, Fr. dorp, dep. Op. Marne.

ANNOPOL, russ. stad, gouv. Wolynsk, kreits Ostrog, met 229 haardsteden.

ANNOT, Fr. stad, dep. Neder Alpen, arr. Castellane, aan de Voire, met 1,190 inw. en looijerijen. 44. 47. N. B. 24. 28. L.

ANNOT, Zandbank op de O. kust van Schotland, ten N. der riv. Mont-Rose.

ANNOTH, zie Annot.

ANNOTO, riv. op het Amer. eiland Jamaica, vloeit Noordwaarts, en valt in zee tusschen de riv. Blowing en Palmito. Zij vormt eene baai van dien zelfden naam.

ANNON, zie Annonay.

ANNOU, Fr. dorp, dep. Yonne.

ANNOUNAH, Afr. stadje in Algiers, prov. Constantia.

ANNOVER, Spaan. vlek, prov. Toledo,

ledo, niet ver van de Taag, met 400 huizen, 2,000 inw. en eene salpeter-fabr.

ANNOY, 2 Fr. D., dep. Aisne en Cher.

ANNUNCIADA, kaap op de W. kust van Afrika, een weinig t'en Z. van Benguela, op 15. 30. Z. B.

ANO NUEVA, kaap op de O. kust van N. Amer. in Californië, ontdekt door CORTES.

ANOANAPA, Z. Amer. riv. in Guiana, valt in de Aicaropa.

ANONDAGO, Hoofdpl. der Mohakers in N. Amerika.

ANONE, zie Annone.

ANNONIMA, een der Carolinen of Nieuwe Philippynen-eilanden. 8. 36. N. B. 150. L.

ANONTPOOR, Ind. stadje in Hindostan, district Bednore. 14. N. B. en 93. 2. L.

ANOOPSHEHER, (de onvergelijkelijke stad) in Hindostan, prov. Delhi, aan den Ganges, met veel handel in katoen, indigo en zout, uit het Zambher meer. 28. 21. N. B. 95. 52. L.

ANORD, Fr. dorp, dep. van 't Noorden.

ANOS, Fr. D., dep. Neder Pyreneën.

ANOSSI of *Carianossi*, Afr. landst. in 't Z. O. van 't eil. Madagaskar, tusschen Ampatres en het dal van Ampoule.

ANOST, Fr. stadje, dep. Saône en Loire, met 2,201 inw.

ANOTH, zie Annoth.

ANOULD, Fr. dorp, dep. Vosges.

ANOUPETUMIU, gebergte in Achter Indië.

ANOURAMA, Z. Amer. riv. in Braziliё, prov. Para, valt in den Maranon.

ANOUT, Deensch eiland in 't Schagerak, tusschen Noord Jutland en de Zweed. prov. Halland.

ANOUVILLE, Fr. D., dep. Ben. Seine.

ANOVER, Spaan. vlek in Nieuw Kastilië, prov. Toledo, met salpeterfabrijken en 2 minerale bronnen.

ANOYE, Fr. D., dep. Neder Pyreneën.

ANPAIA, kleine Nap. stad, principato Ultra, welke men meent het CAUDIUM der Romeinen te zijn geweest.

ANQUETIERVILLE, Fr. dorp, dep. Beneden Seine.

ANRADT, Pruis. dorp bij Crefeld.

ANRAISBACH, beek in Beijeren, kreits Beneden Mainkreits, welke in de Nassach valt.

ANRAS, Oostenr. dorp in Tirol, in Pusterthal.

ANREEP, Nederl. buurt in Drenthe, niet ver van Assen, met 80 inw.

ANRIVALLE, Fr. dorp, dep. Charente

ANRÖCHTE, Pruis. dorp, regdst. Arnsberg, kreits Lippstadt, met 800 inw.

ANRODGURRY, Ind. stad in Hindostan, dist. Barramaul.

ANS, Fr. dorp, dep. Dordogne.

ANS, Nederl. stadje, prov. Luik, met 2,433 inw.

ANSAC, 2. Fr. dorpen, dep. Charente en Oise.

ANSAGES, Fr. dorp, dep. Drome.

ANSARIERS NOSSUYRYTEN, NOSAÏRERS, NASSAREËRS, NAZARENERS, Aziat. volk in Syrië, in de bergachtige oorden van den Libanon, pachalik Tarablus, dus genoemd naar hunnen stichter, die uit de stad Nassaira of Nassira in Perzië geboortig was; zij strekken zich van de Naher-el-Kelb (hondsrivier, oudtijds Lycus) tot aan Antakia, 8 mijlen van Tripolis, uit. Zij zijn oorspronkelijk Arabieren, en, gelijk de Perzen, Mahomedanen van de secte van Ali, gelooven aan de verhuizing der zielen, gebruiken wijn en andere verboden spijzen, hebben geheimzinnige gewoonten, en hechten aan vasten, wasschingen, bedevaarten naar Mecca, en aan het gebed, zoo veel belang, als de overige Mahomedanen; zij vereeren ook zon, maan en sterren, en hebben, in het door hun bewoond berg-district Semmak, onderscheidene kapellen en bedevaarts-plaatsen, benevens 800 dorpen met 60,000 zielen. Zij staan onder hunne eigene opperhoofden, die wel is waar aan den Pacha eene zekere schatting betalen, doch verder onafhankelijk zijn, zoo dat de Turken het niet wagen hen aan te grijpen. Zij houden zich voornamelijk bezig met den akkerbouw en handelen in zijde en tabak.

ANSAUVILLE, Fr. dep. Meurte.

ANSBACH, zie Anspach.

ANSE, vlek op 't eil. St. Domingo.

ANSE, zie Ance.

ANSE AVEAU, vlek op 't eiland St. Domingo.

ANSEDONIA of *Ansidonia*, vlek in 't gr. hert. Toscanen, aan eene kleine golf, welke de riv. Pescia, bij haren mond in de Toscaanche zee uitmaakt.

ANSEGHEM, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, met 3,739 inw., 2 uren van Oudenaarden.

ANSELING, Fr. dorp, dep. Moezel.

ANSEN, Nederl. gehucht in Dreuthe, niet ver van Meppel, met 124 inw.

ANSENBURG, zie Ausemborg.

ANSENE Afr. stad in Opper Egypte, iet ver van den Nijl, op eenen berg.

ANSER, zie Antifer.

ANSEREIL, Nederl. dorp in Henegouwen, 4 uren van Doornik.

ANSEREME of *Nefti*, Nederl. dorp, prov. Namen, aan den regteroever der Maas, ½ uur van Dinant, met 300 inw.

ANSERMA, zie Anzerma.

ANSEROEUL, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, een uur van Renaix, met 1,674 inw.

ANSERSKOI-OSTROW, Russ. eil. gouv. Archangel, in de Witte zee, is woest en niet bewoond; er zijn veel zeevogels.

ANSERVILLE, Fr. dorp, dep. Oise.

ANSGA, riviertje in Armenië, 20 uren ten Z. O. van Livos, aan eene beek, welke den Euphraat ontvangt.

ANSGA, stad in Aziat. Turkijë, prov. Diarbekir.

ANSIDONIA, zie Ansedonia.

ANSICOURT, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

ANSIET, eiland aan de kust van Groenland, tot de Deensche volkplanting Egedesminde behoorende, alwaar jaarlijks 60 tonnen spek, 700 vellen van zeehonden, en wel 1000 pond donsvederen opgezameld worden.

ANSIGNAN, Fr. dorp, dep. O. Pyr.

ANSINELLE, zie Hansinelle.

ANSLOW of *Annesley*, Eng. gehucht, gr. Stafford, 225 inw.

ANSO, zie Christiana.

ANSO, Lomb. Ven. vesting, legatie Bergamo, aan den W. oever van het meer Idro.

ANSON, gr. in de N. Amer. Rep, prov. N. Carolina, met 8,821 inw.

ANSON, eiland in de stille Zuidzee, ten W. van Nieuw Bretanje, op 5. 16. Z. B. 171. 10. L. Deszelfs bestaan wordt in twijfel getrokken, dewijl men het op de kaarten van COOK en LA PÉROUSE niet vindt.

ANSON, reede ten N. van kaap Dragon of Sebastiaan, in de Middell. zee, aan de de Fransche kust, niet ver van Cette.

ANSON'S BAAI, kleine baai op de W. kust van Norfolk eiland.

ANSON'S ARCHIPEL, verzameling van eilanden, onder de Noordelijke, die tot Australië gerekend worden.

ANSON'S EILAND of *Bouke*, tot Australië behoorende, in de Stille Zuidzee, ten Z. van Bougainville's eil., op 15. 0. 30. Z. B. 172. 14. 45. L., Het is zeer hoog en boschachtig. De inw. zijn zwartachtig, en hebben gekroesd haar.

ANNSORIE, dorp in klein Thabweda, aan de riv. Lesken.

ANSOST, Fr. dorp, dep. Opper Pyr.

ANSOUIS, Fr. dorp, dep. Vaucluse.

ANSPACH, Beij. landgerigt, dat 5¾ vierk. mijl en 23,729 inw. bevat.

ANSPACH, Beij. stad, hoofdpl. van den kreits Rezat, de zetel van onderscheidene regerings-collegiën, aan den mond der Olze of Holzbach in de Rezat gelegen. Zij heeft 4 voorsteden, waaronder de nieuwe aanleg of nieuwe uitlegging aan de Zuidzijde; verder telt men er 4 poorten, een schoon kasteel met eene uitmuntende bibliotheek, 2 Luthersche en 1 Roomsche kerk, 2 gasthuizen, 1 weezen- en 1 weduwenhuis, 1000 andere huizen, en met den omtrek 12,800 inw. Ook is hier een koninklijk gymnasium met eene welvoorziene bibliotheek en verzameling van munten, benevens eene school voor meisjes. De inw. bestaan van de fabr. die tabak, loodwit, porcelein, speelkaarten, zijden- wollen- en katoenenstoffen, laken, leder, kousen en linnen opleveren. 28. 15. 5. L. 49. 19. N. B.

ANSPACH, zie Neu Ansbach.

ANSTAING, Fr. dorp, dep. van 't Noorden.

ANSTEY, Eng. vlek, gr. Leicester, met 750 inw.

ANSTOSS, Pruiss. dorp, gr. hert. Neder-Rijn.

ANSTRUDE, Fr. dorp, dep. Yonne.

ANSTRUPPEN, Russ. dorp, gouv. Koerland, met zuurbronnen.

ANSTRUTHER (Oost en West) Schotsche visschers dorpen, gr. Fife, aan den zeeboezem van Forth, met het regt om gedeputeerden in het parlement te zenden: zij drijven eenigen handel met sloepen. Het eerste heeft 1000 en het tweede 400 inw.

ANSUANS, Fr. dorp, dep. Doubs.

ANSUETLA, Spaan. dorp in Biscaye, dist. Guipuscoa, aan den voet eens bergs.

ANTA, zie Ahantah.

ANTAB, stad in Aziat. Turkijë, prov. Syrië, pachalik Aleppo, met 6000 inw.

ANTADONE, stadje in Eur. Turkije, prov. Achaijë, op de kust van de golf van Negropont.

ANTAGNAC, Fr. D., dep. Lot en Garonne

ANTAIE, zie Antaye.

ANTAJAN, een der Mariannen, Ladronen of Dieven-eilanden, in Azië onbewoond.

ANTAKIA, zie Antiochia.

ANTALIA, zie Satalia.

ANTALO of *Antalow*, stad in Abyssinië, rijk Tigre, hoofdpl. der prov. Enderta, met 1,000 inw. en handel in boter, vee, huiden en granen.

ANTALOS, Fr. dorp, dep. Opper Pyr.

ANTAMAHOURIS, een volksstam op het eil. Madagaskar, welke uit hoofde van hunne gelaatstrekken en den van de andere volstammen verschillenden tongval, voor-

on-

ondersteld werden van de Maleijers af te stammen.

ANTANCAYES, zie Ancayes.

ANTANDRO, stad in Aziat. Turkijë, prov. Natolië, aan de golf van Adramiti.

ANTANG, dist. op het eil. Java in O. Indië, voorheen aan het Nederlandsch gouv. behoord hebbende, doch in 1811, bij ruiling, voor de toen afgestane distr., aan de vorsten des lands, teruggegeven.

ANTAPA, stad in Aziat. Turkijë, prov. Syrië.

ANTARALIK-FIORD, baai op de W. kust van Groenland. 64. 40. N. B. en 327. 54. L.

ANTAVARES of *Antawarts*, een volksstam op de N. O. kust van het eil. Madagaskar, van kaap Ambro tot Foul-Punt, langs de baaijen Vohemare en Antongil.

ANTAXIMER, volk op de Z. O. kust van Madagaskar, geheel zwart, onwetend en diefachtig. Het fort Dauphin is thans genoegzaam verwoest.

ANTE, riviertje in Frankrijk, dep. Calvados, dat zich in de Dive ontlast.

ANTE, zie Anta.

ANTE, Fr. dorp, dep. Marne.

ANTEBANICO, zie Artibonite.

ANTECHAUX, Fr. dorp, dep. Doubs.

ANTEGNUTO, Lomb. Ven. stadje, eene mijl ten W. N. W. van Brescia.

ANTEGO, zie Antigua.

ANTEGOSO, eil. in de Middell. zee, niet ver van 't eil. Candia.

ANTEJAC, Fr. dorp, dep. Lot.

ANTELGAST, zie Andegast.

ANTELINCK (ST.) Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, met 795 inw.

ANTEM, riv. aan de kust van Guinea, bij het Nederl. fort Batenstein; zij is zeer schoon en vischrijk, en heeft drie mijlen van zee eenen schilderachtigen waterval.

ANTEM, riv. in Z. Afrika, 16 mijlen van kaap Drie Punten.

ANTEMOLI, zie Antimilo.

ANTENAY, Fr. dorp, dep. Marne.

ANTEQUERA, Spaan. stad, die, met haar gebied van 8 vierk. mijlen, eenen bijzonderen staat uitmaakt, onder den kapitein generaal van Granada staat, en tusschen Granada, Sevilie en Cordova, deels in eene vlakte, deels op eene hoogte gelegen is; zij heeft 4 kerken, 22 kloosters, een oud Moorsch kasteel, op eenen berg, dat door de Franschen in staat van verdediging werd gebragt; en 14,600 inw., die handel in olie en vruchten drijven, den akkerbouw en de zijdeteelt beoefenen, en fabr. voor leder, tapijten, zijde en baai hebben. De omtrek geeft goede bouwsteenen, marmer, veel gips, en zout uit een nabijgelegen meer. 12. 7. L. 37. 7. N. B.

ANTEQUERA of *Oaxaca*, Amer. stad in Nieuw Spanje, prov. Guaxaca, 30 uren ten Z. O. van Guaxaca.

ANTER, Aziat. stad in Irak Arabi.

ANTERIM, stad in de N. Amer. Rep, prov. Nieuw Hampshire, 20 mijlen ten N. W. van Boston.

ANTERRIEUX, Fr. dorp, dep. Cantal.

ANTETOLANS, volk op de O. kust van Madagaskar, bij Foul Punt.

ANTESSA, Grieksche stad op 't eil. Lesbos, aan eene golf in het N. van den Archipel.

ANTEUIL, Fr. vlek, dep. Doubs.

ANTEZAN, Fr. D., dep. Ben. Charente.

ANTFELD, riddergoed in het Pruis. regdst. Arnsberg, kreits Brilon.

ANTHE, Fr. D., dep. Lot en Garonne.

ANTHEE-MORENNE, Nederl. dorp, prov. Namen, met 554 inw.

ANTHEIT, Nederl. dorp, prov. Luik, met 1,023 inw.

ANTHELUP, Fr. dorp, dep. Meurte.

ANTHEME, (ST.) Fr. vlek, dep. Puy-de-Dôme, arr. Ambert, kantons hoofdplaats, met 3,000 inw.

ANTHENAR, Fr. dorp, dep. Ain.

ANTHENY, Fr. dorp, dep. Ardennen.

ANTHERON, Fr. dorp, dep. Monden van de Rhône.

ANTHEUIL, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.

ANTHIEN, Fr. dorp, dep. Nièvre.

ANTHILL, Eng. vlek, gr. Bedford.

ANTHINNE, Nederl. dorp, prov. Luik, met 695 inw.

ANTHOINE en LEDEACKER, of *St. Oploo*, Nederl. D., prov. Zuid Braband.

ANTHOLZ, Oostenr. dorp in Tirol, Brunecker kreits, met een heilzaam bad.

ANTHON, Fr. vlek, dep. Côte d'Or, 5 uren N. ten O. van Beaune.

ANTHON, 2 Fr. dorpen, dep. Opper Saône en Isère.

ANTHONIE (ST.) Polder, dorp in Z. Holl., dist. Dordt.

ANTHONIE, (Fort) Nederl. fort, op de Afr. kust van Guinea, op den Westelijken uithoek van kaap Drie Punten, omtrent 2 mijlen van de riv. Ancobra, in een vruchtbaar oord.

ANTHONIE'S (ST.) VAL, beroemde waterval in den Mississippi, bij St. Anthonie, 12 voeten hoog, en volgens PIKE, boven den val 627 ellen, doch beneden maar 209 ellen breed.

ANTHONIE'S KAAP, Z. Amer. kaap in Buenos Ayres, aan den ingang der Plata. 2. Eene andere kaap op de W. kust van Cuba, 21. 54. N. B. en 292. 52. L.

3. Kaap op de kust van Todos Santos in Brazilië, op 13. Z. B. en 339. L. 4. Kaap aan de straat van Magellaan, tusschen de baaijen Arenas en St. Catalina.

ANTHONIE'S KILL, riv. in N. Amer. valt in den Hudson, 2 mijlen boven den mond der Mohawk riv.

ANTHONIE CAVE'S, eil. in 't Z. van den Stillen oceaan. 3. 10. Z. B. 170. 30. L.

ANTHONIE'S NEUS, hoog voorland in de N. Amer. prov. Nieuw York, aan de Hudson's riv. ten N. der Westpunt.

ANTHONIE, (ST.) kaap ten N. van Nieuw Ierland, op 3. Z. B. en 170. 30. L.

ANTHONIE, (ST.) kaap in het Eng. gewest Cornwallis, 4 uren van kaap Lezard.

ANTHONIE, (berg St.) of *Santona*, hooge berg in de Spaan. prov. Biscaye, aan de baai van dezen naam.

ANTHONIE, berg op de Z. kust van de straat de la Pérouse. 45. 37. N. B. en 160. 10. L.

ANTHONIE, (ST.) Afr. eilandje, het Noordelijkste der kaap Verdische eil. Het brengt hout, vruchten en zout voort. De N. O. punt ligt op 17. 15. N. B. 7. 11. L.

ANTHONIE, (ST.) baai op 't W. Ind. eiland St. Lucia.

ANTHONIE, (ST.) kaap op de O. kust van 't eil. Terre Neuve, op 51. 17. N. B. en 322. 5. L.

ANTHONIE, (ST.) de Noordwestelijkste kaap van het Staten- eil. in Z. Amer. bij de straat Lemaire. 54. 46. Z. B. 311. 40. L.

ANTHONIE, (ST.) een hooge berg op den Oostelijken uithoek van 't W. Ind. eil. St. Christoffel.

ANTHONIE, (ST.) kaap in de Spaan. prov. Valencia, in de Middell. zee, 2 mijlen ten N. W. van kaap St. Martin, met een' vuurtoren.

ANTHONIE, (ST.) haven op de Z. kust van 't eil. Lemnos in den Griekschen Archipel.

ANTHONIE, (ST.) haven op de N. O. kust van het eiland Jamaica.

ANTHONIE, (ST.) fort op de kust van Brazilië, boven de N. punt van de riv. Paraba. 21. 25. Z. B. 336. 8. L.

ANTHONIEVELD, een der districten van het land der vrije Hottentotten, aan de Zuidkust van Afrika; zie verder Hottentotten.

ANTIBANIVOULS, volk op het eil. Madagaskar, minder lui en losbandig, dan de Betsimicarais, of het Negerras, maar ook dommer en onkundiger.

ANTIBES, Fr. stad, dep. Var, arr. Grasse, met 3 kerken, 2 gasthuizen, een sterk kasteel, 500 huizen, 5,270 inw., als mede eene haven, die slechts voor middelbare schepen bruikbaar is. Er is eene kamer van koophandel, eene school voor de zeevaart, terwijl de inw. handel met Sardinië drijven. De omtrek is zeer vruchtbaar, levert heerlijke vruchten op, en heeft vele oudheden. 24. 47. 29. L. 43. 34. 47. N. B.

ANTICHAN, Fr. dorp, dep. Opper Pyr.

ANTICOLI, vlek in den Kerk. Staat, in Compagna di Roma.

ANTICOSTI of *Antiscoti*, of *Ile de l'Assomption*, Eng. eil. in den mond van de Louwrens-riv., aan de kust van Canada, in N. Amer., gouv. Newfoundland, door de Franschen in 1534 ontdekt, doch door de Engelschen in 1758 ingenomen en vervolgens behouden. Het is ongeveer 36 uren lang en 10 breed, zeer onvruchtbaar en vol bergen en moerassen; er zijn 4,500 inw. die van de stokvischvangst, beeren- en robbenjagt bestaan. Gemiddelde lengte 49. 26. N. B. 314. 1. 45 L.

ANTIETAM CREEK, riv. in de N. Amer. Rep., prov. Maryland, valt in de Potowmack. 39. 26. B. 300. L.

ANTIFER, kaap, zie CAUX.

ANTIGAREAH, eil. in de Ind. zee bij de kust van Corcan. 17. 10. N. B. en 90. 37. L.

ANTIGHEMA of *Kajapour*, Aziat. eil. bij Indostan, is klein, hoog en met geboomte bedekt, en digt aan den vasten wal gelegen; op hetzelve is eene groote stad van denzelfden naam.

ANTIGNAC, 3 Fr. dorpen in de dep. Cantal, Ben. Charente en Op. Garonne.

ANTIGNANA, Illyr. stad, kreits Fiume, met 1199 inw., veel wijn en olie. 45. 32. 59. N. B. 31. 30. 56. L.

ANTIGNY, 3 Fr. dorpen, dep. Vendée, Vienne en Côte d'Or.

ANTIGNY, Zwits. dorp. kanton Freyburg.

ANTIGOA of *Antigua*, Eng. eiland in W. Indië, tot de kleine Antilles behoorende, groot $4\frac{1}{2}$ vierk. mijl, met 20,000 blanken en 30,568 negerslaven, waaronder er 5,500 door de hernhutters bekeerd zijn. Het eiland is vlak, behalve in het Z. alwaar men het Shekerley's gebergte vindt, welker hoogste spits de Monkshill is. Het wordt in 3 kerspelen verdeeld, is de zetel van den gouverneur der Leewards eilanden, heeft verscheidene goede havens, waarvan St. Johns, die aan den mond der rivier van dien naam ligt, en door het fort St. James verdedigd wordt,

wordt, en de haven der vijf kleine eilanden, de voornaamste zijn. Het eiland is gevaarlijk te naderen, omdat hetzelve rondom door klippen omringd is. Het gebrek aan water op hetzelve, wordt door de menigvuldige regens en sterken dauw vergoed, terwijl de brandend heete lucht alleen door de Ooste winden kan gematigd worden. De voortbrengselen zijn: suiker, katoen, indigo, tabak, zuidvruchten, ananassen, enz. Men vindt er ook tamarinde- kool- kalebassen- en andere boomen, arumwortelen, maniok, rundvee, gevogelte, geiten, varkens, wild, visch en schildpadden, bijzonder reuzenschilpadden. — De hoofdstad is St. Johnstown. 315. 45. L. 17. 4. 30. N. B.

ANTIGOA of *Antigua*, Amer. riv. in Nieuw Spanje, welkers mond op 281. 22. 43. L. 19. 18. 41. N. B. is.

ANTIGOA, (PUNTA DE LA) kaap op de N. kust van 't eil. Guadeloupe.

ANTIGONI, Turksch eiland in de Marmerzee, tot de Vorsten- of Prinseneilanden behoorende.

ANTIGOZIS, eil. bij de Z. W. kust van Candia, in de Middell. zee.

ANTIGUA, zie Antigoa.

ANTIGUE, hoofdstad van 't Philippijnsche eiland Panay, met eene goede haven, aan de Spanjaarden. 10. 40. B.

ANTIGUEDA, Spaan. vlek, Oud Kastilië, prov. Burgos.

ANTI-IPSERA, eene groote barre rots bij het Z. W. einde van de reede van het eil. Ipsera, tot die van den Archipel in de Middell. zee behoorende.

ANTILIBAN, zie Anti-Libanon.

ANTI-LIBANON (GEBEL EL CHAIK), berg in Syrië, door een vruchtbaar dal van den Libanon gescheiden, met schoone bosschen en weiden, door Maronitische en Drusische Christenen bewoond.

ANTILLES, (W. Indische of Suikereilanden) zijn eene groep van eilanden, welke men voor de golf van Mexico, tusschen de Zuidpunt van Oost.-Florida en den mond van den Orinoco vindt; zij liggen dus in de verzengde luchtstreek, en hebben, bijzonder in de vlakten, eene vochtige ongezonde luchtsgesteldheid, welke alleen aan de kusten, door de zeewinden, verkoeld wordt. De meeste van deze eil. hebben hooge bergen, en gedeeltelijk ook bevaarbare riv., in dewelke men goudzand vindt. De eilanders lijden zeer veel van de orkanen, welke uit den Mexicaanschen zeeboezem komen, menschen en gebouwen ter neder werpen, en het lage land onder water zetten, terwijl de aardbevingen hier ook niet vreemd zijn. De oorspronkelijke inwoners (*Caraiben*) zijn bijna geheel door de Europeanen uitgeroeid, terwijl de tegenwoordige, of blanken (waar toe ook de Creolen, Mulatten, Mestizen behooren) of, en wel grootendeels, Negers zijn. De gezamenlijke bevolking schat men op 1,460,000 zielen, waaronder 260,000 Europeanen en vrije lieden van de kleur zijn. De eilanden behooren aan de Nederlanders, Spanjaarden, Franschen, Engelschen, Deenen, Zweeden en Negers. De verschillende Europische volken en hunne nakomelingen hebben elk hunne moedertaal bewaard, doch hebben hier bij ook het Creoolsch, een onregelmatig mengelmoes, dat op de onderscheidene eilanden verschilt, aangenomen. Deze behouden den godsdienst van het moederland, terwijl wel 40,000 Negers tot het christendom bekeerd zijn, de overige blijven nog Fetische aanbidders; ook zijn er op vele plaatsen goede scholen opgerigt en boekdrukkerijen aangelegd. De voornaamste bezigheid der Negers is het arbeiden in de plantagiën; zij worden ook wel tot sommige handwerken gebruikt. Verder zijn de suikermolens, suikerraffinaderijen, rumstokerijen, koffijpelmolens, enz. voorname bronnen van rijkdom voor de inwoners. De voornaamste voortbrengselen zijn: koffij, suiker, tabak, indigo, gember, katoen, turksch koren, limoenen, citroenen, pomeranzen, kokosnoten, patatten, plantanen, maniok, aloë, sassafras, sassaparilla, cassia, rijst, piement, (Jamaïca peper) allerlei soorten van fijn hout, waaronder fraai mahonij, rundvee, paarden, schapen, geiten, varkens, beeren, muskesdieren, reuzenschildpadden, landkrabben, papegaaijen en andere vogels, schelpdieren, de lastige muskito's, lichtende sprinkhanen, en velerlei nadeelige insecten; voorheen ook zeer veel goud, zilver en koper, thans bijzonder kalksteen, zout, zwavel en steenölie.

De handel is er van zeer veel belang. De waarde van hetgene Europa van deze eil. ontving, werd, voor 1795, op 170 millioen guldens geschat. De uitvoer bestaat in de opgenoemde producten, terwijl er wijn, meel, (voorheen ook slaven) en tallooze andere artikelen ingevoerd worden. Zij worden in groote en kleine Antilles, en in de Bahama of Lucaysche eilanden verdeeld. Ligging tusschen 320 en 291. L. en 10. en 28. N. B.

ANTILLES (GROOTE), hier onder worden verstaan een deel der voornoemde eilanden, en wel Cuba, St. Domingo, Jamaïca en Porto-Rico.

ANTILLES (KLEINE), ook veel Caraïbische eilanden genoemd, ook behoorende tot de in het naast voorgaande artikel beschrevene. Zij worden verdeeld in: 1. Eilanden boven den wind (Barlovento) welke den hier heerschenden Oosten wind het eerst krijgen, zijnde: de Jonkvrouw-eilanden, St. Martin, Saba, St. Eustatius, St. Christoffel, Antigua, Guadeloupe, Dominica, Martinique, St. Lucie, St. Vincent, St. Barthelemy en de Grenadillen, Barbados en Maria Galante. 2. Eilanden onder den wind (Sottovento) zijnde: Tabago, Trinidad, Curaçao, la Marguarita, Bonaire, Tortuga, en een groot aantal kleinere

ANTILLY, 2 Fr. dorpen, dep. Moezel en Oise.

ANTIMILIO, klein bergachtig en woest eil. in den Griek. Archipel, ten N. van 't eil. Milo.

ANTIMILO, zie Antimilio.

ANTIN, Fr. vlek in Bigorre, nu dep. der Opper Pyreneën, aan de Bouez, arr. Tarbes.

ANTINA (CIVITA D') Nap. stadje in Abruzzo Ultra, 7 uren van Aquila.

ANTINNE, Nederl. dorp, prov. Luik, 3 uren van deze hoofdplaats, met 600 inw.

ANTIO of *Anzo*, kaap in den Kerk. Staat, in Campagna di Roma, met de wijduitgestrekte puinhoopen van de aloude stad Antium, een' vasten toren en eene schoone haven.

ANTIOCHA, Sard. eil. aan de W. zijde van de golf van Palma.

ANTIOCHIË of *Antakia*, Turksche stad, pachalik Aleppo, in Syrië, waarvan zij voorheen, toen zij onder de bloeijendste steden van het Oosten behoorde, de hoofdstad was; zij ligt aan den voet van eenen berg, op welken een kasteel staat, en aan de Ase-Son of Orontes. Zij is thans bijna geheel verwoest, en schoon men den ouden omtrek nog zien kan, is slechts een klein gedeelte met geringe huizen bebouwd, terwijl het overige met boomgaarden van moerbezieboomen beplant is; zij heeft 2 kerken en 2,500 Grieksche en Armenische inw., welke zijde, tabak, kemels- en geitenhaar, edelgesteenten en paarlen, benevens ingemaakte paling uit het meer van Antiochië (om deszelfs witheid, ook de *Witte zee* genoemd) verzenden. Sedert 20 jaren is deze plaats een domein (Malikaneh of Miry) van den Grooten Heer, welke aan den meestbiedenden verpacht wordt. 54. 2. L. 36. 12. N. B.

ANTIOCHIË, Turksche stad, prov. Caramanië, met eenen bisschop, die onder den patriarch van Konstantinopel staat, regt tegen over het eiland Cyprus. 36. 28. N. B. 50. 21. L.

ANTIOCHIE, kaap in Azië, ten N. O. van de O. punt van Cyprus. 36. 10. N. B. 54. L.

ANTIOCHE (PERTUIS D') kleine zeeengte aan de W. kust van Frankrijk, tusschen de kusten der eilanden Oleron en Ré, door het fort Samblanceau beschermd. 46. 2. 1. N. B. en 15. 33. L.

ANTIOCHETTA, zie Antiochië 2.

ANTIOCO, (ST.) eilandje in de Middell. zee, digt bij de Z. W. kust van Sardinië, schraal bevolkt, met goede weilanden.

ANTIOQUIA, Z. Amer. stad in Nieuw Granada, prov. Choco.

ANTIOQUIA, Z. Amer. prov. in Nieuw Granada, ten Z. van de prov. Carthagena, waar van Santa-Fez de Antioquia de hoofdpl. is, goede mijnen heeft, en vele vruchten voortbrengt.

ANTIPAROS of *Oliaros*, klein eiland van den Griek. Archipel, dat vruchtbaar is in koren, katoen, wijn en saffraan. Er is eene grot van leksteen, die 1300 voet lang, 100 voet breed en 80 voet hoog is. 37. 2. N. B. 42. 52. L.

ANTIPAROS, dorp op het genoemde eiland, met eene haven.

ANTIPATER of *Caphar Saba*, klein plaatsje aan de Middell. zee, op de kust van Syrië, aan den mond van een riviertje. 32. 30. N. B.

ANTIPAXO of *Antipasso*, Jonisch eilandje, niet verre van Corfu, tegen over het eiland Paxo. Het is vruchtbaar in wijn, olie en amandelen, doch niet bewoond; vergiftige dieren of planten vindt men hier niet.

ANTIPINO, Russ. stad, gouv. Saratow, aan de Wolga.

ANTIPINSK, stadje in het Russisch gouv. Saratow, aan de Wolga, door Kozakken bewoond.

ANTIPOFSKOI, stad in Aziat. Rusl. gouv. Kaukazië, niet ver van de Wolga, door Kozakken bewoond, 6 uren ten Z. Z. W. van Kamichin.

ANTIPSERA, eilandje in den Griek. Archipel, 2 mijlen van 't eil. Ipsera. 38. 42. N. B. 43, 12. L.

ANTIS, zie Andes.

ANTISANA, een vuurspuwende berg in de Z. Amer. prov. Quito, onderkon. Nieuw Granada; behoort tot de Cordilleras de los Andes, en is 17,958 voeten hoog.

ANTISANA, dorpje in de Z. Amer. prov. Quito, volgens HUMBOLDT 3800 voet boven de ligging van Quito, en 13,500 boven de oppervlakte der zee. Het is de hoogste woonplaats van den bekenden Aardbol.

ANTISCOTI, zie Anticosti.

ANTITAURUS, gebergte in Azië, eene voortzetting van den Taurus, loopende tot den Euphraat.

ANTIVARI, of *Bar*, Turksche stad in Albanië, in 1573 aan de Venetianen ontnomen, de zetel van eenen roomsch kathol. bisschop, ligt op eenen heuvel aan de Adriatische zee en aan de Rickanaz, met 7000 inw. stapelplaats van de waren uit het Drindal; niet ver van hier is de haven Valle di Croce, 4 uren ten N. van Dulcigno, 18 uren Z. O. van Ragusa. 42. 25. N. B. 36. 30. L.

ANTLESTORF, Oostenr. dorp, Viertel beneden den Mannhartsberg.

ANTOGAST, een bad in Baden, in den Kinzigkreits, ambt Oberkirch, aan den voet van den Kniebis, in eenen naauwen en diepen bergpas, alwaar de zon des winters in 17 weken niet zigtbaar is. Het heeft 3 bronnen, waar van de tweede of de drinkbron (eene zuurbron) in een uur 272, in een jaar 25,871 kubikvoeten of 1,674,813 ponden water geeft, waar van de middelbare temperatuur, 7 graden van Reaumur is.

ANTOIGNÉ, 2 Fr. dorpen, dep. Marne en Loire en Vienne.

ANTOINE, (ST.) stadje, dep. van de Isère, aan de beek Terau in een bergachtig oord, 4 uren ten N. O. van Romans, met handel in huiden.

ANTOINE of *Antonio*, Afr. eiland, het Noordelijkste van de kaap Verdische, vol hooge bergen; het brengt indigo, dragand, gom, hout en vruchten voort; heeft 4,000 inw. goeden ankergrond, eene stad en eenige dorpen. 352. 49. L. 17. 15 N. B. 3 mijlen ten N. O. van St. Vincent.

ANTOINE, (ST.) Amer. vlek in neder Canada, aan de rivier Richelieu, 9 uren ten O. van Montreal.

ANTOINE, (ST.) N. Amer. vlek aan het meer St. Pierre, 21 uren ten N. W. van Montreal.

ANTOINETTENRUH, Brunsw. lustslot, met schoone tuinen, niet ver van Wolfenbuttel.

ANTOING, Nederl. vlek, prov. Henegouwen, arr. Doornik, aan den regteroever van de Schelde, op eene hoogte, met 1860 inw. en looijerijen; anderhalf uur van Doornik.

ANTOING, Fr. dorp, dep. Puy-de-Dôme.

ANTON of *Test*, riv. in Eng., ontspringt ten N. van Andover in Hampshire, neemt bij Redbridge den naam van Southampton- water aan, en valt bij Spithead in zee.

ANTON, Z. Amer. stad, tusschen de riv. Chiru en Colorado.

ANTON, Z. Amer. stad in Brazilië, prov. Paraiba, aan de Camuratuba.

ANTONAVES, Fr. dorp, dep. Opper Alpen.

ANTON-CAVE, eiland bij Nieuw Hanover in Australië.

ANTONCAYA, prov. van het eiland Madagaskar, 40 mijlen lang en $7\frac{1}{2}$ breed, tusschen het gebergte van Befrun en Ancove. De inw. zijn gelijk aan de Maleijers, hebben geenen baard, en staan onder willekeurige en wreede opperhoofden.

ANTONEW, Russ. stad, gouv. Minsk.

ANTONGIL-BAAI, baai op het eiland Madagaskar, naar deszelfs ontdekker, ANTHONIE GILLER, dus genoemd, doch bij de inboorlingen *Manghabei* geheeten; zij ligt aan de N. O. kust van het eiland, dringt 14 mijlen landwaarts in, is 8 mijlen breed, en mogelijk de schoonste en aangenaamste golf op den aardbol. In dezelve vindt men verscheidene eilanden, die rijk in oesters zijn, doch geen drinkwater hebben; de oevers zijn zeer vruchtbaar. 15. 37. 23. Z. B. en 68. 3. 15. L.

ANTON, Fr. vlek, dep. Seine, met 1225 inw., eene poststation en waslichtfabrijk.

ANTONIEPOLDER (ST.) gezegd 's Heeren Huigensland, Nederl. dorp, prov. Holl., Z. gedeelte, distr. Dordrecht, het eenige land, dat voor den watervloed in 1421 bekend was, met eene kerk en predikant.

ANTONIENRUHE, zie Augustenburg.

ANTONIN (ST.) Fr. stad, dep. Aveiron, met 2,500 inw., met wolleder- en papierfabr., 7 uren van Ville Franche.

ANTONIO, haven in het N. O. van het eil. Jamaïca, in W. Ind., eene van de zekerste van het eil., welke door een kasteel verdedigd wordt.

ANTONIO, (ST.) Spaan. vlek op het eiland Ivica, 3 uren ten N. O. van de stad Ivica.

ANTONIO, golf bij bovengenoemd vlek

vlek gelegen.

ANTONIO, (ST.) Spaan. fort in Gallicië, op eene steile rots gelegen, en dienende tot verdediging van de haven van Corunna, als mede tot eene staatsgevangenis.

ANTONIO, (ST.) Port. fort aan de Taag, ter verdediging van den doortogt naar Lissabon.

ANTONIO (ST.) hooge klip in Spanje, prov. Guipuscoa, in eenen inham, bij het visschers dorp Guetaria; zij is door eenen steenen beer, die 400 voeten lang is, met het vaste land vereenigd, waardoor zij eene kleine en bij laag water drooge haven vormt.

ANTONIO (ST.), zie Antoine eil.

ANTONIO (ST.) Z. Amer. eiland in den mond van de rivier Paraiba, in Z. Brazilië.

ANTONIO (ST.) Nederl. fort, zie St. Anthonie.

ANTONIO (ST. ANGRA DE) baai op de Z. W. kust van Afrika, op 21. 9. Z. B.

ANTONIO ST. (DE LOS CUES) N. Amer. stad in Mexico, op den weg van Orizaba, naar Oaxaca.

ANTONIO ST. (DE CHACAO) Spaan. stad op het eiland Chiloë, in den Archipel van dien naam, thans slechts uit de kerk, een zendelingshuis, en eenige hutten van inlanders bestaande.

ANTONIO (ST.) wel 50 of 60 dorpen van dien naam in Z. Amer., waarvan er 10 in Brazilië en 13 in Mexico liggen.

ANTONIO, N. Amer. stad in Mexico, prov. Texas, aan de rivier van dien naam, met 2000 inw. 29. 50. N. B. 277. L.

ANTONIO (ST.) DELLA FLORIDA, Z. Amer. stad in Chili, prov. Maule. 30. 20. Z. B. 304. 41. L. 2. Stad in Chili, prov. Milipilia. 33. 39. Z. B.

ANTONIO (ST.) vier kleine riv. in Brazilië.

ANTONIO (ST.) Z. Amer. riv. in Rio de la Plata, prov. Buenos Ayres.

ANTONIO (ST.) Z. Amer. eil. bij de kust van Brazilië, prov. Rey, bij 't eil. Santa Catalina.

ANTONIO (ST.) Z. Amer. riv., prov. Guatimala, dist. Costa Rica.

ANTONIO (ST.) riv. in de Z. Amer. prov. Paraguay, valt in de Grande Curituba.

ANTONIOW, Russ. stad, gouv. Minsk.

ANTONIS IN DER HEYDE, Pruis. vlek, in 't gr. hert. van den Neder-Rijn, 4 mijlen van Dusseldorp, met 1,600 inw.

ANTON LOPEZ, Z. Amer. eil. in de Rio de la Plata. 34. 26. 5. Z. B. en 319. 43. 8. L.

ANTONNE, Fr. vlek, dep. Dordogne, 2 uren O. van Perigueux, aan de Ille.

ANTONY, kaap ten Z. van den mond van de Rio della Plata, zie Anthonie.

ANTONY, Fr. stadje, dep. Seine.

ANTOPOL of *Zantopol*, Russ. stad, gouv. Slonim.

ANTOPOL, Russ. stad, gouv. Minsk.

ANTORF, Hoogd. benaming van Antwerpen.

ANTORPE, Fr. stadje, dep. Jura.

ANTRAIGUES, Fr. vlek, dep. Ardèche, met 1520 inw.

ANTRAIN of *Antrains*, Fr. stadje, dep. Nièvre, arr. Clamecy.

ANTRAIN, Fr. vlek, dep. Ille en Vilaine, arr. Fougères, met 1400 inw. en fabrijken.

ANTRAN, Fr. dorp, dep. Vienne.

ANTRAS, 2 Fr. dorpen, dep. Gers en Arriège.

ANTREMONT, een tiende van het Zwitsersche kanton Wallis.

ANTRENAS, Fr. dorp, dep. Lozère.

ANTREULLE, Fr. dorp, dep. Noorden.

ANTRIFF, Hess. riv., welke bij het dorp Zell in de Schwalm valt.

ANTRIM, graafs. in 't Iersch lands. Ulster, ten N. en ten O. bepaald door de zee, ten Z. door 't meer Lough Neagh, in 't gr. Down, en ten W. door 't gr. Londonderry. De grond is hier bergachtig: de voornaamste hoogten zijn Divis-hill 1585 voet, en Agnews-hill 1505 voet hoog. Onder de riv. zijn de grootste: de Bush, Rewel, Braid, Crumlin en Glenavy, welke echter geene van allen bevaarbaar zijn. Dit graafs. is 40 vierk. mijlen groot, bevat 240,000 inw., die van linnen- en garenfabr. bestaan, en veel boter verzenden. Men vindt hier den vermaarden reuzenweg, uit basalt-rotsen gevormd.

ANTRIM, Iersch stadje met een kasteel, in het voorn. graafs. aan het meer Lough Neagh, dat hout versteent. Met 2,200 inw. op 54. 45. N. B. en 11. 13. L.

ANTROBUS, Eng. stadje, gr. Chester.

ANTRODUCO, Nap. vlek, prov. Abruzzo Ultra, aan de Velino, tusschen Aquila en Rieti.

ANTROLOGO, Nap. stadje, prov. Basilicata, 3 mijlen van Venosa.

ANTRONA, Lomb. Ven. vlek, legatie Milaan, aan 't riviertje Orcesca, in de vallei Antrona.

ANTROPOLI, stad en haven op het eil. Candia, aan de riv. Naporal.

ANTROS, eilandje op de W. kust van Frankryk, aan den mond der Garonne, waarop de bekende vuurtoren *Tour de Corduan*.

Antrum, een der Alpenkruinen in Walliserland, met eenen weg naar Lombardije.

Antsha, stad in Aziat. Turkije, prov. Armenië, gouv. Erzerum.

Antsianaxe, lands. op het eil. Madagaskar, nabij de baai van Antogil. Het is vruchtbaar in rijst, en de inw. drijven veel handel; ook is er de lucht gezond.

Antsianaxe, meer op 't eil. Madagaskar, in het voorn. landschap, hetwelk rijk in visch en krokodillen is, en 25 mijlen in den omtrek heeft.

Antugnac, Fr. dorp, dep. Aude.

Antully, Fr. dorp, dep. Saône en Loire.

Antully, Fr. dorp, dep. Saône en Loire, arr. Antum.

Antura, dorp in Aziat. Turkije, prov. Syrië, aan den Libanon.

Antwerpen (Anvers) Nederl. prov. uit het voormalig markgraafs. en het ressort van Mechelen zamengesteld en tusschen Noord- en Zuid Braband en Oost-Vlaanderen gelegen; zij bevat 51½ vierk. mijlen en heeft 290,000 inw. Het land is laag, doch aan de Noord- en Oostgrenzen zandig en vol kreupelhout en heiden; overigens is zij vruchtbaar, wel bebouwd en wordt door de Schelde, de beide Nethen en de Rupel bespoeld, en door onderscheidene kanalen doorsneden. Zij brengt koorn, moesvruchten, bloemen, vlas, raapzaad, ooft, rundvee, schapen, enz. voort, ook zijn er goede weiden en veel wild; de inw. bestaan bijzonder van den handel, kantwerken en linnenweverijen; de prov. wordt in drie arrondissementen verdeeld, als: Antwerpen, Turnhout, en Mechelen, en zij benoemt 5 leden tot de tweede Kamer der Staten Generaal, terwijl de staten der prov. uit 60 leden zijn zamengesteld. 21. 40—22. 57. L. 51. 5—51. 38. N. B.

Antwerpen, eerste arrondissement van voornoemde provincie.

Antwerpen, (Anvers) Nederl. stad, hoofdstad van de prov. en het arrondissement van denzelfden naam, eene groote en welgebouwde stad, aan den regter oever van de Schelde, welke bij de stad 1600 voeten breed en bij laag water 20, doch bij hoog water 40 voet diep is. Deze stad is van eenen overouden oorsprong; werd in 836 835 door de Noormannen verwoest, was reeds in 1124 vrij volkrijk, en nam zoo toe, dat zij in 1201 moest uitgelegd worden, en dat men in 1324, onder de regering van hertog Jan II, reeds de voorsteden tot de stad trok. Sedert is zij hand over hand toegenomen en was in de zestiende eeuw de voornaamste koopstad der wereld, met eene bevolking van 200,000 zielen. Zij verminderde echter door de opkomst van Amsterdam, door de verdrukking der Spaansche regering, door de burgeröorlogen en het verhuizen der protestanten, als mede door het vredesverdrag van Munster in 1648, zoo dat hare bevolking tot 50 a 60,000 zielen afdaalde. De stad heeft 6 poorten, 24 opene plaatsen, waaronder de zoogenoemde *Meer* uitmunt, 240 meestal schoone en breede straten, de prachtige dom- of onze lieve vrouwe kerk, met eenen zeer schoonen, 466 voet hoogen toren, die een zeer fraai klokkenspel heeft, terwijl de kerk uitmuntende schilderstukken bevat. Onder de 5 overige merken wij nog op de St. Jacobs kerk, met het praalgraf van den schilder Rubbens. Merkwaardig is 't oude sterke door Alva in 1568 gebouwde kasteel, als ook 't prachtig raadhuis van marmer gebouwd, de fraaije beurs, naar welke die van Amsterdam en Londen opgetrokken zijn. Verder heeft Antwerpen een Athenaeum, eene Latijnsche school, de oudste Teeken-akademie van het rijk, eene school voor de zeevaart, eene school voor de heelkunde, eene akademie der wetenschappen, een gezelschap tot nut der Jeugd, eene bibliotheek, eene verzameling van schilderijen, 10,000 huizen en 59,035 inw., welke veelal van den koophandel bestaan, voor welken de stad zoo uitmuntend gelegen is, daar de Schelde hier eene haven vormt, die wel 2,000 schepen bevatten kan, en waar voor de kaaijen van magazijnen en pakhuizen ruim voorzien zijn; ook zijn er heerlijke dokken, een zee-arsenaal, en scheepstimmerwerven met werkplaatsen voor alle scheepsbehoeften. Daar en boven heeft de stad, zoo door de Schelde met Gent, als door gegravene kanalen met andere steden gemeenschap. In 1816 liepen hier uit zee 4,402 schepen binnen. De uitvoer bestaat in ijzerwerk, vooral naalden en spijkers, lakens, kasimieren, fluweelen, linten, kanten, boter, kaas, linnen en alle waren, welke zij ook uit de Noord. prov. ontvangt. Er zijn voorname fabrijken die opleveren: kanten, hoeden, wollen- en zijdenstoffen, garens, tapijten, goud- en zilverwerk, lakmoes, speelkaarten, tabak, bombazijn, sjamoos, drukinkt, sterkwater, chitsen en katoenen. Er zijn ook linnenbleekerijen, diamant en andere

dere steenslijperijen, zout en zeepziederijen, suikerraffinaderijen, enz.: onder de menigvuldige hier geboren voorname mannen noemen wij de aardrijkskundige ORTELIUS, PAPENBROEK, BUTKENS, SANDERUS en VAN METEREN geschiedschrijvers, en JORDAENS RUBBENS, MESSIUS, TENIERS, (vader en zoon) ANTONIE VAN DYK, CRAIJER, GRUTERUS en anderen, alle voorname schilders. 21. 3. 52. L. 51. 13. 22. N. B. 27 uren ten Z. van Amsterdam, 78 N. ten O. van Parijs. Wissel, zie Amsterdam.

ANTWEILER, Pruiss. dorp, 4 mijlen van Bonn.

ANUI BOLSCHE, Aziat. riv. in Siberië, valt in de Kolima, 7 mijlen van Nischney-Novimskoi.

ANUI SACHOI, Aziat. riv., in Siberië, valt in de Kolima.

ANUISKAJA, forteres in Aziat. Rusl. op 53. N. B. en 100. 53. L.

ANUND-DIJEL, district van de Perz. prov. Mekran.

ANVERS, zie Antwerpen.

ANVERS-LE-HAMON, Fr. vlek, dep. Sarte, 2½ uur van Sablé.

ANVEVILLE, Fr. D., dep. Ben. Seine.

ANVILLE, Fr. dorp, dep. Charente.

ANVILLE of *Miller's town*, stadje in de N. Amer. Rep., staat Pennsylvanië, gr. Dauphine, 18 mijlen ten N. W. van Philadelphia.

ANVILLE-EILAND, N. Amer. eil. in de golf van Georgië, op de W. kust. 49. 30. N. B. 254. 42. L.

ANVIN, F. D., dep. Pas-de-Calais.

ANVOING, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met het onderhoorige 1,217 inw. bevattende.

ANWEILER, Beij. stad, Rijnkreits, aan de Queich, met het Queichsche kanaal, 300 huizen en 1,841 inw. die fabr. van wollen stoffen en leder hebben. Niet ver van hier zijn de overblijfsels van het kasteel Triefels, waarop RICHARD LEEUWENHART gevangen heeft gezeten. 49. 43. N. B. 25. 40. L.

ANWEN, dorp in Luxemburg, 2 mijlen van de hoofdplaats.

ANXAUMONT, Fr. dorp, dep. Vienne.

ANXETOT, 2 Fr. dorpen, dep. Beneden Seine.

ANXIOUS of *Louis*, eene baai van Nieuw Holland, aan de Z. W. kust bij de Investigators-groep.

ANXURE, Fr. dorp, dep. Mayenne.

ANY, Fr. dorp, dep. Aisne.

ANYLS, Fr. dorp, dep. O. Pyreneën.

ANYOCHECA, N. Amer. riv., valt in 't meer Ontario.

ANZA, riv. in Piemont, ontspringt aan de uiterste grenzen van Zwitserland, en vereenigt zich in het graafs. Anghiera bij de stad Vogogna, met de Tosa.

ANZAFFE, distr. op 't eil. Madagaskar, tusschen Ancove en de Antsianaxe.

ANZAHA, dorp op Madagaskar, 6 mijlen ten Z. W. van Foul Punt.

ANZAIN, Fr. dorp, dep. van 't Noorden, aan de Schelde, met 344 huizen, 3096 inw. en voorname steenkolen-mijnen.

ANZARBA, stadje in Aziat. Turkije, in Natolië, prov. Adana, aan de Geihoun.

ANZASCA (VAL DE) het land bij de riv. Anza in Piemont gelegen.

ANZBACH, riv. in Neder Oostenrijk, in het viertel boven 't Weener Woud.

ANZBACH, dorp aan bovengenoemde riv. gelegen.

ANZELI, Russ. haven aan de Kaspische zee, stapelplaats van Russische, Perzische en Ind. waren, die hier tegen elkander verruild worden, 8 uren van Rescht.

ANZÈME, Fr. dorp, dep. Creuze.

ANZEO, ANTIS of *Anzo*, kaap op de W. kust van Italië, prov. Campagna di Roma.

ANZERMA, Spaan. landschap in Z. Amerika, onderkoningrijk Nieuw Granada, prov. Popayan, met goudmijnen, sandelhout en wilde inw. die menscheneters zijn; hun koning heet Micaco.

ANZERMA of *Anna d'Anzerma*, Spaan. stad in bovengenoemd landschap, aan de Canca, met belangrijke goudmijnen.

ANZI, Nap. stad, prov. Basilicata.

ANZICO, ANZIKO, MICOCO, magtige staat der Negers in Z. Afrika, rijk in erwten en sandelhout, en vlak onder de linie gelegen; het wordt bestuurd door eenen Macoco of koning. De inw. vervaardigen stoffen uit het plantenrijk, en verruilen te Congo slaven en ivoor, voor Europische waren en zout; zij behooren tot de Schagga's, zijn zeer dapper, maar ook wreed; hunne gevangenen verkoopen of slagten zij, en brengen als dan hun vleesch ter markt.

ANZIO, zie ANTIO.

ANZO, zie Antio.

ANZONICO, Zwits. dorp, in 't Liviner dal, kanton Tessin.

ANZORGETTI of *Oustourgeti*, Aziat. stad in de prov. Guriël. 41. 45. N. B. en 92. 50. L.

ANZUELOS, N. Amer. riv. in Guatimala, prov. Costa-Rica, valt in zee

in de prov. Veragua. 10. 5. N. B. 294. 50. L.

Anzueros, Z. Amer. riv. in Quito, prov. Quixos- y- Macas, valt in de Putumayo.

Anzug, staat der Lesghiërs in Kaukazië, aan de Samura, met 1,500 mahomedaansche huisgezinnen, welke onder hunne oudsten staan en van de veeteelt en den handel leven.

Anzuki of *Azuguiama*, stad op 't Jap. eil. Niphon, op de Oostkust van het meer Meaco.

Anzy, Fr. vlek, dep. Saône en Loire, met 738 inw.

Anzy-le-Duc, zie Anzy.

Aoes-Creek, riv. in den N. Amer. staat Nieuw Jersey, valt in de Delaware, op 39. 30. N. B. 302. 10. L.

Aomel, zie Amol.

Aon-le-Chatel, Fr. stad, dep. Loire.

Aor, eil. in den Ind. oceaan, ten O. van het schiereil. Malacca, door Maleijers bewoond. 2. 25. N. B. en 122. 14. L.

Aorangabad of *Aurungabad*, landschap in Hindostan, tot het rijk Golconda behoorende, en door Mahomedanen en Hindo's bewoond. 19. 45. N. B. 93. 5. L.

Aorangabad, hoofdstad van voorn: landschap, zij is versterkt en door den beroemden Padischah Aurung Zeb, of Orang Zeb verfraaid en aldus genoemd, daar zij voorheen Kerki heette: hij had hier zijn verblijf, en op eenigen afstand der stad, staat nog zijne prachtige graftombe.

Aorte, Fr. vlek, dep. Landes, met 196 haardsteden.

Aosta, hertogdom in Piemont, tot het rijk van Sardinië behoorende; het grenst ten O. aan Milaan en Biella, ten Z. aan het graafs. Canavese, ten W. aan het graafs. Tarantaise, en ten N. aan Walliserland, en bestaat uit 7 valleijen, tusschen de hemelhooge Alpen, welke echter door de vlijt der inw., die men op 66,000 stelt, vruchtbaar gemaakt zijn, zoo dat zij goeden wijn en vruchten voortbrengen en uitnemende weiden hebben. In de bergen wordt ook ijzer en koper gevonden; van hier komen veel ketellappers en schoorsteenvegers, die in ons vaderland en elders rondloopen.

Aosta, een der zeven valleijen van het bovengenoemde hertogdom.

Aosta, hoofdstad van 't genoemde Sard. hert., aan de zamenkomst der Doria Baltea en Bontaggio, met eene hoofd- en 3 andere kerken, 5 kloosters, 2 hospitalen, en 5,553 inw., benevens vele Romeinsche oudheden; zijnde de stad door keizer Augustus gesticht, en hierom eigenlijk *Augusta Praetoria* genaamd. 20 uren ten N. van Turin. 25. 1. 45. L. 45. 38. N. B.

Aosta, stad in Aziat. Turkije, prov. Syrië, 10 mijlen van Tripoli.

Aoste, Fr. vlek, dep. Drome, met 1200 inw., papier- en oliemolens.

Aougny, Fr. dorp, dep. Marne.

Aoulas, Fr. dorp, dep. Finisterre.

Aoury, Fr. dorp, dep. Moezel.

Aouste, zie Aosta.

Aouste, 4 Fr. dorpen in de dep. Ardennen, Drome, Isère en Somme.

Aoutos, stad in Eur. Turkije, prov Romanië.

Aouz, stad in steenachtig Arabië, bij de Roode zee.

Aouze, Fr. dorp, dep. Vosges.

Aowin, Afr. landstreek in het binnenste der Goudkust.

Aoyca, Spaan. stad, prov. Navarre.

Aoys, Spaan. stad, prov. Navarre.

Apabota, Z. Amer. riv. in Guiana, valt in de Arui.

Apach, Fr. dorp, dep. Moezel, 4 mijlen van Thionville.

Apachen, N. Amer. volk in het gebergte Bolson de Mapimi, intendentschap Nieuw Biscaye. Zij zijn dapper en vrijheidlievend van aard, wonen in dorpen, hebben veeteelt, staan onder een eigen opperhoofd en zijn vereerders van zon en maan.

Apaches, N. Amer. volk in Nieuw Mexico, tusschen de rivier Cannes en die der Apostelen.

Apacuata, Z. Amer. riv. in Guiana, valt in de Arui.

Apafalva of *Apafifalva*, Hong. vlek in Zevenbergen, kom. Dobock, met een oud slot, door Magijaren bewoond.

Apago, Z. Amer. riv. in Quito, valt in den Maranon.

Apakookit, Ind. stad op het schiereiland Malacca, district Quedah.

Apalacha-baai, baai in N. Amer. in Florida, bij het St. Marcus fort.

Apalacha-riv.. ontspringt in O. Florida, op 31. 30. N. B. niet ver van de N. W. bron der groote Satilla-riv. en ontlast zich in bovengenoemde baai.

Apalache-baai, baai in N. Amer. aan de Z. W. kust van Florida. 29. 50. N. B. 293. L.

Apalachisch Gebergte, zie Alleghany.

Apalachicola, vlek in de N. Amer. Rep. in Georgië, land der Creeks, aan de riv. Apalachicola.

Apalachië, landschap in O. Florida, ten Z. O. van Semmole.

Apalskoi, hooge berg in Kamschatka, ten Z. W. der baai Awatscha.

Apam, plaats aan de kust van Guinea, waar de Nederl. eene factorij, en het fort Lijdzaamheid hebben.

Apamatuck, riv. in N. Amerika, landschap Virginië.

Apamea, Turksche stad in Azië, in Natolië, aan de Madre, meestal vervallen.

Apani, Z. Amer. riv. die in de Madera uitloopt.

Apanormia, stad op de N. W. kust van 't Turksch eil. Santorini, bij Candia, in den Archipel gelegen: zij heeft eene ruime haven, die echter te diep is om te ankeren, en is de zetel van eenen Griekschen en Roomschen bisschop. 36. 38. N. B. 43. 4. L.

Apanto, landschap in Z. Amer., tusschen de riv. der Amazonen en het meer Parime.

Apanu, riv. in Brazilië, valt in de Madera.

Aparia of *Apari*, Z. Amer. lands. in Peru, bij de riv. der Amazonen en Caranaja.

Apari, Spaan. koopplaats, met eene haven op het Philippijnsch eil. Luzon. 18. 29. N. B. en 139. 24. L.

Apassi, Aziat. riv. in Circassië, valt in den Kuban.

Apasso, N. Amer. stad in Mexico, 12 uren van deze hoofdplaats.

Apatenoma, Z. Amer. riv. in Quito, valt in den Maranon.

Apathi, verscheidene Hong. dorpen, een in 't kom. Arad, 3 in dat van Abaujwar, 4 in dat van Barsch, 2 in dat van Bihar, een in het Honter kom., een in het Jazyger dist., 3 in 't Neutrer kom., een in dat van Saboltsch, 5 in het Salader kom., 2 in 't Sathmarer, 2 in dat van Schumeg, een in 't Trentschiner, benevens nog vele kleine gehuchten.

Apathin, Hong. vlek, kom. Batsch, aan de zamenkomst der Konska en der Theisz, met 3,360 inw. die meekrapen zijdeteelt, benevens weverijen van wollen stoffen, spinnerijen en verwerijen hebben. 45. 40. 30. N. B. en 36. 39. 15. L.

Apat-Hopital, Fr. dorp, dep. Neder Pyreneën.

Apatshinsk, Russ. etablissement in Kamschatka, aan de riv. Bolschaja.

Apatza, Hong. dorp, kom. Solnok.

Apchat, Fr. vlek, dep. Puy-de-Dôme.

Apcher, Fr. dorp, dep. Cantal.

Apchon, 2 Fr. dorpen, dep. Cantal en Loire.

Apcz, Hong. marktv., kom. Hewesch.

Ape, oud slot, vlek en ambt in den Oldenburgschen kreits Neuenburg.

Apee of *Apy*, een der Nieuwe Hebrides of Heilige Geest eil., 20 uren in den omtrek. 186. L. 16. 50. Z. B.

Apel (ter) Nederl. dorp, prov. Groningen, kwartier Winschoten, aan de grenzen van Munsterland en Drenthe; het wordt ook *het Klooster* genoemd, omdat het voornaamste gebouw alhier, in 1454 gesticht, een klooster was. Er is eene bank, een merkwaardig gebouw van binnen afgesloten; — er zijn hier vele boomen geplant die eene aangename wandeling opleveren. Ook vindt men er eenige oudheden, zoo als de *Spanjaardsberg*, en andere.

Apelbo, Zweed. stad, prov. Dalecarlië. 60. 28. N. B. en 31. 35. L.

Apeldoorn, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Arnhem, een der beste dorpen van de Veluwe, aan den straatweg van Utrecht naar Deventer, met eene kerk, welker toren in 1817 door den bliksem geheel afbrandde, en waarin men de graftombe van den admiraal van Kingsbergen, als mede het graf van Mevrouwe Douariere van Oranje vindt, een weeshuis voor meisjes door den luit. admir. van Kingsbergen (die op het hier bijgelegen landhuis *Welgelegen*, zijn nuttig en weldadig leven eindigde) gesticht; onderscheidene papiermolens en 3,399 inw. Ook is niet ver van hier het koninklijk lusthof het Loo.

Apelern, Keur Hess. dorp, ambt Rotenburg, in het graafs. Schaumburg.

Apena, Z. Amer. riv. in Quito, prov. Mainas, valt in de Guallaga.

Apenay, Fr. dorp, dep. Orne.

Apenberg, een hooge berg aan de N. W. kust van Afrika.

Apenbergs-baai, eene baai aan het voorn. gebergte, met eene goede ankerplaats op 15 vademen; bij derzelver Westpunt liggen eenige blinde klippen, en aan de Oostpunt het eilandje Coml.

Apenburg, (groot) Pruiss. vlek, regdst. Maagdenburg, kreits Oosterburg, aan de Hunte, met 4,98 inw. en een geestelijk oppertoezigt, waar toe 14 predikanten behooren. 52. 40. N. B. en 40. 4. L.

Apen-d'Amont, Fr. vlek, dep. Pas-de-Calais.

Apen-d'Aval, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

Apennijnen, groote bergketen, welke geheel Italië in de lengte in tweeën verdeelt. Zij begint aan den berg Appio, eenen der zee-Alpen in Genua, op 44. 12. N. B. en loopt tot aan de kusten

van Otranto, en de zeeëngte van Sicilië, zich 180 mijlen ver uitstrekkende. Zij heeft tot zijtakken de Montagnola, de Montagnata, de Lora, de rotsenketen van Sorrento en den Gargano, bestaat uit graniet, gneiss, glimmerschiefer, bazalt en lava, is in het koningrijk Napels kaal en zonder bosschen, terwijl de sneeuw er in de warme jaargetijden blijft liggen, doch is voor het overige tot aan de toppen met hout bewassen. Zij eindigt in de voorgebergten Spartiventi, Rizzuto en Leuca of Finisterre, en heeft vele hooge en steile kruinen, zoo als de Gran Sasso d'Italia 8,255, de Velino 7,872 voeten hoog, en beide in Abruzzo gelegen, de Raticosa 2,901, en de Raticofani 2,470 voeten boven de zee. Door dit gebergte loopt in het hertogdom Genua de enge pas Bocchetta, waar naar voorheen eèn der Fransche departementen genoemd werd, en tusschen Bologna en Florence vindt men *la Traversa*, het dorste gedeelte van deze keten. De vulkanen Vesuvius en Etna behooren tot de Apennijnen.

APENRADE, Deensch ambt in het hert. Holstein.

APENRADE of *Apenrode*, Deensche stad in het hert. Holstein, aan de golf van denzelfden naam, die hier eene haven vormt, welke niet geheel zeker is. Zij heeft eene kerk, 700 huizen en 3,000 inw., die eenen aanzienlijken handel drijven en 50 eigene schepen hebben; ook zijn er bierbrouwerijen, looijerijen, eene mosselvisscherij, enz. Niet ver van de stad ligt het oude slot of ambthuis Brunland. 55. 2. 57. N. B. 27. 6. 33. L.

APENRADE, golf voor bovengenoemde stad gelegen.

APERIOPOLI, Turk. stad, op het eil. Candia, in het gebied van Canea.

APETLAN of *Banfalva*, Hong. dorp, kom. Wieselburg.

APFALTERN, voorheen *Egg bei Puppetsch* genoemd, schoon slot en heerl. in Opper Karinthië, vlak bij den grooten weg van Laibach naar Grätz.

APFELGEBERGTE, zie Dauuriën.

APFELSTÄDT, kleine riv. in het hert. Gotha, welke in het Thuringerwoud, uit de Ohre en Apfelstädt, aan den voet van den Saukopf, ontspringt, de Spitter, Tambach en andere riv. ontvangt, door een kanaal met de Gothasche Leine vereenigd is, en tusschen Stedten en Molsdorf in de Gera valt: vele houtvlotten worden op deze riv. gedreven.

APFELSTÄDT, kerkdorp aan de riv. van denzelfden naam, in het hert. Gotha, ambt Wechselburg, met 160 huizen, 916 inw. en eene eigene regtbank.

APHIUM KARAHISSAR, koopstad in Aziat. Turkije, prov. Natolië, aan den voet van eenen steilen berg, op welken een kasteel staat, en aan de bron van den Minder. Zij heeft 3 mijlen in den omtrek, 10 moskeen, 5,300 huizen, (volgens OLIVIER 10,000) waarvan er 2,000 door Armeniërs, 3,000 door Grieken, en de overigen door Turken bewoond worden, en 60,000 inw., wier fabrijken zeildoek, geweren, sabels, messen, toomen, stijgbeugels, zadels, tapijten en opium opleveren. Zij is het middelpunt van alle karavanen, die van Smirna naar Angora, Cogni en Syrië gaan. 38. 46. N. B. en 48. 5. L.

APHOKNAK, Russ. eiland aan de N. W. kust van Amer., ten N. van Kodjak, met 3 gehuchten, 251 inw. en pelterijen.

APHSIA, AMPEDES, klein eil. in de zee van Marmora, ten Z. van het eil. Marmora, met 2 dorpen en wijnteelt.

APICE, Nap. stad, prov. Principato Citra, met 3,184 inw.

APINAC, Fr. vlek, dep. Loire.

APIOCHAMA, snelle Z. Amer. riv. in Peru, valt bij La Paz in de Beni.

APLOGA, Afr. stad in 't rijk Whidah, op de Slavenkust, bij de riv. Euphrates.

APO, een der Philippijnsche eil., tusschen Mindoro en Calamianes. 9. 23. N. B. en 140. 50. L.

APOGUINIMY, stadje in de N. Amer. Rep., prov. Delaware, gr. Newcastle, met 240 inw., koorn en meelhandel.

APOIGNY, Fr. vlek, dep. Yonne, met 158 haardsteden en minerale bronnen.

APOKALYPSE, klooster van den heil. Johannes, op den top van een' berg, op het Turksch eil. Patmos in den Archipel, volgens sommigen met een Grieksch seminarium, de beste school in de Levant: latere berigten zeggen echter het tegendeel, en melden, dat er geene zweem van eene bibliotheek is. CHOISEUL-GOUFFIER vond, onder 80 monniken er slechts 3, die een weinig lezen konden, terwijl ook CLARKE hen voor zeer onwetend verklaart.

APOKERA, zie Aboukir.

APOLABAMBA, prov. van Peru, tusschen de prov. Moxos ten O. en Carabaya ten W. Zij is zeer bergachtig, en heeft, wegens de diepten en steilten, bijna geene bruikbare wegen. De voortbr. zijn: rijst, maïs, katoen, cacao, enz.

APOLDA, stad en ambt in het vorst. Weimar, 2 uren van Jena, met 560 hui-

huizen, 3,073 inw., vele branderijen en kousenfabr., welke, met die in den omtrek, wel 40,000 dozijnen paar kousen jaarlijks leveren, en meer dan 2,500 menschen bezig houden. In 1780 heeft de stad door eenen brand veel geleden. 50. 56. N. B. 29. 10. L.

Apollonia, Afrik. Negerrijk aan de kust van Guinea, met veel goud, ivoor, palmölie, peper, enz., door meren en riv. bespoeld, en tot den aanbouw van rijst, suikerriet, enz. geschikt. Het opperhoofd kan ongeveer 1000 man in de wapenen brengen.

Apollonia, zie Abellionte.

Apollo's eiland, in de straat van van Diemen, bij Japan, op 148. 3. 45. L. en 30. 43. 45. N. B.

Aponomeria, landingsplaats op het eiland Santorin in den Archipel.

Apony, Hong. dorp, Neutrer kom.

Apoquenemy-Creek, riv. in de N. Amer. Rep., valt in de Delaware.

Aporka, Hong. dorp, Pesther kom.

Aporoma, Z. Amer. stad in Peru, prov. Carabaya, met eene beroemde goudmijn.

Apos, eil. in de Stille Zuidzee, bij de Z. W. kust van Palawan. 8. 5. N. B. 135. 6. L.

Aposchtak, Hong. D., Pesther kom.

Apo-Shoals, blinde klippen in den Ind. oceaan, tusschen Mindoro en Calamianes. 12. 27. N. B. en 138. 15. L.

Apostola of Thadeia, kaap op de O. kust van Siberië, maakt de Westelijkste punt van de golf Anadirski uit. 63. N. B. en 195. 53. L.

Apostoles, mission der Jesuiten in de prov. Paraguay. 2. Indiaansche kolonie in Buenos Ayres, op 27. 54. Z. B. 321. 50. L.

Apostoles, twaalf Amer. eil. in de straat van Magellaan, digt bij kaap Deseado. 52. 34. Z. B. en 302. 34. L.

Apothekers eiland, Russ. eil. in het gouv. St. Petersburg, met kruidtuinen en eene salpeterhut.

Apowa, Hong. dorp, Honter kom.

Appak, Afr. landstreek ten O. van Ardra, tusschen de Slavenkust en de golf van Benin.

Appalachico, zie Apalachicola.

Appalusa, Ind. volk in N. Amer., lands. Louisiana, in den omtrek van den Mermentas; het heeft landbouw, doch is overigens weinig bekend.

Appamatox of *Appomatox*, riv. in de N. Amer. Rep., prov. Virginië, valt in James-riv.

Appanaig Pollam, Ind. stad, prov. Barramaul, 3 mijlen van Darempoory.

Appannee, N. Amer. riv. in Opper Canada, valt in 't meer Ontario.

Appar, stad op de O. kust van 't eil. Borneo.

Apparente, Austral. eil. bij Nieuw Zeeland.

Appee, zie Apee.

Appel, tak van de Nahe in Beijeren, Rijnkreits.

Appelby, Appleby, Apulby, Eng. vlek, hoofdpl. van 't gr. Westmoreland, aan de Eden, met eene vrijschool, een hospitaal, koornmarkt en 2,200 inw.

Appeldoorn, zie Apeldoorn.

Appeldorn, Pruiss. kerspel, regdst. Kleef, met 599 inw.

Appeldren, Pruiss. adel. kerspel, regdst. Kleef, met 637 inw. en 2 adel. landgoederen.

Appelle, Fr. dorp, dep. Tarn.

Appelles, Fr. dorp, dep. Gironde.

Appels, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, met 1108 inw.

Appelterre en Eychen, Nederl. D., prov. O. Vlaanderen, met 1139 inw.

Appeltern, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Nymegen, aan den Maasdijk, met 544 inw.

Appen, Deen. dorp, in Holstein.

Appenan of *Amppamian*, volkrijke stad op 't eil. Lombock, aan de baai van dien naam, in de straat van Lombock, digt bij Mataran ten O. van Java.

Appenans, Fr. dorp, dep. Doubs.

Appenheim, Hess. dorp, prov. aan den Rijn, kreits Alzei, kant. Oberingelheim, met 2 kerken en 112 huizen.

Appenheim, Pruis. dorp, gr. hert. Neder-Rijn.

Appenrode, Hanov. dorp, gr. Hohenstein, met 295 inw. en eene prachtige albastergrot, *de Kelle* genoemd.

Appenrode, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, aan de Hildesheimsche grenzen, met 153 haardsteden.

Appenrode (Opper en Neder-) Hanov. landgoederen, vorst. Calenberg, gerigt Altengleichen, aan de heeren van Uslar behoorende.

Appenweier, Badensch ambt in den Kinzigkreits, met 10,063 inw. Het vlek van dezen naam heeft 1100 inw.

Appenzell, Zwits. kanton, geheel door dat van St. Gall ingesloten, is 10 à 11 uren lang en 6 breed, bevat 10½ vierk. mijl en 55,000 inw. Het land is met hemelhooge bergen bezet, waarvan de voornaamste kruinen zijn: de Säntis of Meszmer, de Geyrenspits, de Kamor, enz. De grootste rivier is de Sitter, die uit het Alpenmeer, het uitgestrektste in dit gewest, komt, en door

St. Gall, waar zij de Goldach heet, in de Boden zee of meer van Constanz valt; behalve dit zijn er ook nog het Sämtischer- en het Fählermeer. Het land over het algemeen meer tot den akkerbouw dan tot de veeteelt geschikt, brengt voort: rundvee, geiten, paarden, bijen, enz. ooft, vlas, wijn, hout, bijzonder dennen- en pijnboomen, kalk, leijen, zandsteen, gips, mergel, toonaarde, slijp- wet- en vuursteenen, agaten, salpeter, enz. Er zijn ook veel minerale bronnen. Het kanton bevat geene steden, maar slechts acht vlekken of dorpen, en verder verstrooide huizen. Een vierde der inw. belijden den hervormden, de overige den roomschen godsdienst; zij bestaan meestal van de veeteelt, van de vlas- en katoenspinnerijen, en van linnen- wol- katoen- en zijdefabrijken, katoendrukkerijen en van den handel. De regering van het kanton is democratisch; het verkiest alle twee jaren deszelfs landamman en zendt één afgevaardigden op den landdag.

APPENZELL, Zwits. vlek, hoofdpl. van het genoemde kanton, in een vruchtbaar dal, aan den voet van den hoogen Alpstein en aan de Sitter; het heeft een raadhuis, een tuighuis met de archiven des kantons, linnenfabrijken, bleeken, 7 jaarmarkten en 3,000 inw.

APPENWEIR, Fr. D., dep. Boven Rijn.

APPETOT, Fr. dorp, dep. Eure.

APPEVILLE, 2 Fr. dorpen, dep. van 't Kanaal en der Beneden Seine.

APPEVILLE, Fr. vlek in Normandie, nu dep. Eure, arr. Pont-Audemer, aan de Rille, met 1,500 inw.

APPIANO, vlek in het Lomb. Ven. kon., legatie Milaan, ten Z. W. van Como.

APPIDAMISCHKEN, Pruis. stadje, 3 uren van Gumbinnen.

APPIGNANO, stadje in den Kerk. Staat, mark Ancona, op 43. 22. en 31. 5. L.

APPILLY, Fr. dorp, dep. Oise.

APPIN, landstreek in 't Schotsche gr. Argyle.

APPINGADAM, kwartier der Nederl. prov. Groningen, verdeeld in vier vredegeregten, met 40,738 inw.

APPINGADAM, Nederl. vlek, prov. Groningen, hoofdpl. van het kwartier van dien naam, was voorheen zeer sterk, doch in 1536 werden de vestingwerken vernietigd; echter heeft het nog stadsregten. Er is eene groote en schoone herv. kerk met een fraaijen predikstoel, en een voortreffelijk orgel, eene roomsche kerk, eene fraaije synagoge, een raadhuis met eene waag, eene Latijnsche school en 1,600 inw. Er is eenige handel en de paardenmarkten zijn beroemd.

APPISCHE STRASSE, de oudste straat der Romeinen, welke de Censor Appius Claudius, in het 441 jaar van Rome, naar Capua heeft aangelegd, en waarvan op sommige plaatsen, bijzonder bij Terracina, nog overblijfsels gevonden worden.

APPLEBY, zie Appelby.

APPLECROSS, baai ten W. van het Schotsche graafs. Ross.

APPLEDORE, Eng. stadje, gr. Kent, aan de Rother, met 400 inw.

APPLEDORE, Eng. marktvlek, gr. Devon, aan de Barnstaple baai, en den mond der rivieren Taw en Towridge.

APPLEDURFORD of *Appledurcomb*, Eng. gehucht op 't eil. Wight.

APPLEFORD, Eng. vlek, gr. Berks.

APPLE-EILAND, onbewoond N. Amer. eil. in de riv. St. Louwrens, tot Canada behoorende.

APPLESHAW, Eng. dorp, gr. Southampton, met de grootste schapenmarkt van 't land, met 218 inw.

APPLETON ROEBUCK, Eng. dorp, gr. York, met 514 inw.

APPLETON, Eng. vlek, gr. Lancaster, met 1200 inw.

APPLETON UPON WISK, Eng. dorp, gr. York, met 400 inw.

APPOIGNY, Fr. vlek, dep. Yonne, met minerale bronnen.

APPONAY, Fr. dorp, dep. Nièvre.

APPOOM of *Baoom*, eilandje in de Stille Zuidzee, op 16. 26. Z. B. en 191. 23. L.

APPOSTOLA, zie Apostola.

APPOTOPOTO, baai op het eil. Otaha, een der Societeits- eil., digt bij Otahiti.

APPOY, Afr. stad in Ardra, bij de grenzen van Dahomey.

APPOLLONIA, zie Apolonia.

APPROBAQUE, APPRUAGUE of *Aproback*, Z. Amer. riv. in Cayenne, valt bij kaap Orange in zee.

APPROUAGE, zie Approbaque.

APREMONT, 11 Fr. vlekken en dorpen in de dep. Ain, Opper Alpen, Ardennen, Cher, Maas, Nièvre, Oise, Opper Saône, 2 in Seine en Oise, en Vendée.

APRÈS, Fr. Dorp, dep. Orne.

APRES- LES- VEYNES, Fr. vlek, dep. Opper Alpen, met 897 inw.

APREY, Fr. dorp, dep. Op. Marne.

APRICENA, Nap. stad, prov. Capitanata, bij den berg Gargano, met 3,640 inwoners.

APRIEU, Fr. dorp, dep. Isère.

APRIGLIANO, Nap. stad in Calabrië Citra, 2 mijlen van Cosensa.

APRIO, Turk. vlek in Romanië, aan de Larissa, met eenen Griekschen bisschop.

APRUAGUE, zie Approbaque.

APS, zie ABS.

APS, Fr. dorp, dep. Ardèche.

APSA, stad in Eur. Turkije, prov. Romanië, 6 mijlen ten Z. O. van Adrianopel.

APSLOE, zie Christiania.

APT, Fr. stad, dep. Vaucluse, arr. hoofdpl., aan de Cavalon, met Romeinsche oudheden, 12 kerken, 4,839 inw. fabr. voor wollen stoffen, porselein, sterkwater, waskaarsen, enz. benevens handel in drooge vruchten. Het arr. bevat 48,000 inw. 43. 51. N. B. 23. 4. L.

APTAVANTAI, Aziat. berg in Chineesch Mongolië, ten Z. van 't meer Konen.

APTERODE, Hess. dorp, ambt Eschwege, met 156 huizen.

APTERP, Deen. dorp in Sleeswijk.

APTOT, Fr. dorp, dep. Ben. Seine.

APUCHOWSK, Russ. dorp, gouv. Moskou, kreits Bogorodsk, met 7 kruidmolens, die meer dan 300,000 ponden kruid leveren.

APUI, Z. Amer. riviertje in Guiana, valt in de Arvi.

APULBY, zie Appelby.

APULIA, APULIËN of *Puglia*, Nap. landschap aan de golf van Venetië, dat bijna zonder bergen, zeer zandig en heet, zonder water, en in de prov. Bari, Otranto en Capitanata (Puglia piana) verdeeld is. De inw., die hun water in regenbakken verzamelen, hebben veeteelt en manufacturen, terwijl het land buffels, schapen, rundvee, wijn, olie, watermeloenen, enz., voortbrengt. De wol alhier is zeer geacht.

APUNA, het Z. W. dist. van het eil. Owahee in Australië.

APURE, riv. in Z. Amer., gouv. Caraccas of Venezuela, welke aan eenen zijtak van de Andes, niet verre van St. Christoffel, in Nieuw Granada, ontstaat, en na eenen loop van 85 mijlen bij Sancha Villa, door verscheidene monden, in den Orinoco valt. Zij ontvangt de riv. Tinaco, San Carlos, Cojeda, Aguablanca, Acarigua, Areyaruo, Hospiria, Abaria, Portuguesa, Guanure, Tucupido, Bocono, Masparro, la Yuca, St. Domingo, Paguay, Tisnados, en vele anderen.

APURIMAC, Z. Amer. riv. in Peru, ontspringt in de prov. Abancay, vloeit door Cuzco, en, na 40 mijlen dwars door de Andes afgelegd te hebben, valt zij, onder den naam van Ucayale, in den Maranon.

AQUA, zie Acqua.

AQUADELLO, zie Agnadello.

AQUAFORTE, Engelsche haven of baai aan de O. kust van Newfoundland in N. Amerika. 47. 5. N. B. en 325. 10. L.

AQUAMBOA, Afr. Negervolk in het binnenland van de kust van Guinea, onder eenen koning, die aan den koning van Assiante cijnsbaar is. Hun land is rijk aan goud.

AQUAMBOA, Afr. stad, hoofdpl. van voorn. land, door eene jaarmarkt beroemd, welke met dansen gevierd wordt.

AQUA-NEGRA, Lomb. Ven. vlek, legatie Mantua, aan den mond der Chiese in den Oglio.

AQUAPIM, Afr. landschap, aan de kust van Guinea, 6 mijlen lang en 4 breed, en door Negers bewoond, wier getal men op 9,000 schat, en die onder den koning van Assiante staan.

AQUAPULCO, zie Acapulco.

AQUAQUATI, Z. Amer. riv. in Terra Firma, prov. Porto Bello, valt in de baai van Mandinga.

AQUARIA, zie Acquaria.

AQUAS, riv. in het Z. van Spanje, die bij Majacar in de Middell. zee valt.

AQUASPARTA, zie Acquasparta.

AQUATACCIO, kleine riv. in den Kerk. Staat, Campagna di Roma, welke niet ver van Rome in den Tiber valt.

AQUATULCO, zie Aguatulco.

AQUA-VERDE, Amer. meer in Mexico, prov. Cohahuila, waaruit eene riv. ontspringt, die in de Rio Colorado valt.

AQUAVIVA, Nap. plaats, prov. Bari, in 1706 door eene aardbeving bijna geheel verwoest.

AQUEDA, riv., een zijtak van de Duero in Spanje.

AQUEDOCHTON, eene kreek, waardoor het N. Amer. meer Winnipiseogee gemeenschap heeft met de Merrimack rivier, tusschen de steden Sanburn en Canterbury.

AQUELAON, een van de Lakedivische eilanden, in de Indische zee, 25 uren ten N, van het eiland Calpeny. 10. 44. N. B. 91. 5. L.

AQUET, Fr. dorp, dep. Somme.

AQUETI, Z. Amer. riv. in Quito, prov. Mainas, valt in de Ucayale.

AQUI, zie Acqui.

AQUI, Z. Amer. riv. in Nieuw Granada,

nada, valt in de Rio Negro.

AQUI of *Aquita*, Jap. stad, in het Z. deel van het eil. Niphon.

AQUIAPASULCO, rotsen in de Stille Zuidzee, bij de Amer. kust, niet ver van Acapulco.

AQUIAVILCO, N. Amer. riv. in Mexico, prov. Vera Cruz, valt ten W. van Alvarado in de zee, op 18.30. N. B. 281. L.

AQUIGNY, Fr. vlek, dep. Eure, arr. Louviers, bij de zamenkomst van de Eure en de Iton, met 1,550 inw.

AQUILA, Nap. stad, hoofdpl. van de prov. Abruzzo Ultra, op een' berg aan den Aterno, met eene hoofd- en 24 andere kerken, 2 kloosters, 1 vondelings- en weeshuis en 13,615 inw. die linnen- en papierfabr. en goede saffraanteelt hebben. 31. 40. L. 42. 25. N. B.

AQUILA, eilandje bij de O. kust van Minorca.

AQUILAR DE LA FROND, Spaansch vlek, prov. Cordova, met 8,000 inw.

AQUILAR DEL CAMPO, Spaan. vlek, prov. Valencia, aan de Pisuerga, met 2 kerken, 2 kloosters en 1600 inw., die talrijke kudden schapen hebben.

AQUILEJA of *Aglar*, Illyr. stad, Görzerkreits, aan de Ansera en in de Lagunen van Marano, in een moerassig oord, heeft door een ondiep kanaal van een half uur lengte, met de golf van Venetië gemeenschap. Zij telt 143 huizen en 1,433 inw., waarvan de meesten voorwenden van adel te zijn. Men vindt er merkwaardige Romeinsche oudheden. 45. 45. 32. N. B. 31. 2. 45. L.

AQUILONDI of *Aquilunda*, Afr. meer in Neder Guinea, dat door de Zaire gevormd wordt.

AQUIN, haven op het W. Ind. eil. St. Domingo.

AQUIN, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

AQUINO, Nap. dorp, prov. Terra di Lavoro, met 700 inw. Het is de geboorteplaats van den dichter JUVENALIS. 41. 36. B. 31. 30. L.

AQUIRE, Z. Amer. riv. in Guiana, prov. Andaluzië, valt in den Orinoco.

AQUISMON, N. Amer. stad in Mexico, district Valles.

AQUITANIË, zie Guienne.

AQUITANISCHE ZEE, zie golf van Biscaye.

ARA, Spaan. riv., prov. Catalonië, welke in de Pyreneën ontspringt en zich met de Segre vereenigt. 2. Andere riv. in Arragon, die in de Cinca valt.

ARABA, Perz. riv. in Segestan, maakt gedeeltelijk de grondscheidingen tegen Hindostan uit, en valt in de zee op 25. 30. N. B. 83. 20. L.

ARABAN, stad in Aziat. Turkije, pachalik Orfa, aan de Khabur. 36. 20. N. B. en 57. 46. L.

ARABANATE, groot Z. Amer. meer in Quito, prov. Mainas, valt door een kanaal in de Guallaga.

ARABAT, smalle landëngte aan de Azofsche zee.

ARABAT of *Ribat*, Russ. stad, gouv. Taurië, aan het begin van de landengte van Zeiniska, met een steenen kasteel, eene koopvaardijhaven en eenigen handel. 45. 30. N. B. 52. 52. L.

ARABAUX, Fr. dorp, dep. Arriège.

ARABAZARI, stad in Aziat. Turkije, prov. Caramanië, 5 mijlen van Alamek.

ARABE-DALESI, Perz. dorp, op de grenzen van Aziat. Turkije.

ARABERG, slot en heerl. in Neder Oostenrijk, in het Tulner Veld.

ARAB-HISSAR, stad in Aziat. Turkije, prov. Natolië.

ARABIA, riv. aan de Oostkust van Afrika.

ARABIBA, Z. Amer. riv. in Brazilië, prov. Todos Santos, valt in de Atl. zee.

ARABIË, in het Arabisch DSCHESIRAT AL ARAB, Turksch en Perzisch ARABISTAN, is een schiereiland in Azië, tusschen de Roode zee en de golf van Perzië, de Arabische zee, en de tot aan den Euphraat zich uitstrekkende woestijn gelegen, door de landengte van Suez gemeenschap met Afrika hebbende. Het land is 45,218. (volgens anderen 55,000) vierk. mijlen groot, en strekt zich van 51. tot 76 L. en van 12. tot 34. N. B. uit. Men vindt in dit land vele bergen, waaronder vooral de Sinaï, Horeb en Sabber merkwaardig zijn. De riv. zijn slechts kust- of woestijn-rivieren, die meestal door sterke regens gevormd en onderhouden worden, naderhand weder uitdroogen, en stinkende modderpoelen nalaten; de voornaamste van deze is de Astan. In het Zuiden zijn grootere rivieren, zoo als de Wadi-Meidam, Wadisebi, Wadi Kbir enz., doch weinige, behalve deze, bereiken de zee. De luchtsgesteldheid is zeer verschillend en hangt van de ligging der onderscheidene deelen des lands af; in de bergachtige oorden aan de Roode zee, regent het bijna onophoudelijk van het midden van Junij, tot aan het einde van September; daarentegen aan de Westkust, van Februarij tot April, soms in verscheidene jaren niet, wordende aldaar de regen door den dauw vervangen. Op de bergen is het koud, in

in de dalen drukkend heet, zoo dat in het Zuiden, vooral in Julij en Augustus, dikwerf menschen en dieren versmachten. De winden zijn droog of nat naar de oorden van waar zij komen; de vreesselijkste is de Samum. Men heeft hier echter 's winters somtijds vrij aanmerkelijke koude, zoo dat het water met eene dunne ijskorst bedekt is. De grond bestaat meestal uit woeste en dorre vlakten, waar men slechts hier en daar eenige weiden aantreft, terwijl men in het Noorden bijna niets dan eene graauwe zandvlakte bemerkt. Op de plaatsen echter, waar eenige planten voortkomen, is de teelt voortreffelijk; hier vindt men: tarwe, gierst, rijst, keukengroenten, koffij (die oorspronkelijk uit dit land is), peper, gom, wijn, manna, suikerriet, katoen, zuidvruchten, senebladeren, aloë, nardus, kaneel, kardamom, mirrhe, wierook, tabak, welriekend hout en balsem, verder muilezels, ezels, buffels, rundvee, geiten, schapen, leeuwen, hyena's, gazellen, vossen, apen, sprinkhanen, gevogelte, ook pelikanen, struisvogels, eetbare sprinkhanen, schorpioenen, enz. Vooral echter roemt men de paarden, die voor de beste der wereld gehouden, en met de grootste zorgvuldigheid aangekweekt, verzorgd en geleerd worden. Zelfs hebben de meeste derzelven eene geslachtlijst bij zich, om hunne edele afkomst te bevestigen, terwijl die van het ras *Djelfe* boven alle andere gezocht, en buitengemeen duur betaald worden. Naast het paard staat de voor dit land zoo nuttige, ja onontbeerlijke kameel, zonder dewelke er geene gemeenschap zou bestaan tusschen de landen, die door zandwoestijnen vaneen gescheiden zijn. Men vindt hier ook paarlen en edele gesteenten, als agaten, robijnen, onijx, als mede ijzer. De inw. die men gewoonlijk op 11 millioenen schat, zijn, behalve eenige Turken, Turcomannen en Joden, grootendeels Arabieren van middelbare grootte, bruingeel of witachtig, mager, matig, grootmoedig en gastvrij. Zij worden verdeeld in Mädi of Beduinen (Bedevi, zonen der woestijn), die van de veeteelt of somtijds ook van den roof leven, en het grootste deel der bevolking uitmaken; Fellah's of landbouwers, en Hadhesi of stadbewoners, die zich met handwerken bezig houden. De taal is zeer rijk, doch zeer verschillend van het oud Arabisch, en in onderscheidene tongvallen verdeeld. Hun godsdienst is de Mahomedaansche naar de secte der Wechabiten. Behalve een weinig sterre- en geneeskunde, bestaat al hunne geleerdheid en wijsbegeerte in wigchelarij. De Beduinen leeren niets, en de overige jonge Arabieren gewoonlijk slechts een weinig lezen, schrijven, rekenen, en beginselen van hunnen godsdienst. Hun handel geschiedt te land door karavanen, of ter zee op, en uit de havens van Maskat, Mokka en Dschidda; hunne opperhoofden heeten Scheiks, die weder onder eenen Emir staan, welke te zamen eenen Groot Emir aan hun hoofd hebben; vele Arabieren trekken met hunne familiën, vooral in het Noorden van Afrika rond, of leven in de gebergten; de Turken hebben hier geen ander regt dan de bescherming der heilige plaatsen Mecca en Medina, en het geleide der groote karavanen.

De gewone verdeeling in *woest*, *steenachtig* en *gelukkig* Arabië, is zeer ongegrond; het land zelf wordt in 6 prov. verdeeld, namelijk: Jemen, Oman, Lachsa of Hadsjar, Nedjed met Jemama, Hedschas en de woestijnen van Syrië, Dschesira, Irak en de berg Sinaï.

ARABIË, (woest, steenachtig en gelukkig) zie Arabië.

ARABIË, (golf van) zie Roode zee.

ARABISCHE ZEE, een deel van de Indische zee, aan de Zuidkust van Arabië, met de Roode zee en de golf van Perzië.

ARABKIR, volkrijke stad in Aziat. Turkije, prov. Sivas, aan eenen arm van den Euphraat.

ARABLER, klein eil. aan de W. zijde van het schiereil. Cizicus, aan de zee van Marmora.

ARABLOY, F. dorp, dep. Loiret.

ARABOG, Arab. zeehaven aan de Roode zee, op 22. 31. N. B. en 56. 35. L.

ARACAGI, Z. Amer. stad in Brazilië, prov. Para, op een eilandje van den Maranon.

ARACAI, riv. in Brazilië, prov. Parcuba, valt in den Atlantischen oceaan.

ARACAN of *Arracan*, prov. van het Birmanische rijk in O. Indië, aan de golf van Bengalen; ten O. en N. wordt zij door het hooge gebergte Anoupentoumiou omringd, terwijl zij door de rivier Aracan, die in de golf van Bengalen valt, bespoeld wordt. De lucht is er des zomers aangenaam en gezond, doch des winters, uit hoofde van de menigvuldige regens, ongezond, en de koude somtijds zeer streng. De grond is er zeer vruchtbaar, bijzonder op de eilanden, en brengt fruit, koorn en rijst

rijst voort; ook zijn er heerlijke weiden en bosschen. Verder vindt men er was, tamme en wilde dieren, bijzonder elefanten en buffels. De inw. zijn donker bruin en sterk, worden op drie millioenen geschat, en zijn in Mugs (die in de vlakten en aan de kusten wonen en onder welke vele Hindo's zijn) en in Kheugs (die op de gebergten wonen en dikwerf de vlakten uitplunderen) onderscheiden; zij handelen in was, rijst, zout en ivoor.

ARACAN Aziat. riv. in Indië, in bovengenoemde provincie.

ARACAN, Ind. stad, hoofdpl. van voorn. prov., aan de riv. van denzelfden naam; zij is door de nabijliggende hoogten zeer sterk, heeft 15 Eng. mijlen in den omtrek, onderscheidene grachten, 1 kasteel, 1 koninklijk paleis, dat eenen grooten rijkdom aan goud en edel gesteente bevat, 600 tempels, 160,000 inw. en is met eenen hoogen muur omgeven. Nabij het paleis is een meer met verscheidene kleine eilanden, die door priesters bewoond worden.

ARACARI, Z. Amer. riv. die in de Rio Negro valt. 2. Een stadje aan de Rio Negro. 3. Eilandje op de kust van Brazilië, op 26. 20. Z. B.

ARACATI, stad in Brazilië, prov. Seara, niet ver van den mond der Jagnaribe, met 600 inw.

ARACATI-ASSU, riv. in Brazilië, valt in den Atlantischen oceaan, op 3. 5. Z. B. 336. 24. L.

ARACATI-MERIM, riv. in Brazilië, valt op 3. 1. Z. B. in den Atl. oceaan.

ARACAY of *Aracas*, Z. Amer. riv. in Cumana, valt in den Orinoço, tegen over Ciudad Real.

ARACENA, Spaan. vlek, prov. Andaluzië, aan de Sierra Morena, met eene kerk. 37. 43. N. B. 11. 20. L.

ARACHOVA, stad in Eur. Turkije, prov. Livadië.

ARACO, Z. Amer. riv. in Chili, valt op 27. 9. Z. B. in den Atl. oceaan.

ARAD of *Ennebbi Salechh*, een der Bahrein eil., in de golf van Perzië.

ARAD, Hong. fort, thans ontmanteld, aan de Marosch.

ARADI, stad in Aziat. Turkije, prov. Natolië.

ARAD VARMEGYE, of *Arader gespanschap of kommitaat* in Hong. tusschen die van Sarand, Tschanad en van Temeschwar en Zevenbergen. Het is ruim 198 vierk. mijlen groot, en heeft 152,930 inw. waaronder, behalve Walachiërs ook Hongaren, Duitschers, Bohemers en joden zijn. Men vindt er het gebergte Kladova, terwijl de grond rijk is aan wijn, (bijzonder Menesch) koren, rundvee, visch en kreeften. Het bevat 6 vlekken en 41 dorpen.

ARAD, ALT-ARAD, O-ARAD of *O-rad Aradi*, Hong. vlek, de hoofdpl. van het genoemde kommitaat en zetel van eenen roomschen en eenen griekschen bisschop, met 2 kerken, een franciscaner klooster, eene kweekschool voor onderwijzers in de Grieksche scholen, en 3,700 inw. die Duitschers en Hongaren zijn. Men heeft er tabaksfabrijken en de grootste beestenmarkt in Hongarijen. In de nabijheid vindt men de puinhoopen van het in den Turkschen oorlog verwoeste slot Arad. 38. 57. 46. L. 46. 9. 56. N. B.

ARAD of *Nieuw Arad*, Hong. *Uj-Arad*, Hong. vlek, eene mijl van het voorgaande, meestal door Duitschers bewoond, en met vestingwerken door prins EUGENIUS van Savoije in 1776 voltooid. Verder is hier een koninklijk gymnasium, eene hoofdschool, twee voorsteden en vooral tabaks- en veeteelt, als mede handel. 46. 9. 30. N. B. en 38. 41. L.

ARAFAT, zie Harafat.

ARAFAT, middelmatige berg in Arabië, 4 mijlen ten Z. O. van Mecca, bestaande voornamelijk in eene granietrots, die bij de Mahomedanen als een heiligdom vereerd wordt, daar zij gelooven dat de kapel, die er op staat, door Adam gebouwd is.

ARAFAXA, Zweed. stad in W. Bothnië, aan de Tornea.

ARAGAME, zie Arregame.

ARAGON, Fr. dorp, dep. Aude.

ARAGOA, dal in Z. Amer., gouv. Caraccas, prov. Cumana, met 186 cacao-plantagiën, ruim 1600 huizen en 50,000 inw.

ARAGON, riv. in Spanje, koningrijk Aragonië, welke in de Pyreneën ontspringt, de Ezca en Arca ontvangt, en na eenen loop van 19½ mijl zich tusschen Tudela en Calahorra, bij Milagro in Navarre, in den Ebro stort.

ARAGON, zie Aragonië.

ARAGONA, Sicil. stad, in de vallei Mazzara, met 6,000 inw. en veel amandelteelt. Tusschen deze stad en Girgenti is de aard- en waterspuwende berg *Maccalubba*.

ARAGONIËN, ARAGON, ARRAGON, koningrijk en prov. van Spanje, tusschen de Pyreneën, Navarre, Kastilië, Valencia en Catalonië gelegen, strekt zich uit van 15. 45 tot 16. 32. L. en van 40. 17. tot 42. 51. N. B. en bevat 710 vierk.

vierk. mijlen omtrent 640,000 inw., in 12 steden, 239 vlekken, 999 dorpen, 1396 kerspelen, 171 monniken- en 64 nonnenkloosters en 23 liefdadige gestichten. Het heeft eene aanzienlijke vlakte, die zich tot den Ebro en het gebergte van Moncayo uitstrekt; deze keten, gelijk ook de Sierra de Molina en de Albarracin, is een deel van de Iberische bergketen, die uit de Pyreneën voortkomt. De voornaamste riv. zijn: de Ebro, met de Gallego, Cinca, Xiloca, Almonacid en Guadalope, verder de Turia, de Alhambra; ook is er een groote moeras, Gallocante genoemd, welke eene ontzettende vlakte beslaat; ook zijn hier twee in de vorige eeuw aangelegde kanalen, welke in Navarre beginnen en uit eene gemeenschappelijke bron aan het oude keizerlijke kanaal (zie hier onder) en het kanaal van Tauste water geven, door geheel Aragonië heen vloeijen, nu eens nader bij, dan weer verder af van den Ebro loopen, het land bespoelen en deszelfs voortbrengselen vervoeren. De luchtsgesteldheid is meer koel dan warm; des winters zijn de bergen met sneeuw bedekt, en in de dalen der Pyreneën is het 9 maanden koud. De meestal bergachtige grond levert veel ijzer, lood, koper, kwikzilver, kobalt, steenkolen, ook goud, agaat, veel zout, salpeter, marmer, jaspis, aluin, vitriool, mais, koren, tuin- en peulvruchten, vlas, kastanjes, amandelen, fruit, soda, hennip, meekrap, saffraan, olie, moerbezieboomen, wijn, hout, schapen en wild, enz. Onder de middelen van bestaan behooren 5 ijzersmederijen, 3 glasblazerijen, 5 papier- en 70 kruidmolens, terwijl er koren, wol, olie, wijn, saffraan, zijde, lakens, estamijn, kanten, zijden kousen, steenkolen, enz. uitgevoerd worden. Vele inw. gaan als daglooners naar Frankrijk. De prov. wordt in 13 distr. verdeeld, de hoofdstad is Saragossa.

ARAGONIË (KANAAL VAN) ook wel keizers- kanaal genoemd, in 1529 door keizer Karel V ondernomen, begint boven Tudela in Navarre, is 74⅔ voet breed, 10½ voet diep en 12 mijlen lang, draagt vaartuigen van 200,000 pond, en valt bij Saragossa in den Ebro, doch zal nog 7½ mijlen tot bij Sastago verlengd worden, om de Middellandsche zee met de golf van Biscaye te vereenigen. Het brengt jaarlijks 150,000 guldens op.

ARAGONIË, Spaan vlek in Aragon.

ARAGORRY, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

ARAGUA, Z. Amer. stad, prov. Cumana. 2. Rivier in Paraguay.

ARAGUAIA, Z. Amer. riv. in Brazilië, prov. Para, valt in de Toccantins.

ARAGUAYA, Z. Amer. riv. in Brazilië, ontspringt in het Z. gebergte op 19. N. B. en valt in de Gran Para.

ARAGUES, Spaan. vlek in Aragon, aan den voet der Pyreneën.

ARAGUES, Fr. dorp, dep. Gers.

ARAGUITA (SANTO DOMINGO DE) Z. Amer. stadje in Cumana, met 250 inw.

ARAGWI, bij de ouden Aragus, eene riv. van den Kaukazus, die aan het Leigebergte ten Z. O. van den hoogen Chochi, onder den naam van Chaddedou, ontspringt, Zuidwaarts stroomt, en bij Mzchetha in den Kur valt.

ARAGWI, zie Terek.

ARAHAL, groot Spaan. vlek in Andaluzië, distr. Marchena.

ARAICHE (de Bloementuin) of *Larache*, zeehaven in Marocco, prov. El Garb, aan den mond der El Khos, in eene vruchtbarelandstreek; was voorheen bloeijend, doch nu in verval, hebbende niet meer dan 3,000 inw. op 35.11. N. B.

ARAINCOURT, Fr. dorp, dep. Moezel.

ARAISE (FORÊT D') Fr. dorp, dep. Beneden Loire.

ARAISSE, kleine baai in de golf van Genua; het eilandje Arbengu eindigt dezelve ten N. 44. 2. N. B. 25. 37. L.

ARAKEERY, stad in de Ind. prov. Mysore, 3 mijlen van Seringapatam.

ARAL of *Adelaars- meer*, in het Russ. Sinoe Moré, dit is, *Blaauwe zee*, een meer in Tartarije, aan de O. zijde van de Kaspische zee, van welke het, door eene aanzienlijke hooge streek lands gescheiden is; het is 45 mijlen lang, 15 breed, en ruim 460 vierk. mijlen groot, heeft vele eilanden, zeehonden en visch, doch eenen vlakken, lossen oever, en dus geene scheepvaart. Het water is slechts weinig brak en kan des noods tot drinken gebruikt worden. De riv. Amu-Darja (Oxus) en Syr-Darja (Jaxartes) vloeijen in dit meer.

ARAL, prov. in den Tartaarschen staat Chiwa, aan het meer Aral; zij is zeer onvruchtbaar.

ARALERS, ARALIËRS, ARALZEN, een Tartaarsch volk, ongeveer 5,000 man sterk, in N. Dschagatai, aan den Oostelijken oever van het meer Aral, en aan de Neder Kisil, een Usbecksche stam, onder onafhankelijke door hen zelven verkozene Chans, uit het geslacht der Kirgizen: zij houden zich met den akkerbouw en de veeteelt bezig, en zijn rijk in kameelen, paarden, rundvee en schapen; des zomers

mers leven zij in tenten en zwerven rond; des winters wonen zij in holen. Een deel van hen, met Karakalpaken vermengd, is aan de Russen onderworpen, en woont in vaste dorpen; terwijl weder een andere stam, die wel 100,000 koppen sterk is, in Chiwa onder twee eigen gekozen Begs leeft, welke aan den Chan van Chiwa cijnsbaar zijn, zich met landbouw, veeteelt en visscherij bezig houden, en den Mahomedaanschen godsdienst belijden.

ARAM, Arab. stad, 12 mijlen ten N. O. van Chamir.

ARAMAGHANEH, Perz. stad met een fort in de prov. Azerbijan, distr. Hamze.

ARAMASCHEVA, Russ. stad in Siberië, gouv. Tobolsk, 25 mijlen van die stad.

ARAMAYONA, dal in Spanje, met eene voorname fabrijk van Herraduras of hoefijzers voor ezels, muildieren en paarden, 5 mijlen van Vitoria.

ARAMBAUK, Ind. stad in Hindostan, prov. Carnate.

ARAMBEAUX, Fr. dorp, dep. Neder Pyreneën.

ARAMBECOUR, Fr. dorp, dep. Aube.

ARAMICH, Egypt. dorp, 3 mijlen ten Z. van Dendera.

ARAMITS of *Aramitz*, Fr. vlek, dep. Neder Pyreneën, met 1050 inw.

ARAMITS, Fr. stadje in Bearne, nu dep. Neder Pyreneën, met 1050 inw.

ARAMO, stadje en forteres in Chili, niet ver van de Stille Zuidzee.

ARAMONT, Fr. stad, dep. Gard, aan de Rhône, met 2,220 inw., brandewijnstokerijen en vele fabrijken. 43. 55. N. B. 22. 18. L.

ARAMPALI, Ind. handel- en fabrijkstad, in Hindostan, prov. Madura.

ARAN, zie Orany.

ARAN, Perz. stad, prov. Irak, 30 mijlen van Ispahan.

ARAN, vruchtbaar dal in de Spaansche prov. Conserans, koningrijk Catalonië, aan dat gedeelte der Pyreneën, waarin de Garonne ontspringt.

ARAN, een van de Westelijke eil. van Schotland, in de golf van Clyde, tot Buteshire behoorende; het is 24 mijlen lang en 16. breed, heeft goede weiden en is vruchtbaar in koren, rundvee en paarden, ook vangt men er veel haring. De bergen, waarvan de hoogste kruin zich 2,865 voet verheft, leveren marmer, jaspis, agaat en zeer fraai kristal. Er zijn 7,000 inw. die Iersch spreken en gereformeerd zijn. Men vindt er de havens Lamlash en Loch Ransa en verscheidene kasteelen.

ARAN, eilanden aan de Westkust van Ierland, welke in Noord-Aran, dat op de kust van Dunnegal, en Zuid-Aran, dat in de golf van Galloway ligt, verdeeld worden; de laatste zijn drie in getal, als; Killenoy, Kiltronon en Shere, en voeren den titel van een hertogdom.

ARAN, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.

ARANAS, riv. in Spanje, valt in de Agra.

ARANC, Fr. vlek, dep. Ain.

ARANCAGUA, Z. Amer. riv. in Chili, prov. Coquimbo, besproeit de heerlijke vlakten van Carimon, Aconcagua, Quillota en Concon, en valt in de Z. zee.

ARANCE, Fr. vlek, dep. Ned. Pyr.

ARANCOU, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

ARANCY, Fr. dorp, dep. Aisne.

ARANDA, Spaan. slot, vlek en adelijk goed in Aragon, aan de Xalon.

ARANDA DE DUERO, Spaan. stad, prov. Burgos, aan den grooten weg van Madrid naar Burgos en aan de Duero, met 3,300 inw., veel wijn en koren. 41. 40. N. B. 14. L.

ARANDA DE EBRO, Spaan. stad, prov. Aragon, aan de Xalon.

ARANDAL, reeden in Noorwegen, boven Mardow.

ARANDAZ, Fr. dorp, dep. Ain.

ARANDON, Fr. vlek, dep. Isère, arr. Tour du Pin.

ARANDORE, stadje op 't eil. Ceylon.

ARANE, Zwits. D., 1 mijl van Geneve.

ARANG, stadje op de O. kust van 't Aziat. eil. Borneo. 1. 33. Z. B. 134. 10. L.

ARANGHERA, Afr. eil. op de W. kust, aan den mond der Rio Grande.

ARANHA, Port. stad in Estremadura.

ARANIOS, riv. in Zevenbergen, ontspringt niet ver van de stad Clausenburg, valt in de Merisch.

ARANJUEZ, Spaan. vlek, prov. Toledo, aan de zamenkomst van den Taag en Xarama, op een schiereil., van hetwelk men, door een kanaal, dat de beide riv. vereenigt, een eil. gemaakt heeft, met eenen prachtigen straatweg op Madrid, en een fraai lustslot, dat heerlijke kunstverzamelingen, uitmuntende waterwerken, fraaije tuinen en eene koninklijke stoeterij heeft. Van Paschen tot aan het einde van Junij houdt het hof hier deszelfs verblijf, wanneer de ministers in het nabijgelegen Ontigola wonen. De huizen zijn in het vlek allen wit en met groene vensterramen, in het midden van hetzelve is eene overdekte markt, een klooster der barrevoeter monniken en eene schoone ronde kerk. De 2,600 inw. leven meestal van het hof. 40. 2. N. B. 14. 4. L.

ARANJUEZ, Z. Amer. stad in Guatimala.

ARANNOS, Spaan. stadje in Navarre.

ARANOU, Fr. dorp, dep. Opper Pyr.

ARANS, Fr. dorp, dep. Neder Pyr.

ARANTAC, Z. Amer. haven, in Peru, 10 mijlen ten Z. W. van Arequipa.

ARANVIELLE, Fr. D., dep. Op. Pyr.

ARANYOS, geregtsstoel in Zevenbergen, onder de Hongaarsche gespanschappen gelegen, en wel tusschen het Tordaer en Kuköller gesp. aan de riv. Aranyos, 6 vierk. mijlen groot, 22 plaatsen en 10,000 inw. bevattende.

ARANYOS, twee riv. in Zevenbergen, waarvan de kleine bij Clausenburg, de groote niet ver van Offenbanya ontspringt; zij vereenigen zich bij Toparfalva, en vallen bij Sosz-Martos in den Marosch. Zij hebben eenig goud.

ARANYOS of *Aranosch*, 2 Hong. dorpen in 't kom. Komor.

ARANYOS, Hong. dorp, kom. Borschod, district Erlau.

ARANYOS, Hong. dorp, kom. Sabolt, dist. Klein-Wardein.

ARANYOS, Hong. dorp, kom. Sathmar.

ARANYOS of *Gyeres*, Hong. vlek in Zevenbergen, kom. Untertornburg, aan de riv. Aranyos, met eene gereformeerde kerk, en den zetel van het grens-regiment paardenvolk.

ARANYOS-MAROTH, Hong. vlek, kom. Barsch, dist. klein Tapolt, met 1775 inw. 48. 43. N. B. 30. 4. L.

ARANYOS-MEGYES, Hong. dorp, kom. Sathmar, dat voorheen een sterk kasteel had; dist. Nagabany.

ARANYOS-LON, Hong. dorp in de militaire grenzen van Zevenbergen, aan den Aranyos.

ARANYPATAKA of *Zlato*, Hong, dorp, kom. Scharosch.

ARANY-VAR, (Goudberg) sterk kasteel in Zevenbergen, kom. Hunyad.

ARANZU, Russ. rotsgebergte in 't Aziat. gouv. Irkutsk, tot het gebergte Stanowoi behoorende.

ARAPARIPUCU, stad in Brazilië, prov. Para, aan een' arm des Maranons.

ARAPATAK, Hong. dorp in Zevenbergen, kom. Weiszenburg, met 1 hervormde, 1 Grieksche kerk, 142 huizen, en eene zuurbron.

ARAPECUMA, Z. Amer. riv. in Guiana, valt in den Maranon.

ARAPIJO, stad in Brazilië, prov. Para, aan den Maranon.

ARAQUES, Spaan. stad in Aragon.

ARAQUIL, Spaan. vlek in Navarre.

ARARAT of *Macis*, hoog Aziat. gebergte in het landschap Armenië, niet ver van Erivan, hetwelk tot het gebergte Ala-Dagh of Taurus behoort; het is kaal, vol rotsen en afgronden, en slechts met levensgevaar toegankelijk. De hoogste spits is in de Perzische prov. Iran, op 62. 38. L. en 39. 40. N. B.; dezelve is 12,000 voeten hoog, en met altijddurende sneeuw bedekt. De Armeniërs houden dezen berg voor heilig, kussen den grond, en verrigten hier hun gebed, omdat zij gelooven, dat de ark van Noach hier heeft gerust, en nog onder de sneeuw verborgen is.

ARARI, riv. in Brazilië, prov. Para, valt over het eil. Tamarca, in den Atlantischen oceaan.

ARARIBA, riv. in Brazilië, valt in de zee bij Fernambuco.

ARAS of *Eris*, Perz. stad, prov. Schirvan, 14 mijlen van Schamaghie.

ARAS of *Araxes*, aanzienlijke rivier in Armenië, welke aan het gebergte Bing Gheul, bij Erzerum, ontspringt, en na eenen langen loop oostwaarts bij Kalagail in den Kur valt, op 40. 5. N. B. en 66. 10. L.

ARASA, berg in de Arabische prov. Hedsjas, ten Z. O. van Mecca.

ARASAIK, district in N. Schotland, gr. Invernes.

ARASCH, Afr. stad in Fez, met een kasteel en eene haven.

ARASENG, Perz. stad, prov. Irak.

ARASSIE of *Allassio*, Sard. stad, in 't gr. hert. Genua, aan de zee, met eene haven. 44. 4. N. B. 25 40. L.

ARASTE, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

ARATH, Russ. vlek, gouv. Nischnei-Nowgorod, met aardewerk-fabr.

ARATHAPESCOW of *Athapeskow-meer*, een meer in het N. W. van Amerika, ten Z. van het Slaven-meer, met hetwelk het door de Slaven-riv. gelijk ook door de riv. Arathapeskow met het Bever-meer gemeenschap heeft. Uit hetzelve komt de Mackenzie voort.

ARATHAPESCOW-RIV., hier boven beschreven.

ARATICU, riv. in Brazilië, prov. Para, tusschen de riv. Jacunda en Toccantins, valt in den Maranon.

ARATURA, Z. Amer. riv., die in de bergen Itamaca ontspringt, en niet ver van den mond van den Orinoco in den Atl. Oceaan valt. Op hare oevers groeit veel kostbaar hout.

ARAU, zie Aarau.

ARAU-EILANDEN, zie Aarou.

ARAUCO, het Zuidwestelijk deel van het rijk van Chili in Zuid Amerika, van de zee tot aan de Cordilleras, zeer rijk aan goud. Echter is dit land door de

 Span-

Spanjaarden nog niet geheel onderworpen, daar de dappere Araucos, in vereeniging met de Puelches, nog altijd de rivier Biblio als grensrivier beschouwen en hardnekkig verdedigen. Deze Araucos, door de Spanjaarden rebellen en wilden genoemd, noemen zich zelven Moluchen, d. i. krijgslieden, en wonen in het westen van het gebied der stad Mendoza in Oost Chili, en zijn in drie stammen, als Picuaches (d. i. noordmannen) Pehuenches en Huilliches, (d. i. Zuidmannen, welke weder in volksstammen onderscheiden worden) verdeeld; zij houden zich liefst met den oorlog en hunne paarden op, en laten 't huiswerk en den landbouw aan de vrouwen over; voor het overige zijn zij goedhartig en gastvrij, hebben eene zuivere en beschaafde taal, gelooven aan een hoogste wezen, dat onderscheidene halve goden tot zijnen dienst heeft, en leven in eene soort van leenroerigheid.

ARAUCO, Z. Amer. forteres, in de vallei van dien naam, 6 mijlen ten Z. van la Conception.

ARAUJO, Spaan. vlek in Gallicië, aan de Port. grenzen, met eene vesting.

ARAUJUZON, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

ARAULES, Fr. dorp, dep. Op. Loire.

ARAURE, Z. Amer. stad in 't gouv. Caraccas, prov. Venezuela, aan de Aricagua, heeft met den omtrek 11,000 inw. en veeteelt.

ARAUX, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

ARAVA, Hong. graafs. in het Karpatisch gebergte bij Galizië; de ontmantelde vesting van dien naam is er de hoofdplaats van.

ARAVITA, Spaan. stad, prov. Cordova.

ARAWAKEN, Ind. volk in Nederl. Z. Amer., langs de riv. Pumeron en Kuima, hetwelk met de Ottomachen 10,000 oorlogslieden telt, en behalve de Bogajern of toovenaars, weinig begrippen van godsdienst heeft.

ARAWARI of *Carapanatuba*, eene riv. in Z. Amer., welke ten N. van de riv. der Amazonen, bij het eil. Penitence, in de zee valt.

ARAWARI, Z. Amer. riv. in Guiana, valt in den Atlantischen oceaan.

ARAWILL, Aziat. stad in Hindostan, prov. Candeish, 2 mijlen van Chuprah.

ARAXA, Spaan. riv., valt bij Tolosa in de Orio.

ARAXES, zie Aras.

ARAXI, snelloopende riv. in Brazilië, prov. Paraiba, valt in de Mougaguaba.

ARAY of *Aoreidh*, Schotsche riv., gr. Argyle, met fraaije watervallen, loopt in de Noord zee uit.

ARAYO, ARAYA (SANTIAGA DE) Z. Amer. schiereil. in 't Spaan. gouv. Caraccas, prov. Cumana, met het dorp Maniquarez; het had voorheen voorname zoutzeeën, op 10. 36. N. B. en 513. 20. L.

ARAZA, riv. in Peru, ontspringt in de bergen van Cuchoa, prov. Pomabamba, en valt in den Maranon.

ARAZATIBA, baai op 't eil. St. Catharina, op de kust van Brazilië.

ARAZEDE DO BISPO, distr. in de Port. prov. Beira.

ARBA, eilandje in de Adriatische zee, bij de kust van Dalmatië.

ARBAEJN, Arab. stad, 4 mijlen van Zebid.

ARBAI, groep eilandjes in de Stille Zuidzee, waartoe Annamooka en andere behooren.

ARBALÈTRE, (L') Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

ARBANATS, Fr. dorp, dep. Gironde.

ARBANT, Fr. dorp, dep. Ain.

ARBAS, Fr. dorp, dep. Op. Garonne arr. Gaudens, aan de riv. Arbas, met eene glasblazerij, ijzersmederij en 583 inw. Digt hier bij is de vermaarde ijzermijn Vic Desso.

ARBAUD, Aziat. riv. in Tartarije, valt in de golf van Castries.

ARBE of *Isola Grossa Scardona*, eiland in de golf Quarnero, aan de kust van den Dalmatischen kreits Zara, in de golf van Venetië. Het is $1\frac{1}{4}$ vierk. mijl groot, aan de eene zijde onbewoond, en is in den winter (ja zelfs bij noordewinden des zomers en in de lente) zeer koud; ook heeft men er veel brakachtige mist, welke de planten bederft en het vleesch smakeloos maakt. Evenwel groeit er koren, wijn, olie en hout, terwijl de schapenfokkerij en visscherij van belang zijn. Het bevat 1 stad, 2 vlekken, 12 dorpen met 6 kloosters en 60 geestelijken, en 3,049 inw. 32. 31. L. 44. 46. 50. N. B.

ARBE, de hoofdplaats van voorn. eil. aan de golf van Campara, met eenen roomschen bisschop, 2 havens, eene zoutziederij en 1,400 inw.

ARBECA, Spaan. vlek, prov. Catalonië. 3 mijlen ten O. van Lerida.

ARBECEY, Fr. dorp, dep. Op. Saône.

ARBECHAN, Fr. dorp, dep. Gers.

ARBEDO, Zwits. dorp, kanton Tessin, aan den Tessino, met 600 inw.

ARBEGEN, Hong. stad in Zevenbergen.

ARBEL of *Erbil*, (bij de ouden Arbela, waar ALEXANDER koning DARIUS sloeg) Turk. stad in Kurdistan, pachalik Sche-

Scherezur, in eene vlakte tusschen den grooten en kleinen Zab, ten O. van den Tigris, met een kasteel op eene hoogte, en 2,000 inw.

ARBEN, zie Arbon, No. 1.

ARBEOST, Fr. D., dep. Op. Pyreneën.

ARBER, de hoogste berg uit 't Boheemsche woud, 4,320 voeten boven de oppervlakte der zee, bij Zwisel in Beijeren, Beneden Donaukreits, aan de Boheemsche grenzen.

ARBERATS, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

ARBERBROTHOK, zie Aberbrothock.

ARBERG, Zwits. stadje, kanton Bern, op eene soort van eil. in de Aar.

ARBEROUE, Fr. D. dep. Ned. Pyr.

ARBESBACH, vlek en heerl. in Neder Oostenrijk, in het land onder de Ens, in 't viertel boven den Mannhartsberg.

ARBESTAAL, Oostenr. stadje in Op. Stiermarken, niet ver van Brugg.

ARBEUVILLE, Fr. dorp, dep. Maas.

ARBI, Z. Amer. landschap, digt bij het Andisch gebergte.

ARBICA, Spaan. stadje in Navarre.

ARBIEU, Fr. dorp, dep. Gers.

ARBIGNIEU, Fr. dorp, dep. Ain.

ARBIGNY, 2 Fr. dorpen, dep. Ain en Op. Marne.

ARBIRLOT, Schot. dorp, gr. Forfar, met eene minerale bron en 1000 inw.

ARBIS, Fr. vlek, dep. Gironde.

ARBLADE, Fr. dorp, dep. Gers.

ARBLEIX, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

ARBO, riv. in Zweden, prov. Westermanland, valt in het Mäler meer.

ARBOGA, Zweed. stad, prov. Westermanland, aan de Stora-Elf (groote riv.) met 2 kerken, eene munt, ijzerwaag, vele fabr. en 1470 inw. die met 24 eigene vaartuigen handel drijven. Nabij de stad zijn vele oudheden. 59. 25. N. B. 33. 25. 35. L.

ARBOGA KANAAL, merkwaardig kanaal, ¼ mijl van de genoemde stad, hetwelk het Hielmar-meer, met het Mäler-meer vereenigt, 9 sluizen heeft, en 1½ mijl lang is.

ARBOIS, Fr. stad, dep. Jura, met 6 kerken, looijerijen, tuin- en wijnbouw, eene salpetersiederij, ijzer- en porceleinfabr., 840 huizen en 6,414 inw. Geboorteplaats van den generaal PICHEGRU. 46. 54. N. B. 23. 30. L.

ARBOLETES, (CIENEGA DE LOS) Z. Amer. stad aan den Atlantischen oceaan, prov. Carthagena.

ARBON of *Arben*, Zwits. stad, kanton Thurgau, aan de Bodenzee, hoofdplaats van een district, met een kasteel en eene kerk, waar niet alleen de hervormden en lutherschen, maar ook de roomsche inw. hunnen godsdienst waarnemen; verder heeft de stad eene katoendrukkerij, en 2,000 inw., die eenen vrij aanzienlijken handel drijven. 47. 30. 46. N. B. en 27. 6. 25. L.

ARBON, Bad. stadje, Zeekreits, aan de Bodenzee, met een oud slot en eenigen handel.

ARBON, Fr. dorp, dep. Op. Garonne.

ARBONE, Arab. stadje, prov. Hedsjas.

ARBONENS, Fr. dorp, dep. Aude.

ARBONNE, 2 Fr. dorpen, dep. Opper Pyreneën en Seine en Marne.

ARBORAS, Fr. dorp, dep. Hérault.

ARBORAN, Spaan. eilandje tot de Pitiusische behoorende, nabij Ivica, in de Middell. zee, onbewoond, echter veel door zeeroovers bezocht.

ARBOREA, Westelijke prov. van 't eil. Sardinië, rijk aan zijde, olie, vijgen en oranjeappelen, met de stad Oristagni.

ARBOREDA DEL NORTE, eil. bij de kust van Brazilië, prov. Rey, ten N. van 't eil. St. Catalina.

ARBOS, Spaan. stadje op eene steile hoogte, in Catalonië.

ARBOT, Fr. dorp, dep. Op. Marne.

ARBOUCAVE, Fr. dorp, dep. Landes.

ARBOUET, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

ARBOUIX, Fr. dorp, dep. Op. Pyr.

ARBOUL of *Arbouze*, Fr. eil. in den Atl. oceaan, ten W. N. W. van St. Malo.

ARBOURY, sterk Zwits. stadje, kanton Aargau, op eene rots aan de Aar, met een goed kasteel.

ARBOUSE, Fr. dorp, dep. Nièvre.

ARBOUSSOLS, Fr. dorp, dep. Op. Pyr.

ARBOUVILLE, Fr. dorp, dep. Op. Garonne.

ARBOUVILLERS, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

ARBRA, Zweed. stadje in Helsingland.

ARBRASSEC, kaap op de kust van Brazilië, ten O. Z. O. van 't eil. en de golf Maranhon.

ARBRE, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met 433. inw., ½ uur van Ath.

ARBRE, Nederl. dorp, prov. Namen, met 483 inw., 2½ uur van Namen.

ARBRE-CROCHE, dorp der Indianen, in het Eng. gouv. Canada, in N. Amer., aan het meer Michigan. De inw. telen hier veel tarw en maken Ahorn-suiker.

ARBRE-FONTAINES, Nederl. dorp, prov. Luik, met 461 inw.

ARBRES (LES,) Fr. dorp, dep. Aveiron.

ARBRESEC, Fr. D., dep. Ille en Vilaine.

ARBRESLE (L') of *la Bresle*, Fr. stadje, dep. Rhône, aan de zamenkomst der Tardine en Brevaune, met 871 inw.

ARBRET (L') Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.
ARBROATH, zie Aberbrothock.
ARBUISSONNAS, Fr. dorp, dep. Rhône.
ARBUS, Fr. D., dep. Ned. Pyreneën.
ARBUSIGNY, Sard. dorp in Savoije.
ARBUSSAN, Fr. dorp, dep. Lot en Garonne.
ARBY, Zweed. vlek, prov. Smaland.
ARC, kleine riv. in Frankrijk, dep. Monden van de Rhône, welke bij Porrières ontspringt, en in de golf van Berre valt.
ARC, ARCHE, ARCO, riv. in Savoije, welke in de Alpen, aan de grenzen van Aosta ontspringt, door het gr. Maurienne stroomt, en bij Freterive in de Isere valt.
ARC, 4 Fr. dorpen, dep. Jura, Doubs, Ardèche en Op. Saône.
ARCA, stad in Aziat. Turkije, gouv. Marasch, 6 mijlen van Malatia.
ARCABEY, stadje op de W. kust van St. Domingo.
ARCACHON of *Arcassôn*, baai in 't Fr. dep. Gironde, 8 Fr. mijlen in den omtrek, waarvan het inkomen, uit hoofde van eene zandbank, zeer gevaarlijk is. De omliggende plaatsen handelen in teer en kurk.
ARCACHON, Fr. dorp, dep. Gironde.
ARCADES (LES) Fr. dorp, dep. Lot.
ARCADI, riv. op het Turk. eil. Candia.
ARCADIA, voorheen *Cyparissa*, klein vlek op het schiereil. Morea, in Eur. Turkije, distr. Belvedere, aan de golf van denzelfden naam, met eene haven en handel in wol, olie en schaapsvellen.
ARCADIA, voorheen *Lupia*, Poolsch vlek, Waiwoodschap Masoviё, met eene prachtige villa, een park en onderscheidene Grieksche oudheden.
ARCADIË, oude naam van een landschap in de binnenste bergachtige deelen van Morea, hetwelk door de dichters als de zetel van het herderlijk leven beschreven, en zeer geroemd is, schoon het eigenlijk slechts eene ruwe bergachtige landstreek is.
ARCADIËN, zie Arcadia.
ARCADINS, W. Ind. eil. bij St. Domingo. 18. 47. 35. N. B. 304. 56. 19. L.
ARCADION, beroemd klooster op het eil. Candia, met eenen bisschop en 1000 monniken.
ARCAGNAC, Fr. dorp, dep. Gers.
ARCAHAYE, vlek op het eiland St. Domingo, in W. Indië.
ARC-EN-AINIERES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, $3\frac{1}{2}$ mijl van Doornik, met 1,532 inw.
ARCAIS, Fr. dorp, dep. 2 Sèvres.
ARCAMBAL, Fr. dorp, dep. Lot.
ARCAMONT, Fr. dorp, dep. Gers.
ARCANATO, Lomb. Ven. stadje, 4 mijlen van Milaan.
ARCANGELO. (St.) Nap. stadje en hert., prov. Basilicata.
ARCANGIOLO (ST) dorp in den Kerk. Staat, legatie Romagna, bij Rimini.
ARCANGUES, Fr. D., dep. Ned. Pyr.
ARCANHAC, Fr. D., dep. Aveiron.
ARCANO, Ital. stadje, 3 mijlen ten W. van Udina.
ARCAS, Afr. eilandje aan de kust van Guinea, in de Slangen-rivier, boven het Nederl. fort Axim.
ARCAS, Afr. eiland, ook wel Boog-eiland genoemd, aan de Zuidpunt van den ingang der riv. Grande, ten N. van het fort Bulam. 11. 8. N. B. en 3. 35. L.
ARCASSON, zie Arcachon.
ARCATE, Ind. stad, prov. Carnate, met 40,000 inw., in een zeer vruchtbaar en wel bevolkt land. De Nabob van Arcate, heeft al zijne inkomsten, die 20 millioenen beliepen, aan de Engelschen afgestaan, en woont thans te Madras.
ARCATE, kaap in 't zelfde landschap.
ARCAY, Fr. dorp, dep. Cher.
ARCE, Nap. stadje, prov. Lavoro, op eenen heuvel, tusschen Garigliano en Melfi.
ARCE, Nap. dorp, prov. Principato Citeriore, met 4,340 inw.
ARCE, Fr. dorp, dep. Gironde.
ARCÉ, 2 Fr. dorpen, dep. Sarte, en Maine en Loire.
ARCEAU, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.
ARCELOT, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.
ARCENANT, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.
ARCENAY, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.
ARC-EN-BARROIS, Fr. stadje, dep. Op. Marne, aan de Saugeon, met 1800 inw., fabr. van gedrukt linnen en mutsen. 47. 5. N. B. en 22. 57. L.
ARCES, Fr. dorp, dep. Ned. Charente, arr. Saintes, met 1,000 inw.
ARCES, Fr. dorp, dep. Yonne.
ARCET, Fr. dorp, dep. Landes.
ARCEUIL, Fr. dorp, dep. Seine.
ARCEUIL, (GRAND ET PETIT) 2 Fr. dorpen, dep. Seine en Oise.
ARCEVILLE, Fr. dorp, dep. Loiret.
ARCEY, 3 Fr. dorpen, dep. Doubs, Eure en Côte d'Or.
ARCH of *Arco*, Tirolsche stad, kreits Roveredo, aan de Sarca, niet ver van Riva en het meer Garda, met 1900 inw. en eene zijdespinnerij.
ARCH, Zwits. dorp, kanton Bern, hetwelk zijnen naam aan een schoon dal geeft. 47. 10. N. B. 25. 5. L.
ARCHAIL, Fr. dorp, dep. Ned. Alpen.
ARCHAIVRA of *Fivagoe*, O. Ind. stad

in

in Hindostan, prov. Concan.

Archambaud, Fr. stadje, dep. Allier, met warme baden, koud mineraal water en valsche diamanten.

Archamp, Zwits. dorp bij Geneve.

Archangel, Russ. gouvernement, tusschen Zweden, Olonez, Wologda, de IJszee en Siberië, of tusschen 52 en 87. L. en 62. en 78. N. B. gelegen. Het bevat 16,226 vierk. mijlen en 200,000 inw., waaronder 4,800 Lappen en 2,700 Samojeden zijn. De grond is zeer bergachtig en vol moerassen, de kusten ongenaakbaar, en slechts in het Zuiden vindt men goede weiden en eenigen landbouw, terwijl het N. deel, door het koud klimaat, geheel woest is. De voornaamste riv. zijn de Onega, de Dwina, de Mesen, de Waga, de Udor, de Pinega en Petschora. De luchtsgesteldheid is er grootendeels ruw, des winters streng koud, wanneer ook de zee bevriest, en men dan slechts 3 uren 12 minuten de zon heeft, en het ijs der riv. niet voor half April losgaat, terwijl de zomers er zeer heet en dikwerf zeer nat zijn. De voornaamste voortbrengzelen zijn: aard- en steensoorten, koper, zilver, hout, koren en ooft (slechts tot 65 graden en dit wordt nog dikwerf door late vorst vernietigd) verder visch, vooral stokvisch, walvisschen, walrussen, witte vossen, hermelijnen, beeren, wolven, rendieren, rundvee, (waarvan de kalveren in Petersburg zeer gezocht zijn), schapen, geiten, varkens, hoenders, enz. De takken van bestaan zijn: de bewerking van het hout, de visscherij, de jagt, de linnenweverijen, de scheepvaart, (zie volg. art.) enz. Het gouvernement is in 8 kreitsen verdeeld, als: Archangel, Onega, Cholmogory, Schenkursk, Pinega, Kola, Mesen en Kem. Tot hetzelve behooren onderscheidene eilanden in de Witte zee gelegen.

Archangel of *Archangelskoy-Gorod*, ook wel *St. Michaël* genaamd, niet ver van den mond der Dwina en de Witte zee, de hoofdpl. van voorn. gouv., eene voorname koopstad en de stapelplaats voor vele Russ. waren. Zij is de zetel van eenen bisschop, heeft 11 Russische, 1 Gereformeerde, 1 Luthersche kerk, en een beroemd klooster van den aartsengel Michaël, waarna de stad zijnen naam heeft, een zeehospitaal, benevens 1,200 meestal houten huizen, en 7,200 inw., waaronder Hollanders, Duitschers en Engelschen zijn, die in den handel, de kunsten en handwerken hun bestaan vinden. De uitvoer bestaat hier in koren, hennip, vlas, raap- en lijnolie, ijzer, talk, juchten, traan en onderscheidene soorten van pik en teer, gezouten en gerookte tongen, servetgoed, linnen, matten, paardenstaarten, enz. In 1819 bedroeg de invoer 442,403, en de uitvoer 9,031,080 roebels. Jaarlijks loopen er 100 à 208 schepen in, terwijl de inw. ook zelven, met schepen van onderscheidene grootte, bijzonder op ons vaderland, handel drijven. In Julij komen de meeste vreemde schepen aan, en als dan heeft ook de groote markt plaats, waar de onderscheidene voortbr. en fabrijkwaren, ook uit andere omliggende plaatsen, aan de vreemdelingen verhandeld worden. 64. 31. 40. N. B. 56. 39. 15. L.

Archangel-gorod, zie Archangel.

Archangelskoy, een koperwerk in 't Russ. gouv. Orenburg, aan de riv. Aksun, met 500 werklieden; het levert 240,000 centenaars 's jaars op. 48. 30. N. B. 78. 24. L.

Archangelskoy, zie Archangel.

Archangelskoy, Russ. kopermijn aan de riv. Schuran.

Archangelskoy, Russ. grensvesting, gouv. Ekaterinoslaw.

Archangelskoy, Russ. stad, gouv. Wologda.

Archangelskoy, Russ. stad in 't Aziat. gouv. Irkutsk, bij de Oka.

Arche (l') Fr. vlek in Provence, dep. Neder Alpen, met 810 inw.

Arche, zie Arc.

Arche (l') Fr. dorp, dep. Corrèze.

Arched-Island, eil. in de Ind. zee, bij 't eil. Paraguay, op 9. 15. N. B. en 135. 35. L.

Archelanges, Fr. dorp, dep. Jura.

Archelles, Fr. D., dep. Ben. Seine.

Archem, Nederl. buurt in Drenthe, bij het gehucht Lemele, met 119 inw.

Archemont, Fr. dorp, dep Seine en Oise.

Archena, Spaan. vlek, prov. Murcia, aan den Segura en de O. zijde van het dal van Ricote, reeds ten tijde van de Romeinen, om deszelfs warme baden, beroemd.

Archen-Kogl, berg in den Oostenr., kreits Salzburg, ten Z. van Niedersill, 1,275 toisen hoog. 47. 14. 10. N. B. en 30. 20. 5. L.

Archennes, Nederl. dorp, prov. Zuid Braband, met 372 inw.

Arches, Fr. dorp, dep. Ardennes, aan de Maas, met 250 huizen. 2. Fr. dorp, dep Cantal. 3. Fr. dorp, dep. Vosges.

Archet, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

ARCHÉPEQUES-GROEP, eene weinig beteekenende groep eil., ten Z. der Marianen eil. in Azië.

ARCHETTES, Fr. dorp, dep. Vosges.

ARCHIAC, Fr. vlek in Saintonge, dep. Ned. Charente, met 1,533 inw. 45. 32. N. B. 17. 30. L.

ARCHIDONA, Spaan vlek, prov. Granada, dist. Antequera, met 5,000 inw.

ARCHIDONA, Z. Amer. stadje in Quito, prov. Quixas en Macas, met 700 inw. In 1744 is het bijna geheel verwoest door eene uitbarsting van den Cotopaxi. o. 45. Z. B. 301. L.

ARCHIGNAC, Fr. D., dep. Dordogne.

ARCHIGNAT, Fr. dorp, dep. Allier.

ARCHIGNY, Fr. dorp, dep. Vienne.

ARCHINGEAY, Fr. dorp, dep. Ned. Charente.

ARCHIMONT, of *Orchimont*, Nederl. stadje in de prov. Luik, aan de Semoy.

ARCHINHARWIE, dorp in Schotland, gr. Ayr, met eene steenkolenmijn.

ARCHINTO, Lomb. Ven. vlek, gouv. Milaan, gebied Como.

ARCHIPEL, is over het algemeen een gedeelte der zee, waarin onderscheidene eilanden bij elkander liggen. Indien men dit woord zonder eenig bijvoegsel gebruikt, verstaat men daar door gewoonlijk een deel der Middellandsche zee, dat hier het eerst volgt.

ARCHIPEL, ook wel de Egeïsche zee, en door de Turken Adalar-Denghisi (dat is: zee der eilanden) genoemd, is in het Oosten der Middell. zee, tusschen Morea, Griekenland, Macedonië, Romanië, Klein Azië en het eil. Candia gelegen. De eilanden derzelve, die men op 48 schat, en waarvan Candia, Negropont, Naxia, Rhodes, Sio, Mitylene en Samos de grootste zijn, behooren deels tot Europa, en deels tot Azië, en staan onder den Capudan Pacha, of Turkschen groot-admiraal, behalve Mitylene, dat aan de Sultane-moeder, Scio, dat aan de zuster van den Grooten Heer, en Makronisi, dat met de stad Athenen aan den Kislar-Aga, of opperbevelhebber der zwarte gesnedenen behoort. De inw. belijden den Griekschen godsdienst, slechts weinigen behooren tot de Socinianen en Roomschen, en deze worden door de overigen op allerhande wijzen vervolgd. Over het algemeen worden de inw. meer gedrukt, dan de andere onderdanen der Verhevene Porte, daar zij slechts ⅓ van hunne inkomsten genieten, terwijl de beide overige deelen aan belastingen moeten opgebragt, of door de kostbare inrigting der regtspleging verteerd worden. Hun handel bestaat in was, honig, vruchten, koren, zijde, wol, katoen en marmer; op sommige plaatsen vindt men ijzer-, zwavel- en aluin-groeven. De ouden verdeelden deze eilanden in Sporadische, die aan de kusten liggen, en Cycladische, welke midden in de zee gelegen zijn. Ligging tusschen 35. 30. en 40. 40. N. B. en 40. 40. en 44. 40. L.

ARCHIPEL (MALDIVISCHE), zie Maldiven.

ARCHIPEL VAN ST. LAZARUS of *van Bisayas*, een deel van de Oostelijke zee tusschen Luzon en Borneo, door Maleijers, en aan de Spanjaarden onderworpene Indianen bewoond, die gedurig met elkander in oorlog zijn.

ARCHIPEL DE LA RECHERCHE, een aantal van 40 eil., zonder de rotsen te rekenen, ten Z. van Nieuw Holland gelegen. Het Zuidelijkste is het eil. Observatorium. Zij liggen tusschen 34. en 34. 30. Z. B. en 139. en 142. L.

ARCHIPEL, verdere Archipels zoeke men bij hunne namen van onderscheiding.

ARCHIWINNITY-ZEE, groote golf bij N. Amer. heeft gemeenschap met de Hudson's baai, door de Hazard golf.

ARCHON, Fr. dorp, dep. Aisne.

ARCHSHOFEN, Wurt. dorp, ambt en slot, in de landv. aan den Kocher, aan de Tauber, met 430 inw.

ARCI, Nap. stad, prov. Principato Citra, met 4,340 inw.

ARCIDOSSO, vlek en ambt in het gr. hert. Toscanen, prov. Siena.

ARCIER, Fr. dorp, dep. Doubs.

ARCILLA, Afr. stadje in Barbarije, door ongeveer 1,000 Mooren bewoond, aan eene kleine kreek, met de puinhoopen van een groot kasteel.

ARCINGE, Fr. dorp, dep. Loire.

ARCIS, zie Arcis-sur-Aube.

ARCIS, Fr. arr., dep. Aube, groot 23½ vierk. mijl, met 33,479 inw. hoofdplaats Arcis.

ARCISA, Lomb. Ven. stad, gouv. Milaan, aan den oorsprong van de Olona.

ARCISSE, Fr. dorp, dep. Isère.

ARCIS-SUR-AUBE, Fr. stadje, dep. Aube, op eene hoogte aan de hier bevaarbare Aube, bekend door de nederlaag der Franschen, op den 25 Maart 1814. Zij heeft 366 huizen, en 2,500 inw., en handel in koren, haver, gierst en rogge, benevens vele fabr. 48. 32. N. B. en 22. L.

ARCIT, Fr. dorp, dep. Op. Pyreneën.

ARCIZAC-ADOUR, ARCIZAC-EZ-ANGLES, ARCIZANS-AVANT en ARCISANS

DESSUS, 4 Fr. dorpen, dep. Op. Pyr.
ARCLAIS, Fr. dorp, dep. Calvados.
ARCKLO, zie Arklow.
ARCO, zie Arc en Arch.
ARCO, Sicil. stad, vallei van Noto.
ARCOE, Aziat. eil. in de straat van Malacca. 2. 54. N. B. 118. 14. L.
ARCOLE, Lomb. Ven. vlek, legatie Mantua, door eene overwinning der Franschen in 1796 bekend.
ARCOLE, eil. van den archipel *Bonaparte*, aan de N. kust van Nieuw Holland.
ARCOLO, O. Ind. dorp in Hindostan, prov. Canaros, aan de Z. Mangalore.
ARCOMIE, Fr. dorp, dep. Lozère.
ARCOMORIN, zie Arimurim.
ARCOMPS, Fr. dorp, dep. Cher.
ARÇON, 4 Fr. dorpen, dep. Côte d'Or, Doubs en 2 in dat der Loire.
ARCONA, Pruis. dorp, op 't eil. Rugen.
ARCONAC, Fr. dorp, dep. Arriège.
ARCONCEY, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.
ARCONNAY, Fr. dorp, dep. Sarte.
ARCONSAT, 2 Fr. dorpen, dep. Loire en Puy-de-Dome.
ARCONVILLE, Fr. dorp, dep. Aube.
ARCOS, Port. vlek, prov. Beira, dist. Lamego.
ARCOS (LOS) Spaan. vlek en graafs., waartoe nog 5 kleine vlekken behooren, prov. Navarre, dist. Estella.
ARCOS DE LA FRONTERA, Spaan. stad en hert., prov. Sevilla, in een zeer vruchtbaar oord, aan de Guadalete, met een slot op eene hooge rots, 2 kerken, 7 kloosters en paardenteelt, 2,000 huizen en 12,000 inw. 12. 12. L. 36. 39. N. B.
ARCOS, Spaan stadje in Oud Kastilië, aan de Xalon.
ARCOS DE VALDEVEZ, Port. vlek en graafs., prov. Entre Minho en Douro, dist. Vianna, met jaarmarkten, en 134 huizen.
ARCOT, dist. in Hindostan, prov. Carnate, voorheen een onafhankelijke staat. De Nabob stond het in 1801 aan de Engelschen af, die het in een N. en Z. deel scheidden.
ARCOT, hoofdpl. van geheel Carnate, aan de Z. zijde der riv. Palar, Eng. presidents. Madras, met eene citadel, voorname katoenfabr., aanzienlijken rijstbouw, en meestal Mahomedaansche inw. 12. 52. N. B. en 97. 9. L.
ARCOUÈS, Fr. dorp, dep. Gers.
ARCQ ET ARNIÈRES, Nederl. dorp in Henegouwen, arr. Doornik, 5½ uur van deze stad, met 1400 inw.
ARCS, Fr. vlek in Provence, dep. Var, arr. Draguignan, met 0,163 inw.
ARC-SUR-TILLE, Fr. vlek, dep. Côte d'Or, arr. Dijon.

ARCUEIL, Fr. dorp, dep. Seine, aan de Bièvre, met 1338 inw. en vermaard door de waterleiding, in 1624 alhier door MARIA VAN MEDICIS gebouwd, waardoor het zoete water, over 40 bogen, 200 vademen hoog, van Rongis naar Parijs wordt gevoerd.
ARCY, Fr. vlek, dep. Yonne, aan de Eure, met 190 huizen en merkwaardige grotten van druipsteen.
ARCY-SUR-CURE, zie Arcy.
ARD, riv. die in Nassau ontspringt, en bij Dietz in de Lahn uitloopt.
ARDA, zijtak van de Turksche riv. Maritza, waaruit hij bij Edreneh, Beglerbeglik Romanië, voortkomt.
ARDACKER of *Ardagger*, Oostenr. vlek, aan den Donau, kreits boven 't Weener Woud.
ARDAGH, Iersche stad, gr. Longford.
ARDAILLES, Fr. dorp, dep. Gard.
ARDAL, Noorw. stad, 20 mijlen boven Christiania.
ARDALES, zie Hardales.
ARDANGERFIELD, Noorw. bergen in het gouv. Aggerhuis.
ARDANONDJIE, stad in Aziat. Turkije, prov. Armenië, dist. Kars. 40. 44. N. B. 61. 25. L.
ARDATOW, Russ. stad, gouv. Nishnei-Novogorod, aan den Lemela, met 720 inw. 60. 40. L. 55. 10. N. B.
ARDATOW, Russ. stad, gouv. Simbirsk, aan den Alatyr, met koornbouw, en 778 inw. 51. 10. N. B. en 46. 2. L.
ARDBRACCAN, Iersch dorp, gr. Meath, met 4,100 inw.
ARDEA, vlek in den Kerk. Staat, in Campagna di Roma.
ARDEBIL, Perz. stad, prov. Aderbidschan, midden in hooge en met sneeuw bedekte bergen gelegen. Zij is tamelijk groot en heeft 2,500 huizen en 12,000 inw. een' grooten bazar, zijdefabr. ooft en zijdeteelt; ook zijn hier de graven van onderscheidene Perzische koningen en heiligen.
ARDEBIL, (klein) Perz. stad, prov. Fars, 16 mijlen van Schiras.
ARDECAN, Perz. stad, prov. Irak, 40 mijlen van Ispahan.
ARDECHE, riv. in Frankrijk, welke boven Aubenas in de Sevennes ontspringt, en 1 mijl boven Pont St. Esprit in de Rhône valt.
ARDECHE, Fr. dep. hetwelk het N. deel van het voormalig Languedoc bevat, tusschen de Sevennes en Rhône ligt, en op 107½ vierk. mijl, 284,743 inw. telt, strekkende zich uit van 21. 30. tot 22. 31. L. en van 44. 21. tot 45. 13. N. B. De rivieren zijn de Loi-

re, de Ardèche en de Canze. Het levert naauwelijks voor een half jaar koren, maar heeft veel kastanjes, vijgen, amandelen, noten, zijde, wijn, (Côte Rotie genoemd) steenkolen, lood, enz. De zijdespinnerijen houden er 10,000 menschen bezig; ook zijn er fabr. voor wollen stoffen en papier. Het dep. zendt twee leden naar de kamer der gedeputeerden. Er zijn drie arr., 31 kantons, en 331 gemeenten. De hoofdstad is Privas.

ARDECK, Perz. stad in Armenië, prov. Erivan, bij de zamenkomst van den Arpanis en de Aran, verblijfplaats van den patriarch der Armeniërs.

ARDEE, ARTHERDEE of *Atherdee*, Iersch vlek en baronnij, gr. Louth: in de nabijheid zijn groote heuvels, die men voor grafsteden van Iersche koningen houdt.

ARDELAN, Perz. prov. in 't O. van Curdistan, is 60 mijlen lang, van de riv. Sharook tot het Turksch dist. Zohaub, en omtrent 55 mijlen breed; zij brengt veel vee, boomvruchten, goed timmerhout, galnoten, en een weinig tabak voort. De vorst of wallee is cijnsbaar aan Perzië. De hoofdstad heet Senna.

ARDELAYS, Fr. dorp, dep. Vendée.

ARDELLES, Fr. dorp, dep. Eure en Loire.

ARDELU, Fr. dorp, dep Eure en Loire.

ARDEN, zie Jordaan.

ARDEN, kaap op de N. W. kust van 't Admiraliteits eil., in Stephen's kanaal. 243. 40. L. 58. 9. N. B.

ARDENA, zijtak van de Turksche riv. Maritza.

ARDENAC, Fr. dorp, dep. Gironde.

ARDENAIS, Fr. dorp, dep. Cher.

ARDENAY, Sard. dorp in Savoije, bij Aiguebelle.

ARDENAY, 2 Fr. dorpen, dep. Sarte, en Seine en Oise.

ARDENBURG, zie Aardenburg.

ARDENELLE of *Urdankully*, O. Ind. stad in Hindostan, dist. Coimbetoor. 10. 48. N. B. 94. 50. L.

ARDENELLE, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

ARDENGOST, Fr. dorp, dep. Op. Pyr.

ARDENN, Lomb. Ven. dorp en proostdij, legatie Sondrio.

ARDENNE, 2 Fr. dorpen, dep. Gers, en Seine en Oise.

ARDENNEN, een groot bosch, dat zich voorheen in de breedte van den Rijn tot de Maas, en in de lengte 150 uren uitstrekte, en grootendeels de keurvorstendommen Keulen, Trier en verder Lotharingen, Luxemburg, Henegouwen, Vlaanderen, Braband, Namen en Luik besloeg, terwijl het door onderscheidene volken bewoond werd. Naderhand is deze uitgestrektheid lands met steden en dorpen bezet, en thans verstaat men door *Ardennen* alleen de boschachtige hoogte, welke zich over een gedeelte van Luik, Luxemburg, de Fr. dep. Sambre en Maas, des Forets en der Ardennen, of van Thionville tot aan Luik in eene lengte van 30 mijlen uitstrekt. Deze grond is dor, schraal, en met hei en onbewoonde plaatsen bezet: de koude is er ook sterker, en de winter langer dan in de overige deelen der Zuid. prov., maar de lucht is er zuiver en gezond. — Met sterk mesten en zwaren arbeid wordt er de grond vruchtbaar gemaakt, en als dan brengt hij slechte rogge (naauwelijks de helft der behoefte), middelmatige haver (hoewel in genoegzame hoeveelheid), boekweit, goede aardappelen (indien zij voor de vorst bewaard blijven), een weinig garst en grof vlas voor de boeren voort. De Ardennen hebben den naam gegeven aan een dep. van Frankrijk, dat nu volgt.

ARDENNEN, Fr. dep., tusschen ons vaderland, de dep. van de Maas, het gr. hert. Luxemburg, de dep. van de Aisne en de Marne, of tusschen 21. 45 en 22. 58. L. en 49. 22 en 50. 24. N. B. gelegen, bevat op 104 vierk. mijlen, 258,896 inw. De riv., die het bespoelen, zijn: de Maas, de Aisne, de Sormone en Aube. Het heeft drieërlei grond: in het N. gedeelte is hij dor en met hout bewassen; aan den kant van het dep. de l'Aisne, geeft hij vrij goed koren, rogge, garst, haver, hennip, enz., en in het midden vele appelen, peren, kersen en druiven. Ook zijn er eenige ijzermijnen, leien marmergroeven, terwijl de inw. in linnen- en wollen stoffen handel drijven. Het dep. zendt twee leden naar de kamer der afgevaardigden, en is in 5 arr., als Rocroi, Mezières, Sedan, Rethelen Vouziers, 32 kantons en 585 gemeenten verdeeld. De hoofdplaats is Mezières.

ARDENNO, Ital. stad in Valteline.

ARDENS, Fr. dorp, dep. Gers.

ARDENSAN, stad in Aziat. Turkije, prov. Aladulia.

ARDENSKERRY, rots in de Noordzee, bij 't eil. Noord Uist.

ARDENTES, Fr. dorp, dep. Indre.

ARDER, zie Ardra.

ARDERO, Nap. stad in Calabrië Ultra.

ARDES, Iersch schiereil., prov. Ulster, gr. Down.

ARDES, Fr. stadje in Neder Auvergne, dep. Puy-de-Dôme, aan de Couce, met 1,656 inw. die verzending-handel drijven. 45. 42. B. 20. 40. L.

ARDES of *Lays*, Fr. D., dep. Vendée.

ARDESH, Aziat. stad in Armenië, aan de riv. Aras.

ARDESIO, Lomb. Ven. vlek, 6 uren ten N. O. van Bergamo.

ARDESLAY, Fr. vlek, dep. 2 Sèvres.

ARDET, Fr. D., dep. Op. Garonne.

ARDEVIL of *Ardebil*, Perz. stad in Azerbijan, in 't midden eener groote vlakte, met eene karavansera en eenen bazar. 38. 15. N. B. en 65. 45. L.

ARDEVON, Fr. dorp, dep. Kanaal.

ARDEY, Pruis. buurt, regdst. Arnsberg, nabij de stad Soest.

ARDFERT, Iersch vlek, gr. Kerry, landschap Mounster, aan de Ballyheighbai, met een bisdom en eene haven.

ARDFINNAN, Iersch dorp, gr. Tipperary, aan de Suir.

ARDGIS of *Ardschisch*, Turk. stad in Azië, pachalik Van, aan 't meer Van.

ARDGLASS, Iersch vlek en haven, gr. Down, met overblijfsels van oude vestingwerken. 54. 15. B. en 12. 10. L.

ARDIA, Ital. stadje in den Kerk. Staat, prov. Campagna di Roma.

ARDIALLE, Fr. dorp, dep. Tarn.

ARDIERE, Fr. riv. in 't dep Ain, valt in de Saône.

ARDIESCAR, Schotsch eil. tusschen de Hebriden en het eil. Mull.

ARDILA, Spaan. riv., prov. Estremadura, welke op de Sierra Leona ontspringt, en na eenen loop van 14½ mijl, bij Moura in Portugal, in de Guadiana valt.

ARDILLA, zie Ardila.

ARDILLATS (LES) Fr. vlek, dep. Rhône, met 1,000 inw.

ARDILLATS, Fr. dorp, dep. Rhône.

ARDILLEUX, Fr. dorp, dep. 2 Sèvres.

ARDILLIÈRES, 2 Fr. dorpen, dep. Ben. Charente, en Seine en Oise.

ARDIN, Fr. vlek, dep. 2 Sèvres, met 310 haardsteden en marmergroeven.

ARDINGAY, Ind. vlek, prov. Carnate. 10. 9. N. B. en 96. 45. L.

ARDINGAY, Ind. stad in Hindostan, prov. Marawar, 6 mijl van Trumian.

ARDIS, Turk. stad in Azië, pachalik Diarbekir, aan eenen arm van den Tigris, 10 mijlen van Diarbekir.

ARDISA, Schotsch stadje, eil. Jura, aan de Oostkust.

ARDISAS, Fr. dorp, dep. Gers.

ARDISTAN, Perz. stad, prov. Irak-Adjemy, met linnenmanufacturen, op 33. 20. N. B. 70. 40. L.

ARDIVORAN HEAD, de Noordelijkste punt van 't Schotsch eil. N. Uist. 10. 20. L. 57. 41. B.

ARDLEN, Aziat. stad in Abasia, 14 mijlen ten W. Z. W. van Anakopia.

ARDMORE, Iersch dorp, gr. Waterford, aan de baai Ardmore.

ARDMORE-HEAD, kaap op de Z. kust van Ierland, gr. Waterford. 51. 56. N. B. en 10 L.

ARDMORE-HEAD, kaap op de W. kust van 't Schotsch eil. Skye. 51. 57. N. B. 11. L.

ARDMOY, Iersch dorp, gr. Antrim, aan de Bush.

ARDMURKEMISH-BAAI, baai op de W. kust van Schotland. 56. 28. N. B. 11. 46. L.

ARDNAGLASS-BAAI, baai op de W. kust van Ierland, op de N. kust van 't gr. Sligo. 54. 16. N. B. en 9. 10. L.

ARDOCH, Schotsch vlek, gr. Perth, met overblijfsels van het kamp van AGRICOLA.

ARDON, 4 Fr. dorpen in de dep. Ain, Jura, Aisne en Loiret.

ARDON, Zwits. dorp en meijerij, kanton Walliserland, met goede wijnteelt.

ARDORE, Nap. stadje in Z. Calabrië.

ARDOYE, groot Nederl. vlek, prov. W. Vlaanderen, aan den Drybeck, 3 mijlen van Brugge, met 5,875 inw.

ARDRA, ARDER of *Andra*, prov. van het rijk van Dahomey in Afrika, aan de kust van Guinea, met eenen vruchtbaren grond, beter bebouwd dan de andere naburige streken, brengt voort: maïs, gierst, vruchten, palmwijn en zeezout. Het was voormaals zeer bloeijend.

ARDRA, hoofdst. van voornoemde prov. in een zeer aangenaam oord, aan den Euphrates, 14 mijlen landwaarts in. 6. 36. N. B. en 18. 31. L.

ARDRE, riv. in de Fr. prov. Bretanje, welke niet ver van Angers ontspringt, bij Nort bevaarbaar wordt, en bij Nantes in de Loire valt.

ARDRES, Fr. stad in Picardië, dep. Pas-de-Calais, midden in moerassen, waardoor zij sterk is, met 1,602 inw.

ARDRETS, Fr. dorp, dep. Var.

ARDROSEN, zie Androsen.

ARDROSSAN, Schotsch vlek en zeehaven, gr. Ayr, met 2,530 inw.

ARDSCHISCH, zie Andgis.

ARDSCHISCH, ARGIS DAG, ERDJASIB, sneeuwgebergte in Aziat. Turkije, prov. Karamanië, aan welks voet Kä-

narie ligt.

ARDSILLAS, Iersch dorp, gr. Clare, aan de riv. Ardsillas.

ARDSTINCHAR of *Stinchar*, riv. in Schotland, ontspringt in 't gr. Ayr, en valt bij Ballantrae in zee.

ARDSTRAW, groot Iersch dorp, gr. Tyrone. 30 uren van Dublin.

ARDUS, Fr. dorp, dep. Lot.

ARDVERT, ARVERT, Fr. vlek op de kust van Saintonge, dep. Neder Charente, met 1,248 inw., goede wijnteelt en vischvangst, handel in zout, versche en gedroogde visch, enz.

ARDVERT, schiereil. bij bovengen. stad gelegen, met veel moerassen en bosschen, en aan de kusten goede sardijnenvangst.

ARE, zie Areck.

AREAS, Z. Amer. riv. in Braziliё, valt in den Maranon.

AREB of *Arrab*, twee over elkander liggende Egypt. dorpen, aan den Nijl.

AREBICO, stadje op 't eil. Porto Rico, 9 mijlen van St. John.

AREBO, Afr. stad aan de kust van Guinea, kon. Benin, 45 mijlen van den mond der riv. Benin, met een Eng. fort, voorheen met slavenhandel. 5. 58. N. B. en 22. 50. L.

AREBKIR, Turk. stad, Aziat. pachalik Siwas, met voorname zilver- en kopermijnen, niet ver van den Euphraat. 38. 45. N. B. 55. 45. L.

ARECH of *Hareuch*, Aziat. forteres in Syriё, 4 mijlen van Antiochiё.

ARECH, Fr. dorp, dep. Gers.

ARECIVE, Z. Amer. stad, prov. Buenos Ayres.

ARECK, zie Larek.

ARECK of *Are*, Eng. riv., gr. York, stort zich in den Humber.

ARECKA, haven aan de W. kust van de Noordzee, in Abyssiniё.

ARECO, Z. Amer. dorp in Buenos Ayres, aan de riv. Areco. 34. 14. Z. B. 318. L.

ARECUSA, Jap. stad op 't eil. Niphon, 3 mijlen ten N. W. van Jedo.

ARECUSG, stadje op de Kanarische eil., 8 uren van Palma.

AREDH, ARAB, meest uit kalksteen bestaand gebergte, begint bij de straat van Babelmandel, en eindigt bij de Perz. golf.

AREE-ZEE, Deensch meer of golf van het Kattegat; het heeft door een kanaal met de golf Isefiord gemeenschap.

AREGH of *Arrack*, O. Ind. stad in Hindostan, prov. Visapour. 16. 56. N. B. 92. 55. L.

AREGNO, Fr. stad, op 't eil. Corsica, arr. Calvi, 3 mijlen van Bastia.

AREGUAY, Z. Amer. dorp, bij Ascension, op 25. 18. Z. B. en 319. 47. L.

AREGUIER, zie Arkiko.

AREINS, Spaan. stad in Aragon, met 3,500 inw.

AREITO, Z. Amer. riv. in Cumana, valt in de Guarapiche.

AREK, eil. in de Perz. golf, met veel wild, 5 mijlen ten Z. W. van Ormis.

AREKEA, Egypt. zeeboezem, op 54. 45. L. 20. 28. N. B.

AREMBERG, voormalig vorst. tusschen het stift Keulen, het hert. Gulik en het graafs. Blankenheim, met 2,918 inw.; tegenwoordig gedeeltelijk onder Pruissen, en gedeeltelijk onder Hanover.

AREMBERG, Pruis. stadje, regdst. Coblenz, kreits Adenau, met lood- en ijzermijnen, en 234 inw. 50. 32. N. B. 24. 26. L.

AREMBOUTS, Fr. dorp, dep. Noorden.

AREN, zie Aar.

AREN, Z. Amer. riv. in Cumana, valt in den Guarapiche.

AREN, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

ARENA, Sard. stad, gr. hert. Milaan, aan den Po, met 2,590 inw.

ARENA, Nap. stad in Calabriё Ultra.

ARENA, riv. in Siciliё, valt bij Mazzara in de Middell. zee.

ARENA, Afr. dorp en haven in Abyssiniё, aan de baai Howakil, met veel handel.

ARENAL, Z. Amer. stad in Tucuman, 20 mijlen van St. Miguel. 2. Kaap op 't eil. Margarita.

ARENAS (BAHIA DE) baai bij de straat van Magellaan. Er zijn ook 3 kapen van dien naam, een op de kust van Maracaibo, een op de W. kust van Z. Amer. in de baai van Guayaquil, tegenover 't eil. Puna, en een op de kust van Terra Del Fuego.

ARENAS, Spaan. vlek, prov. Toledo, distr. Talavera.

ARENAS, Spaan. vlek, prov. Avila.

ARENAS (INS DE LAS) Z. Amer. eil. bij Terra Firma, prov. Carthagena. 301. 57. 50. L. 2. Twee eilandjes ten N. van St. Domingo. 3. Een in den mond van den Orinoco.

ARENAS GONDAS, kaap op de O. kust van Patagoniё. 48. Z. B.

ARENAS (PUNTA DE) kaap op 't Z. Amer. eil. Puna, in de golf van Guayaquil.

ARENDAL, Noorw. stad, stift Christiaansand, wegens den moerassigen grond op palen gebouwd, en met grachten doorsneden, goede door het eil. Tromöe beschermde haven, 310 huizen en 1,700 inw. 26. 30: 10. L. 58. 27. B.

Arendburg, stad op 't Russ. eil. Osel in de Oostzee.

Arendonk, Ned. vlek, prov. Antwerpen, met kousen- en lakenfabr, brandewijnstokerijen en 2,424 inw.

Arendsee, Pruiss. stad, regdst. Maagdenburg, kreits Osterburg, met 1,445 inw. 52. 47. N. B. 29. 18. L.

Arendskerken ('sHeeren) Ned. dorp, prov. Zeeland, eil. Zuidbeveland, met 1,040 inw.

Arends-eiland, zie Remne.

Arenes, Fr. dorp, dep. Gard.

Arengosse, Fr. dorp, dep. Landes.

Arennes, Fr. D., dep. Op. Garonne.

Areno, Noorw. dorp, stift Nordland, aan een' zeeboezem, met 500 inw., eene haven en eenigen handel.

Arenoe, klip ten N. W. van Noorwegen. 70. 6. N. B.

Arens, Spaan. stad in Aragon, gr. Ribagorça, aan de grenzen van Catalonië.

Arens-de-Mar, zie Arenz-de-Mar.

Arensberg, ook wel *Arnsberg*, regdst. in de Pruiss. prov. Westfalen, dat op 130¼ vierk. mijlen 364,847 inw. heeft, en in de kreitsen Hamm, Soest, Dortmund, Bochum, Hagen, Altena, Iserlohn, Arnsberg, Lippstad, Brilon, Medebach, Bilstein, Witgenstein en Siegen verdeeld is.

Arensberg, kreits in 't reg. Arensberg, met 4 burgemeesterschappen. en 32,352 inw.

Arensberg, de hoofdst. van voorn. kreits, aan de Roer, de zetel van onderscheidene regerings-collegiën, met een kasteel, 2 roomsche kerken, een Gymnasium, 245 huizen en 2,585 inw., die van lakenfabr. en linnenweverijen bestaan. 51. 22 20. N. B. 25. 50. L.

Arensberg, fraai Deensch dorp in Holstein, ambt Tremsbuttel.

Arensburg, hoofdpl. van het Russ. eil. Oesel, in de de Oostzee, hert. Lijfland, met 2 kerken, eene haven en goede reede; twee vuurtorens, 1,397 inw., die handel in koren, vee, boter, talk, drijven. 58. 15. B. 39. 57. 30. L.

Arensburg, bergslot en heerl. in 't graafs. Schauenburg.

Arensburg, Brunsw. vlek met eene gewezene abdij, in de Wetterau.

Arensdorf, Silez. heerl. in het vorst. Jauer, met de dorpen Arensdorf, Steinseifen en Krumhubel.

Arensdorf, Silez. dorp in deze heerlijkheid.

Arensdorf, Pruiss. dorp, Lebuserkreits, regdst. Frankfort.

Arensdorf, adelijk goed, regdst. Frankfort, kreits Sternberg.

Arensharde, Deensch distr., hert. Sleeswijk, ambt Gottorf.

Arendsmund, Spaan. stad, prov. Catalonië, met 3,202 inw. 41. 36. B. 19. 4. L.

Arenswalde of *Arnswalde*, Pruiss. kreits, regdst. Frankfort, met 19,183 inw., op 25½ vierk. mijl.

Arenswalde, Pruiss. stadje in genoemden kreits, tusschen drie vischrijke meren, met 2,873 inw. 53. 14. N. B. 33. 8. L.

Arentis, 2 Z. Aziat. eilandjes, op 5. 14. N. B. en 132. 50. L.

Arenusa, Nap. stad, prov. Calabrië Ultra, 5 mijlen van Severina.

Arenz-de-Mar, Spaan. stad, prov. Catalonië, aan de zee, met eene school voor de zeevaart, katoen- en zijdefabr., ankersmederij, scheepstimmerwerven, en 3,500 inw.

Arequa, riv. in Afrika, in 't rijk Tigre, welke bij Assa ontspringt, door het landschap Avergale loopt, en in de Tacazze valt.

Arequipa, Spaan. intendentschap, onderkon. Peru, in Z. Amerika, dat 5,028 vierk. mijlen, en 370,000 inw. benevens het groote meer Titicaca bevat, en rijk in goud, zilver, edelgesteenten, koorn, vruchten, wijn, olie en vee is.

Arequipa, hoofdstad van voornoemd intend. in het dal Quiloa, dat door eenen nabijgelegenen vuurspuwenden berg dikwerf verontrust wordt, gelijk de stad ook reeds viermaal door aardbevingen verwoest is. Zij heeft eene gezonde en zeer gematigde luchtsgesteldheid, een bisdom en eene haven, welke eenigzins van de stad verwijderd is, maar waarin het grootste deel van het goud en zilver, dat deze landstreek oplevert, ingescheept wordt. Verder is zij eene hoofdstapelplaats van Eur. en Amer. waren, en telt 40,000 inw., waaronder 600 Spaansche familiën. 16. 16. Z. B. 305. 42. L.

Ares, Spaan. riddergoed in Valencia, district Morella.

Ares, Fr. dorp, dep. Gironde.

Ares, Oostenr. dorp in Tirol.

Aresaan, Russ. eil in 't meer Ladoga, gouv. Olonez, met marmergroeven.

Aresches, Fr. dorp, dep. Jura.

Aresdorf, dorp in Luxemburg, 4 mijlen van Arlon.

Areskula, Zweed. stadje, prov. Jamtland.

Aresnes, Fr. dorp, dep. Creuse.

Aresso, Spaan. vlek in Navarre, district Pampeluna.

Aressy, Fr. dorp, dorp. Ned. Pyr.

Arette, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

Arevalillo, Spaan. riviertje in Oud

Oud Kastilië, valt in den Adaja.

AREVALLO of *Arevalo*, Spaan. vlek, prov. Avila, aan den mond der Arevatillo in den Adaja, met 8 kerken, 2 hospitalen, 2 korenmagazijnen en 4,800 inw. 41. 3. 57. N. B. en 11. 2. 10. L.

AREZIBO, Spaan. stad op 't W. Ind. eiland Porto Rico, met eene haven.

AREZZO, Toscaansche stad, aan eenen heuvel, en de zamenkomst van den Chiana met den Arno, met 1 hoofdkerk, 2 collegie- en 15 andere kerken, 4 hospitalen, een bisdom en 8,000 inw., die linnenweverijen en aardewerkfabr. hebben. PETRARCA werd hier in 1304 geboren. 43. 25. N. B. 29. 38. L.

ARFAK, berg in 't Westelijk gedeelte van 't Austr. eiland Nieuw Guinea.

ARFARA, een der kleine Shetlandsche eil., bij de Z. kust van Yell. 60. 47. N. B. en 16. 20. L.

ARFEUILLE, Fr. stad, dep. Allier, met 2,850 inw.

ARFEUILLE, nog 4 Fr. dorpen in de dep. Allier, Cher, Creuse en Indre.

ARFIA, Egypt. stad, niet ver van den Nijl, in eene aangename vlakte.

ARFONS, Fr. dorp, dep. Tarn.

ARFRADE, Deen. adelijk goed, hert. Holstein, kerspel Bornhövet.

ARFUR, Turk. vesting in Palestina, 4 uur ten Z. van kaap Larmel.

ARFWIDSJAUER, ARFWIRDSJORF, Laplandsch dorp in Pitea Lappmark, met een ambthuis en markt.

ARGA, riviertje in Spanje, kon. Navarre, valt in den Ebro.

ARGAGNON, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

ARGAIN, Fr. dorp, dep. Op. Garonne.

ARGANA, Turk. stad in de Aziat. prov. Diarbekir, hoofdpl. van een distr. aan de helling eens bergs, volgens *Jackson* zeer volkrijk, op 38. 15. N. B. en 57. L.

ARGANA, stad in Aziat. Turkije, 5 uren ten Z. Z. W. van Erzerum.

ARGANCHY, Fr. dorp, dep. Calvados.

ARGANÇON, Fr. dorp, dep. Aude.

ARGANCY, Fr. dorp, dep. Moezel.

ARGANDA, Spaan. vlek in Nieuw Kastilië, prov. Toledo, met een slot, eene mijl van Madrid.

ARGANIL, Port. vlek, prov. Beira, met 1,100 inw., 4 mijlen van Coïmbra.

ARGAO, stadje op de O. kust van Zebu, een der Philippijnsche eil. 10. 18. N. B. en 141. 20. L.

ARGAROSSA, riv. in Savoije, valt in de Isère.

ARGASCH, Russ. stad in 't gouv. Simbirsk. 55. N. B. en 64. 25. L.

ARGASTOLO, zie Argostoli.

ARGE, riv. in O. Pruissen, valt in de Nemonin.

ARGE, Aziat. stad in Irak Arabi, aan den Tigris.

ARGECILLA, Spaan. vlek in Nieuw Kastilië, prov. Guadalaxara.

ARGEIN, Fr. dorp, dep. Arriège.

ARGELIERS, 2 Fr. dorpen, dep. Aude en Hérault.

ARGELLES, Fr. vlek in Roussillon, dep. O. Pyr., arr. Ceret, met 1,360 inw.

ARGELLÈS, Fr. dorp in Gascogne, gr. Bigorre, dep. Op. Pyr., aan den Azun, met 1,000 inw. 43. N. B. 17. 36. L.

ARGELOS, 2 Fr. dorpen, dep. Landes, en Neder Pyreneën.

ARGELOUZE, 2 Fr. dorpen, in 't dep. Landes.

ARGEN, riv. in Beijeren, ontspringt uit de Allgauer Alpen met twee armen, die zich bij Achberg vereenigen. Zij valt niet ver van Langenargen, ten W. van Lindau, in de Bodenzee.

ARGEN, Wurt. heerl., Donaukreits, aan voornoemde rivier.

ARGENCE, Fr. vlek in Normandië, dep. Calvados, arr. Caen, aan de Muance, met 1,283 inw. die den *Vin Huot* telen.

ARGENION, Fr. vlek, dep. Op. Alpen.

ARGENFELS, zie Ahrenfels.

ARGENOU, Fr. dorp, dep. Nièvre.

ARGENS, riv. in 't Fr. lands. Provence, dep. Var, valt bij Frejus in de Middell. zee.

ARGENS, Fr. vlek in Provence, dep. Neder Alpen, arr. Castellane.

ARGENS, Fr. stadje aan 't kanaal van Languedoc, dep. Aude.

ARGENSOLLES, 2 Fr. dorpen, dep. Aube en Marne.

ARGENSON, 3 Fr. dorpen, dep. Op. Alpen, Indre en Loire en 2 Sèvres.

ARGENT, Fr. dorp, dep. Cher, arr. Sancerre, aan de Sandre, met 1,042 inw. en een kasteel.

ARGENTA, riv. in Turkije, prov. Albanië, valt in de golf van Venetië.

ARGENTA, dorp in den Kerk. Staat, legatie Ferrara, aan den Po d' Argento.

ARGENTAL, Fr. dorp. kantonshoofdplaats, dep. Corrèze, arr. Tulle, 2,574 inw., aan de Dordogne. 45. 4. B. 19. 33. L.

ARGENTAN, Fr. arr., dep. Orne, bevat 35 vierk. mijlen en 116,346 inw. Levert veel salpeter op.

ARGENTAN, Fr. stad in Normandië, hoofdpl. van 't arr. Orne, met 4 kerken, 3 hospitalen, en 5,600 inw. die veel gevogelte aankweeken, kanten- en andere fabrijken hebben. Geboortepl. van MEZERAY. 48. 44. N. B. 17. 18. L.

ARGENTARO, (SCHARTAC, PERSE-

RIN, voorheen *Scardus*) groot gebergte in Eur. Turkije, hetwelk Bulgarië van Macedonië scheidt, en met de Dinarische Alpen te zamen hangt; loopt van 40. tot 39. L.

ARGENTARO, (MONTE) klein Ital. schiereiland in Toscanen.

ARGENTAT, Fr. dorp, dep. Corrèze.

ARGENTEAU, Nederl. dorp, prov. Luik, met 719 inw.

ARGENTEAU, Fr. dorp, dep. Ourte.

ARGENTELLE, Fr. dorp, dep. Orne.

ARGENTENAY, Fr. dorp, dep. Yonne.

ARGENTERA of *Kimoli*, oudtijds *Cimolus*, eil. in den Griek. Archipel tot de Cycladische behoorende, is 2 mijlen lang en 1½ breed, heeft geen geboomte noch loopend water, maar brengt koren, katoen, wijn en olie, als mede de cimolische aarde voort, en heeft eene goede reede. 36. 47. N. B. 42. 22. L.

ARGENTEUIL, Fr. vlek, dep. Seine en Oise, kantonshoofdpl. aan de Seine, met 4,762 inw., veel wijnbouw en gipsgroeven.

ARGENTEUIL, Fr. vlek in Champagne, dep. Yonne, arr. Tonnerre, aan den Armançon, met wijn- en korenbouw, benevens steenen voor het steendrukken in 1807 ontdekt; 800 inw.

ARGENTEYRES, Fr. D., dep. Gironde.

ARGENTHAL, vlek in het groot hert. van den Ned. Rijn, 1½ uur van Simmeren.

ARGENTIERA, Lomb. Ven. dorp, legatie Belluno, distr. Cadore.

ARGENTIÈRE of *Kimoli*, zie Argentera.

ARGENTIÈRE (COL D') een deel der Alpen bij het Piemontesche graafs. Saluzzo, met eenen weg van Barcelonette naar Coni. Het Sard. dorp Argentière ligt in de vallei van Stura, aan de riv. dezes naams.

ARGENTIERE, arr. van 't Fr. dep. Ardèche, bevattende 33½ vierk. mijlen en 84,909 inw.

ARGENTIÈRE, Fr. stad, arr. hoofdpl. dep. Ardèche aan de Ligne, met 1,706 inw. eene openbare bibliotheek, en zijdefabr. 44. 30. N. B. 21. 55. L.

ARGENTIÈRE, Fr. dorp, dep. Opper Alpen, arr. Briançon.

ARGENTINA, Nap. stad, Calabrië Citra, aan den voet der Apennijnen.

ARGENTINE, Sard. vlek in Piemont, prov. Maurienne, aan de Arc, met 903 inw., zilver- lood- en ijzermijn.

ARGENTINE, Fr. dorp, dep. Dodogne.

ARGENTON, Fr. D., dep. Ned. Alpen.

ARGENTON, Ned. dorp, prov. Namen.

ARGENTON, riv. in Frankrijk, valt in de Charente.

ARGENTON, Fr. stad, dep. Indre, arr. Chateauroux, kantonshoofdpl. aan de Creuse, met een kasteel, 3,395 inw. en oudheden. 40. 30. N. B. 19. 10. L.

ARGENTON-LE-CHATEAU, Fr. stadje, dep. 2 Sèvres, aan de Argenton, met 179 huizen, 878 inw., glasblazerijen en wijnbouw. 46. 59. N. B. 17. 18. L.

ARGENTON-L'EGLISE, Fr. stadje in Poitou, dep. 2 Sèvres, met 775 inw.

ARGENTRÉ, Fr. vlek, dep. Mayenne, kantonshoofdpl., arr. Laval, met marmergroeven, en 1,655 inw.

ARGENTRE, Fr. vlek, dep. Ille en Vilaine, kantonshoofdpl., met 2,288 inw.

ARGENTY, Fr. dorp, dep. Allier.

ARGENVIÈRE, Fr. dorp, dep. Cher.

ARGERS, Fr. dorp, dep. Marne.

ARGET (L') vischrijke riv. in Frankrijk, die bij Foir in de Arriège valt.

ARGHÉ, Egypt. stadje, 30 mijlen ten Z. O. van Aboutige.

ARGIA, zie Argos.

ARGIEH of *Ardsche*, stad in Aziat. Turkije, pachalik Bagdad, aan den Euphraat, 7 mijl van Sura.

ARGIESANS, Fr. dorp, dep. Op. Rijn.

ARGIL, Fr. dorp, dep. Ain.

ARGILLIERS, Fr. dorp, dep. Gard.

ARGILLY, Fr. dorp, dep. Côte d'Or, arr. Beaune, 2 mijlen van Dijon.

ARGINE, Sard. dorp in Piemont.

ARGIREY, Fr. dorp, dep. Op. Saône.

ARGISCH, zie Ardschisch.

ARGISCH, stad en kasteel in Wallachië, bij de grenzen van Zevenbergen.

ARGISCH, riv. in Wallachië, die aan de bergen, tusschen dit land en Zevenbergen, ontspringt, en bij Mireni in den Donau valt.

ARGIS-DAG, zie Ardschische.

ARGISCH, oudtijds *Arzes*, stad in Aziat. Turkije, aan het meer Van. 38. 40. N. B. 60. 45. L.

ARGITE, Turksch eil. in de golf van Egina. 37. 42. N. B. 41. 24. L.

ARGJUN, ARGINA, ARGA TAU of *Arkaula*, Aziat. gebergte in Tartarije, ten N. O. van Cashgar, tot Tashkund, langs de oevers der Sihoun of Sirr.

ARGLAS, Iersch vlek en haven, prov Ulster, gr. Down, aan den Cog, met eenigen handel.

ARGLORE, Aziat. stadje in Hindostan, prov. Carnate.

ARGOEUVE, Fr. dorp, dep. Somme.

ARGOL, Fr. dorp, dep. Finisterre.

ARGON, zie Formosa.

ARGONDA, O. Ind. stadje in Hindostan, prov. Carnate.

ARGONE (L') Fr. lands. in de prov. Champagne, tusschen de Marne, Aisne

en Maas; St. Ménéhould was er de hoofdstad van; het is thans in de dep. Maas, Marne en Ardennen verdeeld.

ARGONNE, zie Argone.

ARGOS, beroemd voormalig koningrijk op 't tegenwoordig Morea (Peloponnesus) aan de golf van Napoli di Romania, dat thans met het oude Corinthen en Sicyon het distr. Saccania of Romania Minor vormt.

ARGOS of *Arhos*, stad op 't schiereil. Morea, voormaals hoofdstad van het genoemde rijk, aan de Nacho (oudtijds Inachus) aan het einde van de golf Napoli, met een kasteel en bisschop, 8,000 inw. en vele oudheden, waaronder die van Mycene met AGAMEMNON'S graf. 37. 38. N. B. en 40. 28. L.

ARGOSTOLI, hoofdstad van het Jonisch eil. Cefalonia, met eenen bisschop, 4,000 inw., de beste haven van het eiland, scheepstimmerwerven, een lazaret en handel.

ARGOUGES, Fr. vlek, dep. Kanaal, arr. Avranches, met 1,230 inw.

ARGOUGES, twee andere Fr. vlekken in het dep. Calvados.

ARGOULES, Fr. dorp, dep. Somme.

ARGUEDAS, Spaan. stadje in Navarre.

ARGUEIL, Fr. vlek, dep. Ned. Seine.

ARGUEL, Fr. dorp, dep. Doubs.

ARGUEL, Fr. dorp, dep. Somme.

ARGUELLO, kaap op de W. kust van N. Amer. in Nieuw Albion. 34. 38. N. B. 257. 28. L.

ARGUENON, Fr. riv., dep. Noordkusten, welke niet ver van St. Malo in zee valt.

ARGUENOS, Fr. D., dep. Op. Garonne.

ARGUIN, baai aan de W. kust van Afr., tusschen kaap Blanc en kaap Cyrie.

ARGUIN, eil. in de baai Arguin, met veel gomhandel. 20. 30. N. B. 40. 20. L.

ARGUNA of *Ergon*, Russ. riv. in 't Aziat. gouv. Irkutsk, ontspringt in Mongolië, onder den naam van Kerlon, en neemt, na hare vereeniging met de Schilka, op 53. N. B. en 138. 58. L. den naam van Amur aan. Zij scheidt voor een groot gedeelte Rusl. van China.

ARGUNA, Aziat. riv. van het Kaukasisch gebergte, stort zich in de Sundscha.

ARGUNSK, Russ. stad en riv. in 't Aziat. gouv. Irkutsk, door bannelingen bewoond, met lood- en zilvermijnen.

ARGUNSKOI-OSTROG, sterke Russ. stad in 't Aziat. gouv. Irkutsk, eene grensvesting tegen de Mongolen en Chinezen.

ARGUT (DESSOUS en DESSUS) 2 Fr. dorpen, dep. Opper Garonne.

ARGY, Fr. vlek, dep. Indre, arr. Chateauroux, met 220 huizen.

ARGYLE of *Inverary*, graafs. in Midden Schotland, ten O. bepaald door de gr. Perth en Dumbarton, ten N. door dat van Invernesss, en ten Z. en W. door de Noordzee en de riv. Clyde. Het is zeer bergachtig en heeft tot hoogste kruin de Ben Cruachan, die zich 3390 voet verheft. Er zijn weinige riv. doch een groot meer Lochow genaamd. Men telt er op 136 vierk. mijlen 85,585 inw. die voornamelijk van de haringvisscherij bestaan. De voortbrengselen zijn: haver, aardappelen, vlas, goed rundvee en schapen. De eil. Islay, Mull, Tyrie, Lismore, Coll, Gigha, Jura, Colonsay, Staffa en Icolm-Kill, behoren hiertoe. Het zendt een lid in 't parlement.

ARGYLE, stad in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Washington, met 2,341 inw.

ARGYLE, Eng. stadje in N. Amer., in Nieuw Schotland, gr. Shellburne.

ARGYLESHIRE, zie Gr. Argyle.

ARGYRO CASTRO, Turk. stad in Albanië, aan den Drino, in het dal van dien naam, dat door de Acroceraunische bergen en den berg Lacmus ingesloten is, met 16,000 inw.

ARGYRO (SAN PHILIPPE D') Sicil. stadje in de vallei Demona, geboortepl. van DIODORUS van Sicilië.

ARHANSUS, Fr. dorp, dep. Ben. Pyr.

ARHEILIGEN, stadje in 't gr. hert. Hessen, ambt Darmstad, met 1,360 inw.

ARHENK, ARHUNG, ARHUNGSERAI, Aziat. stadje in de prov. Balk, aan den Harat. 37. N. B. en 84. 20. L.

ARHEW, Afr. riv. in Algiers, valt in de Shellif.

ARHUS, zie Aarhus.

ARI, Nap. stad in Abruzzo Citra.

ARIA, Jap. stad, op 't eil. Ximo.

ARIA, AROI, HERAT of *Heri*, hoofdst. van de Aziat. prov. Chorassan en Kabulistan, tusschen Iran en O. Indië, met tapijtenfabrijken.

ARIAN, stad op het Spaan. eil. Majorca.

ARIAN, zie Iran.

ARIANCE, Fr. dorp, dep. Moezel.

ARIANCOPAN, O. Ind. vlek in Carnate bij Pondichery, met een R. Katholiek seminarium voor jonge lieden uit de afgelegene streken van Indië en uit China. 11. 54. N. B. 96. 48. L.

ARIANKUPAIN, O. Ind. riv. waaraan Pondichery ligt.

ARIANNA, Afr. dorpje in Tunis, met de ruinen van eene Romeinsche waterleiding.

ARIANO, vlek in den Kerk. staat, legatie Ferrara, aan eenen arm van den Po, met 10,000 inw.

ARIANO, Nap. stad, prov. Principato Ultra, dikwerf door aardbevingen geteisterd, met 9,809 inw., 13 kerken en 16 kloosters. 41. 12. N. B. 31. 46. L.

ARIARI, Z. Amer. riv. in Granada, valt in den Orinoco.

ARIAS, Z. Amer. riv. in Buenos Ayres, valt in de la Plata.

ARIATE, Spaan. marktvlek, prov. Grenada, met de ruïnen van de oude stad Ancinipo.

ARIBEQUI, N. Amer. stad in Mexico, in Nieuw Gallicië.

ARICA, Z. Amer. prov in Peru, ten N. bepaald door de prov. Moquehua, ten N. W. door die van Arequipa, ten W. door de stille Zuidzee, ten Z. door Atacamas, ten Z. O. door Lipes, ten O. door die van Pecajes. Zij bestaat geheel uit valleijen tusschen de Andes, heeft landbouw en veeteelt, doch ook vele onvruchtbare streken.

ARICA, Z. Amer. stad in Peru, eens zeer groot, doch na de aardbeving van 26 Nov. 1605, slechts een dorp met eene goede haven, waar eertijds het zilver van Potisi werd ingescheept. Men teelt er nog veel piment. 18. 26. Z. B. 307. 28. L.

ARICAN, Braz. stadje in Z. Amer., aan den mond der Xingu in den Maranon.

ARICARA, Braz. dorp in Z. Amer., aan de Xingu.

ARICARI, Z. Amer. riv. in Guiana, valt in den Orinoco.

ARICCIA of *Riccia*, dorp in den Kerk. Staat, prov. Campagna di Roma.

ARICHEM, Nederl. dorp, prov. Gelderland, digt bij Buren, aan de Linge.

ARICOURI, Z. Amer. natie in Guiana.

ARID, eil. in het Z. der stille Z. zee, door MARION in 1772 ontdekt. 46. 30 Z. B.

ARIDANA, Arab. stad bij Mecca.

ARIDTONG, stad in Tibet, 180 uren ten W. van Lessa.

ARIEGE, zie Arriège.

ARIEN, Ital. eil. in de Adriatische zee, 2 mijlen van Venetië.

ARIËN, Nederl. buurt in Drenthe, bij het dorp Eerde, met 183 inw.

ARIENZO, Nap. stad, prov. Lavoro, aan den Clanio, met 7 kerken en 10,777 inw.

ARJEPLOY, Noorw. kerspel, uit 6 dorpen bestaande, in Pitea Lappmark, aan 't meer Hornawan.

ARIES, Fr. dorp, dep. Op. Pyreneën.

ARIETORE, O. Ind. stadje in Hindostan, prov. Carnate. 11. 11. N. B. 96. 50. L.

ARIGAS, stadje op de W. kust van 't eil. Sumatra. 3. 39. N. B. 114. L.

ARIGLIANA, Sard. stadje in Piemont, 7 uren ten W. van Turin.

ARIGNAC, Fr. dorp, dep. Arriège.

ARIGNANO, Nap. stad, prov. Capitanata.

ARIGNANO, Ital. stadje in Toscanen.

ARIGNAY, Fr. stadje, dep. Opper Garonne.

ARIGUANATUBA, Z. Amer. eil. in den Maranon, verdeelt de riv. Coqueta, aan deszelfs mond, in twee armen.

ARIMA, Jap. stad op 't eil. Niphon. 31. 45. N. B. 147. 4. L.

ARIMNABA, Z. Amer. eil. in den Orinoco, ten W. van Trinidad.

ARIMOA, Aziat. eil. bij 't Moluksche eil. Timor.

ARIMOA, W. Afr. eilandje bij Neder Guinea, in 1616 door de Hollanders ontdekt. 20. Z. B.

ARINACOTOS, Z. Amer. natie, ten Z. van den Orinoco.

ARINES, N. Amer. riv. in Yucatan.

ARINOS, Braz. riv., valt in den Topayos, voert aan den oorsprong eenig goud.

ARINTHOD of *Arinthoz*, Fr. vlek, dep. Jura, met 1817 inw.

ARINZEN, Russ. volk, Aziat. gouv. Irkutsk, tusschen Abakan en Katscha.

ARIOLA, Nap. stadje, prov. Principato Ultra, 4 mijlen van Benevento.

ARIOWARA, stadje in Zweedsch Lapland, prov. Tornea Lappmark. 69. 30. N. B. 43. 14. L.

ARIPO of *Arippe*, sterkte op de W. kust van 't eil. Ceylon. 8. 47. N. B. 97. 20. L.

ARIPPE, zie Aripo.

ARIPUANA, Z. Amer. riv., valt in de Madera.

ARIS, O. Pruis. stadje, kreits Schestenscher, met 780 inw. 53. 37. N. B. 39. 55. L.

ARISALA, O. Ind. stadje in Hindostan, prov. Mysore.

ARISCH, Egyp. forteres, aan 't begin der woestijn van Syrië, bekend door het tractaat tusschen de Franschen en Engelschen.

ARISCH, tak van de Aziat. riv. Sir, in Tartarije.

ARISDONG, Aziat. stadje in Z. Tibet. 29. 49. N. B. 102. 26. L.

ARISE, Fr. dorp in Champagne, nu dep. Marne, 1300 inw.

ARISK-BAAI, aan de W. kust van Afrika, op 8. 21. 45. L. 35. 13. 15. B.

ARISMINERA, Aziat. stad in Syrië, 4 mijlen van Hamah.

ARISPE, N. Amer. stad in Nieuw Span-

Spanje, hoofdpl. van het intend. Sonora, bij de brun der riv. Yaqui, met 7,600 inw.

ARISTIZABALI, Eng. eil. op de N. W. kust van Amerika.

ARITZAN, Turk. vlek in Bulgarië, aan den Donau.

ARIUI, Z. Amer. riv. in Cumana, valt in den Orinoco.

ARIWARI, riv. in Fr. Z. Amerika.

ARIZA, Spaan. vesting, prov. Aragon, met een kasteel en wijnhandel.

ARIZIBO, stad op 't W. Ind. eil. Porto Rico.

ARJAC, Fr. dorp, dep. Aveiron.

ARJUZAN, Fr. dorp, dep. Landes.

ARKA, Hong. dorp in 't Abaujwarer kom.

ARKA, Russ. gehucht in Siberië, aan de riv. Arka, 20 mijlen van Ochotsk.

ARKA, stadje in Aziat. Turkije, prov. Aladulia.

ARKADINSKAJA, stad in Russ. Tartarije, aan de Medueditza. 50. 10. N. B. 60. 42. L.

ARKADINSNAIA, stad in Aziat. Rusl. in het land der Kozakken.

ARKANSAS, groote N. Amer. rivier, die in de rotsbergen, op 40 graden N. B. ontspringt, en op 33 graden N. B. in den Mississippi valt. Majoor PIKE heeft dezelve bezocht en beschreven.

ARKANSAS, N. Amer. natie, met 30,000 strijdbare mannen.

ARKANSAS, handelplaats in N. Amer. aan de riv. Arkansas, met 450 inw.

ARKAS, eil. op de W. kust van Afr. tusschen Bissao en Bulama.

ARKAVEH, Turk. stad in 't Aziat. gouv. Trebisonde, aan de Zwarte zee.

ARKAVIA, Turk. stad in Walachië, aan de grenzen van Zevenbergen.

ARKEEKO, zie Arkiko.

ARKEIN, sterk stadje in Perzië.

ARKEKOU, kleine streek lands in O. Afr., aan de kust der Roode zee, behoorende aan eenen Mahomedaanschen vorst.

ARKEL, (land van) Nederl. heerl. prov. Holland, Z. gedeelte, dist. Gorkum, tusschen de Lek en Merwe gelegen. Tot hetzelve behoorden, behalve de stad Gorinchem, de plaatsjes Heukelum, Asperen, Leerdam, Gasperen en Hagestein, Maesdrecht, Schoonrewoerd Arkel, Rietveld, Kedichem, Eerstewijk, (nu Oosterwijk) en Leerbroek, waarvan de vijf laatste plaatsen, door hunne eerste letters, juist Arkel uitmaken. De grond is hier zeer vruchtbaar.

ARKEL, Nederl. dorp, in bovengemelde heerl. aan den Lingendijk; het leed veel in 1813 en 1814 door de belegering van Gorinchem, en heeft met de buurt Rietveld 394 inw.

ARKEL, streek lands in de Nederl. prov. Antwerpen, tusschen Lier en Mechelen.

ARKHOLME, Eng. vlek, gr. Lancaster.

ARKIKO, stad in Abyssinië, op 56. 48. 15. L. 15. 39. B., zetel van den Naib (Aga) of opperhoofd van 't eil. Massuah in den Arab. zeeboezem.

ARKINGARTHDALE, Eng. stadje, gr. York, aan eenen arm der Swale, met 1,600 inw.

ARKITKAN, Turk. stad in de Aziat. prov. Caramanië.

ARKLOW, Iersche zeehaven, prov. Leinster, gr. Wicklow, aan de Ovoca, op 52. 48. N. B. en 11. 40 L. De zandbank Arklow ligt eene mijl van de kust.

ARKONA, Pruiss. kasteel en kaap op de N. kust van het eil. Rugen, regdst. Straalsund, de Noordelijkste punt van Duitschland.

ARL (groot en klein) twee riv. in Duitschland, in Salzburg.

ARLABAUT, Fr. dorp, dep. Var.

ARLANT, Fr. stadje in Auvergne, dep. Puy-de-Dôme, arr. Ambert, aan den Dolore, met 3,409 inw.

ARLANZA, Spaan. riv. in Oud Kastilië, prov. Burgos, ontspringt op de Sierra de Umbria, en valt bij Cordanilla in de Pisuerga.

ARLANZON, Spaan. riv. in Oud Kastilië, prov. Burgos, ontspringt op de Sierra St. Milan, en stort zich, beneden Palenzuela, in de riv. Arlanza.

ARLAY, zie Arley.

ARLAY, Fr. dorp, dep. Jura.

ARLBERG, zie Adlerberg.

ARLE, Russ. stad, prov. Letten, in Lijfland, aan den oorsprong der Woge.

ARLE, Oostenr. stadje in Salzburg.

ARLE, Deensch riv. in Sleeswijk, valt in de Noordzee.

ARLEBOSC, Fr. dorp, dep. Ardèche.

ARLEIR, O. Ind. stadje in Hindostan, prov. Mysore.

ARLEMPDE, Fr. dorp, dep. Opper Loire.

ARLEN, Oostenr. vlek in Tirol.

ARLES, Fr. stad in Provence, dep. Monden van de Rhône, arr. Tarascon, in een moerassig oord, in een zachte klimaat, dat echter wegens de uitdamping der moerassen ongezond is. Zij heeft een aartsbisdom, bezienswaardig slot, (la Trouillé) bisschoppelijk paleis en stadhuis, 2,000 huizen, 18,470 inw. eene haven, eene beurs, akademie der wetenschappen, school voor de zeevaart, da-

vele fabr., jaarmarkt, wyn- en olijventeelt. Op de groote markt staat eene obelisk van Egyptisch graniet, die in 1389 ontdekt, en in 1676 opgerigt werd; ook zijn er nog vele Romeinsche oudheden. 43. 40. N. B. 23. 26. L.

ARLES, Fr. stadje, dep. O. Pyreneën, aan den voet van den Canigou en de riv. Tech, met een kasteel, 3 kerken, warme bronnen, 1107 inw., en in de nabijheid eene loodmijn en ijzersmederij. 47. 27. N. B. en 20. 26. L.

ARLES, Fr. dorp, dep. Op. Loire.

ARLESEGA, Lomb. Ven. vlek, legatie Padua.

ARLESHEIM, Zwits. vlek, kanton Bazel, aan de riv. Birs en den voet van eenen heuvel, waarop de puinhoopen van het slot Birseck, en een aangename tuin gevonden worden.

ARLET, kaap op de N. N. W. kust van het W. Ind. eil. Martinique.

ARLEUF, Fr. stadje, dep. Nièvre, met 141 huizen en 2,050 inw.

ARLEUX, Fr. stadje, dep. Noorden, aan den Sanset, digt bij de Nederl. grenzen. 50. 17. N. B. en 20. 46. L.

ARLEUX, Fr. dorp, dep. Somme.

ARLEY, Fr. vlek, dep. Jura, aan de Seille, en het afhangen eener hoogte, met 1353 inw.

ARLINGTON, vlek in de N. Amer. Rep., vrijstaat Vermont, gr. Bennington.

ARLO, Hong. dorp, kom. Borschod.

ARLOD, Fr. dorp, dep. Ain.

ARLON, Nederl. stadje in Luxemburg, aan den oorsprong van de Semois, op eenen heuvel, 4 uren van Luxemburg, met 2,631 inw. die Hoogduitsch spreken en veel in ijzer handelen. 49. 45. N. B. 23. 20. L.

ARLONCOURT, gehucht in Luxemburg, in den omtrek van Bastogne.

ARLOS, Fr. dorp, dep. Op. Garonne.

ARLOSHEIM, Fr. D., dep. Bov. Rijn.

ARLOZ, Fr. dorp, dep. Jura.

ARLSIO, Rus. stad in Finland, dist. Tavastland, 2 mijlen van deze stad.

ARLSTEIN, zie Arnoldstein.

ARLY, riv. in Savoije, valt in de Isère.

ARM-EILAND, Aziat. eilandje aan den ingang van de straat Sunda. 5. 45. Z. B. 124. 10. L.

ARMA, (SANTIAGO DE) Z. Amer. stad, prov. Antioquia. 5. 33. Z. B. en 302. 10. L.

ARMACOTTA, O. Ind. stad in Hindostan, prov. Carnate, dist. Marawas. 9. 43. N. B. 96. 40. L.

ARMACOURT, Fr. dorp, dep. Meurte.

ARMADABAD, zie Amadabat.

ARMAGH, graafschap in Ierland, prov. Ulster, bevat $19\frac{1}{2}$ vierk. mijl, 4 steden en vlekken, 10 kerspelen, 15,125 huizen en 141,400 inw. Het land is vlak en vruchtbaar, wordt door de Bann, Blackwater, Callen, Tallwater, Cushier, Tynan, Tara, Fleury, Fork-hill en Fane, benevens het Newrykanaal doorsneden, en brengt vlas, hennip, vee, enz. voort. Het wordt in 5 baronnijen verdeeld, en zendt 2 leden in 't parlement. Ligging tusschen 10. 56. en 11. 29. L. en 54. 3. en 54. 30. N. B.

ARMAGH, hoofdstad van genoemd gr. aan de Callen, de zetel van eenen aartsbisschop, Lord primaat van Ierland; zij heeft eene bibliotheek en sterrenwacht, benevens eene linnenmarkt, waarop jaarlijks voor 4 milloenen wordt omgezet. 54. 23. 15. N. B. en 11. 7. L.

ARMAGIA, Arab. stad, 20 mijlen ten Z. van Cathem.

ARMAGNAC, Fr. graafs. in Gascogne, thans dep. Gers, door Bigorre, Bearn, Cominges en Languedoc bepaald. De hoofdstad is Auch.

ARMAGON, eene sterkte aan de kust van Coromandel, vóór het bezit van Madras de voornaamste vastigheid der Engelschen aan die kust.

ARMAILLÉ, Fr. vlek, dep. Maine en Loire, arr. Segre, met 176 huizen.

ARMAIROL, Fr. dorp, dep. Aveiron.

ARMALLONES, Spaan. vlek, prov. Cuenca.

ARMAMER, Port. stad in Beira.

ARMANA, Aziat. stad in Syrië, 3 mijlen ten N. W. van Aleppo.

ARMANÇON, vischrijke riv. in Frankrijk, dep. Yonne, welke bij Essey, niet ver van Semur, ontspringt, de Armance ontvangt, en, na eenen loop van 24 uren, voorbij Joigny, in de Yonne valt. Zij is merkwaardig uit hoofde van het kanaal, hetwelk de Saône met de Yonne, en dus de Rhône met de Seine vereenigt.

ARMANCOURT, Fr. dorp, dep. Oise.

ARMANCOURT, Fr. dorp, dep. Somme.

ARMANT, dorp in Opper Egypte, aan den linkeroever van den Nijl, ten Z. van Thebe, bij de puinhoopen van Hermuntis.

ARMASAO, Z. Amer. stad in Braziliё, met walvischvangst. 27. 5. Z. B. en 330. 20. L.

ARMAU, Fr. dorp, dep. Ben. Pyr.

ARMAVIR, stad in Armenië aan de Aras.

ARMBOUTS, Fr. dorp, dep. Noorden.

ARMDALE, Schot. D., gr. Sutherland.

ARMEAU, Fr. dorp, dep. Yonne.

ARMEGONE, ARMEGUM, O. Ind. stadje in

in Hindostan, aan de kust van Carnate. 14. N. B. 97. 58 L.

ARMENASS, Turk. stad, in de Aziat. prov. Syrië, met glasblazerijen.

ARMENDARITZ, Fr. dorp, dep. Neder Pyreneën.

ARMENI, Aziat. stad in Mingrelië.

ARMENIË, een groot, schoon en vruchtbaar landschap in Azië, van 5,000 vierk. mijlen, ten W. door den Euphraat, ten Z. door Diarbekir en Curdistan, ten O. door Erivan en ten N. door Georgië bepaald, en gewoonlijk in *Groot Armenië* of *Turcomanië*, en in *Klein Armenië* of *Aladuli*, ook wel Pegian, verdeeld. De lucht is er zeer koud, zoo dat men er dikwerf in Junij nog sneeuw en ijs ziet. Het land is zeer hoog gelegen, en doorsneden met de gebergten Kaukazus, Ararat of Macis en andere takken van den Taurus, die bijna altijd met sneeuw bedekt zijn, en den oorsprong aan onderscheidene riv. geven, zoo als aan de Batum, den Kur, den Euphraat, den Tigris, enz. Onder de meren is dat van *Van* het voornaamste. De voortbr. zijn: ijzer, koper, zilver, lood, zout, warme baden, naphta, koren, wijn, katoen, fruit, vijgen, granaatappelen, amandelen, wild, visch, honig, zijde, enz. De inw. houden zich met den land- en wijnbouw, de veeteelt, en vooral met den handel bezig, hier door hebben zij zich niet alleen (behalve in China) door geheel Azië, maar ook in Europa, tot zelfs in Engeland en ons vaderland uitgebreid. Zij noemen zich zelven *Hai*, en zijn aan hunne olijfkleurige huid, zwart haar, levendige oogen, haviksneus, regelmatige gelaatstrekken, enz. kenbaar; zij spreken tweederlei tongvallen van eene oude taal, den eenen voor het gemeen, den anderen, als de heilige taal, voor de priesters. Reeds in de vierde eeuw namen zij den christelijken godsdienst aan, scheidden zich vervolgens van de Grieksche kerk, en hebben, schoon hier of daar wel weer vereenigd, over het algemeen hunne eigene gebruiken behouden. — In de oude tijden behoorden de Armeniërs, bij afwisseling, tot de Assyrische, Medische, Perzische en Macedonische rijken, vervolgens tot het Syrische, en daarna tot het Romeinsche rijk. Thans behoort het Oostelijke deel aan Perzië, en wordt Irvan of Eriwan genoemd, terwijl het Turksche deel in de pachaliks Kars, Erzerum, Scherezur en Van verdeeld is, en 1,593 vierk. mijlen met 950,000 inw. bevat.

ARMENIERSTAD, Hong. Oermeny-Baros of *Szamos-Ujvar*, regelmatig aangelegde en goed gebouwde koninkl. vrijstad in Zevenbergen, in het kom. Szolnok, aan den kleinen Samosch, met een versterkt slot, alwaar gevangenen bewaard worden, eene schoone hoofdkerk en twee andere kerken, een weeshuis, 500 huizen en 2,000 inw. die meestal Armeniërs zijn. 46. 59. 30. N. B. en 41. 34. 50. L.

ARMENONVILLE, Fr. stadje, dep. Eure et Loire.

ARMENRUHE, Silez. dorp, regdst. Liegnitz, kreits Goldberg, met 689 inw.

ARMENS, Fr. dorp, dep. Gironde.

ARMENT, dorp in Opper Egypte aan den Nijl.

ARMENTEQUI, Spaan. vlek in Biscaye, dist. Alava.

ARMENTEULE, Fr. D., dep. Op. Pyr.

ARMENTIÈRES, Fr. stad, dep. Noorden, aan de Lys, met eene haven, vele fabr. en handel in linnen, tafelgoed, enz. met 7,600 inw. 50. 4. N. B. en 20. 27. L.

ARMENTIÈRES, 3 Fr. dorpen in de dep. Aisne, Eure, en Seine en Marné.

ARMENTIEU, Fr. dorp, dep. Gers.

ARMENTO, Nap. dorp, prov. Basilicata, met 2,540 inw.

ARMES, (BOIS LES) Fr. D., dep. Lozère.

ARMES, Fr. dorp, dep. Nièvre.

ARMET, stadje op 't Moluksche eil. Nassa Laout.

ARMI, (CAPO DELL) kaap in Napels, op de Z. kust van Calabrië.

ARMIEN, Fr. dorp in Dauphiné, dep. Isère, arr. St. Marcellin, aan de Isère, met 455 inw. en eene geschutgieterij.

ARMIGON, zie Argamon.

ARMILLAC, Fr. dorp, dep. Lot en Garonne.

ARMILLAS, Spaan. stadje in Aragon.

ARMINIUS of *Hermannsburg*, een slot waarvan men de overblijfsels nog in 't gr. Schauenburg, op de Piemontesche grenzen, vindt, en waarop men wil dat ARMINIUS zoude gewoond hebben.

ARMIR, Eng. stadje in Yorkshire.

ARMIRA, Turk. stad in Thessalië, prov. Janjah, aan de golf van denzelfden naam. 39. 20. N. B. 40. 50. L.

ARMIRA, Amer. stad in Dariën, aan de riv. van dien naam, bij kaap Tiburon.

ARMIRE, Fr. dorp, op 't Z. Amer. eil. Cayenne, welks eene deel door Franschen en Negers, en het andere door Negers en Joden bewoond is.

ARMISDEN, rots aan den ingang der Schotsche riv. Tyne.

ARMISSAN, Fr. dorp, dep. Aude.

ARMISSART, Fr. dorp, dep. Tarn.

Armix, Fr. dorp, dep. Ain, met 1,200 inw.

Armley, Eng. vlek, gr. York, aan de Aire, met vele fabr. en 3,000 inw.

Armoeds-Baai, eene baai op het eil. Nieuw Zeeland, in Australië.

Armoise, Fr. dorp, dep. Marne.

Armokni, haven in Aziat. Turkije, prov. Natolië, aan den zeeboezem van Montagua, met warme minerale bronnen.

Armolia, Turk. stadje, op 't eil. Scio, in den Griekschen Archipel.

Armon, Eng. vlek, gr. Caernavon, geboorteplaats van den dichter Owen.

Armona, Turk. stadje op 't schiereil. Negropont.

Armons, Fr. dorp, dep. Gers.

Armont, (Tour d') Fr. dorp, dep. Var.

Armonville, Fr. dorp, dep. Marne.

Armor, ('l) Fr. dorp, dep. Morbihan.

Armsdale-Head, kaap op de N. kust van Schotland. 58. 36. N. B. 13. 50. L.

Armsdorf, zie Armstorf.

Armsen, Han. kerspel in 't vorst. en ambt Verden, met 6 dorpen, waarvan Armsen de hoofdplaats is.

Armsheim, Hess. vlek, Rijn-prov., kreits Alzei, met 2 hervormde kerken, 2 scholen, 5 molens, en 675 inw.

Armstorf, Beij. vlek, kreits Ben. Donau, landg. Pfarrkirchen, aan den Kolbach, met 2 kerspelen, 163 huizen, laken- en wollenstoffen weverijen.

Armstrong, gr. in de N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, met 6,148 inw.

Armuijden, zie Arnemuijden.

Armyros, Griek. dorp aan de zee, in het land der Mainoten, dat tusschen de golf van Coron en die van Kolokythia gelegen is.

Arna, hoofdstad van 't eil. Andros, in den Griek. Archipel, met eene welbezochte haven, vele oudheden en den zetel van eenen Turkschen Aga en Cadi, en van eenen Griekschen en Roomschen bisschop.

Arna, hoofdpl. van een Afr. dist. in de woestijn, tusschen Fezzan en Bornou, door eenen stam van Tibbo bewoond.

Arnac, 6 Fr. dorpen, dep. Tarn, Cantal, 2 in Aveiron, een in Op. Vienne, met 2,000 inw., en een in Corrèze, met 1,100 inw.

Arnach, Wurt. dorp, gr. Wolfegg, met 860 inw.

Arnacourt, Fr. dorp, dep. Maas.

Arnage, Fr. dorp, dep. Sarte.

Arnancourt, Fr. dorp, dep. Op. Marne.

Arnans, Fr. dorp, dep. Ain.

Arnas, 2 Fr. dorpen, dep. Rhône.

Arnas, Pruis. vlek, dist. Oberland.

Arnas, Zweed. vlek in Angermannland, 15 mijlen van Hernosand.

Arnat-la-Porte, Fr. vlek, dep. Op. Vienne, met 250 huizen.

Arnaud (Slav. Hostinney) Boh. stad, gr. Deymisch, Biczawerkreits, aan de Elbe, met 2,026 inw., fabrijken en handel. 50. 27. N. B. en 33. 18. L.

Arnaud, Pruiss. dorp, regdst. Koningsbergen, Schaekenschen kreits, met veel zalmvangst.

Arnaud Belgrad, Turk. stad, Beglerbeglik Romanië, sandschakat Avlona, aan de Chervesta, met 11,500 inw., gedeeltelijk Grieken en gedeeltelijk Arnauten, welke eenen aanzienlijken handel drijven.

Arnauten, zie Albanië.

Arnautkoi, dorp der Arnauten, bij Konstantinopel.

Arnaut Wilajeti, naam der lands. Albanië en Macedonië, bij de Turken.

Arnave, Fr. dorp, dep. Arriège.

Arnaville, Fr. dorp, dep. Meurte.

Arnay-le-Duc of *Sur Arroux*, Fr. stadje, dep. Côte d'Or, in een vruchtbaar oord, met 2,743 inw., fabr., koren, vee- en wolhandel. 47. 7. N. B. 22. 14. L.

Arnayon, Fr. dorp, dep. Drome.

Arnbau, zie Ohrnbau.

Arncliffe Ingleby, Eng. dorp, gr. York, met 300 inw.

Arndal, zie Arendal.

Arndorf, Beij. stad, Opper Mainkreits, landg. Neustad.

Arndorf, zie Eberndorf.

Arné, 2 Fr. dorpen in de dep. Gers en Opper Pyreneën.

Arne, schoone riv. in Frankrijk, die niet ver van Geneve zich met de Rhône vereenigt.

Arne, riv. in de Nederl. prov. Zeeland, eil. Walcheren, niet ver van Arnemuijden.

Arneburg, Pruiss. vlek, regdst. Maagdenburg, Stendaler kreits, aan de Elbe, met 1,141 inw. landbouw, scheepvaart, linnenweverijen en handel in koren. 52. 48. N. B. 29. 46. L.

Arneck, Wurt. slot en dorp, Donaukreits, aan de riv. Blau.

Arnedillo, Spaan. vlek, prov. Soria, aan den Cidacos, gedeeltelijk verwoest door eene aardbeving in 1817.

Arnedo, Spaan. stadje, prov. Soria, niet ver van den Ebro, aan den Cidacos, met 9 kerken, 2 kloosters, en 1,600 inw. die veel wijnteelt hebben.

ARNEDO of *Chancay*, Z. Amer. stad en haven in Peru, in eene fraaije vallei, ten N. van den Passamayo, aan den Stillen oceaan, met 300 huizen en handel in koren en rundvee. 300. 10. L. 11. 40. Z. B.

ARNEE, O. Ind. stad in Hindostan, prov. Carnate. 12. 39. N. B. 97. 14. L.

ARNEE, O. Ind. stad in Hindostan, 6 mijlen ten N. van Madras.

ARNEGG, zie Arneck.

ARNEGUY, Fr. dorp, dep. Beu. Pyr.

ARNELAS, Port. vlek, prov. Beira, aan den Douro, met sterken uitvoer van zout.

ARNEMUIJDEN, Nederl. stad, prov. Zeeland, dist. Middelburg, op de O. kust van 't eil. Walcheren, met eene verzande haven, en 887 inw. die van de visscherij leven. HADRIANUS JUNIUS werd alhier geboren.

ARNEN, zie Aernen.

ARNENCIA, Spaan. dorp in Biscaye.

ARNES, Zweed. stadje, prov. Angermannland, aan de golf van Bothnië, met kopermijnen.

ARNESEIO, Nap. stadje, prov. Bari.

ARNEVAL, Pruis. dorp, regdst. Trier, bij Saarbruck.

ARNFELS, Oostenr. heerl. in Stiermarken, Marburgerkreits, tusschen de Sulm en de Opper Pesnitz, met 70 huizen, een landgerigt en goeden wijnbouw.

ARNGATZ, Aziat. berg in Armenië.

ARNGITZES, Turk. stad in Walachië.

ARNHAUSEN, Beij. D. Ben. Mainkreits.

ARNHEM, een der vier kwartieren der Nederlandsche prov. Gelderland, anders de *Veluwe* genoemd, grenzende ten O. aan den IJssel en het kwartier Zutphen, ten N. en N. W. aan de prov. Overijssel en de Zuiderzee, ten Z. aan den Rijn en ten W. aan de prov. Utrecht. De grond is er hei- en zandachtig, hier en daar met aanzienlijke hoogten en met onderscheidene bosschen bezet, waaronder het Beekbergsche, Doornwaardsche, Rozendaalsche, Zoerensche bosschen, en andere, en gedeeltelijk, vooral langs de rivieren den Rijn en den IJssel, met heerlijke bouw- en weilanden afgewisseld. Onder de voorn. beken, die men hier vindt, en die verscheidene koorn-, olie-, koper- en vooral papiermolens aan den gang brengen, zijn die, welke bij het Beekberger en Elster bosch haren aanvang nemen, en zich eindelijk tot ééne beek vereenigen, en bij Hattem, onder den naam van Grift, in den IJssel loopen, als mede de Molenbeek, Heerderbeek en Lovenimmerbeek. De voornaamste voortbr. zijn: een weinig koren, veel hout, ook turf, tabak, schapen, bijen, veel wild, enz. Het kwartier, dat 73,228 inw. telt, bevat 7 steden, als: Arnhem, Wageningen, Nijkerk, Harderwijk, Elburg, Hattem en Zevenaar, waarvan de zes eerste afgevaardigden naar de provinciale Staten zenden, terwijl het platte land in 5 hoofdschoutambten, als Over Veluwe, Midden Veluwe, Neder Veluwe, Veluwenzoom en Zevenaar verdeeld is.

ARNHEM, Nederl. stad, hoofdstad der geheele prov. Gelderland, en van het voorgenoemde kwartier, eene oude stad, reeds in de achtste eeuw bekend. Zij heeft 4 poorten en eene fraaije, voor den koophandel zeer belangrijke haven, is de zetel van een geregtshof van eersten aanleg, van den gouverneur der prov. en van alle provinciale collegiën. Men vindt er 2 Hervormde kerken, waarvan de Groote of St. Eusebius kerk, met een fraai orgel pronkt; onder de graven van verschillende aanzienlijke personen, bevat zij ook de graftombe van KAREL VAN GELDER; de St. Catharina of Gasthuis kerk, wordt ook door de Walsche gemeente gebruikt; verder heeft zij eene Luthersche en twee Roomsche kerken, en eene Synagoge. Onder de wereldlijke gebouwen behooren: het uitmuntend nieuw opgebouwd gouvernementshuis, de gebouwen van het voormalig hof van Gelderland, het stadhuis, (alleen om deszelfs oudheid eerwaardig), de stads Waag, het provinciaal tuchthuis, het verbeterhuis, en onderscheidene weesen andere godshuizen, terwijl het zoogenoemde *Duivelshuis*, door MAARTEN VAN ROSSEM gesticht, opmerking verdient. Ook vindt men er 4 opene plaatsen of pleinen. Onder de wetenschappelijke inrigtingen behooren: de latijnsche school en onderscheidene inrigtingen van het lager onderwijs, het natuur- en letterkundig genootschap, onder de spreuk *Prodesse Conamur*, het teeken- en bouwkundig genootschap, met eene inrigting tot onderwijs der teeken- bouw- en doorzigtkunde, ook aan minvermogende kinderen; een departement der Maatsch. tot Nut van 't algemeen, enz. Arnhem telt 9,580 inw., die van den expeditiehandel op en uit Duitschland, van onderscheidene fabr., als mede van den handel in granen en den veelvuldigen doortogt bestaan. Onder de menigte geleerde mannen alhier geboren, noemen wij alleen GRAMAIJE, BROECKELAAR, WIJNEN, TENGNAGEL, VAN REIJD, de VAN DER ZANDES, VAN SLICH-

TEN-

TENHORST, VAN ECK, en anderen. — Voor de stad ligt eene fraaije schipbrug over den Rijn, terwijl de vestingwerken in wandelingen herschapen zijn. In den omtrek vindt men vele, meestal wel beplante bergen, en daar tusschen aangenaam gelegene dalen, met een aantal levendige bronnen en altijdloopende beken- en watervallen, als mede de heerlijkste buitenplaatsen, die meest allen voor de wandelaars open staan, zoo dat dit oord, met regt, het *Arcadia* der Noordelijke provinciën genoemd wordt.

ARNHEMSLAND, eene kust aan de N. zijde van Nieuw Holland, aan de W. zijde van de golf van Carpentaria. Het werd door den Hollander ZIETHEN ontdekt, en door hem naar zijne vaderstad Arnhem, aldus genoemd.

ARNHEMSBAAI, eene golf op genoemde kust, op 153. 42. 45. L. 12. 11. Z. B., voor dezelve liggen Wessels- en de Engelsche Compagnie eilanden. Deze golf zoude voor ons vaderland dezelfde voordeelen kunnen opleveren, als Nieuw Zuid Wallis, voor de Engelschen. De grond is er vruchtbaar, en de Maleijers van Borneo en Celebes verzamelen er een zeker zeegewas, Tripang genaamd, dat ingezouten, hun, en vooral den Chinezen, tot spijze verstrekt. FLINDERS vond ook aan de kust wilde specerijen.

ARNIAC, Fr. dorp, dep. Tarn.

ARNICOURT, Fr. dorp, dep. Ardennen.

ARNIERE, Fr. dorp, dep. Eure.

ARNIKE, Fr. dorp, dep. van 't Noorden.

ARNIS, Deen. eiland, hert. Sleeswijk, in de riv. Schleij.

ARNO, bevaarbare riv. in Toscanen, welke in het Apennijnsch gebergte, aan den voet van de Falterona ontspringt, de Sieva, Pesa, Elsa en Chiana ontvangt, voorbij Florence en Pisa loopt, en na eenen loop van 26 mijlen, niet ver van Pisa, in de Middell. zee valt, op 43. 40. N. B. en 28. 4. L.

ARNO, (CIVITA D') stadje in den Kerk. Staat, distr. Perugiano.

ARNOLD, N. Amer. riv. in Canada, valt in het meer Magantick.

ARNOLD, Eng. vlek, gr. Nottingham, met 3,000 inw.

ARNOLDSDORF, Silez. dorp, regdst. Reichenbach, Schweidnitzer kreits.

ARNOLDSDORF, Silez. dorp, regdst. Oppeln, Neiszer kreits, met 673 inw.; niet ver van hier is een der hoogste kruinen van het Reuzengebergte, de *Bisschopskop*.

ARNOLDSGRUN, Saks. stadje in Vogtland.

ARNOLDSHEIM, Saks. dorp in Vogtland.

ARNOLDSHEIM, Fr. D., dep. Ned. Rijn.

ARNOLDSHEIM, zie Ernolsheim.

ARNOLDSTEIN of *Arlstein*, Illyr. dorp, bij Villach.

ARNON, riviertje in Frankrijk, dep. Creuse, ontspringt in 't arr. Boussac, en valt bij Vierçon in de Cher.

ARNONCOURT, Fr. dorp, dep. Op. Marne.

ARNOS, Fr. dorp, dep. Ben. Pyreneën.

ARNOSORA, Nap. stadje in Principato Citra, 3 mijlen van Salerno.

ARNOTA, Turk. stadje in Walachië.

ARNOUD, (ST.) 5 Fr. dorpen in de dep. Ben. Seine, Calvados, Loir en Cher, Oise en Orne.

ARNOULD, (ST.) Fr. stadje, dep. Seine en Oise, arr. Chartres.

ARNOUVILLE, 3 Fr. dorpen in de dep. Ben. Seine, en 2 in Seine en Oise.

ARNOYA, riv. in de Spaan. prov. Gallicië, valt in den Minho.

ARNOYA, Port. riv., die op 39. 25. N. B. in den Atl. oceaan valt.

ARNOYE, Fr. dorp, dep. Hérault.

ARNSBERG, Beij. vlek en slot, Regenkreits, landg. Kipfenstein.

ARNSBERG, zie Arensberg.

ARNSBOCKE of *Ahrensböck*, Deen. vlek en ambt, hert. Holstein, tusschen Lubeck en Plön.

ARNSBURG, ambt in Thuringen, met het ambt Frankenhausen vereenigd.

ARNSBURG, zie Arensburg.

ARNSDORF, Silez. dorp, regdst. Reichenbach, Hirschberger kreits, met 800 inw. en eenen papiermolen.

ARNSDORF, (Opper en Neder) Silez. dorp, regdst. Breslau, Strehlensche kreits, met 523. inw.

ARNSDORF, Saks. dorp, Opper Lausnitz, met ijzermijnen.

ARNSDORF, Beij. vlek, Opper Donaukreits, aan den Kolbach, met 940 inw., weverijen voor lakens en wollen stoffen, en 2 kasteelen.

ARNSDORF, Pruiss. dorp, in 't Oberland.

ARNSFELD, Saks. dorp, Erzberger kreits, met mijnwerken.

ARNSHAUGK, dorp en bergslot in Saksen Weimar, Neustädter kreits, aan de Orla; het ambt heeft 17,162 inw.

ARNSHEIM, stad in Hessen-Darmstadt, in den voormaligen Rijnpalts.

ARNSTADT, stad in Schwarzburg-Sonderhausen, aan de Gera, met 3 kasteelen, waaronder het schoone prinsenhuis, een lyceüm, 780 huizen en

4,800 inw., die wol- en geelkoperfabr., korenbouw en wolhandel hebben. 50. 49. 57. N. B. en 28. 37. 15. L.

ARNSTEDT, Pruiss. dorp, regdst. Merseburg, ambt Arnstein, met 94 huizen.

ARNSTEIN, Pruiss. kasteel en heerl., regdst. Merseburg.

ARNSTEIN, Keur- Hess. kasteel en heerl. ambt Witsenhausen, aan de Werra.

ARNSTEIN, Beij. stadje en kasteel, Ben. Mainkreits, aan de Wern, met 1,224 inw. 50. 2. N. B. 27. 54. L.

ARNSTEIN of *Kloosterarnstein*, Nassausch vlek en abdij, aan de Lahn, met 2,000 inw.

ARNSTEIN, Pruis. stadje, prov. Natangen., 6 mijlen van Brandenburg.

ARNSTORF, Illyr. vlek, gouv. Laibach.

ARNSWALDE, zie Arenswalde.

ARNTILLY, Schot. dorp, gr. Perth.

ARNY, Fr. D., dep. Seine en Oise.

ARO, Spaan. riv., valt 2 mijlen van Palamos in de Middell. zee.

AROA, Z. Amer. riv. in Venezuela, valt in den Atl. oceaan.

AROAN, plaats in de Afr. woestijn Sahra, op den karavanenweg, van Fez naar Tombuctoo, met groote zoutmijnen in den omtrek.

AROBO, Afr. stad, kon. Benin, zij is groot en wel bevolkt.

AROBY, Afr. handelplaatsje in Guinea, aan de Goudkust.

AROCHE, Spaan. stadje in Andaluzië, prov. Seville, aan de Estremadura, geeft den naam aan de aangrenzende bergen.

AROCIA, riv. in Italië, loopt door Piemont, en valt bij Albenga in de Middell. zee.

AROCK-SZALAS, Hong. vlek in het Jazyger land, met sterken korenhandel.

AROE of *Pulo Aroe*, Aziat. eil. in den Ind. oceaan, op 2. 28. N. B. 122. 40. L.

AROFFES, Fr. dorp, dep. Vosges.

AROGOSTO, zie Argostoli.

AROIS, zie Herat.

AROKHAGE, prov. in O. Perzië, aan de riv. Hindmend en Kare, met vele woestijnen, en waarbij ook de lands. Cabul, Ghasea, Kandahar gerekend worden.

AROKTO, Hong. dorp, Borschoder kom., aan de Theisse.

AROLSEN, Waldeksche stad, opperambt Diemel, aan de Aar, verblijfplaats van den vorst van Waldek, met een uitmuntend kasteel, 2 kerken, eene latijnsche school, 1200 inw., wollen- en ijzerfabr. 51. 20. N. B. 26. 45. L.

AROMANCHES, Fr. D., dep. Calvados.

AROMARI, Z. Amer. riv. in Fransch Guiana, ten Z. van de Mahuri.

AROMAS, Fr. dorp, dep. Jura.

AROMERY, Z. Amer. eil. bij het Braz. gouv. Rio Janeiro. 48. L. 24. 51. 58. B.

ARON, Perz. vlek, prov. Irak, niet ver van Kaschan, met 2,000 huizen en vele zijdeweverijen.

ARON, 3 Fr. vlekken in de dep. Mayenne, Var en Arriège.

ARONA, riv. in den Kerk. Staat, welke uit het meer bij Bracciano ontspringt, en in de Middell. zee valt.

ARONA, Sard. stad in Milaan, aan den Z. kant van Lago Maggiore, alwaar de Ticino weer uit hetzelve komt, met een sterk kasteel, 3 kloosterkerken, 1 hospitaal, 1 gymnasium en 4,000 inw. die scheepstimmerwerven hebben en handel drijven. Alhier werd de aartsbisschop van Milaan, CAROLUS BORROMËUS, thans de beschermheilige der stad, geboren, wiens colossaal standbeeld, 112 voeten hoog, met eene fraaije kerk, op eenen daarbij gelegen hoogen berg gevonden wordt; ook vindt men in de nabijheid de Borromëische eilanden. 45. 46. N. B. 26. 12. L.

ARONCHES, Port. vlek, prov. Alentejo, aan de Spaan. grenzen, bij de zamenkomst der Caya, en Algrette met 2,095 inw. 38. 58. N. B. en 10.32.30 L.

ARONDE, riv. in Frankrijk, welke in de Oise valt.

ARONDEL, zie Arundel.

ARONE, zie Arona.

ARONNE, Fr. dorp, dep. Allier.

AROO, ARROO of *Arou*, groep eil. in de stille Zuidzee, ten Z. van Papuas: het grootste is 40 mijlen lang en 12 breed, en drijft handel met de Chinesche kooplieden van Banda, met opgezette paradijsvogelen, sago, en slaven. 6. Z. B. en 152. 40 L.

AROOL, zie Orell.

AROOSI, Afr. dist. in het Z. deel der Abyssinische prov. Maitsha.

AROPILLY, O. Ind. stad in Hindostan, prov. Mysore.

AROS, vlek en haven op 't Schotsche eiland Mull.

AROSBAY, Ind. stad op 't eil. Madura, bij Java. 130. 30. L. 6. 53. Z. B.

AROSEN, Zwits. dal in Graauwbunderland, met verscheidene huizen en eene kerk.

AROU, zie AROO.

AROUBA, Z. Amer. eil. ten N. van de golf van Venezuela. 13. N. B. 307. 40. L.

AROUBA, Perz. eil. en kaap in den Ind. oceaan.

AROUCA, Port. stad, prov. Beira.

AROUE, Fr. dorp, dep. Ben. Pyr.
AROUILLE, Fr. dorp, dep. Landes.
AROUS, Fr. dorp, dep. Gers.
AROUTHORTCHIN, Aziat. gewest in Tartarije, bij den grooten Chineschen muur.
AROW, Nederl. eil. in O. Ind., landvoogdij Amboina.
AROWAKEN, Z. Amer. volksstam in Guiana, langs de riv. Pumeron en Kuima; hij telt, met de Ottomachen, 10,000 oorlogslieden, heeft weinig begrippen van godsdienst, en gelooven aan hunne Bogajers of toovenaars.
AROZ, Fr. dorp, dep. Op. Saône.
ARP, Aziat. riv. in Circassië, valt in den Kuban, op 44. 46. N. B.
ARPAD, Hong. dorp, Biharer kom.
ARPAIA, Nap. stad in Principato Ultra, 2 mijlen van Benevento.
ARPAILLARGUES, Fr. D., dep. Gard.
ARPAJON of *Severac*, Fr. stad in Auvergne, dep. Cantal, met 300 huizen.
ARPAJON, Fr. stad, dep. Seine en Oise, arr. Corbeil, aan de Orge, met 518 huizen en 2,003 inw. katoenspinnerijen en fabr., vooral voor geweren; voorheen heette zij Chatres.
ARPAKAVI, vallei in de Aziat. prov. Armenië, bij de stad Erivan.
ARPANTE, (L') Fr. dorp, dep. Var.
ARPAON, Fr. dorp, dep. Lozère.
ARPARENS, Fr. dorp, dep. Gers.
ARPAVON, Fr. dorp, dep. Drome.
ARPASCH, Hong. dorp, Oldenburger kom., aan de Raab.
ARPAZLI, Turk. vlek in de Aziat. prov. Natolië, bij de golf van dien naam.
ARPENANS, Fr. dorp, dep. Op. Saône.
ARPENBURG, Pruiss. stadje in de Oude Mark Brandenburg.
ARPERS, Fr. D., dep. Lot. en Garonne.
ARPENTIAN, Fr. dorp, dep. Gers.
ARPENTIS, Fr. D., dep. Seine en Oise.
ARPENTY, Fr. D., dep. Seine en Oise.
ARPHI, Fr. dorp, dep, Gard.
ARPI, Nap. vlek, prov. Capitanata.
ARPIGNY, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Malmedy.
ARPINO, Nap. stad, prov. Terra di Lavoro, op eenen heuvel, aan de Fibreno, met vele kerken, 7 kloosters en 9,657 inw., die aanzienlijke lakenfabr. hebben. Zij is de geboorteplaats van MARIUS en CICERO, wier borstbeelden op het raadhuis staan. 41. 44. N. B. 31. 45. L.
ARPUR, O. Ind. stad in Nepaul, 4 mijlen van Catmandu.
ARQUA of *Arquato*, Lomb. Ven. vlek, legatie Padua, met 1,500 inw. en de woning van PETRARCA, van wien hier nog het graf en verscheidene gedenkstukken gevonden worden. 45. O. 11. N. B. 29. 34. 53. L.
ARQUATTA, vlek in den Kerk. Staat.
ARQUATTA, Sard. vlek in 't gr. hert. Genua, dist. Riviera di Ponente.
ARQUATO, zie ARQUA.
ARQUENAY, 2 Fr. vlekken, dep. Mayenne en Calvados.
ARQUENNES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met 1,350 inw., om deszelfs kalkgroeven en blaauw marmer beroemd.
ARQUENON, Fr. riv. dep. Noordkusten, valt in 't kanaal, op 48. 33. N. B. 15. 32. L.
ARQUES, Fr. stad, dep. Ben. Seine, arr. Dieppe, lands. Caux, aan de riv. Arques, met 700 inw., een kasteel, kantenfabr. en veeteelt: slag van HENDRIK IV in 1589. op 49. 54. N. B. 18. 50. L.
ARQUES, riv. die bij bovengemelde stad heenstroomt, en bij Dieppe in de Bethune valt.
ARQUES, 3 Fr. dorpen in de dep. Pas-de-Calais, Aveiron en Aude.
ARQUES, (LES) Fr. dorp, dep. Lot.
ARQUESMES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen.
ARQUETATI, Z. Amer. riv., prov. Dariën, valt in den Chucunaqui.
ARQUETTES, Fr. dorp, dep. Aude.
ARQUEVES, Fr. dorp, dep. Somme.
ARQUIAN, Fr. dorp, dep. Nièvre.
ARQUICO of *Ercoco*, Afr. stad, prov. Zanguebar, aan de kust van Abyssinië, met eene goede haven.
ARQUIZAN, Fr. dorp, dep. Gers.
ARRA, Turk. stad in de Aziat prov. Diarbekir, 9 mijlen van Orfa.
ARRABIDA, Port. gebergte, prov. Estremadura, begint bij Palmella, en eindigt in kaap Espichel.
ARRAC, Fr. dorp, dep. Ben. Pyr.
ARRACAN, zie Aracan.
ARRACK, zie Aregh.
ARRACOURT, Fr. dorp, dep. Meurte.
ARRACOVIE, Griek. dorp in Turkije, aan de afhelling van den Parnassus, met 1,500 inw.
ARRADES, Afr. stadje, kon. Tunis, beroemd door deszelfs baden.
ARRADON, Fr. dorp, dep. Morbihan.
ARRAGIA, Arab. stad, prov. Nedsjed.
ARRAGON, zie Aragonië.
ARRAGON, Arab. stad, 25 mijlen ten O. Z. O. van Sana.
ARRAH, O. Ind. stad in Hindostan, in Behar, op 25. 32. N. B. 102. 28. L.
ARRAH, Perz. stad, prov. Mekran, aan de Arab. zee. 25. 25. N. B. 82. 40. L.
ARRAI, Jap. stad en haven op de Z. kust van 't eil. Niphon.

ARRAN, zie Aran.

ARRANCOURT, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

ARRANCUDIAJA, Spaan. vlek, prov. Biscaye, met ijzerfabr. en minerale bronnen.

ARRANCY, Fr. vlek, dep. van de Maas, arr. Verdun.

ARRANMORE, een der Aran-eil. bij Schotland, op 53. 5. N. B 8. L.

ARRANMORE, eil. bij de N. W. kust van Ierland. 55. N. B. 9. 15. L.

ARRAS, arr. in 't Fr. dep. Pas-de-Calais, groot 26 vierk. mijlen, met 139,898 inw.

ARRAS, hoofdstad van 't Fr. dep. Pas-de-Calais; zij is schoon en regelmatig gebouwd, ligt aan de Scarpe en den Crinchon, met vestingwerken van VAUBAN. Zij bestaat uit twee deelen, LA CITÉ en LA VILLE, en is de zetel van een' bisschop, van eene regtbank van eersten aanleg en van koophandel, heeft een sterk kasteel, 13 kerken, eene akademie der kunsten, een collegie, schilder- en heelkundige scholen, en eene opvoedings inrigting voor meisjes in het klooster; 3,768 huizen en 19,958 inw. welke fabr. voor linnen, kanten, baptist en tapijten hebben. Zij is de geboorteplaats van ROBESPIÈRRE, en van den koningsmoorder DAMIENS. 50. 17. 37. N. B. 20. 25. 41. L,

ARRATS of *Arrots*, riv. in het Z. W. deel van Frankrijk, welke niet verre van Aubilar in de Garonne valt.

ARRAUNTZ, Fr. dorp, dep. Ben. Pyr.

ARRAUTE, Fr. dorp, dep. Ben. Pyr.

ARRAYAL DE ASSUMPCAON, Braz. stadje in Goyas, aan de Toccantins.

ARRAYAL DE MAYGÜNTE, Braz. stad, prov. Goyas.

ARRAYAL DE MEYAPONTE, Braz. stadje, prov. Matto Grosso.

ARRAYAL DE PORATE, Braz. stad, prov. Para, aan de Toccantins.

ARRAYAL DE RIO DAS ALMAS, Braz. stadje, prov. Goyas, aan de Toccantins.

ARRAYAL DE ST. ANNA, Braz. stadje, prov. Goyas.

ARRAYAL VELHO, Braz. stad, prov. Minas Geraes.

ARRAYE, Fr. dorp, dep. Meurte.

ARRAYOLOS of *Arroyolos*, Port. open vlek, prov. Alentejo, dist. Villa Viciosa, aan een zeer vischrijk meer, heeft een kasteel op een' granietberg, tapijtfabr. en 1600 inw.

ARRAYON, Fr. dorp, dep. Op. Pyr.

ARRE, Fr. dorp, dep. Gard.

ARRE, groote bergketen in Frankrijk, welke bij Montcontour, in 't dep. der Noordkusten begint, en zich tot aan kaap Finisterre uitstrekt.

ARREAU of *Arreux*, Fr. stad, dep. Op. Pyr., arr. Bagnères, aan de Neste, in het dal Aure, met 855 inw., wollen mutsenfabr. en zaagmolens.

ARRECIBO, Spaan. stad op het eil. Porto Rico in N. Amerika.

ARRECIFE, Z. Amer. stad in Buenos Ayres, aan de riv. Arrecife. 34. 4. Z. B. 317. 12. L.

ARRECISES, eil. in de Ind. zee, tusschen de Philippijnsche en Dieven-eil. gelegen.

ARRECISES, kaap in Afrika, aan de Kafferkust, ten O. van de kaap de Goede Hoop.

ARREGAMME of *Aragame*, riv. op de O. kust van 't eil. Ceylon; derzelver mond ligt op 7. 26. N. B. en 99. 33. L.

ARRELLES, Fr. dorp, dep. Aube.

ARREN, zie Aran.

ARRENON, Z. Amer. riv. in Guiana, valt in den Orinoco.

ARRENS, Fr. dorp, dep. Op. Pyr.

ARRENTIÈRES, Fr. dorp, dep. Aube.

ARRESIGUET, Fr. D., dep. Ben. Pyr.

ARREST, Fr. dorp, dep. Somme.

ARREUX, zie Arreau.

ARREUX, Fr. dorp, dep. Ardennen.

ARREWAY, stadje op de W. kust van 't eil. Celebes. o. 58. Z. B. 136. 56. L.

ARRIAGOSSE, Fr. D., dep. Op. Pyr.

ARRIANA, Afr. dorp ten N. O. van Tunis, met aanzienlijke overblijfselen van de oude Carthaagsche waterleiding.

ARRIBANS, Fr. vlek, dep. Landes.

ARRIBE, Fr. vlek, dep. Landes.

ARRIEGE of *Ariège*, vischrijke riv. in het Z. W. deel van Frankrijk, welke aan de Pyreneën in 't gr. Foix, op de Spaan. grenzen ontspringt, bij Hauterive, niet ver van Severdun, bevaarbaar wordt, de Arget, Lersel en Lize ontvangt, veel goudzand met zich voert, en tusschen Muret en Toulouse, bij Putel, in de Garonne valt.

ARRIÈGE, dep. van Frankrijk, hetwelk de voormalige gr. van Foix, Couserans, en een klein stuk van Languedoc bevat, zich van 18. 28. tot 19. 37. L. en van 42. 33. tot 43. 22. N. B. uitstrekt, en tusschen de Pyreneën en de dep. der Op. Pyr., der Aude, en der Op. Garonne begrepen is. Het bevat 88 vierk. mijlen en 222,936 inw., waaronder 5 à 6,000 gereformeerden. De voortbr. zijn: jaspis, ijzer, marmer, agaat, koper, harst, terpentijn, kurk, veel rogge, tarwe, vlas, hennip, was en vruchten. Het dep. zendt twee ge-

de-

deputeerden naar de kamer der afgevaardigden, en bevat de 3 arr. Pamiers, St. Giron en Foix, 20 kantons, en 337 gemeenten. De hoofdstad is Foix.

ARRIEN, 2 Fr. dorpen, dep. Arriège en Ben. Pyreneën.

ARRIGNO, Fr. stadje op 't eil. Corsica.

ARRION, Perz. stad, prov. Azerbijan.

ARRIPOCA, eil. in den mond der Z. Amer. riv. Maranon, het eerste, dat men, dezelve opvarende, ontmoet.

ARRISANA, eil. in den Atl. oceaan, bij de Port. kust. 37. 14. N. B. 26. 35. L.

ARRIVACOURCHY of *Aravacourchy*, O. Ind. stadje in Hindostan, distr. Coimbetoor. 10. 45. N. B. 95. 40. L.

ARRIVE, Fr. vlek, dep. Ben. Pyr.

ARRO, kanaal of inham van de N. stille Zuidzee, op de W. kust van N. Amerika, Oostwaarts van Quadra en van Van Couver's eil.

ARROA, stad in Voor Indië, in 't vorst. der Dschaten, ook wel Batnihr of Battyland genaamd; zij is zeer volkrijk.

ARROAS (DE) groep eil. in de Roode zee, 11 uren ten N. W. van Mecca, bestaande in één groot, en zes kleine eil.

ARROAS (DE) twee groepen rotsachtige eilandjes in de Ind. zee, tusschen Sumatra en Malacca gelegen.

ARROCHADSCH, prov. in Cabulistan, in Z. Azië, aan de riv. Hindmend en Kare, met de stad Rochadsch.

ARRODET, Fr. vlek, dep. Op. Pyr.

ARROE, klein langwerpig Deensch eil. ten Z. W. van Fuhnen, tot het hert. Sleeswijk behoorende; het is 3 mijlen lang, ½ mijl breed, en heeft eenen vlakken inhoud van 2¾ vierk. mijl. Het heeft bijna geen hout, maar veel koren, vlas, tuinvruchten en ooft, benevens 7,573 inw., die van den landbouw, de scheepvaart en de visscherijen bestaan. 54. 53. N. B. 28 L.

ARROES of *Jaksoes*, Aziat. eilandje bij de kust van Sumatra.

ARROESKIÖPING, hoofdpl. van 't eil. Arroe, is zeer wel gebouwd, heeft eene goede haven, welke door het tegenover liggende eilandje Deijeroe, gedekt wordt. De 1290 inw. leven grootendeels van de zeevaart en visscherij.

ARROIS, Schot. vlek en kasteel op 't eil. Mull, een van de Hebridische eilanden.

ARROJA DE ST. SERVAN, Spaan. stad, prov. Estremadura, 1 mijl van Merida.

ARRON, Fr. riv. in het dep. Nièvre, valt bij Decize in de Loire.

ARRON, groep Aziat. eilandjes, tusschen de Moluksche eil. en Nieuw Guinea, ten N. van Nieuw Holland, op 5. 15. Z. B. 152. 40. L.

ARRONCHES, zie Aronches.

ARRONES, Spaan. stadje in Navarre.

ARRONT, Fr. vlek, dep Arriège.

ARRONVILLE, Fr. vlek, dep. Seine en Oise.

ARRONZO, distr. in het Lomb. Ven. rijk, gouv. Venetië, legatie Belluno.

ARROOS, zie Aroo.

ARROS, 3 Fr. vlekken, dep. Ben. Pyr.

ARROS, Fr. riv. in het dep. Landes, valt in de Adour, bij Aire.

ARROSITES, eil. in Australië, nabij de Carolinen eilanden.

ARROU, Fr. vlek, dep. Eure en Loire, arr. Chateaudun, met 2,826 inw.

ARROU, zie Aarou.

ARROUX, riv. in Frankrijk, welke uit 3 bronnen bij Arnay-le Duc, aan de Côte d' Or, ontspringt, twee mijlen van haren mond bevaarbaar wordt, en beneden Port St. Digoin in de Loire valt.

ARROW, Eng. riv. valt in de Lug, in 't gr. Hereford, bij Leominster.

ARROW, Eng. riv. valt in de Avon, in 't gr. Worcester.

ARROW, Iersche riv., ontspring tuit 't meer Arrow, en valt 1½ uur van Sligo in zee.

ARROWACKEN, zie Arawacken.

ARROWRA, kaap op het Z. Amer. eilandje Capori, bij de riv. Maranon.

ARROWSIKE, eil. in de N. Amer. Rep. door eene smalle straat van Parker' seil. gescheiden; behoort tot Georgetown.

ARROWSMITH, een of liever twee kleine groepen der Maarschalks, of der door GILBERT ontdekte eil. Het kanaal tusschen beide wordt Fondyle Passage genoemd, en ligt op 7. N. B. De eil. Peilder en Daniel behooren tot de Oostelijke groep.

ARROYA DE ELMEDINA, Z. Amer. stad in Buenos Ayres.

ARROYA DE LA CHINA, Z. Amer. stad in Buenos Ayres, aan de Uraguay. 32. 29. Z. B. 319. 30. L.

ARROYA DEL PUERCO, Spaan. vlek, prov. Estremadura, aan den Aynde, met 5,000 inw. en eene porceleinfabrijk.

ARROYA DE PABEN, Z. Amer. stad in Buenos Ayres.

ARROYA DE RAMALLO, Z. Amer. stad in Buenos Ayres.

ARROYOLOS, zie Arrayolos.

ARROYO NARANJA, Spaan. dorp, op het W. Ind. eil. Cuba, met beroemde baden.

ARROYOS, Z. Amer. stad in Paraguay. 25. 29. 36. Z. B. 320. 52. L.

ARRSING, Beij. dorp, Isarkreits.

ARRY, 3 Fr. dorpen in de dep Calvados, Moezel en Somme.

ARS of *Arts*, klein Fr. eil. in de golf van Morbihan, dep. Morbihan, met een dorp van 1,000 inw. graan- en wijnteelt, benevens zeezoutbereiding.

ARS, Fr. vlek, op 't eil. Ré, dep. Neder Charente, met 3,000 inw. en zeezoutbereiding. 46. 12. N. B. 16. 15. L.

ARS, 4 Fr. vlekken in de dep. Creuse, Ain, Puy- de- Dôme en Seine en Oise.

ARS-SUR-MEURTE, Fr. dorp in Lotharingen, dep. Meurte, arr. Nancy.

ARSA, kleine riv. of kanaal in Istrië, welke uit het moer van Gessaro of Cosliaco ontspringt, en na eenen loop van 15 Ital. mijlen, in de golf van Quarnero valt.

ARSAC, Fr. stadje in Gascogne, dep. Neder Pyr., arr. Orthez, aan de riv. Lous en Luy, met 1,014 inw.

ARSAC, Fr. dorp, dep. Gironde.

ARSACE, Turk. stad in de Aziat. prov. Syrië, pachalik Aleppo.

ARSACIDEN, Archipel in de Zuidzee, ook wel de Salomon's eil. genoemd, in Australië. De eerste naam komt van het moordzuchtig gedrag der inw. omtrent de manschap van den Franschen kapitein SURVILLE.

ARSAGNE, Fr. dorp, dep. Landes.

ARSAGO, Lomb. Ven. stadje, legatie Milaan.

ARSAMAS, Russ. stad, gouv. Nishnei-Novogorod, aan de Tescha of Tjoscha, (tak van de Oka) met 2 kerken, 2 kloosters, 1,416 huizen, 5,068 inw. die weverijen, looijerijen, verwerijen, zeepziederijen, ijzer- en zilverfabr. en handel in linnen en zeildoek hebben.

ARSANO, Nap. dorp, prov. Napels, met schoone landhuizen en 4,316 inw.

ARSANS, Fr. dorp, dep. Op. Saône.

ARSAY, Fr. dorp, dep. Vienne.

ARSBEKE, Fr. dorp, dep. Ben. Maas.

ARSCHOT, zie Aarschot.

ARSCHTE of *Karabulaken*, herdersvolk in Kaukazië, aan den Martan, onder de regering der oudsten, met 1,000 tot den dienst geschikte mannen.

ARSCHWEILER, Fr. D., dep. Meurte.

ARSE, Fr. dorp, dep. Aude.

ARSEEWAH, O. Ind. stad in Hindostan, prov. Orissa.

ARSEMINI, stadje op 't eil. Sardinië.

ARSEN, Aziat. riv. in Turk. Armenië, valt in den Euphraat, bij Ilya.

ARSENDSCHAN, zie Arsingan.

ARSEO, ARSEW, ARZEW, Algiersch vlek en haven, prov. Mascara, alwaar de Europische schepen veel koren laden, met zoutgroeven.

ARSERINA, Afr. eil. bij den mond der riv. St. John. 19. 30. N. B. 1. 40. L.

ARSERUM, zie Arzerum.

ARSID, zie Arsur.

ARSIENA, Lomb. Ven. stadje, in het Vicentijnsche.

ARSINES, Sard. dorp, in Savoije.

ARSINGAN, ARSENDSCHAN, Turk. stad in de Aziat. prov. Natolië, pachalik Siwas, aan den Euphraat.

ARSINS, Fr. dorp, dep. Gironde.

ARSK, JARSK, Russ. stadje, gouv. Kasan, aan de Kasanka, met eene houten vesting en 537 inw. 56. 20. N. B. 67. 14. L.

ARSKEY, Eng. dorp, gr. York, aan de Dun, met 1000 inw.

ARSOFFA, Turk. forteres in de Aziat. prov. Syrië. 35. 38. N. B. 56. 18. L.

ARSONS, stad in Aziat. Turkije, op de zeekust van Syrië.

ARSONVAL, Fr. dorp, dep. Aube.

ARSTJO, Zweed. stadje, prov. Nyland. 60. 44. N. B. 43. 48. L.

ARSU, Perz. stad, prov. Schirwan.

ARSUF, Aziat. haven in Palestina, 6 mijlen van Jaffa.

ARSUNDA, Zweed. stad, prov. Gestrikland, 4 mijlen van Gefle.

ARSUNGEH, dorp in Aziat. Turkije, prov. Armenië.

ARSUR, ASOR, ARSAF of *Arsid*, Aziat. gehucht op de Syrische kust, welligt het oude Asor. 32. 13. N. B. 52. 45. L.

ARSURA, eil. in den Griek. Archipel.

ARSURES, Fr. dorp, dep. Jura.

ARSURES (LES) Fr. dorp, dep. Jura.

ARSURETTES, Fr. dorp, dep. Jura.

ARSUS, Fr. dorp, dep. O. Pyr.

ART, ARTH, UNTERART, Zwits. vlek, kanton Schweitz, aan het Züger meer, dat hier ook het Artermeer genoemd wordt; het is wel gebouwd en heeft 2,300 inw.

ARTA of *Larta*, Turk. stad in Albanië, 2 mijlen ten N. van de golf Arta, met 6 moskeen, 24 Grieksche kerken, 1000 huizen en 6,000 Turksche en Christen inw., welke fabr. hebben, en handel met koren, tabak, pelterijen, enz. drijven. 39. 30. N. B. 38. 48. L.

ARTA, golf in Albanië, welke zich zeer ver naar het O. uitstrekt en vele klippen en diepe kolken heeft.

ARTA, Spaan vlek op 't eil. Majorca, met een voornaam druipsteenhol.

ARTA, riv. in de Turk. prov. Albanië, valt in de golf van Arta.

ARTAGNAN, Fr. vlek, dep. Opper Pyreneën, aan de Adour.

ARTAHAN, Turk. stad in de Aziat. prov. Georgië.
ARTAISE, Fr. dorp, dep. Ardennen.
ARTAIX, Fr. D., dep. Saône en Loire.
ARTAJONA, Spaan vlek, prov. Navarre, dist. Olite, met 2000 inw.
ARTAKI, stad in Aziat. Turkije, prov. Natolië, sandschakat Kodja- Ili, aan de zee van Marmora, met 12 grieksche kerken, en 8,000 inw. waaronder 2,000 christenen zijn, die van de wijnteelt leven.
ARTAKUI, Turk. stad in Romanië.
ARTALA, Aziat. stad in Georgië, 10 mijlen van Teflis.
ARTALENS, Fr. dorp, dep. Op. Pyr.
ARTAMOVA, stad in Aziat. Rusl. 34 mijlen ten Z. Z. O. van Tobolsk.
ARTAN, Turk. stadje, Aziat. prov. Caramanië.
ARTANA, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 3,150 inw. 39. 52. N. B 16. 37. L.
ARTAND, Hong. dorp, Biharer kom.
ARTANNE, Fr. dorp, dep. Indre en Loire, arr. Tours, met 260 huizen.
ARTAS, Fr. dorp, dep. Isère.
ARTAS, baai en vlek op 't Spaan. eil. Majorca, ten Z. W. van kaap Pedre.
ARTASSENS, Fr. dorp, dep. Landes.
ARTAVIVA, Aziat. stad in Mingrelië.
ARTAXATE, verwoeste stad in Perz. Armenië, aan den Araxes.
ARTEL, Fr. dorp, dep. Nièvre.
ARTELNBURG, Deen. stad in 't hert. Lauenburg, aan de Elbe.
ARTEMENS, naam, welke de bewoners van kaap Martin, gelegen aan het einde der golf van Valencia, aan dezelve geven.
ARTEMISIA, dorp op de N. kust van het Turk. eiland Cyprus.
ARTEMS Fr. dorp, dep. Aisne.
ARTENAC, Fr. vlek in Saintonge, dep. Ned. Charente, arr. Jonsac, met 1,500 inw.
ARTENAY, 2 Fr. vlekken, een in het dep. Loiret, met 1,140 inw. en messenfabr. en een in dat van 't Kanaal.
ARTENCE, Fr. dorp, dep. Dordogne.
ARTERN, Pruiss. stad, gr. Mansfeld, met zoutkeeten, en 2,240 inw. 51. 23. N. B. 29. 2. L.
ARTERN, Pruiss. stadje en slot, regdst. Merseburg, aan de Unstrut, met 1,700 inw., die veeteelt en zoutkeeten hebben.
ARTEY en FALISE, twee Nederl. dorpjes, prov. Namen, niet ver van de hoofdplaats.
ARTH, zie Art.
ARTHEMANAY, Fr. dorp, dep. Drome.
ARTHENA, Fr. vlek, dep. Jura.
ARTHENAC, Fr. vlek, dep. Ben. Charente.
ARTHERDEE, zie Ardee.
ARTHES, Fr. vlek, dep. Tarn.
ARTHEZ, twee Fr. vlekken, dep. Neder Pyreneën, het eene in het arr. Pau, met 800, en het andere in het arr. Orthez met 2,078 inw.
ARTHEZ-D'ASSON, Fr. dorp, dep. Neder Pyreneën.
ARTHEZÉ, Fr. dorp, dep. Sarte.
ARTHIE, Fr. vlek, dep. Seine en Oise.
ARTHIEUL, Fr. D., dep. Seine en Oise.
ARTHON, twee Fr. dorpen, dep. Indre en Ben. Loire.
ARTHOS, Fr. dorp, dep. Landes.
ARTHOUS, Fr. dorp, dep. Ben. Pyr.
ARTHUN, Fr. vlek, dep. Loire.
ARTHUR-KULL of *Newark bay*, in N. Amer. op de kust van Nieuw Jersey.
ARTHUR SEAT, bekende heuvel bij de Schotsche hoofdplaats Edenburg.
ARTHY, Fr. dorp, dep. Marne.
ARTI, Turk. riv. niet ver van de straat der Dardanellen.
ARTIBONITO, riv. op de W. zijde van het eiland St Domingo.
ARTIGALOUVE, Fr. D., dep. Ben. Pyr.
ARTIGAMI, Fr. dorp, dep. Op. Pyr.
ARTIGAT, Fr. dorp, dep. Arriège.
ARTIGE- AUX- MOINES, ('l) Fr. dorp, dep. Opper Vienne.
ARTIGES, Fr. dorp, dep. Creuse.
ARTIGNOSC, Fr. dorp, dep. Var.
ARTIGONISHE, N. Amer. baai in 't N. O. van Nieuw Schotland. op 45. 49. N. B. 316. L.
ARTIGUELONGUE, Fr. dorp, dep. Gironde.
ARTIGUES, 9 Fr. Dorpen, 2 in Gironde, 2 in Lot en Garonne, een in Aude, een in Aveiron, een in Opper Garonne, een in Opper Pyreneën en een in Var.
ARTIGUES- DIEU, Fr. D., dep. Gers.
ARTIGUES- EN- DONESAN, Fr. dorp, dep. Arriège.
ARTIGUES- LOUTAA, Fr. dorp, dep. Beneden Pyreneën.
ARTIGUES- PERCHE, Fr. D., dep. Gers.
ARTIGUE- VREILLE, Fr. dorp, dep. Gironde.
ARTIK-ABAD, stad in Aziat. Turk. gouv. Sivas.
ARTIMINO, VILLA FERDINANDA, slot in Toscanen, op eenen berg, aan den Arno.
ARTINGAL, een der Pelew-eil. in 't Z. der Stille Zuidzee.
ARTINGURRY, O. Ind. stad in Hindostan, prov. Marawas.
ARTIX, 4 Fr. dorpen in de dep. Arriège, Opp. Garonne, Lot, en Ned. Pyreneën.

ARTLENBURG, zie Artelnburg.

ARTOFONTAINE, Fr. dorp, dep. Opper Saône.

ARTOGNA, Lomb. Ven. stad, gouv. Venetië, dist. Bresciano.

ARTOIS, voormalige prov. in Fr., die ten O. aan Henegouwen, ten N. aan Vlaanderen, ten W. en ten Z. aan Picardië grensde, en thans gedeeltelijk tot het dep. van 't Noorden en Pas-de-Calais, en anderdeels tot het dep. Somme behoort: naar hetzelve voert de broeder des konings van Frankrijk, *Monsieur*, den naam van *graaf van Artois*.

ARTOLSHEIM, Fr. D., dep. Ned. Rijn.

ARTOLU, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

ARTOMAGAN, ORAMAGAN, een der Dieveneil., hetwelk de Spaansche schepen, op hunnen togt van Mexico naar de Philippijnen, aandoen.

ARTON, Fr. dorp, dep. Ben. Loire, arr. Painboeuf.

ARTONDU, Fr. stadje, dep. Seine en Oise.

ARTONGES, Fr. dorp, dep. Aisne.

ARTORNE, Fr. stadje, dep. Puy-de-Dôme, aan den Morge, met 1,507 inw.

ARTOS, Aziat. stad in Klein Bucharije, 7 mijlen van Cashgar.

ARTOUDE, Aziat. stad in Syrië, 4 mijlen van Damascus.

ARTOUL, Fr. vlek, dep. Tarn.

ARTRE, Fr. vlek, dep. van 't Noorden.

ARTS, zie Ars.

ARTSELAER, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, 2 uren van deze hoofdpl., met 900 inw.

ARTSTÄTTEN, Oostenr. vlek, viertel Boven den Mannhartsberg.

ARTURA, eil. in de golf van Cutch in Hindostan; het vormt met het eil. Bate eene haven van 18 of 20 voet water.

ARTUS, Fr. D., dep. Lot en Garonne.

ARTZ, Oostenr. slot in Tirol, kreits Trient, in de Val di Non.

ARTZBACH, riv. in de Oostenr. prov. Stiermarken, valt in de Ens.

ARTZBERG, Beij. vlek in 't vorst. Culmbach.

ARTZEN, AERTZEN, ARZEN, ERZEN, ERTELSEN, Han. vlek, vorst. Calenberg, aan de Griese en Weser, met 900 inw.

ARTZEN, Han. ambt, vorst. Calenberg, met 852 huizen en 4,895 inw.

ARTZFELDT, Nederl. dorp, prov. Luxemburg, 4 uren van Bitburg, met 500 inw.

ARU of *Ru*, O. Ind. kon. op de N. kust van Sumatra, welks sultan onder Atschin staat. De grond is laag en vol moerassen en bosschen.

ARU, eilandjes in O. Indië, tot voorn. kon. behoorende, en eenige mijlen van de uitwatering der Nekan gelegen, op een derwelke de sultan gewoonlijk zijn verblijf heeft.

ARUACAS, zie Arawacken.

ARUBA, Nederl. eil. bij Curaçao in de W. Indië gelegen; het is klein en niet zeer vruchtbaar, maar om den smokkelhandel op het nabij gelegen Spaan. Nieuw Granada van belang. Men teelt er vee voor Curaçao. 12. 30. N. B. 310. 10. L.

ARUBA, Perz. stad, prov. Mekran, bij kaap Aruba, in den Ind. oceaan.

ARUBO, Z. Amer. riv. in Guiana.

ARUCARA, Braz. stad, gouv. Para, aan den mond van den Guanapu.

ARUCOLARA, O. Ind. stad in Hindostan, prov. Mysore.

ARUDE of *Arudy*, Fr. stad in Bearn, dep. Ned. Pyr., aan de Gave de Ossan, met 1,756 inw. en looijerijen.

ARUDY, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

ARUI, Z. Amer. riv. in Cumana, valt in den Orinoco.

ARUM, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek, met 732 inw.

ARUMA, eil. in de Formosa baai.

ARUN, eng. riv. in Sussex, die in het bosch St. Leonhard ontspringt, in 1740 bevaarbaar is gemaakt, en bij Klein Hampton in de zee valt.

ARUNA, Jap. stad, op 't eil. Ximo.

ARUNDEL, Eng. burgvlek, gr. Sussex, niet ver van den mond der Arun. Het kasteel geeft deszelfs bezitter den titel van eersten graaf en pair van Engeland, zonder dat de koning hem daar toe benoemt. Deze plaats zendt twee afgevaardigden in het parlement, heeft eene kleine haven, visch- en houthandel, en 2700 inw.

ARUNDEL, graafs. in de N. Amer. Rep., vrijstaat Maryland.

ARUNDEL, stad in de N. Amer. Rep., vrijstaat Maine, gr. York, met 2,371 inw. en handel in zout.

ARUNZAN, Sardin. vlek, 4 uren van Genua.

ARVA, ARVA VARMEGYE, ARWER of *Orawer*, kom. in Hongarije, grenzende ten N. aan het hert. Oswitz, ten O. aan Galizië, ten Z. aan het Liptauer, en ten W. aan het Thurotzer kom., en bevat 37⅝ vierk. mijlen, benevens 84,909 inw. Het wordt door de Ariwa bespoeld, en daar het tusschen het Karpatisch gebergte ligt, is de lucht er zeer ruw en het land meestal onvruchtbaar, zoo dat het bijna alleen ha-

haver voortbrengt, waarvan de inw. brood bakken; men teelt er echter ook nog vlas, waarvan linnen wordt geweven en uitgevoerd, ook heeft het nog eenige schapenfokkerij. Het bevat 6 vlekken, 96 dorpen en wordt in een Opper en Neder district verdeeld. De kom. vergaderingen worden in *Onder-Kubin* gehouden.

ARVA of *Arwa*, Slavonisch Orawa, Hong. slot, voorheen van de Tempelheeren, geeft den naam aan het kom.

ARVA of *Arwa*, Hong. riv., die in 't N. van het kom. Arva ontspringt en aan de Liptauer en Thurotzer grenzen in de Waag valt.

ARVACAS, zie Arawacken.

ARVAS, bergketen in Spanje, tusschen Leon en Oviëdo.

ARVE, riv. in Savoije, welke in 't lands. Faucigny, op de bergen van Balme en Belcombe ontspringt, eenig goud met zich voert, en bij Geneve in de Rhône valt.

ARVE-PRINDSENS EIL., Deen. volkplanting in 't N. van Groenland.

ARVERT, zie Ardvert.

ARVEYRE, Fr. dorp, dep. Gironde.

ARVICITO, Nap. zeehaven in Calabrië Ultra.

ARVIDSJARU, stadje in Zweed. Lapland, op 65. 28. N. B. 36. 12. L.

ARVIÈRE, Fr. dorp, dep. Ain.

ARVIEU, Fr. dorp, dep. Aveiron.

ARIVIGNA, Fr. dorp, dep. Arriège.

ARVILLAR, Sard. vlek in Savoije.

ARVILLE, 2 Fr. dorpen, dep. Loir en Cher, en Seine en Marne.

ARVILLE, Nederl. dorp, prov. Luik, met 452 inw.

ARVILLERS, 3 Fr. dorpen, dep. Seine en Marne, Oise, en Somme.

ARVOREDO, Amer. eil. op de Braz. kust.

ARWA, zie Arva.

ARWANGEN, Zwits. vlek, kanton Bern, met steenkolenmijnen.

ARWILLER, Sard. dorp in Savoije.

ARX, Fr. dorp, dep. Landes.

ARY, Fr. dorp, dep. Ben. Charente.

ARYS, stadje in O. Pruissen, kreits Schesten, met 1000 inw.

ARYS, Lomb. Ven. vlek, gouv. Venetië, dist. Friuli.

ARZAC, 2 Fr. vlekken, een in 't dep. Neder Pyreneën, met 188 huizen en 930 inw., en een in dat der Tarn.

ARZAL, Fr. dorp, dep. Morbihan.

ARZAMES, Russ. stadje, Aziat gouv. Nishnei-Novogorod, met zeepziederijen. 55. 20. N. B. en 61. 14. L.

ARZANEAU of *Arzano*, Fr. vlek in Bretagne, dep. Finisterre, arr. Quimperlé, met 4,150 inw.

ARZAN RUM, zie Arzerum.

ARZAY, Fr. dorp, dep. Isère.

ARZBACH, tak van de Iser, in den Beij. Isarkreits.

ARZBERG, Beij. vlek, Op. Mainkreits, aan de Rösla, met 1132 inw., boomkweekerijen en bergwerken.

ARZELIERS, Fr. D., dep. Op. Alpen.

ARZELLS, Afr. stadje op de kust van Algiers, ten O. van kaap Fernat. Er wordt veel tarwe uitgevoerd.

ARZEMBOUY, Fr. dorp, dep. Nièvre.

ARZEN, Turk. stad, Aziat. pachalik Erzerum, aan de riv. van gelijken naam.

ARZEN, zie Artzen.

ARZENE, Fr. dorp, dep. Lozère.

ARZENGAN, ARZENDGEAN of *Arzingan*, Turk. stad, Aziat pachalik Erzerum, aan den Euphraat. 39. 40. N. B. 57. 30. L.

ARZENS, Fr. dorp, dep. Aude.

ARZERINP, Afr. eiland aan den mond der riv., St. Jan, op de W. kust.

ARZERO, Lomb. Ven. stadje, legatie Padua.

ARZERUM, ERZERUM, ARSERUM, ARZRUHM, ARZAN-RUM, pachalik in Aziat. Turkije, 't Z. deel van Op. Armenië, grenst ten N. aan Tarabosan, Akalzike en Kars, ten O. aan Iran, ten Z. aan Wany, Curdistan en Diarbekir, ten W. aan Siwas, strekt zich uit van 56. 25. tot 62. 46. L. en van 38. 12. tot 41. 1. N. B. bevat 10,000 vierk. mijlen, en is in 14 liwas of distr. verdeeld. Op de gebergten Taurus en Kaukazus, die zich hier vereenigen, en hunne kruinen tot in de wolken verheffen, ontspringen de Euphraat en Tigris. De voortbrengselen des lands zijn: veel koorn, wijn, zuidvruchten, katoen, vlas, tabak, hennip, honig, was, koper, zijde, enz. De pacha van deze prov. voert drie paardenstaarten heeft den titel van Beglerbeg en geniet 300,000 gulden 's jaarlijks inkomen.

ARZERUM, Turksche vesting en hoofdstad van het voorgaande pachalik, met 4 poorten, door zware muren en sterke torens omgeven, ligt in eene vruchtbare vlakte aan den voet van eene rij bergen, tusschen de bronnen van den Euphraat. Zij is de zetel van den pacha, van eenen Armenischen aartsbisschop, en van eenen Griekschen bisschop, en de stapelplaats van alle Bucharijsche, Indische en Perzische waren, welke door karavanen in dit gewest gebragt worden. Men telt er 100 moskeen, 16 baden, vele koophuizen, en Turksche, Armenische, Perzische en Grieksche inwoners, wel-

ker

ker getal van 50 tot 130, en zelfs door MORIER op 250,000 geschat wordt, die fabr. voor koperen, katoenen, wollen en lederen waren hebben, waarmede zij, zoo wel als met eene soort van marders- vellen, sterken handel drijven. In den omtrek is weinig hout, maar verscheidene koper- en zilvermijnen. 59. 15. 45. L. 39. 58. 36. N. B.

ARZES, dorp op 't eiland Cyprus.

ARZEW, zie Arseo.

ARZFELD, zie Artsfeld.

ARZHEIM, Fr. dorp, dep. Neder Rijn, arr. Weiszenburg, met 760 inw.

ARZI, Nap. stadje, prov. Basilicata.

ARZIGNANO, Lomb. Ven. stad, ambt Vicenza, tusschen de riv. Chiampo en Gua, met wolhandel.

ARZILLA, ARZILA, Afr. stadje, kon. Fez, is wel versterkt, heeft een groot kasteel, en eene kleine haven, aan den Atl. oceaan, waarin hier de Blehardt valt. De inw. zijn Mooren en Joden, welke tabak telen en op Guinea handelen.

ARILLE, zie Ahzikla..

ARZO, Zwits. kerspel, kanton Tessin.

ARZON, riv. in 't Fr. dep. Puy- de-Dôme, welke uit verscheidene bronnen in het kanton Viverols ontspringt, en bij Baurey in de Loire valt.

ARZON, 2 Fr. vlekken, dep. Op. Loire, met 1,500 inw. en Morbihan.

ARZUA, Spaan. vlek in Gallicië.

AS, Zweed. stadje, prov. Jamtland, bij het meer Storsio.

ASA, riv. in 't aartshert. Oostenrijk, valt in den Donau.

ASAB, stad en baai in Abyssinië, aan de Roode zee, door de Gallas, een trouweloos volk, bewoond.

ASABRA, riv. in Spanje, valt in den Aragon.

ASAD, Perz. stad, prov. Fars.

ASAD-ABAD, Perz. stad in Curdistan.

ASAFI of *Asfi*, *Asfrid*, stad in Marocco, prov. Duguella, ten N. van kaap Cantin, aan den voet van eenen steilen berg, met eene haven en slot, waarin de koninklijke prinsen wonen. De inw. handelen in koren op Portugal.

ASAIN, BENIHASEN, Afr. prov. in 't kon. Fez, aan de Atl. zee; zij is rijk in wol en heeft eenigen handel.

ASAM, zie Ascham.

ASANGARO, Z. Amer. prov. in Peru, grenzende ten Z. W. aan het meer Chucuito, met zilvermijnen; de hoofdstad Asangaro ligt 50 uren van Cusco.

ASAPH (ST.) Eng. vlek in Wallis, gr. Flint, aan de Cluyd, met 1520 inw.

ASARALIE, Aziat. stad in onafhankel. Tartarije, in het land der Kalmukken, 15 mijlen van Hami.

ASARIS, Aziat. stad in 't lands. Chiwa, met eene moskee, 400 huizen en 2,000 inw. Zij is met eenen leemen muur en grachten omgeven, en heeft eene poort.

ASARNA, Zweed. stad in de prov. Jamtland, 24 mijlen van Sundswal.

ASARO, Sicil. stad in de vallei Noto.

ASAS, Zweed. stad in Schonen. 56. 11. N. B. 30. 20 L.

ASAWULLY, O. Ind. stad in Hindostan, dist. Oudipour.

ASBACH, Oostenr. vlek, viertel Beneden 't Weener Woud.

ASBACH, Keur Hess. dorp in de heerl. Schmalkalden, met eene staalsmederij en smelterij.

ASBECK, Pruis. vlek, regdst. Munster, met een adelijk vrouwenklooster.

ASBECK, Nederl. D., prov. Z. Braband.

ASBEN, koningr. in het binnenste van Afr., tusschen Fezzan en Cossina. Volgens HORNEMAN komt de sultan in magt na dien van Bornou, en beheerscht tevens de staten Zaufara en Guber. De hoofdpl. is Agades.

ASBROIT, Zweed. stad in Z. Gothland, 2 uren van Wardberg.

ASBURG, Pruis. stad, gr. hert. Neder Rijn, 2 uren van Meurs.

ASCAIN, Fr. vlek, dep. Ben. Pyr. met 1200 inw., 1 uur van St. Jean de Luz.

ASCALON, Aziat. dorp in Palestina bij de zeekust, beroemd in de kruistogten. 31. 38. N. B. 51. 28. L.

ASCANIËN, overoud graafs., Pruis. regdst. Maagdenburg.

ASCARA, Japansche stad op Niphon, 28 mijlen van Jedo.

ASCARAT, Fr. dorp, dep. Ben. Pyr.

ASCIA, Nap. stadje, tusschen kaap Patinuro en de golf van Salerno.

ASCENSION, (ST.) ASCENCAON, ACEMCAON of *Hemelvaarts- eil.* eiland in den Atlantischen oceaan, tusschen Afrika en Z. Amer., 90 Duitsche mijlen van St. Helena, ten Z. W. van de kaap Verdische eilanden. Het is bijna geheel eene woeste uitgebrande vulkaan, en heeft 6 mijlen in den omtrek. Men vindt er wilde geiten, ratten, landkrabben, schildpadden en visschen, doch noch weilanden noch goed water. Deszelfs veilige haven maakt het echter voor de scheepvaart gewigtig. Het werd in 1508 door den Portugees FUSTA D' ACUNHA, op hemelvaartsdag, ontdekt, hoewel het, volgens anderen, den Portugezen reeds 7 jaren vroeger bekend, en door JOAN GALLEGA bezocht was.

In

In 1816 verlieten eenige Engelsche familiën het eil. St. Helena, en zetteden zich hier neer, omdat zij, wegens het verblijf van NAPOLEON op het eerstgenoemde, geene gemeenschap met vreemdelingen konden hebben, en ook de levensmiddelen bovenmatig duur waren. In datzelfde jaar werd het ook door 200 Engelsche militairen bezet, en ter eere van den Engelschen admiraal, welke NAPOLEON op St. Helena bragt, COCKBURN genaamd. Ter aanvoering van de noodzakelijke behoeften op het eiland, worden er tusschen hetzelve en de kaap de Goede Hoop 60 transportschepen onderhouden: ook hebben de kolonisten er reeds eenen weg van 5 mijlen over het eiland aangelegd. 3. 41. L. 7. 57. Z. B.

ASCENSION, klein eiland in de zee van Brazilië, 24 uren van de kust van de prov. Rio Janeiro, met eene goede haven.

ASCENSION, hoofdstad van het eiland Margareta.

ASCENSION, baai op de O. kust van 't Amer. schiereil. Yucatan, in de golf van Honduras. 19. 30. B. 288. 50. L. 2. Andere baai in 't N. der golf van Mexico.

ASCERIA, Abyssinisch dorp, 8 mijlen van Dixan.

ASCH of *Ascha*, Beij. kasteel, Regenkreits, landg. Amberg.

ASCH, Boh. heerl., Elbognerkreits.

ASCH, landg. in Bohemen, van 6 mijlen in den omtrek, met 18 gemeenten, 1,200 huizen en 8,000 inw.

ASCH of *Ascha*, Boh. vlek, Elbognerkreits, landg. Asch, met 540 huizen en 1,200 inw. welke van wol- linnen- katoen- olie- en papierfabr. bestaan. Van de 540 huizen brandden er in 1814 bijna 400 af.

ASCH, Nederl. vlek, prov. Limburg, met 320 inw.

ASCH, Beij. dorp, Op. Donaukreits, met 673 inw.

ASCH, Wurt. dorp, Donaukreits, Opperambt Blaubeuren, op de Alpen, met 646 inw.

ASCHACH of *Aschau*, Neder-Oostenr. marktvlek, land boven de Ens, kwartier Hausruck, met linnen- en houthandel, en eenen tol op den Donau.

ASCHACH, Oostenr. rivier in het land boven de Ens; zij valt bij Hartkirchen in den Donau.

ASCHACH of *Aschbach*, Beij. kasteel en marktvlek, Ned. Mainkreits, landg. Kissingen, aan de Saale, met omtrent 100 huizen.

ASCHAFFENBURG, Beij. stad, Ben. Mainkreits, aan den Main, met 6,800 inw., een fraai slot, het Peter- en Alexander stift, het Jesuitencollegie, waarin een lyceum, een hospitaal, 8 roomsche kerken, een gymnasium enz. De bestaanmiddelen zijn: de akker- en wijnbouw, de looijerijen en andere fabr. de visscherij, houthandel en scheepsbouw. Zij was tot het jaar 1814 de hoofdstad van 't vorst. Aschaffenburg, dat op 21 vierk. mijlen, 67,700 inw. telde. 50. 1. 29. B. 26. 36. L.

ASCHAM, ASCHEM, ASAM of *Assem*, het N. Westelijkste koningrijk van de binnenlanden van Indië, door de gebergten Duleh en Landa van Tibet gescheiden, voor de Europeanen ontoegankelijk; het heeft, met het Garrow-gebergte, 1500 vierk. mijlen en 2 millioenen inw. die de leer der Braminen toegedaan zijn. De veelwijverij is er in gebruik; ook eten zij er, niettegenstaande hunnen godsdienst, zelfs met vreemdelingen, vleesch. Zij gebruiken ook schietgeweer, en drijven handel in gom en bezoar. De koning noemt zich *Sorg Raza*, en geeft voor uit den hemel af te stammen. De voortbr. van het land zijn: peper, gember, arekanoten, zuidvruchten, wijn, suikerriet, aloë, metalen, zoo als: goud, zilver, koper en lood; men heeft er paarden, ezels, zijwormen, vele elefanten, enz. Het klimaat is er wegens de hooge bergen 's winters zeer streng.

ASCHAN, zie Ajan.

ASCHANGI, Afr. meer in 't rijk Tigre, prov. Lasta.

ASCHAPSK, Russ. kopermijn, gouv. Perm, kreits Ossa, aan den Iren, met 160 huizen, 424 bazen, en 1700 onderhoorige boeren. Zij levert jaarlijks 7,000 pud koper, en met de daar onderhoorende ijzermijnen 98000 pud staafijzer.

ASCHAU, Tirolsch gerigt, Imster kreits.

ASCHAU, Beij. dorp, Isarkreits.

ASCHAU, zie Aschbach.

ASCHBACH, zie Aschach.

ASCHBERG, Deens. dorp, en heerl. in Holstein, distr. Preetz.

ASCHBERG, ASCANA, groot Zwits. vlek, kanton Tessin, aan het meer van Locarno.

ASCHE, zie Asch.

ASCHE, Saksisch stadje, distr. Vogtland.

ASCHE-EN-REFAIL, Nederl. dorp, prov. Namen, 3 mijlen van deze stad, met 600 inw.

ASCHEM, zie Ascham.

ASCHENBROECK, Nederl. dorp, prov. West Vlaanderen, met 500 inw.

ASCHENGINSKOI, Russ. sterkte in Siberië, op de grenzen van China.

ASCHERADE, Russ. kerspel in Lijfland, aan de Duna, in den Wendischen kreits.

ASCHERES, Fr. vlek, dep. Loiret, arr. Orleans, met 1,500 inw.

ASCHERODE, Beij. stad, Ned. Mainkreits, 2 mijlen van Carlstad.

ASCHERON, Aziat. schiereil. in de Kaspische zee, in de Perzische prov. Schirwan, in het chanaat Baku, met 25 naphta- en bergöliegroeven, welke bestendig bewerkt worden, en dagelijks van 50 tot 500 ℔ opleveren.

ASCHERSLEBEN, Pruis. stad, regdst. Maagdenburg, kreits Aschersleben, heeft met de voorsteden 7,758 inw., die van de bierbrouwerij, linnenweverij, salpeterhutten en zand- en muursteen groeven bestaan; de stad heeft 4 jaarmarkten en veel handel.

ASCHFELD, Beij. dorp, Neder Mainkreits, landg. Carlstadt, met 630 inw.

ASCHMIR, zie Azmer.

ASCHMUNIN of *Aschumunin*, Egypt. marktvlek, voorheen Hermopolis, prov. Vostani, kascheflik Miniéh, aan den W. oever van den Nijl, met vele oudheden.

ASCHNAGAR, Aziat. stad in Cabulistan, prov. Cabul, aan de zamenvloeijing van den Behat en den Indus.

ASCHRAF, ASCHREF, ASCHRIF of *Eschref*, vervallene koopstad in de Perz. prov. Mazanderan, aan de Kaspische zee, met een door den schach ABBAS gebouwd paleis en 3,000 huizen.

ASCHWOMSEE, Pruis. meer, 12 mijlen ten Z. O. van Koningsbergen.

ASCLOSTER, Zweed. stad, in Z. Gothland, 4 mijlen van Wardberg.

ASCOLI, stad van den Kerk. Staat, legatie Macerata, aan de zamenvloeijing van den Castellano en den Tronto, met 11 kerken, 16 kloosters, en 7,549 inw. 42. 51. 24. N. B. en 31. 14. 15. L.

ASCOLI DI SATRIANO, Nap. stad en hert., prov. Capitanata, op een' berg. 41. 8. N. B. 33. 15. L.

ASCOMBEGUY, Fr. dorp, dep. Ben. Pyreneën.

ASCONA, Zwits. vlek, kanton Tessin.

ASCORÇA, Spaan. stadje op 't eil. Majorca, in eene diepe vallei, vruchtbaar in wijn en olijven.

ASCOUGH of *Aiskew*, Eng. stadje, gr. York, met 511 inw.

ASCOUX, Fr. dorp, dep. Loiret.

ASCOYTIA, Spaan. stad in Guipuscoa, aan de riv. Urola.

ASCQ, Fr. dorp, dep. van 't Noorden, met 224 huizen.

ASCRA, oude Aziat. stad, op den berg Helicon, de geboorteplaats van HESIODUS.

ASCRIB-EILANDEN, kleine eil. ten N. van 't eil. Skye. 11. 18. L. 57. 27. N. B.

ASEBBO, grensplaats van Egypte, op den weg naar Syrië.

ASEE-ABAD, Aziat. stad in Cabul.

ASEER, sterkte van den sultan van Candeisch, in Hindostan.

ASEIAC, Perz. stad, prov. Chuzistan.

ASEKI, zie Assaki.

ASELE-LAPPMARK of *Angermannlands-Lappmark*, gewest van Zweden. Het is 150 vierk. Zweed. mijlen groot, en wordt door den N. arm van den Angermana bespoeld, terwijl het met gebergten, die gedeeltelijk altijd met sneeuw bedekt zijn, bezet is. De 1200 inw., uit Lappen en kolonisten bestaande, hebben rendieren en veeteelt, visscherij en een weinig akkerbouw.

ASELE, kerspel van dit gewest, met eene in 1648 gebouwde kerk, alwaar, uit hoofde van de afgelegenheid van vele woningen der Lappen, slechts om den anderen Zondag gepredikt wordt, terwijl die, welke op de bergen wonen, slechts bij hooge feesten ter kerk komen. Er is hier ook eene school, met een' bezoldigd leermeester en eene jaarmarkt.

ASEM, zie Ascham.

ASENARIGA, vlek op 't eil. Cyprus, 2 mijlen ten O. van Larneca.

ASERRADO, riv. op 't eil. Cuba, valt in de zee op 20 N. B. en 301 L.

ASFACA, Perz. stad, prov. Mekran.

ASFAX, zie Sfax.

ASFELD, Fr. vlek, dep. Ardennen, arr. Rethel, met 1080 inw.

ASFELD-LA-VILLE, zie Asfeld.

ASFELD-LE-CHATEAU, Fr. dorp, dep. Ardennen.

ASFI, zie Asafi.

ASFUN of *Ass-Fuun*, stadje in Opper Egypte, aan den W. Nijloever, hoofdpl. van de vallei Mettani.

ASGAR, Afr. prov. in 't kon. Fez, door welke de groote rivier Cebu loopt; zij wordt door Arabieren, die aan den keizer van Marocco onderworpen zijn, bewoond.

ASH of *Esh*, gr. der N. Amer. Rep, vrijstaat N. Carolina, met 3,694 inw.

ASH of *Esh*, Eng. vlek, gr. Durham.

ASHABA, Aziat. stad in de woestijn van Syrië, 40 mijlen van Aleppo.

ASHANGEE, groot meer in Abyssinië, prov. Gasta, bij den oorsprong van de Tacazze.

ASHANTEE, zie Assiante.

ASHAWILLET, N. Amer. riv., in New Hamp-

Hampshire, stort zich in den Connecticut.

ASHBOURN, Eng. vlek, gr. Derby, aan de Dove, met een œconomisch gezelschap, veemarkten, handel in kaas, en 2,200 inw.

ASHBURGAN, Aziat. stad in groot Bucharije, 12 mijlen ten W. van Balk.

ASHBURNAM, vlek in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts.

ASHBURTON, Eng. vlek, gr. Devon, niet ver van de Dart, met eenen fraaijen waterval in de nabijheid, alwaar alle verschillen over de bergwerken, onder den vrijen hemel, beslist worden. Er zijn goede wolfabr. Het vlek zendt twee gedeputeerden naar het parlement, en heeft 3,060 inw.

ASHBY, stadje in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts.

ASHBY of *Athby*, Iersch vlek, prov. Leinster.

ASHBY DE LA ZOUCH, Eng. vlek, gr. Leicester, aan het kanaal van denzelfden naam met 3,000 inw. Er zijn 's jaars vier voorname paardenmarkten.

ASHDON of *Assingdon*, Eng. drop, gr. Essex, met 735 inw.

ASHEREF of *Ashraff*, Perz. stad, pr. Mazanderan, met de beste haven aan de Z. zijde van de Kaspische zee 35. 52. N. B. 71. 12. L.

ASHFERE, zie Esfere.

ASHFIELD, stad in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts.

ASHFORD of *Eshford*, Eng. stadje, gr. Kent, met eene wol- en veemarkt, en 1,532 inw.

ASHFORD, Eng. vlek, gr. Kent, aan de Wye, met 630 inw.

ASHFORD, stad in de N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. Windham, aan de Ashford en Mount Hope, met 2,592 inw., 3 kerken en eene ijzersmederij.

ASHFORD, (NEW) stadje, in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts.

ASHFORD CARBONELL, Eng. vlek, gr. Salop, met 290 inw.

ASHFORD, Eng. gehucht, gr. Middlesex, 266 inw.

ASHING-KEY, klein Eng. eil., in W. Indië.

ASHIPOO, N. Amer. riv. in Z. Carolina, valt in de zee op 32.25. N. B. 297. 10. L.

ASHIPOO, stad in de N. Amer. Rep, prov. Carolina.

ASHKARE, Perz. stad, prov. Chorassan.

ASHLEY, riv. in N. Amer., welke in het Cipressen moeras, in Z. Carolina, ontspringt, tot *Bacons Bridge* bevaarbaar is, en in de haven van Charlestown valt, alwaar zij 4,200 voet breed is.

ASHLEY, N. Amer. riv. in W. Florida, valt in de golf van Mexico, op 29. 58. N. B. 293. 20. L.

ASHMUNEIN, zie Achmunein.

ASHMUN-TANAH, Egypt. stad, aan een kanaal van den Nijl.

ASHNAGAR, stad in Hindostan, prov. Cachemir, aan de Sinde.

ASHONT, Aziat. stad in Syrië, 7 mijlen ten Z. van Tripoli.

ASHOR, Perz. stad, prov. Chorassan. 27. 57. N. B. 72. L.

ASHOVER, Eng. stadje, gr. Derby, met 2,377 inw.

ASH-OUNE-MON-KAR, kaap op de kusten van Algiers, aan de W. zijde van de golf Bonjeiah.

ASHTOLA, Perz. eilandje bij de kust der prov. Mekran.

ASHTON IN WAKEFIELD, Eng. stadje, in Lancashire, met 4,747 inw.

ASHTON, Eng. vlek, gr. Chester, met 355 inw.

ASHTON KAAP, kaap op de W. kust van N. Amer., in Nieuw Cornwallis. 53. 50. N. B. 248. 48 L.

ASHTON-UNDER-HILL, Eng. gehucht, gr. Gloucester, met 325 inw.

ASHTON-UNDER-LINE, Eng. stad, gr. Lancaster, aan de Tame, heeft met de dorpen Boston, Charlestown en Horst 8,000 inw., die lakenfabr., katoenspinnerij en 100 molens aan de Tame hebben.

ASHTRIAN, Aziat. stadje, in groot Bucharije, 6 mijlen van Samarcand.

ASHUELOT, of *Ashwillet*, riv. in de N. Amer. Rep, gr. Massachusetts.

ASHUK, stad in Aziat. Turkije, prov. Mosul, aan den Tigris.

ASHWORTH, Eng. vlek, gr. Lancaster, met 261 inw.

ASI, riv. in den Kerk. Staat, welke aan de Apennijnen ontspringt, en bij Orvietto in den Tiber valt.

ASI, zie Azië.

ASIA, Z. Amer. stad in Peru.

ASIA, Z. Amer. eilandje, bij de kust van Peru.

ASIA-EILANDEN, drie vlakke eilandjes. op 1. N. B. en 149. 10. L., behoorende tot de kleine groepen in de Zuidzee. Zij werden in 1805 door het schip *Asia* ontdekt, en zijn door een kanaal van 20 mijlen van de Yowl-eilanden gescheiden.

ASIAGO, Lomb. Ven. vlek, legatie Vicenza, aan de N. zijde, midden in 't gebergte. Zij is de hoofdpl. der zoogenaamde Sette Communi, of zeven gemeenten van Duitsche, kolonisten, heeft 11,000 inw. een berg-kasteel en stroofabrijken. 45. 52. 41. B. en 29. 10. 56. L.

ASIAKURD, Aziat. stad, in Curdistan.

ASIANO, Ital. stadje in de heerl.

Vercelli.

ASIGLIANO, Sard. stad in Piemont, prov. Vercelli, aan de Bona, met 3,163 inw.

ASIKALA, Russ. stadje in Finland, distr. Tavastland. 61. 13. B. 42. 58. L.

ASILLO, Z. Amer. stad in Peru, prov. Asingara, aan het meer Titiaca, met eene loodmijn.

ASIN, stad in Aziat. Turkije, prov. Siwas.

ASINALUNGA, vlek in den Kerk. Staat, 4 uren van Monte Pulciano.

ASINARA, eilandje in de Middell. zee, ten W. van Sardinië, 7 uren ten N. van Sassari, heeft 10 mijlen in den omtrek en 3,300 inw., brengt koren, wijn, olie en gierst voort. Ook heeft het vee, konijnen, wilde zwijnen, geiten, valken, koralen, veel visch en de grootste schildpadden van de Middell. zee. 41. 5. 40. N. B. en 25. 27. 19. L.

ASINELLO, riv. in Napels, valt in de Adriatische zee, op 42. 10. N. B. 32. 14. L.

ASIR, Perz. stad, prov. Irak.

ASKA, Ind. stad in Hindostan, distr. Cicacole, op 19. 44. N. B. 102. 36. L.

ASKALON, vervallen plaats in Palestina.

ASKASY, stad in Abascië of Abchasië, bij de Zwarte zee. op 44. 6. N. B. en 55. 25. L.

ASKE, vlek op het Schotsch Wester eil. Skye.

ASKEATON of *Askeyton*, Iersch vlek, gr. Limerick. aan den Shannon.

ASKER-MUKREM, Perz. stad in Curdistan, 6 mijlen van Tostar.

ASKERNE, Eng. vlek, gr. York, met eene minerale bron en 113 inw.

ASKERSUND, Zweed. landstadje, prov. Nerika, aan de N. zijde van 't Wettermeer, met eene haven, eene lagere school door prins Oskar gesticht, en 769 inw., die scheepvaart, spijkermakerijen, en handel in koren en tabak hebben. 58. 45. N. B. en 34. 41. L.

ASKERTON, Eng. vlek, gr. Cumberland, met 433 inw.

ASKEYTON, zie Askeaton.

ASKIL, (MAK) eilanden, twee kleine eilanden, welke tot de kleine groepen in de Zuidzee behooren, en in 1809 door het schip Lady Barlow, dat van Port Jackson naar China voer, ontdekt, en naar den kapitein genoemd werden. 6. 10. N. B. 160. 53. L.

ASKINI, Zweed. stadje, prov. Bohusland, aan de Oostzee.

ASKOE, klein eil. in de Noordzee, bij de kust van Noorwegen. 60. 27. B.

ASKOE, klein Deensch eil., bij de N. kust van Zeeland. 54, 54. N. B. 29. 16. L.

ASKOLA, Zweed. stad, prov. Nyland. 60. 3. N. B. en 43. 16. L.

ASKRIGG, Eng. vlek, gr. York.

ASKWITH, Eng. vlek, gr. York, met 306 inw.

ASLA, Spaan. riv., die in de golf van Biscaye valt.

ASLANI, zie Aschani.

ASLAU, Pruis. dorp in Silezië, gouv. Liegnitz, Bunzlauerkreits.

ASLING of *Jesenitze*, Illyr, vlek, heerl. Weiszenfels, kreits Laibach, aan de Sau, tusschen hooge sneeuw gebergten, met een tolambt, leder- en wolfabr. en in de nabijheid ijzerwerken en marmergroeven, 4 mijlen van Clagenfurt.

ASLONNE, Fr. vlek, dep. 2 Sèvres, arr. Niort, met 2,000 inw.

ASLONNE, Fr. vlek, dep. Vienne.

ASMANABAD, groot Perz. dorp, prov. Mekran.

ASMANNSHAUSEN, Nassausch dorp, in Rheingau, ambt Rudersheim, tegenover Bingen, met wijnbouw.

ASMER, zie Azmer.

ASMES, 2 Fr. dorpen, dep. Op. en Ned. Pyreneën.

ASMOOZ, Zwitz. stadje, kanton Graauwbunderland, aan den Rijn.

ASNA, zie Esne.

ASNA, Burnusche naam voor eene uitgestrekte landstreek in midden Afr. gewoonlijk Houssa genaamd, zie dit art.

ASNABAD, O. Ind. stad in Hindostan, distr. Dowlatabad.

ASNAHA, O. Ind. stad in Hindostan, distr. Orissa.

ASNAN, Fr. vlek, dep. Nièvre.

ASNANS, Fr. vlek, dep. Jura.

ASNAY, Fr. vlek, dep. Ben. Charente.

ASNEBECQ, 2 Fr. dorpen, in de dep. Calvados en Orne.

ASNIÈRIS, naam van 14 verschillende dorpen, in Frankrijk.

ASNIK, Aziat. stad in groot Bucharije, prov. Balk.

ASNOIS, 2 Fr. dorpen, in de dep. Nièvre en Vienne.

ASO, Jap. stad op 't eil. Niphon.

ASOLA, Lomb. Ven. stadje, legatie Brescia, aan de Chiese, met eene akademie der Rinnavati, eene leenbank en 4,000 inw. 45. 15. N. B. 27. 48. L.

ASOLO, Lomb. Ven. stad, legatie Treviso, op heuvels aan de Musone, met een kasteel en 4,352 inw., die sterke vee- en zijdenteelt, benevens zijde- en wolfabr. hebben. De omtrek brengt koren, wijn, zijde, olie, en keukengroenten voort, en heeft overblijfsels van eene Romeinsche waterleiding. 45. 47. 37. B. 29. 35. 18. L.

ASON,

ASON, Spaan. rivier, valt in de W. zijde van de haven van het stadje Santano in Biscaye.

ASONA, Ital. riv., in de mark van Ancona, ontspringt in de Apennijnen en valt in de Adriatische zee.

ASONUSA, Jap. stad, op 't eil. Niphon.

ASOPUS, riv. in Europisch Turkije, welke in de golf van Venetië valt.

ASOUPAS, Perz. stad, prov. Farzistan.

ASOW, zie Azof.

ASPACH, dorp in Saksen Gotha, ambt Tenneberg.

ASPACH, Oostenr. hofmark, land Boven de Ens, met een oud kasteel.

ASPACH, Fr. dorp, dep. Ned. Rijn, arr. Weiszenburg, met 602 inw.

ASPACH, (HAUT en BAS) 2 Fr. dorpen, dep. Bov. Rijn.

ASPALACA, Amer. vlek, in O. Florida.

ASPANG, Oostenr. vlek, kreits onder het Weener Woud, aan den Trasenbach, met eene ijzerdraadfabr.

ASPARN of *Aspern*, Oostenr. vlek, kasteel en heerl., Brenner kreits, Ben. den Mannhartsberg, aan de Zeya, met 1150 inw.

ASPARN, Oostenr. dorp, viertel Ben. 't Weener Woud, met 900 inw. Bloedig gevecht in 1809 tusschen NAPOLEON en den aartshertog KAREL.

ASPAS, Zweed. stad, prov. Jamtland. 63. 20. N. B. 31. 56. L.

ASPAS, Perz. stad, prov. Chuzistan.

ASPE, schoon dal in 't Fr. dep. Ned. Pyr., dat 4 mijlen lang en tegen het Pyreneesch gebergte aan de rivier Gave d'Aspe gelegen is, met onderscheidene minerale bronnen en de hoofdplaats Accous.

ASPE, Spaan. vlek, prov. Valencia, aan de Elda met 3,000 inw. en schoone marmergroeven 38. 33. B. en 16. 6. L.

ASPECT, Fr. stadje in Gascogne, dep. Op. Garonne, aan de Garonne, met 3,223 inw. en wolfabr.

ASPECT of *Aspet*, Fr. stad, dep. Op. Garonne, aan de Gers, met 3,492 inw. en looijerijen.

ASPELAERE, Nederl. vlek, prov. O. Vlaanderen, met 1043 inw.

ASPER, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, met 1848 inw.

ASPERA, Turksch vlek op het schiereil. Morea, aan de golf van Argos.

ASPEREN, Nederl. stadje, prov. Holland, Zuidelijk gedeelte, distr. Gorkum, aan de Linge, welker water door eene poort in de gracht *de Min* of *de Liefde* vloeit, die 't stadje in twee deelen scheidt. Zij was voorheen bemuurd en versterkt, doch thans zeer vervallen, heeft 4 poorten, eene kerk met verscheidene aanzienlijke begraafplaatsen, een gasthuis, raadhuis en 787 inw., die meestal van den landbouw, de veeteelt de paardenfokkerij en den handel hierin, bestaan; jaarlijks zijn er 2 paardenmarkten. Ook dit stadje leed veel door de watervloeden van 1809 en 1819.

ASPERES, Fr. dorp, dep. Gard.

ASPERG of *Hohenasperg*, Wurt. vesting, Neckarkreits, ambt Ludwigsburg, tegen eenen berg. 48. 54. 50. N. B. 26. 48. 30. L.

ASPERG, Wurt. vlek, aan den voet van voornoemde vesting, aan den Neckar, met 1283 inw.

ASPERGES, (ILE AUX) N. Amer. eilandje in de riv. St. Louwrens, bij 't eil. Montreal.

ASPERMONT, Zwitsersche heerlijkheid in Graauwbunderland.

ASPERN, zie Asparn.

ASPERSKIRCH, Oostenr. stadje, 1 mijl van Peyerbach.

ASPERSTORF, Oostenr. stadje, eene mijl van Sonneberg.

ASPET, zie Aspect. No. 2.

ASPEYTEN, Spaansch stadje, prov. Guipuscoa, aan den Utrola.

ASPHALTITES, zie Doode zee.

ASPHROSA of *Abdera*, Turk. stad en haven in Romanië, 9 uren ten Z. O. van Nicopoli. 40. 51. B. 42. 47. L.

ASPIDO, riv. in den Kerk. Staat, legatie Ancona, valt met de Musone, tegen over de stad Loretto, in de golf van Venetië.

ASPIN, Fr. dorp, dep. Op. Pyr.

ASPIN, zie Angles.

ASPIRAN, Fr. vlek, dep. Hérault, arr. Lodeve.

ASPIS, Fr. dorp, dep. Ben. Pyr.

ASPIS, Afr. zeehaven in Tripoli, op 31. 15. N. B. 33. 30.

ASPLEY, Eng. vlek, gr. Bedford, met 825 inw., 12 uren van Londen.

ASPLUNYEN, meer in Zweden, niet ver van het Wener meer.

ASPO, klip in de Oostzee, bij de Russische kust, 4 mijlen ten Z. van Frederikshamn.

ASPOE, Russ. eil., prov. Finland, in de golf van Bothnië, met een kerspel van 100 inw. 60 20. N. B 44. 57. L.

ASPRA, vlek in den Kerk. Staat, prov. Sabina.

ASPRASPITI of *Asprospiti*, Turk. stad in Livadië, pachalik Ennebek, met eene goede haven, ten N. van de golf van Lepante.

ASPREJOC, Fr. dorp, dep. Ardèche.

ASPREMONT, Nederl. stadje, prov. Lim-

Limburg, ten Z. van Luik, met 670 inw.

ASPREMONT, Sard. vlek, gr. Nizza, met 1,175 inw., die handel in olie, wijn en vruchten drijven.

ASPREMONT, versterkt slot in 't hert. Savoije, 1 mijl van Chambery.

ASPRES, (LES) Fr. vlek, dep. Eure.

ASPRES-LES-VEYNE, Fr. stadje in Dauphiné, dep. Op Alpen, arr. Gap, met 900 inw.

ASPRET, Fr. dorp, dep. Op. Garonne.

ASPRIERES, Fr. vlek, dep. Aveiron.

ASPRO of *Aspropotamos*, oudtijds Acmelous, riv. in Griekenland, valt in de Jonische zee omtrent 8 uren van Lepante.

ASPRONISI, eil. in den Archipel, ten O. van Santorini. 36. 30. N. B. 43. 5. L.

ASPROPITHIA of *de Witte Gebouwen*, Turksch dorp en haven in Livadië, aan de N. zijde van de golf van Lepante.

ASPROPOTAMOS, zie Aspro.

ASPROSPITI, zie Aspraspiti.

ASPULL, Eng. stadje, prov. Lancaster, met 1650 inw.

ASQUE, 4 Fr. dorpen, in de dep. Op. Garonne, Gers, Lot en Garonne en Op. Pyreneën.

ASQUES, 2 Fr. dorpen, dep. Gers en Gironde.

ASQUILLES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met 122 inw.

ASQUINS, Fr. dorp, dep. Yonne.

ASRAIL, eil. in het Egypt. meer Menzaleh, 4 mijlen ten Z. O. van Damiate.

ASSA, klein eil., met eene bergvesting van den zelfden naam, bij Cefalonia tot de Jonische eilanden behoorende.

ASSAB, klein eil. aan de kust van Abyssinië, aan de golf van dien naam, op 12. 50. N. B.

ASSAC, Fr. dorp, dep. Tarn.

ASSAI, Jap. stad, prov. Oomi.

ASSAIS, Fr. dorp, dep. 2 Sèvres.

ASSAM, zie Ascham.

ASSAM KALASSI, golf op de Turksche kust, ten N. van kaap Angeli, met eene stad aan hare binnenzijde, voorheen Jassus geheeten; op deszelfs kust ligt Myndes of het oude Myndus, en in de puinhoopen van de stad Mylassa, het dorp van dien naam.

ASSAN, stad in Aziat. Turkije, prov. Diarbekir, 12 mijlen van de hoofdpl.

ASSAN, stad op de N. W. kust van Sumatra. 3. 5. N. B. 117. 37. L.

ASSA-NAGGA, waterplaats voor karavanen in de woestijn van Nubië, tusschen Sennaar en Egypte.

ASSANCALEE, Aziat. stad in Armenië, aan den Aras, met zeer bezochte warme baden.

ASSANEN, Russ. volk in t' Aziat gouv. Irkutsk, aan den Ussolka, van eene onzekere afkomst; zij zijn zwervende, bestaan slechts uit weinige huisgezinnen, en hebben hunne eigene taal.

ASSAQUIN CREEK, riv. in de N. Amer. Rep., prov. Virginië, valt in de riv. York op 37. 42. N. B. en 300. 18. L.

ASSARA, Ind. stad in 't lands Cutch, met eene pagode.

ASSARLI, stad in Eur. Turkije, prov. Romanië. 14 mijlen van Philippoli.

ASSARTS, Fr. dorp, dep. Nièvre.

ASSAS, Fr. dorp, dep. Hérault.

ASSASSINEN-LAND, zie Arsacidenland.

ASSATIEGUE, Amer. eil. bij de kust van Mexico, 6 uren lang en ½ breed. 38. N. B. 302. 20. L.

ASSAT, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

ASSATEAK, klip op de W. kust van N. Amer., 16 mijlen van kaap Hinlopen.

ASSAUNEN, Pruis. stadje, 14 uren ten Z. O. van Koningsbergen.

ASSAWUN, Ind. stad in Hindostan, prov. Oude.

ASSAY, Fr. dorp, dep. Indre en Loire.

ASSCHAT, Nederl. gehucht, prov. Utrecht, bij het dorp Leusden, met 95 inw,

ASSCHE, Nederl. stad, prov. Z. Braband, arr. Brussel, met 4,351 inw. Er zijn vele Romeinsche munten gevonden.

ASSE, kleine heuvel in het hert. Brunswijk.

ASSE, Pruis. riv., regdst. Arnsberg, valt in de Lippe.

ASSE, drie Fr. vlekken, dep. Sarte, waarvan het eene *le Beranger*, het tweede *le Boisne*, en het derde *le Riboul* bijgenaamd wordt.

ASSEBROECK, Nederl. vlek, prov. W. Vlaanderen, met 543 inw.

ASSEBURG, oud vervallen slot in het hert. Brunswijk, bij Wolfenbuttel.

ASSEECOOMAH, Afr. stad en distr. op de Goudkust in het binnenland van Fantee.

ASSEEN, Perz. stad, prov. Lar.

ASSEEZ-RAS, landtong, in de zee uitstekende, bij de kust van Abyssinië. SALT houdt het voor 't Ptolemais Theron van Ptolomeus. 8. 24. N. B. 55. 58. L.

ASSEING, Fr. dorp, dep. Op. Garonne.

ASSEL, Han. vlek, hert. Bremen, niet ver van de Elbe.

ASSEL, Nederl. dorp in Luxemburg, 2 mijlen van de hoofdplaats.

ASSELBORN, Nederl. vlek in Luxemburg, met 792 inw., 3 mijlen van Houffalise.

ASSELBY, Eng. vlek, gr. York, met 247 inw.

ASELER-SAND, eil. in de Elbe, hert. Bremen, ambt Rhedingen.

ASSELHEIM, Beij. vlek, Rijnkreits, aan de Eise, niet ver van Spiers, met 576 inw.

ASSELN, Pruis. dorp, regdst. Arnsberg, kreits Hamm.

ASSELO, Nederl. gehucht in de prov. Drenthe, bij het D. Woolde, met 278 inw.

ASSELT, Nederl. dorp, prov. Limburg, aan den regter oever der Maas, een uur van Roermond.

ASSEM, zie Ascham.

ASSEMKALASI, zie Assam-Kalassi.

ASSEN, hoofdstad van de Nederl. prov. Drenthe, bijna midden in het land gelegen; zij werd door koning LODEWIJK tot eene stad verheven. Men vindt er eene vrij goede kerk, die voor een paar jaren aanmerkelijk vergroot is, een fraai huis van den gouverneur, een voor de vergadering der staten, en de regtbank van eersten aanleg, en verder vele schoone huizen, die, zoo wel als het getal der inw., welke men op 1200 kan rekenen, jaarlijks vermeerderen. Ook vindt men hier fraaije wandelingen. 52. 58. N. B.

ASSENA, zie Asna.

ASSENAY, Fr. dorp, dep. Aube.

ASSEN-BADRIE, Turksch dorp in de Aziat. prov. Kars.

ASSENCHIF, Aziat. stadje in de Turk. prov. Diarbekir, aan den Tiger.

ASSENCIÈRES, Fr. dorp, dep. Aube.

ASSENDELFT, Nederl. dorp, prov. Holland, Noordelijk gedeelte, kwartier Haarlem, met tolreederijen en spinnerijen, benevens 2,186 inw. Het is de geboortepl. van den schilder PIETER ZAANREDAM.

ASSENDORP, Nederl. dorp, prov. Drenthe, tot Zwol behoorende.

ASSENEDE, Nederl. vlek, prov. O. Vlaanderen, arr. Eeklo, aan een kanaal, met 4,314 inw., een uur van Sas van Gend. 51. 13. 49. N. B. 21. 25. 12. L.

ASSENHEIM, Hess. stadje aan de zamenkomst der Nidda en Wetter, met 615 inw.

ASSENHEIM, groot Beij. dorp, in den Rijnkreits, met 3,441 inw.

ASSENOIS, Nederl. stadje in Luxemburg, 3 mijlen van Neuf-Château, met 330 inw.

ASSENOIS Nederl. dorp in Luxemburg, eén uur van Bastogne.

ASSENOIX, Nederl. dorp in Luxemburg, 1 uur van Neuf-Château.

ASSENONCOURT, Fr. D., dep. Meurte.

ASSENS, ASZNES, Deensch stadje en ambt op het eil. Funen, aan de kleine Belt, met eene overvaart naar Hadersleben in Holstein, eene haven en 900 inw. die handel in koren drijven. 55. 20. N. B. 28. 3. L.

ASSEN-TCHELEB, Perz. dorp, prov. Karzistan, tusschen Kek en Alaga-Khan.

ASSERA, eil. in de golf van Venetië, ten Z. van het eil. Cherso.

ASSERAC, Fr. dorp, dep. Ben. Loire.

ASSERGUR, sterke bergvesting der Maratten in Hindostan, prov. Chandisch.

ASSERIGO, Nap. stadje in Abruzzo Oltra, 2 mijlen van Aquila.

ASSERPOUR, stadje in Hindostan, in 't midden van moerassen, aan den mond van den Indus gelegen.

ASSES EARS of *Ezelsooren*, klein eil. in de Chinesche zee. 21. 55. N. B. 131. 48. L.

ASSES EARS, 2 kleine rotsachtige eil. bij Japan, op 32. 2. N. B. 141. 4. L.

ASSESSES, Nederl. dorp, prov. Namen, met 910 inw., 3 mijlen van de hoofdpl. aan den ouden weg naar Luxemburg.

ASSEVENT, Fr. dorp, dep. van 't Noorden.

ASSIANTE, ASSINTE, ASHANTEE of *Tonauwah*, uitgestrekt, doch weinig bekend rijk der Negers, in het binnenland, aan de kust van Guinea, zeer berg- en boschachtig, rijk aan goud en ivoor, omtrent 75 mijlen van de kust gelegen. De koning matigt zich het bewind aan over meerdere volken, zoo als over het rijk Aquambo, en andere tot aan den Volta, en heeft 150,000 oorlogslieden en eene kleine vloot; zijne talrijke onderdanen zijn zeer oorlogzuchtig en Feetische aanbidders

ASSIANTE, hoofdstad van voornoemd rijk; de uiterste stad aan den karavanenweg van N. Afrika, naar den kant van de kust van Guinea.

ASSIER, Fr. dorp, dep. Lot.

ASSIEU, Fr. dorp, dep. Isère.

ASSIGNAN, Fr. dorp, dep. Hérault.

ASSIGNY, 2 Fr. dorpen, dep. Cher en Ben. Seine.

ASSINEE, Negerdorp op de kust van Guinea, 9 uren ten O. van Saeira de Costa, tegenwoordig eene Nederlandsche bezitting. 5. 30. N. B. 15. 15. L.

ASSINGDON, zie Ashdon.

ASSINIBOAN, zie Mahtopanato.

ASSINIBOLEN of *Michinipi*, meer in Engelsch N. Amer., tusschen het meer Winipeg en het Rotsgebergte, met vele eilandjes, tusschen 48. en 49. N. B. en 258. en 266. L.

ASSINIBOLEN, ASSINIPOILEN of *Stone-*

Stone-Indianen, een stam der vrije Indianen, naar het bovengenoemde meer dus genoemd, en aan het meer Winipeg wonende. Zij kunnen 1500 krijgslieden in het veld brengen.

ASSINOPOEL, riv. in N. Amer., in het land der vrije Indianen.

ASSINTE, zie Assiante.

ASSINT PUNT of *Row Stoir*, kaap van Schotland, op de W. kust van het gr. Sutherland. 58. 13. N. B. en 12. 22. L.

ASSIONS-LA-TOUR, Fr. dorp, dep. Ardennen.

ASSIQUART, Fr. dorp, dep. Var.

ASSISI, stad op eenen berg in den Kerk. Staat, legatie Spoleto, met een bisdom en eene domkerk, die uit drie boven elkander gebouwde kerken bestaat: in de onderste derzelve is het graf van den H. FRANCISCUS, stichter der Franciscaner orde, naar hetwelk, gelijk ook naar de eene mijl van hier gelegene kerk der H. Maria in Portiuncula, vele bedevaarten geschieden. De stad heeft verder 4,000 inw., eene minerale bron en ijzermijnen.

ASSITA, Jap. stad op het eil. Ximo.

ASSIUT, ASSUTH, SIUTH, ESNA, voorheen *Lycopolis*, stad in Opper Egypte, ten W. van den Nijl, aan een kanaal; zij is de zetel van een' kaschef en van eenen Coptischen bisschop, heeft eene moskee en 25,000 inw., waaronder 500 Christenen. Men heeft er katoenweverijen, en eenigen handel, bijzonder in opium. In de nabурige bergen zijn verscheidene merkwaardige holen, waarin men zalen, kamers en grafsteden vindt.

ASSIVILLER, Fr. dorp, dep. Somme.

ASSNA, ASZNA, zie Nigritië.

ASSO, groot Lomb. Ven. vlek, legatie Milaan, aan de bronnen der Lambro.

ASSO, schiereil. en bergkasteel op de W. kust van het eil. Cephalonia.

ASSODNAGUR, Ind. stad en distr. in Hindostan, prov. Bejapoor, aan de riv. Beemah. 18. 6. N. B. 92. 38. L.

ASSOKO of *Sokko*, Afr. volk in het binnenland van de Goudkust in Guinea, wonende in een land dat rijk aan goud en ijzer is.

ASSOM, Afr. stad op de Slavenkust in Guinea, in het land van Whydah, hoofdpl. eener kleine prov., aan den Euphrates, digt aan zee.

ASSOMPTION of *la Assumption*, Z. Amer. stad, hoofdpl. der prov. Paraguay, aan de Paraguay, in een vruchtbaar oord, is groot, schoon en welbebouwd, de zetel van den gouverneur en van een' bisschop en heeft 7,088 inw. 25. 48. Z. B. en 320. 4. 23. L.

ASSOMPTION, Amer. stad in Mexico.

ASSOMPTION, N. Amer. riv. in Beneden Canada, valt in den St. Louwrens, 4 mijlen beneden Montreal. Zij is onbevaarbaar, doch draagt vele houtvlotten. Aan dezelve ligt het dorp Assomption, met 100 huizen.

ASSOMPTION, (eiland) ASSONSONG, ASSUMPTION, een der Marianen eil. in Azië, 6 mijlen in den omtrek, met eenen vulkaan, tusschen de eil. Mang en Agrigan. 19. 45. N. B. 163. 15. 15. L.

ASSOMPTION, (ASSUMPTION) ASSONCION, hoofdstad van 't Spaan. eiland La Marguarita, prov. Caraccas, zetel van den gouverneur.

ASSOMPTION, eil. ten O. van Afrika, met vele duinen, 7 mijlen lang, ligt op eene koraalbank.

ASSON, Fr. vlek, dep. Ned. Pyr., arr. Pau, met 2,487 inw. 43. 4. 22. N. B. 30. 15. L.

ASSONNE, Fr. vlek, dep. 2 Sèvres, arr. Melle, met 2,000 inw.

ASSONTONG, zie Assomption No. 5.

ASSONVAL, Fr. D., dep. P. de-Calais.

ASSORICK, Aziat. stad in Tibet, 18 mijlen van Gangoutry.

ASSOS, na BEYRAM, zeehaven in Aziat. Turkije, prov. Natolië, aan de golf van Adramitti, (Ydramit, Edremid,) met vele puinhoopen en opschriften.

ASSOUAN, zie Assuan.

ASSOUDA, Mahom. stad in de woestijn van Afrika, op den weg van Fezzan naar Cassina, ververschingsplaats voor karavanen.

ASSOUDANGE, Fr. dorp, dep. Meurte.

ASSOUTTE, Fr. dorp, dep. Ben. Pyr.

ASSUAN, ES-SUAN, voorheen SYENE, stad in Op. Egypte, aan den Nijl, thans bijna geheel vervallen. Zij heeft een fort, is de zetel van een' kaschef, en handelt in senebladeren en dadelen, op Ned. Egypte. Hier is de eerste waterval van den Nijl, 3,000 voeten breed en 7 of 8 voeten hoog. Ook hier heeft men ontzaggelijke steengroeven, uit welke men steenen, zelfs van 68 voeten hoog, heeft uitgehouwen. 24. 8. 6. N. B. en 50. 34. 45. L.

ASSUMAR, Port. vlek in Alentejo, ten Z. van Portalegro.

ASSUMPTION, Amer. eilandje in de stille Zuidzee, bij de kust van Californië, 28. N. B. en 261. 45. L.

ASSUMPTION, zie Assomption.

ASSUMSTAD, Bad. dorp en kasteel, Main- en Tauberkreits, distr. Voxberg, aan de Jaxt, met 1052 inw.

ASSUNGIOVA of *Usumtsiova*, Turk. vlek in Europa, aan den Assum, twee dagreizen van Adrianopel, met groote jaarmarkten.

ASSUTH, zie Assiut.

ASSY, zie Aacy.

ASSYN-KALESI, Turk. dorp in klein Azië, in Carië, met vele oudheden. 37. 18. N. B. 45. 15. L.

ASSYNT, zie Assint punt.

ASSYRIË, een in de oudheid beroemd rijk in Azië, dat thans grootendeels aan de Turken behoort, aan den O. oever van den Tigris.

ASTA, Spaan. vlek bij Cadix.

ASTA, Aziat. stad in Hindostan, prov. Bejapoor, 4 mijlen van Currer.

ASTA, Z. Amer. stad in Peru, prov. Lima, 18 mijlen van Pisco.

ASTABAT, stad in Aziat. Turk. prov. Turcomanië, aan de Perz. grenzen; zij is groot en wel gebouwd, en drijft eenen aanzienlijken handel in wijn en ronaswortelen, waarvan roode verw gemaakt wordt.

ASTACHAT, ESTACHAR, stad in de Perz. prov. Farsistan, aan den Bendomir.

ASTAFORT, ESTAFORT, Fr. stadje, dep. Lot en Garonne, arr. Agen, aan de Gers, met 1855 inw.

ASTANE, stad in Chineesch Tartarije, prov. Hami.

ASTARA, Perz. stad, prov. Ghilan, aan de Astara, met veel handel. 38. 20. N. B. 66. 45. L.

ASTARABAD, ASTRABAD, Perz. stad, prov. Mazanderan, niet ver van den mond van de tot hiertoe bevaarbare Aster of Kargan, in eene baai van de Kaspische zee, door noten-, cipressen en cederboomen omringd, met 3,800 huizen en 15,000 inw., die zijde- en wolweverijen, en eenen aanzienlijken handel, bijzonder op Rusland hebben. Hier wast de plant waaruit de Perzen hun voortreffelijk rood bereiden. 58. 42. N. B. 71. L.

ASTARABAD, lange, smalle, zandige landtong, aan de O. zijde van de Krim.

ASTARAC, voormalig Fr. graafs. in Gascogne, groot 24 V. M. nu tot het dep. Gers behoorende.

ASTARAKAT, Perz. stad, prov. Segistan, 60 mijlen van Candahar.

ASTE, Fr. dorp, dep. Ben. Pyr.

ASTÉ, Fr. dorp, dep. Op. Pyr.

ASTEE, Ind. stad in Hindostan, prov. Dowlatabad.

ASTELL'S EILAND, een der Eng. Company's eil. in Australië, aan het N. W. gedeelte van de golf van Carpentaria. Men vindt er ijzererts. 11. 55. Z. B.

ASTEN, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, met 2,2[illegible] inw.

ASTENBERG, zie Astinghausen.

ASTENE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, ½ uur van Deynse, met 1183 inw.

ASTERWEIN, Pruis. stadje, prov. Oberland, of Hockerland.

ASTERY, Eng. riviertje, valt bij Hastings in zee.

ASTESAN, zie Asti.

ASTET, Fr. dorp, dep. Ardèche.

ASTFELD, Brunsw. dorp, kreits Harzburg, aan den voet van het Harzgebergte, met 636 inw.

ASTHEIM, Beij. dorp, dep. Ben. Mainkreits, aan den Main, met een kasteel, 81 huizen en wijnteelt.

ASTHEIM, Hess. dorp, vorst. Starkenburg, aan den Rijn, met 660 inw.

ASTI, Sard. stad en graafs. in Piemont, bij den Tanaro en Borbio, met een oud kasteel, 1 hoofd, 8 parochie-, en 14 kloosterkerken, een seminarium, een gymnasium, en 21,225 inw., die van den wijnbouw, zijde- en kousenfabr., korenhandel, enz. bestaan. Deze stad heeft 2 jaarmarkten, en is de geboorteplaats van den dichter VITTORI ALFIERI. 25. 50. L. en 44. 50. N. B.

ASTIEN, Fr. dorp, dep. Arriège.

ASTIER (ST.) Fr. vlek, dep. Dordogne, arr. Perigueux, aan de Isle, met 2,200 inw.

ASTILLÉ, Fr. vlek, dep. Mayenne, arr. Laval, met 340 huizen.

ASTINGHAUSEN, GRUND, streek lands in Pruiss., regdst. Arnsberg, kreits Medebach, met het dorp Astenberg.

ASTIS, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

ASTLEY, Eng. vlek, gr. Lancaster, met 1725 inw.

ASTLEY-PUNT, Zuidelijke punt der Holkham-baai, in Stephens straat, aan de W. kust van N. Amer. 57. 39. N. B. 244. 15. L.

ASTOIN, Fr. dorp, dep. Ben. Alpen.

ASTOMIA, stad op de N. kust van 't eil. Candia, in de Middell. zee.

ASTON, Eng. dorp, gr. Chester, digt bij Northwitch, met 400 inw.

ASTON, Fr. dorp, dep. Arriège.

ASTON-ULTHORP, Eng. gehucht in 't gr. Berk, digt bij Wallingford, met 170 inw. Nederlaag der Deenen in 871.

ASTON WHEATON of *Wheaton Aston*, Eng. vlek, gr. Stafford, met 579 inw.

ASTORGA, Spaan. vesting, prov. Leon, aan den Tuerto, met een bisdom, 8 kerken, 4 kloosters, 9 hospitalen en 3,400 inw. Het is het oude Asturica Augusta der Romeinen. 42. 27. 9.

9. N. B. en 11. 35. 14. L.

ASTRABAD, zie Astarabad.

ASTRACAN of *Astrakan*, Russ. prov. in Azië, tusschen Eur. Rusland, Circassië, de Kaspische zee, en onafhankelijk Tartarije, is van 't O. naar 't W. 150, en van het Z. naar het N. 125 mijlen in uitgestrektheid, met 1,017,048 inw. op 10,410 vierk. mijlen, behalve nog 50,000 nomadische Tartaren en 30,000 Noghaiers. Tot de voornaamste bergen behoort de Assagat-Schoogat of het Gemeen gebergte, een tak van het Uralische, die het van Kasan en de Uralsche Kozakken scheidt; ook zijn hier de Astracansche en Uralsche woestijnen (steppen); verder de voeten van de Uralische en Kaukazische gebergten. De voornaamste riv. zijn: de Wolga, die door overstroomingen het land vruchtbaar maakt en den Sarya opneemt; de Don, waarin de Manitsch vloeit; de Ural, de Kuban, de Kuma, de Terek, de Malka en Suka, enz. Ook heeft men er verscheidene zoutmeren, zoo als: Bassinskoe, Kobilicha, Malinoe, Bogdo, Gräsnoe en anderen. De luchtsgesteldheid is er meer warm dan koud, terwijl in heete zomers de barometer van Reaumur tot 56 graden stijgt. De voornaamste voortbr. zijn: soda planten, wilde amandelen, kersen, kappers, meloenen, moerbeziën, olijven en andere vruchten, rabarber, zoethout, wijn, zijde, katoen, veel zout, doch weinig koren; men heeft er verder kameelen, buffels, rundvee, goede paarden, ezels, schapen met vetstaarten, geiten, schildpadden, pelikanen, fazanten, veel wild, salpeter, bergölie, enz. De inw. bestaan meest van de veeteelt en fabr. Het wordt verdeeld in de twee gouv. Astracan en Saratow, en werd in 1554 door Czaar IWAN WASILJEWITSCH overwonnen.

ASTRACAN, hoofdstad der Rus. prov. Astracan, op het eil. Seitza in de Wolga, omtrent 15 mijlen van deszelfs mond in de Kaspische zee, heeft eene vesting, 23 Russische, 4 Armenische, 1 Luthersche en 2 Roomsche kerken, 26 Moskeeën, 4 Grieksche en 1 Roomsch klooster, en een Indiaanscheu tempel met eenen dervisch voor de alhier gevestigde Indische kooplieden uit Multan, 2 magazijnen voor vreemde kooplieden, het eene voor de Tartaren en het andere voor de Perzen, en zonder de voorsteden, 40 steenen en 3,773 houten huizen, 45,000 (volgens sommigen 30,000 en anderen 70,000) inw. waaronder 3,000 kooplieden, die eigene schepen op de Wolga en de Kaspische zee hebben, en handel drijven in wollen en zijden waren, huiden, lijnwaad, was, segrijn, zeep, goud- en zilverwerk, paarlen, en allerhande edelgesteenten. 46. 21. 12. N. B. en 65. 42. 50. L.

ASTROP, Eng. dorp, gr. Northampton, met eene minerale bron.

ASTRUP, Han. heerl., in 't vorstendom Osnabrug.

ASTRUNI, dorp bij de stad Napels, met eene koninklijke diergaarde.

ASTUGUE, Fr. dorp, dep. Op. Pyr.

ASTURA, dorp in den Kerk. Staat, prov. Campagna di Roma, merkwaardig door den dood van CICERO.

ASTURAGAMICOOK, N. Amer. meer in Ned. Canada, 70 mijlen van Quebec.

ASTURIË of *Asturias*, prov. en vorst. in Noord Spanje, grenst ten N. aan de Biscaysche zee, ten Z. aan Oud Kastilië en Leon, ten O. aan la Montauna, ten W. aan Gallicië. Het bevat 183 vierk. mijlen en 364,238 inw., waaronder 2,868 geestelijken, terwijl er meer dan 100,000 voorgeven van adel te zijn. Het is zeer bergachtig, maar vruchtbaar in koren, mais, aardappelen, orseille, wijn, hout, vruchten, paarden, rundvee, schapen, geiten, zwijnen, visch, enz. Men vindt er ook goed marmer, steenkolen, koper, zilver, magneet, enz. De inw. worden voor vlijtiger gehouden dan hunne naburen. De hoofdstad is Oviëdo. De kroonprins voert, sedert 1388, den titel van prins van Asturië. ligging tusschen 10. 31. en 13. 12. L. 42. 57. en 43. 45. N. B.

ASTURS, Fr. dorp, dep. Dordogne.

ASTYPALÄA, zie Stampalia.

ASUM, klein Moorengebied op de kust van Ajan, in midden Afrika, met overvloed van levensmiddelen, en eene kleine haven.

ASWAD, Aziat. stad in Arabië, 8 mijlen van Saade.

ASYLUM, stad in de N. Amer. Rep., staat Pennsylvanië, 3 mijlen ten N. van Philadelphia.

ASZALO, Hong. marktvlek, kom. Borschod.

ASZALO, Hong. dorp, kom. Schumeg.

ASZAR, Hong. dorp, kom. Komorn.

ASZBACH, Oostenr. marktvlek, kreits boven 't Weener Woud, distr. Ipse.

ASZNES, zie Assens.

ASZOD, vlek in Neder Hongarije, kom. Pesth, met 2 kerken, 1 synagoge, munt, naturaliën kabinet, en 4,600 inw., welke meest van het bereiden van roode en blaauwe pelzen uit schaapsvellen, en van den wijnbouw bestaan. 47. 39. 8. N. B. 37. 9. 26. L.

ASZOFO, Hong. dorp, kom. Salad.

ASZONYFA, 10 Hong. dorpen in verschillende komitaten.

ASZONYWASCHARA, Hong. dorp, kom. Bihar.

ATABAGI, Aziat volksstam in Turksch Georgië aan de Zwarte zee.

ATABALO, N. Amer. stad in Mexico, prov. Culiacan.

ATABAPU, Z. Amer. riv. in Guiana, valt in den Orinoco.

ATABAXO, tak van den Orinoco, in Z. Amerika.

ATACAMA, Z. Amer. prov. en woestijn in Chili, ten Z. van de prov. Arica, en ten N. van de woestijn Atacama, met omtrent 3,000 inw.

ATACAMA, Z. Amer. visschers dorp en kleine haven in Chili, prov. Atacama. 22. 21. Z. B. 307. 48. L.

ATACAMES, zie Esmeraldas.

ATACAPAS, of menscheneters, Ind. natie in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw Orleans, met landbouw en veeteelt.

ATACAPAS, graafs. in het vijfde distr. van de N. Amer. Rep., staat Nieuw Orleans, met 7,269 inw.

ATAKKUEI, Aziat. vlek in Natolië, aan de Zwarte zee, 10 uren ten Z. O. van Erekli.

ATALAYA-DE-ALAGOUTA, Port. stadje, in de prov. Estremadura, distr. Thomar, met 1,400 inw. 39. 25. N. B. en 10. 5. L.

ATALAYA SORTELHA, Port. stad, prov. Beira.

ATALAYAS, (SANTIAGO DE LAS) hoofdpl. van de Spaan. prov. St. Juan de los Llanos, in het kon. Granada.

ATAMAHA, zie St. George.

ATAMUT, Perz. stad, prov. Irak.

ATANARI, groote Z. Amer. riv. in Nieuw Granada, valt in de Mota.

ATANIA, Turk. versterkte bergpas, bij de vesting Kolumbasz in Bulgarië, pachalik Widdin.

ATATA, eilandje in de haven van Tongataboo of Amsterdam, het grootste der vriendelijke eil. is Australië.

ATATSCHI, berg in 't Russ. gouv. Orenburg, aan den Ural, met ijzermijnen en magneetsteenen.

ATAXORA, Spaan. stad, prov. Navarre.

ATBARA of *Tacazze*, (bij de ouden Astaboras), naast den Nijl de grootste riv. van Abyssinië, welke op den berg Axquaqua, bij de N. grenzen van Angot, op 59½ L. en 12 B. ontspringt, Tigre en Sennaar doorloopt, de Mareb en Gandowa opneemt, en op 18 N. B. in den Nijl valt. Men vindt er vele nijlpaarden en krokodillen in.

ATBAS, Aziat. bergketen op de grenzen der prov. Yakutsk in Siberië, welke de inw. hulde bewijzen door eenige haren uit de staarten hunner paarden te trekken, en dezelve aan boomen op te hangen.

ATCHAK, Russ. eil. tot de Kawalang eil. in de N. Stille Zuidzee behoorende.

ATCHAN of *Atchu*, een der Russ. Negho eil. in de N. Stille Zuidzee.

ATCHEKATSH, stad in Aziat. Turkije, prov. Trebisonde, aan de Zwarte zee.

ATCHENCOIL, stad in Hindostan, 15 mijlen van Travancore.

ATCHIKUNIPI, N. Amer. meer in Labrador, ten W. van het gebergte Trinity, vereenigt de rivier Bustart met den St. Louwrens.

ATCHINSK, stad in Aziat. Rusl., prov. Tomsk, gouv. Tobolsk, aan de rivier Tchulim.

ATCHIRSKAI, stad in Aziat. Rusland, gouv. Tobolsk, aan den Irtisch.

ATEAU, Fr. dorp, dep. Dordogne.

ATECA, Spaan. vlek, prov. Aragon, distr. Calatajud.

ATELLA, Nap. stadje en hert., prov. Basilicata, op 40. 53. B. en 33. 25. L.

ATELLES, (LES) Fr. dorp, dep. Orne.

ATENA, Nap. dorp, prov. Principato citra, met 1,954 inw.

ATESCH-JAH, ARTESCHGAU, of *Atashkudda*, (vuurplaats) eene plaats op het schiereil. Abscharan, in de Kaspische zee, omtrent ¼ mijl in doorsnede, welker midden, bij droog weder, eene sterk blaauwachtige vlam uitgeeft, die in den nacht toeneemt. Dit gaslicht wordt door de bewoners in buizen geleid, en tot verlichting gebruikt.

ATESTE, zie Este.

ATFIEH, hoofdpl. van een kacheflik, aan den Nijl, in midden Egypte.

ATGÈRE, Fr. dorp, dep. Lozère.

ATH, Ned. stad, prov. Henegouwen, arr. Doornik, aan de Dender, met eene latijnsche school en fraai stadhuis, linnenfabrijken, handel in granen en 8,296 inw. In 1817 brandde, op den 10 April, hare hoofdkerk en toren, en den 14 daaraanvolgende, de magazijnen en het arsenaal der cazerne af. Zij ligt 5 mijlen van Bergen, 10 van Brussel, op 50. 42. 17. B. 21. 26. 17. L.

ATHAPESKOW, zie Arathapeskow.

ATHASSI, zie Bokhtscha-Adassi.

ATHBOY, zie Ashby.

ATHECAMBEY, onbewoond Bahama eil. in de golf van Mexico.

ATHÉE, Fr. vlek, dep. Mayenne, arr. Chateau-Goutier, aan de Oudon, met 260 huizen.

ATHÉE, Fr. vlek, dep. Indre en Loire, arr. Tours, aan de Cher.

ATHEE (BOURG DES) vlek in de N. Amer. Rep, Vrijstaat Nieuw York, 26 uren Z. van het fort Magara.

ATHÉE, Fr. dorp, dep. Côte D'or.

ATHEE, Fr. dorp, dep. Vosges.

ATHELNEY, ATHELIGNY, eiland der Edellieden, Eng. eil. in 't gr. Sommerset, door de zamenkomst der riv. Thone en Parret gevormd.

ATHELSTANEFORD, dorp in Schotl., gr. Haddington, aangenaam gelegen aan de Garleton bergen. Het is de geboorteplaats van BLAIR en heeft 870 inw.

ATHENAH, stad in Aziat. Turkije, prov. Armenië, aan de Zwarte zee, 2 mijlen van Trebisonde.

ATHÉNAS, Egypt. stadje, $1\frac{1}{2}$ uur van Benisuef.

ATHENE, Nap. stad in Principato Citra, 5 mijlen van Policastro.

ATHENEN, zie Athiniah.

ATHENRY, Iersch dorp, gr. Galway. Slag in 1315 tusschen de Engelschen en Ieren.

ATHENS, graafs. in den N. Amer. vrijstaat Ohio, met 2,791 inw. De hoofdstad Athens heeft 840 inw. en eene hooge school.

ATHENS, N. Amer. stad in Vermont, 9 mijlen van Bennington.

ATHERFIELD PUNT, kaap op de Z. kust van het eil. Wight. 50. 36. N. B. 16. 28. L.

ATHERSTONE, Eng. stad, gr. Warwick, aan de riv. Anker, met saaihoeden- en kousenfabr., en 2925 inw.

ATHERSTONE-UPON-STOUR, Eng. dorpje, gr. Warwick, aan de Stour, met 79 inw.

ATHERTON of *Chowbent*, Eng. vlek, gr. Lancaster, met katoen- en ijzerfabr. en 3,894 inw.

ATHEZANS, Fr. dorp, dep. Op. Saône.

ATHIE, Fr. dorp, dep. Somme, aan den Amignon.

ATHIE, Fr. dorp, dep. Marne.

ATHIENVILLE, Fr. D., dep. Meurte.

ATHIES of *Athis*, Fr. dorp en kantons hoofdpl., dep. Orne, arr. Domfront, met 3,351 inw.

ATHIES, Fr. dorp, dep. P. de-Calais.

ATHINA, Turk. stad, pachalik Tarabosan, sandschakat Gunieh, aan de Zwarte zee.

ATHINIAH of *Setine*, voormaals ATHENEN, Turk. stad in Livadië, in het Woiwoden district, aan de rivieren Ilissus en Eridanus, met 5 moskeën, 6 Turksche kapellen, 1 roomsche kerk, 39 Grieksche en meer dan 80 gewone kapellen, 1,300 huizen en 12,000 inw. waaronder 2,000 Turken, zetel van een aartsbisschop, heeft een lyceüm, 2 Grieksche scholen, een genootschap voor dichtkunde, benevens eene maatschappij ter beschaving der Grieken. De inw. leven van den akkerbouw, de olieteelt, fabr. voor wollen en katoenen stoffen, bijenteelt, zeepziederijen, en van den handel in olie, wijn, was, honig, wol, enz. Men vindt er de meeste merkwaardige oudheden. 37. 56. 40. N. B. 41. 58. 10. L.

ATHIS, zie Athies No. 1.

ATHIS, Nederl. vlek, prov. Henegouwen, met 380 inw.

ATHIS, Fr. dorp, dep. Aisne met 400 inw.

ATHLONE, Iersche stad en baronnij, lands. Connaught, gr. Roscommon, aan het meer Rhee, en aan de Shanon, met eene haven, kant- en hoedenfabr., visscherij en 1,800 inw.

ATHOL, stad in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts.

ATHOL, bergachtig distr. in Schotl. in het N. gedeelte van het gr. Perth, met den titel van hertogdom, omtrent 12 uren lang en 10 breed. Het wordt voor het oude Caledonisch bosch gehouden.

ATHOS, tegenwoordig AGIONOROS of *Monte Santo*, bij de Arabieren *Dschebel al Kassan* of *al Kossus*, hooge berg op een schiereiland van de Egeïsche zee, in de Turk. prov. Macedonië, 5,900 voeten hoog. Op denzelven ligt het vlek Kareis, met 65 Grieksche kloosters, 500 kapellen, kluizen enz. waarin 6,000 monniken en kluizenaars leven. De haven heet Alvara. 41. 8. N. B. 42. 10. L.

ATHOS, Fr. dorp, dep. Ben. Pyr.

ATHOSE, Fr. dorp, dep. Doubs.

ATHY, Iersch stadje, hoofdpl. van het gr. Kildare, aan de vereeniging van het groote kanaal met de Barrow, heeft wolfabr. 52. 19. N. B. 10. 40. L.

ATIA, Arab. stad, prov. Irak, 20 mijlen van Hamadan.

ATIAMO, stad in Sicilië, in de vallei Mazzara, met 7,000 inw.

ATIATIS, klein eil. in den Atl. oceaan, bij de kust van Brazilië. o. 5. Z. B. 326. 50. L.

ATICO, Z. Amer. stadje in Peru, prov. Arequipa, op 15. 36. Z. B.

ATIENCA, Spaan. stad in Oud Kastilië, tusschen de bergen, met een kasteel.

ATIENZA, Spaan. vlek, prov. Soria, aan den berg van denzelfden naam, met 1,950 inw., zoutbronnen en korenbouw.

ATIÈRES, Fr. D., dep. Puy-de-Dôme.

ATIC-

ATIGGIE, Nap. stad in Terra di Lavoro.

ATIGGIO, stadje in den Kerk. Staat, in de mark van Ancona.

ATIGNE, hoofdpl. der Montenegrijnen.

ATIN, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

ATINO, Nap. stad in Terra di Lavoro, aan den Melfa, met 3,777 inw., en eene Proostdij.

ATIPALLY, Ind. stad in Hindostan, prov. Mysore.

ATIRA, Z. Amer. volkplanting in Paraguay, omtrent 5 uren ten O. van Ascension.

ATKAFINNA, N. Amer. riv. in West Florida, valt in de golf van Mexico, op 29. 56. N. B. 293. 30. L.

ATKAN, een der Aleutische eil. in den N. Stillen oceaan. 53. 56. N. B. 204. 12. L.

ATKARSK, Russ. stad, gouv. Saratow, aan den mond der Atkar, in de Medweditza, welke in den Don valt, met 1318 inw., akkerbouw en veeteelt. 57. 40. N. B. en 62. 40. L.

ATKERAH, stadje en riv. aan de W. kust van Hindostan. 16. 12. N. B. 90. 55. L.

ATKINSON, stad in de N. Amer. Rep., in New Hampshire, 8 mijlen van Portsmouth.

ATKINSON, kaap op de W. kust van N. Amer., in de golf van Georgië. 49. 21. N. B. 254. 45. L.

ATKIS, haven in Japan, aan de N. O. kust van het eil. Jedo of Matmai.

ATKUERI, stad in Aziat. Turkije, prov. Armenië, 6 mijlen van Akalzike.

ATLANTISCHE OCEAAN, is somtijds de naam van dat gedeelte der groote Wereldzee, dat aan de W. kust van Europa en Afrika, van kaap Finisterre tot aan kaap Sierra Leona gelegen is; somtijds wordt er ook de geheele zee door verstaan, die tusschen de Westelijke kusten van Europa en Afrika, en de Oostkust van Amerika ligt. TUCKEY bepaalt denzelven ten N. aan den Noorder Poolkring, ten Z. aan eene lijn van kaap de Goede Hoop tot kaap Hoorn getrokken, ten O. aan Europa en Afrika en ten W. aan Amerika, terwijl hij het deel benoorden den Kreefts-keerkring, den *Noorder*, dat bezuiden den Steenbokskeerkring, den *Zuider* Atl. oceaan, en dat tusschen de beide keerkringen, de *Evennachtlijns-Atlantischen oceaan* wil genoemd hebben. De naam komt van het gebergte Atlas in N. Afrika.

ATLAS, lange bergketen in het N. van Afrika, welke van het Oosten naar het Westen, of van Tripoli tot aan Messa in Fez loopt. Het maakt op 30 en 31 N. B. en 7 L. de scheiding tusschen de woestijn Sara en de Barbarijsche staten; echter worden slechts de Westelijke deelen van dit gebergte *Atlas* genoemd. Het hoogste gedeelte, dat men in Marocco vindt, heet *Groote Atlas;* hier zijn kruinen die zich 11,000 voet boven de oppervlakte der zee verheffen. De reeksen, die zich uit Marocco N. O. waarts naar Fez, tot aan de N. kust bij de riv. Malva uitstrekken, en van de straat van Gibraltar langs de kust van Barbarije tot aan *Bona* loopen, worden *Kleine Atlas* genoemd.

ATLIM, Russ. stad in Siberië, gouv. Tobolsk, aan de riv. de Ob. 62. 5. N. B. 84. 56. L.

ATLINBURG, zie Artelnburg.

ATLIXO, N. Amer. stad in Mexico, prov. Puebla, in eene zeer vruchtbare en aangename vlakte, 5 mijlen ten Z. W. van Puebla de los Angelos.

ATNAH, een Indiaansche volksstam, aan de N. W. kust van Amer., op de breedte der Charlotten eilanden.

ATOCK, zie Attok.

ATOGUI, riv. in Brazilië, valt in de Parana.

ATOLONISCO, N. Amer. stad in Mexico, prov. Nieuw Biscaye.

ATOLONS zie Attolons.

ATOOI, ATUAI, TAVAI, KAVAI of *Atoway.* Zie op Atoway.

ATOQUE, onbewoond Amer. eilandje in de golf van Panama.

ATOUGUIA, Port. vlek en graafs., prov. Estremadura, aan de zee, met 1300 inw. en een sterk kasteel.

ATOWAY, ATOOI, ATUAI, TAVAI, KAVAI, een der grootste Sandwichs eil. in Australië, 24 mijlen groot en met omtrent 54,000 inw., die veel van hondenvleesch houden, tot welk einde er zelfs velen gemest worden. Het behoort sedert 1816 aan Rusl. Op de W. kust is de baai Whymoa. Het ligt op 21. 57. 30. N. B. en 218. 1. 45. L.

ATOYAQUE, groote N. Amer. riv. in Mexico, in Nieuw Spanje, valt in den Stillen oceaan. Over dezelve ligt de vermaarde natuurlijke brug Ponti di Dio, die met gemak door rijtuigen overgetrokken wordt.

ATQUAR, Ind. stad in Hindostan, 2½ mijl van Timerycotta.

ATRATO, riv. in de Amer. prov. Dariën, die in de bergen van Choco ontspringt, en in de golf van Dariën valt, op 8. 2. N. B. en 300. 40. L.

ATRAY, Fr. dorp, dep. Loiret.

ATRECHT, zie Arras.

ATRI of *Atria*, Nap. stad en graafs. prov. Abruzzo Oltra II. met eenen bisschop en 5,466 inw. 42. 35. N. B. 31. 38. L.

ATRIB, Egypt. vlek, aan den Nijl, met vele oudheden.

ATRIBE, stad in Opper Egypte, aan den linker oever des Nijls.

ATRIPALDA, Nap. stad, prov. Principato Oltra, aan de Sabbata, met 2 kerken en 4,236 inw., papier-, laken-, en ijzerfabrijken.

ATRISCO, distr. en stad in Mexico, in eene aangename vallei, beroemd om deszelfs schoonheid en vruchtbaarheid, met 400 Spaansche familiën en 1250 familiën van Mexicaansche Indianen.

ATRIVE, Fr. dorp, dep. Ourte.

ATROPICHE, Z. Amer. riv. in Guiana, valt in den Orinoco.

ATROY, zie Attenrode.

ATSCHA, zie Ada, No. 3.

ATSCHAK, Russ. eil. tot de Andreanow-eil. behoorende, in de zee van Kamschatka.

ATSHAR, Aziat. stad in klein Bucharije, 20 mijlen van Acsu.

ATSHASKOI, Russ. stad in Siberië, aan den Irtisch.

ATSCHIN, zie Achem.

ATSCHINSK, Russ. stad, gouv. Tobolsk, aan den Tschulym, aan de grenzen van Kolywan. 65. 20. N. B. en 108. 30. L.

ATSCHU, ATSCHUJEW, ATSCHUK, Russ. eil. in de zee van Azof, gouv. Taurië, kreits Fanagoria vol moerassen.

ATSCHU, hoofdpl. van voornoemd eil. digt bij den mond der Kumli, Kuban, (Tschernoi Protok) met eene haven.

ATSKWEZEIRE, zie Algiers.

ATTAC, zie Attok.

ATTACOOR, Ind. stad in Hindostan, prov. Carnate.

ATTAK, ATTU, ATTOO, een der Aleutische eilanden, in de zee van Kamschatka, is 14 mijlen lang en 7 breed, heeft ruime baaijen en monden van rivieren, als mede vele blaauwe vossen, zeehonden, drijfhout, en omtrent 60 huisgezinnen. 54. N. B. 170. 9. L.

ATTAKAPA, zie Atacapas.

ATTAKKENI, stad in Aziat. Turkije, in Natolië.

ATTALENS, Zwits. dorp en heerl., kanton Freyburg.

ATTALIA, zie Satalia.

ATTANCALA, Ind. stad in Hindostan, 19 uren ten N. W. van kaap Comorin. 8. 40. N. B. 94. 38. L.

ATTANCOURT of *Attencourt*, Fr. dorp in Champagne, aan de Blaise, dep. Opper Marne, met 356 inw., ijzermijnen, en eene sterk bezochte minerale bron.

ATTARIFF, dorp in Opper Egypte, alwaar een bergketen, Tchibe genoemd, begint.

ATTAS, Fr. dorp, dep. Ben. Pyr.

ATTASAGOS, oude wachttoren in Portugal, aan de Spaansche grenzen en aan de zeekusten.

ATTAVEGA, klein Schotsch eil. tot de Hebridische behoorende.

ATTAWAWAS of *Souties*, N. Amer. volksstam der Chipiwaers in Canada, langs de uitwatering der rivieren, welin het Boven meer (Superior) vallen. Zij tellen 12,000 strijdbare mannen, wonen in kegelvormige hutten, waarin voor 10 of 12 personen plaats is, beoefenen den landbouw en drijven een aanzienlijken handel met de Europeanen. Des winters trekken zij 50 mijlen, en verder, in de bergen, op de jagt.

ATTEGODE, stad op het eil. Ceylon, 6 uren ten Z. Z. W. van Candy.

ATTEL, ATTL, Beij. dorp, Isarkreits, aan den Inn, welke hier de Attel ontvangt.

ATTEL, riv. in Beij., Isarkreits, welke bij Ebersberg ontspringt, de Ebrach ontvangt, en bij Atti in den Inn valt.

ATTELLARA of *Atellari*, riv op Sicilië, tusschen Syracuse en kaap Passaro, valt in de Middellandsche zee.

ATTELN, Pruiss. dorp, regdst. Minden.

ATTELNBURG, zie Artelnburg.

ATTEMBU of *Tembu*, oorlogzuchtig Negervolk, dat eenigen handel drijft, aan de kust van Guinea, met verscheidene dorpen, waarvan elk huis met eenen muur is omgeven, om zich tegen de aanvallen van naburige volken te verzekeren. Zij maken gebruik van vergiftige pijlen.

ATTENAGAL, stadje op 't eil. Ceylon.

ATTENBACH, Pruiss. dorp, regdst. Dusseldorp, ambt Blankenburg.

ATTENCOURT, zie Attancourt.

ATTENDORN, Pruiss. stadje, regdst. Arnsberg, aan de zamenkomst der Jenne en Bigge, met een gymnasium, en 1,127 inw. 51. 3. N. B. en 25. 45. L.

ATTENHOFEN, Wurt. dorp, Jaxtkreits, met ijzermijnen en 126 inw.

ATTENHOVEN, Nederl. dorp, prov. Luik, met 592 inw., 2 mijlen van Tirlemont.

ATTENRODE, AETRODE of *Atroy*, Nederl. dorp en baronnij, prov. Zuid-Braband, met 304 inw.

ATTENWEILER, Wurt. dorp, Donaukreits.

ATTER, stad in Hindostan, ten Z. O. van Agra, zetel van eenen raja.

ATTERCLIFFE, Eng. stadje, gr. York, met

met handel, fabr. en 2,680 inw.

ATTERMIRN-CAVE, rotshol in het gr. York, niet ver van 't vlek Settle, waarvan 't gewelf 50 voet hoog is.

ATTERSEE, groot vischrijk meer in Oostenrijk, Hausruck-kreits, in Attergau, waaruit de Ager voortkomt.

ATTERT, Nederl. dorp, prov. Luxemburg, met 1,035 inw., $1\frac{1}{2}$ uur van Arlon.

ATTERWASCH, ATTERWISCH, OTTERWASCH, Pruis. dorp in Lausnitz, kreits Gubensch, regdst. Frankfort, met eene kwikzilvermijn.

ATTERY, Eng. riv. in Cornwallis, valt in den Tamar, bij Launceston.

ATTEUX, (les) Fr. dorp, dep. Loire.

ATTEZ, Fr. dorp, dep. Eure.

ATTIA, Perz. stad, prov. Segistan.

ATTICA, voorheen kleine provincie van Hellas, nu gedeelte van de Turksche provincie Livadië, deszelfs hoofdstad wac het beroemde Athenen.

ATTICHES, Fr. dorp, dep. van 't Noorden, 3 mijlen van Sijssel.

ATTICHY, Fr. vlek, dep. Oise, aan de Aisne, arr. Compiegne, 830 inw.

ATTICIEU, Fr. dorp, dep. Ardèche.

ATTIEN of *Atene*, dorp op 't eil. Cyprus, met bijenteelt.

ATTIGNAT, Fr. dorp, dep. Ain.

ATTIGNY, Fr. stadje en kant. hoofdpl, in Champagne dep. der Ardennen, arr. Vouziers, aan de Aine, met 950 inw.

ATTIGNY, Fr. dorp, dep. Vosges.

ATTILLY, Fr. dorp, dep. Seine en Marne.

ATTIMIS, Lomb. Ven. stadje in Friuli.

ATTINGHAUSEN, AETTINGHAUSEN, of *Ettinghausen*, Zwitz. dorp, kanton Uri, aan de Reusz, met 360 inw.; het was de woonplaats van den in de Zwits. revolutie zoo beroemden WALTHER FÜRST.

ATTL, zie Attel.

ATTLEBOROUGH, Eng. vlek, gr. Norfolk, met 1413 inw.

ATTLEBOROUGH, stad in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Bristol, met 3 kerken, ijzermijnen, kanongieterij, fabr. voor amunitie, platina smederij en 2,716 inw.

ATTOCK, ATTOCK BENARAS of *Attac*, oude stad en fort, in Voor-Indië, staten der Seïks, prov. Lahore, aan de zamenvloeijing van den Tschenau en den Indus. De 3 veroveraars ALEXANDER, TIMUR LENG, (TAMERLANG) en NADIR SCHAH, trokken haar op verschillende tijden door, om Indië in te dringen. Ten tijde van den eersten, heette deze stad Taxila, en later Waranas. 33. 6. N. B. en 88. 54. 45. L.

ATTOLONS, is de naam, welken de Indianen aan de Maldivische eil. geven: zie verder Maldivische eilanden.

ATTON, een der Westelijke Aleutische eilanden.

ATTOO, zie Attak.

ATTOOR, stad in Hindostan, prov. Baramaul, 20 mijlen van Pondichery. 11. 40. N. B. en 96. 28. L. 2. Andere Ind. stad, distr. Dindigul.

ATTORKU of *Etorpu*, eil. in de Stille Zuidzee, bij Japan, door de straat van De Vries van Urup of Compagnies land gescheiden, heeft vele denneboomen, en een' brandenden vuurberg.

ATTOUI, een der Sandwichs eil. in de Zuidzee, 20 uren lang en 14 breed, met sterke veeteelt en akkerbouw. 21. 57. B. en 181. 59. 30. L.

ATTRE, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met 331 inw., $\frac{1}{2}$ uur van Ath.

ATTU, zie Attak.

ATTUIE, Afr. vlek, op de Arab. kust der Roode zee, 22 uren ten N. van Saade.

ATTYAH, distr. en stadje in Bengalen, ten N. W. van Dacca.

ATUAI, zie Atoway.

ATUED, Zweedsch stadje in O. Gothland, met goede mijnen.

ATUNCANAR, Z. Amer. dorp, prov. Cuenca.

ATUNCHOCUCOS, Z. Amer. stad, intend. Truxillo in Peru, distr. Conchuos, met eene kwikzilvermijn. Het district heeft 25,308 inw.

ATUNI, stam van Beduinen of wandelende Arabieren, op de O. kust van Opper Egypte, welke zich met de stammen van Beni-Wessel, Mahaze en Horwatat verdeeld is.

ATUNTASH, Turk. stad in de Aziat. prov. Natolië.

ATUNXAUXA, distr. en stad in Peru, met heerlijke weilanden, door den Xauxa bewaterd, heeft veel handel in vee, groote zilvermijnen, enz. 20 mijlen van Lima. 11. 45. Z. B. 293. 28. L.

ATURES, Z. Amer. volksstam in Spaansch Guiana, aan den Orinoco, op 6 graden B. van de Salivas afstammende.

ATURES (watervallen van) in den Orinoco, omtrent 30 mijlen van deszelfs mond.

ATWOOD'S KEYS, vier of vijf eil. der Bahama's, die tot Amer. behooren, op 23. 8. N. B. 304. L.

ATYBACH, dorp in Nassau Weilburg, tusschen Giessen en Wetzlar.

ATZBACH, Pruiss. kerkdorp, regdst. Coblenz, kreits Wetzlar, met 560 inw.

ATZENDORF, Pruiss. dorp, regdst. Maagdenburg, kreits Calbre

AT-

ATZERODE, Keur-Hessische buurt, heerl. Smalkalden, met 6 huizen en 32 inw. In de nabijheid is de beroemde Staalberg die zich 1½ uur uitstrekt, waarbij ijzer- staal- blik- en tinsmederijen, geweerfabrijken, enz.

ATZMANNSDORF, Pruiss. ambt van 15 dorpen; regdst. Erfurt, met het dorp van dien naam.

ATZOLA, N. Amer. stad in Nieuw Spanje, intend. Oaxaca.

ATZUD, zie Azot.

ATZUMI, Jap. stad, op 't eil. Niphon.

AU, naam welken men langs den Rijnkant aan de eilanden geeft.

AU of *Aubach*, Beij. riviertje, Opper Mainkreits met schoone versteeningen.

AU, Tak van de Beij. rivier Elsawa, Neder Mainkreits.

AU, Beij. marktvlek en kasteel, Isarkreits, landg. Moosburg, aan de Abenst, met 507 inw. en zoutmijnen.

AU, Oostenr. marktvlek en kasteel, Neder Mühlviertel, aan den Donau.

AU, Oostenr. marktvlek, viertel Onder het Weener Woud, met 160 huizen.

AU of *Auw*, Oostenr. dorp, graafs. Tirol, Bregenzerkreits, met 900 inw.

AU, Bad. dorp, Murgkreits, ambt Rastadt, aan den Rijn, met 812 inw.

AU, voormalige Beij. abdij, Isarkreits, landg. Wasserburg.

AU, voorstad van Munchen in Beijeren, door de Isar van de stad gescheiden, met 4 kerken, 1 wees- en 1 tuchthuis, 800 huizen en 4,974 inw.

AUA, Perz. stad, prov. Irak-Adjemi, 68 uren ten N. van Ispahan.

AUASIS, zie Oasen.

AUB of *Auw*, Beij. stadje, Neder Mainkreits, tusschen Ochsenfurt en Uffenheim, aan de Gollach, met 1,110 inw.

AUBACH, Beij. riv., Isarkreits, valt bij Redenfelden in den Inn.

AUBACH of *Au*, zie Au, No. 2.

AUBAGNE, Fr. stad, dep. Monden van de Rhône, arr. Marseille, aan den Beaune, met wijnbouw, porceleinfabr. en 5,610 inw. Geboorteplaats van den abt BARTHELEMY. 43. 17. 35. N. B. en 23. 14. 16. L.

AUBAIGNAN, Fr. dorp, dep. Landes.

AUBAIN (St.) Nederl. dorp, prov. Namen, met 369 inw.

AUBAINE, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.

AUBAIS, Fr. marktvlek, dep. Gard, arr. Nimes, met wolweverijen en 1250 inw.

AUBAN, Fr. vlek, dep. Var, arr. Grosse, kantonshoofdpl.

AUBAN, 3 Fr. dorpen, dep. Op. Garonne, Gers en Var.

AUBANÉE, Fr. dorp, dep. Maine en Loire.

AUBANGE, Nederl. vlek, gr. hert. Lux emburg, met 805 inw., 3 mijlen van Arlon.

AUBAREDE, Fr. vlek, dep. Op. Pyr. arr. Tarbes.

AUBAS, Fr. dorp, dep. Dordogne.

AUBAZAT, Fr. dorp, dep. Op. Loire.

AUBAZINE, Fr. dorp, dep. Corrèze.

AUBE, riv. in Frankrijk, welke bij Praslay in Bourgogne ontspringt, de Aujon, Landion, Bieme, Ravet en Auge ontvangt, van Arcis af bevaarbaar is, en bij Marcilly in de Seine valt.

AUBE, departement in Frankrijk, naar bovengemelde rivier genoemd, bevat deelen van Champagne en Bourgondië. Het is tusschen 21. 4. en 22. 59. L. en 47. 57. en 48. 39. N. B. gelegen, en bevat 112½ vierk. mijl. met 238,819 inw., die 26 hoofd- en 421 bijkerken hebben. Het N. deel, dat voorheen tot Champagne Pouilleuse behoorde, is zeer onvruchtbaar en slecht bewoond; het Z. deel daarentegen heeft overvloed van goeden wijn en koren. De fabr. leveren katoen, laken, garen, band, glas, papier, leder en ijzer enz. Het dep. wordt door de Seine, Aube, Voire, Aujon enz. bespoeld. Het benoemt twee leden tot de kamer der afgevaardigden, en bevat 26 kantons en 463 gemeenten, terwijl het in de 5 arr. Arcis-sur-Aube, Nogent-sur-Seine, Troyes, Bar-sur-Aube en Bar-sur-Seine verdeeld is, en Troyes tot hoofdstad heeft.

AUBE, zie Albe.

AUBE, Fr. dorp, dep. Moezel.

AUBE, Fr. dorp, dep. Orne.

AUBECHIÈS, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met 183 inw., 2 uren van Ath.

AUBECOURT, Fr. dorp, dep. Moezel.

AUBEL, Nederl. dorp, prov. Luik, met 3,540 inw. en sterk bezochte wekelijksche markten; 1½ mijl van Herve.

AUBENAS, Fr. stad in Languedoc, dep. Ardèche, arr. Privas, aan de Sevennen en de riv. Ardèche, met 3,315 inw., welke handel drijven in koren, wijn, vijgen, olijven, kastanjes en vooral in zijde. Niet ver van hier is eene gezondheidsbron. 44. 37. 21. N. B. en 22. 3. 16. L.

AUBENAS, Fr. dorp, dep. Ben. Alpen.

AUBENASSON, Fr. dorp, dep. Drome.

AUBENCHEUL, Fr. dorp, dep. Aisne.

AUBENTON, Fr. stadje in Picardië, dep. Aisne, arr. Vervins, aan de Aube, met 1160 inw. en fabr. 49. 51. N. B. en 21. 55. L.

AUBEPIERRE, 3 Fr. dorpen, dep. Creu-

Creuse, Op. Marne, en Seine en Marne.
AUBEPIN (L') Fr. dorp, dep. Rhône.
AUBERCOURT, Fr. dorp, dep. Somme.
AUBERCY, Fr. dorp, dep. der Maas.
AUBERG, Oostenr. dorp aan den Donau, tegen over Lintz.
AUBERIVE, 4 Fr. vlekken, een in het dep. Marne, aan de Suippe, met 465 inw.: een in Ardennen, een in Isère, en een in Op. Marne.
AUBEROCHE, Fr. D., dep. Dordogne.
AUBERS, Fr. D., dep. van 't Noorden.
AUBERT, Fr. dorp, dep. Arriège.
AUBERTIN, Fr. dorp, dep. Ben. Pyr.
AUBETERRE, Fr. stadje, dep. Charente, arr. Barbezieux, aan de Drome, met 700 inw., fabrijken, belangrijken handel in koorn, wijn, papier, enz. 45. 15. N. B. 17. 40. L.
AUBETERRE, Fr. dorp, dep. Aube.
AUBETTE, riv. in Frankrijk, dep. Beneden Seine.
AUBEVILLE, Fr. dorp, dep. Charente.
AUBEVILLERS, Fr. dorp, dep. Somme.
AUBEVOYE, Fr. dorp, dep. Eure.
AUBEZIES, Fr. dorp, dep. Gers.
AUBIAC, 3 Fr. dorpen, 2 in het dep. Gironde, en 1 in Lot en Garonne.
AUBIAN, Fr. dorp, dep. Aude.
AUBIAT, Fr. dorp, dep. Puy-de-Dôme.
AUBIAY, Fr. dorp, dep. Vosges.
AUBIE, Fr. dorp, dep. Gironde.
AUBIERE, Fr. vlek in Auvergne, dep. Puy-de-Dôme, arr. Clermont-Ferrand, met 280 huizen.
AUBIERS, (LES) Fr. vlek, dep. 2 Sèvres, met 2,200 inw. en fabr.
AUBIET, Fr. vlek, dep. Gers.
AUBIGNAC, Fr. vlek, dep. Indre, met 800 inw.
AUBIGNAN, Fr. vlek, dep. Vaucluse, arr. Orange, met 1320. inw.
AUBIGNAS, Fr. vlek, dep. Ardèche.
AUBIGNÉ, Fr. vlek, dep. Sarte, arr. la Fleche, met 487 huizen.
AUBIGNEY, Fr. dorp, dep. Op. Saône.
AUBIGNOSE, Fr. D., dep. Ben. Alpen.
AUBIGNY, Fr. stadje, dep. Cher, arr. Sancerre, aan de Nesse, met een kasteel, 2,533 inw. en goede fabr.
AUBIGNY, Fr. vlek, dep. Pas-de-Calais, arr. St. Pol, met 640 inw., in Aubigny-le-Comté, en Aubigny-la-Marche verdeeld.
AUBIGNY, nog 14 Fr. vlekken in de dep. Aisne, Allier, Aube, Calvados, 2 in Côte d'Or, Indre en Loire, Kanaal, Op. Marne, Pas-de-Calais, Seine en Marne, 2 Sèvres, Somme en Vendée.
AUBIGNY-LES-POTTES, Fr. dorp, dep. Ardennen.
AUBILLY, Fr. dorp, dep. Marne.
AUBIN, Pruiss. vlek, vorst. Neufchatel, met fabrijken.
AUBIN, zie Albin.
AUBIN, Fr. dorp, dep. Aveiron.
AUBIN, Zwits. dorp, kanton Freyburg, tusschen de meren van Morat en Neuchatel.
AUBIN, Fr. vlek, dep. Pas-de-Calais.
AUBIN, (ST.) Eng. stadje, op 't eil. Jersey, met eene goede vloedhaven, die door een fort verdedigd wordt. 49. 12. 59. N. B. en 15. 29. L.
AUBIN D'AUBIGNE, (ST.) Fr. vlek, dep. Ille en Vilaine, arr. Rennes.
AUBIN, (ST.) D'ARQUENAY, Fr. vlek, dep. Calvados, arr. Pont-l' Evêque.
AUBIN-EN-BOURBONNAIS, Fr. vlek, dep. Cher, 6 mijlen van Moulins.
AUBIN-LES-CHATEAUX, Fr. vlek, dep. Ben. Loire, arr. Chateaubriant.
AUBIN-DE-CORMIER, (ST.) Fr. stad in Bretagne, dep. Ille en Vilaine, arr. Fougères, merkwaardig door de overwinning van TREMOUILLE op LODEWYK XII. toen nog hertog van Orleans, in 1488.
AUBIN-DU-DESER, Fr. vlek, dep. Mayenne.
AUBIN-TERGASTE, Fr. vlek, dep. van 't Kanaal.
AUBING, Beij. dorp, Isarkreits, landg. Dachau, met 100 huizen.
AUBINGES, Fr. vlek, dep. Cher.
AUBLAIN, Fr. vlek, dep. Ardennen.
AUBLAIN, Nederl. dorp, prov. Namen, met 485 inw.
AUBONCOURT, Fr. D., dep. Ardennen.
AUBONDANGE, Fr. dorp, dep. Meurte.
AUBONNE, 2 F. dorpen, dep. Doubs en Seine en Oise.
AUBONNE, Zwits. stadje, kanton Waadtland, op eene hoogte, met wijnbouw en 1600 inw. 46. 30. N. B. 23. 55. L.
AUBORD, Fr. dorp, dep. Gard.
AUBOUS, Fr. dorp, dep. Ben. Pyr.
AUBRAC, 2 Fr. dorpen, dep. Aveiron en Lozère.
AUBRAY, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.
AUBRES, Fr. dorp., dep. Drome.
AUBREVILLE, Fr. dorp, dep. Maas.
AUBRIES, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.
AUBRIGOUX, Fr. dorp, dep. Opper Loire.
AUBSTADT, Beij. dorp, Neder Mainkreits, met 629 inw.
AUBURE, Fr. dorp, dep. Op. Rijn.
AUBURG, Han. ambt en kasteel, met 274 huizen en 2,309 inw.
AUBURG, Beij. kasteel en marktvlek, Regenkreits, landg. Stadt am Hof.

AUBURN, zie Albourne.
AUBURN, dorp in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Cayuga.
AUBUSSARGUES, Fr. D., dep. Gard.
AUBUSSIGNY, Sard. vlek in Savoije.
AUBUSSON, Fr. stad en arr. hoofdpl., dep. Creuse, heeft laken- leer- en tapijtfabr., benevens handel in wijn, koorn, zout, enz. met 3,440 inw. 45. 58. N. B. en 19. 46. L.
AUBUSSON, Fr. arr. van 't dep. Creuse, met 88,395 inw. op 40⅓ V. M.
AUBUSSON, 2 Fr. dorpen, dep. Orne en Puy-de-Dôme.
AUBY, Fr. dorp, dep. van 't Noorden.
AUCA, zie Auxa.
AUCAES, AUCAS, zie Arauco.
AUCAGUREL, hoofdstad van 't Afr. rijk Adel, op eenen berg bij de Hawush.
AUCANVILLE, Fr. dorp, dep. Op. Garonne.
AUCASEIN, Fr. dorp, dep. Arriège.
AUCASTELS, Fr. dorp, dep. Lot.
AUCH, AUSCH of *Aux* (AUGUSTA AUSCORUM) hoofdstad van 't Fr. dep. Gers. Zij wordt verdeeld in eene boven- en beneden stad, heeft 8,798 inw., een aartsbisdom, regtbank van koophandel, regtbank van eersten aanleg, enz. verder linnen- leder- zijde- en wolfabr. Hare hoofdkerk is zeer prachtig. Geboortepl. van den scheikundigen DUCHESNE. 43. 38. 39. N. B. en 18. 14. 56. L.
AUCH of *Ausch*, arr. van 't Fr. dep. Gers, met 56,867 inw., op 35¼ V. M.
AUCHABEN, berg in 't Schotsch gr. Aberdeen.
AUCHÉ, Fr. dorp, dep. Vienne.
AUCHEL, Fr. D., dep. Pas-de-Calais.
AUCHIN, Fr. D., dep. van 't Noorden.
AUCHINBLAY, Schotsch dorp, op de kust van 't gr. Forfar.
AUCHMITHY, Schotsch D., gr. Forfar.
AUCHNACRAIG, Schotsch dorp op 't eil. Mull.
AUCHONVILLER, Fr. dorp, dep. Somme.
AUCHTERARDER, Schotsch stadje, gr. Perth, met 2,500 inw.
AUCHTERMUCHTY, Schotsch stadje, gr. Fife, met 2,400 inw.
AUCHTERTOUL, Schotsch D., gr. Fife.
AUCHURIN, eilandje der Hebriden, bij de O. kust van Islay.
AUCHY, AUXI-LE-CHATEAU, Fr. vlek, dep. Pas-de-Calais, arr. Montreville, aan de Authie, met 2,000 inw.
AUCHY, Fr. dorp, dep. van 't Noorden.
AUCHY-AU-BOIS, Fr. dorp, dep. Pas-de Calais.
AUCHY-EN-BRAY, Fr. dorp, dep. Oise.
AUCHY-LA-MONTAGNE, Fr. dorp, dep. Oise.
AUCHY-LES-MOINES, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calats.
AUCKLAND, Eng. stadje, gr. Durham, met 1,800 inw. 54. 46. N. B. 16. 2. L.
AUCKLANDS (LORD) eilandjes in Australië, ten Z. van Nieuw Zeeland.
AUCUN, Fr. stadje en kantonshoofdpl. in Bigorre, dep. Op. Pyr., arr. Argelés, met 1,108 inw.
AUDANCOURT, Fr. dorp, dep. van 't Noorden.
AUDAUX, Fr. vlek, dep. Ben. Pyr.
AUDE, AUD, AUHD, AJUD of *Oude*, Eng. prov. in Opper Indië, aan beide zijden van den Ganges, en behoorende tot het presidentschap Bengalen, tusschen 25 en 30 N. B. Zij grenst ten Z. en O. aan Bahar en Bengalen, ten N. aan Nepal, ten W. aan de landen van Delhi en Elahbad, ligt tusschen de bergen van Tibet, Bengalen, Agra en Bundelkund, en wordt bewaterd door de rivieren Gagra en Gumati. Zij is zeer vruchtbaar en heeft met Duab 5 millioenen inw., welke veel indigo telen; — hare geheele grootte is 2,986 vierk. mijlen.
AUDE, AUD, OUDE, stad in de voornoemde Eng. prov. van dien naam, met den Hindo's tempel *Swerjedrari*, en de groote moskee van Aurungzeb. De stad is echter zeer vervallen.
AUDE, Fr. rivier, ontspringt aan de O. Pyr. bij Angles, verdeelt zich in twee takken, de Aude en Robine, welke zich in de Middellandsche zee uitstorten. De Robine wordt eerst bij Narbonne bevaarbaar, en ontvangt de rivieren, Auson, Celse en Orbieu.
AUDE, Fr. dep. met 240,990 inw. op 120 vierkante mijlen; het bevat het Z. W. gedeelte van Languedoc, is zeer bergachtig en wordt door de Orbieu en Aude, benevens door het Zuidelijk kanaal, dat de Atlantische met de Middellandsche zee verbindt, bespoeld. Het is zeer vruchtbaar in vlas, koren, ooft, wijn, olie, zijde, honig, ijzer, (waarvan 32,780 cent. op 31 smederijen bewerkt wordt), steenkolen (2800 cent.) zeezout (160,000 cent.) marmer, mineraal water, enz. Verder heeft het dep. 124 groote wolfabr., welke in 1810 wel 15,000 arbeiders bezig hielden, en voor 10,642,194 franken opleveren. Het behoort tot de diocese van Carcassonne en onder het koninklijk geregtshof van Montpellier, en zendt 2 gedeputeerden naar de kamer. Het wordt ver-

verdeeld in de 4 arr. Castelnaudary, Carcassonne, Narbonne en Limoux, en bevat 31 kantons en 436 gemeenten; de hoofdstad is Carcassonne. 19. 20 tot 20. 50. L. 42. 47 tot 43. 32. N. B.

AUDE, Fr. vlek, dep. Allier.

AUDEGHEM, Nederl. vlek, Prov. O. Vlaanderen, met 1323 inw., ½ uur van Termonde.

AUDEH, zie AUDE.

AUDEJOS, Fr. dorp, dep. Ben. Pyr.

AUDELANGE, Fr. dorp, dep. Jura.

AUDEMBERT, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

AUDEMETZ, Nederl. gehucht in Henegouwen, bij het dorp Perwez.

AUDENACH, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, eene mijl van Halle.

AUDENAERDE, zie Oudenaarden.

AUDENCOINT, Fr. dorp, dep. Doubs.

AUDENGE, Fr. dorp, dep. Gironde.

AUDENHAYN, Pruis. dorp, regdst. Merseburg, kreits Torgau.

AUDENHOVEN, Nederl. dorp in O. Vlaanderen, met 900 inw.

AUDERVILLE, Fr. dorp, dep. Kanaal.

AUDEUX, Fr. dorp, dep. Doubs.

AUDEVILLE, Fr. vlek, dep. Loiret.

AUDICOURT, Fr. dorp, dep. Somme.

AUDIERNE, Fr. stadje en haven aan de baai van dien naam, dep. Finisterre, arr. Quimper, met eene kweekschool voor de zeevaart en 935 inw.

AUDIGERS, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

AUDIGNECOURT, Fr. dorp, dep. Aisne.

AUDIGNON, Fr. dorp, dep. Landes.

AUDIGNY, 2 Fr. dorpen, dep. Aisne en van 't Noorden.

AUDINCOURT, Fr. vlek, dep. Doubs, met ijzer- en blikfabr. en 535 inw.

AUDINCOURT, Zwits. dorp, canton Bern, met ijzerfabr. en 540 inw.

AUDINGHEN, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

AUDIVILLERS, Fr. dorp, dep. Oise.

AUDJELAH, Afr. vlek in de woestijn van Barca, 70 uren ten Z. O. van Barca.

AUDON, Fr. dorp, dep. Landes.

AUDONVILLE, Fr. dorp, dep. Kanaal.

AUDRAN, Fr. dorp, dep. Drome.

AUDREGNIES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met 689 inw., omtrent 3 mijlen van Valenciennes.

AUDRIEU, Fr. vlek en haven, dep. Calvados, arr. Caen, met 935 inw.

AUDRIX, Fr. dorp, dep. Dordogne.

AUDRUIC, Fr. vlek, dep. Pas-de-Calais, arr. St. Omer, met 2032 inw.

AUDUÉ, eilandjes op de W. kust van Ierland, aan den ingang van de baai van Galloway.

AUE, Deen. riv., ontspringt in het hert. Holstein, en stort zich in de Elbe.

AUE, Han. riviertje, hert. Bremen, stort zich in de Oste.

AUE, Deensche riv. in Jutland, ook wel naar de stad Kolding, de Koldinger Aue genaamd.

AUE, Pruis. riv., ontspringt in 't ambt Rahden, regdst. Minden, en stort zich in het Han. graafs. Hoija in de Wezer.

AUE, Han. riv., lands. Hadeln, vereenigt zich bij Ilienworth met de Gösche en doet de Medem ontstaan.

AUE, Han. riviertje, valt bij Blumenau in de Leine.

AUE (de gouden, schoone en blaauwe) vruchtbare vlakten in het graafs. Schwarzburg.

AUE, koninkl. Saks. stad, kreits Erzgebergte, ambt Schwarzenberg, met ijzermijnen, fabr. voor vitriool-olie, sterk water, kanten, enz. en in de nabijheid eene zilver- en tinsmelterij, ijzer- en bliksmederij en witte thongroeven; zij heeft 780 inw.

AUE, Ned. Hess. dorp bij Eschwege.

AUE, zie Elmenau en Lühe No. 1.

AUENHEIM, Bad. dorp, Kinzigkreits, distr. Kork, met 708 inw.

AUENICO, Z. Amer. riv. in Quito, valt in den Maranon.

AUENSTEIN, Wurt. dorp, Neckarkreits, ambt Marbach.

AUER, Poolsche riv. in Lithauwen, valt in den Aregel.

AUERBACH, Saks. stad, kreits Vogtland, met fabr. voor laken, wol, katoen, enz. en 1700 inw.

AUERBACH, Beij. stad, Op. Mainkreits, landg. Eschenbach, met 1340 inw., niet ver van den oorsprong der Vils. 49. 45. 38. N. B. 29. 12. 35. L.

AUERBACH, Silez. dorp, regdst. Reichenbach, kreits Hirschberg, aan den Kaienberg, met kobaltgroeven.

AUERBACH, Hess. dorp, vorst. Starkenburg, ambt Zwingenberg, met 40 molens en 1127 inw. Het is het zomerverblijf van den gr. hertog van Hessen.

AUERBERG, kasteel in 't groot hert. Hessen-Darmstadt, 4½ uur van Darmstadt.

AUERBURG, zie Aurburg.

AUERSBERG, Oostenr. vlek en kasteel, in Ben. Carniole.

AUERSBERG, berg in Saksen, bij Eybenstock, 2953 Parijsche voeten boven Wittenberg verheven.

AUERSBERG, Illyr. marktvlek, kreits Neustad, met een kasteel.

AUERSBERG, Beij. kasteel, Neder Main-

Mainkreits, landg. Hilders.

AUERSBERG, zie Ursperg.

AUERSTADT, Pruiss. dorp, regdst. Merseburg, kreits Eckardtsberga, met 530 inw. Slag tusschen BONAPARTE en de Pruissen den 14 October 1806.

AUERSTEIN, Wurt. dorp, ambt Beilstein.

AUERTSCHITZ of *Uherczicze*, Moravisch marktvlek, kreits Brünn, aan de Schwarza, met 710 inw.

AUES, Amer. eil. in den Atl. oceaan, bij de kusten van Venezuela, 1½ mijl lang, en van voren door rotsen bezet. 11. 56. N. B.

AUFENAU, Beij. dorp, Neder Mainkreits, met 753 inw.

AUFFAY, Fr. dorp, dep. Ned. Seine, arr. Dieppe, aan de Leye, met 1148 inw.

AUFHALT, Silez. dorp, regdst. Breslau, kreits Steinau, aan de Oder, met magazijnen der kooplieden in de mijnen.

AUFHAUSEN, dorp in Oettingen-Wallerstein, met 480 inw.

AUFHAUSEN, Beij. dorp, Regenkreits.

AUFKIRCHEN, Beij. marktvlek, Rezatkreits, aan de zamenvloeijing der Sulz en Wernitz, op 48. 18. 26. N. B. en 29. 32. 15. L.

AUFKIRCHEN, Beij. dorp, Isarkreits, landg. Starenberg, met bedevaarten naar de heilige Maria.

AUFLANCE, Fr. dorp, dep. Ardennen.

AUFNAU, UFNAU, UFNOW, Zwits. eil. in het meer van Zürich, kanton Schwyz, bij de stad Rapperswil, vruchtbaar in koorn, wijn en vruchten.

AUFSESZ (OPPER) Beij. dorp, met het kasteel Neder-Aufsesz, Op. Mainkreits.

AUFSESZ, Beij. riv., Op. Mainkreits.

AUGA, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

AUGAN, Fr. dorp, dep. Morbihan.

AUGDOW, zie Gdow.

AUGE, riv. in Frankrijk, valt bij Anglure in de Aube.

AUGE (DAL D') landstreek in de Fr. prov. Normandië, nu in de dep. Calvados en Orne.

AUGE, 3 Fr. dorpen, dep. Jura, Creuse en 2 Sèvres.

AUGEA, Fr. dorp, dep. Jura.

AUGENHEIM, Fr. dorp, dep. Ben. Rijn.

AUGERANS, Fr. dorp, dep. Jura.

AUGÈRES, Fr. dorp, dep. Creuse.

AUGERON, Fr. dorp, dep. Eure.

AUGERS, Fr. D., dep. Seine en Marne.

AUGEVILLE, 2 Fr. dorpen, in de dep. Calvados en Ben. Seine.

AUGGEN, Bad. dorp, Wiesenkreits, met 1138 inw., koornhandel en wijnteelt.

AUGHER, Iersch dorp, gr. Tyrone.

AUGHNACLOY, Iersch D., gr. Tyrone.

AUGICOURT, Fr. D., dep. Opp. Saône.

AUGILA, Rep. in 't N. van Afr., tusschen Egypte en Fezzan, onder de bescherming van Tripoli staande. De inw. zijn deels Arabieren, deels Barbaren, en drijven eenen sterken handel met karavanen.

AUGILA, hoofdstad van deze Rep., in eene dorre en steenachtige woestijn, 9 dagreizen van Siwa gelegen. De omtrek levert echter veel dadelen. 29. 35. N. B. en 40. 5. L.

AUGIREIN, Fr. dorp, dep. Arriège.

AUGISEY, Fr. dorp, dep. Jura.

AUGSBURG, Beij. stad, hoofdpl. van den Opper Donaukreits, op eenen kleinen heuvel, de Rosenaugberg genaamd, en tusschen de Wertach en den Lech, welke beneden de stad te zamen komen; zij is de zetel van eenen bisschop en van onderscheidene regerings-collegiën, wordt in de boven, midden en beneden stad verdeeld, heeft een uur in den omtrek, 4 groote en 6 kleine poorten, onregelmatige straten, en verscheidene opene plaatsen, waaronder de Lodewijksplaats en wijnmarkt. De voornaamste gebouwen zijn: 12 kerken, waaronder de fraaije domkerk, het raadhuis met de gouden zaal en 4 vorstelijke kamers, vol schoone schilderijen, het bisschoppelijk paleis, waarin de thans in kamers verdeelde zaal, alwaar, in 1530, aan keizer Karel V, de Augsburgsche geloofsbelijdenis overgegeven werd, het arsenaal, de prachtige hal, de waterleidingen, fonteinen, enz. Verder is hier een gymnasium, eene polytechnische school, eene kweekschool voor volksonderwijzers en verscheidene nuttige inrigtingen voor het lager onderwijs, als mede eene welingerigte industrie-school; ook zijn er onderscheidene liefdadige gestichten, waaronder een voortreffelijk weeshuis; verder eene verzameling van schilderijen, eene bibliotheek, die bijzonder in Grieksche handschriften zeer rijk is, 3,669 huizen en 29,470 inw., (waaronder 11,676 lutherschen,) die vooral van de fabr. bestaan, welke opleveren: mangelwortel-suiker, bombazijn, zijde, tabak, tapijten, zegellak, wasdoek, papier, goud- en zilverwerk, enz. Ook zijn er tinnegieters, instrumentmakers, graveurs, boekdrukkers, enz.: ook de handel is aanzienlijk, bijzonder de wisselhandel met Italië, Zwitserland, Frankfort, Leipzig, Lyon, enz. Zij is daarbij eene stapelplaats van de Neckar, Tirolsche, Italiaansche en Grieksche wij-

wijnen. Onder de voorname mannen alhier geboren, telt men VAN PROBST, HOLBEIN, HOLL, KAPPICH en andere kunstenaars. Ligging 15 uren van Munchen, op 28. 36. 15. L. en 48. 23. 35. N. B.

Men wisselt van hier:

rijksd. giro op Amsterdam	$107\frac{1}{10}$		voor	*f* 250 : - banco
Cadix	200	florijn	——	100 duc.
Hamburg	$144\frac{4}{5}$	dito	——	300 mark banco.
Londen	$8\frac{3}{10}$	florijn	——	1 £ sterl.
Parijs	$158\frac{1}{4}$	florijn	——	300 francs.

De wisselbrieven worden op 14 dagen getrokken en altijd op *Woensdag* betaald.

AUGSBURG, voormalig bisdom, hetwelk zeer verstrooide bezittingen, 26 vierk. mijlen, en 86,000 roomsche inw. had.

AUGNAT, Fr. dorp, dep. Puy-de-Dôme.

AUGNAX, Fr. dorp, dep. Gers.

AUGOMONT, Fr. dorp, dep. Meurte.

AUGOVILLE, Fr. dorp, dep. Calvados.

AUGST of *Kaisers-Augst*, groot Zwits. dorp, kanton Aargau, tegen over Bazel-Augst, aan de Ergolz, welke niet ver van hier in den Rijn valt, met eene papierfabr. en de puinhoopen der oude stad Augusta-Rauracorum.

AUGST of *Bazel-augst*, Zwits. buurt, kanton Bazel.

AUGST, Zwits. dorp, kanton Zürich, landv. Knonau.

AUGUAISE, Fr. dorp, dep. Orne.

AUGUSTA, gr. in de N. Amer. Rep., prov. Virginië, met 14,308 inw.

AUGUSTA, stad in de N. Amer. Rep., hoofdstad der prov. Georgië, aan de Savannah, met 3 kerken, eene hooge school, en eene bank met een kapitaal van 300,000 dollars: de inw. drijven handel in katoen, leder, pelterijen en tabak.

AUGUSTA, Eng. fort op het eil. Jamaïca, ten O. van Kingston.

AUGUSTA, Sicil. stad, op een eil., dat voorheen een schiereil. was, maar door eene aardbeving in 1693 van het vaste land werd gescheiden. Zij is versterkt en heeft 9,000 inw.

AUGUSTA, fort in Schotl., gr. Inverness, aan het meer Ness.

AUGUSTA-PUNT, N. O. kaap van de groep eil. koning George III, op 58. 3. N. B. en 242. 52. L.

AUGUSTANA, Illyr. stad in Croatië, 3 mijlen ten Z. van Agram.

AUGUSTENBURG, vorstelijk residentie-slot op het Deensche eil. Alsen, bij Sleeswijk gelegen, met een vlek van 60 huizen en 500 inw.

AUGUSTENBURG, twee vorstelijke sloten, het eene in Schwarzburg Sondershausen, en het andere in Brunswijk.

AUGUSTENFELD, Beij. kolonie, Op. Donaukreits, in een sedert 1778 ontgonnen land, aan den Donau.

AUGUSTENTHAL, dorp in 't Saks. Meiningsche ambt Sonnenberg, met belangrijke ijzermijnen.

AUGUSTIN (ST.) hoofdpl. van Oost-Florida, op een schiereil., tegen over het eil. Anastasia gelegen. Zij is door eenen muur met bastions en eene gracht omgeven, heeft vier elkander regthoekig doorsnijdende straten, en wordt door het fort St. Jan, met 50 stukken geschut, verdedigd. Aan den ingang der haven is eene zandbank. 29. 58. N. B. 296. L.

AUGUSTIN (ST.) een der eil., welke KRUSENSTERN tot de enkele verstrooide op de Z. helft van de Stillen Zuidzee brengt. Het werd door MAURELLE den 5 Mei 1781 ontdekt, en strekt zich van het Z. O. naar het N. W., 10 à 12 mijlen uit, en ligt op 5. 55. Z. B. en 173. 48. L. Waarschijnlijk is het door het Eng. schip *Elisabeth* in 1809 ontdekte eil. Tasivil, dit zelfde Augustin, waarbij dan waarschijnlijk MAURELLE zich 2. 52. in de lengte vergist heeft.

AUGUSTIN (ST.) baai op de W. kust van het Afr. eil. Madagascar. Het is eene ververschingsplaats der schepen, die door het kanaal van Mosambique naar Indië varen. 23. 23. Z. B. 60. 46. L.

AUGUSTIN (ST.) N. Amer. vlek, Neder Canada, aan den N. oever van de St. Louwrens.

AUGUSTIN (ST.) Amer. kaap op de kust van Brazilië, prov. Fernambuco. 342. 40. L. 8. 38. Z. B.

AUGUSTIN (ST.) Z. Amer. kaap in Terra Firma, bij het meer St. Juan.

AUGUSTIN (ST.) Z. Amer. riv. in Nieuw Granada, prov. Antioquia, valt in de riv. St. Juan.

AUGUSTIN (ST.) N. Amer. eil. op de W. kust van Californië. 30. B.

AUGUSTINE, (MOUNT ST.) Amer. eil. in den ingang van Cook's riv., omtrent 9 mijlen in den omtrek.

AUGUSTINÉ'S, (ST.) haven en riv. in Amer., op de kusten van Labrador, bij de straat Bellisle. 318. 50. L. 51. 10. N. B.

AUGUSTINE'S SQUARE, (ST.) eene groep Amer. eil. bij de kust van Labrador, in de golf van St. Louwrens. De grootste zijn: Large en Sandy.

AUGUSTINUSGA, Nederl. dorp, prov. Vriesland, kwart. Leeuwarden, met 436 inw., bij Kasper Robles-diep.

AUGUSTOW of *Augustowo*, Poolsch stadje, prov. Lomza, aan een meer, waaruit de Netta ontspringt, met 2 roomsche kerken, 1 hospitaal, 1387 inw., welke landbouw en handel in zout hebben.

AUGUSTOW, Poolsch vlek in Galizië, Zolkiewerkreits.

AUGUSTOWO, zie Augustow No. 1.

AUGUSTUS-BRONNEN, Saks. gezondheidsbronnen in den Meisznerkreits.

AUGUSTUSBURG, slot en ambt in Saksen, in het Erzgebergte, bij Schellenberg. In de veelvuldige dorpen tot dit ambt behoorende worden allerlei houten waren gemaakt.

AUGUSTUSBURG, Bad. slot, Pfinzen Enzkreits, ambt Durlach.

AUGWORTH, dorp in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw Hampshire, met 704 inw., 2 mijlen van Charleston.

AUGY, 3 Fr. dorpen, in de dep. Allier, Aisne en Yonne.

AUHAFF, Oostenr. stadje, viertel Ben. de Enz, 1½ mijl van Ips.

AUHAUSEN, Beij. dorp, Rezatkreits, aan de Wernitz, met 850 inw.

AUHD, zie Aud.

AUHSTADT, Beij. dorp, Ben. Mainkreits, met 629 inw.

AUJAC, 2 Fr. dorpen, dep. Ben. Charente en Gard.

AUJAN, Perz. stad, prov. Azerbidia, 5 mijlen van Tabriz.

AUJAN, Fr. dorp, dep. Gers.

AUJEST, Boh. stad, kreits Chrudin.

AUJEST, Boh. stad, kreits Leutmeritz.

AUJESTIZ, Boh. stad, kreits Chrudin.

AUJEURE, Fr. dorp, dep. Op. Marne.

AUJOLS, Fr. dorp, dep. Lot.

AULA (NEDER) Hess. vlek aan de zamenkomst der Wahl en Fulda, bij Hersfeld, met wol- en linnenfabr.

AULA (OPPER) Hess. vlek, digt bij de bron der Aula.

AULAGE, Fr. dorp, dep. Ben. Seine.

AULAINE, Fr. vlek, dep. Sarte.

AULAPALADURGAN, Ind. stad in Hindostan, prov. Mysore.

AULAS, Fr. stadje, dep. Gard, arr. Vigan, aan de Dourbie, met 942 inw.

AULASTER, zie Alcester.

AULAY (ST.) Fr. vlek, dep. Dordogne, arr. Riberac, met 1000 inw.

AULBONNE, zie Aubonne.

AULDEARN, Schot. dorp en kerspel, graafs. Nairn, met 1406 inw.

AULEBEN, vlek in Schwarzburg Rudolstad, met 683 inw.

AULENDORF, Wurt. vlek, Donaukreits, aan de Schussen, met 850 inw. en een residentieslot.

AULERS, Fr. dorp, dep. Aisne.

AULES, Fr. dorp, dep. Landes.

AULETTA, Nap. stad in Principato Citra. 33. 6. L. 40. 29. N. B.

AULETTE of *Olette*, Fr. vlek, dep. Op. Pyreneën, aan de Tit, met 1000 inw. en warme baden.

AULHAT, Fr. D., dep. Puy-de-Dôme.

AULICK, Saks. dorp, Leipzigerkreits, met 3 riddergoederen.

AULIN, Fr. dorp, dep. Gers.

AULLENE, Fr. stadje op 't eil. Corsika, 1 uur N. van Tailano.

AULNAY of *Aunay*, Fr. stadje in Poitou, nu dep. Charente, aan de Bredoire, met 1297 inw.

AULNAY, 2 Fr. vlekken, dep. Calvados, arr. Vire, het eene met 2000 en het andere met 1500 inw. Het laatste, St. George bijgenaamd, heeft vele fabr.

AULNAY-SUR-MARNE, Fr. dorp, dep. Marne.

AULNE, Fr. dorp, dep. Orne.

AULNOIS, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, 2½ uur van Bergen, met 346 inw.

AULNOY, 3 Fr. dorpen, dep. Aisne, Seine en Marne en van 't Noorden.

AULON, 3 Fr. dorpen, dep. Creuse, Op. Garonne en Op. Pyreneën.

AULONA, zie Valona of *Vallona*.

AULPS, Fr. stadje, dep. Var, arr. Draguignan, in een vruchtbaar oord, aan de Bragne, met 2,987 inw. en looijerijen. 43. 37. 28. N. B. en 23. 53. 26. L.

AULT, Fr. vlek en haven, dep. Somme, met 1232 inw., die Parijs van zeevisch voorzien.

AULUS, Fr. dorp, dep. Arriège.

AUMA, stadje in Saksen Weimar, Neustadterkreits, aan de Auma, met 1300 inw., akkerbouw en fabr.

AUMA, riv. in Saksen Weimar, die bij Auma ontspringt, zich bij Weida met de Weida vereenigt, en met haar in de Elster valt.

AUMA WENIGEN of *Little Auma*, Pruis. stadje, regdst. Neustadt.

AUMAGNE, Fr. vlek in Saintonge, dep. Neder Charente, met 181 huizen.

AUMALE, voorheen *Albemarle*, Fr. stadje, dep. Ben. Seine, aan de Bresle, met 1714 inw., vele fabr. en sterken handel in vee. Er is eene minerale bron. 49. 50. N. B. 19. 20. L.

AUMELAS, Fr. dorp, dep. Hérault.

AUMENSAN, Fr. dorp, dep. Gers.

AU-

AUMETZ, Fr. dorp, dep. Moezel.
AUMIGNON, riv. in 't Fr. dep. Somme, welke boven Peronne in de Somme valt.
AUMO, tak van den Mississippi in de N. Amer. Rep.
AUMONAU, stad op de N. O. kust van het Aziat. eil. Luzon. 140. 4. L. 14. 22. N. B.
AUMONE, Fr. D., dep. Seine en Oise.
AUMONT, 4 Fr. vlekken in de dep. Lozère, Jura, Somme en Oise.
AUMONTEL, Fr. dorp, dep. Tarn.
AUMONZEY, Fr. dorp, dep. Vosges.
AUMOOTINA, Ind. stad in Hindostan, prov. Mysore.
AUMOY, Fr. dorp, dep. Ben. Seine.
AUMULHE, Deensch vlek tot Lauenburg behoorende, 5 uren van Hamburg, met smederijen.
AUMUND, Han. dorp, hert. Bremen, met eene porseleinfabrijk.
AUMUR, Fr. dorp, dep. Jura.
AUN, Perz. stad, prov. Segistan.
AUNAC, Fr. dorp, dep. Aveiron.
AUNAER, Negerstam in Afrika, aan de rivier Volta.
AUNALOS, Z. Amer. riv. in Quito, valt in de Tigre op 2. 6. Z. B.
AUNAT, Fr. dorp, dep. Aude.
AUNAY, zie Aulnay.
AUNE, riv. in Eng., valt bij Plymouth in zee.
AUNEAU of *Auneaux*, Fr. vlek, dep. Eure en Loire, met een kasteel, fabr. en 1348 inw.
AUNEUIL, Fr. vlek in Picardië, dep. Oise, arr. Beauvais, met 1077 inw.
AUNHOST, zie Unhost.
AUNIS, Fr. lands., dep. Ben. Charente, aan de zee van Gascogne, met de hoofdstad la Rochelle; het brengt veel koren, wijn en vee voort.
AUNOE, Deensch eil. bij de Z. W. kust van Zeeland. 29. 26. L. 55. 5. N. B.
AUNOU, Fr. vlek, dep. Orne.
AUNOY, zie Aulnoy.
AUNTAO, Z. Amer. zeestadje in Chili. 42. 50. Z. B.
AUPA (groot en klein) 2 Boh. dorpen, kreits Koniggratz, aan de riv. Aupa, te zamen met 2,329 inw., linnenweverijen en spinnerijen.
AUPA, riv. in Bohemen, welke op den Sneeuwkop ontspringt, door den Aupengrond vloeit, en bij Jaromirz in de Elbe valt.
AUPACH, riv. in Bohemen, valt in den Eger bij Carlsbad.
AUPEGARD, Fr. dorp, dep. Ben. Seine.
AUPITSBACH, Saks. riv. in Thuringen, valt in den Grumbach.
AUPS, Fr. vlek, dep. Var.
AUPX, Fr. vlek, dep. Op. Alpen.
AURA, Z. Amer. stad in Terra Firma, prov. Maracaibo, ten Z. van de stad Truxillo.
AURA of *Aurach*, Beij. dorp, Ned. Mainkreits, aan de Sinn, met 1286 inw.
AURABAN, oude Aziatische stad in Diarbekir, 46 uren ten Z. W. van de stad Diarbekir.
AURACH, twee kleine riviertjes in Beijeren; het eene, de Groote Aurach genaamd, ontspringt in den Op. Mainkreits, en valt in de Regniz, en de kleine ontspringt in den Rezatkreits, en stort zich in de Redniz.
AURACH, Wurt. dorp, Neckarkreits, opperambt Baihingen, met 484 inw.
AURACH, Beij. dorp, ambt en kasteel, Rezatkreits, landg. Herrieden.
AURACH, zie Urach en Aura.
AURADE, Fr. vlek, dep. Gers.
AURADOUR, Fr. vlek, dep. Op. Vienne.
AURAI of *Auray*, Fr. stadje, haven en kantonshoofdpl. in Bretagne, nu dep. Morbihan, arr. l'Orient, aan de riv. Aurai, die zich in de golf van Morbihan stort, met een doofstommen instituut, fabr., handel op Spanje en 2060 inw. 47. 45. N. B. en 14. 40. L.
AURAIGNE, Fr. vlek, dep. Op. Garonne.
AURAJOCKI, Russ. riv. in Finland, die voorbij Abo stroomt, waar zij 280 à 300 voet wijd is, zich met de Curajoki en Lappojoki vereenigt en aldus de riv. Abo vormt, welke zich in de Bothnische golf ontlast.
AURAN, Aziat. stad in Syrië, 15 mijlen ten Z. van Damascus.
AURANA, URANA, OSTROVIZZA, BRANA, marktvlek in Dalmatië, kreits Zara, tusschen Zara en Sebenico, aan het meer Aurana, dat 3 mijlen in den omtrek heeft.
AURAS, AURES, AURIS, Pruis. open stadje, heerl. en kasteel, regdst. Breslau, Wohlauerkreits, met 690 inw.
AURAT, Fr. vlek, dep. Op. Loire.
AURAY, zie Aurai.
AURAY, riv. in Fr., valt in het kanaal, op 14. 50. L. 47. 34. N. B.
AURBACH, Beij. stad in den Opper Paltz.
AURBURG of *Auerburg*, Beij. kasteel aan den Inn, op de Tirolsche grenzen.
AURE, 2 kleine Fr. riv. in Normandië, nu dep. Calvados.
AURE of *Auribat*, dal in het lands. Gascogne, nu dep. Gers, aan de W. zijde der riv. Adour, met veel hout

voor den scheepsbouw.

AURE, Fr. vlek, dep. Ardennen.

AUREC, Fr. stadje, dep. Op. Loire, arr. Issengeaux, met 2,104 inw.

AUREGA, groote riv. op het eil. Cuba.

AUREIL, Fr. dorp, dep. Op. Vienne.

AUREILLAC, Fr. vlek, dep. Gard.

AUREILLAN, Fr. vlek, dep. Landes.

AUREILLE, 2 Fr. dorpen, dep. Monden der Rhône, en Maine en Loire.

AUREL, 3 Fr. dorpen, in de dep. Var, Drome en Vaucluse.

AURELLE, 2 Fr. dorpen, dep. Ardèche en Aveiron.

AURENHEIM, Wurt. dorp, Jaxtkreits, opperambt Neresheim.

AURENSAN, 2 Fr. vlekken in de dep. Gers en Op. Pyreneën.

AURENT, Fr. vlek, dep. Ned. Alpen.

AURES, bergtop in Algiers; dezelve is altijd met sneeuw bedekt.

AURES, zie Auras.

AURETTE, Fr. riv., dep. Cher, valt bij Bourges in de Eure.

AURIA, klein eil. in de golf van Engia.

AURIAC, 11 Fr. vlekken, in de dep. Op. Garonne, Var, Aveiron, 2 in Aude, Corrèze, Creuse, Dordogne, Gers, Lot en Garonne, en Ben. Pyr.

AURIBAIL, Fr. D. dep. Op. Garonne.

AURIBAT, zie Aure No. 2.

AURIBEAU, 3 Fr. vlekken, dep. Var, Vaucluse en Ben. Alpen.

AURICE, Fr. dorp, dep. Landes.

AURICH, Han. stad, hoofdstad van het vorst. Oostvriesland, met 3 kerken, latijnsche school, leder- en tabaksfabr., landbouw, veeteelt, een weinig koophandel, 2,533 inw., benevens een kanaal op Embden van 3½ mijl lang en 30 voeten breed, met 3 sluizen.

AURICH, Han. Ambt. in Oostvriesland, met 6 schoutambten en 21 kerspelen.

AURIEU, zie Abries.

AURIGA, Ital. stad in Veltelin.

AURIGE of *L' Aurige*, Fr. riv, dep. Arriège, ontspringt op de Pyreneën, en stort zich beneden Toulouse in de Garonne.

AURIGNAC, Fr. vlek en kantons hoofdpl., dep. Op. Garonne, arr. St. Gaudens, met fabr., veeteelt en 1,225 inw.

AURIGNY, Fr. eil. in 't Kanaal, zie Alderney. No. 1.

AURILLAC, Fr. stad in Op. Auvergne, hoofdpl. van 't dep. Cantal en van 't arr. Aurillac, aan de Jordane, met een kasteel, 9 kerken, regtbank van koophandel, fabr. voor kousen, tapijten en serge, 1600 huizen en 10,332 inw. 44. 55. N. B. en 20. 15. L.

AURILLAC, Fr. arr. van 't dep. Cantal, 37 vierk.mylen, met 90,576 inw.

AURIMONT, Fr. dorp, dep. Gers.

AURINS, Fr. dorp, dep. Gers.

AURIOL, Fr. vlek, dep. Monden der Rhône, arr. Marseille, aan de Luvane, met katoenfabr., steenkolenmijnen en 3,672 inw. 43. 22. 22. N. B. en 23. 17. 34. L.

AURIOL'S EILAND, een der Aladinsche eil., aan de O. zijde van de golf van Bengalen, omtrent 3 mijlen groot. 9. 22. N. B.

AURIOLES, Fr. vlek, dep. Gironde.

AURIOUS, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

AURIPA, Russ. stad in N. Finland, 18 uren van Biorneborg.

AURIPLE, Fr. dorp, dep. Drome.

AURIS, Fr. dorp, dep. Aude.

AURITH of *Uhrt*, Pruiss. stad, regdst. Brandenburg, aan de Oder.

AUROE of *Aeroe*, zie Arroe.

AUROJOKI, zie Aurajocki.

AUROIR, Fr. dorp, dep. Aisne.

AUROLLES, Fr. dorp, dep. Drome.

AUROLZMÜNSTER, Oostenr. kasteel en marktpl, Innkreits, met een' kruidmolen, 3 kerken en 113 huizen.

AURON, Fr. riviertje, dep. Cher, stort zich beneden Bourges in de Eure.

AURONS, Fr. dorp, dep. Monden der Rhône.

AURONZA, Lomb. Ven. stadje, lands. Cadorin.

AURORA, eiland tot de Nieuwe Hebriden in Australië behoorende, 12 uren lang, doch smal, slechts uit eenen hoogen berg bestaande; het werdt dus genaamd door BOUGAINVILLE, maar is het Cordoba van MENDANA. 186. 3. 45. L. 15. 48. Z. B.

AURORA, stadje in de N. Amer. Rep. prov. Nieuw York, gr. Cayuga, met eene akademie, eene kleine boekverzameling en omtrent 51 huizen.

AURORA, eiland van SCHOUTEN'S Archipel in Australië, vlak en vruchtbaar. 167. 58. L. 15. 38. Z. B.

AUROS, Fr. vlek, kantons hoofdpl. dep. Gironde, arr. Bazas.

AUROSEY, Fr. vlek, dep. Op. Marne.

AUROUSE, Fr. vlek, dep. Op. Loire.

AUROUX, Fr. marktvlek, dep. Lozère, arr. Mende, met 1,048 inw.

AURUMOIR, Ind. stad in Hindostan, prov. Dowlatabad.

AURUNGABAD, zie Aorangabad.

AURUNGABUNDER, vlek in Hindostan, prov. Sinde, bij den mond van den Indus, 15 mijlen ten Z. van Fatta.

Aurziniowes, Boh. dorp, kasteel en heerlijkheid, ten Z. O. van Praag.

Ausa, riv. in den Kerk. Staat, ontspringt op de grenzen van de legatie Urbino, en stort zich bij Rimini in de Adriatische zee.

Ausan, Fr. vlek, dep. Gers.

Ausat, Fr. vlek, dep. Arriège.

Auscha, Boh. stad, Leutmeritzerkreits, met 235 huizen en 1200 inw.

Auschwitz, zie Oswieczim.

Ause, zie Aussee. No. 2.

Ausebosc, Fr. dorp, dep. Ben. Seine.

Auseh, Boh. stad, $3\frac{1}{2}$ uur ten N. O. van Leutmeritz.

Ausena, Spaansch gebergte, prov. Asturië.

Aush, Perz. stad in Turkestan, 20 uren ten O. van Toncat.

Aush, Tartaarsche stad, prov. Fergana, aan een' tak van de Gihon, 16 uren ten Z. O. van Urkand.

Auskerry, een der kleine Orkney-eil. 58. 54. N. B.

Ausmets, Fr. vlek, dep. Op. Pyr.

Auspitz of *Hustopetsch*, Morav. stadje, kreits Brünn, met eene groote veemarkt en 2,330 inw.

Aussac, 3 Fr. vlekken in de dep. Tarn, Lot en Charente.

Aussatz eiland (Ile des lepreux) een der voornaamste eilanden der Nieuwe Hebriden in Australië.

Aussee, Oostenr. marktvlek in Stiermarken, kreits Judenburg, met de groote zoutmijn *Sändling*, welke in 1808 omtrent 189,834 centenaars zout, ter waarde van $1\frac{1}{2}$ millioen guldens opleverde; voorts vindt men er marmer, albaster, gips en steenkolen. Het heeft 168 huizen en 1068 inw.

Aussee, Oostenr. ambt en heerl. in Stiermarken, met 32 dorpen, 1152 huizen en 6,520 inw., die meest van de zoutmijnen bestaan.

Aussee, Aussow of *Ause*, Morav. marktvlek, kreits Olmütz, heerl. Aussee, aan de March, met fabr., 174 huizen en 1280 inw.

Aussel, Pruis. heerl. in Osnabrug, ambt Reckenberg.

Aussergefeld, Boh. stad, kreits Prackatitz.

Ausser-Roden, zie Appenzell.

Aussière, Fr. vlek, dep. Aude.

Aussig of *Austi*, in het Boh. Austi Nad Laben, Boh. stadje, Leutmeritzerkreits, met 262 huizen en 1369 inw.

Aussines (les) Fr. vlek, dep. Corrèze.

Ausson, 3 Fr. vlekken in de dep. Aube, Op Garonne en Ben. Pyr.

Aussonce, Fr. dorp, dep. Ardennen.

Aussonne of *Auxonne*, Fr. stad en kantonshoofdpl., dep. Côte d'Or, arr. Dijon, met vestingwerken van Vauban, een sterk kasteel en eene brug over de Saône, rustende op 23 bogen en zijnde 2,350 treden lang, om bij de overstroomingen der rivier den weg veilig te houden. Er is eene artillerie-school, regtbank van koophandel, kanongieterij, laken- en sergefabr. en sterke wijnhandel, 1,150 huizen en 5,282 inw. Zij was voormaals de hoofdpl. van een Bourgondisch graafs. van denzelfden naam. 47. 11. 24. N. B. en 23. 2. 54. L.

Aussos, Fr. dorp, dep. Gers.

Aussow, zie Aussee.

Aust, Eng. dorp, gr. Gloucester, aan de riv. Severn, met 174 inw.

Aust, kleine Beij. riv., Isarkreits, valt niet ver van Au in den Donau.

Austerfield, Eng. vlek, gr. York.

Austerlitz of *Slawkow*, Morav. stad en heerl., kreits Brünn, met eene voorstad en 2061 inw., waaronder 299 joden. Vermaard door de overwinning van Napoleon op de Russen en Oostenrijkers den 3 December 1805.

Austevold, klein eil. in de Noordzee, bij de kust van Noorwegen. 60. 2. N. B.

Austi of *Wildenschwert*, Boh. marktvlek, Chrudinerkreits.

Austi, zie Aussig.

Austin's Creek, riv. in de N. Amer. Rep., prov. Georgië, valt in de Savannah. 316. 24. L. 32. 14. N. B.

Austlanbdinga Fiordung, O. kwartier van 't Deensch eil. Ysland, met de koopstad Eskefiord.

Austle (St.) Eng. stad, gr. Cornwallis, met fabr. en handel; in de nabijheid zijn vele tinmijnen en porseleinaarde en 3,686 inw.

Austonley of *Austenley*, Eng. vlek, gr. York, met een bevaarbaar kanaal, en 814 inw.

Australasia, zie Australië.

Australië, Zuid-Indië, of, uit hoofde dat het uit onderscheidene eilanden bestaat, ook wel Polynezië of eilanden-wereld genaamd, is het vijfde werelddeel, gelegen in dat gedeelte der Stille Zuidzee, hetwelk zich tusschen de Oostkust van Azië en de Westkust van Amer. bevindt, en wel tusschen 23. N. en 47. Z. breedte en 130 en 243 L., terwijl men den vlakken inhoud op 170 tot 180,000 vierk. mijlen kan stellen, waarvan Nieuw Holland, hetwelk door de meeste aardrijkskundigen thans, als het vaste land van dit wereld-

relddeel wordt aangemerkt, en dat in grootte met Europa gelijk staat, vier vijfde deelen hiervan beslaat. Men kan al deze eil. beschouwen als te zamenhangende bergketenen, welke zich, in eene dubbele rij, van het N. naar het Z. O. uit de zee verheffen, en het vaste land Nieuw Holland, als het ware, insluiten. De bergketen, welke als dan het naaste bij Nieuw Holland ligt, begint met Nieuw Guinea, en eindigt met Nieuw Zeeland. De tweede begint bij de Ladronen of Dieven-ëil., en loopt tot aan de Schippers- en Vriendelijke eilanden, alwaar zij van het W. naar het O. begint te draaijen; ondertusschen kunnen op deze wijze, de Sandwichs-ëil. niet tot deze bergrijen gebragt worden.

De ontdekking dezer eilanden begon voor omtrent 300 jaren, na dat Amer. en de Zuidzee aan de Europeanen meer bekend waren geworden, terwijl men dezelve nog dagelijks voortzet. MAGELLAAN ontdekte op zijne eerste reis om de wereld, en wel op den 6 Maart 1521, de zoogenaamde Ladronen of Marianen, eene groep eilanden, die tot dit werelddeel behoort. De Spanjaarden zetteden deze ontdekkingen voort, en ALVARI DE MENDANA maakte ons, in het laatste der 16 eeuw, met de Salomons-eilanden bekend, (die echter weer geheel verloren zijn gegaan) terwijl FERNANDES DE QUIROS ons de Sociëteits- en Heilige Geest eilanden leerde kennen. Dan, de eer der grootste en voornaamste der eerste ontdekkingen in dit werelddeel komt, buiten kijf, aan ons vaderland toe, daar het vaste land van Nieuw Holland het eerst, en wel in 1605, door het Hollandsche jagt *het Duifje*, van Bantam, ontdekt, en naderhand door ZWIETHEN en andere Hollanders, doch vooral door TASMAN, zoo veel de Noord- en Zuidwestkust van dit vaste land aangaat, nader bekend gemaakt werd. Er zijn er echter, die beweren, dat de Portugezen reeds eene eeuw vroeger deze kust zouden gekend hebben (welke weer verloren is gegaan); ook heeft de heer COQUEBERT MORSTBRET, in eene verzameling van kaarten in Engeland, eene kaart van eenen Franschen maker gevonden, die voor 1542 vervaardigd is, waaruit hij beweert, dat de eer aan de Fransche zeelieden zou toekomen (zie Geog. Ephemeriden, 15 deel, bladz. 149); maar deze en andere berigten geven, gelijk de vermaarde zeereiziger FLINDERS te regt zegt, te veel ruimte tot gissingen. Dan de naam *Nieuw Holland*, welke alle volken aan dit land gegeven hebben, bewijst genoeg, dat niemand die eer den Nederlanderen heeft kunnen ontnemen. EDELSLAND, NUYTSLAND, DE WITT'SLAND, enz. zijn nog namen, die ons aan de ontdekkers herinneren.

Het was echter eerst omtrent de helft der 18 eeuw, dat de ontdekkingen in Australië belangrijker begonnen te worden, en het waren de Fransche reizigers BYRON, WALLIS en CARTERET, benevens de Engelsche zeeman BOUGAINVILLE, welke onze kennis van Australië niet weinig vermeerderden: boven allen echter muntte hierin uit de beroemde Engelsche zeereiziger JAMES COOK, welke zich, van 1768 tot 1779, omtrent de meerdere bekendheid met den aardbol, ten hoogste verdienstelijk maakte, daar hij de kennis der nieuw ontdekte eilanden vermeerderde, en nader bepaalde, te voren ontdekte weer opspoorde, en de, tot zijnen tijd onbekende eilanden, Nieuw Caledonië en den Archipel der Sandwichs-eilanden (op welke laatsten hij, helaas! zijn zoo werkzaam leven verliezen moest) ontdekte. Na COOK wedijverden Franschen en Engelschen om dit werelddeel nader te leeren kennen. In latere tijden hebben zich voornamelijk ENTRECASTAUX, GRANT, LA PEYROUSE, BAUDIN, FLINDERS, KRUSENSTERN, en de jonge volijverige KOTSEBUE (de beide laatsten Russen), als reizigers om de wereld, doen kennen, en hebben onze kennis van Australië niet weinig vermeerderd; ondertusschen zullen er waarschijnlijk nog vele eilanden door den tijd ontdekt worden.

De grond van Australië is zeer vruchtbaar, bijzonder op de eilanden, welke in de verzengde luchtstreek gelegen zijn, alwaar alles spoedig en weelderig groeit; ook de uit Europa overgebragte gewassen, komen hier zeer goed voort. Sommige eil. zijn laag en vlak, andere zijn op steile rotsen gelegen, en zoo wel met oorspronkelijk, als vlot- en bazaltgebergte bezet. De hoogste bekende bergen in dit werelddeel zijn: de Mauna Roah op 't eil. Owaihi, en de Piek Egmont op Nieuw Zeeland, welke laatste zich meer dan 14,000 voeten boven de oppervlakte der zee verheft. Tot nu toe hebben wij geene de minste berigten over de gesteldheid der Australische bergen, dewijl van de grootste eilanden Nieuw Holland, Nieuw Guinea en Nieuw Zeeland weinig meer dan de kusten bekend zijn, en de daarbij gelegene ber-

bergen, door de natuurkundigen, slechts vlugtig, onderzocht zijn. Eerst sedert weinige jaren hebben de Engelschen beproefd, om van de Oostkust van Nieuw Holland, naar het binnenste des lands door te dringen, doch werden steeds belet door het Blaauwe gebergte, dat men in het Westen van dit eiland vindt, en dat zich van het Noorden naar het Zuiden uitstrekt, en vele steile rotsen, afgrijsselijke afgronden, en steeds hooger en hooger reikende toppen heeft. Eindelijk gelukte het evenwel den heer EWANS, in 1813, dit gebergte over te komen, en reeds werd er in 1815 een weg over hetzelve voltooid; dan, daar men zich nog niet verder dan slechts 30 mijlen van de kust heeft kunnen verwijderen, heeft deze onderneming, tot nu toe, nog weinig belangrijks opgeleverd. Alhoewel de meeste eil. genoegzaam water hebben, zoo heeft men echter nog geene groote riv. ontdekt. De voornaamste, die men op Nieuw Holland kent, zijn: de Hawkesbury, in de Brockenbaai, die 10 mijlen landwaarts voor de grootste schepen bevaarbaar, en 150 roeden breed is; ook heeft men over het Blaauwe gebergte, de riv. Mocquarie gevonden, terwijl EWANS, in 1816, den Lachlan ontdekte, dien OXLEY, in 1817, omtrent 1200 Eng. mijlen opvoer. De grootste is echter die, welke kapitein KING op 32. 45. Z. B. en 148. 58. L. ontdekt heeft, doch welke nog weinig bekend is. Waarschijnlijk echter is het, dat er zich, in zulk een groot land, meerdere belangrijke riv. bevinden, en mogelijk bevat het wel een groot binnenlandsch meer, gelijk de Kaspische zee, waarin de groote riv. uitloopen. De luchtgesteldheid van Australië is, daar het zoo wel in de verzengde, als in de Zuidelijke gematigde luchtstreek ligt, gedeeltelijk heet, doch over het algemeen minder drukkend dan in die landstreken van Afrika en Azië, welke op gelijke breedte liggen; — deels gematigd, zacht, zuiver en gezond; ook heeft men opgemerkt dat de landen van Australië, in het Z. halfrond, kouder zijn dan die, welke in het Noordelijk halfrond, op dezelfde breedte, zich bevinden. De voortbrengselen zijn, deels eigendommelijke, en deels van elders overgebragte. Aan zoogdieren is dit werelddeel arm, maar daar voor heeft het ook geene van die verscheurende dieren, welke in andere werelddeelen menschen en vee aan zoo veel gevaar bloot stellen. De kleinere eil. zijn veel rijker aan voedzame planten dan Nieuw Holland, alwaar men geene eigenlijke graansoorten, en slechts weinig boomvruchten gevonden heeft. Als voornaamste voortbrengselen kunnen wij opgeven, onder de dieren: de kangaroe, grooter dan een schaap, en de wombats, beide buideldieren, het vogelbekdier, de dingo of Nieuw Hollandsche hond, de Nieuw Holl. eekhoorn, buidelmuis, varkens, honden, rotten, vledermuizen, walvisschen, zeebeeren, zeeleeuwen, zee-elefanten, enz. Door de Europeanen zijn hier paarden, rundvee, schapen, geiten en meer andere dieren overgeplant. Onder de vogels munten in schoonheid uit: onderscheidene soorten van papegaaijen, de Nieuw Holl. casuarissen, de prachtige *menura superba*, de reusachtige pelikaan; ook zijn er hoenders, duiven en eenden, veel visch aan de kusten, waaronder bij ons onbekende, vele schelpdieren, insecten, enz. In Nieuw Holland alleen, heeft men reeds 1000 nieuwe soorten van planten ontdekt; men vindt er de sago-plant, areek- en kokos-palmen, eucalypten, boomen, die 180 voeten hoog zijn, en 30 voeten in den omtrek hebben, kajaput gom, katappanoten, kasuarina of knodsboomen, broodboomen, guajaren, pisang, enz., papier-moerbeziënboomen, citroenen, oranje appelen, vijgen, suikerriet, onderscheidene soorten van peper, katoenstruiken, Nieuw Zeelandsch vlas, patatten, jams, aronswortels, benevens onderscheidene uit Europa overgebragte graansoorten, moes- en boomvruchten, enz. Uit het rijk der delfstoffen heeft men gevonden: koper- en ijzererts, graniet, porfier, basalt, chalcedone, agaat, marmer, kalk, steenzout, enz.

Australië is, over het algemeen, zeer weinig bevolkt; door elkander kan men geene 10 menschen op eene vierkante mijl rekenen, daar men het getal der inwoners niet wel hooger dan op $1\frac{1}{2}$ of 2 millioenen stellen kan. Men onderscheidt dezelve in twee hoofdstammen; de eene is een Negerras en wordt Papuas genoemd; de andere wijkt in gedaante en voorkomen weinig van de Europeanen af, en wordt tot den Maleischen stam gerekend; uit de vermenging van beide stammen zijn natuurlijk onderscheidene middelrassen voortgekomen. De eerste stam of het Negerras, bewoont: *Nieuw Holland*, *Nieuw Guinea*, *Louisiade*, de *Salomons eilanden*, de *Nieuwe Hebriden*, *Nieuw Brittanje* en *Nieuw Caledonië*, en heeft, bijzonder in Nieuw Hol-

Holland, opgezwollene lippen en kroeshaar, even als de Negers, van welke hij zich echter, door zeer dunne magere armen en beenen, onderscheidt. Hij is, wat beschaving aangaat, ver beneden de andere hoofdstammen, bijzonder in Nieuw Holland, welks inw., wat ligchamelijke en redelijke beschaving betreft, op den laagsten trap der menschheid staan, en als in den staat der wildheid, zonder godsdienst of maatschappij leven. Naakt, of gedeeltelijk met beestenvellen bekleed, zoeken zij visch, klauteren op de boomen en verteren bijna alles raauw, de vogelen, die zij eten, naauwelijks de vederen uittrekkende; zelfs eten de bewoners der Nieuwe Hebriden en van Nieuw Caledoniën, die men mede tot dit menschenras rekent, het vleesch hunner verslagene vijanden; echter hebben zij bebouwde velden. De tweede hoofdstam, de Maleische, welke de overige eilanden van Australië bewoont, doet zich door de regelmatigste trekken kennen, waar voor de mensch, onder eenige luchtstreek, vatbaar is. Hunne kleur is gewoonlijk niet donkerder dan die der Spanjaarden en Italianen; ja, men heeft er zelfs vrouwen gevonden zoo blank als de schoonste Europeaansche. Over het algemeen zijn zij goedhartig, gezellig, zacht, vrolijk, doch ligtzinnig, echter komen de reizigers bijna allen hierin over een, dat zij eene zekere neiging tot stelen hebben, en hunne vrouwen en dochters, zonder hinder, aan de Europeanen ten beste geven; gebreken, die men hun, als eenvoudige natuurmenschen, gemakkelijker vergeven kan, dan de afschuwelijke gewoonte om menschen op te offeren en menschenvleesch te eten, welke onder hen ook heerscht. Zij leven in dorpen vereenigd, alwaar men ook openbare gebouwen vindt; zij vervaardigen werktuigen met kunstig snijwerk, instrumenten, gereedschappen en houten- en steenen wapenen, welker bewerking men, daar zij geene ijzeren werktuigen hebben, bewonderen moet: zij maken vischnetten, mandjes, koorden, zeer fijne matten en stoffen tot kleederen, die zij schoon weten te schilderen. Ook beoefenen zij eenigermate den landbouw, en leven onder eene soort van staatsregeling, welke leenroerig is. Zij hebben ook eene soort van godsdienst, daar zij opper- en mindere goden aanbidden, priesters en offeranden hebben, en, op eene zeer zinnelijke wijze, aan een leven na dit leven gelooven. Gewoonlijk zijn hunne begrafenisplaatsen de plaatsen, waar zij hunnen godsdienst verrigten. Door Europische zendelingen begint zich echter ook reeds het weldadig licht des Evangeliums op de Societeits- en Sandwichs-eil. te verspreiden, terwijl op de laatsten, uit hoofde dat de inw. zeer veel verkeering met de Europeanen gehad hebben, en de koning THAMALAAN alle middelen hiertoe aanwendt, de meeste beschaving heerscht, zoodat reeds in hunne werkzaamheden buitengewone orde gevonden wordt, en zij, zoo goed als de Europeanen, die hun dit geleerd hebben, hunne timmerlieden, smeden, kuipers en kleermakers hebben, schepen op de Europische wijze bouwen, en in 't maken van touw en het knoopen van netten het zoo ver gebragt hebben, dat de zeelieden hun touwwerk voor duurzamer dan het Europische houden. Amerikaansche en Europische schepen leggen hier dikwijls aan, en voorzien zich van levensmiddelen, en reeds hebben verscheidene inw. reizen naar China en Amer. gedaan. De koning heeft een paleis naar de Europische wijze gebouwd, eene vloot van 30 schepen, en met geweren gewapend krijgsvolk.

Behalve de genoemde oorspronkelijke inw. van Australië, vindt men er tegenwoordig ook Europeanen, als: eenige weinigen op de Sandwichs-eilanden, ongeveer 12,000 in de door de Engelsche op de Oostkust van Nieuw Holland aangelegde volkplanting van misdadigers, die steeds grooter wordt, en reeds eenige steden en dorpen heeft, als mede een klein aantal op van Diemen's land. — De voornaamste bestanddeelen van Australië zijn: *Nieuw Holland* of het vaste land van dit werelddeel, *van Diemensland*, *Nieuw Guinea*, *de Admiraliteits-eilanden*, *Nieuw Brittanje*, *de Louisiaden*, *Salomons eilanden*, *koningin Charlotte's eilanden of archipel van Santa Cruz*, *de Nieuwe Hebriden of H. Geest land*, *Nieuw Caledoniën*, *Nieuw Zeeland*, *de Pelew-Carolinen of Nieuwe Philippijnsche eilanden*, *de Marianen of Ladronen*, *de Monte Verdos*, *de Mulgrave's eilanden*, *Visschers-eilanden*, *Vriendschaps-eilanden*, *Schippers eilanden*, *Societeits eilanden*, *Lage eilanden*, *de Marquesa's eilanden*, *de Washingtons-eilanden*, en *de Sandwichs eilanden*.

AUSTRALIA DEL ESPIRITU SANTO, zie Nieuwe Hebriden en Tierra Australis del Espiritu Santo.

AUSTREGNIES, Fr. dorp, dep. van 't

't Noorden.

AUSTRIA, Lomb. Ven. dorp in Friuli, bij Aquileja.

AUSTRIA, (SAN FILIPPE DE) Z. Amer. stadje, prov. Cumana, 12 uren van Cumana, met 250 huizen. 314. L. 10. 31. N. B. 2. Nog een plaatsje van denzelfden naam, een uur ten Z. W. van Cumana.

AUSTRUWEEL of *Oostruwel*, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, met 500 inw. omtrent 3 uren van Tirlemont.

AUSTWICK, Eng. vlek, gr. York, met 834 inw.

AUTANE, Fr. vlek, dep. Drome.

AUTAS, Arab. stad, prov. Nedsjed, 16 uren ten N. O. van Mekka.

AUTCOOR, O. Ind. vlek in Golconda, 27 uren ten N. O. van Ganjicotah.

AUTE, N. Amer. haven op de kust van Florida.

AUTECHAUX, Fr. vlek, dep. Doubs.

AUTEFOND, Fr. vlek, dep. Saône en Loire, 1½ uur ten W. Charolles.

AUTEL, Fr. dorp, dep. Op. Saône.

AUTELS, (LES) Fr. vlek, dep. Aisne.

AUTENAISE, Fr. dorp. dep. Mayenne.

AUTENAY, Fr. dorp, dep. Eure.

AUTENOW, Russ. stad, gouv. Kiow.

AUTERIVE, Fr. stad en kantonshoofdplaats, dep. Op. Garonne, arr. Muret, aan de bevaarbare Arriège, met koren- en wijnbouw, lakenfabrijken en 4,000 inw.

AUTEUIL, Fr. vlek, dep. Seine, arr. St. Denis, een uur ten Z. W. van Parijs, met 1,205 inw.

AUTEUIL, Fr. vlek, dep. Seine en Oise, een uur ten N. van Montfort l' Amaury.

AUTEUIL, Fr. vlek, dep. Oise, arr. Beauvais.

AUTEVERNES, Fr. dorp, dep. Eure.

AUTHE, Fr. vlek, dep. Ardennen.

AUTHIE, Fr. riviertje, dep. Pas-de-Calais, ontspringt bij het dorp van dien naam, maakt gedeeltelijk de scheiding uit tusschen de dep. Pas-de-Calais en Somme, en stort zich bij Pas-d' Authie, ten Z. O. van Montreuil, in het kanaal.

AUTHIE, (PAS D') Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais, 3 uren ten Z. O. van Montreuil.

AUTHIEULLE, Fr. vlek, dep. Somme.

AUTHIEUX, Fr. dorp, dep. Calvados, aan eene beek, waar in alles versteent.

AUTHIEUX, (LES) 4 Fr. vlekken in de dep. Orne, Ben. Seine en 2 in Eure.

AUTHION, klein Fr. riviertje, ontspringt uit den vijver St. Georges, dep. Maine en Loire, en stort zich een uur van Angers in de Loire.

AUTHIOUX, zie Authion.

AUTHON, Fr. vlek, dep. Neder Charente, 4 uren ten N. O. van Santes, met 800 inw.

AUTHON, Fr. vlek en kantonshoofdpl., dep. Eure en Loire, met fabrijken, 249 huizen en 1165 inw.

AUTHUME, 2 Fr. vlekken, dep. Jura, en Saône en Loire.

AUTICHAMP, Fr. dorp, dep. Drome.

AUTIGNAC, Fr. dorp, dep. Hérault.

AUTIGNY-LA-TOUR, Fr. dorp, dep. Vosges.

AUTILS, Fr. dorp, dep. Eure.

AUTIN, Fr. dorp, dep. 2 Sèvres.

AUTIRE, Fr. riv., valt beneden Maillerais in de Sèvre.

AUTLAN, N. Amer. prov. van het koningrijk N. Gallicië, met de hoofdstad Autlan.

AUTOIRE, Fr. dorp, dep. Lot.

AUTOL, Spaan. stadje in oud Kastilië, 1 uur van Calahorra.

AUTONNE, Fr. riv., valt bij Verberie in de Oise.

AUTOUILLET, Fr. dorp, dep. Eure.

AUTRAC, Fr. dorp, dep. Op. Loire.

AUTRECHES, Fr. dorp, dep. Oise.

AUTRE EGLISE, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, met 579 inw.

AUTREMENCOURT, Fr. D., dep. Aisne.

AUTRENCH, N. Amer. riv. in Canada, valt in het meer Huron, op 295. 40. L. 43. 6. N. B.

AUTREPPE, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met 161 inw.

AUTREVILLE, 5 Fr. dorpen, in de dep. Aisne, Op. Marne, Meurte, Maas en Vosges.

AUTREY, Fr. vlek en kantonshoofdplaats, dep. Op. Saône, arr. Gray, met 1,220 inw.

AUTREY, 2 Fr. dorpen, in het dep. Meurte.

AUTRIVE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, 3 uren van Kortrijk, met 956 inw.

AUTRUVE, Fr. stadje, dep. Loiret, 3 uur ten W. van Pithiviers.

AUTRYVE, zie Autrive.

AUTUCURRALLY, stad in Hindostan, prov. Carnate.

AUTUN, Fr. stad en arr. hoofdplaats, dep. Saône en Loire, met 10 kerken, een bisdom, 2 hospitalen, eene bibliotheek, fabr. voor wollen dekens, lakens, kousen, geweren, eene kanon- en kogelgieterij, en verscheidene Romein-

meinsche oudheden, waaronder de ruïnen van eenen tempel van Janus en van Cybele. Zij ligt aan de Arroux, en heeft 9,176 inw. 21. 57. 44. L. 46. 56. 58. N. B.

AUTUN, arr. van 't Fr. dep. Saône en Loire, met 70,249 inw. op 30½ V. M.

AUTY, Fr. dorp, dep. Lot.

AUTZ, Russ. stad in Koerland.

AUVAILLE, Nederl. stadje, prov. Limburg.

AUVAING, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, 4 uren van Doornik, met 900 inw.

AUVAYE, Fr. dorp, dep. Var.

AUVE, Fr. dorp, dep. Marne.

AUVELOIS, Nederl. dorp en heerl., prov. Namen, met 1135 inw.

AUVENT, Fr. vlek, dep. Op. Vienne.

AUVERGNE, voormalige Fr. prov. en graafs., ten Z. van Bourbonnois, ten O. van Forez en le Velay, ten W. van Limosin, Quercy en La Marche, en ten N. van Rouergue en de Cevennes, 40 uren van het Z. naar het N., en 30 van het O. naar het W.; zij wordt door de riv. Rue in Opper- en Neder Auvergne verdeeld; het eerste, langs de oevers der Allier gelegen, wordt ook wel Limagne genaamd. Men vindt er de voornaamste kruinen der Cevennes, waarvan de hoogste zijn: Mont d'Or van 6,288, Puy-de-Dôme van 4,960 en Cantal van 5,964 voeten boven de oppervlakte der zee. Zij vormt nu met Velay de 3 tegenwoordige dep., Op. Loire in het Z. O., Cantal in het Z. W., en Puy-de-Dôme (Neder Auvergne) in het N.

AUVERGNIE, Zwits. stadje, kanton Neufchatel, 1 uur ten Z. van Neufchatel.

AUVERNÉ, Fr. vlek, dep. Ben. Loire, arr. Chateaubriant.

AUVERS, Fr. vlek, dep. Seine en Oise, arr. Pontoise, aan de Oise.

AUVERS, Fr. vlek, dep. Sarte, arr. le Mans.

AUVERS, 5 Fr. dorpen in de dep. Kanaal, 2 in Seine en Oise, en 2 in Sarte.

AUVIGNON, Fr. dorp, dep. Gers.

AUVILLARS, Fr. stadje en kantonshoofdpl., dep. Tarn en Garonne, arr. Moissac, met eene kleine haven, aan de Garonne, met 2,220 inw. en fabr. 44. 7. N. B. en 18. 40. L.

AUVILLE, 2 Fr. dorpen, dep. Oise en Somme.

AUVILLERS, Fr. dorp, dep. Somme.

AUW, zie Au.

AUWAL, Boh. marktvlek, Kaurzimerkreits.

AUWEGHEM, Nederl. vlek, prov. W. Vlaanderen, 2 mijlen van Oudenaarden, met 1,388 inw.

AUWERGHEM, Nederl. dorp en heerl. in de prov. N. Braband.

AUX, zie Auch.

AUXA, AUSSA, AUSSAGURET of *Auca*, hoofdstad en residentie van het koningrijk Adel, op de O. kust van Afrika, 12 dagreizen ten Z. van de haven Zeila.

AUXAIS, Fr. dorp, dep. van 't Kanaal.

AUXANGE, Fr. dorp, dep. Jura.

AUXERRE, hoofdpl. van het Fr. dep. Yonne, en van het arr. Auxerre, met 9 kerken, een schoon bisschoppelijk paleis, 2 gasthuizen, haven, bisdom, regtbank van koophandel, atheneüm, bibliotheek, fabr. voor laken, grove kant, katoenen, kousen, leer en glas, sterken wijn- en houthandel, 11,295 inw. 21. 14. 6. L. 47. 47. 57. N. B.

AUXERROIS, voorheen klein district in Fr., in de prov. Bourgondië, 27 vierk. mijlen groot, en rijk in wijn en hout. Het maakt thans grootendeels het arr. Auxerre in het dep. Yonne uit.

AUXERRON, voormalig Fr. landschap in Bourgondië, waarvan Auxerre de hoofdstad was.

AUXIGNY, Fr. dorp, dep. Cher.

AUXILLON, Fr. dorp, dep. Tarn.

AUXOIS, klein Fr. landschap en arr. van 't dep. Côte d'Or, met de hoofdstad Semur.

AUXON, Fr. stadje, dep. Aube, arr. Troyes, met fabr. en 2,356 inw.

AUXON of *Auzon*, Fr. stadje, dep. Op. Loire, arr. Brioude, aan de Allier, met 1066 inw. die van den handel in koren, wijn en lakens bestaan.

AUXON, 4 Fr. dorpen, in de dep. Aube, Op. Saône, en 2 in Doubs.

AUXONNE, zie Aussonne.

AUXONNOIS of *Aussonnois*, de naam van een oud gr. in Fr., in Bourgondië, thans een gedeelte van het dep. Côte d'Or.

AUXY-LA-REUNION of *le Château*, Fr. stadje en kantonshoofdpl., dep. Pas-de-Calais, arr. Pol, met 2,586 inw.

AUYAMAS, Z. Amer. riv. in Terra Firma, ontspringt in de Sneeuwbergen der Andes, en valt, na een' loop van 54 mijlen, in de Madalena riv.

AUZAC, 2 Fr. D., dep. Gironde en Lot.

AUZANCE, Fr. stadje en kantonshoofdpl., dep. Creuse, arr. Aubusson, niet ver van de Cher, met linnenweverijen, handel in pennen, eene antimonium groef en 1370 inw.

AUZAT, Fr. dorp, dep. Arriège, aan de Pyr., met ijzermijnen en 1000 inw.

AUZAT-SUR-ALLIER, Fr. vlek, dep. Puy-de-Dôme, arr. Besse, met 1200 inw.

AUZAY, Fr. dorp, dep. Vendée.

AUZAY, Turk. eil. ten W. van het schiereil. Cyzicus, aan de O. zijde van de Marmerzee.

AUZELLE, Fr. vlek, dep. Puy-de-Dôme, 8 uren ten Z. O. van Clermont.

AUZERS, Fr. dorp, dep. Cantal.

AUZIT, Fr. vlek, dep. Aveiron, arr. Rhodez.

AUZON, zie Auxon.

AUZOUVILLE, 5 Fr. dorpen in 't dep. der Ben. Seine.

AVA, prov. van het Birmanisch rijk in Achter-Indië, grenst ten Z. en O. aan Siam, Lao en de Chin. prov. Yunnan, ten W. aan Bengalen, ten N. aan Tibet, en wordt door de riv. Ava bespoeld.

AVA, riv. in voorn. prov., ook wel Irawaddi, Irabatti en Lukian genaamd. Zij vereenigt zich met de Pegu, en valt door onderscheidene monden, waarvan de Oostelijke Rangau genaamd wordt, in de golf van Bengalen.

AVA of *Aungwa*, Ind. stad, voorheen hoofdpl van voorn. rijk, doch sedert de bouwing van Ammarapuram bijna geheel verlaten; men vindt er nog den tempel Schogungaprah, waarin alle burgerlijke en militaire beambten den eed van getrouwheid moeten afleggen.

AVA, Jap. stad op 't eil. Xicoco, met eenen aanzienlijken handel. 34. 14. N. B. en 157. 7. L.

AVA, stad in Aziat. Turkije, prov. Caramanië.

AVACHE, klein onbewoond Amer. eil. bij de W. kust van St. Domingo, met eene goede haven.

AVAD, zie Aud.

AVAILLES, Fr. vlek, dep. Vienne, kantonshoofdpl., met minerale wateren. 2. Nog een vlek in dat departement.

AVAL of *Bahhrein*, het grootste der Bahhrein eil. in de golf van Perzië, omtrent 8 mijlen lang en 3 breed, met omtrent 60 geringe dorpen, behalve de versterkte stad Bahhrein. 65. 50. 4. L. en 26. 36. N. B. zie Bahhreins eil.

AVALAS, Turk. stad in Servië, 3 uren van Belgrado.

AVALLON of *Avalon*, Fr. arr., dep. Yonne, groot 21½ vierk. mijl, met 43,205 inw.

AVALLON, hoofdplaats van voorn. arr., dep. Yonne, op eene granietrots, welke door de Voisin bespoeld wordt. Zij heeft een oud kasteel, 4 kerken, een hospitaal, eene kamer van koophandel, 830 huizen en 5,038 inw., welke hoeden- laken- kant- en kousen fabr., looijerijen en papiermolens hebben, en handel in tarwe, wijn en hout drijven: zij is de geboorteplaats van J. BOILEAU.

AVALON, Fr. vlek, dep. Isère, aan de Bard, 6 uren ten N. O. van Grenoble.

AVALON, landstreek in de N. Amer. Rep., eil. Newfoundland, tusschen Bullsbaai en de 5 Marys kaap, welke door JACOBUS den I. onder dezen naam tot eene prov. gemaakt werd.

AVANASI, dorp in Hindostan, distr. Coimbetore, met omtrent 50 huizen, door Braminen bewoond.

AVANATOK, een der Aleutische eil. 189. 14. L. en 54. 15. N. B.

AVANCE, zie Trouord.

AVANÇON, 2 Fr. dorpen, dep. Ardennen en Opper Alpen.

AVANIERS, vrij volk der Indianen in Z. Amer., in Guiana.

AVANT, 2 Fr. dorpen, dep. Aube.

AVAR, AWAR, OAR, de magtigste staat der Lesgiërs in Kaukazië, tusschen de riv. Koisu en Axu. De inw., welke *Avaren* genoemd worden, zijn een overblijfsel der oude beroemde Mongolen van dezen naam; zij bestaan deels door de veeteelt, deels van den roof, zijn Mahomedanen, en staan onder eenen Nuzahl of Chan, welke een jaarlijksch inkomen van Rusland, van 10,000 roebels, benevens den rang van luitenant-generaal heeft. De staat is verdeeld in de districten Unssokul met 500, Awar met 1500, Hidat met 400, Bakdalal met 800, Mukrat met 200, en Charak met 1100 huisgezinnen, en een deel van Tkaseruk. Hij telt 15,000 krijgslieden.

AVAR, stad in voorn. staat, ook wel Chunsak, Kchundsach (d.i. Hunnenstad) in 't Lesgisch *Haibul* genoemd, aan de Koisu, de verblijfplaats van den chan, met 1000 huizen en fabr. voor wollen stoffen, shawls, enz.

AVARAY, Fr. vlek, dep. Loir et Cher, met fabr.

AVATSCHA, PETRO PAULOFSKA of *haven van St. Pieter en Paulus*, baai, haven en vlek aan het uiterste einde van Kamschatka, alwaar de kapiteins Clarke en Delisle van de Crozère begraven zijn. Voorheen was deze haven steeds met ijs bezet, doch dezelve kan nu bezocht worden.

AVATSCHA, zie Awatscha.

AVAUX, Fr. dorp, dep. Isère.

AVAUX-LA-VILLE, Fr. vlek, dep. Ardennen, aan de Aisne, niet ver van

van Rheims, met 1500 inw.

AVAVJDA, Z. Amer. stad in Brazilië, aan den Negro.

AVAVIRI, Z. Amer. stad in de prov. la Paz.

AVEHEN, N. Amer. stadje in Mexico, prov. Nieuw Gallicië.

AVE, riv. in Port., prov. Entre Minho en Douro, welke ten N. van Oporto in de zee valt.

AVEBURY, zie Abury.

AVE-CHAPELLE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, met 406 inw.

AVE, Ned. dorp, prov. Namen, met 234 inw.

AVEGOS, Port. stadje, prov. Beira, 4 uren ten Z. W. van Lamego.

AVEIN of *Atrive*, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, door een gevecht tusschen de Franschen en Spanjaarden in 1635 bekend.

AVEIRAS DE BAIXAS, Port. stadje in Estremadura.

AVEIRAS DE CUINA, Port. stadje, prov. Estremadura.

AVEIRO, Port. stad, prov. Beira, district Coimbra, met 7,000 inw., en handel in olie, zout en visch, vooral sardijnen.

AVEIRO, of *Nieuw Braganza*, Port. stadje en haven, prov. Estremadura, aan de Vouga, met zoutgroeven.

AVEIRON, schoone en bevaarbare riv. in Frankrijk, welke bij Severac ontspringt, bij Negrepelisse bevaarbaar wordt, en na eenen loop van 37 Fr. mijlen, niet ver van Montauban, in den Tarn valt.

AVEIRON, dep. van Frankrijk, ligt tusschen 19. 28. en 21. 4. L. en 43. 51. en 44. 56. N. B. bevat het voormalig Rouergue, en heeft op 166 vierk. mijlen, 331,000 inw., waaronder 30,000 hervormden zijn. Het land is zeer bergachtig, heeft meer veeteelt dan landbouw, en brengt voort: een weinig koren, haver, vlas, veel aardappelen, kastanjes en middelmatigen wijn; verder vindt men er: paarden, muilezels, rundvee, schapen, geiten, varkens, als mede ijzer, koper, lood, aluin, zwavel, vitriool, steenkolen en minerale wateren. De inw. hebben wollen- linnen- leder- en papierfabr., looijerijen en glasblazerijen. Het dep., dat door de riv. Aveiron en Tarn bespoeld wordt, zendt 3 leden naar de kamer der afgevaardigden, en heeft de 5 arr. Espalion, Milhau, St. Afrique, Rhodez en Villefranche, welke in 42 kantons en 543 gemeenten verdeeld zijn. Rhodez is de hoofdstad.

AVEIZES, Fr. dorp, dep. Rhône.

AVEIZIEN, Fr. dorp, dep Loire.

AVELANNE, Fr. dorp, dep. Isère.

AVELGHEM, Nederl. dorp, prov. Oost-Vlaanderen, met 3,785 inw.

AVELIM, Ind. stad in Hindostan, in het landschap Soonda, 3½ uur ten Z. van Gor.

AVELLA, Nap. stad, prov. Napels, aan den Clanio, met 4 kerken en 5,038 inw., die veel vruchten en honig winnen. Niet ver van hier zijn de puinhoopen van het oude Abella, door VIRGILIUS bezongen.

AVELLINO, Nap. stad, prov. Principato Oltra, aan de Monte Vergine, met den titel van vorstendom: zij is de zetel van eenen bisschop en heeft 4 kerken, eene markt met eene prachtige obelisk, aangename wandelingen en 11,192 inw., benevens lakenfabr., verwerijen, papiermolens, schrijnwerkers, en handel in granen. De omtrek levert hazelnoten, appelen en kastanjes. 32. 33. L. 40. 53. N. B.

AVEN, riviertje in Frankrijk, dep. Finisterre, valt, ten Z. O. van Brest, in de zee.

AVENAY, Fr. stadje, dep. Marne, arr. Epernay, niet ver van de Marne, met 1,100 inw.

AVENCHES of *Wifflisburg*, Zwits. stadje, kanton Waadtland, niet ver van het Wurtenmeer, met 1,587 inw.

AVENE, zie Avesne.

AVENES, Noorw. eil., tot 't gouv. Drontheim behoorende.

AVENHORN, Nederl. dorp, prov. Holland, Noorder gedeelte, kwartier Hoorn, in de vroegere kerkelijke onlusten vermaard. Het heeft met Oostmijzen 245 inw.

AVENIÈRES of *Notre Dame d' Avenières*, Fr. vlek, dep. Mayenne, arr. Laval, met 2,034 inw. die pottenen steenbakkerijen hebben.

AVENIÈRES, Fr. vlek, dep. Isère, met 2,000 inw.

AVENNES, zie Avesnes.

AVENS, Fr. dorp, dep. Tarn.

AVENTON, Fr. dorp, dep. Vienne.

AVENTURE, zie Adventure.

AVENZONO, Lomb. Ven. vlek, legatie Friaul.

AVERBACH, Beij. stad, 4 uren ten Z. van Bayreuth.

AVERBODEN, Nederl. dorp in Z. Braband, 1½ uur van Diest.

AVERGALE, Afr. landschap in Abyssinië, prov. Tigre, aan den Tacazze, in 't bezit der Agows.

AVERLOO, Nederl. gehucht, prov. Over-

Overijssel, bij het dorp Ortele.

AVERMES, Fr. dorp, dep. Allier.

AVERNAGE, Fr. dorp, dep. Doubs.

AVERNAS- LE- BAUDUIS, Nederl. dorp, prov. Luik, met 242 inw.

AVERNE, zie Averno.

AVERNO, LAGO D'AVERNO, Nap. meer, prov. Napels, bij Pozzuolo, hetwelk op sommige plaatsen 180 voet diep is. Het is door zeer hooge heuvels omringd, die voorheen met zeer digte bosschen bedekt waren, zoodat het meer steeds in eene verschrikkende duisternis was gehuld, en de menigvuldige uitdampingen den dampkring, boven hetzelve, dikwerf zoo ongezond maakte, dat, zoo als men oudtijds verhaalt, de vogels, die over hetzelve heen vlogen, stierven: doch keizer AUGUSTUS liet deze bosschen uitroeijen, en thans vindt men er de heerlijkste wijnbergen. In de nabijheid is de bekende grot der Sibylla Cumana.

AVERNOE, Deensch eil., met een kerkdorp tusschen Funen en Aaroe gelegen, behoort tot het ambt Faaberg. Het is een mijl lang en ¼ breed. 28.58. L. en 55. 2. N. B.

AVERNUS, zie Averno.

AVERON, Noorw. eil. in de Noordzee. 63. 6. N. B. 25. 24. L.

AVER-REEST, zie Over-Reest.

AVERS, zie Afferis.

AVERSA, Nap. stad, prov. Napels, op eenen berg, in een oord, dat zeer rijk aan wijn en oranjeappelen is, met een bisdom, 9 kerken, 17 kloosters, een vondelingshuis, dolhuis en 13,825 inw. 41. 4. N. B. 32. 9. L.

AVERSBERG, zie Auersberg.

AVERSBURG, Beij. kasteel op eenen berg aan den Inn.

AVERTO, klein eil. in de golf van Venetië, bij de kust van Friuli. 31. 12. L. 45. 46. N. B.

AVERWOLDE, Nederl. buurt, prov. Overijssel, bij het dorp Wensen.

AVES of *Vogel Eilanden*, in Westindië gelegen, 7 uren ten W. van Rocca, en 32 uren ten N. van la Guyra, bij het vaste land; zij bestaan uit twee groote en drie kleine eilandjes. 11. 50. N. B. 310. 45. L.

AVES of *Vogel Eiland*, eene hooge rots, aan het einde van de groote zandbank, die zich van het eil. Saba in W Ind. 23 uren ver zeewaarts uitstrekt. 15. 30. N. B. 314. 30. L.

AVESA, Ital. riv., legatie Romagna, valt bij Rumini in de Adriatische zee.

AVESH of *Os*, Perz. stad in Turkestan, bij de Sir, 24 uren ten Z. Z. O. van Andegan.

AVESIA, Turk. eil. in de Marmerzee.

AVESNES, AVENNES of *Avein*, sterk Fr. stadje en arr. hoofdpl., dep. van 't Noorden, aan de Hespre, met door VAUBAN herstelde vestingwerken, 3 kerken, 1 hospitaal, laken- kousen- en tabaksfabr., zoutraffinaderijen, en in de nabijheid ijzerwerken en steengroeven, 397 huizen en 2,935 inw. 50. 10. N. B. en 21. 33. L., 9 uren ten Z. van Bergen in Henegouwen.

AVESNE of *Avennes*, Fr. arr., dep. van 't Noorden, met 108,832 inw., op 28 vierk. mijlen.

AVESNES, 9 Fr. dorpen waarvan 2 in het dep. van 't Noorden, 3 in Pas-de-Calais, 2 in Ben. Seine, en 2 in dat der Somme.

AVESNES-LE-COMTE, Fr. vlek in Artois, dep. Pas-de-Calais, arr. St. Pol.

AVESSA, riv. in den Kerk. Staat, legatie Bologna.

AVESSAC, Fr. vlek, dep. Ille en Vilaine, 2 uren ten O. van Redon.

AVESSÉ, Fr. vlek, dep. Sarte, arr. la Flèche, met 1,000 inw.

AVESTAD, Zweed. stadje, prov. Dalecarlië, met eene aanzienlijke koperhut, en koper- ijzer- en spijkersmederijen. Het ligt niet ver van Fahlun.

AVEURDRE, Fr. stadje, dep. Allier, aan de Allier, arr. Moulins, met 1000 inw. 5 mijlen van Nevers.

AVEXY, Fr. dorp, dep. Cher.

AVEYRON, zie Aveiron.

AVEZAATH, Nederl. dorp, prov. Gelderland, een uur ten W. van Tiel, met 530 inw.

AVEZAC, 3 Fr. dorpen, dep. Tarn, Op. Pyreneën en Op. Garonne.

AVEZAN, Fr. dorp, dep. Gers.

AVEZO, Spaansch dorp, prov. Gallicië, 1½ uur van Astorga.

AVEZZANO, Nap. stad, prov. Abruzzo Ultra I., aan het meer Celano: zij was voormaals de hoofdstad van het land der Marsen, nog Marsicana genaamd.

AVIA, Spaan. riv., prov. Gallicië, valt bij Ribadavia, in de Minho.

AVIANO, Lomb. Ven. vlek, leg. Friaul, hoofdpl. van een distr. van 17 dorpen en 6,000 inw. op 46. 4. 59. N. B. 30. 14. 23. L.

AVIDO, zie Dardanellen.

AVIGLIANA, VILLIANA, AVILLIANO, Sard. stad in Piemont, prov. Susa, met een kasteel, 2 parochiekerken, laken- en zijdeweverijen, en 2,877 inw.

AVIGLIANO of *Avigliance*, Nap. stadje

stadje, prov. Basilicata, met 3,418 inw.

AVIGLIONE, Nap. stad, prov. Basilicata.

AVIGNEAU, Fr. dorp, dep. Yonne.

AVIGNON, arr. van het Fr. Dep. Vaucluse, met 52,504 inw. op 8¼ vierk. mijl.

AVIGNON, Fr. hoofdpl. van het dep. Vaucluse en van het arr. Avignon, aan een' tak van de Sorgue, in een heerlijk oord, met eenen aartsbisschop, 9 gasthuizen en hospitalen, eene regtbank van koophandel, geneeskundig genootschap, lyceüm, teekenschool, museüm, kabinet van natuurlijke historie en eene bibliotheek van 30,000 banden, zeer groote zijdefabr., benevens fabr. voor leder, bijouteriën, hoeden, papier, koper en vitriool; verder verwerijen, kanongieterijen, salpeter raffinaderijen, en handel in wijn, wol, roode verw, saffraan, olijfolie, enz. De stad heeft 2,800 huizen en 23,211 inw. en was voormaals de hoofdpl. van het graafschap Avignon, waar de Pausen, van CLEMENT V. tot GREGORIUS XI. hun verblijf hielden. CLEMENT VI. kocht het van JOHANNA, koningin van Napels en gravin van Provence, voor 80,000 florijnen, welke echter nimmer betaald werden. In 1791 werd het weer met Frankrijk vereenigd. Hier leefde PETRARCA verscheidene jaren. 22. 28. 26. L. 43. 57. 3. N. B.

AVIGNONET, Fr. stadje, dep. Opper Garonne, arr. Villefranche, aan de Lers, met 1760 inw.

AVIGY, Fr. dorp, dep. Moezel.

AVILA, Spaan. prov. in Oud Kastilië, tusschen Valladolid, Salamanca Segovia en Toledo, met 118,061 inw, op 127½ vierk. duitsche mijlen. De luchtsgesteldheid is er, even als in geheel oud Kastilië, zacht, doch in den zomer zeer heet. De grond is er zeer ongelijk, doorsneden met eene keten bergen, die, naar dit gewest, *Sierra d'Avila* genoemd wordt, en zich van Leon tot Nieuw Kastilië uitstrekt; behalve deze reeks vindt men er nog de Gredos, de Llana en de Sierra de Parrameda. Tusschen beiden vindt men er vruchtbare dalen, welke eenig koren, en jaarlijks 150,000 arroben wijn, 2,000 raroben brandewijn, 3,000 cent. olie, en 300 cent. zijde opleveren. De rivieren, die dit gewest bewateren, zijn: de Alberche, de Arenas, de Adaja en de Tormes. De inw. bestaan, behalve door den handel in genoemde producten, door wol- en linnenweverijen, touwslagerijen, papiermolens, pottebakkerijen en koper- en ijzersmederijen. Ligging tusschen 11. 55. en 13. 31. L. en 40. 48. en 41. 18. N. B.

AVILA, hoofdstad van bovengemelde Spaan. prov., aan de Adaja, met een bisdom, een slot, nog van de Mooren afkomstig, 8 parochie kerken, 16 kloosters, 5 hospitalen, een militair instituut, en schoone lakenfabr. De universiteit is in 1807 vernietigd; zij heeft 1000 huizen en 4,200 inw. 12. 46. L. 46. 43. N. B.

AVILA, kleine Peruaansche stad, gouv. Quixos.

AVILA, zie *Aviles*.

AVILA FUENTE, Spaan stad in oud Kastilië, 5 uren van Segovia.

AVILES, Port. stadje in het distr. Oporto, met 2,300 inw.

AVILLERS, 2 Fr. dorpen, dep. Moezel en Vosges.

AVILES of *Avila*, Spaan. stad in de prov. Asturië, gebied van Oviedo, aan de mond van de Aviles, in eene golf, met eene haven, 2 parochie kerken, 3 kloosters, 2 hospitalen, eene jaarmarkt, garenspinnerij en fabr. voor koperen waren, en 3000 inw. 11. 48. L. 43. 36. B.

AVILLIANO, zie Avigliana. No. 1.

AVIN, Aziat. stad in Hindostan, in het distr. Coimbetore.

AVIN, Nederl. dorp, prov. Luik, 3 uren van Huy, met 410 inw.

AVINNES, Nederl. dorp, prov. Luik, met 282 inw.

AVINO, N. Amer. stad in Mexico, prov. Guadalaxara, met goudmijnen.

AVINS (LES) Nederl. dorp, prov. Luik, met 175 inw.

AVINTES, Port. vlek, distr. Oporto.

AVINZER, Russ. volk in N. Azië; deszelfs afkomst is onbekend.

AVIO, Oostenr. vlek in Tirol, kreits Trient, aan de Etsch, met 1,700 inw., zijden- en fluweelfabr. en eene vuursteenen groef.

AVION, Fr. stad, dep. Pas-de-Calais.

AVIORA, Aziat. stad in Turkije, in Caramanië, 18 mijlen van Tocat.

AVIOTH, Fr. dorp, dep. Maas.

AVIRE, Fr. vlek, dep. Mayenne, met een kasteel en 1,000 inw.

AVIREY-LE-BOIS, Fr. vlek, dep. Aube.

AVIRON, Fr. dorp, dep. Eure.

AVIS, kleine riv. in Tirol, kreits Trient, valt in de Etsch.

AVIS, Oostenr. vlek in Tirol aan bovengenoemde riv, aan het afhangen van het gebergte in 't Fleimsthal, met vele bosschen, in een vruchtbaar oord.

AVIS,

AVIS, Port. stad, aan de Avis, met eene parochiekerk, een klooster, een hospitaal, een armhuis, een kasteel en 1,500 inw. Zij is de hoofdplaats van de ridderorde van AVIS, welke ALPHONSUS I. in 1146 stichtte.

AVIS, Fr. vlek, dep. Beneden Charente, 1½ uur ten Z. van St. Pons.

AVISÉ, Fr. vlek, dep. Marne, arr. Epernay, met wijnteelt en 1290 inw.

AVISO, Nap. stad in Terra di Lavoro.

AVIZÉ, zie Avisé.

AVLEMANA, Jonische haven, op 't eil. Cerigo.

AVOCOURT, Fr. dorp, dep. der Maas.

AVOGLI, Perz. stad, prov. Azerbidia.

AVOINES, Fr. dorp, dep. Orne.

AVOISE, Fr. vlek, dep. Sarte, met leigroeven, papiermakerijen en handel in hout, 4 mijlen van la Flèche.

AVOLA, Sicil. stadje in de vallei Noto, in een groot dal, aan den Cassibili, met amandel- olijven- bijen- en suikerrietteelt.

AVOLD, (ST.) Fr. stadje in Lotharingen, dep. Moezel, arr. Sarguemines, met 2,000 inw.

AVON, Eng. riv. in Z. Wallis, gr. Glamorgan, valt in het kanaal van Bristol.

AVON, Eng. riv. in N. Wallis, ontvangt de Mawdock bij Dolgelly, en valt bij Barmouth in de Iersche zee.

AVON, Eng. riv., gr. Wilt, ontvangt de Stour en valt in het Kanaal.

AVON, Eng. riv. in het gr. Monmouth, welke in de Usk valt.

AVON, Schotsche riv., gr. Argyle, welke in de Iersche zee valt.

AVON, Fr. vlek, dep. Seine en Marne, ½ uur van Fontainebleau.

AVON, Schot. riv., ontspringt uit het meer van dien naam, aan den voet van den berg Cairngorm, in 't gr. Banff, en valt in de Spey.

AVON, Schotsche riv., in 't gr. Lanark, valt bij Hamilton in de Clyde.

AVON, Schotsch riv., die de grensscheiding tusschen de gr. Stirling en Linlithgow uitmaakt, en in de golf van Forth valt.

AVON (LITTLE) Eng. riv., valt bij Berkeley in de Severn.

AVON (LOWER) Eng. riv. in Wiltshire, valt in de Severn.

AVON (UPPER) Eng. riv., valt bij Tewkesbury in de Severn.

AVON, N. Amer. riv. in Nieuw Schotland, valt ten O. van Halifax in den Atlantischen oceaan.

AVONMORE, zie Youghall.

AVONS, Fr. dorp, dep. 2 Sèvres.

AVORD, Fr. dorp, dep. Cher.

AVOSTOLA, Sard. riv. in Piëmont, valt in de Cervo.

AVOT, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.

AVOUGENA, Afr. eil. aan de W. kust, tot de groep der Bissagos behoorende.

AVOULLY, Zwits. dorp, 2 uren van Geneve.

AVOVA, Aziat. kaap op de kust van Caramanië, aan de W. zijde van de baai van Adalia.

AVRANCHES, Fr. arr., dep. kanaal, groot 22 vierk. mijlen met 106,082 inw.

AVRANCHES, Fr. stad, hoofdpl. van 't dep. van 't Kanaal, op eenen heuvel, langs welken de Séez stroomt; zij ligt slechts een half uur van de zee, zoo dat de vloed tot aan de stad komt, doch de riv. is evenwel slechts voor kleine schepen bevaarbaar; de stad heeft 4 kerken, 1 hospitaal, 900 huizen en 5,413 inw., welke veel appeldrank maken, en eenen aanzienlijken handel in slagtvee, boter en zout drijven. Het omliggende land heet Avranchin. 48. 41. 21. N. B. en 16. 18. 19. L.

AVRAY, Fr. dorp, dep. Rhône.

AVRECHY, Fr. dorp, dep. Oise.

AVREUIL, Fr. dorp, dep. Aube.

AVRICOURT, Fr. dorp, dep. Oise.

AVRIL, Fr. dorp, dep. Moezel.

AVROLLES, Fr. dorp, dep. Yonne.

AVY, Fr. dorp, dep. Ned. Charente.

AVYSSE, plaats in 't zoutmeer Thau in 't Fr. dep. Aude, aan de Middell. zee, alwaar eene kolom van zoet water met zoo veel kracht uit den bodem opkomt, dat dezelve groote, en soms voor booten gevaarlijke golven veroorzaakt; ook is het water veel warmer dan rondom deze plaats.

AWA, Perz. stad, prov. Irak, 22 uren ten Z. van Casbin.

AWA, Jap. stad en hoofdpl. eener prov. op de Z. kust van het eil. Xicoco. 148. 5. L. 33. 45. N. B.

AWA, Jap. stad en hoofdpl. eener prov. op de Z. kust van het eil. Niphon. 157. 49. L. en 34. 24. N. B.

AWA, Jap. stad, op het eil. Ximo, 18 mijlen van Nangasaki.

AWAGNÉ, Nederl. dorp, prov. Namen, 1½ uur van Dinant.

AWAHAZARI, stad in Aziat. Turkije, prov. Caramanië, 4 mijlen van Alanich.

AWAL, zie Baharein.

AWANS, Nederl. dorp, prov. Luik, 2 mijlen van de hoofdpl.

AWAR, zie Avar.

AWASI of *Awadsi*, Jap. eil. ten Z. van het eil. Niphon, omtrent 18 mijlen in den omtrek.

AWASI, hoofdstad van voornoemd eil.,

eil., op 151. 30. L. en 34. 30. N. B.

Awasima, klein Jap. eil. 2 uren ten O. van Sado.

Awaso, Jap. eil. tusschen Xicoco en Niphon.

Awatscha, Aziat. riv. in Kamschatka, welke, na eenen loop van 12½ mijl, in de Awatschinskische golf valt, alwaar de Pieter en Paulus (Petropawlowsche) haven is, met het volgende dorp.

Awatscha-haven of *Petropawlowskoi*, ook wel Petersund genoemd, Rus. dorp aan voornoemde riv. gelegen, met 30 huizen van boomstammen, 100 inw., 150 soldaten, eene compagnie artillerie, eenige kozakken en eene veilige haven; ook is hier eene commissie van de Rus. Amer. handels-comp. Aan de N. zijde van deze golf is de Awatschinskische vulkaan, welke altijd rookt, doch zeer zelden vuur uitwerpt. 52. 51. 45. N. B. en 176. 26. 30. L.

Awatschka-Baai, eene havenkom aan de Z. O. zijde van het schiereil. Kamschatka, de eenige, die voor groote schepen geschikt is; de riv. Awatscha en Paratunka of Ilmitsch hebben hier haren uitloop. Hare oevers zijn hoog, doch van boven vlak en met hout bezet; men vangt er, zoodra het ijs weg is, tarbot, rog, zalm, haring, spiering, enz.; zij heeft drie havens, die van Niakina of St. Peters en Paulus, die van Nakowoï en die van Tarjinskoï.

Awattí, O. Ind. stad, prov. Dowlatabad, 2 mijlen van Carmulla.

Awchar, Perz. stad, prov. Azerbidia.

Awchaseti of *Awchasi*, zie Abchasi.

Awe, schoon vischrijk meer in Schotland, gr. Argyle, 5½ mijl lang en ¼ breed, met eilandjes, waarop men onderscheidene oudheden vindt.

Aweeree, zie Waree.

Awenne, Nederl. dorp in Luxemburg, 1 uur van St. Hubert.

Awerd, zie Aduwart.

Awerri, Warih, Owhere, Ouari, een Negerstaat op de kust van Guinea, van de riv. Benin tot aan de kaap Formoso, in eene lengte van 35 mijlen. De lucht is er ongezond, en het land onvruchtbaar, vlak, boschachtig, door onderscheidene riv. en meren bespoeld. De riv. Forcado bevat eene soort van blaauwe steenen (aigris of akoris) welke op de Goudkust zeer hoog geacht worden. De koning is aan dien van Benin cijnsbaar. Voorheen haalden de Europeanen hier vele slaven.

Awestad, zie Afwestad.

Awin, Ea, riv. in 't Iersch gr. Donegal, komt uit 't meer Ea, en valt in de zee, 2 uren N. van Killebegs.

Awina, zie Adouir.

Awkland, Eng. stadje, gr. New Castle, 4 mijlen van Durham.

Awlach, zie Lochan.

Awle, Aziat. riv. in Syrië, ontspringt aan den berg Libanon en valt bij Sidon in de Middell. zee.

Awlen, zie Alen.

Awlon, Valona, stad in Eur. Turkije, prov. Albanië, aan eenen zeeboezem van de golf van Venetië. Zij is de zetel van een' sandschak en van een' Griekschen bisschop, heeft 1000 huizen en 5000 inw., eene wapensmederij, veel vischvangst, en handel in den hier geteeld wordende goeden wijn, in steenzout, koren, olie, pik, was, katoen, enz.; velen bestaan ook van zeerooverij.

Awsaena, Rus. riv. in 't Aziat. gouv. Orenburg, aan welke zeer beroemde ijzersmederijen zijn.

Ax of *Acqs*, *Dacqs*, Fr. stadje, dep. Arriège, arr. Foix, aan den voet der Pyreneën, met 1554 inw. en sterk bezochte warme baden.

Ax of *Axe*, Eng. riv., ontspringt in het gr. Dorset, en valt beneden Axmouth in zee.

Ax, Eng. riv., ontspringt bij Wells in het gr. Somerset, en valt in het kanaal van Bristol.

Axai, zie Aksai.

Axam, Tirolsch dorp, kreits Schwaz, in 't ben. Inndal, met goede vlasteelt.

Axara, stad in Aziat. Turkije, prov. Natolië.

Axat af *Azat*, Fr. stad, dep. Aude.

Axberg of *Dylta*, Zweed. dorp, prov. Nerika, niet ver van Oerebro, met zwavel- en vitrioolgroeven.

Axbridge, Eng. vlek, gr. Somerset, aan de Axe, met 850 inw.

Axel, Nederl. stadje, prov. Zeeland, distr. Hulst; het was voorheen eene vesting, heeft eene goede kerk, een tamelijk fraai stadhuis, en 2,154 inw. 51. 16. 5. N. B. en 21. 24. 50. L.

Axens, Oostenr. stadje in Tirol, 2 uren ten Z. W. van Inspruck.

Axholme, Eng. eil., gr. Lincoln, door de riv. Trent, Idle en Dun gevormd, met goede vlasteelt.

Axim, zie Akim.

Axiopoli, zie Rassovat.

Axminster, Eng. vlek, gr. Devon, aan de Ax, met 2,158 inw. en fabr. van fijne wollen vloerkleeden, lederenbroe-

broeken, handschoenen, enz.

AXMOUTH, Eng. dorp, gr. Devon, aan den mond van de Ax, met 466 inw.

AXO, Jonische stad, op 't eil. Cephalonia; zij is versterkt en heeft eene ondiepe haven.

AXOCUL, groot Aziat. meer in de woestijnen der Kirgiskaisaken.

AXOGI, Z. Amer. riviertje in 't kon. Braziliё, valt in de Parana.

AXPE, Spaan. stadje in Valencia, aan het riviertje Taraffa, met 4,000 inw.

AXTORN, Zweed. dorp, prov. Halland, Z. deel, door den slag in 1565 tusschen de Deenen en Zweeden, bekend.

AXU, stad in Groot Tartarije, kon. Kaschgar, aan de rivier van denzelfden naam, met katoenfabrijken.

AXUM, AXUMA, CHAXUMO, stad in Abyssiniё, prov. Tigre, voorheen zeer groot, en de hoofd-residentie- en koningsstad des rijks, doch thans grootendeels verwoest. Zij ligt aan den voet van eenen heuvel, en heeft 300 huizen; de inw. leveren grove katoenen stoffen, en best perkement van geitenvellen. Bij het klooster Abba Pantaleon vindt men eene merkwaardige obelisk, die 80 voeten hoog, 6 diep, en 3 breed is, gehouwen uit een enkel stuk graniet, dat uitgehold, en van onderen naar boven doorboord is: ook vindt men er nog andere obelisken en 16 pyramiden, met vele opschriften.

AXWYK, buurt tot het dorp Middelie behoorende: zie dit artikel.

AY, een der Banda eil. in O. Indiё, zonder zoet water, doch met de beste muskaatnoten: aan de N. kust is het fort *Revenge*.

AY, Fr. stadje in Champagne, dep. Marne, arr. Rheims, aan de Marne, met 2,816 inw., de beste Champagne wijn.

AY, kustriv. in Fr., dep. van 't Kanaal, die niet ver van Coutances ontspringt, en door de Bec de Bouc (eene kleine haven) in de zee valt.

AY (ST.) Fr. vlek, dep. Loiret, aan de Loire, 3 uren Z. W. van Orleans.

AY of *Palo Ay*, zie Pulo Way.

AYAMONTE, Spaan. stad en markgr., prov. Sevilla, aan den mond van de Guadiana, met 2 kerken, 1 klooster, eene kleine door een kasteel verdedigde haven, en 5,500 inw., welke zijdeweverijen en groote sardijnenvangst hebben. 37. 9. N. B. 10. 35. L.

AYAMONTE, Port. stad, prov. Alentejo.

AYAS, zie Aias.

AYASH, Aziat. dorp op de kust van Caramaniё, omringd door ruïnen van eene voormaals groote stad, die men houdt voor het oude Sebaste, hoofdstad van klein Armeniё. 51. 58. L. 36. 29. N. B.

AYAT, Fr. stadje, in Auvergne, dep. Puy-de-Dôme, 10 M. van Riom.

AYAVALA, N. Amer. vlek in O. Florida, aan de Arkley. 30. 20. N. B.

AYAVIRI, Z. Amer. stad in Peru, prov. Carabaïo, 45 mijlen van Arequipa.

AYAWAROO, Aziat. stad in Hindostan, prov. Carnate.

AYAZMEND, voorheen *Elea*, Turk. vlek, Aziat. prov. Anadoli, sandschakat Karassi, aan den Archipel.

AYBAR, Spaan. vlek in Navarra, aan de Aragon.

AYBIKA, O. Ind. zeevlek in Travancore, op de kust van Malabar, met scheepsbouw en kalkbranderijen uit oester- en mosselschelpen.

AYCLIFFE, Eng. dorp, gr. Durham, met 633 inw., 1 mijl van Darlington.

AYCOTTA, Aziat. stad in Hindostan, in Cochin, 1 uur ten Z. van Cranganore.

AYDER-ABAD, prov. in Decan, in Hindostan, uit een gedeelte van Golconda bestaande, door de Godavery en de Krishnah bespoeld. Zij heeft de beste luchtgesteldheid van Decan, met eene kaap van denzelfden naam.

AYDER-NAGOR, stad in Hindostan, aan de Maissour, met eene sterkte door HYDER ALI aangelegd, 45 mijlen ten Z. van Goa.

AYDIE, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

AYDIUS, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

AIDOILE, Fr. dorp, dep. Vosges.

AYDON, Eng. vlek, gr. Northumberland.

AYE, Nederl. dorp, prov. Luik, met 364 inw.

AYE, Eng. vlek, gr. Suffolk.

AYEMPET, Aziat. stad in Hindostan, prov. Carnate, 4 mijlen van Tanjore.

AYEN, Fr. stadje, dep. Corrèze, met 935 inw.

AYEN-BAS, Fr. stadje en kantonshoofdpl., dep. Corrèze, arr. Brives, met 940 inw.

AYENCOURT, Fr. dorp, dep. Somme.

AYENEUX, Nederl. dorp, prov. Luik, met 789 inw., 1½ uur van Herve.

AYERBE, Spaan. vlek, in Aragon, distr. Huesca, aan den voet der Pyr.

AYER-BONGY, stad op de W. kust van het eil. Sumatra. 118. 56. L. 2. 42. Z. B.

AYER-DIKIT, 2 riv. op 't eil. Sumatra, onderscheiden in groote en kleine.

AYER-RAJAH, Nederl. bezitting op de W. kust van Sumatra, aan eene riv. met eene gevaarlijke dwarsbank.

AYERSTOWN, stad in de N. Amer. Rep., in Nieuw Jersey, 3 uren ten Z. O. van Burlington.

AYERVE, zie Ayerbe.

AYES, Fr. dorp, dep. Isère.

AYE STIERRI, eilandje in de Noordzee, bij de kust van Lapland. 58. 36. L. 69. 50. N. B.

AYET, Fr. dorp, dep. Arriège.

AYETTE, Fr. D., dep. Pas-de-Calais.

AYGHEM, Nederl. vlek, prov. O. Vlaanderen, met 1,417 inw.

AYGREMONT, Fr. dorp, dep. Aveiron.

AYGUACA, Z. Amer. stad in Peru, in Truxillo, 20 mijlen van Piura.

AYGUÉBERE, Fr. dorp, dep. Gers.

AYHERRE, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

AYLA, zie Ailah.

AYLBURTON, Eng. gehucht, gr. Gloucester, aan de Severn, met 340 inw.

AYLESBURY, zie Alesbury.

AYLEMOUTH, zie Alnemouth.

AYLESFORD, Eng. stadje, gr. Kent, aan de Medway, met 875 inw.

AYLESHAM, zie Alesham.

AYLESHAM, Eng. vlek, gr. Norfolk, met kousenfabr.

AYLLON, Spaan. vlek, prov. Segovia.

AYMARGUES, Fr. stadje, dep. Gard.

AYME, zie Aixme.

AYMÈRES, Fr. dorp, dep. Aveiron.

AYMERIES, Fr. vlek, dep. van 't Noorden, 6 uren van Bergen in Henegouwen.

AYMOUTH, EYMOUTH, HEYMOUTH, Schotsch stadje en haven, gr. Berwick.

AYMOUTIERS, Fr. stadje, dep. Op. Vienne, arr. Limoges, aan de Vienne, met 1,530 inw., katoenspinnerij en handel met linnen. 45. 45. N. B. en 19. 22. L.

AYNA, Spaan. vlek, prov. la Mancha.

AYNAC, 3 Fr. dorpen, dep. Lot, Aveiron en Neder Alpen.

AXNÉ, Fr. dorp, dep. Op. Pyr.

AYNSA, zie Ainsa.

AYO, zie Aja No. 3.

AYOAYO, Z. Amer. stad in Peru, distr. la Paz, 10 mijlen van la Paz.

AYOS, AJOER, EYOS, de dapperste Negers aan de Slavenkust in Guinea, wier koning 100,000 man in de wapenen kan brengen.

AYOVA, Spaan. vlek in Valencia, met 5,850 inw. en veel wijn- en olijventeelt 39. 13. N. B. 15. 42. L.

AYR, Schotsch graafs., 22 uren lang en 8 breed, ten N. bepaald door 't gr. Remfrew, ten O. door de gr. Lanark en Dumfries, ten Z. door Galloway en ten W. door de Clyde. Het bevat 48 vierk. mijlen, 102,000 inw. en 26 kerspelen, en wordt door de riv. Air, Deon, Girwan en Irwin bewaterd. De voortbr. zijn goed rundvee, graan, steenkolen, enz. Ligging tusschen 12. 24. en 13. 35. L. en 55. 3. en 55. 52. N. B.

AYR, Schotsch stadje, hoofdpl. van voornoemd gr. aan den mond der Ayr, met handel in steenkolen en koren, 22 uren ten Z. W. Edemburg, met 6,300 inw.

AYR (NEW TOWN OF) Schot. stadje aan de N. zijde der riv. Ayr, tegenover de stad Ayr, met 2,800 inw.

AYR of *Air*, vischrijke riv. in Fr., in het hert. Bar, valt bij Grandpré, dep. Ardennen, in de Aisne.

AYRAINES, Fr. stadje, dep. Somme.

AYRANS, Fr. dorp, dep. Gironde.

AYREINS, Fr. dorp, dep. Cantal.

AYR-HEAD, kaap op de W. kust van Schotland. 13. 6. L. 55. 28. N. B.

AYRIGNAC, Fr. dorp, dep. Aveiron.

AYRON, Fr. vlek, dep. Vienne.

AYRON, Eng. riv. in het prinsdom Wallis, gr. Cardigan, valt in de Iersche zee.

AYRPOOR, stad op de W. kust van het eil. Sumatra. 119. 26. L. 38. L. 5. 11. Z. B.

AYSEAUX, Nederl. slot en heerl., prov. Henegouwen.

AYSGARTH, Eng. dorp in Yorkshire, aan de Ure, bij eenen fraaijen waterval, Aysgarth Force genaamd, met 293 inw.

AYSLINGEN, Beij. vlek, Op. Donaukreits, landg. Dillingen, aan den Donau.

AYSTEIG, Wurt. dorp, ambt Zwarte Woud, Sulzkreits, met 620 inw.

AYTERPILLY, Ind. stad in Hindostan, prov. Mysore, 1 mijl van Colar.

AYTH, Afr. dorp op de kust van Abyssinië.

AYTON, Schotsch dorp, gr. Berwick, aan de Eye, met papierfabr. en 1379 inw., 1 mijl van Berwick.

AYTON (GREAT) Eng. dorp in Yorkshire, met 922 inw. en looijerijen.

AYTRE, Fr. vlek in Auwis, dep. Ned. Charente, met 237 huizen.

AYUTLA, Z. Amer. riv., prov. Guatimala, valt in de Stille Zuidzee, op 14. 55. N. B.

AYVELLES, Fr. dorp, dep. Ardennen.

AYWAILLES, Nederl. dorp, prov. Luik, met 1,271 inw., 14 m. van Luik.

AYWIERES, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, 4 uren van Brussel.

AYZAC, Fr. dorp, dep. Op. Pyr.

AYZIEU, Fr. dorp, dep. Gers.

AZA, Spaan. vlek, prov. Segovia,

AZAFI,

aan de Riaza.

Azafi, zeestadje op de N. W. kust van Afrika, in Marocco. 32. 20. N. B. en 8. 55. L.

Azagra, Spaan. vlek, prov. Navarre, distr. Estella.

Azai, Jap. stad op 't eil. Niphon.

Azambuja, Port. stadje, prov. Estremadura, distr. Santarem, aan de Taag, met 2,400 inw., 6 mijlen van Lissabon.

Azambujeira, Port. vlek in Estremadura, distr. Santarem.

Azamur, Azamore, Azimor, Azimir, groote doch slecht gebouwde Afr. stad in Marocco, prov. Duquella, aan den mond der Morbeya, op eene landspits, door Mooren en Joden bewoond, doch uit hoofde van de gevaarlijke invaart niet goed voor den handel gelegen. 33. 18. 46. N. B. en 10. 24. 15. L.

Azangaro, Z. Amer. stad en prov. in 't onderkon. de la Plata, brengt veel wol voort.

Azannes, Fr. dorp, dep der Maas.

Azans, Fr. dorp, dep. Jura.

Azar, stad in Arabië, prov. Hadramaut.

Azaredo, Z. Amer. zeehaven in Brazilië, in de baai van Spiritu Santo. 337. 36. L. 20. 18. Z. B.

Azarist, Aziat. stad in Khiewa, aan de Amu, door Eng. factoren in 1741 bezocht.

Azas, Fr. dorp, dep. Op. Garonne.

Azay, Fr. vlek, dep. 2 Sèvres, aan de Thouré, met 215 huizen.

Azay of *Assaie-le-Rideau*, Fr. stadje en kantonshoofdpl., dep. Indre en Loire, aan de Indre, met een kasteel en 1,700 inw.

Azay, Fr. vlek in Poitou, dep. 2 Sèvres, met 275 huizen.

Azay-le-Chetif, Fr. vlek in Touraine, dep. Indre en Loire.

Azay-le-Feron, Fr. vlek in Touraine, dep. Indre, arr. Blanc, een uur van de Clec, met 1,555 inw.

Azay-sur-Cher, Fr. vlek, dep. Indre en Loire, met 230 inw.

Azay-sur-Indre, Fr. dorp, dep. Indre en Loire.

Azazo, Afr. stad in Sennaar, digt bij den Nijl.

Ascoytia, Spaan. stad, prov. Guipuzcoa, aan de Urola, geboortepl. van St. Ignatius de Loyola, stichter der Jesuiten order.

Azé, Fr. vlek in Anjou, dep. Mayenne, bij Chateau Gontier.

Azeemabad, de Mahomed. naam voor Patna, zie dit artikel.

Azeilao, Port. stad, prov. Estremadura, ten Z. van de Taag, met eene katoenfabr. en verwerij, met 400 arbeiders, 2,342 inw.

Azeitao, Port. stad in Estremadura, met eene sitsfabr. en verwerijen, 2,350 inw.

Azelar, stad in Aziat. Turkije, prov. Natolië.

Azem, zie Ascha.

Azenay, Fr. vlek in Anjou, dep. Vendée, arr. Sable d'Olonne, met 3,000 inw.

Azendorf, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, met 712 inw.

Azenighur, Ind. stad in de prov. Allahabad. 24. 6. N. B.

Azerailles, Fr. dorp, dep. Meurte, arr. Luneville.

Azerat, Fr. dorp, dep. Op. Loire.

Azerbidia, Azerbijan, Aderbidschan, een deel van het oude Medië, bergachtige prov. van W. Perzië, rijk in granen, ooft, hennip, rijst, maar schraal van hout voorzien. Het voornaamste meer is dat van Ourmia: onder de inw. zijn vele vuuraanbidders. Het brengt jaarlijks $4\frac{1}{2}$ millioen daalders op. De hoofdstad is Tauris. Ligging tusschen 36. 50. en 39. N. B. en 61. 20. en 66. 15. L.

Azereix, Fr. dorp, dep. Op. Pyr.

Azergue, (Bahr-el) of *de Blaauwe rivier*, Afr. riv., de voornaamste in Abyssinië, die in het kon. Gojam ontspringt, door het meer Dembea stroomt, en na een' kronkelenden loop door Abyssinië en Sennaar, boven Gerri in den Nijl valt.

Azeuchal, Spaan. stadje in Estremadura, 4 uren van Merida.

Azevedo, landgerigt (Conto) in de Port. prov. Entre Minho en Douro, distr. Vianna.

Azéville, Fr. dorp, dep. Kanaal.

Azhor, Perz. stadje, prov. Mazanderan, bij de Kaspische zee.

Azialcollar of *Azarcolla*, Spaan. stad, prov. Sevilla, 8 mijlen ten N. W. van Sevilla.

Azië of *Azia*, een der vijf werelddeelen, de wieg en bakermat van het menschelijk geslacht, van volken, godsdiensten en staten, van spraken, kunsten en wetenschappen, van de oudste en rijkste oorkonde der natuur en der geschiedenis: de levendige schouwplaats der oudheid, welke zich aldaar nog tegenwoordig in onderscheidene graden van hare ontwikkeling vertoont. Het grenst ten Noorden aan de IJszee, ten

Oosten aan de 14 mijlen breede Cook's of Bering's-straat (mogelijk *Golf*), welke het van Amerika scheidt, en den Stillen oceaan, ten Zuiden aan den Indischen oceaan, en ten Westen aan de Roode zee, aan de landëngte van Suez, die het met Afrika vereenigt, aan de Middellandsche zee, den Archipel, de straat der Dardanellen, de zee van Marmora, de straat van Konstantinopel, de Zwarte en Azofsche zeeën en Europa; tusschen hetwelk het Uralisch gebergte, gedeeltelijk de natuurlijke grensscheiding uitmaakt. Het strekt zich uit van 43. 33. tot 207. 40 L. en van 10. Z. B. tot 78 N. B.; de grootste breedte is 900, en de grootste lengte 1750 mijlen, terwijl het eene oppervlakte van 768,060 vierk. mijlen beslaat. Het midden van dit werelddeel, waarschijnlijk de aloude aardrug van onzen aardbol, wordt *Hoog-Azië* genoemd. Hier vormt de Bogdo-Oola (de majestueuze hoogte van den Altai), het middelpunt van alle bergen; hier vindt men de dorre en woeste bergvlakte Kobi of Gobi aan de Noordelijke grenzen van China, welke 400 uren lang en 180 breed is, niet dan woestijnrivieren en groote meren, gelijk de Kaspische zee en de meren, Aval en Baikal heeft, en nu door brandende winden en dan door winterstormen, zelfs in den zomer, gekweld wordt. Van den Noordelijken en Zuidelijken rand van dit grootste en hoogste binnenland des aardbols trokken de eerste stammen der menschen, den loop der rivieren in vier voorname afhellingen volgende, naar alle oorden der wereld heen, ten minste wijzen ons de oorspronkelijke verwantschap der Indische, Medische, Perzische, Slavonische, Grieksche en Germaansche talen, naar Hoog *Azië* of Perzië heen. Tot deze hoogten, welker spitsen op den Himalaya, op 35 N. B., de hoogste toppen der aarde uitmaken, (indien ten minste de meting van den top *Dhawalagiri*, die kapitein HODGSON in 1817 op 26,162 voet bepaalde, echt is) reikten de geweldige overstroomingen niet, die uit het Zuiden opkwamen, en bij de meren Lamorin en Romaniën gebroken werden, en zoo Noordwaarts aan, (alwaar de Oostkaap ten O., Tschukotskoi - Rosz in het N. O., en de IJskaap in de IJszee, de uiterste punten van het vaste land uitmaakten), de Oostzijde omstroomden. Daarentegen toonen de eilanden in het Oosten, zoo als Japan, de Kurilische, Aleutische, het eiland Formoza, Hainan en de Lequios eilanden, en in het Z. W. Socotora, Ormus en anderen, bijzonder de groepen, die aan beide zijden van de Evennachtslijn en de schiereil. Kamschatka, Corea, de beide Indiën en Arabië ten duidelijkste aan, dat het vaste land van den oorspronkelijken aardbol, door water en vuur verwoest is. Van hier in het binnenland, aan de kusten, en vooral op de eilanden zoo vele vuurspuwende bergen.

Het binnenland opent, in der daad, een uitgestrekt gebied voor de wetenschappelijke zucht tot onderzoek van eenen HUMBOLDT; want tot heden toe, zijn de eigenlijke bronnen van al de groote stroomen van dit werelddeel, die in Hoog Azie liggen, niet onderzocht, even min als de Zuidelijke hooge keten van den Mussart, Mustag of Imaus, en van het Indische land der Alpen; dit laatste is 30,000 vierk. mijlen groot, en bevat: Tibet, Boetan, Nepaul, Assam, enz., benevens de sneeuwtoppen van den Hindukusch (Paropamisus) Belurtog, Kentaisse en Himalaya, en de Noordelijke hoogten van den Altai, welke in het Noordoosten aan het Konings gebergte Kangai, het heilige land van Dschinges-Khan en den Montschu, (dat door den Chineschen keizer Kien-Long bezongen is) stuit, en naar Corea en Japan voortloopt. — Van de Zuidelijke rij dier Alpen, vlieten de heilige stroomen van den Indus, den Brumapoeter, en den Ganges, gelijk ook in het Oosten de minder bekende rivieren Irawaddi, Menam, Lukian en Menam-Kom of Cambodscha, benevens in het Westen de Euphraat en Tigris, die gezamelijk Zuidwaarts in de groote golf van de Indische zee uitloopen, terwijl van de Noordelijke rij de Ob, Jenisea, Lena en andere Noordwaarts in de IJszee stroomen. Tot de overige belangrijke rivieren behooren de Amur, Hoangho en Jantsekian, welke Oostwaarts naar de onderscheidene golven van de Oostelijke of Stille zee afloopen; — de Gihon of Amu (de Oxus der ouden) en de Sihon of Sir-Darja (de Jakartes der ouden) die Westwaarts in het meer Aral vlieten. Even zoo weinig kent men ook nog de Westelijke bergrij, den Taurus in Natolië, den Ararat in Armenië, in welks nabijheid de Euphraat en de Tiger, de oude grenzen der Romeinsche overwinningen, hun water ontvangen. Meer bekend zijn, echter eerst sedert korten tijd, die oorden, uit welke Europa, deszelfs bevolkting ontvangen heeft, de dalen van den Kaukazus

(zie

(zie dit Art.,) uit welks schoot de Kuban in de Zwarte, en de Aras of Araxes met de Kur in de Kaspische zee stroomen.

De natuur heeft al de schatten der aarde aan Azië medegedeeld; de rijksten echter vindt men in Indië; verder zijn zij gelijkelijk in de drie luchtstreken verdeeld. In de verzengde, welke door haren gloed de sappen der planten tot kruiden, specerijen, balsem, suiker en koffij veredelt, die zij aan West Indië mededeelde, vindt men de palmboomen (sago- kokos- dadel- en andere palmen) tot eene hoogte van 200 voeten; hier verheft zich de witte elefant boven alle zoogdieren, terwijl Indië, Europa met den zijworm beschonk, en de aarde, in deze landstreek, de schoonste diamanten, de zuiverste paarlen, het fijnste goud, het beste tin, enz. uit haren schoot oplevert. In de gematigde luchtstreek heerscht, bijzonder in het Westelijk deel, overvloed en schoonheid; hier was het paradijs der oudste oorkonde; hier vindt men het bekoorlijke Cachemir en de tuinen van Damascus; hier bloeijen de geurigste planten, waaronder de roos van Jericho in de nabijheid van de cederen des Libanons. De Oostelijke landen, op dezelfde breedte, bezitten den theestruik, de echte rabarber, enz.; terwijl de kameel, de Angora-geit, het Tibetaansch schaap, de faizant en het paard dieren des lands zijn. In de meer Noordelijke deelen bloeijen de door PALLAS geroemde gewassen van Dauriën, en bijzonder de *Gen-Seng*; en in den ijsachtigen grond ontkiemt de lage Siberische ceder, tot dat boven 60 gr. N. B. alle groei verloren gaat. Aldaar woont het kleinste viervoetige dier, de Jeniseasche spitsmuis, terwijl sabels, hermelijnen, vossen, otters, enz. de schoonste pelterijen geven, en het rijk der delfstoffen zeldzame steensoorten oplevert. In deze Noordelijke streken heeft men de beenderen van den Mammouth gevonden.

Het getal der inw. van Azië wordt door sommigen op 400, door anderen op 500 millioenen geschat. Men kan dezelve in drie hoofdstammen verdeelen, den Tartaarsch Kaukazischen in W. Azië, welke de schoonste gedaante van ons geslacht in den Circassischen stam vertoont; — den Mongolischen stam in Oostelijk Azië, met eene geele kleur, dun, kort, stijf haar, ingedrukten neus, gespleten oogleden en een plat aangezigt; den derden of Maleischen stam met eene bruine kleur, dik, kort, kroes haar, breeden neus en dik aangezigt vindt men in het Zuidelijk deel van Azië, en op de eilanden. Het hooge Noorden wordt door den Poolmensch (Samojeden Tschuktschen en anderen) bewoond. Volgens de spraken kan men de volgende stammen aannemen, als: Kamschatdalen, Ostiaken, Samojeden, Korjäken, Kurilen, Aleuten, Coreanen, Mongolen, Kalmukken, Mandschuren (Tungusen, Dauren en Mantschu) Finnen, Tscherkassen, Georgiërs, Grieken, Syriërs en Armeniërs, Tartaren en Turken, Perzen en Afghanen, Tibetanen, Hindo's, Siamers, Maleijers, Anamiten (in Cochinchina en Tunkin), Birmanen, Chinezen en Japanezen, behalve de oorspronkelijke inw. der O. I. eilanden, Joden en Europeanen.

De hoofdspraken zijn: de Arabische, Perzische, Armenische, Turksch-Tartaarsche, Hindosche, Maleische, Mongolische, Mandschusche en Chinesche. Van het uitgestorven oorspronkelijk volk, de Iguren, in Opper Azië, is het schrift nog in Tibet overgebleven, gelijk ook de Sanscritische spraak der Braminen, nog in het Indische bergachtig land, en het oude Pehloi nog in het gebergte op de Perzische grenzen gesproken wordt; doch het oude *Zend* is geheel en al verloren, en van de beschaving der oude Iberiërs en Kolchiërs aan de Kur en de Phasis (Georgië en Imireten) is geen spoor meer te ontdekken. Onder de thans bestaande volken van Azië vindt men alle standen van het gezellige leven, van de ruwheid der zwervende volken tot de weelderigste verfijning der Oosterlingen; doch men vindt er geene welbestuurde vrijheid of ontwikkeling van den mensch tot den edeleren kring van het gezellige leven; want, van oude tijden af, hebben alleen priesters en veroveraars de staatkundige inrigting van het Oosten bepaald, en wel bij de talooze omwentelingen; bij Assyriërs, Meden, Chaldeën, Perzen, Grieken, Parthen, Arabieren, en vele anderen, altijd volgens den regel eener blinde gehoorzaamheid; hierom is bijna altijd het oude boven het nieuwe en betere voorgetrokken. Vooral is de verstandelijke ontwikkeling in China en Japan onderdrukt: nog bestaat er de slavernij, terwijl de vrouw er tot een werktuig van den man verlaagd wordt. De voornaamste regeringsvorm is het despotismus, hetwelk in dit werelddeel zijnen oorsprong genomen heeft; van hier de zoo kunstig afgemetene, pijnlijk strenge formaliteiten in alle openbare betrekkingen, ge-

gelijk ook de met wreedheid gepaard gaande, door opium en bijgeloof versterkte, gevoellooze onverschilligheid van het volk, omtrent het noodlot; een bijna algemeene karaktertrek der anders zoo gevoelige Aziatische volken. Echter heeft zich, bij eene gemeenebestelijke vereeniging van sommige stammen, de aartsvaderlijke regering, door de hoofden der stammen en familiën, staande gehouden. Slechts daar, waar de Europeanen zich hebben nedergezet, in Zuidelijk en Noordelijk Azië, is de burgerlijke beschaving der Westelijke Christenwereld eenigzins aan het ontluiken. Reeds heeft het Christendom, dat gedeeltelijk in onderscheidene secten (als Maroniten, Monophysiten, Nectorisanen, enz.) zeer ontaard is, door geheel Azië vele aanhangers gevonden, waartoe voo... de Engelsche en Russische bijbelgenootschappen zeer veel hebben toegebragt; zelfs in China vindt men christenen; doch sedert 1637 niet meer in Japan. De wetenschappelijke beschaving der Aziatische volken bestaat hoofdzakelijk in sterrekunde en sterrevoorzegkunde, dicht- en zedekunde, God- en regtsgeleerdheid, en een gering denkbeeld van geneeskunde, en is grootendeels nog met het priesterdom en allesbeheerschend bijgeloof, dat zelfs tot kindermoord, en eigene opoffering in de vlammen vervoert, vereenigd. De Mahomedaansche godsdienst, voor welks priesters men eene hooge school te Samarkand vindt, is de heerschende in Westelijk Azië, doch geheel Midden en Noordelijk Azië, is aan den godsdienst van Lama onderworpen. De Braminen, die eene hooge school te Benares bezitten, hebben hunnen godsdienst in Indië aan deze zijde van den Ganges verbreid, terwijl de Schamansche godsdienst bij de volken in Noorder Azië, en in den Russischen archipel zich gevestigd heeft. De overoude godsdienst van ZOROASTER wordt slechts nog maar door eenige familiën in Perzië en Indië beleden, doch die van MOZES heeft zijne belijders door geheel Azië, behalve in het Russisch gedeelte. In de werktuigelijke ligchamelijke beschaving echter, hebben zij het verder gebragt dan in de verstandelijke; men denke hier aan de goochelaars der Indianen. Bijzonder hebben de fabrijken van sommige kasten der Indianen allerschoonste zijden en katoenen stoffen geleverd; beroemd zijn de shalws van Cachemir, de lederen waren van Perzië, de Chinesche en Japansche porseleinen en andere waren. De binnenlandsche handel wordt nog, even als in de oudste tijden, door karavanen, en ook door kustenvaart gedreven; de algemeene handel met China en Indië, is daarom geheel en al in handen der Engelschen, Nederlanders, Russen en N. Amerikanen. Over het algemeen is Azië, als een gevolg van heerschzucht, priesterdwang en bijgeloof, verre bij Europa ten achteren; van hier dat Europische volken zoo dikwerf aan Azië de wet voorschreven, dat Rusland, om van oude overwinningen niet te spreken, de Wolga voor Europa won, Siberië ontdekte, de oorspronkelijke woonplaats der oude en nieuwe Scytische horden bewaakte, en eindelijk den Kaukazus overmeesterde, terwijl, sedert VASCO DE GAMA, in 1498, den weg ter zee naar O. Indië gevonden had, de Portugezen, en vervolgens vooral ook de Nederlanders, daar na de Franschen, en in later tijd bijzonder de Engelschen, door den algemeenen handel, het rijke Zuid Azië met Europische wetten en gebruiken, en Europa met de wondervolle gesteldheid van die landen bekend maakten. Reeds is Perzië, bijzonder door de Eng. HARFORD JONES, GORE OUSELY, JAMES MORIER en de Rus. YERMALOFF, in de Europische vereeniging begrepen; nog wederstaat hen de meer dan duizend jarige staatsgesteldheid van China; ofschoon dit zoogenoemde *Hemelsch Rijk des Heeläls*, den N. Amerikanen vriendelijker schijnt te gemoet te komen, dan de Britten of Russen. Op het naijverigste houdt Japan zich van Europa verwijderd, en verijdelt alle pogingen, die men van tijd tot tijd heeft aangewend, om met hetzelve in meerdere aanraking te komen. Dan de zucht tot onderzoek der Europische zeelieden, dringt meer en meer ook tot de verborgenste oorden door, en doet ons dagelijks belangrijke ophelderingen te gemoet zien. — De landen, welke Azië bevat, zijn: 1. in het Zuidelijk gedeelte, Aziat. Turkije, bevattende: Natolië, Armenië, Curdistan, Dschesira, Irak-Arabi en Syrië; Arabië, Perzië, Voor-Indië, waarin de landen der Seiks en Maratten met Engelsch Indië, en de volkplantingen der Nederlanders, Franschen, Portugezen, Deenen; Indië aan gene zijde van den Ganges of Achter-Indië, waarin het Birmanisch rijk, Siam, Malacca, Annam, Tunkin, Cochinchina Laos en Cambodia; O. Ind. eil., China en Japan. 2. In Midden of Hoog Azië, de

Kau-

Kaukazische landengte, Tartarije (de landen der Turkomannen en Kirgizen Chowarems, Bucharije) Chineesch Hoog Azië; 3 in Noord of Russisch Azië, van 44 N. B. af, bevattende Siberië, Kasan, Astracan, Orenburg, Kuban, Kabarda, Georgië, Imereti, Kacheti.

De artikelen van uitvoer uit Azië zijn talloos, wij noemen alleen: thee, koffij, suiker, rijst, specerijen, paarden, geitenhaar, zijde, katoenen en zijden stoffen, shawls, verlakte waren, porselein, edele gesteenten, enz., terwijl er alle Europische waren ingevoerd worden. Men handelt op Indië met ropijen, waarvan de 10 zestien gulden doen, en op China met *Takas* van ruim 15 gulden.

AZIGLIANO, Sard. vlek, in Piëmont, ten Z. van Vercelli.

AZILA, zie Arzilla.

AZILHES, zie Azille.

AZILLANET, Fr. dorp, dep. Hérault.

AZILLE, AZILLON of *Azilhes*, Fr. stadje in Languedoc, dep. Aude, arr. Carcassonne, met een kasteel, en 1,114 inw. 42. 59. 47. N. B. 20. 19. 14. L.

AZIMOOR, stad in Hindostan, dist. Doulah, 30 uren ten O. van Benares, en 29 ten Z. O. van Oude.

AZIMOR, zie Azamore.

AZINCOURT of *Agincourt*, Fr. dorp in Artois, dep. Pas-de-Calais, arr. St. Pol, met 382 inw. 50. 50. 30. N. B. 19. 45. L.

AZINHAGO, Port. stad in Estremadura, 3 mijlen van Santarem.

AZINHEIRA, Port. dorp, prov. Estremadura, met vuursteengroeven.

AZINIERES, Fr. dorp, dep. Aveiron.

AZIO, oudtijds ACTIUM, stad in Eur. Turkije, aan de golf van Larta, beroemd door de overwinning van OCTAVIANUS op ANTONIUS.

AZLA, merkwaardige zoute rivier in Marocco; aan hare oevers vindt men goed droog, en in haren stroom vloeit goed opgelost zout.

AZMER, ADJEMER, ASCHMIR, AGIMERE, ASMER, de N. W. prov. van den staat der Rasbutten, (Hindostan) in Opper-Indië, ten N. van Guzerat; de vlakke streken van dezelve zijn cijnsbaar aan de Maratten, de bergachtige hebben hunne eigene vorsten. Zij heeft hooge bergen, waarin men veel tin, koper, zout en marmer vindt. De inw. zijn over het algemeen vrij werkzaam. De hoofdstad volgt.

AZMER, ASCHMIR, enz., stad in Hindostan, op eenen hoogen berg, waarop een sterk kasteel ligt. Zij heeft $1\frac{1}{2}$ duitsche mijl in den omtrek, 3 poorten, steenen wallen, en is met grachten omgeven; verder heeft zij een marmeren paleis, gesticht door AKBAR, en onder de merkwaardigheden behooren de heilige vijver *Pokhar*, en het graf van KOGEA-MONDI, waarheen vele bedevaarten gedaan worden. Door de menigvuldige oorlogen is zij slecht bevolkt.

AZMURGUNGI, voorheen AZMURDUN, Ind. stad, dist. Sichet, prov. Bengalen,

AZMUT, ASMUS, oude groote stad in klein Azië, prov. Natolië, vooral door christenen bewoond.

AZNALCAR, Spaan. stad in Andaluzië.

AZOF, Rus. stad en vesting, gouv. Jekaterinoslaw, aan den mond van den Don, in de zee van Azof, met eene ondiepe haven, en 3,800 inw. die vele visscherijen hebben en sterken handel drijven. Zij is niet groot, wordt slechts door wallen en eene drooge gracht verdedigd: de woonhuizen staan buiten, doch de kerk, en eenige openbare gebouwen, binnen de vesting. In de 14 eeuw behoorde zij aan de Genuezen, en werd TANA genoemd. 47. 6. N. B. en 56. 48. L.

AZOF, AZOPH, (zee van) ook wel zee van ZABACHE, oudtijds PALUS MEOTIS genoemd, is een aanzienlijke zeeboezem, welke aan den mond van den Don aanvangt, in den beginne zeer smal is, Zuidwaarts aan hoe langer hoe breeder wordt, aan de Zuidzijde ten W. aan de Krim, ten O. aan de Kuban grenst, en door de smalle Taurische zeeëngte met de Zwarte zee verbonden is, waarnaar hij altijd toestroomt. Behalve de Don, ontvangt deze zee de Kuban en Berda; is $57\frac{1}{2}$ mijl lang, en van 10 tot 20 mijlen breed, zeer vischrijk, vooral in de zeeboezems aan de Oostelijke kust, maar grootendeels en bijzonder aan de kusten van de Krim, zoo ondiep, dat zwaar beladene schepen haar niet bevaren kunnen; ook is zij des winters met ijs bedekt. De voornaamste handel op dezelve wordt op Taganrock gedreven. Ligging tusschen 45. 20. en 47. 20. N. B. en 50. 40. en 57. 10. L.

AZOLETTE, Fr. dorp, dep. Rhône.

AZORES, kleine Amer. eil. in den Atlantischen oceaan, ten N. van St. Domingo; zij zijn zeer gevaarlijk.

AZORISCHE EILANDEN, zie Vlaamsche Eilanden.

AZOT, ATZUD, ESDUD, *Arabisch* HASSANEYUN, oudtijds ASDOD of *Azotus*, stad in Palestina, met 3,000 Ma-

P 5 ho-

homedaansche en Grieksche inw., welke laatsten daar ook eene kerk hebben.

AZOW, zie AZOF.

AZOWAY, W. Afr. stadje op de Slavenkust, in Ardra.

AZPEYTIA, zie Ascoytia.

AZRAH-BEN-AREN, Aziat. stad in Arabië, prov. Irak, aan den Tigris.

AZRAK, Aziat. riv. in Turkije, valt in den Euphraat.

AZTEKEN, Inboorlingen van het Amer. onderkon. Nieuw Spanje, Intend. Mexico.

AZTLA, (SANTA CATALINA DE) N. Amer. stad in Mexico, intend. Jan Luis Potosi.

AZUA, stadje op de Z. kust van St. Domingo, aan eene baai, 30 uren ten Z. O. van Port-au-Prince, met 280 huizen, en een arr. van 8,000 inw.

AZUAGA, Spaan. stadje, prov. Estremadura, dist. Llerena, met een kasteel.

AZUCA zie Azua.

AZUCHITLAU, Z. Amer. stad in Mexico, prov. Mexico.

AZUELA, N. Amer. riv. in Quito, valt in den Maranon.

AZUL, N. Amer. riv. in Mexico, in het land der Appachen, valt in de Gila.

AZUMAR, Port. stadje in Alentejo.

AZUR, Fr. dorp, dep. Landes.

AZURAR, Port. stad, prov. Entre Minho en Douro.

AZURARA, Port. stadje in Beira.

AZY, 2 Fr. dorpen, dep. Cher en Aisne.

AZY-LE-VIF, Fr. dorp, in Nivernais, dep. Nièvre, 5 mijlen van Nevers, met smederijen.

AZYRIS, Afr. zeehaven in Barca. 22. 40. 15. L. 32. 35. N. B.

AZZOGLIO, Ital. stad in Masserano.

BA, Afr. stadje in Guinea, koningrijk Ardra, waar de Hollanders eene faktorij hebben.

BAADEN, zie Baden.

BAADSTED of *Batsted*, Zweed. stadje en zeehaven, prov. Schonen, aan eene baai van het Kattegat, omtrent 3 mijlen ten N. van Engelholm, en ongeveer 5 ten Z. van Helmstadt, op 30. 31. L. en 56. 28. N. B.

BAAGOE, twee Deen. eilandjes in de Oostzee, het eene tusschen de eil. Zeeland, Moen en Falster, op 29. 49. L. en 54. 56. N. B., en het andere in de kleine belt, op 27. 35. L. en 55. 18. N. B.

BAAI, inham der zee, waarvan de ingang naauwer is dan het verdere binnenste gedeelte. Niettegenstaande deze bepaling, worden de namen van baai, golf en bogt zeer onverschillig gebruikt. Wij zullen de menigvuldige baaijen bij hare namen van onderscheiding opgeven.

BAAIFALS, gelegen tusschen kaap de Goede Hoop en kaap Fals, welke punten 5 uren van elkander verwijderd zijn, met slechts ééne goede haven en ankerplaats, namelijk Simons- baai, welke 15 schepen geheel tegen den wind, en 40 of 50 tegen alle gevaren beveiligen kan.

BAAISTAD, gedeelte van de Spaan. stad Grenada, prov. Grenada.

BAAK, (*het huis te*) prachtig heerenhuis bij het dorp Steenderen, prov. Gelderland, kwartier Zutphen.

BAAKENBERG, (*het huis te*) voorheen naar deszelfs stichter MENTENBERG genaamd, is gelegen op eenen berg, in de prov. Gelderland, kwartier Arnhem.

BAAKENDORP of *Bakendorp*, heerl. in Zeeland, op 't eil. Zuidbeveland; van het gansche dorp is niets dan de kerktoren overig.

BAAKER, Afr. dorp in Dongola, op den linker oever van den Nijl.

BAALBEIT, vlek in Egypte, op de Delta, met de ruïnen van een' prachtigen aan Isis gewijden tempel.

BAALBEK, BALBEK, MEDINAH-SEMSA, (d. i. Zonnestad) HELIOPOLIS der ouden, stad in Syrië, pachalik Acre, in het dal El-Bequaä, tusschen den Libanon en den Antilibanon, met 5,000 inw., die Mahomedanen, Grieksche en Maronitische Christenen en Joden zijn. Men vindt er heerlijke ruïnen, voornamelijk van een' prachtigen zonnetempel en een groot paleis. 54. 31. L. 34. 1. N. B.

BAALINGE, Nederl. gehucht in Drenthe, niet ver van het dorp Westerborg, met 70 inw.

BAALON, 2 Fr. dorpen, dep. Ardennen en Maas.

BAALS, Riv. en baai in W. Groenland, tegen over den mond der Hudsons-baai, tusschen Beer-sond en kaap Delft.

BAALSTED, zie Baadsted.

BAAMBRUG of *Bambrug*, Nederl. dorp,

dorp, prov. Utrecht, aan den krommen Amstel, met 1,000 inw. en veel doortogt van Amsterdam op Utrecht.

BAAR of *Bar*, Badensche heerl. aan de Baar, Donaukreits, met de ambten Blomberg, Möhringen, Löffingen, Hufingen en Neustadt, 12 vierk. mijlen en 27,622 inw. Zij heeft vele steenachtige bergen (die *op de Baar* heeten en waaruit de Donau ontspringt) en bosschen; en bevat, behalve de hoofdstad Donauschingen, nog de stadjes Fürstenberg, Hufingen, Blomberg, Möhringen, Löffingen, Vohrenbach en Geisingen.

BAAR, Zwits. vlek, kanton Zug, in een vruchtbaar oord, met vele kleine fabrijken.

BAAR, de laatste der Banner heerl. in Gelderland, kwartier Zutphen, aan den IJssel, dragende den dubbelen naam van *Baar* en *Lathum*, naar de beide dorpen in dezelve gelegen. Zij hebben 630 inw.

BAAR of *Hooge Bar*, sterk Fr. kasteel op eenen berg in den Neder Elzas.

BAARD, eigenlijk *Bawerd*, Nederl. dorp, prov. Vriesland, in de grietenij Baarderadeel, kwartier Westergoo, welke door de Swette van Oostergoo gescheiden wordt. Zij heeft eene zeer schoone vaart op Leeuwarden, Sneek en Franeker, benevens de Britswerder, Swaanwerder en Hensenser meren, die dagelijks door de inw. van voorn. steden bevaren worden. Tot dezelve behooren 16 dorpen en verscheidene voortreffelijke heerlijkheden.

BAARDWIJK, ook wel BAARWIJK en BARDWIJK genoemd, Nederl. dorp en heerl., prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, met 680 inw.

BAAREN, zie Baarn.

BAAREN, riv. in Pruissen, regdst. Arnsberg.

BAARLANDT of *Baerlandt*, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Goes, op 't eil. Zuidbeveland, met 460 inw.

BAARLE, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. Breda.

BAARLE, Nederl. dorp in N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, met 1,500 inw.; ook is hier een Heerenhuis van dien naam.

BAARLE, Nederl. buurt, prov. Overijssel, kwartier Vollenhoven, $\frac{1}{4}$ uurs van Blokzijl, met 153 inw.

BAARLE, adelijk huis in de Nederl. prov. Gelderland, nabij het dorp Hees.

BAARN, Nederl. dorp, prov. Utrecht, kwartier Amersfoort, met 838 inw.

BAARSCHOT, kasteel in de Nederl. prov. N. Braband, bij de Nemer.

BAARSDORP, dorp in de Nederl. prov. Zeeland, distr. Goes, op 't eil. Zuidbeveland. Het maakt met *Sinoutskerke* en *Heer-Abtskerke* ééne heerlijkheid uit.

BAARSDORPER-MEER, bedijkt meertje, nu een Nederl. gehucht in Noord-Holland, bij 't dorp Berkhout, met 40 inw.

BAARWIJK, zie Baardwijk.

BAARZANDER-POLDER, (*de groote*) drooggemaakte polder in Zeeland, distr. Sluis.

BAASEN, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Malmedy.

BAAST, voorheen een lusthuis der bisschoppen van 's Hertogenbosch, in de Nederl. prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch.

BAATSCH, zie Bacs.

BAATSIONG, Aziat. prov. in Achter-Indië, kon. Laos, aan den Menamkong.

BAB, stad in Aziat. Turkije, in Syrië, 7 mijlen ten Z. W. van Bambouch.

BAB, 2 Hong. dorpen, Neutrer kom.

BABA, rotsig eil., het Noordelijkste der Hebriden, tot 't gr. Ross. behoorende.

BABA, distr. in 't Z. Amer. kon. Quito, prov. Guayaquil, met 4,000 inw., vruchtbaar in cacao, welke het stapel artikel van deszelfs handel uitmaakt De hoofdstad heeft denzelfden naam.

BABA, riv. in voorn. distr., welke zich in den Guayaquil ontlast, na eenen loop van 9 mijlen.

BABA, Aziat. kaap, op de N. kust van Natolië, in de Zwarte zee. 49. 37. L. en 41. 8. N. B.

BABA, 2 Hong. dorpen, kom. Borsehod en Eisenburg.

BABACHOKA, een der Bissago eil., op de W. kust van Afrika.

BABACOS, groep eil. in de Zuidzee, bij de Vriendelijke eil., door de Spanjaarden in 1793 ontdekt.

BABA-DAGH, bergketen in Aziat. Turkije, prov. Natolië.

BABADAGHI, sterke Turk. stad in Bulgarië, aan het meer Ramsin en den Donau, gewoonlijk de verblijfplaats van den pacha van Silistria, ligt in een in wijn en granen vruchtbaar oord. Zij is verdeeld in 22 kwartieren, heeft 10,000 inw., 5 moskeën, 1 hooge school, 2 baden, en eene haven aan de Zwarte zee.

BABAFALWA of *Babje*, Hong. dorp, kom. Bereg.

BABAFALWA of *Babie*, Hong. dorp, kom. Scharosch, in 't Oostelijk distr. met goeden kalksteen.

BABAGURA, gebergte in het Hong. kom.

kom. Arwa, een tak van de Karpaten.

BABAHOYO, hoofds. van 't Z. Amer. distr. *Babahoyo*, aan den oever der riv. van denzelfden naam, waar de tolkantoren en koninklijke arsenalen zijn. Zij heeft veel handel, en gedurende 6 maanden is er eene onafgebrokene markt van de voortbr. van deze en andere prov., welke hier in de koninklijke magazijnen verzameld worden. 1. 47. Z. B.

BABAHOYO, distr. in de prov. Guayaquil, in 't kon. Quito, begrensd door de prov. Chimbo en Riobamba. Het is zeer vruchtbaar, en rijk in allerlei soort van vee, in rijst, katoen, cacao, tabak, kokosnoten, honig en vruchten, in alle welke artikelen hetzelve langs de riv. Babahoyo, met de overige prov. een' uitgebreiden handel drijft.

BABAHOYO, groote riv. van voorn. distr., welke in de bergen van Chimbo en Riobamba ontspringt, en zich, na een' loop van omtrent 7 mijlen, in den Guayaquil ontlast.

BABAIN, Perz. stad, prov. Kerman, omtrent 26 mijlen ten Z. O. van Sergian of Kerman.

BABAIN, Perz. stad, prov. Korassan, 17 mijlen ten W. van Herat.

BABAN, gedeelte van het Curdische vorst. Karacciolan, met de hoofdstad Soliman.

BABANON of *Balbanon*, Aziat. stad in Achter Indië, in 't kon. Cambodia, aan de riv. Cambodia. 122. 56. L. 12. 17. N. B.

BABART, Fr. dorp, dep. Op. Garonne.

BABARZ, Hong. dorp, kom. Barany.

BABASZEK of *Babina*, Hong. marktvlek, Soler kom.

BABAUDIÈRE, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

BABAYAN, opene Spaan. stad op 't Philippijnsch eil. Paragua.

BABBRIG, ook *Hals-af* genaamd, oud heerenhuis in de Nederl. prov Gelderland, digt bij den Rijndijk, tot de heerlijkheid Didam behoorende.

BABEAN, Fr. dorp, dep. Hérault.

BABEIN, Perz. stad, prov. Irak, 23 mijlen ten Z. O. van Ispahan.

BABEL (ST.) Fr. stadje in Auvergne, dep. Puy-de-Dôme, 3 mijlen ten N. O. van Issoire.

BABEL, Egypt. stad aan de Delta, 12 mijlen ten N. van Cairo, volgens D'ANVILLE het oude Byblas.

BABELABOUAD, zie Derbend.

BAB-EL-MANDEB of *Babelmandel*, (d. i. Tranenpoort), zoogenaamd wegens de vele daarin voorvallende schipbreuken, is eene straat, die de Roode zee met de Indische vereenigt, omtrent 2 mijlen breed.

BABELMANDEB, ook *Perim* genaamd, eil. in de straat Babelmandeb, omtrent 1½ mijl in omtrek, woest en weinig bewoond, op 62. 16. L. en 12. 38. N. B.

BABELSBACH, Beij. dorp, Donaukreits, landg. Neumarkt, met 100 huizen.

BABELTHOU-UP, een der Pelew eil. in de Chinesche zee, meer dan 17 mijlen in den omtrek, met het plaatsje Malligoyoke.

BABELZA, Aziat. stad in Hindostan, prov. Dowlatabad, 11 m. van Oudighir.

BABEN, eil. in de Indische zee, 6 mijlen lang en 2 breed, door eenige kleinere omgeven. 147. 30. L. 7. 41. Z. B.

BABENHAUSEN, zetel van een Beij. landg., tot den Op. Donaukreits behoorende; het bevat 7 vierk. mijlen, 12 dorpen en 11,005 inw.

BABENHAUSEN, Beij. marktvlek in de Iller kreits, aan de Günz, met 1,600 inw. 27. 55. 30. L. 48. 8. 30. N. B., 5 mijlen ten Z. O. van Ulm.

BABENHAUSEN of *Bobenhausen*, Hess. stadje, vorst. Starkenburg, aan de Gernsprinz, met 1,300 inw.

BABER, Aziat. eil. in de Zuidzee, waarschijnlijk 't zelfde als Baben.

BABEROWER MEER, meer in 't Pruis. regdst. Potsdam, Templiner kreits.

BABEUF, zie Baboeuf.

BABGAUM, Aziat. stad in Hindostan, in Dowlatabad.

BABI, SI MALU of *Hog Island*, zie Pulo Baby.

BABI, eil. in de Ind. zee, ten W. van Ceram. 145. 49. L. 3. 5. Z. B.

BABIC of *Babaheg*, Perz. stad bij de W. grenzen der prov. Kerman, was te voren zeer fraai, doch nu in verval. Hare ligging op gelijke afstanden van de steden Kerman, Schiras en Yezd, is gunstig voor den handel, die hier voorheen zeer bloeide, terwijl het grootste gedeelte der waren, die men naar de haven van Gombroon, in de Perz. golf zond, over Babic derwaarts ging: de overvloed van vruchten, die zij oplevert, is tot een spreekwoord geworden. Zij is de zetel van een' gouverneur. 72. 4. L. 30. 3. N. B.

BABICA, stadje in Eur. Rusland, gouv. Minsk, 3 mijlen O. van Mozir.

BABICE, heerl. en marktvlek in Galizië, Przemysler kreits, aan den grooten weg.

BABILLO, Z. Amer. riv. in 't kon. Nieuw

Nieuw Granada, die zich in de Madalena ontlast.

Babiloniënbroek (ook wel *Broek* genaamd), Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, ongeveer 3 uren ten N. W. van Heusden, met 205 inw.

Babimost, zie Bomst.

Babin, vlek in Egypte, 32 uren ten Z. van Faïum, met vele oudheden.

Babin, Poolsch stadje, distr. Lublin.

Babin, Oostenr. stadje in Galizië, distr. Belcz, 10 mijlen ten O. van Belcz.

Babin, stadje in Eur. Rusland, gouv. Podolië, 8 mijlen N. O. van Braclaw.

Babina, zie Babaszek.

Babinagrod, Hong. vesting op een eil. in de Saw, prov. Slavonië.

Babindal, Hong. dorp, Neutrer kom.

Babinowitschi, Russisch stadje, hoofdpl. van een distr. in 't gouv. Mohilew. 48. 25. L. 54. 52. N. B. Het ligt aan de Lutschasa, heeft eene kerk en 200 inw.

Babitz, Silez. dorp, Leobschützer kreits, met 520 inw.

Babkor, Hong. dorp, kom. Trentschin.

Bablyuk, Baluk, Hong. dorp, kom. Bereg.

Babo, Afr. stad in Whydah, omtrent 3 mijlen ten N. W. van Sabi.

Baboeuf, Fr. stadje, dep. Oise, 12 mijlen ten N. O. van Beauvais.

Babolcsa of *Babotsa*, Hong. marktvlek, kom. Schümeg, Kanischer kreits, aan de Rigna. 35. 5. L. 46. 2. 40. N. B.

Babolna, hervormd adelijk dorp in Zevenbergen, Hunyader kom., met een schoon kasteel en goeden wijnbouw.

Babolna, Hong. landgoed, kom. Komorn, met eene fokkerij van merinos schapen.

Babolscha, Hong dorp, kom. Schumeg.

Babona, Hong. dorp, kom. Borschod.

Babony, 3 Hong. dorpen, kom. Borschod, Schumeg en Ugotsch.

Baboosoo, Aziat. berg in Tibet, prov. Boetan, aan den oever van de riv. Telimtchin.

Babot, 3 Hong. dorpen, kom. Raab, Oedenburg en Trentschin.

Babotsa, zie Babolcsa.

Baboyanen, zie Babuyamen

Babraham, berg in Engeland, op 17. 52. 37. L. en 51. 32. 38. N. B.

Babrea, Aziat. distr. van Indië, in 't schiereil. Guzerat, met de beroemde forteres Chitpour, en den tempel van Diu. Het behoort aan de Maratten.

Babres, Fr. stadje, dep. Aveiron.

Babu, Aziat. eil. in de golf van Siam, bij de kust van Cambodia. 121. 34. L. 9. 42. N. B.

Babuan, Aziat. eil. in den Sooloo Archipel, tusschen Borneo en Mindanao. 138. 16. L. 5. 20. N. B.

Babuan of *Babuyan*, eil. in de Stille Zuidzee, het noordelijkste der Babuyanen, 7 mijlen in den omtrek. 139. 48. L. 19. 39. N. B.

Babul, Aziat. stad in Hindostan, op een eil. van den Indus.

Babullah, dorp in Syrië, digt bij Aleppo.

Babuto, eil. in de Roode zee.

Babuyanen, eenige eil. omtrent 8 mijlen ten N. van 't eil. Luzon, en algemeen aangemerkt als de Noordelijkste der Philip. eil. De grootste zijn Babuan, Calayan, Camiguen, Daluspiri en Fuga; zij worden soms ontrust door roofschepen van Mindanao. De voornaamste voortbr. zijn: was, ebbenhout, bananen, kokosnoten, enz. Zij liggen tusschen 139. 1. en 139. 51. L. en 18. 58. en 19. 42. N. B.

Babuyca, Amer. stad in Mexico, prov. Culiacan, 18 mijlen van Culiacan.

Babylon, hoofdst. van het oudtijds magtige rijk Babylonië, door Cyrus verwoest. De ruïnen derzelve vindt men in het Turk. pachalik Bagdad, digt bij de stad Hilla aan den Euphraat, bestaande in aard- en steenhoopen, waarin men de overblijfsels van muren en huizen ontdekt, en nog steeds oude munten, vazen, afgodenbeelden, huisraad, enz. vindt. In de nabijheid van Muk Kalibe (volgens Beauchamp *Makloube*, d. i. *verwarring*) zegt Rich, dat nog overblijfsels van den Babelschen toren zijn, mogelijk van een' gewezen toren van Belus of van de Zon, wiens spits tot sterrenwacht dienen moest.

Baça, Baza, Basti, Spaan. stad, door de Mooren gebouwd, prov. Granada, aan de riv. de Guadalentin, met 7,500 inw. 15. 32. L. 37. 13. N. B., 7 mijlen ten N. O. van Guadix.

Bacacay, stad op de W. kust van 't Philippijnsch eil. Negros. 140. 21. L. 9. 42. N. B.

Bacaim, Bazaim, Bassaim, Basseen, sterke handelstad der Eng. in Hindostan, presid. Bombay, 8 mijlen ten N. van deze stad op het eil. Salsette. 89. 32. L. 19. 32. N. B.

Bacala, O. Ind. stad in 't kon. Arracan, aan de golf van Bengalen.

Bacalal, Amer. meer in Mexico, prov.

prov. Yucatan, 10 mijlen ten Z. W. van Valladolid.

BACALAN, Aziat berg in Groot Bucharije, 34 mijlen ten O. van Balk.

BACALAN, Aziat. stad in Groot Bucharije. 105. 26. L. 36. 12. N. B.

BACALLAO, Amer. eilandje, tot de Antilles behoorende, bij de O. kust van Porto Rico.

BACANAO BAAI, op de Z. kust van 't Amer. eil. Cuba. 302. 47. L. 20. 6. N. B.

BACANOR, O. Ind. vlek en handelplaats der Eng. op de kust van Malabar, prov. Canara, met veel peperbouw.

BACAR, BAKAR, (*Bacara*,) rijk en vruchtbaar landschap in Hindostan, aan den Ganges; de hoofdst. heet Bacanor.

BACAS, Z. Amer. riviertje, prov. Buenos Ayres, dat zich in de Plata stort.

BACASERAY, zie Baktscheserai.

BACCALAO, Amer. eilandje bij de kust van Terre Neuve.

BACCANO, riviertje in den Kerk. Staat, in Campagna di Roma, dat beneden Rome in den Tiber valt, en aan een meertje en stad den naam geeft.

BACCANORE, zie Bacanor.

BACCARAT, Fr. stadje, dep. Meurte, met 1 kerk, 1 hospitaal, 1 poststation, 983 inw., eene glasblazerij, ijzersmederij, en handel in hout.

BACCARETS, Fr. dorp, dep. Op. Garonne.

BACCARISSE, Fr. dorp, dep. Gers.

BACCHIGLIONE of *Bachiglione*, bevaarbare riv. in 't Lomb. Ven. kon., die bij Vicenza uit de vereeniging van verscheidene riv. ontstaat, en beneden Este zich in de lagunen der golf van Venetië ontlast. Zij gaf den naam aan een dep. van 't voormalig kon. Italië.

BACCONIÈRE, Fr. stad, dep. Mayenne, arr. Laval, met 260 huizen.

BACEGOTTY, Aziat. stad in Tibet, 11 mijlen ten N. N. W. van Linnagur.

BACH, zie Batsch.

BACHAASH, Schot. eil. behoorende tot de Hebriden, digt bij de N. O. kust van N. Uist. 10. 43. L. 57. 37. N. B.

BACHAMBRE, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

BACHAMPS, Fr. dorp, dep. Noorden.

BACHARACH of *Bacarach*, Pruis. stad, regdst. Coblenz, kreits St. Goar, aan den linkeroever des Rijns, met 950 inw., poeder- en stijfselfabr., goede leigroeven en scheepvaart. De grond van het voormalig opperambt Bacharach bestaat grootendeels uit leibergen, die door de zon verwarmd, de lucht zeer heet maken, en daardoor den groei des beroemden witten en rooden wijns zeer bevorderen. Midden in den Rijn komt bij deze stad eene olieachtige bron voort, die denzelven, tot op eenen zekeren afstand, een' aangenamen reuk en eene bijzondere kleur mededeelt. Beneden de stad ligt ook, midden in deze riv., een eiland, dat de familie VON HEILES toebehoort, en van daar het Heilesen-eiland genoemd wordt; tusschen hetwelk en den O. oever des Rijns, de merkwaardige, met vele oude opschriften versierde steen gevonden wordt, *Bacchi Ara* genaamd, die alleen bij laag water te zien is, en aan de stad haren naam zou gegeven hebben. In 1754 is van daar, over 't gebergte, naar den Hunnesrück een' straatweg aangelegd. Het ligt op 25. 15. L. en 49. 57. N. B.

BACHARAGE, Nederl. dorp, in Luxemburg, met 800 inw.; 2½ uur van Arlon.

BACHDALOW, Morav. vlek, Iglauer-kreits, met 46 huizen.

BACHE, Z. Amer. riviertje in Quito, dat in de Madalena valt.

BACHELAI, Zwits. dorp bij Geneve.

BACHELERIE, (LA) Fr. vlek, dep. Dordogne, 8 uren ten O. van Perigueux.

BACHEN, Fr. dorp, dep. Landes.

BACHER, hoog gebergte in Stiermarken, kreits Cilly, bij de Draw, 15 Duitsche mijlen in den omtrek.

BACHHEIM, Hess. kerspel in 't Neder gr. Katzenellnbogen, dat uit Op. en Ned. Bachheim, en nog 2 dorpen bestaat.

BACHIAN, BACQUIAN, BATSCHIAN, een der Moluksche eil., 15 mijlen lang, en omtrent 6 breed, door de straat *Patientia*, van Gilolo gescheiden, en met prachtige koraalbedden omringd. Het is vruchtbaar in sago, kokosboomen, rijst en vruchten, en bragt, van al de Molukken, de beste nagelen voort, doch de planten zijn door de onachtzame en luije inw. verwaarloosd. Door de oorlogen is het zeer ontvolkt, en het grootste gedeelte ligt woest. Het Nederl. fortje Barneveld is thans verlaten. De sultan is van de Nederlanden afhankelijk, en de omliggende eil. zijn in 1683 aan ons land verkocht. De inw. zijn Maleijers, die den Mahomedaanschen godsdienst belijden. De voornaamste stad heet Sabongo. 145. 29. L. 1. Z. B.

BACHIGLIONE, zie Bacchiglione.

BACHINK, zie Cachao.

BACHIVILLIERS, Fr. dorp, dep. Oise.

BACHMUT, BAKHMOUD, hoofdst. van 't Eur. Rus. gouv. Jekaterinoslaw, aan de riv. van denzelfden naam, die zich in

in de Donez stort. Zij heeft 2,800 inw., 2 rijke zoutbronnen, eene keizerlijke lakenfabr. en handel. 55. 30. L. 48. 32. 45. N. B.

BACHMUT, riv., zie boven.

BACHNEU, BONGHU, aanzienlijk marktvlek in Zevenbergen, kom. Kokelburg, aan de riv. de kleine Kokel.

BACHO, Eng. riv. in N. Wallis, welke bij Llanidloes, in 't gr. Montgomery, in de Severn valt.

BACHOUEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond.

BACHRA, Pruis. dorp en riddergoed, regdst. Merseburg, kreits Eckartsberga.

BACHSTETT, vorstelijk domein in 't Weimarsch ambt Grossen Rudstett, met eene groote schapenfokkerij.

BACHTE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, ½ uur van Dijnse, met 500 inw.

BACHTE, Nederl. dorp, prov. N. Braband, met 514 inw.

BACHTEGAN, MOLAHN, HAMKAN, zoutmeer in de Perz. prov. Farsistan.

BACHTSCHI-SARAI, BAGHTSCHISARAJ, (d. i. *Tuinpaleis*) Rus. stad, gouv. Taurië, tusschen 2 bergen, aan de Dschuruksu gelegen, met 5,776 inw., waaronder 3000 Tartaren, 1162 Joden, ook Grieken en Armeniërs, doch geene Russen zijn. Men heeft er fabr. van Turksch leder, geweren, zadels, zijden stoffen en messen.

BACHU, zie Baku.

BACHY, Fr. dorp, dep. Noorden.

BACILLY, Fr. stadje in Normandië, nu dep. van 't Kanaal, arr. Avranches, met 1000 inw.

BACK of *Dutchman's Cap*, schotsch eil. tot de Hebriden behoorende. 11. 19. L. 56. 29. N. B.

BACKAR of *Behkur*, Aziat. distr. en stad in Hindostan, prov. Multan, op een eil. in de riv. den Indus, nabij zijne vereeniging met de Dummoody, gelegen. 87. 48. L. 28. 31. N. B.

BACKASEY, kaap op de Z. W. kust van Afr., 25 mijlen van kaap Cameron.

BACKENHAGEN, Nederl. havezate, prov. Overijssel, kwart. Twente.

BACKERGUNGE, O. Ind. distr. in 't Z. O. van Bengalen, waarvan een groot gedeelte, Bokla genaamd, in 1584 door den oceaan overstroomd is geworden; het overige gedeelte is echter zeer vruchtbaar, en levert jaarlijks een' dubbelen oogst van rijst op: het klimaat is ongezond, en het land door de menigte van Alligators en tijgers, onveilig. Er wonen vele afstammelingen der Portugezen.

BACKERGUNGE, O. Ind. stad in de prov. Bengalen, hoofdst. van een distr., 34 mijlen O. van Calcutta, drijft een' aanmerkelijken handel in rijst, zout en katoenen stoffen. 107. 6. L. 22. 42. N. B.

BAC-KHIN (d. i. *Noordstad*) DONGKIN, gewoonlijk *Kescho* genaamd, stad in Achter-Indië, hoofdstad en zetel des keizers van Anam, in de prov. Tonkin, aan de Sang-Koi of Tong-tak, 24 mijlen van de zee; ruim gebouwd, met 40,000 inw. Des keizers paleis en de huizen der Mandarijnen zijn alleen van steen; die van het volk van bamboesriet, en zeer eenvormig. Langs de riv. drijft men er handel ter zee.

BACKNANG, Wurt. stad, Neckarkreits, opperambt Backnang, aan de Murr, met 3,100 inw., vele wolfabr. en looijerijen. 27. 6. 10. L. 48. 56. 48. N. B.

BACKOFEN, Boh. vlek, Bunzlauerkreits, aan de Iser.

BACK RIVER, N. Amer. riv. in Maryland, die in de baai Chesapeak valt.

BACLAIN, Nederl. dorp in Luxemburg, 2 mijlen van Houffalise.

BACQ, hoofdst. van 't Philip. eil. Mindoro, op de N. W. kust, zetel van een' Spaan. Alcalde. 138. 5. L. 13. 18. N. B.

BACON, Perz. stad, prov. Segistan, 23 mijlen ten N. N. O. van Zareng.

BACON, stad op de O. kust van 't Philip. eil. Luzon, op 142. 51. L. 13. 20. N. B.

BACONGEN, stad op de W. kust van 't eil. Sumatra. 114. 44. L. 2. 52. N. B.

BACONNES, Fr. dorp, dep. Marne.

BACONNIERE, Fr. D., dep. Mayenne.

BACONO, Z. Amer. riv., prov. Caraccas. Zij komt van de bergen in de nabijheid der stad Truxillo, bepaalt de grenzen der prov. Varinas en Venezuela, en valt in de Guanare, welke zich in de Portugueza ontlast. Bij haren oorsprong is er eene volkplanting van denzelfden naam.

BACON'S EILAND, eilandje in de Chinesche zee. 130. 51. L. 11. 13. N. B.

BACOU, BACKU of *Bakou*, Perz. stad in Schirvan, oudtijds *Albanopolis* genoemd, op eene steile rots gelegen, digt bij de Kaspische zee, aan het N. einde van de golf Ghilan; de inw drijven veel handel. In de omstreken dezer stad zijn de bronnen welke de steenölie, *Petroleum* of *Naphtha* genoemd, opleveren. 67. 10. L. 40. 20. N. B.

BACOUEL, Fr. dorp, dep. Somme.

BACOURT, Fr. dorp, dep. Meurte.

BACQUEPUIS, Fr. dorp, dep. Eure.

BACQUEVILLE, Fr. stad, dep. Ben. Seine, arr. Dieppe, aan de Vieune, met 2,370 inw., sergie- en lijnwaadfabrijken.

BACQUIAN, zie Bachian.

BACRAS, Afr. stad in Sennaar, 7 mijlen ten O. van de hoofdstad Sennaar.

BACRE, Afr. dorp in Guinea, in 't land van Sierra Leone. 5. 35. L. 8. 40. N. B.

BACSCH, BAATSCH, Hong. kom. aan deze zijde van den Donau, tusschen 36. 40. en 37. 59. L. en 45. 15. en 46. 23. N. B., 171 vierk. mijlen groot, aan den Donau en Theisz, vol moerassen en poelen, brengende echter granen, tabak en wijn voort, terwijl men er ook veeteelt, bijzonder schoone schapenfokkerijen en visscherijen heeft. Het heeft 3 vrijsteden, 9 marktvlekken, 98 dorpen, 91 landgoederen, en is in 4 distr. verdeeld; het bevat 245,770 inw., meest Hongaren.

BACSCH, marktvlek en hoofdpl van voorn. kom., ligt in een vruchtbaar oord aan de moeras Mostonia, heeft 7,000 inw., die een' aanzienlijken expeditie- en commissiehandel drijven.

BACSCHA, 2 Hong. dorpen, kom. Raab en Saboltsch.

BACSCHFALU, 2 Hong. dorpen, kom. Hont en Barsch.

BACSCHOWA, Hong. dorp, kom. Hugwar.

BACSCHKA, Hong. D., kom. Semplen.

BACSCHKO, Hong. D., kom. Semplen.

BACTRIANA, Aziat. landstreek, thans Zuid Bucharije, in 't Z. van Balch, met de prov. Tokaristan, Gaur, enz. tot het Afghanische rijk behoorende.

BACTRIANI, Aziat. stad in Georgië, 17 mijlen ten N. van Teflis.

BADACSCHAN, stad in 't N. van Groot Bucharije, aan den Amu, met rijke goud- zilver- en robijngroeven in de nabijheid; zij drijft handel met karavanen. 86. 30. L. 37. 20. N. B.

BADAFALVA, Hong. dorp, kom. Eisenburg.

BADAGIS, Perz. stad, prov. Khorassan, 12 mijlen ten N. van Fusheng.

BADAGRY, Afr. vlek in 't rijk Dahomet, prov. Whidah, op de Slavenkust in Guinea, aan de golf Benin, met eene groote slavenmarkt, door de Franschen en Portugezen te voren sterk bezocht.

BADAJOZ of *Badajos*, hoofdstad der Spaan. prov. Estremadura, aan de Guadiana, in eene schoone vlakte gelegen, over welke riv. eene steenen brug ligt, die op 28 bogen rust, 1874 voet lang, en 20 breed is. De Romeinen kenden haar reeds, onder den naam van *Pax Augusta*, waarvan men denkt dat de tegenwoordige naam eene verbastering is. Zij is eene grensvesting tegen Portugal, van waar zij slechts $1\frac{1}{2}$ mijl af ligt, en wordt door eene citadel en de schansen *Las Pardaleras* en *St. Christoval* verdedigd. Zij heeft 14,500 inw., een bisdom, 5 kerken, 12 kloosters, 5 hospitalen, 1 tuighuis, looijerijen, verwerijen, porselein- en hoedenfabr., en eenen levendigen handel met Portugal; de omtrek levert vele oranje-appelen, citroenen, vijgen, en olie op. Hare ligging is 40 mijlen van Madrid, op 11. 24. L. en 38. 49. N. B.

BADAKSCHAN, zie Badacschan.

BADALLO, Hong. dorp, kom. Bereg.

BADALONA, Spaan vlek, prov. Catalonië, $1\frac{1}{2}$ mijl van Barcelona, aan de Middellandsche zee, met een kasteel. 19. 52. L. 41. 25. N. B.

BADANACOUPY, Aziat. stad in Hindostan, prov. Mysore, 8 mijlen ten Z. van Seringapatam.

BADAR, Aziat. stad in Hindostan, prov. Bejapour, aan den Z. kant van de Krishna. 93. 18. L. 16. 40. N. B.

BADAROUX, Fr. dorp, dep. Lozère.

BADASKY, Rus. stad in Siberië, gouv. Irkutzk, aan de Angara, 23 mijlen ten N. N. W. van Irkutzk.

BADDAMMY, Aziat. stad in Hindostan, prov. Bejapour, in 't land der Maratten. 92. 40. L. 16. 6. N. B.

BADDAS, BADSCHUER, DAJAKKEN, ORAN-BADSCHU, BIAJOS, een volk op de O. Ind. eil. Sumatra, Borneo, Macassar, de Philip. eil., de Molukken, Nieuw Guinea, enz., hetwelk zich met eigen bereide katoenen stoffen kleedt, goud- en zilverwerken vervaardigt, zich met de visscherij bezig houdt, enz. Zij zijn of Mahomedanen, of aanhangers van Fo. In Nieuw Guinea wonen zij in kleine overdekte booten, of aan de kusten en uitwateringen der rivieren, alwaar zij hunne woningen op palen bouwen.

BADDESLEY ENSOR, Eng. gehucht, gr. Warwick, met 386 inw.

BADE, zie Baden.

BADEBORN, dorp in het Anhalt-Bernburgsche, ten N. van Ballenstädt, met 950 inw., waaronder vele linnenwevers zijn.

BADEFOI, Fr. dorp, dep. Dordogne.

BADELEBEN, Pruis. kerkdorp, regdst. Maagdenburg, met 483 inw.

BADELONA, zie Badalona.

BADEM, Nederl. dorp in Luxemburg, bij Dudeldorf.

Baden, groothertogdom in Duitschland, grenzende ten N. aan Hessen en Beijeren, ten O. aan Wurtemberg, ten Z. is 't door den Rijn van Zwitserland, en ten W. van Frankrijk en de Beij. Rijnprov. afgescheiden. Het strekt zich uit van 25. 11. tot 27. 32. L. en van 47. 32. tot 49. 49. N. B., bevat 272½ V. M. en 1,001,600 inw. De grond is in het Z. gedeelte bergachtig; men vindt daar het Schwarzwald (Zwarte Woud) welks hoogste toppen zijn: de Feldberg, die 4,582; de Bälchen, die 4,370; de Kandel, die 3,909; de Kohlgarten, die 3,792; de Rohrkopf, die 3,633; de Blaauwe berg die 3,597, en de Stockberg, die 3,358 voet boven de oppervlakte der zee verheven is. Het klimaat is er zacht en de grond vlak en vruchtbaar. In 1810 bevatte het ongeveer 1,300,000 morgen aan bouwland; 335,000 aan weiland; 74,000 aan wijnbergen; 150,000 aan gemeente goederen (Allmenden); aan onbebouwd land 209,000 en 1,3380,622 morgen aan bosschen. De voornaamste riv. zijn: de Donau, welke hier in het Schwarzwald bij Doneschingen ontspringt, en uit de Brig en Brege ontstaat; de Rijn, die de Neckar, de Enz, de Murg, de Elz, de Treisam, de Alb, de Pfinz, enz. ontvangt; ook vindt men hier de Bodenzee of 't meer van Constanz, en vele beken. De voortbrengsels zijn: granen, moeskruiden, vruchten, ook kastanjes en amandelen, wijn, hop, vlas, de beste hennip van Duitschland, tabak, meekrap, raapzaad, veel teer en potasch, benevens rundvee, schapen (ook met fijne wol), paarden, geiten, varkens, wild, visch, zijwormen en bijen; verder ijzer, zilver, lood, een weinig goud (uit den Rijn), koper, zink, cobalt, kalk, gips, albaster, marmer, porseleinaarde, aluin, vitriool, steenkolen, bruikbare leemäarde, turf, keukenzout (echter niet toereikend), merkwaardige steengroeven te Oeningen, minerale wateren, enz. De steden Pforzheim, Carlsruhe, Heidelberg, Manheim, Baden, enz. leveren de voornaamste kunstvoortbr. op, namelijk linnen- wollen- en katoenen waren, leder, porselein, tabak, meekrap, metaalwaren en kleinodiën, glas, loodsuiker, garen, papier, enz.; ook zijn er ijzer- en kopersmederijen, vitriool- en aluinfabrijken, kristal en granietslijperijen: de houten uurwerken zijn in alle landen gezocht; ook is de scheepsbouw en de handel in scheepstimmerhout belangrijk. Voor het overige bestaat de uitvoer in: koren, wijn, gedroogde vruchten, noten, amandelen, kastanjes, olie, tabak, vee, visch, fabrijkwaren, enz.

Onder de inw. telt men over de 620,000 Roomschgezinden, 305,000 Lutheranen, 61,000 Gereformeerden, 1300 Mennonieten, 15,100 Joden, enz. Het getal der steden en marktvlekken bedraagt 97, der dorpen en gehuchten 2454, der huizen 150,000, enz. Het groothertogdom is tegenwoordig verdeeld in de volgende kreitsen: Zeekreits, Donaukreits, Treisamkreits, Kinzigkreits, Murgkreits, Pfinz- en Enzkreits, Neckarkreits, en Main- en Tauberkreits; van de 2 overige kreitsen, de Wiesenkreits en Odenwalderkreits, werd de laatste in 1810 onder de overige verdeeld, en de eerste in 1816 voorloopig aan den Treisamkreits toegevoegd, zoo dat er nu negen zijn.

De opperste magt is in handen van den groothertog, welke waardigheid in de mannelijke en vrouwelijke linie erfelijk is. De staatsinkomsten bedragen 5 of 6 millioenen guldens; de staatsschulden 20 millioenen. De krijgsmagt beloopt 18,000 man, en de landweer werd in 1813 op 10,000 man geschat. De groot hertog heeft op den bondsdag de zevende plaats, en brengt 3 stemmen uit. Het gouvern. heeft in kort zijne belangstelling in het welzijn des volks getoond, door het aanleggen van wegen, het afschaffen van het leenheerschap, en de invoering van een uitmuntend stelsel van wetten betrekkelijk de bosschen, en, bovenal, door het oprigten en begiftigen van scholen, akademiën en bibliotheken, waarvan men de voornaamste vindt te Heidelberg, Manheim, Baden, Carlsruhe, Heberlingen, Offenburg, Rastadt en Bruchsal. — De hoofdst. is Carlsruhe.

Baden, (*Thermae inferiores*) stad in voorn. groothert., Murgkreits, dus genoemd naar hare beroemde baden, welke zwavel, zout en aluin bevatten. Zij ligt aan de Oelbach, heeft 418 huizen, 3,085 inw., 2 voorsteden, 4 poorten, 1 hoofdkerk, 3 hospitalen, een vorstelijk slot met merkwaardige onderaardsche gangen en kamers, benevens het *Museüm palaeo-technicum* (d. i. *Museüm van oude kunst*), waarin al de in en om Baden gevondene Romeinsche oudheden bewaard worden, 1 opvoedingsgesticht, 12 warme baden, die een' warmtegraad bezitten van 36 tot 52 graden, en reeds bij de Romeinen

nen bekend waren, en zoo wel inwendig als uitwendig gebruikt worden. Men vindt er voorts porselein- en kaarsenfabr., potasch- en zeepziederijen, als mede fabr. van leder en aardewerk. Op een' nabijgelegen berg staat het, nu in puinhoopen liggend slot Baden. 26. 4. L. en 48. 46. N. B.

BADEN, voormalig graafs., nu distr. in het Zwits. kanton Aargau, 7 uren lang en van 2 tot 3 breed, bevat op 8 vierk. mijlen 46,400 inw., die grootendeels Katholijk zijn. Het brengt koren, vruchten en wijn voort.

BADEN, (*Thermae superiores, Aquae Helvetiae*), hoofdst. van voorn. distr., aan de Limmat, met 1700 meestal Katholijke inw., die eenigen handel drijven. Aan de overzijde der Limmat ligt het schoone, in 1712 gebouwde slot, en $\frac{1}{4}$ uur van de stad vindt men 8 voortreffelijke gezondheidsbronnen, die voornamelijk zwavel bevatten. De stad ligt 4 mijlen ten N. W. van Zurich, op 25. 58. L. en 47. 24. N. B.

BADEN, (*Thermae Austriacae*) Oostenr. stad, land onder de Ens, viertel Ben. 't Weener Woud, 4 mijlen ten Z. van Weenen, aan de Schwöcha, en den voet van den berg Calvariën. Zij is bemuurd, heeft 4 voorsteden, 2,340 inw., 2 kerken, 16 warme baden, die jaarlijks door 2 tot 3000 brongasten bezocht worden, en fabr. van staalwerk, bijzonder van messen. In de nabuurschap is het park en het verrukkelijk Helenenthal met de ruïnen van 3 burgten. In 1812 brandden er 156 huizen af. 33. 54. 36. L. 48. o. 29. N. B.

BADEN, dorp in 't Zwits. kanton Walliserland, met het beroemde Leuker- of Walliserbad in de nabuurschap, welks water zoo heet is, dat men er eijeren in koken kan, en zoo wel tot baden als tot drinken gebezigd wordt. Digt bij hetzelve maakt de Tosa een' waterval van 500 voeten hoogte.

BADEN, zie Badeune.

BADENALLY, Aziat. stad in Hindostan, in Mysore.

BADENDORF, Deen. D., hert. Holstein.

BADENHAUSEN, kerkdorp in 't hert. Wolfenbuttel, kreitsgerigt Seesen, aan den voet van den Harz, met 640 inw. en eene groote ijzersmederij.

BADENOCH, woest en bergachtig distr. in Schotland, in 't O. van 't graafs. Inverness, omtrent $9\frac{1}{2}$ mijl lang en $7\frac{1}{2}$ breed, en door de Spy in 2 deelen gedeeld. De bergen zijn vol bosschen en wild.

BADENSTEDT, Han. dorp en gerigt, hert. Bremen, ambt Zeven.

BADENSTIJN, Nederl. dorp en fort in Afrika, in Axim, op de Goudkust van Guinea, aan de Bountry, met sterken handel in goud.

BADENUCHI, N. Amer. stad in Nieuw Mexico, prov. Nieuw Navarre, 33 mijlen ten O. van 't fort Atlar.

BADENWEILER, kerkdorp in Baden, Wiesenkreits, met 220 inw., een vervallen bergkasteel, goede baden van $10\frac{1}{2}$ graad REAUMUR warmte, en een aanzienlijk overblijfsel van een oud Romeinsch badhuis van 222 voet lengte, en 81 breedte. 25. 26. 47. 40. N. B.

BADENWEILER, BADONVILLERS, Fr. stadje, dep. Meurte, aan de Blette, 4 mijlen ten O. van Luneville, met 1770 inw., eene Luthersche kerk en porseleinfabr.

BADERALLY, Aziat. stad in Hindostan, prov. Bejapour, 5 mijlen Z. W. van Raibaug.

BADERSLEBEN, BARDESLEBEN, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, met 145 huizen, en een afgeschaft klooster.

BADEUNE, BADEN, Fr. dorp en kerspel, dep. Morbihan, arr. Vannes, met 2063 inw.

BADEWITZ of *Bänz*, Silez. dorp, kreits Leobschutz, met 740 inw.

BADEY, Perz. stad, prov. Chorassan, 40 mijlen N. W. van Herat.

BADGUM, stad in Hindostan, prov. Dowlatabad, 2 mijlen van Oudighir.

BADIA (LA), voormaals *Castello Pizzone* genoemd, Lomb. Ven. stad, legatie Polesina, aan de Adigetto, ter plaatse waar deze zich van de Adige afscheidt, over welke hier eene fraaije brug ligt. Het is eene welgebouwde, volkrijke en welvarende stad, met 5,000 inw., 4 mijlen ten W. Z. W. van Rovigo.

BADIA-CALAVENA, distr. in 't Lomb. Ven. rijk, legatie Verona.

BADIA TEDALDA, Ital. stad in Toscanen, distr. (vicariaat) Sestino, de zetel van een' Podesta.

BADIBOU of *Badibu*, Afr. Negerrijk in Senegambia, in 't O. van Bar, 7 mijlen lang.

BADIC (LE), Fr. dorp, dep. Aveiron.

BADIE (LA), Fr. dorp, dep. Tarn.

BADILL, vrij gebied in Kaukazië, in 't land der Osseten, aan de riv. de Salicardon, de Barigsau en Schira. De inw. telen goeden tabak, vervaardigen vele messen, sabels, geweren, enz. drijven een' sterken handel daarmede, en erkennen, in naam, de Russische oppermagt.

BADINGEN, Pruis. dorp en ambt, regdst.

regdst. Potsdam, in den Oosthavellandschen kreits.

BADIS, Rus. vesting in Lijfland, ten Z. van de golf van Finland, 4 uren ten O. van Reval. 58. 55. N. B. 43. 3. L.

BADJOURA, Egypt. vlek aan den linker oever des Nijls, 5 uren ten Z. W. van Dendera.

BADKIS of *Pasin*, Perz. stad, prov. Chorassan, 10 mijlen ten N. van Herat. 78. 13. L. 35. 30. N. B.

BADMENIL, Fr. dorp, dep. Meurte.

BADMENIL-AUX-BOIS, Fr. dorp, dep. Vosges.

BADO, riv. op 't Philip. eil. Luzon, die in de zee uitloopt, op 138. 24. L. 18. 10. N. B.

BADOGA, Rus. marktvlek, gouv. Novogorod, aan den oorsprong der Kowscha, met magazijnen voor koopwaren en koren.

BADON, Fr. dorp, dep. Monden der Rhône.

BADONG, distr. van 't Moluksch eil. Bally, waar de Hollanders een klein fort hadden, dat naderhand de Engelschen ingenomen hebben.

BADONVILLERS, zie Badenweiler, No. 2.

BADOO, 2 Afr. steden in 't koningrijk Woolly.

BADOO, Perz. riv., prov. Irak, distr. Sarawan.

BADORF, Pruis. dorp, regdst. Keulen, met 630 inw.

BADOS, Fr. vlek, dep. Gironde, arr. Bazas, met 291 huizen.

BADOU, Afr. dorp in Guinea, o de Slavenkust, omtrent 3 mijlen van Groot Sestre.

BADOULA, stadje van 't kon. Candy, op 't eil. Ceylon, 12 mijlen van de Adamspiek.

BADRACHILLUM, (*d. i. de Heilige Berg*), Aziat. stad in Hindostan, in Golconda, aan de N. O. zijde van de Godavery, met 100 hutten en eene pagode van groote vermaardheid. Het ligt 20½ mijlen ten N. W. van Rajamundry, en 42 mijlen van Hydrabad, op 98. 13. L. en 17. 52. N. B.

BADROWLY, Aziat. stad in Hindostan, in Guzerate, 4 mijlen van Suratte.

BADRUCK, zie Budderuck.

BADRYCAZRAM, uitgestrekt Aziat. distr. in Hindostan, op de N. grenzen, tusschen 31. en 33. N. B., zeer onvruchtbaar en weinig bewoond, grootendeels uit bergen bestaande, waarvan velen altijd met sneeuw bedekt zijn.

BADSCHA, BISCHARIES, stam der Beduïnen, aan de O. kust van Opper Egypte, welke met kameelen en kudden schapen rondzwerft.

BADSHIFT-BAY, Z. Amer. baai aan de kust van Patagonië, in de straat van Magellaan. 303. 22. L. 53. 35. Z. B.

BADSCHUER, zie Baddas.

BADSCHURA, groot Egypt. marktvlek, prov. Said, aan den Nijl, de zetel van eenen kaschef.

BADULATO, Nap. stad, prov. Calabrië Oltra I, is rijk aan wijn, olie, honig, terpentijn, katoen en zijde.

BADULE, zie Badoula, No. 1.

BADUSH, stad in Aziat. Turkije, prov. Armenië, 3 mijlen van Mosul.

BADY, Afr. stad in 't kon. Woolly.

BAEÇA, zie Baeza.

BAEDO, uitgebreid kon. in Midden Afrika, ten Z. van Tombuctoe, en ten O. van Bambarra, aan welk laatste het cijnsbaar is. Het wordt door de riv. Ba-Nimma bespoeld, doch is weinig bekend.

BAEL, Nederl. dorp in Z. Braband, arr. Leuven, een uur van Aarschot.

BAELEGHEM, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, 3 uren van Gent, met 2,200 inw.

BAELEN, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, met 2,400 inw.

BAELEN, Nederl. dorp, prov. Luik, ½ uur van Limburg.

BAENA, Spaan. vlek in Andaluzië, prov. Cordova, aan de Marbella, met 5 kerken, 1,000 huizen, 4,805 inw. en zeer rijke zoutwerken.

BAERDEGHEM, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Dendermonde, met 757 inw., 1½ uur van Aalst.

BAERHERTOG, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, 2 uren van Turnhout, met 800 inw.

BAERLE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, aan de Lys, 1½ uur van Gent.

BAERSANDE, Nederl. dorp in O. Vlaanderen, 8 mijlen van Gent.

BAERWALDE of *Bärwalde*, Pruis. stadje, regdst. Frankfort, aan een meer, 14 mijlen van Berlijn. 52. 52. N. B. 31. 20. L.

BAERWALDE, Pruis. stadje in Pommeren, regdst. Cöslin, kreits Neu-Stettin. 34. 13. L. 53. 44. N. B.

BAENZ, zie Badewitz.

BAESRODE, Nederl. vlek, prov. O. Vlaanderen, arr. Dendermonde, aan de Schelde, met 2,153 inw., die brouwerijen en branderijen hebben, en veel vaartuigen uitrusten.

BAET, zie Bate.

BAUMLE, (BÄUMLE), Oostenr. dorp in

in Tirol, aan de Bodenzee, met ijzersmelterijen, kolenbranderijen, groote markten en bevrachting van schepen.

BAEVEGEM, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, 2½ uur van Aalst, met 732 inw.

BAEXEM, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermonde, 1½ uur van dit stadje, met 483 inw.

BAEZA, Spaan. stad in Andaluzië, prov. Jaen, ten N. van den Guadalquivir, op eene hoogte, met vervallene muren, geplaveide straten, schoone wandelingen, een' bisschopszetel, 3 kerken, 16 kloosters, een seminarium, eene maatschappij voor den landbouw, een hospitaal en 12,000 inw. 38. 4. N. B. en 14. 10. L.

BAEZA, Z. Amer. stadje in Quito, prov. Quixos en Macas, bijna geheel door de Indianen verwoest.

BAFFA of *Bofo*, Afr. zeehaven aan de Peperkust, drijft veel handel in peper. 5. 10. N. B. en 8. 50. L.

BAFFA, BAFFO, kaap op de Z. W. kust van 't eil. Cyprus, naar de volgende stad aldus genoemd. 34. 57. N. B. 50. L.

BAFFA, zeestadje op de W. kust van Cyprus, voormaals belangrijk, nu vervallen, op eene rotsachtige hoogte, met eene onzekere verzande haven, vele zeer belangrijke oudheden, zoo men wil van het oude vermaarde Paphos, eene onderaardsche kerk in eene rots uitgehouwen, enz. Men verkoopt hier fraai bergkristal onder den naam van Baffa's diamanten. 34. 48. N. B. 50. L.

BAFFE (LA), Fr. dorp, dep. Vosges.

BAFFINS-BAAI, groote zeeboezem in N. Amerika, tusschen Groenland en het vaste land. In het midden van denzelven ligt James eil., hetwelk de straat Davis en de Baffinsstraat vormt. De baai ligt tusschen 65. en 78. N. B., heeft 21,000 vierk. mijlen oppervlakte en is door onvruchtbare, met sneeuw en ijs bedekte landen, omringd.

BAFFLO, BAFLO of *Baffelt*, Ned. dorp, prov. Groningen, arr. Appingadam, maakt met Raskwerd een geheel uit, ligt op zeer hooge wieren en bevat 420 inw. De beroemde RUDOLF AGRICOLA werd hier in 1443 geboren.

BAFRÜSH, zie Balfrosh.

BAFWEN, groot Zweedsch meer in Südermannland, met vele eilandjes.

BAG (DE) haven van de Eng. stad Salcombe, tusschen Bolthead en Praulpunt in Devonshire.

BAGA, Spaan. stadje, prov. Catalonië, aan de Lobregat, tusschen Urgel en Vic.

BAGA, Afr. dorp op de W. kust, in 't rijk Bulama, aan de Sherbro. 7. 30. N. B. 7. 16. L.

BAGABRAM, O. Ind. stad in Mysore, aan den oorsprong der Pennay.

BAGA-REY, eilandje der Philippijnen, bij de O. kust van Luzon. 13. 27. N. B. 141. 50. L.

BAGADUCE PUNT, voorgebergte in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, distr. Maine, in de baai van Penobscot.

BAGALAEN, een der Zuidelijke distr. van 't O. Ind. eil. Java.

BAGARDS, Fr. dorp, dep. Gard.

BAGAS, Fr. dorp, dep. Gironde.

BAGATELLE, lusthuis bij Parijs, dep. Seine.

BAGATHUSA, kaap op de Z. O. kust van Arabië, 15 mijlen ten O. van Shahar.

BAGAZIED, zie Baijazeid.

BAGDAD, Turksch pachalik, beslaande geheel Irak Arabi, met een gedeelte van Mesopotamië; grenst ten N. aan het pachalik Diarbekir, en de Kurdische leenvorst., ten O. aan Iran en de golf van Perzië, ten Z. W. en W. aan de Arabische en Syrische woestijnen, en 't pachalik Aleppo, en heeft op 4,000 vierk. mijlen meer dan een millioen inw., welke uit Ottomannen, Arabieren, Kurden en Jeziden bestaan. Deszelfs krijgsmagt beloopt 56,000 man, en de inkomsten van den pacha, die 3 paardenstaarten voert, bedragen 7,500,000 piasters.

BAGDAD, hoofds. van 't Turk. pachalik Bagdad in Azië, aan den linker oever van den Tigris, over welke riv., die hier meer dan 600 voet breed is, eene brug ligt van 620 voet lengte, op 34 schepen gebouwd. De stad heeft 4 poorten, 5 moskeën, 10 karavansera's, smalle straten en meestal steenen huizen van ééne verdieping. Zij is vrij sterk, omringd met een' dikken muur en wijde grachten, die door het water van den Tiger gevuld worden, doch heeft geene buitenwerken. Tot de voornaamste gebouwen behooren: het paleis van den pacha, het kasteel, de graftombe van den beroemden ZOBEIDA en van ABDUL CAWDER, een voornaam theologant uit de 13 eeuw, fraaije koffijhuizen en baden, enz. Het getal der inwoners bestond voorheen uit 100,000 zielen; tegenwoordig bevinden er zich echter slechts 20,000 Turken, Joden en Arabieren, en 1500 Christenen, welke meest Jacobiten en Nestorianen zijn, die hun bestaan vinden in den han-

handel in shawls, zijden, katoenen, saffiaan, goud-, zilver- en koperwaren, verder in Perzische kruiderijen, Indiaansche paarden, enz. Er worden nog vele bedevaarten naar Bagdad gedaan door de Perzen, wier profeet ALI zich aldaar heeft opgehouden. 33. 20. 4. N. B. en 62. 4. 30. L.

BAGDAD, oude Aziat. stad, thans verloren, lag aan den regter oever der rivier, waar men nog derzelver overblijfselen ontdekt, en was de zetel van de beroemde CALIFEN, en de bekende hoofdstad van 't Arabisch gebied. Zij had 12,222 karavansera's, 12,000 molens, 80,000 bazars, 60,000 baden, 50,000 collegiën, 100,000 moskeën, en 2 millioenen inw.: 3 geheele etmalen waren noodig om den omtrek der muren rond te wandelen.

BAGDAJIG, klein sterk Aziat. stadje in Georgië, met 1400 inw., 24 mijlen ten N. O. van Akalzike.

BAGE, zie Bauge.

BAGELEWANG, Aziat. eilandje tot de Calaurische of Colourische behoorende, ten Z. van Celebes, in den Ind. oceaan. 138. 24. L. 6. 24. Z. B.

BAGENBON HEAD, kaap op de Z. kust van 't Iersche gr. Wexford. 10. 54. L. 52. 9. N. B.

BAGENDON of *Baggenton*, Eng. dorp, gr. Gloucester, met 125 inw.

BAGERA, stad in Aziat. Turkije, prov. Diarbekir, 4 mijlen van Hazzan.

BAGERT, Fr. dorp, dep. Arriège.

BAGERWAN, Turk. stad in Armenië.

BAGES, 2 Fr. dorpen, dep. Aude en O. Pyreneën.

BAGESA, Aziat. stad in Irak Arabi, aan den Tigris, 11 m. N. W. van Bagdad.

BAGGAI (oudtijds *Bagasi*) Afr. stad in Algiers, 14 mijlen van Constantina.

BAGHILAN, Perz. stad, prov. Chorassan, 18 mijlen van Herat.

BAGHIRMA, Afr. rijk in Sudan, ten Z. van Burnu, waarvan het afhankelijk is. De inw. zijn zwart, doch geene Negers, en belijden den Mahom. godsdienst. De hoofdstad is Mesna.

BAGHWAN of *Bunkar*, Perz. dorp in 't land Beloochistan, distr. Jhalawan. 84. 21. L. 28. 3. N. B.

BAGHSCHISARAI, zie Bachtschi Sarai.

BAGH-WUFFA, Aziat. stad, kon. Cabul, aan de Kameh, 16 mijlen van Cabul.

BAGIA, Perz. stad, prov. Fars.

BAGIAT, Afr. landschap aan de W. kust der Roode zee.

BAGIMONT, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg met 185 inw.

BAGIRAB, Perz. stad, prov. Chorassan.

BAGIRY, Fr. dorp, dep. Op. Garonne.

BAGITAN, Perz. stad, prov. Segistan.

BAGJURA, zie Bahgiura.

BAGLAGNA, O. Ind. prov. van 't rijk Decan, tusschen Suratte en Punah.

BAGLANA, bergachtig land in 't N. W. van Hindostan.

BAGLANA, O. Ind. vesting in 't W. van 't land der Maratten.

BAGLEYBRIDGE, Eng. vlek aan de Severn en het einde van 't Elesmere kanaal.

BAGMUTY, riv. in 't O. Ind. rijk Nepaul, die op 't gebergte, in 't N. van Katmandu ontspringt, uit Nepaul naar Bahar vloeit, en bij Monghir in den Ganges valt.

BAGNA, stad in Europ. Turkije, prov. Bosnië, 3 mijlen van Gradisca.

BAGNA, stad in Eur. Turkije, prov. Servië, aan de Orkoluka, met een oud slot en beroemde baden.

BAGNA-BEBUSSO of *Bilibussa*, Turk. stad, prov. Macedonië, aan de Stromona.

BAGNAC, Fr. dorp, dep. Lot.

BAGNA CAVALLO, stad in den Kerk. Staat, legatie Ferrara, met 10,670 inw.; zij is de geboorteplaats van den schilder ROMENGHI.

BAGNA DI ACQUA, stad in Toscanen, vicariaat Lari, welke in Perlascio en Petraja verdeeld is, en beroemde baden heeft.

BAGNAGAR, zie Hyderabad.

BAGNAJA, stadje in den Kerk. Staat, niet ver van Viterbo, met eene groote jaarlijksche beestenmarkt.

BAGNALS (PUNTA DE) kaap op de N. kust van 't Amer. eil. Barbados.

BAGNARA, Nap. stad en hert., prov. Calabrië Ultra, met 5,000 inw., die met hout, olie, pik, en uitmuntenden muscaat wijn, dien de omtrek in overvloed voortbrengt, handel drijven. 33. 48. L. 38. 15. N. B.

BAGNARA, vlek in den Kerk. Staat, legatie Bologna, aan de Santerno.

BAGNAREA, stadje in den Kerk. Staat, de zetel eens bisschops, in de legatie Viterbo, met 1800 inw. 29. 47. 37. L. 42. 39. 8. N. B.

BAGNAR-MESSING, BENJER-MASSING, rijk in 't Z. O. van 't O. Ind. eil. Borneo, aan de riv. en met de stad van denzelfden naam. Zie verder, Benjer-Massing.

BAGNASCO, Sard. stad in Piëmont, markgr. Ceva, bij de Tanaro.

BAGNA-WANJE of *Banjoe-Wangy*, vesting op de O. kust van 't eil. Java, 5 uren van de baai Balembuang, met

een dorp, waar men veel zwavel, en een' voorheen brandenden berg vindt, die somtijds nog rookt, en den omtrek zeer ongezond maakt.

BAGNEAU, Fr. eil. aan de W. kust van 't dep. Var, met de 2 bergen Montremons en Gueretion.

BAGNERES DE BIGORRE, Fr. arr., dep. Op. Pyr., groot 35½ vierk. mijl, met 73,360 inw.

BAGNÈRES-DE-BIGORRE of *B. de Campan*, arr. hoofdstad, dep. Op. Pyr., in een bekoorlijk dal, aan den voet der Pyreneën en de Adour, op 17. 45. L. en 43. 3. N. B. met 6,000 inw. en fabr., looijerijen, papiermolens, goeden akkerbouw en veeteelt. Men vindt er het schoone badhuis Frascati, en 52 minerale bronnen van 27 tot 46½ gr. warmte, die glauber- keuken en loogzout, benevens een klein gedeelte ijzer bevatten, en den Romeinen reeds bekend waren, gelijk de overblijfsels der gedenkteekenen, door hen, ter eere van de nimfen dezer bronnen opgerigt, getuigen.

BAGNERES-DE-LUCHON, Fr. vlek, dep. Op. Garonne, arr. St. Gaudens, met 1,260 inw. en 12 thans in onbruik geraakte minerale bronnen, van 24 tot 52 gr. (REAUMUR) warmte.

BAGNERTHAL of *Bagnes*, dal in 't Zwits. kanton Walliserland, vruchtbaar in koorn, tuinvruchten en weiland, met 4,000 inw.

BAGNES, zie Bagnerthal.

BAGNEUX, 10 Fr. dorpen, dep. Aisne, Allier, Indre, Maine en Loire, Marne, Meurte, Moezel, Seine, 2 Sèvres en Somme.

BAGNEUX-LES-JUIFS, Fr. vlek in Bourgonje, dep. Côte d' Or.

BAGNI-DELLA-PORETTA, plaatsje in den Kerk. Staat, leg. Bologna, met warme baden.

BAGNI DI BOLLICANO, zie Bollicano.

BAGNIAS, Turksch zeestadje in Syrië.

BAGNO of *Banjo*, Toscaansch vlek en district, 8 mijlen van Florence.

BAGNO, plaats bij Konstantinopel, aan de zeeëngte, waar de slaven bewaard worden, die hier 1 Grieksche en 2 Roomsche kerken hebben. Ook is het in de Mahomedaansche landen de algemeene naam der bewaarplaatsen van slaven.

BAGNOA-RIPOLI, Toscaansch vlek, 5 uren ten Z. O. van Florence.

BAGNOLAS, Spaan. vlek, prov. Catalonië, met linnenweverijen.

BAGNOLES, Fr. dorp, dep. Orne, met 107 huizen, en een warm zwavelbad.

BAGNOLES, 2 Fr. dorpen, dep. Aude, en Seine en Marne.

BAGNOLET, Fr. dorp, dep. Seine.

BAGNOLI, Nap. dorp en hert., prov. Principato Oltra, met 4,500. inw.

BAGNOLO, Sard. vlek in Piëmont, aan den voet der Alpen en aan de Grana, met 4,262 inw.

BAGNOLO, Lomb. Ven. vlek, gouv. Milaan, leg. Brescie, aan de Gerza, met 1500 inw.

BAGNOLO, Nap. stadje en hert., prov. Principato Oltra.

BAGNOLS, Fr. stad en kant. hoofdpl., dep. Gard, arr. Uzès, bij de met gouddeelen bezwangerde riv. de Cèse, op eene rots, met minerale bronnen en 4,800 inw., die veel zijde telen en bereiden. Van hier loopt een straatweg door een' berg naar Pont-du-Gard en Nismes. Zij is de geboortepl. van den aardrijkskundigen GENTIL. 22. 13. L. 44. 10. N. B.

BAGNOLS, 3 Fr. dorpen, dep. Puy-de-Dôme, Var en Rhône.

BAGNOLS-LES-BAINS, Fr. dorp, dep. Lozère, arr. Mende, met 323 inw., sergieweverijen en minerale bronnen, die zwavel, zouten, ijzer, enz. bevatten.

BAGNONE, Toscaansch vlek en distr., ten O. van 't hert. Genua.

BAGNONS (DE) volk aan de W. kust van Afrika, tusschen de Gambia en Cassamanca; zij zijn vreedzame landlieden.

BAGNOSAN, riv. op 't eil. Luzon, die in de Chinesche zee valt op 138. 31. L. 17. 15. N. B.

BAGNOT, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.

BAGNOUANGY, zie Banyouangy.

BAGO, stad op de W. kust van 't Philip. eil. Negros. 140. 40. L. 11. N. B.

BAGOE, Deensch eilandje tusschen het Z. van Zeeland en 't eil. Falster.

BAGOLINO, Lomb. Ven. vlek, leg. Brescia, in 't dal Sabbia, aan de Caferro, die in het meer Idro valt, met 3,600 inw., vele fabr. van ijzerwaren, en 2 volmolens.

BAGOLIS, CAPO BAGOLIS, kaap in 't W. van 't Spaansch eil. Minorca.

BAGONCOTTY, stad in Chineesch Tartarije, in Tibet, 4 mijlen van Gaugoutry.

BAGONE, Aziat. stad in Hindostan, prov. Dowlatabad.

BAGONES, Z. Amer. riv. in Brazilië, prov. Rio Janeiro; zij valt in de zee bij kaap Frio, op 22. 5. Z. B.

BAGONGUENOU, 2 der Lakedivische eil. in den Ind. oceaan. 89. 42. L. 11. N. B.

Bagonya, 2 Hong. dorpen, kom. Hont en Salad.

Bagos, Afrik. dorp, aan de kust van Sierra-Leona in 't landschap Blum aan de Sherbro, door Negers bewoond.

Bagosch, 3 Hong. dorpen, kom. Sathmar, Kraszn en Bihar.

Bagotta, 2 Hong. dorpen, kom. Barany en Komorn.

Bagoude, deze was, voor vele eeuwen, de naam van 't Nederl. dorp Bodegraven.

Bagpunt, kaap aan den N. kant van Barnstaple baai, op de W. kust van Eng., in 't kanaal van Bristol.

Bagrada, zie Medscherda.

Bagres, riviertje in Z. Amer., in Terra Firma, prov. Maracaibo, dat zich in 't groote meer Maracaibo stort.

Bagroo, riviertje op de W. kust van Afrika, dat digt bij de Mesurado in zee valt, op 6. 6. L. en 7. 40. N B.

Bagschot, Eng. vlek, gr. Surry, 2 uren van Windsor.

Baguan, Aziat. eilandje bij de N. kust van Borneo. 136. 25. L. 6. 2. N. B.

Baguenau, zeer klein rotsachtig eilandje aan de Fransche kust, in den mond der Loire.

Baguer, (Morvan en Pican) 2 Fr. dorpen, dep. Ille en Vilaine.

Bagui, stad in Japan, op 't eil. Niphon.

Bagukiun, zie Pegu.

Bagulay, Eng. vlek, gr. Chester, met 464 inw.

Bagworth, Eng. vlek, gr. Leicester, met 370 inw.

Bagyok, Hong. dorp, kom. Oedenburg.

Bagyon of *Bögendorf*, Hong. vlek in Zevenbergen, niet ver van de Marosch, met eene Roomsche, Socini-aansche en hervormde kerk.

Baha, Afr. stad in Sennaar, in Nubië.

Bahais, Fr. dorp, dep. Kanaal.

Bahalatohs, Aziat. eil. bij de O. kust van Borneo. 136. 7. L. 5. 45. N. B.

Bahama, Amer. eil., het grootste der Bahama, of Lucaysche eil., (zie hieronder) 16½ vierk. mijl groot, bijna onbewoond; het geeft den naam aan de geheele groep, aan het kanaal, en aan de banken van Bahama, die hier onder volgen. 300. L. 26. N. B.

Bahama-banken, zijn twee koraal- of zandbanken, waarop de meeste der Bahama eilanden verspreid liggen: zij worden in de groote en kleine Bahama bank verdeeld, waarvan de eerste waarschijnlijk door de golf van dien naam aangespoeld, zich tusschen de eil. Long Island, Providence, Andros en St. Salvador bevindt.

Bahama's, (Kanaal der) of golf van Florida, is de naam van dat gedeelte der zee, hetwelk zich tusschen de Bahama eilanden en het vasteland van Amer., of het schiereil. Florida bevindt. Het is, uit hoofde van de menigvuldige ondiepten of zandbanken, en den zeer sterken stroom, zeer gevaarlijk. De Spaansche galjoenen passeren dit kanaal bij hunne vaart naar Europa.

Bahama's of *Lucaysche eilanden*, groote groep Amer. eil., (welke sedert 1672 aan de Engelschen behooren, voor wie zij, als een sleutel tot de golf van Mexico, van veel belang zijn) boven het eil. Cuba, tegen over de kust van Florida gelegen. Zij liggen, even als al de Archipels, wier grond koraal is, van het Z. O. naar het N. W., en strekken zich van de *Square Handkerchief Shoal* (of vierkante doeksplaats) in het Z. O. tot aan de Maranilla Keys in het N. W., of van 297. 20. tot 305. L., en van 20. 52. tot 27. 35. N. B. uit. Zij bestaan uit meer dan 700, meestal onbewoonde klippen, welke eene oppervlakte van 257 vierk. mijlen lands bevatten; slechts 7 derzelven zijn met 11,400 Negers en 2,900 blanken bevolkt. Uit hoofde van de ligging is er de luchtgesteldheid gematigd; ook worden hierdoor de Noordelijkste Bahama's des winters door N. W. en W. winden verfrischt, terwijl de Zuidelijke het genot van den passaatwind van den Grooten oceaan hebben. De onderscheidene eil. zijn laag en vlak van grond, en deze bestaat meestal in eenen gemeenen, uit zeer fijn schelpzand verharden kalkgrond. De aardkorst op denzelven is ligt en zandig, doch hier en daar zeer goed. De meeste eil. hebben geen versch water, en moeten dit alleen uit putten krijgen, die door den regen gevuld worden; op eenige derzelven vindt men aanzienlijke zoutmeren, die met de zee gemeenschap hebben, en aan ebbe en vloed onderhevig zijn. Zij brengen een overvloed van geboomte voort, en hebben mahonijhout, doch van een klein en hard soort, Braziliëen cederhout, timmerhout, Indische vijgenboomen, wilde kaneel, piment, koffij, suiker, katoen, indigo, ananassen en andere zuidvruchten, benevens overvloed van Indiaansch koren, yamswortel, zoete aardappelen, cassave of brood van den maniokwortel gemaakt, Indiaansche- en duivenboonen; ook vee, schildpadden, eene groote verscheiden-

heid van visschen en vogelen, en in de bosschen wilde zwijnen, guanas, landkrabben, enz.; ook wordt door de zee dikwijls ambergrijs op 't strand geworpen. De teelt van boomwol, te voren het voornaamste artikel, is sinds eenigen tijd zeer verminderd; aanmerkelijk is de uitvoer van zout naar N. Amerika. In 1810 bedroeg de geheele uitvoer ongeveer 6, en de invoer $1\frac{1}{3}$ millioen guldens; ook wordt er over deze eil., uit de Spaansche en andere koloniën, veel smokkelhandel op Engeland gedreven. Er zijn vier wettige havens, als eene op Nieuw Providence, eene op Exumas, eene op Caicos, en eene op Turks eiland; andere eil., die melding verdienen, zijn: Abaco, de Andros of H. Geest eilanden, Eleuthera, Guanahani (het eerste W. Ind. land, dat COLUMBUS ontdekte, en door hem St. Salvador, doch door de Eng. het Katteneil. genoemd), verder de Heneaguas, Acklin's eil., Andros eil., Atwood's key, Hog eil., Hog key, Long key, Rum key, Russel eil., Watling's eil., enz. (Zie op die artikelen). Deze eil. worden door eenen gouverneur, die de plaats des konings bekleedt, en de uitvoerende magt bezit, bestuurd, terwijl het wetgevend ligchaam zich, even als in Engeland, in een hooger en lager huis verdeelt; het eerste heeft 12 door den koning benoemde raadslieden, het laatste bestaat uit 25 vertegenwoordigers der onderscheidene eil. De regterlijke magt wordt door een onafhankelijk geregtshof uitgeoefend. De zetel van het gouvernement is in de stad Nassau op Nieuw Providence.

BAHAR of *Behar*, prov. in O. Ind., presid. Bengalen, aan den Ganges, in 7 kollekteurschappen, waarvan elk een' Eng. regter, magistraat, enz. heeft, verdeeld. Zij bevat 2,286 vierk. mijlen en 5,800,000 inw., zijnde $\frac{3}{4}$ Hindo's en $\frac{1}{4}$ Mahomedanen, en brengt voornamelijk voort: opium, rijst, betel, suiker, tabak, vee, borax, salpeter, katoen en timmerhout. Dit landschap wordt besproeid door de riv. Gunduch, Soane, Carumnassa en andere. Het Z. deel behoort aan de Maratten, het Noordelijke aan de Engelschen; de tegenwoordige hoofdstad is Patna. van 101. 46 tot 105. 46. L. en van 22 tot 27. N. B.

BAHAR, voormalige hoofdstad van voorn. prov., thans in verval, heeft echter nog verscheidene prachtige Mahomedaansche graftombeu. 103. 23. L. 25. 13. N. B.

BAHAR of *Bazer*, Perz. stad prov. Kerman, 12 mijlen van Sergian.

BAHARBUND, distr. in Bengalen, ten W. van den Bruhmapoeter, met de hoofdstad Oliapoor.

BAHAR CARAMORT, of *het meer van Antiochië*, vischrijk Aziat. meer in Syrië. Het ontvangt den Orontes, die er weder, onder denzelfden naam, uit voortkomt.

BAHAREIN of *Bahrein*, eil. aan de W. kust van de golf van Perzië, digt bij de Arabische kust, waarvan het grootste Awal genoemd wordt, en eene sterke, door Arabieren bewoonde stad, met 8 à 900 huizen en een sterk kasteel, benevens eenige dorpen heeft. Deze eil. zijn vruchtbaar in dadels, vijgen, wijn, tamarinden, katoen, enz., en zijn bijzonder, wegens de alhier zeer belangrijke parelvisscherij beroemd, welke thans in handen van den scheich van Abuschar is, en in de middel eeuwen, 's jaarlijks 500,000 dukaten opleverde; de oester- of paarlbanken zelven liggen 15 à 20 voeten diep, en strekken zich van omtrent 25 tot 26. 40. N. B. uit. Men vindt hier ook eene Perzische hooge school.

BAHAREIM, prov. op de W. kust van Arabië, welke veel dadels en goeden wijn voortbrengt.

BAHAR-EL-ABIAD, zie Nijl.

BAHAR-EL-ASREK, zie Nijl.

BAHARNAGASCH, eene der voormalige provinciën van Abyssinië, thans tot het rijk Tigre behoorende.

BAHARY, Afr. stad in 't rijk Sennaar, in Nubië.

BAHAS, Arab. stad in 't rijk van Yemen, bij de Roode zee. 15. 59. N. B.

BAHATRICALLY, O. Ind. stad in Cochin, met eene pagode.

BAHBEIT, BALBEIT of *Bhabeit*, plaats op de Delta, in Egypte, met de overblijfsels van een' prachtigen geheel marmeren tempel. POCOCKE meent dat dit het oude Busiris is.

BAHBELGONGE, stad in Hindostan, in 't land van Baglana, aan de Godavery. 19. 43. N. B. 92. 38. L.

BAHEIRE, MENSALE, MENSLET, MENZALEH, het grootste meer in Egypte, prov. Bahri, distr. Scharkieh, aan de O. zijde des lands, tusschen Damiate en de ruïnen van Pelusium; het is 22 Fr. mijlen lang en 8 breed, en door eene streek lands, die $\frac{1}{2}$ mijl breed is, van de Middellandsche zee gescheiden. Onderscheidene aanzienlijke armen van den Nijl loopen in dit meer uit, hetwelk zich, bij het wassen van dien stroom, door 3 armen in de zee uitstort. Het bevat onderscheidene door vis-

visschers bewoonde eilanden; b. v. Nabli, Tuna, Samnaa, enz. De aanzienlijke visscherijen op dit meer, die de pacha van Egypte voor ongeveer 40,000 piasters jaarlijks verpacht, verschaffen werk aan meer dan 2,000 menschen en 1,200 vaartuigen.

BAHEIS, eil. in de Roode zee, bij de Arab. kust, over 't dorp Baheis.

BAHGIURA, BAGJURA, Egypt. stad, digt aan den Nijl, in het kanaal Maharraka, met veel suikerteelt.

BAHI, BAY of *Bahia*, landschap op het Philip. eil. Luzon, zoo genoemd naar het meer Bahia, met eenen onuitputbaren rijkdom van scheepstimmerhout, arekanooten en de voortreffelijkste betel van Indië.

BAHIA, zie Baai.

BAHIA, Port. stadhouderschap in Brazilië, in Z. Amer., aan den St. Francisco, hetwelk van het N. naar het Z. door de bergketens Frio en Chapado doorsneden wordt. Het is 3,435 vierk. mijlen groot, telt 550,000 inw., brengt suiker, (die hier, van geheel Brazilië, het beste geteeld wordt) katoen, voortreffelijken tabak, kostbare houtsoorten, specerijen, koffij, zuidvruchten, rijst, maniok, en rundvee voort; aan de kusten vindt men vele soorten van visch. Het heeft 4 comarcas, Seregipe del Rey, Bahia, Ilheos en Porto Seguro; ook vindt men er de Allerheiligen baai, *Bahia de todos los santos*.

BAHIA, voorheen St. Salvador, Port. stad in Brazilië, hoofdstad van bovengen. prov. aan de Allerheiligen baai, met 12,500 meestal goed gebouwde huizen, en 70,000 inw., waaronder 30,000 blanken, 30,000 mulatten en 3,000 monniken; de overigen zijn negers en creolen. Zij is de zetel van eenen stadhouder, van den aartsbisschop, van 't hof van appel, en van eenen senaat. Zij heeft eene bibliotheek, eenige hospitalen, een vondelingshuis, een arsenaal, eene munt, en aan de baai eene haven met het eiland Taparica, welke door de forten St. Antonio, St. Jao en Barbalhao gedekt wordt, benevens eene scheepstimmerwerf, eenen bloeijenden handel, en walvischvangst aan de kusten. In 1816 kwamen er 416 Port. en 515 vreemde schepen binnen, en er liepen 343 Port. en 431 vreemde uit. De invoer beliep 6,156,305,270 en de uitv. 9,084,961,160 rees. 338. 14. 40. L. 13. Z. B.

BAHIA, zie Bahi.

BAHIA DAS ALDEAS, zie Aldéas.

BAHIA DE BUENAVENTURA, zie Bonaventura.

BAHIA DE CHETUMEL, door de Eng. *Hanover-baai* genoemd, N. Amer. baai aan de O. kust van 't schiereil. Yucatan.

BAHIA DE CARLOS of *Karel's baai*, kleine zeeboezem aan de W. kust van Florida, in Amerika.

BAHIA DEL ESPIRITU SANTO, (H. Geest baai) groote en tamelijk diepe baai aan de W. kust van Florida, waar zeer groote vloten kunnen binnen loopen.

BAHIA DE REYE, baai op het N. W. einde van het eil. Chiloë, aan de Z. W. kust van Amerika.

BAHIA DE TODOS SANTOS, zie Allerheiligen baai.

BAHIA FARTA, Afr. baai in Benguela.

BAHIA, HONDA, baai en kleine plaats aan de kust van Nieuw Granada in Amerika. Zij heeft geene blanke bewoners, maar wordt soms door de Engelschen bezocht, die er van de inlanders paarlen koopen.

BAHIA, HONDA, groote en goede haven aan de N. kust van 't Amer. eil. Cuba, 294. 40. L. 22. 58. N. B.

BAHIA LONGA, baai aan de W. kust van Afrika. 10. 46. Z. B.

BAHIA NUEVA, baai in het Z. van het Z. Amer. schiereil. Patagonië.

BAHIA SIN FONDO of *Puerto de San Matthias*, eene baai in Patagonië, welke door de Rio Negro, bij hare uitwatering in zee, gevormd wordt.

BAHIAGA, riv. op 't eil. St. Domingo, die in de baai Manzanillo valt.

BAHIAS (CABO DE DOS) kaap op de O. kust van Z. Amer., die de baai Camarones helpt vormen.

BAHIKARD, Perz. stad, prov. Chorassan, 4 mijlen W. van Nishapour.

BAHIOUDA, uitgestrekte woeste streek in 't N. van 't rijk Sennaar, in Afrika.

BAHIRA, BAHRI, of *Rif*, naam door de Arab. aardrijkskundigen aan de Delta van Egypte, en de onmiddelijk aangrenzende streken aan de O. en W. zijde gegeven: het beteekent in hunne taal *de zee provincie*.

BAHIRE, prov. in Ben. Egypte, aan den W. oever van een' der armen van den Nijl, met de hoofdstad Damandur.

BAHLINGEN, Bad. dorp, Treisamkreits, met 1,790 inw.

BAHLINGEN, zie Balingen.

BAHN, Pruis. stadje, regdst. Stettin, kreits Greifenhagen, aan de Thun en 't Lange meer, met 1,300 inw., eene strooihoeden-fabr. en graanhandel. 53. 10. N. B. 32. 36. L.

BAHNESA, 2 steden in Midden Egypte, eene in 't kascheflik Fium, de an-

andere aan 't Jusufs kanaal.

Baho, Fr. dorp, dep. Op. Pyreneeën.

Bahol, een der Philip. eil. tusschen 10 en 11 gr. N. B., met palmboomen, goudmijnen en sterke visscherij; de hoofdpl. is Lobog of Loboc.

Bahony, Hong. dorp, kom. Presburg.

Bahooan, Aziat. eilandje in den Sooloo Archipel. 138. 44. L. 6. 9. N. B.

Bahoor, Aziat. stad in Hindostan, in Carnate, 2 mijlen van Pondichery.

Bahrabad, Perz. stad, prov. Khorassan.

Bahr-Assues of *Bahr-el- Kolsum*, een der beide Noordelijke armen van de Roode zee.

Bahratch, Aziat. stad in Hindostan, prov. Aude, 20 uren ten N. W. van Ferabad.

Bahr-Belame, (d. i. riv. zonder water,) diepe vallei in 't W. van Egypte, zie Barrai Sciahiat.

Bahrein, zie Baharein.

Bahr-el-Abiad of *de witte rivier*, rivier in Egypte, welke uit de Maanbergen schijnt te ontspringen, en in den Nijl valt.

Bahr-el-Acaba, zie Aelana.

Bahr-el-Antakia, Aziat. meer in 't Turk. pachalik Antakia, met veel aal.

Bahr-el-Azrac of *de Blaauwe riv.*, welker bron Bruce op ongeveer 8. N. B. vond, en die mede in den Nijl valt, of tot de oorspronkelijke rivieren van den Nijl gerekend wordt.

Bahl-el-Gazel, Wad-el-Gazel, (dat is riv.: der Gazellen) woestijn-riv. in Sudan in Afrika, welke zich in het zand verliest.

Bahr-el-Kadas, meer in 't Turk. pachalik Damaskus, niet ver van Hems, hetwelk met de Aasi gemeenschap heeft.

Bahr-el-Kolsum, zie Bahr Assues.

Bahr-el-Sowda, naam, die men zegt dat aan 't meer van Antiochië gegeven wordt.

Bahr-el-Tabarya, (d. i. meer van Tiberias) voorheen Genezareth of Galileïsch meer, een vischrijk meer, door de Arda (Jordaan) gevormd, in 't Turk. pachalik Damaskus gelegen.

Bahren, zie Beraum.

Bahrenburg, zie Barenburg.

Bahri, Bahari, naam, dien de inw. aan Neder Egypte geven, hetwelk grootendeels uit eil., die door den Nijl bij zijne uitwatering gevormd worden, bestaat. Men verdeelt het in Rif, d. i. bebouwbaar, en in Dschauf, d. i. woest land. Het bestaat uit 3 provinciën, Bahire, Garbieh en Scharkie.

Bähringen of *Behringen*, vlek in het Hennebergsche, aan de Beij. grenzen, met 500 inw., die akkerbouw, en allerlei handwerken hebben.

Bahrum, Brunsw. dorp, distr. Salder, aan de Fuse, met 320 inw., geboortepl. van J. J. Bode.

Bahry, Aziat. stad in Hindostan, 3 mijlen ten N. van de riv. Chumbul. 95. 21. L. 26. 47. N. B.

Bähus, sterke Zweedsche stad, met een goed kasteel, hoofdpl. van het gouv. van dien naam, gelegen op eene rots van een klein eil., dat door de Gotha-elbe gevormd wordt; het is zeer vruchtbaar, en de inw. drijven handel met hout, teer, kalk, talk, visch, enz. 29. 20. L. 57. 52. N. B.

Bähuslehn, zeer vruchtbaar landschap in Zweden, het grootste gedeelte van Göthaborgslän uitmakende, op 80 à 90 vierk. mijlen, 116,700 inw. bevattende. In hetzelve ligt de voorn. vesting Bahus.

Baibachta, Rus. stad in Siberië, aan den Irtisch, 20 mijlen van Tara.

Baibai, stad op de W. kust van 't Philip. eil. Leyta. 142. 26. L. 10. 42. N. B.

Baibazar, stad in Aziat. Turkije, prov. Natolië, aan de Sakaria. 50. 5. L. 39. 48. N. B.

Baiboul, Turk. stad in Armenië, 15 mijlen ten Z. van Trebisonde.

Baibourdi, Turk. stad in Armenië, aan de Zwarte zee. 58. 37. L. 40. 41. N. B.

Baiburt, Turk. Aziat. stad in Armenië, 20 mijlen van Trebisonde.

Baibuth, Turk. stad, pachalik Erzerum, in een dal, hetwelk veel timmerhout, honig en was voortbrengt. 58. 57. L. 40. 40. N. B.

Baicha, 2 Aziat. riv. in Siberië, zich in de Turuchan stortende.

Baideah, Afr. vallei op den grooten weg van Caïro naar Suez.

Baidha, Arab. stad, prov. Hedjas.

Baidynath, Aziat. dorp in Hindostan, op de Kemaon heuvels, beroemd wegens een' ouden, aan den Hindoschen God der geneeskunst gewijden tempel. 97. 52. L. 29. 56. N. B.

Baie de Miragoane, baai op St. Domingo. 304. 27. 28. L. 18. 26. 45. B.

Baie des Guerriers of *Choiseul*, baai in 't N. der Australische groep eil. de Louisiaden.

Baie de Tiburon, baai op St. Domingo. 303. 8. 21. L. 18. 17. 50. N. B.

Baierfelden, zie Beerfelden.

Baiersbrunn, Wurt. dorp, kreits Schwarzwald, Op. ambt Freudenstadt, met 2,450. inw., eene glasblazerij en ijzersmederijen.

BAIERSDORF of *Bayersdorf*, Beij. stadje, Rezatkreits, landg. Erlangen, aan de Redniz, de zetel van eenen superintendent, met 1,150 inw., en aanzienlijke teelt van granen, tabak, peperwortel en vruchten.

BAIGAR, Aziat. stad in Afghanistan, prov. Gaur.

BAIGNE, Fr. vlek, dep. Charente, arr. Barbezieux, met 420 inw.

BAIGNEUX, Fr. vlek, dep. Eure en Loire.

BAIGNON, Fr. dorp, dep. Morbihan.

BAIGORY, Spaan. dal in Ned. Navarre.

BAIKAL of *de Heilige zee*, meer in Siberië, gouv. Irkutsk, 104 mijlen lang, en van omtrent 6 tot 15 mijlen breed, met uitmuntend helder water; de diepte verschilt van 22 tot 90 vademen, doch de bodem wordt gezegd tot eenige duizende voeten diepte door afgronden doorboord te wezen. Het strekt zich uit van 121. 30 tot 127. 30. L. en 52. tot 55. 41. N. B., en ontvangt eene groote hoeveelheid waters van de Opper Angara, de Turka, de Selenga, de Bargusin en andere riv., terwijl de eenigste zigtbare ontlasting door de Neder Angara geschiedt, welke naauwelijks $\frac{1}{10}$ van 't geen ontvangen wordt, schijnt te kunnen wegvoeren. Dit meer wordt door geringe oorzaken stormachtig, en is daar en boven aan sterke inwendige beroeringen, door onderaardsche uitbarstingen onderhevig. De lucht is hier zeer koud en streng, schoon het meer (waarschijnlijk wegens de gedurige beweging en het onderaardsche vuur) niet voor December of Januarij toevriest; in Mei wordt het weer open. Bij storm en koude herfstwinden ontstaan er, door de sterke beweging des meers, tegen de klippen, ijszuilen, Bokuji genaamd, en niet zelden stapelen zich aan de kusten ijsbergen op elkander, waardoor somtijds schipbreuken veroorzaakt worden. Het bevat onderscheidene soorten van visschen, voornamelijk de omul, een klein soort van zalm, steuren, en eene aan dit meer bijzonder eigene soort, door de Russen *Solomjanka* genoemd, zwarte zeehonden, enz., benevens een groenachtig soort van spons, door de goudsmeden te Irkutsk tot polijsten gebezigd; ook vindt men op den oever verscheidene heete minerale bronnen, en somtijds naphta op de oppervlakte drijvende. In den winter maakt men op het ijs jagt op de zeehonden, waarvan er jaarlijks niet minder dan 2,000 gevangen worden. Over dit meer, dat de gemeenschap tusschen Irkutsk en Daurië gemakkelijk maakt, handelen de Russen met de Chinezen, bijzonder in traan uit de Solomijanka gemaakt. Omtrent het midden der linkerzijde bevat het een eil., *Olchon* genaamd.

BAIKAL, (gebergte) noemt men de bergen, welke bovengem. meer omringen. Zij bestaan uit graniet en kalksteen, en geven den oorsprong aan de riv. de Lena, de Selenga, de Angara, de Wilui en de Turka.

BAIKALOVA, Rus. Aziat. vlek, gouv. Kolhywan, 32 mijlen van Ababansk.

BAILACAN, Perz. stad, prov. Azerbidia, 30 mijlen van Tabriz.

BAILADORES, Z. Amer. riv., prov. Venezuëla, valt in het meer Maracaïbo.

BAILAN, Aziat. dorp in Syrië, op eene steile afhelling van 2 bergen: de huizen zijn zoo geplaatst, dat de daken der onderste tot straten en plaatsen voor de bovenste dienen; de inw. bebouwen alleen hunne tuinen, voornamelijk van de voortbr. hunner geiten en buffels bestaande. 36. 30. N. B.

BAILDEN of *Baildon*, Eng. stadje in Yorkshire, aan de Aire, met 2,073 inw.

BAILEUX, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, een uur van Chimay, met 800. inw.

BAILIE, Eng. vlek, gr. Cumberland, met 310 inw.

BAILIEBOROUGH, Iersch marktstadje, gr. Cavan. Op den top van een' naburigen heuvel is een stilstaand meer, welks water zeer beroemd is, als middel tegen den scheurbuik, en nooit bevriest.

BAILIEVRE, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, $1\frac{1}{4}$ uur van Chimay.

BAILLAMONT, Nederl. dorp, prov. Namen, niet ver van Orchimont.

BAILLARGUES, 2 Fr. dorpen, dep. Hérault.

BAILLERT, Fr. dorp., dep. Arriège.

BAILLEAU L'EVÊQUE, Fr. vlek, dep. Eure en Loire.

BAILLÉE, Fr vlek, dep. Mayenne, aan de Erve, met 760 inw., linnenweverijen en looijerijen.

BAILLERIE, Nederl. dorp, prov. Z. Brab., arr. Nivelles, 1 uur van Genappe.

BAILLES, Fr. dorp, dep Arriège.

BAILLESCOURT, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

BAILLEUL, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, 2 mijlen van Doornik, met 500. inw.

BAILLEUL, Fr. dorp, dep. Eure.

BAILLEUL of *Belle*, Fr. stad, dep. van 't Noorden, aan de Meterbecque, met 9,000 inw., kanten-, linnen-, tabak-, por-

porselein-, reukwater-, wollenstoffen-, en saaijet-fabrijken, thans ontmanteld. 20. 25. L. 50. 45. N. B.

Bailleul, Fr. vlek, dep. Orne, arr. Argentan, met 135 huizen: naar hetzelve werden in de 4 eeuw de Schotsche koningen Johan en Eduard genoemd.

Bailleul, Fr. vlek, dep. van 't Kanaal, met 459 huizen.

Bailleul, Fr. vlek, dep. Mayenne en Loire, arr. Segre, met 194 huizen.

Bailleul, Fr. vlek, dep. Sarte, arr. la Flèche, met 945 inw.

Bailleul, Fr. vlek, dep. Oise, kantonshoofdpl.

Baillonville, Nederl. dorp in Luxemburg, 1½ uur van Marche.

Bailly, (le) vlek op 't eil. Guadeloupe, 6 mijlen ten N. W. van Basse-Terre.

Bailly, 3 Fr. dorpen, dep. Oise, Seine en Oise en Yonne.

Baimalpour, Aziat. stad in Hindostan, prov. Bejapour.

Baimorto, Spaansch vlek, prov. Gallicië, 5 mijlen van St. Jago.

Bain, Fr. vlek, dep. Ille en Vilaine, met 3,450 inw., en wollen stoffen fabrijken. 16. 10. L. en 47. 50. N. B.

Baina of *Boina*, Hong. vlek, Neutrer kom.

Baina, Hong. dorp, kom. Gran.

Bainbridge, Eng vlek, gr. York, bij de Ure, met 810 inw.

Bainbridge (Port), inham op de W. kust van N. Amerika. 59. 55. N. B. Het W. uiteinde ligt op 229. 55. 30. L.

Bainder, stad in Aziat. Turkije, in Natolië.

Baindt, Wurt. heerl., Donaukreits, met een dorp van denzelfden naam, aan de Schusz, met een kasteel en 195 inw.

Baine, Eng. riv. in Lincolnshire, die zich bij Tattersall met de Welland vereenigt.

Bainette, Sard. vlek in Piëmont, met verscheidene papiermolens.

Baingonga, arm van de riv. Godavery in Hindostan.

Bains, Fr. dorp en kant. hoofdpl., dep. Vosges, arr. Mirecourt, met 1790 inw., en heete minerale bronnen.

Bains, Fr. dorp, dep. O. Pyr., arr. Siret, met 1800 inw., minerale bronnen en eene sterke grensvesting op eene naburige rots.

Bainson, Fr. dorp, dep. Marne.

Bainville, 2 Fr. dorpen, dep. Meurte en Vosges.

Baio de Comboi, Amer. eil. in de Caraïbische zee. 300. 10. L. 15. 25. N. B.

Baionne, zie Bayonne.

Baio Nuevo, Amer. eilandje in de Caraïbische zee. 299. 10. L. 15. 54. N. B.

Baira, zie Beira.

Bairdstown, Beardstown, dorp in de N. Amer. Rep., in Kentucky, met rijkelijk 200 inw.

Baireuth of *Bayreuth*, Beij. stad, hoofdpl. van den Opper Mainkreits, de zetel van onderscheidene regeringscollegiën, tusschen de Roode Main, (over welke twee bruggen liggen) de Mistelbach en Sendelbach; zij is zeer schoon, heeft meestal breede, regte, en goed geplaveide straten, waaronder de Frederiksstraat uitmunt: 6 poorten, twee luthersche, eene hervormde en eene roomsche kerk, 1 synagoge, 1 hospitaal en een weeshuis; verder vindt men er het oude slot, dat in 1753 afbrandde, doch grootendeels weer opgebouwd is; het nieuwe slot, niet zoo groot, doch zeer fraai; eene schoone opera, een raadhuis, een gymnasium illustre, *Christian Ernestinum* genaamd, een seminarium en andere scholen. Zij bevat met de voorstad en het een half uur van hier gelegene stadje St. Georg, 856 huizen en 11,156 inw. Men vindt er fabr. voor tabak, tabakspijpen, katoen, hoeden, laken, porselein, aardewerk, marmer, speelkaarten, en perkement, eene potaschziederij, aanzienlijke brouwerijen, brilleglazenslijpers, enz.: ¾ uurs van deze stad is de beroemde hermitage, terwijl men tevens in de nabijheid minerale bronnen vindt. Naar deze stad voerde het vorst. Baireuth, (te voren Onolzbach en Culmbach), dat in 1807 aan Frankrijk, en in 1810 aan Beijeren werd afgestaan, den naam. 29. 20. L. 49. 57. N. B.

Bairut of *Barut*, (voorheen Berytus), Turk. stad in Syrië, pachalik Saide of Acre, de hoofdstad van het land der Drusen, de zetel van eenen Griekschen aartsbisschop, en de verzamelplaats der karavanen naar Caïro. Zij ligt op een schiereiland in een aangenaam oord aan de Middell. zee, had voorheen eene goede haven, die thans door zand en puin voor schepen ontoegankelijk is, zoo dat die genoodzaakt zijn op eenen afstand te ankeren. Zij bevat 8,000 inw., welke Grieksche en Roomsche christenen, Maroniten, Mahomedanen en Joden zijn: heeft goede aardewerk- katoenen stoffen- en tapijtenfabr., zijde en katoenteelt, en eenen aanzienlijken handel in zijde en wijn

van den berg Libanon. 53. 18. L. 33. 45. N. B.

BAISAN, Turk. Aziat. stad in Palestina, ten O. van den Jordaan.

BAÏSE, riv. in Frankrijk, dep. Lot en Garonne, welke bij Lannemezan ontspringt, bij Nerac bevaarbaar wordt, en bij Damezan in de Garonne valt.

BAISE, riv. in Frankrijk, in Bourgonje, die bij een dorp van denzelfden naam ontspringt, en boven Auxonne in de Saône valt.

BAISIEUX, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met 550 inw., en vele koolmijnen, omtrent 3 uren van Valenciennes, en dus bij de Fransche grenzen.

BAISSEY, Fr. dorp, dep. Op. Marne.

BAISY-THY, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, met 1,129 inw.

BAITSIDA, Turk. Aziat. stad in Palestina, oudtijds Bethsaïda genoemd, 6½ mijl ten O. van Acre, met de ruïnen eener kerk, van een' grooten waterbak, enz.

BAIX, 3 Fr. vlekken, dep. Mayenne, Ardèche en Drome.

BAIXAS, Fr. vlek, in Roussillon, dep. O. Pyr., 2 uren van Perpignan.

BAIZA, Perz. stad, prov. Fars, 7 mijlen van Schiras.

BAIZE, Fr. dorp, dep. Gers.

BAIZIEUX, Fr. dorp, dep. Somme.

BAIZIE, Fr. dorp, dep. Marne.

BAJ, 3 Hong. dorpen, kom. Bihar, Komorn en Saboltsch.

BAJA, Hong. vlek, hoofdpl. van het Bacscher kom., niet ver van den Donau, met eene roomsche en grieksche kerk, 1 synagoge, 1 kasteel, 600 huizen, 4,900 inw., en veel handel. Zij werd in 1806 grootendeels door eenen brand verwoest. 36. 58. L. 46. 15. N. B.

BAJA, stad in Eur. Turkije, in het N. van Moldavië.

BAJA, Afr. stad in Tunis, met de grootste koraalmarkt des lands.

BAJA, Nap. plaatsje, prov. Terra di Lavoro, met een slot door KAREL den V. gebouwd, oudheden en beroemde baden: hier stond voorheen de oude stad Bajae. 32. 16. L. 40. 48. N. B.

BAJA DE RAMA, stad in Eur. Turkije, in Wallachije, distr. Mehedinza, aan de Baja.

BAJABAD, Turk. Aziat. stad in Natolië.

BAJAC, Turk. Aziat. stad in Natolië.

BAJAD, Egypt. D., regt over Benisouf.

BAJADOR, kaap op de W. kust van 't eil. Luzon. 138. 26. L. 18. 40. N. B.

BAJANDE, Fr. dorp, dep. O. Pyr.

BAJANKALE, een der noordelijke rijken van het eiland Sumatra, in O. Indië.

BAJANHASA, Hong. D., kom. Ungwar.

BAJAN-ULA, Aziat. berg, de hoogste in het Rus. gouv. Orenburg, met rijke ijzer- en kopermijnen, en sporen van goud en zilver.

BAJAPOUR, Aziat. stad in Hindostan, in 't landschap Baglana, aan de Godavery.

BAJAS of *Balœ*, Turk. Aziat. stad in Syrië, door sommigen voor het oude Issus in Cilicië gehouden, met uitmuntende kweekerijen van oranjeappelen en limoenen; er was te voren veel handel.

BAJAUMONT, Fr. dorp, dep. Lot en Garonne.

BAJAZET, BAJASID, Turk. Aziat. stad, pachalik Erzerum, aan de Perz. grenzen, in een oord, daar veel wijnteelt is; zij is de zetel van eenen pacha van twee paardenstaarten, heeft 4 kasteelen, 3,500 huizen, en 18,000 inw., chitsenfabr. en eenen aanzienlijken handel.

BAJERA, stad in Aziat. Turkije, prov. Diarbekir, 8 mijlen van Orfa.

BAJFALU, BONTEN, Hong. dorp, kom. Sathmar.

BAJKA, Hong. dorp, kom. Barsch.

BAJMOÇSCHKA, Hong. dorp, Neutrer kom.

BAJNA, zie Baina.

BAJOLIS, kaap op de N. W. kust van 't eil. Minorca. 21. 30. L. 40. 3. N. B.

BAJOM, 2 Hong. D., kom. Schumeg.

BAJOR, Hong. dorp, kom. Scharosch.

BAJONA, kaap op de O. kust van Afrika. 56. 46. L. 15. 15. Z. B.

BAJOS, Fr. dorp, dep. Tarn.

BAJOU, 2 Fr. dorpen, dep. Gers en Arriège.

BAJOVA, stadje van O. Galizië, door deszelfs zoutgroeven merkwaardig.

BAKA,, Turk. stad op het eil. Midillii, in den Archipel, met eene haven en goede messen- en sabelfabrijken.

BAKA-BANXA, PUGANZ, (*Slav. Pukanetz*) Hong. vrije bergstad in het Honter. kom., aan den voet van eenen berg, die rijk in metalen is, met 2,370 inw., goud- en zilvermijnen en wijnbouw. 36. 23. 28. L. 48. 21. 20. N. B.

BAKAL, Aziat. stad in 't Rus. gouv. Upha, 28 mijlen ten W. N. W. van Upha.

BAKALAN, Aziat. berg in Tartarije, prov. Gaur, ten N. O. van Bamian.

BAKALARZEWO, Poolsche stad, waiwoodschap Augustowo, met 405 inw.

BAKAN, Aziat. stad in Achter-Indië, in het rijk Ava. 115. 30. L. 19. 35 N. B.

BAKARLY, berg in Tartarije, ten Z. O. van het meer Kabankulak, bij den oorsprong der riv. Tuba en Sanskan.

BAKE-BAKE, MATIMBAS, binnenland in het Z. van Afrika, in het land der Schaggas.

BAKEL, Nederl. dorp, prov. Noord Braband, district 's Hertogenbosch, met 1,450 inw., die in den landbouw en het steken van peelturf (Bakelsche klot genoemd) hun bestaan vinden.

BAKEN, riviertje in Z. Afr., 4 mijlen ten N. van kaap Recif, hetwelk zich in de Algoa- of Zwartkopsbaai ontlast, en aan welks mond een klein gepalissadeerd fort ligt. De mond van dit riv. is gewoonlijk door eene zandbank gesloten, doch even binnen denzelven is eene bron van goed water.

BAKENDORP, Nederl. gehucht, prov. Zeeland, dist. Goes, eil. Zuidbeveland, met de overblijfsels van eene kerk: niet ver van hier is een klein haventje; de toren was voorheen eene baak.

BAKENES, oude en rijke Nederl. visschersbuurt, die, bij gelegenheid eener vergrooting van Haarlem, waarvan de tijd niet zeker te bepalen is, tot deze stad is getrokken.

BAKER, Afr. stad in Dongola, aan den linkeroever des Nijls.

BAKER, zeer hooge berg op de W. kust van N. Amer., met altijddurende sneeuw bedekt, en op groote afstanden van zee te zien. 256. 6. L. 48. 39. N. B.

BAKER-POINT, de Noordwestelijkste punt in den Archipel van den prins van Wallis, op de West kust van Noord Amer. 244. 24. L. 56. 2. N. B.

BAKERGAN, Aziat. stad in Karasm, aan de Jihon, 33. mijlen ten Z. O. van Urkonge.

BAKERS, eiland in de Atl. zee, bij de kust van Maine in N, Amer. 309. 44. L. 44. 14. N. B.

BAKERS RIVER, riv. in New Hampshire in N. Amer., die in de Merrimack valt. 306. 6. L. 43. 45. N. B.

BAKERSTOWN, stad in de N. Amer. Rep., distr. Maine, met 1,200 inw.

BAKEWELL, Eng. vlek in Derbyshire, bij de zamenvloeijing der Wye en Derwent, met spinnerijen, door machines; in de nabijheid vindt men marmer, lood en zink.

BAKHISHISARAI of *Bacca-Serai*, d. i. *het zomerhuis*, groote stad in Eur. Rusland, in de Krim, gouv. Taurië, voorheen de zetel der chans, ligt aan de W. zijde des schiereilands. Zij bevatte voorheen 3,000 huizen en 20,000 inw., doch in 1800 telde zij slechts 1561 huizen, 31 moskeën en 5776 inw., waaronder zeer weinige Russen. Men vindt er fabrijken van Turksch leder, zadels, zijden stoffen en messen. 51. 38. L. 45. 10. N. B.

BAKHUIZEN, Nederl. buurt, prov. Vriesland, arr. Sneek, kwart. Zevenwolden, grietenij Gaasterland; digt hierbij is een meertje, Bakhuizer-veld genaamd, aan welks overzijde de state Galama, gestaan heeft.

BAKKEVEEN, Nederl. dorp, prov. Vriesland, waar veel hoog veen wordt afgegraven; het bevat met Sigerswolde 550 inw.

BAKKUM, Nederl. buurt in N. Holland, kwart. Alkmaar, tot de Egmonden behoorende, met 110 inw.

BAKIPOUR, Aziat. stadje in Hindostan, aan den O. oever van den Attock.

BAKNANG, zie Backnang.

BAKONYERWALD, Hong. bosch, kom. Wesprim, 12 mijlen lang en 3 tot 5 breed, met zeer schoone eiken; er worden jaarlijks over de 100,000 varkens in gemest.

BAKOONGAR, een der Sooloo eil, hoog en rotsig, met weinig inw.

BAKOS, Aziat. riv. in Groot Bucharije, die den Harrat helpt vormen.

BAKOU, Perz. stad, prov. Segistan.

BAKOW, Turk. stadje in Moldavië, aan de zamenkomst der Bistritza en Sireth; het is de zetel eens roomschen bisschops.

BAKOWITZ, Boheemsche adelijke stad, Bunzlauerkreits, met 780 inw.

BAKSASKAIA, forteres in Rus. Tartarije, gouv. Kaukazus, aan de W. zijde van de Ural.

BAKSAUKAIA, Russ. vesting aan den regter oever van de Oura.

BAKTEGAN of *Bakthegian*, groot meer in de Perz. prov. Farsistan, hetwelk de Bendamir en Kuren ontvangt, geen afloop, maar brak water heeft. In den zomer is het bijna droog, als wanneer het zeer fijn zout, door uitdamping ontstaan, oplevert.

BAKTIARI, zie Gordisch gebergte.

BAKTSCHESERAI, zie Bachtsche-Sarai.

BAKU of *Badku*, Rus. Aziat. stad, prov. Lesghistan, de oude hoofdstad van het Chanaat van dien naam, hetwelk alleen uit het schiereil. Abshera of Absharon, in de Kaspische zee, bestaat. Zij heeft eene goede en zekere haven aan de west zijde van die zee, van welke het bijgelegen deel, door de Perzen dikwerf *het meer van Baku* genoemd wordt. De stad is geheel van steen gebouwd, doch heeft ongeplaveide straten, ook zijn er moskeën, koophui-

huizen, en karavansera's. Zij telt 8,000 inw., die, behalve eenige Armenische huisgezinnen, Perzianen, Tartaren en Joden zijn, welke eenen aanzienlijken handel met Naphta, saffraan, katoen, zijde, zout, zwavel, opium, rijst, vollersaarde enz. drijven; ook heeft men hier groote zoutkeeten. Haar voornaamste handel is met Astrakan, van waar jaarlijks 6 of 8 schepen aankomen. De omtrek der stad wordt, wegens den grooten grooten rijkdom van bloemen, het *Rozen-paradijs* genoemd; ook zijn er vele bronnen van zwarte en witte Naphta, of steenolie, welke men in de lampen brandt; deze bronnen zijn bijna onuitputtelijk, leverende sommigen dagelijks 1000 à 1500 pond op, doch anderen niet boven 50 of 80. De aarde, die van Naphta doortrokken is, vat oogenblikkelijk vlam, indien zij slechts een paar duim diep met vuur aangeraakt wordt, en gaat nimmer van zelve uit. Op sommige plaatsen komt van zelve eene blaauwe vlam uit den grond voort, van welk altoosdurend vuur de inw. zich bedienen om kalk te branden. De Guebren of aanbidders des vuurs, doen uit Indië bedevaarten naar dit vuur, om hetwelk zij tempels en altaren hebben, waarin sommigen hun geheele leven doorbrengen. 68. 50. L. 40. 15. N. B.

BALA, hoofdstad van Noord Wallis, in 't gr. Merioneth, aan het uiteinde van Bala Pool, het grootste meer in Wallis: de inboorlingen noemen het Llyn-Tegid; het is zeer vischrijk, en geeft den oorsprong aan de riv. de Dee. Bala ligt ongeveer 58 uren van Londen, heeft vele fabr. van wollen kousen, sokken en handschoenen, en 2,000 inw.

BALA, Afr. dorp in Manding.

BALAAD-CAPE, kaap in Marocco, in de Middell. zee, op 14. L. 35. 32. N. B.

BALABA, aanzienlijke Afr. stad in Bambarra.

BALABAC, eiland in de Ind. zee, bij het Z. uiteinde van Palawan. 134. 66. L. 8. N. B.

BALABAK, klein, lang en smal Aziat. eil., ten N. van Borneo gelegen; het behoort aan den sultan van Sooloo, en brengt veel ebbenhout, sago, pisang, honig, was, visch en mosselen voort, welke laatste door de Chinezen duur betaald worden. Men telt er 500 inw., welke bijna alleen van de visscherij bestaan; van de draden van den stam des pisangs vervaardigen zij eene fijne bruine stof.

BALABANG, zie Paternosters, kleine.

BALABALATELLA, Porto, haven aan de Z. kust van Sicilië, op 31. 39. L. en 37. 8. N. B.

BALABEA, Austr. eil. in de Zuidzee, ten W. van Nieuw Caledonië, met overvloed van schildpadden en visch; de inboorlingen zijn vriendelijk en goedaardig. 182. 8. L. 20. 7. Z. B.

BALABRA, Austr. eil. in het N. van Nieuw Caledonië.

BALACET, Fr. dorp, dep. Arriège.

BALACHANSK, Rus. stad, gouv. Irkutsk, aan de Angara, met 1,200 inw.

BALACHNA, Rus. stad, gouv. Nishnei-Novogorod, aan de Wolga, met 2,978 inw., welke van den scheepsbouw, akkerbouw en handel bestaan; de rijke zoutbronnen mogen hier niet gebruikt worden. 61. 15. L. 56. 30. N. B.

BALACKLAVA, BALAKLAWA of *Baluklawa*, Rus. stad, gouv. Tauriën, kreits Achmetschet, met eene haven, door een schier-eil. van die van Sevastopol gescheiden, ¼ mijl lang en 1200 voet wijd, doch de klippen laten slechts één schip te gelijk toe. Om het smokkelen mogen hier geene andere dan Russische schepen binnen komen. De zee is hier, wegens de wormen, gevaarlijk. In de nabijheid vindt men nog overblijfsels van eene vesting der Genuezen.

BALACLEIGH, zie Dublin.

BALACONDA, Aziat. stad in Hindostan, in Golconda.

BALAD, stad in Aziat. Turkije, prov. Diarbekir, 6 mijlen van Mosul.

BALADAG, Aziat. stad in 't lands. Circassië, 14 mijlen ten O. Z. O. van Theodosia.

BALADE, Austr. haven in N. Caledonië, 182. 4. 31. L. en 20. 17. 11. Z. B.

BALADOU, Fr. dorp, dep. Lot.

BALAGANSKOI, Rus. stad, gouv. Irkutsk. 121. L. 53. 45. N. B.

BALAGHAR, distr. van Perzië, prov. Schirvan, eenige dorpen bevattende; in de nabijheid vindt men 26 bronnen van donker zwarte naphta, en aan den voet van eenen heuvel, ééne bron, welke zeer ligt ontvlambare witte oplevert, die zelfs op de oppervlakte des waters blijft branden.

BALAGHAUT, Eng. prov. in het Z. van Hindostan, aan de afhelling van het gebergte Ghaut. Zij wordt door de Krishna en Tombuktru bewaterd, en brengt overvloed van indigo, suiker, katoen, veel rundvee, buffels, schapen, geiten, enz. voort, bevat 4,917,376 inw., en de steden Byanagar, Balhary, Adoni, enz.

BALAGISH, berg in Schotland, gr. Renfrew, zich 1000 voet boven de

BA-

zee verheffende; behalve sulphas Baryte, zegt men, dat er lood- en zilvererts gevonden wordt.

BALAGNIER, 2 Fr. dorpen, dep. Aveiron en Var.

BALAGNIE (LA) *Balania*, kleine Noord. prov. van 't eil. Corsica, met de hoofdstad Calvi. Zie Algaiola.

BALAGNY, 2 Fr. dorpen, dep Oise.

BALAGUATE of *Balagate*, zie Balaghaut.

BALAGUER, Spaan. stad, dist. hoofpl., prov. Catalonië, op eenen heuvel, aan de Segre, met 3,800. inw., een kasteel, 6 kloosters enz.

BALAGUER, (COL DE) doortogt op de Z. O. kust der Spaan. prov. Catalonië, de sleutel van den grooten weg van Tarragona naar den mond van de Ebro.

BALAGUIER, 2 Fr. dorpen, dep. Aveiron.

BALAGUIGUAN, stad op de kust van het Philip. eil. Samar. 142. 38. L. 11. 35. N. B.

BALAIGNAS, Fr. dorp, dep. Op. Pyr.

BALAITUONDA, Aziat. stad in Hindostan, prov. Mysore, 9 mijlen ten Z. van Colar.

BALAKLAWA, BALAKLAVAL of *Baluklawa*, zie Balacklava.

BALALUAN, vuurspuwende berg in het N. van 't Aziat. eil. Sumatra, niet ver van Acheen.

BALAM, eilandje in de Ind. zee. 116. 46. L. 6. 35. N. B.

BALAMATTA, stad, op de O. kust van 't Moluksch eil. Bouro. 144.13. L. 3. 12. Z. B.

BALAMBANGAN, vruchtbaar, doch thans onbewoond eilandje, 4 mijlen ten N. O. van Borneo, aan den sultan van Sooloo behoorende, met vele soorten van voortreffelijk hout, en 2 havens. 134. 51. L. 7. 15. N. B.

BALAMBUAN, zie Palambang.

BALAN, 3 Fr. dorpen, dep. Ain, Ardennes, en Beneden Charente.

BALANAC, stad op de W. kust van 't Philip. eil. Luzon. 138. 34. L. 17. 12. N. B.

BALANCE, Eng. eil. in 't Kanaal, bij de Fransche kust, op 12. 53. L. 48. 25. N. B.

BALANCERIE (LA) Fr. dorp, dep. Seine en Marne.

BALANDANG, stad op de W. kust van 't eil. Celebes. 136. 55. L. 2. 38. N. B.

BALANDER, zie Belandre.

BALANEC, Fr. dorp, dep. Finisterre.

BALANETTE (LA) Fr. dorp, dep. Op. Pyreneeen.

BALANGAS, stad op de O. kust van 't Philip eil. Luzon. 138. 45. L. 13. 48, N. B.

BALANOD, Fr. dorp, dep. Jura.

BALANIPA, stad op de W. kust van 't eil. Celebes 137. 8. L. 3. 16 Z. B.

BALANSAC, Fr. dorp, dep. Ben. Charente.

BALANTE, zie Batalante.

BALAO, Z. Amer. riv. in Quito, prov. Guayaquil, welke zich in de baai van Guayaquil ontlast.

BALARDO (RIO DE ST.) riv. in N. Amer., die zich op de W. kust van Nieuw Albion, in de zee ontlast, op 257. 34. L. en 34. 43. N. B.

BALARUC, Fr. dorp, dep. Hérault, aan het meer Thau, met 404 inw., en beroemde warme bronnen, die koolstofzuur, zouten, en ijzer bevatten, en zoo wel in- als uitwendig gebruikt worden.

BALASALLÉ, Eng. vlek in Westmoreland, met eene katoenspinnerij.

BALASCHER, Hong. dorp, kom. Bereg.

BALASCHEV of *Balaschew*, Rus. stadje, gouv. Saratow, aan den Choper, welke in den Don valt, met 1486 inw., ten N. vindt men uitgestrekte bosschen, en ten Z. woeste heiden. 51. L. 51. 55. N. B.

BALASCHFA, Hong. dorp, kom. Presburg.

BALASCHFALWA, Hong. dorp, kom. Bereg.

BALASIA, klip ten O. van Bugia, bij de baai van Algiers, in Afrika.

BALASIN, Fr. dorp, dep. Landes.

BALASORE, Eng. zeestad en haven in de prov. Orissa, in O. Indië, op de grenzen van Bengalen, aan de Booree Bellaun, welke voor schepen boven de 100 tonnen niet bevaarbaar is. Men telt er 30,000 inw., meestal Hindo's; ook zijn er Europische loodsen, die de schepen hunner landgenooten den Ganges opvoeren. Men vond er voorheen Engelsche, Nederlandsche en Portugesche faktorijen; er worden katoenen waren en stoffen met schoone kleuren uit boomwortels vervaardigd. 104. 59. L. 21. 31. N. B.

BALASOREBAAI, baai bij bovengen. stad gelegen; zij is zeer ondiep uit hoofde van het zand, dat de Ganges er inwerpt, zoo dat er 3 uren van den wal slechts 7 of 8 vademen water staat; de oevers zijn laag, met kokospalmen beplant, en van vele kreken of kleine riv. doorsneden.

BALASSA GYARMATH, Hong. vlek, hoofdpl.

hoofdpl. van het kom. Neograd, met 4,286 inw.

BALATAM, vuurspuwende berg op 't eil. Sumatra.

BALATELLO PUNT, kaap op de N. W. kust van 't Moluksche eil. Bouro. 144. 4. L. 3. 10. Z. B.

BALATNAB, Turk. stad in Armenië.

BALATOF, stad in Aziat. Rusland, aan de Choper, 42 mijlen van Saratow.

BALATON, ook wel *Plattenmeer* genoemd, een meer in Hongarije, tusschen de kom. Salad, Wesprem en Schumeg. Het is 12 mijlen lang en 2 breed, beslaat 24 vierk. mijlen, en is 27 voeten diep, en gedeeltelijk reeds met den Donau vereënigd. Het ontstaat uit 9 bronnen en de riv. Szala, terwijl het door 31 beken vergroot wordt. Het water kan ongeveer 2 jaren goed blijven. Behalve de alhier gewone visschen, vangt men er eene soort van kropvisschen, welke zeer veel naar haring gelijken, en van tandvisschen, (Fogas) aldus naar twee uitstekende tanden genoemd, die gedroogd, en naar andere oorden verzonden wordt; ook zijn er waterötters en schildpadden. In de rietbosschen houdt zich de vogel *Nimmerzat* op, welks vel een warm bontwerk geeft, en uit welks kop geld- en tabaksbuidels, gelijk van zijnen sneb kleine speeltuigen gemaakt worden.

BALATONY, Hong. dorp, kom. Borschod.

BALATRE, Nederl. dorp, prov. Namen, met 592 inw.

BALAY, Fr. dorp, dep. Ardennen.

BALAYAN, groot vlek en vruchtbaar district, op de Z. kust van het eiland Luzon. 138. 33. L. 13. 57. N. B.

BALAZÉ, 2 Fr. dorpen, dep. Ille en Vilaine en Ned. Pyreneën.

BALAZUC, Fr. dorp, dep. Ardèche.

BALBACH, Bad. dorp, Main- en Tauberkreits, aan den Tauber, met 716 inw., die veel koorn en ooft telen.

BALBACOS EILANDEN, Austr. eilanden nabij Nieuw Guinea gelegen.

BALBARIE, Fr. dorp, dep. Cantal.

BALBASES of *Valbazes*, Spaan. heerl. en marquizaat, prov. Castilië.

BALBASTRO of *Barbastro*, Spaan. stad, prov. Aragonië, bij de vereeniging van de Vera en Cinca, de zetel eens bisschops; zij heeft 6,000 inw. en leerlooijerijen. 16. 52. L. 41. 54. N. B.

BALBAZES, zie Balbases.

BALBECK, zie Baalbek.

BALBEIT, zie Bahbeit.

BALBIAC, Fr. dorp, dep. Ardèche.

BALBIGNY, Fr. dorp, dep. Loire.

BALBIN, Fr. dorp, dep. Isère.

BALBIRNIE, Schotsch dorpje, gr. Fife.

BALBRIGGAN, Iersche zeestadje, gr. Dublin, 4 mijlen van de hoofdstad.

BALBROGIE, Schotsch D., gr. Forfar.

BALBRONN, zie Balbrunn.

BALBRUNN, Fr. dorp, dep. Neder Rijn, arr. Straatsburg, met 900 inw.

BALBY, Eng. dorp, gr. York.

BALCARRY, Schotsche zeehaven, gr. Kircudbright, in de baai Solway Firth.

BALCDUTHA, stad van de prov. Kentucky, in de N. Amer. Rep., aan de Zandriv. 295. 16. L. 37. 46. N. B.

BALCH, zie Balk.

BALCHAN, berg in Tartarije, op den O. oever der Kaspische zee. 41. N. B.

BALCHASCH, groot meer in Mongolië, waarin de Ili valt.

BALCHIKANSKOI, stad in Siberië, gouv. Irkutsk.

BALCKHUSEN, Pruis. stad, prov. Ned. Rijn, niet ver van Keulen, aan de Balk, die 3 mijlen van hier in den Rijn valt, met 600 inw.

BALCURI, Eng. dorp, Westmoreland, de zetel van eenen bisschop.

BALDA, bevaarbare riv. in Rusl., welke boven Astrakan uit de Wolga komt, en in de Kaspische zee valt, en langs welke de schepen uit Astrakan in de Ural komen.

BALDA, stadje in het vorst. Moldavië, aan den Kodyma.

BALDECK, Zwits. dorp, kanton Lucern, aan het meer Baldeck, met een vervallen slot.

BALDECK, meer in Zwitserland bij bovengenoemd dorp gelegen.

BALDENAU, Pruis. stadje, in 't groot hert. van den Neder Rijn.

BALDENBURG, BALL, BALL DE OLDE, Poolsch *Bialenhunskie*, Pruis. stadje, regdst. Mariënwerder, met 800 inw., die grootendeels wevers en schoenmakers zijn.

BALDENHEIM, Fr dorp, dep. Ned. Rijn, arr. Barr, met 760 inw.

BALDENHEIM, Fr. D., dep. Ned. Rijn.

BALDER, Nederl. buurt in Overijssel, niet ver van Loozen, met 180 inw.

BALDERN of *Hohenbaldern*, Wurt. onderambt in 't opperambt Neresheim, in den Jaxtkreits, met 3400 inw., thans den vorst van Oettingen-Wallerstein behoorende. Het vlek van denzelfden naam ligt ½ mijl van den oorsprong der Jaxt, en heeft 1000 inw.

BALDERSTON, Eng. vlek, gr. Lancaster, met 640 inw.

BALD-HEAD, kaap op de Z. W. kust

 van

van Nieuw Holland, 400 voeten hoog, aan den ingang van koning George's Sund, welke men 14 mijlen ver uit zee zien kan. 135. 46. 15. L. 35. 6. 40. Z. B.

BALD HEAD, BALD ISLAND, eil. bij de Z. W. kust van Nieuw Holland, (het Isle Pelée van d' ENTRECASTAUX) 136. 8. 45. L. 34. 55. Z. B.

BALD HEAD, Amer. eil. in N. Carolina, aan den mond der riv. kaap Fear. 299. 33. L. 33. 51. N. B.

BALD HEAD, N. Amer. kaap op de kust van Maine. 307. 11. L. 43. N. B.

BALD HEAD, landpunt op de N. W. kust van Amer., in Norton Sund. 216. 4. L. 64. 43. N. B.

BALD ISLAND, zie *Bald Head*, No. 2.

BALDIVIA, zie *Valdivia*.

BALDO of *Monte Baldo*, aanzienlijk gebergte tot de Alpen behoorende, in het Lomb. Ven. koningrijk, gouv. Venetië, legatie Verona, hetwelk tot de Lesinische bergen behoort, tusschen het meer Garda en de Etsch, tot in Tirol voortloopt, veel koper in zich heeft, vele artsenijplanten voortbrengt, en geheel Italië van vuursteenen voorziet.

BALDOCK, Eng. vlek, gr. Hertford, met graan- en mouthandel op Londen, en 1438 inw. 17. 35. L. 52. N B.

BALDOCK, Hong. dorp, Zipser kom.

BALDON, Rus. dorp in Koerland.

BALDRIN of *Baltrum*. Han. eil. in de Noordzee, tot de stad Embden behoorende; het is laag, meestal zandig, dikwerf aan overstroomingen onderhevig, en meest door visschers bewoond.

BALDRIN'S CRADLE, (St.) kaap in Schotland, op de N. O. kust van 't gr. Haddington.

BALDWIN, distr. in de N. Amer. Rep, prov. Georgië, met 9,360 inw. waaronder 2,550 Negers.

BALDWIN, graafs. in het N. Amer. landschap Mississippi, met 2,144 inw. waaronder 717 Negers.

BALE, Perz. riv., prov. Mekran.

BALE, N. Amer. stad in Virginië, aan de Rappahanock. 301. 7. L. 37. 49. N. B.

BALEAPATAM, Aziat. stad in Hindostan, op de kust van Malabar.

BALEARISCHE-EILANDEN, oude naam der Spaansche eil. Majorca, Minorca, Yvica, Cabrera en van eenige andere kleine eil. in de Middell. zee, niet ver van de kust van het Spaansch kon. Valencia gelegen. Zij ontvingen voorheen dezen naam, waarschijnlijk van het Grieksche woord βάλλω, uit hoofde der behendigheid van derzelver inw. in het werpen of slingeren; zij maken thans eene bijzondere prov., onder den titel *El reina de Mallorca* uit. Zie verder de artikelen Majorca, Minorca, enz.

BALECHAOLISH, Schotsch dorp, gr. Argyle, aan de Loch Lewen, waar men het bekoorlijk dal Glenco intreedt, met blaauwe leigroeven.

BALEGA, stad op de Z. kust van 't eil. Madura. 131. 10. L. 7. 12. Z. B.

BALEGAM, Aziat. stad in Hindostan, prov. Dowlatabad.

BALEGHEM, zie Baeleghem.

BALEICOURT, Fr. dorp, dep. Maas.

BALEINE, Fr. dorp, dep. Kanaal.

BALEIVRE, Fr. dorp, dep. Ardennen.

BALEIX, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

BALELROYCHIRGAM, Aziat. stad in Hindostan, prov. Mysore.

BALEMAR, eilandje in de Ind. zee. 145. 58. L. 7. 18. Z. B.

BALELLICA, Fr. vlek op 't eil. Corsica, aan de Gravèse, arr. Ajaccio.

BALÈME, haven op 't Amer. eil. kaap Breton.

BALEN, Fr. dorp, dep. Ourte.

BALENBERG, Pruis. dorp, gr. hert. Ned. Rijn, met 1000 inw.

BALENCOURT, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

BALENSUN, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

BALERING, Fr. dorp, dep. Moezel.

BALERNA, groot Zwits. verstrooid plaatsje, kant. Tessin, met eenigen handel en schoone gebouwen.

BALERNO, Schot. dorp, gr. Edenburg.

BALESSEAUX, Fr. dorp, dep. Jura.

BALESSO, BALLESEAU, vogeleiland, een der Grenadinen eil. in de W. Indië.

BALETCHENK, stad in Aziat. Turkije, aan de Kurasir, 6 mijlen van Haza-Han, met 260 huizen. De inw. drijven handel in paarden en vee, en maken zakken van geitenhaar.

BALEYSSAC, Fr. dorp, dep. Gironde.

BALEZAT, Afr. riv. in Abyssinië, op den weg naar Axum, met eene tol.

BALF, Hong. dorp, kom. Oedenburg.

BALFRON, Schotsch dorp, gr. Stirling, met weverijen, bleekerijen, katoenspinnerijen, drukkerijen, en omtrent 2,000 inw.

BALFROSH, koopstad in de Iranische of Perz. prov. Mazanderan, eenige mijlen van de Kaspische zee, met zijdeweverijen, 5000 huizen en 25,000 inw.; de haven heet Amul. 70. 26. L. 36. 34. 43. N. B.

BALG, Bad. dorp, Murgkreits, distr. Baden, met beroemde leemgroeven, waaruit men porselein- en zwarte pijpaarde

aarde graaft, en 420 inw.

BALGA, Pruis. marktvlek en domeinambt, regdst. Koningsbergen, kreits Brandenburg, aan de Frische Haff, met 400 inw. 37. 38. 42. L. 54. 32. 50. N. B.

BALGAON, Aziat. stad in Hindostan, prov. Dowlatabad.

BALGOIJEN (KEENT EN) Nederl. dorp, prov. Gelderland, een uur van Grave, met omtrent 300 inw.

BALGUI, stad in Mokampur, in midden Azië.

BALHAC, Fr. dorp, dep. Lot.

BALHAM, Fr. dorp, dep. Ardennen.

BALHARY, Aziat. distr. in Hindostan, in Mysore, den Engelschen toebehoorende, met de hoofdstad van dien naam, aan de Naggery.

BALI, Afr. koningrijk en stad in Abyssinië, aan de grenzen der rijken Adel, Fatigara en Dobas.

BALI, BALLY of *klein Java*, een der Sunda eil., door de straat van Bali van Java gescheiden, zeer volkrijk, met 150,000, volgens anderen 200,000 en zelfs 600,000 inw., op 16 vierk. mijlen. Het is verdeeld in 8 distr., als Bobeling, Taman Bali, Carang Assem, Koolong Kong, Tocyanyer, Mongoewie, Tavana en Badong, waarvan elk op zich zelf onder eenen rajah staat, die van de regering te Batavia afhankelijk is. De voornaamste stad is Carang Assem, met eene haven. Het eil. wordt van het O. naar het W. door eene bergketen doorsneden, die ten O. in de piek van Bali, tot de vuurspuwende behoorende, eindigt; het is vruchtbaar in rijst, katoen, gember, oranjeappelen, kokosnoten, tabak, zout, en teakhout; ook heeft men er veel rundvee, gevogelte en andere huisdieren, doch geen hout, zoo dat men dit van Java moet krijgen; de bergen leveren goud, koper, ijzer, enz. op. De inw. zijn Maleijers en Buggiezen; ook bevinden er zich vele Chinezen, die handel in opium drijven; de Hindosche geestdrijverijen zijn er heerschende, en de tooneelen van weduwen, die zich met hare gestorvene echtgenooten laten verbranden, zijn er gansch niet zeldzaam. De Eur. schepen ververschen gewoonlijk op dit eil. 132. 46. L. 8. tot 9. Z. B.

BALIABADRA, zie Patrasso.

BALIAPATAN, opene Eng. zeestad in O. Ind., aan de kusten van Calicut, in 't presidentschap Bombai, met sterken peperhandel.

BALIAR, Fr. dorp, dep. Arriège.

BALIGNAC, Fr. dorp, dep. Gers.

BALIGROD, Spaan. stad in Gallicië, bij welke men kwikzilver en diamanten, even als de Boheemsche, vindt.

BALIKESRI, voorheen *Miletopolis*, Turk. stad in Natolië, hoofdstad van een sandschakat. 45. 40. L. 39. 42. N. B.

BALIKESSI, zie Balikesri.

BALIMBUAN, distr. op de O. kust van 't eil. Java.

BALINAGAN, Iersch D., gr. Galway.

BALINCAILACH, kaap op de W. kust van 't eil. Benbecula, een der Hebriden.

BALINE, kaap op 't Amer. eiland Nieuwland.

BALINES, Fr. dorp, dep. Eure.

BALINGAR, Eng. sterkte in O. Ind., prov. Mysore, presid. Madras.

BALINGEN of *Bahlingen*, Wurt. stad, kreits Schwarzwald, aan de Eiach, met 2900 inw. en eene zwavelbron. 26. 31. 42. L. 48. 16. N. B.

BALINKA, Hong. dorp, kom. Stuhlweissenburg.

BALINTFALWA, Hong. dorp, kom. Thurotz.

BALINTREE, stad in Z. Schotland, gr. Air, aan den mond der Stinsar.

BALINTREE, Iersch dorp, gr. Roscommon.

BALIQUATRO- PUNT, kaap op de N. O. kust van 't Philip. eil. Samar. 142. L. 12. 43. N. B.

BALIRACQ, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

BALIROS, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

BALIS, Aziat. riv. in Syrië, die zich digt bij Racca in den Euphraat stort.

BALIS, Aziat. stad in Syrië, aan den W. oever van den Euphraat, 17 mijlen ten O. van Aleppo.

BALISES (LA) N. Amer. eil. en sterkte aan den mond van den Mississippi, in Louisiana.

BALISNASLOE, Iersch vlek, gr. Galway, met vee- en wolmarkten.

BALISSON, Fr. D., dep. Noordkusten.

BALIZAC, Fr. dorp, dep. Gironde.

BALIZE, Amer. riv. op 't schiereil. Yucatan, die zich op 286. 31. L. en 14. 50. N. B. in de baai van Honduras stort. Op de oevers van deze riv. hebben de Engelschen hunne voornaamste etablissementen voor het hakken van mahonijhout; sommigen dezer houthakkers wonen wel 60 mijlen van den mond der riv. af, van welken afstand, tot aan den mond toe, zij bevaarbaar is. Hooger echter dan dit punt, is haar loop niet bekend.

BALIZE, door de Spanjaarden *Wallix* genoemd, Eng. stad en zeehaven aan den mond van voorn. riv., met 200 huizen, waarvan vele, aan rijke kooplieden toebehoorende, zeer ruim zijn:

zij zijn geheel van hout, en rusten op eene hoogte van 8 à 10 voeten boven den grond, op mahonijhouten pilaren. Hoewel de grond achter de stad zeer moerassig is, is echter, wegens de regelmatige zeewinden, de plaats niet ongezond. Men drijft er veel smokkelhandel met Mexico.

BALK, Nederl. vlek, prov. Vriesland, arr. Sneek, met eene aanzienlijke markt, (Wilde markt) van allerlei koopwaren, bijzonder in rogge en granen. Behalve eene hervormde is er ook eene doopsgezinde gemeente: men telt er 935 inw.

BALK, BULKH, het oude Bactria, landschap in Azië, voorheen aan Perzië behoorende, doch nu een deel van Cabulistan uitmakende. Het is ten N. bepaald door de riv. Oxus, ten O. door Badakshan, ten Z. door de Hindokush en den Paropamisus, en ten W. door eene groote woestijn. Deszelfs grootte is niet naauwkeurig te bepalen; men gist dat het van 't O. naar 't W. 80, en van het N. naar 't Z. 35 mijlen in uitgestrektheid heeft, en 1 millioen inw. bevat. Het is verdeeld in de distr. Meimuna, Andkhoo, Shibberghaun, Balk, Khooloom (Koeloem), Huzrut-Imaum, Khoondooh (Koendoe) Khost, Inderaub en Tanlikaun.

BALK, hoofdstad der voorn. provincie, aan de uitwatering van de Dehasch, in de Bamian. Zij heeft een kasteel van marmer, en handel in zijden stoffen en lazuursteen, (die eene kostbare verw oplevert, en in de nabijheid gevonden wordt), met Perzië, Indië en Bucharije, 36. 28. N. B. 83. L.

BALKAN of *Emineh-Tagh*, (voorheen *Haemus*), groot, hoog en ruw gebergte in Europisch Turkije, zich uitstrekkende van kaap Emineh-Burum aan de Zwarte zee, tot kaap St. Stefano aan de Adriatische zee, van 41 tot 45 L. Het scheidt zich bij Sulu-Derbent (Porta Trajani) van de Rhodope af, maakt de grenzen tusschen Romanië en Bulgarië, en heeft verscheidene takken, waarvan er een van het N. naar het Z. gaat, en in den berg Athos uitloopt; een andere strekt zich uit door Griekenland, en bevat den Olympus, Pindus, Oeta, Parnassus en Helicon. De voornaamste kruin is de Orbelos, die ongeveer 9,000 voeten hoog is.

BALKAN, golf van de Kaspische zee, in Tartarije, in het land der Truchmenen. 39. 45. N. B.

BALKANY, Hong. riv., kom. Sathmar.

BALKAR of *Tschegen*, volk in Aziat. Rusl., op den Kaukazus van Tartaarsche afkomst, door de oudsten, Bassian of Basianen genoemd, bestuurd.

BALKEE, voorheen groote Aziat. stad in Hindostan, prov. Beder; thans een uitgestrekt dorp. 95. 14. L. 17. 49. N. B.

BALL, Iersch dorp, gr. Mayo.

BALL, zie Baldenburg.

BALLA, Aziat. stad in Tartarije, lands. Boctan, 7½ mijl van Beyhar.

BALLA, 2 Hong. dorpen, kom. Hewesch en Kraszn.

BALLABEEA, zie Balabea.

BALLABUAN, naam somtijds aan de straat van Bali gegeven.

BALLADUK, Aziat. stad in Syrië, in de woestijn, 40 mijlen van Damascus.

BALLAGHAN-PUNT, kaap op de O. kust van Ierland, gr. Louth, bij Carlingford-baai. 11. 42. L. 53. 58. N. B.

BALLAGHY, Iersch vlek, gr. Sligo. 53. 56. N. B.

BALLAGHY, Iersch dorp, gr. Londonderry, 26 mijlen van Dublin.

BALLAINVILLIERS, Fr. D., dep. Seine en Oise, 6 mijlen ten Z. van Parijs.

BALLAMONA, Eng. dorp op 't eil. Man, in de Iersche zee.

BALLAN, Fr. vlek, dep. Indre en Loire, arr. Tours.

BALLANTRAE, Schotsch dorp, gr. Air, aan den mond van de Stinsar, met eene kleine haven, omtrent 1000 inw., zalmvisscherij en katoenfabr.

BALLAPATTY, Aziat. stad in Hindostan, in Carnate.

BALLAPILLY, Aziat. stad in Hindostan, in het aan de Engelschen afgestane lands. Balaghaut, distr. Commim. 96. 24. L. 15. N. B.

BALLARD-CAPE, N. Amer. kaap op 't eil. Nieuwland. 325. 20. L. 46. 55. N. B.

BALLARD'S-PUNT, kaap op de W. kust van Ierland, gr. Clare. 8. 14. L. 52. 42. N. B.

BALLARIN, Fr. dorp, dep. Gers.

BALLAS, handeldrijvend dorp in Opper Egypte, aan den linker oever des Nijls; met pottenbakkerijen.

BALLASUR, zie Balasore.

BALLASUR, Aziat. stadje in Hindostan, in 't land der Maratten, 14 mijlen ten O. van Punah.

BALLATIMORE, zie Baltimore.

BALLBRONN, Fr. dorp, dep. Ned. Rijn, met 880 inw. en goeden wijn.

BALL DE OLDE, zie Baldenburg.

BALLE, rots in de Stille Zuidzee, op 176. 48. L. en 31. 30. Z. B.

BALLEBAAI, baai in het Amer. eil. Cu-

Curaçao, voor barken en schepen geschikt.

BALLEEOONGHAM, Aziat. eilandje in den Sooloo Archipel. 137. 52. L. 5. 10. N. B.

BALLENA (PUNTA DE LA) landtong op de W. kust van 't eil. Margarita; eene andere in Chili, prov. Quillota; eene derde in Quito: allen in Amerika.

BALLENA, N. Amer. riv. in Florida, die zich in de Atl. zee ontlast.

BALLENBERG, Bad. stadje, Main- en Tauberkreits, aan de Erlenbach, met 400 inw.

BALLENDEN, kaap in de Iersche baai Donegal.

BALLENDORF, Wurt. dorp, Donaukreits, met vlasbouw en 450 inw.

BALLENESZ, groep van 4 kleine eil., bij de kust van 't Iersch gr. Donegal, met namen Beg, Doway, Bosn en Maghere-Walley

BALLENSTÄDT, stadje in het vorst. Anhalt-Bernburg, aan den Harz en de Beek Geitel of Getel, met eene flanelfabrijk, en 2360 inw.; digt hier bij ligt het schoone kasteel van dien naam. 29. 11. L. 51. 45. N. B.

BALLENSTÄDT, ambt in het vorst. Anhalt Bernburg, met 6,200 inw.

BALLENSTEDT, zie Ballenstädt.

BALLENSTEIN, zie Stampfeu.

BALLENTAY, haven op de N. kust van Ierland.

BALLENTRAC, Schotsch dorp aan de Clyde.

BALLEROY, Fr. vlek, dep. Calvados, arr. Bayeux, aan de Drome, met ijzerwerken, kantfabr. en 1176 inw.

BALLESEAU, zie Balesso.

BALLESTAVY, Fr. dorp, dep. O. Pyr.

BALLEVILLE, Fr. dorp, dep. Vosges.

BALLEY-SALLEY, dorp op 't Eng. eil. Man, 2 mijlen van Castletown.

BALLIADAMS, baronnij in Ierland, lands. Leinster, in 't gr. der koningin.

BALLIBOY, BALLIBRIT, BALLICOWEN, } baronnijen in Ierl., in Leinster, gr. des konings.

BALLIGROD, marktvlek en heerl. in Galizië, Sanokerkreits.

BALLILANY, eilandje op de W. kust van Ierland, op 53. 23. N. B. 7. 24. L.

BALLIMOE, Iersche baronnij, gr. Galway.

BALLIMORE, Iersch vlek in Leinster, gr. Westmeath, 14 m. van Dublin.

BALLINA, BELLEEK, Iersch vlek, gr. Mayo, aan de Moy, die in de nabijheid een' waterval vormt, met veel zalmvangst en eene groote garenmarkt.

BALLINACOURTY-PUNT, kaap op de Z. kust van Ierland, gr. Waterford, aan de N. zijde van Dungarvan-baai.

BALLINAFAD, Iersch dorp, gr. Roscommon.

BALLINAHINCH, Iersch dorp, gr. Down, met eene minerale bron.

BALLINAHINCH, baronnij in Ierland, in Connaught, gr. Galway.

BALLINAKILL, Iersch stadje, gr. der koningin, met wolfabrijken.

BALLINAKILL-HARBOUR, baai en dorp op de W. kust van Ierland, in 't gr. Galway. 7. 48. L. 53. 34. N. B.

BALLINANAUGHT, dorp in Ierland, gr. Cavan, 16 mijlen van Dublin.

BALLINASKELLIG, baai op de Z. W. kust van Ierland, gr. Kerry. 7. 40. L. 51. 46. N. B.

BALLINASLOE, Iersch vlek, gr. Galway, aan de Suck, met wolhandel en de belangrijkste veemarkt van Ierland, waarop 80 of 90,000 schapen komen.

BALLINDERRY, Iersch D., gr. Antrim, met 3500 inw, 20 m. van Dublin.

BALLINROBE, Iersch vlek, gr. Mayo, aan de Robe, met handel en visscherijen.

BALLINTOBER, Iersche baronnij in Connaught, gr. Roscommon.

BALLINTRY, Iersch dorp, gr. Antrim, op de zeekust, met 3 à 400 inw., en oudheden. 11. 34. L. 55. 14. N. B.

BALLISTRAW, baai op de Z. O. kust van Ierland, in den mond der riv. Waterford.

BALLITEAGUE-BAAI, baai op de Z. kust van Ierland. 11. 1. L. 52. 12. N. B.

BALLOCK, Aziat. eil. in den Sooloo Archipel. 139. 38. L. 6. 32. N. B.

BALLOG, Hong. riv., kom. Gömer, ontspringt in de bergen Klonowzko, en valt in de Schajo.

BALLOG, 2 Hong. dorpen, kom. Gömer en Hont.

BALLOGISTAN, Aziat. lands. in Hindostan, ten W. van het land der Seiks, 20 mijlen lang en van 7 tot 10 breed.

BALLON, Fr. stad, dep. Sarte, arr. Mans, aan de Orne, met 3,560 inw. en linnenfabr. 17. 58. L. 48. 10. N. B.

BALLON, Hong. dorp, kom. Raab.

BALLON, Fr. vlek in Aunis, dep. Ned. Charente, met 237 huizen.

BALLOO, oudtijds *Banlo*, buurt in de Nederl. prov. Drenthe. Men vindt hier nog vele heuveltjes, welke tot begraafplaatsen der oude bewoners van dit landschap gediend hebben. Ook is hier het *Ballerhout* of *Ballerbosch*, en een met aarden zitplaatsen voorziene kuil, *Ballerkuil* genaamd, waar zij gewoon waren bijeen te komen en te raadplegen.

Ballots, Fr. vlek in Anjou, dep. Mayenne, 2 mijlen ten N. W. van Craon.

Ballots, Fr. vlek in Bourgonje, dep. Côte d'Or.

Balls, riv. in 't W. van Groenland, die in de zee valt, op 327. 36. L. en 64. 30. N. B.

Ball's bay, baai op de O. kust van 't eil. Norfolk, in de Stille Zuidzee, door steile heuvels omgeven.

Ball's Bridge, Iersch dorp, digt bij Dublin.

Ball's Pyramid, eilandje in de Stille Zuidzee. 176. 46. L. 31. 35. Z. B.

Ballstal, zie Balstal.

Ballstedt, dorp in Saksen Weimar, ambt Weimar, met 123 huizen.

Ballston, stad in de N. Amer. Rep. gr. Lincoln, distr. Maine.

Baalston, stad in de N. Amer. Rep., in Nieuw York, gr. Saratoga, met 2 à 3000 inw.

Ballum, Nederl. dorp op 't eil. Ameland, prov. Vriesland.

Ballumany of *Kampang*, de derde afdeeling van het eil. Sumatra, welke de Engelsche bezitting van Bankoolen, de Lampoonische provinciën, en het rijk van Palembang bevat.

Balluntee, Aziat. stad in Hindostan, in Orissa, 4 mijlen van Cattack.

Ballure, haven in 't N. van 't Eng. eil. Man.

Ballutschen, een wild en zwart volk met lange haren en baard, zijnde een tak der Afghanen of Patanen, in Hindostan, van den Z. O. kant van Perzië tot aan den Indus; het leeft geheel onafhankelijk, is zeer oorlogzuchtig, en teelt veel kameelen. Zij worden in 2 stammen, Leth en Sind, verdeeld; hun land wordt ook Hurrianah genoemd, waarvan Hissar de hoofdstad is.

Bally, Aziat. eil. in de Ind. zee, tot de Molukken behoorende. o. 30. Z. B.

Bally, stad op de O. kust van 't Aziat. eil. Lombock. De inw. zijn werkzaam, en vrij van die verraderlijke inborst, eigen aan die der meeste omliggende eilanden. Zij drijven handel met de Hollanders, die van Amboina, Celebes, enz. groote schepen derwaarts om rijst zenden. 134. 14. L. 8. 31. Z. B.

Ballybay, Iersch dorp, gr. Monaghan, 15 mijlen van Dublin.

Ballybough Bridge, Iersch dorp, gr. Dublin.

Ballybrittas, Iersch dorp, gr. der koningin, met omtrent 600 inw.

Ballycanoe of *Ballycannow*, Iersch D., gr. Wexford, 16 mijlen van Dublin.

Bally-Castle, Iersch zeestadje, gr. Antrim, aan de O. zijde eener baai, met 700 inw. 11. 40. L. 55. 12. N. B.

Ballyconnel, kleine marktstad in Ierland, gr. Cavan.

Bally Cotton, eiland bij de Z. O. kust van Ierland, in St. George's kanaal. 9. 47. L. 51. 50. N. B.

Bally-Cotton Baai, baai op de N. W. kust van voornoemd eiland.

Ballydonegan Baai, baai op de Z. W. kust van Ierland. 7. 46. L. 51. 35. N. B.

Bally-Dovelin Baai, baai op de Z. W. kust van Ierland. 8. 14. L. 51. 27. N. B.

Ballyela Baai, baai op de Z. W. kust van Ierland. 8. 26. L. 52. 53. N. B.

Ballyferis-Punt, Iersche kaap, op de kust van 't gr. Down. 12. 23. L. 54. 33. N. B.

Ballygawly, Iersch dorp, gr. Tyrone, digt bij eene rij bergen van denzelfden naam, 20 mijlen van Dublin.

Ballygelly Head, kaap op de O. kust van Ierland. 12. 2. L. 54. 54. N. B.

Ballyhack, Iersch dorp, gr. Wexford, met 460 inw.

Ballyhaura, Iersch dorp, gr. Cork.

Ballyhays, Iersche marktstad, gr. Cavan, 16 mijlen van Dublin.

Ballyheigh, zie Kerry-Head.

Ballylany, eilandje bij de W. kust van Ierland. 7. 30. L. 53. 23. N. B.

Bally-Lass, baai op de N. O. kust van Ierland.

Ballyleig-Head, zie Kerry-Head.

Bally-Mahon, Iersch marktvlek, gr. Longford.

Bally-Mena, Iersch stadje, gr. Antrim, aan de Maine, met 2,500 inw., linnenfabr. en eene wekelijksche paarden- en veemarkt.

Bally-Money, Iersch dorp, gr. Antrim, met 1,800 inw., en eene maandelijksche linnenmarkt.

Bally-More, Iersch stadje in Leinster, gr. Longford.

Ballymurtagh, Iersch dorp, gr. Wicklow, waar men kopermijnen bewerkt heeft, doch zonder vrucht.

Ballynahinch, Iersch dorp, gr. Galway, met eene staalbron.

Ballynaskeligs, dorp en baai in Ierland, gr. Kerry.

Ballyquintin-Punt, Iersch D. gr. Down. 12. 20. L. 54. 19. N. B.

Ballyragget, dorp in Ierland, gr. Kilkenny, aan de Nore, met 214 huizen, brouwerijen, enz. In de nabijheid is eene groef van fraaijen en zwarten

zwarten kalksteen, voor eene schoone polijsting vatbaar; 15 mijlen van Dublin.

Ballyraghan-Baai, baai op de W. kust van Ierland, gr. Clare, in de Galway-baai, 8. 40. L. 53. 7. N. B.

Ballysadere, Iersch dorp, gr. Sligo.

Bally-Shannon, Iersche stad, gr. Donegal, aan den mond eener uit Lough-Erne vloeijende riv., over welke eene brug op 14 bogen ligt. Zij heeft eene goede haven en zalmvangst. De uitvoer bestaat voornamelijk in visch en granen; de invoer in hout, klipzout, ijzer, enz. 9. 44. L. 54. 31. N. B.

Bally-Teigh, baai in 't Z. O. van Ierland, ten W. van kaap Carnsore.

Ballytore, Iersch dorp, gr. Kildare, aan de Griss, 8 mijlen van Dublin.

Bally-Vaghan, Z. deel van de Iersche baai Galway.

Balm, Zwits. dorp, kanton Solothurn, met een verwoest slot.

Balma, Fr. D., dep. Op. Garonne.

Balmamut, Turk. stad in Natolië.

Balme, Sard. stad in Savoije, prov. Génevois, 6 mijlen van Annecy.

Balme, Fr. dorp in Dauphiné, dep. Isère, niet ver van de Rhône, met 5141 inw. en eene groote merkwaardige grot, die eenen ingang van 20 tot 30 voeten hoogte heeft, en van binnen 120 tot 130 voeten hoog, en 50 voet wijd is.

Balme, nog 2 Fr. dorpen, dep. Ain, en Aveiron.

Balme, 2 Sard. dorpen in Savoije.

Balmeradab, Perz. stad, prov. Chorassan. 9 mijlen van Esferan.

Balmerino, Schotsch dorp, gr. Fife, aan de Tay, met 920 inw., en de ruïnen van eene in 1229 gestichte abdij, 2 mijlen van St. Andrew's.

Balna, stadje in Noord Schotland, prov. Strathnavern.

Balnahuaigh, eil. der Hebriden, in het Schotsch gr. Argyle, met 140 inw. en leigroeven.

Balnakyle, Schotsch dorp op 't eil. Lewis, een der Hebriden. 10. 43. L. 58. 8. N. B.

Balnalu, Iersch vlek in Leinster, gr. Longford.

Balne, Eng. vlek, gr. York, aan de Went, met 310 inw.

Balola, dorp in 't W. van Afr., in 't land der Biofaros.

Baloly, Aziat. stadje in Hindostan, district Dowlatabad.

Balon, 3 Fr. dorpen, dep. Ben. Charente, Sarte en Drome.

Balon, zie Bolchen.

Balongo, 3 Aziat. eil. in de golf van Bengalen, bij de kust van Arracan. 110. 46 tot 111. 6. L. 19. 50 tot 20. 5. N. B.

Balor, stad op de O. kust van 't Philip. eil. Luzon. 139. 51. L. 15. 18. N. B.

Balote, stad op de O. kust van 't Philip. eil. Mindoro. 139. 1. L. 13. 3. N. B.

Balou, stad in Aziat. Turkije, prov. Armenië, 7 mijlen van Khars.

Balowa of *Ballowa*, aanzienlijke Aziat. stad in Hindostan, in het rijk Decan.

Balpataka, Hong. dorp, kom. Scharosch.

Balrampur, Eng. koopstad in Bengalen, prov. Aude, alwaar de bergbew. van het N. van Indië, voornamelijk kleine sterke paarden- en koestaarten verhandelen, uit welker zacht haar de beste shawls vervaardigd worden.

Balremit-Baai, baai op de O. kust van 't eil. Colonsay, een der Hebriden. 11. 39. L. 56. 6. N. B.

Balrothery of *Balruddery*, vervallen dorp in Ierland, gr. Dublin.

Balsall, Eng. dorp, gr. Warwick, met 900 inw.

Balsam, Pruis. riviertje, regdst. Maagdenburg, dat in 't land Arneburg ontspringt, en bij Dobbrune in de Biese valt; naar hetzelve wordt het omliggende land het *Balsamerland* genoemd.

Balsano, stadje in Tirol, bij de uitwatering der Aisoch in de Adige.

Balsapintada, Spaan. vlek, prov. Murcia, 3½ mijl van Carthagena.

Balsas, Z. Amer. stad in Peru, prov. Chachapuyas, aan den O. oever der Amazonen rivier. 6. 16. Z. B.

Balscha, Hong. dorp, kom. Saboltsch.

Balsey-Clift, hooge landstreek op de O. kust van Engeland, tusschen Oxford en Harwich.

Balshaduk, Aziat. stad in Circassië.

Balsièges, Fr. dorp, dep. Lozère.

Balso, Z. Amer. riv. in Peru, gouv. Quito, die zich in de Bobonasa stort.

Balsora, zie Bassora.

Balsover, Eng. stad, gr. Derby.

Balstal, Zwits. vlek, kanton Solothurn, hoofdplaats van 't distr. en van een vruchtbaar dal, dat 3 uren lang is, en 3 vlekken, 3 kasteelen, en verscheidene ijzerwerken bevat; het vlek heeft eene katoenfabrijk, schoone veeteelt, en veel vertier door den transito-handel van Bazel op Solothurn.

Balstein, Oostenr. vlek, Muhlkreits.

BALSTER, Pruis. ambt en dorp, regdst. Cöslin, kreits Dramburg.

BALTA, BALTO, Rus. stadje, gouv. Podolië, aan de Kodyma, welke zich met de Bog vereenigt; zij heeft 600 inw. 47. 18. 21. L. 47. 56. 30. N. B.

BALTA, een der kleine Shetland eil. bij de O. kust van Unst. 13. 44. L. 61. 7. N. B.

BALTASCH, Aziat. dorp in klein Kabardah, in 't gouv. Kaukazus, door de Russen *Balta* genoemd.

BALTA-SOUND, baai op de N. kust van 't eiland Juist, een der Shedland eilanden.

BALTAWAR, Hong. dorp, kom. Eisenburg.

BALTCHIK, Turk. stad in Bulgarië, met eene haven aan de Zwarte zee, 23 mijlen ten N. N. O. van Bender.

BALTCHIMKIN, naam, dien de Oostersche volken aan de Zwarte zee geven.

BALTCHUTZKO, stad in Aziat. Rusland, gouv. Kolhyvan.

BALTEA, tak van den Po, in het Sard. vorstendom Piëmont.

BALTIMORE of *Ballatimore*, Iersch vlek, gr. Cork, op eene kaap van denzelfden naam, met eene goede haven. In de hier bij gelegene baai van Baltimore, liggen meer dan 20 kleine eilanden. 8. 30. L. 51. 27. N. B.

BALTIMORE, gr. in de N. Amer. Rep. in het N. W. der prov. Maryland, tusschen de Patapsco en de Buskruid riv., ten W. en N. W. heeft het Frederick County, ten N. Pennsylvanië, en ten Z. O. de Chesapeak-baai. Het heeft vele ijzerwerken, en bevat 25,430 inw., waaronder 5,877 slaven.

BALTIMORE, de voornaamste stad in voorn. gr., in grootte de vierde, en in punt van handel de vijfde stad der Vereenigde staten, ligt aan de Patapsco, welke zich hier reeds 3 mijlen, voor zij in Chesapeak baai valt, tot eene golf verwijdert, waar zelfs zeeschepen in kunnen binnenloopen. De stad, die eene eenigzins ongezonde ligging heeft, is over het algemeen niet zeer regelmatig gebouwd, doch heeft regte en breede straten, die echter niet allen geplaveid zijn, en slechts gedeeltelijk des nachts verlicht worden. Zij is gebouwd in de rondte van eene groote waterkom, welke voor eene van de schoonste havens der wereld gehouden wordt, en ruim genoeg is om 2,000 koopvaardijschepen te bevatten, en welker ingang door het fort Whetstone verdedigd wordt. Langs dezelve vindt men, de gansche lengte der stad door, werven en magazijnen. Zij heeft verder 14 kerken, waaronder 6 roomsche met 2 kapellen, eenen katholijken bisschop, 3 schouwburgen, eene beurs, 2 banken en 170 pakhuizen, twee bijzondere akademiën, eene openbare bibliotheek, een museüm, een geneeskundig gezelschap, een tot afschaffing van den slavenhandel, een ten voordeele van arme Duitsche uitgewekenen, die hier aankomen, een voor afgeleefde zeelieden, en een tot redding van schipbreukelingen. Men vindt hier ook een gedenkteeken voor WASHINGTON, alsmede eene assurantiesocieteit., 3,200 huizen en 35,680 inw., waaronder vele Franschen, Duitschers, en 7 a 8,000 Negers. Men vervaardigt er schoenen, hoeden, schrijnwerkers- en zadelmakerswaren, touw, snuif, suiker, buskruid, rum, brandewijn, papier, horologies en ijzerwaren, en de handel bestaat bijzonder in tarwemeel, tabak, pekelvleesch, katoen en visch, terwijl zij ook de best gelegene zeeplaats voor de bewoners van Pennsylvanië, Kentucky en Virginië is. In 1802 liepen er 1104 schepen in, en 1047 uit, en de waarde van den uitvoer bedroeg 12 millioenen dollars. Door eene wolkbreuk stroomden den 8 Augustus 1817 bijna al de bruggen weg, en werd er eene schade van ruim een millioen dollars veroorzaakt. 301. 5. L. 39. 12. N. B.

BALTINGLASS, Iersch vlek, gr. Wicklow, aan de Slaney, met 500 inw., en weverijen van linnen en wollen stoffen. In de nabijheid vindt men een oud kasteel, en eenige overblijfsels der Druïden.

BALTISCHE ZEE, zie Oostzee.

BALTISCHPORT, voorheen Rogerwick, Rus. stad, gouv. Reval, aan de uitwatering der Paddi in den zeeboezem Rogerwick, met eene haven, en 300 inw., welke van de visscherij en handwerken bestaan; voor de haven liggen de beide door Zweden bewoonde eilanden Groot en Klein Rog. 41. 51. 3. L. 59. 22. N. B.

BALTO, zie Balta.

BALTONSBAAI, het N. gedeelte der Hudsonsbaai.

BALTONSBURY, Eng. gehucht, gr. Somerset, met 644 inw.

BALTRUM, zie Baldrin.

BALTURTA, meer in Aziat. Rusland, gouv. Orenburg. 69. 30 L. 50. N. B.

BALUCHISTAN, zie Ballogistan.

BALUHER, vervallen dorp in Syrië, digt bij Latakia.

BALUKLAWA, zie Balaklawa.

BALUS, kaap aan den ingang van de baai Ballinskellig, op de Z. W. kust

van Ierland.

BALVA of *Balve*, Pruis. stad, regdst. Arnsberg, kreits Iserlohn, aan de Hohn, met 746 inw.

BALVE, zie Balva.

BALWIERZISKI, Poolsche adel. stad, waiwoodschap Augustowo, aan de Memel, met een slot en 920 inw. 41. 33. 20. L. 54. 30. 55. N. B.

BALY, straat bij het eil. Java, aan het lands. Palembang, met het fort Banjoewangy. De O. punt van Java, die den Z. ingang dezer zeeëngte uitmaakt, ligt op 8. 40. Z. B. en 132. 9. L.

BALYGANO, stad op de W. kust van 't eil. Celebes. 137. 16. L. o. 5. N. B.

BALYUR, Afr. stad aan de Roode zee, de beste haven van 't rijk Dancali.

BALZ, Pruis. kolonie, regdst. Frankfort, Landsbergerkreits, met 80 inw. en eene aanzienlijke ijzergieterij.

BALZAC, Fr. vlek, dep. Charente, arr. Angoulême, aan de Charente.

BALZHAUSEN, Beij. dorp, Op. Donaukreits, aan de Mindel, met 840 inw.

BALZHEIM, Beij. heerl. aan de Iller, in Opper en Neder Balzheim en Sinningen verdeeld.

BAM, zie Bumm.

BAMADA, Z. Amer. stad in Peru, prov. la Paz, 25 mijlen van Potisi.

BAMANCOTTY, stad in Hindostan, in Cachemir, 3 uren Z. van Sirinagur.

BAMBA of *Pampa*, eene der grootste en rijkste prov. van het koningrijk Congo, in Neder Guinea, in Z. Afrika, welke zich 43 mijlen langs de kust, van de Ambriz tot aan de Coanza uitstrekt. De inw. worden voor de dapperste van Congo gehouden, en gaan altijd gewapend: de krijgsmagt wordt door CARLI op 400,000 man, zijnde een zesde gedeelte der bevolking, berekend; doch dit is denkelijk overdreven. De vorst of Mani is van den koning van Congo afhankelijk. Het land is rijk in goud, zilver, koper, ijzer, lood, kwikzilver, zout, timmerhout, enz.; ook zijn er vele elefanten. Aan de kusten vindt men de Zembi of kleine slakken, welke hier, en in de binnenlanden van Afrika, voor eene munt gebruikt worden. De Portugezen bezitten hier Loanda de St. Paolo. 31. 58. L. 7. 2. Z. B.

BAMBA, Spaan. lands. in Z. Amerika.

BAMBAKI, Aziat. stad in Georgië, prov. Kartel.

BAMBAMARCA, Z. Amer. dorp in Peru, prov. Caxamarquilla.

BAMBAN, kaap op het Aziat. eil. Mindanao, zeer ver in zee uitstekende.

BAMBAN, stadje in Opper Egypte, 12 mijlen ten Z. Z. O. van Esne.

BAMBANGLO, stad op de N. W. kust van 't eil. Luzon. 138. 28. L. 18. 41. N. B.

BAMBARA, BAMBARRA, groot Negerrijk in Nigritië, aan de beide oevers van de Joliba of Niger, ten W. door Kaarta en Manding, ten Z. door Ludamar en Beeroo, ten O. door Tombuctoe en Baedoo; en ten Z. door Kong en Mamana bepaald. Het land is over het algemeen zeer vruchtbaar, en brengt onder anderen den shea-boom of Boterboom voort, die eene soort van plantaardige boter oplevert; en, schoon zelf geen goud voortbrengende, wordt echter, door Bambara, het goud van Manding, Kong en Bambouk naar vele andere plaatsen van het vaste land verzonden. Het is zeer bevolkt; Sego, de hoofdstad heeft 30,000, Sansanding 10 à 11,000, en Jinnie waarschijnlijk nog meer inw. dan deze laatste. De inw. zijn Negers en Mooren; de vorst behoort tot de eerste, doch in vele steden is het bestuur in handen van Mooren. Deze laatsten zijn de verstandigste en werkzaamste, en leggen zich ook het meest op den handel toe; doch men houdt hen voor ruw en onverdraagzaam; terwijl de Negers vriendelijk en gedienstig zijn. De slaven van Bambara worden van allen het meest op prijs gesteld; ook zegt SAUGNIER, dat zij de eenigste zijn, die het niet noodig is in ketenen te houden. Tusschen 12 en 16. L. en 12 en 15. 30. N. B.

BAMBARAH, oude stad in Hindostan, prov. Snide. Wegens de uitgestrektheid harer ruïnen, wordt zij voor het oude Braminabad gehouden, dat in de 10 eeuw de zetel van sommige vorsten der Hindo's was. 85. 36. L. 24. 46. N. B.

BAMBERG, Beij. stad, Op. Mainkreits, aan de bevaarbare riv. de Regniz, welke de stad met twee armen doorstroomt, en niet ver van daar in de Main valt, met 1800 huizen en 18,600 inw. Zij is de zetel van een' aartsbisschop en onderscheidene regerings-collegiën, en heeft, behalve de domkerk, nog 23 andere kerken, 15 kapellen en 3 hospitalen. Merkwaardig zijn er de graven van keizer HENDRIK II en zijne gemalin KUNIGUNDE, van KOENRAAD III en van PAUS CLEMENS II; het kapittelhuis en het raadhuis; verder vindt men er een lyceüm

(voorheen hooge school) een naturaliënkabinet in het voormalig Jesuiten-collegie, eene boekverzameling der oude akademie, een gymnasium, eene secondaire en primaire school, eene kweekschool voor geestelijken en voor schoolonderwijzers, een kapucijnen-klooster, eene zondagsschool voor beide geslachten, het voortreffelijke Lodewijk's hospitaal met eene genees- en heelkundige school, eene school voor geneesheeren ten platten lande, eene vroedkundige school ook voor vroedvrouwen, een werkhuis met eene wolfabrijk en glasblazerij, voortreffelijke tuinen, waarin, behalve alle moesgroenten, ook zoethout, mostaard, korianderzaad, venkel, anijs, geneeskundige kruiden, enz. als handelsartikelen gekweekt worden; ook eene chits- en katoendrukkerij, eene papierfabrijk, geschut- en klokkengieterij, goud- en zilver werken, stijfsel-, poeder-, tabaks-, muzijkinstrumenten-, porselein-, rijtuig-, marmer-, zegellak- en glasfabrijken, bierbrouwerijen, scheepsbouw, scheepvaart en 2 jaarlijksche missen. Bij deze stad vindt men het overoude Alten- of Babenburg, hetwelk thans een bezienswaardig lusthuis is. JOACHIM CAMERARIUS werd hier geboren. Voorheen droeg een bisdom, in den Frankischen kreits, naar deze stad den naam. 28. 34. 6. L. 49. 53. 31. N. B.

BAMBERG, Boh. stadje aan den voet van eenen berg, 11 mijlen ten Z. O. van Koningsgratz.

BAMBERGGRATZ (NEU), Beij. stadje, 1½ uur Z. O. van Kreutznach.

BAMBOROUHGH, Eng. dorp in Northumberland, aan de Noordzee, voorheen een koninklijke burgt, met een kasteel op eene rots, en een gesticht tot verzorging en redding van schipbreukelingen door reddingbooten, en 373 inw. 1½ mijl van Belford.

BAMBOUCH of *Bambych*, ook *Magog* en *Hiëropolis* genoemd, oudtijds eene stad in Syrië, niet ver van de riv. de Sejour, 14½ mijl van Aleppo, in eene vallei gelegen, en door waterleidingen haar water van eenen heuvel ontvangende. Thans ziet men er nog de overblijfsels van verscheidene oude gebouwen en beeldhouwstukken.

BAMBRUG of *Baambrug*, fraai en volkrijk dorp in Nederland, prov. Utrecht, aan den Krommen Amstel, 1 uur ten Z. van Abcoude.

BAMBRUGGE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, met 485 inw.

BAMBUK, Afr. Negerrijk in Senegambië, tusschen de Senegal en Gambia, aan den O. oever der Faleme, en ten Z. van het kon. Gallam of Kayaga, omtrent 29 mijlen van het N. naar 't Z., en 23 van 't O. naar 't W. beslaande; behalve de gem. rivieren, heeft het nog de beide riv. de Colez, waarvan de Westelijke ook *Rio d'Oro* genoemd wordt. Het bestaat uit 3 prov., als: Thomane Nikakel, Makan en Muffa, volgens anderen, het eigenlijke Bambuk, Fatadoe en Konkodoe genoemd, waarvan het eerste vooral overvloed van goud heeft. Het wordt door erfelijke koningen, seratiks geheeten, die te Ferbanna hun verblijf houden, en welker magt zeer bepaald is, geregeerd, terwijl de dorpen hunne eigene opperhoofden (*Farims*) hebben, die bij de inwoners dikwerf in veel grooter aanzien zijn dan de koning zelf; ook hunne magt is erfelijk, en in hun gebied bijna onbeperkt. De lucht is er zeer heet en ongezond, en de regentijd duurt er 4 maanden; de voortbrengsels zijn: goud, zilver, ijzer, koper, lood, heerlijk gras, palmen, kalabassen, peulvruchten, patatten, gierst, garst, gom, boterboomen, hout, elefanten, rundvee, enz., en weinig roofdieren. De inw. worden op 60,000 geschat, meest Mandingezen, den Mahomedaanschen godsdienst belijdende, doch, hetgeen opmerkelijk is, geenen marabout of Mahomedaanschen priester onder zich duldende, en gansch niet op bezoeken van Europeanen gesteld. 9. L. 14. N. B.

BAMBUKALASI, stad in Aziat. Turkije, prov. Natolië; zij ontleent haren naam, die *Kasteel van katoen* beteekent, van de witheid der omliggende rotsen.

BAMCENY, O. Ind. eil. bij de kust van Chittayong in Bengalen, gevormd door het zand, hetwelk de Neyna opwerpt.

BAMERTHAL, dorp in Baden, Neckarkreits, aan de Elsenz; bevat, met het daartegen over liggend dorp Reilsheim, 570 inw.

BAMFF of *Banff*, graafschap in Schotland, ten N. door de Murray Firth, ten Z. en O. door het gr. Aberdeen, en ten W. door die van Elgin en Inverness bepaald, zich uitstrekkende van 14 tot 15. L. en 57. 8 tot 57. 43. N. B., 35 vierk. mijlen beslaande, met tusschen de 36 en 37,000 inw. Het is voor het grootste gedeelte bergachtig, met vruchtbare dalen, en levert op: veel kalksteen, hier en daar goed marmer, lei, slijpsteenen, enz.; in den berg Cairngorm en

in andere gedeelten van de hooge bergketen, die het graafs. ten Z. en W. bepaalt, wordt bergkristal en topazen gevonden, gewoonlijk *Cairngorms* genoemd. De voornaamste riv. zijn de Deveron en Spey, die vele andere riviertjes opnemen, en overvloed van zalm bevatten; ook zijn er eenige minerale bronnen. Fabrijken van belang vindt men er niet. De voornaamste uitvoer bestaat in granen, visch, boter, kaas linnen, enz.; de invoer in vlas, hennip, leder, ijzer, kolen, hout en wijn. De hoofdstad volgt.

BAMFF of *Banff*, hoofdstad van genoemd gr., aan den mond van de Deveron, waarover eene fraaije brug op zeven bogen ligt, 12½ mijl ten N. W. van Aberdeen, met omtrent 2,900 inw., 2 havens, garen- linnen- en kousenfabrijken, zeepziederijen, leerlooijerijen en eenigen scheepsbouw; in de nabijheid vindt men eene sterke staalbron. 15. 21. L. 57. 38. N. B.

BAMFLETTE, Eng. vlek, gr. Essex, aan den mond van de Theems.

BAMIAN, riv. in Tartarije, die de Dehasch vergezelt, en zich in de Amu-Darja stort.

BAMIAN. stad in Kabulistan, prov. Balk, distr. Bamian, voorheen tot Perzië behoorende. 84. 43. L. 34. 30. N. B.

BAMLACH, adelijk Bad. dorp, Wiesenkreits, distr. Candern, aan den Rijn, met 564 inw.

BAMMAKOO, groote Afr. stad in het rijk Bambarra, aan de Niger, met veel handel in zout. 11. 50. L. 12. 50. N. B.

BAMOA, prov. op de N. O. grenzen van 't kon. Ava, in Achter-Indië. De stad van dien naam ligt aan de Irawaddi, en drijft veel handel met de Chinezen. 114. 35. L. 24. N. B.

BAMPLASOY, Aziat. stad in Neder Siam, aan de golf van Siam. 119. 22. L. 13. 35. N. B.

BAMPTON of *Bampton in the Bush*, Eng. stad, gr. Oxford, aan de Isis, met aanzienlijke lederfabrijken, en 1230 inw.; 20 mijlen van Londen.

BAMPTON, Eng. stadje in Devonshire, aan een' tak van de Exe, Batham of Batherm genoemd, met 1450 inw., sergiefabrijken en pottebakkerijen; in de nabijheid is eene staalbron.

BAMPURA, denkelijk een tak van de riv. Zambese, op de O. kust van Afrika.

BAMU, zie Bamoa.

BAN, het zuidelijkste der Ladronen-eil., ten N. van Nieuw Guinea. op 11. 15. N. B. en 163. 25. L.

BAN, Fr. dorp, dep. Yonne.

BAN, Zwits. dorp, omtrent 4 mijlen van Geneve.

BAN, 2 Hong. dorpen kom. Barany en Trentschin.

BANA, Hong. dorp, kom. Komorn.

BANAGANPILLY, Aziat. dorp in 't Z. van Hindostan, in de aan de Engelschen behoorende prov. Balaghaut, beroemd door deszelfs diamantmijnen. 96. 46. L. 14. 28. N. B.

BANAGH, Iersche baronnij in 't gr. Donegal, in Ulster.

BANAGHER, Iersche stad in Leinster, gr. des konings aan de Shannon, met linnenweverijen. Hier eindigt het kanaal, hetwelk van Dublin naar de Shannon loopt, en geheel Ierland doorsnijdt.

BANALBUFAR, dorp op 't eil. Majorca, op den top van eenen berg, die door eenen van de natuur gevormden trap beklommen wordt. Het heeft 500 inw., die van den landbouw leven.

BANALGRÄNZE, Oostenr. landstreek in Croatië, tusschen de Unna en Sau, met 95,440 inw., op 47 vierk. mijlen.

BANANAS, groep van 3 eilanden in Guinea, in Afrika, distr. Sierra-Leona; de bewoners zijn Bulamen.

BANANIERES, (GRAND,) riv. op 't Amer. eil. Guadaloupe, die aan de O. zijde in zee valt.

BANARU, Perz. stad, prov. Laristan.

BANASSAT, Fr. dorp, dep. Lozère.

BANAT, Fr. dorp, dep. Arriège.

BANAU, heerl. en vlek in Moravië.

BANAUL, klein Aziat. distr. in Cachemire, in Afghanistan, op 34. N. B.

BANAWARA, stad in Hindostan, prov. Mysore. 94. L. 13. 14. N. B.

BANAZ, stad in Aziat. Turkije, in Natolië, 8 mijlen van Karahissar.

BANBIERY, Eng. vlek, gr. Oxford.

BANBRIDGE, Iersch stadje, gr. Down, aan de Bann, met linnenweverijen.

BANBURY, Eng. vlek in 't gr. Oxford, aan de Charwell, met 2,840 inw., welke sterken handel met trijp, ale, zadelriemen en kaas drijven.

BANC, Fr. dorp, dep. Aveiron.

BANCA, zie Banka.

BANCALAAN, eilandje in de Zuidzee, bij de kust van Palawan. 145. 4. L. 8. 15. N. B.

BANCALIA, Aziat. eil. in de straat van Malacca, bij de kust van Sumatra. 119. 40. L. 1. 38. N. B.

BANCALIS, groot dorp op de O. kust van 't eil. Sumatra, hetwelk sterken handel met peper, enz. drijft. Het ligt aan de baai van dien naam, op o. 55.

N. B. en 119. 35. L.

BANCALLAN, Nederl. fort aan eene baai op het Aziat. eil. Madura, tegen over het fort Lodewijk, op Java.

BANCALLARY, groote en volkrijke stad op de W. kust van 't Aziat. eil. Madura, verblijfplaats van den sultan.

BANCAPOUR, stad der Maratten in Hindostan, prov. Bejapour, met een sterk fort en veel handel, op 92. 56. L. 14. 58. N. B., 14 mijlen van Darwar.

BANCAPOUR, stad in Hindostan, in Mysore. 93. 31. L. 13. 33. N. B.

BANCARO of *Vancaro*, riv. in Afrika, die zich in de Congo of Zaire stort, en volgens MUNGO PARK's onderstelling, de hoofdtak van denzelven is. Volgens de Portugesche schrijvers, komt zij van eenen berg in Nigritië, doch haar loop is nog zeer onzeker.

BANCAWAN, eilandje in de Ind. zee, ten N. van 't eil. Borneo. 135. 16. L. 7. 13. N. B.

BANCE-EILAND, eiland in West Afrika, 3 mijlen van den mond der Sierra-Leona, omringd door 7 of 8 andere grootere eilanden, waarvan Tasso het voornaamste is, en welke aan de Sierra-Leona compagnie behooren: het eil. heeft 2 mijlen in den omtrek, is op de hoogste plaatsen 40 tot 50 voeten boven de oppervlakte der zee verheven, en met batterijen en vestingwerken versterkt. Voor de afschaffing van den slavenhandel, woonden hier 1,500 menschen; thans is er eene Engelsche stapelplaats, scheepsbouw, en sedert 1812 eene barak voor zwarte soldaten. Het brengt, even als al de anderen, katoen, koffij, rijst, indigo, ananassen, oranjeappelen, paradijsvijgen, pruimen, bananen, enz. voort. 3 47. L. 8. N. B.

BANCIGNY, Fr. dorp, dep. Aisne.

BANCO, Z. Amer. stad, prov. Carthagena, aan de Madalena.

BANCOCK, BANCOOK, BANKASOY of *Fou*, district en stad in het kon. Siam, in Achter-Indië, aan den mond van de Meinam. Men voert er ivoor, sandel- en sapanhout, rijst, gom, edelgesteenten en specerijen uit. 118. 56. L. 13. 40. N. B.

BANCOOGAN, eilandje in de Ind. zee, bij de N. kust van 't eil. Borneo. 136. 4. L. 6. 3. N. B.

BANCOS, Amer. eilandjes of rotsen bij de N. W. kust van Honduras. 293. L. 15. 24. N. B.

BANCOUL, stad op 't eil. Sumatra, in 't kon. Indrapour, waar de Eng. een fort gehad hebben. 2. Z. B.

BANCOURT, Fr. D., dep. P. de Calais.

BANCOUT, riviertje in Hindostan, dat in 't W. van 't gebergte Ghaut ontspringt, en na eenen korten loop, bij 't fort Victoria of Bancout, in zee valt.

BANCOUT of *Fort Victoria*, versterkt eil. in Hindostan, bij de kust van Concan, met eene goede haven, veel handel in zout, en overvloed van vee. 90. 41. L. 17. 56. N. B.

BAND, stad in Hindostan, prov. Golconda, 6 mijlen van Rachore.

BAND, Perz. stad, prov. Mekran. 78. 26. L. 28. 30. N. B.

BAND, Hong. dorp, kom. Wesprem.

BANDA of *Benda*, Aziat. stad in Achter-Indië, in Cochinchina. 126. 44. L. 13. 36. N. B.

BANDA, Iersch dorp, gr. Cork.

BANDA of *Lantoir-Banda*, het voornaamste der Banda eil., 2 uren lang en ½ uur breed, met eenige bronnen, maar geene riv. De Cajeput-olie wordt op hetzelve uit de bladeren van den waren Cajeputboom, (*Melaleuca Leucadendra. L.*) bereid. De hoofdstad van hetzelve is Lantor; ook vindt men er de vesting Hollandia.

BANDA-EILANDEN, groep van 10 Aziat. eil. in O. Indië, de zuidelijkste der Molukken, tusschen 147. en 149. L. en 4. tot 5. Z. B. gelegen. Zij zijn *Banda of Lantoir*, hier voor beschreven, *Neira* of *Nera*, *Goening Apy*, *Pulo Ay*, *Pulo Rondo*, *Pulo Pisang*, *Rosingen*, *Craka*, *Capella* en *Souangy* (men zie deze artikelen). De grond is, in het algemeen, zeer geschikt om de muskaatnoot voort te brengen, welke ook met eenige kokosnoten, sago en zuidvruchten, de voornaamste voortbrengsels der eilanden zijn; visch is er overvloedig, doch voor het overige moeten genoegzaam alle andere levensmiddelen van Java, en de naburige eilanden, aangevoerd worden. In 1810 maakten zich de Engelschen van de Nederl. forten op deze eil. meester, doch stonden die in 1814 weer af. De bevolking bedroeg, invroeger tijd, 25,000 blanken, doch in 1796 maar 5,763, waaronder niet meer dan 119 Europeanen; en in 1814 omtrent 4,000, waaronder slechts 1,000 vrijen. De oude inw., die voor wreede, onrustige en verraderlijke menschen gehouden worden, zijn, in onderscheidene oorlogen, versmolten en geheel verdwenen. De muskaatnoot wordt thans op de eil. *Banda Lantoir*, *Neira*, *Pulo Ay en Pulo Rondo*, (want het gouv., hetwelk het monopolie van dezen handel aan zich behoudt

houdt, draagt zorg de aankweeking op de andere eil. te beletten, ten einde den smokkelhandel voor te komen) aangekweekt in plantagiën, *perken* genoemd, welker bezitters *perkeniers* heeten, en die door slaven bewerkt worden. Deze boom bereikt de hoogte van den perenboom, met bladeren welke naar die des lauriers gelijken, terwijl de vrucht veel van de perzik heeft, in welke de noot, even gelijk de steen in de perzik, is ingesloten, en van de foelie, die aan den boom hoogrood van kleur is, omgeven wordt. In 1796 bedroeg de oogst van een half jaar 81,618 pond noten, en 23,885 pond foelie, terwijl voorheen de verkoopen, door elkander, 350,000 pond noten en 100,000 pond foelie jaarlijks beliepen. De zetel des gouv. is op Neira, hetwelk eene ruime haven en 2 vestingen heeft, waarvan ééne de openbare magazijnen bevat, werwaarts al de perkeniers verpligt zijn de voortbrengselen hunner plantagiën, ten behoeve van het gouvernement, te brengen. Van het gouvernement van Banda zijn nog 7 andere eil., de Zuidwestelijke eil. genoemd, afhankelijk, op het voornaamste van welke, *Kissier* genaamd, een Hollandsche resident is; ook de Aarou eil. staan onder hetzelve.

BANDALLE, Nederl. dorp in Luxemburg, 2 uren van Bouillon.

BANDALUSAN, eilandje in de Ind. zee, ten Z. van Mindanao. 140. 44. L. 7. 12. N. B.

BANDARMALANKA, dorp in Hindostan, aan de golf van Bengalen.

BANDASON, stad in Hindostan, in 't koningrijk Agra.

BANDE, Nederl. dorp, prov. Luik, met 1017 inw.

BANDEL, zeehaven in Japan, op de N. W. kust van 't eil. Niphon. 149. 31. L. 34. 46. N. B,

BANDEL, Port. stadje en faktorij in Bengalen, aan de Hugly.

BANDELL D'AGOA, zeehaven op de O. kust van Afrika. 66. 46. L. 8. 20. N. B.

BANDEL CAUS, zeehaven op de O. kust van Afrika, door Dr. VINCENT voor het Opone van Ptolemeüs gehouden. 8. 15. N. B.

BANDEL VELHO of *Oude Haven*, op de kust van Ajan in O. Afrika, door GOSSELIN voor het Rhapta van Ptolemeüs gehouden.

BANDEM, stad in Hindostan, in 't land van Concan, 5 mijlen van Goa.

BANDEMGUR, Aziat. stad in Hindostan, prov. Bejapour.

BANDER, stad in O. Indië, in Bengalen, aan den Oostelijksten mond van den Ganges.

BANDER-ABASSI, BENDER ABASSI, GOMRON, rijke Perz. koopstad in de prov. Laristan, aan den ingang van de Perzische golf, tegenover het eil. Ormus, met 1000 huizen. Zij behoorde voorheen aan de Portugezen, op welke haar de schach ABBAS in 1614 veroverde, tot wiens eer zij nu ook Bander-Abassi, (d. i. haven van Abbas) genoemd wordt. Sedert den dood van den schach NADIR heeft zij eenen eigenen vorst, die de oppermagt van Perzië erkent, doch geene schatting opbrengt. Een derde deel der inw. bestaat uit Indische kooplieden, de anderen zijn Perzianen en Joden. Men vindt er eene veilige reede, alwaar de meeste schepen, die uit Indië komen, aanlanden, doch de lucht is er zeer ongezond, waarom de meeste inw., van Mei tot October, zich naar de naburige bergen begeven. Voorheen waren hier Nederl. en Eng. kantoren, doch in de laatste jaren is de handel zeer afgenomen. 75. L. 27. N. B.

BANDERAS, groote baai in de Stille Zuidzee, aan de W. kust van Mexico, bij kaap Coriëntes. 20. 30. N. B.

BANDER CONGO, BENDER CONGO, Perz. stad en haven in de prov. Farsistan, aan de golf van Balsora, alwaar een sterke handel in paarden gedreven wordt.

BANDERPOL, stad in Hindostan, in Orissa, 8 mijlen van Balasore.

BAND (TER), zie Katharinaband.

BANDI, Afr. riv. in 't land van Calabar, die door 2 kanalen in zee uitloopt.

BANDI, stad op een eil. bij den mond van bovengenoemde riv. gelegen, met 300 huizen; de handel is grootendeels in de handen der Hollanders.

BANDITTI EILAND, eil. in den Ind. oceaan, bij den Z. ingang van de straat van Lombock. 133. 21. L. 8. 50. Z. B.

BANDON of *Bandonbridge*, Iersche stad in 't gr. Cork, aan de riv. van denzelfden naam, met linnen- en wolweverijen, looijerijen, brouwerijen en verwerijen, vooral in het blaauw. In het Iersch wordt zij *Drohid*, (d. i. *Brug*) genoemd; zij telt 14,120 inw.

BANDON, riv. in Ierland, die in 't gebergte Dunmanway in 't gr. Cork ontspringt, en te Kinsale in de zee valt.

BANDONG, regentschap in 't kon. Jacatra, op het eil. Java, hetwelk, hoewel niet zoo schoon als de andere deelen dezes rijks, echter zeer uitgestrekt

en

en vruchtbaar is.

BANDONG, hoofdstad van voormeld regentschap, in een moerassig en ongezond oord gelegen.

BANDORA, stad in Hindostan, bij de kust van Malabar, aan de Z. zijde van 't eil. Salsette, dat door eene naauwe straat van Bombay gescheiden is. 19. 5. N. B. 90. 19. L.

BANEAS, vervallene stad in Syrië, in de middeleeuwen *Balanea* of *Valanea* genoemd, met onderscheidene oudheden.

BANEAS, riv. ten Z. van voorn. stad, die zich in de Middell. zee stort.

BANEE of *Bannee*, Eng. eilandje in 't Kanaal, digt bij de Fransche kust. 12. 51. L. 48. 25. N. B.

BANERES, Spaansch landschap in de prov. Valencia, met 2278 inw.

BANF, distr. of viertel en dorp in het gr. Witgenstein in Duitschland.

BANFALVA, zie Apetlan.

BANFF, zie Bamff.

BANFI HUNYAD, vlek in Zevenbergen, kom. Kolosch, met een kasteel. 40. 40. 34. L. 46. 51. 56. N. B.

BANGA, Afr. stad in Whydah, op de Slavenkust.

BANGA, Afr. stad in Congo, 3 mijlen ten N. van Bamba.

BANGABAN, eil. in de Ind. zee, ten Z. van 't eil. Mindanao. 140. 26. L. 7. 1. N. B.

BANGALORE, groote en sterke koopstad in Hindostan, prov. Mysore, in het Eng. presid. Madras, met wol- en zijdefabr., sterken handel in betelnoot, zwarte peper en sandelhout; de uitvoer bestaat in katoenen en zijden stoffen. 95. 32. L. 12. 57. N. B.

BANGAR, riv. op 't Aziat. eil. Luzon, die zich in de zee stort, op 138. 34. L. en. 18. 42. N. B.

BANGAR, stad op de N. kust van 't eil. Luzon. 139. 13. L. 18. 40. N. B.

BANGARGAS, stad op de Z. kust van 't eil. Mindanao. 141. 31. L. 7. 18. N. B.

BANGARIM, O. Ind. stad op de kust van Neder Siam. 8. 58. N. B.

BANGASSI, groote en sterke Afr. stad in Fooladoo. 11. 1. L. 13. 10. N. B.

BANGERMOW, aanzienlijke stad in Hindostan, prov. Oude. 98. 11. L. 26. 48. N. B.

BANGEY, groep eilandjes, tot de Moluksche behoorende. 142. 1. L. 1. 45. Z. B.

BANGIL, landschap met eene eveneens genoemde hoofdstad, op het eil. Java, ten Z. van Sourabaya, tot welk distr. het ook behoort; het is niet groot, maar vruchtbaar, en tamelijk wel bebouwd. In 1811 bragt dit distr. 439,000 ponden koffijboonen op.

BANGLA, zie Feisabad.

BANGLOR, Aziat. stadje in Hindostan, prov. Mysore. 95. 48. L. 12. 47. N. B.

BANGO, O. Ind. eilandje bij de kust van Siam, in de Ind. zee. 116. 28. L. 7. 48. N. B.

BANGOEASSING, riv. op 't Aziat. eil. Sumatra, in dat gedeelte, hetwelk tot 't rijk van Palembang behoort.

BANGON, lands. op 't eil. Sumatra, onder het fort Ayar Bargas behoorende.

BANGOR, Eng. stad in N. Wallis, in 't gr. Caernarvon, aan eene baai bij het N. uiteinde van de straat Menai, en aan den voet van het gebergte Snowdon gelegen; zij is de zetel van eenen bisschop, heeft eene kleine haven, leigroeven en 2,400 inw. 13. 36. L. 53. 20. N. B.

BANGOR, Iersch vlek, gr. Down, aan den Z. oever der baai van Carrickfergus, met eene haven en aanzienlijke visscherijen. 12. 4. L. 54. 40. N. B.

BANGOR, Eng. kerkdorp in N. Wallis, gr. Flint, aan de Dee, met 500 inw.; geboorteplaats van PELAGIUS.

BANGOR, Fr. vlek, dep. Morbihan, arr. Vannes, op het eil. Belle-Isle, met 1,000 inw.

BANGOR, stad in de N. Amer. Rep., gr. Hancock, distr. Maine.

BANGRI, O. Ind. stad op de W. kust van Siam, aan den mond eener rivier. 116. 5. L. 8. 46. N. B.

BANGUE, riviertje in 't W. gedeelte van Afrika, dat zich digt bij kaap Mesurado in den Atl. oceaan stort, op 7. 0. 42. N. B.

BANGUEY, eil. in de O. Ind. zee, ten N. van Borneo, door een kanaal, omtrent eene mijl wijd, van 't eil. Balambangan gescheiden. 135. 11. L. 7. 15. N. B.

BANHANGHUR, stad in Hindostan, prov. Gundwana, onder een onafhankelijk bestuur. 25 mijlen van Benares.

BANHO of *Banno*, Port. vlek, prov. Beira, distr. Viseu, met 320 huizen.

BANHYBAZAR, O. Ind. stadje in Bengalen, aan de Hooghly, $4\frac{1}{2}$ mijl ten N. van Calcutta.

BANI, Afr. eil. en stad bij de kust van Guinea, ten O. van kaap Formosa, met eenen vrij aanzienlijken handel.

BANIAK, eiland in de Ind. zee, ten W. van 't eil. Sumatra; het behoort tot eene groep eilanden; de inw. zijn van het Maruwi ras, en hebben eene ei-

eigene taal. 114. 54. L. 2. 10. N. B.

BANIALUKA of *Bagnaluka*, zie Banjaluka.

BANIANS of *Banjans*, volksklasse in Hindostan, de Europische kooplieden voor tolken, boekhouders, makelaars, enz. dienende; zij hebben op deze wijs het voornaamste gedeelte van den O. Ind. handel in handen.

BANIASS of *Panaas*, oudtijds *Caesarea Philippi*, en eene bloeijende stad, nu een dorp in Syrië, met een fort en overvloed van wild. De ligging is aangenaam, doch wegens de menigte van wilde dieren onveilig.

BANICA, vlek op het eil. St. Domingo, 15 mijlen ten Z. O. van kaap François; ook is er een riviertje van dien naam.

BANIËN, vruchtbaar Zwits. dal in Neder Walliserland, waardoor het riviertje de Dranse, dat in de Rhône valt, stroomt, met 5 dorpen en 3,000 inw.

BANIOLES, Spaan. stadje, prov. Catalonië, 2 uren ten Z. van Girona, met 3,000 inw. en linnenfabrijken.

BANIOS, Fr. dorp, dep. Op. Pyr.

BANISE, Fr. dorp, dep. Creuse.

BANISERLIE, hoofdstad van Dentila, in W. Afrika; de inw. zijn Mahomedanen.

BANJA-EILANDEN, zie Banschas eil.

BANJALUKA of *Bagnaluka*, sterke Turk. stad, prov. Boschnah-Ili, (Bosnië,) niet ver van den zamenloop der Bania of *Verbania* en de Verbas, welke alhier bevaarbaar is, digt bij den berg Wlaskoberdo. Zij heeft twee kasteelen, 40 moskeën, twee baden, 2,700 slecht gebouwde huizen en 15,000 inw. Ook vindt men in den zeer vruchtbaren omtrek, verscheidene warme baden. (Slag 1737) 43. 48. 30. N. B. en 34. 48. 45. L.

BANJANS, zie Banians.

BANJER, distr. op het O. Ind. eil. Borneo, welker sultan aan dien van Bantam op Java onderworpen is.

BANJER-MASSING of *Bender-Massing*, *Bendschar*, het grootste kon. op 't eil. Borneo, met eenen Maleischen sultan, welke in Cota-Tenjah woont, en zich verbonden heeft, alleen aan de Nederlanders, de peper tegen 3 stuivers het pond te leveren, welke voorheen op 40 of 50,000 pond jaarlijks begroot werd. Men vindt er de forten Tabariano en Tatas. Het land brengt goud, peper, diamanten, edele gesteenten, kamfer van de beste soort, bamboesriet, enz. op; het is met vele rivieren doorsneden, doch de luije aard der inw. en de geringe bevolking, doen van dit land dat voordeel niet trekken, hetwelk men daarvan zou verwachten.

BANJER-MASSING, Nederl. stad aan de Z. O. kust van Borneo, in O. Ind., aan de zamenkomst van de Passir en Banjer, (welke laatste voor schepen, die 14 a 15 voeten diep gaan, bevaarbaar is) en derzelver uitwatering in eene ruime baai. De handel met stofgoud, peper, bamboesriet, spaansch riet, enz. is grootendeels in handen der Chinezen. 2. 40. Z. B.

BANJO, zie Bagno, No. 1.

BANJOEWANGY, fort aan de straat van Baly, in het landschap Palembang, op het eil. Java.

BANK, Pruis. dorp in 't gr. hert. Neder Rijn, met 800 inw., niet ver van Aken.

BANK, 2 Hong. dorpen, kom. Wesprem en Neograd.

BANKA, eiland in O. Indië, tot het rijk van Palembang behoorende, en door de straat van Banka van Sumatra gescheiden. Het heeft onderscheidene baaijen en havens, is 30 mijlen lang en 5 breed, en behoorde tot die eil., welke bij het verdrag van 17 Mei 1812, door den koning van Palembang, in vollen eigendom aan de Engelschen zijn afgestaan; bij het verdrag van den 8 Augustus 1814, is het door het Eng. gouv. aan ons vaderland overgegeven. Het heeft 25,000 inw., die uit Maleijers, Chinezen en inboorlingen bestaan, en waarvan de eerste steeds met hunne krissen of dolken gewapend zijn. De grond is, over het algemeen, zeer hoog, met veel hout begroeid, van kleine beekjes doorsneden, en bijna overal vruchtbaar. Behalve peper, kamfer, sassafras, drakenbloed, was en goud, heeft men hier de voornaamste inmijnen, waarvan, in vroeger jaren, meer dan 25,000 pekols, (elk van 125 pond) door den koning van Palembang aan de gewezene compagnie geleverd werden, welke hij had aangenomen, voor eene zekere som, aan de Nederlanders te verkoopen, doch van welke verbindtenis hij zich in 1811, toen Java aan de Engelschen overging, onttrok, doende als toen al de Europeanen in een fortje ombrengen, welke moord door het Eng. gouv. onder anderen door de onttrooning van den vorst gewroken werd. De Nederlanders verzenden dit tin, dat bijzonder tot het beleggen van spiegels gebruikt wordt, naar Europa en ook naar China, alwaar het tot de weinige waren behoort,

welke

welke aldaar, in plaats van geld, tot inkoop der Chinesche goederen worden gebezigd. Men zoude dit eil. met vrucht tot het aanleggen van koloniën kunnen gebruiken. De Eng. hebben hier het fort Minto, aan den voet van den berg Minapia gebouwd, waarbij eene inlandsche stad, amphitheatersgewijze ligt; ook is meer Noordwaarts het fortje Nogant. 123 tot 124. 26. L. 1. 48. tot 2. 55. Z. B.

BANKA, een der Nederl. Moluksche eil. aan de N. spits van Celebes, tot de landvoogdij van Ternate behoorende. De inw. worden voor een goed soort van menschen gehouden, die bijzonder voor den krijgs- en zeedienst geschikt zijn, en waarvan ook vele den Christelijken godsdienst omhelsd hebben. Het eil. brengt limoenen, kokosnoten, vlasboomen, spaansch riet en schildpadden voort. 142. 46. L. 1. 50. N. B.

BANKA (STRAAT VAN), straat in O. Indië, tusschen de eil. Sumatra en Borneo.

BANKA, het grootste van eene groep zeer kleine eil., ten N. O. van Celebes, door Maleische zeeroovers bezocht. 1. 50. N. B. 142. 46. L.

BANKA, 3 Hong. dorpen, 2 in 't Neutrer kom. en een in dat van Ungwar.

BANKAHOELA, zie Bankoola.

BANKALA, eil. in de Ind. zee, ten O. van Celebes, ongeveer 6 mijlen in omtrek. 140. 37. L. 2. 30. Z. B.

BANKAPOUR, zie Bancapour.

BANKASAYS, stad in Achter-Indië, in Neder Siam, aan de W. zijde der golf. 118. 24. L. 13. 12. N. B.

BANKASOY, zie Bancock.

BANK EILAND of *Isla de la Calamidad*, eil. aan de W. kust van Amer. niet ver van de straat Nutka, omtrent 17 mijlen lang. Ligging tusschen 247. 36 en 248. L. en 53. 30. N. B.

BANKEPOR, O. Ind. stad, Eng. presidentschap Calcutta, prov. Patna, aan den Ganges, met zijde- katoen- en tapijtfabrijken.

BANKESI, Hong. dorp, Neutrer kom.

BANKIBAZAR, kantoor in Hindostan, in Bengalen, 5 uren ten Z. van Chandernagor.

BANKING, eene provincie op 't Z. W. gedeelte van 't eil. Celebes.

BANKODANG, eilandje in de Ind. zee. 135. 48. L. 5. 12. Z. B.

BANKOK, zie Bancock.

BANKOOLA of *Bankoolen*, ook *Bankolen* genoemd, eene Eng. bezitting in de derde afdeeling van het eil. Sumatra, welke met peper en kamfer handel drijft.

BANKS KAAP, de N. Oostelijke punt van Botany baai, op de O. kust van Nieuw Holland.

BANKS-EILAND, Austral. eil. tot Nieuw Zeeland behoorende, bij de N. O. kust van Tavai Poenammoo, door BLIGH ontdekt; het is zeer hoog, en heeft 17 mijlen in den omtrek. Het Zuidelijkste uiteinde ligt op 43. 32. Z. B. en 191. 16. L.

BANKS-STRAAT, eene zeeëngte in Australië, tusschen het eil. Preservation en kaap Portland. 40. 30 tot 45. Z. B.

BANKS-STRAAT, een deel der straat tusschen van Diemensland en het eil. Fourneaux in Australië, door FLINDERS dus genoemd.

BANKS'PORT, haven op de N. W. kust van Amer., ten Z. O. van kaap Edgecumbe, en N. W. van Zee-Otter Sund.

BANKYBAZAR, zie Banhybazar.

BANKYPORE, stad in Hindostan, ten N. van Patna, de zetel van eenen regter en andere Engelsche beambten.

BANLAKA, Hong. dorp, kom. Bihar.

BANLOK, Hong. dorp in 't Banaat.

BANN, riv. in Ierland, prov. Ulster, welke omtrent 2½ mijl ten O. van Newry ontspringt, door Lough Neagh heen stroomt, en zich niet ver van Coleraine in de Noordzee ontlast.

BANNAAT, Hong. prov. tusschen Slavonië en Zevenbergen, 7 uren lang en 5 breed, met 45,000 inw. Zij is zeer vruchtbaar, en brengt zeer goeden wijn voort.

BANNAGOR, Nederl. etablissement nabij Calcutta in Bengalen, alwaar schoon neteldoek en half zijden zakdoeken vervaardigd worden.

BANNALE, zie Ban.

BANNALEC, Fr. vlek en kantonshoofdpl., dep. Finisterre, arr. Quimperle, met 4,750 inw.

BANNANS, Fr. dorp, dep. Doubs.

BANNAY, 3 Fr. dorpen, dep. Cher, Marne en Moezel.

BANNBRIDGE, Iersche stad, gr. Londonderry, met handel in linnen.

BANNBRIDGE, Iersch dorp, gr. Down, aan de Bann.

BANNE of *Bonnow*, vlek in Ierland, in Leinster, gr. Wexford.

BANNEE, zie Banee.

BANNEGON, Fr. vlek, dep. Cher, aan de Auron, met 566 inw.

BANNERES, Spaansche stad, prov. Valencia, met 2,278 inw.

BANNES, 6 Fr. dorpen, dep. Ardèche, Dordogne, Lot, Marne, Op. Marne

ne en Sarte.

BANNESDOWNE, berg in 't Eng. graafschap Somerset, aan welks voet de stad Bath gelegen is.

BANNO, zie Banho.

BANNOCK, zie Banockburn.

BANNOGNE, Fr. dorp, dep. Ardennen, 4 mijlen van Rethel.

BANNOLAS, Spaan. vlek, prov. Catalonië, met 3,200 inw., en eenen aanzienlijken linnenhandel. 19. 24. L. 42. 8. N. B.

BANNON, haven in Ierland, aan de kust van het gr. Wexford. 52. 12. N. B.

BANNONCOURT, Fr. dorp, dep. Maas.

BANNOS, Spaan. heerl. in Nieuw Castilië, met den titel van graafschap.

BANNOS-DE-EBRO, Spaan vlek, prov. Alava, distr. Guardia.

BANNOS, zie Banos.

BANNOW, zie Banne.

BANNY, zie Boni.

BANOCKBURN of *Bannock*, Schotsch dorp in 't gr. Stirling, aan de Bannock, welks inw. katoenen en lederen waren vervaardigen; de riv. de Bannock zelve stroomt tusschen zeer hooge oevers naar de golf Forth.

BANOCRES, Fr. dorp, dep. Aveiron.

BANOCZ, Hong. dorp, kom. Semplen.

BANON, Fr. vlek en kantons hoofdplaats, dep. Ben. Alpen, arr. Forcalquier, met 950 inw.

BANOS, Fr. dorp, dep. Landes.

BANOS, Spaan. stad in Leon, met 1200 inw., linnenweverijen en warme zwavelbaden. Het land in den omtrek levert olijven, kastanjes en wijn op. Men vindt er nog de overblijfsels van eene hoogte of dijk, uit den tijd der Romeinen.

BANNOST, Fr. dorp, dep. Seine en Marne, 3 mijlen van Provins.

BANOVA, Hong. D., kom. Trentschin.

BANOW, D. in Moravië, kreits Hradisch, met 950 inw., en eene zuurbron.

BANOW, stad in Hindostan, in Candahar, prov. Bungushe.

BANOWETZ, Hong. vlek, kom. Trentschin, op eene hoogte aan de Ban, met handel in ijzer, wol en vee, en 9 markten 's jaars.

BANREVI, Hong. dorp, kom. Gömer.

BANS, 2 Fr. dorpen, dep. Jura en Rhône.

BANSAI, stad in Hindostan, prov. Oude.

BANSCHAS of *Banja eil.*, 16 kleine Aziat. eil. aan de W. kust van 't eil. Sumatra gelegen, en waarvan alleen Niako aan de Nederlanders behoort, terwijl de overige onder den sultan van Atschim op Sumatra staan; zij zijn rijk in amber, vogelnestjes en kokosnoten. Tusschen 1 en 2 N. B.

BANSTEAD, Eng. dorp, gr. Surry.

BANSTEAD DOWNS, vlakten in Engeland, gr. Surry, bij bovengem. dorp, alwaar met Pinksteren jaarlijks eene harddraverij wordt gehouden.

BANSZKA, Hong. dorp, kom. Semplen.

BANSZKA-BYSTRITZA, zie Neusohl.

BANTA, Hong. dorp, kom. Salad.

BANTAM, O. Ind. koningrijk op de N. W. kust van het eil. Java, aan de straat van Sunda, tot hetwelk mede de eilanden in die straat, en het landschap Lampong, op het eil. Sumatra, voorheen zeer bloeijend, behooren. Het werd, tot in 1811, door zijne eigene vorsten, die den mahomedaanschen godsdienst beleden, en sedert 1683 aan de Nederlanders cijnsbaar waren, geregeerd; dan toen namen de Engelschen bezit van hetzelve, zetteden den sultan ACHMET, om zijne betoonde weerspannigheid af, stelden eenen anderen in zijne plaats, en trokken hetzelve, toen deze vrijwillig van de regering afstand deed, geheel aan zich; doch gaven het, bij den vrede van 1814, aan de Nederlanders terug. De grond is gedeeltelijk berg- en boschachtig, doch ten Z. van Bantam bebouwd; de voornaamste rivieren zijn: de *Tjikande*, de *Portak* en de *Onder Ande*; het levert gember, peper en rijst op, hoewel echter, van deze laatste, weinig meer dan tot eigen gebruik noodig is; de peper maakt het voornaamste artikel uit. Behalve de stad Bantam, (zie hier onder), vond men er het Nederlandsche fort *Speelwijk*, hetwelk de stad bestreek, doch nu geslecht is; benevens de St. Nicolaashoek, de Maraksbaai, de dorpen Anjer, Tjietingen, Ceram, Tjikande, Onder Ande en andere; verder de Welkomstbaai en de Westhoek van het eiland, welke slechts door een smal kanaal, de Behoudenis-vaart, van 't Prinsen-eil. gescheiden is. De zuidkant van het eiland is door een hoog rotsachtig strand bepaald. De kust is op vele plaatsen moeijelijk te naderen, doch voor het overige zeer vischrijk.

BANTAM, de hoofdstad van voorn. rijk, aan eene opene baai, welke echter, door het aangroeijen der modderbanken, zoo ondiep is geworden, dat slechts kleine schepen haar naderen kunnen. Uit hoofde van de menigvuldige moerassen, hierdoor veroorzaakt, is deze plaats eene der ongezondste van

het

het eiland geworden, waardoor zij een goed gedeelte van hare vorige bevolking en welvaart verloren heeft. 6. 3. Z. B. 120. 27. L.

BANTAYAN, hoofdpl. van 't Philip. eil. Zebu, den Spanjaarden behoorende.

BANTELN, in 't Poolsch *Zbaszyn*, Pruis. stad, prov. Posen.

BANTELN, kerkdorp in 't Han. vorst. Calenberg, aan de Leine, met eene tapijtenfabrijk.

BANTIGNY, Fr. dorp, dep. Noorden.

BANTON, een der Philip. eilanden, ten Z. van Manille.

BANTOUZEL, Fr. dorp, dep. Noorden.

BANTREE, Eng. vlek, gr. York, met eene jaarmarkt.

BANTRY-BAAI, baai op de Z. W. kust van Ierland, in 't gr. Cork, 7 mijlen lang en 2 breed, met eene diepte van 10 tot 40 vademen. Zij levert eene zeer schoone haven voor de schepen op, die ook bij den naam van Beerhaven bekend is, en 2 eilandjes, *Bear* en *Whiddy* bevat. Van den grond vischt men koraal op, dat in den omtrek tot mesting van 't land gebruikt wordt, en verscheidene jaren deszelfs kracht behoudt. 8. 1. tot 8. 22. L. 51. 30 tot 51. 40. N. B.

BANTZENHEIM, Fr. vlek, dep. van den Rijn, 5 uren ten Z. O. van Colmar.

BANUB, vlek in Neder Egypte, tusschen Sebemt en Damiate.

BANWUT, onbewoond Eng. eil. ten W. van Magindanao in Azië, gezond en vruchtbaar, voornamelijk in eene den wijnstok gelijkende plant, welker sap als zeep gebruikt wordt.

BANYA, Hong. stad, Sathmarer kom., met 3000 inw. en belangrijke bergwerken.

BANYATSCHKA, Hong. dorp, kom. Semplen, met bosschen en ijzergroeven.

BANYBUMRA, stad in Hindostan, in Orissa.

BANYOUWANGY, zie Banjoewangy.

BANZ, Beij. gerigt, Opper Mainkreits, met 8,400 inw. in de landstreek Banzgau, waar men den Banzerberg vindt.

BANZA, zie Bahia of *St. Salvador*.

BANZA AVARI, Afr. stad in Loango, op 4. 10. Z. B.

BANZKOW, Pruis. stad, regdst. Maagdenburg, aan de Stör.

BANZKOW, stadje in 't groothert. Mecklenburg, graafs. Schwerin.

BAOL, klein Afr. koningrijk in Senegambia, aan de baai van Goeree, welks koning den titel van Tin had; in deszelfs omtrek wonen de Cesaren. Het ligt ten Z. van Cayor, waarmede het, sedert 1785, vereenigd is.

BAOL, hoofdstad van voorn. rijk.

BAONCOTTY, Aziat. stad in Tibet, 10 mijlen N. N. W. van Sirinagar.

BAONS-LE-COMTE, burgt en baronnij in Frankrijk, in Normandië, 3 mijlen ten N. van Caudebec.

BAOOM, APOOM of *Paoom*, een der Nieuwe Hebridische eil. in Australië. 186. 14. L. 16. 30. Z. B.

BAPATA, Aziat. stad in Hindostan, distr. Guntoor.

BAPAUME of *Maromme*, riv. in Frankrijk, dep. Neder Seine, welke beneden Rouen in de Seine valt. Zij brengt meer dan 20 papiermolens in beweging, en wordt tegen het einde van haren loop bevaarbaar.

BAPAUME, sterke Fr. stad en kant. hoofdpl., dep. Pas-de-Calais, arr. Arras, in een onvruchtbaar oord, met 3,150 inw., spinnerijen van fijn garen, katoenfabr., bleeken en brouwerijen. 20. 30. 52. L. 50. 6. 12. N. B.

BAPTIST-MILLS, Eng. vlek bij Bristol in Somersetshire, met eene groote kopermijn.

BAQUEVILLE, Fr. vlek, in Normandië, dep. Ned. Seine, met sergiefabr., 3 mijlen ten Z. W. van Arques.

BAR, oud hert. in Frankrijk, ten Z. van Luxemburg, thans in de dep. der Maas, Meurte en Moezel verdeeld, met veel hout, ijzer, vee- en wijnteelt.

BAR of *Baer*, Rus. stad in 't Poolsch gouv. Podolië of Kaminiec, aan de Kow, van de natuur door een moeras, en verder door een kasteel op eene rots versterkt, met 2,460 inw. Voormaals was hier een collegie der Jesuiten. 45. 38. L. 49. 5. N. B.

Bar, zie Baar.

BAR of *Barr*, Fr. vlek, dep. Ned. Rijn, met 4000 inw., geweer- kaarsen- laken- en lederfabr., handel in wijn, brandewijn en koorn.

BAR, Fr. vlek, dep. Var, arr. Grasse, met 1,140 inw.

BAR, Fr. vlek, dep. Corrèze, arr. Tulles, aan de Corrèze, met 200 huizen.

BAR, stad in Arabië, 16 mijlen Z. O. van El-Catif.

BAR of *Barrah*, Afr. rijk in Senegambia, aan den mond der Gambia, met openbare scholen en Mahomed. inw., die handel met zout drijven; hier vindt men de plaatsen Albreda en Jellifree.

BAR, stad in Hindostan, prov. Behar, aan den Z. oever van den Ganges. 101. L. 30. 48. N. B.

BAR-SUR-AUBE, Fr. arr. in 't dep. Aube, groot $19\frac{1}{2}$ vierk. mijl, met

37,500

37,500 inw.; het land is vruchtbaar in koorn en wijn.

BAR-SUR-AUBE, hoofdstad van dit arr., in een aan wijn en koren vruchtbaar oord, aan de Aube, met 4,030 inw., ijzerwerken, leder- sergie- en linnenfabr., zeepziederijen, eene sterk bezochte markt en glasblazerijen bij het nabijgelegene Bayel. 48. 13. 10. N. B. 22. 29. 30. L.

BAR-SUR-ORNAIN, Fr. arr. in 't dep. der Maas, groot 26¼ vierk. mijl, met 74,530 inw.

BAR-SUR-ORNAIN, vóór de Fr. omwenteling *Bar le Duc* genaamd, hoofds. van het Fr. dep. der Maas en van voorn. arr., aan de Ornain, in een vruchtbaar oord, dat veel wijn en hennip oplevert. Zij wordt in de *boven* en *beneden stad* verdeeld, tusschen welke het kasteel ligt, en heeft 1 voorstad, 7 kerken, 1 hospitaal, eene regtbank van koophandel, 7,800 inw., en fabr. voor wollen kousen, hoeden, leder, linnen, kant, stroohoeden, katoen en staalwerk, benevens wijnteelt; ook vervaardigt men hier zeer gezochte confituren van aardbeziën, aalbessen, enz. 22. 50. L. 48. 46. 5. N. B.

BAR-SUR-SEINE, Fr. arr. in 't dep. der Aube, groot 30 vierk. mijlen, met 50,420 inw.

BAR-SUR-SEINE, hoofdstad van voorn. arr., aan de Seine, met 1 kerk, 1 hospitaal, 2,300 inw., papier- linnen- messen- leder- en mutsenfabr., en wijnhandel. 22. L. 48. 5. N. B.

BAR, zie Antivari.

BARA, stad op de N. W. kust van 't Moluksche eil. Bouro.

BARA, voorheen *Paros*, Turksch eil. in het midden van den Archipel; het is bergachtig, rijk aan marmer, en heeft 2000 Grieksche inw., die katoen, koren en wijn telen. De ankerplaatsen op hetzelve zijn Trion, Parechia, (*Paros*) en Naussa. Aan dit eil. zijn wij een der voortreffelijkste gedenkstukken der oudheid verschuldigd, bestaande in de Arundelsche en Oxfordsche marmersteenen, die in de bibliotheek der universiteit van Oxford bewaard worden. De opschriften op dezelve behelzen de voornaamste tijdperken der Grieken, van Cecrops af tot aan Diognetes, zijnde een tijkvak van 1318 jaren, en worden ondersteld omtrent 264 jaren voor onze tijdrekening, vervaardigd te zijn. Ligt tusschen 42. 40 en 42. 53. L. en 36. 57 en 37. 13. N. B.

BARABA of *kreits van Kainsk*, Rus. lands. in 't gouv. Kolhywan, tusschen den Irtisch en de Ob. Het is 85 mijlen lang en 69 breed, vol zoutmeren, heeft weinig bosschen en geene rivieren; wordt grootendeels door de Barabinzen bewoond, zijnde zwervende horden van Tartaren, die sedert 1748 den Mahomedaanschen godsdienst belijden, in 7 wolasten en 68 dorpen wonen, een weinig akkerbouw, geringe veeteelt en eenige visscherij hebben. Sedert 1764 zijn hier ook koloniën van Russische misdadigers en andere aangelegd, die den veelal zouten grond met goed gevolg bebouwen.

BARABASCH, Hong. D., kom. Salad.

BARABINSI, BARABINSKOI, stad in Aziat. Rusland, 120 mijlen Z. O. van Tobolsk.

BARABINZEN, zie Baraba.

BARABRA, deze zijn de oorspronkelijke bewoners van Nubië in Afrika, door hunnen gelaatsvorm, bruine kleur en spraak geheel en al van de Negers, Arabieren en Egyptenaren verschillende; zij zijn Mahomedanen, hebben een vast karakter, en leven van den akkerbouw, den handel en de scheepvaart.

BARABRAS, zie Barabra.

BARABUTTEE, zeer sterke vesting in Hindostan, de citadel der stad Cuttack in de prov. Orissa, van waar het omtrent ½ mijl af ligt; sinds 1803 behoort zij aan de Engelschen. 103. 57. L. 20. 32. N. B.

BARACAN, Hong. marktvlek in 't gr. Gran, bij de uitwatering van de Gran in den Donau.

BARACAN, stad op de N. kust van 't Philip. eil. Masbat. 141. 28. L. 12. 17. N. B.

BARACÉ, Fr. vlek, dep. Maine en Loire, 4 uren ten W. van la Flèche.

BARACI, stad op 't eil. Sardinië, waarvan alleen de ruïnen, digt bij Sassari, overig zijn.

BARACOA, Spaan. stad in 't N. O. gedeelte van 't West Ind. eil. Cuba, met 2,700 inw.: het is de oudste plaats van het eiland.

BARACOE, zeehaven op de Goudkust in Afrika, met een Nederl. fort, doch in eenen weerloozen toestand. 16. 21. L. 5. 28. N. B.

BARACOLA, stadje in W. Afrika, aan den N. oever van de Senegal. 13. 50. N. B.

BARACONDA, zie Barraconda.

BARACZA, Hong. D., kom. Gömer.

BARADEROS, deze is de naam van onderscheidene geringe bezittingen der Indianen in Z. Amerika. De voornaam-

naamste is in de prov. Buenos Ayres, op 34. 46. Z. B. en 318. L.

BARADNA, Hong. dorp, kom. Gömer.

BARAFAT, Afr. stadje aan de Gambia, in 't koningrijk Fonia.

BARAGNIE, Fr. dorp, dep. Aude.

BARAGON, eilandje in de Ind. zee, bij de kust van Hindostan, digt bij 't eil. Salsette.

BARAGRAG, Afr. riv., welke door de rijken Fez en Marocco loopt.

BARAHAT, stad in 't N. van Hindostan, in het gebergte Sirinagar, de hoofdpl. van 't kleine distr. Rowain; wegens hare ligging in het midden, drijft zij handel met al de bergbewoners in den omtrek. In de nabijheid vindt men een' grooten koperen drietand, met een zeer oud, tot nog toe niet ontcijferd opschrift, waarover voorheen een Hindosche tempel stond, die in 1803 door eene aardbeving vernield is.

BARAHUN, zie Nisabat.

BARAICHE, distr. in Hindostan, prov. Oude, zich langs den N. oever der Goggia uitstrekkende, en van 't land van Nepaul door eene hooge bergketen afgescheiden, en gedeeltelijk aan de Engelschen, en aan den nabob van Oude toebehoorende. Het N. gedeelte levert goed scheepstimmerhout op.

BARAICHE, hoofdstad van voorn. distr., zeer bloeijende wegens de menigvuldige bedevaarten naar de graven der Mahomedaansche martelaren REJEB- SALLAR en MUSAOUD GHAZY. 99. 22. L. 27. 31. N. B.

BARAIN, Fr. dorp, dep. Côte d'Or, 2 mijlen van Vitteau.

BARAIZE, Fr. dorp, dep. Indre.

BARAJUK, Turk. Aziat. stad in Armenië, 10 mijlen ten Z. van Arzingan.

BARAKONY, 4 Hong. dorpen, kom. Arad, Presburg, Torn en Bihar.

BARALLE, Fr. D., dep. P. de-Calais.

BARAMOUN, dorp in Egypte, aan den O. oever des Nijls.

BARAMPOUR, kleine stad in Hindostan, op de kust van Orissa, met veel handel in linnen en zijden stoffen, 7 mijlen ten Z. W. van Ganjam.

BARAMULAH, Aziat. stad in Kabulistan, prov. Cachemir, aan den Behat.

BARAN, O. Ind. riv., die bij Adeenagur in de Kametz valt.

BARANCA DE MALAMBO, voorname Spaan. koopstad in Z. Amer., in 't gouv. St. Martha, onderkon. Nieuw Granada, aan den mond van de Madalena.

BARANCA, zie St. Jago.

BARANCSCH, Hong. dorp, kom. Sempien.

BARAND, Hong. dorp, kom. Bihar.

BARANEI STANITZ, Rus. stad in Siberië, aan de Lena. 131. L. 54. 50. N. B.

BARANIA, N. Amer. riv. in Mexico, die uit 't meer Chapala voortkomt, en zich in de Zuidzee ontlast, op 22. N. B.

BARANIWAR, Hong. stadje tusschen Bude en Belgrado. 36. 20. L. 46. N. B.

BARANOO DE MALAMBO, Spaan. stad in Z. Amer., prov. Carthagena, onderkon. Nieuw Granada, aan den mond van de Madalena, met veel handel.

BARANOV, kaap in Siberië aan de IJszee, op welker top men vele door de natuur gevormde steenen pilaren vindt; ook heeft men er tanden van den mammoud, van 115 pond zwaarte gevonden. 69. 29. N. B.

BARANOW, Pruis. stad, regdst. Posen, kreits Ostrzezow, met 502 inw.

BARANOW, Oostenr. stadje in Galizië, kreits Tarnow, aan de Weichsel.

BARANOW, Poolsche heerl. en vlek in 't Waiwoodschap Lublin, aan de Wieprz, met 118 huizen.

BARANOWKA, Rus. stadje, gouv. Volhynië.

BARANOWS-EILANDEN, zie Sitka.

BARANTOLA, zie Lassa.

BARANTSCHINSK, bergwerk in 't Rus. gouv. Perm, aan den Tagil, met 109 huizen; het levert jaarlijks 210,285 pud ruw, en 8,435 pud gesmeed ijzer.

BARANYA, kom. in Neder Hongarije, aan gene zijde van den Donau, tusschen de Drau en den Donau gelegen, grenzende ten N. aan het Tolner kom., ten O. aan 't zelfde kom. en aan den Donau, ten Z. aan Slavonië en ten W. aan het Schumeger kom. Het ontleent zijnen naam van het geheel en al vernielde slot Baranya of Bayaranvar, is 92 vierk. mijlen groot, en heeft 193,500 inw., bestaande in Hongaren, Duitschers, Raizen, eenige Croaten en 200 Joden, benevens 701 edellieden; behalve de hoofdstad Fünfkirchen, bevat het 10 marktvlekken, 328 dorpen, en is in 6 districten verdeeld. De grond is gedeeltelijk bergachtig, (men vindt hier 't gebergte Mesteto) gedeeltelijk vlak, bevat marmer, en brengt hout, koren, wijn, tuinvruchten, tabak, wild en rundvee voort. 35. 42 tot 36. 43. L. 45. 35 tot 46. 27. N. B.

BARAQUE-DE-GIOREY, Fr. dorp, dep. Côte d' Or, kantons hoofdplaats.

BARAQUES, 2 Fr. dorpen, dep. Gard en Puy-de-Dôme.

BARATARIA, eil. in de N. Amer. Rep. prov.

prov. Nieuw Orleans, niet ver van de stad Nieuw Orleans, aan eene baai in de golf van Mexico gelegen. Zij was te voren de verblijfplaats van kapers, doch is hun, in 1813, door de Republiek ontnomen. Ook in 1816 hebben er zich vele vrijbuiters van verschillende natiën verzameld; zij zijn 2,000 man sterk, en hebben vele schepen.

BARATH, Turk. stad in Albanië, in het dal Bollina, de zetel van den pacha van la Valona, welke van dien van Janina afhankelijk is.

BARATI, Hong. dorp, kom. Hont.

BARATIER, Fr. D., dep. Op. Alpen.

BARATO of *Porto Barato*, dorp in Toscanen, vorst. Piombino, met eene haven.

BARATON, Fr. dal, dep. Ned. Pyr.

BARAU of *Bawarow*, Boh. vlek, Prachinerkreits, aan de Blanitz, met 142 huizen. 31, 43. L. 49. 8. N. B.

BARAVEL, Aziat. eil. van weinig beteekenis, tot de Marianen eil. behoorende. 160. 14. L. 12. 44. N. B.

BARAVOE, baai en dorp op 't Shetlandsche eil. Yell. 16. 28. L. 60. 50. N. B.

BARBA, zie Barbar.

BARBACOA, eil. in N. Amer., prov. Dariën, in de golf van Dariën, digt bij de kust gelegen.

BARBACOA, baai op 't eil. St. Domingo.

BARBACOAS, Z. Amer. stad, prov. Venezuëla, bij den oorsprong van de Tucuyo.

BARBACOAS, Z. Amer. dorp in de prov. Venezuëla, ten O. van 't meer Maracaibo.

BARBACOAS, Z. Amer. stad in Quito, prov. Emeraldas, by de kust der Zuidzee, tusschen de riv. de Huachi ten W., en de Telembi ten N. O. gelegen. 299. 38. L. 1. 42. Z. B.

BARBACSCH, Hong. dorp, kom. Oedenburg.

BARBADOS, Eng. eil. in W. Indië, het Oostelijkste der Antilles, waarom de Engelschen hetzelve ook tot de Leeward eilanden brengen. Het wordt algemeen ondersteld door de Portugezen ontdekt te zijn, die het geheel onbewoond vonden, en er geen' den minsten prijs op stelden; naderhand, in 1624, en volgende jaren, werd het door de Engelschen bezet; en door de onlusten in Engeland, ten tijde van KAREL I, nam de bevolking aanmerkelijk toe, doch verminderde in 't vervolg weer sterk. Het is omtrent 6 mijlen lang en 4 breed; de luchtgesteldheid is er aangenaam, en stormwinden zijn er minder gewoon dan op de overige Antilles. In het Oosten heeft het eil. verscheidene bergen en holen, onder welke het Coleshol het merkwaardigste is. De grond, die bij de ontdekking uitnemend vruchtbaar was, is in de lage streken zwart, hier en daar roodachtig, bestaat op de bergen uit kalkachtig mergel, en is aan de zee zandig; door de bebouwing is dezelve reeds dermate uitgeput, dat men er zelfs de suiker niet dan door kracht van mesting, waartoe men voornamelijk het aangespoelde zeewier gebruikt, telen kan. De voornaamste voortbr. zijn: suiker, indigo, katoen, aloë, oranjeappelen, citroenen (die jaarlijks eene winst van 40,000 pond sterling opbrengen) pomeranzen, gember, hooge kool- en kokospalmen, rundvee, met haar bedekte schapen, paarden, geiten, varkens, gevogelte, enz. De gezamenlijke opbrengst der voortbr. wordt op 1,270,863 pond sterling gerekend, waarvan voor 772,623 naar Engeland en voor 498,240 naar andere havens wordt uitgevoerd, of op het eil. zelf gebruikt. De inw., die door eenen vreesselijken storm in 1675, en eene zware pest in 1692, veel verminderd zijn, bestonden in 1817 uit 15,000 blanken, waar onder vele bannelingen uit Engeland; 3,000 lieden van de kleur en 59,506 Negers, die tot den veldbouw, 't huiswerk of tot handwerken, bijzonder in de suikermolens en suikerraffinaderijen gebruikt worden, benevens nog 838 vrije negers. Men vindt hier geene haven, maar alleen slechte reeden. Het geheele eil. is, deels door de natuur, met klippen en ondiepten, deels door schansen en batterijen versterkt; het bestuur van hetzelve is in handen van eenen stadhouder, die door den koning van Engeland benoemd wordt, en eenen raad van 12 personen bij zich heeft, terwijl er nog eene vergadering van 22 vertegenwoordigers bestaat. Daar en boven heeft elk der 5 districten, waarin het eil. verdeeld is, nog zijnen eigenen regter, welke alle maand regtdag houdt. De hoofdstad is Bridgetown, behalve welke men er nog de kleinere steden Charlestown, Jamestown, en klein Bristol vindt. 317. 44. 15. L. 13. 18. N. B.

BARBADOS, eil. in Australië, niet ver van de Sandwichs-eil., door SAAVEDRA ontdekt. 199. 20. L. en 8. 40. N. B.

BARBADOS, eil. door ANSON ontdekt,

dekt, en naderhand Chathams-eiland genoemd.

Barbagia, Sard. landschap in 't distr. Capo Cagliari, hetwelk in Barbagia Belvi, Ololai en Seulo verdeeld wordt, en zijnen naam van de bewoners der Barbarijsche kust ontleent, die door de Vandalen verdreven, herwaarts gevlugt zijn.

Barbaize, Fr. dorp, dep. Ardennen.

Barbançon of *Brabançon*, fraai Fr. vlek en kasteel in 't dep. van 't Noorden, arr. Avesnes, met 684 inw., kantenfabr. en marmergroeven.

Barbano, Illyr. vlek en kasteel in Istrië, aan de rivier Arsa.

Barbant, Fr. vlek, dep. Op. Vienne.

Barbantane, Fr. vlek, dep. Monden van de Rhône, arr. Tarascon, digt bij de plaats waar de Durance in de Rhône valt, met 2,310 inw., en wijnteelt. 22. 24. 1. L. 43. 55. 5. N. B.

Barbar, Afr. prov. in het rijk Sennaar, tusschen Egypte en het eigenlijke Sennaar, welke koren, gerst, boonen, enz. voortbrengt; ook vindt men er gom, elefanten, papegaaijen, sivetkatten en drommedarissen.

Barbar, Afr. stadje in Algiers.

Barbara, klein vruchtbaar Aziat. eil. bij de N. kust van Ceylon.

Barbara, Rus. dorp, gouv. Koerland, met zuurbronnen.

Barbara, plaats in O. Afrika, tusschen kaap Guardafui en de straat Babelmandeb, met eene groote jaarmarkt, door onderscheidene karavanen van het binnenland bezocht.

Barbara, fort aan de Middell. zee, aan de landengte, die Gibralter met het vaste land vereenigt.

Barbara, een van de Oostelijke takken van den Niger in Afrika, bij kaap Formosa.

Barbara, (St.) stadje op 't eil. Sardinië, 4 mijlen ten Z. Z. W. van Cagliari,

Barbara, (St.) Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Cilly.

Barara's Haven, eene haven in de golf der Heilige Drieëenheid, aan de Z. W. kust van Amerika.

Barbarano, vlek en distr. in 't Lomb. Ven. kon., gouv. Venetië, prov. Vicenza, niet ver van de riv. Bachiglione.

Barbarein, dorp op de Z. W. kust van Ceylon, aan eene kleine inham, en eene der weinige plaatsen aan deze kust, waar eene boot van Europisch maaksel kan landen. Er is eene fabrijk van touw van de schil van kokosnoten; ook worden er wapenen en andere werktuigen van onderscheidene metalen gemaakt. 97. 41. L. 6. 33. N. B.

Barbaren, zie Barbarije.

Barbarens, Fr. dorp, dep. Gers.

Barbarin, Afr. volk in Nubië, welks voornaamste woonplaats in Barbar, aan de zamenkomst der Atbara en van den Nijl is. Zij verzamelen senebladeren voor den handel in Kahira.

Barbarije, oudtijds *Mauritania*, *Numidia*, *Afrika*, genoemd, is eene uitgestrekte streek lands, langs de kust van Noord Afrika, tusschen den Atlantischen oceaan, de Middell. zee, Egypte en de woestijn van Sara gelegen, van het O. naar het W. 800 uren lang, en 200 breed, zich van 6. tot 45. L. en van 25. 10 tot 37. N. B. uitstrekkende, en eene oppervlakte van 16,448 vierk. mijlen beslaande. Van het O. naar het W. wordt het door het Atlas gebergte doorsneden, in hetwelk onderscheidene kustriv. ontspringen, waarvan de Schellif en de Medsherda of Bagrada de voornaamste zijn. In het binnenland heeft men meer zoute dan zoete bronnen, zoo dat men op vele plaatsen niets dan regenwater heeft, en niet vele kosten en werk, door waterleidingen, de steden van zoet water voorzien moet. De grond is, vooral aan de kusten, zeer vruchtbaar, en levert, in het algemeen, dezelfde voortbr. op, die men in Z. Europa vindt, en ook niet meer dan éénen oogst jaarlijks; de voornaamste graansoorten zijn tarwe en gerst, ook overvloed van boonen en linzen, doch haver vindt men er zeldzaam, en de erwten zijn er door de Europeanen overgebragt; men vindt er ook overvloed van uitmuntende vruchten, saffraan, suikerriet, enz.

Het gebergte, dat grootendeels uit kalksteen bestaat, welke zich in de Westelijkste en hoogste ketenen onder de gedaante van marmer voordoet, bevat onderscheidene, echter nog niet genoegzaam onderzochte en bewerkte metaalsoorten, gelijk zilver, koper, lood, ijzer, tin, spiesglas, ook zwavel, verscheidene zouten, enz., terwijl men in de vlakten eenen onmetelijken overvloed van zout en salpeter, benevens onderscheidene heete bronnen vindt. Men ziet hier geene vuurspuwende bergen, doch nu en dan is het land echter, vooral gedurende het heete saizoen, aan aardbevingen onderhevig, die evenwel nimmer zoo vernielend zijn, als in sommige plaatsen van het

Z.

Z. van Europa.

Uit het dierenrijk vindt men hier ossen, voortreffelijke paarden, ezels, muilezels (beide welke laatsten tot het werk gebruikt worden), kameelen, schapen, waaronder met lange haren, geiten (van welker huiden het voortreffelijk Marokkijnsch leder gemaakt wordt), antilopen, en vele roofdieren, zoo als leeuwen, panters, jakhalzen, hyena's, vele en groote slangen, schorpioenen, welker beet in het N. gedeelte niet vergiftig is, benevens eene ontzaggelijke menigte van sprinkhanen, die uit de woeste streken, in gansche legers, onverwacht te voorschijn komen, en de schoonste korenvelden, in korten tijd, geheel en al vernielen.

De bevolking wordt op 8 of 9 millioenen geschat, en kan tot 4 klassen gebragt worden, namelijk: *Mooren*, *Joden*, *Arabieren* en *Berbern*, (*Berebern*, *Barbaryers*.)

De *Mooren* maken het aanzienlijkste gedeelte der inw. in al de steden uit; zij zijn Mahomedanen, zeer stipt in het waarnemen der godsdienstplegtigheden, zeer eenvoudig in hunne maaltijden, doch valsch en niet te vertrouwen. De *Joden* zijn, in al de Barbarijsche steden, in groote menigte verspreid, en de voorwerpen van algemeene beschimping en verachting; doch door hunnen handel veel geld verzamelende, getroosten zij zich dit alles. De *Arabieren* bewonen de binnenlanden, en houden zich met de veeteelt bezig, wonen in dorpen of *douars* van tenten, en zwerven heen en weer. Elk dezer dorpen staat onder eenen scheik, van welke een zeker getal van eenen Emir of groot scheik, afhankelijk zijn. De *Berbern*, eindelijk, bewonen de bergstreken, en schijnen de oorspronkelijke bewoners te zijn. Zij hebben eene hun eigene taal, wonen in vaste dorpen, en bestaan van den landbouw. Zij zijn zeer sterk en groot van gestalte, gedeeltelijk door de Mahomedanen bekeerd en ten ondergebragt, doch staan dikwijls openlijk tegen hen op. Zij hebben onderscheidene namen, als van *Errifi*, tusschen Algiers en Marocco, *Schilha* of *Amazirgh* in 't Z. van Marocco, *Cabylen*, *Tuariks*, *Tibbos*, enz.

De menigvuldige havens maken er den handel zeer voordeelig, welke voornamelijk bestaat in koren, struisvogelvederen, stofgoud, leder, was, tin, koraal, uitmuntende paarden, rundvee, gevogelte, enz., terwijl er voorheen de zeerooverij sterk gedreven werd. De Barbarijsche staten hebben eenige weinige eigene goud- en zilvermunten, welke op de Turksche wijze gestempeld zijn; behalve deze heeft men er Turksch, Maroccaansch en Spaansch geld. De gangbaarste munten zijn:

De Mabuf of Berberesk (zechinen)	*f* 5 : 13
de Zerimabub	- 3 : 10
Turksche piaster	- 0, 62
Spaansche mat of piaster .	- 2, 50
Spaansche doblons . . .	- 9, 85

Ook Metekals, Musuna en Fulus.

Zie verder Algiers, Fez, Marocco Tripolis en Tunis.

BARBARIJSCHE ZEE, is dat gedeelte der Middell. zee, hetwelk de onderscheidene landen van Barbarije bespoelt.

BARBARIJSCHE-PUNT, kaap aan den W. ingang van de Senegal, in Afrika, zijnde eene zandige landstreek, 100 vademen breed en van alle plantgewas ontbloot. 15. 53. N. B. en 18. 51, 30. L.

BARBAS, kaap op de W. kust van Afrika, bij den mond der riv. St. Cypriano, 26 mijlen van kaap Blanc. 22. 6. N. B. o. 52. L.

BARBASINA, Lomb. Ven. vlek, 4½ mijl ten Z. O. van Como.

BARBASOTE, kleine zeehaven in Marocco, een weinig ten W. van Ceuta.

BARBASTRE Fr. vlek in 't dep. Vendée, op 't eil. Noirmoutier, met 2,396 inw.

BARBASTRO; zie [illegible].

BARBATA, Afr. riv. in 't W. van Algiers, die zich in de Taphna stort.

BARBATO, Spaan. plaatsje en haven in Andaluzië, tusschen Cadix en Tariffa, bij de uitwatering der Barbato in de Atlantische zee.

BARBATO, Spaan. riv., die bij bovengenoemde stad in zee valt.

BARBATOGNE, Fr. dorp, dep. Tarn.

BARBATOLA, Lomb. Ven. vlek, 6 mijlen ten W. van Milaan.

BARBATRE, zie Barbastre.

BARBAUTAN, Fr. dorp, dep. Gers.

BARBAZAN, 3 Fr. dorpen, dep. Op-Garonne, en 2 in Op. Pyreneën.

BARBE, Fr. eil., in de Rhône, niet ver van Lyon, op hetwelk, door KAREL den Grooten, de eerste boekverzameling werd aangelegd.

BARBE, (ST.) N. Amer. stad in Mexico, prov. Nieuw Biscaye.

BARBE, (ST.) stadje in Frankrijk, dep. Vosges.

BARBE, (ST.) of *Purling*, Aziat. eilandje ten W. van Borneo gelegen, 125. 22. L. o. 2. N. B.

BARBEAU, N. Amer. riv. in Canada;

da; valt in de Uteras, op 300. 51. L. 45. 5. N. B.

BARBEAUX, voormalige rijke abdij in Frankrijk, dep. Seine en Marne, aan de Seine.

BARBECIN, verminkte naam van Bourcin, d. i. vorst van Cin, klein kon. in Afrika, ten Z. van de Groene kaap, alwaar de Franschen voorheen hunne slaven haalden; het brengt gierst, rijst, ossen, boter, enz. voort.

BARBEIRA, Fr. dorp, dep. Aude.

BARBELA of *Verbela*, tak der Afr. riv. de Zaire of Congo, die uit 't Z. komt, en gezegd wordt haren oorsprong in 't kon. Matamba te nemen.

BARBELAMO, een der Oostelijke armen van de Afr. riv. de Niger.

BARBELRODE, Beij. dorp, Rijnkreits, opperbaljuwschap Bergzabern.

BARBELROTH, Fr. D., dep. Ned. Rijn.

BARBERANO, stadje in den Kerk. Staat, legatie Viterbo, aan de Bieda, tusschen de meren Bracciano en Bolsena.

BARBEREIN of *Berberian*, Aziat. eil. ten W. van Ceylon gelegen. 6. 27. N. B. 97. 28. L.

BARBERIE, Fr. dorp, dep. Calvados.

BARBERINO, Toscaansch vlek, tusschen Florence en Siëna.

BARBERINO-DI-VADELSA, Tosc. stad, distr. Certaldo, aan de Sieva en den voet der Apennijnen.

BARBERNOLA of *Witte kaap*, kaap op de kust van klein Azië, in de Middell. zee, ten O. van 't eil. Scio. 38. 11. N. B. 44. 17. L.

BARBERSPOLDER, polder in Z. Holland, grenzende ten N. aan Vlaardinger ambacht, ten O. aan de Ketel, ten Z. aan den Maasdijk en ten W. aan Vlaardingen, bevattende 77 morgen lands.

BARBERY, 3 Fr. dorpen, 2 in 't dep. Calvados en een in dat der Oise.

BARBESMIJNEN, voorgewende Amer. goudmijnen aan den Mississippi, door JUAN PONCE DE LEON het eerst opgegeven, en die in Frankrijk veel gisting en reizen veroorzaakt hebben.

BARBETES, naam der bewoners van onderscheidene valleijen in Piëmont, van die van Lucerne, Angrone, Perouse en St. Martin.

BARBEVILLE, Fr. D., dep. Calvados.

BARBEY, Fr. dorp, dep. Vosges.

BARBEY-SUR-YONNE, Fr. dorp, dep. Seine en Marne.

BARBEYRAC, Fr. stadje, dep. Aude.

BARBEZIEUX, arr. in 't Fr. dep. Charente, hetwelk 21½ vierk. mijl en 51,279 inw. bevat.

BARBEZIEUX, Fr. stadje in bovengen. arr., op eenen heuvel gelegen, met 2 kerken en 1,984 inw., die van linnen fabr., veeteelt, en 't mesten van kapoenen bestaan; in de nabijheid is de minerale bron Fonte-Vailleuse. 17. 42. L. 45. 28. N. B.

BARBIERES, Fr. dorp, dep. Drôme.

BARBING, Beij. dorp en kasteel, Regenkreits, aan den Z. oever van den Donau, niet ver van Regensburg.

BARBING, Beij. landg. in den Regenkreits.

BARBO, Amer. riv. in Mexico, die in de prov. Honduras ontspringt, en zich in den Atl. oceaan ontlast.

BARBONNE of *Barbonnel*, Fr. stadje, dep. Marne, arr. Epernay, 2 uren Z. W. van Sezanne, met 1,200 inw.

BARBONVAL, Fr. dorp, dep. Aisne.

BARBORA, Afr. zeestad in 't kon. Adel, aan de straat van Babelmandeb.

BARBORA, ook Alondi genaamd, eilandje in de Roode zee.

BARBOTA, zie Bravata.

BARBOUDE, (LA) zie Barbuda.

BARBOULANT, Fr. dorp, dep. Gers, met de reeds door de tempelheeren gebruikte baden.

BARBOUX, Fr. dorp, dep. Doubs.

BARBUDA, BERBUDA. Eng. eil. in W. Indië, tot de kleine Antilles behoorende, 6 mijlen lang en 3½ breed, met 2,500 inw. De grond is zeer vruchtbaar, brengt overvloed van vruchten, vooral zeer schoone kokosnoten voort, benevens katoen, peper, tabak, indigo, gember, suikerriet, onderscheidene fraaije houtsoorten, enz., terwijl de veeteelt er tevens aanmerkelijk is. Ook vindt men er onderscheidene soorten van slangen, waaronder zeer vergiftige. Dit eil. heeft geene haven, doch aan de W. zijde eene veilige ankerplaats. Het behoort aan de familie CODRINGTON, door een' van welke de opbrengst van hetzelve, benevens dien van verscheidene andere plantagiën, aan het bijbelgenootschap gemaakt is. 315. 50. L. 17. 49. 45. N. B.

BARBUE, N. Amer. riv. in Canada, die in het meer Michigan valt.

BARBUE, N. Amer. riv. in Canada, die in het meer Erie uitloopt.

BARBUISE, Fr. dorp, dep. Aube.

BARURATA, N. Amer. eil. in de golf van Honduras, bij de kust van Ruahan. 290. 54. L. 16. 26. N. B.

BARBY, Pruis. gr., regdst. Maagdenburg, in den Calberkreits, aan de Elbe; voorheen behoorde het aan Saksen, en daarna aan Westfalen. Het is in 4 ambten, Barby, Rozenburg, Walther-Nien-

Nienburg en Mühlingen verdeeld.

BARBY, hoofdstad van voorm. gr. aan de Elbe, welke hieromtrent de Saale ontvangt. Zij heeft 2 luthersche en eene hervormde kerk, en over de 2,800 inw.; veel zijwormenteelt, laken- en linnenweverijen, zeepziederijen en fabr. voor handschoenen, lak, en zilverwerk. De hernhutters kregen in 1749 verlof om herwaarts hun theologisch seminarium en opvoedings-gesticht over te brengen, en rigtteden hier een observatorium, een kabinet van naturaliën en eene boekdrukkerij op, doch hebben deze stad naderhand weer verlaten, en de meeste dezer inrigtingen naar Niesky, in de Op. Lausnits, verplaatst. 29. 44. 47. L. 51. 59. N. B.

BARCA, het oude Cyrenaica, groote streek lands in Barbarije, tusschen Tripoli en Egypte gelegen. Zij bevat 4,150 vierk. mijlen, en is, eenige plaatsen aan de kust en de *Oazen* uitgezonderd, grootendeels zandig, woest en onvruchtbaar. De inw., welker aantal men op 300,000 kan rekenen, zijn allen van Arabische afkomst, belijden den Mahomedaanschen godsdienst, en zijn Nomaden. Van het Noordwestelijk gedeelte, dat den titel van koningrijk heeft, is Barca de hoofdstad; van het overige, gewoonlijk de woestijn van Barca genoemd, is Derne de hoofdstad: terwijl in het binnenland de bijna geheel onbekende republieken Siwah, met de hoofdstad van denzelfden naam, en Augila liggen. Het is van Tripoli afhankelijk, welks bashaw eenen sangiak aanstelt, die te Derne zijn verblijf houdt.

BARCA, Afr. stad en zeehaven in Barca. 38. 11. L. 32. 26. N. B.

BARCALORE, stad in Voor-Indië, in Cochin, op de kust van Malabar, ten O. van Cranganore.

BARCAROTA, VILLA NUEVA, Spaan. vlek, met den titel van markgraafschap, in Estremadura, distr. Badajoz, met 2400 inw. en eene gezondheidsbron.

BARCAS, N. Amer. stad in Nieuw Mexico, in 't intend. Guadalaxara, met eene talrijke bevolking van Spanjaarden, Mestizen en Mulatten.

BARCATTY, stad in Voor-Indië, in Cochin, op de grenzen van Dindigul.

BARCELLOS, Port. vlek, prov Entre Minho en Douro, aan de Cavado; het is versterkt, en heeft, behalve de voorstad Barcellinhos, 2 kerken, 2 kloosters, 3,800 inw., en handel met oranjeappelen.

BARCELLINHOS, voorstad van Barcellos.

BARCELONA, hoofdstad van de Spaan. prov. Catalonië, eene beroemde vesting en zeehaven, voorzeker eene der belangrijkste van het rijk, in een bekoorlijk oord, dat met taltooze landhuizen vervuld is, bij wijze van eene halve maan, tusschen de monden der Llobregat en Bezas, aan de Middell. zee, op 19. 55. 57. L. en 41. 21. 44. N. B. gelegen. Zij wordt in de boven en beneden stad verdeeld, terwijl men Barceloneta (zie hier onder) als de nieuwe stad kan aanmerken: zij heeft eene schoone, breede, doch voor de inkomende schepen niet gemakkelijke haven, die door eenen grooten dam gedekt wordt, op welks einde zich eene baak en een bolwerk bevindt. Men telt er 82 kerken, (waaronder de kathedrale en Michaels kerk) 45 kloosters, 10,267 huizen, en die van Barceloneta daar onder begrepen, 130,000 inw. Onder de merkwaardigheden behooren: het oude paleis der graven van Barcelona, het audiëntie- paleis, het raadhuis, koophuis en de bijzonder aangenaam aangelegde wandelplaatsen, waaronder de Murelle del Mar en de Rambla uitmunten. Zij had voorheen eene regtbank der inquisitie, thans nog eene regtbank van koophandel, een theologisch seminarium, eene hooge school, eene anatomie-zaal, eene school voor de zeevaart, eene voor de genie en artillerie, eene door de kooplieden opgerigte teekenschool, eene school voor de geneeskunde, eene akademie voor fraaije letteren en wetenschappen, voor wis- en krijgskundige wetenschappen, voor de geschiedenis, regtsgeleerdheid en natuurlijke historie, openbare bibliotheken en kabinetten van natuurlijke historie, een hospitaal, waarin 3,000 menschen verzorgd worden, eenen schouwburg en een vondelingshuis. — Verder heeft men hier een tuighuis, eene scheepstimmerwerf, eene geschutgieterij (waarin jaarlijks 200 vier en twintig ponders gegoten worden), wol- en talrijke katoenfabrijken (welke laatsten aan 20,000 menschen brood verschaffen, en voor meer dan 41 millioenen realen jaarlijks opleveren) ook fabr. voor tafelglazen, hoeden, gekleurd papier, zeep, kant, lint, saaijet, zijden, messen, geweren, mathematische en andere instrumenten, passement, kousen, enz.; katoen en linnen-drukkerijen, looijerijen, brouwerijen, enz. De handel is hier zeer aanzienlijk, en werd, voor den laatsten oorlog, op 18

millioenen Nederl. guldens geschat; men telt er 225 groote handelhuizen, 56 wisselkamers, en 3 assurantie-compagniën voor de zeevaart; in 1807 liepen er 1018 schepen binnen. De uitvoer bestaat in voorn. fabrijkgoederen, benevens wijn en brandewijn; de invoer in Fr. en Ital. fabrijkwaren, koren, rijst, hout uit de Oostzee, geele was uit Barbarije, ijzer uit Zweden, staal uit Engeland en Stiermarken, hennip uit Riga en Petersburg, linnen, koper, enz. uit Duitschland, en stokvisch van Terre Neuve. Behalve de gewone munt, (zie Cadix) heeft men hier:

		Centen
De livre Catalan	à 20 sold. en van 12 den.	70
Real ardit	à 2 sold.	7
—— Catalan		10
Piaster current	a 28 sold.	98
—— de charge	(4 piast.)	f 3,92

Wissel zie Cadix.

Barcelona, prov. van 't Zuid Amer. gouv. Cumana, in Terra Firma. Hier beginnen die uitgebreide vlakten, die zich met die van Caraccas vereenigen en tot aan de Orinoco uitstrekken, en uitmuntend weiland opleveren voor de veeteelt, welke voorheen zeer aanmerkelijk was, doch thans geheel in verval is. In deze prov. zijn ook 4 zoutputten, welke den inw. het noodige zout opleveren. In 1811 verklaarde zij zich onafhankelijk.

Barcelona, stad in voorn. prov., in eene vlakte, aan den linker oever der Neveri, niet ver van de zee gelegen. Zij werd in 1634 gebouwd, is ver van fraai, en, uit hoofde van het groot aantal varkens, welke er gemest worden, zeer morsig en stinkend. De inw. worden op 14,000, half blanken en half van de kleur, geschat. De landbouw wordt er zeer verwaarloosd; doch er wordt sterke handel gedreven in smokkelgoederen, die van Trinidad ingevoerd, en vervolgens te land en ter zee naar andere provinciën vervoerd worden. 512. 59. L. 10. 10. N. B.

Barcelona-rivier, zie Neveri.

Barceloneta, Spaan. koopstad op eene landengte gelegen, digt bij Barcelona (waarvan zij als een gedeelte kan worden aangemerkt), sedert 1752, volgens het plan van den markies de la Mina, gouverneur van Catalonië, gebouwd, daar men Barcelona, uit hoofde van de vestingwerken, niet kon uitbreiden, en de stad aanmerkelijk in bevolking toenam. Zij heeft 2 pleinen, 2 groote barakken, en eene, in den vorm van een Griekschen kruis gebouwde kerk, waarin men de tombe en het borstbeeld van haren stichter, den markies de la Mina vindt. Zij heeft eene vierkante gedaante, is net, doch eenvormig; het getal der inw. bedraagt 10,000.

Barceloneta, Z. Amer. vlek in Spaansch Guiana, aan den Caroni.

Barcelonette, Fr. arr. in 't dep. Beneden Alpen, 22 vierk. mijlen groot, met 18,500 inw.

Barcelonette, Fr. stad, hoofdpl. van voorn. arr., aan de Ubaye, met 1900 inw., aanzienlijke schapenfokkerij, eenige lakenweverijen, 4 volmolens, en vrij levendigen handel in koren en vee. 24. 23. L. 44. 26. N. B.

Barcelonne, Fr. stadje in 't dep. Gers, arr. Mirande, aan de Adour, met 840 inw.

Barcelonne, Fr. stadje in Dauphiné, dep. Drôme, arr. Valence.

Barcelore, voorname Eng. stad in O. Indië, koningrijk Bisnagar, presid. Bombai, aan de kust van Malabar, met eene haven en eene oude pagode, benevens sterken handel in peper en rijst. 92. 16. L. 13. 47. N. B.

Barcelos, Port. stadje, prov. Entre Minho en Douro, aan de Cavado, met 1500 inw. Zij wordt gezegd 250 jaren voor Christus gesticht te zijn, is versterkt, en heeft den titel van hertogdom.

Barchain, Fr. dorp, dep. Meurte.

Barchen, Nederl. dorp, prov. Luik, 2 uren van deze hoofdplaats.

Barchfeld, vlek en kasteel in Hessen Kassel, ambt Rothenburg, aan de Werra, met 1325 inw., grootendeels den heer von Stein toebehoorende.

Barchin, Perz. stad, prov. Kerman, 34 mijlen ten Z. O. van Sergian.

Barcillonette de Vitrolles, Fr. vlek, dep. Ben. Alpen.

Barckley, zie Berkley.

Barcux, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr., 2 mijlen van Mauléon.

Barcyn of *Barczin*, Pruis. stad, regdst. Bromberg, kreits Schubin, aan de Netze, met 550 inw; 52. 52. 14. N. B. 35. 37. 48. L.

Barcza, 2 Hong. dorpen, kom. Borschod en Abaujwar.

Barczika, 2 Hong. dorpen, kom. Borschod.

Bard, Hong. dorp, kom. Schumeg.

Bard, 3 Fr. dorpen, dep. Côte d'Or, Isère en Loire.

Bard of *Bardo*, Sard. dorpje in Piëmont, op eene rots, aan de Doria; bij den uitgang van het dal van Aosta.

Bar-

Barda, sterke Afr. stad in Tunis, met een schoon paleis, de zetel van den beij, met muren en torens omgeven, met eene menagerie en een warm bad.

Barda, Hong. dorp, kom. Arad.

Bardah, Aziat. Turk. stad in Natolië, sandschakat Hamid.

Bardais, Fr. dorp, dep. Allier.

Bardan, stad in Aziat. Turkije, pachalik Bagdad.

Bardanne, arm van den Oder, in 't Pruis. regdst. Frankfort, in den Lebusischen kreits.

Bardaury, (la) Fr. dorp, dep. Seine en Oise, 2 mijlen van Poissy.

Barde, (la) 3 Fr. dorpen, dep. Ben. Charente, Dordogne en Gironde.

Bardenac, 2 Fr. dorpen, dep. Gironde en Charente.

Bardenberg, Pruis. dorp, regdst. Aken, met 1,730 inw.

Bardengau, was voorheen een distr. in het vorst. Luneburg.

Bardes, zeer hoog eil. aan de kust van *Malabar* in Hindostan, hetwelk door een kanaal van de stad Goa is afgescheiden, en achter hetwelk de Port. schepen gedekt kunnen liggen.

Bardesleben, zie Badersleben.

Bardewick of *Bardowick*, groot Han. marktvlek, voorheen zeer aanzienlijke handelstad in 't hert. Luneburg, ambt Bardewick, aan de Elmenau, met 900 inw., welke van de veeteelt en den tuinbouw, bijzonder van 't kweeken van bloembollen en zaden, die zij naar Hamburg zenden, bestaan. 26. 12. 58. L. 53. 8. 37. N. B.

Bardfalwa, Hong. dorp, kom. Marmarisch.

Bardi, Ital. stadje en markgr. in 't hert. Parma, met een prachtig kasteel.

Bardi, stad op de W. kust van 't Philip. eil. Zebu. 141. 7. L. 10. 38. N. B.

Bardia, O. Ind. eilandje in de golf van Siam. 117. 26. L. 10. 48. N. B.

Bardia, O. Ind. stad in Neder Siam, digt bij de golf. 117. 16. L. 10. 52. N. B.

Bardigues, Fr. dorp, dep. Gers.

Bardin, Perz. stad, prov. Kerman.

Bardinetto, Sard. stadje in Piëmont, op de Apennijnen.

Bardiow, zie Bartfeld.

Bardis of *Berdis*, fraai stadje in Op. Egypte, aan de W. zijde des Nijls, en aan het begin van een kanaal, dat zich zeer ver zuidwaarts in het land uitstrekt, met eene haven; het is de zetel van eenen Arabischen schech.

Bardistan, of *Ras Bardistan*, kaap op de Z. kust van Perzië, in de Perz. golf. 69. 1. L. 28. N. B.

Bardo, zie Bard. N°. 3.

Bardoil of *Bardilloi*, oudtijds *Betius* genaamd, riv. in Arabië, die zich in de Roode zee ontlast, op 23. 5. N. B.

Bardon Hills, gebergte in Engeland, gr. Leicester, meestal uit porfier bestaande.

Bardoneche, Sard. vlek in Piëmont, in eene vlakte van denzelfden naam, niet ver van Suza, met 930 inw.

Bardonville, Fr. dorp, dep. Ben. Seine, 3 mijlen van Rouen.

Bardop, riv. in Engeland, die in de Read uitloopt, in Northumberland.

Bardorf, Brunswijksch dorp, aan de Pruis. grenzen, met 500 inw.

Bardosch, Hong. dorp, kom. Eisenburg.

Bardotzer-Stuhl, in de Zevenbergsche militair-grenzen, behoort tot het tweede Szekler infanterie regiment.

Bardou, gezondheidsbronnen in 't Fr. dep. Allier, bij Moulins.

Bardowick, zie Bardewick.

Bardsey, eilandje in de Iersche zee, bij de kust van Wallis, met een haventje aan de Z. O. zijde; het heeft 8 huizen en 70 inw., die vrij van belasting zijn, en van een weinig schapenteelt en landbouw en het opgaderen van zeevogeleijeren bestaan; er zijn ruïnen van eene oude abdij. Het vormt de N. punt van Cardigan baai.

Bardshir of *Kevashir*, Perz. stad, prov. Kerman. 76. 6. L. 29. 50. N. B.

Bardstown, vlek in de N. Amer. Rep., prov. Kentucky, aan de Beechfork. 291. 36. L. 37. 48. N. B.

Bardt, Pruis. stadje in Pommeren, met een kasteel, aan de Oostzee, 3 mijlen W. van Straalsund. 54. 29. N. B. 30. 30. L.

Bare, riviertje in Saksen, dat door eene der voorsteden van Leipzig stroomt, en in de Pleisse valt.

Bare, hoog, onvruchtbaar, doch bewoond Austr. eil., digt bij de O. kust van Nieuw Zeeland. 39. 56. Z. B.

Barea, stad in de prov. Malwa in Hindostan.

Barebone Creek, riv. in de N. Amer. Rep., prov. Kentucky, valt in de Ohio, op 291. 56. L. en 38. 25. N. B.

Barèges of *Barrèges*, Fr. dorp in 't dep. Op. Pyr., in het dal Barèges, aan den voet van den berg Tourmalet, met 670 inw., 1 hospitaal en beroemde warme baden, die, volgens Borgella, sulphur. sodae, zout, eene zeepachtige zelfstandigheid, enz. bevatten, eenen warmtegraad van 24 tot 36 gr. hebben, en zoo wel in- als uit-

wendig gebruikt worden. 17. 54 L. 42. 53. N. B.

BAREIDY, koopplaats aan de Arab. kust der Roode zee, met eene haven, die door ondiepten gevormd wordt.

BAREILLES, Fr. dorp, dep. Op. Pyr.

BAREILY, aanzienlijk distr. in Hindostan, aan de O. zijde van den Ganges, tusschen 27 en 29 N. B., sinds 1802 aan de Engelschen behoorende, van wier bezittingen in de Oost het een der schoonste gedeelten uitmaakt. Het is zeer vruchtbaar wegens de menigte riv., die het besproeijen, en bevat verscheidene steden, van welke Bareily, Bissonela, Budavon, Pillybeet, Muradabad, Rampore, Sumbul en Amroah de voornaamste zijn.

BAREILY, hoofdst. van voorn distr., aan de Saukra, met een groot fort en goede pottenbakkerijen. Zij is zeer volkrijk, en de zetel van het Engelsch geregtshof der provincie. 97. 7. L. 28. 22. N. B.

BAREKDEWAR, stad in 't kon. Candahar, in O. Indië.

BAR-EL-ABIAD (WITTE RIVIER), Afr. riv. in Nigritië, die in Nubië in den Nijl valt.

BAREL DONCK, Nederl. dorp, prov. O. vlaanderen, arr. Dendermonde.

BARELON, (EL) oudtijds Paraetonium genoemd, zeehaven in Lybië, in N. Afrika, 34 mijlen ten W. van Alexandria.

BAREN, riviertje in Pruissen, regdst. Arnsberg, valt in de Roer.

BARENBRUCH, Pruis. dorp in Pommeren, regdst. Stettin, Saatziger kreits.

BARENBURG, Han. vlek en ambt in 't gr. Hoya, met 548 inw., en eene sal ammoniakfabrijk.

BARENDORF, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, kreits Wanzleben.

BARENDRECHT, Nederl. heerl. in de prov. Zuid Holland, distr. Dordrecht, tot welke Oost Barendrecht met 316, West Barendrecht met 1074, en Karnisse met 349 inw. behooren; de kerk voor deze drie ambachten staat te W. Barendrecht.

BARENGAU, Beij. dorp, Op. Donaukreits, distr. Neumarkt, met 200 huizen.

BARENSTEIN, Saks. stadje, markgr. Meissen, aan de Mieglitz, met een kasteel en eene tinmijn in de nabijheid. 31. 32. L. 50. 45. N. B.

BARENTHAL, Fr. dorp, dep. Moezel, arr. Sarguemines, met 640 Luthersche inw.

BARENTIN, Fr. vlek, dep. Ben. Seine, arr. Rouen, met papierfabrijken.

BARENTON, Fr. stadje in Normandië, dep. van 't Kanaal, arr. Mortain, aan de Ardée, met 3,120 inw.

BARES, Spaan. vlek in Gallicië.

BARESIA, Fr. stad, dep. Jura.

BAREUGNAN, Fr. dorp, dep. Gers.

BAREUTH, zie Baireuth.

BARFLEUR, Fr. vlek, dep. Kanaal, arr. Valognes, met 893 inw. en handel in vlas, linnen, boter, enz. 49. 14. 17. N. B. 16. 23. 35. L.

BARGA, Tosc. stad en vicariaat, naar den kant van Lucca, aan de Serchio, met 2,000 inw.

BARGA, BURAT, zie Bureten.

BARGAU-Wurt. dorp en slot, Jaxt kreits, ambt Gemünd, met 475 inw.

BARGAZAR, kaap op IJsland, op 66. 20. N. B. 1. 3. L.

BARGE of *Barges*, Sard. stad, vorst. Piémont, bij den voet der Alpen, aan de zamenkomst van de Rio Infernotto en Ghiandone, is met de voorsteden in drie kwartieren verdeeld, heeft 3 kerken, 2 kloosters en 6,900 inw., geweerfabrijken en leigroeven.

BARGEAC of *Barjac*, Fr. stadje, dep. Gard, arr. Alais, met 1,294 inw. en zeer schoone witte steengroeven.

BARGEDORF of *Bergedorf*, stadje en ambt, twee uren van Hamburg, gemeenschappelijk aan de beide steden Hamburg en Lubeck behoorende, met 2,000 inw., welke in den akkerbouw, de veeteelt en den kleinen handel, hun bestaan vinden.

BARGEME, Fr. dorp, dep. Var.

BARGEMONT, Fr. stadje, dep. Var, arr. Draguignan, geboorteplaats van MORERI, met 1,786 inw., wijn- en olieteelt.

BARGEN, Bad. dorp, Neckarkreits, ambt Waibstadt, met 685 inw. en eene kerk, die door de Roomschen en Lutheranen gemeenschappelijk gebruikt wordt.

BARGENLU, stad in Aziat. Turkije, prov. Caramanië.

BARGENY, Schotsch stadje, gr. Ayr, 30 mijlen Z. W. van Edinburgh.

BARGES, zie Barge.

BARGES, 4 Fr. dorpen, dep. Côte d'Or, Op. Loire, Orne en Op. Saône.

BARGNY, Fr. dorp, dep. Oise, omtrent 2 mijlen van Crepy.

BARGONG, Aziat. stad in Hindostan, in Candeish, omtrent 6 mijlen ten N. van Burhampoor.

BARGOOZIN, Aziat. stad in Rusland, prov. Nertchinsk, aan de Bargoozina.

BARGU, het O. deel der Aziat. zandwoestijn Gobi, in klein Bucharije.

BARGUES, Fr. dorp, dep. Landes.

BARGUZIN, beek in Aziat. Rusland, gouv. Irkutsk, valt in 't meer Baikal.

BARGUZINSK, Rus. stadje, gouv. Irkutsk, in de vruchtbare Chorinsche steppe, aan de beek Barguzin, met maar weinige gebouwen, door kozakken bewoond, die van de zwervende volken de schatting invorderen.

BARHAM, Eng. vlek, gr. Kent, met 816 inw., $1\frac{1}{2}$ uur van Canterbury.

BARHEAD, Schotsch dorp, gr. Renfrew, bij Paisley.

BARI (TERRA DI), Nap. provincie, ten N. aan de golf van Venetië, ten O. aan Terra di Otranto, ten Z. aan Basilicata, en ten W. aan Capitanata grenzende, bevat 77 vierk. mijlen en 53,305 inw., en is rijk aan tarw, zuidvruchten, kappers, kamillen, schapen, bijen, zeevisch, salpeter en zout. Ligt tusschen 33. 42. en 35. 2. L. 40. 52. en 41. 20. N. B.

BARI, hoofdstad van voorn. Nap. prov., met eene haven aan eenen zeeboezem. Zij is aan de landzijde van moerassen omgeven, en aan den zeekant versterkt; heeft eenen bisschopszetel, 12 kloosters, 18,200 inw., welke katoen- en linnenweverijen hebben, en handel met wijn, olie, zeep en vruchten drijven. 41. 15. N. B. en 34. 38. L.

BARI, Aziat. stad in Hindostan, prov. Bejapoor. 8 mijlen van Raibaug.

BARIARI, eilandje ten N. W. van Lusa, in de golf van Venetië.

BARIAZED, Perz. stad, prov. Kerman, 14 mijlen ten Z. W. van Kerman.

BARICHARA, Z. Amer. stad in Nieuw Granada, met 700 inw.

BARICOURT, Fr. vlek, dep. Ardennen, arr. Vouziers, met 275 inw.

BARIE, Fr. dorp, dep. Gironde.

BARIETTA, Nap. stadje, prov. Terra di Bari, aan den zeekant, met eene batterij en eene haven met steenen hoofden: er wordt wijn en olie uitgevoerd.

BARILLA, Aziat. stad in Hindostan, in Gurry Mandela.

BARILLES, Fr. vlek, dep. Arriège, aan de Arriège, arr. Foix, met 1400 inw.

BARILS (LES) Fr. dorp, dep. Eure.

BARIMA, kleine riv. in Z. Amer., die aan de bergen van Imataca in de prov. Cumana, ontspringt, en in zee valt bij den mond van den Orinoco.

BARIMA PUNT, landpunt, die den Zuidelijken ingang van den mond der Orinoco vormt, op 8. 45. N. B.

BARIN, stad in Aziat. Turkije, prov. Natolië.

BARINAS, zie Varinas.

BARINEUF, Fr. dorp, dep. Arriège.

BARING, twee kleine lage Austr. eil. ten W. van Nieuw Brittanje, in 1792 door kapitein BOND, op het Eng. schip *the Royal amiral*, ontdekt, en bepaald op 168. 13. L. en 5. 35. Z. B.

BARINQUE, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

BARIQUISIMETO, zie Barquisimeto.

BARISEY, 4 Fr. dorpen, dep. Saône en Loire, 2 in Meurte, en een in Aisne.

BARJAC, zie Bargeac.

BARJAMON, zie Bargemont.

BARJOLS of *Barjoux*, Fr. stadje, dep. Var, arr. Brignolles, aan den oorsprong der Argens, met 2,894 inw., papiermolens, porselein, leer- en andere fabrijken. 43. 33. 15. N. B. en 23. 40. 30. L.

BARK, zie Berk.

BARKA, zie Barca.

BARKA, Hong. dorp, kom. Torn.

BARKALE, Eng. vlek in Indië, prov. Travancor, presid. Bombay, met eenen beroemden tempel der braminen, en eenen heiligen vijver.

BARKAN, Hong. stad aan den Donau, vermaard door twee overwinningen op de Turken in 1664 en 1683.

BARKAN, meer in Zweden, op de grenzen van Dalecarlië, dat door het kanaal van Stroemsholm, eene rivier en eenige meertjes, gemeenschap heeft met het Mäler meer.

BARK-RIVER, riv. in N. Amer., valt in den Mississippi, op 285. 50. L. 43. 34. N. B.

BARKING, groot Eng. vlek, gr. Essex, aan de Rhoding, met aanzienlijke visscherij op de Theems, 2 uren van Londen, met 2,420 inw. 51. 32. 38. N. B. 17. 52. 57. L.

BARKISLAND, Eng. vlek, gr. York, bij Halifax, met 2,096 inw.

BARKOCZ, Hong. D., kom. Eisenburg.

BARKOO, Aziat. stad in Hindostan, in Canara, 4 mijlen van Barcelore.

BARKU, of *Beracoe*, Afr. Negerdorp op de kust van Guinea, met een kantoor der Nederlanders.

BARKWAY, Eng. vlek, gr. Hertford, met 690 inw.

BARLAD of *Burlat*, vervallen Turk. stad in het Z. deel van Moldavië, waarvan het de hoofdpl. is, aan de riv. van denzelfden naam. 46. 12. N. B. 45. 22. L.

BARLAFALU, Hong. D., kom. Sathmar.

BARLAIMONT, BARLEMONT of *Barleymont*, Fr. dorp, dep. van 't Noorden, arr. Avesnes, voorheen een gr., met een kasteel en 1,600 inw.

BARLANGA of *Verlanga*, Spaan. Stad en markgr. aan de Douro, in Oud

Oud Kastilië, in het distr. Doria.

Barlavento-eil, zie Labos-di-Mar.

Barlaventos, (de) West Ind. eil., zie Antilles.

Barle, Eng. riv., ontspringt in 't gr. Somerset, en valt een uur beneden Dulverton in de Exe.

Barleben, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, met 1,077 inw., riddergoederen en zeer aanzienlijken akkerbouw.

Bar le duc, zie Bar.

Barleduc, Nederlandsch dorp, zie Baerhertog.

Barlehaar, Nederlandsche buurt, prov. Overijssel.

Barlengas, zie Barlings.

Barlepanetole, stad op 't eiland Ceylon.

Barles, Fr. dorp, dep. Ben. Alpen, met minerale wateren.

Barlest, Fr. dorp, dep. Op. Alpen.

Barleston, Eng. vlek, gr. Leicester, met 558 inw.

Barletta, Nap. stad en zeehaven, prov. Bari, aan de golf van Venetië, de zetel van een' aartsbisschop van Nazareth, die zich ook bisschop van Canne en Monteverde noemt, met breede geplaveide straten, hooge luchtige huizen, eene citadel, die de haven bestrijkt, en 17,050 inw., die veel handel drijven met zout, dat aldaar gewonnen wordt, koren, amandelen en zoethout. 34. 16. L. 41. 15. N. B.

Barlette, Fr. dorp, dep. Somme.

Barleux, Fr. dorp, dep. Somme.

Barley, Eng. vlek, gr. Lancaster, met 566 inw.

Barley Cove, kreek aan de Z. W. kust van Ierland, in 't gr. Cork, tusschen Mizenhead en Browhead. 8. 6. L. 51. 24. N. B.

Barlieu, Fr. dorp, dep. Cher, ongeveer 3 mijlen van Aubigny.

Barlings, Barlingues of *Barlengas*, Port. eilandje aan de kust der prov. Estremadura, ongeveer 18 mijlen ten N. van Lissabon; het is geheel door klippen omgeven, die den naam van Barlings dragen, en waarschijnlijk voorheen zeer gevaarlijk zijn geweest. Op het eil. is eene staatsgevangenis.

Barlo, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermonde.

Barlog, baai op de Z. W. kust van Ierland.

Barlow (great), Eng. vlek, gr. Derby, met 570 inw.

Barlow's Cove, diepe kreek op 't Admiraliteits-eil., die eene goede haven vormt. 243. L. 58. 22. N. B.

Barly, Fr. dorp, dep. Somme.

Barmach, rotsachtige berg in Perzië, prov. Schirvan, bij de Kaspische zee, eene bedevaartplaats der Armeniërs.

Barmainville, Fr. dorp, dep. Eure en Loire.

Barmancotty, Aziat. stad in Hindostan, 1½ uur van Sirinagar.

Barmby on the Marsh, Eng. vlek, gr. York, met 476 inw.

Barmen, vruchtbaar Pruis. dal, regdst. Dusseldorp, kreits Elberfeld, dat 2 uren lang is en 2 vierk. mijlen beslaat. Het ligt aan de Wipper, langs welke zich duizenden fabrijkgebouwen bevinden, die aan het geheel het aanzien van eene stad geven, welke eenige mijlen lang is. Het heeft, 16,739 inw. die in vier plaatsen, als *Gemarke* de hoofdpl., *Wipperfeld*, *Rittershausen* en *Hekkinghausen* wonen, en garen, band, kant, sjamoos, saaijet, zijden doeken, enz. vervaardigen, en daarmede eenen zeer uitgebreiden handel drijven.

Barmola, stad op het eil. Malta in de Middell. zee, met 700 huizen.

Barmont, Fr. dorp, dep. Cher.

Bamonsoite, Fr. dorp, dep. Creuse.

Barmouth of *Abermaw*, Eng. stadje in Wallis, gr. Merioneth, aan den mond der Maw of Avon, tegen eenige bergen gelegen, alwaar de huizen acht dubbel boven elkander staan. Het heeft goed bezochte zeebaden, 1600 inw., kousen- en flanelfabr. De hooge vloed vormt eene baai, die echter, uit hoofde der menigvuldige zandbanken, gevaarlijk is; men voert er haver, garst, boter, kaas, erwten, hout, schors, kousen, enz. uit.

Barmouth's-kreek, fraaije kleine haven op Nieuw Holland, in Australië, ten Z. van Port Jackson; zij wordt echter door eene kleine bank afgesloten, waarop, bij den vloed, slechts 8 voet water staat.

Barmstädt of het gr. Ranzau, in 't Deensch hert. Holstein gelegen, bevat 4⅘ V. M. en 13,000 inw., het vlek Barmstädt en nog 26 dorpen. Het is in drie kerspelen verdeeld, welker proost onmiddelijk onder den koning van Denemarken staat.

Barmstädt of *Barmstein*, Deensch vlek, hoofdpl. van 't voorn. gr., met 1600 inw.

Barna, Hong. dorp, kom. Neograd.

Barnabas (Archipel van), zie Carolinen.

Barnach, klein eil. bij de W. kust van Ierland, bij Black-sod-baai.

Barnack, Eng. D., gr. Northampton.

BARNACC, 2 Hong. D., kom. Wesprem.

BARNAGORE, Aziat. stadje in Bengalen, aan den O. oever van de riv. Hooghly; het behoort aan de Hollanders.

BARNARD, vlek in de N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Windsor.

BARNARD'S-CASTLE, Eng. vlek, gr. Durham, aan de Tees, met fabr. voor sergie, kamelot, kousen, enz., met 2,986 inw.

BARNA*NE, Iersche bergen in het gr. Kerry, 8 mijlen van Killarney.

BARNAUL, stad in Aziat. Rusland, gouv. Tomsk, aan de kleine riv. van dien naam, de zetel van een opperbergamht, met 3 Grieksche kerken en 6000 inw., waaronder 100 Duitsche kooplieden, die met de bergwerkers van hunne landgenooten hier 1 Luthersche kerk en 1 Duitsche school hebben. De verdere voorname gebouwen zijn de kanselarij, de woning van den bevelhebber, de magazijnen, de barakken der garnizoenen, het koophuis, en de van steen gebouwde apotheek; verder vindt men hier eene klokkengieterij en eene glasfabr. In de hier bestaande smelterijen, ten getale van 40, wordt, onder anderen, ook het zilver, dat uit het Uralisch gebergte komt, gesmolten, en van het daarmede vereenigd goud gescheiden; van het eerstgenoemde metaal verkrijgt men omtrent 1000, en van het tweede 25 pond. De omtrek, welke reeds van 't hooge Altaïsch gebergte verwijderd is, brengt goede tuinvruchten voort, doch het water is slecht. 101. 6. 45. L. 53. 20. N. B.

BARNAUL, kruin van het Altaïsch gebergte, bij bovengenoemde stad, 577 voet boven de oppervlakte der zee.

BARNAUL, riv. bij bovengen. stad in Rusland, welke niet ver van deze plaats in de Bya of den Ob valt.

BARNAVE, Fr. dorp, dep. Drôme.

BARNBY-UPON-DUN, Eng. vlek, gr. York, aan de Dun, met 440 inw.

BARNDORF, zie Barntrup.

BARNERA, eil. der Hebriden, bij 't Schotsch gr. Inverness; het wordt tot de bisschops-eil. gerekend.

BARNESLEY, Eng. marktstadje, gr. York, met vele fabr., vooral van ijzerwaren, linnen, katoenen, enz. 5,000 inw.

BARNESMORE, berg in Ierland, gr. Donegal, 2 mijlen van deze stad.

BARNET, Eng. vlek, gr. Hertford, met eene minerale bron, wekelijksche markt, en 1580 inw.

BARNET, stadje op 't eil. Jamaïca, aan de baai van Montigo.

BARNEVELD, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Arnhem, niet ver van de Utrechtsche grenzen, is zeer uitgebreid en welvarend, en heeft 2 papiermolens. Er is een oudmannen- en vrouwenhuis, goede inrigting voor het onderwijs, en 2,322 inw. De toren der hervormde kerk, met een fraai orgel, herinnert aan de manmoedige zelfopoffering van JAN VAN SCHAFFELAAR in 1482; niet ver van hier is het oude heerenhuis Hakvoort.

BARNEVELD, Nederl. fort op het Aziat. eil. Batchian, in de landvoogdij van Ternate.

BARNEVELD, vlek in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw York.

BARNEVELD, vlek in de N. Amer. Rep., prov. Carolina, aan de Nuse.

BARNEVELD, 2 woeste Z. Amer. eil., in de straat van Magellaan, ten N. van 't Vuurland, in 1616 door de Nederlanders ontdekt. 310. 50. 31. L. en 55. 49. Z. B.

BARNEVELD, Aziat. eilandje, niet ver van Japan gelegen.

BARNEVILLE, 3 Fr. vlekken in de dep. Kanaal, Ben. Seine en Calvados.

BARNEVILLE, Fr. stadje in Normandië, kantonshoofdpl., dep. Kanaal, arr. Valognes, met 850 inw.; omtrent 4 mijlen ten Z. Z. W. van Cherburg.

BARNEWITZ, Pruis. dorp, regdst. Potsdam, 7 mijlen van Berlijn.

BARNICH, Nederl. dorp in Luxemburg, 1 uur van Arlon.

BARNIM, Pruis. kreits in de Middelmark van Brandenburg, in Op. en Ned. Barnim verdeeld; het eene heeft op 27 vierk. mijlen maar 41,000 inw., terwijl het andere op 28 vierk. mijlen 206,000 inw. heeft, die grootendeels de stad Berlijn bevat. De grond is over 't geheel zandig en onvruchtbaar.

BARNOLDSWICK, Eng. vlek, gr. York, met 892 inw., 4 mijlen van Settle.

BARNSLEY, Eng. stad, gr. York, met 5,600 inw., fabr. van staal- en ijzerwaren, vooral van 't beste ijzerdraad.

BARNSTAPLE, Eng. stad, gr. Devon, aan de Taw, en de Barnstaple baai, in 't kanaal van Bristol, met eene verzande haven, waarin schepen van 200 ton kunnen binnenloopen, en 3,764 inw., onder welke vele wevers en looijers zijn; De baai zelve is 5 mijlen wijd, en wordt door Bagpunt ten N. en Staatland-punt ten Z. bepaald. Zij is de geboorteplaats van den dichter JOHN GAY. 51. 12. N. B. 13. 42. L.

BARNSTAPLE, gr. in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, op een schiereil., dat met kaap Cod eindigt,

groot 16½ V. M. met 10 steden en 22,200 inw., welke weinig akkerbouw, doch zeer aanzienlijke visscherijen hebben.

Barnstaple, hoofdst. van voorn. gr. in de N. Amer. Rep., op eene landtong gelegen, aan het einde van eene groote baai, die wel 1000 schepen kan bevatten, en 4 Eng. mijlen lang en eene breed is. Zij heeft 2 hervormde en 1 doopsgezinde kerk, eene latijnsche school, eene ondiepe haven en 3646 inw., welke, behalve de visscherijen, van het telen en verkoopen van zaden en bloembollen bestaan. 41. 41. N. B. 307. 34. L.

Barnstead, stadje in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw Hampshire, gr. Stafford, 8 mijlen N. W. van Portsmouth.

Barnstorf, Han. vlek, gr. Diepholz, aan de Aue, die uit Wagenfeld komt en in de Hunte valt, met 440 inw.

Barntrup of *Barndorf*, stad, kasteel en ambt in het gr. Lippe-Detmold, met 930 inw.; het ambt heeft, behalve de stad, maar 702 inw.

Barnukova, Rus. dorp, gouv. Nishnei-Novogorod, met schoone gips, en eene merkwaardige grot.

Baroche of *la Baroche Sous-Luce*, Fr. vlek, dep. Orne, arr. Domfront, met 1471 inw.

Baroche, Broach, Barutsh, Eng. koopstad in O. Ind., prov. Guzuratte, aan de Nerbudda; zij ligt ¼ uur in de lengte langs de riv., en is slechts ééne straat breed; de Oostelijke helft ligt op heuvels en is versterkt. Zij heeft linnen- katoen- en agaatfabr., eene goede haven en handel. Bij de stad is eene begraafplaats der Parsen, alwaar de dooden onder den vrijen hemel zitten, en een aas der roofvogels zijn. 90. 10. L. en 21. 38. N. B.

Barod, 2 Hong. dorpen, kom. Bihar.

Baroille, Fr. dorp, dep. Loire.

Barom, 2 Hong. dorpen, kom. Oedenburg.

Baroménil, Fr. dorp, dep. Ben. Seine.

Baron, 6 Fr. dorpen, dep. Monden der Rhône, Calvados, Gers, Gironde, Oise, en Saône en Loire.

Baronne, Fr. dorp, dep. Meurte.

Baronstown, stad in Ierland, gr. Louth, 2 mijlen van Dundalk.

Baronville, Nederl. dorp, prov. Namen, met 130 inw., 1½ uur van Givet.

Baroongan, stad op de O. kust van het Aziat. eil. Borneo. 2. 46. N. B. 134. 28. L.

Baros of *Barios*, zeehaven op 't Aziat. eil. Celebes, waar de Nederl. eene factorij hebben. Zij drijft veel handel in opium en laken. 1. 24. Z. B. 137. L.

Baros of *Baroos*, kleine stad en lands. op de W. zijde van het eil. Sumatra, voorheen aan de Nederl. doch sedert 1761 aan de Eng. behoorende. Er wordt veel kamfer en bernoë gewonnen.

Barosznak, Hong. dorp, kom. Gömer, met eene ijzermijn.

Barosznok, Hong. D., kom. Neograd.

Baroth, Hong. dorp in Zevenbergen, in 't Szeklerland, aan de Aluta, met linnenweverijen.

Barou, Fr. dorp, dep. Calvados.

Barouah, Aziat. stad in Hindostan, distr. Cicacole.

Barouse, een der vier deelen van het voormalig Armagnur, Fr. dep. Gers.

Baroville, Fr. dorp, dep. Aube.

Barq, Fr. dorp, dep. Eure.

Barowa, Hong. D., kom. Preszburg.

Barques, Fr. dorp, dep. Ben. Seine, een uur van Aumale.

Barquisimeto, Spaan. stad in Z. Amer., prov. Venezuëla, op eene bergvlakte, waardoor de hitte, die zij bij eene lagere ligging ondervinden zou, zeer gematigd wordt. Zij heeft in den omtrek vruchtbare streken, en heerlijke weilanden. De stad is ruim gebouwd, heeft regte straten, en 19,000 inw., die suikerriet, granen, en groenten telen. 35 mijlen van Caraccas.

Barr, zie Bar.

Barr, riv. in Ierl., die bij Lifford in de Foyle valt.

Barr, Schotsch dorp, gr. Ayr, met 730 inw.

Barr, (Great) Eng. vlek, gr. Stafford, met 800 inw.

Barr-Perry, Eng. gehucht, gr. Stafford, met 576 inw.

Barra, groot Nap. dorp, met 5,368 inw., niet ver van de hoofdstad.

Barra, Schotsch eil., gr. Tayne, tot de Hebriden behoorende, met eene goede haven aan de N. zijde. Het ligt ten Z. W. van Sky, wordt tot de Long eilanden gerekend, is bergachtig en kaal, en heeft 40 inw., die van de veeteelt en kabeljaauwvangst leven. 58. 58. N. B. 12. 6 L. 8 mijlen van kaap Wrath.

Barra, zie Oporto.

Barra, Aziat. stad in Hindostan, in Orissa, 7 mijlen van Cuttack.

Barra, klein Afr. eil. aan den mond van de Gambia.

Barra, Afr. dorp in Abyssinië.

Barra, klein Afr. rijk in het land der Jalofs, aan de Gambia, met 200,000 inw.,

inw., van een zeer schoon Negergeslacht; zij zijn ijverige mahomedanen, zeer werkzaam, herbergzaam en fijn in den handel.

BARRA INDING, hoofdstad van 't bovengemelde rijk, aan de Gambia, met handel in koorn, elefantstanden en een weinig stofgoud. De schepen, die er aankomen, moeten belasting betalen aan den koning.

BARRACK PORE, militair kantonnement voor de troepen van 't fort William in Bengalen, aan de Hooghly. Digt hierbij vindt men de diergaarde en het buitenverblijf van den gouverneur generaal van Indië.

BARRACONDA, Afr. stad in het rijk Wuli, tusschen den Senegal en de Gambia, de zetel van een' Mahomedaanschen alcaide, met 8,100 inw. — Tot aan deze plaats rijst, in het drooge jaargetijde (van December tot Junij), het water met den vloed.

BARRAD, Aziat. stad in Arabië, 10 mijlen Z. O. van Saade.

BARRADA, BARRADYS, riv. in Aziat. Turkije, welke op den Gebel-el-Chaik, 7 mijlen ten W. van Damascus, ontspringt, de Fedsje ontvangt, en zich, 2 mijlen van deze stad in zeven armen verdeelt, waarvan de vierde alleen den naam behoudt, de Noordelijke wallen dezer plaats bespoelt, en in het meer van dien naam valt.

BARRAGAN, Z. Amer. riv. in de prov. Buenos Ayres, die Noordwaarts stroomt en zich in de Plata ontlast.

BARRAGON, (BAAI VAN) opene reede in Z. Amer., in Rio de la Plata, welke de stad Buenos Ayres tot eene haven dient.

BARRAH, zie Bar.

BARRAI SCIAHIAT, Arab. naam voor de woestijn Natron in Egypte, gelegen ten W. van Delta, en ten Z. van het meer Mareotis, en bevattende de meren Nedebe en Lebe. In de vroegste tijden van het christendom, stonden hier tallooze kloosters.

BARRAKOU *of Berkoe*, Nederl. factorij aan de kust van Guinea in Afrika, 3 uren ten O. van Winnebah of Simpan.

BARRAMAUL, BARRAMAHAL (of 12 versterkte plaatsen) Eng. prov. in Azië, presid. Madras, op de O. kust van Hindostan, aan de Ponnarru, tusschen Tanjore en Mysore, meestal door Hindo's bewoond. De 12 plaatsen zijn: Kistnagheri, Dschegadivi, Kandely, Kongunda, Vantambaddy, Mahrausegur, Kockingur, Kuturagur, Balingar, Tripator, Tadkull en Gigangur. Het kwam in 1795 aan de Engelschen, en ligt tusschen 12 en 14 N. B.

BARRAN, Fr. vlek, dep. Gers.

BARRANCA, Amer. stad in Peru, aan de stille Z. zee. 10. 55. Z. B.

BARRANCA, Z. Amer. dorp in Terra Firma, aan de Madalena, 23 mijlen ten N. O. van Carthagena.

BARRAUTE, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

BARRAUX of *fort Barraux*, Fr. stadje in Dauphiné, dep. Isère, aan de Isère, arr. Grenoble, bij de grenzen van Savoije; het is door natuur en kunst versterkt, heeft 1,312 inw., eene poststation, en verdedigt den ingang van het dal Graisivaudan.

BARRAY, schotsch eil. bij het gr. Tayne, tot de Hebriden behoorende; het is 8 mijlen lang en 2 mijlen breed, bergachtig en zonder bosschen, doch vruchtbaar in garst, haver en aardappelen, en heeft eenige kleine baaijen. Het telt 1,970 meestal katholijke inw., die veelal van de vischvangst bestaan.

BARRÉ, Fr. stadje in Languedoc, dep. Lozère, arr. Florac, aan de bronnen van den Tarn, met 490 inw.

BARRE, Fr. vlek, dep. Eure, arr. Bernay, met 948 inw.

BARRE (LA) 12 Fr. dorpen, dep. Arriège, Eure, Jura, Opper Rijn, Opper Saône, Seine en Marne, 2 in Seine en Oise, Somme, Tarn, Var en Op. Vienne.

BARRE, dorp in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Worcester.

BARRE-PUNT, landtong op de W. kust van een eil., gelegen tusschen koning George's eil. en den Archipel van den prins van Wallis, op de W. kust van N. Amerika. 244. 18. L. 56. 26. N. B.

BARREGAN, baai in Zuid Amer., aan de kust van Rio de la Plata.

BARRÈGE, zie Barèges.

BARREIRAS, Z. Amer. riv. in Brazilië, valt in den Atl. oceaan. 19. 45. Z. B.

BARRELS, klippenrigchel in Australië, op de kust van Pembroke, in Nieuw Zuid Wallis.

BARRELS, rotsen in de Iersche zee, bij de kust van 't gr. Wexford, 1½ mijl van Carnsore punt. 52. 29. N. B. 11. 22. L.

BARRELS, rotsen bij de Z. kust van Ierland, in Courtmaschery baai, bij 't gr. Cork. 51. 37. N. B. 9. 8. L.

BARREME, Fr. vlek, dep. Ned. Alpen, arr. Digne, aan de Asse, met 643 inw.

BARREN of *Southampton*, eil. in de Eskimosche zee, ten Z. van Groenland.

BARREN-ISLANDS of *Woeste eilanden*, groep eilandjes en klippen aan de

kust van Madagaskar, ten hoogste 25 à 30 mijlen van dezelve verwijderd. De eenigste voortbr. zijn dadels en katoen, doch de 40,000 inw. bestaan voornamelijk van de rijke parelvisscherij, die zich uitstrekt van 17. 16. tot 18. 26. Z. B. en van 43. 28. tot 44. L.

BARREN, brandende berg op het Eng. eil. Naxiondam in O. Indië, die vooral ten tijde van den mousson geweldig vlamt.

BARREN INLET, kanaal tusschen twee kleine eil. in den Atlantischen oceaan, aan de kust van N. Carolina, in N. Amerika. 299. 51. L. 34. 14. N. B.

BARREN EILAND, klein eil. in de Chesapeak baai. 302. 36. L. 38. 34. N. B.

BARREN-EILANDEN, eene groep hooge eil. en rotsen bij kaap Elisabeth, door COOK aldus genaamd. 218. 20. L. 58. 56. N. B.

BARREN, riv. in N. Amer. (kleine en groote) zijn twee Z. Oostelijke takken van de Groene riv. in Kentucky, de eene op 38. 52. N. B. en de andere op 37. 3. N. B.

BARRERAS, kaap in Z. Amer., op de O. kust van Patagonië. 50. Z. B.

BARRERE, Fr. dorp, dep. Gers.

BARRET, Fr. vlek in Saintonge, dep. Charente.

BARRET, zandb. bij 't Fr. eil. Oléron.

BARRETE, Fr. dorp, dep. Somme.

BARREWOUDSWAARDER, Nederl. buurt in Z. Holland, distr. s' Gravenhage, bailjuwschap Woerden, met 50 huizen en 3 pannenbakkerijen.

BARRHEE-EILANDEN, zie Barren-eil.

BARRIAC, 2 Fr. dorpen, dep. Aveiron en Cantal.

BARRIANO, Lomb. Ven. vlek, gouv. Milaan, legatie Bergamo.

BARRICONDA, Aziat. stad in Hindostan, in Barramaul.

BARRIER-EILANDEN, eene rij eil. aan den mond van de Theems, bij de O. kust van Nieuw Zeeland in Australië. 202. 14. L. 36. 11. Z. B.

BARRIER-EFFEN, keten van koraal eilanden aan de Z. O. kust van Nieuw Holland, door FLINDERS aldus genoemd.

BARRIGA-NEGRA, riv. in Z. Amer., prov. Buenos Ayres, ontspringt 50 mijlen ten N. O. van Monte Video, valt in 't meer Meri; langs dezelve vindt men de sterkste veeteelt.

BARRIHUA, stad in Hindostan, 20 mijlen ten Z. van Mocampour.

BARRIL-EIL., in het oude kanaal van Bahama. 299. 36. 30. L. 22. 24. B. N.

BARRIN, gr. in de N. Amer. Rep., prov. Kentucky, met 11,286 inw.

BARRINGTON, Eng. stad in N. Amerika, schiereil. Nieuw Schotland, gr. der koningin, aan de Fundy baai, door kwakers bewoond.

BARRINGTON, stad in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw Hampshire, gr. Strafford, met 3,564 inw.

BARRINGTON, kaap in 't Z. O. van Santa Cruz of Egmond's eil., in Amer. 10. 58. Z. B.

BARRINGTON, een der Babao eil., tot de Vriendschaps-eil. in Australië behoorende, en in 1791 door EDWARDS dus genoemd.

BARRINGTON, N. Amer. stad op Rhode eil., aan de Swansey, $1\frac{1}{2}$ m. van Bristol.

BARRINGTON (GREAT), stad in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, 26 mijlen ten W. van Boston. 304. 24. L. 42. 16. N. B.

BARRO, stad op de W. kust van het eil. Celebes. 137. 52. L. 4. 3. Z. B.

BARRO-KAAP, kaap op de N. O. kust van 't eil. Sumatra. 121. 21. L. 0. 6. N. B.

BARRO, Fr. dorp, dep. Charente.

BARRO, PUNTA DE ARENA, of *punt van Arena*, eene aanzienlijke baak op de N. W. kust van N. Amer., op 254. 30. L. 38. 56. N. B.

BARROAH, Aziat. stad en sterkte in Hindostan, prov. Bundelkund. 25. 24. N. B. 96. 40. L.

BARROCA DE NOSSA SENHORA DE BROTAS, Port. dorp, prov. Alentejo, met een wonderdoend Mariabeeld.

BARROLUS, BARROLOES, beschaafde kafferstam, in het binnenland van Z. Afrika, aan den oever der Melippo, welke, volgens COWAN, in onderscheidene kunsten goede vorderingen heeft gemaakt. Hun land is rijk aan koren, vee en moesgroenten. Ook TRUTTER en SOMERVILLE hebben hen bezocht.

BARROTIERE, Fr. dorp, dep. Vendée.

BARROW, Eng. gehucht en kerspel, gr. Salop, met porseleinfabr. en 460 inw.

BARROW, Eng. vlek, gr. Leicester, aan de Soar, met 1303 inw.

BARROW, een der grootste riv. in Ierland, prov. Leinter, welke de gr. Waterford en Wexford van elkander scheidt, de Nore en Suir ontvangt, en zich in het binnenste der havenkom van Waterford ontlast. Zij wordt aan haren mond Ross genoemd.

BARROW, (LITTLE) riv. in Ierland, valt 1 uur O. van Portarlington in de Barrow.

BARROW-PUNT, kaap in 't Z. van Ierland, gr. Cork. 9. 25. L. 51. 43. N. B.

BARROW-BAAI, diepe inham van het groot Loochoo of Likeo-eil., door kapitein HALL in 1816 bezocht.

BARROW HARBOUR, groote baai, in die

die van Bonavista, op 't eil. Nieuwland.

BARROWFORD, Eng. vlek, gr. Lancaster, met 1720 inw.

BARRUCO, berg op 't eil. St. Domingo in W. Indië. 306. 16. 23. L. 17. 54. N. B.

BARRULO, Aziat. stad op de N. kust van 't eil. Borneo. 130. 11. L. 3. 18. N. B.

BARRY, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met 690 inw.

BARRY, Eng. eilandje, dat door een naauw vaarwater, 't welk men bij de eb doorwaden kan, van de kust van Z. Wallis gescheiden is, bij den mond der Severne in 't kanaal van Bristol.

BARRY, 688 voet hooge berg in Schotland, gr. Perth.

BARRY, 3 Fr. dorpen, dep. Drome, Hérault en Op. Pyreneën.

BARS, zie Barsch.

BARS, 3 Fr. dorpen, dep. Aveiron, Dordogne en Gers.

BARSAC, Fr. vlek in Guienne, dep. Gironde, arr. Bordeaux, aan den linker oever der Garonne, met 2,583 inw., die zeer goeden wijn telen.

BARSALLACH-PUNT, kaap van Schotland, gr. Wigton, in de baai van Luce. 11. 10. 43. L. 54. 48. N. B.

BARSAN, zie Betzirvan.

BARSANGE, Fr. dorp, dep. Corrèze.

BARSBONLU of *Bartshenlu*, stad in Aziat. Turkije, prov. Natolië.

BARSCH, BARS of *Tekowska*, Hong. komitaat, aan deze zijde van den Donau, tusschen de komitaten Sohl, Hont, Neutrer, Gran, Komorn en Thurotz, van 35. 48 tot 36. 36. L. en van 47. 59 tot 48. 46. N. B. gelegen; het bevat 50 vierk. mijlen en 100,222 inw., waaronder 1714 adelijken en ook zwervende Heidenen (Zigeuner), doch Joden mogen hier, op zware straffe, niet wonen. Men vindt in hetzelve het Klyangebergte, dat rijk aan goud is, terwijl het land verder wijn, koren, rundvee en schapen voortbrengt, en gezondheidsbronnen en warme baden heeft. De voorn. riv. zijn de Gran, de Nitra en de Sitva. Dit komitaat bevat, behalve de beide bergsteden Kremnitz en Konigsberg, 11 vlekken, 206 dorpen en 24 landgoederen.

BARSCHAU, Pruis. dorp in Silezië, regdst. Liegnitz, kreits Luben.

BARSCHLY, distr. der Kozakken in Rusland, gebied Uszmei, met 1200 huisgezinnen, en het dorp Ahmed-Kent.

BARSCHONYOSCH, Hong. dorp, kom. Borschod.

BARSDORF, Pruis. dorp in Silezië, kreitsGoldberg, met 730 inw. (slag 1757.)

BARSE, Nederl. buurt, prov. Luik, met 56 inw.

BARSELUR, zeestad in het Britsch Sunda, in O. Indië, presid. Bombay.

BARSIN, stad in Perzië, prov. Chorassan, 25 mijl. N. W. van Herat.

BARSINE, Nederl. dorp in Luxemburg, 4 uren van Marche.

BARSINGERHORN, Nederl. dorp in N. Holland, kwart. Hoorn, voorheen met Haringhuizen tot eene stad verheven. Er is een fraai raadhuis in 1622 gesticht, eene hervormde en 2 doopsgezinde kerken, benevens voor elk dier gemeenten een weeshuis, en 1100 inw.

BARSINGHAUZEN, Han. dorp, vorst. Calenberg, alwaar molensteenen gegraven worden.

BARSIR, stad in Perzië, prov. Kerman, 15 mijlen ten N. O. van Kerman.

BARSOE, klein Deensch eil. in de kleine Belt. 27. 21. L. 55. 7. N. B.

BARSOHN, Rus. kasteel en kerspel, in Lijfland, kreits Wenden.

BARSOOL, stad, die voorheen deszelfs naam aan het distr. Burdwan gaf.

BARSTON, Eng. gehucht, gr. Warwick.

BARSUN, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr. met linnen- zeep- sergie- en lederfabr., en 3,600 inw. 22. 33. L. 48. 14. N. B.

BAR-SUR-AUBE, Fr. stad, dep. Aube,

BAR-SUR-ORNAIN, voorheen *Bar-le-Duc*, Fr. stad, dep. Maas, met 10,000 inw. en manufacturen voor wollen stoffen, calico's, kousen, hoeden en leder, en handel in koorn, hout, wijn, brandewijn, hennip. 23. 6. L. 48. 47. N. B.

BAR-SUR-SEINE, Fr. stadje, dep. Aube, aan de Seine, met 2300 inw. en messen- leder- en wollen mutsenfabr., en handel in granen, wijn en papier. 22. 13. L, 48. 7. N. B.

BART, N. Amer. haven op de Z. kust van Nieuw Schotland.

BARTAINE, Fr. dorp, dep. Jura, niet ver van Poligny.

BARTEN, Pruis. stadje, slot en ambt, in Natangen, regdst. Koningsberg, aan de Liebe, met 1335 inw. 54. 13. N. B. en 39. 0. 36. L.

BARTENANS, Fr. dorp, dep. Doubs.

BARTENLAND, Pruis. lands., regdst. Koningsberg, hetwelk aan de Alle, Pregel en Angerap grenst.

BARTENSTEIN, Pruis. stad, regdst. Koningberg, Brandenburgerkreits, aan de Alle, met 3 Luthersche kerken, eene voorname burgerschool, regeringscollegie en 3454 inw., welke veel aardewerk, laken, leder en linnen maken. 58. 28. 36. L. 54. 14. 43. N. B.

BARTENSTEIN, Wurt. stad, verblijfplaats van den vorst van Hohenlohe-Barten-

tenstein, Jaxtkreits, de zetel van onderscheidene regeringscollegiën, met 960 inw.

BARTFELD, *Hong.* BARTFA, *Slavon.*

BARDIOW, stad in Opper Hongarije, in het N. van 't kom. Scharosch, aan de Topl, met Roomsche kerken, Luth. bedehuis, scholen en 5,966 inw., die handel in wijn, aardewerk, linnen en garen drijven; voorheen was hier eene aanzienlijke drukkerij, en thans nog zijn bij de stad 2 zuurbronnen en 2 baden. 38. 58½. L. 49. 16. N. B.

BARTH, Pruis. stad in Pommeren, regdst. Straalsond, aan de Bartische Bodden, met 2 Luthersche kerken en 3,849 inw., welke zeehandel en scheepsbouw hebben.

BARTH of *Barsick-Head*, voorgebergte op de Z. kust van het eil. Z. Ronaldshay. 14. 55. L. 58. 38. N. B.

BARTHE, 5 Fr. dorpen, dep. Aude, Op. Garonne, Lot, Op. Pyr. en Tarn.

BARTHE-DE-NESTES, Fr. dorp in Gascogne, in de vallei van Neste, dep. Op. Pyr., arr. Bagnères-de-Campans.

BARTHELEMY (ST.) Fr. stadje, dep. Lot en Garonne, arr. Marmande, met 2,300 inw.

BARTHELEMY (ST.) Amer. eil. der Antilles, ten Zuiden van St. Martin, is 5 mijlen lang en 6 breed. De Franschen stichtten hier eene volkplanting in 1648, en stonden het in 1784 aan Zweden af, aan wien het nog behoort. De kusten zijn gevaarlijk, doch er is eene schoone haven. De voortbr. zijn: lignum vitae, aloë, ijzer, hout, kalksteen, suiker, katoen, tabak, indigo, cassave en velerhande soorten van vogels. De inw. stammen meest van roomsche leeren af. 17. 53. N. B. 315. 52. L.

BARTHELEMY (ST.) Austr. eil. tot de Nieuwe Hebriden behoorende; het is door eene straat van 3 Eng. mijlen, Bougainville's doortogt geheeten, van Mallicolo gescheiden, op 187. 10. L. en 15. 42. Z. B.

BARTHELEMY, Z. Amer. riv. in de prov. Antioquia, valt in de Madelena.

BARTHELEMY, (St.) 18 Fr. dorpen in de dep. Ned. Alpen, Monden der Rhône, 2 in Ain, Charente, Eure en Loire, 2 in Hérault, 2 in Landes, 2 in Lot, Lot en Garonne, Maine en Loire, Kanaal, Orne, Ben. Seine, en Tarn; behalve nog 18 andere met bijnamen, zoo als St. Barthelemy-d'Aidat in het dep. Puy-de-Dôme, St. Barthélemy-de-Cabase in Isère, enz.

BARTHEN, zie Barten en Bartenland.

BARTHIN, zie Bartin.

BARTHOLET, kaap op Nieuw Holland, in de Witt's land, op 17. 10. Z. B. voor de hierbij liggende opening vindt men de Lacépède's en Carno'ts eil.

BARTHOLOMEUS, (ST.) Austr. eil. tot de op zich zelven liggende verstrooide eil. in de N. helft der stille Zuidzee behoorende, op 15. 10. N. B. en 181. 26. L. het werd in 1563 door ALONZO DE SALAZAR ontdekt.

BARTHOLOMEUS, (ST.) Westelijke kaap van Van Couvers, prins van Wallis Archipel, en de N. punt van den ingang van de haven Bucarelli, zij ligt volgens MALESPINA op 55. 17. N. B. en 226. 26. L. De Russen hebben dezen, door de Spanjaarden gegeven naam, ten onregte in dien van Tscherikoff veranderd, het welk KRUSENSTERN zelf afkeurt, daar LA PEYROUSE en VAN COUVER dezen naam hebben geëerbiedigd.

BARTHOLOMEUS, zie Koningszee.

BARTHOLOMEUS, kaap in Z. Amer., de Z. punt van Statenland, in le Maire's straat.

BARTIN, riv. in Aziat. Turkije, in Natolië, welke ten N. van Angora ontspringt, en in de Zwarte zee uitloopt.

BARTIN, Pruis. dorp, regdst. Cöslin, Rummelsburger kreits.

BARTINE, stad in Aziat. Turkije, in Natolië, 6 mijlen van de Zwarte zee, met 1,200 inw. en eene niet zeer diepe haven. Zij drijft handel in was, timmerhout en vruchten.

BARTISH, Pruis. vlek in Pommeren, 4 mijlen ten Z. W. van Straalsond.

BARTKE, riviertje in 't Pruis. regdst. Straalsond, welke bij deze stad ontspringt, en niet ver van de stad Barth in eenen kleinen zeeboezem van de Oostzee valt.

BARTLOF, (GROOT) Pruis. dorp, distr. Eichsfeld, met fabr. voor sergie, estamijn, trijp, en 800 inw.

BARTOLOM, zie Bartholomeus. No. 2.

BARTOLOMEO, (ST.) Z. Amer. stad in Nieuw Granada, aan de Madalena.

BARTOLOMEO, (ST.) Nap. stad in Terra di Otranto.

BARTOLOMEO IN GALDO, (ST.) Nap. stad in Capitanata, met 4,500 inw.

BARTON-ON-HUMBER, Eng. vlek, gr. Lincoln, niet ver van de plaats, alwaar de Humber in zee valt, met 2,200 inw., veel handel in granen, steen en leijen, eene wekelijksche markt, eene overvaart naar Hull, en eene bron van zout water.

BARTON, nieuw Amer. etablissement in Opper Canada, aan den oever van het meer Ontario.

BARTON-ON-IRWELL, Eng. vlek, gr. Lancaster, met 6,948 inw., en eenigen han-

handel, 2 mijlen van Manchester.

Barton-under-Needwood, Eng. vlek, gr. Stafford, bij de Frome en Mersey kanalen, met 1,066 inw.

Barton's Creek, N. Amer. riv., prov. Tennessee, valt in de Cumberland. 291. 6. L. 36. 17. N. B.

Bartones, de N. punt van den Tayschen Frith, aan de O. kust van Schotland. Er branden hier twee vuren.

Bartosch, Hong. dorp in 't Banaat.

Bartrach, Iersch eilandje in de baai van Killala, aan den mond van de riv. Moy. 8. 46. L. 54. 13. N. B.

Bartran, haven op de Z. kust van het N. Amer. eil. Nieuwland.

Bartres, Fr. dorp, dep. Op. Pyr.

Bartsch, vischrijke riv., welke in Posen ontspringt, door Silezië loopt, en bij Grosz-Glogau in de Oder valt; bijzonder is hare snoek beroemd; zij veroorzaakt door hare overstrooming soms veel schaden.

Bartzasag, zie Kroonstad.

Baru, eil. bij de kust van Terra Firma in Z. Amer., prov. Carthagena; het is goed bevolkt, heeft eene gemakkelijke haven en overvloed van vruchten en groenten.

Barucco, Nap. stad, prov. Abruzzo Ultra.

Baruco of *Burica*, Amer. kaap op de Z. W. kust van Panama, in de Zuidzee, op 293. 30. L. 8. 45. N. B.

Barud, Afr. dorp op den O. oever des Nijls, 2 mijlen Z. O. van Monfalout.

Barud, Afr. dorp op den O. oever des Nijls, 3 mijlen ten Z. van Dendera.

Barud of *Badus*, Afr. dorp in Op. Egypte, aan den W. oever des Nijls, $4\frac{1}{2}$ mijl ten Z. van Siut.

Barus, zie Baros of Baroos.

Barut, zie Bairut.

Baruth, Pruis. vrije heerl., regdst. Potsdam, den rijksgraven van Solms behoorende; zij is 2 mijlen lang en $1\frac{3}{4}$ mijl breed, bevat eene stad en 16 dorpen, 2 potasch-siederijen, 4 pikstokerijen, 1 glasblazerij, eene ijzersmederij en 3,000 inw., die sterken handel met hout en houtwerk drijven.

Baruth, stad in voorn. heerl. aan de Goila, met een residentieslot en 800 inw., die veel ijzerwaren maken.

Baruth, Saks. vlek in Lusatië, aan de Lobau, met een kasteel en 170 inw., $1\frac{1}{2}$ mijl van Bauzen.

Barutsch, zie Baroche.

Barvaux, Nederl. dorp, prov. Luik, met 912 inw., $\frac{1}{2}$ uur van Durbuy.

Barvaux en Condroz, Nederl. D., prov. Luik, met 575 inw., 2 m. van Ciney.

Barvehead, zie Urath.

Barville, 5 Fr. dorpen, dep. Eure, Loiret, Orne, Ben. Seine en Vosges.

Barwell's Eiland, een der Zuidelijke op zich zelven liggende Austr. eil. in de Zuidzee, in 1793 ontdekt, en waarschijnlijk het door Quiros opgegeven eil. Tucopia. 12. 15. B. 169. L.

Barwick in Elmet, zie Berwick.

Barwoudswaarder, zie Barrewoudswaarder.

Barysz, heerl. en vlek in Galizië, Stanislawowerkreits, met eene Roomsche en Grieksche gemeente.

Barzac, Fr. dorp, dep. Drome.

Barzelles, Fr. dorp, dep. Indre.

Barzescht, Hong. dorp, kom. Bihar.

Barzy, 2 Fr. dorpen, dep. Aine.

Bas of *Batz*, Fr. eilandje in 't Kanaal, dep. Finisterre, aan de baai van St. Pol-de-Leon, ruim 1 uur van het vaste land, tegenover Plymouth. Het heeft 3 dorpen, 150 huizen, 380 inw.; benevens 50 man garnizoen in de vesting, welke het inloopen van de haven verdedigt. De mannen zijn matrozen of visschers, en de vrouwen bouwen garst, rogge en groenten. 48. 45. 49. N. B. 13. 38. 30. L.

Bas, Spaan. vlek in Catalonië, in het Pyr. gebergte.

Bas en Basset, Fr. vlek, dep. Op. Loire, aan de Loire, met 5,098 inw., en pijpen-, aardewerk- en kousenfabr.

Basan, Eng. vesting aan de kust van Malabar, in O. Ind., in 1782 op de Maratten veroverd.

Basarschik, Basardgik, Hadschi-Ogli-Basar, Turk. stad, pachalik Romanië, sandschakat Silistra, aan de Marizza, met goede baden en 6,000 inw., die veel handel drijven.

Basas, zie Bazas.

Basay, stad op de Z. kust van 't Aziat. eil. Samar. 142. 48. L. 11. 28. N. B.

Basbellais, Nederl. plaats in Luxemburg, met 887 inw.

Basberg, Sebastiaansberg, Sebastiana of *Bastiaanberg*, Boh. vrije bergstad, Saatzerkreits, aan de Saksische grenzen, met 300 inw., veel kantwerken, handel en eene tin- en zilvermijn, die echter weinig opleveren.

Basboch, Afr. stad in Sennaar, $2\frac{1}{2}$ mijl van de hoofdstad.

Bascara, Spaan. stad, prov. Catalonië, aan de Fluvia.

Bascharage, Nederl. vlek in Luxemburg, met 1050 inw.

Baschi, vlek in den Kerk. Staat, legatie Spoleto, aan den Tiber.

Baschi-eiland, zie Bashee-eil.

BASCHKIREN of *Baschkurt*, Tartaarsche stam in 't Rus. gouv. Orenburg, in 't Z. van het Uralisch gebergte, tusschen de Kama, Wolga en Ural; waarschijnlijk zijn zij Nogajers van afkomst, welke Bulgaren onder zich hebben opgenomen; zij worden gerekend op 30,000 bogen of dienstbare manschappen, en zijn gedeeltelijk in keizerlijken dienst, en gewoonlijk met pijlen, boog en lansen gewapend, doch sommigen hebben ook schietgeweren en sabels. Zij belijden den Mahomedaanschen godsdienst, doch hebben nog vele heidensche gewoonten. Hunne voornaamste bezigheden zijn de veeteelt, jagt en bijenteelt. Hun lievelings drank, *kumusz* genoemd, wordt uit paarden- en kameelen melk bereid. Zij staan onder hunne eigene gekozen harschinen, sotniks en atamans of hetmans, zwerven rond, en wonen des winters dorpsgewijze in huizen.

BASCHKO, Hong. D., kom. Abaujwar.

BASCHKOZ, 2 Hong. dorpen, kom. Semplen en Ungwar.

BASCHLI, Perz. stad, prov. Daghestan, aan de Baschli, 6 mijlen van de Kaspische zee.

BASCON, Fr. vlek, dep. Landes.

BASCOUS, 3 Fr. dorpen, dep. Gers.

BASCHT, 2 Hong. dorpen, kom. Neograd en Gömer.

BASCO, het grootste der Admiraliteits eil. in Australië, door CARTERET aldus genoemd.

BASDAL, Han. dorp, hert. Bremen, alwaar voorheen de landdagen gehouden werden, met 188 inw.

BASECLES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met 1,432 inw., 2 m. van Condé.

BASEL, zie Bazel.

BASEL, eene kleine Duitsche volkplanting in Rusland, aan de Wolga, in 't N. van 't gouv. Saratow. Niet ver van hier zijn twee kleinere koloniën, Baskakowka en Beauregard genaamd.

BASEL-AUGST, zie Augst.

BASELE, Nederl. vlek, prov. Oost Vlaanderen, aan den linker oever der Schelde, met 3,549 inw., 2 uren van St. Nicolaas.

BASEMONT, Fr. D., dep. Seine en Oise.

BAS-EN-BASSET, kantons hoofdpl. in Fr. dep. Op. Loire.

BASENLUMBAI, stad in Aziat. Turkije, prov. Natolië, omtrent 10 mijlen van Pergamo.

BASFORD, Eng. vlek, gr. Nottingham, met 2,940 inw.

BASHE, Aziat. stad in Syrië, 6 mijlen ten Z. W. van Bambouch.

BASHEE-EILANDEN of *Baschie-eil.*, Spaan. eil. in den Ind. oceaan, tusschen Luzon en Formosa gelegen, in 1640 door DAMPIER ontdekt. Zij leveren ijzer, suikerriet, jams, bananen, honden, geiten, enz. op, en hebben Maleische en Chinesche inw. Zij zijn 5 in getal, als Bashie, Monmouth, 't Geiten-eil., Oranje en Grafton. Het voorn. is Bashie; dit heeft eene ronde gedaante, en eene middellijn van 2 mijlen. 20. 23. N. B. 139. 46. L.

BASHIE, zie Bashee-eil.

BASHI-KENI, Aziat. stad in Turksch Armenië, 8 mijlen Z. Z. W. van Khars.

BASHILO, Afr. riv. in Abyssinië, die Begamder van Amhara scheidt, en 8 mijlen ten Z. O. van Alata in de Bahr-el-Azergue valt.

BASHMUTH, distr. in Egypte, in 't N. O. van de Delta.

BASIAN, stad in Chuzistan, aan de Karasu.

BASIANA, BASSIANIA, Lands. op de Kaukazische landengte, tusschen Circassië en Georgië, in het hoogste gedeelte van het gebergte, aan de bronnen van de Kuban, Baksan en Tschegem. Men vindt hier den Elborus, den hoogsten, met altijddurend ijs en sneeuw bedekten berg, van den Kaukazus. Dit gewest brengt salpeteraarde, steenkolen, ijzer, pottenbakkersaarde, enz. voort, en heeft verscheidene warme bronnen. De inw., *Basjans*, zijn van Tartaarsche afkomst, met Bulgaren, Grieken, Kalmukken, en Nogajers vermengd, en in drie stammen, de Tschechen, Balkaren en Karatschai verdeeld, en wonen op eenen vruchtbaren grond, dien zij vlijtig met gierst en haver bebouwen; ook winnen zij honig, hebben vrij sterke veeteelt, en bewerken het ijzer, dat in hunne bergen gevonden wordt. Zij zijn welgemaakt, hebben zachte gelaatstrekken, blank vel, en groote zwarte oogen; zij nemen gewoonlijk slechts ééne vrouw, die zij zeer wel behandelen, en zijn niet zoo roofzuchtig als hunne naburen de Tscherkessen en Abassen. Men schat hen op 150 huisgezinnen; zij staan onder hunne *kabardiner*, welke in naam aan Rusland onderworpen zijn.

BASIANIA, zie Basiana.

BASIÈGE of *Baziège*, Fr. vlek, dep. Op. Garonne, arr. Villefranche, aan de Lers, digt bij het groot kanaal, met 1,440 inw.

BASIENTO, riv. in Napels, ontspringt in de prov. Basilicata, en valt in de golf van Tarente.

BASIGNANA, Sard. vlek, vorst. Piëmont, niet ver van den mond van den Tanaro in den Po, met 5,110 inw.

BASILAN, een der Philip. eil., 35 mijlen ten Z. W. van Magindanao; het heeft ongeveer 12 mijlen in den omtrek, is vruchtbaar in rijst, suikerriet, bananen, enz.; men vindt er ook wilde zwijnen en herten. Het is door vele riv. bewaterd, doch dun bevolkt. 5. 50. N. B. 138. 46. L.

BASILBAB, Afr. stadje in Tunis, aan de Mejerdah, 7 uren Z. W. van Tunis.

BASILE, (ST.) de naam van 2 stadjes in Napels, het eene in Basilicata, het andere in Terra di Otranto.

BASILICATA of *Matera*, prov. van het kon. Napels, ten N. aan Bari en Capitanata, ten W. aan Principato Oltra en Citra, en een deel der Toscaansche zee, ten Z. aan Calabrië en ten O. aan de golf van Tarente grenzende, en gedeeltelijk door de Apennijnen omringd. Het bevat 214 vierk. mijlen en 378,160 inw., wordt door de kustriv. de Agri, Sinno, Basiento, Salandrello en Bredano bespoeld, en levert koren, maïs, peulvruchten, vlas, katoen, saffraan, zoethout, wijn, olijven, zuidvruchten, hout, varkens, schapen, wild, gevogelte, bijen en visch op; de hoofdstad is Potenza. 33. 5 tot 34. 24. L. en 39. 57 tot 41. 6. N. B.

BASILIGOROD, zie Wasilgorod.

BASILIPOTAMO, riv. op 't eil. Cyprus, die 4 mijlen ten O. van Limasol in zee loopt.

BASILIPOTAMO of *Vasilipotamo*, voorheen *Eurotas*, riv. in het Z. van het schiereil. Morea, welke midden door Misitra stroomt, en alsdan in de golf van Colochina valt.

BASILUZZO, een van de Liparische eil., bij Sicilië, onbewoond.

BASINCOURT, Fr. dorp, dep. Eure.

BASING, bijriv. der Afr. riv. Senegal.

BASING (OLD) Eng. vlek, gr. Southampton, met 920 inw.

BASINGSTOKE, Eng. vlek, gr. Southampton, met bij de 2,700 inw., hetwelk door een onlangs tot aan de riv. de Wye gegraven kanaal, met Londen gemeenschap heeft.

BASINVILLE, Fr. dorp, dep. Loiret.

BASIRE, stad in Aziat. Turkije, prov. Sivas, aan de Zwarte zee.

BASKEN, de oude *Cantabriërs*, een volk aan de beide zijden der Pyreneën wonende, zoo wel tot Spanje, als tot de Fr. dep. Op. en Ned. Pyreneën, Arriège en Op. Garonne behoorende; zij hebben hunne eigene taal, kleeding, spelen en dansen behouden, zijn welgemaakt, behendig en goedaardig, in Spanje 400,000 en in Frankrijk 108,000 zielen sterk. Naar hen hebben de Baskische prov. in Spanje den naam, welke het vierde hoofddeel des rijks, uit de prov. Biscaye, Guipuscoa en Alava bestaande, vormen, en op $147\frac{1}{2}$ vierk. mijlen 288,300 inw. bevatten. Sedert de 13 en 14 eeuw zijn zij met Castiliën vereenigd en hebben eerst in 1805 hunne vrijheden en regten verloren; zij hebben eenen generaal-kapitein, die te St. Sebastiaan zijn verblijf houdt.

BASKIRS, zie Baschkiren.

BASLIERE, Fr. dorp, dep. Op. Saône.

BASLIEUX, 3 Fr. dorpen, 2 in 't dep. Marne en een in dat der Moezel.

BASLOUX, Fr. dorp, dep. Creuse.

BASMAN, eil. in de Perz. golf, $1\frac{1}{2}$ mijl lang, met een' hoogen berg. 25. 24. N. B.

BASMAN, Perz. dorp, prov. Chorassan, distr. Kohistan, met omtrent 150 huizen en eene heete bron, 15 ellen in den omtrek, daar het water met groot geweld uitspringt door eene aarden pijp, die 8 duim in diameter heeft. 77. 38. L. 28. 36. N. B.

BASNUEIL, Fr. dorp, dep. Vienne.

BASOLI, onbewoonde klip ten N. W. van Suro, in den Griekschen archipel.

BASORA, BASSORA of *Basra*, rijke koopstad in Aziat. Turkije, pachalik Bagdad, $7\frac{1}{2}$ mijl van den mond van den Schat-al-Arab in de golf van Perzië, met welke riv. zij door kanalen gemeenschap heeft, en op welke schepen van 40 stukken de stad kunnen naderen. De stad heeft met het kasteel Minavi, en eenige landerijen, 5 uren in den omtrek, terwijl het getal der inw., die uit Turken, Arabieren, Banianen, Armeniërs, Joden, Perzen, enz. bestaan, op 50,000 begroot wordt. De straten zijn naauw en morsig, de huizen grootendeels van leem en palmhout, want zelfs verscheidene mijlen in den omtrek vindt men geene steenen. Zij is eene voorname stapelplaats van Indische, Perzische en Arabische koopwaren, bestaande in zijde, neteldoek, linnen, gouden en zilveren stoffen, onderscheidene metalen, sandelhout, indigo, enz., uit Hindostan: paarlen van Bahrein; koffij van Mocha; shawls, vruchten en edele metalen uit Perzië; specerijen van Java, enz. Ook nemen thans de naar Mecca bestemde karavanen, tot grootere zekerheid, hunnen weg over deze stad. Zij staat onder eenen eigenen Arabischen vorst, welke de op-

opperheerschappij der Turken erkent, en alles aanwendt, wat den handel bevoordeelen kan; over deze stad gaan eindelijk de depêches uit O. Indië naar Engeland, weshalve ook hier een Eng. resident is. 65. 15. L. 38. 30. 2. N. B.

Basouda, Aziat. stad in Hindostan, distr. Bilsah. 95. 59. L. 23. 54. N. B.

Basouges la Perouse, Fr. vlek, dep. Ille en Vilaine, arr. Fougères, met 4,500 inw. en steengroeven.

Basova, Rus. Aziat. stad in Siberië, aan de Lena, 6 mijlen van Orlenga.

Basque eil., N. Amer. eilandje in de riv. St. Lourens, bij de kust van Ned. Canada, op 48. 15. N. B. 308. 54. L.

Basque-Reede, reede op 't Fr. eil. Ain, tusschen 't eil. Oléron en de riv. Charente gelegen, door de Nederl. Brand eil. genoemd, alwaar de oorlogschepen, die uit Rochefort uitloopen, plegen te ankeren.

Basques (les) of *Fransch Biscaye*, lands. in de Fr. prov. Gascogne, thans een deel van het dep. der Ned. Pyr.; het is zeer bergachtig, en slechts in eenige dalen vruchtbaar, doch over 't algemeen voor de veeteelt zeer geschikt. De inw. zie Basken.

Basques Merde, zie Bayonne-baai.

Basques, (Rio de) Z. Amer. riv., in Guatimala, prov. Costa Rica, valt in den Atl. oceaan.

Basqueville, Fr. vlek, dep. Ned. Seine, arr. Dieppe, met fabrijken.

Basra, zie Basora.

Basra, Afr. stad in Egypte, aan den regter oever des Nijls, 1¼ mijl Z. Z. O. van Siut.

Basrode, Nederl. stad, prov. O. Vlaanderen, aan de Schelde, bij Dendermonde, met 2,150 inw., die veel kleine schepen bouwen.

Basronthe, Perz. stad, prov. Mazanderan, distr. Tabriz, 7 mijlen ten W. van Fehrabad.

Bass, Schotsch eil. in den zeeboezem van Edenburg, klein, zeer hoog en rotsachtig. De inw. hebben veel nut van eene soort van zeeganzen, die in de lente hier komen en in den herfst weer vertrekken, en waarvan zij 't vleesch, de eijeren, en de vederen gebruiken; zelfs de nesten dienen voor brand.

Bass-Eiland, N. Amer. eil. in 't meer Erie, 1 mijl van Sundusky.

Bass-Harbour, haven in de Indische zee, door verscheidene eilandjes bij de kust van Malacca gevormd, 11 mijlen ten W. van Queda.

Bass-eilanden, 4 kleine eil. in de Zuidzee, door Bass ontdekt, op 27. 40. N. B. en 216. 30. L. Ten onregte vindt men op sommige kaarten hier voor de Coronados van Quiros geplaatst.

Bass-rivier, N. Amer. riv. in Groenland, die in de zee valt, op 327. 56. L. 64. 30. N. B.

Bass (Straat), straat tusschen van Diemensland en Nieuw Holland; zij is 26½ mijl breed en 36 lang, en heeft verscheidene eil., waarvan Kents-eil., Fourneaux-eil. en Waterhouse-eil. de voornaamste zijn; zij werd door Bass in 1798 ontdekt, en men denkt door dezelve een' korteren weg, dan om van Diemensland heen, gevonden te hebben; dan Krusenstern meent, dat de laatste weg verkieslijker is, omdat men op grootere breedte meer verzekerd is van Westelijke winden, en de sterke stroomen het inloopen in de Bass-straat moeijelijk maken.

Bassa of *Byraghy*, Aziat. stad in Tibet, 15 mijlen N. W. van Sirinagar.

Bassa, Aziat. stad in Tibet, aan den Ganges, 12 m. ten W. van Sirinagar.

Bassa, kleine Afr. zeehaven op de Tandkust van Guinea. 10. 41. L. 4. 40. N. B.

Bassa Juive, naam welke Daprès aan de Basses de India geeft; zie aldaar.

Bassa Rajpoot, Aziat. stad in Tibet, 19 mijlen N. W. van Sirinagar.

Bassac, Fr. vlek in Angoumois, dep. Charente, arr. Cognac.

Bassac, Fr. vlek, dep. Charente, arr. Saintes.

Bassac, bergachtige streek in Perzië, tusschen Lar en Congo.

Bassaim, zie Baçaim.

Bassaleg, Eng. dorp, gr. Monmouth, met eene kerk en 840 inw.

Bassam, (groot) Afr. stad op de Tandkust in Guinea. 13. 31. L. 5. 25. N. B.

Bassamhe, Aziat. stad in Tibet, 9 mijlen van Gangoutri.

Bassan, Fr. stadje in Languedoc, dep. Hérault, arr. Montpellier, niet ver van de zee.

Bassancourt, Fr. dorp, dep. Maas.

Bassane, Fr. dorp, dep. Gironde.

Bassanello, zie Bassano, No. 2.

Bassange, Nederl. dorp, prov. Limburg, met 500 inw., 2 uren van Maastricht.

Bassano, stad in het Lomb. Ven. kon., legatie Vicenza, aan de Brenta, met 11,500 inw., zijden- wollen- en strooliocdenfabr., en handel in zijde, laken, leder, wijn, die in den omtrek groeit, enz.; de lucht is er gezond, en des winters niet zeer koud; de stad heeft door eene brug van 182 voeten, gemeenschap met het vlek Vican-

cantino (slag 9 Sept. 1796) 29. 24. 35. L. 45. 45. 34. N. B.

BASSANO of *Bassanello*, stadje in den Kerk. Staat, leg. Viterbo, aan 't meer Bassano, uit hetwelk de riv. Barca komt.

BASSANO (ST.) stadje in 't hert. Milaan, distr. Lodi.

BASSANO, dorp in den Kerk. Staat, prov. Rome, met goede zwavelmijnen.

BASSAS, (DE GROOTE) eene der twee gevaarlijke klippenrijen aan de Z. kust van het eil. Ceylon, 3 mijlen van de kust verwijderd, en bij de inboorlingen van Hindostan *Ramanpaai* genoemd, is eene mijl lang, en steekt weinige voeten boven de zee uit: er is hier eene vreesselijke branding. 6. 10. N. B. en 99. 45. L.

BASSAS (DE KLEINE) als voren, 7 mijlen ten N. O. van de groote gelegen. Zij is minder lang dan de groote, doch van dezelfde soort: men kan wel tusschen deze riffen en het eil. doorvaren, doch met groote schepen zeilt men gewoonlijk buiten dezelve om. 6. 27. N. B. en 99. 45. L.

BASSAS-DE-AMBER en BASSAS-DE-PATRAM, zijn twee ondiepten in de straat van Mosambique, welker bestaan in twijfel wordt getrokken.

BASSAS of *Baxas*, kaap op de O. kust van Afrika. 65. 56. L. 4. 55. N. B.

BASSAS DE INDIA, zie Bassas de Judia.

BASSAS, kaap op de W. kust van Afrika, bij den mond der riv. Sestre.

BASSAS-DE-JUDIA, dus bij de Portugezen, *Bassa-Juive* bij de Franschen, en door verandering der *u* in *n* *Bassas-de-India* bij de Engelschen genoemd, is een der twee gevaarlijke riffen, in de straat van Mosambique, hetwelk men thans ontdekt heeft een eil. te zijn, 5 of 6 mijlen lang, en 3 of 4 mijlen breed. Voorheen waren de Bassas-de-India of Judia de schrik van alle zeevarenden, die dezen weg nemen moesten, wijl men dezelve voor eene rij van klippen hield; volgens de in 1804 door kapitein JONES gedane waarnemingen, ligt het op 40. 39. ten O. van Greenwich, doch volgens die van RUTH, in 1812, op 40. 37. L.

BASSAS-DE-PINDA, gevaarlijke rif voor de riv. Pinda Tappamandy, voorbij Mosambique; er is veel branding.

BASSATIN, Egypt. stad met eene moskee en fraaije tuinen, omtrent eene mijl ten Z. van Cairo.

BASSE, riv. in Frankrijk, welke zich aan de kust in zee ontlast.

BASSE-BODEUX Nederl. dorp, prov. Luik, met 455 inw.

BASSEBRAS, Nederl. dorp in Luxemburg, 5 uren van Bastogne.

BASSECOURT, zie Altorf, No. 8.

BASSE (POINT), stad op de N. kust van 't eil. Martinique.

BASSÉE, Fr. stadje, dep. van 't Noorden, arr. Rijssel, aan een kanaal van de Deule, met 2170 inw., linnenweverijen en zout raffinaderijen. 50. 33. N. B. 20. 35. L.

BASSEELAN of *Bassihlan*, een der Sooloo (Soeloe) eil., ten Z. W. van Magindanao; het is klein, maar vruchtbaar in planten en suikerriet, kastanjes, eene soort van kweën, timmerhout, wilde varkens, groote schildpadden, enz.

BASSEEN, zie Bacaim.

BASSEILLES, Nederl. dorp, prov. Namen, omtrent 2 uren van de hoofdpl.

BASSEIN of *Persaim*, stad bij den W. tak van de Irrawaddy, aan de kust van Pegu in O. Indië.

BASSEMPOY of *Bassempuy*, Fr. stadje, dep. Landes, arr. St. Sever, met 212 haardsteden.

BASSEN of *Bassum*, Han. vlek en luthersch adelijk klooster, gr. Hoya, ambt Freudenberg, met 1385 inw.

BASSENBURG, Duitsch graafs. aan den hertog van Nassau behoorende.

BASSENGE, Nederl. dorp, prov. Limburg, met 430 inw.

BASSENHEIM, Pruis. dorp, regdst. Coblenz, met 370 inw.

BASSENS, Fr. dorp, dep. Gironde.

BASSENTHWAITE, Eng. dorp, gr. Cumberland, $1\frac{1}{2}$ mijl van Keswick, met 500 inw.

BASSENTHWAITE-WATER, bekoorlijk meer in Engeland, gr. Cumberland, hetwelk door de Derwent gevormd wordt, en 4 Eng. m. lang en een breed is.

BASSE-OHA, Nederl. buurt in Luik, met 94 inw.

BASSERCLES, Fr. dorp, dep. Landes.

BASSES, talrijke groep Austr. eilandjes, door MAURELLE de *Duizend eil.* genoemd, bij de N. W. kust van Nieuw Guinea. Het Zuidelijkste ligt op 157. 27. L. 1. 40. Z. B.

BASSET, Fr. vlek, dep. Loire, arr. Montbrisson, aan de Loire, met 3,000 inw.

BASSET, zie Bas-en-Basset.

BASSETERRE, wordt op de West Indische eil. Martinique, St. Lucia, St. Domingo en Guadeloupe het lage of tegen de hevige N. W. winden gedekte gedeelte der eilanden genoemd, terwijl de tegenovergestelde zijde Cabesterre geheeten wordt.

BASSETERRE, hoofdst. van het W. Ind. eil. Christophel of St. Kitts, met 800 huizen, en het fort Londondery

aan de zijde van eenen berg, 1½ mijlen van de zee; in 1776 brandde zij geheel af, doch is weer herhouwd. 17. 19. 30. N. B. 314. 47. 30. L.

BASSE-TERRE, Fr. stad, op het W. Ind. eil. Guadeloupe bij de Z. W. punt, aan de zee, en eene riv. van denzelfden naam; zij heeft 4 kerken en een kasteel. 15. 59. 30. N. B. 315. 51. 45. L.

BASSE TERRE, Fr. vlek op het W. Ind. eil. Maria Galanta.

BASSETS-COVA, zie Postreath.

BASSEVELDE, Nederl. dorp, prov. Oost Vlaanderen, met 2,992 inw., twee uren van Sas van Gent.

BASSEVILLE, hoofdst. van het W. Ind. eil. Guadeloupe, de zetel van den Fr. gouverneur, met het fort St. Charles, en eene goede haven. 315. 51. 45. L. en 15. 59. 30. N. B.

BASSEVILLE, Fr. dorp, dep. Nièvre.

BASSIANO, plaatsje in den Kerk. Staat, niet ver van Velletri.

BASSIENTO, Nap. plaatsje aan de Bradano, niet ver van de Z. punt van de golf van Tarente, bij kaap del Alice.

BASSIGNANA, zie Basignana.

BASSIGNAC, Fr. dorp, dep. Cantal.

BASSIGNY, Fr. stadje, dep. Opper Marne, hoofdpl. van 't lands. Bassigny.

BASSIHLAN, zie Besseelan.

BASSILLON, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

BASSILLY, Nederl. vlek, prov. Henegouwen, 2 uren van Enghien.

BASSING, Fr. dorp in Lotharingen, dep. Meurte, 2 mijlen van Dieuze.

BASSINSKISCHE-MEREN (groot en klein) twee zoute meren in Rusland.

BASSIS, een der drie groote Afr. eil., dat door de kleine rivier-takken, tusschen de riv. St. Domingo en Gaba, gevormd wordt. Het is 11 mijlen lang en door de riv. Katharina van *Jutte* gescheiden; het heeft 2 goede havens, genoegzaam water, maar diefachtige en verraderlijke bewoners.

BASSKAKOWA, Duitsche kolonie in Rusland, gouv. Saratow, aan de Wolga, met 140 inw.

BASSLOW, Eng. vlek, gr. Derby, met 920 inw.

BASSORA, zie Basora.

BASSOTS, Fr. dorp, dep. Doubs.

BASSOU, Fr. vlek in Champagne, dep. Yonne.

BASSOUÉS, Fr. stadje in Armagnac, dep. Gers, arr. Mirande, met 1400 inw.

BASSU, Fr. dorp, dep. Marne.

BASSUAGHAN, het Noord. en grootste der Calamianes eil., bij de Philip. in Azië, met goede parelvisscherij en een fort.

BASSUET, Fr. dorp, dep. Marne.

BASSUH, zie Bissago.

BASSUM, zie Bassen.

BASTA, Boh. vlek, Kaurzimerkreits, niet ver van de Elbe.

BASTAH, zie Bishbesh.

BASTALA, eil. in de Ind. zee, bij de N. O. kust van Sumatra. 121. 8. L. o. 30. N. B.

BASTAM, zie Bistam.

BASTAN, Turk. Aziat. stadje in Natolië.

BASTANOUS, Fr. dorp, dep. Gers.

BASTAVOE, baai op de O. kust van het eil. Yell, een der Shetlandsche eil. 16. 30. 60. 59. N. B.

BASTED, Zweed. vlek, Christianstadlän, aan 't Kattegat, met 554 inw.

BASTELICA, zie Bastilica.

BASTENACK, zie Bastogne.

BASTENDORF, Nederl. D. in Luxemb.

BASTENNES, Fr. dorp, dep. Landes.

BASTIA, Fr. arr. op 't eil. Corsica, bevattende op 28¼ V. M. 53,100 inw.

BASTIA, hoofdpl. van voornoemd Fr. arr., op de N. O. kust van 't eil. Corsica, waarvan zij voorheen de hoofdst. was, thans de zetel eens onderprefects, aan eene kleine golf der Middell. zee, op het hangen van eenen berg gelegen, met eene slechts voor kleine vaartuigen geschikte haven, die door eene mouille beschermd wordt. Zij is slecht gebouwd, heeft naauwe straten, wordt door een sterk fort verdedigd, heeft 11,300 inw., en handel in huiden, wijn, peulvruchten, olie, limoenen en vijgen, al hetwelk de omtrek overvloedig oplevert. 27. 6½. L. 42. 41½. N. B.

BASTIA, kleine zeestad in Eur. Turkije, aan de kust van Albanië, tegenover Corfu. 37. 58. L. 39. 42. N. B.

BASTIA, vlek in den Kerk. Staat, legatie Spoleto.

BASTIA, Ital. vlek in 't hert. Modena, op een eil. der riv. Panaro.

BASTIAANSBERG, zie Basberg.

BASTIDASSE, 2 Fr. dorpen, dep. Var.

BASTIDE (LA) Fr. vlek, dep. Lot, arr. Gourdon, met 1200 inw.

BASTIDE-D' ARMAGNAC, Fr. stadje, dep. Gers, arr. Condom.

BASTIDE-DE-BEARN (LA) Fr. dorp, dep. Ned. Pyreneën, arr. Orthez.

BASTIDE-DE-BESPLAS (LA) Fr. dorp, dep. Arriège, arr. Foix.

BASTIDE-DE-CASTEL AMOROUX, Fr. D., dep. Lot en Garonne, arr. Marmande.

BASTIDE-DE-CLARENCE (LA) Fr. stadje, dep. Ned. Pyr., arr. Bayonne, aan de Larran, met kopermijnen en 2,071 inw.

BASTIDE-DE-FEUILLANS, Fr. D., dep. Op. Garonne, arr. Meurte, met 643 inw.

BAS-

BASTIDE-DE-JOURDANS, Fr. dorp, in Provence, dep. Vaucluse, arr. Apt.

BASTIDE-DE-MONTFORT, Fr. vlek, in Languedoc, dep. Tarn, arr. Gaillac.

BASTIDE-NEUVE (LA), Fr. dorp in Daupiné, dep. Op. Alpen.

BASTIDE-DE-SERON (LA), Fr. stadje, in 't gr. Foix, dep. Arriège, arr. Pamiers, aan de Reze, met 1764 inw.

BASTIDE(LA)ST.-AMANS, Fr. dorp, dep. Tarn, arr. Castres, aan de Thaure, met 2,140 inw., laken- en andere fabr., die 500 werklieden bezig houden.

BASTIDE-DE-NONNIROUZE, Fr. dorp, dep. Tarn, aan de Thaure, met 1455 inw. en fabrijken van molton, flanel, sergie, enz., die wel aan 3000 menschen werk verschaffen.

BASTIDE, er zijn meer dan 60 verschillende dorpen van dien naam in Fr.

BASTIDES, de naam van talloozе buitenplaatsen rondom de stad Marseille in Frankrijk.

BASTIE (VIEILLE en NEUVE) twee Fr. dorpen, dep. der Op. Alpen.

BASTIE, Sard. dorp bij Chambery in Savoije.

BASTIE-ROLAND, Fr. D., dep. Drome.

BASTIGLIA, Ital. vlek in Modena, aan den Panaro.

BASTIGNY, Fr. dorp, dep. Eure.

BASTILICA, BASTELICA, Fr. vlek op 't eil. Corsica, arr. Ajaccio, aan de Prunelli, met 1790 inw.

BASTIMENTOS, Amer. eilandjes bij Terra Firma, aan den ingang van de golf van Nombre-de-Dios, met eene goede haven. 9. 54. N. B. 298. 10. L.

BASTION-DE-FRANCE, overblijfsel van een fort aan de Barbarijsche kust, 50 mijlen ten O. van Algiers, dat de Franschen sedert 1651, ter bescherming van hunne koraalvisscherij, bezeten hebben; doch eindelijk, om de ongezonde lucht, hebben moeten verlaten, zijnde het kantoor naar la Calle verplaatst.

BASTOGNACK, zie Bastogne.

BASTOGNE, BASTOGNACK, BASTONAC, in het Hoogd. *Bastenack*, bij de Franschen *Paris en Ardennes* genoemd; Nederl. stadje in 't groot hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau, digt bij het Ardenner-Woud, met 2,306 inw., die aanzienlijken handel in koren en vee drijven. De vermaarde JAN BEEK werd aldaar geboren. 23. 30. L. 50. 10. N. B.

BASTRIES, Fr. dorp, dep. Aveiron.

BASUNTPORUM, O. Ind. stad in Hindostan, prov. Mysore.

BASVILLE, stad op het Amer. eil. Martinique, digt bij 't fort Royal, door de Franschen gebouwd, met eene goede haven. 13. 36. 20. N. B. 317. 32. 48. L.

BASWEILER, Pruis. dorp, regdst. Aken, kreits Geilenkirchen, met 740 inw.

BASWERNETON, Nederl. dorp, prov. Oost Vlaanderen, met 700 inw.

BASZKOW, Pruis. dorp, regdst. Posen, kreits Peisern, met 2 kerken.

BAT, zie Bath.

BATABANO, baai en stad aan de Z. kust van het Amer. eil. Cuba, het grootste der W. Ind. eilanden.

BATABORY, stad op de N. W. kust van 't Moluksch eil. Timor. 143. 15. L. 9. 48. Z. B.

BATAC, stad op de Westkust van het Aziat. eiland Celebes. 136. 56. L. 1. 6. Z. B.

BATAGARANG PUNT, kaap op de N. O. kust van het eil. Sumatra. 122. 41. L. 1. 59. Z. B.

BATACALO, BATECALO, BATACOLA, BATICALO, open stadje op 't Aziat. eil. Ceylon, aan de riv. van dien naam, met eene kleine haven en een kasteel op een klein eil. 99. 40. L. 7. 38. B.

BATACOLA, zie Batacalo.

BATAG, een der kleinste Philippijnen, bij de N. kust van Samar. 142. 58. L. 12. 48. N. B.

BATAKANO, stadje op het eil. Cuba in de W. Indië.

BATAILLE, (LA) 2 Fr. dorpen, dep. 2 Sèvres en Vosges.

BATALANTE of *Balante*, landstreek op 't eil. Celebes, langs de W. kust van de baai van Goening, Tella, of Tomine, grootendeels aan den vorst van Bony onderworpen, heeft eene zeer vruchtbaren en redelijk welbebouwden grond en arbeidzame inw., die veel levensmiddelen aan de Ambonsche eil. leveren.

BATALHA, Port. vlek, prov. Estremadura, met 1100 inw. en een klooster, waarin 't graf van koning EMANUEL.

BATALIN, eil. in de Ind. zee, bij de kust van Celebes, 7 mijlen lang en 2 breed. 141. 39. L. 1. 21. Z. B.

BATAN, stad in Aziat. Turkije, in Natolië.

BATANG, eil. op de Z. O. kust van het Aziat. schiereil. Malacca, 6 mijlen lang en 2½ breed, en door eene naauwe straat van het eil. Bintang afgescheiden. Het is door vele rotsachtige eilandjes omgeven.

BATANGA, (gebrokene eil.), groep Aziat. eil. en klippen voor den mond van de riv. Aracan, in de golf van Bengalen, op welke zich zeeroovers en dieven onthouden.

BATANG-CAPAY, stad op de W. kust van Sumatra. 118. 4. L. 1. 25. Z. B.

BATANG-PUNT, kaap op de O. kust van Cochinchina. 126. 24. L. 15. 20. N. B.

BATANPILLY-EIL., twee eilandjes in de Ind. zee, bij de W. kust van Waygiou, op 147. 46. L.

BATANROA, Aziat. eilandje in de Ind. zee, aan den W. kant van Servabaai, en de Z. kust van 't eil. Celebes. 138. 36. L. 3. 43. Z. B.

BATANTA, Nederl. eilandje ten Z. van Mysol, tot de landv. van Ternate in O. Ind. behoorende.

BATANY, BATANG of *Batany Hook*, stad en zeehaven op de O. kust van 't eil. Gilolo, met eene natuurlijke sterkte op een punt lands, die moeijelijk te naderen is, waarbij vele huizen en tuinen liggen. 146. 32. L. 0. 9. Z. B.

BATA-POOR, stad op de Z. O. kust van 't Moluksch eil. Timor. 142. 36. L. 9. 54. Z. B.

BATASALMDING, lands. op 't eil. Sumatra, ten Z. van Atjen.

BATASCH, zie Batos.

BATAVIA, Nederl. stad, de hoofdst. der Nederl. O. Indiën, weleer beroemd als de schoonste stad in het Oosten, en aldaar de *Koningin van het Oosten* genoemd. Zij ligt op de N. kust van het eil. Java, aan de Tjilion of Groote rivier, die haar doorstroomt, en is de zetel van den gouverneur-generaal en van den hoogen raad, het middelpunt, zoo wel van de regering, als van den koophandel der Nederlanders in deze gewesten. Deze stad werd in 1619, na eene overwinning op de Engelschen en den koning van Jacatra, toenmalig eigenaar van dit deel des eilands, door den Nederlandschen gouverneur JAN PIETERSEN KOEN gebouwd, en naderhand meer en meer verfraaid, terwijl zij onafgebroken, tot in 1811, het eigendom der Nederlanders bleef; doch in de laatste 10 jaren vooral, heeft zij onderscheidene treffende veranderingen ondergaan, bij welke geheele straten vernield, grachten gedempt, onderscheidene fraaije gebouwen afgebroken, en de vestingwerken geslecht zijn, zoo dat van hare vorige pracht weinig meer overig is; daar en boven heeft de verregaande ongezondheid harer ligging, die hoofdzakelijk veroorzaakt wordt door de vele moerassen, die de stad van de N. zijde omringen, en waardoor er, van 1714 tot 1790, alleen in het hospitaal, 87,000 soldaten stierven, de gegoedste inw. aangespoord om zich, buiten de stad, langs den grooten weg van Jacatra en het Molenvliet, neder te zetten, alwaar het veel gezonder is. — De oude stad heeft eenen omtrek van twee Duitsche mijlen, is met een' steenen muur omgeven, en had, voor hare jongste verandering, 20 lijnregte straten en 1093 gebouwen, waaronder men thans nog rekent: het kasteel, voorheen de woning van den gouverneur, het stadhuis, eene Hervormde, Luthersche en Portugesche kerk, eene Mahomedaansche moskee, Chinesche pagode, hospitaal, spinhuis, weeshuis, het Chinesche hospitaal, de Chinesche hal, en een groot logement voor vreemdelingen. In bevolking is Batavia thans slechts de vierde stad van het eil., daar dezelve, die voorheen op 160,000 zielen begroot werd, tot op 47,217 gesmolten is. Volgens de nieuwste berigten rekent men er: 543 Europeanen, 1485 nakomelingen van Europeanen, 318 Arabieren, 119 inboorlingen van Hindostan, 3155 Maleijers, 3,331 Javanen, 4,115 inboorlingen van Celebes, 7,720 Balinesen, 232 inboorlingen van Cumbava, 82 Molukken, 24 inboorlingen van Timor en Butun, 11,854 Chinezen en afstammelingen van dezelven, benevens 14,239 slaven. De reede van Batavia is schoon en veilig, en door verscheidene eil. beschut, maar niet minder ongezond dan de stad zelve; doch de schoone haven van Sourabaya, of eigenlijk van Gressi, aan Java's N. O. hoek, gedeeltelijk door het eil Madura gevormd, wordt als beter geschikt om te ankeren, en tot laden en lossen beschouwd; zelfs kan deze, indien men dezelve versterkt, door den tijd, eene der veiligste in de O. Indië worden. De Z. W. zijde, even buiten Batavia, wordt voornamelijk door Chinezen bewoond, en dit kwartier, dat zeer uitgestrekt, wel bewaterd, en minder ongezond dan de stad is, wordt de *Chinesche kamp* genoemd. Aan de Z. zijde vindt men de Zuider voorstad, alwaar de lucht ook veel beter is; hier staan vele fraaije huizen, die door Europeanen bewoond worden. Aan de O. zijde, buiten de stad, alwaar eenige inlandsche Christenen, en vooral Portugezen wonen, is het minder gezond; doch langs de O. zijde der groote riv. of Tjilion, vindt men de prachtige landgoederen der voornaamste inw. langs den schoonen weg van Jacatra, die door zware boomen overschaduwd, en eene zeer aangename wandel- en rijdplaats is. — Meer ten W. heeft men het Molenvliet, bij Weltevreden, een ka-

kanaal uit de groote rivier afgeleid, en waardoor de zaag- koren- en kruidmolens in beweging gebragt worden, en langs hetwelk zich mede vele gegoede ingezetenen hebben nedergezet, daar deze streek, bijzonder het Z. gedeelte, voor nog gezonder dan Jacatra zelf gehouden wordt. Minder gezond is het langs de Amanut gracht, een gegraven kanaal ten W. van de stad, en langs het kanaal van Antjal ten O., alwaar, om deze reden, de meeste landgoederen verlaten worden. Omtrent ¾ uur van de stad, bij het landgoed *Weltevreden*, is, op een' verheven grond, onder eene gezonde lucht, een kamp voor de troepen, door welbebouwde landerijen omgeven; en niet ver van hier vindt men een uitgestrekt exercitieveld, benevens een uitmuntend hospitaal. De in 1810 aldaar begonnene woning voor den gouverneur-generaal, is, door de tijdsomstandigheden, nog niet voltooid. Van hier gaat men, langs prachtige landgoederen, waaronder dat van den overledenen oud-gouverneur-generaal Sieberg, *Materman* genoemd, vooral aanmerking verdient, naar het fortje *Meester Kornelis*, voorheen met een gedeelte der bezetting van Batavia voorzien, naderhand met een geretrancheerd kamp, vermaard geworden door de hardnekkige verdediging en de geledene nederlaag der Nederlanders in 1811, welke het verlies der kolonie ten gevolge had.

Batavia heeft, behalve eenige thans zeer goed ingerigte lagere scholen, een in 1778 opgerigt, en vooral gedurende de Engelsche regering op nieuw in werkzaamheid toegenomen, genootschap der wetenschappen, hetwelk reeds onderscheidene boekdeelen, met de nieuwste ontdekkingen, vooral de aardrijkskunde en natuurlijke historie van Java, en van sommige andere eil. betreffende, heeft uitgegeven; verder vindt men hier een bijbelgenootschap, hetwelk met dat van het moederland gemeenschap heeft; ook boekdrukkerijen, katoenspinnerijen, looijerijen, suikerraffinaderijen, arakstokerijen, pottenbakkerijen, enz., die meestal door Chinezen bewerkt worden; terwijl in den omtrek suikerplantagiën en rijstvelden, benevens moestuinen en boomgaarden, de onderscheidene landgoederen afwisselen. — De uitgebreide handel geschiedt, behalve op de groote markten, *Bazars* genoemd, die wekelijks in den omtrek van Batavia, bijzonder bij *Weltevreden*, *Tanaöbang*, gehouden worden, op de onderscheidene deelen der wereld, en wel in suiker, peper, gember, arak, gom, bersom struik, amber, muskus, verwhout, diamanten, robijnen, zijden stoffen, katoen, kruiden, enz. Tot de eil. bij Batavia gelegen, behooren *Onrust*, voorheen met de schoone werf der compagnie, en alles wat tot een etablissement van de marine behoort, voorzien, doch grootendeels in den laatsten oorlog verbrand; *Edam* en *Purmerend*, alwaar men voorheen schoone pakhuizen had, en andere met goede inrigtingen, die echter bijna allen door den oorlog verwoest zijn. Het bestuur der stad is alleen in handen der regering, welke eenen magistraat uit eenen voorzitter en vier leden bestaande, benoemt en bezoldigt: daar en boven is hier eene zoogenoemde weeskamer, welke de nalatenschap van hen, die zonder erfgenamen sterven, of welker executeuren afwezig zijn, administreert. (Zie verder *Java*). Het hier gebruikelijk geld is, behalve het gewone Nederlandsche, waarin men echter doorgaans bij rijksdaalders rekent:

Ropijen (gouden) . .	à *f* 22 : - : -
——— (zilveren) . .	à *f* 1 : 4 : -
Spaansche matten of piasters, hier gewoonlijk . .	*f* 3 : - : -

De gewigten zijn de Chinesche.

Ondertusschen zijn de duiten op Java onder de inlanders zoo gezocht, dat zij soms, met 50 pCt. winst, en meer worden afgezet, en dat veroorzaakt ook verhooging op dubbeltjes en stuivers. 124. 37. L. 6. 10. Z. B.

Batavia, zie Batavieren (land der).

Batavia, Lomb. Ven. dorp, legatie Milaan, met fabr.

Batavia, vlek in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw York.

Batavieren, (land der) Batavia was een eiland tusschen twee armen van den Rijn gelegen, welks lengte van ouds op 80,000 schreden of 27 uren gaans, en de breedte op 22,100 schreden of ruim 7 uren gaans begroot werdt; van deze beide armen stortte de Noordelijkste toen bij Katwijk, en de Zuidelijkste, na de Maas ontvangen te hebben, even als nu, in de Noordzee. Reeds vroeg werd het eil., dat zeer moerassig was, door Germaansche volken bewoond, hoewel derzelver naam niet duidelijk genoeg bekend is. Dan, toen deze hetzelve verlaten hadden, werd het door de Batavieren, een ander Duitsch volk, bezet, die men onder de oude bewoners onzes vaderlands rekent, en naar welken het toen, met den naam van het *zeer*

edel

edel of zeer vermaard eiland der Batavieren bestempeld werd, en de tegenwoordige Betuwe, een deel van Utrecht en Zuid-Holland bevatte.

BATCALE of *Batekala*, zeehaven in Hindostan, op de kust van Malabar, 5 mijlen ten N. van Barcelore.

BATCHELOR'S BAAI, baai in de straat van Magellaan, bij de Z. Amer. kust, op 303. 53. L. 53. 38. Z. B.

BATCHELOR'S RIVIER, riv. in Z. Amer., die in de baai van denzelfden naam valt, op 303. 54. L. 53. 38. Z. B.

BATCHIAN, zie Bachian.

BATE, eigenlijk *Shunkodwar*, Eng. eil. in O. Ind. aan de kusten van Guzuratte, aan de Z. W. punt van de golf van Kutch; zij vormt met het eil. Antura eene kleine haven. De W. zijde van dit eil. heeft een aanzienlijk fort, waarvan de muren 40 voet hoog zijn. De rajah van dit eil., dat vrij dor is, en een weinig koren, kokosnoten, rijst, enz. oplevert, is een der magtigste van de Guzuratsche zeeroovers. De hoofdstad Bate heeft 2,000 huizen, veel handel, eenen beroemden tempel, enz. Het ligt op. 87. 7. L. 22. 22. N. B.

BATEAH, Z. Amer. stad in Mexico, prov. Yucatan.

BATECALO, zie Batacalo.

BATEKALA, zie Batcale.

BATELAU, BATELAW, Morav. vlek, kreits Iglau, met 1870 inw.

BATELEMONT, 2 Fr. dorpen, dep. Meurte.

BATELLO, (ST.) Nap. Stadje in Calabria Ultra, 1 mijl ten N. van Reggio.

BATENBURG, Nederl. heerl., prov. Gelderland, kwartier Nijmegen, voorzeker de oudste en vermaardste van geheel Gelderland, voortijds een stadje, dat door sommigen, met eenige waarschijnlijkheid, voor de oude stad der Batavieren wordt gehouden, schoon Nijmegen met meer grond haar deze eer betwist. Voorheen had zij een oud kasteel of slot, welks bouwing men aan BATO, een' Celtisch prins, wil toeschrijven, en dat zeer prachtig moet geweest zijn; thans zijn er slechts eenige bouwvallen van overig. Het telt 506 inw.

BATEMAN'S BAAI, baai op de O. kust van Nieuw Holland, ten Z. van kaap Upright.

BATENANS, Fr. dorp, dep. Doubs.

BATERNAY, Fr. dorp, dep. Drome.

BATESTEIN, Nederl. fortje bij het dorp en riviertje Bontry, aan de kust van Guinea in Afr., $1\frac{1}{2}$ mijl van de negerij Dirkshoven, op eenen hoogen heuvel gelegen.

BATESTEIN, Nederl. slot bij Vianen in Z. Holland, distr. Gorkum, in de oude geschiedenis van ons land merkwaardig, doch waar van de hooge toren St. *Polteren* of *Simpel* nog maar over is, zijnde het in de eerste helft der vorige eeuw grootendeels afgebrand.

BATGAO, KNIPO, BHATGONG, hoofdstad van 't Aziat. lands. Nepaul, aan de Bhagmuti, met 12,000 huizen en eene bibliotheek van 15,000 handschriften in de sanskritsche taal.

BATGAS, Aziat. stad in Mocampour, op 28. N. B.

BATH, Eng. stad, in een dal, op de N. O. grenzen van 't gr. Somerset, aan de Avon gelegen, eene der meest bezochte plaatsen van verlustiging in Groot Brittanje. De heete bronnen, aan welke de stad haren naam en vermaardheid te danken heeft, waren waarschijnlijk reeds voor de aankomst der Romeinen, in het jaar 44, bekend; ja zelfs wordt derzelver ontdekking door eenigen gebragt tot 870 jaren voor de geboorte van Christus; zoo veel echter is zeker, dat de Romeinen dezelve het eerst tot dit gebruik ingerigt hebben, waarvan de menigvuldige overblijfsels van prachtige badhuizen en verdere oude merkwaardigheden, opschriften, enz., voor weinige jaren ontdekt, getuigen. Men vindt hier 5 openbare baden, waarvan 4 aan de stad, en een aan den graaf MANVERS behoort; zij bezitten eenen warmtegraad van 27 tot 38 gr., en bevatten koolstofzuurgaz, koolstof- en zoutzure soda en kalk, benevens ijzer, enz. Deze stad is zeer fraai, heeft uitmuntend aangelegde straten, zeer schoone huizen en gebouwen, waaronder de schoone, in 1805 geopende schouwburg, de hoofdkerk, welke het nieuwste naar de gothische orde ingerigte gebouw in Engeland is, uitmunten; onder de opene plaatsen verdienen het koninginne-plein (*Queen 's Square*) de Circus, de halve manen (*Crescents*) en de parade-plaatsen bijzondere opmerking. Verder vindt men er een gezelschap voor den landbouw, kunsten en handwerken, en den handel, een godsdienstig, een philosophisch en muzikaal gezelschap, een groot hospitaal, waarin 150 zieken worden opgenomen, als mede nog andere ziekenhuizen en liefdadige gestichten, goede lakenfabr. en handel in winkel- en galanterie waren; de inw. zijn 38,430 in getal. Men kan hier het geheele jaar door, voor eenen matigen prijs, alle soorten van openbare genoegens genieten, terwijl de aangename omtrek en de heilzame lucht den

vreemdeling, als van zelven, uitlokken. 15. 24. 30. L. en 51. 22. 32. N. B.

BATH, vlek in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Steuben, aan de Conhocton. 300. 36. L. 42. 15. N. B.

BATH, gr. in de N. Amer. Rep., prov. Virginië, met 4340 inw.

BATH, stad in de N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Lincoln, aan den mond van den Kennebeck, in een kanaal, met 2 kerken, scheepvaart en 2,682 inw., die handel in hout drijven.

BATH, Hong. vlek, kom. Groot Hont, in 't Hoogd. Frauenmarkt genoemd, met 2 kerken en 2,070 inw., die handel in wijn, koren en tabak drijven.

BATH (FORT) Nederl. fort, prov. Zeeland, distr. Goes, eil. Zuidbeveland; werd bijzonder bij de landing der Engelschen in 1809 bekend.

BATH of *Port Bath*, oud vlekje in N. Carolina, gr. Hyde, aan de Tar. 300. 31. L. 35. 31. N. B.

BATH, dorp op het Amer. eil. Jamaïca, in het kerspel van St. Thomas, met eene heete bron in de nabijheid, die uit eenen rotsachtigen berg ontspringt.

BATH, dorp in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Renssalaer, aangenaam gelegen aan den O. oever der Hudson riv., met eene minerale bron van zeer deugdzame hoedanigheden, en een badhuis, met heete, koude en dropbaden.

BATH en RILLAND, bedijkte Nederl. polder, in de prov. Zeeland, met 156 inw.

BATHA, zie Batta.

BATH-EASTON, Eng. vlek, gr. Somerset, met 1298 inw.

BATHERI, Aziat. stad in Hindostan, in de bergen van Sirinagar gelegen. Tegenover deze stad vindt men eenen aanzienlijken waterval, die door het smelten van de sneeuw op de bergen ontstaat. 96. 16. L. 30. 49. N. B.

BATHGATE, Schotsch vlek, gr. Linlithgow, met 1400 inw. en ijzermijnen.

BATHMEN, Nederl. dorp, prov. Overijssel, kwart. Salland, aan de schipbeek, met 655 inw., een groot uur beoosten Deventer; het is met Holten tot één schoutambt vereenigd.

BATHOR of *Nyir Bathor*, Hong. vlek, kom. Saboltsch, hoofdpl. van eenen kreits.

BATHOEM, BATHUMI, oudtijds *Bathys*, Aziat. riv., die in de bergen van Armenië ontspringt, het prinsdom Guriël doorstroomt, en in de Zwarte zee uitloopt. 59. 6. L. 31. 35. N. B.

BATHOUSNI, Aziat. stad in 't vors. Guriël, aan den mond der riv Bathoum.

BATHTOWN, N. Amer. dorp in N. Carolina, gr. Craven. 301. 36. L. 35. 30. N. B.

BATHUMI, BATTUMI, BATUM, Turk. stad en haven, hoofdpl. der Kankoz, prov. Ghuria of Guriël, ter plaatse waar de Tschorokhi in de Zwarte zee valt, de zetel van eenen sandschak. 41. 39. N. B. 59. 10. L.

BATHURIN, Rus. stad, gouv. Pultawa, met 5000 inw. 51. 45. N. B.

BATIAN, klein Aziat. eil. in de Ind. zee, bij de Z. kust van Mindanao. 140. 37. L. 7. 10. N. B.

BATICALO, stadje en haven op de O. zijde van Ceylon.

BATILLY, 4 Fr. dorpen, dep. Moezel, Orne en 2 in Loiret.

BATINA, zie Assassinat.

BATINDA, BATNAIR, BATNIR, BATTYLAND, vorst. in Hindostan, aan de Kugger, bewoond door Mahomed. Dschaten, door vlijtige en vreedzame Ryis, en door de hoofdvijanden der Sihks, de *Batters*, een roofzuchtig volk, dat deszelfs strooperijen niet zelden tot aan gene zijde der W. woestijn uitstrekt, doch anders, langs de rivieren, veel veeteelt en akkerbouw heeft; zij staan onder Mahomed. Rasbuten Rajahs, en voeren paarden, kameelen, ossen, buffels, enz., uit, en grove wollen doeken, suiker en zout in. De rajah, die in de hoofdstad Batinda woont, is onafhankelijk, en kan een leger van 20,000 man te veld brengen.

BATING, goudmijn in het lands. Ratasalmding, in 't rijk Atjen, ten O. van de hoofdstad, op 't eil. Sumatra, met goud van 22 karaten.

BATISCAN, N. Amer. riv. in Ned. Canada, die zich in den St. Lourens ontlast. Aan derzelver mond is zij zeer breed, doch hooger op, om hare ondiepte en watervallen, onbevaarbaar.

BATISTA (ST. JUAN) een der lagere eil. door QUIROS in 1605 ontdekt, heeft 12 mijlen in den omtrek, op 24. Z. B. en 221. L.

BATLEY, Eng. stadje, gr. York, 2 uren van Leeds, met 2,975 inw.

BATMOS, zie Patmos.

BATNEER, stad en distr. in Hindostan, prov. Delhi, aan de grenzen eener zandwoestijn. 92. 34. L. 29. 28. N. B.

BATNIR, zie Batinda.

BATN-MAKL, Arab. stad, prov. Hedsjas, 11 mijlen ten N. O. van Medina.

BATN MARR, Arab. stad, prov. Hedsjas, 4 mijlen N. W. van Mecca.

BATO, een der Ladronen eil. 159. 46. L. 12. N. B.

BATO, riv. in Napels, ontlast zich

in de golf van Policastro.

BATO ADE, stad op de N. kust van 't Moluksch eil. Timor. 144. 12. L. 8. 23. Z. B.

BATO LAMPAN, stad op de W. kust van Mindanao. 139. 46. L. 6. 55. N. B.

BATO LAVA, eil. in de Ind. zee, op 141. 31. L. 7. 23. Z B.

BATO PANJANG, eil. in de Ind. zee, op 139. 34. L. 7. 43. Z. B.

BATOA, klein eil. in de Ind. zee, onder de evennachtslijn, bij de W. kust van Sumatra. 115. 46. L.

BATOE MANOE, stad op de Z. kust van 't eil. Celebes, in Lava-baai. 138. 26. L. 2. 28. Z. B.

BATOEM, zie Bathoem.

BATOEMONGO, dorp op een der Nassau eil. aan den Z. W. ingang der straat Sekocup, die de eil. van elkander scheidt. De inw., schooner van gestalte dan de gewone Maleijers, gebruiken vergiftige pijlen, en hebben kokosnoten, jams, sago en varkens.

BATON, zie Bouton.

BATONN, zie Bathoum.

BATON-ROUGE, Spaansche stad in de Amer. prov. W. Florida.

BATONY, Hong. D., kom. Hewesch.

BATOPILAS, N. Amer. stad in Mexico, intend. Durango, voorheen met rijke mijnen; ten W. der Rio Conchos.

BATOR, 4 Hong. dorpen, kom. Abaujwar, Hewesch, Saboltsch en Bihar.

BATORKEZ Hong. vlek, kom. Gran, met eene katholijke en joodsche kerk.

BATOS of *Batasch*, vlek in Zevenbergen, Beneden-Koloscherkom., met 2 kerken, en een zoutmeertje. 46. 50. 45. N. B.

BATOUW, Aziat. zeestadje in Turk. Georgië, met eene onzekere haven en slechte vestingwerken.

BATOWZE, zie Bath No. 3.

BATRIK, stad in Aziat. Turkije, gouv. Marasch; 2½ mijl N. van Malatia.

BATS, Jap. stad op 't eil. Niphon, 10 mijlen ten N. N. O. van Seoda.

BATSCH, Hong. kom. aan de Slavonische grenzen, bevat 170 vierk. mijlen, met 245,700 inw., waaronder 1598 edellieden, benevens eenige Duitschers en Joden zijn. De voornaamste tak van bestaan is de handel in wol, daar hier veel schapen van een verbeterd ras geteeld worden. Midden door hetzelve loopt 't Frans-Kanaal (zie dat artikel); de hoofdstad is Zombor.

BATSCHAZ, Turk. vesting in Bosnië, 2 mijlen van Trawnik.

BATSCHIAN, zie Bachian.

BATSEN of *Bacs*, zie Batsch.

BATSTA, Zweed. dorp, prov. Halland, aan den oever van de baai Batsta.

BATT-BAAI, baai op de Z. W. kust van Java. 131. 4. L. 8. 28. Z. B.

BATTA, Afr. prov. in Congo of Ned. Guinea, welker inw. *Mozombi* genoemd worden, en een talrijk leger op de been kunnen brengen.

BATTA of *Batha*, Hong vlek, Tolner kom., met eene roomsche kerk.

BATTA, landschap of distr. op 't eil. Sumatra, zich langs de N. kust, tusschen de riv. de Sinkell en de Tabuyong, uitstrekkende, door onderscheidene riv. bespoeld, en, naar men zegt, met een groot meer omtrent in 't midden; het levert goud, zwavel, benzoë, kamfer, cassia, katoen, indigo, enz. op. De inw. worden *Battas* genoemd, zie dit artikel.

BATTA EILANDEN, groep Aziat. eil. omtrent 30 mijlen ten N. van het eil. Luzon, waarvan Calayan het voornaamste is.

BATTAGLIA of *Elina di Battaglia*, stadje in 't Lomb. Ven. kon., legatie Padua, met warme baden.

BATTALAH, stad in Hindostan, prov. Lahor. 31. 34. N. B. 92. 50. L.

BATTAM, eil. in de Ind. zee, bij de kust van Malacca, omtrent 15 mijlen in den omtrek. 121. 46. L. 1. N. B.

BATTAMLAN, stad op de O. kust van het eil. Timor. 143. 4. L. 9. 28. Z. B.

BATTAMOODY, stad op de W. kust van 't eil. Sumatra. 116. 4. L. 1. 2. N. B.

BATTAMTA, zie Battante.

BATTANTE, Aziat. eil. tot de Moluksche behoorende, ten W. van Nieuw Guinea; het is, benevens Waigonne en Salawatty, bijzonder voor de zeelieden merkwaardig, dewijl tusschen dezelve de straten Gamen of Dampier, Sagewyn of Pitt en Gallowa liggen, welke de gewone doortogten der schepen zijn, die met eenen tegen mousson Oostelijk naar China moeten. Tusschen 148. 16. en 149. 1. L. o. 48. N. B.

BATTAO, klein eil. bij de W. kust van Siam. 116. 23. L. 7. 45. N. B.

BATTAR, Hong. dorp, kom. Ugotsch.

BATARCSCH, Hong. dorp in Ugotsch.

BATTAS, is de naam van de bewoners van het W. deel van Sumatra of van de rijken Atjien, Delli en Sinkell, welke op Borneo *Daijaks*, en op Celebes *Biudschahs* genoemd, en ook op Nieuw-Guinea en de Moluksche eilanden gevonden worden. Zij hebben eene bijzondere taal, kunnen zelden lezen of schrijven, belijden den Schamanschen godsdienst, gelooven in 3 opper goden, en hebben geschrevene heilige boeken.

Zij worden voor zeer eerlijk gehouden onder elkander, maar als geene zwarigheid makende om anderen te bedriegen. Zij dragen een grof katoenen hemd, en eenen hoed van boombast, zijn bijzonder op koraalsnoeren gezet, en de jonge meisjes en vrouwen dragen somtijds tot 50 tinnen ringen in de ooren; zij wonen in dorpen, die zij door aarden wallen en beschuttingen van bamboesriet versterken, en hunne huizen worden van digt hout gebouwd en met ejoo gedekt. De veelwijverij is bij hen in zwang, doch elke vrouw heeft hare eigene stookplaats en kookgereedschap, terwijl zij minder in achting dan op de overige deelen van Sumatra zijn, en zelfs tot den rijstbouw gebruikt worden, terwijl de mannen den dag met fluitspelen of het spel, waaraan zij zeer overgegeven zijn, doorbrengen. Hun grootste vermaak is echter het paardrijden, dat zij zonder teugels doen. Zij vinden ook 't paardenvleesch zeer lekker, en mesten daarom deze dieren vet. Zij maken geweren, kruid, katoenen stoffen, goud- en zilverwerk. Hunne misdadigers en krijgsgevangenen dooden zij op eene verschrikkelijke wijze, en eten die op, zoo hunne familiën hen niet kunnen vrijkoopen; dit is het eenigste geval, waarin zij menschenvleesch eten. De regering is, in naam, in handen van 4 opper rajahs; doch het land in vele districten verdeeld zijnde, vereenigen zich de mindere opperhoofden om zich onderling te verdedigen en te handhaven.

BATTASZEG, Hong. D., Tolner kom.

BATTECOLLAH of *Batucala*, Eng. zeestad in O. Ind. op de kust van N. Canara, aan de Sancadaholay, met 500 huizen, 2 moskeën, onderscheidene pagoden en eenen levendigen handel. 13. 56. N. B. 92. 24. L.

BATTEE of *Bhatty*, landstreek van Hindostan, 17 m. lang en 25 breed, gedeeltelijk vruchtbaar en gedeeltelijk onvruchtbaar. Het bevat een gedeelte van de prov. Delhi, Lahore en Ajmeer. Onder de inw., die Mahomed. zijn, vindt men veel herders. De hoofdstad is Batneer.

BATTEL of *Battle*, Eng. vlek in 't gr. Sussex, met 2500 inw.; er wordt best kruid gemaakt.

BATTELAU, Morav. vlek, kreits Iglau.

BATTELMA, Aziat. stad in Syrië; zij wordt gehouden voor het oude Daphne, volgens de Romeinsche klassische schrijvers het tooneel der verandering van de nimf van dezen naam in een' laurier boom. Men zegt dat er op deze plaats tempels stonden aan Daphne, Apollo en Diana gewijd. Daar zijn verscheidene fonteinen en overblijfsels van fondamenten, muren en waterleidingen in de nabijheid; het ligt 1¼ m. Z. W. van Antiochië.

BATTENBERG, ambt in het vorst. Opper Hessen, met 6,576 inw.

BATTENBERG, stadje in voorn. ambt, aan de Eder, met een oud slot, ijzersmederij, 129 huizen en 790 inw.

BATTEMHEIM, Fr. D., dep. Bov. Rijn.

BATTEN-KILL, riv. in de N. Amer. Rep., die in Vermont ontspringt, en na eenen loop van omtrent 20 mijlen bij Saratago in de Hudson valt.

BATTEREN, Fr. dorp, dep. Moezel.

BATTERSEA, Eng. dorp, gr. Surrey, 1 uur van Londen, aan de Theems, over welke hier eene brug ligt, met eene groote mouterij en vele moestuinen voor Londen. Het heeft 4400 inw.

BATTEXEY, Fr. dorp, dep. Vosges.

BATTICE, Nederl. vlek, prov. Luik, ligt gedeeltelijk aan den weg van Luik naar Aken, digt bij Hervé, met 3756 inw.

BATTICALO, dorpje en fort op een eil., 4 mijlen binnen den mond van een' zeearm, bij 't Aziat. eil. Ceylon.

BATTIGNIES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met 340 inw.

BATTINCOURT, Nederl dorp, in Luxemburg, 2½ mijl van Arlon.

BATTLE, zie Battel.

BATTLEBRIDGE of *Standfordbridge*, Eng. dorp, gr. York, aan de Derwent.

BATTLE-KREEK, N. Amer. riv. van Kentucky, die in de Ohio valt op 303. 22. L. 38. 35. N. B.

BATTLEFIELD, Eng. vlek, gr. Salop.

BATTLEGUTRA, Aziat. stad in Hindostan, distr. Dindigul.

BATTOCK MOUNT, berg in Schotl., gr. Aberdeen en Kincardine, 3450 voet hoog.

BATTOLINO, klein Aziat. eil. in de Ind. zee, bij de N. kust van 't eil. Celebes. 142. 36. L. 1. 33. N. B.

BATTOW, negerij aan de Peperkust in Afrika, ½ mijl ten W. van kaap Swino.

BATTU of *Poelo-Batu*, Aziat. eil. op de W. kust van Sumatra onder den rajah van Baluaro, rijk in sago, kokosnoten en vogelnestjes.

BATTUECAS, (LAS), kleine woeste landstreek in Spanje, prov. Leon, 14 mijlen van Salamanca; in een diep ontoegankelijk dal, dat in de langste dagen maar 4 uren van de zon beschenen wordt.

BATTULAKI, haven aan de N. punt van 't Aziat. eil. Mindanao. 142. 46. L. 5. 42. N. B.

BATTULAKI HEAD, de Z. punt van 't Aziat. eil. Mindanao. 142. 54 L. 5. 24. N.B.

BATTUMI, zie Bathoem.
BATTYA, Hong. dorp, kom. Pest.
BATU BARA, riv. op 't eil. Sumatra, valt in de straat van Malacca.
BATU BARA, stad op de N. kust van 't eil. Sumatra. 116. 19. L. 3. 24. N. B.
BATUCALA, zie Battecollah.
BATUM of *Tscharuk*, Aziat. riv. in Kaukazië, valt in de Zwarte zee.
BATUM, zie Bathoem.
BATURIN, Rus. stad, gouv. Novogorod-Siwerskoi, aan de Sem; met een kasteel, waar voorheen de hetman der Kozakken woonde. 51. 45. N. B.
BATUSABER, Aziat. stad, in Achter Indië, op 't schier-eiland Malacca.
BATUT, 3 Fr. dorpen, dep. Arriège, Landes, en Aveiron.
BATTY MALVY of *Batimalu*, naar zijne gedaante ook wel hoeksteen genoemd, een der Nicobar eil. 4 mijlen groot, onbewoond. 8. 48. N. B. 111. 4. L.
BATTYOK, 2 Hong. dorpen, kom. Salad en Abaujwar.
BATXÈRE, Fr. dorp, dep. Op. Pyr.
BATYGORY, Rus. stad, gouv. Kiow.
BATZ, zie Bas.
BAUAN, BOWANG, hoofdstad van 't O. Ind. eil. Sooloo (Soeloe), met eene goede haven, handel, een koninklijk paleis, en 6,000 inw.
BAUBERY, Fr. vlek in Normandië, dep. Eure, arr. Verneuil.
BAUBESTE, Fr. dorp, dep. Gers.
BAUBIGNY, Fr. vlek in Poitou, dep. 2 Sèvres, arr. Bressuire.
BAUBIGNY, 2 Fr. dorpen, dep. Kanaal en Seine.
BAUBRAY, Fr. vlek, dep. Eure.
BAUBULA, Spaan. vlek in Aragon, aan de Xalon.
BAUCHERVILLE, N. Amer. haven in Neder Canada, aan de riv. St. Lourens, tegenover 't eil. Montreal.
BAUCHERVILLE, N. Amer. dorp in Neder Canada, aan den St. Lourens, omtrent 2½ uur N. W. van Montreal. Het bevat ongeveer 100 huizen.
BAUCO, stadje in den Kerk. Staat, prov. Rome.
BAUCOTTY, Aziat stad in Tibet.
BAUD, Fr. stad, dep. Morbihan, arr. Pontivy, met 4,621 inw. en steengroeven.
BAUDE, Pruis. riviertje, regdst. Koningsberg, kreits Worung.
BAUDE of *Dineue*, Pruis. kanaal, regdst. Koningsberg, bij Frauenburg, door COPERNICUS aangelegd.
BAUDEMONT, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, een uur van Nivelle.
BAUDIGNAN, Fr. dorp, dep. Landes.
BAUDIGNIES, Fr. dorp, dep. Noorden.
BAUDIS, (groot en klein), 2 Pruis. dorpen in Silezië, regdst. Liegnitz.
BAUDISSEN, zie Bautzen.
BAUDNITZ, Boh. stad, kreits Stanitz.
BAUDONVILLIERS, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, 1½ uur van Bergen.
BAUDOUR, Nederl. dorp in Henegouwen, 2 uren van Bergen.
BAUDREMONT, Fr. dorp, dep. Maas.
BAUDRES, Fr. vlek, dep. Indre.
BAUDREVILLE, Fr. D., dep. Kanaal.
BAUDREZY, Fr. dorp, dep. Moezel.
BAUDRICOURT, Fr. stadje in Champagne, dep. Opper Marne.
BAUERWITZ, Pruis. stadje, regdst. Oppeln, met een hospitaal, en 1,698 inw.
BAUFAY, Fr. vlek, dep. Sarte.
BAUFE, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, 2 mijlen van Ath, met 670 inw.
BAUGARD-ST.-PÉ, Fr. dorp, dep. Neder Pyreneën.
BAUGE of *Beauge la Ville*, Fr. stad in Anjou, dep. Maine en Loire, met 3,006 inw., handel in vee, hout, hoeden, enz. 17. 44. L. 47. 32. N. B.
BAUGE-LE-VIEIL, of *Beauge le Château*, Fr. dorp, dep. Maine en Loire.
BAUGE, of *Bagele-Chatel*, Fr. stadje, dep. Ain, arr. Bourg, 655 inw.
BAUGENCY, Fr. stad, dep. Loiret, arr. Orléans, met eene brug op 22 bogen over de Loire, 3 kerken, fabr., wijnhandel en 4842 inw.
BAUGERAU, Fr. vlek, dep. Indre.
BANGNIES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met 650 inw., 2½ mijl van Doornik.
BAUGLORE, Aziat. stad in Hindostan, in Mysore.
BAUGNAN, groote koopstad in Bengalen, aan den W. oever der Dummooda. 105. 46. L. 22. 30. N. B.
BAUGY, Fr. vlek, dep. Cher, arr. Bourges, met 706 inw.
BAULAC, Fr. dorp, dep. Gers.
BAULAS, Turk. Aziat. stad in Syrië, 12 mijlen ten O. van Damascus.
BAULEAH, Ind. stad in Bengalen, aan den Ganges, in eene vruchtbare streek. De Eng. O. Ind. Comp. heeft hier eene groote factorij.
BAULEM'S KILL, een der W. armen der Hudson riv. in N. Amer., 2 mijlen beneden Albany.
BAULER, Nederl. dorp in Luxemburg, eene mijl van Vianden.
BAULERS, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, met 511 inw.
BAULLE, Fr. vlek, dep. Loiret, arr. Orléans, aan de Loire.
BAULME, zie Baume.
BAULNEY, Fr. dorp, dep. Maas.

BAULON, 3 Fr. dorpen, dep. Allier, Arriège en Ille en Vilaine.

BAULX, zie Baux.

BAUMANNS EILANDEN, eene groep van 3 eil. in Australië, op 182. 60. L. 12. Z. B. op den togt van den Hollander ROGGEVEEN, in 1722 ontdekt.

BAUMANNSHÖHLE, beroemd hol in 't Harzgebergte, aan den linkeroever van de Bode, in den Bruusw. kreits Blankenburg, bij het dorp Riebeland. Behalve de kleinere gangen, bestaat het uit 6 of 7 afdeelingen of verwulfsels, waarin allerlei van druipsteen gevormde, wonderlijke figuren, naar die van menschen, dieren, enz. zweemende, gevonden worden; deszelfs lengte is 758 Brunswijksche voeten, en het grootste en schrikkelijkste hol, heeft 31 voeten hoogte. De bergwerker BAUMANN was de eerste, die hetzelve in 1670 bezocht, doch, den ingang eerst na twee dagen terug vindende, bekocht hij zijne ontdekking met den dood.

BAUMBACH, Keur-Hes. dorp, ambt Rotenburg.

BAUME, 5 Fr. dorpen, 2 in 't dep. Ned. Alpen, Ardèche, Gard, en Jura.

BAUME D'HOSTUN, Fr. vlek, dep. Drome.

BAUME-ROLAND, (ST.) Fr. vlek, dep. Monden der Rhône.

BAUME-LES-DAMES, LES MOINES, LES NONES, Fr. stadje, dep. Doubs, aan de Doubs, met 2,454 inw., en een' beroemden ijskelder.

BAUMGARTEN of *Herren Baumgarten*, Neder Oostenr. vlek, kwartier onder den Manhartzberg, met 240 huizen.

BAUMGARTEN, Oostenr. dorp in Tirol, in 't Pustherdal, met 262 huizen.

BAUMGARTEN, Wurt. dorp en kasteel, Donaukreits, ambt Tettnang.

BAUMGARTEN, (Op. en NED.) Pruis. dorp, regdst. Reichenbach, 1,300 inw.

BAUMGARTEN, Pruis. dorp, regdst. Reichenbach, kreits Frankenstein, met 850 inw.

BAUMGARTENBERG, Opper Oostenr. vlek, Mühlkreits.

BAUMHOLDER, Saksen-Coburgsche heerl., tusschen de Pruis. prov. Neder Rijn en den Beijerschen Rijnkreits, met 22,070 inw., op 8¼ vierk. mijl. Het vlek van dien naam heeft 665 inw.

BAUMINGART, Ind. stad in Hindostan, in Orissa.

BAUNA, Keur-Hes. ambt in Neder Hessen, aan de Fulda.

BAUNACH, Beij. riviertje, Op. Mainkreits, ontspringt aan den Harzberg, en valt beneden Baunach in de Main.

BAUNACH, Beij. vlek, Ned. Mainkreits, aan de Baunach, met 950 inw.

BAUNASAAR, Ind. stad in Hindostan, in Orissa.

BAUPTOIS, Fr. lands., dep. Kanaal.

BAURECH, Fr. dorp, dep. Gironde.

BAURENS, Fr. dorp, dep. Gers.

BAURNGRIES, zie Beilengries.

BAUSCHKE, zie Bauske.

BAUSCHLOTT, Bad. dorp, Pfinz- en Enzkreits, met 700 inw.

BAUSKE, Rus. stad, gouv. Koerland, aan de zamenkomst der Mussa en Memel, met het kasteel Bauskenburg op eene rots, met 935 inw. 56. 26. N. B. 41. 16. L.

BAUSSAU, Moravisch vlek en heerl., kreits Olmuts.

BAUSSE, Nederl. dorp in Henegouwen, 4 uren van Bergen.

BAUSSET, Fr. stad in Provence, kantons- hoofdpl. in het dep. Var, arr. Toulon, met 3,060 inw., vele fabrijken en olijventeelt.

BAUSTERT, Nederl. dorp in Luxemburg, 2 mijlen van Bitburg.

BAUTENBERG, Nederl. dorp in Luxemburg.

BAUTERSEM, Nederl. vlek, prov. Zuid Braband, met 397 inw., 2½ mijl ten Z. O. van Leuven.

BAUTIRAN, Fr, dorp, dep. Gironde.

BAUTZE of *Bantribaai*, zeeboezem in de Iersche prov. Munster, met verscheidene havens.

BAUTSCH of *Budissow*, Moravisch stadje, Olmutser kreits, met 180 huizen.

BAUTSKE, zie Bauske.

BAUTZEN, BUDISSIN, fraaije Saksische stad, hoofdst. van den kreits Op. Lausnitz, aan de Spree, met het fort *Ortenburg*, op eene hoogte gelegen; zij heeft met de, aan de overzijde der Spree gelegene voorstad Seidau, 9,600 inw., welke, als ook in den geheelen omtrek, zoo wel de Wendsche (van de Wendalen afkomstig), als de Duitsche taal spreken, gelijk ook in ééne luthersche en roomsche kerk, in die taal gepredikt wordt. Tot de voorname gebouwen behooren: de beide landhuizen der stenden, de hoofdkerk van St. Pieter, het raadhuis, het gymnasium, het seminarium voor schoolonderwijzers, het tucht- en weeshuis, de schouwburg, enz.; ook vindt men er fraaije waterwerken en wandeldreven. Bautzen is de zetel eens opperbaljuwschaps, van de vergadering der stenden van de provincie, van een opper-poststation, enz., benevens van het rijke domstift van St. Pieter. Er zijn aanzienlijke fabrij-

ken van laken, wollen kousen, linnen, papier, zegellak, hoeden, katoen, leder, eene van salpeter, enz., benevens kruid-, draad-, en slijpmolens. Ligging op 32. 5. 7. L. en 51. 10. 34. N. B.

Tot den *Bautzerkreits* behoorden nog, behalve de hoofdstad, de steden Camenz en Löbau, de baronnijen Hoyerswerda en Königsbruck, nog 11 andere steden, 46 dorpen, enz., van welke laatste sommige, door de veldslagen in 1813, geheel vernield zijn.

BAUX of *les Baulx*, Fr. vlek, dep. Monden der Rhône, met een kasteel op eene rots, voortreffelijken olijvenbouw en 1531 inw.

BAUX, 2 Fr. dorpen, dep. Op. Alpen, en Vaucluse.

BAUZAC, 2 Fr. dorpen, dep. Dordogne en Op. Loire.

BAUZEMONT, Fr. dorp, dep. Meurte.

BAUZILLE-DE-PUTOIS, (ST.) Fr. vlek, dep. Hérault, 4½ mijl van Montpellier.

BAVAING, stad op de W. kust van 't eil. Borneo. 127. 9. L. o. 27. Z. B.

BAVANED, Perz. stad, prov. Chorassan.

BAVAY, Fr. stad en kantonshoofdpl. in 't dep. van 't Noorden, arr. Kamerijk, aan het riv. de Osneau, met 420 inw., en goede fabrijken, benevens vele oudheden, als: overblijfselen van waterleidingen, sluizen, wegen, grafplaatsen, munten en opschriften. Oudtijds behoorde het waarschijnlijk aan de Nerviërs, en werd *Bavacum Nervorum* genoemd.

BAVEL, (GENNEKEN EN) Nederl. dorp, prov. Noord Braband, arr. Breda.

BAVERD, zie Abiverd.

BAVERANS, Fr. dorp, dep. Jura.

BAVIAANSKLOOF, kolonie van hernhutters, aan de kaap de Goede hoop, in Z. Afrika, met 200 huizen en eene messenfabrijk.

BAVICHOVE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, met 782 inw., 1½ mijl van Kortrijk.

BAVILLE, 3 Fr. dorpen, dep. Eure, Creuse, en Seine en Oise.

BAVY, eilandje in de Ind. zee, bij de W. kust van Aroe. 152. 12. L. 5. 33. Z. B.

BAWAROW, zie Barau.

BAWDER, Eng. riv., valt in 't gr. Durham in de Tees.

BAWDSAY, Eng. vlek, gr. Suffolk, met eene kleine haven aan den mond der riv. Deben, met 410 inw.

BAWT, Perz. stad, prov. Irak, 8 mijlen ten N. van Ispahan.

BAWTRY, Eng. vlek, gr. York, aan de Jalle, met fabr. en 920 inw.

BAXADA, Z. Amer. stad in Buenos Ayres, aan de Parana, tegen over Santa Fé. 317. 2. L. 31. 44. N. B.

BAXADA, Z. Amer. vlek in Rio de la Plata, prov. la Plata, met 3,000 inw.

BAXAS, kaap op de Z. kust van Afrika. 40. 46. L. 34. Z. B.

BAXEM, zie Baexem.

BAXIAS, klein en groot, zie Bassas.

BAXO NIUVO of *Sandy Key*, klein rotsachtig eil. in de golf van Mexico, op 299. 11. L. 16. 12. N. B.

BAXOS-DE-CANDELARIA, zeer gevaarlijke rif, door MENDANA, in de Ind. zee, op 6. 45. Z. B. en 160 L. ontdekt, dewelke zich van het N. O. naar het Z. W. 45 mijlen ver uitstrekt.

BAXOS, of *Baxo-de-St.-Anna*, groote zandbank in Afrika, op de kust van Sierra Leona, in Guinea.

BAXOS-DE-ST. ANTONIO, ondiepten en klippen in Z. Amer. bij de kust van Brazilië, distr. Porto Seguro.

BAXOS-DE-BABUSCA, zie Abreojos.

BAXOS-DE-BIMINI, zie Bimini.

BAXOS-DES-CHAGOS, klippen en ondiepten in de Ind. zee, ten Z. W. van de Maldivische eil. De hier bij gelegen eil. werden Ilhas de Chagos genoemd.

BAXOS-DEL-COMBOI of *the Bugles*, rotsen in de golf van Mexico. 299. 46. L. 15. 36. N. B.

BAXOS-DE-ST.-ISABELLA, rotsen bij de N. W. kust van het Amer. eil. Cuba. 142. 46. L. 22. 36. N. B.

BAXOS-DE-JUDIA, zie Bassas-de-Judia.

BAXOS-DE-ST. MIGUEL, klippen en ondiepten in de Ind. zee, ongeveer op de helft tusschen den N. O. hoek van Madagascar, en 't Z. O. der Malediv. eil.

BAXOS-DE-SISAL, rotsen in de baai van Honduras, bij de kust van Yucatan. 286. 36. L. 21. 28. N. B.

BAXOS-DE-PADUA, groote zandbank in de Ind. zee, ten N. der Malediv. eil.

BAXOS-DE-ST.-ROQUE, rotsachtige rif op de kust van Brazilië. 4. 50. Z. B.

BAXTER, N. Amer. stad in Z. Carolina, aan de Zwarte riv., 4½ mijl van Georgetown.

BAY, vlek op het Amer. eil. Jamaïca.

BAY, 3 Fr. dorpen, dep. Op. Marne, Op. Saône en Var.

BAY of *Inlets*, baai op de N. O. kust van Nieuw Holland, tusschen kaap Palmerston en kaap Townsend. 227. 22. tot 228. 26. L. 21. 30 tot 22. 30. Z. B.

BAY OF ISLANDS, zie Eilandenbaai.

BAY-PUNT, kaap op de N. W. kust van Nieuw Zeeland in Australië, 2 mijlen ten Z. W. van Knuchill punt.

BA-

BAYA, vlek op 't eil. St. Domingo.

BAY AMBALLA of *Fonseca*, zeeëngte in den Atl. oceaan, bij de Z. Amer. prov. Guatimala.

BAYA, Nederl. dorp, prov. Namen, 1½ mijl van Huy.

BAYALIA of *fort Dauphin*, aan de Mancenille baai, op de N. kust van 't eil. St. Domingo.

BAYAGUANA, stadje op 't eil. St. Domingo, 10 m. N. O. van St. Domingo.

BAYAHA, stadje op het eil. St. Domingo, 6 mijlen O. van kaap François.

BAYAHONDA, bogt in Z. Amer., prov. Caraccas, 9 mijlen ten O. van kaap de Vela, met een' zeer goeden ankergrond voor de groote schepen.

BAYAMO of *St. Salvador-del-Bayamo*, stad op de O. zijde van 't W. Ind. eil. Cuba, met 12,000 inw.

BAYANO, Z. Amer. riv. in Terra Firma, prov. Panama, die in de prov. Dariën ontspringt, en 6 mijlen van de baai van Panama in zee valt, op 298. 51. L. 9. 3. N. B.

BAYAS, Fr. dorp, dep. Gironde.

BAYAZID, stad in Turksch Armenië, pachalik Erzerum, op de helling van eenen berg, met 30,000 inw., welke sterken handel met Georgië en Perzië drijven. 61. 31. L. 39. 24. N. B.

BAYDON, Eng. gehucht, gr. Wilts.

BAYECOURT, Fr. dorp, dep. Vosges.

BAYERBACH, Oostenr. vlek, land boven de Ens, Hausrück viertel.

BAYERS, Fr. dorp, dep. Charente.

BAYERSBRUNN of *Baiersbronn*, Wurt. dorp, kreits van 't Zwarte Woud, met 2,230 inw.

BAYERSDORF, Beij. stadje, Rezatkreits, met eene groote kopersmederij, handel in koren, tabak en vruchten. 28. 43. L. 49. 40. N. B.

BAYET, 2 Fr. D., dep. Aube en Allier.

BAYEUX, Fr. arr, in 't dep. Calvados, met 82,500 inw., op 18 V. M.

BAYEUX, Fr. stad, hoofdpl. van voorn. arr., met omtrent 10,000 inw., en fabr. van linnen, wol, katoenen, kanten, hoeden en leder, benevens werktuigelijke katoenspinnerijen, en handel met vee, hennip, boter, granen, cider en fabrijkwaren. 16. 57. 49. L. 49. 16. 34. N. B.

BAYGEM, Nederlandsch dorp, prov. O. Vlaanderen, met 570 inw.

BAYJAH., zie Negjah.

BAYKUL, Aziat. stad in Hindostan, prov. Canara, 7 mijlen van Mangalore.

BAYLA, zie Bela.

BAYLADORES, Z. Amer. stad in Nieuw Granada.

BAYLEN, Spaan. vlek in 't kon. Jaen, aan den N. oever van den Guadalquivir, met over de 2,500 inw., en eene glasblazerij. 13. 56. 46. L. 38. 6. 29. N. B.

BAYLOUR, zie Beiloul.

BAYLUR, Afr. zeehaven in Abyssinië, prov. Dancali. 50. 27. L. 12. 30. N. B.

BAYMOCZ, zie Boynicz.

BAYNET of *Benet*, stad en baai op de Z. kust van het eil. St. Domingo. 304. 7. L. 18. 17. N. B.

BAYNEZ, Fr. vlek, dep. Calvados.

BAYNEZ, Fr. vlek in 't dep. Yonne, met goede lakenfabrijken.

BAYON, Fr. stad in 't dep. Meurte, arr. Luneville, aan de Moezel, met omtrent 800 inw.

BAYONA, Spaan. stad op de W. kust van het kon. Gallicië, aan eene kleine baai, de baai van *Bayona* genoemd, die een gedeelte der golf van Vigo uitmaakt, gelegen; zij heeft een kasteel, en 2,500 inw., veel visscherij, en is de stapelplaats van de in den omtrek vervaardigde kousen, waarvan jaarlijks meer dan 100,000 dozijn paren uitgevoerd worden. 8 51. 32. L. 42. 7. 30. N. B.

BAYONA-EILANDEN of *Islas de Seyas-de-Bayona et d'Estelas*, 2 eilandjes aan den mond van voorn. baai van Bayona. Oudtijds werden zij *Insulæ Deorum*, d. i. *eilanden der Goden*, genoemd.

BAYONNE, Fr. arr. in 't dep. Neder Pyreneën; het bevat 71,600 inw., op 22½ vierk. mijl.

BAYONNE, hoofdstad van voorn. Fr. arr., bij de zamenkomst der Nive en der Adour, welke beide riv. de haven der stad aan de baai van Biscaye vormen, die wel eenen moeijelijken ingang heeft, doch echter nog schepen van 40 of 50 stukken bevatten kan. De stad is de eenigste in Fr., die twee riv. heeft, welke beiden eb en vloed hebben; zij wordt door deze twee wateren in *de groote* en *kleine stad*, benevens de voorstad *St. Esprit* verdeeld, welke laatste voornamelijk door Portugesche joden bewoond wordt, en heeft 13,200 inw., met veel scheepsbouw van het hout, dat op de Pyreneën groeit, benevens suiker- chocolaad- ledertabak- wol- en glasfabr., walvischvangst, en eenen aanzienlijken handel in harst, kurk, was, hammen, veren, chocolaad, wijn, enz. Van deze stad heeft de bajonet zijnen naam, aldaar in de 17 eeuw uitgevonden. 16. 11. 19. L. 43. 29. 16. N. B. Wissel, zie Parijs.

BAYONNE (BAAI VAN) een gedeelte van de zee van Gascogne, welke ook

wel *Mer des-Basques* genoemd wordt.

BAYONNE, N. Amer. riv. in Neder Canada, gr. Warwick, ontspringende op de hoogten ten N. van den St. Lourens, en zich in deze riv., omtrent tegenover den mond der Richelieu, stortende. Zij is slechts voor omtrent $\frac{1}{8}$ mijl bevaarbaar.

BAYONS, Fr. dorp, dep. Ned. Alpen.

BAYONVILLE, 2 Fr. dorpen, dep. Meurte en Ardennes.

BAYPIN of *Vaypin*, O. Ind. eil. bij de kust van Malabar, tusschen Cochin en Cranganore, omtrent $3\frac{1}{4}$ mijl lang en $\frac{1}{2}$ mijl breed.

BAYPOUR, zie Beypour.

BAYREUTH, zie Baireuth.

BAYRO, Z. Amer. dorpje in Brazilië, ten N. van 't eil. St. Sebastiaan, alwaar al het te Rio Janeiro gebruikt wordend aardewerk vervaardigd wordt.

BAYS, Fr. vlek, dep. Ardèche, arr. Privas, met 221 huizen.

BAYS, Fr. vlek, dep. Mayenne, arr. Mayenne, met 1950 inw.

BAYSAYE, O. Ind. stad in Ned. Siam, aan den O. kant der golf. 120. 48. L. 11. 30. N. B.

BAYSE, Fr. dorp, dep. Tarn.

BAYUYO, stad op de O. kust van 't Aziat. eil. Mindanao.

BAZA, door de Mooren *Bagah* genoemd, Spaan. stad in Granada, niet ver van de Guadalentin, met 6,900 inw., een' bisschopszetel en sterken handel in hennip en vlas. 14. 59. L. 37. 31. N. B.

BAZAC, Fr. dorp, dep. Charente.

BAZADOIS, onvruchtbare en boschrijke landstreek in het Fr. dep. Gironde.

BAZAILLE, Fr. dorp, dep. Moezel.

BAZAIM, zie Bacaim.

BAZANOW, Poolsche stad in 't woiw. Krakau, aan de Weichsel.

BAZANTIN, Fr. dorp, dep. Somme.

BAZANVILLE, Fr. dorp, dep. Calvados.

BAZAR, zie Basar.

BAZARGIK, zie Tatar- Basardschik.

BAZARKENI, Turk. Aziat. stad in Natolië, sandschakat Brusa.

BAZARKIEU, stad in Aziat. Turkije, op de grenzen van Turcomannië.

BAZARNE, Fr. dorp, dep. Yonne.

BAZARSU, riv. in Aziat. Turkije, prov. Armenië, stort zich in de Zwarte zee.

BAZAS, Fr. arr. in 't dep. Gironde, heeft op 32 vierk. mijlen, 48,300 inw.

BAZAS, Fr. stad, hoofdpl. van voorn. arr. aan de Beuve, met over de 4,200 inw. en wol-, porselein-, glas-, waskaarsen-, en lederfabr., benevens handel in hout en glas. 44. 25. 55. N. B. 17. 27. 13. L.

BAZDAR, Aziat. stad in Groot Bucharije, 17 mijlen ten Z. O. van Buchara.

BAZEILLES (ST.), Fr. vlek in 't dep. Lot en Garonne.

BAZEILLES (ST.), Fr. vlek in 't dep. der Ardennen, bij Sedan.

BAZEN, zie Bätzen.

BAZENHOFEN, Beij. dorp, Op. Donaukreits, aan de Schmutter, met 485 inw.

BAZER, zie Bahar.

BAZET, Fr. dorp, dep. Op. Pyr.

BAZIAN, Fr. dorp, dep. Gers.

BAZICOURT, Fr. dorp, dep. Oise.

BAZIEGE, zie Basiège.

BAZILUZZO, een der Liparische eil. in de Middell. zee, digt bij 't eil. Panaria; het heeft slechts 2 mijlen in den omtrek, steekt ook maar weinige voeten boven de zee uit, en heeft niet meer dan 5 of 6 bewoners, die eene plek gronds, na bij deszelfs middelpunt, bebouwen. Er zijn veel konijnen, en aan de Z. O. zijde een' kleinen inham.

BAZINCOURT, Fr. dorp, dep. Maas.

BAZIRJION, Perz. stad, prov. Laristan, 16 mijlen van Lar.

BAZMEN, Pruis. vlek in 't voormalig hert. Berg, 5 mijlen O. van Dusseldorp, met vele fabr.

BAZOCHE-AU-HOULME (LA) Fr. stadje in Normandië, dep. Orne.

BAZOCHE-AU-PERCHE GOUET, (LA) Fr. stadje, dep. Eure en Loire.

BAZOCHES, 6 Fr. dorpen, dep. Aisne, Eure en Loire, Loiret, Nièvre, Seine en Marne en Seine en Oise.

BAZOCHES, Fr. stadje, dep. Vendée.

BAZOCHES-AUX-BOIS, Fr. stad, dep. Aisne, 5 mijlen van Rheims.

BAZOCHES-LES-GALLERANDES, Fr. stadje, dep. Loiret, met 1050 inw.

BAZOGE (LA), Fr. vlek, dep. Sarte, met 217 huizen.

BAZOGE, 2 Fr. vlekken, dep. Kanaal en Sarte.

BAZOILLES, 2 Fr. D., dep. Vosges.

BAZOLE, Fr. D., dep. Morbihan.

BAZONCOURT, Fr. D., dep. Moezel.

BAZOUGE-DES-ALLEUX, Fr. vlek, dep. Mayenne, arr. Laval, met 196 huizen.

BAZOUGE-DE-CHEMERÉ, Fr. vlek, dep. Mayenne, arr. Laval, met 235 huizen.

BAZOUGERS, Fr. stad, dep. Mayenne, niet ver van Melay.

BAZOUGES, 2 Fr. vlekken in de dep. Mayenne en Sarte.

BAZOUGES-DU-DESERT, Fr. vlek, dep.

dep. Ille en Villaine, arr. Fougères, aan de Bignette, met 2260 inw. en 4 papiermolens.

Bazouges-la-Perouse, Fr. stadje, dep. Ille en Vilaine, 5 mijlen van Rennes.

Bazouges, zie Bazoches.

Bazugues, Fr. dorp, dep. Gers.

Bazus, 2 Fr. dorpen, dep. Op. Pyr.

Bdanier, meer in Polen, niet ver van Dolsk.

Beach of *Beech*, Eng. dorp, in 't gr. Stafford, met 680 inw.

BeachEiland, eilandje in de Zuidzee, bij de kust van Nieuw Jersey, in N. Amerika. 303. 31. L. 39. 47. N. B.

Beachfork, tak der Zout-riv. in de N. Amer Rep., prov. Kentucky, gr. Nelson; op de oevers wordt eene fraaije kleiaarde gevonden, welke men gelooft zeer geschikt voor het maken van porselein te zijn.

Beach Hill, N. Amer. stad in Zuid Carolina, 2 mijlen Z. W. van Dorchester.

Beachy Head, voorgebergte in 't Eng. graafs. Sussex, tusschen Hastings en Shoreham, de hoogste landstreek in geheel Z. Engeland. 18. 1. L. 50. 44. N B.

Beachy Head, kaap, de Noordelijkste punt van 't eil. Peguin, in den Z. Atlantischen oceaan. 50. 56. Z. B.

Beachy Head, kaap, kaap op de O. kust van Z. Amer. 50. 16. Z. B.

Beacon eiland, N. Amer. eilandje in Pimlico Sound, bij de kust van N. Carolina. 301. 24. L. 34. 57. N. B.

Beaconhill, Eng. vlek, gr. Nottingham, met eene fabr. van pleisterwaren.

Beacon punt, kaap op de O. kust van Engeland, gr. Durham. 16. 26. L. 54. 53. N. B.

Beaconsfield, Eng. marktvlek, gr. Buckingham, met 1460 inw. en veehandel. 17. 7. L. 51. 36. N. B.

Beacul, stad en fort in Hindostan, in Z. Canara, aan de zee gelegen, op eene hooge landpunt, welke eene baai ten N. van zich heeft, met omtrent 100 huizen. 92. 55. L. 12. 22. N. B.

Beading, riv. in Engeland, gr. Sussex, welke met de Adur bij New Shoreham eene haven vormt.

Beage, Fr. dorp, dep. Ardèche.

Beajos, volk op 't eil. Borneo, tot het Negerras behoorende, met kroes haar, en bijna geheel in het wild, zonder regering of eenige kunsten, op de bergen levende.

Beale, riv. in Ierland, die bij Askeaton, in 't gr. Limerick, zich in de Shannon stort.

Beale, Iersch dorp, gr. Kerry.

Beale, riv. in Ierland, die bij Twyford bridge in de Medway valt.

Bealnabrach, riv. in Ierland, die in Galway in 't meer Corrib valt.

Bealsburg, vlek in de N. Amer. Rep., in Kentucky, 291. 46. L. 37. 30. N. B.

Bealt, Eng. vlek, gr. Brecknock aan de Wye, 5 mijlen N. van Brecknock.

Bealth, zie Builth.

Beamfleet, Eng. dorp in 't gr. Essex, bij de Theems.

Beaminster of *Beminster*, Eng. stad in 't gr. Dorset, met omtrent 2300 inw., aanzienlijke fabrijken van zeildoek, ijzer- en koperwaren.

Beamish, Eng. vlek in 't gr. Durham, met 942 inw.

Beamut, Spaan. dorp, prov. Cuença.

Beane of *Benefician*, riv. in Engeland, in 't gr. Hertford ontspringende, en tusschen Hertford en Ware, zich in de Lea ontlastende.

Bear Alston, Eng. vlek in Devonshire.

Bear bay, N. Amer. baai op de Z. kust van Terre Neuve. (Nieuwland.)

Bear Creek, N. Amer. riv. in 't W. van Georgië, hetwelk in de Tennessee valt.

Bear Creek, riv. in de N. Amer. Rep., in Kentucky, die zich in de Groene riv. stort, op 291. 1. L. 36. 52. N. B.

Bear Creek, N. Amer. riv. in N. Carolina; valt in den Atl. oceaan, op 300. 14. L. 34. 36. N. B.

Bear Creek, N. Amer. riv. in Maryland; valt in de Chesapeak baai, op 301. 16. L. 39. 16. N. B.

Bear grass Creek, kleine kreek in Kentucky, in de N. Amer. Rep., valt in de Ohio.

Bear Haven, zie Bantry Bay.

Bear Island, eil. in Bantry baai, aan de Z. W. kust van Ierland, met batterijen ter dekking der baai. 8. 1. L. 51. 35. N. B.

Bear Island, N. Amer. eilandje in den Atl. oceaan, bij de kust van Maine. 309. 26. L. 44. 6. N. B.

Bear Lake, Black, N. Amer. meer op 270. 16. L. en 53. 30. N. B. moeijelijk te bevaren wegens de vele eilanden en kolken.

Bear Lake, (Great,) diep meer in het N. W. van Amer., digt bij den Poolcirkel gelegen; uit hetzelve komt eene riv. voort, die W. Z. W. loopt, en zich in de riv. van Mackenzie stort. De oevers worden door stammen van Indianen, die zeer zachtaardig en gastvrij zijn, bewoond.

Bear lake (White), N. Amer. meertje op 48. 15. N. B., waaruit de hoofd-

hoofdtakken der Mississippi voortkomen.

Bear (North), N. Amer. eil. in St. James's baai, in de Hudson's baai. 296. 26. L. 54. 35. N. B.

Bear Sound, op de W. kust van Groenland. 328. 46. L. 63. 20. N. B.

Bear (South), N. Amer. eilandje in St. James's baai, in de Hudson's baai. 296. 26. L. 54. 30. N. B.

Bear Town, N. Amer. stad in Maryland, graafs. Carolina.

Bearagh, Iersch dorp, gr. Tyrone.

Bearer River, N. Amer. riv., prov. Nieuw Hampshire; valt in de Merrimack, op 306. 26. L. 42. 36. N. B.

Bearn, landschap in Frankrijk, in 't voormalig Gascogne, voorheen met den titel van vorstendom, thans tot het dep. der Neder Pyreneën behoorende; het levert niet veel koren, maar des te meer vlas, hout, goeden wijn en kleine sterke paarden op. De inw. komen in zeden en gewoonten bijzonder met de Basken in Spanje overeen, met welken zij ook tot éénen stam behooren. Pau is de voornaamste stad.

Beas, Fr. dorp, dep. Lot en Garonne.

Beasley's Kreek, N. Amer. riv. in Kentucky, die zich in de Ohio stort, op 293. 51. L. 36. 35. N. B.

Beastan, Perz. stad, prov. Segistan.

Béat (St.) Fr. stadje, dep. Op. Garonne, arr. St. Gaudens, bij de zamenkomst van de Garonne en de Pique, met 1050 inw., en eenen levendigen handel met Spanje in vee, paarden en muilezels. Al de huizen zijn van marmer, dat in den omtrek overvloedig gevonden wordt. 18. 27. L. 42. 56. N. B.

Beata, (kaap van) kaap op de Z. kust van 't eil. St. Domingo. 306. 28. L. 17. 42. N. B.

Beata, Amer. eilandje bij de Z. kust van St. Domingo, tegenover voorn. kaap. 306. 24. L. 17. 52. N. B.

Beaten, eil. ten Z. van 't W. Ind. eil. St. Domingo gelegen, met een vlek 306. 1. L. en 17. 55. 45. B. Zij zijn onbewoond.

Beaubassin, Amer. baai en haven in de straat van Magellaan, op de kust van 't Vuurland, door Bougainville dus genoemd, en, volgens hem, goed om te ankeren. 306. 33. L. 54. 22. Z. B.

Beaubec-la-Ville, Fr. stadje, dep. Ben. Seine.

Beaucaire, Fr. stad in 't dep. Gard, aan de Rhône, die tot aan deze stad voor tamelijk groote schepen bevaarbaar is, en over welke eene schipbrug ligt, die de stad met het daar tegenover liggend Tarascon verbindt, waarmede zij ook door eenen onderaardschen gang, welke onder de riv. heen loopt, gemeenschap heeft. Zij heeft eene groote haven, en ruim 7,900 inw., die, behalve eenige fabrijken, eene zeer beroemde jaarmarkt op den 22 Julij hebben, die voorheen nog veel grooter was, zoo dat zij zelfs door kooplieden van de Levant, Perzië en Armenië bezocht werd, en waarop, in 1817, nog 80,000 menschen bij elkander kwamen. De handel geschiedt voornamelijk in zijde, wijn, olie, amandelen, zijden en wollen stoffen; en de kooplieden, die bij die gelegenheid niet in de stad kunnen worden geplaatst, worden buiten dezelve in tenten gehuisvest. 22. 18. 34. L. 43. 48. 42. N. B.

Beaucamps-le-Jeune, Fr. vlek, dep. Ned. Seine, 2 mijlen van Aumale.

Beaucamps-le-Vieux, Fr. burgt in 't dep. Somme.

Beauce of *Beausse*, voormalige naam eener landstreek in Fr., tusschen Isle de France, de riv. Loire, Bretanje en Normandië gelegen, en thans tot het dep. Eure en Loire behoorende.

Beauce, Beausse, Fr. stadje, dep. Eure en Loire.

Beauchalot, Fr. dorp, dep. Op. Garonne.

Beauchamp, 6 Fr. dorpen, dep. Loiret, Kanaal, Saône en Loire, Monden der Rhône, Somme en Op. Marne.

Beauchatel, Fr. D., dep. Ardèche.

Beauchemin, Fr. dorp, dep. Jura.

Beauchene, Fr. dorp, dep. 2 Sèvres.

Beauchesne, woest Z. Amer. eil. in de Atl. zee, 17 m. ten Z. der Falkland's eil.

Beauclerc-Port, zeer goede haven op een eil. in de Z. zee, bij de W. kust van N. Amer. 244. 9. L. 56. 17. N. B.

Beaucoudray, Fr. D., dep. Kanaal.

Beaucourt, 3 Fr. D., dep. Somme.

Beaucroissant, Fr. D., dep. Isère.

Beaudeduit, Fr. vlek, dep. Somme, 5 mijlen ten Z. van Amiens.

Beaudesert, Eng. landgoed in 't gr. Leicester, den markgr. van Anglesey behoorende.

Beaudiere, Fr. dorp, dep. Drome.

Beaudinar, Fr. dorp, dep. Var.

Beaudour, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met 1,867 inw.

Beaudun, Fr. dorp, dep. Var, 16 mijlen ten N. van Toulon.

Beaufay, Fr. vlek in 't dep. Sarte, arr. le Mans, met 294 huizen.

Beaufays, Nederl. vlek in de prov. Luik, met 514 inw.

Beauficel, 2 Fr. dorpen, dep. Eure en Kanaal.

Beaufin, Fr. dorp, dep. Isère.

Beaufort, Nederl. vlek, gr. hert. Luxemburg, met 1,076 inw.

Beaufort, Sard. vlek in Savoije, prov. Chambery, met 2,100 inw., goede kaas en eene sterk bezochte jaarmarkt.

Beaufort, district in de N. Amer. Rep., in N. Carolina, met 25,900 inw.

Beaufort, gr. in voornoemd district, met 7,200 inw.

Beaufort, stad in de N. Amer. Rep., prov. Z. Carolina, op 't eil. Port Royal, bij den mond der Coosawhatchie, hier *Broad River* genoemd; zij heeft eene uitmuntende haven, 800 inw. en veel handel. 296. 51. L. 32. 26. N. B.

Beaufort, zeehaven in de N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, gr. Carteret. 300. 46. L. 34. 47. N. B.

Beaufort, N. Amer. D. in Ned. Canada, aan 't riv. van denzelfden naam.

Beaufort, Fr. vlek in Champagne, dep. Aube, met een kasteel en 148 huizen; voorheen behoorde het aan het huis Montmorency.

Beaufort, distr. en gr. in de N. Amer. Rep., prov. Z. Carolina, bij de zeekust, tusschen de Combahee en Savannah gelegen.

Beaufort-en-Vallée, Fr. stad, dep. Maine en Loire, met eene voorstad, (*Beaufort en Franchise* of *Beaufort hors la Ville* genoemd), 6,000 inw., zeildoek-, wollen stoffen- en hoedenfabr., benevens eenen aanzienlijken handel in granen. 17. 26. 13. L. 47. 26. 10. N. B.

Beaufort, 10 Fr. dorpen, dep. Drome, Op. Garonne, Hérault, Isère, Jura, Maas, van 't Noorden, Pas-de-Calais, Puy-de-Dôme en Somme.

Beaufremont, Fr. vlek, dep. Vosges, 2 mijlen Z. Z. O. van Neufchâteau.

Beauge, zie Bauge.

Beaugency, zie Baugency.

Beaugnies, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, 3 mijlen van Doornik.

Beaujeu, klein doch fraai stadje in Fr., dep. Rhône, aan de Ardière, met 1600 inw., leerlooijerijen, papierfabr., bleekerijen en wijnhandel. 22. 16. L. 46. 10. N. B.

Beaujeu, Fr. dorp, dep. Op. Saône.

Beaujolois, voormalige prov. in Fr., tusschen de Loire en Saône, thans een deel van de dep. Loire en Rhône.

Beaulac, Fr. dorp, dep. Gironde.

Beaulandais, Fr. dorp, dep. Orne.

Beaulers, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles.

Beauley, Schotsch dorp in 't gr. Inverness, aan den N. oever der riv. de Beauley; men vindt er zeer veel oude grafsteenen. 13. 25. L. 57. 29. N. B.

Beauley, riv. in 't Schotsche graafs. Inverness, die bij voorn. dorp in de Murray frith valt; zij vormt een' schoonen waterval, den val van Kilmorack genoemd.

Beaulieu, Fr. stadje, dep. Corrèze, arr. Brives, aan de Dordogne, met 1940 inw.

Beaulieu, Fr. stadje, dep. Indre en Loire, aan de Indre, met 2030 inw. en eenige laken-, leder-, papier- en hoedenfabrijken.

Beaulieu, Fr. stadje, dep. Loiret, aan de Loire, met 2,080 inw.

Beaulieu, 30 Fr. dorpen, dep. Aveiron, 2 in Ardennen, Calvados, Charente, Corrèze, Côte d' Or, Noordkusten, Dordogne, Gard, Hérault, Indre, Indre en Loire, Isère, Loire, Op. Loire, Loire en Cher, Lot, Op. Marne, Mayenne, Nièvre, Oise, Orne, 2 in Puy-de-Dôme, 3 in Seine en Oise, Deux Sèvres, Op. Vienne.

Beaulieu, riv. in Engeland, welke in Hampshire, digt bij Lyndhurst ontspringt, en omtrent 2 mijlen ten O. van Lymington zich in 't Eng. kanaal ontlast.

Beaulieu, Eng. dorp, omtrent 2 mijlen ten N. O. van den mond der voornoemde riv. gelegen.

Beaulieu, voormalige abdij, bij voorn. dorp, waar Perkin Warbeck zich in 1496 onthield, en waarvan nog fraaije ruinen overig zijn.

Beaulieu-sous-la-Roche, Fr. vlek, dep. Vendée, met 1,350 inw.

Beaulne, zie Beaune.

Beaulon, Fr. vlek, dep. Ille en Vilaine, 6 mijlen ten W. van Rennes.

Beauloup, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Malmedy.

Beauly, zie Beauley.

Beaumais, 2 Fr. dorpen, dep. Calvados en Neder Seine; het laatste omtrent 2 uren van Dieppe.

Beaumarchais of *Beaumarchés*, Fr. stad, dep. Gers, arr. Mirande, digt bij de vereeniging der Boisco en Arros, met 1,925 inw. 17. 36. L. 43. 35. N. B.

Beaumarchés, zie Beaumarchais.

Beaumari, Beaumaris of *Beaumarish*, stad en hoofdpl. van het Eng. eil. Anglesey, aan eene ruime baai, met eene veilige ankerplaats, over de 1500 inw. en kopermijnen; voorheen was het eene handelplaats. 13. 31. L. 53. 14. N. B.

Beaume-les-Moines, zie Baume.

Beaumenil of *Beaumesnil*, Fr. vlek, dep. Eure, met 430 inw, arr. Bernay.

Beaumenil, 3 Fr. dorpen, dep. Cal-

Calvados, Orne en Vosges.

BEAUMES, Fr. dorp, dep. Vaucluse, met 1,373 inw. De omtrek levert veel koren, olie en goeden muskaatwijn op; ook is hier eene goede zoutbron, waarvan echter, door gebrek aan hout, geen gebruik gemaakt wordt.

BEAUMESNIL, zie Beaumenil.

BEAUMETZ, Fr. dorp, dep. Somme, 10 mijlen ten N. W. van Amiens.

BEAUMETZ-LES-LOGES, Fr. D., dep. Pas-de-Calais, 2 mijlen Z. W. van Arras.

BEAUMONT, N. Amer. stad in Canada, aan den St. Lourens, omtrent 3 mijlen O. N. O. van Quebec.

BEAUMONT, Nederl. stadje, prov. Henegouwen, op eenen heuvel, in een aangenaam oord, tusschen de Sambre en Maas gelegen, met 1500 inw., kousenfabr., olie- en slijpmolens voor marmer, benevens ijzersmederijen. 21. 51. L. 50. 12. N. B.

BEAUMONT, 5 Fr. dorpen, 1 in 't dep. Indre en Loire, met 210 huizen; een in Calvados, met 130 huizen; een in Vaucluse; een in Drome, met eene fabr. van staalwerk, en een in dat van 't Kanaal.

BEAUMONT, Fr. vlek, dep. Puy-de-Dôme, arr. Clermont, met 1465 inw.

BEAUMONT, Fr. vlek, dep. Vienne, arr. Poitiers, aan de Clain; 310 huizen.

BEAUMONT, Fr. stad, dep. Dordogne, arr. Bergerac, met 1390 inw.

BEAUMONT, Fr. dorp, dep. Seine en Marne, arr. Fontainebleau, met 1150 inw.

BEAUMONT, Fr. stadje, dep. Aveiron, 4 mijlen ten Z. W. van Vabres.

BEAUMONT, Fr. stadje, dep. Ardennen.

BEAUMONT of *Baumont*, landv. in Zwitserland, kanton Waadt.

BEAUMONT, Fr. vlek, dep. Côte d'Or, 6 mijlen N. O. van Dijon.

BEAUMONT-EN-ARGONNE, Fr. vlek, dep. Ardennen, niet ver van de Maas.

BEAUMONT-EN-AUGE, Fr. stad, dep. Calvados, in een vruchtbaar oord, met sterken veehandel.

BEAUMONT-DE LA-CHATRE, Fr. stadje, dep. Sarte, met 180 huizen.

BEAUMONT-LES-FORGES, Fr. stadje, dep. Nièvre, arr. Nevers.

BEAUMONT-DE-LOMAGNE, Fr. stadje, dep. Tarn en Garonne, aan de Gimone, met 3057 inw., en fabr. van grove lakens, hoeden, leder en aardewerk.

BEAUMONT-LES-NOBLES, Fr. stadje in Provence, dep. Monden der Rhône, 2 mijlen van Manosque.

BEAUMONT-LE-ROGER, Fr. stad, dep. Eure, arr. Bernay, aan de Rille, met 1400 inw, looijerijen en glasfabr. 18. 38. L. 49. 5. N. B.

BEAUMONT-LA-RONCE, Fr. vlek, dep. Indre en Loire, met 268 huizen.

BEAUMONT-LE-VICOMTE, Fr. stadje, dep. Sarte, arr. Mamers, aan de Sarte, met 2,000 inw., sergie- en wolfabr. 17. 40. L. 48. 12. N. B.

BEAUMONT-PIED-DE-BOEUF, 2 Fr. steden in de dep. Sarte en Mayenne.

BEAUMONT-SUR-OISE, Fr. stad, dep. Seine en Oise, arr. Pontoise, met 1438 inw. 19. 56. L. 49. 8. N. B.

BEAUMONT-SUR-VESLE, Fr. dorp, dep. Marne, 8 mijlen Z. O. van Rheims.

BEAUNEY, Fr. dorp, dep. Marne.

BEAUNE of *Beaulne*, Fr. arr. in Bourgogne, dep. Côte d'Or, op 42 vierk. mijlen, 109,600 inw. bevattende.

BEAUNE of *Beaulne*, Fr. stadje, hoofdpl. van voorn. arr., aan de Bourgeoise, met 5 voorsteden, een kasteel, behalve de voorsteden, 8,344 inw., droguet-, sergie-, laken- en messenfabr., verwerijen, benevens handel in Bourgogne wijn, welken de omstreken in overvloed voortbrengen. 22. 26. 30. L. 47. 0. 15. N. B.

BEAUNE-LA-ROLANDE, Fr. vlek, dep. Loiret, met 2,050 inw.

BEAUPORT, baai in Z. Afrika, aan het Z. deel der Kaffers kust, tusschen kaap de Goede Hoop en de riv. De-Infante.

BEAUPRE'S EILANDEN, eil. in Australië, niet ver van Caledonië, op 20. 15. 30. Z. B. 179. 16. L. gelegen. Zij maken met de eil. Loyalty eene kleine groep uit, door banken omringd, doch tusschen welke, en Nieuw Caledonië, een veilig vaarwater is.

BEAUPREAU, Fr. arr., dep. Mayenne en Loire, op 25 vierk. mijl. 78,330 inw. bevattende.

BEAUPREAU, Fr. stadje, hoofdpl. van voorn. arr., aan de Eure, met 1,640 inw., die eene kunst- en handwerkschool, benevens fabr. van linnen, zakdoeken, en flanel hebben.

BEAUPUY-DE-GRANIAQUE, Fr. stadje in 't dep. Op. Garonne, arr. Toulouse, met 1,600 inw.

BEAUPUY, 3 Fr. dorpen, dep. Gers, en Lot en Garonne, en Op. Garonne.

BEAUQUESNE, Fr. stadje, dep. Somme, arr. Doulens, met 2,046 inw.

BEAURAING, Nederl. vlek, prov. en arr. Namen, met 574 inw.

BEAUREGARD L'EVÊQUE, Fr. vlek, dep. Puy-de-Dôme, arr. Clermont, niet ver van de Allier, met 1,492 inw.

BEAUREGARD, 14 Fr. dorpen, dep. Aveiron, 2 in Dordogne, Drome, Indre, Jura, Lot, Moezel, 6 in Seine en Oise.

BEAUREGARD, Fr. vlekje, dep. Ain, aan de Saône, met 287. inw.

BEAUREGARD, kolonie in 't Rus. gouv. Saratow, met 168 inw.

BEAUREPAIRE, Fr. vlek, dep. Isère, arr. Vienne, aan de Lauron, met 2,158 inw., eene fabr. van tabak, leder en wollen stoffen.

BEAUREPAIRE, 10 Fr. dorpen, dep. Maine en Loire, van 't Noorden, Oise, Saône en Loire, 4 in Seine en Oise, Ben. Seine, en Vendée.

BEAUREVOIR, Fr. vlek, dep. Aisne, arr. St. Quentin, aan den oorsprong der Schelde, met 200 inw.

BEAURIEUX, Fr. vlek, dep. Aisne, arr. Laon, aan de Aisne, met 221 huizen; nog 2 Fr. dorpen in 't dep. Noorden.

BEAURIEUX, Nederl. dorp, prov. Luik, 2 mijlen van deze hoofdplaats.

BEAURIVAGE, N. Amer. riv. in Ned. Canada, die in het gebergte ten Z. van den St. Lourens ontspringt, en zich in de Chaudière, 1 mijl voor hare vereeniging met den St. Lourens, stort.

BEAUSAINT, Nederl. dorp in Luxemburg, 4 mijlen van Marche.

BEAUSSAULT, Fr. vlek, dep. Ben. Seine, aan de Arques.

BEAUSSE, zie Beauce.

BEAUSSET, zie Bausset.

BEAUVAIS, Fr. arr., dep. Oise, op 37 vierk. mijl. 130,260 inw. bevattende.

BEAUVAIS, Fr. stad, hoofdpl. van voorn. arr., aan de Therain of Terrain, met onderscheidene voorsteden, 7 kerken, 2 hospitalen, maatschappij voor den landbouw, kabinet van naturaliën, 12,390 inw., fabr. van fraaije tapijten, leder, laken en wollen stoffen, en in de nabijheid weverijen voor linnens, wollen en katoenen kousen, enz. Ook vindt men in den omtrek 3 groote vitrioolfabr. 19. 44. 42. L. 49. 26. 2. N. B.

BEAUVAIS, riv. in N. Amer., valt in 't meer Michigan, op 292. 10. L. 43. 50. N. B.

BEAUVAIS, Fr. vlek, dep. Ben. Charente, arr. St. Jean d'Angely.

BEAUVAIS, 5 Fr. dorpen, dep. Seine en Oise.

BEAUVAISIS of *Beauvoisis*, lands. in Fr., dep. Oise, tusschen Compiègne, Vexin, Normandië en Picardië.

BEAUVAL, Fr. dorp in Picardië, dep. Somme, arr. Neufchatel, 5 mijlen van Amiens.

BEAUVILLE, Fr. vlek, dep. Lot en Garonne, arr. Agen, met 1800 inw. 18. 44. L. 44. 17. N. B.

BEAUVOIR, Fr. vlek, dep. Op. Seine, met 278 huizen.

BEAUVOIR-SUR-MER, Fr. stadje dep. Vendée, tegenover 't eil. Noirmoutier, met 1890 inw., en handel in timmerhout, wol, zout, vee en boter.

BEAUVOIR, 12 Fr. dorpen, dep. Aine, Aube, Cher, Hérault, Isère, Kanaal, Oise, Pas-de-Calais, Seine en Marne, Seine en Oise, Vienne, en Yonne.

BEAUVOISIN, 3 Fr. dorpen, dep. Drome, Gard en Jura.

BEAUVOISIS, zie Beauvaisis.

BEAUWELS, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, 2½ mijl van Chimay.

BEAUX, Fr. stadje, dep. Monden der Rhône, met 3,530 inw. en voortreffelijken oliebouw.

BEAUX, zie Madisons-eiland.

BEAUZAC, Fr. vlek, dep. Op. Loire, arr. Issengeaux, bevat met het kerspel 2,460 inw

BEAUZÉE, Fr. vlek, dep. der Maas.

BEAUZELY-DE-LEVEZOU, (ST.) Fr. vlek, dep. Aveiron, met 830 inw.

BEAVER, gr. in de N. Amer. Rep., in Pennsylvanië, met over de 12,000 inw., en de hoofdstad Beavertown.

BEAVER CREEK, N. Amer. riv.; valt in 't meer Erie, ten Oosten.

BEAVER CREEK, riv. in N. Amer., die zich in de Allegany stort.

BEAVER CREEK, N. Amer. riv. in Kentucky, die zich in de Cumberland ontlast, op 292. 34. L. 36. 35. N. B.

BEAVER CREEK, N. Amer. riv. in Georgië, valt in de Tennessee, op 289. 56. L. 34. 38. N. B.

BEAVER EILANDEN, groep eilandjes in het N. Amer. meer Michigan, fraai gelegen, doch onvruchtbaar. 292. 26. L. 45. 20. N. B.

BEAVER KILL, N. Amer. riv., die in de Popachton, een' tak der Delaware, valt.

BEAVER LAKE, N. Amer. meer, op omtrent 52. 45. N. B. en 276. 16. L.

BEAVER RIVER, N. Amer. riv., zoo genoemd wegens de menigte bevers, die zich op hare oevers ophouden; zij ontspringt aan de O. zijde van het Rotsgebergte, en stort zich in de Yellow Stone.

BEAVER'S TOWN, stad in de N. Amer. Rep., in 't W. gedeelte, in 1764 gesticht. 296. 18. L. 40. 45. N. B.

BEBANGE, Nederl. vlek in Luxemburg, 2 mijlen van Arlon.

BEBBER, zie Bedbur.

BEBE, groot dorp in Op. Egypte, 2 mijlen ten Z. van Benisuef.

BEBEBURG, stad in Aziat. Turkije, pachalik Diarbekir, eene mijl van Orfa.

BEBENHAUSEN, Wurt. dorp, kreits

Zwarte Woud, in het bosch Schönbuch, bij Tubingen, tusschen twee bergen, in een aangenaam dal, met 210 inw.

BEBERSTEDT, Pruis. dorp, regdst. Erfurt, met 750 inw.

BEBINDA, groote onvruchtbare woestijn in Nubië, met verschrikkelijk stuifzand, alwaar men zelden noch eenig gewas, noch eenig levend schepsel aantreft.

BEBLINGEN of *Böblingen*, Wurt. stad, Neckarkreits, in een zeer vruchtbaar oord, met een schoon slot op eenen berg, en 1,900 inw., het ambt telt 20,568 inw.

BEBRA, groot dorp in Hessen Kassel, ambt Rotenburg, aan de Fulda.

BEBRA, zie Bibra.

BEBRE, BESBRE, CHABRE, riv. in 't Fr. dep. Allier, welke tegenover Bourbon-Lancy in de Loire valt.

BEBRIH, onafhankelijke staat op het O. Ind. schiereil. Guzuratte, onder het bestuur van eenen Hindo rajah.

BEC, zie Ambes.

BEC (LE) of *Bechellouin*, Fr. vlek, dep. Eure, arr. Bernay, aan de Rille.

BEC-DE-MARSOIN, landtong op de N. kust van St. Domingo. 303. 19. L. 18. 36. N. B.

BECANCOUR, belangrijke N. Amer. riv. in Ned. Canada, die ten Z. van den St. Lourens ontspringt, onderscheidene andere riv. opneemt, en, na eenen O. loop van omtrent 13 mijlen, hare rigting ten N. W. neemt, en eindelijk, na dus nog 6 mijlen ver gestroomd te zijn, zich 2 mijlen beneden de stad der Drie Rivieren (Trois rivières) in den St. Lourens stort.

BECCLES, Eng. marktvlek, gr. Suffolk, aan de Waveney, die van Yarmouth tot hier toe bevaarbaar is, met omtrent 3,000 inw.

BECCO, Nederl. D., niet ver van Spa.

BEC-DE-LIÈVRE, Fr. markgr. in 't dep. Neder Loire, arr. Nantes.

BECEDE, Fr. dorp, dep. der Aude, 8 mijlen ten N. O. van Carcassonne.

BECELAERE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Kortrijk, 2 mijlen van Meenen.

BECH, 2 Nederl. dorpen in Luxemburg, het eene 4, en het andere 5 uren van de hoofdstad.

BECHAN, Eng. riv. in N. Wallis, valt in den Severn.

BEÇHBURG, Zwits. kasteel en voormalige voogdij, aan 't kanton Solothurn behoorende.

BECHEME, Nederl. dorp in Luxemburg, 4 mijlen van Arlon.

BECHERBACH, lands. in Hessen Homburg, in de heerl. Meissenheim, aan gene zijde van den Rijn.

BECHERE-GOL, meer in Aziat. Turkije, in Caramanië, 12 m. van Konieh.

BECHEREL, Fr. stadje, dep. Ille en Vilaine, met omtrent 500 inw., die veel vlas bouwen en garen vervaardigen.

BECHHOFEN, Beij. marktvlek en kasteel, Rezatkreits, aan de Wiesent, met 710 inw., waaronder vele joden.

BECHIN of *Bechynie*, Boh. stadje en heerl., Taborkreits, aan de Luschnitz, met 2 voorsteden, een kasteel en diergaarde, steengroeven, een bad en 1,486 inw. 38. 8. L. 49. 18. 9. N. B.

BECHINER KREITS, voormalige kreits in Bohemen, die thans in den Budweiser en Taborkreits verdeeld is.

BECHTHEIM, Hess. kanton, Rijnprov., kreits Alzei, bevat 21 gemeenten en 7,480 inw.

BECHTHEIM, vlek in voorn. kanton, met 1787 inw.

BECHTOLSHEIM, Hess. dorp, kreits Alzei, met 817 inw.

BECK, Pruis. landgoed, regdst. Minden, kreits Herford, met een kasteel.

BECK, Nederl. dorpje, prov. Limburg, met 403 inw.

BECKEGHEM, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, $2\frac{1}{2}$ mijl van Ostende.

BECKEM, BECKUM, Pruis. stadje, regdst. Munster, kreits Beckum, aan de Werse, met 1,460 inw. 25. 40. 50. L. 51. 45. 45. N. B.

BEBKENRIEDT of *Beggenried*, Zwits. dorp, kanton Unterwalden, alwaar eene landingsplaats in het meer van Lucern is; in den omtrek wordt goede kaas, die onder den naam van Mayenziger bekend, is gemaakt.

BECKERICH, Nederl. plaatsje, gr. hert. Luxemburg, met 570 inw.

BECKERY, Iersch eil., prov. Leinster, bij de stad Wexford.

BECKET, dorp in de N. Amer. Rep., in Massachusetts, 38 m. van Boston.

BECKEVORT, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, $1\frac{1}{2}$ mijl van Diest.

BECKINGEN, Wurt. dorp, Neckarkreits, ambt Heilbronn, met 200 inw.

BECKINGTON, Eng. stadje, gr. Somerset, met 1550 inw.

BECKLE of *Beckles*, Eng. vlek, gr. Suffolk, aan de Waveney.

BECKLERS, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met 1310 inw.

BECONIA, zie Grenadillen.

BECKSTEIN of *Böckstein*, Oostenr. dorp aan de Ens, met eene goud- en zilvermijn.

BECKUM, zie Beckem.

BECSANGIL, Turk. Aziat. prov. in Natolië, aan de Zwarte en Marmer zeeën.
BECSCH, 3 Hong. dorpen, 2 in 't kom. Sathmar en een in Ungwar.
BECSHEHELY, Hong. D., kom. Salad.
BECSCHKE, Hong. dorp, kom. Neograd, aan den berg Sanda.
BECSCHKEREK, Hong. dorp, in 't Banaat, met handel in vee, wol, veel landbouw, enz.
BECSCHOW, Hong. dorp, Sohler kom.
BECSCHWOLGYE, Hong. dorp, kom. Salad.
BECTIVE BRIDGE, Iersche stad, gr. Westmeath, aan de Boyne.
BECUR, kaap in Egypte, $3\frac{1}{2}$ mijl ten N. N. O. van Alexandrië.
BECZ, Hong. dorp, kom. Schumeg.
BECZALLYA, Hong. dorp, kom. Scharosch.
BECZKO, Hong. heerl. met een slot en marktvlek van denzelfden naam in 't kom. Trentschin.
BEDA, een der 45 dorpen, die in 1277 in Vriesland door de zee bedolven werden. (Zie DOLLART).
BEDAGRA, Afr. Negerij, tusschen Porto Noro, en de riv. Benin, alwaar voorheen veel slaven gekocht werden.
BEDAH, WADDAH, WEDAS, een ruw, woest volk, op het eil. Ceylon, dat alleen van de jagt en hetgene in het veld groeit, leeft; sommigen derzelven zijn blank, anderen zwart; zij houden met de overige inw. geene gemeenschap, en brengen den nacht onder boomen door; zij spreken de taal der Candiërs, en belijden mogelijk een' godsdienst, die naar dien der Hindo's zweeft.
BEDAKSHAN, zie Badacschan.
BEDAL, Eng. riv. in Yorkshire, valt beneden Morton in de Swale.
BEDALE, Eng. marktvlek, gr. York, aan een riviertje, dat bij Gatesby in de Swale valt, met 1,078 inw.; de gansche omtrek is beroemd wegens het fokken van paarden.
BEDAMUNGAHUR, stad in Hindostan, prov. Mysore, bij de riv. de Palan, te voren eene aanzienlijke plaats, doch nu zeer vervallen. 96. 10. L. 12. 58. N. B.
BEDAN, eilandje in de Ind. zee, bij de kust van Queda. 117. 52. L. 5. 48. N. B.
BEDANORE, zie Bednore.
BEDAR, Turk. Aziat. stad in Syrië, oudtijds zeer aanzienlijk, niet ver van Acre.
BEDARIDES, Fr. vlek in 't dep. Vaucluse, arr. Avignon, in een zeer schoon en vruchtbaar oord, aan de Ouvèze gelegen, met omtrent 1700 inw.
BEDARRIEUX of *Bec d'Arieux*, Fr. stad, dep. Hérault, arr. Beziers, aan de Orbe, met 3340 inw., die veel droguet en andere wollen en katoenen stoffen, lakens, leder, papier, koper- en glaswaren vervaardigen, en naar Duitschland verzenden. 20. 54. L. 34. 39. N. B.
BEDBURG, Pruis. stad, regdst. Keulen, aan de Erft, met ruim 900 inw. 24. 20. L. 50. 55. N. B.
BEDBURN (SOUTH), Eng. vlek gr. Durham, met 420 inw.
BEDDAPOLLAM, stad in Hindostan, in Mysore.
BEDDE, Fr. dorp, dep. Cher.
BEDDER, valei in Arabië, waar MAHOMET de Coreischiten, in het 1 jaar der Hegira (622) versloeg.
BEDIAN, zie Bedhum of *Bedum*.
BEDDIJAM, Aziat. stad op 't eil. Ceylon, ten Z. van Candy.
BEDDINGEN, Brunsw. dorp, kreits Wolfenbuttel, met bij de 500 inw.
BEDE, dorp in Egypte, bij de Roode zee, met goed water.
BEDE, KAAP, hoog voorgebergte op de O. kust der Cook's rivier, op de W. kust van N. Amerika.
BEDE PUNT, de O. kaap aan den mond der Cook's riv., op de N. W. kust van N. Amerika.
BEDEAUX, (ST.) Eng. gehucht in Devonshire, met 620 inw.
BEDECHAN, Fr. dorp, dep. Gers.
BEDÉE, Fr. dorp, dep. Ille en Vilaine, 5 mijlen ten N. van Montfort.
BEDEILLAC, Fr. dorp, dep. Arriège.
BEDEILS, Fr. dorp, dep. Op. Pyr., 3 mijlen N. W. van Tarbes.
BEDENBOSTEL, Hanov. ambt in 't vorst. Luneburg, met 5,700 inw.
BEDENBOSTEL, dorp en zetel van voorn. ambt, aan de Archau, met 350 inw., sterke bijenteelt en handel in hout.
BEDER of *Bedor*, prov. en sterke stad in Hindostan, op 95. 27. L. 17. 47. N. B.
BEDER, klein eil. ten W. Z. W. van 't Spaan. eil. Ivica, in de Middell. zee gelegen, $\frac{3}{4}$ mijl lang, en in twee hooge spitsen uitloopende, die men 12 mijlen ver zien kan.
BEDERKESA, Han. ambt, hert. Bremen, met over de 5,700 inw., die van den handel in turf en hout, de bijenteelt, visscherij, enz. bestaan.
BEDERKESA, vlek in voorn. ambt, aan de Geeste, met 1030 inw., brouwerijen en branderijen.
BEDERNAU, Beij. kerkdorp in den Op. Donaukreits, met 560 inw.
BEDEWI, zie Beduinen.
BEDFORD, gr. in Engeland, gelegen tus-

tusschen de gr. Cambridge, Northampton, Huntingdon en Hertford, of tusschen 16. 50 en 17. 30. L. en 51. 50 en 52. 20. N. B. Het bevat eene oppervlakte van 22 vierk. mijlen, bestaat over 't algemeen uit elkander afwisselende lage heuvels en dalen, met eenige uitgestrekte vlakten; heeft ten Z. eene zeer hooge keten van kalkheuvels, en in 't O. en W. voornamelijk zandgrond; het wordt gerekend voor ¾ gedeelten uit aangespoelden grond te bestaan: men vindt er weinig mineralen, alleen kalksteen, grof marmer, onvolkomen steenkool, eenige versteeningen, schelpen, enz.; minerale wateren vindt men op verscheidene plaatsen, waarvan eenige zouten, andere ijzer bevatten, en de meesten nog niet scheikundig onderzocht zijn; ook zijn er toevallig eenige Romeinsche oudheden ontdekt.

De grond, die door de riv. de Ouse, de Ivel, de Lea en de Ouzel, bespoeld wordt, is voor ver het grootste gedeelte bebouwd, en levert hout, koren, moeskruiden, weiland, enz. op; ook wordt er veel boter gemaakt. Men vindt er ook talrijke fabr. van matten en kanten, benevens scholen, waarin men het maken dier voorwerpen onderwijst.

Bedford wordt verdeeld in 9 kantons (*hundreds*), en bevat 6 dekenschappen, 123 kerspelen, 9 marktsteden, en over de 70,000 inw.

BEDFORD, hoofdst. van voorn. gr., aan de Ouze, welke tot hiertoe bevaarbaar is, en haar in twee groote deelen scheidt, gelegen op 17. 19. L. en 52. 8. N. B. Zij bevat omtrent 4,600 inw., heeft 5 kerken, 3 hospitalen, 1 burger- en 1 armenschool en andere liefdadige gestichten, eene flanel en kantfabr., benevens een' aanzienlijken handel in koren, steenkolen, hout en ijzer, eene wolmarkt, 2 wekelijksche en 6 jaarlijksche markten. Deze plaats is zeer oud, en wordt voor het *Bedicauford* der Saksische kronijk gehouden; ook vindt men er de ruïnen van een oud kasteel.

BEDFORD, gr. in de N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, midden in het Apalachisch gebergte, ten Z. aan Maryland, en ten N. en N. O. aan Huntingdon grenzende. Het bevat 85 vierk. mijlen en 15,740 inw., welke grootendeels Duitschers of Ieren zijn, en van den landbouw of van de jagt bestaan. De hoofdstad is Bedford, aan de Juniatta gelegen, met 50 huizen en eene hoedenfabr. 298. 56. L. 40. N. B.

BEDFORD, gr. in de N. Amer. Rep., prov. Virginië, met omtrent 16,200 inw.

BEDFORD, gr. in de N. Amer. Rep., prov. Tennessee, distr. Robertson, met 8,240 inw.

BEDFORD, vlek in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, op de W. kust van Long eiland.

BEDFORD, bloeijende stad in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, aan een riviertje, dat in de Buzzard's baai valt, gelegen, met 3400 inw. 306. 54. L. 40. 41. N. B.

BEDFORD, stad in de N. Amer. Rep. in Nieuw York, gr. W. Chester. 306. 55. L.

BEDFORD, N. Amer. gr. in Virginië.

BEDFORD, N. Amer. stad in Virginië, 28½ mijl Z. W. van Richmond.

BEDFORD, vlek in Engeland, gr. Lancaster, met 2370 inw., en fabr.

BEDFORD LEVEL, uitgestrekte streek lands in Engeland, in de gr. Norfolk, Suffolk, Huntingdon, Northampton, Lincoln, Cambridge en het eil. Ely, grootendeels uit moeras bestaande, en waarvan reeds ½ gedeelte, met groote onkosten, droog en bebouwbaar gemaakt is. Bij langdurige regens staat het grootendeels onder water, wanneer er veel jagt op wild gevogelte gemaakt wordt. Uit de boomen en fondamenten van gebouwen, die men in den grond vindt, kan men opmaken, dat het voorheen droog land geweest is.

BEDFORD, dorp in de N. Amer. Rep., digt bij de Savannah.

BEDFORD KAAP, N. Amer. kaap op de kust van Labrador, in de straat Davis. 309. 56. L. 67. N. B.

BEDFORD KAAP, kaap aan het N. O. uiteinde van Nieuw Holland. 163. 1. L. 15. 16. Z. B.

BEDFORT, zie Befort.

BEDHEIM, groot dorp in 't Duitsch vorst. Coburg, met een kasteel.

BEDHUM of *Bedian*, Nederl. dorp, prov. Groningen, kwart. Appingadam.

BEDIAN, zie Bedhum.

BEDIAS, Aziat. stad in Mingrelië.

BEDIES, Ind. volksstam in Amer., ruim 100 man sterk, aan de Drieëenheids of Triniteits- riv., in Nieuw Spanje.

BEDIS of *Bedis-Velez*, Afr. stad in 't rijk Fez, aan de Middell. zee.

BEDIS-DE-GOMERA, zie Gomera.

BEDIZZOLE, Lomb. Ven. vlek, gouv. Milaan, legatie Brescia, nabij de Chiese, met 1000 inw.

BEDKA, Turk. vlek in Servië, aan den Donau.

BEDKOW, adelijk stadje in Polen, Woiw. Masovië, met 90 huizen.

BEDLIS, BETLIS, BIDLIS, sterke Aziat.

Aziat. stad in Kurdistan, met een kasteel, aan den Schabur; zij is de zetel van eenen onafhankelijken vorst, die 15,000 man paardenvolk in de wapenen kan brengen. 60. 26. L. 38. 9. 30. N. B.

BEDLOWS, eilandje in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, niet ver van Nieuw York.

BEDMAR, Spaan. vlek, prov. Jaen, met den titel van markgraafschap.

BEDMINSTER, stad in de N. Amer. Rep., gr. Somerset, in Nieuw Jersey.

BEDNAL, zie Bethnal Green.

BEDNORE of *Biddanore*, distr. in Hindostan, in 't N. W. van Mysore, op den kruin van 't W. Ghauts gebergte, met veeteelt en handel. De overige uitvoer bestaat in peper, betelnoot, cardamom en sandelhout; de invoer in zout, rijst, kokosnoten, olie en katoenen kleederen.

BEDNORE of *Bednur*, hoofdstad van voorn. distr., voorheen van Canara, te voren aanzienlijk en bloeijende. Oorspronkelijk heette zij Biderhully of Bamboo, en daarna Hydernagur. 92. 52. L.

BEDO, 2 Hong. dorpen, kom. Bihar en Marmarusch.

BEDOED, meer in N. Amerika, op 268. 46. L. en 60. 20. N. B.

BEDON, riv. in Spanje, die zich bij de stad van denzelfden naam in den Atl. oceaan ontlast.

BEDON, Spaan. stad, aan voorn. rivier gelegen.

BEDON, Turk. Aziat. stad in Syrië, 2 mijlen ten N. W. van Jerusalem.

BEDOR, zie Beder.

BEDOS, Fr. dorp, dep. Aveiron.

BEDOUIN, Fr. vlek, dep. Vaucluse, arr. Carpentras, aan de Mede. 1,940 inw.

BEDOUS, Fr. vlek, dep. Neder Pyreneën, 3 mijlen ten Z. van Oleron.

BEDOUT. eil. in Australië, 20 mijlen van de Witt's land gelegen.

BEDR, stad in Arabië, 16 mijlen ten Z. Z. W. van Medina.

BEDRAMANGOODY, stad in Hindostan, prov. Mysore.

BEDR HUNEIN, Arab. dorp, prov. Hedsjas, tusschen Mecca en Medina.

BEDRETTO, (DAL) N. gedeelte van het Zwits. dal Levantine, kanton Tesin.

BEDRI, Turk. distr. en stad, pachalik Bagdad, de grenzen van het Turksch rijk in Azië uitmakende.

BEDROCHENE, dorp in Egypte, 4 mijlen ten Z. van Gize.

BEDRU, zie Budron.

BEDSCHAHS, BYA of *Begas*, oorlogzuchtig Afr. volk in Turksch Nubië, dat langs de Roode zee, van Massuah tot Suakem heen en weer zwerft, en zich tot in de woestijn van Selima, tot aan den Nijl toe, uitstrekt; zij spreken de oud Ethiopische taal *Geez* of *Dsehihz*, en schijnen goud- en smaragden- groeven te bezitten. De meest bekende stammen zijn de Agaassi en de Bischarders, die in de rotsholen aan de W. kust der Roode zee, van Suakem tot aan Asna, wonen.

BEDSCHEMBER, Afr. landschap in 't rijk Ambara.

BEDSCHIALA, RAMLA of *Rama*, Turk. Aziat. stad in Syrië, met 5,000 inw., en handel.

BEDSJA, zijtak van de Sindë of den Indus in O. Indië.

BEDUER, Fr. dorp, dep. Lot.

BEDUINEN of *Bedewi*, (d. i. *kinderen, bewoners der woestijnen*) zijn Arabieren, die niet alleen in Arabië zelf, maar ook in naburige landen, als Syrië, Egypte en Barbarije rondzwerven, en of in familiën verdeeld, onder schechs of scheiks, of bij gansche stammen onder emirs leven. Zij wonen meestal in tenten en hutten, zelden in holen, houden zich met de veeteelt bezig, en verkoopen of verruilen hun overtollig vee tegen andere behoeften. Allen zijn zij goede ruiters; sommigen hunner leven van de jagt, doch de meeste van roof, zoo zelfs, dat zij niet alleen van alle reizigers geschenken en goed gebiedend afvorderen, maar hen ook dikwerf vermoorden, waarom het gevaarlijk is, om zonder genoegzame magt, of een paspoort van een' hunner opperhoofden, de streken, die zij bewonen, te doorreizen; gastvrijheid echter is ook bij hen een heilige pligt. Diegenen, welke in de nabijheid der Turken wonen, leven in bestendige oorlogen met de naburige pacha's, welken zij de gevraagde schattingen niet betalen willen. Allen, die niet tot hunne broeders, bondgenooten, enz. behooren, beschouwen zij als hunne vijanden; doch hunne vijandelijke aanvallen en rooverijen zijn altijd tegen zulke landstreken en karavanen gerigt, waar zij weten de sterkste partij te zullen zijn, anders nemen zij spoedig de vlugt; somtijds vereenigen zich ook verscheidene stammen, en veroveren groote landstreken. Zij belijden den mahomedaanschen godsdienst, stellen hoogen prijs op hunne lange baarden, en kennen geene grootere schande dan die af te scheren; zij bekreunen zich weinig over de genealogie hunner familiën, maar des te meer over die hunner paar-

paarden. Over het algemeen zijn de Beduinen, arm, onwetend, ruw, wild en stout, doch hunne levenswijze is aartsvaderlijk en eenvoudig; de voornaamste stammen zijn de Anasch en de Schararat.

Bedum, Nederl. dorp, prov. Groningen, kwartier Appingadam, schoutambt Bedum, een der uitgebreidste dorpen van de Ommelanden, aan de vaart naar Onder den dam, twee uren van Groningen gelegen, met 1 hervormde en 1 roomsche kerk, beide met orgels. Van 1658 was hier de zoo vermaarde *Roode School* door de abdij van St. Aduard gesticht. De 1073 inw. bestaan vooral van den landbouw, welke door het zetten van watermolens, die thans ook des winters het land boven houden, zeer verbeterd is; onder dit dorp behooren de buurten *Laan* en *Ellerhuizen*; het schoutambt zelf bevat 2,375 inw.

Bedwin (Groot), Eng. vlek, gr. Wilts, ter zijde van het Kennet- en Avon-kanaal gelegen, met 850 inw.

Bedwin, dorp in Hindostan, in Canara. 92. 29. L. 13. 49. N. B.

Bedworth, stad in 't Eng. gr. Warwick, digt bij 't Coventry kanaal, met 2790 inw.; in de nabijheid worden steenkolen gevonden.

Bedykte Schermer, zie Schermer.

Beeban, bergengte op den grooten weg tusschen Algiers en Constantine.

Beech-Fork, riv. in Kentucky, in de N. Amer. Rep., die zich in de Rolling Fork ontlast, op 291. 45. L. en 37. 34. N. B.

Beeck, Nederl. dorp, prov. Limburg, $2\frac{1}{2}$ mijl van Maastricht, met 500 inw.

Beeck, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, 3 mijlen van Maastricht, met 2,000 inw.

Beef-eil., een der kleine eilanden, tot den Archipel der Heilige maagden in de W. Indië behoorende; het ligt tusschen Dog-eil. ten W. en Tortula ten O.

Beeffen, Nederl. dorp in Luxemburg, 3 mijlen van Marche, met 600 inw.

Beeghden, Nederl. dorp, prov. Limburg, met 542 inw., 3 mijlen van Maseyck.

Beek, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Nijmegen, zeer aangenaam aan eenen berg gelegen, waar vele stroompjes ontspringen, met 332 inw.

Beek, Nederl. dorpje, prov. Gelderland, kwart. Zutphen.

Beek, Pruis. ambt, regdst. Kleef, kreits Rees, met een kerspel van 1543 inw., die in verstrooide huizen wonen; er is een groote papiermolen, die grootendeels voor de Nederlanden werkt.

Beek, Pruis. vlek en kerspel, regdst. Dusseldorp, niet ver van Crefeld, met 2,430 inw.

Beekbergen of *Bekbergen*, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Arnhem, met 1300 inw., die van den landbouw en eenige papiermolens bestaan.

Beekbergerwoud, bosch bij bovengemeld dorp gelegen, waaruit niet dan bij harde vorst hout mag gehaald worden.

Beek en Donk, Nederl. dorp, prov. N. Braband, arr. Eindhoven, met een schoon kasteel.

Beekerke, zie Beggenkerke.

Beekerzeele, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, 2 mijlen van Brussel.

Beekestein, Nederl. naam van verscheidene lustplaatsen.

Beekman, stad in de N. Amer. Rep., in Nieuw York.

Beel, Hong. marktvlek, kom. Bihar, met eene roomsche en grieksche kerk.

Beelay, Eng. gehucht, gr. Derby, met omtrent 280 inw.

Beelhem, zien Bethlehem.

Beelike of *Beleke*, Pruis. stadje, regdst. en kreits Arnsberg, met 550 inw. 26. 13. L. 51. 30. N. B.

Beels, zie Bihls.

Beemster, Nederl. landstreek, prov. Holland, N. gedeelte, kwart. Hoorn, voorheen een der waterlandsche meren; in oude schriften wordt zij *Barmestra* genoemd. Reeds in 1570 wilde men haar bedijken, doch de oorlog deed dit staken; eindelijk werd het, in 't begin der 17 eeuw, begonnen, en niet tegenstaande aanmerkelijken tegenspoed in den aanvang, werd zij in Julij 1612 door veertig molens droog gemaakt en het werk voltooid, terwijl men haar nog heden door 50 molens droog houdt. Heerlijke wegen loopen thans door de zelve, welke meestal met hooge boomen beplant zijn, terwijl zij eene oppervlakte van 7,794 morgen, 255 roeden en 6 voeten lands beslaat. Zij is verdeeld in vijf deelen, als *Midden- Noord- Oost- West- en Zuid Beemster*, doch slechts in *Midden Beemster* vindt men eene kerk; men berekent het getal der inw. op ruim 2,000. Heerlijk is deze landstreek door de Nederl. dichteres Wolff, geb. Bekker, bezongen.

Beenmore, Iersch dorp, gr. Kerry.

Beer of *Bere Regs*, Eng. marktvlek, gr. Dorset, aan een riviertje van den zelfden naam, met 950 inw.

Beer, Beerjick, Bir of *Biradschik*, stad

stad in Aziat. Turkije, gouv. Orfa, welke men voor het oude *Thiar* of *Barsampse* houdt. Zij ligt op eene hoogte aan den linker oever des Euphraats, waarover hier eene schipbrug ligt, welke de van Aleppo naar Orfa reizende karavanen gewoonlijk overtrekken. Zij heeft 500, meestal vervallene huizen, en eene kleine sterke citadel, alwaar men eene verzameling van oude wapenen vindt; te voren dreef zij sterken handel. 55. 52. L. 36. 48. N. B.

BEER EMIR, stad in Palestina, omtrent 1 mijl ten Z. van Nazareth.

BEERBERG, de hoogste spits van het Thuringer woud, in 't hert. Gotha, 2,985 voeten boven de oppervlakte der zee.

BEERBROUCK, Nederl. plaats, prov. Limburg, met 254 inw.

BEEREN-EILANDEN of *Kruis-Eilanden*, in het Rus. *Medweskije Osbrowa*, zijn 4 onbewoonde eil. op 73. N. B. in de IJszee, ten Oosten van den mond der Kolyma. Zij behooren tot het Rus. gouv. Irkutsk, zijn met mos en gras bedekt, hebben geen hout, veel beeren, drijfhout en witte vossen.

BEERENDRECHT, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, met 614 inw.

BEERENDRECHT, zie Barendrecht.

BEERENDRECHT, voormalig adelijk huis in Rijnland, aan den lagen Rijndijk, bij Leijerdorp, in Z. Holland gelegen, nu onder Aarlanderveen.

BEERENDRECHT, hofstede onder Zoeterwoude, in Z. Holland, distr. Leiden, door het beleg van Leiden in 1572 beroemd.

BEERENKAMP, heerenhuis in de Nederl. prov. Gelderland, kwart. Arnhem, bij Nijkerk op de Veluwe.

BEERENTHAL, Wurt. ijzerwerk, kreits Zwarte Woud, opperambt Spaichingen.

BEERFELDEN of *Baierfelden*, stad in 't gr. hert. Hessen, ambt Freienstein, met 490 inw.

BEERINGEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, met 917 inw, 3½ uur van Hasselt.

BEERINGS, zie Behrings.

BEERNE, Nederl. dorp, prov. N. Braband, arr. 's Hertogenbosch.

BEERNEM, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, met 1860 inw, 2 uren van Brugge.

BEEROO, landstreek in Midden Afrika, ten Z. van Bambarra, en ten O. van Ludamar; het bestuur is in handen der Mooren. Waarschijnlijk is het zeer bevolkt, daar de hoofdstad *Walet*, als grooter dan Tombuctoe wordt opgegeven.

BEERS, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, met de State Unia, in 1443 door Kempo Unia bew.

BEERS, Nederl. dorp in de prov. N. Braband, tusschen Kuik en de Graaf, waarvan de Beersche Maas haren naam ontvangt, met eene waterlozing ten voordeele van het Geldersche kwartier Nijmegen.

BEERSE, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, met 644 inw., 1 uur van Turnhout.

BEERSE, adelijk huis in de Nederl. prov. Overijssel, onder het D. Omme.

BEERSEL, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, met 992 inw., 2 uren van Lier.

BEERST, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, met 792 inw., 1 uur van Dixmuiden.

BEERSTALL, Afr. dorp in Algiers, bijna 5 m. ten Z. W. van Constantina.

BEERTA, voorheen Beertje en Berethe genaamd, groot en rijk Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Winschoten, met het onderhoorige 2,491 inw. en groote boerenhuizen.

BEERTA, Nederl. dorp, prov. Gelderland, met 1176 inw.

BEERTHE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, een uur van Halle.

BEERUM, voormalig dorp in Nederland, door den inbreuk van den Dollart vergaan; hetzelve lag ten O. der rivier de *Eem*.

BEERWALDE, zie Baerwalde.

BEERZEL, zie Beersel.

BEES, (ST.) Eng. vlek, gr. Cumberland, met 425 inw.

BEES HEAD, (ST.) kaap in Engeland, gr. Cumberland, in de Iersche zee uitstekende. 14. 14. L. 54. 27. N. B.

BEESKOW, Pruis. stad, regdst. Frankfort, Lübbener kreits, aan de Spree, met 2,620 inw., linnenweverijen, looijerijen, visscherij en scheepvaart.

BEEST, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Tiel, aan de Linge; waarschijnlijk tot eene stad aangelegd, doch dat in de 14 en 15 eeuw veel geleden heeft; digt bij hetzelve staat het overoude slot *Wolfswaard*.

BEESTON, Eng. vlek, gr. Chester.

BEETGUM, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, grietenij Menaldumadeel; het werd voorheen Badigum of Badigeheim genoemd; er is een aanzienlijk slot en 480 inw.

BEETJUANAS, BUSCHWANAS, BOOSHOOANAS, de verste door Europeanen in 1801 outdekte Kaffers, in het binnenland van Afrika's Z. gedeelte, die geheel door woestijnen omgeven, ten

N. van de Boschjesmannen en Hottentotten, tusschen 41. en 48. L. en 20 en 25 Z. B. wonen, en onderscheidene belangrijke steden hebben. Zij leven van den landbouw, de veeteelt en de jagt, en worden in 9 stammen verdeeld, welke elk hun eigen erfelijk opperhoofd hebben, en waarvan de Macquini, zijnde de Noordelijkste stam, welke aan Monomotapa grenst, de magtigste is. Men vindt hier de stad Rampampan, enz.

BEETS, Nederl. dorp in N. Holland, kwart. Hoorn, met 360 inw., welke van den kaashandel bestaan.

BEETS, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heereveen; het is het eerste dorp in rang van de grietenij Opsterland: met 160 inw.

BEETSTERZWAAG, zeer groot Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heereveen, grietenij Opsterland, waar jaarlijks eene sterk bezochte vlasmarkt wordt gehouden; ook bekend door de schoone bosschen en buitenpl. van den baron VAN LIJNDEN: onder de fraaije gebouwen munt vooral de kerk uit; men telt er ruim 500 inw.

BEEZ, Nederl. dorp, prov. Namen, met 211 inw., een uur van Namen.

BEFFE, Nederl. dorp, prov. Luik, met 288 inw.

BEFORT, Nederl. D., prov. Luxemburg.

BEFORT, Fr. stadje en arr. hoofdplaats, dep. Boven Rijn, met eene regtbank van koophandel, smederijen en 4,500 inw., die eenen aanzienlijken handel in Bourgogne- en Champagnewijn, en in ijzer drijven. Het arr. bevat 25 vierk. mijlen en 90,800 inw.

BEG of *Bega*, Hong. rivier, ontspringt op de grenzen van Zevenbergen, tusschen Koslin en Kosoricza, en stort zich bij Teriasvaros in de Theisz.

BEGA, Fr. dorp, dep, Landes.

BEGADAN, Fr. dorp, dep. Gironde, 2 mijlen van Lesparre.

BEGANNE, Fr. dorp, dep. Morbihan.

BEGARD, Fr. vlek, dep. Noordkusten, arr. Guingamp, met 2400 inw.

BEGARMI, Afr. kon. in Sudan, ten Z. van Bornu, ten W. van Nubië, hetzelve is grootendeels onbekend. De inw., hoewel geene Negers, zijn zeer zwart, en belijden den Mahom. godsdienst. De koning verkoopt jaarlijks vele slaven aan het rijk van Bornu, die hij, in zijne onderscheidene oorlogen met de omliggende negerstammen, gevangen maakt.

BEGAS, zie Bedschahs.

BEGE, (LA) Fr. dorp, dep. Opper Garonne, $2\frac{1}{2}$ mijl van Toulouse.

BEGELINE, Fr. dorp, dep. Seine en Oise, een uur van Molle.

BEGEMNA, bergstreek op het eil. Malta, met vele holen.

BEGENDER, prov. van Abyssinië, ten W. door Dembea, ten N. door Samen, ten O. door Angot en ten Z. door Amhara bepaald. Deszelfs inw. worden voor goede ruiters gehouden; men vindt er veel vee, paarden, wild en goede ijzermijnen. Hiertoe behoort de bergprovincie Lasta.

BEGGAR'S- BRIDGE, Iersch dorp, gr. Westmeath.

BEGGENRIED, zie Beckenriedt.

BEGGINGEN, Zwits. dorp in het N. W. gedeelte van het kanton Schaffhausen.

BEGGIJNENDIJCK, zie Begijnendijk.

BEGHERI, berg in Aziat. Turkije, bij de rivier den Euphraat.

BEGHERME, niet zeer bekend rijk in Midden Afrika; zie Begarmi.

BEGHNI, Afr. stadje in Tunis, 4 mijlen ten N. W. van Gabs.

BEGHONNEZ, Fr. vlek, dep. Aveyron.

BEGIA, BEJA, BAYJAH, of *Bescha*, volkrijke Afr. stad, kon. Tunis, aan de Guadilbarbar, met sterken handel in koren, beroemde paardenstoeterijen en vele oudheden.

BEGLAISEH, stad in Aziat. Turkije, prov. Caramanië.

BEGLE, Fr. dorp, dep. Gironde, $\frac{1}{2}$ uur van Bordeaux, aan de Garonne, met 2,115 inw.

BEGNEY, 2 Fr. dorpen, dep. Gironde en Vosges.

BEGNY, Fr. dorp, dep. Ardennen, 4 mijlen van Rethel.

BEGOLE, Fr. dorp, dep. Opper Pyreneën, $4\frac{1}{2}$ mijl van Tarbes.

BEGON, Fr. dorp, dep. Aveiron, 5 mijlen van Rodez.

BEGOU, klein eil. in de O. Ind. zee, nabij de W. kust der Nassau of Pagi eil. 117. 36. L. 3. 2. Z. B.

BEGOULIES, kantonshoofdpl. in het dep. Aveiron, 4 mijlen van Rodez.

BEGU, kaap op de kust van de Spaan. prov. Catalonië. 20. 48. L. 41. 55. N. B.

BEGIJNENDIJK, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, met 780 inw.

BEGZAM, Afr. stad in Cassina, op den karavanenweg naar den Niger.

BEHABAN, Perz. stad, prov. Fars, in eene vruchtbare vallei, die door de riv. Zab en Jerahi bespoeld wordt. Zij heeft 10,000 inw.

BEHAR, zie Bahar.

BEHARFALVA, Hong. dorp, Liptauer kom.

BEHAROCZ, Hong. dorp, Zipser kom.
BEHENDIN, zie Parzen.
BEHERUS, stad in Aziat. Turkije, pachalik Bagdad, 6 mijlen van die stad.
BEHESNA, fort in Aziat. Turkije, prov. Syrië, tusschen Aleppo en Malatia.
BEHINZ, Hong. dorp, Neutrer kom.
BEHIRAT-EL-MERDJ, Aziat. meer in Syrië, 6 mijlen ten O. van Damascus.
BEHIU, Egypt. dorp, 5 mijlen van Abu Girge.
BEHLULIA, Aziat. stad in Syrië, 11 mijlen van Aleppo.
BEHM'S KANAAL, zeeëngte tusschen 't eil. Revilla Gigedo en de N. W. kust van Amerika.
BEHNAU, Pruis. dorp, regdst. Frankfort, kreits Sorau, met 200 huizen en linnenweverijen.
BEHNBUR, Aziat. vesting in 't N. O. van Hindostan. 90. 12. L. 32. 17. N. B.
BEHNESE, Egypt. dorp in de Kalitz-il-Menhi.
BEHO, Nederl. dorp, prov. Luik, met 451 inw.
BEHORRO, stad op de W. kust van 't Aziat. eil. Bouro. 124. 40. L. 3. 21. Z. B.
BEHOUDEN-VAART, een smal kanaal tusschen de westhoek van het Aziat. eil. Java en het Prinsen-eil. gelegen.
BEHR-DEHIBE, zie Tzana.
BEHRENDT, BERN, Poolsch *Koscierz*, Pruis. stadje, regdst. Dantzig, Stargarderkreits, aan de Terse, met 840 meestal roomsche inw., fabr. voor wollen stoffen, en bierbrouwerijen.
BEHRINGEN of *Grossen-Behringen*, Saks. dorp, gr. Henneberg, met 550 inw.
BEHRING-BAAI, bij de Russen *Jakutal-baai* genoemd, aan de N. W. kust van Amer.; DIXON noemde dezelve *Admiraliteits-baai*; zij loopt 10 mijlen landwaarts in.
BEHRINGS-EILAND, bij de Russen *Kommodorskoe-Ostrow* genoemd. Zij draagt den eersten naam naar den Rus. kapitein en beroemden zeeman BEHRING, die hier in 1741 stierf, en is op 185. 26. L. en 55 tot 56. N. B. gelegen. Het eil. is 13 mijlen lang en 7 breed, rotsachtig, zonder hout, laag en met altijddurende sneeuw bedekte bergen, doch onbewoond.
BEHRINGSKOM, is door sommigen opgegeven als de naam van dat gedeelte van den Stillen oceaan, 't welk tusschen het N. W. uiteinde van Amerika en de Aleutische eilanden ligt.
BEHRING'S STRAAT, ook *Cook's*, *Anian* of de *Deschnews-straat* genoemd, is eene zeeëngte tusschen de N. W. kust van Amerika en de N. O. kust van Azië, op 66 B., uit hoofde van het menigvuldig ijs slechts een gedeelte van het jaar bevaarbaar. Zij is rijk aan walvisschen, en op sommige plaatsen 13 mijlen breed. Zij werd het eerst door den Russ. kapitein BEHRING bevaren, en naderhand door COOK, CLARK, KOTZEBUE en anderen nader onderzocht.
BEHRSAUNE, zie Bersohn.
BEHRUM, zie Berum.
BEHRUNGEN, Saksen Hildburgsch vlek, met 700 inw.
BEHUT, voorheen *Hydaspes*, riv. in Indië, welke op het gebergte van Kaschmir ontspringt, bij Islamabad bevaarbaar wordt, de Kisbenjonga, Naincoux, Chenab en Ravey ontvangt, en in den Indus valt.
BEIAD of *Beyadie*, stad in Op. Egypte, 6 mijlen ten O. N. O. van Benisuef.
BEIBAZAR, Turk. Aziat. vlek in Natolië, 17 mijlen ten N. van Angoury, met handel in geitenhaar.
BEICH, Nederl. dorp in Luxemburg.
BEICHLINGEN, Pruis. gr., regdst. Merseburg, Eckartsbergaerkreits, aan de Lossa, welke achter Leubingen in de Unstrut valt. Het bevat 5 dorpen; de hoofdpl. Beichlingen heeft een oud kasteel.
BEICZ, Hong. D., kom. Eisenburg.
BEIDA (DAR EL), Afr. zeehaven in Marocco, prov. Temsena, die thans niet meer dan 100 inw. bevat.
BEIDENDORF, dorpje in het hert. Meklenburg.
BEIDENFLETH, zie Beyenfleth.
BEIDUEA, dorp van 120 huizen in Hindostan.
BEIENBURG of *Bienburg*, Pruis. vlek, regdst. Dusseldorp, aan de Wipper, met 1000 inw. en fabrijken.
BEIHINGEN, Wurt. dorp, Neckarkreits, aan de Neckar, met 720 inw.
BEIJEREN, koningrijk in Duitschland, een gedeelte van het *Rhætia Vindelica* en *Noricum* der ouden, ten N. bepaald door Keur-Hessen, Hessen, het kon. en de vorst. Saksen en Reusz; ten O. en ten Z. door Oostenrijk, en ten W. door de Boodenzee, Wurtemberg, Baden en Hessen. Behalve de afgezonderde Rijnkreits, die tusschen Frankrijk, Pruissen, Hessen en Baden ligt, strekt het zich uit van 26. 33 tot 31. 28. L. en van 47. 20. tot 50. 40. N. B. bevattende 1338 vierk. mijlen, en omtrent 3,317,000 inw. — In het Noorden en Zuiden is dit land zeer bergachtig; in het N. O. vindt men het Fichtelgebergte, welks hoogste kruin, de Sneeuwberg,

zich 3682 voet boven de zee verheft; de Rhon en de Spessart zijn twee takken, die tot deze keten behooren. Naar het O. vindt men verder het Bohemer woud, dat de natuurlijke grenzen tegen Bohemen uitmaakt, en zich van het Fichtelgebergte tot aan de grenzen van Passau uitstrekt. In het Z. ziet men takken van de Norische Alpen, die het van Tirol scheiden, en in het W. de Alb, die echter nergens tot de sneeuwlinie reikt, en als eene voortzetting van het Zwarte Woud kan aangezien worden. In den Rijnkreits is de Hondsrug (volgens sommigen *Hunnenrug*) eene voortzetting der Vogesen, meestal met zware bosschen bezet. In het midden vormt dit land eene bijna onafgebrokene vlakte, hier en daar met weinigbeteekenende heuvels afgewisseld, vol moerassen en meren; de grootste dezer laatste zijn: de Chiemzee, de Würmzee, de Ammerzee, Walchenzee, Zellerzee, Tegernzee, Mondzee, Kochelzee, Atter- of Kammerzee, enz.: onder de moerassen, hier *Moosen* of *Filsen* genaamd, was voorheen het *Donaumoos*, dat nu drooggemaakt en bedijkt is, het voornaamste. Tot de riv. hehooren: de Donau, die in het Z. de Iller, waartoe de Artrach behoort, de Vils, de Lech, de Iser, de Paar en de Inn, en in het N. de Wernitz, de Altmuhl, de Nab, en de Regen opneemt; de Main, met de Tauber, Saale, Ilz, Rezat en Rodach, en de Rijn met de Lauter.

Het klimaat is hier, over het algemeen, gematigd, aangenaam en vrij gezond; de grond, op vele plaatsen, zeer vruchtbaar, hoewel men, behalve de moerassige oorden, in 't N. ook hier en daar aanmerkelijke zand- en heigronden aantreft; dit is echter in het Z. deel minder. De voornaamste produkten zijn: granen, ook mais en spelt, raapzaad, heerlijke aardappelen, groenten, en bijzonder goede kool en peulvruchten, veel hop, ooft, vlas, hennip, tabak, veel hout in de aanzienlijke bosschen, Rijn- en andere wijnen; honig, was, zijde, goede paarden, vooral in den omtrek van Straubingen en Erding; schapen, waarvan het ras, door den invoer der merinos, aanmerkelijk verbeterd is; rundvee, wildbraad, zwijnen, die veel naar Bohemen en andere Duitsche streken uitgevoerd worden; men vindt er ook beeren, wolven, bevers, linksen, marters, geiten, visch in bijna alle riv. en meren; verder allerhande mineralen, goud, zilver, koper, ijzer, (200,000 cent.) kwikzilver, lood, tin, zwavel, vitriool, rottekruid, kalk, gips, kobalt, marmer- slijp- vuur- en molensteenen, zout (450,000 cent.), steenkolen, turf, steenölie, porseleinaarde, onderscheidene soorten van leem en kleiaarde, minerale bronnen, enz.

De Beijersche fabrijken, die van tijd tot tijd aanmerkelijk toegenomen, en vooral in de steden Neurenburg, Augsburg, Munchen, Memmingen, Schwabach, Furth, Erlangen, Hof, Kempten en andere het belangrijkste zijn, leveren op: allerhande wollen, zijden en katoenen stoffen, linnens, leer, pelsen, hoeden, papier in soorten, bier, brandewijn, azijnen, verlakte, koper- zilver- ijzer- tinnen en andere waren, meetkundige, natuurkundige, gezigtkundige, sterrekundige, geneeskundige en andere werktuigen, ijzerwaren, perkement, zeep, suiker, tabak, wijnsteen, kruid, salpeter, sulfer, vitriool, knoopen, glaswaren, porselein, aardewerk, naalden, spelden, horologies, snaren, houtwaren, zoogenaamde Neurenburger waren en kinderspeelgoed, en tallooze andere voorwerpen. — De voornaamste artikelen van uitvoer zijn: granen, zout, hout, hop, ooft, wijn, vee, tabak en andere fabrijkwaren.

De heerschende godsdienst in Beijeren is de roomsche, welken ¾ der inw. belijden; het getal der protestanten beloopt omtrent 800,000 zielen; verder telt men er 5000 gereformeerden en 16,000 joden, die allen eene vrije uitoefening van hunne godsdiensten hebben. In het opvoedingswezen, dat in dit gedeelte van Duitschland, meer dan in eenig ander, ten achteren was, zijn in de laatste twintig jaren belangrijke verbeteringen gemaakt. Men heeft er, behalve genoegzame scholen voor het lager onderwijs, progymnasiën, waar de voorbereidende wetenschappen voor de gymnasiën, lyceën en universiteiten geleerd worden. Deze laatste 3 in getal, zijn te Landshut, Erlangen en Wurzburg gevestigd. In Munchen vindt men eene akademie der beeldende kunsten, eene der wetenschappen, en eene central-veeartsenijschool.

Ook deze staat, die voorheen den titel van keurvorstendom droeg, heeft, zoo als bijna alle Duitsche staten, belangrijke veranderingen ondergaan. In 1805 had Beijeren de partij der Franschen tegen Oostenrijk genomen, en 30,000 man troepen geleverd. Na het einde des krijgs kreeg het, volgens het vredesverdrag, het O. deel van Passau, ge-

geheel Tirol, Brixen, Trente, het Voorarlbergsche, Aichstädt, Burgau, Tettnang, Argen, Königsegg, Rothenfels en de vrije steden Augsburg en Lindau, en andere stukken, (hoewel Wurzburg afgestaan werd) te zamen groot 500 vierk. mijlen met 1 millioen inw., benevens den titel van koningrijk, en trad in 1806 tot de Rijnconfederatie toe, waarbij deszelfs grondgebied op nieuw vergroot werd met de heerl. Wiesensteig, de abdij Wiblingen, de rijksstad Neurenburg en de leenregten over vele kleine bezittingen, te zamen omtrent 60 vierk. mijlen, waarop 200,000 inw. Eene andere vermeerdering van land had bij de Weener vrede in 1809 plaats; alstoen verkreeg het Salzburg, het Innviertel, Berchtesgaden, het grootste deel van het Hausruckviertel, te zamen 260 vierk. mijlen en 410,000 inw., doch hier tegen stond het aan Wurtemberg de stad en het grondgebied Ulm, enz. af, en aan Wurzburg eenige andere deelen, zoo dat het van de aanwinst maar 125 vierk. mijlen en 260,000 inw. overhield. In 1810 stond het, ingevolge eene overeenkomst met NAPOLEON, de Etschkreits, het Pusterthal en het landg. Botzen, uitmakende de Z. deelen van Tirol, aan het kon. Italië af, alsmede aan de Illyrische prov. de landg. Lienz en Sillian, te zamen groot 179 vierk. mijlen en 290,000 inw., doch kreeg in plaats de vorst. Bareuth en Regensburg, bevattende ongeveer 88 vierk. mijlen, met 270,000 zielen. In 1813 echter koos het de partij van Oostenrijk tegen NAPOLEON, gaf daarna aan eerstgenoemden Tirol, enz. terug, kreeg daar voor Wurzburg en Aschaffenburg, en voor het Innviertel, dat Oostenrijk naderhand terugvorderde, een aandeel in 't Hausruckviertel en een deel van Salzburg, welke landen nu den Beijerschen Rijnkreits uitmaken, werd lid van het Duitsche verbond, en maakt nu eene bepaalde monarchie uit, die in de mannelijke linie erfelijk is. Na den koning hebben de 5 staatsministers en de staatsraad van 14 leden, het voornaamste gedeelte van 't bewind in handen, terwijl het volk op de rijksvergaderingen vertegenwoordigd wordt door afgevaardigden uit hun midden gekozen. Deze vergaderen op zijn minst eens 's jaars, worden door den koning opgeroepen, en verdeelen zich in vier commissiën, namelijk voor de financiën, voor de wetgeving, voor de binnenlandsche aangelegenheden en voor de amortisatie. De constitutie waarborgt de regten van elk burger, de zekerheid van personen en eigendommen, de vrijheid van het geweten en der drukpers, terwijl de lijfeigen afgeschaft zijn. — Volgens het concordaat van 1817 is het bestuur van den katholijken eerdienst in handen van de 2 aartsbisschoppen van Munchen en Bamberg, die de bisdommen Wurzburg, Aichstädt, Spiers, Passau, Augsburg en Regensburg onder zich hebben. Voor de protestanten is er een generaal Consistorie, dat eene sectie van het ministerie van binnenlandsche zaken uitmaakt.

Volgens de koninklijke verordening van 1817 is dit rijk verdeeld in de volgende 8 kreitsen: den Isarkreits, den Beneden Donaukreits, den Regenkreits, den Op. Mainkreits, den Neder Mainkreits, den Op. Donaukreits, den Rezatkreits, en den Rijnkreits: aan het hoofd van elk dezer is een commissaris generaal, onder denwelken alle magistraten, gemeenteraden, enz. staan. Op de bondsvergaderingen heeft Beijeren de 3e plaats, en in 't geheel, even als Oostenrijk en Pruissen, 4 stemmen. — De staatsinkomsten beloopen omtrent 20, en de staatsschulden bijna 100 millioenen florijnen. — Het staande leger telt ongeveer 50,000 man, en de twee klassen der nationale garde 80,000 man.

BEIKANIER, land in Hindostan, welks inw. Dschaten, en opperbestuurders Rasbuten zijn. Zij voeren vee uit, waarvoor zij rijst, suiker, opium, indigo, zout, tarw, koper en grof laken inruilen; zij hebben 2,000 man paardenvolk, 3,000 man voetvolk en 30 stuk geschut. Het heeft eene hoofdstad van gelijken naam.

BEIKERMAN, Rus. dorp, gouv. Tauriën, bij Inkerman, door de zeep-aarde, welke de Turken en Tartaren tot de wasschingen gebruiken, bekend.

BEILAN, Turk. stadje in Syrië, op een berg, waar vele lieden der nabij gelegene stad Scanderone of Alexandrette, om de gezondheid, den zomer doorbrengen.

BEILEN, groot Nederl. dorp, prov. Drenthe, niet ver van den mond der Havelter *Aa*, met 470 inw., onlangs door eenen geweldigen brand, voor het grootste gedeelte, vernield.

BEILENGRIES, ten onregte Bärngreis, Berngries of *Baurngries* genoemd, Beij. stadje, Regenkreits, aan de zamenkomst der Sulz en der Altmuhl, de zetel van een landgerigt van $5\frac{1}{2}$ vierk. mijlen en 9,220 inw. Het heeft veel landbouw en vee-

veeteelt; ook zijn er vele horologiemakers. 48. 58. N. B. 29. 14. L.

BEILLE, Fr. vlek in Maine, dep. Sarte, 4 mijlen van Mans.

BEILLING, Nederl. dorp in Luxemburg, met 900 inw., 3 m. van Houffalise.

BEILORE, Aziat. stad in Hindostan, prov. Mysore, 1½ mijl Z. van Bednore.

BEILOUL, BAYLOUR, BILUR, BAILUR, haven in de Arab. prov. Dankali, aan den Arab. zeeboezem, welke alleen door Arabieren bezocht wordt, die eenmaal 's jaars, op hunne schepen, *Selva* genoemd, katoenen stoffen in brengen en daarvoor schapen, boter, wierook, mirre en gom inruilen. De Mahom. inw. zijn Taltals en bondgenooten van den raz van Tigre, onder eenen eigenen schech.

BEILSTEIN, Pruis. heerl., stad en kasteel, regdst Coblenz, kreits Zell, aan de Moesel, met 294 inw. en een slot.

BEILSTEIN, Nassausch stadje, ambt Herborn, met 500 inw.

BEILSTEIN, Wurt. stadje, Neckarkreits, de zetel van een onderambt, niet ver van Heilbronn, aan de Bottwar, met 1,225 inw. 49. 3. N. B. 27. 10. L.

BEIN, Nederl. dorp, prov. Luik, een uur van Huy, met 500 inw.

BEINAC, Fr. stadje in Limosin, dep. Corrèze, arr. Brives, met 1.400 inw.

BEINE, 3 Fr. dorpen, 2 in Seine en Oise, en een in Marne.

BEINHEIM, Fr. vlek in den Elzas, dep. Ned. Rijn, niet ver van den Rijn, arr. Weiszenburg, met 1050 inw.

BEINKOWITZ, Pruis. dorp, Regdst. Oppeln, met 530 inw., en veel wevers.

BEINSFELD, Nederl. dorp in Luxemburg, 6 mijlen van Bastogne.

BEINSTEIN, Wurt. dorp, Neckarkreits, opperambt Waiblingen, met 875 inw.

BEINWEIL, 3 dorpen in Zwitserl. in de kantons Solothurn, Bern en Aargau.

BEIRA, de grootste Port. prov., tusschen Tra los montes, Entre Minho en Douro, Estremadura en Spaan. Estremadura, of tusschen 8. 40. en 11. 15. L. en 39. 30. tot 41. 12. N. B. gelegen, bevattende op 461 vierk. mijlen, 1,121,595 inw. De O. zijde is vol bergen, waaronder de Sierra d'Estrella is. De grootste riv. zijn: de Taag en de Douro, en de kustriv. Vouga en Mondejo; ook zijn hier onderscheidene bergmeren en gezondheidsbronnen. De lucht is in de vlakte zacht, doch op de bergen ruw en onaangenaam, aan de kusten vochtig en ongezond. De voortbr. zijn: Turksch koren, tarwe, rogge, gierst, wijn, olie heerlijke boomvruchten, vee, visch, zout, enz., met welk alles de inw. grooten handel drijven. Dit gewest wordt in Opper en Neder Beira, en verder in 11 distr. (*Correicoes*) verdeeld, terwijl het 7 steden, 230 vlekken, 2192 kerspelen en 224,649 haardsteden bevat. De hoofdst. is Coimbra.

BEIRAGUR, Ind. stad in Hindostan, in Orissa, 3 mijlen N. W. van Boad.

BEIRE, Fr. vlek in Bourgonje, dep. Côte d'Or, 3 mijlen ten O. van Dijon.

BEIRE-LE-FORT, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.

BEIRIS, Afr. dorp in de groote Oases, door hetwelk de karavaan naar Darfur trekt: 15 mijlen Z. O. van Charje.

BEIRNHEM, Nederl. dorp in W. Vlaanderen, 2 mijlen van Brugge.

BEIRUT, Afr. stad in Tripoli, op eene kaap in 't land der Drusen, met 7 of 8,000 inw., die ruwe zijde en katoen naar Egypte uitvoeren. De omtrek is zeer vruchtbaar.

BEISCHEER, meer in het Turk. Aziat. pachalik Konieh, met veel zout en visch, 7 mijlen in den omtrek.

BEISHEHRI, stad in Aziat. Turkije, in Caramanië. 49. 59. L. 37. 46. N. B.

BEISIL, Nederl. dorp, prov. Limburg, met 1,000 inw.

BEISSAT, Fr. vlek in la Marche, dep. Creuse.

BEISSOUS, Egypt. stad, 1 mijl ten N. van Cairo.

BEIT, Perz. stad, prov. Irak, 4 mijlen ten O. van Yezd.

BEIT-ABUFARRA, Arab. stad, 6 mijlen ten N. N. O. van Wadey.

BEIT-EL-ADHAM, Arab. stad, 10 mijlen ten N. van Sana.

BEIT-EL-FAKIH, BETELFAGUI, opene Arab. stad in Yemen, ten N. O. van Mocca, 7 mijlen van de golf van Arabië. Zij wordt door een kasteel verdedigd, en is de stapelstad der Arab. koffij, welke in het gebergte groeit, hier gebragt, en door vreemde kooplieden, naar alle oorden der wereld gezonden wordt. 14. 32. N. B. 61. 10. L.

BEIT-EL-KADI, Arab. stad in Yemen, 8 mijlen ten N. van Chamir.

BEIT-EL-NAUM, Arab. stad in Yemen, 6 mijlen ten Z. O. van Sana.

BEITELSTEIN, Ital. *Botestagno*, Tirolsch distr. van 3,000 zielen, met een bergslot in den kreits Brunecken, in het Pusterdal. Het slot heet eigenlijk Beitelstein, en de daarbij gelege vlekken Haiden of Ampezzo; het heeft vele voorregten en handel in hout.

BEIT-EL-WEIL, Arab. stad in Yemen, 1 mijl N. van Denn.

BEIT-

Beit-Ibn-Sacfan, Arab. stad in Yemen, 7 mijlen Z. Z. O. van Saade.

Beit-Ibn-Meri, Arab. stad in Yemen, 9½ mijl ten N. van Chamir.

Beit-Ibn-Nasr, Arab. stad in Yemen, 8 mijlen ten N. van Chamir.

Beit-Ibn-Shemshar, Arab. stad in Yemen, 7 mijlen O. van Abu Arisch.

Beit-il-Toba, Arab. stad in Yemen, 8 mijlen ten Z. van Saade.

Beit Rodsje, Arab. stad in Yemen, 8 mijlen ten O. van Abu Arisch.

Beith, stad en kerspel in Schotland, gr. Ayr en gedeeltelijk in dat van Renfrew, met aanzienlijke garen- en katoenfabr., en eene zeer groote wekelijksche markt. Men heeft er onlangs zeer schoon marmer ontdekt. Er zijn in de stad 2560 inw., en met het kerspel 4050; 2 mijlen ten N. van Irvine.

Bejagur, distr. van Hindostan, in het N. gedeelte van Candeish, tusschen de riv. Netbuddah en Taptee, omtrent 37 mijlen lang en van 5 tot 9 breed.

Bejan, Aziat. stad in Kurdistan, 16 mijlen ten O. van Erbil.

Bejaporam, Aziat. stad in Hindostan, prov. Orissa. 99. 54. L. 18. 6. N. B.

Bejapore, Aziat. stad in Hindostan, aan de oevers van de Coosey riv. 104. 11. L. 26. 55. N. B.

Bejapour, prov. in Hindostan, tusschen Aurungabad en Beder, de riv. Toombudra, N. Canara en de zee, of tusschen 15 en 19 N. B. gelegen, terwijl ⅘ daarvan aan de Mahratten en ⅕ aan den Nizam behoort. Men rekent het getal der inw. op 7 mill. De voornaamste steden en vlekken zijn Satarah, Merritsch, Darwär, Bejapour, Puna, enz.

Bejapour, stad in voorn. prov., die aan de Maratten behoorde, welke men wil dat, ten tijde van Aurungzeb, 1600 moskeën en 984,000 bewoonde huizen zoude geteld hebben, doch thans geheel verwoest, en een puinhoop is; er is nog een uitgestrekt fort, het praalgraf van Ibrahim Abil schah, eene groote moskee in het fort, het praalgraf van den sultan Mahmud schah, en een aanzienlijke handel.

Bejar of *Bejas*, Spaan. vlek, prov. Salamanca, aan het hangen van de Sierra de Bejar, met beroemde baden, 3 kerken, 3 kloosters en 4,800 inw., die lakenfabr. en smederijen van hoefijzers hebben. In de nabijheid is een stil meer, dat bij een op handen zijnde onweder zeer onstuimig wordt.

Bejar-de-Melena, Spaan. stad in Andaluzië, aan de zeekust.

Bejaren, eilandje in de O. Ind. zee, 7½ mijl ten N. van Gilolo. 142. 56. L. 1. 57. N. B.

Beje, Hong. dorp, kom. Gömer.

Bejetzk of *Beshezh*, Rus. stad, gouv. Twer, met 3100 inw.

Bejore, dalen in den Paropamisus en Hindukusch, in O. Ind., welker bewoners, de Kafern of ongeloovigen van Bejore, voor afstammelingen van eene volkplanting van Macedoniërs, gehouden werden; zij hebben Eur. gelaatstrekken, en zijn om hunne schoonheid beroemd. Zij beminnen zeer de zang en den dans, drinken den wijn, dien zij zelf telen, uit zilveren schalen, gebruiken stoelen en tafels, stellen hunne goden en voorouders, door steenen beelden voor, en spreken eene taal, die met de Sanscritische eenige overeenkomst heeft. Zij vormen verscheidene onafhankelijke provinciën, kleeden zich met geitenvellen, leven van boter, kaas, en ooft, brengen bloedige offers aan hunne goden, en vieren bijna dezelfde feesten, als de Grieken. Zij zijn met hunne naburen in eenen altijddurenden oorlog en nemen van hen slaven.

Bejucal, Spaan. stadje op 't eil. Cuba in W. Ind., met 2,000 inw., 5 mijlen van Havannah.

Bekasch, Hong. D., kom. Wesprem.

Bekato, Hong. dorp. kom. Eisenburg.

Beke, Hong. dorp, kom. Presburg.

Bekegum, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, met 302 inw.

Bekehaza, Hong. dorp, kom. Salad.

Bekenes en Barrewoudswaarder, eene ambachtsheerl. onder Woerden, met 50 huizen en pannenbakkerijen.

Bekerzeel, Nederl. dorp, prov. Zuid Braband, met 244 inw.

Bekesch, kom. in Op. Hongarije, 9 mijlen lang en breed, bevattende 66 V. M. Het is ten N. bepaald door groot Cumaniën, en 't kom. Bihar, ten O. door hetzelfde en Zarande, ten Z. door 't Arader ten W. aan Solnok en Tschongrad, zijnde tusschen 37. 56. en 39. 10. L. en 46. 31. en 47. 7. N. B. gelegen. Het is zeer moerassig en wordt door de Körösch bespoeld. De voortbrengselen zijn: veel koren, vooral tarw, watermeloenen, rundvee, wild en visch, doch het heeft gebrek aan hout, hetwelk door riet en koeijenmest vergoed wordt. Het getal der inw. wordt op 92.460 bepaald, waaronder 254 edellieden; de overigen zijn Bohemers, Hongaren, Wallachiërs, enz. Dit kom. bevat 4 marktvlekken en 16 dorpen, waarvan de gereformeerden 13, de lutherschen 5, de griekschen 2, en de roomschen 4 ker-

spelen hebben; ook zijn er 71 landgoederen.

BEKESCH, Hong. vlek, hoofdpl. van voorn. kom., met 6,800 meestal gereformeerde inw., die koren, gierst en wijn bouwen en groote veemarkten hebben. 38. 27. 27. L. 46. 46. 16. N. B.

BEKEVOORT, Nederl. dorp, prov. Zuid Braband, met 572 inw.

BEKHOF, oude schans in Vriesland, waarvan, bij het dorp Makkinga, nog verscheidene overblijfsels te zien zijn.

BEKIA of *Bucouya*, eil. der Antilles, ongeveer 12 mijlen in den omtrek, met eene goede haven, doch zonder zoet water. Het wordt niet dan door Caraïben van St. Vincent bezocht.

BEKING, Fr. dorp in Lotharingen, dep. Moezel, 3 mijlen ten N. van Sar Louis.

BEKLA, Afr. volk tot de Schangallas behoorende, en in het N. van het rijk Tigre wonende.

BEL, (ST.) Fr. vlek in Lyonnais, dep. Rhône, met kopersmelterijen.

BELA, Hong. stadje, Zipser kom., in Op. Hongarije, aan de Poprad, met eene luthersche en eene roomsche kerk, en 2,627 inw., welke vlas telen, linnenweverijen, jeneverstokerijen en handel in tabak, wijn en ijzer hebben.

BELA, hoofdstad der Aziat. prov. Luz in Beloochistan, aan de Purali, met 2000 van leem gebouwde huizen, waarvan er 300 door Hindo's bewoond worden.

BELA BANYA DILLN, Hong. bergstadje, kom. Hont, niet ver van Schemnitz, met 1680 inw., die Duitschers of Slaven zijn, bergwerken en vlasteelt hebben. 36. 36. 15. L. 48. 28. 45. N. B.

BELABRE, Fr. vlek in Berri, dep. Indre, aan de Anglin, met 1126 inw. In de nabijheid heeft men de groote ijzerwerken Galtwine en Charneuil, met 250 werklieden, die jaarlijks 4,900 cent. gegoten; en 2,600 cent. smeedijzer leveren.

BELAC, zie Bellac.

BELAC, een der districten op het Nederl. eil. Banka, dat door inboorlingen bewoond worden.

BELACRE, Nederl. dorp, prov. Luik.

BELAD-ARABI, dorp aan den Nijl, tusschen Egypte en Dongola.

BELAD-AL-DSHERID, zie Biledulgerid.

BELAI, zoutmeer in 't Rus. gouv. Orenburg.

BELAIGENET, zeer diep hol in Fr., dep. Finisterre, niet ver van Brigneau.

BEL-AIR, eil. aan de Fr. kust, dep. Morbihan, in den oceaan; slechts door eenige visschers bewoond.

BEL-AIR, stad in de N. Amer. Rep., prov. Maryland, aan de straat van Philadelphia, met slechts eenige verstrooide woningen.

BELAJA, riv. in 't Rus. gouv. Orenburg, welke aan het Uralisch gebergte ontspringt, de Birs, Ufa, en Insar ontvangt, en in de Kama valt.

BELAJA, zie Beloi.

BEL-ALCAZAR, Spaan. vlek en graafs. in Andaluzië, prov. Cordova, aan de grenzen van Estremadura, met 3,840 inw.

BELALGUR, Ind. stad in Hindostan, in Baglana, 2½ mijl Z. O. van Damaun.

BELAMONT, stad in Aziat. Turkije, in Natolië, 4 mijlen N. van Magnisa.

BELAN, Fr. vlek, dep. Côte d'Or, aan de Ource, met smederijen.

BELASPORE, Aziat. stad in Hindostan, in het distr. Bareily. 97. 1. L. 28. 56. N. B.

BELAWN, eilandje in den Soeloe Archipel. 139. 43. L. 6. 5. N. B.

BELAYS, Fr. vlek in Query, dep. Lot, arr. Cahors, met 700 inw.

BELBAN, Perz. stad in Kurdistan, 14 mijlen ten O. van Erbil.

BELBANK, Eng. vlek, gr. Cumberland, 3½ mijl van Carlisle, met 344 inw.

BELBEIS, Egypt. vlek, prov. Babary, aan het kanaal Menedje, digt bij de grenzen van Syrië; het is zeer uitgestrekt en heeft 5,000 inw., ligt omtrent eene mijl van Suez, op 40. 13. 36. L.

BELBEK, Rus. stad, gouv. Taurië, aan de Belbek.

BELBO, riv. in Piëmont, die aan de grenzen van Finale, aan den berg Zemotto, een' der Apennijnen, ontspringt, door de landschappen Alba en Acqui vliet, en na eenen loop van 14 mijlen bij Alessandria in de Tanaro valt.

BELCAIRE, Fr. dorp in Languedoc, dep. Aude, arr. Limoux, met 918 inw.

BELCASTRO, Nap. stad, prov. Calabrië Ultra, niet ver van de golf van Squillace, op eenen berg, met 2,225 inw., de zetel van eenen bisschop. 39. 5. N. B. 34. 50. L.

BELCELE of *Belcella*, Nederl. stad, prov. O. Vlaanderen, met 2,380 inw., 3 uren ten N. van Dendermonde.

BELCHATOW, Poolsch adelijk stadje, woiw. Kalisch, met 150 inw.

BELCHEN, berg in 't gr. hert. Baden, 4,357 voeten boven de oppervlakte der zee.

BELCHER, dorp in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Hamp, niet ver van de riv. Holybock, met 2270 inw.; 21 mijlen ten W. van Boston.

BELCHERS, groep eil. in de Hudson's baai. 297. 13. L. 56. 10. N. B.

BELCHITE, Spaan. vlek in Aragon, distr. Saragossa, aan de Almonacid, met 2000 inw., die wolweverijen hebben. 16. 5. L. 42. 15. N. B.

BELCZ, Oostenr. stadje in Galizië, kreits Zolkiew, aan de Zolokia met meestal houten huizen, 3400 inw. en een groot bosch in den omtrek, dat veel potasch oplevert. 50. 24. N. B. 41. 38. 30. L.

BELEBEJEW, Rus. stad, gouv. Orenburg, aan de Belebeja. op. 54. 5. N. B.

BELEDA, BLIDA, Afr. stad in Algiers, prov. Titery, 5 mijlen ten Z. van Algiers, in een zeer aangenaam en waterrijk oord.

BELED-CAROON, zie Caroon.

BELED-EL-HARAM (het heilige land van Islam) distr. in Arabië, aan de O. kust der Roode zee; het is 16 mijlen lang en 8 breed, vrij bergachtig en slecht van water voorzien.

BELED MOUSA, zie Arment.

BELEEW of *Bjelew*, Rus. stad, gouv. Tula, aan de Oka, met een seminarium, 1056 meestal houten huizen, 4,860 inw., die messenmakerijen, looijerijen, talk- en wassmelterijen, bierbrouwerijen, enz. hebben, en aanzienlijken handel ook buiten's lands drijven.

BELEKE, zie Beelike.

BELEM, BETHLEHEM of *Bellem*, Port. vlek in Estremadura, aan de Taag, hetwelk door de voorsteden Alcantara en Junqueira, aan de Westzijde, met Lissabon vereenigd is, en dat, in 1754, stadsregten verkreeg. Het heeft een rijk klooster en eene prachtige kerk, welke in Nov. 1755 ingestort, doch naderhand weer opgebouwd is; zij bevat de begraafplaats der koningen; ook is hier eene inrigting ter verzorging van adelijken. Hier woonde de koninklijke familie na de groote aardbeving, in een houten huis; en toen dit afgebrand was, vertrok zij naar Quelus. Niet ver van hier staat in de Taag een vierk. toren, ook wel de citadel van Lissabon genoemd, welke de haven van Lissabon beschermt, en waar de schepen hunne passen vertoonen, en tol betalen moeten.

BELEM, zie Para.

BELEMPTAN, Aziat. stad in groot Bucharije, 17 mijlen O. van Termed.

BELENERHOF, Nederl. D. in Luxemb.

BELENGER, N. Amer. stad in Canada, aan den regter oever van den St. Lourens. 307. 30. L. 47. 6. N. B.

BELENO, Z. Amer. riv. in 't kon. Quito, in de prov. Quixos en Macas, die in de bergachtige woestijn Sangay ontspringt en in de Napo valt.

BELENY, Hong. dorp, kom. Gömer.

BELENYES, Hong. vlek, kom. Bihar, aan de Zwarte Körös, met 5,000 inw. 39. 59. 15. L. 46. 40. 11. N. B.

BELERAN, een der Pityusische eil. in de Middell. zee, bij de O. Spaan. kust.

BELES, zie Balis.

BELESE, Perz. riv., die in de Helmind of Hermund valt, in de prov. Segistan, 4 mijlen Z. W. van Giarura.

BELESER, Aziat. stad in Palestina, 4 mijlen ten N. van Jeruzalem.

BELESME, arr. hoofdpl. in 't Fr. dep. Orne, met 2,708 inw, minerale bronnen en fabr. voor kanvas en grof laken. 18. 13. L. 48. 22. N. B.

BELESSEN, landschap in Afrika, in het rijk Amhara.

BELESTA, 4 Fr. dorpen, dep. Ariège, Aude, en 2 in Op. Garonne.

BELESTAT of *Bellesta*, Fr. dorp, dep. Aude, met 216 inw. In de nabijheid is de beroemde bron *Font-Estorbe*, welke uit het rotsig gebergte komt, en bij groote droogte niet vloeit; zij geeft bijna alleen den oorsprong aan de Lers.

BELESTIN, stadje in Eur. Turkije, aan een meer, prov. Trikala, hoofpl. van een distr., gebouwd op de plaats van het oude Pherae.

BELEU, Spaan. kasteel op het eil. Majorca, met eene staatsgevangenis.

BELFAST, hoofdstad van 't Iersch graafs. Antrim, aan den mond der riv. Lagan in de Carrickfergus-baai, en door het kanaal Lagan met de Lough-Neagh vereenigd; zij heeft eene brug van 2,500 voet, op 21 bogen, over de riv., een sterk kasteel, eene sterk bezochte haven, breede geplaveide straten, 5259 huizen en 30,000 (in 1758 maar 8,600) inw., en fabr. voor katoen, glas, vitriool, enz., suikerraffinaderijen, pottenbakkerijen, benevens aanzienlijke scheepvaart en handel in vleesch, linnen, meel, boter, enz. In 1803 werden er 16,070,209 ellen linnen uitgevoerd.

BELFAST, stad in de N. Amer. Rep., prov. Maryland, gr. Anne Arundel, aan de Chesapeakbaai, met 11,000 inw., eene goede haven en aanzienlijken handel.

BELFAST BAAI, baai in N. Amer., aan de kust van Maine, aan den mond van de Pemissisaquewakea. 308. 59. L. 44. 22. N. B.

BELFELD, Nederl. dorp, prov. Noord Braband, met de overblijfsels van eene oude veldschans.

BELFENYER, Hong. dorp, kom. Bihar.

BELFONTE of *Belforte*, dorp in den Kerk. Staat, in de mark van Ancona,

aan de Chienti. 31. 6. L. 43. 7. N. B.

BELFORT, Zwits. hofgerigt, kanton Graauwbunderland, met 1,948 inw.

BELFORT, Fr stadje, dep. Lot, met 1285 inw.

BELFORT, Eng. vlek, gr. Northumberland, met 900 inw. en wolfabrijken.

BELFORT, zie Befort, No. 2.

BELFORTE, vlek in den Kerk. Staat, legatie Urbino.

BELFORTE, Ital. stadje in het hert. Parma, aan den Tanaro, 5 mijlen ten Z. Z. W. van Parma.

BELFORTE, Nap. vlek, prov. Calabria Oltra.

BELFORTE, zie Beaufort. No. 1.

BELGARD, Pruis. stadje, regdst. Cöslin, aan de Persante en Leizniz, met 3 kerken, 2 hospitalen, eene latijnsche school, beroemde vee- en paardenmarkten, landbouw, fabr. voor lakens, wollen stoffen en hoedenmakerijen. 33. 36. L. 53. 59. N. B.

BELGAUM, Ind. stad in Hindostan, in de Noordelijke Circars. 101. 13. L. 18. 42. N. B.

BELGEN, zie België.

BELGENTIER, Fr. dorp in Provence, dep. Var, 4 mijlen van Toulon.

BELGER, stad in Aziat. Turkije, prov. Caramanië, 4 mijlen van Erekli.

BELGERN, Pruis. stadje, regdst. Merseburg, aan de Elbe, met 1,800 inw., akkerbouw en wijnteelt, benevens bierbrouwerijen.

BELGIË, een in de oude schriften zeer vermaard gewest, welks grootte uit de oude schrijvers niet volkomen wel kan opgemaakt worden, terwijl dit werk, voor een naauwkeurig onderzoek ten dezen opzigte, niet wel geschikt is; wij moeten hierom naar TACITUS en anderen verwijzen, en alleen hier opgeven, dat hetzelve het grootste deel van ons vaderland, en het Noorden van Frankrijk bevatte. Thans wil men ook wel hier door de Zuidelijke provinciën van ons vaderland verstaan, waarom de bewoners derzelve zich ook somtijds Belgers of Belgen noemen. Zie verder het artikel Nederlanden.

BELGIOJOSO, Lomb. Ven. vlek en lustslot, gouv. Milaan, legatie Pavia, niet ver van den Po. 46. 1. N. B. 30. 40. L.

BELGIUM, zie België.

BELGOROD of BIELGOROD, Rus. stad, gouv. Kursk, aan de Sewerna en Wesselka, niet ver van den oorsprong der Donez. Zij heeft bijna 1 mijl in den omtrek, 13 kerken, 2 kloosters, 80 openbare winkels, 1615 meestal houten huizen, en 5,500 inw., die eene wassmelterij hebben, en handel met honig, was, talk, hennip, leder, zeep, en buitenlandsche waren drijven.

BELGRADO, Grieksch Weissenburg, versterkte Turk. stad in Servië aan den mond der Save in den Donau; zij bestaat uit vier deelen, als: 1 de vesting, in het midden, op eenen steilen heuvel, welke met hooge muren en dikke torens omringd is, 3 grachten, mijnen en bomvrije casematten heeft; hier in vindt men de voornaamste moskee en den zetel van den pacha, terwijl de overige deelen ongeveer 400 schreden van de vesting verwijderd zijn; 2. de waterstad, in 't N. bij de zamenkomst van de Save en Donau, met bijzondere muren, wallen en grachten; dit is het beste deel der stad, met marktplaatsen, enz. doch de straten zijn niet geplaveid; 3. de Raizenstad, merendeels naar den kant der Save, met muren en pallissaden, 4. de Palanka, welke ten Z. en ten O. de vesting omringt. De stad heeft 14 moskeën en 30,000 inw., die meestal Turken en Janitsaren zijn, en een' aanzienlijken handel drijven; brengende de voornaamste tol aldaar meer dan 200,000 guldens op. Niet ver van de stad liggen, in den Donau, 3 lange smalle eilandjes, welke slechts door een smal kanaal van de stad gescheiden zijn, en eene zekere haven vormen; en bij den mond der Save, tegenover de Raizenstad, ligt het Zigeuner eil. Deze stad heeft vele belegeringen doorgestaan, bijzonder in 1522, 1688, 1690, 1717, 1730, 1789 en 1813, bij welke laatste gelegenheid de inw. de voorsteden, bij het aannaderen der Turken in brand staken en de voorsteden lieten springen. 44. 50. 15. N. B. 37. 56. L.

BELGRADO, oud Hong. slot in Croatië in 't Litoraal, ½ mijl. van de zee.

BELGRADO, Turk. dorp, niet ver van Konstantinopel, met onderscheidene buitenplaatsen van afgezanten, en een bosch, dat 25 mijlen lang is.

BELGRADO, Lomb. Ven. vlek, gouv. Venetië, legatie Friaul, aan de Tagliamento, met een kasteel.

BELGRAM, Ind. stad in Hindostan, prov. Oude. 103. 49. L. 27. 13. N. B.

BELHAVEN, zie Alexandria, No. 4.

BELIAN, Aziat. riv. in gr. Bucharije, valt in de Harrat, 20 mijlen ten W. Z. W. van Badakshan.

BELICE of *Belici*, riv. in Sicilië, in de vallei Mazara, welke niet ver van Coniglione ontspringt, en tusschem Mazara en Sacca, bij de puinhoopen van Selinus, in de Middell. zee valt.

BELICY, Rus. stad, gouv. Mohilew, aan de riv. Belicy, met 500 inw. 48. 30. L. 52. 53. N. B.

BELIENE of *Belliene*, Egypt. stadje, aan den linker oever des Nijls.

BELIKEM, twee vlekken in Duitschland, het eene in Hessen, anderhalve mijl van Fritzlar, het andere 2 mijlen ten Z. van Baderwijler.

BELIN, Fr. vlek, dep. Gironde, arr. Bordeaux, met 1,200 inw.

BELIN, zie Bilin.

BELIN, 2 Fr. dorpen, dep. Gironde en Jura.

BELINAS, Aziat. stad in Syrië, aan de kust der Middell. zee.

BELINDA, Aziat. stad in Hindostan, prov. Allahabad. 98. 41. L. 25. 54. N. B.

BELINZONA of *Bellenz*, hoofdstad van het Zwits. kanton Tessino, digt bij de zamenkomst van de Muesa en Ticino, 696 voeten boven de oppervlakte der zee gelegen. De stad is zeer goed gebouwd en heeft 3 kasteelen, eene collegiaal kerk, 3 kloosters, een gymnasium, en 1,200 inw., welke eenen uitgebreiden expeditie-handel hebben, door dien alle goederen, die van den St. Gotthard naar Italië, of van daar naar Zwitserland gaan, hier verpakt en weder verzonden worden: ook drijven zij zelven handel in koren, zijde en vee. In 1798 werd zij, met eenige landvoogdijen, tot een kanton verheven. 26. 21. L. 46. 6. N. B.

BELIRA, riviertje in de Spaan prov. Catalonië, welke in 't Pyr. gebergte ontspringt, en niet ver van Urgel in de Segre valt.

BELIS, Fr. dorp, dep. Landes, 2 mijlen van Mont-de-Marsan.

BELITZ, Pruis. ambt en stadje, regdst. Potsdam, Zauch-belzigsche kreits, aan de Nieplitz, met 1761 inw., welke veel vlas bouwen, en linnen en laken weven. Dit stadje heeft een bosch van 10,666 morgen, waar uit de burgers vrij timmerhout mogen halen. 52. 16. N. B. 30. 38. L.

BELJOYOSO, zie Belgiojoso.

BELK, het Noordelijkste der Serangani eil. in de O. Ind. zee, eene mijl van Magindanao. Het is gedeeltelijk bebouwd, en rijk aan kokosnoten en geele was.

BELKANI, stad in Aziat. Turkije, in Natolië.

BELKI, Ind. stad in Hindostan, in het land van Candeish.

BELKIN, dorp in Egypte, 3 mijlen ten N. van Mehallet Kebir.

BELL, baai op de Z. W. kust van Groenland.

BELL, zeeëngte op de W. kust van Spitsberg. 77. 12. N. B. 30. 19. 45. L.

BELL, rots bij de haven van Campbell, in de Fundy-baai, in N. Amer.

BELLA, 6 Hong. dorpen in de kom. Gran, Neutrer, Semplin, Thurotz, Trentschin.

BELLABRE, Fr. vlek in Berry, dep. Indre, met 895 inw. 46. 33. N. B. 19. L.

BELLAC, Fr. arr. dep. Op. Vienne, groot 36 vierk. mijlen, met 75,248 inw.

BELLAC, hoofdstad van voorn. Fr. arr., aan het hangen van eenen heuvel, niet ver van de zamenkomst der Vincon en Gartempe, met 3,090 inw., die looijerijen hebben. 46. 7. N. B. 18. 53. L.

BELLAC, Hong. dorp, kom. Bartsch.

BELLADAC, Perz. stad in Diarbekir, 12 mijlen ten W. van Rabba.

BELLAGNE, Fr. dorp, dep. Doubs.

BELLAGIO, Lomb. Ven. vlek, gouv. Milaan, legatie Como, aan den oever van het meer Como.

BELLAGUER, Spaansch stadje, prov. Catalonië, aan de Segre.

BELLAIN, Fr. dorp, dep. Noorden.

BELLAIR, Nederl. dorp, prov. Luik, met 710 inw.

BELLAIRE, stad der N. Amer. Rep., in Maryland.

BELLA ISOLA, zie Borromeische eil.

BELLAMORESKOY-LEPORIE, Rus. prov. in Lapland, aan de Witte zee.

BELLAMY, Amer. eilandje in den Atl. oceaan, bij de kust van Z. Carolina. 299. 11. L. 33. 50. N. B.

BELLANO, Lomb. Ven. vlek, gouv. Milaan, aan het meer Como.

BELLANTRE, Sard. dorp, hert. Savoije, 13 mijlen O. van Chambery.

BELLAPOST, kleine haven aan de N. W. kust van Engeland, bij het dorp Hawington.

BELLARD of *Belder*, Nederl. buurt, prov. Zeeland, eil. Schouwen, dorp Dreischoor.

BELLARY, Fr. dorp, dep. Nièvre.

BELLAS, Port. vlek, prov. Estremadura, ten N. W. van Lissabon, met 1,245 inw.: hier is het begin der waterleiding van Alcantara, die Lissabon van water voorziet; ook zijn er minerale bronnen.

BELLASC, heerl. en kasteel in Tirol, op den Napnsberg.

BELLASPORE, Ind. stad in Hindostan, prov. Delhi, aan den O. oever van de Suttulege. Zij is wel gebouwd en de residentie van de rany of vorstin van Calowr. 94. 7. L. 31. 35. N. B.

BELLATINZ, Hong. vlek, kom. Salad, met 1,900. Slavonische inw.

BELLAVISTA, Toscaansch markgr. en

en kasteel in het ambt Pescia.

Bellawar, Hong. D., kom. Schümeg.

Bellay, Illyr. kasteel en heerl. Suimanerkreits.

Bellay, zie Belley.

Belle, zie Bailleul. No. 1.

Belle Alliance, merkwaardige herberg, in 't kon. der Nederl., prov. Z. Braband, aan den weg van Namen naar Brussel, aan het einde der gemeente Planchenois en Braine le Cend, door den gedenkwaardigen slag tusschen de vereenigde mogendheden en de Franschen, op den 18 Junij 1815, bekend.

Belleau, 3 Fr. dorpen, dep. Aisne, Marne en Meurte.

Belle baai, baai aan de Z. kust van Nieuwland, ten N. van de Fortuinbaai.

Bellebat, 3 Fr. dorpen, 2 in Seine en Oise, en een in Gironde.

Belleben, Pruis. dorp, regdst Merseburg, Saalkreits, met 564 inw.

Belle Chasse, Amer. vlek in Ned. Canada, aan den O. oever van den St. Lourens.

Belleck, Iersch dorp, gr. Fermanagh, gelegen bij de plaats alwaar 't meer Erne zich in zee ontlast.

Belleck, Iersch dorp, gr. Donegal.

Bellecombe, 3 Fr. dorpen, dep. Jura, Drome en Isère.

Bellecourt, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met 246 inw.

Belled, 3 Hong. dorpen, kom. Oedenburg, en 2 in Eisenburg.

Belled en Nassara, of dorp der Christenen, Grieksch Arab. dorp, digt bij de stad Tor, aan de Roode zee.

Belledefense, Fr. vlek, dep. Côte d'Or, met 1,717 inw.

Belleek, zie Ballina.

Bellefond, 6 Fr. dorpen, dep. Côte d'Or, Gironde, Op. Marne, Boven Rijn en Vienne.

Bellefontaine, Fr. dorp, dep. Jura, met 636 inw., meestal werktuigkundigen en uurwerkmakers.

Bellefontaine, 10 Fr. dorpen, dep. Doubs, Maine en Loire, Kanaal, Maas, Moezel, Boven Rijn, 2 in Seine en Oise, Somme en Vosges.

Bellefontaine, Nederl. dorp in Luxemburg, met 108 inw.

Bellefontaine, Nederl. dorp, prov. Namen.

Belleg, 3 Hong. dorpen, kom. Schümeg, Stuhlweissenburg en Barsch.

Bellegarde, Fr. stadje in la Marche, dep. Creuse, met 4,000 inw.

Bellegarde, Fr. vesting, dep. Op. Pyr., arr. Ceret, aan de Col-de-Pertuis, bij de Spaan. grenzen, op eenen hoogen berg, met 600 inw. 42. 20. N. B. 20. 36. L.

Bellegarde, Fr. stadje, dep. Saône en Loire, aan de Saône.

Bellegarde, Fr. stad, dep. Loiret, 10 mijlen ten O. Z. O. van Orleans.

Bellegarde, Fr. stadje, dep. Ain, bij de zamenkomst van de Rhône en de Valsereine.

Belleghem, Nederl. vlek, prov. W. Vlaanderen, met 2,760 inw., 1¼ mijl van Kortrijk.

Belle-Isle, Fr. eilandje in den Atl. oceaan, dep. Morbihan, ten Z. van Quiberon, tegenover de stad Blavet. Het is 't grootste eil. aan die kust, 10 m. lang en 2 m. breed, zeer hoog en steil, en van alle kanten door rotsen omringd, zoo dat men slechts op drie punten kan landen, en deze worden nog door forten verdedigd. Het bevat de stad Palais, met 2,500 inw., benevens 3 vlekken en 13 dorpen. Er zijn drie havens, Palais, Sanzon en Goulfard, welke laatste eenen gevaarlijken ingang heeft. Die van Palais wordt door een' beer van gehouwen steen, ter lengte van 200 voet, en ter breedte van 30, gevormd; bij de ebbe loopt deze haven droog. Te Sanzon kunnen bij hoog water schepen van 40 tot 50 ton binnen komen. Het eil. is vruchtbaar in granen, en levert veel vee op, dat, door het zacht klimaat, zelfs 's winters, buiten blijft; verder leveren de sardijnenvangst en de zoutputten veel voordeel op. 14. 40. L. 47. 17. 17. N. B.

Belle-Isle, Iersch eil. in het meer Erne, gr. Fermanagh.

Belle Isle, N. Amer. eil. bij de kust van Nieuwland, op 322. 11. L. 50. 50. N. B.

Belle-Isle, Eng. eil. in N. Amer., tusschen Labrador en 't eil. Nieuwland, in eenen kleinen zeeboezem, de straat van Belle Isle genoemd; het heeft 6 m. in den omtrek, en wordt door 30 visschers bewoond. 322. 31. L. 51. 58. N. B.

Belle-Isle-sur-Terre, Fr. vlek in Bretanje, dep. Noordkusten, arr. Guingamp, met 812 inw.

Bellem, zie Belem, No. 1.

Bellem, Nederl. dorp, prov. Oost Vlaanderen, met 1,372 inw., 3½ mijl van Gend.

Belleme, zie Bellesme.

Bellenave, Fr. vlek in Auvergne, dep. Allier, met 1,000 inw.

Bellenberg, Beij. dorp, Op. Donaukreits, aan de Iller.

Bellencombre, Fr. vlek in Normandië, dep. Ned. Seine, met 800 inw.

Bellenz, zie Belinzona.

Bellerby, Eng. vlek, gr. York.

Bellerive, Sard. fort in Savoije, ½ mijl van Geneve, aan het meer van Geneve.

Belleroche, Fr. vlek in Beaujolais, dep. Rhône, 4 mijlen ten O. van Beaujeu.

Bellesme of *Belleme*, Fr. stad, dep. Orne, op eene hoogte, aan 't bosch van gelijken naam, met 3,708 inw., die vele fabr. voor verschillende stoffen hebben. 48. 32. 32. N. B. en 18. 15. 13. L.

Bellesta, Fr. stadje, dep. Arriège, arr. Foix, aan de Frau, met 1,682 inw.

Bellesta, zie Belestat.

Bellevaux of *Belvaux*, Nederl. D., prov. Luik, 1 mijl van Malmedy.

Bellevaux, Nederl. dorp in Luxemburg, met 256 inw.

Bellet, riv. in Spanje, welke te St. Pol de Mar in de Middell. zee valt.

Bellevedere, zie Belvedere.

Bellevedere, slot of kasteel door Frederik Hendrik in 1634 bij Rijswijk gesticht, ook wel het huis te Rijswijk genoemd, door den vrede van 1697 beroemd.

Bellevesvre, Fr. vlek in Bourgonje, dep. Saône en Loire.

Belleville, Fr stadje in Beaujolais, dep. Rhône, arr. Villefranche, aan de Saône, met 1,516 inw., handel in wijn, fabr. van katoen, neteldoek, linnen, enz. 46. 5. N. B. 22. 26. L.

Belleville, Fr. stadje in Poitou, dep. Vendée, 15 mijlen van Fontenay.

Belleville, Fr. stadje, dep. Seine, met pleistergroeven, 2,884 inw., en vele buitenplaatsen; het ligt 1 mijl ten N. van Parijs, op eene hoogte.

Bellevue, Fr. dorp, dep. Aisne.

Bellevue-les-Bains, voorheen Bourbon l' Ancy genoemd, Fr. stad, dep. Saône en Loire, niet ver van de Loire, met 2,800 inw., warme baden en Romeinsche oudheden. 21. 26. L. 46. 37. N. B.

Bellevue, de naam van onderscheidene vorstelijke lustpaleizen, als een van den prins Ferdinand van Pruissen, bij Berlijn, aan de Spree; een van den koning van Wurtemberg, bij Cannstad, in den Neckarkreits; een van de vorsten van Reusz-Lobenstein, op eene hoogte tusschen Schönbrunn en Ebersdorf; een in 't Fr. dep. Seine, bij Parijs, door Lodewyk XV voor Madame de Pompadour gebouwd, en naderhand aan Lodewyk XVI geschonken.

Belley of *Bellay*, Fr. arr., dep. Ain, gr. 76 vierk. mijlen, met 82,860 inw.

Belley, hoofdstad van voorn. arr., met 3,775 inw., welke meest van den landbouw en de aanzienlijke veeteelt leven. Het bisdom van Belley is thans weer hersteld. 45. 45. N. B. en 23. 22. L.

Bell-Harbour, kreek op de W. kust van Spitsbergen, alwaar in 1630 acht matrozen overwinterd hebben.

Bellheim, Beij. vlek in den Rijnkreits, aan de Whirbach, met 1442 inw., 1 roomsche en 1 herv. kerk.

Belli, Afr. stad in Calabar, 3 mijlen ten N. W. van Nieuw Calabar.

Bellicary, een zeeinham in Hindostan bij Canara, met verscheidene eilandjes.

Bellich, zie Billick.

Bellici, riv. in Sicilië, welke zich aan de kust ontlast.

Bellicz, 2 Hong. D., Neutrer kom.

Bellicza, Hong. dorp, kom. Salad.

Bellie, Schotsch kerspel, gr. Banff en Moray, aan de Spey, met eene fraaije brug over dezelve, een kasteel en 1,900 inw.

Bellière, 2 Fr. D., dep. Orne en Ned. Seine, bij dit laatste zijn ijzerhutten.

Belligam, fraaije baai in 't Z. van het eil. Ceylon, met 2 of 3 houtrijke eil. en een groot visschers dorp.

Belligrad, zie Biograd.

Bellin, klein Pruis. distr. in de middelmark van Brandenburg, kreits Havelland, met 3 à 4000 inw.

Bellin, hoofdplaats van voornoemd distr., bijna 5 mijlen ten N. N. W. van Custrin.

Bellina, opene Turk. plaats in Bosnië, N. W. van Zwornik, met 230 huizen en gedeeltelijk Turksche inw.

Bellingeweer, Nederl. gehucht, prov. Groningen, kwartier Appingadam, met 65 inw., merkwaardig om den landman Geert Reinbers, door zijne ontdekkingen in den landbouw, en middelen tegen de veepest, beroemd, en aldaar in 1815 overleden.

Bellingham, Eng. vlek, gr. Northumberland, met 350 inw.

Bellingham, vlek in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Norfolk, 11 mijlen ten Z. van Boston.

Bellingham's baai, baai op de W. kust van N. Amer., binnen de golf van Georgië, achter eene groep eil., met eenen goeden ankergrond.

Bellinghe, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, met 344 inw., bij Halle.

Bellingwolde, groot en welvarend Nederl. dorp, prov. Groningen, kwart. Winschoten, twee uren van Winschoten, en niet ver van de Oostvriesche gren-

grenzen, met eene hervormde kerk, en 1790 inw. Onderscheidene landerijen zijn hier uit den Dollart aangeslijkt; op dezelve vindt men de gehuchten Lyete en den Ham, als mede de Bult, bij welke laatste de Westwolder Aa in de Pekeler Aa valt.

BELLINGERWOLDERZIJL, zie Oude schans.

BELINKHOF, Nederl. Havezate, prov. Overijssel, kwart. Twenthe, tusschen Almelo an Wierden.

BELLINO (ST) stadje in 't Lomb. Ven. kon., gouv. Venetië, $2\frac{1}{2}$ mijl ten W. Z. W. van Rovigo.

BELLINZ, Hong. dorp, Neutrer kom.

BELLINZONA, zie Belinzona.

BELL-ISLAND-RIVER, N. Amer. Riv. in Nieuw Brunswijk, valt in den St. John, op 311. 46. L. 45. 38. N. B.

BELLITZ, Pruis. vlek, regdst. Brandenburg, aan de Ada.

BELLMONT, Zwits. dorp en heerl. in 't kanton Bern.

BELLOMER, Fr. dorp in Beauce, dep. Eure en Loire.

BELLONA-SHOAL, Austr. eil. bij Nieuw Caledonië gelegen, in 1791 ontdekt. 20. 54. Z. B. en 185. L.

BELLONES, kaap op de O. kust van 't Afr. eil. Madagaskar. 68. 6. L. 16. 5. Z. B.

BELLONTE, een der monden van de Afr. riv. Bursalum, die voor den N. arm der Gambia gehouden wordt. Hierbij ligt 't eil. Bellonte.

BELLO POULO, klip tusschen de Cyclades en Morea, in den Griekschen archipel. 36. 58. N. B. 41. 30. L.

BELLORQ, Fr. dorp in Béarn, dep. Neder Pyr., aan de Gave de Pau.

BELLOU, Fr. vlek in Normandië, dep. Orne, met 2000 inw.

BELLOVAR, Oostenr. stadje in Croatië, met 4 poorten, eene roomsche en eene grieksche kerk, een klooster en 849 inw., welke zijde, koren en wijn telen. 34. 30. L. 45. 54. N. B.

BELLOY, Fr. dorp, dep. Oise.

BELLPUCH of *Belpuig*, Spaan. stadje in Catalonië, in eene vruchtbare streek, slecht gebouwd en bevolkt met 1200 inw.

BELL-ROCK of *Inch Cape*, gevaarlijke rots op de O. kust van Schotland, digt bij den mond der Tay, omtrent 3 mijlen Z. W. van de stad Aberbrothock. Tot veiligheid voor de schepen is alhier, sedert 1811, eene vuurbaak opgerigt, in plaats van welke men, bij mistig weer, bij dag en nacht eene klok luidt. 56. 29. N. B. en 15. 24. L.

BELL'S ISLAND, eil. in een der menigvuldige inhammen op de W. kust van N. Amer., omtrent $1\frac{1}{2}$ mijl lang. 246. 26. L. 55. 54. N. B.

BELLUIRE, Fr. D., dep. Ned. Charente.

BELLUMCONDAH, stad in Hindostan, in de N. Circars. 97. 40. L. 16. 22. N. B.

BELLUNE, zie Belluno.

BELLUNESE, legatie in 't Lomb. Ven. kon., mark Trevigiana, groot 69 vierk. mijlen met 124,914 inw., goeden wijn en korenbouw, veeteelt, en in het gebergte groote bosschen. Het wordt in de distr. Belluno, Feltre, Longarone, Arronzo, Agordo, Fonzaso, Mal en Cadore verdeeld.

BELLUNO, Lomb. Ven. stad, hoofdpl. van voorn. legatie, aan den mond van de Ardo in de Piave, de zetel eens bisdoms, met eene groote voorstad, 15 kerken, 5 kloosters, een lyceüm, eene waterleiding, welke het water door een breed dal in de stad geleidt, en 7,400 inw., welke zijdeweverijen, looijerijen, stroovlechterijen, benevens handel met hout, wijn, koren en vruchten hebben. Merkwaardig gevecht 13 Maart 1797. Op 29. $53\frac{1}{2}$. L. 46. 8. N. B.

BELLUSCH, Hong. dorp, kom. Trentschin.

BELLYE, heerl. in 't Hong kom. Baranya, uit 32 dorpen en 2320 boerderijen bestaande; zij bevat 6 distr.

BELLYE, Hong. dorp, hoofdpl. van voorn. heerl., aan de zamenkomst der Drau en Donau, met 2500 inw., en aanzienlijke steurvangst.

BELM, Hanov. dorp, vorst. en stadgerigt Osnabrug, met 305 inw.

BELMONT, Fr. vlek, dep. Aveiron, arr. St. Afrique, aan de Alrance, met 1560 inw.

BELMONT, Fr. stadje, dep. Loire, arr. Roanne, met 2,440 inw.

BELMONT, Fr. vlek, dep. Ain.

BELMONT, Turk. Aziat. stad in Syrië, aan de kust der Middell. zee, 2 mijlen van Tripoli.

BELMONT, N. Amer. graafs. in de prov. Ohio, met 11,097 inw.

BELMONT, zie Bellmont.

BELMONTE, Nap. stadje, prov. Calabrië Citra, aan de zee. In deszelfs nabijheid wordt schoon marmer gevonden.

BELMONTE, Spaan. stad, prov. Cordova, met 3,280 inw. 12. 13. L. 37. 58. N. B.

BELMONTE, Spaan. stadje, prov. la Mancha, met eene steengroef, waarin zich ook mariënglas bevindt.

BELMONTE, Port. vlek, prov. Beira.

BELMONTE-DE-TAJO, Spaan. gr. in Nieuw Kastilië, distr. Madrid.

BELNEDA, Lomb. Ven. stadje, distr. Friuli,

Friuli, 1 mijl ten N. van Udine.

BELO, O. Ind. landstreek op het eil. Timor, door verscheidene kleine vorsten geregeerd, die elk, dan eens de Portugezen, en dan eens de Nederlanders begunstigen.

BELOEIL, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met 1827 inw., 2 m. van Ath.

BELOF (BJELO) OSERO, zie Beloje Osero.

BELOJE (BELOF, BJELO) OSERO of *Wit Meer*, Rus. meer, gouv. Novogorod, 7 mijlen lang en 5 breed; in hetzelve stroomt de Kowscha en uit hetzelve de Scheksna, de Essena en de Ulla.

BELOI, BJELOI, BJELAJA, BELAJA, Rus. stad, gouv. Smolensko, aan de Obscha, met 2274 inw., die sterken handel op Riga drijven. 55. 34. N. B. en 55. 12. L.

BELONA, Lomb. Ven. stadje in Verona, $2\frac{1}{2}$ mijl ten N. van Garda.

BELOOCHISTAN, BELUDSCHISTAN, BELOEDSJISTAN, Aziat. land tusschen Hindostan, de prov. Iran, Kabul en de Ind. zee, zich uitstrekkende van 24. 50. tot 30. 40. N. B. en van 76. 41. tot 85. 16. L. Het beslaat eene oppervlakte van 8,000 vierk. mijlen, waarop 3 millioenen menschen leven, die grootendeels Beloochen (Beloedsjen) zijn, en in twee takken, de eigenlijke Beloochen en de Brahus verdeeld worden De eerste, wier taal veel naar de Perzische gelijkt, bevatten 48, en de tweede 74 stammen, welke zamen $1\frac{1}{2}$ millioen zielen uitmaken. Men vindt echter door 't geheele land vele Hindo's, die in de hoofdstad vier honderd der beste huizen bewonen, en veel rijkdom door den handel verkrijgen. — Dit land is met hooge bergen doorsneden, wier kruinen met altijddurende sneeuw bedekt, en 5 of 6000 voet hoog zijn. De voornaamste keten, Brahoe genaamd, begint bij kaap Monze of Mowarec, op 25. N. B. 84. 44. L. loopt Noordwaarts, en staat in verbindtenis met den Hazarah of Paropamisus, ten W. der stad Kelat. De lucht is op die hoogte ruw en koud, doch in de valleijen aangenaam en warm, in sommige dalen zelfs onverdragelijk heet. De riv., die het besproeijen, zijn zeer onbeduidend; onder de voornaamste telt men: de Pooralle, Muktoo, Dastee, Nughor, Sinroo, Sudgee en anderen. De voortbrengselen dezes lands zijn: goud, zilver, koper, lood, tin, marmer, zout, aluin, salpeter, sulfer, voorts allerlei vruchten, vooral dadels en watermeloenen, assefoedita; het voornaamste voedsel der inw., meekrap, katoen, beste indigo, paarden, muilezels, ezels, vee, buffels, dromedarissen, schapen en geiten; vele streken worden ook onveilig gemaakt door tijgers, hyena's, luipaarden, leeuwen, en andere verscheurende dieren.

Dit land wordt verdeeld in zes provinciën, als: Mukran, Kohistan, Ihalawan, Sarawan, Lus en Kutch Gondava, over welke een onafhankelijke Chan regeert, die te Kelat zijn verblijf houdt.

BELOPOLIE, BIELOPOLIE, Rus. stad, gouv. Charkow, aan de Wira, met 9050 inw.

BELO-POULO, eilandje in den Griekschen archipel, tot Turkije behoorende. 41. 17. L. 37. 3. N. B.

BELORADO, Spaan. stadje in Oud Kastilië, 6 mijlen ten O. van Burgos.

BELORCQ, zie Bellorq.

BELORE, Ind. stad in Hindostan, prov. Dowlatabad, aan de riv. Godavery.

BELOREZKOE, Rus. vlek, met ijzergieterijen, gouv. Orenburg, met 1640 inw.

BELOSERSK, BIELOSERSK, Rus. stad, gouv. Novogorod, aan de Z. zijde van het meer Belof Osero en aan de Scheksna, met 2,783 inw. 54. 20. 25. L 60. $1\frac{1}{2}$. N. B.

BELOTA, stadje in 't Lomb. Ven. kon., in Bergamasco, 2 mijlen ten O. Z. O. van Bergamo.

BELOUDA, Ind. stad in Hindostan, distr. Ruttempour, $2\frac{1}{2}$ mijlen ten O. van de stad Ruttempour.

BELOW of *Belan*, Eng. riv., die in de Eden vloeit, digt bij Kirkby-Stephen, in Westmoreland.

BELOWODSK, Rus. kreitsstad, gouv. Woronesch.

BELP, Zwits. heerl. en dorp, in 't kanton Bern.

BELPECH, Fr. stadje in Languedoc, dep. Aude, met 2030 inw. 43. 12. N. B.

BELPECH, Spaan. vlek, prov. Catalonië, met 1200 inw.

BELPER, Eng. stad, gr. Derby, met 5,678 inw., die vooral van de katoenfabrijken bestaan.

BELPRE, stadje, in de N. Amer. Rep., aan den N. W. oever der Ohio, 4 mijlen beneden Marietta.

BELRAM, Fr. dorp, dep. der Maas.

BELRIGUARDO, vlek in 't Lomb. Ven. kon., gouv. Milaan.

BELRIGUARDO, vlek in den Kerk. Staat, legatie van Ferrara.

BELSAUVE, Fr. dorp, dep. Creuse.

BELSE, Fr. dorp, dep. Morbihan.

BELSE, stadje op de Z. O. kust van het eil. Timor. 143. 10. L. 8. 27. N. B.

BEL-

Belsito, Nap. stadje in Calabria Citra, 2 mijlen van Cosenza.

Belskoi, Rus. vlek, Aziat. gouv. Irkutsk.

Belt, (groote) zeeëngte tusschen de Deensche eil. Zeeland en Funen. Zij is van 5 tot 8 mijlen breed, en van 5 tot 22 vademen diep, doch vele eil. en ondiepten maken derzelver doorvaart moeijelijk; evenwel weten zelfs linieschepen er met een' gunstigen wind door te komen. Midden in dezelve ligt het eil. Sprogoe; de doorvarende schepen betalen tol te Nyborg op Funen.

Belt, (kleine) zeeëngte tusschen het Deensch eil. Funen en Jutland. Zij is van $\frac{3}{4}$ tot 7 mijlen breed en tot 27 vademen diep, doch er zijn even als in de groote Belt, verscheidene gevaarlijke ondiepten. De tol voor de doorvaart wordt te Fredericia in Jutland betaald.

Belta, kleine Afr. rivier van de woestijn Sahara, die in den Atlantischen oceaan valt, op 26. 40. N. B.

Beltangady, Aziat. stad in Hindostan, in Mysore, 10 mijlen Z. W. van Seringapatam.

Belterk, Hong. D., kom. Saboltsch.

Beltew, kleine riv. in 't kon. Galizië. Zij ontspringt in den Lembergerkreits, en stort zich in de Zolkiewerkreits, bij Horodwice, in de Bog.

Beltiren, kleine horde Rus. Tartaren, in 't Aziat. gouv. Tomsk, aan de Abakan. Zij leven meestal van de veeteelt, hebben weinig landbouw, maar kunnen ijzer smelten en bewerken, en leder bereiden.

Beltrum, Nederl. dorp, prov. Gelderland, $\frac{1}{2}$ mijl van Grol, met 1724 inw.

Belturbet, Iersch vlek, prov. Ulster, gr. Cavan, aan de Erne, met branderijen en brouwerijen.

Beluez, Fr. stadje, dep. Dordogne, met 2,100 inw.

Belugura, dorp in Hindostan, prov. Mysore, met omtrent 200 huizen. 94. 4. L. 13. 27. N. B.

Belum, Han. dorp, hert. Bremen, aan den mond der Oste in de Elve, met eene niet zeer veilige haven; het heeft 850 inw., die van de visscherij, scheepvaart en sterken vlashandel bestaan. 26. 50. L. 53. 49. N. B.

Belur, Aziat. stad in gr. Bucharije, hoofdst. van een distr. 88. 46. L. 37. N. B.

Belur Tagler, (d. i. donker of nevelachtig gebergte) eene bergketen in Midden Azië, welke aan den Mustag stoot, en welker hoogste toppen met altijddurende sneeuw bedekt zijn. Onder derzelver takken behooren de Alak in 't N. van klein Bucharije, de Hindukusch en Gaur in groot Bucharije, en de Ak-Tau tusschen de Gihon en Sihon.

Belus of *Belussa*, Hong. vlek, Trentschiner kom., aan de Waag, met een slot, potten- en steenbakkerijen, en warme minerale bronnen.

Beluten, roofziek Aziat. volk, dat in tenten woont, langs den W. oever van den Indus, aan de grenzen van Perzië en Hindostan.

Belva, 8 Fr. dorpen, dep. Kanaal, 2 in dat der Ardennen, 2 in Marne, Pas-de-Calais, en 2 in Vosges.

Belvedere, Turk. prov. op 't schiereil. Morea, eene der schoonste en vruchtbaarste van Griekenland, bij de Grieken *Kaloscopium* genoemd.

Belvedere, Turk. stad in voorn. prov., ter plaatse waar oudtijds *Elis* stond, slecht gebouwd, maar zeer schoon gelegen, van waar zij ook haren naam ontleent. 39. 16. L. 37. 59. N. B.

Belvedere, stadje op 't eil Sicilië, niet ver van Syracuse.

Belvedere, Nap. dorp en kasteel in Calabria Citra.

Belvedere, Nap. stad in Terra di Otranto.

Belvedere, Ital. stad in 't hert. Parma, omtrent 5 mijlen Z. van Parma.

Belvedere, uitstekende hoek en hoogte op de vesten van Nijmegen, met een vermakelijk gezigt op de Betuwe en de riv. den Rijn, Maas, Waal en IJssel, door Alba dus genoemd, en door de regering der stad, in het begin der 17 eeuw, met een uitmuntend gebouw voorzien.

Belvedere, is de naam van alle torens op de lusthuizen in Rome, van vele lusthuizen in Italië, Duitschland, ons vaderland, enz.

Belvedere Shoal, zandbank in de O. Ind. zee, omtrent 7 mijlen ten N. van het eil. Banka. 124. 46. L. 2. 12. Z. B.

Belver, Port. stadje in Estremadura, aan de Taag, 4 m. van Abrantes.

Belvez, Fr. stadje, dep. Dordogne, arr. Sarlat, met 1,800 inw. 18. 51. L. 44. 46. N. B.

Belvidere, dorp in de N. Amer. Rep., in Nieuw Jersey, aan de Delaware.

Belvis, Spaan. stadje in Estremadura, op eene hoogte gelegen, half weg tusschen Almaraz en Talavera la Vieja.

Belvoye of *Belvoir*, Fr. vlek, dep. Doubs, arr. Beaume, met 415 huizen.

Belwah, tak van den Ganges in O. Indië.

Belward, Hong. dorp, kom. Barany.

Bely,

Bely, Hong. dorp, kom. Semplin.
Belz, zie Belcz.
Belz, Fr. vlek, dep. Morbihan, arr. Lorient, met 1,320 inw.
Belzendorf, Pruis. vlek, 12 mijlen van Stendal.
Belzheim, Beij. dorp, Rezatkreits.
Belzig, Pruis. stadje en ambt, regdst. Potsdam, Zauch-Belzigsche-kreits, aan de Belzigbach, met 1,757 inw., linnenweverijen, bierbrouwerijen, landbouw en vooral hopteelt. In het ambt zijn vele moerassen, maar ook goede korenlanden.
Belzyce of *Belzica*, Poolsch stadje, Woiw. Lublin, met 150 huizen.
Bembatook, baai op 't Afr. eil. Madagaskar, op 15. 43. Z. B., alwaar de Franschen voorheen hunne slaven en vee voor 't eil. Mauritius kochten. Er is overvloed van ossen, rijst en andere voorwerpen van handel, die meest door Arabieren gedreven wordt. De inw. zijn jegens vreemdelingen zeer vriendelijk. Men wil dat hier de beste plaats te vinden is voor eene Eur. volkplanting.
Bembatook, stad aan voorn. baai, 3 mijlen binnen den mond van eenen kleinen inham, waar de schepen binnen loopen en aan een' wal liggen kunnen.
Bembe, prov. in 't Afr. kon. Benguela, in Ned. Guinea, aan de Lutato, met veel rundvee, geiten, herten, reeën, krokodillen, rivierpaarden en slangen.
Bemberande, stad op de Z. kust van 't eil. Ceylon.
Bemboroogthe, Afr. riv. in Ned. Guinea, aan derzelver mond ½ mijl wijd.
Bemelen, Nederl. dorpje, prov. Limburg, 1 mijl ten W. van Maastricht, met 170 inw.
Bemerode, Hanov. dorpje, vorst. Calenberg, met 25 huizen.
Beminster, Eng. vlek, gr. Dorset.
Bemmel, fraai Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Tiel, aan den Waaldijk gelegen, met mooije wandelingen, heerlijke korenvelden en 1,268 inw.: 't huis te Bemmel ligt niet ver van hier.
Bemnasir, Perz. stad, prov. Kerman, 40 mijlen ten Z. O. van Kerman.
Bemposta of *Bemposto*, Port. stadje, prov. Tra los Montes, aan de Douro.
Bemposta, Port. vlek, prov. Beira.
Ben, Nederl. dorp, prov. Namen, met 758 inw.
Ben, Bein of *Bin-Ardlanich*, berg in Schotland, gr. Perth, 3500 voet boven de oppervlakte der zee.
Ben of *Beinchonzie*, berg in Schotland, gr. Perth, 2,922 voet hoog.
Ben of *Beinderg*, berg in Schotland, gr. Perth, 3,550 voet hoog.
Ben of *Beinglo*, berg in Schotland, gr. Perth, 3,725 voet hoog.
Bena of *Bene*, Sard. vesting in Piëmont, distr. Mondovi, tusschen den Tanaro en de Stewa, met 5,020 inw. 44. 29. N. B. 25. 30. L.
Benabourd of *Benavourd*, *Tafelberg*, berg in Schotland, gr. Aberdeen. Hij is bijna eene mijl lang, van boven plat, en 3,940 voet hoog.
Benac, 2 Fr. dorpen, dep. Arriège en Opper Pyreneën.
Benachally, berg in Schotland, gr. Perth, aan den voet van denwelken men het meer (Loch) Benachally vindt; hij is 1800 voet hoog.
Benadky of *Benatek*, Boh. stadje en kasteel, Bunzlauerkreits, aan de Iser, met 800 inw.
Benaguazil, Spaan. vlek in Valencia, met 3,150 inw. 16. 14. L. 39. 39. N.B.
Benagues, Fr. graafs. aan de Garonne, thans een deel van 't dep. Gironde; de hoofdpl. was Cadillac.
Benais of *Benest*, Fr. vlek, dep. Vienne, aan de Charente.
Benais, Fr. vlek, dep. 2 Sèvres, arr. Niort, met 331 huizen.
Benailst, Fr. vlek in Anjou, dep. Maine en Loire, arr. Beaugé, met 310 huizen, 4 mijlen van Saumur.
Benalhasser, Egypt. stad, aan den regter oever des Nijls, tusschen twee meren. Men vindt er overblijfsels eener oude stad, die Dr. Pocock voor die van *Bubastes* houdt.
Benamenil, Fr. vlek, dep. Meurte.
Ben-an-oir of *Gouden berg*, de hoogste der Paps of borsten van Jura, op 't eil. Jura, een der Hebriden.
Benar, dorp op de W. kust van Afrika, bij Sierra Leona. 9. 42. N. B.
Benar, Capo-di-Benar, kaap aan de Fr. kust in Provence, welke zich 1 mijl ver in de Middell. zee uitstrekt.
Benaral, Spaan. vlek in Valencia, met 2,250 inw., en fabr. 40. 16. N. B. 16. 32. L.
Benares, Venares of *Bhanares*, Eng. prov. in Bengalen, in O. Indië, aan de beide zijden van den Ganges, tusschen 23 en 27. N. B. gelegen. Zij heeft eene oppervlakte van 592 vierk. mijlen, en 2 millioenen inw., meestal Hindo's, en in allerlei kunsten zeer bedreven. Het land is vlak, wordt door den Ganges besproeid, en brengt allerlei graansoorten, en overvloed van opium, suiker, indigo, enz. voort. De voormaals onafhankelijke raja of vorst, werd in

1775 door de Eng. cijnsbaar gemaakt, en verpligt hun jaarlijks de waarde van 1,800,000 Nederl. guldens te betalen; doch in 1781 verdreef de Eng. gouverneur HASTINGS den raja CHEIT SING, en stelde zijnen neef BABU SING, met eene zeer bepaalde magt, en verhooging van den opbrengst op 4 milliocnen guldens, tot regent in schijn aan. De voornaamste steden zijn: Benares, de hoofdstad, Joanpore, Ghazypore en Mirzapore; ook bevat het de vestingen Chunar en Byaghur.

BENARES, ook CASHY genoemd, hoofdstad van voornoemde provincie, aan den N. oever van den Ganges, welks oevers hier geheel met steenen geplaveid, met steenen trappen voorzien, en met talrijke tempels bezet zijn, in het midden van welke de prachtige door AURENGZEB gestichte moskee uitsteekt. Zij bevat de beroemdste hooge school voor de wetenschappen der Hindo's, en is eene der grootste steden van Indië, doch heeft geene muren, meestal naauwe, morsige straten, en 580,000 inw., grootendeels Hindo's, tot welke aanzienlijke bevolking 't denkbeeld, dat al wie in deze stad sterft, zeker kan zijn van in 't paradijs te komen, veel toebrengt: ook is bij het vieren van godsdienstige feesten de toevloed ontzaggelijk. De inw. zijn meest allen kooplieden, welke vooral in zijden stoffen, katoen en uit de fijnste haren der staarten van zekere koeijen, bereide shawls, benevens indigo, goud- en zilverstoffen, een' uitgebreiden handel drijven; ook is deze stad de voornaamste handelplaats voor de diamanten, welke in de mijnen van Bundelcund gevonden worden. Benares is de zetel van het Britsche opperegtshof, onder hetwelk onderscheidene distr., die elk nog een' Eng. regter en magistraat hebben, behooren. 100. 46. L. 25. 30. N. B.

BENARES, zie Attock.

BENARES, zie Cuttack.

BENARU, Perz. stad, prov. Farsistan, 28 mijlen ten Z. Z. O. van Schiras.

BENASA, Aziat. stad in Tibet, omtrent 5 mijlen ten N. van Sirinagar.

BENASSAIS, Fr. vlek, dep. Vienne, arr. Poitiers, met 280 huizen.

BENATEK, zie Benadky.

BENATHA, klein Aziat. eil. aan den ingang van de Perz. golf uit de Arabische zee. 74. 19. L. 26. 20. N. B.

BENAUDET, riv. in 't Fr. dep. Finisterre, welke bij Quimperle in de Noordzee valt.

BENAUM, verblijfplaats van den moorschen koning van Ludamar, in 't Afr. landschap Senegambia, aan de Sahara.

BENAVARRE of *Benabaris*, Spaan. vlek in Aragon, aan de grenzen van Catalonië, met 1560 inw.

BENAVEN, Fr. dorp, dep. Aveiron.

BENAVENTE, Spaan. vlek, in de prov. Valladolid, aan de riv. Orbijo, met een paleis van het geslacht van PIMENTELA, en 2,234 inw., die elf weefgetouwen voor zijden lint hebben. 12. 5. 32. L. 41. 59. 56. N. B.

BENAVENTE, Port. vlek in Alentejo, aan de Sorraya, met 2,156 inw.

BENAVERAM, Aziat. stad in Hindostan, lands. Mysore, 16 mijlen van Seringapatam.

BENAVIDES, Spaan. markgr. in Valencia, distr. Castellon.

BENAVON, berg in Schotland, gr. Aberdeen, 3,920 voet hoog.

BENAY, Fr. dorp, dep. Aisne.

BENAYES, Fr. dorp, dep. Corrèze.

BENBECULA, Schotsch eil., een der Hebriden, tusschen N. en Z. Vist gelegen, en tot 't gr. Inverness behoorende; het is laag, zandig en onvruchtbaar.

BENBRADAGH, berg in Ierland, gr. Londonderry, 1,300 voet hoog.

BEN-BULBEN, bergen in Ierland, in 't gr. Sligo.

BENBURB, Iersch dorp, gr. Tyrone.

BENCAIRN, berg in Schotland, gr. Kirkcudbright, 1,200 voet hoog.

BENCH EILAND, klein eil. in de Stille Zuidzee, aan 't Z. uiteinde van Tavai Poenammoo, een der eil. van Nieuw Zeeland, aan den ingang der Z. O. baai.

BENCHOUHAR, berg in Schotland, gr. Perth, 3,000 voet hoog.

BENCLOCH of *Bencleugh*, berg in Schotl., gr. Clackmannan, de hoogste der Ochil bergen, zijnde 2420 voet hoog.

BENCOOLEN, BENCOELEN of *Benkulen*, Eng. lands. op de W. kust van 't Aziat. eil. Sumatra, voorheen een afzonderlijk presidentschap, nu tot dat van Bengalen behoorende, bevat 350 vierk. mijlen en ligt tusschen Tappanauli en de straat Sunda. De inw. worden door de Eng. tot den peperbouw gedwongen, en elke volwassen manspersoon moet 500 struiken planten en onderhouden, en de opbrengst tegen 6 gl. de 100 ℔ leveren. In weerwil van dezen maatregel wil men, dat de uitgaven voor dit gewest somtijds 10 maal zoo groot zijn als de inkomsten. De andere produkten zijn: benzoë, kamfer, cassia, boomwol, indigo, reist, spaansch riet, ivoor, goud, tin, enz. Men heeft hier ook de nagel- en notemuskaatboomen beproefd, doch te

te vergeefs. — Men vindt hier de factorijen Nattal, Cancoen, Tambojong, Sinkoang, Pinansori, Badiri, Surcam en andere.

Bencoolen, hoofdstad van voorn. gewest, op 119. 50. 30. L. 3. 49. 16. N. B. voorheen de zetel des gouverneurs, naderhand naar 't fort Marlborough verlegd.

Bencoomat, stad op de Z. W. kust van Sumatra. 121. 58. L. 5. 30. Z. B.

Ben-Cowse of *Nic Cowse*, versterkt Afr. dorp in het Z. van Algiers, met ruïnen, die aantoonen, dat hier oudtijds eene groote stad gestaan heeft; 18 mijlen Z. W. van Constantina.

Benczin, Benschen, Bentschen, Zbanszin, Pruis. stad, regdst. Posen, Bomsterkreits, aan den mond der Obra in de Warthe, met 1059 inw., katoen- en lakenweverijen, branderijen en wijnteelt.

Bend, Perz. stad, prov Fars, 28 mijlen ten N. O. van Schiras.

Benda, zie Banda.

Bendala, Afr. stad in Bornou, 34 mijlen ten Z. Z. W. der hoofdplaats.

Bendali, Perz. stad, prov Kerman.

Bende, Nederl. dorp, prov. Luik, met 294 inw.

Bendelly, stad op de Z. kust van Ceylon. 99. 16. L. 6. 16. N. B.

Bendelmeerbroek, zie Bijlemermeer.

Bendelmerbrug, oud veen of meer, door Egbert van Amstel aan Godefried, bisschop van Utrecht, afgestaan.

Bend-Emir, zie Bendimir.

Bender, voorheen *Teckin* of *Tigine* genaamd, stad in Eur. Rusland, prov. Bessarabië, aan den Dniester, aan welks oever zij halve maanswijze gebouwd is. Zij is met grachten en wallen omringd, heeft een op eene hoogte gelegen kasteel, 2 voorsteden, 6 havens of ankerplaatsen, donkere, naauwe en morsige straten, 20,000 inw. (voorheen wel 30,000), papiermolens, looijerijen, ijzersmederijen, salpetersiederijen en belangrijken handel. Hier hield Karel XII, na den ongelukkigen slag van Pultawa, in 1709, onder de bescherming der Turken, zijn verblijf; in 1770 werd het door de Russen ingenomen en in brand gestoken, was dan in handen der Russen, dan der Turken, doch werd eindelijk bij den vrede van 1812 aan de Russen afgestaan. 47. 22. L. 46. 50. 32. N. B.

Bender Abassi, zie Bander-Abassi.

Bender Abusch, zie Abuschar.

Bender Buschir, zie Abuschar.

Bender Congo, zie Bander Congo.

Bend-Erekli, voorheen *Heraclea*, Aziat. zeestad, aan de N. kust van het sandschakat Boli, in Natolië, met eene haven. 41. 17. N. B. 49. 3. 55. L.

Bender Delem of *Benderdillon*, Perz. stad, prov. Fars, aan de Perz. golf, op 67. 58. L. 29. 55. N. B.

Bender Dodjak, Arab. plaats, 10 mijlen N. van Konfodah, met goed water.

Bender du Sur, Perz. stad, prov. Kerman, 45 mijlen ten Z. van Kerman.

Bender-Ibrahim, Perz. stad, aan den mond der riv. Ibrahim in de Perz. golf, 3½ mijl ten Z. van Mina.

Bend Mahi, riv. in Kurdistan, valt in het meer Van.

Bendermalanka, Aziat. stad in Hindostan, in Rajamundry.

Bender Masur, Perz. stad, prov. Chusistan, aan de Perz. golf, 26 mijlen ten O. van Bassora.

Bendermassing, zie Banjer Massing.

Bender-rigk of *Bundeer Reeg*, Perz. stadje en zeehaven aan den mond der Chanoglaar in de Perz. golf.

Bender Risher of *Rischahr*, vesting in Perzië, prov. Fars, nu in verval, aan de N. zijde van de golf. 68. 54. L. 29. 18. N. B.

Bender-Tor of *Tor*, bij de Grieken *Raitho*, Arab. dorp, prov. Hedsjas, aan de golf van Perzië, met een Grieksch klooster, een vervallen kasteel en eene haven, die, om goed water in te nemen, sterk bezocht wordt.

Bendimir of *Bend-Emir*, door sommige oude aardrijkskundigen *Cyrus* genoemd, schoone, doch door hare overstroomingen schadelijke riv. in de Perz. prov. Fars, welke door de vlakte van Mendesht stroomt, zich in talrijke kanalen, die de districten van Kurjan besproeijen, verdeelt, voorbij de stad Schiras vliet, en zich in het meer Baktegan stort.

Bendorf, Pruis. vlek, regdst. Coblenz, aan den mond der Sayn in den Rijn, met 1550 inw.; in de nabijheid zijn belangrijke ijzermijnen.

Bendschar, zie Banjermassing.

Bendschin, Benisch, Bersche, stadje in 't Oostenr. gedeelte van 't vorst. Jägerndorf, in Silezië, Troppauerkreits, aan de Czizinie, met 2120 inw., die in garen en linnen handelen.

Bendzin, Poolsch stadje, woiw. Kalisch, met 800 inw. en een oud kasteel.

Bene, zie Bena.

Beneadi, groot Afr. vlek in Op. Egypte, ½ mijl lang, ten W. van Monfalout, met 12,000 inw.

Benedek, vlek in Zevenbergen, kom. Unterweissenburg, aan de Hong. grenzen.

Benedesy, Aziat. berg in Syrië, om-

omtrent 3 mijlen ten W. van Antiochië.

BENEDETTO (St.), stadje in Piëmont, ten Z. W. van Gorzagna.

BENEDETTO DI POLIRONE (St.) Lomb. Ven. vlek, hert. Mantua, aan den Po, 4 mijlen ten Z. Z. O. van Mantua.

BENEDICT, stad in de N. Amer. Rep., prov. Maryland, aan de Patuxent.

BENEDICT (St.) marktvlek in Hongarije, kom. Barsch, aan de Gran, met een kasteel, 9 mijlen N. van Gran.

BENEDICT BEIJEREN, voormalige benedictijner abdij in Beijeren, Isarkreits, welke meer dan 3900 onderhoorigen had. Thans is hier een instituut ter beschaving van landlieden, en eene glasfabrijk, welke uitmuntende waren levert; in de nabijheid wordt veel marmer gegraven. Anderhalf uur van hier is het beroemde bad Heilbrunn.

BENEDICTO, (St.) een der groep eil., bij de kust van Mexico, welke de Eng. kap. COLNETT, in 1793, naar den toenmaligen onderkoning van Nieuw Spanje REVILLAGIGEDO noemde. Waarschijnlijk is dat eil. 't zelfde als 't in 1542 door VILLALOBOS genoemde eil. Nublada.

BENEF, Rus. stad, gouv. Tula, 16 mijlen ten N. O. van Tula.

BENEFELDEN, zie Benfeld.

BENEHASSEIN of *Benihassan*, Afr. dorp in Midden Egypte, aan den Nijl, in welks nabijheid zich, op eenen berg van twee verdiepingen, 80 holen bevinden met gedaanten van dieren en andere hieroglyphische opschriften.

BENER of *Bembher*, klein distr. in Hindostan, prov. Kabul, langs den Indus, op omtrent 24. N. B.

BENERIPA, Z. Amer. riv. in Quito, prov. Quixos en Macas, die in de Santiago valt.

BENESCHAU, Boh. stadje, Berauner-kreits, met 1468 inw.

BENESCHAU of *Panzen*, open stadje in Bohemen, Leutmeritzer kreits, bij de Polzen, met 362 inw. Het is beroemd wegens zijn uitmuntend papier.

BENESCHAU, Boh. vlek, Budweiser kreits, met 150 huizen.

BENESCHAU, Boh. stad, Kaurzimer kreits, omtrent 6 mijlen Z. Z. O. van Praag, 32. 28. L. 49. 49. N. B.

BENESCHAU VON HENNEBERG, Silez. vlek en kasteel, regdst. Oppelen Ratiborer kreits, met 350 inw.

BENESECH, Egypt. stad, prov. Wostani, aan het Jozefs kanaal.

BENEST, zie Benais, No. 1.

BENESUEF of *Benisuef*, hoofdstad van een distr. in Midden Egypte, en het verblijf van eenen caschef, aan de W. zijde des Nijls gelegen; het brengt veel dadels, rijst en vlas voort, en heeft fabrijken van linnen, wollen stoffen, tapijten, enz. 48. 58. L. 29. 13 N. B.

BENET, Fr. vlek, dep. Vendée, met 2007 inw. en fabrijken van gemeen laken.

BENEVENT, Fr. stadje, dep. Creuse, arr. Bourganeuf, met 1080 inw.

BENEVENTO, Nap. hert. in Principato Oltra, 7 mijlen ten N. O. van Napels gelegen. Het is 8 V. M. groot, bevat 20,350 inw., en levert wijn, koren, zuidvruchten, rundvee, wild en visch op. Sedert de 11 eeuw behoorde het aan den paus, wien het jaarlijks 12,000 gulden opbragt; in 1806 schonk NAPOLEON het aan zijnen minister Talleyrand, die daarvan den titel van prins van Benevento aannam, maar in 1813 kreeg het de paus terug.

BENEVENTO, de hoofdst. aan de afheling van eenen heuvel, tusschen twee naauwe valleijen, in de eene van welke de Sabato, en in de andere de Calore stroomt, die zich spoedig zamen vereenigen. Het is de zetel eens aartsbisdoms, bevat omtrent 14,000 inw., en heeft fabrijken van gouden en zilveren waren, leder, perkement en messen, benevens handel in koren, enz. Na Rome is deze stad de belangrijkste van Italië met betrekking tot de menigvuldige en fraaije overblijfselen der oudheid, onder welke de triumfboog van Trajanus, thans *Porta Aurea* genoemd, en eene van de poorten der stad uitmakende, opmerking verdient. 32. 24. L. 40. 7. N. B.

BEN-EVISH, de hoogste kruin van het Grampisch gebergte in N. Schotland; dezelve verheft zich 4375 voeten, en heeft een heerlijk uitzigt op de beide zeeën en onderscheidene eil.

BENEZI, stad in Aziat. Turkije, prov. Diarbekir, aan den Euphraat.

BENFELD of *Benefelden*, Fr. stadje, dep. Neder Rijn, arr. Schlettstadt, aan de Ill, met 1220 inw, die veel tabak en hennip bouwen, en fijn aardewerk leveren; in de nabijheid zijn de baden van Holzbad. 25. 26. L. 48. 22. N. B.

BENGALEN, uitgestrekt landschap in Hindostan, tusschen 21 en 27 N. B. gelegen, ten N. en O. door het gebergte van Nepaul, Assam en Ava; ten Z. door eene gevaarlijke zeekust, die slechts ééne belangrijke, en nog wel gevaarlijke haven heeft; en ten W. door de prov. Behar en Oude bepaald. Het bevat op eene oppervlakte van 4062 vierk. mijlen, 18 millioenen inw., waarvan $\frac{4}{5}$ Hindo's, $\frac{1}{20}$ Mahomedanen, en $\frac{1}{10}$ afstammelingen van Por-

Portugezen en andere natiën zijn; zij zijn zeer bedreven in allerlei kunsten tot het fabrijkwezen behoorende, zeer zachtaardig en wars van den oorlog. Het land wordt door de riv. den Ganges, de Burrampoeter, de Dummoeda en verscheidene andere besproeid, alle dewelke, zoo wel door eene menigte kleine watertjes, als door de jaarlijksche overstroomingen, dermate met elkander gemeenschap hebben, dat er bijna geene stad is, welke niet van de binnenlandsche scheepvaart partij trekken kan. Bengalen ligt voorzeker onder eene brandende luchtstreek, doch het hooge Garrau gebergte in het Noorden, hetwelk hetzelve van Tibet scheidt, en de groote menigte waters verzachten deze hitte ten sterkste, zoo dat het klimaat er voor Europeanen zeer dragelijk is. Het jaar bestaat uit 3 saizoenen; *het heete*, dat van Maart tot Junij; het *regenachtige*, dat van Julij tot October; en het *koude*, dat tot het begin van Maart voortduurt. Alle huizen moeten op palen gebouwd worden, dewijl men 3 of 4 voeten diep in den grond reeds water vindt; van hier is het land ook zeer vruchtbaar, zoo dat elk jaar een' dubbelen graanoogst, met betrekking tot de behoefte der inw., oplevert; ook brengt het overvloed van vruchten voort, als ook van katoen, zijde, hennip, vlas, indigo, was, opium, sandelhout, peper en andere specerijen, salpeter, suiker, zeezout, ivoor, enz., alle welke artikelen uitgevoerd worden; terwijl de invoer ter zee in goud, zilver, koper, ijzer, wollen stoffen, thee, zout, glas, Chinesche waren, wijn, enz. bestaat. Men vindt er ook eene groote verscheidenheid van dieren, veel wild, gevogelte en visch, als ook veel wilde dieren, waarvan de elefant, de Bengaalsche tijger, de leeuw, het luipaard, de panter en de krokodil, de voornaamste zijn; de paarden zijn er klein en niet fraai.

Bengalen behoort sinds 1757 aan de Engelschen, en wordt met regt de schoonste parel aan de Britsche kroon genoemd, zijnde de jaarlijksche opbrengst van hetzelve aan het Eng. gouvernement zeer belangrijk. Deze, grootendeels in landpacht bestaande, beliep in 1811 tot 12 (die van Behar en Orissa er onder gerekend), eene som van 2,590,000 pond sterl.; waarbij men nog omtrent 200,000 andere voor het monopolie, betrekkelijk den handel in zout en opium, voegen moet. Het land is verdeeld in 3 distr., in elk van welke een provinciaal hof van appel is, namelijk te Calcutta, Dacca en Moorshedabad; zijnde er, buitendien, in elk der volgende distr. nog een resident, regter, magistraat, ontvanger, enz. te weten, in Beerbkoom, Boglepore, Burdwan, Calcutta, Chittagong, Dacca, Dinagepore, Hoogly, Jessore, Midnapore, Momensing, Moorshedabad, Nuddeah, Purneah, Rajeshahye, Ramghur, Rungpore en Sylhet. De gouverneur, die tevens gouverneur-generaal van Indië is, resideert te Calcutta.

De Hollanders bezitten in Bengalen de stad Chinsura, de Franschen Chindunagore, en de Deenen Serhampore, met een weinig lands in den omtrek; allen gelegen aan de Hooghly.

BENGALEN presid., zie Calcutta.

BENGALEN (GOLF VAN) aan de kust van Bengalen, met twee groepen eil., Andaman en Nicobar genoemd.

BENGALEN (STRAAT VAN) een kanaal der O. Ind. zee, omtrent 3½ mijl wijd, tusschen Poelo-Brasse en Poelo-Way.

BENGALEN (PUNT VAN) kaap op de N. kust van het eil. St. Mattheus, in den Mergui archipel, bij Siam in Achter Indië. 10. 5. N. B.

BENGAIJSCHE-EIL., groep van elf kleine eil. aan de O. kust van Celebes, van 't welk zij door een klein kanaal gescheiden zijn. Zij behooren den koning van Ternate, doch Beton is afhankelijk van de Nederlanders.

BENGAZI, Afr. stad in Tripoli, met eene ondiepe maar vischrijke haven, uit welke wol en katoen wordt uitgevoerd.

BENGEVAI, Perz. stad, prov. Segistan, 14 mijlen ten Z. van Zareng.

BENGHUR, Aziat. stad in Kandahar, 8 mijlen ten N. van Kabul.

BENGO, baai en stad in Angola, aan de Z. W. kust van Afrika, op. 30. 9. 45. L. 8. 50. Z. B.

BENGORE HEAD, verscheidene kapen in Ierland, 8 mijlen ten W. van Bally-Castlebaai, uit eenige door de natuur zeer fraai gevormde rijen van bazaltzuilen, zamengesteld.

BENGUELA, uitgestrekt Afr. landschap in Neder Guinea, ten Z. van Congo en Angola gelegen. Het binnenste des lands is bergachtig, en wordt door verscheidene riv. besproeid; de lucht is er zeer ongezond, zoo dat de Europeanen, die zich hier nederzetten, meestal door gevaarlijke en doodelijke ziekten aangetast worden. De inw. schijnen ruw en barbaarsch, en verschillen van die van Neder Guinea daar in, dat zij noch platten neus, noch dikke lippen, en somtijds rosachtig, en eerder gekroesd dan

 wol-

wollig haar hebben. De Portugezen alleen hebben hier bezittingen en vastigheden, en beletten anderen er zich neder te zetten. Tot de voortbrengsels behooren rijst, zout, enz.; ook vindt men er elefanten, rhinocerossen, zebra's, enz. In de bergen vindt men kopermijnen, die wel verdienden beter bewerkt te worden. De inw. gebruiken de koralen, die zij van de Portugezen ontvangen, als versiersels, en ook als geld. De kust strekt zich uit van 10.30.L. tot 16.15.Z.B.

BENGUELA, (NIEUW), of *St. Philippe de Benguela*, voornaamste bezitting en handelstad der Portugezen in voornoemd landschap, aan de Bahia das Vaccas, of Koei baai, die een' veiligen en gemakkelijken ankergrond heeft. De Port. schepen, op hunne reis naar en uit O. Indië, doen dezelve gewoonlijk aan. 31. 16. L. 12. 28. Z. B.

BENGUELA, (OUD) zee haven op de N. grenzen van Benguela. 31.36.L.10.50.Z.B.

BENHEIM, Fr. vesting, dep. Neder Rijn, niet ver van Straatsburg, aan den mond der Sun in den Rijn. 26. 42. L. 48. 52. N. B.

BENI, breede en bevaarbare Amer. riv. in de prov. Cuzco, in Peru: zij ontspringt op de hoogere Andes, loopt van 't O. naar 't W., en stort zich in de Ucayale, een' tak der Amazonen riv.

BENIAJA, Spaan. vlek, prov. Murcia.

BENIARAX, oude Afr. stad in Algiers, tusschen Oran en Tremesen, voorheen zeer aanzienlijk, in eene in koren, honig en weiland vruchtbare landstreek. 17. L. 35. N. B.

BENIASSER, Egypt. dorp, ½ mijl ten N. van Esne.

BENI BASSARA, Afr. landschap in Biledulgerid, aan 't Atlas gebergte.

BENIBERSA, groot dorp in Opper Egypte, aan den O. oever des Nijls.

BENIBESSERI, Afr. stad in Barbarije, 20 m. ten Z. van de woestijn van Angad.

BENICARLO, Spaan. vlek, prov. Valencia, in een vruchtbaar oord, aan de Middell. zee gelegen, met eene haven en 5,858 inw., waaronder vele visschers, en aanzienlijke handel met wijn, welke in den omtrek groeit.

BENIDORM, Spaansch vlek, prov. Valencia, met 2400 inw. 16.44. L. 39. B.

BENIFUSAR, Spaan. vlek in Valencia.

BENIGANIM, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 3600 inw. 16. 39. L. 39. B.

BENIGHEIM, zie Bonnigheim.

BENIGNO, Sard. dorp in Piëmont, aan de Malone, met 4500 inw.

BENIGUMI, Afr. landschap in Biledulgerid, het Z. deel van Segelmesse.

BENIGUET, Fr. eil. bij de kust van 't dep. Finisterre, 5 mijlen van Brest.

BENIHASEN, zie Asain.

BENIHASSAN, zie Benehassein.

BENIHASSEN, prov. in Marocco, aan den Atl. oceaan., rijk in koorn, met 300,000 inw. en de hoofdplaats Sallee.

BENI-JEHIE, 2 dorpen in Op. Egypte.

BENI KALBEN, distr. in Arabië, bevattende Kawaren, eene bemuurde stad, benevens eenige dorpen.

BENILET, stad in Arabië, in Irak, bijna 42 mijlen ten N. W. van Bassora.

BENIMAGER, gebergte in 't koningrijk Marocco in Afrika, in de prov. Ducala.

BENI-MAHOMED-EL-KISUR, dorp in Egypte, 2½ mijl Z. van Abu-Girge.

BENI MARAN, dorp in Op. Egypte.

BENI MEZZAB, distr. in het Z. deel van Algiers, door een' bijna onafhankelijken stam Arabieren, die dezen naam dragen, bewoond; hunne voornaamste stad is Gardeiah.

BENI MISUR, dorp in Egypte.

BENIN, Negerrijk aan de Slavenkust in W. Afrika, waarvan de grenzen niet naauwkeurig bepaald zijn. Het werd het eerst in 1486 bezocht door ALFONSO DE AVEIRO. Langs de geheele kust vindt men eene menigte elkander opvolgende rivieren, waaronder zeer wijde, en welker oorsprong nimmer is opgespoord; deze stroomen zich onderling verdeelende en doorsnijdende, vormen eene menigte aangespoelde eil., en voeren zelfs drijvende eilandjes naar beneden. Een hedendaagsch aardrijkskundige geeft het voor niet onwaarschijnlijk op, dat zij de uitwateringen zijn der groote midden riv. van Afrika. De oevers dezer stroomen, schoon zeer vruchtbaar en aangenaam, zijn ten uiterste ongezond. De inw. zijn vriendelijk, tot den handel geschikt en met denzelven bekend; ook overtreffen zij, met betrekking tot den landbouw, de meeste overige Afr. volken: zij gelooven dat God goed is, en geen' dienst noodig heeft; maar offeren aan den duivel, ten einde hij hun geen kwaad berokkene. De voortbrengselen des lands zijn: rijst, gom, indigo, katoen, peper, ananassen, goud, ivoor, enz.; men vindt er voor het overige allerlei tamme en wilde dieren, waaronder schapen met haar, in plaats van met wol bekleed. De regering is geheel despotiek, en de gouverneurs en onderkoningen der prov. vormen eene soort van adel. Hun, die de koning bijzondere eer wil bewijzen, schenkt hij een snoer koralen, welks verlies, door welke oorzaak ook, ja zelfs de aflegging

voor één oogenblik, met den dood gestraft wordt. Bij den dood des konings, of van eenen der aanzienlijken, wordt een groot aantal dienaren en slaven met hem begraven.

Benin, de hoofdstad van voorn. rijk, aan de riv. Benin, wordt gezegd 3 mijlen in den omtrek te hebben; zij heeft lange breede straten, ruime huizen, welke van klei gebouwd en met riet, stroo en bladeren bedekt zijn.

Benin, Afr. rivier, welke voor een' der takken van den Nijl wordt gehouden. Zij is voor kleine vaartuigen, 10 mijlen ver, bevaarbaar, en zoo ver bemerkt men ook den vloed.

Benin Dazy, St., Fr. stad, dep. Nièvre, met 1600 inw. en ijzermijnen.

Benioleed, Afr. stad in Tripoli, 28 mijlen ten Z. van Tripoli.

Beni-Rashid of *Beni Arax*, stad in 't Z. gedeelte van Algiers, door onafhankelijke Arabieren bewoond.

Benisalem, Spaan. stadje op 't eil. Majorca, op een' heuvel.

Benisalon, Spaan. vlek in Grenada.

Beni-Samti, Egypt. dorp, ½ mijl ten Z. van Abu Girge.

Benisch, zie Bendschin.

Benischer, meer in Aziat. Turkije, landschap Caramanië.

Beni-Shekir, Egypt. dorp, 1½ mijl ten N. W. van Monfalout.

Benisuef, zie Benesuef.

Benith, Ind. vlek op 't eil. Doaeka, bij 't lands. Guzuratte, met een' beroemden tempel der Braminen, door eene menigte bedevaartgangers bezocht.

Benito, (St.) Amer. eilandje in de Zuidzee, bij de kust van Californië, 5 mijlen ten N. W. van 't eil. Cerros.

Benivenow, berg in Schotland, gr. Perth, 3000 voet hoog.

Beni Wessel, zie Atuni.

Benizette, Sard. dorp in Piëmont, aan de kust. Slag in 1799.

Benja, Afr. riv. aan de kust van Guinea, niet ver van het Nederl. fort Koenraadsburg, en van de groote Negerstad Odenna.

Benkat, Aziat. stad en vesting in Turkestan, aan de Sihon.

Benkendorf, Wurt. vlek, 3 mijlen van Stuttgart.

Benkenstein, zie Benneckenstein.

Benkulen, zie Bencoolen.

Benlawers, kruin van 't Grampisch gebergte in Schotland, 4015 voeten hoog.

Ben-Ledi, berg van 3009 voet in Schotland, gr. Perth, bij welks top een klein meer is.

Benlomond, kruin van 't Grampisch gebergte, in 't Schotsch gr. Dumbarton, grootendeels uit graniet en quartz bestaande, 3,262 voeten hoog.

Ben-Macduie, de tweede hoogste berg in Schotland, gr. Aberdeen, 4,300 voet hoog.

Benmore, kruin van 't Grampisch gebergte in Schotland, gr. Perth, 3,903 voeten hoog.

Bennebroek, Nederl. dorp in N. Holland, kwart. Haarlem; het is klein maar zeer vermakelijk in het midden van lustplaatsen gelegen, op een van welke, de Hartekamp genoemd, de groote Linneüs eenigen tijd heeft gewoond. De 358 inw. hebben bleekerijen.

Benneckenstein, Pruis. stadje en ambt, regdst. Erfurt, aan de Rapbode, met 2204 inw. en ijzergieterijen.

Bennekom, Nederl. dorp, prov. Gelderland, distr. Arnhem, een weinig ten N. van Wageningen, met 485 inw.

Bennemuhlen, Han. dorp in 't vorst. Celle, ambt Bissendorf.

Bennetot, Fr. dorp, dep. Ben. Seine, geboorteplaats van Vertot.

Ben-Nevis, zie Ben-Evish.

Bennigbroek, Nederl. dorp in N. Holland, bij Sijbekarspel.

Benningen, Wurt. dorp, Neckarkreits, met 720 inw. In 1597 vond men hier onder den grond de overblijfsels eener Romeinsche stad.

Bennington, gr. in de N. Amer. Rep., prov. Vermont, ten O. van 't Groene gebergte, op 30 vierk. mijlen, 15,893 inw. bevattende.

Bennington, hoofdstad van voorn. gr. en van de prov. Vermont, 58 mijlen N. O. van Nieuw York, met 3,000 inw. 304. 42. L. 42. 52. N. B.

Benoa of *Bonoa*, Nederl. eil. in O. Ind., tot de landv. van Amboina behoorende, weinig bevolkt, doch met goed timmerhout voorzien.

Benodet, zie Boyne eilanden.

Benoit, (St.) Fr. vlek in Orleannais, dep. Loiret, aan de Loire.

Benoit du Saut, (St.) Fr. vlek, dep. Indre, met 1100 inw. 19. 14. L. 46. 27. N. B.

Benoit du Sessieu, (St.) Fr. vlek, dep. Ain.

Benon, Fr. dorp, dep. Ned. Charente.

Benou, stad in Arabië, 32 mijlen ten Z. O. van El Catif.

Benown, hoofdpl. van het Moorsche kon. Ludamar in Midden Afrika, uit een aantal verspreide morsige hutten bestaande. Mungo Park werd hier eenigen tijd in eene strenge gavangenschap gehouden. 10. 36. L. 15. 5. N. B.

BENQUET, Fr. vlek, dep. Landes.

BENRATH, Pruis. kon. lustslot, regdst. Dusseldorp, met heerlijke tuinen.

BENREISIPOLI, berg in Schotland, in 't gr. Argyle, 2,661 voet hoog.

BENSBERG of *Bensburg*, Pruis. vlek, regdst. Dusseldorp, 2 m. van Dusseldorp.

BENSCHEN, zie Benczin.

BENSCHOP, Nederl. dorp, in Zuid Holland, met 1050 inw.

BENSEN, zie Beneschau, No. 2.

BENSECOUR, N. Amer. riv. in W. Florida, valt in de Mobile baai. 290. 6. L. 30. 24. N. B.

BENSGIN, zie Mazagan.

BENSHAUSEN, zie Benzhausen.

BENSHEIM, Hess. stad, vorst. Starkenburg, aan den bergweg, met 3095 inw.

BENSHEIM, Hess. ambt, vorst. Starkenburg, met 3,363 inw.

BENSINGTON of *Benson*, Eng. dorp, gr. Oxford, met 825 inw.

BENSON, stad in de N. Amer. Rep., gr. Vermont, 16 mijlen van Bennington.

BENSTÄDT, Pruis. dorp, regdst. Merseburg, Mansfelder Zeekreits.

BENTELE, Nederl. D., prov. Overijssel.

BENTHALL, Eng. vlek, gr. Salop, met 653 inw.

BENTHAM, Eng. vlek, gr. York, met 1654 inw., 2 mijlen van Settle.

BENTHEIM, Han. graafs. aan de Vechte, tusschen de Pruis. prov. Westfalen en de Nederl. prov. Overijssel, of tusschen 24. 8 tot 24. 57. L. en 52. 15 tot 52. 49. N. B. gelegen. Het bevat 19 vierk. mijlen en 24,364 inw., en wordt in Opper en Neder Bentheim verdeeld, welke zamen 6 ambten, 3 steden, 1 vlek, 62 dorpen, en 3,798 haardsteden bevatten. Een groot gedeelte van het land is veengrond, en levert turf; het andere deel is tamelijk vruchtbaar, en brengt koren, peulvruchten, raapzaad, aardappelen, vlas en nout voort; men heeft er ook paarden, rundvee, schapen, en varkens, welke voortbr. de inw. langs de Vechte, of per as, naar de Nederlanden zenden. Het heeft zijne eigene landstenden en regeringscollegiën.

BENTHEIM, Han. vlek in voorn. graafs., met een grafelijk residentieslot, op eene rots, de zetel van het hofgerigt en den opperkerkeraad; het heeft 298 huizen en 1378 inw., die looijerijen, perkementfabr., wollen- en linnenweverijen en eene gezondheidsbron hebben.

BENTHORN, Nederl. heerl. in Z. Holland, in Rijnland, bij Zegwaart en Zoetermeer, met eenige veenderijen.

BENTHUIZEN, Nederl. dorp en heerl. in Z. Holland, distr. Rotterdam, met veel veenderijen, die hetzelve zeer verminderd hebben, en 330 inw.

BENTINCK PUNT, de N. O. punt van 't eil. Hinchinbrook, op de W. kust van N. Amer. 232. 10. L. 60. 28. N. B.

BENTINCK'S ARMS, twee takken van eenen inham der Zuidzee, door kapit. VANCOUVER, op de W. kust van N. Amer. ontdekt. 250. 46 tot 251. 7. L. 52. 0 tot 52. 25. N. B.

BENTINCK'S-EILAND, Austr. eil., 3 mijlen lang, bij het einde van de golf van Carpentaria in Nieuw Holland.

BENTIVOGLIO, versterkt slot in het gebied van Bologna, in den Kerk. Staat.

BENTKOW, Poolsch stadje, woiw. Masovië, met 330 inw.

BENTLEY, Eng. gehucht, gr. Southampton, met 580 inw.

BENTSCHEN, zie Benczin.

BENVOIRLICH, berg in Schotland, gr. Perth, 3300 voet hoog.

BENWELL, Eng. vlek, gr. Northumberland, met 1064 inw.

BENWICK, Eng. gehucht, gr. Cambridge, op het eil. Ely, met 355 inw.

BEN-WYVIS, berg in Schotland, gr. Ross, 3720 voet hoog.

BENY, BENY-BOCAGE, Fr. vlek in Normandië, dep Calvados, met 745 inw.

BENYEVANAGH, berg in Ierland, gr. Londonderry, 1250 voet hoog.

BENZERT, Afr. stadje in Tunis.

BENZHAUSEN, BENSHAUSEN, Pruis. ambt en vlek, regdst. Erfurt, met 1200 inw., vele smederijen, wijnhandel, enz.

BENZIN, Pools. stadje, woiw. Kalisch.

BENZIN, Pruis. dorpje, regdst. Stettin.

BENZINGERODE, Brunsw. dorp, kreitsgerigt Blankenburg, met 560 inw., veeteelt en kalkbranderijen.

BENZOARD, onbewoond eiland in de O. Ind. zee, bij de kust van Timor; het is hoog en houtrijk, en 4 mijlen lang.

BEOOSTERBLEE of *Blie*, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Axel.

BEOST-BAGEST, Fr. vlek, dep. Ned. Pyr.

BEQUAA, vruchtbaar lands. in Syrië, tusschen den Libanon en den Anti-Libanon, met de stad Baalbek.

BEQUENCOURT, 2 N. Amer. steden in Canada, eene op den linker en eene op den regter oever van den St. Lourens, op omtrent 46. 38. N. B.

BEQUET, Fr. dorpje, dep. Kanaal.

BEQUET, N. Amer. stad in Canada, aan den regter oever van den St. Lourens.

BÉQUIERE, zie Abukir.

BERA, aanzienlijk distr. op 't eil. Celebes, in O. Indië, zich langs de zeekust uitstrekkende, van de riv. Bampang Oostwaarts tot aan de punt Lassoa

soa of Lassem. Het is rotsachtig en onvruchtbaar. De inw. zijn goede krijgslieden en houden zich bezig met het bouwen van schepen of met het maken van een grof wit laken uit katoen, dat hier in overvloed groeit. Het is door den rajah van Bony, aan de Nederlanders afgestaan.

BERA, Spaan. vlek in Navarre.

BERABZAN, N. Amer. meer in Nieuw N. Wallis. Het N. einde ligt op. 283. 56. L. 60. 30. N. B.

BERAEA Turk. Aziat. stad in Syrië, 2 mijlen ten N. van Acre.

BERAM, Oostenr. stadje in Carniole, met geweerfabrijken.

BERAMUN, stad in Neder Egypte, 1 mijl ten N. O. van Mansora.

BERANGIEH, Egypt. vlek, 10 mijlen ten O. van Faïoum, bij den Nijl.

BERAPOUR, Ind. stad in Hindostan, prov. Bejapour, 12 mijlen van Kailang.

BERAR, het O. deel van 't land der Maratten, in O. Ind., aan deze zijde van den Ganges, ook wel de staat van Madadschi genoemd, Z. W. van Bengalen, en N. W. van den staat van den Nizam van Decan, aan de riv. Baingoga en Mahanada. Het land levert veel suiker, rijst, enz., op. De hoofdstad is Nagpore.

BERAT of *Arnaut Belgrado*, stad en hoofdpl. van een pachalik in Eur. Turk., in Albanië, met 12,000 inw. Het komt overeen met het oude *Eordea*, ligt aan de Kevroni (de *Apsus* der ouden), 10 mijlen ten N. O. van Aulona.

BERATHSHAUSEN, Beij. vlek, Regenkreits, landg. Hemali, met 811 inw.

BERAU, Bad. dorp, Wiesenkreits, in 't Zwarte woud, met 332 inw.

BERAUN, kreits in Bohemen, aan de Moldau, tusschen de Prachiner, Pilsner, Rakonitzer en Kaurzimerkreits. Hij is 52 vierk. mijlen groot en heeft 131,770 inw., welke aanzienlijken akkerbouw, schapenteelt en vele ijzer- en blikfabr. en draadtrekkerijen hebben.

BERAUN of *Slawoszow*, hoofdstad van genoemden Boh. kreits, ter plaatse waar de Litawka in de Beraun valt. Zij heeft latijnsche scholen en 4857 inw., welke zeer fraai aardewerk en goede geweren vervaardigen. 5 mijlen ten W. van Praag.

BERAUN of *Beraunka*, Boh. riv, bij bovengenoemde stad gelegen. Zij ontspringt, onder den naam van Mirs, in den Klattauerkreits, loopt door de Pilsner- en Beraunerkreitsen, ontvangt de Litawka en valt bij Köningssaal, ten Z. van Praag, in de Moldau.

BERAUN of *Bähren*, Morav. stad, kreits Olmutz, met 1428 inw. en 2 kerken.

BERBERA, Afr. distr., zich uitstrekkende van de straat Babelmandeb tot aan kaap Guardafui. Het is 't vaderland der mirre, reukwerken en gommen, die naar alle oorden der aarde uitgevoerd worden. Het wordt bewoond door verschillende stammen der Somauli, waar van er velen beschaafd en handeldrijvend schijnen te zijn.

BERBERA, groote stad en hoofdpl. van voorn. distr., met aanzienlijken handel en eene groote jaarmarkt, die door karavanen ver uit het binnenland bezocht wordt.

BERBERIA, kaap op de W. kust van 't Spaan. eil. Formentera, een der Pithyusische eil., in de Middell. zee. 19. 6. L. 38. 41. N. B.

BERBI, Afr. dorp op de Tandkust. 10. 26. L. 4. 50. N. B.

BERBI, (EL) Egypt. dorp, naast het oude Abydos.

BERBICE, riv. in Z. Amer., in Guiana, welke met eenen mond, die ¼ mijl breed is, op 6. 40 N. B. in den Atl. oceaan valt, en schoon deze mond wel eenigzins verzand is, en een aangeslikt eil. omvat, dat, om de menigvuldige krabben, het *Krabbeneil.* genoemd wordt, is de rivier echter tot ver in het binnenland bevaarbaar.

BERBICE, distr. in Guiana, aan de voorn. riv. hetwelk zich van 320. tot 321. 10. L. en van 4 tot 6. 30. N. B. uitstrekt. Het was voorheen eene Nederl. kolonie, doch werd bij den vrede van 1814 aan de Engelschen afgestaan. Het beslaat eene oppervlakte van omtrent 180 V. M. en heeft 38 plantagiën, waarop 550 blanken, 240 lieden van de kleur en 25,170 zwarte inw., terwijl de voornaamste voortbr. zijn: koffij, suiker, cacao, tabak, katoenen, enz. In 1809, toen de kolonie in handen der Engelschen was, voerde zij naar Groot Brittanje uit, 1,766,500 pond koffij; 1,874,195 pond katoen; 776,000 pond suiker, en 20000 gallons rum; in 1810, omtrent 2,158,200 pond koffij, 1,656,000 pond katoen, 382,700 pond suiker en 6200 gallons rum; in 1814 bijna 357,140 pond koffij, 1,168,700 pond katoen, 1,071,390 pond suiker en 61,000 gallons rum. De hoofdpl. is *Nieuw Amsterdam.*

BERBIR, in het Turksch *Gradisca*, Turk. stad in Bosnië, regt tegenover oud Gradisca, aan de zamenkomst van de Verbas en de Save. Zij is versterkt, heeft 150 huizen en eene voorstad, die door Turken en Raizen of Rasgiers be-

woond wordt.

BERBISDORF, zie Bernsdorf.

BERBOURG, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, met 500 inw.

BERBUDA, zie Barbuda.

BERBY, Zweed. dorp tusschen Landskrona en Malmoe.

BERCETO, Toscaansch vlek, 3 mijlen van Pontremoli.

BERCHE, Fr. vlek, dep. Ned. Rijn.

BERCHEM, Pruis. dorp, regdst. Dusseldorp, ambt Blankenberg.

BERCHEM, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, niet ver van de Schelde, met 1526 inw., ½ uur van Antwerpen.

BERCHEM, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch.

BERCHEM, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, met 1475 inw.

BERCHEM ST. AGATHA, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, met 1215 inw.

BERCHEM ST. LAURENZ, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, met 1700 inw.

BERCHEUX, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, met 370 inw.

BERCHING, Beij. stadje en proostdij, Regenkreits, aan de Sulz, met 1400 inw.

BERCHTESGADEN of *Berchtoldsgaden*, Beij. landg. in den Isarkreits, hetwelk 8 V. M. bevat, en uit een lang met steile bergen omringd dal bestaat, welks inw. een weinig akkerbouw, veeteelt en vooral handel in zout hebben, dat het voornaamste voortbr. van 't land is, en waarvan wel 90,000 centenaars 's jaars, tegen eenen bepaalden prijs, uitgevoerd wordt.

BERCHTESGADEN, Beij. vlek, hoofdpl. van het voorn. gerigt, tusschen hooge bergen aan de Achen, de zetel van onderscheidene regeringscollegiën, met een residentieslot, eene schoone kerk, eene bibliotheek en 3,000 inw. 28. 56. 45. L. 47. 38. N. B.

BERCHTOLDSGADEN, zie Berchtesgaden.

BERCHTOLSDORF, BERTHOLDSDORF of *Petersdorf*, Oostenr. dorp, kreits beneden het Weener woud, met 2,000 inw. en eene fabrijk van Oostersche waren. Niet ver van hier is de Leonhardsberg, met een bekoorlijk uitzigt.

BERCK, Fr. D., dep. Pas-de-Calais.

BERCKEM, Fr. stadje, dep. Ned. Rijn.

BERCKEL, zie Berkel.

BERCK-EIJK, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch.

BERCKLEY of *Berclay-Sound*, bij de Spanjaarden *Peurto de la Soledad*, baai aan de O. zijde van het kleine Falklands eil., bij Z. Amer.

BERCKS, zie Berks.

BERCY, Fr. dorp, dep. Seine, aan de Seine, niet ver van Parijs, met een heerlijk slot en park, vele buitenplaatsen, 1665 inw.; en fabr. voor katoen, vitriool, suiker en leder; ook is hier eene groote stapelplaats van wijn.

BERCZAN, stad in Eur. Rusland, gouv. Cherson, ten W. van Nikolajew.

BERD, Aziat. riv. in Siberië, valt bij Berskoi in den Ob.

BERDAA, stad in Perz. Armenië, op 64. 58. L. 40. 10. N. B.

BERDANIÉH, Turk. Aziat. vlek in Natolië, 25 mijlen ten W. van Menougat.

BERDASCHIR, zie Barsir.

BERDASKIR, Perz. stad, prov. Kerman, 33 mijlen ten O. N. O. van Sirjan.

BERDJAN, Perz. stad, prov. Segistan. 78. 36. L. 32. 55. N. B.

BERDICZOW, Rus. stadje, gouv. Volhynië, met 1848 inw. De Carmeliten hebben alhier een wonderdadig Mariabeeld, aan hetwelk Paus BENEDICTUS X. in het jaar 1753, eene prachtige gouden kroon vereerde.

BERDIS, zie Bardis.

BERDOA, gr. en woeste Afr. landstreek, in de woestijn van Sarah, ten O. van Fez, met de bergketen Tantaneh, vol zand en wilde dieren. Zij bevat slechts weinige dorpen, die door Mooren bewoond zijn, doch is rijk aan dadels. Door deze plaats gaan de inw. van Fez naar Burnu.

BERDOA, hoofdplaats in bovengemelde landstreek.

BERDOE, Perz. stad, in Armenië, in eene vruchtbare landstreek, onder een heerlijk klimaat.

BERDSCHIN, zie Bendschin.

BERDSKOI-OSTROG, zie Kolywan.

BEREALSTON, Eng. vlek, gr. Devon.

BEREBES, (DE) Afr. volk, hetwelk onder tenten leeft, en ten Z. van Tunis en Tripoli woont. Hunne voorn. rijkdommen bestaan in kudden geiten; zij zijn oorlogzuchtig, en men meent dat zij van de Vandalen, die door de West Gothen uit Spanje naar Afrika verjaagd werden, afstammen.

BERECZK of *Beretzfalwa*, Hong. vlek in Zevenbergen, 8 mijlen van Kroonstad, ten O. aan de Pas Oitosch, naar den kant van Moldavië. 43. 47½. L. 45. 58. N. B.

BEREGH, Hong. kom. aan dezen kant der Theisze, tusschen het Karpatisch gebergte en de Marmaroscher, Ugotscher, Sathmarer, Ungwarer en Sempliner kom., of tusschen 39. 55. en 40. 41. L. en 48. 5. en 49. 9. N. B. gelegen. Het land is 68 vierk. mijlen groot en bevat 81,429 inw., waarvan 2216 van adel zijn, terwijl de anderen uit Hongaren, Russen, Duit-

Duitschers en Joden bestaan. De lucht is er gezond en het land gedeeltelijk bergachtig, (waar men de keten Berzawa vindt) en gedeeltelijk vlak; het wordt door de Latortza bespoeld. De voortbr. zijn: rundvee, varkens, gevogelte, visch, schoone schildpadden, aluin, diamanten, wijn, ooft, hennip, Turksch koren, hout, enz. Het kom. is verdeeld in 4 distr. en heeft 7 vlekken, 361 dorpen en 7 landgoederen.

BEREGH, Hong. vlek, hoofdpl. van voorn. kom., digt bij een groot moeras, met eene hervormde kerk en een vervallen slot. 40. 25. L. 48. 13. N. B.

BEREGHSZASZ, d. i. *Saksisch Beregh*, Hong. vlek. aan de Szipa, met 4,266 inw.; het was oorspronkelijk eene Saksische volkplanting. 40. 19. L. 48. 11½ N. B.

BEREGUARDO, Lomb. Ven. dorp, legatie Milaan, ten N. van Pavia, aan een bevaarbaar kanaal.

BERELOS of *Brulos*, een groot Afr. meer in Egypte, aan de kusten der Delta, hetwelk zijn water van den Nijl ontvangt, en gemeenschap met de zee heeft: er liggen vele eilanden in.

BERENBACH, Fr. dorp, dep. Ned. Rijn, arr. Barr, met 516 inw.

BERENDRECHT, zie Barendrecht.

BERENG, Hong. vlek, kom. Schumeg.

BERENKA, Hong. D., kom. Neograd.

BERE REGIS, Eng, stadje, gr. Dorset.

BERES, Rus. vlek, gouv. Archangel, aan de IJszee.

BERESBIRT, stad in Aziat. Turkije, gouv. Marasch, 12 mijlen van Marasch.

BERESCHTA, riv. in Rusland, uit 't volgend meer voortkomende, en zich met de Essena vereenigende. Zij behoort tot de takken van de Duna.

BERESCHTA, meer in Rusland, hetwelk sedert 1802 met het meer Plawia vereenigd is, en aan de vorige riv. den naam geeft.

BERESFORDS-EILANDEN, groep eil. in de N. Stille zee, door kapitein DIXON aldus genoemd. Men houdt ze voor die welke door LA PEROUSE *Sartine eil.* genoemd worden. 247. 49. L. 50. 52. N. B.

BERESIN, Rus. stad, gouv. Czernigow, aan de Berezina. Het kanaal van Beresin, dat 8 wersten lang is, vereenigt de Duna met den Dnieper, of de Oostzee met de Zwarte zee, en loopt van 't meer Plawia in 't meer Bereschta.

BERESINA of *Berezyna*, riv. in Rusland, gouv. Minsk, welke in Wit Rusland, bij Dokschizi ontspringt en bij Lubiecz in den Niemen valt. Deze riv. is gedenkwaardig door den overtogt der Fransche legers in Nov. 1812.

BERESINA, riv. in Rusland, welke bij de stad Strzesno, in den Dnieper valt.

BERESINA, Rus. vlek, gouv. Minsk, aan de riv. van denzelfden naam.

BERESKA, Turk. vlek in Bosnië, aan de Save, waar de Turken vele vaartuigen bouwen.

BERESOW of *Berezow*, Rus. kreits, gouv. Tobolsk, tusschen 61 en 77. N. B. aan de Ob en de IJszee Hier houdt alle groei op, en boven 67 komt niets meer voort. De meeste inw. zijn Ostjaken en Samojeden, welke met rendieren rondzwerven of van de jagt en visscherij leven.

BERESOW of *Beresowa*, Rus. stad, hoofdpl. van voorn. kreits, aan de Soswa (den mond van den kleinen Ob) met 3 kerken en 2500 inw., die van de visscherij en handel met pelterijen bestaan, waarvoor den kooplieden van Tobolsk hun, langs den Irtisch en Ob, veel tabak, ijzerwerk en brandewijn brengen. Hier onthouden zich vele bannelingen.

BERESOW, Pool D., woiw. Sandomir.

BERESOWKA, Rus. stadje, aan de riv. van dien naam, gouv. Jekaterinenburg, met goudmijnen.

BEREST, Rus. stadje, gouv. Volhynië.

BERETHALOM, zie Birthelm.

BERETKE, Hong. dorp, kom. Gömer.

BERETTYO, Hong. riv., kom. Bihar.

BERETZHAUSEN, zie Berezhausen.

BEREZAN, Rus. vlek, gouv. Nikolajew, ten W. van de stad Nikolajew.

BEREZDOW, Rus. stadje, gouv. Volhynië.

BEREZEN, BORYSTHENES, eilandje tegenover den mond des Dniepers, met regtstandige oevers, uit rots en leem bestaande, die het bijkans ongenaakbaar maken.

BEREZEUKA, Rus. stadje, gouv. Saratow, aan de Wolga.

BEREZHAUSEN, Beij. dorp, Regenkreits, landg. Hemmau, met 810 inw.

BEREZINA, zie Beresina.

BEREZINSKOI, Rus. Aziat. stad in Siberië, gouv. Tobolsk, aan den Irtisch.

BEREZNA, Rus. stadje, gouv. Volhynië, aan de Slucz.

BEREZNIKA, Rus. stad, gouv. Wolynsk.

BEREZOW, zie Beresow.

BEREZOWOI, Rus. forteres in 't Aziat. gouv. Orenburg, aan de Uvelka.

BEREZOWSKOI, zie Beresowka.

BEREZYNA, zie Beresina.

BERG, Pruis. hert., voorheen aan Beijeren behoord hebbende, en gedurende den tijd van het Rijnverbond als een

een gr. hert. van hetzelve bekend, waarover prins MURAT, en na hem de zoon van LODEWIJK, koning van Holland, door NAPOLEON tot groot hertogen benoemd waren; naderhand werd het grootste gedeelte met Frankrijk vereenigd, doch in 1814 werd het gr. hert. als zoodanig weder vernietigd, en nu maken de bijzondere deelen van hetzelve, die aan Pruissen toegedeeld zijn, en tot de provincie Gulik, Kleef, en Berg behooren, het grootste deel van het regdst. Dusseldorp uit, naar welk artikel wij thans verwijzen.

BERG, Beij. marktvlek Isarkreits, met veel koren, vruchten en hopteelt.

BERG, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, met 811 inw.

BERG, Nederl. dorp in Luxemburg, met 400 inw.

BERG, zie 's Heerenberg.

BERG, zie Nederhorst den berg.

BERG, Pruis. vlek, regdst. Aken, kreits St. Vith.

BERG of *Bruch*, Pruis. voogdij, regdst. Minden, met 7 dorpen.

BERG of *Bergen*, Oostenr. vlek in 't Mühlviertel, niet ver van Linz, aan den Donau: de inw. hebben eene molensteenen groef.

BERG, Wurt. dorp, Donaukreits, met 1500 inw.

BERG, Afr. riv., die in het distr. Drakenstein ontspringt en in de St. Helena baai, valt op 32. 10. Z. B.

BERG, Wurt. kasteel en heerl. Donaukreits, ambt Ehingen.

BERG, Beij. dorp, Op. Donaukreits.

BERG, Beij. dorp, Rezatkreits, landg. Monheim, met 483 inw.

BERG, Wurt. dorp, Neckarkreits, bij Stuttgart, aan den Neckar, met eene kopersmederij en gezondheidsbronnen.

BERG, Aziat. eil., ten Z. W. van Sumatra, en ten N. van het eil. Nassau. 115. 25. L. 2. 30. Z. B.

BERG TONGEREN, Nederl. dorp, prov. Limburg, met 310 inw.

BERG VAN CHERIBON, berg op het eil. Cheribon, welke soms nog rookt, maar niet meer brandt.

BERGA, Spaan. vlek, prov. Catalonië, aan de Llobregat.

BERGA, dorp in 't Thuringsche ambt Kelbra, in de Gouden Aue, met 7 riddergoederen, 1071 inw. en eene kopersmelterij; 't behoort aan Schwarzburg, Rudolstadt en Stolberg.

BERGA VAN *Watzdorf*, Saksen Weim. stadje, ambt Weijda, aan de Elster, door leibergen omringd, met 400 inw.

BERGA, Noorw. stadje, op 27. 24. L. 59. 10. N. B.

BERG AM LAIN, zie Berg, No. 2.

BERGAMASCO, (IL) Lomb. Ven. landschap, legatie Bergamo, voorheen een deel van 't kon. Italië; het grenst ten O. aan het Bresciaansche, ten N. aan Veltlin, ten W. en ten Z. aan Milaan, en bevat op 97½ vierk. mijl, 365,200 inw., en behalve de hoofdstad, nog 20 kleine steden en 40 vlekken, terwijl de inw. aanzienlijken akkerbouw, benevens zijden- laken- ijzer- en marmerfabrijken hebben. De hoofdstad is Bergamo.

BERGAMBACHT, Nederl. dorp, in Z. Holland, distr. Rotterdam, met 1803 inw., die vele schaatsen vervaardigen, en ook veel zoogenoemde stolksche kaas maken.

BERGAMO, Lomb. Ven. stad, hoofdstad van het landsch. *il Bergamasco*, tusschen de Brembo en Serio. Zij verheft zich amphitheatersgewijze, tegen het afhangen van eene rots, heeft een kasteel in haar midden, hetwelk door onderaardsche gangen, met het buiten de stad, op eene hoogte gelegen fort *la Capella*, gemeenschap heeft. Er zijn vier voorsteden, 14 kerken, verscheidene kloosters, 7 hospitalen, een lyceüm, eene muzijkschool, 2500 huizen en 20,000 inw. Men vindt hier zijden- katoen- en wolfabrijken, en een' aanzienlijken handel met fijn gesponnen zijde, wollen en zijden stoffen, ijzerwaren, wijn, koren, olie en linnen. Tusschen de voorsteden St. Leonardo en St. Antonio is eene plaats, met vele winkels bezet, alwaar de beroemde Bartholomeüsmarkt gehouden wordt, die van den 25 Augustus, tot 6 September duurt, en, vooral om den handel in zijde, door kooplieden uit onderscheidene oorden van Europa, bezocht wordt, terwijl achter deze plaats eene uitgestrekte weide is, waarop eene groote veemarkt gehouden wordt. Bergamo is de geboortepl. van BERNARDUS TASSO, vader van den onsterfelijken Torquato; van GIORANN, PIETRO MAFFEI, van den abt SERAFFI, en van den letter- en geschiedkundigen GIROLOMO TIRATOSCHI. 27. 19. 12. L. en 45. 41. 51. N. B.

BERGAMO, Sard. vlek, prov. Alessandria, aan de Belbo, met 200 inw.

BERGANÇON, Fr. eilandje of klip, dep. Var, met een kasteel, aan de golf van Hières, in de Middell. zee.

BERGARA of *Vergara*, Spaan. vlek, prov. Guipuscoa, aan de Deva, met eene maatschappij der wetenschappen, welke voor de beschaving der jeugd en voor de bevordering van den koophandel zorgt, alsmede eene bergwerkschool, 4,000 inw.,

inw., staal- en geweerfabrijken, enz.

BERGAS, zie Burgos.

BERGAS, stad in Aziat. Turkije, in Natolië, 12 mijlen van Artaki.

BERG-BIETENHEIM, Fr. vlek, dep. Ned. Rijn, aan de Mehr, met 606 inw.

BERGDORF, Pruiss. dorp, regdst. Breslau, kreits Strehlen.

BERGEDORF, zie Bargedorf.

BERGEIK of *Bergeijk*, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. Eindhoven, met 1336 inw., waaronder vele marskramers zijn, die hunnen handel tot in Duitschland en in Denemarken voortzetten.

BERGEL of *Markt Bergel*, Beij. vlek, Rezatkreits.

BERGEL, Zwits. gerigt in Graauwbunderland, met 1820 inw.

BERGEN, noemt men de aanzienlijke hoogten op de oppervlakte van onzen aardbol, gelijk ook op andere planeten. De mindere hoogten worden *heuvels* genoemd. Verscheidene bergen, welke eene geheele vlakte beslaan, noemt men een gebergte; bergen, welke eenige mijlen ver voortloopen, worden eene bergketen of bergrug genoemd.

BERGEN VAN GARAFF, Spitsen op de kust van Spanje, aan de Middell. zee, tusschen Tarragona en Barcelona.

BERGEN of *Mons*, Nederl. arr., prov. Henegouwen, met 161,094 inw.

BERGEN of *Mons*, Nederl. stad, hoofdpl. van voorn. arr., en van de prov. Henegouwen, op eene hoogte aan den grooten weg van Brussel naar Parijs en aan de Trouille, met ruime markten, breede straten, 3 voorsteden, 6 poorten, een kasteel met eenen heerlijken tuin en fraaijen toren, 6 kerken, waaronder de kerk van St. Wandru, met altaren en kapellen van jaspis, en onder anderen met een fraai praalgraf, verder 2 hospitalen, een stadhuis, dat een gothisch gebouw is met eenen toren; het hôtel van 't gouv., eene latijnsche school, tuchthuis, beurs, 4600 huizen en 19,830 inw., welke fabr. hebben voor kanten, lakens, porselein, suiker, marmer, ijzeren potten, zeep, katoen en ammoniak zout; er is ook handel in granen, steenkolen, molen- en vuursteenen. De vestingwerken van deze plaats zijn weer hersteld; de stad kan onder water gezet worden, en heeft eene driedubbele gracht. Geboortepl. van JACQUES en NICOLAS DE GUYSE, PHILIPPE COSPEAU en CHARLES GHISLAIN DAELMAN.

BERGEN, Nederl. dorp in N. Holland, kwart. Alkmaar, in eene schoone landdouw. Zij is eigenlijk eene heerl., welke door verscheidene aanzienlijke geslachten is bezeten geweest, en reeds in 866 bekend was. Het heeft eene hervormde en eene roomsche kerk, en 560 inw. Het is bijzonder door de landing der Engelschen en Russen, in 1799, bekend geworden.

BERGEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, welke met Heyen, Lifferden en Well eene gemeente van 2,500 inw. uitmaakt.

BERGEN of *Bergenhuus*, een stiftsambt in het kon. Noorwegen, hetwelk ten O. aan Aggerhuus, ten N. aan Drontheim, ten Z. aan Christiaansand, en ten W. aan de Noordzee grenst, en zich van 22. 55 tot 25. 5. L. en 59. 34 tot 62. 39. N. B. uitstrekt. Het is 669 vierk. mijlen groot, en bevat 2 ambten, 1 baronnij, 5 voogdijen, 9 schrijverijen, 1 koopstad, 1 vlek, 7 proostdijen, 57 kerspelen, 180 kerken en kapellen, en, behalve de bevolking der hoofdstad, 130,556 inw., die allen landbewoners zijn, zoo dat er 196 menschen op eene vierk. mijl wonen. Het ambt brengt bijzonder marmer, ijzer, koper, hout, koren, vee, wildbraad en visch voort.

BERGEN, hoofdstad van het genoemde Noorw. stift, de aanzienlijkste stad van Noorwegen, aan het einde van den grooten en schoonen zeeboezem Bergesfiord of de Waag, van welks linker of O. zijde, een schiereil. vooruitschiet, dat de voortreffelijke haven vormt, die echter eene moeijelijke uit- en invaart heeft, en bij N. winden niet volkomen veilig, doch diep genoeg voor de grootste schepen is. Zij wordt door de vesting *Bergenhuus*, gewoonlijk het slot genoemd, en door onderscheidene batterijen verdedigd; terwijl de stad aan de landzijde door bergen en rotsen beschermd wordt, zonder echter zoodanig te zijn ingesloten, dat zij, zoo als men FABRICIUS meestal heeft nageschreven, bijna ongenaakbaar is. De stad heeft geen onaangenaam, maar vooral van de zeezijde een, voor Noorwegen gerekend, vrij goed aanzien, terwijl men van binnen breede gepleisterde, of op den natuurlijken rotsgrond gelijk gemaakte straten vindt, die naar groote opene pleinen of almeida's geleiden, welke meestal naar de haven afdalen. Men telt er zeven kerken, waaronder 3 van hout zijn, terwijl de St. Mariënkerk aan de Hoogduitsche gemeente behoort. Verder heeft Bergen een koninklijk toonkundig gezelschap, een Gymnasium, en een, door PONTOPPIDAN gesticht, Seminarium voor 12 leerlingen

gen, eene kleine bibliotheek, een gezelschap ter belooning van getrouwe dienstboden, een hospitaal, een tuchthuis, vele openbare plaatsen van uitspanning, en 18,080 inw., welke met 100 eigene schepen eenen aanzienlijken handel drijven, vooral in traan, oesters, geiten- en hermelijnvellen, gerookte en gedroogde visch, als mede in masten, balken en planken die zij verzenden, of tegen andere waren, die bijzonder door Nederl., Engelsche en Zweedsche schepen worden ingevoerd, verruilen; ook hebben zij suiker- en porseleinfabr. In den omtrek vindt men vele aangename landhuizen, doch het klimaat is niet gunstig. Men vindt hier het hol van KLAAS KLIM. De beroemde blijspeldichter HOLBERG werd aldaar geboren. 23. 7. 23. L. en 60. 23. 40. N. B.

BERGEN, Pruis. stad, hoofdstad van het eil. Rügen, regdst. Straalsond, aan een klein meer, tegenover Straalsond, met een slot, een adelijk vrouwenklooster, een ambt, de zetel van den landvoogd, een koninklijk geregt en 2016 inw. De omtrek wordt het *land van Bergen* genoemd. 31. 30. L. 54. 30. N. B.

BERGEN, graafschap in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw Jersey, aan den mond der Hudson, groot 16 vierk. mijlen, met 16,600 inw., welke meestal van Hollandschen oorsprong zijn en nog hunne moedertaal spreken. Het land is bergachtig en rijk in ijzer, koper en hout.

BERGEN, stad in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw Jersey, niet ver van den mond der Hackinsack, met 2609 inw.

BERGEN, Hes. vlek, gr. Hanau, 1½ mijl van Frankfort, op eene hoogte, met 1438 inw., die veel wijn bouwen.

BERGEN, Luneburgsch vlek, ambt Luchow, aan de Dumme, met 789 inw., aanzienlijke linnenweverijen en bleeken, en handel in linnen op Hamburg en Koppenhagen. 28. 45. L. 52. 53. 43. N. B.

BERGEN, Han. dorp, vorst. Celle, aan de Meiste, met 537 inw., en handel in hout, honig, was, zout en jeneverbessen.

BERGEN, Han. ambt, met 3664 inw.

BERGEN, Beij. dorp, Op. Donaukreits, bij Augsburg, met 507 inw.

BERGEN of *Pergen*, Beij. dorp, Isarkreits, met ijzermijnen en groote ovens, in welke 11,000 centenaars ruw ijzer gesmolten en grootendeels te Hohen-Aschau verwerkt worden; 750 menschen vinden in of door deze mijnen hun bestaan, terwijl daarbij nog 9 spijkersmeden altijd bezig zijn.

BERGEN, Fr. dorp, dep. Ned. Rijn.

BERGEN, Aziat. eil. bij Sumatra.

BERGEN, (AAN DE DUMME) zie Bergen in Luneburg.

BERGEN OP DEN ZOOM, Nederl. stad, prov. Noord Braband, distr. Breda, hoofdstad van een voormalig markgr., dat 4 vierk. mijlen groot was, en 20,000 inw. bevatte. Zij is eene welgebouwde en door den grooten KOEHOORN versterkte stad aan eene vaart, door velen den Zoom genoemd, door welke zij gemeenschap met de Ooster Schelde heeft; hare wallen hebben ongeveer eene mijl in den omtrek. Zij heeft een oud kasteel, 3 kerken, het hof met deszelfs kunstig ijzerentraliewerk, het stadhuis op de groote markt, een arsenaal, provoost en verder een instituut van teeken- en bouwkunde, 1150 huizen en 5,673 inw., waarvan velen in het vangen en zouten der beroemde bergsche ansjovis en in het maken van aardewerk, hun bestaan vinden. Zij werd in 1588 en 1622 te vergeefs belegerd, doch in 1747, bij verrassing, ingenomen. Ook leden de Engelschen hier in 1814 een aanmerkelijk verlies.

BERGENDORF, zie Bargedorf.

BERGENHUUS, vesting bij Bergen in Noorwegen, zie die stad.

BERGENHUUS, zie Bergen.

BERGENTHEIM, Nederl. havezathe in Overijssel, aan de linker zijde der Vecht, ten Z. van Hardenberg, met 160 inw.

BERGERACK, Fr. arr., dep. Dordogne, groot 43 vierk. mijlen met 108,905 inw.

BERGERACK, hoofdpl. van voorn. Fr. arr., aan de Dordogne, met eene kamer van koophandel, 8,544 inw., die eene geschutgieterij, en fabr. voor kousen, mutsen, leder, papier, ijzerwaren, druivenstroop en porselein hebben, en eenen aanzienlijken handel in wijn, brandewijn, en wollen stoffen drijven. 18. 17. L. 45. N. B.

BERGETHAL, Zwits. dal in Graauwbunderland.

BERGFELDEN, Wurt. dorp, kreits Zwarte Woud, ambt Sulz, met 720 inw.

BERGRIVIER, riv. in het W. deel van het Kaapland, in Z. Afrika.

BERGGIESHUBEL, GIESZHUBEL, Saks. bergstadje, Meiszner kreits, ambt Pirna, aan de riv. Gottleube, in een aangenaam oord, met een bergambt, en 531 inw., tin- koper- en ijzermijnen, en een vitrioolwerk.

BERGHAUPTEN, Bad. dorp, Kinzigkreits, ambt Gengenbach, met 746 inw. en een slot.

BERGHAUSEN, Bad. dorp, Pfinz en Enzkreits, met 745 inw.

BERGHEIM, BERGEN of *Oberbergheim*, Fr. stadje, dep. Boven Rijn, aan den voet van den Wasgau, met 2,500 inw.

BERGHEIM, vlek in 't gr. Waldeck, aan de riv. Steinbach.

BERGHEIM, Pruis. dorpje, regdst. Keulen, kreits Bergheim, aan de Erft.

BERGHEIM, zie Berchem.

BERGHIRI, Aziat. stad in Kurdistan, 5 mijlen ten Z. O. van Betlis.

BERGHOLT (EAST), Eng. vlek, gr. Suffolk, met 1151 inw.

BERGHUIZEN, Nederl. dorp, prov. Overijssel, met 580 inw.

BERGHULEN, Wurt. dorp, Donaukreits, ambt Blaubeuren, op de Alpen.

BERGIESHUBEL, zie Berggieshubel.

BERGILEZ, Nederl. dorp, prov. Luik, met 422 inw.

BERG-INDIANEN, een volk op de N. W. kust van Amerika.

BERGISDORF, Pruis. dorpje, regdst. Merseburg, met 106 inw.

BERGKIRCHEN, Pruis. dorp, regdst Minden, alwaar in de middeleeuwen de veemgerigten gehouden werden.

BERGNEGERS, noemt men de oorspronkelijke inw. van de Philip. eil. in Azië, een negerras, dat geheel wild op de bergen, zonder regering en kunsten leeft, en kroes hoofdhaar heeft.

BERGOO, uitgestrekt grondgebied in Midden Afrika, hebbende Darfur ten O., Begherme ten W., en ten N. Bornou, waaraan het cijnsbaar is. De grond is niet zeer vruchtbaar, men vindt er geen ander koorn dan durra en gierst, waarvan zij een' dronkenmakenden drank bereiden. Er loopt eene groote riv. door het land, waarschijnlijk de Misselad of Browne. De hoofdstad is Hara of Wara.

BERGREICHENSTEIN, of *Kaspersky Hory*, Boh. bergstadje, Prachiner kreits, met 1434 inw., en glasfabr.

BERGRHEINFELD, Beij. dorp, Ben. Mainkreits, landg. Werneck, aan de Main, met 605 inw. Hier wordt veel zuurkool gemaakt en verzonden.

BERGSCHENHOEK, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Rotterdam, hetwelk met Hillegondsberg omtrent 3,000 inw. bevat: de kerk heeft vele geschilderde glazen.

BERGSTAD of *Hornymiesto*, Morav. stad, Olmutzer kreits, met 923 inw.

BERGSTADTL of *onze lieve vrouwen*, *Frauenstadtl*, Boh. bergstadje, Prachiner kreits, met bergwerken.

BERGSTÄDTL, zie Ratiborzicze.

BERGSTEDEN, Hong. vrije steden, aan den oever der Gran, met zeer rijke goud-, zilver-, en kopermijnen. Men telt er 7 als: Schemnitz, Cremnitz, Neusohl, Libethen, Königsberg, Puganz en Dilln.

BERGSTRASSE, smalle, doch schoone en vruchtbare landstreek, in de landen van de hertogen van Baden, Hessen en van Darmstad tot aan het stift Neuburg, ½ mijl van Heidelberg, met eenen weg, die reeds door de Romeinen aangelegd, en met kastanje-, notenboomen en vele wijngaarden beplant is.

BERGSTRASSE, (OPPER EN NEDER), 2 Pruis. dorpjes, regdst. en kreits Arnsberg.

BERGTHEIM, Beij. dorp, Ben. Mainkreits, landg. Arnstein, met 533 inw.

BERGUES ST. WINOC, BERGEN-SAINT-VINOX, VINOXBERGEN of *Winoxbergen*, Fr. stad, dep. van 't Noorden, aan het hangen van een' heuvel en aan de Colne, 2 mijlen van Duinkerken, met welke stad zij door een kanaal gemeenschap heeft. Zij is versterkt, heeft 2 forten en 5085 inw., kantentabak- en stijfselfabrijken, pottenbakkerijen, zoutraffinaderijen, en handel met kaas, boter en koren. Sedert 1788 kunnen de schepen uit zee hier aankomen, en afvaren. De omtrek heeft veel wijnen en goede veeteelt. 20. 6. 11. L. 50. 57. 43. N. B.

BERGUM, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, bij het vischrijke Bergumermeer en de Bergumerheide. Het heeft 1200 inw.

BERGUN, Zwits. dorp, kanton Graauwbunderland, met 380 herv. inw., zeer fraai en hoog gelegen aan de Noordkust van den berg Albula.

BERG UND THAL, Pruis. dorp, gr. hert. van den Ned. Rijn, met de in 1811 weer opgerigte graftombe van den prins MAURITZ van Nassau.

BERGZABERN, Beij. stadje, Rijnkreits, aan de riv. Erlbach, met 1408 inw., verwerijen, touwbanen, volmolens, geweerfabr. en vele anderen.

BERHAMPORE, groot militair kantonnement in Bengalen, in Azië, om de stad Moorshedabad, waarvan het 1 mijl verwijderd is, in toom te houden. 107. L. 24. 3. N. B.

BERHAMPORTER, zie Burrampoeter.

BERHAMSTEAD, ST. MARY of *North Church*, Eng. dorp, gr. Hertford.

BERIGAN, Afr. dorp in het land van Beni-Mezzab, ten Z. van Algiers.

BERIMA, kaap aan den zevenden of grooten mond van den Orinoco, in Z. Amer.

BERIMBAL, Egypt. opene stad aan den W. arm van den Nijl.

BERING, klein distr. en stad in Azië, prov. Cachemir. De stad ligt op 92. 9. L. 34. 18 N. B.

BERING, zie Behring.

BERINGEN, Nederl. vlek, prov. Luik, arr. Hasselt, in het Kempenland, met

1150 inw.

BERINGEN, Zwits. dorp, kanton Schafhausen.

BERINGHAUSEN, Pruis. dorp, regdst. Arnsberg, kreits Brilon.

BERINGHEM, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, met 293 inw.

BERINGON of *Kamanderskoi*, zie Behring's eil.

BERINSCHUL, een rotsachtig eil. in de Middell. zee, bij de kust van Algiers.

BERISLAWL, voorheen *Kisekermen*, Rus. koopstad, gouv. Nikolajew, aan den Dnieper.

BERISSA, kleine maar handeldrijvende Afr. stad, door Arabische aardrijkskundigen opgegeven als aan de riv. de Niger liggende, halfweg Gana en Tocrur, doch welker bestaan in twijfel wordt getrokken.

BERITZE, bergpas in Moldavië, aan de Zevenbergsche militaire grenzen.

BERK of *Berks*, Eng. gr., dat ten O. aan Surrey, ten Z. aan Hampshire, en ten W. aan Wiltshire grenst, doch ten N. door de Theems, die aldaar *Isis* heet, van Oxford en Buckingham, gescheiden wordt. Het strekt zich uit van 15. 45 tot 17. 5. L. en 51. 21 tot 51. 48. N. B., is 36 vierk. mijlen groot en bevat 12 steden en vlekken, 140 kerspelen, 20,573 huizen en 118,277 inw., die laken- en zeildoekfabr. hebben, terwijl het land koren, garst, ooft, hout en vee oplevert. Het graafs. is in 24 hundreds verdeeld, en zendt 7 afgevaardigden naar het parlement. De hoofdstad is Reading.

BERKA, Saksen Weim. stadje, vorst. Eisenach, aan de Werra, met 630 inw., die eene fluweelfabrijk en goede verwerijen hebben. Het behoort den hertogen van Hessen en van Weimar.

BERKA, Saksen Weimarsch stadje en ambt aan de Ilm, met 800 inw.

BERKA, Turksch vlek in Bosnië, digt bij de Save.

BERKEL, riv. in de Nederlanden en Pruissen, die in het regdst. Munster ontspringt, bij het klooster Surebroek, in het kwartier Zutphen, in de prov. Gelderland komt, tot aan Borculo, en van daar naar Lochem vliet, van waar zij, midden door Zutphen stroomende, in den IJssel valt.

BERKEL, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Rotterdam, tusschen de veren, aan de grenzen van Schieland gelegen: het telt 530 inw., en was weleer 't eigendom van OLDENBARNEVELD.

BERKEL, oud Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch.

BERKELEY, graafs. in de N. Amer. Rep., prov. Virginië, met 11,480 inw.

BERKELY, Eng. dorp, aan het begin van het kanaal van Gloucester.

BERKENRODE, oud Nederl. slot en heerl. in N. Holland, kwart. Haarlem, met eene roomsche kerk.

BERKENWOUDE, BERKWOUDE of *Berkhoude*, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Rotterdam, met 498 inw., die van den landbouw bestaan.

BERKESZ, vlek in Zevenbergen, distr. Koevar, met eenige kasteelen en 80 huizen en fabrijken.

BERKHAMSTEAD, Eng. vlek, gr. Hertford, aan de Bulborn, met 1963 inw.

BERKHEIM, Beij. dorp, Op. Donaukreits, bij Augsburg, met 500 inw.

BERKHEIM, Wurt. dorp, Donaukreits, in het Hlerdal, met 842 inw.

BERKHOUT of *Berkhoven*, Nederl. dorp in N. Holland, kwart. Hoorn, alwaar hertog FILIPS, in 1426 eene sterkte opwierp. Het Berkhoutermeer begon men in 1627 droog te maken.

BERKHOVEN, zie Berkhout.

BERKI, stad in Aziat. Turkije, in Natolië, oudtijds Hypeepa genoemd, 9 mijlen ten O. van Smirna.

BERKLEY, Eng. vlek, gr. Gloucester, aan den oever der Severn, met een kasteel en handel. Merkwaardig is dit dorp, daar dokter JENNER hier, in Mei 1796, de inenting der koepokken uitvond.

BERKLEY, dorp in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts.

BERKLEY, N. Amer. stad en gr. in Z. Carolina.

BERKLEY, graafs. in de N. Amer. Rep., prov. Virginië, ten N. en O. door de riv. Potowmack van Maryland gescheiden. Het is omtrent 10 mijlen lang en 5 breed.

BERKLEY-PUNT, kaap op de N. kust van Egmont eil. 181. 58. L. 10. 42. Z. B.

BERKLEY SOUND, zie Berckley Sound.

BERKOE of *Barrakoe*, Nederl. faktorij aan de kust van Guinea, 3 uren ten O. van Winnebah.

BERKOFDSCHOF of *Bregovacs*, Turk. vlek, sandschakat Sofia, aan de Insikra, met de zilvermijnen van Kirus.

BERKOM, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Rotterdam, in den zoogenoemden Krimpenerwaard.

BERKS, gr. in de N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, sedert 1796 in twee gr. verdeeld, ten N. W. van Philadelphia. Zij bevat 75 vierk. mijlen en 43,136 inw., is meestal oneffen, maar van ijzer,

ijzer, steenkolen, eiken- en dennenboomen zeer wel voorzien. De inw. hebben ijzersmederijen, kruidmolens, hoeden- en wolfabrijken. De hoofdstad is Reading.

BERKS, gr. in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, bevattende $41\frac{1}{2}$ vierk. mijl, 32 steden, 4764 huizen, 35,900 inw. (waaronder ook nog Indianen zijn), met goeden landbouw en veeteelt. De hoofdstad is Lenox.

BERLAER, Nederl. vlek, prov. Antwerpen, arr. Antwerpen, met 3596 inw.

BERLAER, Nederl. vlek, prov. O. Vlaanderen, met 2249 inw.

BERLAIMONT, zie Barlaimont.

BERLAIREO, Nederl. stadje, prov. Antwerpen, met 3236 inw.

BERLANGA, VERLANGA, Spaan. stadje en markgr., prov. Soria, aan de Escalote, met een hospitaal en 1200 inw.

BERLASREUTH, Beij. vlek, Ned. Donaukreits, met 1075 inw.

BERLAYMONT, zie Barlaimont.

BERLEBURG, Pruis. gr., regdst. Arnsberg, kreits Witgenstein, met de hoofdstad van dien naam, aan de Berlenbach, welke niet ver van hier in de Eder stroomt. Zij heeft 1,940 inw. en een kasteel.

BERLEGHEM, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, met 215 inw.

BERLENGA, zie Barlings.

BERLEPSCH, Hess. bergkasteel en gerigt met 9 dorpen, aan de Han. grenzen.

BERLEUX, Fr. dorp, dep. Somme.

BERLICHINGEN, Wurt. dorp, Jaxtkreits, ambt Schönthal, met 1100 inw.,

BERLIJN, net en bloeijend dorp in de N. Amer. Rep., in Pennsylvanië, met omtrent 100 huizen. 39. 56. N. B.

BERLIJN, dorp in de N. Amer. Rep., in Massachusetts, gr. Worcester.

BERLIJN, vlek in de N. Amer. Rep., in Pennsylvanië, gr. Somerset, aan den W. kant van het Alleghanisch gebergte, 50 mijlen W. van Philadelphia.

BERLIJN, Pruis. regdst., prov. Brandenburg, slechts $1\frac{1}{2}$ V. M. groot, bevattende alleen Berlijn, Charlottenburg en eenige dorpen, met 182,000 inw.

BERLIJN, hoofdstad van 't geheele Pruissische rijk, en van voorn. regdst. Zij ligt aan de Spree, 127 voeten boven de oppervlakte der zee, is de voornaamste verblijfplaats des konings en van alle hooge regeringscollegiën, en wordt onder de schoonste steden van Europa gerekend. Zij heeft $2\frac{1}{2}$ duitsche mijl in den omtrek, beslaat 931,935 vierk. roeden, en is zamengesteld uit de volgende vijf steden: het eigenlijk Berlijn, Köln aan de Spree, Friedrichswerder, Neustadt of Dorotheënstad en Frederiksstad, waarbij nog komen de groote konings, Spandauer, Stralauer, Louisen- en Neuvoigtlandsche voorsteden. De stad heeft 153 straten, 91 stegen, 22 opene plaatsen en markten, 15 poorten, 27 kerken, 34 bruggen, enz. In 1817 telde men er 7,133 huizen, en 174 openbare gebouwen, terwijl het getal der inw. op 178,800, waaronder ruim 5000 meer vrouwen dan mannen, geschat werd. Onder dezen waren 140,000 lutherschen, 10,000 gereformeerden, 5000 roomschen en 3,347 joden. De voornaamste gebouwen en merkwaardigheden zijn, naar de bijzondere deelen der stad opgeteld: 1. *in het eigenlijke Berlijn*, dat in 1163 door den markgraaf ALBRECHT *den Beer* gebouwd werd, en alwaar zich Hollandsche uitgewekenen nederzetteden, en dat 39 straten heeft: 't postkantoor, het stadhuis, het stadsgeregthuis, de militaire akademie, het kadetten instituut, twee gymnasiën, de luthersche kerk van St. Nicolaas (de oudste kerk van Berlijn), benevens nog 5 andere kerken, waaronder eene joodsche, het Frederiks-weeshuis (in 1818 met 1000 kinderen, en eene inrigting voor de koepokinenting), het landschapshuis, het koninklijk zoo genoemd lagerhuis, de nieuwe markt, enz. De voorsteden van het eigenlijke Berlijn zijn: *a. de koninklijke voorstad*, met de nieuwe koningsbrug en het werkhuis op de Alexandersplaats; *b. de Spandauer voorstad*, met het koninklijk lusthuis *Monbijoux;* de veeartsenijschool, de scheepstimmerwerf, het groote hospitaal *la Charité*, (waarmede het Clinisch instituut vereenigd is, dat in 1816 ongeveer 5,100 zieken had), de nieuwe koninklijke munt, enz., en buiten de oranjeburgerpoort de ijzergieterij, waar bijzonder gegotene waren van allerlei soort en maaksel vervaardigd worden, en het koninklijk invalidenhuis, dat ten minste 1000 zielen bevat. *c. De Stralauer voorstad*, met suikerraffinaderijen en fraaije tuinen. 2) *Köln aan de Spree*, met 25 straten, eene steenen brug van 160 voet lengte, die op vijf bogen rust, en het voortreffelijk kolossale standbeeld te paard van den grooten keurvorst FREDERIK WILLEM, bevat: het koninklijk slot met de beeldengalerij, verzamelingen van kunststukken, naturaliën, munten, enz., de tuin met het voortreffelijk standbeeld van den vorst LEOPOLD VAN ANHALT-DESSAU, de domkerk, de koninklijke ma-

manège, het nieuwe magazijn, het koninklijk zoutmagazijn, enz. 3) *De Friedrichswerder*, door den keurvorst FREDERIK WILLEM aangelegd, met 19 straten, de opperste munt, het adreshuis (lombard), het vorstenhuis, de Werdersche, Fransche en Duitsche kerk, het groote magazijn, het Frederiks en Fransche gymnasium met een theologisch seminarium, het paleis des konings, het prachtige arsenaal, de koninklijke geschutgieterij, het nieuwe wachthuis met 3 veroverde stukken geschut van het grootste kaliber, en weldra ook met de standbeelden van STARNHORST en BULOW, 4) *de Neu- of Dorotheënstad*, door keurvorst FREDERIK WILLEM *den grooten* aangelegd en naar zijne gemalin genoemd, met slechts 6 regelmatige straten, doch onder deze de prachtige straat *Onder de Linden*, die 2688 voeten lang en 170 voeten breed is, en de schoonste wandeling van de stad bevat. Verder heeft men hier het gebouw der Hooge School, voorheen het paleis van prins HENDRIK; de in den trant van het Pantheon van Rome gebouwde roomsche kerk, de opera, de koninklijke bibliotheek, de gebouwen der akademie, thans tot een museüm bestemd, met eene sterrenwacht, de parijsche plaats, enz. Buiten de Brandenburger poort, die met het beroemde *Victoria* pronkt, dat naar het Atheensch propyleüm gebouwd is, en dat de Franschen in 1807 naar Parijs voerden en de Pruissen in 1814 terugbragten, vindt men de zoogenoemde diergaarde, een bosch van 880 morgen lands met menigvuldige wandelingen, het lustslot *Belle-Vue*, het groote exercitie-plein, en verscheidene landgoederen van bijzondere personen. 5) *De Frederiksstad*, door koning FREDERIK I in 1688 aangelegd; zij overtreft de 4 andere deelen der residentie in grootte, en heeft 23 breede straten, waaronder de Willemsstraat, Leipzigerstraat, en de Frederiksstraat uitmunten. Verder vindt men hier de markt der gendarmes, de Willemsplaats, die marmeren standbeelden der generaals SCHWERIN, WINTERFELD, SEIDLITZ, KEITH en ZIETHEN bevat, de Dönhofsche en Leipzigerplaats, de plaats van Belle Alliance (voorheen het ronddeel), de paleizen van onderscheidene vorsten, waarvan het voormalig Ausbachsche paleis tot het tegenwoordig Louisa gesticht is ingerigt; de koninklijke porseleinfabrijk, het Frederik-Willems gymnasium met eene reaalschool (eene voorname burgerschool, die in 1816 reeds 650 leerlingen had), het collegiehuis, waarin het hooge tribunaal, de goud- en zilverfabrijk, de bank, de schouwburg, welke in 1817 afgebrand is, en weer prachtig opgebouwd wordt. *De Louisa's voorstad* (voorheen de Köpenicker voorstad) bestaat bijna geheel uit velden en tuinen. Buiten de Cottbuserpoort is de boschrijke hoogte *Hasenhaide*.

Berlijn telt 100 openbare en 50 bijzondere inrigtingen tot het lager onderwijs; 10 openbare, 60 bijzondere, en 13 geheel afzonderlijke burger- of middelscholen; 5 geleerde scholen, 7 hooge bijzondere scholen, en de in 1810 gevestigde Universiteit, welke in 1818 54 onderwijzers en 942 studenten had. Daar en boven heeft Berlijn nog verscheidene akademiën en geleerde genootschappen, als: de koninklijke akademie der wetenschappen, de akademie der beeldende kunsten, werktuigkundige wetenschappen en kunsten, met de daarbij behoorende kunstscholen; de genootschappen van proefondervindelijke natuurkunde, van genees- en heelkunde, van artsenijmengkunde, van wijsbegeerte, van natuurkundige geneeskunde, voor de duitsche taal en het kunstgenootschap. Tot de hooge school behooren, in 't bijzonder, de kruidtuin, buiten de stad, op den weg naar Potsdam bij Schoonberg, de snijdkamer, het ontleedkundig en dierkundig kabinet, het godgeleerd en philologisch seminarium, het kabinet van mineralen, het clinisch instituut, eene inrigting voor de verloskunde, enz.; verder heeft men hier de koninklijke genees-en heelkundige akademie voor het krijgswezen, het koninklijk genees- en heelkundig opvoedingsgesticht, de koninklijke veeartsenijschool, twee kweekscholen ter vorming van onderwijzers voor stad- en landscholen, eene kweekschool voor zendelingen ter bekeering van heidenen aan de Westkust van Afrika, instituten voor doofstommen en blinden, eene militaire zwemschool, een bijbelgenootschap enz. Verder zijn er verscheidene bibliotheken, verzamelingen van kunststukken, werktuigen, oudheden, munten, gedenkpenningen, landkaarten, schilderijen, beelden, enz., aan bijzondere personen behoorende.

Onder de menigvuldige liefdadige gestichten in Berlijn, alwaar meer dan 12,000 armen hulp behoeven, telt men: de vrouwelijke maatschappij van weldadigheid, die in 1816 meer dan 1200 armen

men verzorgde. De weldadigste inrigting, die echter niet genoegzaam ondersteund wordt, is het, door den bekenden krijgsraad KRANTZ, in 1796 opgerigte Burger-reddings instituut, om verarmde burgers krachtdadig te ondersteunen en weder in stand te brengen, en dat nu reeds verscheidene door hetzelve geholpene personen onder deszelfs medeleden telt; verder de 8 werkscholen, de Duitsche en Fransche genootschappen ter verzorging van brandstoffen, onderscheidene inrigtingen ter ondersteuning van weduwen, enz.

Het fabrijkwezen was voorheen in Berlijn van zeer veel belang: in 1811 telde men er onder anderen 298 spinmachines voor katoen en wol met 28,323 spinnewielen, 4834 weefgetouwen voor lakens, zijden, wollen, katoenen en linnen stoffen, tapijten, vloerkleeden enz. 1181 stoelen voor zijden, wollen en linnen band, 44 katoen- en linnendrukkerijen, 66 verwerijen en 5 suikerraffinaderijen, 4 fabr. van verlakt blik, 3 van porselein- en aardewerk met 411 werklieden, de koninklijke bronsfabr., aanzienlijke goud- en zilversmederijen, fraaije schrijnwerken enz. 25 boekdrukkerijen met 75 persen, 8 kruidmolens en verder alle soorten van fabr., die men in de meeste groote steden vindt. Onder de takken van koophandel behoort hier vooral de boekhandel, die zeer aanzienlijk is. De handel in het algemeen wordt ondersteund door de gezelschappen van assurantie voor den zeehandel, voor de stoombooten, en door de koninklijke bank; ook is er in 1812 eene brand-assurantie compagnie opgerigt. Berlijn is de geboorteplaats van den keurvorst FREDERIK WILLEM, van koning FREDERIK *den Grooten*, van den wijsgeer van BAUMGARTEN, van den dichter CANITZ, enz. 31. 2. 30. L. 52. 31. 14. N. B.

Men houdt hier boek in Rijksdaalders, grossen en penningen. Een Rijksd. heeft 24 goede of 30 gemeene grossen, en eene goede gros 12 penn.

Men wisselt van hier op Amsterdam en geeft 142 à 145 Rijksd. voor 100 Rijksd. Hollandsch courant.

BERLIKUM, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, met beroemde paardenmarkten, uitgebreide boomkweekerijen en 750 inw.

BERLIKUM, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, welks inw. vele witte boonen telen, die zij zelfs naar Engeland verzenden.

BERLINCHEN, BERLINICKEN of *Nieuw Berlyn*, Pruis. stadje, regdst. Frankfort, aan een groot meer, met 1815 inw., die linnen- en lakenweverijen hebben.

BERLINGAS, zie Barlings.

BERLINGEN, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, met 195 inw.

BERLINGO, Lomb. Ven. vlek, ten W. van Brescia.

BERLOS, Nederl. dorp, prov. Luik, met 392 inw., een uur van Waremme.

BERMAH, Aziat. stad in Tibet, in Meckley, 24 mijlen van Munypour.

BERMARINGEN, Wurt. dorp, Donaukreits, bij Ulm, met 510 inw.

BERMATINGEN, Bad. dorp, Zeekreits.

BERMEJO, Spaan. vlek in Biscaye, met eene haven van twee steenen hoofden voorzien, aan eenen inham.

BERMEJO, Amer. riv. in Rio de la Plata, welke niet ver van Assomption in de Paraguay valt.

BERMEJO, eiland en zeehaven in de Stille Zuidzee, op de W. kust van Z. Amer., een weinig ten W. van Lima.

BERMEJO, kaap op de O. kust van het eil. Majorca. 21. 11. L. 39. 30. N. B.

BERMUDA HUNDRED, of *City Point*, vlek en haven in de N. Amer. Rep., in Virginië, gr. Chesterfield, met ongeveer 40 huizen. 300. 15. L. 37. 16. N. B.

BERMUDAS, SOMERS of *Duivels-eil.*, groep van 400 N. Amer. eil. of rotsen (daar er slechts 4 den naam van eil. verdienen) in den Atl. oceaan, ten O. van Carolina, op 315. L. en 32. 20. N. B. Zij behooren den Engelschen en bevatten 108 vierk. mijlen. Zij werden het eerst door den Spaanschen zeeman JOAN BERMUDAS in 1503 ontdekt, doch toen door geene natie in aanmerking genomen, tot dat de Engelschman sir GEORGE SOMERS, naar wien zij den tweeden naam verkregen, hier in 1609 schipbreuk leed, en er het eerste etablissement vestigde. De eil. zijn meest onbewoond, en door ruwe klippen omgeven, waarop reeds menig schip verongelukte, hetgeen aanleiding tot de derde benaming gegeven heeft; vooral heeft men riffen aan de N. zijde op 32. 15. N. B. en 314 L. waar de klippen eenige uren ver zeewaarts inloopen, zoo dat men ze ligt voor de Bermudas zelven zoude aanzien. De luchtsgesteldheid is die van eene gestadige lente, doch er woeden dikwerf orkanen. De grond is er niet vruchtbaar, doch levert veel cederhout op, dat tot den bouw van schepen geschikt is: als mede den wilden palmboom. Verder teelt men er slechts een weinig katoen, hennip, vlas, enz.; er zijn ook oranjeappelen, olijven en peren; overigens heeft men er eenige Europische huis-

dieren, alsmede vogels en visch. Onder de insekten behoort eene soort van spin van buitengewone grootte, en zeer fraaije kleuren, anders zijn er geene vergiftige dieren. De inw., die in 1811 uit 4755 blanken en 4794 negers bestonden, houden zich bijzonder met het opzamelen van zout op de Bahama eil., de walvischvangst, linnenweverij, scheepsbouw, enz. bezig. De grootste plaats ligt op St. George eil., heeft eene haven en bevat 500 huizen van eene soort van steen, die als hout gezaagd wordt, doch in kalk gelegen eene genoegzame hardheid verkrijgt. De andere grootste eil. zijn: St. David, Ireland, Somerset, Long-Island, Bird-Island enz. Het gouv. is, als dat der Eng. W. Ind. eil., in handen van een' gouverneur en eene vergadering. In 1809 bedroeg de invoer 11,648 en de uitvoer 54,279 pond sterling.

BERMUTHSHAIN, dorp in het gr. hert. Hessen, ambt Liszberg.

BERN, Zwits. kanton, het grootste en vruchtbaarste van allen, en met Zurich en Lucern afwisselend, twee jaren lang voorzittend kanton van het bondgenootschap. Het grenst ten N. aan Frankrijk en het kanton Solothurn, ten O. aan de kantons Bazel, Solothurn, Aargau, Lucern, Unterwalden en Uri, ten Z. aan Wallis, van hetwelk het door eene hooge keten der Alpen gescheiden is, en ten W. aan de kantons Waadt, Freyburg en Neuenburg, en is tusschen 24. 41. en 26. 6. L. en 46.' 19. en 47. 25. N. B. gelegen.. Het is onregelmatig van gedaante, het smalste bij het Bielermeer, en het breedste in het zuiden. Men kan het in de lengte van 't N. naar 't Z. op 30 tot 35 en in de breedte van het O. naar het W. op 13 tot 17 mijlen rekenen. Deszelfs oppervlakte, die 175 vierk. mijlen beslaat, is meestal met hooge bergen, die tot de Alpen behooren, bezet, waaronder de *Finsteraarhorn*, de *Jungfrau*, de *Schreckhorn* en verscheidene anderen, zich tot in de wolken verheffen, en in onderscheidene trappen en takken met talrijke valleijen naar de hoofdstad afdalen. In het Noorden heeft men het Jura gebergte, van 't welk men den hoogsten top in de Zuidelijkste der onderscheidene takken, in den *Chasseral* vindt. Aan den voet van den Finsteraarhorn ontspringt de Aar, de voornaamste riv. van dit kanton; evenwijdig met haar loopt de Emmat, terwijl de Birs aan het Jura gebergte ontspringt en de Doubs slechts een gedeelte des kantons bespoelt. Daar, waar de keten der Alpen meer vlak wordt, vertoonen zich de meren van Brienz en Thun, en het Bielermeer bespoelt den Zuidelijken voet van den Chasseral. Deze riv. en meren besproeijen de vruchtbaarste dalen, die rijk aan koren, vette weilanden en schoone bosschen, en met vele schoone steden en dorpen versierd zijn. Hier vindt men het Emmendal, een der schoonste, vruchtbaarste, en rijkste dalen van Zwitserland, met veel paardenteelt, schoon rundvee, dat de bekende Emmendalsche kaas geeft. De grond van het geheele N. gedeelte, wordt tot den koren- wijn- en ooftbouw gebruikt, terwijl het Zuidelijk gedeelte of het Oberland, waartoe de dalen Hasli, Grinderwald enz. behooren, veel minder oplevert en vele rotsen en sneeuwkoppen bevat. De inw. rekent men op 292,000 zielen, welke, behalve 62,000, die in de Lebervoogdij wonen, en waaronder 40,000 roomschen, Duitschers en hervormden zijn. Over het algemeen is hun karakter goedhartig en werkzaam: zij hebben aanzienlijke katoen- chits- en lakenfabrijken, papiermolens, ijzermijnen in het Jura gebergte, looijerijen en handel met de in het land vervaardigde stoffen, paarden, hoornvee en kaas. Het kanton wordt in 27 ambten verdeeld; de wetgevende magt wordt uitgeoefend door den schultheis of ambtman en den grooten en kleinen raad. De eerste bestaat uit 200 burgers der stad Bern en 99 uit de steden en landschappen verkozene medeleden; en de tweede, die de uitvoerende magt heeft, uit 25 leden. Voorts heeft men nog den geheimen raad, die uit leden van den grooten en kleinen raad bestaat, met eene aanzienlijke volmagt voorzien is, en voor de staatkundige belangen en de in- en uitwendige zekerheid zorgt. De inrigtingen voor het onderwijs zijn uitmuntend. Men rekent in dit kanton met batzen en kreutzers.

4 kreutzers maken eene batz.
9 batzen een livre.
15 batzen een florijn.
40 batzen een Zwits. kroon.

Een Rijksd. of wisselkroon heeft 5 livres of 108 kreutzers, en doet omtrent *f* 2 : 5 : - à *f* 2 : 10 : - Hollandsch.

BERN, hoofdstad van voorn. kanton, op eenen heuvel, 1708 voeten boven de Middell. zee gelegen, welke grootendeels door de Aar bespoeld wordt, over welke eene prachtige steenen brug ligt. De zeer breede en schoone geplaveide hoofdstraten,. worden zeer zindelijk gehouden, terwijl de voetganger meestal onder

der verwulfsels heengaat, en dus voor regen insgelijks veilig wandelt; vlietende beken bespoelen de steenen beddingen, en overal vindt men loopende fonteinen. Onder de aanzienlijke gebouwen behooren het *Munster*, of de groote Gothische kerk, met een schoon portaal, vele fraaije beelden, fraai geschilderde glazenvensters en snijwerk in hout. Men vindt er ook nog vele tapijten, enz. van KAREL den stouten en van de roomsche tijden. Verder de H. geest kerk, de munt, het tuighuis, het korenmagazijn, het heerlijk gelegene gasthuis, het hospitaal, het *Eiland* genoemd, het gouvernementshuis, zijnde de woning van de landmans en van den algemeenen ontvanger, het gebouw, waarin men de stads bibliotheek en het museüm vindt, waar van de eerste meer dan 50,000 boekdeelen, en vele handschriften, en de andere eene uitmuntende verzameling van oude munten, Romeinsche oudheden, enz. bevat: verder de weeshuizen, eene armeninrigting, het *Hotel de Musique*, waarin de schouwburg is, het hotel van den Franschen afgezant, en andere fraaije bijzondere gebouwen, welke nog blijken van de voormalige gegoedheid dragen. Onder de inrigtingen tot onderwijs behooren: de hooge school, waar 18 professoren en onderscheidene leermeesters onderwijs geven, de akademie der teekenkunde, het gymnasium, de lagere scholen, de hoofdschool voor gymnastische oefeningen met eene worstelschool, de eenigste in Zwitserland; eene meisjes school, het leesgezelschap, het genootschap van Zwits. geschiedkundigen, dat van proefondervindelijke natuurkunde, dat van kunstlievenden, het genootschap voor de geneeskunde, de kruidtuin bij het Museüm, met het standbeeld van HALLER, een andere bij den Langmauer. Ook zijn er onderscheidene rijke boekerijen en kunstkabinetten van bijzondere personen. Bern heeft 1062 huizen en 12,000 inw., welke aanzienlijke fabrijken van katoenen, als mede van zijden en linnen stoffen en voornamelijk ook van strooijen hoeden hebben; ook zijn de looijerijen van belang, terwijl er met wijn, kaas en de onderscheidene in het kanton vervaardigde fabrijkwaren, een aanzienlijke handel gedreven wordt: ook worden er 2 groote jaarmarkten gehouden. 46. 57. 14. N. B. 25. 7. L.

Wissel op weinig dagen zigt, zonder respijt dagen; zie verder Bazel.

BERN EN HERPT, Nederl. gemeente, prov. N. Braband, distr.'s Hertogenbosch.

BERNA, Saks. dorp, Görlitzerkreits, met 861 inw., waaronder veel wevers.

BERNABE, (ST.) baai in N. Amer., op de kust van Californië, tegenover de kust van Nieuw Spanje.

BERNAGOR, O. Ind. dorp in Bengalen.

BERNALDA, Nap. stad, prov. Basilicata, aan de Basiento.

BERNANG of *Bernegg*, Zwits. distr. en vlek, kanton St. Gall, in het Rijndal, met goede wijnteelt.

BERNANG, Zwits. dorp, kant. Thurgau, op een schiereil. aan het Untermeer.

BERNARD, zie Bernhard.

BERNARD, N. Amer. zoutmeer in Nieuw Spanje, waarin zich de rivier de Colorado ontlast.

BERNAR'DS-EIL., (ST.) groep. eil. in de Zuidzee, op 10. 15. Z. B. en 188. 30. L. gelegen; volgens KRUSENSTERN zijn zij waarschijnlijk dezelfde, die BYRON naderhand ontdekte, en welke hij *Danger-Islands* of Gevaarlijke eil. noemde.

BERNARDINO, berg in Zwitserland, tusschen het Rijnwald en Misoxerthal, in de hoofdketen der Graauwbunderlandsche Alpen, over welken een veel bezochte weg ligt, met eenen bergpas op deszelfs top, 5990 voeten boven de oppervlakte der zee staat eene herberg.

BERNARDINO, (ST.), klein eil. der Philip. in de O. Ind. zee, bij de kust van Luzon. 142. L. 12. 54. N. B.

BERNARDITZ, Boh. heerl. en vlek, kreits Tabor.

BERNARDO DE TARIJA, (ST.), Z. Amer. stad in Peru, en hoofdpl. van het distr. Tarya. 312. 26. L. 22. 14. Z. B.

BERNARDO, (ST.), Z. Amer. kaap in de prov. Carthagena, waarbij eene groep eil. ligt van denzelfden naam.

BERNARDS BAAI, N. Amer. baai op de kust van de prov. Texas, in de golf van Mexico.

BERNARD'S CASTLE, zie Barnard's Castle.

BERNARDS-TOWN, vlek in de N. Amer. Rep., prov. New-Jersey, gr. Somerset, met 2500 inw.

BERNAU, Pruis. stadje, regdst. Potsdam, Neder Barnimsche kreits, aan de Pankow, met 1826 inw. en verscheidene fabr. In de kerk en op 't raadhuis worden nog bogen, pijlen, stormhoeden enz. bewaard, die men in 1432 op de Hussiten veroverde. De dichter ROLLENHAGEN werd hier geboren. 52. 42. N. B. 31. 16. L.

BERNAU, Beij. stad, Op. Mainkreits, aan de Boh. grenzen en aan de bronnen van de Nabe, met 1150 inw.

BERNAU, Oostenr. slot, Traunkreits.

BERNAVILLE, Fr. vlek, dep. Somme, arr. Doulens, met 1000 inw.

BERNAY, Fr. arr., dep. Eure, groot 20½ vierk. mijl, met 83,394 inw.

BERNAY, hoofdstad van genoemd Fr. arr., aan de Charentonne, met 2 kerken, 2 hospitalen, 6142 inw., looijerijen, papiermolens, linnen- en wolfabr., een' aanzienlijken handel in linnen, koren, en vee, benevens zeer bezochte jaarmarkten. 18. 28. L. 49. 5. N. B.

BERNAY, Fr. vlek, dep. Sarte, met witte steengroeven.

BERNAY, Fr. vlek in Normandië, dep. Somme, 4 mijlen ten N. W. van Abbeville.

BERNBURG, een der drie vorst. in Anhalt, dat in het Opper en Neder en in het Zerbster aandeel verdeeld wordt.

BERNBURG, hoofdstad van het genoemde vorst., aan de beide zijden der Saale, over welke eene fraaije brug ligt. Zij is in drie deelen, *de oude stad* (met de nieuwgebouwde hertogelijke kanzelarij) *de nieuwe stad* en *de stad voor den berg*, welke aan de andere zijde van de Saale ligt, en het hertogelijk slot op eene hooge rots bevat, verdeeld. De stad heeft 646 huizen, 4,844 inw. eene hertogelijke ijzersmederij, een groot molenwerk en fabr. voor aardewerk, porselein, stijfsel, poeder, flesschen en leder, als ook wijnteelt.

BERNCASTEL, Pruis. kreits, regdst. Trier, die 7 kantons en 31,924 inw. bevat.

BERNCASTEL, Pruis. stadje, hoofdpl. van voorn. kreits, aan de Moezel, over welke hier eene brug ligt, met een versterkt bergkasteel en 1607 inw., die goede kopermijnen en wijnteelt hebben. 24. 28. L. 49. 57. N. B.

BERNE, Pruis. vlek, gr. hert. van den Neder Rijn.

BERNECOURT, Fr. vlek in Bar, dep. Meurte, 3 mijlen van Toul.

BERNECK, Beij. stadje, Op. Mainkreits, landg. Culmbach, tusschen Baireuth en Hof, midden tusschen bergen, alwaar de witte Main van den Fichtelberg afstroomt. Het heeft 872 inw., akkerbouw en visscherijen; men maakt er ijzerdraad, vitriool, aluin, katoenen stoffen, enz., en in de beek vindt men parelmosselen met schoone paarlen.

BERNECK, Wurt. stadje en kasteel, kreits Zwarte Woud, ambt Nagold, aan de Nagold, met 378 inw.

BERNECK, Oostenr. stadje in Stiermarken, 5 mijlen van Gratz.

BERNECK, Oostenr. vlek, viertel Obermannhartsberg.

BERNEFEL, zie Bissao.

BERNEGG, zie Bernang, No. 1.

BERNEN, Fr. vlek, dep. 2 Sèvres, arr. Niort, met 351 haardsteden.

BERNERA, militaire post in N. Schotland, gr. Inverness, op den weg van het fort Augustus naar het eil. Sky, met barakken voor 200 man.

BERNERAY, Schotsch eil. der Hebriden, 1½ mijl in den omtrek, met een' zandigen grond, en een meertje van zoet water in 't midden. 57. 42. N. B. 10. 38. L.

BERNERAY, (Groot en Klein) 2 kleine eil. der Hebriden, ten N. W. van 't eil. Lewis.

BERNER'S BAAI, in N. Amer., op de W. kust van Lynn kanaal, tusschen kaap Bridget en kaap St. Maria. De N. punt op 242. 48. L. 58. 43. 30. N. B.

BERNESSO, BERNEZZO, Sard. stad, prov. Coni, tusschen 2 heuvels, met 2600 inw.

BERNETHOT, Fr. stadje, dep. Ned. Rijn, arr. Yvetot, met 364 inw.

BERNEUIL-EN-PANS, Fr. vlek, dep. Neder Charente, arr. Saintes.

BERNEVAL-LE-GRAND, Fr. vlek, dep. Ned. Seine, arr. Dieppe, met 900 inw.

BERNEZZO, zie Bernesso.

BERNGAU, Beij. dorp, Op. Donaukreits, landg. Neumarkt, met 120 huizen.

BERNGRIES, zie Beilengries.

BERNHARDINO, zie Bernardino.

BERNHARD, (ST.), BERO, groote berg in Zwitserland, welke zich tusschen de dalen Entremont en Aosta, in de keten der Alpen bevindt, die van den Montblanc naar den St. Gothard loopt en de grensscheiding tusschen Walliserland en Piëmont of het kon. Sardinië uitmaakt. Over dezen berg loopt de weg van het meer van Geneve, door het Walliserland naar het dal van Aosta in het Piëmontesche; het hoogste deel van dezen weg gaat door een eng dal, tusschen naakte rotsen heen. Boven op den berg, op eene hoogte van 7,548 voeten boven de zee, is een klooster, alwaar monniken en koorheeren van de Augustijner orde, winter en zomer de reizigers verzorgen, zonder hier voor iets meer te nemen, dan zij verkiezen te betalen. Dit klooster werd door BERNHARD DE NERTHOU, naar wien de berg genoemd wordt, en die in de 10 eeuw alhier de bewoners tot het christendom bekeerde, in plaats van eenen tempel aan Jupiter gewijd, gesticht. Het zijn eigenlijk twee kloosters, de groote en kleine Bernhard; en schoon alle levensmiddelen van verre, zelfs het hout op 16 mijlen afstands moet gehaald worden, toonen de bewoners de edelmoedigste gastvrijheid bij eene voorbeeldelooze zelfsopoffering, daar zij juist op

op deze woeste hoogte, waar een eeuwigdurende winter heerscht, en geene plant groeit, gedurende het strengste weer, met lange stokken gewapend en van hunne hiertoe afgerigte honden vergezeld, op reis gaan, om verongelukten op te sporen, en, is het mogelijk, tot het leven terug te brengen. Nog in onzen tijd werd de weg over dezen berg merkwaardig door den overtogt van NAPOLEON, met het fransche leger, in 1800. In de kerk van het klooster ziet men het gedenkteeken van den generaal DESSAIX, die in den slag van Marengo sneuvelde, en alhier op dezen berg, over welken hij kort te voren met zijn leger was getrokken, begraven werd. Op eenen trap van het klooster staat zijn marmeren beeldtenis. De O. spits van dezen berg, *Velan* genoemd, is 10,317, de W., *Drones* geheeten, 9005 voeten boven de oppervlakte der zee.

BERNHARD, KLEINE ST., berg der Alpen in Zwits., liggende tusschen het hertogdom Aosta in Piëmont en het gr. Tarantaise in Savoije. Het heeft zijnen naam van een hospitaal nabij deszelfs top gebouwd, in navolging van dat op den grooten St. Bernhard, doch dezelve wordt niet zoo sterk bezocht; hij is 7194 voet hoog boven de oppervlakte der zee.

BERNHARDS CASTLE, zie Barnard's Castle.

BERNHARD'S-EIL., zie Bernard's-eil.

BERNHARDSWEILER, Wurt. dorp en slot, Jaxtkreits, 1 mijl van Dinkelsbühl.

BERNHARDSWEILER of *Bertschweiler*, Fr. dorp, dep. Neder Rijn, arr. Barr, met 1136 inw.

BERNHAUSEN, Wurt. dorp, Neckarkreits, met 1134 inw.

BERNIÈRES, Fr. dorp, dep. Calvados.

BERNIERES, Fr. vlek, dep. Neder Seine, arr. Vire, met 278 huizen.

BERNIER'S EILAND, Austr. eilandje op de W. kust van Nieuw Holland, door de Franschen aldus genoemd, 150 voet boven de oppervlakte der zee gelegen.

BERNIMONT, Nederl. gehucht in Luxemburg, bij Neufchâteau.

BERNIMONT, hooge Zwits. berg, kanton Graauwbunderland, over welken de voornaamste weg loopt.

BERNINA, Zwits. berg der Alpen, tusschen den Boven Garadin en het Poschiavothal, in Graauwbunderland. De weg van Pontresina naar Poscharo gaat over denzelven; de ijsbergen (Gietschers) welke aan den kant van Engadin liggen, zijn de merkwaardigste en grootste van geheel Zwitserland: zij komen voort van een ijsmeer, dat 16 mijlen lang is. Men vindt er ijsspitsen, die meer dan 1000 vademen hoog zijn.

BERNIS, 2 Fr. dorpen, dep. Gard.

BERNISSART, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met 640 inw.

BERNISTAPPE, Nederl. dorp in Luxemburg, 4 mijlen van Bastogne.

BERNLOCH, Wurt. dorp, Donaukreits, met 500 inw.

BERNO, Nederl. dorp, prov. Luik, met 472 inw.

BERNOS, Fr. vlek, dep. Gironde, arr. Bazas, met 1394 inw.

BERNSBURG, zie Biörneborg.

BERNSDORF, (OPPER en NEDER) of *Berbisdorf*, Pruis. D., regdst. Reichenbach, Birschbergerkreits, met 1553 inw.

BERNSDORF, Deen. leengoed, hert. Lauenburg, aan 't Schallmeer, het stamhuis van den beroemden graaf VON BERNSDORF.

BERNSDORF of *Bernstorf*, Deen. landhuis, ambt Koppenhagen, aan 't grafelijk geslacht van dien naam behoorende.

BERNSDORF, dorpje in de heerl. Lichtenstein, gr. Schönburg, met 124 huizen.

BERNSTADT, Pruis. stad, vorst. Oels en Bernstadt, regdst. Breslau, aan de Weida, met een genootschap ter bevordering van zedelijk geluk, en 2549 inw., die veel laken en linnen vervaardigen.

BERNSTADT of *Bernstädtlein*, Saks. stadje in de Lausitz, stift Mariënstern, met 1600 inw., laken- en linnenwevers.

BERNSTÄDTLEIN, zie 't vorig artikel.

BERNSTATT, Wurt. dorp, Donaukreits, ambt Albeck, met 900 inw.

BERNSTEDT, Pruis. dorp en riddergoed, regdst. Merseburg, kreits Mansfeld.

BERNSTEIN, Pruis. stadje, regdst. Frankfort, aan het Jungfernmeer, met een slot, eene kerk en 1297 inw.

BERNSTEIN of *Borostÿanko*, Hong. vlek, Eisenburger kom., aan de Raab, met fabr. van sterk water, vermiljoen, vitriool, zwavel, jenever en olie, benevens hennip- en vlasteelt, zwavel- en kopermijnen. 36. 56. 40. L. 47. 24. N. B.

BERNSTEIN, Beij. vlek, Ben. Donaukreits, landg. Gräfenau, met 553 inw. en glasblazerijen.

BERNSTEIN of *Beerenstein*, Saks. stadje, Meunerkreits, ambt Pirna, aan den 1,300 voet hoogen Barstein en aan de Mieglitz, met 54 huizen, 360 inw. en eene tingroef.

BERNSTORF, zie Bernsdorf.

BERNTERODE, Pruis. dorp, regdst. Erfurt, kreits Eichsfeld, met 780 inw.

BERNU, BORNU of *Burnu*, groot Afrik. rijk, waarvan de grenzen niet naauwkeurig bepaald zijn. Het schijnt ten N. aan Tripoli te grenzen, ten O. aan onbekende landen, ten Z. aan Ber-

goo en ten W. aan Cassina en Asben, zich omtrent uitstrekkende van 16 tot 26. N. B. In het N. en O. is het bergachtig, de luchtsgesteldheid is er gedurende den regentijd, van April tot October, onverdragelijk heet, anders gematigd. De grootste stroom is de Gazellenrivier. De voortbr. zijn: goud, zilver, turksch koren, rijst, zuidvruchten, ooft, katoen, hennip, indigo, hout, bijen, kameelen, buffels, paarden, ezels, muildieren, rundvee, schapen, struisvogels, vele wilde dieren, als leeuwen, luipaarden, krokodillen, ook rivierpaarden, antilopen, venijnige dieren, als slangen, skorpioenen, enz. De inw. zijn geheel en al zwart, doch geen negers, hoewel verscheidene negerstammen aan het rijk onderworpen zijn; zoo dat men er 30 verschillende talen of tongvallen spreekt, waarvan 't Arabisch de taal van het hof is. De godsdienst is de Mahom. De sultan of keizer, die zijne onderdanen willekeurig beheerscht, schijnt de magtigste vorst van de Afr. binnenlanden te zijn, daar Bergoo, Cassina, Begherme, Wangara en andere staten, aan hem cijnsbaar zijn. Zijn leger bestaat alleen uit ruiterij; na zijnen dood verkiezen drie voorname mannen uit het volk, onder zijne zonen den nieuwen vorst, en stellen hem in eene redevoering, voor het lijk zijns vaders, terstond zijne gebreken en deugden voor oogen. De vrij wel beschaafde inw. zijn zeer vlijtig, en drijven een' aanzienlijken handel in goudzand, civet, struisvederen en slaven, waarvoor zij, door de karavanen van Tripoli en Fez, lakens, metalen, enz. ontvangen.

BERNU of *Bornu*, hoofdstad van voorn. rijk aan de woestijnrivier Wadel-Gazel of Gazellenriv., dus genoemd, omdat op deszelfs oever vele gazellen gezien zijn. Zij is zeer onregelmatig gebouwd, doch versterkt en met muren omringd. Zij heeft onderscheidene opene plaatsen, moskeën, een koninklijk paleis, en volgens sommigen, wel 10,000 leemen huizen en vele steenen moskeën; — Ben Ali geeft haar op als viermaal grooter dan Tripoli. De inw. maken zakken, linnen en hebben katoen- en dekenfabr. en handel. Volgens RENELL op 24. 32. N. B. en 42. 18. L.

BEROLDSHEIM, Beij. vlek, Rezatkreits, niet ver van de Altmuhl, met 650 inw. en eenige vervallen kasteelen.

BEROLDSHEIM, Bad. dorp, Main- en Tauberkreits, met 513 inw.

BEROMUNSTER, Zwits. vlek, kanton Lucern, met een klooster.

BERONBELL, dorp in Op. Egypte.

BEROUMDERE, Turk. Aziat. stadje aan de Marmerzee, bij de Dardanellen.

BERRE, zoutmeer in 't Fr. dep. Monden der Rhône, arr. Aix, 5 mijlen lang en 2 breed, voor booten bevaarbaar en met veel zout en visch; het heeft door 't kanaal van Martigues, aan welks mond de *Tour de Bouc* of *Bokketoren* staat, met de zee gemeenschap.

BERRE, Fr. stadje, dep. Monden der Rhône, arr. Aix, aan voornoemd meer, en op een eil. in den mond der Arc, met eene ongezonde lucht, veel zoutwerken en beste olijfolie. 43. 22. N. B. en 22. 55. L.

BERRE, riv. in 't Fr. dep. Isère, welke in de Rhône valt.

BERREIRA of *Kissey*, riv. in Afr., welke tusschen kaap Verga en Sierra Leona in den oceaan valt.

BERRIEDALE NESS, kaap in Schotland, op de kust van Caithness. 14. 23. L. 58. N. B.

BERRIUS, Fr. vlek, dep. Gard.

BERRY, voormalige prov. en hert. in Frankrijk, door la Touraine, la Marche, le Bourbonnois, le Nivernois en le Gatinois, het eigenlijke Orleans en le Blaisois bepaald en thans de dep. van de Indre en Cher uitmakende. Het was voorheen in Op. en Ned. Berry verdeeld. Het land brengt koren, wijn en schapen met goede wol voort.

BERRY BELLAM, Aziat. riv. in Indië, bij de Balasorebaai, welker mond bij hoog water voor schepen van 100 ton bruikbaar is.

BERRY HEAD, steil voorgebergte aan de W. zijde van Torbay, aan de baai van Exeter in Engeland.

BERRY EILAND, Rus. eilandje van Siberië, in de riv. Aldan.

BERRY EILANDEN, groep kleine eil. onder de Bahamas, ten N. W. van Nieuw Providence. 298. 36. L. 25. 28. N. B.

BERSACH, gewoonlijk, doch ten onregte, Merda genoemd, eene Afrik. stad in Tunis met ruïnen van het oude Carthago, bijzonder eener waterleiding van duizend bogen, die van 70 tot 100 voeten hoog zijn, en die het water van den berg Zuan naar Carthago, 18 mijlen ver, geleid hebben.

BERSAGIA, Perz. stad in Turkestan, 13 mijlen ten O. N. O. van Turkestan.

BERSCH of *Berse*, Fr. stad, dep. Ned. Rijn, aan de Ergers, met 1878 inw.

BERSCHE, zie Bendschin.

BERSCHEID, Nederl. dorp in Luxemburg, 1 mijl van Vianden.

BERSCHEN, 2 Hong. D., kom. Wespim.

BERSCHETZ, Illyr. stad, Fiumaner kreits, op eene hooge rots, met eene slechte haven aan de golf van Venetië, en 884 inw., die van de visscherij bestaan. Ook hebben zij eene soort van zoeten wijn, goede olie en kastanjes.

BERSCHKOWITZ, (OPPER) Boh. heerl. en dorp, Rakonitzerkreits, in een vruchtbaar oord, met een prachtig slot.

BERSE, zie Bersch.

BERSEL, stad in Aziat. Turkije, prov. Marasch, aan den Euphraat.

BERSELLO of *Bresello*, Ital. stad in Modena, hert. Reggio, aan de grenzen van Mantua en Parma, bij de zamenkomst van de Linza en Parra in den Po, met 4,000 inw. 44. 55. N. B. 28. L.

BERSEMBURG, zie Bars.

BERSENBRUCK, Han. vlek, vorst. Osnabrug, ambt Fürstenau.

BERSENZA, 2 Hong. D., Sohler kom.

BERSILLIES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met 257 inw.

BERSKOI, Rus. Aziat. stad, gouv. Kolivan, 6 mijlen van Kolivan.

BERSOHN of *Behrsaune*, Rus. dorp in Lijfland, Wendensche kreits.

BERSON, Fr. vlek, dep. Gironde.

BERSTADT, vlek in Nassau, niet ver van Schwalbach, met een warm bad.

BERSTADT, Hess. dorp, ambt Bingenheim, met 730 inw.

BERSUIRES of *Bressuires*, Fr. stadje in Poitou, dep. 2 Sèvres, met 630 inw. Door den oorlog der Vendée verwoest.

BERSZO, Hong. riviertje in 't distr. Kowar.

BERTALANFALWA, 2 Hong. dorpen, Liptauer kom.

BERTELSDORF, Pruis. dorp in Silezië, regdst. Liegnitz, met 680 inw.

BERTHELSDORF, Saks. dorp in de Schweiz, met aanzienlijke granietgroeven.

BERTHELSDORF, Saks. dorp, in de Lausitz, Görlitzerkreits, zetel der vergadering der oudste onder de Hernhutters, die het opperbestuur over al de gemeenten op den aardbol hebben.

BERTHAUME (REEDE) de buitenste reede van Brest, in 't Fr. dep. Finisterre.

BERTHEM, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, met 1100 inw.

BERTHENOUX, Fr. vlek, dep. Indre, arr. Chatre, met 1200 inw.

BERTHEVIN, (ST.) Fr. vlek in Maine, dep. Mayenne, 3 mijlen van Laval.

BERTHIER, N. Amer. dorp in Ned. Canada, aan den St. Lourens, tusschen de steden Montreal en Drie Rivieren.

BERTHIERS-ARCHIPEL, groep Austr. eil. in de golf Bonaparte, op de Z. kust van Nieuw Holland.

BERTHOLDSDORF, zie Berchtolsdorf.

BERTHOUD, zie Burgdorf.

BERTHY, gr. in de N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, ten Z. door de Roanoke en ten O. door Albemarle Sound bepaald, met 11,218 inw.

BERTIGNAT, Fr. vlek, dep. Puy-de-Dôme, arr. Ambert, aan de Dore.

BERTINCOURT, Fr. vlek, dep. Pas-de-Calais, arr. Arras, met 1275 inw.

BERTINORO, stad in den Kerk. Staat, legatie Ravenna, op eenen berg, niet ver van de riv. Ronco, met 4 kerken, 5 kloosters, een bisdom en 3,500 inw., die vooral goeden wijnbouw hebben. 44. 8. 34. N. B. 29. 48. 28. L.

BERTIOGA, kleine Z. Amer. zeehaven op de kust van Brazilië, 4 mijlen Z. van St. Sebastiaan. De inw. houden zich veel bezig met de walvischvangst.

BERTLINGEN, Pruis. dorp in 't gr. hert. Ned. Rijn, digt bij Bitburg.

BERTOGNE, Nederl. dorp in Luxemburg, met 254 inw., 2 m. van Bastogne.

BERTRAND, (ST.) Fr. stadje, dep. Op. Garonne, arr. St. Gaudens, aan de Garonne. 18. 15. L. 43. 30. N. B.

BERTRANGE, Nederl. dorp in Luxemburg, met 720 inw., een uur van de hoofdplaats.

BERTREE, Nederl. dorp, prov. Luik, met 213 inw., ½ uur van Hannut.

BERTRIMOUTIER, Fr. vlek in Lotharingen, dep. Vosges, arr. St. Dié.

BERTRIX, Nederl. dorp in Luxemburg, met 1,406 inw., 3 mijlen van Neufchâteau.

BERTSCHWEILER, zie Bernhardsweiler.

BERTSDORF, Saks. riddergoed en dorp in de Lausitz, met 1600 inw., waaronder 244 linnenwevers zijn.

BERTUCH, Pruis. dorp, gr. hert. Neder Rijn, een uur van den Moezel, met sterk bezochte minerale wateren.

BERUE of *Brava*, zie Ajan.

BERUM of *Behrum*, Han. ambt, vorst. O. Vriesland, uit 4 voogdijen en 3 kerspelen bestaande, in een vruchtbaar oord, aan de zee, met 2 vlekken, 20 dorpen, 1137 huizen en 5,719 inw.

BERUMA, Arab. stad in Yemen, 5 mijlen ten W. van Sahar.

BERUN, Pruis. dorp, regdst. Oppeln.

BERUS, Fr. vlek, dep. Moezel.

BERVAN, Aziat. stad in Tibet.

BERVEA, zie Caraferia.

BERVIE, Schotsch dorp, gr. Mearns.

BERVIE BROW, zie Craig Davie.

BERWALT, Pruis. stadje in Brandenburg, aan een meer.

BERWICK of *Merse*, Schotsch graafs.

tusschen 14. 42 en 15. 48. L. en 55. 31 en 55. 56. N. B. gelegen. Het is 22 vierk. mijlen groot en bevat 30,780 inw., die van den landbouw, de veeteelt en visscherij bestaan. Het land wordt bewaterd door de riviertjes Tweed, Blackwater, Whitewater, de Leader, de Eden en de Eye. In het O. is het bergachtig, alwaar de naakte en eenzame keten Lammermoor, die omtrent 1540 voet hoog is, gevonden wordt; ook is een groot deel met dorre heiden bedekt. Men rekent dat de grond voor ongeveer 1½ millioen guldens opbrengt. Het werd voormaals in drie deelen verdeeld, als: Lammermoor of het gebergte, Landerdale of het dal, en Merse of de vlakte. De hoofdstad is Greenlow.

BERWICK of *Barwick*, Eng. vlek, gr. York, met 550 inw.

BERWICK-UPON-TWEED, Eng. stad, graafschap Northumberland, aan de Tweed, met eene haven, die, uit hoofde der blinde klippen, moeijelijk te naderen is, en die door een fraai onlangs gebouwd steenen hoofd gevormd wordt. Er zijn kazernen voor 600 man, 7,980 inw. die vooral bestaan door de zalmvisscherij op de Tweed, die jaarlijks voor 16,000 pond St. verpacht wordt; ook verzenden zij wol, koren en boonen, en hebben fabr. voor linnen, damast, zeildoek, neteldoek, vloerkleeden, kousen, vilt, handschoenen, enz. Lang was deze stad een twistappel tusschen Engeland en Schotland; eindelijk werd zij, met eenen omtrek van 8,000 acres onzijdig verklaard en nog heeft zij eenige van hare voorregten. 15. 44. 45. L. 55. 44. 35. N. B.

BERWICK, stad in de N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. York, aan de Saltonfall, met 2 hervormde, 2 doopsgezinde, en eene kwakers kerk, 1 hooge school en 4,455 inw., die in hout handelen.

BERWICK, zie Abbotstown.

BERWICK (NORTH), Schotsch stadje, gr. Haddington, aan de frith van Forth, met eene haven en 750 inw., die koren uitvoeren.

BERWICK of *Nieuw Berwick*, stadje in de N. Amer. Rep., gr. Northumberland, aan de Susquehannah. 41. 2. N. B.

BERY-PUNT, kaap in Engeland, tegenover Devonshire.

BERZAWA, tak van de Hong. riv. Temesch, aan welke, tot gemak der scheepvaart, onlangs een kanaal gegraven is.

BERZE, Aziat. dorp in Syrië, eene mijl ten N. van Damascus.

BERZEE, Nederl. dorp, prov. Namen, met 356 inw., 1 uur van Walcourt.

BERZENCZE, BREZNICZE, Hong. vlek, kom. Schumeg, met een kasteel. 46. 12. 34. N. B. 34. 52. 20. L.

BERZETO, stadje in 't hert. Parma.

BERZEWICZA, Hong. vlek, kom. Scharosch, met een kasteel. 49. 7. 51. N. B. 38. 32. 24. L.

BERZONASCO, Sardin. vlek bij Chiavari.

BERZUIKI, Poolsch stadje, waiw. Augustowo, met 300 inw.

BESAGNO of *Bisagno*, kleine riv. in 't Genueesche, die in 't Apennijnsch gebergte ontspringt en bij de muren van Genua in de Middell. zee valt.

BESALU, Spaan. stad in Catalonië, landschap l'Ampurdan, aan de Fulvia.

BESANÇON, Fr. arr. in 't dep. Doubs, groot 26 vierk. mijlen, met 93,200 inw.

BESANÇON, hoofdpl. van voorn. Fr. arr., van de zesde militaire divisie, en het negende jagtdistr., voorheen de hoofdstad van Franche-Comté, aan de Doubs; zij is in eene boven en beneden stad verdeeld, die door eene steenen brug vereenigd zijn. Besançon was onder den naam van *Besantium*, reeds bij de Romeinen bekend, en heeft 6 poorten, een kasteel, 8 kerken, 8 hospitalen, eenen bisschop, die tot aan den vrede van Rijswijk een duitsche rijksvorst was, een lyceüm en collegie, in 1807, in plaats van de voormalige hooge school, opgerigt; eene akademie van kunsten en wetenschappen, eene teeken- en beeldhouwkundige akademie, eene artillerieschool, eene horologiemakersschool van 200 kweekelingen, eene stadsbibliotheek, met eene verzameling van munten, naturaliën, enz., een museüm, een' kruidtuin, eene maatschappij voor den landbouw, enz.: benevens 3,203 huizen en 28,426 inw., welke fabr. ijzer, staal, wapenen, linnen, wol, zijde, mostaard, tabak, katoen en vooral zak- en staande horologies leveren. Men vindt er ook nog verscheidene Romeinsche oudheden. 23. 42. 46. L. 47. 14. 12. N. B.

BESANKA, Turksch vlek in Bosnië, niet ver van de Save, met 150 huizen.

BESANNI, Perz. stad, prov. Kurdistan.

BESARMEN, Rus. volk in Finland.

BESBOROUGH, eil. op de N. W. kust van N. Amer., in Norton-Sound. 216. 31. L. 64. 10. N. B.

BESBRE, zie Bebre.

BESCA, Illyr. stad op het eil. Veglia.

BESCHA, zie Begia.

BESCHÉ, Nederl. dorp in Luxemburg, met 561 inw.

BESCHARAJA of *Bscharrai*, Turksch vlek in 't Aziat. pachalik Tarablus.

BESCHECK, meer in Eur. Turkije, in

in Macedonië, met 2 steden in deszelfs nabijheid, *Groot* en *Klein* Bescheck genaamd. Het is 3 mijlen lang en omtrent 2 breed.

BESCHENOWA, Hong. dorp in 't Liptauer kom.

BESCHENYO, 5 Hong. D., kom. Hewesch, Salad, Barsch en 2 in Borschod.

BESCHERMER, Ned. fort op het eil. Java, rijk Cherebon, in O. Ind., aan eene opene baai.

BESCHICK-TASCH of *Besiktasch*, Turk. dorp bij Konstantinopel, pachalik Romelië, met een zomerpaleis van den Grooten Heer, dat op den 24 Sept. 1816 geheel afbrandde. Hier werd HADSCHI BEKTASCH, de stichter der Janitsaren, geboren, en de scheredin BARBAROSSA, die hier eene moskee bouwde, begraven.

BESCHILBAI, Kaukazisch volk, een stam der Abassen, welke in een woest en ontoegankelijk oord van de groote Awchasa wonen, en in naam onder Turksche heerschappij leven.

BESCHLICK, zie Beslik.

BESCHLIVAI, Aziat. stad in Circassië.

BESCHOW, Pruis. stad, regdst. Frankfort, met ijzer- aluin- en vitrioolmijnen.

BESCHTAU of *Beschtyn*, (vijf bergen) een deel van het Noord Kaukazisch voorgebergte, met 5 bergtoppen, die een' gemeenschappelijken voet hebben, van welken de Beschtau-Ischgwa de grootste, en 677 voeten boven de zee verheven is. Men vindt hier veel warme zwavelbaden, die echter veel kalkaarde bevatten.

BESCHTYN, zie Beschtau.

BESCINI, Aziat. stad bijna in 't midden van Circassië gelegen.

BESCON, Fr. dorp in Anjou, dep. Maine en Loire, met 228 huizen.

BESENBACH, Beij. dorp, Isarkreits, met eene groef van oliesteenen.

BESERG HENLU of *Besezghenlu*, stad in Aziat. Turkije, prov. Caramanië.

BESESTEIN, zie Basar.

BESHEZH of *Bezesch*, Rus. stad, gouv. Twer, aan de Molago, met 3092 inw. en eene jaarmarkt van 5 dagen, op welke koren, ijzer, zijden en katoenen waren verhandeld worden.

BESIGHEIM of *Bessigheim*, Wurt. Op. ambt, Neckarkreits, groot 2 vierk. mijlen, met 25,000 inw.

BESIGHEIM of *Bessigheim*, Wurt. stad in voorn. ambt, aan de zamenkomst der Enz en Neckar, met 1994 inw., die van den wijnbouw bestaan. 49. 2. N. B. 27. 1. L.

BESIGHOFF, Bad. vlek, 2 mijlen ten Z. van Freyburg.

BESIKTASCH, zie Beschik-Tasch.

BESLINGEN, Nederl. dorp in Luxemburg, met 900 inw., 3 mijlen van Houffalise.

BESOIJEN, Nederl. dorp, prov. N. Braband, district 's Hertogenbosch, behoort tot de zoogenoemde Langestraat.

BESONES, Spaan. eilandjes tusschen de baai van Muros en de Rio de Roxa in den Atl. oceaan.

BESOR, Aziat. riv. in Palestina, welke 1 mijl van Gaza in de Middell. zee valt.

BESOS, riv. in Spanje, prov. Catalonië, welke niet ver van Barcelona in de Middell. zee valt.

BESOUKI, groot dorp op het eil. Java, 2 mijlen van de kust, verblijfplaats van een inlandsch vorst. De omtrekken zijn rijk aan wild en rijst. 131. 36. L. 7. 45. L. B.

BESOZZO, Lomb. Ven. vlek, gouv. Milaan, aan het Lago Maggiore.

BESRODNAYA SLOBODA of *Verknei Aktubinskoi Gorodok*, dorp in Aziat. Rusl., tusschen de Wolga en Aktuba, bij de Caspische zee, voorheen met zijde kultuur.

BESSAN, Fr. vlek, dep. Hérault, aan de Hérault, met 264 inw.

BESSARABA, Turk. stadje in Bulgarië, sandschakat Nicopoli.

BESSARABIË, Rus. prov. aan de Zwarte zee, tusschen den N. arm van den Donau, de Pruth en Dniester, of tusschen 44. 10. en 48. 30. L. en 45. 15. en 48. 13. N. B. gelegen. Zij bevat 850 vierk. mijlen, en 233,000 inw., die meestal Nogaische tartaren zijn, welke in 1569 door de Turksche en Krimsche Tartaren hier werden nedergezet, hunnen naam van het vlek *Budeschäl* aan den Dniester ontvingen, en thans de opperheerschappij van Rusland erkennen. Het land, dat door vele kleine riv. bespoeld wordt, heeft echter, op onderscheidene plaatsen, gebrek aan water en brandhout, is overigens vlak, en vruchtbaar in koorn, wijn, hout, enz., doch wordt door de Tartaren meest tot de vee- paarden- en schapenteelt gebruikt. Deze prov. behoorde tot in 1812 aan de Turken, doch werd toen aan Rusland afgestaan; het wordt thans ook Budjak of Budsjak genoemd: de zetel der regering is in Kischinew.

BESSASTADER of *Bessasted*, Deen. stadje op het eil. IJsland, niet ver van de zee, de zetel van den stifts-ambtman, voorheen die des stadhouders, met eene haven en de eenigste geleerde school des eil., die eene bibliotheek van 12 tot 14,000 boekdeelen heeft. Ook is er eene volksschool en eene goede kerk, die

die tamelijk groot en met pannen bedekt is, een gevangenhuis, enz. De 300 inw. hebben eene lakenfabrijk en eenen volmolen.

BESSAU, Afr. zeehaven op de Peperkust. 8. 6. L. 5. 50. N. B.

BESSAY, Fr. vlek, dep. Allier, 3 mijlen ten Z. van Moulins.

BESSE, Fr. stadje in Auvergne, dep. Puy-de-Dôme, in een vulkanisch oord, met 245 huizen, die van bazaltlava zijn gebouwd, 1920 inw., en handel in kaas.

BESSE, Fr. vlek, dep. Var, arr. Brignolles, met 1580 inw.

BESSE, Keur-Hess. dorp, ambt Gubensberg, met 91 huizen.

BESSE, COURTANVAUX, Fr. vlek in Maine, dep. Sarte, arr. St. Calais, met 1800 inw. en eene fabrijk van wollen stoffen en papier.

BESSEER, Aziat. distr. in Hindostan, door de Jumna bewaterd. 32. N. B.

BESSEL, Nederl. dorp, prov. Limburg, met 900 inw., aan den regter Maasoever, 2 mijlen van Roermonde.

BESSENAY, Fr. dorp, dep. Rhône, arr. Lyon, met 1400 inw. en wijnhandel.

BESSIERES, Fr. stadje, dep. Garonne, 5 mijlen ten N. O. van Toulouse.

BESSIGHEIM, zie Besigheim.

BESSIN, Fr. landstreek in Normandië, dep. Calvados, met goede vee- en vruchtenteelt en visscherijen. De hoofdpl. is Bayeux.

BESSINES, Fr vlek, dep. Op. Vienne, arr. Bellac, met 2523 inw.

BESSON, Fr. vlek, dep. Allier, arr. Moulins, met 2900 inw.

BESSUNGEN, Hess. dorp bij Darmstadt, met 1042 inw.

BESSY BELL, berg in Ierl., gr. Tyrone, aan den voet van denwelken de stad Newton Stewart ligt.

BEST, Perz. stad in Farsistan, 3 mijlen van Yezd.

BEST, zie Oirschot en Best.

BESTIMESSARAS, (d. i. land der goede en groote menschen) prov. op het eil. Madagaskar bij O. Afrika, met veel rijst en vee; de hoofdpl. is Foulpointe.

BESTMEN, Nederl. gehucht in Overijssel, bij 't dorp Omme, met 100 inw.

BESZERMENY, groot Hong. marktvlek, kom. Sabolt, met 2 kerken.

BESZTERCZ, Hong. vlek, kom. Trentsin, aan de Waag, met een bergkasteel en 5 markten. 49. 2. N. B. 36. 7. L.

BESZTERCZE, zie Bistritz.

BESZTERCZE-BANYA, zie Neusohl.

BETAMORE HEAD, kaap op de W. kust van het Schotsch eil. Skye. 11. 3. L. 57. 26. N. B.

BATAMUNGULUM, stad in Hindostan, prov. Mysore, 2½ mijl van Bangalore.

BETANIMENE, (of land der roode landbew.) prov. van het Afr. eil. Madagaskar, vlak en zeer sterk bevolkt, met het dorp Andavourante, hetwelk 10,000 oorlogslieden leveren kan. De inw. zijn van eene schoone gestalte, een zacht karakter en vriendelijk jegens de blanken.

BETANZOS of *Betanios*, (het Flavium Brigantium der ouden) Spaan. stadje, prov. Gallicië, tegenover de stad Corunna, aan het hangen van eenen heuvel en den mond der Mandro, met eene haven, vele looijerijen en 1600 inw. 43. 17. 16. N. B. 9. 32. L.

BETAS, Z. Amer. haven in Chili, prov Capiapo. 25. 35. Z. B.

BETBORN, Nederl. dorp in Luxemburg, met 760 inw., 4 m. van Arlon.

BETCOOM, Afr. distr. in Abyssinië, ten O. van Mareb, door de Shangallas bewoond.

BETECOM, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, met 1272 inw.

BETEENAN, eilandje in den Sooloo archipel. 139. 14. L. 6. 2. N. B.

BETELFAGUI, zie Beit-el-Fakih.

BETEL EILAND, klein Aziat. eil. op de kust van Hindostan, in de golf van Cambaye. 88. 6. L. 20. 40. N. B.

BETELNOOT-EIL, zie Poelo-Pinang.

BETER RAS, Aziat. stadje in Palestina, op de N. O. kust van de Doode zee, en eenige mijlen ten Z. van de oude stad Abil. Het wordt door eenen scheik bestuurd.

BETESKOE, Rus. Aziat. stadje in Siberië, aan de W. oever der riv. Irtisch.

BETETA, Spaan. vlek, prov. Cuença.

BETHABARA, kolonie van Hernhutters in de N. Amer. Rep., in N. Carolina.

BETHANIA, kolonie der Hernhutters in de N. Amer. Rep., prov. N. Carolina.

BETHANIA, voorheen een vermaard klooster bij Arnhem, hoofdpl. van de Nederl. prov. Gelderland.

BETHANIA, Aziat. dorpje in Palestina, 1 mijl ten Z. van Jeruzalem. Men vertoont er eene grot in eene rots, die volgens zeggen, het graf van LAZARUS zoude zijn: er is ook eene soort van kasteel, dat voor zijn huis, benevens dat van MAGDALENA en MARTHA gehouden wordt.

BETHANY, Aziat. stadje in Palestina, 4 mijlen N. van Jeruzalem.

BETHEL, O. Ind. eilandje in de Golf van Cambaye, door eene zeer naauwe straat van het vaste land gescheiden, en overal met rotsen en klippen omringd.

Bethel, vlek in de N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Dauphin, met 2091 inw., waaronder eene broedergemeente.

Bethelsdorp, post der zendelingen in 't Kaapland, in Z. Afrika, distr. Uitenhage, welke in 1815 omtrent 1170 inw., meestal Hottentotten, telde, waarvan zeer velen lezen en schrijven kunnen en scholen en kerken geregeld bezoeken, terwijl zij voor de landeigenaars hout kappen, handwerken beoefenen, zout, zeep, matten en manden vervaardigen, of ook wel turksche en andere tarwe en peulvruchten telen. Zij hebben ongeveer 2,200 stuks hoornvee, beneveus schapen, varkens en geiten.

Bethencuria of *Santa Maria de Bethencuria*, hoofdstad van het eil. Fuerteventura, tot de Canarische behoorende; zij heeft 100 huizen.

Bethienah, Aziat. stad in Palestina.

Bethines, Fr. vlek in Berry, dep. Indre, 2 mijlen Z. W. van le Blanc.

Bethisy, Fr. vlek in Valois, dep. Oise, met handel in hennip.

Bethlehem, Nederl. vlek, prov. Z. Braband, arr. Leuven.

Bethlehem, de naam van onderscheidene voormalige kloosters in ons vaderland, als één zeer beroemd bij Doetichem, prov. Gelderland; een aan de Dokkumer trekvaart; een in Oostergo, beide laatste in Vriesland; een bij Rottum, prov. Groningen, en een even buiten de stad Utrecht.

Bethlehem, Turk. Aziat. dorp, voorheen eene stad in Syrië, pachalik Damascus, in een schoon oord, op eenen berg, die geheel met wijngaarden en olijfboomen beplant is, 1 mijl ten Z. van Jeruzalem: vooral merkwaardig door de geboorte van Jezus. Het heeft 300 huizen en 2,400 Grieksche en Armenische inw., welke rozenkransen en kruisen voor de bedevaartgangers vervaardigen. Men vindt hier een groot klooster voor Franken, Grieken en Armeniërs, onder welks kerk men eene onderaardsche kerk heeft, waarin men wil dat Jezus zoude geboren zijn. — In 1807 waren hier maar 10 monniken, waaronder 7 Spanjaarden.

Bethlehem, vlek in de N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Northampton, ter plaatse waar de Manakissykreek in de Leheigh valt; zij is de hoofdplaats eener evangelische broedergemeente, heeft twee opvoedingsgestichten, een voor jongens en een voor meisjes, werwaarts ook vele voorname personen uit de naburige steden hunne kinderen zenden. Er zijn verder 100 huizen en 1426 inw., die hoogduitsch spreken, en eenige fabr., vooral van aardewerk, en ook bierbrouwerijen hebben.

Bethlehem, vlek in de N. Amer. Rep., gr. Albany, staat Nieuw York.

Bethlehem, zie Belem.

Bethlehem, Fr. vlek, dep. Nièvre, zijnde de voorstad van Clamecy.

Bethlehemfalva, ook wel *Bethlsdorf* genoemd, Hong. vlek, Zipser kom.

Bethlen, Zevenbergsch vlek en kasteel, Szolnoker kom., door een bosch omringd, aan de riv. Szamos, met eene zoutbron.

Bethlen, St. Miklos of *St. Nikolsburg*, Zevenb. vlek, Kokelburger kom., aan de kleine Kokel riv.; met 2 kerken, zoutbronnen, en vooral wijnteelt.

Bethlsdorf, zie Bethlehemfalva.

Bethnall of *Bednall-green*, Eng. vlek, gr. Middlesex.

Bethulia, ook *Berg der Franken*, heuvel in Palestina, bij Bethlehem, met een dorp van gelijken naam in de nabijheid.

Bethune, Fr. arr., dep. Pas-de-Calais, groot 18½ V. M. met 117,395 inw.

Bethune, hoofdstad van voorn. Fr. arr., aan de Bietre of Breite, met 4 poorten, een kasteel, 3 kerken, 3 hospitalen, 1042 huizen en 6,036 inw., welke linnen, pijpen en zeer goede kaas vervaardigen, en in koorn en vlas handel drijven. De huizen en straten zijn slecht, maar de markt is een groot, schoon vierkant. 50. 32. N. B. 20. 30. L.

Bethune, Fr. stadje, dep. Indre, aan de Arnon, met 90 huizen. Geboorteplaats van den beroemden Sully.

Bethune, riv. in Frankrijk, welke, na de Argues opgenomen te hebben, bij Dieppe, dep. Ned. Seine, in de Noordzee valt.

Beti, Afr. stad in Whydah.

Betimieh, Aziat. stad in Syrië, 6 mijlen ten Z. W. van Damascus.

Betjouanas, (land der) uitgestrekt deel van Kafferland in Z. Afrika, door een volk bewoond, dat in verscheidene stammen verdeeld is, en met de Kaffers denzelfden oorsprong heeft. Zij hebben geene steden.

Betler, Hong. dorp, Gömers kom.

Betley, Eng. vlek, gr. Stafford.

Betlis, oude Aziat. stad in Armenië, distr. Kurdistan, in eene vruchtbare landstreek, volgens de Armeniërs door Alexander *den grooten* gesticht, heeft met de omliggende dorpen 26,000 inw., zijnde Kurden, Turken, Armeniërs, en Syriërs. 60. 17. L. 37. 45. N. B.

Betly, zie Bedly.

BETMAR, kreitsgerigt in Brunswijk, groot $4\frac{1}{3}$ vierk. mijl, met 11,270 inw.

BETMAR, dorp in Brunswijk, kreitsgerigt Betmar, met 709 inw.

BETOUGA, Rus. stad, gouv, Kostroma, aan de riv. van denzelfden naam.

BETSCHEN of *Pczewo*, Pruis. open stadje, regdst. Posen, met 1620 inw., die meestal van den landbouw, de lakenweverij en brouwerij leven.

BETSCHKOM, zie Odischi.

BETSCHWA, riviertje in Moravië, Prerauerkreits, hetwelk bij Tobitschau in de March valt.

BETSE, zie Török-Betse.

BETSEY 'S EILAND of *eil. Willaumez*, klein, hoog en vruchtbaar Austr. eil., aan de O. kust van Van Diemen's land, aan den ingang van de Derwent rivier.

BETSIMICARAS, een Negerras, hetwelk de O. kust van Madagascar bewoont: de mannen zijn frisch en welgemaakt, doch over het algemeen diefachtig, laf en aan den drank overgegeven. De vrouwen zijn er zeer schoon.

BETTA, stad in Aziat. Turkije, 18 mijlen ten Z. Z. W. van. Erzerum.

BETTBRUNN of *St. Salvador tot Bettbrunn* genoemd, beroemd godsdienstig gesticht in Beijeren, 2 mijlen van Ingolstadt, tot welks wonderdoend beeld vele bedevaarten gedaan worden.

BETTEL, Nederl. dorp, prov. Luxemburg, $\frac{1}{2}$ uur van Vianden.

BETTEMBURG, Nederl. vlek in Luxemburg, 2 uren ten Z. Z. W. van Luxemburg, met 916 inw.

BETTENDORF, Nederl. vlek in Luxemburg, aan de Saar, met 679 inw.

BETTENFELD, Nederl. dorp in Luxemburg, met 600 inw., $2\frac{1}{2}$ mijl van Wittich.

BETTENHAUSEN, Saksisch dorp, Meiniger aandeel, met 516 inw., onder welke veel linnewevers zijn.

BETTENHAUSEN. Hess. dorp, niet ver van Kassel, aan de Losse, met vele schoone landhuizen, 864 inw., eene chits- en katoenfabr. met 108 weefgetouwen, papiermolens, eene koperdraadtrekkerij, enz.

BETTENHOFEN, Fr. dorp, dep. Ned. Rijn, arr. Hagenau, met 700 inw.

BETTENHOVEN, Pruis. vlek, gr. hert. Ned. Rijn, 1 mijl van Gulik, met 1790 inw.

BETTERWIRD, Nederl. buurt in Vriesland, grietenij Westdongeradeel, bij 't dorp Bornwird, met 130 inw.

BETTEWAARDEN, Nederl. polder in Duiveland, prov. Zeeland.

BETTINCOURT, Nederl. dorp, prov. Luik, $\frac{1}{2}$ uur van Waremme.

BETTING, Pruis. vlek, gr. hert. Ned. Rijn, met 600 inw., 2 m. van Bitburg.

BETTIAH, distr. in Hindostan, prov. Behar, tusschen 27 en 28 N. B., ten O. van de riv. Gunduck. Met betrekking tot den landbouw en fabr. is dit het minst aanzienlijk gedeelte van Behar; doch er is overvloed van hout voor den scheepsbouw. Het behield deszelfs onafhankelijkheid tot in het jaar 1795, wanneer het door de Eng. overwonnen en met Camparun vereenigd werd.

BETTIAH, Eng. stad, presid. Calcutta, prov. Behar, met leemen muren, torens en grachten versterkt; er zijn eenige roomsche kloosters. 26. 47. N. B. 102. 26. L.

BETTLACH, groot Zwits. dorp, kanton Solothurn.

BETTLERN, Boheemsch *Zebrak*, vrij Boh. stadje, Beraunerkreits, met 119 huizen en steenkolengroeven.

BETTLERSCHANS, zie St. Michael schans.

BETTMARINGEN, Bad. D., Donaukreits.

BETTOLA, Ital. vlek, hert. Plaisance.

BETTOLA, Sard. vlek, 3 mijlen ten Z. O. van Tortone.

BETTOMONT, Nederl. gehucht in Luxemburg, tusschen la Roche en Bastogne.

BETTON, Fr. vlek in Bretagne, dep. Ille en Vilaine, aan de Ille.

BETTON'S EILAND, klein eil. in den N. Stillen oceaan, bij de kust van Revilla-Gigedo. 246. 14. L. 55. 21. N. B.

BETTOOR, bloeijende stad in Indië, aan de oevers van den Ganges, met vele fraaije Hindo tempels. 26. 52. N. B. 97. 51. L.

BETTOORIAH, Ind. distr. in de prov. Bengalen, 25 mijlen lang en 6 breed, aan den N. O. oever van den Ganges, thans ingelijfd in het collectorschap van Raujishy. Het is met kleine riv. doorsneden, aan jaarlijksche overstroomingen onderhevig, en vooral daardoor zeer vruchtbaar in rijst.

BETTRINGEN (OPPER en NEDER), Wurt. dorp, Jaxtkreits, met 600 inw.

BETTUS, Eng. gehucht, gr. Salop.

BETUR TEGLA, zie Amu, No. 2.

BETTWS-Y-COED, Eng. vlek in Wallis, gr. Caernarvon, met 550 inw.

BETUWE, BETUE, BETAUW, BATAUWE, gedeelte van de Nederl. prov. Gelderland, tusschen de riv. den Rijn, Waal en Lek gelegen, reeds vroeg in *Over* en *Neder Betuwe* verdeeld, en thans tot de kwartieren Tiel en Nijmegen behoorende. Het is het vruchtbaarste gedeelte van Gelderland, en zelfs van ons

ons rijk. De grond is zeer laag en vlak, waarom deze streken veel aan het water en overstroomingen zijn blootgesteld. Zij brengt zeer veel koren, tabak, appelen, peren en kersen voort, welke naar alle oorden des rijks verzonden worden. Zie verder de artikels *Nijmegen* en *Tiel* als kwartieren.

BETZ, Fr. vlek, dep. Indre en Loire, arr. Senlis, met 190 huizen.

BETZ, Fr. dorp en kantonshoofdpl. in Picardië, dep. Oise.

BETZ of *Geest-Betz*, Nederl. dorp in Z. Braband, arr. Leuven, met 700 inw.

BETZDORF, Nederl. vlek in Luxemburg, met 1206 inw.

BETZENHUS, Bad. D. in 't Brisgausche.

BETZENDORF, Pruis. vlek, regdst. Maagdenburg, aan de Jetze, met 646 inw.

BETZENSTEIN of *Petzenstein*, Beij. stadje, Op. Mainkreits, met 106 huizen en verscheidene ijzermijnen.

BETZIGAU, Beij. dorp in 't voormalig vorst. Kempten, met 1130 inw.

BETZINGEN, Zwits. dorp, kanton Uri, alwaar in Mei de landsvergadering gehouden wordt.

BETZIRVAN of *Barsan*, Perz. stad, prov. Azerbidia, 28 m. ten N. O. van Tabris.

BETZKOW of *Betzko*, Hong. vlek, Trentschiner kom., aan de Waag.

BETZMI, Aziat. stad in Circassië, aan de Kuban. 60. 15. L. 44. 40. N. B.

BETZNAU, Beij. dorp, Op. Donaukreits, met eene katoen- en neteldoekfabr.

BEU, Fr. vlek, dep. Indre en Loire, arr. Dreux, met 234 huizen.

BEUCHLITZ, Pruis. dorp, regdst. en kreits Merseburg, aan de Saale, bij hetwelk, op eene hoogte, vele houtskolen gegraven worden, die met vitriool en zwavel bezwangerd zijn.

BEUERN, dorp in Opper Hessen, ambt Giessen, met 690 inw.

BEUF-RIVER, N. Amer. riv., die ten O. in den Mississippi valt, boven den mond van de Illinois.

BEUGEN EN RIJKERVOORT, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, met 1000 inw.

BEUGGEN of *Karsau*, Bad. dorp, Wiesenkreits, met 547 inw.

BEUIL, Fr. dorp, dep Indre en Loire.

BEUKELSDIJK, Nederl. buurt in Z. Holland, distr. Rotterdam, heeft met Oost en West Blommersdijk 4298 inw.

BEUL of *Bevil*, Nederl. dorp, prov. Vriesland, een der twintig dorpen van de grietenij Stellingwerf, Westeinde.

BEULAKE, Nederl. dorp, prov. Overijssel, kwartier Vollenhoven.

BEUNINGEN, Nederl. dorp, prov. Overijssel, lands. Twenthe, met 675 inw.

BEUNINGEN, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Nijmegen, een uur van deze stad, voorheen met het oude slot Blankenburg, en het heerenhuis *de Oude tempel*; heeft 636 inw.

BEUREN of *Buren*, Zwits. stadje en voogdij, kanton Bern, arr. Seeland, met een kasteel en eene brug over de Aar.

BEUREN, Pruis. vlek, regdst. Erfurt, aan de Leine, met eene wolweverij, garenspinnerij, en 790 inw.

BEUREN, dorp in het graafs. Zeil-Trauchburg, met 630 inw.

BEUREN, Wurt. dorp, kreits Zwarte Woud, met 1148 inw.

BEUREN, BEURON of *Klooster Beuren*, een vernietigd klooster in het gebergte aan den Donau, tusschen Tuttlingen en Sigmaringen, met sporen van eene oude stad in den omtrek.

BEURON, zie Beuren.

BEURRE, Fr. dorp, dep. Doubs, aan de Doubs, met 600 inw, en aanzienlijke ijsersmederijen.

BEUTELSBACH, Wurt. vlek, Jaxtkreits, ambt Schorndorf, met 1640 inw., fabr. voor lakens, linnen, enz.

BEUTHA, Saks, dorp, gr. Schönburg, niet ver van Hartenstein.

BEUTHEN, Pruis. vrije heerl. in Silezië, regdst. Oppeln, welke ten O. door de Brinnitze van Polen wordt gescheiden. Zij is 11 vierk. mijlen groot en bevat 19,844 inw., 2 steden, 1 vlek en 68 dorpen. Het land is bezet met eene rei van heuvels en brengt voort: ijzer, lood, kalmei, steenkolen, leem, marmer, koren, gras, hooi en hout.

BEUTHEN of *Opper Beuthen*, Pool. *Byton*, hoofdstad van voorn. Pruis. heerl. aan de Hyacinth, met 5 roomsche kerken, 2 hospitalen en 1770 inw., die landbouw, bierbrouwerijen, linnen- en lakenweverijen, eene kalmeifabr. aardewerkfabr., enz. hebben.

BEUTHEN of *Niederbeuthen*, Pruis. stadje, regdst. Liegnitz, hoofdpl. van het vorst. Carolath, in een aangenaam oord aan den Oder, met eene roomsche en luthersche kerk, en 2610 inw., welke van den landbouw, wijnteelt, fabr. van aardewerk, laken en strooboeden, scheepsbouw en scheepvaart bestaan.

BEUTINGEN, LANGEN-BEUTINGEN, Wurt. dorp, Jaxtkreits, met 750 inw.

BEUTITZ, Pruis. dorp, regdst. Merseburg, aan de Saale, met eene der sluizen, waardoor de riv. bevaarbaar gemaakt wordt.

BEUTSCHEN, Pruis. vlek, gr. hert. Posen, met eene aanzienlijke fabr. van zij-

zijden, halfzijden, en katoenen stoffen.

BEUVERON, Fr. dorp, dep. Calvados.

BEUZET, Nederl. dorp, prov. Namen, met 388 inw, 1½ uur van Nivelle.

BEUZEVILLE, Fr. vlek in Normandië, dep. Eure, met 2450 inw.

BEUZICHEM, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Tiel, gr. Buren, het fraaiste van het gr. aan den Lekdijk, met 730 inw., eene overoude kerk, waarin een schoon orgel. Er is jaarlijks eene groote en algemeen beroemde beesten- en paardenmarkt. Van het oude slot is niets meer overig.

BEVAGNA, vlek in den Kerk. Staat, hertogdom Spoleto, aan de Timia.

BEVEL, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, met 322 inw.

BEVELAND, zie Noord Beveland, Zuid Beveland, Oost Beveland.

BEVENSEN, Han. vlek, vorst. Luneburg, aan de Ilmenau, met 768 inw.

BEVER, riviertje in 't Pruis. regdst. Minden, hetwelk in de Weser valt.

BEVER, kleine riv. in Hanover, die in 't bisdom Osnabrug ontspringt, en tusschen West Bevern en Munster in de Ems valt.

BEVER, kleine riv. in Duitschland, die in het gr. Lippe ontspringt, en in de Humme valt.

BEVEREN, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, met 1391 inw., ¼ uur van Oudenaarde.

BEVEREN, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Dendermonde, 2 uren van Oudenaarde, met 3,500 inw.

BEVEREN, Nederl dorp, prov. W. Vlaanderen, met 2,249 inw., 4 mijlen van Kortrijk.

BEVEREN, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, aan de Lys, met 1,451 inw., 2 mijlen van Kortrijk.

BEVEREN, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, met 2,272 inw., 2 mijlen van Poperingen.

BEVEREY, klein Eng. eiland in de Severn, bij Worcester.

BEVERGEREN of *Bewergen*, Pruis. landg., regdst. Munster, rondom in moerassen, aan de Ems, met eene roomsche kerk, 2 kloosters, een oud slot en 762 inw.

BEVERLEY, Eng. vlek, gr. York, niet ver van de Hull, met 3 kerken en 6,008 inw., welke door geheel Engeland vrij van tol zijn, en aanzienlijke katoenfabr., en handel in mout, meel, leder en kanten hebben: het zendt twee afgevaardigden naar het parlement.

BEVERLEY, stad in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Essex, aan de Porters, met 4 protestantsche kerken, eene haven en 4,068 inw., die handel, scheepvaart, benevens katoenfabr. en stokvischvangst hebben. Er is eene bank met een fonds van 160,000 dollars. 42. 31. N. B. 306. 56. L.

BEVERLEY, stad in de N. Amer. Rep., prov. Virginië.

BEVERLO of *Beringen*, Nederl. dorp, prov. Limburg, met 1275 inw., 3 uren van Diest.

BEVERLO of *Horst*, Nederl. dorp, prov. Limburg, met 3012 inw.

BEVERN, Han. dorp, hertogdom Bremen, ambt Bromervörde.

BEVERN, Han. vlek, slot en ambt, hert. Brunswijk, aan de beek Bever, onder het Sollingerwald, niet ver van Holzminden, met 1181 inw., welke van den akkerbouw en linnenweverijen bestaan.

BEVERS, Zwits. gemeente in 't kanton Graauwbunderland.

BEVERSTEDT, Han. vlek, hert. Bremen, met 70 huizen en 330 inw.

BEVERTS, Nederl. dorpje, prov. Limburg, met 162 inw., een uur van Bilsen.

BEVERUNGEN, Pruis. stadje en ambt, regdst. Minden, kreits Brakel, met een tolkantoor, en 1473 inw., welke papier- en oliemolens, scheepvaart, zoutbronnen, brandewijnstokerijen, benevens expeditie handel, en handel in linnen, glas en koren hebben. 51. 46. N. B. 27. 0. 45. L.

BEVERWAART of *Beverweert*, Nederl. kasteel, prov. Utrecht, arr. Amersfoort, tusschen de dorpen Odijk en Westhoven gelegen.

BEVERWIJK, Nederl. vlek in N. Holland, kwart. Haarlem, met stedelijke regten, aan het Wijkermeer. Het heeft eene fraaije kerk, welker toren ver in zee kan gezien worden, een eenvoudig stadhuis, een kost- of verbeterhuis en 1640 inw.

BEVIEUX, Zwits. dorp, kant. Waadt, met zwavel en zoutkeeten.

BEVIL, zie Boglio.

BEVILACQUA, Lomb. Ven. vlek, legatie Verona, aan de Rabiosa.

BEVILLENCOURT, Fr. vlek, dep. Somme, arr. Abbeville, met 200 huizen.

BEVINGEN, Nederl. dorp in Luxemburg, 2 uren van de hoofdstad.

BEVINGEN, Nederl. vlek in Luxemburg, 4 uren van de hoofdstad.

BEVIUM, Zwits. dorp, kant. Waadt, distr. Aigle.

BE-

BEVRY, Fr. vlek, dep. Pas-de-Calais, met 1,200 inw.

BEWDLEY of *Beaulieu*, Eng. vlek, gr. Worcester, aan de Severn: het zendt één lid in 't parlement, en heeft fabr. voor hoornwerk, wollen mutsen, vitriool en 3,460 inw.

BEWERGEN, zie Bevergeren.

BEX, Zwits. dorp, kanton Waadt, aan eene beek, niet ver van de Rhône, en aan den grooten weg naar Walliserland, 1,328 voeten boven de oppervlakte der zee gelegen, met het oude slot Duinkerk, 2,300 inw., en de eenigste zoutmijn van Zwitserland. Van de drie hoofdbronnen ligt de hoogste 2,287 voeten boven het meer van Geneve. Het zout wordt naar de stookplaatsen van Bevieux gevoerd, en verder te Devin gekookt. De groeve levert, door elkander, jaarlijks 15,000 centenaars op. De loodregte schachten loopen 4000 voeten ver door rotsen, en men klimt over 50 ladders 677 voeten diep naar den put van BOUILLET, terwijl men door eene andere loodregte schacht, op helderen middag, de sterren aan den hemel ziet. Van binnen zijn prachtige en groote vertrekken in marmer uitgehouwen, terwijl een rad, van 36 voet middellijn, 3000 voeten onder de oppervlakte der aarde het water in beweging brengt. Verder is de omtrek van dit dorp een der bekoorlijkste van Zwitserland; de hoogten leveren de aangenaamste gezigten op, terwijl in de nabijheid van bergen en ijskolommen, de zeldzaamste planten groeijen, en verder dit oord voor den beminnaar van mineralogie en geologie ten hoogste belangrijk is. Men vindt er ook zwavelbronnen. 46. 47. N. B. en 24. 38. L.

BEXAR, (ST. ANTONIO DE) een garnizoen en kolonie in Mexico, prov. Los Texas, 103 mijlen N. N. O. van Mexico.

BEXIS, Spaan. stadje, prov. Valencia, met omtrent 1000 inw.

BEY, dorp van Eur. Turkije in Attica, in de vlakte van Marathon gelegen.

BEYA, zie Bedschah.

BEYAD, Perz. stad in Chorassan.

BEYAN, Perz. stad in Kurdistan.

BEYBAZAR, Turk. Aziat. stad in Natolië, sandschakat Angouri, aan den Aladagh, met 4,000 inw., die veel rijst bouwen.

BEYCHERI, Turk. Aziat. stad, pachalik Konieh.

BEYDWEILER, Nederl. dorp in Luxemburg, 2 uren van Grevenmacher.

BEYENBURG, zie Beienburg.

BEYENFLETH, Deensch dorp, hert. Holstein, ambt Steinburg.

BEYENFLETH of *Beidenfleth*, Deen. dorp, hert. Holstein, aan de Stoer.

BEYERFELD, Saks. dorp, kreits Erzgebergte, ambt Grünhain, met een zwavel-, aluin- en vitrioolwerk en aanzienlijken handel in vertinde ijzerwaren, lepels, spijkers, enz.

BEYGAARDE, Nederl. dorpje in Z. Braband, 1½ uur van Brussel.

BEIJERLAND, een gedeelte van den Hoekschen waard in Z. Holland, distr. Dordrecht. Het brengt veel vlas voort en bevat Oud Beijerland, Nieuw Beijerland, Zuid Beijerland of den Hitzert en Piershil.

BEIJERLAND (OUD), aanzienlijk dorp in Z. Holland, distr. Dordrecht, aan de Maas, met 2,455 inw., eene goede haven, fraai marktplein, vlas- en graanteelt, veel kersenboomgaarden, enz. Het behoorde voorheen aan den ongelukkigen LAMORAAL, graaf van Hoorne, die te Brussel onthoofd werd.

BEIJERLAND (NIEUW), dorp in Z. Holland, distr. Dordrecht, ten Z. van het vorige, met 900 inw., die veel vee- en graanteelt hebben.

BEIJERLAND (ZUID,) zie Hitzert.

BEYERSDORF, Saks. dorp in Op. Lausitz, niet ver van Löbau.

BEYGHEM, Nederl. dorp, prov. N. Braband, met 452 inw., een uur van Vilvorden.

BEYHAR, Ind. stad in Bengalen, hoofdpl. van Cooch Behar, aan de Torssha. 107. 8. L. 26. 18. N. B.

BEYKANEER, stad in Hindostan, met eene vesting, eene mijl van de stad gelegen. Zij is groot en ommuurd, en de zetel van eenen vorst der Rasbuten.

BEYLA, groot Afr. dorp en hoofdpl. van een distr. in Sennaar.

BEYLEN, zie Beilen.

BEYNAT, Fr. vlek, dep. Corrèze, arr. Brives, met 1,470 inw.

BEYNE-HEUSAY, Nederl. dorp, prov. Luik, met 1,312 inw.

BEYOOR, Ind. stad in Hindostan, prov. Mysore, 1 mijl van Bangalore.

BEYPOUR, Eng. stad in Hindostan, op de kust van Malabar, 5 mijlen Z. Z. O. van Calicut. 11. 12. N. B. 93. 36. L.

BEYRAMITCH, Turk. stad in klein Azië, hoofdpl. van het distr. Troas, met geregeld gebouwde huizen, en vele oudheden, 17 mijlen van de Dardanellen.

BEYREN, Nederl. dorp, prov. Luxemburg, 2 uren van Grevenmacher.

BEYSSAC EN SEGUR, 2 Fr. dorpen, dep. Corrèze, arr. Brives.

BEYSSEM, Nederl. dorpje, prov. Z. Braband, met 243 inw., 1 mijl van Leuven.

BEZAU, Oostenr. dorp in Tirol, kreits Bregenz, aan de Aach, met 700 inw., katoenfabr. enz.

BEZDELKINO, Rus. Aziat. stadje in Siberië, 23 mijlen van Balaganskoi.

BEZE, zie Baise.

BEZENDORF, zie Betzendorf, No. 2.

BEZENSE, Hong. dorp, kom. Salad.

BEZERED, Hong. dorp, kom. Salad.

BEZESCH, zie Beshezh.

BEZGENRIED, Wurt. dorp, Donaukreits, ambt Göppingen, met 500 inw.

BEZIERS, Fr. arr., dep. Hérault, groot 50 vierk. mijlen, met 108,885 inw.

BEZIERS, hoofdpl. van voorn. Fr. arr., in een vruchtbaar en aangenaam oord gelegen, bij eenen heuvel, aan welks voet de riv. de Orbe vliet, digt aan het groot kanaal en aan de zee. Zij is de zetel van een nu weer vernieuwd bisdom, heeft 5 poorten, 1 hoofdkerk, 12 andere kerken, 2 hospitalen, eene regtbank van koophandel, eene beurs, eene akademie der wetenschappen, romeinsche oudheden, en fabr. van chits, kopergroen, papier, laken, wollen stoffen, zijden, brandewijn, likeur en zwavel, benevens een' aanzienlijken handel in olie en in den heerlijken wijn, welke in den omtrek groeit. Geboortepl. van BARBEYRAC. 20. 52. 26. L. 43. 20. 31. N. B.

BEZIG, Saks. Gotha's D. in Altenburg.

BEZIGAU, Beij. dorp, Op. Donaukreits, landg. Kempten, met 1130 inw.

BEZI, Hong. dorp, kom. Raab.

BEZNOCZ, Hong. dorp, kom. Eisenburg.

BEZNYE, Hong. dorp, kom. Bihar.

BEZO, Hong. dorp, kom. Ungwar.

BEZOARA, Aziat. stad in Hindostan, in het distr. Condapilly, aan den regter oever der riv. Krishna. 98. 13. L. 16. 32. N. B.

BEZOEKIE, stad in 't O. deel van het eil. Java, distr. Panaroekan, ten O. van Probolingo, tamelijk wel bewoond.

BEZOIJEN, zie Besoijen.

BEZOLE, Fr. dorp, dep Aude.

BEZONSONE, prov. op 't O. Afr. eil. Madagascar; zij bestaat uit een vruchtbaar dal van 14 dorpen, door hooge bergen en het bosch Ancaya ingesloten. De inw. *Bezonsons* genaamd, zijn van Arabische afkomst.

BEZY, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, met 480 inw. Geboortepl. van GODFRIED VAN BOUILLON.

BHADRINATH, stad en beroemde tempel in Hindostan, prov. Serinaghur, aan de Alcanunda, in het midden eener vallei, met bergen omgeven, die het geheele jaar door met sneeuw bedekt zijn. Het is eene bedevaartplaats voor geheel Indië. Nog wel 700 dorpen in Gerwal en Kemaon staan onder het gebied van deszelfs hoogenpriester, die door het bestuur van NEPAUL benoemd wordt. 97. 24. L. 30. 43. N. B.

BHAGALIOTTA, Ind. stad in Hindostan, prov. Bejapour, 18 mijlen van de hoofdplaats Bejapour.

BHAGMUTI, groote riv. in O. Ind. prov. Nepaul, welke in de Bura Gunduk valt.

BHAGPUR, HORDWER, HURDWAR, stad in O. Ind., in 't land der Seiks, aan den Ganges, met schoone tempels en gebouwen, waarin dikwerf uit geheel Indië Hindo's te zamen komen, om met water uit den Ganges hunne zonden af te wasschen. Ook is hier eene hoofdmarkt voor vee, paarden, kameelen, tabak, antimonium, asa foetida, vruchten en katoen. 95. 36. L. 29. 57. N. B.

BHAGWUNTPORE, Ind. stad en fort in Hindostan, prov. Ajmeer. 93. 58. L. 26. 7. N. B.

BHAKAR, O. Ind. vesting op een eil. van den Indus, in 't land der Seiks, prov. Multan, met suiker- en amandelteelt.

BHANARES, zie Benares.

BHANRAS, eene secte der Newars, in de O. Ind. prov. Nepaul.

BHARATAKAND, zie Bhertechunt.

BHAREH of *Bharagurhy*, Ind. stad en fort in Hindostan, in den staat van Nepaul, in een zeer ongezond oord. 103. 11. L. 26. 50. N. B.

BHATGONG, zie Batgao.

BHATTAS, zie Batta, No. 3.

BHATTIA, oude vesting in Hindostan, prov. Multan. Sommigen houden er het tegenwoordige Batneer voor.

BHATTIA, stad in Hindostan, aan het W. einde van Guzeratte, bij Oaka.

BHIND, Ind. stad in Hindostan, prov. Agra, met grooten katoenhandel. 96. 33. L. 26. 34. N. B.

BHOOJ, BOOJE of *Cutch-Booje*, hoofdpl. van 't lands. Cutch, in O. Indië.

BHOOTIAS, volk in de O. Ind. prov. Nepaul, dat grootendeels in het gebergte woont.

BHOUSEREE, Ind. stad in Hindostan, in Dowlatabad, 6 m. ten W. van Balkee.

BHOWANNY, O. Ind. vesting in de prov. Delhi, distr. Hurriana.

BHURTPUR, BHURTPORE, lands. in O. Indië, aan de grenzen van Berat, met eenen eigenen onafhankelijken Dschaten raja of vorst, welke 1000 man paarden en 2000 man voetvolk, benevens 20 stukken geschut bezit, 15 zak ropijen

of

of 250,000 gulden inkomsten heeft.

BHURTPORE, stad en vesting in voorn. prov., verblijfplaats van den vorst. 27. 13. N. B. 95. 14. L.

BI, zie Bija.

BIA, zie Altin.

BIADJOOS of *Viodjohs*, (zoo veel als wilden beteekenende) naam, welken de Maleijers aan een volk geven, dat op 't O. Ind. eil. Borneo woont, en dat zich zelf Daijaks en Eidahans noemt: zij zijn langer en sterker, en tevens ook bloeddorstiger en woester dan de Maleijers. Hunne kleeding bestaat in eenen enkelen gordel, en hunne opperhoofden verwisselen hunne beide voorste tanden met gouden. Zij wonen in eene groote loots van planken, somtijds met honderd bij een, voor welker ingang zij de koppen hunner verslagene vijanden ten toon hangen. Wanneer een jongman wil trouwen, moet hij het hoofd van eenen vijand, aan de voeten der bruid, nederleggen, terwijl de huwelijksplegtigheid bestaat in den bruidegom met het bloed van eenen haan, en de bruid met dat eener hen te bestrijken: de veelwijverij is bij hen niet in zwang. Wanneer een Biadjo sterft, wordt zijn lijk zoo lang in eene kist bewaard, tot dat men een' slaaf ten offer kan koopen; waarop deze tot getrouwheid aan den overledenen in de andere wereld vermaand en onthoofd wordt. Zij schijnen geene regering te hebben; hun godsdienst bestaat in het geloof aan een albesturend en onderhoudend wezen, hetwelk zij met gebeden en offeranden vereeren. Uit de vlugt der havikken leiden zij voorteekens af.

BIAFARA, Afr. rijk aan de Slavenkust in Guinea, tusschen de riv. Del Rey en Camerones of James, rijk aan blaauwe koralen, *Akkori* genoemd. Het wordt door de Nederlanders bezocht.

BIAFARAS, volk, dat eenige van de Bissagos eil. bewoont. Zie Bissagos.

BIAGIO, 2 steden in Napels, de eene in Calabria Ultra en de andere in het gr. Molise, 2 mijlen ten N. O. van Molise.

BIAGRASSO, Lomb. Ven. dorp, aan de Fianello, 4 mijlen ten Z. W. van Milaan, en merkwaardig door den dood van den ridder BAYARD.

BIAH, eene der vijf riv., die de prov. Pandschab in Hindostan bespoelen. Zij is een tak van den Indus.

BIAJOS, zie Baddas.

BIALA, kleine riv. in Galicië, welke uit 't Karpatisch gebergte ontspringt, de kreits Sandecz bespoelt, en zich met de Dunajez vereenigt.

BIALA, riv., welke het vorst. Bielitz in Silezië van Galicië scheidt en in de Weichsel valt.

BIALA, stad in Galicië, kreits Myslenice, door de riv. Biala van Bielitz, in Op. Silezië gescheiden en door bruggen met die stad vereenigd. Zij heeft eene normaalschool, 3,600 inw., waaronder meer dan 80 lakenwevers zijn. Ook maakt men hier veel grof linnen, en spijkers. 52. N. B. 40. 47. 35. L.

BIALA, Pruis. stadje, regdst. Gumbinnen, aan een meer, met 865 inw.

BIALA of *Bialla*, Rus. stadje, gouv. Grodno, aan den vorst van RADZIVILL behoorende, aan de Zna, welke in de Bug valt, met 1100 inw.

BIALA, Pool. stadje, waiw. Masovië, met een schoon en uitgestrekt kasteel, 350 inw. en landbouw.

BIALA, Pool. stadje, waiw. Podlachië, aan de Krzna, met 1100 inw.

BIALA, zie Zulz.

BIALACZOW, Pool. stadje, waiw. Sandomir, met 78 huizen.

BIALENBUNSKIE, zie Baldenburg.

BIALLA, zie Biala, No. 4. en 5.

BIALOBRZEGI, Pool. stadje, waiw. Sandomir, aan de Pilica, met 38 huizen.

BIALOCERKIEW (d. i. WITTE KERK,) Rus. stadje, gouv. Kiow, kreits Boguslaw, aan de Ross, met 1840 inw. Nederlaag der Tartaren in 1626.

BIALOGROD, Rus. stadje, gouv. Wilna, met 1500 inw.

BIALOGROD, zie Akermann.

BIALOPOLJE, Rus. stadje, gouv. Volhynië.

BIALOZOW, Poolsch stadje, niet ver van Opoczno.

BIALYGROD, stadje in Galicië, Samborer kreits, met 1700 inw.

BIALYKAMIEN, open stadje in Galicië, Zloczower kreits, aan de Bug.

BIALYSTOK, Rus. prov. tusschen. 40, 18 en 41. 52. L., en 52. 20 en 53. 44. N. B. gelegen, en in 4 kreitsen, als Bialystok, Sokolsk, Droguschinsk en Bielsk verdeeld, welke te zamen 206 V.M. en 184,300 inw. bevatten, door den Tilsitter vrede van Pruissen aan 't hert. Warschau en nu aan Rusland gekomen. Het vlakke land wordt door de Bug, Nurzek en Narew bespoeld, en levert vooral veel hout op.

BIALYSTOK, hoofdstad van voorn. prov., aan de Biala, regelmatig gebouwd, met 5 poorten, een schoon kasteel, waarbij een bekoorlijke tuin, een roomsch gymnasium, eene roomsche en eene grieksche kerk, 1 proostdij, 1 klooster der barmhartige broeders, eene inrigting voor kraam-

kraamvrouwen, zoo voor deze provincie, als voor het gouv. Grodno, 460 huizen en 4,960 inw., die in pelterijen, zijden, katoenen, wollen en linnen waren handel drijven. 53. 7. 35. N. B. 40. 57. 30. L.

BIANA, O. Ind. stad in het vorst. Bhurtpore, voorheen de hoofdpl. van de prov. Agra; de omtrek levert beste indigo op. 26. 56. N. B. 95. 2. L.

BIANABAD, Perz. stad, prov. Irak.

BIANCO, Oostenr. eilandje in de Adriatische zee, bij de kust van Istrië. 31. 25. L. 45. 16. N. B.

BIANTRATE, Sard. vlek, vorst. Piëmont, niet ver van Novara.

BIANZONE, Lomb. Ven. vlek, gouv. Milaan, legatie Sondrio, met zijdeteelt.

BIAR, Spaan. vlek in Valencia, met 2800 inw., bijenteelt, linnenweverijen, fabr. van aardewerk, steenbakkerijen, enz. 38. 48. N. B. 16. 4. L.

BIARDS, Fr. vlek, dep. Kanaal, arr. Avranches, niet ver van de zee.

BIARIT of *Biaritz*, Fr. vlek, dep. Ned. Pyr., arr. Bayonne, met 200 huizen, en eenige zonderlinge grotten en klippen, naar de ruïnen van tempels, bruggen, enz. gelijkende, die door de golven gevormd zijn.

BIARMIEN, oude naam van het N. O. deel van Eur. Rusland, hetwelk de tegenwoordige gouv. Archangel, Wologda en Perm bevat.

BIAS, riv. op 't schier-eil. Morea, in den Archipel, welke zich in de golf van Coron ontlast.

BIASCHINA, zie Ablentsch.

BIASI, Nap. stadje in Principato Citra, 4 mijlen W. N. W. van Policastro.

BIBAN, Egypt. stad met eene groote veemarkt, 3 mijlen Z. van Demenhur.

BIBBIENA, Tosc. dorp, ambt Poppi.

BIBBONA, Tosc. dorp, ambt Campiglia.

BIBEN, PITSCHEN, PEDENA, Illyr. stad, kreits Fiume, op een' berg, met eenen bisschop en 1592 inw., welke wijn en olijven telen.

BIBER, Beij. riv., die bij Leipheim in den Donau valt.

BIBER, kleine riv. in 't Pruis. regdst. Maagdenburg.

BIBER, Beij. vlek en ambt, *Bibergrund* genoemd, in den Ned. Mainkreits, met 1136 inw., eene kopermijn, die ook zilver bevat, en onderscheidene ijzer- en kobaltmijnen, benevens de daarbij behoorende werkplaatsen.

BIBER, Hess. dorp, vorst. Starkenburg, ambt Steinheim, met 600 inw., en het opperhoof van 11 dorpen, welke gemeenschappelijk het bosch Bibermark bezitten.

BIBERA, riv. in Piëmont, bij Vintimiglia.

BIBERACH, Wurt. ambt, Donaukreits, groot 8½ V. M., met 23,300 inw.

BIBERACH, Wurt. stad, hoofdpl. van voorn. ambt, in een dal, aan het riv. Riesz, met 4,500 meestal luth. inw., welke fabr. van leder, linnen, laken en katoen, benevens rijstteelt, akkerbouw, veeteelt en veel handel in zout hebben. 1½ uur van de stad is het Jordaans bad. Zij is de geboorteplaats van den dichter WIELAND. 48. 6. N. B. 27. 27. 40. L.

BIBERACH, Beij. vlek, Op. Mainkreits, landg. Eschenbach.

BIBERACH of *Mittel Biberach*, Wurt. dorp, Donaukreits, bij de stad Biberach, met 1050 inw.

BIBERACH, Heerl. in het Bernsche Op. ambt Laupen.

BIBERACH of *Bieberach*, Bad. dorp, Kinzigkreits, met 840 inw.

BIBERACH of *Bibern*, Zwits. dorp, kanton Schaffhausen, voogdij Herblingen.

BIBERACHZELL, Beij. dorpje, Op. Donaukreits, landg. Roggenburg.

BIBERBACH, Beij. heerl., vlek en slot, Op. Donaukreits, aan de Schmutter, met 1,200 inw. en een wonderdadig kruis, werwaarts vele bedevaarten geschieden.

BIBERECK, Beij. gehucht, Ben. Donaukreits, ter plaatse waar de Ohe in de Ilz valt.

BIBEREHREN, Beij. dorp, Ben. Mainkreits, landg. Köttingen, met 560 inw.

BIBERGRUND, zie Biber, N. 2.

BIBERICH, Bad. dorp en prachtig slot van den hertog van Nassau, ambt Wisbaden, 1 mijl van Menz, aan den Rijn, met voortreffelijken wijn.

BIBERICH, zie Bidburg.

BIBER INDIANEN, volksstam in het binnenland van N. Amerika.

BIBERISCH, riv. in Saksen, Meisznische kreits, welke bij Nossen in de Mulde valt.

BIBERIST, Zwits. dorp, kanton Solothurn, aan de Emmen.

BIBERMARK, zie Biber, No. 4.

BIBERMEER, zie Kamschatka.

BIBERN, zie Biberach, No. 7.

BIBERSBURG of *Vereskö*, Hong. kasteel en hoofdpl. eener heerl., kom. Presburg, met 4 vlekken en 13 dorpen.

BIBERSCHLAG, Saks. dorp, vorst. Coburg, met blik- en ijzerslagerijen.

BIBERSFELD, Wurt. dorp, Jaxtkreits, ambt Hall, met 500 inw.

BIBERSTEIN, Beij. ambt en slot op eenen berg in de Wetterau, Neder Mainkreits, met 3,934 inw.

BIBERSTEIN, Oostenr. heerl. in 't Muhlviertel.

BIBERSTEIN, Illyr. slot en heerl., kreits Villach.

BIBERSTEIN, Saks. kasteel, Meiszner ambt.

BIBERSTEIN, Zwits. vlek en slot, kanton Bern, aan de Aar, met ijzer-, marmer- en alabaster groeven.

BIBERT, zie Biebert.

BIBIANA, Sard. vlek in Piëmont, gebied Pignerol, aan den ingang van 't dal Lucerna en aan de Pellice, met 2,500 inw., meestal Waldenzen, en 1 klooster.

BIBIENA, Sard. slot en vlek in Piëmont, markgr. Saluzzo.

BIBIENA, Tosc. dorp, prov. Florence, geboortepl. van den dichter BERNI.

BIBIG, Egypt. dorp, 1 mijl ten Z. van Faioum.

BIBIRICE, Z. Amer. riv. in Braziliё; zij stroomt van 't W. naar 't O. en valt in den Atl. oceaan bij Olinda.

BIBLE HEAD, kaap op de O. kust van 't eil. Lewis. 11. 37. L. 58 12. N. B.

BIBLIGAM, stad op 't eil. Ceylon, 13 mijlen ten Z. van Candy.

BIBLIS, Hes. dorp, vorst. Starkenburg, aan de Bergstrasz, met 1100 roomsche inw., wijn- en veeteelt.

BIBRA of *Bebra*, Pruis. stadje, regdst. Merseburg, kreits Eckartsberga, aan de Saubach, met 800 inw. en eene gezondheidsbron.

BIBRA, Saksen Meiningsch vlek in Henneberg, tusschen Meiningen en Römhild, met 400 inw.

BIBURG, fraai Beij. dorp, Op. Donaukreits, bij Augsburg, met 300 inw., een wonderdoend Mariabeeld en verscheidene buitenplaatsen en tuinen.

BIBURG, Beij. hofmarkt, Regenkreits, met eene brouwerij, waarvan meer dan 30 plaatsen hun bier nemen moeten.

BIBURG, Oostenr. dorp, viertel Boven 't Weener Woud, ter plaatse waar de Ens in den Donau valt.

BIBURG, zie Vilsbiburg.

BIC, (LE) vlek in N. Amer., bij den mond van den St. Lourens.

BIC, N. Amer. eilandje in den St. Lourens. 309. 46. L. 48. 30. N. B.

BICAGONG, Ind. stad in Hindostan, in Candeish, 14 mijlen ten Z. van Indore.

BICANEER, Ind. distr. in Hindostan, prov. Ajmeer, zijnde grootendeels eene zandige vlakte, schaars van water voorzien; het is nogtans vrij wel bebouwd en heeft kameelen en schapen. Het is den rajah van Jondpore cijnsbaar, en ligt tusschen 89. en 93 L. en 28. en 30. N. B.

BICANEER of *Bicaner*, hoofdpl. van voorn. distr., aan den Ganges. Het is eene ruime en welgebouwde stad, door eenen muur en eene gracht omgeven. 91. 16. L. 28. 55. N. B.

BICCARI, kleine Sicil. stad in de vallei van Mazara.

BICCIASOR, stad in China, in Nepaul, 7 mijlen ten Z. van Mocampour.

BICCOCCO, zie Bicoca.

BICESTER, Eng. vlek, gr. Oxford, door deszelfs bier beroemd, met fabrijken en overblijfsels eener oude stad.

BICESTRE of *Bicetre*, oud kasteel in 't Fr. dep. Seine, in het Zuiden van Parijs, dat naar deszelfs stichter, den bisschop JOHAN VAN WINCESTER, zijnen naam voert. Eene groote diepe, in 1746 gemaakte bron, waaruit het water met paarden getrokken wordt, voorziet het geheele gebouw van water.

BICETRE, zie Bicestre.

BICHAO, Z. Amer. riv., die van 't W. naar 't O. stroomt, en in den Orinoco valt.

BICHE, zie Bitsch.

BICHE, N. Amer. riv., die in 't meer Erie valt, op. 296. 28. L. en 41. 50. N. B.

BICHNI, Aziat. stad in Armeniё, in de prov. Erivan, 8 mijlen van Erivan.

BICHOLIM, Aziat. stad in Hindostan, in Soonda, 2 mijlen ten N. van Goa.

BICKAMEHR, BIKANER, zie Bicaneer.

BICKENBACH, Hes. dorp, vorst. Starkenburg, aan de Bergstrasz, met 515 inw.

BICKENDORF, Pruis. dorp gr. hert. Neder Rijn, een uur van Bitburg.

BICKENRIED, Pruis. dorp, regdst. Erfurt, ambt Gleichenstein, met 830 inw.

BICKERABAD, Aziat. stad in het kon. Candahar, 4 mijlen van Ghizne.

BICKERSTAFF, Eng. vlek, gr. Lancaster, met 910 inw., 1 m. van Ormskirk.

BICKERTON'S EILAND, eigenlijk *Latte*, tot de Tonga eil. in Australiё behoorende, en door EDWARDS aldus genoemd. Het is omtrent eirond van gedaante, en heeft 10 mijlen in den omtrek. Volgens EDWARDS op. 18. 47. Z. B. en 185. 12. L. en naar MALISPINA op. 18. 47. 40 N. B. en 183. 29. L.

BICKERTON'S EIL., Austr. eil. bij Nieuw Holland, aan de O. kust van de golf van Carpentaria.

BICKLEY, Eng. vlek, gr. Chester.

BICOCA, BICOQUE, BICCOCCO, Lomb. Ven. dorp, gouv. Milaan.

BICZOWER KREITS, Boh. kreits, hebbende het Reuzen gebergte ten N., en den Bunzlauerkreits ten O. Hij is $49\frac{1}{2}$ vierk. mijl groot en heeft 195,126 inw., welke alle Boheemsch spreken, behalve die, welke aan de gren-

zen wonen, welke de duitsche taal voeren. Men vindt er onderscheidene fabr., en het land brengt koren, rundvee, hout, enz. voort. Aan den voet van het Reuzen gebergte, in het N. O., ontspringt de Elbe, welke in dezen kreits de Czidlina ontvangt.

Biczow (Nieuw), Boh. stad, hoofdpl. van voorn. kreits, aan de Czidlina, met 3,138 inw. In 1617 brandden er 200 huizen, benevens de stadskerk en het raadhuis af.

Bidache, Fr. stadje, dep. Ned. Pyr., arr. Bayonne, aan de Bidouse, met een versterkt kasteel en 2240 inw.

Bidart, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

Bidassoa, Vidassoa, de riv. van Andaye, Gastabar, Vidasa en in het Biscaysch, *Ondarr Ibaya* (d. i. de uiterste of grensriv.) eene riv., welke in de Pyreneën ontspringt, Spanje en Frankrijk in het N. W. van elkander scheidt, het Conferentie of Fazanten eil. vormt, bij het dorp Biriaton voor kleine vaartuigen bevaarbaar wordt, en tusschen Andaye en Fuentarabia in de Biscaysche zee valt.

Bidburg, Biedburg, Bittburg, Biberich, Pruis. stadje, gr. hert. Neder Rijn, voorheen in Luxemburg, met 1280 inw., 7 mijlen van Trier.

Biddeford, slecht gebouwde Eng. stad en haven, gr. Devon, aan de zamenkomst der Towridge en Taw, met 3244 inw., die van den scheepsbouw en den handel in koren, eiken schors en steenkolen, alsmede van de haring- en kabeljaauwvangst bij Nieuwland bestaan. 51. 5. N. B. 13. 32. L.

Biddeford, dorp in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. York, met handel in hout, steur- en zalmvisscherij en 1000 inw.

Bidefield, vlek in de N. Amer. Rep., prov. Connecticut.

Bidehan, Perz. stad, prov. Fars, aan de Perz. golf, 18 mijlen van Gaur.

Bidenkapp of *Biedenkopf*, Hes. stad, vorst. Opper Hessen, aan de Lahn, op eenen berg gelegen, met 2480 inw. goede ijzersmederijen, gieterijen, eene aanzienlijke fabr. voor laken, leder, hoeden en ijzerwaren.

Bidden Mor, berg in Engeland, 3903 ten hoog.

Bidenkapp, Hes. ambt, vorst. Op. Hessen, met 6200 inw.

Biderscheid, Nederl. dorp in Luxemburg, $3\frac{1}{2}$ mijl van Bastogne.

Bideux, Nederl. dorp in Limburg, arr. Hasselt, 1 uur van Tongeren.

Bidgull, Perz. stad, prov. Irak.

Bidingen, Beij. dorp, Op. Donaukreits, laudg. Oberdorf, met 760 inw.

Bidlis, zie Bedlis.

Bidourle, kleine riv. in 't Fr. dep. Hérault, welke bij Montpellier in de Middell. zee valt.

Bidouse, riv. in 't Fr. dep. Ned. Pyreneën, welke op 't gebergte Appanitas ontspringt, bij het vlek Came bevaarbaar wordt, en niet ver van Guiche in de Adour valt.

Bidschi, Bidschugas, zie Bissago.

Bidumi, Aziat. distr. in Syrië, ten N. bepaald door Palestina, ten W. door Egypte, en ten O. en ten Z. door Arabië. Het is bijna woest en bevat slechts eenige verstrooide dorpen.

Bidzigur, stad in Hindostan, prov. Benares, 21 mijlen ten Z. van deze stad.

Bie, enz., zie Bi, enz.

Bieber, zie Biber.

Bieberach, zie Biberach.

Biebert, Beij. riv., Rezatkreits, die niet ver van Stein in de Redniz valt.

Biebert, Beij. riv., welke niet ver van Leipheim in den Donau valt.

Biebert of *Markt-Bibert*, Beij. stad, Rezatkreits, tusschen Kitzingen en Neustadt, in een graanrijk oord aan de Aisch, met 870 inw., de zetel van een landgerigt.

Biebesheim, Hes. dorp, vorst. Starkenburg, met 1046 inw.

Biebrz, zie Bober, riv.

Biecz of *Bietsch*, stadje in Galicië, Jasloërkreits, aan de Repa, met zwavel- en vitrioolmijnen.

Biedburg, zie Bidburg.

Biedenkopf, zie Bidenkapp.

Biegen, Pruis. dorp, regdst. Frankfort, Lebuzer kreits.

Bieharzowitz, Morav. dorpje, kreits Znaim, met 390 inw.

Bieka, Bieque, Boriquen of *Krabben eiland*, een der Maagden-eil. in W. Indië, omtrent 4 mijlen in den omtrek, met eenen vruchtbaren grond. 312. 31. L. 18. N. B.

Biekof, Rus. stad aan den Dnieper, 13 mijlen van Mohilew.

Biel, in 't Fransch *Bienne*, Zwits. stadje, kanton Bern, in eene vlakte aan den voet van het Jura gebergte en het riv. Susz, dat midden door de stad stroomt, en bij 't Bielermeer, in eene waterrijke, vruchtbare en welbebouwde landstreek, welke tot de schoonste van Zwitserland behoort. Het is welgebouwd, heeft 2,500 inw., een nieuw opgerigt gymnasium, waarin de oude talen, geschiedenis, aardrijkskunde en wiskunde onderwezen worden; een, om deszelfs bouworde en inrigting bezienswaardig gast-

gasthuis, en buiten de poorten eene aanzienlijke katoendrukkerij. De nog niet gepeilde bron, welke honderd schreden van de stad gevonden wordt, voorziet het geheele oord van water, en brengt verscheidene molens in beweging. In den omtrek vindt men schoone landhuizen en aangename wandelingen, en aan het afhangen van den berg verscheidene schoone gezigten, terwijl het Jura gebergte, welks hoogste top, de *Chasseral*, men van hier in 5 uren kan bereiken, om de onderscheidene versteeningen, granietbrokken en vele gedenkstukken van de omwentelingen der aarde voor den natuuronderzoeker zeer merkwaardig is. De inw. hebben wijn- en korenteelt, smederijen, draadtrekkerijen, looijerijen en handel. 24. 54. L. 47. 8. 46. N. B.

BIELA, Boh. marktvlek, in den Czaslauer kreits, met 90 huizen.

BIELA-OSERO, zie Belof Ozero.

BIELAJA, zie Beloi.

BIELAU, Pruis. dorp, regdst. Liegniz., kreits Goldberg, met 536 inw.

BIELAU, Pruis. dorp, regdst. Oppeln.

BIELAU, zie Langenbielau en Billau.

BIELAWE, (Oud en Nieuw) 2 Pruis. dorpen, regdst. Liegnitz, met 900 inw.

BIELAWY, Pool. stadje, waiw. Masovië, met 456 inw.

BIELBENKEN of *Biel en Benken*, 2 Zwits. dorpen, kanton Bazel, voogdij Munchenstein, in 't Leimendal.

BIELBSKOI, Rus. Aziat. stadje in Siberië, 12 mijlen ten Z. van Eniseisk.

BIELE, zie Billau.

BIELEFELD, Pruis. stad, regdst. Minden, aan den voet van den Sparenberg en aan de Lutterbach, met eene breede gracht en wal, 5 poorten en de voorstad Gadderbaum, 3 herv. kerken, het Mariënklooster, een luth. gymnasium, een zieken- en weeshuis, en 5920 inw., welke fabr. voor leer, wollen stoffen, zeep, tabak, ijzerwaren, lint, linnen, saaijet en meerschuimen pijpen, als mede een' aanzienlijken handel in linnen, dat hier en in den omtrek bereid wordt, hebben. 26. 9. 42. L. 52. 1. 9. N B. 16. mijlen van Berlijn.

BIELERMEER, Zwits. meer, kanton Bern, grenzende aan het Z. W. deel van het kanton Neuenburg. Het ligt 1352 voeten boven de oppervlakte der zee, is 5 mijlen lang, omtrent ¾ mijl breed en in het midden, volgens sommigen, 220, en volgens anderen 390 voeten diep. Het ontvangt onderscheidene beken, een' arm van de Susz en bij Landeron de Thiele, welke laatste haar bij Nidau weer verlaat. Deszelfs rigting gaat van het Z. W. naar het N. O. en van deszelfs oevers verheffen zich naar het Zuiden langzamerhand bergen, die tot den Chasseral opklimmen, doch welker afhellingen met bosschen en wijnbergen bezet zijn. Niet ver van de oevers vindt men onderscheidene schoone dorpen, landgoederen en het stadje Nerveville. De tegenovergestelde Z. oevers bestaan uit heuvels, welke grootendeels door bosschen bedekt zijn. Een weinig ten W. van het midden ligt het bekoorlijk eilandje St. Peter. De vaart op dit meer is van zeer veel belang; vrij groote schepen, barken genoemd, varen tot aan Solothurn en Yverdun, terwijl ook de vischvangst, bijzonder der groote forellen, op hetzelve een' aanzienlijken tak van bestaan oplevert.

BIELEW of *Bieler*, stad in Eur. Rusl., gouv. Tula, aan de Oka, met omtrent 500 meestal houten huizen, grooten handel, brouwerijen, en fabr. van leer en bewerkt ijzer. 54. L. 55. 15. N. B.

BIELGOROD, zie Belgorod.

BIELIAN, Rus. Aziat. stad in Tartarije. 50. L. 43. 20. N. B.

BIELICA, Rus. stadje, gouv. Wilna, aan den Niemen, met eene poststation.

BIELITZ, Oostenr. vorst. in Silezië, door de Plesse, het vorst. Teschen en Polen omringd; het heeft ongeveer 9,500 inw.

BIELITZ, hoofdstad van voornoemd vorst., aan de Biala, met 2 kerken, 1 hospitaal, 1 armenhuis, een kasteel, 4265 inw., waaronder vele lakenwevers en kooplieden in manufacturen en commissie handelaars in wol, laken en wijn. Brand in 1808.

BIELITZ, Pruis. stad, regdst. Oppeln, Neiszer kreits, met 690 inw.

BIELLA, Sard. stad en distr. in Piëmont, aan de Cervo, met 6 kerken, 8 kloosters, 8 bedehuizen, 2 hospitalen een gymnasium, 7762 inw., die fabr. voor laken, zijden en andere stoffen, looijerijen en papiermolens hebben. Ruim 1 mijl van de stad is de Madonna van Oropa. 25. 33. L. 45. 22. N. B.

BIELLE, Fr. vlek in Champagne, dep. Op. Marne, arr. Chaumont, met fabr. van ijzerwaren.

BIELOC MORE, zie Witte zee.

BIELOHRAD, zie Neudorf.

BIELOI, eil. van Aziat. Rusl. in de Karskoe zee, 20 mijlen in den omtrek. 87. L. 73. 40. N. B.

BIELOI, stad in Eur. Rusl., gouv. Smolensko, aan de Meza, met ongeveer 656 huizen, en aanzienlijken handel met Riga. 51. L. 50. 55. N. B.

BIELO-OZERO of *Bielosersk* (d. i. Wit meer), zie Beloje Osero.
BIELOPOLE, Turksche stad, prov. Servië, sandschakat Novibasar.
BIELOPOLIE, zie Belopolie.
BIELORUCZ, Rus. stadje, gouv. Wilna.
BIELOSERSK, zie Belosersk.
BIELOVRODSK, Rus. stadje, gouv. Woronesch.
BIELOWICZE, Rus. stad, gouv. Wilna.
BIELS, O. Ind. volk, lands. Udipur.
BIELSK, Pool. stadje, waiw. Plock, aan 't Bielsko meer, met 340 inw. 37. 32. 35. L. 52. 40. 40. N. B.
BIELSK, BIELSKO, Rus. stad, prov. Bialystok, hoofdpl. van eenen kreits, aan den mond van de Biala in de Narew, met 4,040 inw. 52. 40. N. B. 41. L.
BIELSSTEINSHÖLE, merkwaardig hol in den berg Bielstein, bij het Brunsw. dorp Rubeland, kreitsg. Blankenburg; het werd in 1788 het eerst onderzocht, en bevonden 246 voeten lang en met 12 afdeelingen voorzien te zijn. In 1807 werd de ingang zoodanig gemaakt, dat zelfs kinderen er zonder gevaar in komen konden. Bij het werk daarvan ontdekte men nog een nieuw hol, met de zeldzaamste afbeeldsels van natuurlijke voorwerpen opgevuld.
BIELTSCHUTZ, Boh. D., kreits Prachin.
BIENBACH of *Bimbach*, aanzienlijk dorp in Fulda, ambt Grosz-Luder.
BIENBURG, zie Beienburg.
BIENBUTTEL, Han. ambt, dorp en riddergoed, vorst. Celle, met 314 inw.
BIENENWALD, zie Bienwald.
BIENFAITE, Fr. vlek, dep. Eure, arr. Bernay, met 1500 inw.
BIENGEN, Bad. dorp, Treisamkreits.
BIENINGEN, Nederl. stroom in Zeeland, in welken men van de Zeeuwsche stroomen door het Volkerak komt.
BIENNAC, Fr. D., dep. Op. Vienne,
BIENNE, Fr. riv., dep. Sarte, welke in het bosch Perseigne ontspringt en bij Frenaye in de Sarte valt.
BIENNE, zie Biel, No. 1.
BIENNE-LE-HAPART, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, 2 uren van Binch.
BIENNE-SOUS-THUIN, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, 3 uren van Binch.
BIENTINA, Tosc. vlek, gebied Pisa, aan het meer van denzelfden naam.
BIENVILLERS-AUX-BOIS, Fr. vlek, dep. Pas-de-Calais, arr. Arras, met 1080 inw., die veel lijnolie, linnen, enz. vervaardigen.
BIENWALD, aanzienlijk bosch in den Beij. Rijnkreits, tusschen den Rijn, de Lauter en de Otterbach, 10,800 toisen lang en 5,000 breed.
BIEQUE, zie Bieka.
BIER, zie Byer.
BIERBEEK, Nederl. D., prov. Z. Braband, arr. Leuven, aan den weg van Leuven naar Namen, met 1380 inw.
BIERCÉE, Nederl. gehucht, prov. Henegouwen, 3 uren van Binch.
BIERCLIFFE, Eng. vlek, gr. Lancaster, met 1220 inw.
BIEREN, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, kreits Calbe, met 1150 inw.
BIERGE, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, 3 uren van Genappe.
BIERINGEN, Wurt. dorpje, kreits Zwarte Woud, met eene zuurbron.
BIERINGEN, Wurt. dorp, Jaxtkreits, aan de Jaxt, met 665 inw. en wijnbouw.
BIERLEY (NOORD) Eng. vlek, gr. York, met 4,766 inw.
BIERMER, zie Permier.
BIERNE, Fr. dorp, dep. Mayenne.
BIERSET, Nederl. dorp, prov. Luik, 2 uren van de hoofdplaats.
BIERNTOWA, zie Bernstadt, No. 1.
BIERT of *Biervliet*, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Brielle, in het land van Putten.
BIERUM, groot Nederl. dorp, prov. Groningen, kwart. Appingadam, met eene kerk, die met een orgel voorzien is, het buitengoed *Lutinga*, als mede het gehucht Hoog Wattum aan den dijk der Eems. De gemeente Bierum, waartoe onderscheidene dorpen behooren, telt 2,103 inw.
BIERUMEN, de drie dorpen in Vriesland, in Sex Bierum, Ooster Bierum en Pieters Bierum, onderscheiden.
BIERUM, zie Burum.
BIERVLIET, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Sluis, voorheen eene groote en bloeijende stad, welks inw. door heldendaden, bijzonder het bestormen der wallen van Konstantinopel, in 1204 bekend waren; doch vooral is het merkwaardig als de geboorte- en begraafplaats van WILLEM BEUKELSZ., den uitvinder van het haringkaken, tot wiens gedachtenis nog een geschilderd glasraam in de kerk wordt gezien: men telt er ruim 1000 inw.
BIERVLIET, zie Biert.
BIESBOSCH, binnenlandsch meer der Nederlanden in Z. Holland, distr. Dordrecht, niet ver van de grenzen van N. Braband. Het werd veroorzaakt, door de inbraak van de geheele Z. Hollandsche waard, op den 18 November 1421, gewoonlijk de St. Elizabethsvloed genoemd, en waardoor 72 dorpen overstroomd werden, en duizenden van menschen om het leven kwamen, schoon er niet

niet meer dan een en twintig dorpen onder den vloed bedolven bleven.

BIESCAS, Spaan. stadje, prov. Aragon.

BJESCHEZK of *Beshezk*, Rus. stad, gouv. Twer, aan de Mologa, met 13 kerken, 152 winkels en 3,090 inw., welke smederijen en handel in koren en linnen hebben. 57. 55. N. B. 54. 30. L.

BIESCHNAGAPATNAM of *Vizagapatnam*, Eng. stad in O. Indië, prov. Madras, met eene versterkte faktorij, haven, scheepsbouw en vele fabr.

BIESE, zie Aland, No. 2.

BIESELINGEN, Nederl. dorp in Zeeland, eil. Zuid Beveland.

BIESEN, zie Altenbiesen.

BIESENBERG of *Bisamberg*, Oostenr. dorp, viertel Beneden den Manhartsberg, aan den Donau, met wijnteelt.

BIESENTHAL, Pruis. stadje, regdst. Potsdam, aan de Finow, met 958 inw.

BIESLAND, Nederl. heerl. in Z. Holland, distr. Rotterdam, in Delfsland.

BIESLE, zie Bielle.

BIESMEREE, Nederl. dorp, prov. Namen, 4 uren van Dinant.

BIESMES, Nederl. dorp, prov. Namen, 5 uren van de hoofdpl.

BIESTERFELD, zie Bisterfeld.

BIESWANG, Beij. dorp, Op. Donaukreits, met 500 inw.

BIETIGHEIM, Wurt. stadje, Neckarkreits, bij de zamenkomst van de Enz en de Metter, met 2,500 inw.

BIETIGHEIM, Bad. dorp, Murgkreits, tweede landambt Rastadt, met 868 inw.

BIETSCH, zie Biecz.

BIEULE, Fr. vlek, dep. Tarn en Garonne, aan de Aveyron.

BIEVENNE, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, 2 uren van Enghien.

BIEVRE, eenige kleine riv. in Fr., als: 1. in 't dep. Seine, welke bij Parijs in de Seine valt. 2. In 't dep. Loire en Cher, zijnde een tak van de Beuvron. 3. In 't dep. Isère, zijnde een tak van de Rhône, enz.

BIÈVRE, Fr. dorp, dep. Seine, aan genoemde riv., met 1000 inw. en katoenfabr.

BIEZ, Nederl. dorp in Z. Braband, 4 uren van Genappe.

BIEZUN, Pool. stadje, waiw. Plock, kreits Mlawa, aan de Soldau, met 700 inw. 52. 57. 40. N. B. 37. 37. 35. L.

BIFECHE, Afr. eil., tusschen de beide hoofdtakken van den Senegal, aan de N. W. kust, onder bestuur van een' bijzonderen Negervorst, *den kleinen Brack* genoemd, welke te Maka woont.

BIFERNO, Nap. riv., prov. Molise, welke in de golf van Venetië valt.

BIGA, Eng. riv. in N. Wallis, die in het gr. Montgomery in de Severn valt.

BIGA, een der Shetland eil. bij Schotl., tusschen Mainland en Yell, weinig bewoond. 16. 16. L. 60. 47. N. B.

BIGAH, voorheen *Zelia*, Turk. Aziat. stad, pachalik Natolië, de hoofdstad van een sandschakat, ter plaatse van het voorheen zoo beroemde Troas.

BIGAN, stad op de W. kust van het eil. Luzon. 138. 26. L. 16. 50. N. B.

BIG-BONE-CREEK, N. Amer. riv. in Kentucky, die ten O. in de Ohio valt, op 292. 52. L. 39. 17. N. B.

BIGBURY-BAY, Eng. baai, ten W. van Balthead, niet ver van Plymouth, in 't gr. Devon. Zij is geheel open, en ontvangt de Avon en Erne.

BIGDRY RIVIER, N. Amer. riv., die in den Missouri valt, op omtrent 49. N. B.

BIG-EDDY, N. Amer. riv. in Kentucky, die in de Cumberland valt. 289. 10. L. 32. 34. N. B.

BIGEN of *Buigen*, Jap. prov. en stad op het eil. Ximo.

BIGENAGUR, zie Bisnagar.

BIGGENKERKE, Nederl. D. in Zeeland, in 't Z. W. deel van 't eil. Walcheren.

BIGGS BAY, baai op de Z. kust van 't W. Ind. eil. Jamaïca.

BIGGAR, Schot. dorp, gr. Lanark, met 1376 inw. en 3 markten 's jaars.

BIGG-EILAND, eilandje op de kust van Ierland, aan den ingang van Carrickfergus baai.

BIGGLESWADE, Eng. vlek en kerspel, gr. Bedford, aan de Ivel, met eene beroemde korenmarkt en 1900 inw. 17. 31. L. 52. 6. N. B.

BIG-HILL-CREEK, kreek in N. Amer., die in de Ruskaskias riv. uitloopt.

BIGHORN-RIVIER, N. Amer. riv., die men zegt in het Rotsgebergte te ontspringen, en na de opneming van twee andere riv., op 47. N. B., zich in de Yellow Stone te ontlasten.

BIGNON, Fr. vlek, dep. Seine en Marne, met lakenfabrijken.

BIGNON, Fr. dorp, dep. Ned. Loire.

BIGONEA, Ind. stad in Hindostan, in Orissa, 3 mijlen Z. W. van Balasore.

BIGORNO, Fr. dorp op 't eil. Corsica, 4 mijlen ten Z. W. van Bastia.

BIGORRE, Fr. graafs., 18 mijlen lang en 4 breed, thans het grootste deel van het dep. der Pyreneën uitmakende, en bijna geheel in de Pyreneën gelegen, door welke het van Aragon gescheiden wordt. Men telt er 65,000 inw.; het land is in 't N. vrij vruchtbaar. Men heeft er den hoogen Pic-du-Midi.

BIGOTIÈRE, Fr. vlek, dep. Mayenne.

BIG ROCK BRANCH, de N. O. hoofdtak

tak van de Allegany riv. in N. Amer., neemt de Big Hole Town op, en vormt met deze de Allegany.

BIG SANDY RIVER, riv. in N. Amer., die den staat van Virginië van dien van Kentucky scheidt, en in de Ohio valt, op 38. 30. N. B.

BIGUBA, klein Afr. kon. in Guinea, met eene hoofdplaats van gelijken naam, aan de Rio Grande. 4. 14. L. 11. 12. N. B.

BIGUE, zie Bieka.

BIHACH of *Bihacz*, zie Bihatsch.

BIHAIN, dorp in Luxemburg, 6 mijlen van Bastogne.

BIHAR, Hong. kom. aan gene zijde der Theisse, tusschen de Bekescher, Sarander, Saboltscher, en Kraszner kom., in het groot vorst. Zevenbergen, of tusschen 38. 50 en 40. 35. L. en 46. 28. en 47. 40. N. B. gelegen, bevat 200 vierk. mijlen en 352,650 inw., waaronder ruim 5000 van adel en 300 joden zijn. Men heeft er de gebergten Biharyhegy en Csaf, doch een groot deel van het land is vlak en wordt door de riv. Körösch, Berettyo enz. bespoeld. De voortbrengselen zijn: koren, veevoeder, wijn, ooft, hout, tabak, varkens, paarden, rundvee, marmer, albaster, ijzer, koper, minerale en warme baden. Het bevat 1 vrijstad, 1 bisschopsstad, 19 vlekken, 464 dorpen en 169 landgoederen, en is in 4 districten verdeeld.

BIHAR, BIHOR of *Bohor*, Hong. vlek, hoofdpl. van genoemd kom., aan hetwelk het den naam geeft.

BIHATSCH, WIHATSCH, WIHITZ, BIHACH of *Bihacz*, Turk. stad en vesting, pachalik Bosnië, sandschakat Biograd, aan de grenzen van Dalmatië, op een eil. in de Unna, die hier een meer vormt, met 5,000 inw. 33. 43. 15. L. en 43. 48. 57. N. B.

BIHLS of *Beels*, roofzuchtig volk, in de O.Ind. landschappen Kotta en Bondee.

BIHNOA, tak van de Krischna of Kistna in O. ind.

BIHOR, zie Bihar.

BIHRI, Perz. stad, prov. Laristan.

BIIRJULSCH, Rus. stad, gouv. Woronesch.

BIISK of *Busk*, ook *Biskaja-Krepost*, Rus. stad in 't Aziat. gouv. Tomsk, niet ver van den mond van de Bija in de Katunja, met 2,040 inw. 52. 30. N. B. en 102. 30. L.

BIJA of *Bi*, (d. i. *heer*) riv. in Rusland, gouv. Kolywan, welke uit het meer Telezkoe (Altin Nor d. i. Gouden zee) ontspringt en zich, na eenen loop van 30 mijlen, met de Katunja (d. i. *vrouw*) vereenigt, en als dan *Ob* genoemd wordt.

BIJAGHUR, Eng. fort in Hindostan, prov. Allahabad. 100. 56. L. 24. 37. N. B.

BIJORE, klein distr. in Afghanistan, prov. Cabul in Azië, tusschen. 87. 46. en 89. 46. L. en 33. tot 35. N. B.

BIJIYGHUR, Eng. stad en fort in Hindostan, prov. Agra. 95. 47. L. 27. 47. N. B.

BIJORE, hoofdpl. van voornoemd distr., 16 mijlen van den Indus. 88. 29. L. 34. 8. N. B.

BIJORKO, Zweed. eil. in het Melermeer, 4 mijlen ten W. van Stokholm, voorheen met een koninklijk paleis en vlek.

BIJUCAY, eilandje in de O. Ind. zee bij de Molukken. 138. 45. L. 10. 55. N. B.

BIJUGAS, zie Bissagos.

BIKAND, Aziat. stad in groot Bucharije, 6 mijlen ten Z. W. van Bucharije.

BIKANER, zie Bicaneer.

BIKBULAKOVA, Rus. vlek, gouv. Upha, aan de Ik, 24 m. N. O. van Orenburg.

BIKEND, zie Bikand.

BIKERSHEIM, Bad. vlek, 2½ mijl van Rastadt.

BIKILLAM, eil. in de Roode zee. 59. 58. L. en 16. 2. N. B.

BIKIR, zie Abukir.

BILAVOLA, stad op 't Aziat. eil. Ceylon, 7 mijlen ten Z. W. van Candy.

BILAZAY, Fr. vlek, dep. 2 Sèvres.

BILBACH, bijriv. van de Amorbach in Beijeren, Ben. Mainkreits.

BILBAERS, onafhankelijk Aziat. volk, in de hooge grensgebergten van Kurdistan en Iran, dat met de Kurden vermaagschapt schijnt te zijn.

BILBAO, Spaansche stad, (eigenlijk slechts een villa of vlek), hoofdstad van de prov. Biscaye, aan de bevaarbare riv. Ybaichalval, over welke twee bruggen liggen, waarvan de eene, die eerst voor weinige jaren van hout is gebouwd, slechts één' trotschen boog heeft, onder welken de grootste vaartuigen, die men gewoon is hier te gebruiken, heenvaren. De stad is zeer aangenaam, ongeveer anderhalf uur van de zee, in eene heerlijke landstreek gelegen, goed gebouwd, heeft 5 kerken, 10 kloosters, eene school voor de zeevaart, een' schoonen dam, eene waterleiding, arsenaal, 1000 huizen en ongeveer 15,000 inw., benevens looijerijen, zeildoekfabr., touwslagerijen, ankersmederijen, scheepstimmerwerven en 4 kopersmederijen. Zij heeft geene eigenlijke haven; de kleine vaartuigen komen de riv. af tot aan de kaaijen, doch de groote blijven bij Olaviaja liggen. Door elkander komen hier jaarlijks 500 of 600 grootere en kleinere schepen aan. Het voornaamste artikel van

uitvoer is alhier de Spaansche wol, waarvan in menig jaar 100 tot 120,000 centenaars verhandeld worden; verder kastanjes, olijven, olijfolie, saffraan, wijn en ijzer, dit laatste vooral ook naar Corunna, Ferrol en Cadix; terwijl de invoer bestaat in: stokvisch, hennip, scheepsbehoeften, cacao, suiker, koffij, linnen, manufacturen, droogerijen, zoutevisch, traan, enz., met welke artikelen zij het geheele Noordelijk gedeelte van Spanje voorziet. 14. 57. 45. L. 43. 16. 13. N. B. 85 uren van Madrid. Wissel zie Cadix.

BILBAS, Afr. eil. in Senegambia, in het rijk Fuhl, hetwelk door de Senegal gevormd, en door een kanaal van het eil. Morphil gescheiden wordt; het is 2 mijlen lang, en van 3 tot $4\frac{1}{2}$ breed, en behoort aan den opperpriester der Fuliërs, Kamba genoemd, welke in Agnam woont. De inw. verkoopen stofgoud, onbereid leder en ivoor.

BILBAS, Turksch Aziat. dorp in 't pachalik Bagdad, op een' berg, waar deszelfs inw. vrij leven, en 's winters, wanneer zij naar de vlakte van Erbil trekken, vooral bestaan van het plunderen van reizigers. Het ligt 4 of 5 dagreizen van Mosul.

BILBOA, Iersch D. in 't gr. Limerick.

BILBORN, Nederl. D. in Luxemburg.

BILDORPEN, liever *Bildtdorpen*, zie Bildt.

BILDERDAM, Nederl. buurt in Z. Holland, onder Vriesekoop en Kalslagen, in Rijnland; zij heeft twee verlaten.

BILDESTON, zie Bilston, No. 5.

BILDHAUS, berg in 't Zwits. kanton St. Gallen, op welken eenige huizen met eene herberg gelegen zijn, en over welken de weg van Ursnach naar Wattweil en Tockenburg loopt, met heerlijke gezigten over de omliggende streken.

BILDIH, Perz. stad, prov. Schirvan.

BILDT of *'t Bilt*, Nederl. grietenij, de negende in het kwart. Westergo, prov. Vriesland, tot 't kwart. Leeuwarden behoorende. Voor dat de nieuwe Vriesche landen aangespoeld waren, was dit Bildt nog onbekend, en 't tegenwoordig oord met water bedekt; thans is het eene aangename streek lands in het oude en nieuwe Bildt verdeeld, welke 3 schoone dorpen, als: *Vrouwenbuurt* of *Vrouwen parochie*, *St. Anna parochie* en *St. Jacobie parochie*, (ook wel de *Bildt-dorpen* genoemd) bevatten; ook vindt men er heerlijke wei- en korenlanden.

BILDT, zie Bilt.

BILEDGIK, stad in Aziat. Turkije, in Natolië, 9 m. N. W. van Eski Shehr.

BILEDULGERID, eigenlijk Belad-al-Dsherid (palmenland) of Bled-al-Jerid (dunland), groot landschap in het N. van Afrika, ten Z. van 't gebergte Atlas, dat zich ten N. tot aan Tunis, ten W. tot Algiers en de woestijn van Sarah, aan welke het ook ten Z. grenst, en ten O. tot aan Tripoli uitstrekt, en tot Barbarije gerekend wordt. Het land is grootendeels zandig en onvruchtbaar, en heeft slechts hier en daar door woestijn-riv. en meren (waaronder de Elludead) bevochtigd wordende oorden, welke men Oasen noemt. De hitte is er buitengemeen groot, en wordt slechts aan den voet van het gebergte *Atlas*, door de hevige winden, eenigzins gematigd; regen valt er zelden. De voortbrengselen zijn: een weinig gerst, veel dadelen, die men door geheel N. Afrika heen bijzonder hoogacht, kameelen, paarden, enz. In de woestijnen vindt men geheele kudden van trekkende dieren. De inw. zijn Arabieren, Barbaren, Negers, enz., welke deels gezeten zijn, deels een zwervend leven leiden, en door hunne zucht voor den koophandel zich onderscheiden, daar zij met groote karavanen tot in het binnenste van Afrika, naar Egypte, Arabië en Perzië reizen. De landen Gademes, Welled-Sidi en de Mosselemis zijn onafhankelijk; doch die van Dara, Tafilet en Segelmesse zijn cijnsbaar aan Marocco; Wadrag aan Algiers, en Tozer aan Tunis.

BILESUR, Aziat. stad in Hindostan, prov. Bejapour. 91. 31. L. 17. 53. N. B.

BILFELD, zie Bielfeld.

BILGAM of *Viligam*, stad en zeehaven op de Z. W. kust van Ceylon, aan eene baai, met eene beroemde pagode. 98. 18. L. 6. N. B.

BILGHEY of *Bilgy*, Ind. stad in Hindostan, prov. Mysore. 92. 39. L. 14. 23. N. B., 10 mijlen van Bednore.

BILGILLY, Ind. stad in Hindostan, prov. Bejapour, 4 m. Z. W. van Galgala.

BILGORAY, Pool. vlek, waiw. Lublin, Josefowerkreits, in een boschachtig oord, niet ver van de Tanew, met 1700 inw., die vele zeven maken.

BILGUM, Ind. stad in Hindostan, distr. Cicacole, 7 mijlen van deze stad.

BILIAPATAM of *Valaypatanam*, (d. i. de aanwassende stad), O. ind. stad aan de kust van Malabar, aan de riv. Biliapatam, die eenen wijden mond heeft, in welken eene bank gelegen is, waardoor zij zich in twee takken verdeelt, die voor booten eenige uren ver bevaarbaar zijn.

BIL-

BILIANCOTTA of *Viliancodu*, O. Ind. dorp en vervallen fort, een weinig ten Z. van een' inham, aan de kust van Malabar gelegen.

BILJARSK, Rus. stadje, gouv. Simbirsk, kreits Samara, aan den Tscheremschan, 180 wersten van Kasan.

BILICH, Rus. stadje in Siberië, 2 mijlen ten Z. O. van Vercholensk.

BILIDONG, riv. op 't Aziat. eil. Borneo.

BILIHAN, Perz. stad, prov. Irak.

BILIN, BELIN of *Bylina*, Boh. stadje, kreits Leutmeritz, aan de Bila, met 1300 inw. en minerale wateren, waarin men handel drijft. 50. 32. N. B. 31. 34. L.

BILITOT, stad op de Z. W. kust van het eil. Ceylon, 7 mijlen ten Z. van Calitoor.

BILITZ, zie Bielitz.

BILL, rond voorgebergte, dat 't Eng. eil. Portland vormt. Op hetzelve staan twee vuurtorens, welke zoodanig zijn ingerigt, dat men de lichten bijkans van den gezigteinder af zien kan.

BILLAPOUR, stadje in Hindostan, in Dowlatabad, tegenover de stad Bombay, 18 uren ten N. W. van Poenah.

BILLAU, BIELAU of *Biele*, Pruis. riv., welke bij Lautersberg, regdst. Oppeln, ontspringt, en in de Neisze valt.

BILL-BIRDS-KEY, Amer. eilandje in de Spaansche Main, aan de Mosquito kust. 294. 52. L. 12. 16. N. B.

BILLE, riviertje in Denemarken, dat in het Lauenburgsch ambt Steinhorst ontspringt, de grenzen tusschen Holstein en Lauenburg maakt, met eenen arm van de Elbe het eil. Villwerder vormt, en bij Hamburg, na eenen loop van 7 mijlen, in de Elbe valt.

BILLENHAUSEN, Beij. dorp, Op. Donaukreits, in 't Kamlachdal.

BILLERIAY, Eng. vlek, gr. Essex, op eene hoogte gelegen, met eene vrij goede wekelijksche koornmarkt, en sporen van eene Romeinsche sterkte in de nabijheid; 7 mijlen ten O. van Londen.

BILLERBECK, Pruis. stadje, regdst. Munster, ambt Horstmar, kreits Steinfurt, aan de Berkel, met 1300 inw.

BILLERBECK VON VORMAN, Pruis. dorp, regdst. Keulen, Rummelsburgerkreits, met 30 huizen en de koninklijke fabr. *Friedrichshuld*, waarin bombazijn, half zijden en linnen stoffen vervaardigd worden.

BILLESDON, oud Eng vlek en kerspel, gr. Leicester, met overblijfsels van eene Romeinsche legerplaats, en door een' hoogen wal en diepe gracht versterkt. Het heeft 534 inw.

BILLETON, Nederl. eil. in Azië, ten Z. O. van Banca, tot het rijk van Palembang behoorende: het werd in 1814 begrepen onder die bezittingen, welke door het Engelsch gouv. aan dat der Nederl. werden teruggegeven. 125. 30. L. 2. 35. Z. B.

BILLEVICA, vlek in de N. Amer. Rep., prov. New Hampshire, aan den mond van de riv. Concorde; niet ver van hier is het kanaal van Concorde.

BILLICHGRÄTZ, Illyr. slot en heerl. kreits Laybach.

BILLICK of *Bellich*, Pruis. vlek, regdst. Dusseldorp, tusschen Dusseldorp en Nuys.

BILLIGHEIM, Bad. heerl., Neckarkreits, tweede landambt Mosbach, met de 4 dorpen Billigheim, Katzenthal, Alfeld en Mühlbach; het eerstgenoemde heeft 680 inw.

BILLIGHEIM, Beij. stad, Rijnkreits, aan de Wihrbach, met 960 inw., kousenweverij, volmolen, verwerij, zoutziederij, geweerfabrijken, tigchelovens en turfveenderijen.

BILLINGE, (Chapel en Upper), twee Eng. gehuchten, gr. Lancaster.

BILLINGHAM, Eng. vlekje, gr. Northumberland, met 350 inw.

BILLINGSPORT, stad in de N. Amer. Rep., aan de Delaware, $1\frac{1}{2}$ mijl ten Z. van Philadelphia.

BILLINGTON, Eng. vlek, gr. Lancaster, met 895 inw.

BILLINGWOLD, zie Bellingwolde.

BILLITON, zie Billeton.

BILLOM of *Billon*, Fr. stad, dep. Puy-de-Dôme, arr. Clermont, aan de Richer, met eene kamer van koophandel, 5,110 inw. en veel handel.

BILLON, zie Billom.

BILLOUNJAH, klein distr. in Hindostan, prov. Gundwana, grenzende aan de Eng. prov. Behar, bewoond door onafhankelijke inw., liggende tusschen 101. 46. en 102. 46. L. 24 en 25. N. B.

BILLS, eene volkshorde in Indië.

BILLS, rots in den Atl. oceaan, bij de W. kust van Ierland, $1\frac{3}{4}$ mijl N. W. van het eil. Clare. 7. 45. L. 53. 52. N. B.

BILLWERDER, ingedijkte landstreek, tusschen eenen arm der Elbe en de Bille, welke aan de stad Hamburg behoort, en 3 kerspelen met 500 inw. heeft.

BILLY, Fr. stadje in 't dep. Allier.

BILLY, Fr. vlek, dep. Nièvre.

BILMA, groote woeste streek in het N. W. gedeelte van 't Afr. rijk Bornou, waar het aan Fezzan grenst, met de aanzienlijke meren Domboo, die veel zout opleveren.

BILNITZ, Morav. dorp, Hradischerkreits,

kreits, met eene glasblazerij.

Biloi Yar, stad in Aziat. Rusl., gouv. Simbirsk, aan de Wolga.

Biloxe, N. Amer. stad en landstreek in Louisiana, tusschen den Missisippi en Florida, 25 mijlen N. O. van Nieuw Orleans, onder eene ongezonde lucht.

Bilsah, Ind. stad en fort in Hindostan, prov. Mulwah, bij de Betwah, aan het Maratten opperhoofd Sindia behoorende. De omtrek brengt de beste tabak in Indië voort. 95. 36. L. 23. 33. N. B.

Bilsdale, Eng. vlek, gr. York.

Bilsdon, Eng. vlek, gr. Leicester.

Bilsdorf, dorp in Luxemburg, 4 mijlen van Arlon.

Bilsen, Nederl. stadje, prov. Limburg, distr. Maastricht, aan de Demer, met 1925 inw., fabr. voor messen en aardewerk, en eene gezondheidsbron. Voorheen was hier een kapittel voor 20 adelijke vrouwen en vier kanunniken. 50. 51. N. B. 23. 20. L.

Bilshausen, Pruis. dorp, regdst. Erfurt, ambt Lindau, met 1065 inw.

Bilsingsleben, Pruis. dorp, regdst. Merseburg, kreits Eckartsberga.

Bilskoi, Rus. stadje in Siberië, aan de Balaia, 26 m. N. W. van Irkutsk.

Bilstein, Pruis. vlek, regdst. Arnsberg.

Bilstein, Pruis. kreits, regdst. Arnsberg, met 3 schoutambten en 24,570 inw.

Bilstein, ambt in Neder Hessen, met 9,020 inw.; het heeft zijnen naam van een vervallen kasteel,

Bilston, Eng. stad, gr. Stafford, met fabr. van verlakt blik, geëmailleerde waren, steengroeven en koolmijnen; ook vindt men hier eene soort van oranjekleurig zand, dat zeer geschikt is tot vormen voor metaalgieters. Van hier dat men daar 15 smeltovens vindt. Er zijn 9,646 inw.

Bilston, Eng. vlek, gr. Warwick, aan een bevaarbaar kanaal, met 5,000 inw., fabr. van ijzer, geweren, geel koper en vergulde waren.

Bilston of *Bildeston*, Eng. vlek, gr. Suffolk, met lakenfabrijken.

Bilt en Oostbroek, Nederl. heerl., prov. Utrecht, strekkende zich van den Krommen Rijn tot aan het dorp Vuursche, meer dan twee uren in de lengte uit: het is eene heerlijke landstreek.

Bilt of *de Ronde Bilt*, Nederl. dorp, prov. Utrecht, aan den straatweg, die van Utrecht naar Deventer loopt, door deszelfs paardenmarkten beroemd.

Bilten, Zwits. dorp, kanton Glaris.

Biltzijl, (oude en nieuwe) twee Nederl. buurten, prov. Vriesland, grietenij het Bildt.

Bilur, zie Beiloul.

Bima, een der eil. in O. Ind. welks vorst den uitsluitenden handel in zijne staten aan het Nederl. gouv. heeft afgestaan.

Bimah, tak van de Kistna, eene riv. in O. Indië.

Bimbach, zie Bienbach.

Bimbia, riv. in W. Afr., met een dorp van gelijken naam aan derzelver mond. 4. 5. N. B.

Bimde, Nederl. dorp, prov. Limburg, een uur van Maastricht.

Bime of *Bhime*, beroemde Ind. vesting en tempel in Hindostan, distr. Nagercote, op den top van eenen berg. Thans heet het Cote Kaugrah of Nagercote. 93. 28. L. 32. 20. N. B.

Bimilipatnam of *Bimlepatnam*, Eng. vlek en haven in O. Indië, aan deze zijde van den Ganges, op de kust van Coromandel, prov. Orixa, met eene stapelplaats van waren, en eene pagode op eenen hoogen berg. In de nabijheid is de heilige berg Schiemanchelom. 17. 50. N. B. 101. 21. L. 10 mijlen van Cicacole.

Bimini, een der Bahama eil. in Amer., aan het kanaal van Bahama, omtrent 5 mijlen breed, met bosschen bedekt, en door wilden bewoond. 297. 30. L. en 24. 54. N. B.

Biminis, zie Bimini.

Bimlepatnam, zie Bimilipatnam.

Bimonie, Nederl. dorp in Luxemburg, 2½ uur van Durbuy.

Bimowsk, Rus. vlek, gouv. Perm, kreits Ossa, aan de Iren, met 1226 inw., onderscheidene koperovens en 864 bazen, welke jaarlijks 5,688 centenaars koper leveren.

Bimsing, Ind. stad in Hindostan, distr. Cicacole, 2 mijlen van Virianagram.

Bina, Lomb. Ven. vlek, gouv. Milaan, legatie Cremona, aan de riv. Oglio.

Binabiburg, Beij. slot, Isarkreits, aan een' heuvel, ten O. van Vilsbiburg.

Binagonah, stad op de O. kust van het eil. Luzon. 140. 4. L. 14. 51. N. B.

Binalbagan, stad op de W. kust van het O. Ind. eil. Negros. 140. 38. L. 10. 42. N. B.

Binaros, zie Vinaroz.

Binasco, Lomb. Ven. stad, gouv. en legatie Milaan, met een slot en 4,280 inw., die in parmesaankaas handelen.

Binbroke, nieuwe kolonie in Op. Canada, gr. Lincoln, ten Z. van het meer Ontario.

Binbrook, Eng. vlek, gr. Lincoln, aan de Anklam.

Binche, Bincke of *Bins*, Nederl. stadje, prov. Henegouwen, arr. Charleroi,

roi, zeer aangenaam en bevallig gelegen, met eene fraaije Lieve vrouwe kerk, alwaar de gebeenten van heiligen en andere reliquiën, in fraaije zilveren kassen bewaard worden. Ook is er een liefdadig genootschap, benevens 3,902 inw., welke ijzersmederijen en messenmakerijen, benevens spelden- en kantfabr. hebben. 50. 24. N. B. 2. 56. L.

Binchester, Eng. gehucht, gr. Durham, met 416 inw.

Binderlahe, slot aan de Nett, de zetel van een Hildesheimsch ambt, ½ vierk. mijl groot, hetwelk 146 huizen, benevens 1128 inw. bevat. Hier bij is een dorp met 228 inw.

Bindi, Aziat. stad in Hindostan, distr. Cicacole 7 mijlen ten O. van Kimedy.

Bindloes, een der Gallapajos eil., dor en onbewoond. 0. 15. N. B. 288. 15. L.

Bindon, Eng. dorp, gr. Dorcester.

Bindroban, Ind. stad in het gebied der Maratten, prov. Agra, aan de Dschumna, eene beroemde plaats der Braminen, alwaar vele Indiaansche kluizenaars wonen. Vele kleine kapellen en achthoekige torens aan den oever dienen tot de ontvangst der Hindo's, welke zich in de riv. baden willen.

Bineaga of *Leaga*, haven op de Z. W. kust van het eiland Sumatra, omtrent 4 mijlen ten O. van den mond der Sinkel.

Bing, zie Bingen.

Bingazi, voorheen *Berenice*, Afr. dorp in Barka, aan de Middell. zee, de zetel van eenen beij, die door den deij van Tripoli wordt aangesteld, met 1000 huizen en eene groote haven, die eenen gevaarlijken ingang heeft.

Bingen, Hes. kanton, Rijnprov., kreits Alzei, met 7,440 inw., waarin het stadje Bingen, tusschen Meinz en Bacharach, in Rijngau, ter plaatse waar de Nahe in den Rijn valt, met 3,220 inw., een gymnasium, scheepvaart, looijerij, en handel in wijnen, die zij op den Scharlachberg telen.

Bingen, groot dorp in Zwaben, in het vorst. Hohenzollern-Sigmaringen, met 1000 inw.

Bingenheim, vlek, ambt en kasteel in Hessen Darmstadt, in de Wetterau, waarvan het ambt, dat ook de *Fuldische markt* genoemd wordt, 4,883 en het vlek 502 inw. en fabr. bevat.

Bing-Gheul of *de Duizend Fonteinen*, Aziat. stad in Turksch Armenië.

Bingham, Eng. vlek, gr. Nottingham, met 1526 inw. 16. 49. L. 52. 57. N. B.

Bingham-Punt, de N. W. punt van koning George den derden 's archipel, in N. Amer. en de Z. W. punt van den ingang van Cross sound. 241. 30. L. 58. 4. N. B.

Bingley, groot Eng. vlek, gr. York, aan de Aire, met 4,782 inw.

Binie, zie Etaples, No. 1.

Binko, Aziat. stad in Hindostan, in Orissa, 3 mijlen ten N. W van Sonepoor.

Binnelander, zie Belander.

Binnel Punt, kaap op de Z. kust van het eil. Wight. 16. 39. L. 50. 31. N. B.

Binnenland, het Z. deel van Boluslehn in Zweden.

Binnenzee, is de naam van zeeën, welke slechts van een' kant door 't vasteland en aan den anderen kant door eil., of wel geheel door dezen afgesloten zijn, zoo als de Chinesche zee, die van Java, enz.

Binnewijzend, Nederl. dorpje in N. Holland, kwart. Hoorn, met 146 inw.

Binni, Afr. dorp in Bambarra, 9 mijlen ten W. van Sego.

Binnicken, zie Bönigheim.

Binots, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

Bins, zie Binche.

Binsdorf, Oostenr. stadje in Neder Stiermarken, heerl. Hohenberg.

Binsdorf, Wurt. stadje, kreits Zwarte Woud, ambt Sulz, met 635 inw.

Binsfeld, Nederl. dorp in Luxemburg, 4 mijlen van Houffalise.

Binstead, Eng. vlek, gr. Southampton, 870 inw. 12 mijlen van Londen.

Binswangen, Beij. dorp, Op. Donaukreits, met 820 inw.

Bintam, Afr. riv. op de W. kust, valt 1 uur boven James fort in de Gambia.

Bintang, O. Ind. eil. aan den ingang van de straat Sicapore, bij de kust van Malacca, omtrent 10 mijlen lang en 5 breed, met goudstof. Het wordt door Chinesche en Maleische koopvaarders bezocht. De voornaamste stad is Reheo of Rio, die door een' sultan geregeerd wordt. 122. 16. L. 1. 2. N. B.

Bintang, boschrijke oord op het eil. Ceylon.

Bintingale, eene bemuurde stad in W. Afr., in Konkodoe, 10 mijlen O. van Satadoe.

Binwy Head, kaap in Ierland, op de N. W. kust van het gr. Mayo. 8. 10. L. 54. 20. N. B.

Binzdorf, Wurt. stadje, kreits Zwarte Woud, met 700 inw.

Binzen, Bad. dorp, Wiesenkreits, ambt Lörrach, met 730 inw.

Binzwangen, Wurt. dorp, Donaukreits, aan den Donau, met 900 inw.

Bin, Fr. drop, dep. Lot.

Bi-

BIOBBIO, BIOBIO, bevaarbare riv. in Z. Amer., in Chili, welke de grenzen tusschen de Spaansche bezittingen en de landen der vrije Indianen uitmaakt, en bij la Conception in de zee valt. Aan den N. oever, die met cederboomen bedekt is, zijn onderscheidene kleine vestingen, tegen de invallen der Indianen, aangelegd.

BIOBIO, sie Biobbio.

BIOGLIO, groot Sard. vlek in Piëmont, prov. Biella, in het gebergte, met 1000 inw., weverijen van wollen stoffen en kousen.

BIOGRAD, ZARA VECCHIA of *Oud Zara*, Oostenr. vlek in Dalmatië, kreits Zara, met eene ruime onveilige haven, voor welke onderscheidene kleine eil. liggen. Het was eerst eene aanzienlijke stad, de zetel van Croatische koningen en van eenen bisschop, welke naar Scardona verplaatst is. Door den oorlog tusschen de Hongaren en Venetianen werd deze plaats verwoest. Er wonen thans nog slechts weinige arme lieden.

BIOGRAD of *Belligrad*, Turk. stad in Croatië, ter plaatse waar de Bliva in de Verbas valt.

BIOLLE, Sard. vlek in Savoije, 5 m. ten N. van Chambery, met 1038 inw.

BIOLLIO, Sard. vlek in Piëmont, 3 m. ten O. van Biella, met 1850 inw.

BIÖRKHOLM, groep Zweed. eil. in de Oostzee, op welke een deel van de stad Karlskroon ligt.

BIORKION, Rus. eil., gouv. Finland, eene mijl van Tornea, waarop *Beneden Tornea*, welks kerk veel bezocht wordt, om gedurende den zomerstilstand, midden in den nacht, de zon te aanschouwen.

BIÖRKÖ, Zweed. eil. in 't meer Meler, 3 mijlen van Stokholm.

BIÖRNEBORG of *Bernsburg*, Rus. stad, gouv. Finland, aan den mond van de Kumo in de golf van Bothnië, met eene haven, die bij Räffö, 3 mijlen van hier, gelegen is, 2,520 inw. en fabr., benevens sterken handel in hout en zalm op 17 eigene schepen.

BIÖRNSHOLM, Deensch vlek in N. Jutland, aan den Lijmfurt.

BIOULLE, Fr. stad, dep. Tarn en Garonne, aan de Aveiron, met 1200 inw.

BIPP, (OP. en NEDER) Zwits. dorp, kanton Bern, aan den linker oever der Aar, in een zeer vruchtbaar oord, met een versterkt bergkasteel en hoofdambt.

BIQUERS, (LES) zie Abukir.

BIR, zie Beer.

BIR, Tartaarsch *Biur Su*, (d. i. Wolfswater), zeer diepe riv. in Rusland, gouv. Ufa, welke nimmer toevriest.

BIRALBAR of *Birambar*, dorp in Op. Egypte, de eerste rustplaats der karavanen van Kene naar Cosseir.

BIR EL CADHI, Perz. stad, prov. Segistan, 25 mijlen ten W. van Zareng.

BIRAN, Fr. vlek, dep. Gers.

BIRASGUN, Perz. vlek, prov. Farsistan, met sterken handel in katoen, gerst, koren en tabak.

BIRAWA, Pruis. dorp, regdst. Oppeln, Toster kreits, met 566 inw.

BIRBHOOM, Ind. distr. in de prov. Bengalen, voorheen Madarun genaamd, op omtrent 24 N. B., zijnde 24 mijlen lang en 9 breed, en bepaald ten N. door Monghir en Rajemahl, ten Z. door Burdwan en Pachete, ten O. door Rajishy en ten W. door Pachete. Het is zeer onvruchtbaar, bevattende veel hout en dorre bergen. De inw. zijn meest Hindo's. De voornaamste stad is Surool.

BIRBHOOM, stad in voorn. distr., in Bengalen, 25 mijlen ten W. Z. W. van Mogsondabad.

BIRCH, baai aan de N. W. kust van Amer. 255. 13. 30. L. en 48. 53. 30. N. B.

BIRCHEE, Aziat. stad in Hindostan, prov. Candeish, $2\frac{1}{2}$ mijl van Tolnam.

BIRCHINGTON, Eng. zeestadje in het N. gedeelte van het eil. Thanet, gr. Kent, met 614 inw. 19. 4. L. 51. 22. N. B.

BIRCHOVER, Eng. gehucht, gr. Derby.

BIRCLE, Eng. vlek, gr. Lancaster.

BIRCZA, heerl. en vlek in Galicië, kreits Sanok.

BIRD, eil. in de N. helft der Zuidzee, op. 23. 24. N. B. en 167. 47. L.

BIRDAARD of *Birduwerd*, Nederl. dorp, prov. Vriesland, kwart. Oostergo, grietenij Dantumadeel, aan de Ee.

BIR DEVEDAR, Egypt. dorp, 5 mijlen ten N. O. van Tinch.

BIRD-ISLAND, zie Bermuda's eil. en Vogel-eil.

BIRD-ISLAND, een der lagere eil. van den *Archipel Dangereux* van BOUGAINVILLE, tot de middelbare groep behoorende, door COOK ontdekt en op 17. 48. Z. B. en 142. 43. 24. L. gelegen.

BIRD-ISLAND, eilandje bij de Z. W. kust van Ierland, aan den ingang van Dunmannuo baai. 8. 6. L. 51. 28. N. B.

BIRD-ISLAND, eilandje in 't Strangford meer op de kust van Ierland, 2 mijlen ten Z. van Newtown. 23. 14. L. 54. 28. N. B.

BIRD-ISLAND, eilandje in de O. Ind. zee, 2 mijlen ten N. van Poelo Lucotta.

BIRD-ISLAND, eil. in de groote Stille Zuidzee, bij de N. W. kust van het eil.

eil. Nieuw Georgië, in 1775 door COOK ontdekt. 54. Z. B.

BIRD-ISLAND, eilandje in de O. Ind. zee, bij de W. kust van Sumatra. 115. 11. L. 1. 39. N. B.

BIRD-ISLAND, eil. in de O. Ind. zee, omtrent eene groote mijl in den omtrek. 72. 26. L. 3. 40. Z. B.

BIRD-ISLAND, eilandje bij de kust van Afrika. 24. 20. Z. B.

BIRD-ISLAND, N. Amer. eilandje bij de kust van Nieuwland, 2 mijlen ten Z. O. van kaap Bonavista.

BIRD-ISLAND, N. Amer. eilandje in de golf van St. Lourens, 18 mijlen ten W. van kaap Anguilla, op Nieuwland. 317. 1. L. 47. 55. N. B.

BIRD-ISLAND, eil. in de Stille Zuidzee, om deszelfs bijzondere gedaante merkwaardig. Het is in 1788 door den kapitein van het schip *the Prince of Wales* ontdekt, en daarna in 1789 door MEARES, en in 1794 door VANCOUVER bezocht. De inw. der Sandwich eil., onder welke groep het om deszelfs nabijheid wel kan gerekend worden, noemen het *Modoo Manoo*, d. i. Vogel eiland. Het is omtrent 1 mijl in den omtrek. 215. 54. L. 23. 6. N. B.

BIRD-ISLAND, eiland in den Atl. oceaan, digt bij de N. O. punt van Nieuw Z. Georgië eil., door kapitein COOK in 1775 ontdekt en aldus genoemd. Het is een mijl in den omtrek. 339. 24. L. 54. Z. B.

BIRD-ISLAND of *Aves*, eilandje in de Caraïbische zee, van hetwelk eene lange bank, die van Aves genaamd, zich uitstrekt tot aan St. Eustatius, omtrent 37 mijlen ten N. N. O. 313. 46. L. 40. N. B.

BIRD-ISLANDS of *Aves*, groep eil. in de Caraïbische zee, bij de kust van Z. Amer. 310. 56. L. 12. N. B.

BIRD-ISLAND, kleine lage eil., bij de N. O. kust van Nieuw Holland, die toen COOK dezelve zag, overdekt waren met vogelen, $4\frac{1}{2}$ mijl ten W. van kaap Grenville.

BIRD-ISLANDS, 2 kleine Amer. eil. in W. Indië, bij de N. kust van het eil. Antigua, in *groot* en *klein* onderscheiden. 310. L. 11. 50. N. B.

BIRD'S-KEY of *Round Island*, eilandje of rots der Maagden eil. in de W. Indië, 1 mijl N. O. van St. Croix. 313. 21. L. 17. 54. N. B.

BIRD'S-NESTS, drie rotsen in de O. Ind. zee, omtrent 25 voet hoog, ten N. W. van het eil. Tappa. 141. 21. L. 6. N. B.

BIRDS ISLANDS, zie Balesso.

BIREDGICK, zie Beer.

BIR-EL-MALHA, zoute bron, bij dewelke de karavanen, die van Caïro naar Darfur trekken, eene rustplaats hebben, 52 mijlen Z. W. van Dongola. 18. N. B.

BIRENDORF of *Birdorf*, Bad. dorp, Wiesenkreits, met 641 inw.

BIRGDON, Pruis. dorp, groot hert. van den Neder Rijn, met 900 inw. Eene andere plaats van denzelfden naam, met 650 inw., ligt niet ver van hier.

BIRGDON, Pruis. dorp, regdst. Aken, niet ver van Geilenkirchen.

BIRGHE, zie Berki.

BIRGLITZ, zie Bürglitz.

BIRGSTEIN, BIRKSTEIN, BÜRGSTEIN, Boh. heerl. en vlek, Leutmeritzerkreits, met aanzienlijke katoen- en spiegelfabr., bleekerijen, enz. Ook vindt men onder de inw. vele glasslijpers, vergulders en glaswerkers.

BIRI, Afr. rijk aan de kust van Sena, in Z. Afr., bij de Heilige Geest riv., met eene baai, vele zuidvruchten en rijst.

BIRIDGEK, zie Bir No. 1.

BIRJUSSA, riv. in 't Rus. gouv. Irkutsk, naar welke een voormalig zwervend volk, de Tartaarsche Berjassen, genoemd wordt, en dat thans weinig landbouw en veeteelt, maar aanzienlijke jagt heeft.

BIRIUTSCH, Rus. stadje, gouv. Woronesch, aan den Don, met 900 inw.

BIRKAN, Arab. stad, prov. Yemen.

BIRKAT, de naam van drie meren in Egypte, als: 1. *Karun Beriut* of *Birkat Korun*, (d. i. Charons meer) het overblijfsel van het beroemde meer Mœris, 30 mijlen in den omtrek; het heeft door het Jozefs kanaal met den Nijl gemeenschap en bevat veel visch, als mede zout, hetwelk bij laag water gekristallizeerd wordt, en op het schuim eene korst overlaat. 2. *Birkat Mariut* (Mareotis) nabij Alexandrië, 7 mijlen lang en ruim 3 breed: het is bijna altijd droog en verkrijgt bij hooge overstrooming slechts een weinig water uit den Nijl, terwijl bij zware stortregens, zich ook eenig water in deszelfs diepte verzamelt. 3. *Birkat-el-Hadsch*, 4 mijlen ten O. van Caïro; het ontvangt zijn water uit den Nijl door middel van het kanaal, hetwelk door Caïro vliet. In de hierbij gelegene vlakte komt jaarlijks de 50,000 man sterke karavaan naar Mecca te zamen.

BIRKENAU, zie Lähn.

BIRKENBERG, Boh. vlek, Berauner-kreits, bij de stad Przibram, met aanzienlijke zilvermijnen.

NASCHRIFT.

Bij de Uitgave van dit tweede Stuk van ons Aardrijkskundig Woordenboek vind ik, als de voornaamste bewerker, het noodig, het volgende te voegen:

1e. Bedank ik het publiek voor de zoo aanmoedigende goedkeuring, welke hetzelve wel aan dezen arbeid heeft gelieven te schenken, hetzelve verzekerende, dat geene moeiten, noch onkosten gespaard zullen worden, om dit werk meer en meer die goedkeuring waardig te maken.

2e. Bedank ik in het bijzonder Heeren beoordeelaren voor de heusche wijze, waarop zij wel van dezen arbeid hebben gelieven verslag te doen. Hunne aanmerkingen, gelijk ook die, welke ik van onderscheidene bijzondere personen heb mogen ontvangen, zijn met dankbaarheid verzameld, en zullen steeds met erkentenis en zucht tot verbetering gebruikt worden; volgaarne zal ik dezelve verder ontvangen; terwijl Heeren beoordeelaren te duidelijk getoond hebben het moeijelijke van dezen arbeid in te zien, dan dat eenig verzoek om eene billijke toegevendheid noodig zou wezen.

3e. Het toevallig weglaten van het artikel Bazel, wordt, door het bijgevoegde verbeterblad, hier mede hersteld; andere verbeteringen bewaren wij tot den afloop des werks.

4e. Berigt ik *eens en voor altijd*, dat ik te opregte achting voor het publiek, en tevens te grooten afkeer van alle pennenstrijd heb, om op eenige advertentiën, circulaires, brochure's of andere stukken van, of van wegen den Heere Bruining in het licht gegeven, zoo lang deze in dien toon gestemd zijn, zelfs één enkel woord te antwoorden. Het publiek toch heeft beslist, en dit is mij dubbeld voldoende.

Hattem 27 December 1821.

J. van Wijk Roelandsz.

BERIGT DER UITGEVERS.

De belangrijke bijdragen, die wij, op onze uitnoodiging, van vele gunstig bekende beoefenaren en voorstanders der Aardrijkskunde ontvangen, en dankbaar gebruikt hebben, als mede het voldoen aan de menigte aanzoeken van de meeste onzer inteekenaren, om toch te blijven voortgaan, een werk van dezen aard en omvang, waarvan de uitgave niet zoo gereedelijk weer zal ondernomen worden, zoo volledig mogelijk te maken, en vooral ook, om laatsgenoemde redenen, eene blijvende waarde bij te zetten, zijn oorzaak, dat het *Eerste deel* in plaats van *twee*, uit *drie stukken* zal bestaan, welke echter zeer gevoegelijk in éénen band zullen kunnen gebonden worden.

De bij uitstek zuinige, en voor de uitgevers in der daad zeer kostbare druk, waar omtrent in eene der Recensiën teregt gezegd wordt: « *dat men hier letters voor zijn geld koopt* », doet genoegzaam zien, dat alles aangewend wordt om noodelooze uitdijing voor te komen, en dat de meerdere vellen druks alleen tot den zoo algemeen geuiten wensch strekken: *bevordering van volledigheid.*

Het aanzienlijk getal Inteekenaren, dat ook, *na* de uitgave des eersten stuks, en dus, *na* de wijze der bewerking te hebben gezien, nog aan deze onderneming heeft deel genomen, en waaronder velen *stellig* hebben verlangd, dat wij alzoo zouden voortgaan, verzekert ons van derzelver goedkeuring hieromtrent.

Bij het 3e stuk, hetwelk reeds ter perse is, zal eene tweede lijst van Inteekenaren worden gevoegd, van welker namen ons onder het afdrukken der eerste lijst is opgave gedaan.

Heeren Inteekenaren, die onder het afdrukken des werks van woonplaats veranderen, gelieven ons daarvan opgave te doen, om de aflevering te bespoedigen.

Dordrecht 29 December 1821.

J. DE VOS & Comp.
J. PLUIM DE JAAGER.